Regeringens proposition 1986/87:90

om ny konkurslag

Prop.
1986/87:90

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 5 februari 1987.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Sten Wickbom

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 1921 års konkurslag ersätts av en ny lag i ämnet. Denna innehåller i huvudsak följande sakliga nyheter.

De olika handläggningsformerna ordinär konkurs och mindre konkurs slås samman till en enhetlig handläggningsform. Institutionen konkursdomare avskaffas och ersätts med konkursdomstolen (tingsrätten) som sådan. Bevakningsförfarande skall äga rum först efter särskilt beslut av rätten. Detta förutsätts normalt sett ske endast om de oprioriterade fordringarna kommer i fråga för utdelning.

I fråga om själva konkursförvaltningen innebär förslaget bl.a. att förvaltaren åläggs skyldighet att höra tillsynsmyndigheten innan han vidtar viktigare förvaltningsåtgärder. Förvaltaren ges möjlighet att beakta inte bara borgenärsintressena utan i viss utsträckning även intresset att långsiktigt trygga sysselsättningen vid bedömningen av olika frågor som rör förvaltningen. Den som på uppdrag av gäldenären har upprättat räkenskapsmaterial rörande hans ekonomiska förhållanden åläggs skyldighet att lämna ut alla handlingar som rör boet till förvaltaren.

Förslaget innebär också att utdelningsförfarandet avsevärt förenklas.

I fråga om återvinning föreslås på grundval av ett betänkande från kommissionen mot ekonomisk brottslighet vissa ändringar som är avsedda att utvidga återvinningsmöjligheterna. I fråga om rättshandlingar mellan gäldenären och närstående till honom föreslås sålunda bevislättnader för den som påkallar återvinning av otillbörliga rättshandlingar och vidare förlängning av vissa återvinningsfrister. Ett annat förslag går ut på att bestämmelsen om återvinning av uppenbart oskälig lön utvidgas till att gälla generellt och inte enbart närstående till gäldenären. Ändringarna

berör även det processuella förfarandet. Bl. a. föreslås att utgångspunkten för beräkning av den ettåriga talefristen för återvinning skall vara dagen för konkursbeslutet i stället för fristdagen, dvs. vanligen dagen för ansökan om försättande i konkurs.

Slutligen bör nämnas att förslaget innefattar en omfattande redaktionell översyn och systematisering av konkurslagstiftningen.

Den nya konkurslagen med följdändringar i annan lagstiftning föreslås träda i kraft den 1 januari 1988.

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Genom konkurs tar en gäldenärs samtliga borgenärer i ett sammanhang tvångsvis i anspråk gäldenärens samlade tillgångar för betalning av sina fordringar. Under konkurs omhändertas tillgångarna för borgenärernas räkning av konkursboet.

2 § En gäldenär som är på obestånd skall efter egen eller en borgenärs ansökan försättas i konkurs, om inte annat är föreskrivet.

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.

3 § Förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare.

Förvaltningen av boet står under tillsyn av en tillsynsmyndighet.

4 § Ett konkursbo som är på obestånd kan försättas i konkurs. Vad som är föreskrivet i denna lag om gäldenär skall i sådana fall gälla konkursboet.

5 § Med panträtt i fast egendom jämställs vid tillämpningen av denna lag annan särskild förmånsrätt som gäller i egendomen och inte grundas på utmätning eller betalningssäkring.

Vad som sägs om borgenär med handpanträtt i lös egendom tillämpas också i fråga om borgenär med rätt att hålla kvar lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt).

6 § Om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Angående tillämpligheten av rättegångsbalken ges bestämmelser i det följande.

2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m.m.

Konkursansökan m.m.

1 § Ansökan om konkurs görs skriftligen hos den tingsrätt där gäldenären bör svara i tvistemål som angår betalningsskyldighet i allmänhet. Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Sökanden skall ange och styrka de omständigheter som gör rätten behörig, om de inte är kända.

En ansökan skall avvisas, om det inte av den framgår vilken tingsrätt som är behörig och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

2 § Har en konkursansökan gjorts hos en tingsrätt som inte är behörig, skall rätten genast sända handlingarna i ärendet till den tingsrätt som enligt

vad dessa visar är behörig och underrätta sökanden. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen kom in till den förra tingsrätten.

3 § Görs ansökningen av gäldenären, bör till ansökningshandlingen bifogas en av gäldenären underskriven förteckning över boets tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och andra handlingar som rör boet.

Ansöker ett dödsbo eller en dödsbodelägare om att boet skall försättas i konkurs, skall till ansökningshandlingen bifogas bouppteckningen efter den döde eller, om inregistrering har skett, uppgift om dagen därför. Har inte bouppteckning förrättats, skall uppgift om varje delägares namn och postadress lämnas.

4 § Görs ansökningen av en borgenär, skall han vid ansökningen lämna uppgift om sin fordran och de omständigheter i övrigt på vilka han grundar yrkandet. Han skall även i original eller kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa. Ansökningshandlingen och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

5 § En ansökan skall avvisas, om den i de avseenden som avses i 3 eller 4 § eller i övrigt är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

6 § Har en borgenärs fordran fastställts av domstol eller har en domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för en fordran får äga rum, skall detta godtas som stöd för behörighet att begära gäldenären i konkurs, även om avgörandet inte har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte, om en domstol har förordnat att avgörandet inte får verkställas.

En fordran som har fastställts genom skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § utsökningsbalken och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel.

I andra fall än de som avses i första och andra styckena skall borgenären styrka sin behörighet att begära gäldenären i konkurs.

Bevisning om obestånd

7 § En uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtas, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det.

8 § Om inte annat visas, anses en gäldenär vara insolvent, när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken inom de senaste sex månaderna före konkursansökningen har framgått att han saknat tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen. Detsamma gäller, om gäldenären har förklarat sig ställa in sina betalningar.

9 § En gäldenär, som är eller senare än ett år före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125), skall om inte annat visas anses insolvent, om

1. gäldenären har uppmanats av en borgenär att betala klar och förfallen skuld men underlåtit att göra detta inom en vecka och

2. borgenären begär gäldenären i konkurs inom tre veckor därefter och skulden då ännu inte är betald.

Borgenärens uppmaning skall innehålla en upplysning om att en konkursansökan kan följa. Uppmaningen skall delges gäldenären. Delgivning enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) får ske endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Konkurshinder

10 § En borgenär har inte rätt att få gäldenären försatt i konkurs, om

1. borgenären har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i egendom som tillhör gäldenären,

2. tredje man har ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande,

3. borgenärens fordran inte är förfallen till betalning och betryggande säkerhet erbjuds av tredje man.

Med säkerhet som har ställts eller erbjuds av tredje man avses även borgen, om borgensmannen svarar som för egen skuld.

Säkerhetsåtgärder

11 § Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären skaffar undan egendom, får rätten, om det finns särskild anledning, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på att ansökningen prövas.

I fråga om en sådan säkerhetsåtgärd tillämpas vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Detta gäller dock inte bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsökningsbalken.

Rätten får medge undantag från beviljad kvarstad.

12 § Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären genom att resa utomlands undandrar sig en skyldighet eller överträder ett förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får rätten, om det finns särskild anledning till det, förbjuda gäldenären att resa utomlands i avvaktan på att ansökningen prövas. Om ett sådant reseförbud meddelas,får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till den kronofogdemyndighet som rätten bestämmer. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas. Gäldenären får häktas, om det är uppenbart otillräckligt med ett reseförbud.

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas första stycket även på den styrelseledamot, verkställande direktör, bolagsman och likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Beträffande en sådan säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. En säkerhetsåtgärd kan inte hindras av att säkerhet ställs. Inte heller kan en beviljad säkerhetsåtgärd hävas av denna anledning. Kostnaden för häktning betalas av staten.

13 § Frågor om säkerhetsåtgärder enligt 11 eller 12 § tas upp på begäran av en borgenär. Innan rätten meddelar beslut i frågan skall gäldenären ges tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske.

Rätten får hålla förhandling för prövning av fråga om säkerhetsåtgärd. Till förhandlingen skall gäldenären och borgenären kallas. Kallelserna bör delges.

Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 10 § tredje stycket och 11 §.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Prövning av konkursansökan m. m.

14 § Upptas en gäldenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Gäldenärens konkursansökan skall dock prövas vid en förhandling, om

1. det med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finns särskilda skäl att inte godta uppgiften om gäldenärens insolvens eller

2. ansökningen avser ett dödsbo som inte står under förvaltning av boutredningsman och ansökningen inte har gjorts av samtliga delägare.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom en månad. Till förhandlingen skall gäldenären kallas. I fall som avses i andra stycket 2 skall även de dödsbodelägare som inte har biträtt ansökningen kallas. Ansökningen kan prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen. I kallelsen skall han upplysas om detta.

En konkursansökan som avses i andra stycket 2 skall förklaras vilande, om det görs en framställning om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Om dödsboets egendom avträds till förvaltning av boutredningsman, förfaller konkursansökningen.

15 § En kallelse som avses i 14 § tredje stycket skall delges. Kallelsen får delges enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen får ske även när gäldenären vistas på känd ort utomlands, om delgivning annars inte kan ske här i landet och rätten med hänsyn till omständigheterna finner att det inte är skäligt att kräva att delgivningen verkställs utomlands.

16 § Upptas en borgenärs konkursansökan, skall rätten sätta ut en förhandling för prövning av ansökningen.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom sex veckor. Till förhandlingen skall parterna kallas. Parterna skall i kallelsen upplysas om den i 19 § föreskrivna påföljden av att part uteblir.

I kallelsen till gäldenären skall denne föreläggas att svara på konkursansökningen vid förhandlingen. I kallelsen skall även anges att gäldenären inte behöver inställa sig, om han före förhandlingen skriftligen medger ansökningen och rätten inte särskilt underrättar honom om att förhandlingen ändå skall hållas.

17 § I fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Gäldenären skall samtidigt med kallelsen delges de av borgenären ingivna handlingarna.

Om delgivning med gäldenären sker enligt 15 § delgivningslagen (1970:428), får rätten förordna att gäldenärens egendom sätts under särskild vård. Kostnaden för vården skall betalas av borgenären.

18 § Om gäldenären före förhandlingen medger en borgenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Om rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner att det finns särskilda skäl mot antagandet att gäldenären är insolvent, skall konkursansökningen dock prövas vid förhandlingen. Rätten skall genast underrätta gäldenären om detta.

Behöver frågan om att försätta gäldenären i konkurs inte prövas vid förhandlingen, skall denna ställas in och borgenären genast underrättas om detta.

19 § Uteblir borgenären från förhandlingen, skall ärendet avskrivas, om inte gäldenären medger ansökningen.

Ansökningen får prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen.

20 § En förhandling där frågan om att försätta gäldenären i konkurs skall prövas får skjutas upp på en parts begäran när det finns särskilda omständigheter. Uppskov får dock inte utan synnerliga skäl meddelas, om sökanden motsätter sig det. Endast om det är nödvändigt får uppskovet göras längre än fyra veckor.

21 § Om flera konkursansökningar mot samme gäldenär är anhängiga samtidigt och om en annan ansökan bifalls än den som kom in först, skall det vad gäller frågor som är beroende av tiden för konkursansökan anses som om konkursbeslutet har grundats på den ansökan som kom in först.

22 § En konkursansökan får inte återkallas sedan beslut om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan, skall dock högre rätt upphäva beslutet, om gäldenären efter att ha överklagat visar att han är solvent.

23 § I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelsen i 18 kap. 2 § skall dock inte tillämpas. Borgenären får utan hinder av 14 § samma kapitel i konkursen göra gällande fordran på ersättning för sådana kostnader i den ordning som gäller för andra fordringar.

Åtgärder vid konkursbeslut m. m.

24 § När ett beslut om konkurs meddelas, skall tingsrätten

1. genast bestämma tidpunkt för det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga bouppteckningsed (edgångssammanträde),
2. snarast utse förvaltare,
3. kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har gjort konkursansökningen till edgångssammanträdet.

Konkursbeslutet skall genast kungöras. Genom kungörelsen kallas övriga borgenärer till edgångssammanträdet.

Kallelsen till gäldenären enligt första stycket 3 skall delges.

25 § Om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall tingsrätten genast kungöra den högre rättens beslut. Egendomen i boet skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

Överflyttning av en konkurs

26 § Om det sedan ett beslut om konkurs har meddelats finns synnerliga skäl för att handlägga konkursen på någon annan ort, kan rätten efter samråd med tingsrätten på den andra orten bestämma att konkursen skall handläggas av den senare domstolen.

3 kap. Verkningar av konkurs

Gäldenärens förlust av sin rådighet

1 § Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären inte råda över egendom som hör till konkursboet. Han får inte heller åta sig sådana förbindelser som kan göras gällande i konkursen.

2 § En rättshandling mellan gäldenären och någon annan som företas senast dagen efter den då kungörelsen om konkursbeslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar skall utan hinder av vad som sägs i 1 § gälla, om det inte visas att den andre kände till beslutet eller att det förekom omständigheter som gav honom skälig anledning att anta att gäldenären var försatt i konkurs. Överlåtelse av eller annat förfogande över egendom som på grund av detta skall gälla, skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han har utgett jämte nödvändig eller nyttig kostnad.

Infriar någon en förpliktelse mot gäldenären efter den tidpunkt som anges i första stycket, skall det tillgodoräknas honom, om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. En uppsägning eller annan liknande rättshandling som företas mot eller av gäldenären efter sagda tidpunkt skall gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart oskäligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Det finns särskilda bestämmelser om verkan av gäldenärens överlåtelse eller pantsättning av löpande skuldebrev, aktiebrev eller vissa andra jämförbara värdehandlingar.

Egendom som ingår i ett konkursbo

3 § Till ett konkursbo räknas, i den mån inte något annat följer av 2 §, all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är sådan att den kan utmätas.

Till konkursboet räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning enligt 4 kap.

4 § Gäldenären får behålla lön och inkomst som vid utmätning jämställs med lön, om beloppet inte betalts ut vid konkursens början, samt inkomst

av sådant slag som gäldenären förvärvar därefter. Detta gäller dock inte i den mån inkomsten, efter skatteavdrag, uppenbart överstiger vad som behövs för gäldenärens och hans familjs underhåll samt för annan underhållsskyldighet som gäldenären har. Om rätten till pension eller livränta är sådan att den kan utmätas, får konkursboet förfoga över den.

Vad som sägs om lön tillämpas också i fråga om periodiskt utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant.

Gäldenären är skyldig att underrätta förvaltaren om sådan inkomst som avses i första och andra styckena. Vill förvaltaren göra anspråk på inkomsten, skall han underrätta arbetsgivare eller annan som skall utge förmånen. Innan sådan underrättelse har lämnats får förfallet belopp betalas ut till gäldenären.

5 § Gäldenären har rätt att av konkursboet få ut sådan egendom som enligt 5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken undantas från utmätning.

I stället för 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken gäller att, om någon annan utväg till försörjning saknas, nödvändigt underhåll får betalas av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag då beslutet om konkurs meddelades eller, om det finns synnerliga skäl för det, under längre tid.

I ett dödsbos konkurs tillkommer en sådan förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

6 § Tvister mellan förvaltaren och gäldenären eller annan i frågor som avses i 4 och 5 §§ skall prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, en borgenär, gäldenären eller en underhållsberättigad. Myndigheten skall inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut gäller omedelbart, även om det överklagas. Beslutet skall efter ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden motiverar det.

Tillsynsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i första stycket får överklagas av den vars rätt berörs av beslutet. I fråga om sådan besvärstalan tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om besvär över utmätning av lön.

Utmätning vid konkurs

7 § Sedan beslut om konkurs har meddelats, får egendom som hör till konkursboet inte utmätas för fordran hos gäldenären. Om det ändå sker, är åtgärden utan verkan.

Utan hinder av konkurs får ändå egendom, i vilken panträtt för viss fordran gäller, utmätas för fordringen.

8 § Har utmätning hos gäldenären skett innan beslut om konkurs meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden inte hade panträtt och om den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt utsökningsbalken skulle ha betalts till utmätningssökanden eller annan borgenär som inte hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren uppskjutas, om det behövs för att borgenärers rätt skall kunna tas till vara eller om det finns några andra synnerliga skäl för det. Uppskov får begäras även av en borgenär vars rätt kan bero därav. Om en auktion är utsatt, skall konkursboet betala den kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Hade utmätningssökanden inte panträtt och skall den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen gå åter, skall även utmätningen gå åter om förvaltaren begär det innan egendomen har blivit såld.

Rättegång vid konkurs m.m.

9 § Pågår en rättegång mellan gäldenären och någon annan om sådan egendom som hör till konkursboet, får konkursboet överta gäldenärens talan. Om boet, trots att det har underrättats om rättegången, inte övertar gäldenärens talan, skall egendomen anses inte tillhöra konkursboet. Egendomen får inte så länge konkursen pågår utmätas för en fordran som kan göras gällande i konkursen. Om konkursboet övertar gäldenärens talan, tillämpas beträffande boets skyldighet att svara för rättegångskostnad vad som i rättegångsbalken föreskrivs om den till vilken överlåtelse har ägt rum enligt 13 kap. 7 § samma balk.

Förs talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen, får konkursboet inträda i rättegången vid sidan av gäldenären.

Gäldenären skall underrätta domstolen om konkursen i de fall som avses i första och andra styckena. Domstolen skall lämna konkursboet meddelande om rättegången.

10 § Anser förvaltaren att ett förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång bör antas, får gäldenären själv med skyldighet att lämna redovisning till konkursboet utföra tvisten, om han ställer säkerhet för vad som bjuds genom förlikningen.

4 kap. Återvinning till konkursbo

Inledande bestämmelser

1 § Återvinning till konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel. Återvinning får dock inte ske av

1. betalning av skatt eller avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen var förfallen till betalning,

2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt äktenskaps- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet var förfallet till betalning och den underhållsberättigade inte har gynnats på ett otillbörligt sätt.

2 § Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in till tingsrätten.

Har god man förordnats enligt ackordslagen (1970:847) avses med fristdag i stället dagen för ansökningen om detta, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord har följt, ackordsfrågan avgjordes.

Har ett dödsbo avträtts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen om detta, såvida boutredningsman har

förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag.

3 § Som närstående till gäldenären anses den som är gift med gäldenären eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären eller är besvågrad med honom i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon samt den som på annat sätt står gäldenären personligen särskilt nära.

Som närstående till en näringsidkare eller en juridisk person anses vidare

1. den som har en väsentlig gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse,

2. den som inte ensam men tillsammans med en närstående till honom har sådan gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som sägs under 1,

3. den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamhet som näringsidkaren eller den juridiska personen bedriver,

4. den som är närstående till någon som enligt 1–3 är närstående.

4 § Avhändelse av fast egendom anses inte ha ägt rum förrän lagfart har sökts.

Förutsättningar för återvinning

5 § En rättshandling, varigenom på ett otillbörligt sätt en viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet, ensamt eller i förening med annan omständighet, blev insolvent samt den andre kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Närstående till gäldenären skall anses ha sådan kännedom som anges i första stycket, om det inte görs sannolikt att han varken hade eller borde ha haft sådan kännedom.

Om rättshandlingen ägde rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast när den har gällt någon närstående till gäldenären.

6 § En gåva går åter, om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. En gåva som har fullbordats dessförinnan men senare än ett år eller, när den har skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen går åter, om det inte visas att gäldenären efter gåvan hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om det med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som inte stod i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden är undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

7 § Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären har eftergett sin rätt i avsevärd mån eller avstått från

egendom mot att en fordran mot honom har lagts ut på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen har kommit in till rätten senare än tre år före fristdagen och det inte visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

8 § Betalning av lön, arvode eller pension, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet.

Har betalningen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när den skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter betalningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

9 § Överföring av medel till pensionsstiftelse, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som har medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen har skett senare än tre månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller närstående till honom, går den också åter, om åtgärden har skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföringen har skett senare än sex månader före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m.m. finns det föreskrifter i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

10 § Betalning av en skuld, som har skett senare än tre månader före fristdagen och som har gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som i första stycket sägs om återvinning av betalning tillämpas också när kvittning har skett, om borgenären enligt 5 kap. 15 eller 16 § inte hade varit berättigad att kvitta i konkursen.

11 § Betalning för en växel eller en check går åter i de fall som avses i 10 § endast i den mån den som mottog betalningen hade kunnat vägra att

göra det utan att förlora växel- eller checkrätt mot någon annan hos vilken han kunde erhålla täckning.

Om återvinning av en betalning är utesluten till följd av vad som sägs i första stycket, är den som skulle ha burit den slutliga förlusten om betalningen hade uteblivit skyldig att utge ersättning under samma förutsättningar som hade gällt för återvinning, om betalningen hade skett till honom som borgenär.

12 § Säkerhet som gäldenären har överlämnat senare än tre månader före fristdagen går åter, om den inte var betingad vid skuldens tillkomst eller inte har överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställs annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga om ansökan har gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst.

13 § Förmånsrätt eller betalning som en borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för någon som är närstående till gäldenären, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen.

Verkan av återvinning

14 § Vid återvinning skall den egendom som gäldenären har utgett återbäras till konkursboet.

Den som har lämnat gäldenären något vederlag för egendomen har rätt att återfå vad han har utgett. Detta gäller dock inte ett sådant vederlag som inte har kommit boet till godo, om den som lämnade vederlaget hade eller borde ha haft kännedom om att gäldenärens avsikt var att undanhålla borgenärerna detta.

Finns den egendom som skall återbäras enligt första eller andra stycket inte i behåll, skall ersättning för dess värde utges. Är återbäring av viss egendom förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medges honom att utge ersättning i egendomens ställe.

15 § Den som är skyldig att återbära egendom skall även utge den avkastning som belöper på tiden efter det att återvinning påkallades. Utgörs egendomen av ett penningbelopp eller skall ersättning utges för egendomens värde, utgår ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) till och med den dag då skyldighet att återbära beloppet eller utge ersättningen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Skall någon återbära egendom vid återvinning enligt 5 §, kan han förklaras skyldig att utge även avkastning som belöper på tiden från det att han

mottog egendomen till dess att återvinning påkallades. Ränta för sådan tid beräknas enligt 5 § räntelagen.

Den som har lagt ned nödvändig eller nyttig kostnad på egendom som återbärs har rätt till ersättning för denna, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Återvinns en säkerhet som grundas på inteckning, skall inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det inte ske, skall ersättning utges.

16 § Har tredje man ställt egendom som säkerhet för en förpliktelse av gäldenären och återfått säkerheten sedan gäldenären har fullgjort förpliktelsen, är den som har återställt säkerheten inte skyldig att vid återvinning återbära mer än vad som överstiger säkerhetens värde, om han inte kan återfå denna och inte heller, när han återställde säkerheten, kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens.

Tredje man är skyldig att till borgenären eller, om konkursboet begär det, direkt till boet på nytt utge säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skulle ha gällt för återvinning av fullgörelsen, om den i stället hade skett till honom.

Första och andra styckena tillämpas också när tredje man har ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären har fullgjort förpliktelsen.

17 § Skyldighet för någon annan än konkursboet att enligt 14, 15 eller 16 § utge egendom eller ersättning, återställa eller tillhandahålla en inteckningshandling eller på nytt ställa säkerhet eller borgen kan jämkas, om det finns synnerliga skäl.

18 § Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Talan om återvinning m.m.

19 § Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,

2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller

3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol.

För återgång av förmånsrätt som har vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring behövs inte någon särskild åtgärd.

20 § Talan vid allmän domstol om återvinning får väckas inom ett år från dagen för konkursbeslutet. Talan får även väckas inom sex månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är det fråga om återgång av en bodelning, får talan

även väckas inom sex månader från den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingen gavs in till rätten.

En borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning för denna av boet, i den mån kostnaden täcks av vad som har kommit boet till godo genom rättegången.

21 § Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen behöver inte bevaka fordringen. Om utdelning har ägt rum, är han vid återbäring till boet berättigad att avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning enligt tidigare utdelningsförslag, om fordringen då hade varit känd. Vid senare utdelning skall utdelning beräknas för vad som kan återstå av en sådan fordran.

5 kap. Fordringar i konkurs

Fordringar som kan göras gällande

1 § I konkurs får endast en fordran som har uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande, om inte något annat följer av 3 kap. 2 §.

En fordran får göras gällande i konkurs även om den är beroende av villkor eller inte är förfallen till betalning.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

3 § En fordran på pension får i konkurs inte göras gällande till den del den betalas av en pensionsstiftelse.

Fordringar med solidariskt betalningsansvar

4 § Har flera utfäst eller på något annat sätt ådragit sig solidariskt betalningsansvar och är skulden delvis betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i en solidariskt ansvarig gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för avbetalning som en medgäldenär har gjort,

1. om avbetalningen har skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av en insolvent medgäldenärs bo,
2. om den har skett senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen eller
3. om och i den mån avbetalningen har medfört rätt för medgäldenären att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt).

Har konkursgäldenären infriat en medgäldenärs regressfordran och äger återvinning därav inte rum, skall dock avdrag göras.

Om utdelningen överstiger borgenärens återstående fordran, skall överskottet fördelas enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Hur utdelning för en fordran hos ett handelsbolag beräknas i en bolagsmans konkurs är föreskrivet i 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

5 § När avbetalning har skett på en fordran för vilken flera är solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 4 § skall beräknas på ett högre belopp än den återstående fordringen, skall utdelningen beräknas gemensamt för borgenären och en medgäldenär som har en regressfordran. Borgenären har företräde till betalning framför medgäldenären. Om flera medgäldenärer har rätt till betalning av det som återstår sedan borgenären har fått sitt, skall överskottet fördelas mellan dem enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när en medgäldenär gör gällande en regressfordran med anledning av vad han senare kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

6 § Om en borgenär uppbär utdelning i fall då konkursgäldenären har ställt säkerhet i sin egendom för en regressfordran som en solidariskt ansvarig medgäldenär kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att utnyttja säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen har beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket tillämpas också när konkursgäldenären har en fordran hos medgäldenären som denne hade kunnat använda till kvittning.

7 § Om en solidariskt ansvarig medgäldenär har betalt skulden senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, skall utdelning för den regressfordran som han därigenom har fått beräknas på samma belopp som skulle ha tillämpats i fråga om utdelning till borgenären om skulden inte hade betalts. Har någon annan solidariskt ansvarig medgäldenär en regressfordran med anledning av en tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

8 § Om en solidariskt ansvarig gäldenär har försatts i konkurs och om den konkursen inte har avslutats innan en medgäldenär försätts i konkurs, har den förres konkursbo rätt till andel i överskott enligt 4 § tredje stycket även om regressfordringen inte har bevakats i medgäldenärens konkurs.

9 § Vad som sägs i 4–8 §§ om solidariskt betalningsansvar tillämpas också i de fall där borgenären har fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Vissa fordringar som är beroende av villkor

10 § Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall utdelning för fordringen inte beräknas i ett utdelningsförslag, om det saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas.

Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m. m.

11 § För en fordran som är förenad med förmånsrätt och som löper med ränta skall ränta beräknas till den dag då utdelningsförslaget upprättas eller, om medlen betalas ut i förskott, dagen för utbetalningen.

Om en fordran som är förenad med förmånsrätt men som inte löper med ränta hade kunnat göras räntebärande genom delgivning av stämning eller av ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande, skall ränta för den beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från dagen för konkursbeslutet, om fordringen då var förfallen till betalning och annars från den senare dag då fordringen förfaller till betalning. Räntan skall beräknas till dag som avses i första stycket.

För fordringar utan förmånsrätt beräknas från dagen för konkursbeslutet ränta mellan borgenärerna endast om boet räcker till betalning av mer än beloppet av alla fordringar i konkursen utan förmånsrätt, i förekommande fall inberäknat vid konkursbeslutet upplupen ränta. Räntan bestäms med tillämpning av första och andra styckena.

12 § För en fordran som inte löper med ränta före förfallodagen skall utdelning beräknas endast på det belopp som efter fem procents årlig ränta utgör fordringens värde nedan angiven dag, om fordringen då inte var förfallen, nämligen

1. om fordringen utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag då utdelningsförslaget upprättas,
2. om fordringen inte är förenad med förmånsrätt och inte utgår fullt, dagen för konkursbeslutet.

Betalas medel ut i förskott till borgenären för en fordran som avses i första stycket 1 och var fordringen då inte förfallen, skall utdelningen i stället beräknas efter fordringens värde på betalningsdagen.

Värdering av vissa fordringar

13 § En fordran avseende en förmån som inte utgår i pengar skall vid utdelning uppskattas till skäligt belopp.

En fordran på pension som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättas skall uppskattas till det belopp som motsvarar upplupen del av pensionsutfästelsen den dagen. Uppskattningen sker med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. En fordran på ränta eller annan förmån som skall utgå under någons livstid och som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättades skall uppskattas med ledning av 3 § angivna lag.

En fordran i utländskt myntslag skall beräknas efter den kurs som gäller den dag då utdelningsförslaget upprättas. Betalas medel ut i förskott till borgenären, sker beräkningen efter kursen på betalningsdagen.

14 § Om en gäldenär som i en konkurs har fått ackord återigen blir försatt i konkurs innan ackordet har fullgjorts, har en borgenär vars fordran har satts ned genom ackordet rätt till utdelning för fordringens hela ursprungliga belopp med avdrag för vad han redan har uppburit. Han får dock inte uppbära mer än vad han har rätt till enligt ackordet.

Första stycket tillämpas också när gäldenären har fått ackord enligt ackordslagen (1970:847).

Kvittning i konkurs

15 § En fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock inte om

kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären har rätt att få ut fordringsbeloppet endast om viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse trots att han annars hade haft rätt att kvitta. Om han före den dag då utdelningsförslaget upprättas visar att villkoret har uppfyllts, har han emellertid rätt att återfå motsvarande belopp i den mån det inte överstiger vad han har att fordra. Finns det anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall ett för borgenären beräknat belopp avsättas när utdelningsförslaget upprättas.

16 § En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skälig anledning att anta att gäldenären var insolvent.

En borgenär som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel får inte kvitta i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning.

17 § En fordran på ersättning som tillkommer en borgensman eller någon annan med anledning av en förpliktelse som han har infriat (regressfordran) anses vid tillämpningen av 15 och 16 §§ ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

Även om bevakningsförfarande äger rum i konkursen, behöver en borgenär som har rätt att kvitta inte bevaka sin fordran i den mån den täcks av gäldenärens fordran. När kvittning inte får ske, får borgenären trots det på sin skuld avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning i konkursen, om hans fordran intill skuldbeloppet hade bevakats i rätt tid.

Överlåter boet en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätten till kvittning, skall boet gottgöra borgenären för detta.

6 kap. Gäldenärens skyldigheter m.m.

Förbud mot näringsverksamhet under konkurs

1 § En gäldenär som är en fysisk person får inte under konkursen driva näringsverksamhet som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Verksamhet som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen omfattas dock inte av förbudet.

Om näringsförbud efter särskild prövning finns det bestämmelser i lagen (1986:436) om näringsförbud.

Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs

2 § Gäldenären skall ge rätten, tillsynsmyndigheten, förvaltare och granskningsmän de upplysningar om boet som de begär.

Gäldenären skall för förvaltaren redogöra för boet och på begäran av förvaltaren närvara vid boupptecknings förrättningen. Är gäldenären en juridisk person och finns det flera ställföreträdare, gäller denna skyldighet

dock inte för en sådan ställföreträdare vars närvaro förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Vid förlikningssammanträde och sammanträde för prövning av ackordsförslag skall gäldenären närvara, om han inte har laga förfall eller rätten medger att han uteblir. Att gäldenären uteblir från ett sammanträde hindrar inte att de ärenden som skall förekomma på sammanträdet handläggs.

Bouppteckningsed

3 § Gäldenären skall inför rätten avlägga bouppteckningsed. Han skall göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han anser behövs och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det inte enligt hans vetskap har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

Är gäldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, behöver bouppteckningsed inte avläggas av en sådan ställföreträdare vars edgång förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

4 § Bouppteckningseden skall avläggas vid ett edgångssammanträde. Edgångssammanträdet skall hållas tidigast en och senast två månader efter konkursbeslutet. Sammanträdet får dock hållas senare, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Om gäldenären är förhindrad av laga förfall att avlägga eden vid edgångssammanträdet eller om bouppteckningen då ännu inte har kommit in till rätten, skall rätten så snart förfallet upphör eller bouppteckningen kommer in genom delgivning kalla gäldenären att fullgöra edgången. Edgångssammanträdet skall trots det hållas på utsatt tid.

När det finns anledning till det får rätten besluta att gäldenären skall avlägga eden inför en annan tingsrätt. Är gäldenären sjuk får eden avläggas där han vistas. Edgången får inte fullgöras före edgångssammanträdet.

5 § När det åligger en förmyndare att avlägga bouppteckningsed är även den omyndige, om han har fyllt femton år, skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga eden. Detta gäller dock inte om det finns sådana särskilda omständigheter att anledning till edgången saknas.

Annan än gäldenären är skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga bouppteckningsed eller bedyga viss uppgift i bouppteckningen, om det kan antas att sådan edgång är av betydelse för boutredningen.

När ett yrkande om edgång enligt denna paragraf har framställts, skall rätten kalla förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den som avses med yrkandet till förhandling inför rätten. Har yrkandet framställts av en borgenär, skall även denne kallas. Kallelsen till den som avses med yrkandet skall delges.

Bifalls yrkandet, skall edgången fullgöras genast om det lämpligen kan ske eller vid den senare tidpunkt som rätten bestämmer. I fråga om edgångens fullgörande gäller 4 § andra stycket.

Tvångsmedel m.m.

6 § Gäldenären får inte efter det att konkursbeslutet har meddelats och innan han har avlagt bouppteckningsed bege sig utomlands utan rättens medgivande. Om det senare under konkursen finns skäl att befara att

gäldenären genom att lämna landet undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att resa utomlands. Byter gäldenären vistelseort, skall han meddela förvaltaren var han vistas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att resa utomlands, får gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till tillsynsmyndigheten. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna den ort där han är bosatt undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att lämna orten.

7 § Ett beslut om reseförbud eller om åläggande för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass meddelas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten. När det inte längre finns skäl för ett sådant beslut, skall beslutet omedelbart hävas.

Innan rätten meddelar beslut i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge gäldenären, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse. Rätten får också hålla förhandling i frågan. Till en sådan förhandling skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och gäldenären kallas. Kallelsen till gäldenären bör delges.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

8 § Har gäldenären med anledning av ett beslut enligt 2 kap. 12 § lämnat ifrån sig sitt pass, skall rätten omedelbart efter konkursbeslutet pröva om gäldenären skall återfå passet. Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att bege sig utomlands, har han inte rätt att återfå passet. En motsvarande omprövning skall ske, om förbud att utfärda pass har meddelats.

9 § Om gäldenären undandrar sig att fullgöra vad som åligger honom enligt 2, 3, 5 eller 6 § eller överträder ett reseförbud enligt 6 §, kan han efter omständigheterna antingen hämtas eller häktas. Detsamma gäller om det finns skäl att befara att gäldenären kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett förbud som här har angetts.

Om någon annan än gäldenären undandrar sig att fullgöra edgång som har förelagts honom enligt 5 §, kan han efter omständigheterna föreläggas vite, hämtas eller häktas.

Häktning i de fall som avses i första och andra styckena får ske endast om det finns synnerliga skäl till det. Har gäldenären överträtt ett reseförbud enligt 6 §, skall han dock häktas om det inte är uppenbart att det är onödigt.

Kostnaden för hämtning eller häktning betalas av staten.

10 § Frågor om åtgärder enligt 9 § eller om utdömande av förelagt vite prövas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten.

Innan rätten beslutar i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge den som avses med åtgärden, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse.

Begärs någon häktad, skall rätten på yrkande förordna biträde åt honom, om det inte är uppenbart att sådant inte behövs. Biträdet har rätt till ersättning av staten för arbete, tidsspillan och utlägg. Rätten kan ålägga

den som häktningsyrkandet riktas mot att såsom förlorande part helt eller delvis ersätta statens kostnader för biträdet. Ogillas häktningsyrkandet och beror detta på att sökanden inte har haft godtagbara skäl för yrkandet, skall sökanden ersätta statens kostnader för biträdet.

11 § Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga som avses i 10 §. Har häktning begärts, skall förhandling hållas, om det inte är fara i dröjsmål.

Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om möjligt, den som avses med åtgärden kallas. Den sistnämndes kallelse skall delges. Han får hämtas till förhandlingen, om det finns skäl till det. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antas att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan, hindrar hans utevaro inte att yrkandet prövas.

Har rätten beslutat om häktning av någon som inte var närvarande vid rätten, skall, så snart beslutet har verkställts, anmälan om detta göras hos rätten. När en sådan anmälan har gjorts, skall förhandling i häktningsfrågan hållas snarast och senast fyra dagar efter det att häktningsbeslutet verkställdes.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Finns det inte längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall friges. Ingen får under konkursen hållas häktad längre tid än tre månader.

12 § Om någon är häktad med stöd av 2 kap. 12 §, skall rätten i samband med konkursbeslutet pröva om denne fortfarande skall vara häktad. Föreligger skäl till häktning enligt 9 §, skall häktningen bestå. Vid tillämpning av 11 § fjärde stycket inräknas även tid under vilken gäldenären hållits häktad med stöd av 2 kap. 12 §.

13 § Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas 2 § första stycket, 6–8 §§ samt 9 § första, tredje och fjärde styckena även på en styrelseledamot, en verkställande direktör, en bolagsman och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Ersättning för inställelse

14 § Om gäldenären är i behov av det, är han berättigad till skälig ersättning av konkursboet för resa och uppehälle inom landet, när han till följd av bestämmelserna i 2–5 §§ inställer sig hos rätten eller någon annanstans. Vad som har sagts nu gäller även för en sådan person som avses i 13 §.

Har ett yrkande enligt 5 § andra stycket riktats mot någon annan än den som avses i 13 §, är han berättigad till skälig ersättning av boet för inställelse enligt 5 § tredje eller fjärde stycket.

Beslut om ersättning meddelas av rätten.

7 kap. Förvaltning och tillsyn

Förvaltare

1 § En förvaltare skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, ha borgenärernas och tillsynsmyndighetens förtroende samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara förvaltare.

2 § Förvaltare utses av rätten.

Rätten bestämmer också antalet förvaltare. Flera än en förvaltare får utses endast om det med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet är behövligt att förvaltningen delas eller att den handhas odelad av flera.

Om boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses för varje del av förvaltningen. Rätten bestämmer efter vilka grunder delningen skall ske.

3 § Innan rätten utser förvaltare eller fattar beslut om att flera förvaltare skall finnas, skall tillsynsmyndigheten höras.

Frågor om att utse flera förvaltare eller att dela förvaltningen mellan flera förvaltare tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, en granskningsman eller en borgenär. Tillsynsmyndigheten och förvaltaren skall höras. Rätten får, om det behövs, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas.

4 § Om flera förvaltare handhar förvaltningen odelad, får de endast gemensamt avhända boet någon rättighet eller vidta en åtgärd som kan medföra en förpliktelse för boet.

Finns det två förvaltare och kan de inte enas beträffande en åtgärd eller ett beslut som enligt denna lag ankommer på dem eller är förvaltarna flera än två och finns det inte majoritet för en viss mening, skall den mening gälla som tillsynsmyndigheten biträder.

Entledigande av förvaltare m.m.

5 § Om en förvaltare begär att få avgå och visar skäl till det, skall rätten entlediga honom.

En förvaltare som inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget skall entledigas av rätten. Frågor om entledigande tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, en granskningsman, en borgenär eller gäldenären.

En förvaltare får inte entledigas utan att tillsynsmyndigheten har hörts. Om någon annan än förvaltaren själv har begärt att förvaltaren skall entledigas, skall rätten, om det inte av särskilda skäl är onödigt, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas. Om det är av särskilt intresse att borgenärerna hörs, skall de kallas till förhandlingen genom kungörelse.

Rätten får, om den finner skäl till det, i avvaktan på förhandlingen försätta en förvaltare ur tjänstgöring. Innan det sker skall tillsynsmyndigheten höras. Om en förvaltare försätts ur tjänstgöring, kan rätten utse någon annan att under tiden fullgöra hans åligganden.

6 § Om en förvaltare entledigas, skall rätten genast utse en ny förvaltare.

Första stycket gäller inte om det finns flera förvaltare och någon av dem entledigas samt rätten, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, finner att det inte är nödvändigt att utse någon annan i den entledigades ställe.

Rådgivare och förlikningsman

7 § Om rätten av särskilda skäl finner det behövligt, får den, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, uppdra åt en lämplig person att vara rådgivare åt

förvaltaren vid förvaltningen av boet eller att som förlikningsman biträda rätten med utredning och förlikning i en tvistefråga som har uppkommit genom anmärkning mot en bevakning eller att fullgöra båda dessa uppgifter.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara rådgivare eller förlikningsman.

När uppdraget är slutfört skall det genast anmälas till rätten. Samtidigt skall en redogörelse lämnas för det arbete som uppdraget har medfört.

Rätten skall återkalla uppdraget när anmälan har gjorts eller när det annars finns skäl till återkallelse.

Förvaltarens allmänna åligganden m.m.

8 § Det åligger förvaltaren att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet.

Första stycket hindrar inte att förvaltaren vid avvecklingen av boet beaktar vad som är ägnat att långsiktigt främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

9 § Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten.

10 § I viktigare frågor skall förvaltaren höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer, om det inte föreligger hinder mot det. Förvaltaren skall i sådana frågor höra även gäldenären, om det lämpligen kan ske.

11 § Om förvaltaren finner det nödvändigt, får han anlita ett sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd.

12 § Förvaltaren skall snarast ta hand om gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, skall förvaltaren i det omhändertagna räkenskapsmaterialet på lämpligt sätt ange dagen för omhändertagandet.

Den som på uppdrag av gäldenären har upprättat räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att lämna ut materialet till förvaltaren i gäldenärens konkurs.

13 § Förvaltaren skall upprätta en bouppteckning. I denna skall boets tillgångar tas upp till noggrant uppskattade värden. Beträffande skulderna skall det anges i vad mån de avser lön eller pension. Bouppteckningen skall vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och handlingar som avses i 12 §.

Bouppteckningen skall av förvaltaren ges in till rätten och tillsynsmyndigheten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas, om förvaltaren

anser att denna är tillförlitlig. I så fall skall han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Skall bevakningsförfarande äga rum och har någon boupptecknig ännu inte getts in till rätten, skall förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I ett bankaktiebolags, en sparbanks eller en central föreningsbanks konkurs skall till boupptecknigen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärerna och deras fordringsbelopp med upplupen ränta.

14 § Förvaltaren får, om det behövs, begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna omhänderta eller annars få tillgång till gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Detsamma gäller sådant räkenskapsmaterial som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten får då genomsöka hus, rum eller förvaringsställen och, om tillträde behövs till något utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller ta sig in på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt första stycket tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet.

15 § Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,
6. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts.

Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringsskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

16 § Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som avses i 11 kap. brottsbalken, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för något annat brott av inte ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten.

Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

17 § Förvaltaren skall till sin slutredovisning bifoga en redogörelse för de åtgärder som han har vidtagit för att efterforska sådan brottslig gärning som avses i 16 § första stycket och sådant förfarande som avses i andra stycket samma paragraf samt resultatet av dessa efterforskningar.

Förvaltarens medelsförvaltning m.m.

18 § Pengar som flyter in under förvaltningen av ett konkursbo skall snarast göras räntebärande genom insättning på boets räkning i bank. Detta behöver dock inte ske i den mån medlen behövs till betalning av löpande utgifter.

Även sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren ha boets medel insatta i bank mot ränta till dess medlen betalas ut enligt 11 kap. Förvaltaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om i vilken bank medlen står inne.

19 § Förvaltaren skall, oavsett vad som gäller i fråga om bokföringsskyldighet för gäldenären, löpande bokföra in- och utbetalningar, om inte god redovisningssed kräver att bokföringen sker på något annat sätt.

Förvaltaren skall bevara räkenskapsmaterialet under minst tio år från utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. I övrigt tillämpas 22 § bokföringslagen (1976:125).

Första stycket medför inte någon inskränkning i den bokföringsskyldighet som kan vara särskilt föreskriven för att möjliggöra kontroll över viss verksamhet.

Beträffande skyldighet att sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet och för kontroll därav finns särskilda bestämmelser.

20 § Om konkursen inte är avslutad då sex månader har förflutit efter edgångssammanträdet, skall förvaltaren inom en månad därefter till tillsynsmyndigheten avlämna en berättelse, i vilken alla de åtgärder som har vidtagits för att avsluta konkursen skall anges noggrant. Berättelsen skall innehålla uppgifter om in- och utbetalningar under den gångna perioden eller en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. Har pengar under någon del av denna period stått inne i bank, skall till berättelsen bifogas en av banken bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit.

Senare under konkursen skall förvaltaren inom en månad från utgången av varje sexmånadersperiod avge en sådan berättelse som sägs i första stycket för den senaste perioden. Denna skall även innehålla fullständiga upplysningar om orsakerna till att konkursen inte har avslutats.

Förvaltaren skall snarast skicka en kopia av berättelsen till rätten.

21 § Också sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren, så länge boets medel är insatta i bank, inom en månad från utgången av varje kalenderår till tillsynsmyndigheten lämna sådana uppgifter som sägs i 20 § första stycket andra och tredje meningarna. När några medel inte längre finns att lyfta, skall förvaltaren anmäla det till myndigheten.

22 § Om det vid konkursens avslutande finns några hinder mot att de böcker och andra handlingar rörande boet som förvaltaren har tagit hand om återställs till gäldenären, skall de överlämnas till tillsynsmyndigheten, om inte förvaltaren anser att han bör bevara dem. Handlingarna skall bevaras i enlighet med vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering.

Redovisning av medel till tredje man

23 § Särskilda bestämmelser finns om en kommittents rätt att, när gäldenären såsom kommissionär för kommittentens räkning i eget namn har ingått avtal, mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtalet. Detsamma är fallet i fråga om en kommittents rätt till redovisning för sådana belopp som flutit in till kommissionärens konkursbo för sålt gods.

Om gäldenären i något annat fall före konkursbeslutet har sålt någon annans egendom, har den vars egendom sålts rätt att, om betalningen helt eller delvis flutit in till konkursboet efter konkursbeslutet, av förvaltaren få redovisning för vad som har flutit in. I den mån betalningen inte har erlagts av köparen har han dessutom rätt att själv göra fordringsrätten gällande gentemot köparen, om inte köparens rätt därigenom skulle åsidosättas.

Vad som har sagts nu om rätt att få redovisning av förvaltaren skall också gälla om det i något annat fall till konkursboet flyter in medel för vilka gäldenären skulle haft skyldighet att redovisa till annan.

24 § Om gäldenären vid konkursbeslutet innehade redovisningsmedel som skall vara förbehållna någon annan, skall förvaltaren ta hand om medlen och sedan redovisa dem tillsammans med den ränta som har upplupit från dagen för konkursbeslutet. När det gäller att fastställa vad som sålunda skall tillkomma en redovisningsborgenär, dennes rätt i övrigt i konkursen samt skyldigheten att svara för kostnad med anledning av förfarandet, tillämpas vad som i denna lag sägs om borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt. Ansvaret för sådan kostnad skall dock vila på redovisningsborgenären endast i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det betalning av kostnaden.

Tillsynen över förvaltningen

25 § Regeringen utser vissa kronofogdemyndigheter att vara tillsynsmyndigheter.

En kronofogdemyndighet som är tillsynsmyndighet får, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer, förordna en annan kronofogdemyndighet att handlägga tillsynsuppgift i konkursen.

26 § I fråga om jäv mot en tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 11 § förvaltningslagen (1986:223) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen.

27 § Tillsynsmyndigheten skall övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med denna lag och andra författningar. Den skall då särskilt se till att avvecklingen av konkursen inte fördröjs i onödan. Myndigheten får, när den finner det lämpligt, inventera konkursboets kassa och övriga tillgångar samt begära redovisning av förvaltaren. Om särskilda omständigheter motiverar det, får myndigheten utse en eller flera revisorer för granskning av boets räkenskaper och förvaltningen i övrigt.

28 § Tillsynsmyndigheten skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän eller gäldenären.

29 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får inte överklagas i andra fall än de som avses i 3 kap. 6 §.

Granskningsman

30 § Om en borgenär begär det, skall rätten förordna en granskningsman att med de befogenheter som anges i denna lag övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Till granskningsman skall utses den som borgenären föreslår, om han är lämplig.

Granskningsmannen skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet.

Om borgenären begär det, skall även en ersättare för granskningsmannen utses. Bestämmelserna om granskningsman gäller även för ersättaren.

Granskningsmannen skall entledigas om han eller borgenären gör framställning om det eller om han visar sig inte vara lämplig.

Ersättningen till granskningsmannen skall betalas av borgenären.

8 kap. Försäljning av egendom

Inledande bestämmelser

1 § Boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske, om inte något annat följer av bestämmelserna i 2–5 §§, 6 § andra stycket, 8 § andra stycket, 14 § samt 12 kap. 1 § tredje stycket.

2 § Har gäldenären drivit en rörelse, får förvaltaren, om det lagligen kan ske, fortsätta rörelsen för konkursboets räkning i den mån det är ändamålsenligt. Detsamma gäller om förvaltaren sedan rörelsen har lagts ned vill återuppta denna. Rörelsen får dock fortsättas längre tid än ett år från edgångssammanträdet endast om det finns särskilda skäl för det.

3 § Har gäldenären överklagat konkursbeslutet, får inte mot hans vilja någon egendom i boet säljas förrän hovrätten har prövat besvären.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan försäljning som föranleds av bestämmelserna i 3 kap. 7 och 8 §§ samt 2 och 10 §§ i detta kapitel,

2. försäljning av sådan lös egendom som är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård,

3. försäljning i annat fall av lös egendom, i den mån medel annars skulle saknas till betalning av utgifter för boet.

4 § Om gäldenären ger in ett ackordsförslag, får egendomen i boet inte säljas innan ackordsfrågan har avgjorts. Vad som nu har sagts utgör inte hinder mot en försäljning om

1. den är förenlig med ackordsförslaget,
2. den föranleds av skäl som sägs i 3 § andra stycket 1 och 2,
3. den behövs för ändamål som anges i 12 kap. 24 § eller
4. det finns andra särskilda skäl.

5 § Om en inteckningshavare eller någon annan borgenär som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom yrkar att den egendomen skall säljas genom förvaltarens försorg och om hans rätt till betalning ur egendomen har lämnats obestridd eller fastställts genom ett lagakraftvunnet avgörande, får försäljning av egendomen inte uppskjutas. Detta gäller dock inte i fråga om egendom som behövs för en rörelse under tid då denna fortsätts med stöd av 2 § och inte heller om förvaltaren anser att anstånd är nödvändigt för att förhindra att konkursboet tillfogas avsevärd förlust eller att genomförandet av ett ackord väsentligt försvåras samt anstånd inte är oskäligt mot borgenären.

Försäljning av fast egendom

6 § Om fast egendom finns i boet, får förvaltaren begära att den säljs exekutivt. Egendomen får också säljas på annat sätt, om förvaltaren anser att det är fördelaktigare för boet.

Har en exekutiv auktion hållits på fast egendom som hör till boet utan att någon försäljning har kommit till stånd, behöver förvaltaren inte vidta ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har någon exekutiv auktion inte ägt rum men finns det anledning att anta att en sådan auktion inte kommer att leda till försäljning, behöver förvaltaren inte vidta någon åtgärd för att sälja egendomen, om samtycke till det har lämnats av de borgenärer som i konkursen kan göra gällande fordringar som skall utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen.

Har en exekutiv auktion blivit utlyst på boets fasta egendom, skall förvaltaren före bevakningssammanträdet avlämna den behållning som under konkursen uppkommit av egendomen. Behållning som inte avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendomen säljs, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan utdelning sker i konkursen.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträdet anmäla arvode, andra kostnader och sådana fordringar som kan göras gällande i konkursen och som bör beaktas vid försäljning av egendomen. När förvaltaren gör en anmälan på en borgenärs vägnar, skall han skriftligen underrätta denne om det.

Försäljning av lös egendom

7 § Försäljning av lös egendom som inte sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse skall ske på auktion eller på annat sätt efter vad förvaltaren anser vara mest fördelaktigt för boet.

Lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt får inte utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion, om hans rätt är beroende av försäljningen. Även om samtycke inte lämnas, får egendomen säljas på annat sätt än på auktion, om det är sannolikt att högre pris uppnås därigenom och om tillsynsmyndigheten medger det.

Samtycke enligt andra stycket krävs inte när förvaltaren genom fondkommissionär säljer värdepapper, noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, till gällande börs- eller marknadspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

8 § När ett fartyg som inte är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, ett luftfartyg som inte är registrerat, gods i fartyg eller gods i luftfartyg skall säljas, får förvaltaren, om egendomen finns inom landet, begära att den säljs exekutivt.

Uppkommer fråga om att sälja ett registrerat skepp, ett registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg och finns egendomen inom landet, tillämpas 6 § första och andra styckena.

Skall gäldenärens rätt till andel i inteckning som belastar hans luftfartyg eller reservdelar till luftfartyg säljas, skall förvaltaren före försäljningen skaffa en särskild inteckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären, om det inte finns laga hinder mot det. Skall en inteckningshandling som innehas av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig säljas, är förvaltaren skyldig att, om inte gäldenären medger att handlingen får säljas med bibehållen ansvarighet, förse handlingen med en påskrift som befriar gäldenären från ansvarighet. Något medgivande av gäldenären krävs dock inte, om denne har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

Med fartyg likställs i denna lag ett fartyg under byggnad. Vad som sägs om skeppsregistret skall då i stället gälla skeppsbyggnadsregistret.

9 § Bestämmelserna i 6 § fjärde stycket tillämpas även när lös egendom som tillhör gäldenären skall säljas exekutivt under konkursen. I ett sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det behövs, i ärendet föra talan för de borgenärer som har förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) och skriftligen underrätta sådan borgenär om ett yrkande som han framställer på dennes vägnar.

10 § En borgenär som innehar lös egendom med handpanträtt får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion eller, när det är fråga om värdepapper som är noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, genom fondkommissionär till gällande börs- eller marknadspris. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter edgångssammanträdet. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar åtgärd för egendomens försäljning ge förvaltaren tillfälle att lösa in egendomen. Om det är fråga om ett fartyg eller gods i fartyg eller i luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, skall egendomen säljas exekutivt.

Borgenären skall minst tre veckor i förväg underrätta förvaltaren om tid och plats för en auktion som inte hålls i exekutiv ordning.

Har egendomen sålts på annat sätt än exekutivt, skall borgenären för förvaltaren redovisa vad som har flutit in.

Vill inte borgenären själv sälja egendomen, får förvaltaren ombesörja försäljningen. En inteckning i luftfartyg eller i reservdelar till luftfartyg som har lämnats som pant av den intecknade egendomens ägare får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i inteckningen som enligt vad som är särskilt föreskrivet kan tillkomma gäldenären.

Kungörande av auktion i vissa fall

11 § Om konkursboets egendom skall säljas på auktion genom förvaltarens försorg, skall han låta kungöra auktionen på det sätt och inom den tid som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock inte i något fall införas i Post- och Inrikes Tidningar.

Första stycket tillämpas också beträffande en auktion som enligt 10 § ombesörjs av en borgenär.

12 § Förvaltaren får kungöra en av honom utsatt auktion i mindre utsträckning än som följer av 11 § första stycket, om han anser att det är tillräckligt. Detta gäller dock inte i fråga om kungörande av

1. auktion på fast egendom, registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, om inte gäldenären samtycker till det,
2. auktion på någon annan lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt, om inte borgenären samtycker till det.

Sådant samtycke av gäldenären som sägs i första stycket 1 krävs inte, om gäldenären har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

13 § Förvaltaren bör i god tid före en av honom utsatt auktion på lös egendom särskilt underrätta varje känd borgenär som har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt i egendomen om auktionen.

Indrivning av fordringar

14 § Förvaltaren skall så snart det lämpligen kan ske vidta åtgärder för att driva in utestående fordringar. Kan en fordran inte drivas in inom rimlig tid, får den säljas som annan lös egendom.

9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet

Bevakning

1 § Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen. Bevakning bör äga rum, om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen.

2 § Beslutar rätten att bevakningsförfarande skall äga rum, skall rätten bestämma inom vilken tid bevakning skall ske. Tiden för bevakning skall utgöra minst fyra och högst tio veckor från dagen för beslutet att anordna bevakningsförfarandet.

3 § Rätten skall genast kungöra vad som har beslutats enligt 1 och 2 §§.

4 § En borgenär skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar skriftligen hos rätten anmäla sin fordran och den förmånsrätt han vill göra gällande. Undantag från denna skyldighet följer dock av 4 kap. 21 §, 5 kap. 8 § och 17 § andra stycket samt 5 § i detta kapitel.

Att en fordran som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs i vissa fall bevakas genom förvaltaren följer av den lagen.

5 § En borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom behöver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

En borgenär som har en fordran hos ett bankaktiebolag, en sparbank eller en central föreningsbank på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i kreditinstitutets konkurs, om uppgift om fordringen har lämnats enligt 7 kap. 13 § fjärde stycket.

6 § I bevakningsinlagan skall fordringens belopp anges, om det är möjligt. Grunden för fordringen skall framgå tydligt. Om förmånsrätt yrkas, skall borgenären också tydligt ange grunden för den. Inlagan skall vara egenhändigt undertecknad av borgenären eller borgenärens ombud.

Vid bevakningsinlagan skall borgenären i original eller bestyrkt kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa till stöd för sitt anspråk.

Bevakningsinlagan och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

7 § Genast efter bevakningstidens utgång skall rätten överlämna det ena exemplaret av de inkomna bevakningshandlingarna till förvaltaren.

Förvaltaren skall skyndsamt upprätta en förteckning över de fordringar som har bevakats. För varje fordran anges dess belopp och, om förmånsrätt har yrkats, den åberopade grunden därför samt den plats i förmånsrättsordningen som fordringen får enligt borgenärens yrkande. Kopior av förteckningen skall skickas till rätten och tillsynsmyndigheten.

Anmärkning

8 § När rätten beslutar att bevakning skall äga rum, skall rätten samtidigt, efter samråd med förvaltaren, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningarna,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Om det visar sig vara lämpligare, får ett beslut enligt första stycket fattas senare, dock senast vid bevakningstidens utgång.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fyra veckor räknat från bevakningstidens utgång. Om det behövs med hänsyn till förhållandena i konkursen, får en längre anmärkningstid fastställas. Förlikningssammanträdet får inte hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

Underrättelser om vad rätten har bestämt enligt denna paragraf skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

9 § Förvaltaren skall granska bevakningshandlingarna och, om han finner anledning till anmärkning mot något yrkande om betalnings- eller förmånsrätt, skriftligen anmäla det till rätten inom den tid som har bestämts enligt 8 § första stycket 1. I anmärkningsskriften skall grunden för anmärkningen anges tydligt. Skriften skall vara egenhändigt undertecknad av förvaltaren eller dennes ombud.

Även en borgenär som har bevakat en fordran i konkursen och gäldenären får framställa anmärkning mot en bevakning. En sådan anmärkning skall framställas inom den tid och på det sätt som anges i första stycket.

Anmärkningsskriften och de handlingar som åberopas till stöd för anmärkningen skall ges in i två exemplar.

10 § Om en anmärkning görs av någon av dem som har rätt till det, gäller den också för de andra, även om de inte har tagit del i anmärkningen.

11 § Den som har rätt att framställa anmärkning mot en bevakning får efter anmärkningstidens utgång till stöd för en gjord anmärkning åberopa även en annan omständighet än sådan som har angetts i anmärkningsskriften. Efter förlikningssammanträdet får dock en ny omständighet som innebär att grunden för anmärkningen ändras åberopas endast om omständigheten varken var eller borde ha varit känd för den anmärkningsberättigade eller om det i övrigt finns särskilda skäl för att ändå tillåta att omständigheten åberopas.

Om en ny omständighet åberopas i ett annat sammanhang än vid förlikningssammanträdet eller vid en förhandling, gäller i fråga om formen för åberopandet vad som föreskrivs om anmärkning i 9 § första stycket.

12 § En borgenär får den betalnings- och förmånsrätt som han har yrkat i sin bevakning, om det inte på rätt sätt och i rätt tid har framställts någon anmärkning mot den. Att anmärkning inte har framställts hindrar dock inte att talan om återvinning väcks vid domstol.

Har ett yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, får det inte gå ut över dem som enligt lag har företräde till betalning ur viss egendom. Ett yrkande om förmånsrätt som inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är utan verkan, även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.

Tvist angående en bevakad fordran

13 § Tvistefrågor som har uppkommit genom framställda anmärkningar och som inte har förlikts skall handläggas vid ett förlikningssammanträde inför rätten. Vid detta får förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan. Till sammanträdet skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningar riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

Förvaltaren skall närvara vid sammanträdet. Att han uteblir hindrar dock inte att sammanträdet genomförs. Tillsynsmyndigheten har rätt att delta vid sammanträdet.

Rätten skall vid sammanträdet utreda tvistefrågorna och söka åstadkomma förlikning. De närvarande som har rätt att föra talan får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med en borgenär mot vars bevakning en anmärkning har gjorts. Är både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för bor-

genärens fordran närvarande och kan de inte enas, gäller borgenärens mening om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 § Beslut enligt 13 § tredje stycket får överklagas av den som enligt 13 § första stycket är taleberättigad, om han anser att beslutet inte har tillkommit på lagligt sätt. Beslutet överklagas genom besvär till hovrätten inom två veckor från dagen för beslutet. Om inte hovrätten förordnar annat, skall beslutet gälla omedelbart.

15 § Tvistefrågor som inte har blivit förlikta skall prövas av rätten vid en förhandling. Rätten skall vid förlikningssammanträdet förbereda de återstående tvistefrågorna så att de kan behandlas slutligt vid förhandlingen.

Förhandlingen skall om möjligt hållas i omedelbar anslutning till förlikningssammanträdet. Om det inte sker, skall rätten sätta ut förhandlingen till en dag inom fyra veckor efter sammanträdet eller, om det finns särskilda skäl för det, senare dag. Till en sådan förhandling skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningarna riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

16 § Tvistefrågor angående fordringar som har bevakats skall prövas snarast och om möjligt avgöras på en gång. Kräver vissa fordringar längre tid för att utredas och prövas skall rätten besluta särskilt över de tvistefrågor som kan avgöras tidigare. Beror någon borgenärs anspråk på prövningen i en särskild rättegång, får det inte fördröja avgörandet. I sådant fall skall rätten fastställa hans rätt i konkursen för det belopp som kan bli bestämt genom dom i den rättegången.

Har ett ackordsförslag tagits upp, får rättens prövning av en tvistefråga skjutas upp till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det är ändamålsenligt.

17 § Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som sägs i 13 §, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

18 § Om ett beslut varigenom en anmärkning mot en fordran har ogillats ändras av högre rätt, gäller det även för dem som inte har sökt ändring i beslutet.

19 § Genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran avgörs endast vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Efterbevakning

20 § Om bevakningsförfarande har ägt rum, får en borgenär som efter bevakningstidens utgång vill anmäla en fordran eller yrka förmånsrätt skriftligen göra det på det sätt som föreskrivs i 6 §.

Som ersättning för de kostnader för kungörelse, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakningen skall borgenären till staten i förskott erlägga en avgift motsvarande tre procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

21 § När en fordran har efterbevakats, skall rätten så snart som avgiften enligt 20 § andra stycket har betalts överlämna det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till förvaltaren och, efter samråd med denne, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningen,

2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,

3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fem veckor räknat från den dag då avgiften enligt 20 § andra stycket betalades. Förlikningssammanträdet inför rätten skall hållas inom fyra veckor från anmärkningstidens utgång.

Underrättelser om att en fordran har efterbevakats och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

22 § Utöver bestämmelserna i 20 och 21 §§ gäller beträffande efterbevakning i tillämpliga delar vad som föreskrivs om bevakning.

Om flera efterbevakningar har gjorts, skall de om möjligt handläggas gemensamt.

10 kap. Avskrivning av konkurs

1 § Om rätten efter att ha hört förvaltaren finner att konkursboets tillgångar inte räcker till betalning av uppkomna och väntade konkurskostnader och andra skulder som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen.

2 § Konkursen får inte avskrivas enligt 1 § förrän bouppteckningen har bedigats och förvaltaren har fullgjort vad som åligger honom enligt 7 kap. 15 §.

Om det finns något hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller någon annan inom skälig tid och om det saknas anledning att anta att det genom edgången skulle visa sig att tillgångar finns till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, får konkursen avskrivas trots att edgången inte har fullgjorts.

3 § Om någon fordran inte görs gällande och inte heller kan antas komma att göras gällande, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen. Om rätten har beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, får konkursen avskrivas först efter bevakningstidens utgång.

4 § Om det återstår tillgångar i boet när förvaltaren har betalt konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, skall han

1. om det i fall som avses i 1 § står klart hur kvarvarande tillgångar skall fördelas och om tillsynsmyndigheten medger det, tillställa berättigad borgenär vad som tillkommer denne,

2. i övriga fall återställa egendomen till gäldenären.

5 § Om ny tillgång blir känd efter det att konkursen har avskrivits enligt 1 §, skall 11 kap. 19–21 §§ gälla i tillämpliga delar.

11 kap. Utdelning

Inledande bestämmelser

1 § Om konkursen inte avskrivs, skall boets pengar, i den mån medlen inte går åt till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, delas ut till borgenärerna i den ordning som föreskrivs i detta kapitel. Utdelningen skall äga rum i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna.

2 § Utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Om egendom i sådana fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 § andra stycket inte har blivit såld, utgör det inte hinder för utdelning. Har bevakningsförfarande ägt rum, får utdelning inte ske förrän den enligt 9 kap. 8 § bestämda anmärkningstiden har gått ut och, om anmärkning har framställts, förlikningssammanträde har hållits.

3 § När ett ackordsförslag är under prövning, får förvaltaren vänta med utdelning till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det motiveras av förslaget.

Utdelningsförfarandet

4 § När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett förslag till utdelning. Förvaltaren skall då beakta alla de fordringar och förmånsrätter som dittills har bevakats eller efterbevakats i konkursen eller, när bevakning inte har behövts, de fordringar och förmånsrätter som dittills har gjorts gällande eller annars är kända för förvaltaren.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,
2. den förmånsrätt som följer med fordringen och
3. den utdelning som belöper på fordringen.

I förslaget skall också anges om det föreligger någon sådan omständighet som enligt 10 § andra eller tredje stycket medför inskränkning i borgenärens rätt att lyfta den utdelning som belöper på fordringen eller om det har betalts ut medel i förskott.

Till förslaget skall bifogas en redogörelse för förvaltningen av den egendom för vilken medel avsedda till utdelning har flutit in. Av redogörelsen skall framgå hur mycket som genom försäljning eller på annat sätt har flutit in för egendomen samt, om inte hela detta belopp enligt förslaget delas ut, för vilka andra ändamål återstoden har tagits i anspråk. Om medel som delas ut har flutit in för egendom vari särskild förmånsrätt har funnits, skall uppgifterna lämnas särskilt för den egendomen.

5 § När ett utdelningsförslag har upprättats, skall förvaltaren genast skicka förslaget med bifogad förvaltningsredogörelse till rätten och tillsynsmyndigheten.

6 § Rätten skall kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats, så snart det utlåtande som tillsynsmyndigheten enligt 13 kap. 5 § skall avge över förvaltarens slutredovisning har kommit in till rätten.

Utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för den som vill ta del av handlingarna. En uppgift om detta skall tas in i kungörelsen.

Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra det hos rätten senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar.

7 § När tiden för invändning har gått ut, skall rätten fastställa utdelningen i konkursen i enlighet med utdelningsförslaget, om det inte genom invändning eller på något annat sätt framgår att fel eller brist som inverkar på någons rätt föreligger.

Om en fordran eller en förmånsrätt inte har bevakats eller efterbevakats senast då utdelningsförslaget upprättades, fastän bevakningsskyldighet har förelegat, är en invändning att fordringen eller förmånsrätten borde ha tagits upp i utdelningsförslaget utan verkan.

Om rätten finner att utdelning inte bör fastställas enligt förslaget, skall rätten antingen göra behövliga ändringar i det och fastställa det sålunda ändrade förslaget eller återförvisa ärendet till förvaltaren. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats skall kungöras endast om det finns skäl till det. Om kungörelse inte utfärdas, skall de borgenärer som berörs av ändringarna i utdelningsförslaget underrättas om det. I sådant fall skall invändning mot förslaget framställas inom tre veckor från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Slutdagen skall anges i underrättelsen.

8 § Om rätten anser att det finns anledning att inte fastställa utdelning enligt förslaget, skall den genom underrättelser bereda förvaltaren och den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart obehövligt. Den som har framställt invändning mot utdelningsförslaget skall få tillfälle att ta del av ett yttrande, om det inte är obehövligt.

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga om att fastställa utdelningsförslaget. Förhandling skall hållas, om det begärs av den som har framställt invändning mot förslaget, den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel eller, i fråga om återvinning, förvaltaren. Till förhandlingen skall nu nämnda personer alltid kallas.

Utbetalning av utdelningsmedel

9 § När beslutet att fastställa utdelningen och beslut att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast till borgenärerna skicka de medel som tillkommer dem, om inte hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket föreligger.

Har förvaltaren skickat medlen till en borgenär under dennes senast kända adress, behöver förvaltaren inte vidta någon ytterligare åtgärd för att verkställa betalningen. När medlen har skickats till borgenärerna, skall förvaltaren anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

10 § Innan besluten att fastställa utdelning och att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, får medel som tillagts en borgenär betalas

ut endast om borgenären ställer säkerhet. Har tiden för överklagande av besluten löpt ut, får dock, utan att säkerhet ställs, utbetalning ske till borgenär som inte till sin nackdel berörs av besvär som anförts mot något av besluten.

Är en fordran beroende av något sådant villkor som avses i 5 kap. 10 §, får utdelningen för fordringen inte betalas ut förrän villkoret uppfyllts. Detsamma gäller i fråga om en tvistig fordran innan den har fastställts av domstol. När fordringen har fastställts men innan fastställelsebeslutet har vunnit laga kraft, får medlen betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet.

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får utdelning för en fordran som har efterbevakats inte betalas ut under den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot efterbevakningen.

Om en borgenär som har lyft utdelning blir skyldig att till konkursboet betala tillbaka vad han har fått, skall han betala ränta på beloppet. Räntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då medlen betalades ut till och med den dag då skyldigheten att återbära medlen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

11 § Säkerhet enligt 10 § skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidarisk.

Om en bank eller något annat jämförbart kreditinstitut skall ställa säkerhet, får förvaltaren godta en utfästelse av institutet att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

12 § En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från

1. dagen då beslutet att fastställa utdelningen vann laga kraft, eller
2. den senare dag då borgenären blev berättigad att lyfta medlen utan att ställa säkerhet.

De medel som borgenär har förlorat sin rätt till skall fördelas mellan de borgenärer som har bevarat sin rätt och i andra hand överlämnas till gäldenären.

13 § När medel som har tillagts en borgenär i ett förslag till utdelning betalas ut, har borgenären rätt också till den ränta som har upplupit på medlen från den dag då utdelningsförslaget upprättades.

Förskottsbetalning

14 § Innan utdelning äger rum, får förvaltaren självmant eller på begäran av en borgenär betala ut utdelningsmedel i förskott i enlighet med vad som föreskrivs i 15 §.

Även om en borgenär har fått betalt i förskott för sin fordran, skall den tas upp i utdelningsförslaget.

15 § Förskottsbetalning skall utgå för en fordran med förmånsrätt, om det lämpligen kan ske.

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran utan förmånsrätt, om det är

uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av sådana fordringar och det inte finns särskilda skäl mot det.

Förskottsbetalning för en fordran utgår endast i den mån det kan antas att utdelning kommer att belöpa på denna. Är fordringen beroende av villkor eller tvistig, får förskott inte betalas ut. När bevakningsskyldighet föreligger, får förskottsbetalning ske endast till en borgenär som har bevakat sin fordran i konkursen.

16 § Har en borgenär begärt förskottsbetalning, kan förvaltaren kräva att borgenären ställer säkerhet för att medlen återbetalas, om det visar sig att borgenären saknar rätt att behålla vad som betalas till honom. I fråga om sådan säkerhet gäller 11 §.

Vad som föreskrivs i 10 § fjärde stycket om skyldighet att betala ränta skall tillämpas även vid återbetalning av medel som har betalts ut i förskott.

17 § Om förvaltaren vägrar förskottsbetalning med begärt belopp, får borgenären hänskjuta frågan till rättens prövning.

När en konkurs anses avslutad m.m.

18 § En konkurs anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelning enligt 7 §. Detta gäller även om en tvist angående en fordran som har gjorts gällande i konkursen eller en fråga om underhåll åt gäldenären ännu inte är slutligt avgjord eller någon ytterligare tillgång till följd av rättegång eller på något annat sätt senare kan komma att tillföras konkursboet.

Även om konkursen är avslutad, får ett ackordsförslag som har getts in tidigare prövas enligt 12 kap.

Efterutdelning

19 § Blir medel tillgängliga för utdelning efter det att utdelningsförslag enligt 4 § har upprättats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna.

20 § Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett förslag till efterutdelning upprättas. I sådant fall tillämpas bestämmelserna i detta kapitel om utdelning, utbetalning av utdelningsmedel och förskottsbetalning.

I förslaget till efterutdelning kan utdelning beräknas även för en fordran som har blivit känd efter det att utdelningförslag enligt 4 § upprättades. En fordran får beaktas utan bevakning trots att bevakningsförfarande förut har varit anordnat i konkursen. Har så inte varit fallet, får rätten emellertid besluta om bevakningsförfarande inför efterutdelningen.

Av nytillkomna medel skall en borgenär för en fordran som inte har tagits upp i utdelningsförslag enligt 4 § först så långt medlen räcker tilldelas så mycket som skulle ha tillagts fordringen, om denna hade beaktats i utdelningsförslaget. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

21 § Om förvaltaren anser att de nytillkomna medlen kan fördelas utan att förslag till efterutdelning upprättas och om tillsynsmyndigheten medger det, får han dela ut medlen till berättigade borgenärer utan att föreskrifter-

na i det föregående i detta kapitel iakttas. För utbetalningen gäller dock 9 § andra stycket. En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från det att förvaltaren har anmält till rätten att han har skickat medlen till borgenären.

Första stycket tillämpas också för det fall att det finns skäl att upprätta ett utdelningsförslag men medlen inte förslår till betalning av de därmed förenade kostnaderna.

Viss anmälningsskyldighet m.m.

22 § Om utdelning eller efterutdelning har utfallit på ett företagshypoteksbrevs belopp, skall förvaltaren anmäla detta till inskrivningsmyndigheten. Anmälan skall göras sedan beslutet att fastställa utdelningen eller efterutdelningen har vunnit laga kraft eller, i fall som avses i 21 §, när utbetalningen har ägt rum. Tillsammmans med anmälningen skall förvaltaren sända in utdelningsförslaget eller någon annan handling som visar fördelningen.

När inteckningsborgenären lyfter betalning, skall detta antecknas på hypoteksbrevet.

12 kap. Ackord i konkurs m.m.

Frivillig uppgörelse

1 § Visar gäldenären att han har kommit överens om betalningen av sina skulder eller på annat sätt träffat uppgörelse med de borgenärer vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren, skall rätten på ansökan av gäldenären besluta om nedläggning av konkursen. Innan beslut meddelas skall förvaltaren höras.

Om bevakningsförfarande äger rum, får beslut om att lägga ned konkursen inte meddelas före bevakningstidens utgång.

Rätten kan förordna att boets egendom inte får säljas innan ansökningen har prövats, om egendomen inte behöver säljas av någon sådan anledning som avses i 8 kap. 3 § andra stycket 2 och 3.

2 § Ett beslut att lägga ned konkursen skall kungöras.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, skall förvaltaren sätta in behövliga medel till betalning av kostnaden eller skulden i den bank som parterna enas om. Räntan skall tillkomma den som slutligen blir berättigad till medlen.

Ackordsförslag m.m.

3 § Reglerna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs i vilken det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum.

4 § Om gäldenären vill bjuda ackord, skall han tillställa rätten ett ackordsförslag. I förslaget skall anges

1. hur mycket gäldenären bjuder i betalning,
2. när betalningen skall ske,
3. om säkerhet har ställts för ackordet och vari säkerheten i så fall består.

5 § Ett ackord får avse att fordringar som tillkommer de borgenärer som enligt 11 § har rätt att rösta om förslaget sätts ned och betalas på närmare angivet sätt. Ackordet skall ge likaberättigade borgenärer lika rätt och minst tjugofem procent av fordringarnas belopp, om inte en lägre ackordsprocent godkänns av samtliga kända borgenärer som har bevakat fordran och skulle omfattas av ackordet eller om det finns synnerliga skäl för lägre utdelning. Betalning av föreskriven minsta utdelning skall ske inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte samtliga nämnda borgenärer godkänner en längre betalningstid.

Ett ackord får innehålla villkor att borgenärer får full betalning intill ett visst belopp, om avvikelsen kan anses skälig med hänsyn till omfattningen av boet och övriga omständigheter. Avvikelser till nackdel för en viss borgenär får också äga rum, om han medger det.

Ett ackord får även avse att gäldenären endast får anstånd med betalningen eller annan särskild eftergift. Första och andra styckena gäller i tillämplig utsträckning.

6 § Ett ackordsförslag får tas upp endast om det kommer in till rätten före den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget i konkursen är införd i Post- och Inrikes Tidningar eller, när utbyte enligt 15 kap. 2 § sker, före den dag då underrättelserna sändes ut.

Om ackordsförslaget har kommit in i rätt tid, skall rätten inhämta yttrande av förvaltaren huruvida förslaget bör föreläggas borgenärerna. Avstyrker förvaltaren att det sker, får förslaget tas upp endast om rätten finner synnerliga skäl till det.

7 § Möter enligt 4–6 §§ hinder mot att ackordsförslaget tas upp, skall det avvisas.

Sammanträde för prövning av ackordsförslag

8 § Om ackordsförslaget tas upp, skall borgenärerna genast kallas till ett sammanträde inför rätten för att pröva förslaget. Innan gäldenären har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, får kallelse utfärdas endast om det finns synnerliga skäl för det. Kallelsen till sammanträdet skall kungöras.

Sammanträdet får inte hållas tidigare än tre veckor efter det att ackordsförslaget togs upp och inte heller innan tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkningar mot bevakade fordringar har handlagts vid förlikningssammanträdet.

9 § Förvaltaren skall snarast till rätten inkomma med yttrande huruvida han anser att ackordsförslaget bör antas av borgenärerna. Yttrandet skall hållas tillgängligt för borgenärerna vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget, om det inte har sänts till dem tidigare.

10 § Vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget bör förvaltaren närvara. Om gäldenären inte kan infinna sig personligen, bör han skicka ett ombud.

Förvaltaren skall tillhandahålla en förteckning över de borgenärer som har rätt att rösta i ackordsfrågan, med uppgift om de fordringsbelopp för vilka rösträtt får utövas. Har det mot någon av dessa fordringar framställts anmärkning som inte har prövats eller har, om efterbevakning har skett,

anmärkningstiden ännu inte gått ut, skall det särskilt anges i förteckningen.

Om gäldenären inte har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, skall anledningen till det uppges vid sammanträdet.

11 § Vid omröstning i ackordsfrågan får rösträtt utövas endast för bevakade fordringar. En borgenär som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt deltar dock inte i omröstningen. Om borgenären helt eller delvis avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten, deltar han i motsvarande mån. Kan en borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenären har särskild förmånsrätt hans fordran, deltar han med återstående del av fordringen.

En svarande som med anledning av en återvinningstalan har fått eller kan få en fordran mot gäldenären, får utan bevakning delta med fordringen i omröstningen.

Innebär ackordsförslaget att borgenärer som inte har förmånsrätt skall få full betalning intill visst belopp, får rösträtt inte utövas för de fordringar som därigenom får full betalning.

Med borgenärer som har förmånsrätt likställs en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt.

12 § En anmärkning som har framställts mot en fordran utgör inte hinder mot att borgenären deltar med fordringen i omröstningen. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller inte, skall rätten vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning. De närvarande får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med borgenären. Kan förlikning inte träffas, skall frågan handläggas enligt vad som sägs i 17 § första stycket för bestämmande av omröstningens utgång. Har en anmärkning mot någon yrkad fordran eller förmånsrätt prövats enligt 9 kap. 16 §, skall rättens avgörande dock tillämpas vid omröstningen i ackordsfrågan, om det inte före omröstningen visas att avgörandet har ändrats av högre rätt.

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som har nämnts nu, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

13 § Om både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran vill rösta för denna i ackordsfrågan, har de tillsammans en röst, vilken beräknas efter borgenärens fordran. Kan de inte enas, gäller borgenärens mening, om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 § Gäldenären får inte återta eller ändra ackordsförslaget utan rättens medgivande. Ett yrkande om detta skall framställas senast vid sammanträdet och innan omröstningen sker.

Om en ändring i ackordsförslaget medges, får prövningen av ackordsförslaget skjutas upp till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor. Om ändringen inte medför att förslaget blir sämre för borgenärerna, får prövningen skjutas upp endast om det finns särskilda skäl till det.

Om rätten i något annat fall än som avses i andra stycket, efter att ha hört förvaltaren och de närvarande borgenärerna, anser att det finns sär-

skilda skäl för att borgenärernas prövning av ackordsförslaget skjuts upp, får rätten besluta om uppskov till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor.

Borgenärsmajoritet vid ackord m. m.

15 § Ett ackordsförslag som ger minst femtio procent av fordringsbeloppen skall anses antaget av borgenärerna, om tre femtedelar av de röstande har godtagit förslaget och deras fordringar uppgår till tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Är ackordsprocenten lägre, skall ackordsförslaget anses antaget om tre fjärdedelar av de röstande har enats om förslaget och deras fordringar uppgår till tre fjärdedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp.

16 § Anser en borgenär eller gäldenären att ett beslut genom vilket ett ackordsförslag har förkastats av borgenärerna inte har tillkommit på lagligt sätt, får han överklaga beslutet i hovrätten inom två veckor från beslutet. Gäldenären får dock överklaga beslutet endast om hans rätt kan vara beroende av det. Beslutet tillämpas omedelbart, om inte något annat förordnas.

Fastställelse av ackord

17 § Har ett ackordsförslag antagits vid sammanträdet men finns det enligt 19 § anledning att inte fastställa ackordet, skall ackordsfrågan prövas av rätten vid en förhandling. Detsamma gäller, om det vid sammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats av borgenärerna.

Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling, skall rätten fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om inte längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

18 § Är utgången av omröstningen över ackordsförslaget beroende av om kvarstående anmärkningar godkänns eller inte och finns det i övrigt skäl att fastställa ackordet, skall rätten vid förhandlingen först pröva anmärkningarna eller så många av dem att utgången av omröstningen blir densamma vare sig övriga anmärkningar godkänns eller inte.

19 § Ett ackord får inte fastställas, om

1. ärendet inte har handlagts på föreskrivet sätt och felet kan ha inverkat på ackordsfrågans utgång,

2. ackordet inte uppfyller de villkor som anges i 5 §,

3. det finns skälig anledning att anta att gäldenären i hemlighet har gynnat någon borgenär i avsikt att inverka på ackordsfrågan eller att något annat svek har agt rum vid ackordet eller

4. ackordet uppenbart är till skada för borgenärerna.

Även om första stycket inte är tillämpligt får rätten efter omständigheterna vägra att fastställa ackordet, om en borgenär eller en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen har bestritt fastställelse på grund av att

1. betryggande säkerhet för ackordets fullgörande inte finns,

2. ackordet är till skada för borgenärerna eller
3. ackordet av någon annan särskild anledning inte bör medges.

Vägras fastställelse enligt första stycket 1 och är inte förslaget förkastat av borgenärerna eller förfallet, skall borgenärerna på nytt pröva ackordsförslaget och ett sammanträde sättas ut för detta. Ett sådant sammanträde får hållas tidigast tio dagar efter beslutet om vägrad fastställelse. Borgenärerna skall kallas till sammanträdet. Kallelsen skall kungöras.

20 § En förhandling enligt 17 § skall äga rum så snart som möjligt. Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och de borgenärer som var närvarande vid sammanträde som avses i 8 § kallas.

Verkan av ackord

21 § Ett fastställt ackord är bindande för alla borgenärer, kända och okända, som har haft rätt att efter bevakning rösta om ackordsförslaget.

Den som har förmånsrätt i viss egendom är bunden av ackordet i fråga om belopp som inte kan tas ut ur egendomen.

En borgenär har, utan hinder av ackordet, den rätt till kvittning som han kan ha enligt 5 kap. 15 och 16 §§.

22 § En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

23 § En anmärkning mot en bevakning skall, om förmånsrätt yrkas för den bevakade fordringen, prövas på det sätt som föreskrivs i denna lag även om ackord har kommit till stånd.

24 § Innan egendomen i boet till följd av att ett ackord har fastställts återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen. Förvaltaren skall dessutom se till att de borgenärer som har förmånsrätt för sina bevakade fordringar av egendomen, så långt den räcker, får den betalning som tillkommer dem på grund av förmånsrätten.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, tillämpas 2 § tredje stycket.

25 § När ackord har fastställts, får talan om återvinning inte väckas av någon borgenär som omfattas av ackordet. Talan som har väckts på behörigt sätt får trots det prövas.

Vad som vinns genom återvinningstalan och inte behövs för något sådant ändamål som avses i 24 § skall, sedan kärandens kostnader har ersatts, tillkomma de borgenärer som omfattas av ackordet. En svarande som med anledning av kärandens talan får en fordran mot gäldenären har rätt att på vad han annars skulle ha fått betala avräkna den utdelning som tillkommer honom.

Tillsyn över ackord

26 § På begäran av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten, om det finns skäl till det, förordna förvaltaren eller någon annan

lämplig person att utöva tillsyn över att gäldenären fullgör sina åtaganden enligt ackordet. Om det behövs, skall även en ersättare för tillsynsmannen förordnas.

Gäldenären skall ge tillsynsmannen de uppgifter som denne begär och följa de anvisningar som tillsynsmannen lämnar.

Tillsynsmannen skall entledigas av rätten, om det visar sig att han inte är lämplig eller att han av någon annan särskild orsak bör skiljas från uppdraget.

27 § Arvode till tillsynsmannen och ersättning för de kostnader som uppdraget har medfört skall prövas av rätten, om tillsynsmannen eller gäldenären begär det. Så länge ackordet inte har fullgjorts, får en sådan begäran framställas också av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet.

Förverkande av ackord

28 § På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten förklara att den eftergift som genom ackordet har medgetts gäldenären förfaller, om gäldenären

1. har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer eller i hemlighet har gynnat någon borgenär i syfte att inverka på ackordsfrågan,
2. åsidosätter vad som åligger honom enligt 26 § andra stycket eller
3. på något annat sätt uppenbart försummar sina åtaganden enligt ackordet.

Förlikning är inte tillåten i en fråga som avses i första stycket.

Även om den eftergift som har medgetts gäldenären förklaras förfallen, får borgenärerna göra ackordet i övrigt gällande mot gäldenären eller mot den som har gått i borgen för ackordet.

13 kap. Förvaltarens slutredovisning

Avgivande av slutredovisningen

1 § Förvaltaren skall avge slutredovisning för sin förvaltning i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel. En förvaltare som avgår innan konkursen är avslutad skall avge slutredovisning, även om han har haft hand om förvaltningen tillsammans med andra förvaltare. Har förvaltningen varit delad, behöver redovisningen omfatta endast den del av förvaltningen som har ankommit på den avgående förvaltaren ensam.

Om förvaltarens skyldighet att under konkursen redovisa medelsförvaltningen m.m. finns det bestämmelser i 7 kap. 18–21 §§.

2 § Slutredovisning skall avges

1. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
2. om förvaltaren avgår före konkursens slut,
3. om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar,
4. om konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen,
5. vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 §,
6. vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 §,
7. om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse,
8. om egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts.

3 § Slutredovisningen skall avges till tillsynsmyndigheten. Till slutredovisningen skall förvaltaren bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen. Förvaltaren skall ge in en kopia av redovisningen till rätten. I fall som avses i 2 § 1, 4 och 7 skall en kopia samtidigt lämnas till gäldenären.

4 § I fall som avses i 2 § 5 skall slutredovisningen avges samtidigt som utdelningsförslaget ges in till rätten. I övriga i 2 § avsedda fall skall förvaltaren avge redovisningen så snart som möjligt.

Granskning av slutredovisningen

5 § Tillsynsmyndigheten skall i de fall som avses i 2 § 2, 3, 5, 6 och 8 granska slutredovisningen samt i de fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 avge utlåtande över densamma. Tillsynsmyndigheten skall skicka utlåtandet till rätten. Redovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för dem som vill ta del av handlingarna.

6 § I fall som avses i 2 § 5 skall av den kungörelse som rätten utfärdar enligt 11 kap. 6 § framgå att slutredovisningen och utlåtandet är tillgängliga för granskning och var handlingarna finns.

I fall som avses i 2 § 2 och 8 skall rätten, när tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande, kungöra att slutredovisningen och utlåtandet har avgetts samt var handlingarna är tillgängliga för granskning.

I de kungörelser som nämns i första och andra styckena skall det anges vad den som vill klandra redovisningen måste göra.

Klander av slutredovisningen

7 § Förvaltarens slutredovisning får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. Även en borgenär får klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av slutredovisning väcks genom stämning vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

I fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 skall talan väckas senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. I övriga fall skall talan väckas inom tre månader från den dag då kopian av redovisningen kom in till rätten.

8 § I högsta domstolen för riksskatteverket det allmännas talan i mål som avses i 7 §.

9 § En borgenär som har väckt klandertalan har rätt att av konkursboet få ersättning för sina rättegångskostnader i den mån de täcks av vad som genom rättegången har kommit boet till godo.

14 kap. Konkurskostnader

Allmänna bestämmelser

1 § Med konkurskostnad avses

1. arvode och kostnadsersättning till förvaltare,

2. arvode och kostnadsersättning till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,

3. ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltare har anlitat med stöd av 7 kap. 11 §,

4. ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen,

5. kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen,

6. kostnad för de skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som utfärdas i konkursen,

7. ersättning enligt 6 kap. 14 § till gäldenären eller någon annan för inställelse.

Som konkurskostnad anses inte de kostnader för kungörelsen, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakning.

2 § Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet harådragit sig. I den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, skall de betalas av staten, om inte något annat följer av 3 §.

3 § Om en konkurs har uppstått på ansökan av någon annan borgenär än staten och om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, skall, i den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, borgenären svara för dessa, dock högst med ett belopp som motsvarar en tiondel av det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Är flera borgenärer betalningsskyldiga, svarar de solidariskt. I beslutet om avskrivning skall ansvarig borgenär åläggas att betala konkurskostnaderna med den angivna begränsningen. Kan kostnaderna inte heller tas ut av borgenären, skall de betalas av staten.

Förvaltarens arvode

4 § Arvodet till förvaltaren bestäms av rätten. Om det har utsetts flera förvaltare, skall särskilt arvode bestämmas för var och en av dem.

Arvodet får inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av arvode till förvaltaren om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §.

5 § Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp i ett för allt, om inte enligt 18 § ett särskilt arvode behöver beräknas för egendom som avses där. Ett sådant särskilt arvode får bestämmas innan arvodesfrågan i övrigt avgörs.

När ett särskilt arvode bestäms för viss egendom, tillämpas de grunder för arvodesberäkningen som anges i 4 §.

6 § Arvodet bestäms efter framställning av förvaltaren. Har det utsetts flera förvaltare, bör deras arvoden bestämmas på en gång, om det lämpligen kan ske.

I arvodesframställningen skall förvaltaren ange det belopp som han begär och, om det kan komma i fråga att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, även det beloppet. Till framställningen skall bifogas en

redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört med en specificerad räkning, som utvisar det begärda beloppets fördelning på de olika förvaltningsåtgärderna. Har förvaltaren anlitat ett sådant biträde som avses i 7 kap. 11 § och har biträdet erhållit gottgörelse eller har förvaltaren tillgodoförts ersättning för utgifter, skall det anges i redogörelsen.

Om det finns anledning att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, skall förvaltaren tillhandahålla rätten en förteckning över de kända rättsägare som har särskild förmånsrätt i egendomen.

7 § Avser en arvodesframställning endast att ett särskilt arvode skall bestämmas för viss egendom, får rätten avgöra om det finns skäl att ta upp yrkandet till prövning innan arvode i övrigt bestäms.

8 § I andra fall än de som avses i 9 § tredje stycket och 10 § skall rätten, innan arvodesframställningen prövas, inhämta yttrande i arvodesfrågan av tillsynsmyndigheten samt ge gäldenären och de borgenärer som hos rätten har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid, minst två och högst fyra veckor. I fall som sägs i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen ges tillfälle att yttra sig över framställningen.

Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan, om den finner skäl till det. Till förhandlingen skall förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har begärt att få yttra sig över arvodesframställningen kallas. I fall som avses i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen kallas.

9 § I fall då tingsrätten har att fastställa utdelning eller efterutdelning i konkursen skall beslut i arvodesfrågan meddelas samtidigt med beslutet om fastställelse, när inte något annat följer av 7 §.

Oberoende av om talan har förts mot ett beslut om att fastställa utdelning eller efterutdelning får högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan göra den ändring i beslutet om fastställelse som föranleds därav eller, om det behövs, återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren.

Den domstol som har att pröva en fråga om utdelning eller efterutdelning får bestämma tilläggsarvode till förvaltaren för arbete i anledning av handläggningen av frågan vid domstolen.

10 § Om konkursen avskrivs eller läggs ned eller om konkursbeslutet upphävs eller om efterutdelning enligt 11 kap. 21 § äger rum, skall rätten höra tillsynsmyndigheten innan arvode till förvaltaren bestäms.

11 § En förvaltare får inte lyfta sitt arvode förrän han har avgett slutredovisningen för sin förvaltning.

Förskott på förvaltarens arvode

12 § Rätten får tillerkänna förvaltaren skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms, om det är rimligt med hänsyn till omfattningen av det arbete som uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden.

En framställning om förskott skall ange det belopp som begärs och de

skäl som åberopas för förskottsbetalningen. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört och en uppgift om boets ekonomiska ställning. Rätten skall inhämta yttrande i förskottsfrågan av tillsynsmyndigheten.

Förvaltarens ersättning för kostnader

13 § Förvaltaren får under förvaltningens gång ur konkursboet ta ut medel för att betala de kostnader som uppdraget medför. Uttagen skall anges i förvaltarens slutredovisning.

14 § Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 1 §, skall rätten bestämma kostnadsersättningen till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall höras också över begäran om ersättning för kostnader.

Övriga konkurskostnader

15 § Rätten bestämmer arvodet till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § efter att ha hört tillsynsmyndigheten och förvaltaren. Härvid tillämpas 4 § andra stycket och 5 §.

16 § Ersättningen till ett sakkunnigt biträde som har anlitats med stöd av 7 kap. 11 § bestäms av förvaltaren.

17 § Ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen utgår enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Ersättningen till staten för sådana konkurskostnader som avses i 1 § första stycket 6 utgår enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom

18 § Av arvodet till förvaltaren eller sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § skall, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt äger rum och i den mån det inverkar på de borgenärers rätt som inte har sådan förmånsrätt i egendomen eller på statens ansvar för konkurskostnaderna, den del som avser egendomen i fråga fastställas att betalas ur egendomens avkastning och köpeskilling.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, får inte till skada för någon med samma eller bättre förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling betalas någon annan konkurskostnad än som har sagts i första stycket. Om den särskilda förmånsrätten är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970:979), får dock av egendomen betalas också övriga konkurskostnader, i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Med arvode som sägs i första stycket jämställs vid tillämpningen av denna paragraf konkursboets kostnader för vård och försäljning av egendomen i fråga.

15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs

Formen för kungörande

1 § Kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och, enligt vad som föreskrivs i 3 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m., i ortstidning.

När ett beslut eller en åtgärd i något annat fall än som sägs i första stycket eller i 8 kap. 11 § skall kungöras enligt denna lag, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som rätten bestämmer.

Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna

2 § I en konkurs vari bevakningsförfarande har ägt rum skall följande kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller att kungörelse i övrigt är lämpligare, nämligen

1. kungörelse med kallelse till förhandling angående entledigande av förvaltare,

2. kungörelse med information om att ett förslag till utdelning eller efterutdelning har upprättats samt att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning,

3. kungörelse av beslut om att lägga ned konkursen på grund av frivillig uppgörelse,

4. kungörelse med information om att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning i fall då förvaltare avgår före konkursens slut.

Om utbyte sker i de fall som anges i första stycket 2, 3 eller 4 skall tid som avses i 11 kap. 6 § tredje stycket, 13 kap. 7 § tredje stycket och 16 kap. 9 § första stycket i stället räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut.

Utbyte av underrättelser och kallelser till borgenärerna mot kungörelse

3 § Om antalet borgenärer med fordringar utan förmånsrätt är mycket stort, får underrättelser till dessa borgenärer och sådana kallelser till dem som inte behöver delges ersättas av ett tillkännagivande genom kungörelse.

Formen för kallelser och underrättelser m. m.

4 § Skriftliga kallelser och underrättelser enligt denna lag sänds med posten i vanligt brev till mottagaren under hans senaste kända postadress, om inte något annat följer av särskilda föreskrifter om delgivning.

Skall någon enligt en föreskrift i lagen beredas tillfälle att yttra sig i en viss fråga, får delgivning äga rum.

16 kap. Bestämmelser om handläggning och besvär m. m.

Handläggning av konkursärenden

1 § Prövningen av en konkursansökan och handläggningen av konkursen sker som ett konkursärende hos tingsrätten. Som konkursärende handläggs inte sådan talan enligt denna lag som skall väckas genom stämning.

2 § I konkursärenden gäller rättegångsbalkens bestämmelser om tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag. Sker handläggningen vid förhandling, tillämpas bestämmelserna om huvudförhandling i tvistemål, om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån.

Om den som har kallats till en förhandling uteblir, hindrar det inte att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs.

Rättens avgörande sker genom beslut.

3 §

En tingsrätt skall vid handläggningen av ett konkursärende bestå av en lagfaren domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.

Verkställighet av beslut i konkursärenden

4 § Ett beslut om konkurs och om upphävande av ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Detsamma gäller andra beslut av rätten under handläggningen av ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten, om inte något annat förordnas eller följer av andra stycket.

Beslut under handläggningen av ett konkursärende går i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft, om beslutet avser

1. arvode eller kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. arvode eller kostnadsersättning till en sådan tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §,
4. utdömande av förelagt vite.

Angående verkställighet av beslut att fastställa utdelning finns det bestämmelser i 11 kap. 9 och 10 §§.

Överklagande av rättens beslut i konkursärenden m.m.

5 § Varje tingsrättens beslut i ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 6 eller 7 §.

Har ett beslut meddelats utan att förhandling har hållits, skall de som beslutet har gått emot genast underrättas om tiden för beslutet, i den mån det med hänsyn till omständigheterna är motiverat. När det är lämpligt, bör i underrättelsen ges besked om utgången av den prövade frågan.

6 § Ett beslut enligt 9 kap. 1 § att bevakning skall äga rum får inte överklagas. Inte heller får ett beslut av tingsrätten enligt 11 kap. 7 § tredje stycket som innefattar återförvisning av ett utdelningsförslag till förvaltaren överklagas.

Rättens beslut i fråga om utdelning får överklagas endast av den som i rätt tid har framställt invändning mot utdelningsförslaget eller, om rätten beslutar fastställa utdelning som avviker från förslaget, den vars rätt påverkas av ändringen. Förvaltaren får fullfölja talan i en fråga som gäller återvinning.

7 § Mot beslut enligt 12 kap. 18 § med anledning av en framställd anmärkning får talan inte föras.

Mot följande beslut får talan inte föras särskilt, nämligen

1. beslut i fråga om vägrat återtagande eller om ändring i ett ackordsförslag enligt 12 kap. 14 §,

2. beslut enligt 12 kap. 19 § att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan.

8 § Tillsynsmyndigheten får överklaga tingsrättens beslut, om beslutet rör

1. utseende eller entledigande av förvaltare, antalet förvaltare eller delning av förvaltningen mellan flera förvaltare,

2. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare,

3. reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, förbud att utfärda pass, hämtning eller häktning eller föreläggande eller utdömande av vite,

4. uppdrag som eller arvode till rådgivare eller förlikningsman,

5. avslag på en framställning om att inleda bevakningsförfarande,

6. avskrivning av konkurs enligt 10 kap. 1 §.

I de frågor som avses i första stycket förs det allmännas talan i högsta domstolen av riksskatteverket.

9 § Ett sådant beslut av tingsrätten som avses i 5 § får överklagas genom besvär i hovrätten. Överklagandet skall ske inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut eller ett beslut om nedläggning av en konkurs på grund av frivillig uppgörelse, räknas dock tiden för överklagande från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Beslut om åläggande av reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, om förbud att utfärda pass samt om någons häktande eller kvarhållande i häkte får överklagas utan inskränkning till viss tid. Detsamma gäller klagan mot ett beslut på den grunden att förfarandet onödigt uppehålls genom beslutet.

17 kap. Skadestånd och straff

Skadestånd

1 § En förvaltare skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar boet, en konkursborgenär eller gäldenären. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera förvaltare ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalt i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

2 § Talan om skadestånd enligt 1 § som inte grundas på brott skall föras genom klander av förvaltarens slutredovisning.

3 § Om en borgenärs konkursansökan inte bifalls och om borgenären när han gav in sin ansökan saknade skälig anledning att anta att gäldenären var

på obestånd, skall borgenären ersätta gäldenären den skada som skäligen kan anses ha orsakats denne genom ansökningen och dess handläggning.

Talan om skadestånd enligt första stycket skall väckas vid den tingsrätt där ärendet om gäldenärens försättande i konkurs är eller har varit anhängigt. I detta ärende får sådan talan väckas utan stämning.

Straff m. m.

4 § En gäldenär som i strid mot förbudet i 6 kap. 1 § första stycket driver näringsverksamhet under konkursen döms till böter.

5 § En borgenär som för sin röst vid ett sammanträde i samband med ackord i konkurs har betingat sig någon särskild förmån av gäldenären döms till böter eller fängelse i högst ett år.

6 § Åtal mot en gäldenär för brott som avses i 11 kap. brottsbalken och åtal mot en borgenär för brott som sägs i 5 § får väckas vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

7 § Allmän åklagare och polismyndighet skall ha tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om huruvida gäldenären har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande mot sina borgenärer.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Genom lagen upphävs, med de begränsningar som anges under 2, 3, 5 och 6, konkurslagen (1921:225), lagen (1921:226) om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttas samt lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa föreskrifter sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består rätten av en lagfaren domare. Skall efter ikraftträdandet av den nya lagen en fråga hänskjutas till rätten enligt 93 § tredje stycket, 108 § fjärde stycket eller 164 § första stycket konkurslagen (1921:225), handläggs frågan i den ordning som är föreskriven i den nya lagen för motsvarande fall.

3. Är en konkursansökan anhängig vid ikraftträdandet, tillämpas äldre föreskrifter vid prövningen av ansökningen.

4. Sådana underrättelser med anledning av en konkurs som enligt någon föreskrift i lag eller annan författning ankommer på konkursdomaren skall i stället lämnas av tingsrätten.

5. I fråga om återvinning av en rättshandling eller åtgärd som avses i 4 kap. 5–9 §§ och som har ägt rum före lagens ikraftträdande gäller 30–34 §§ konkurslagen (1921:225).

6. I fråga om rätten att göra gällande fordran på lön, arvode eller pension för tiden före lagens ikraftträdande gäller 100 a § konkurslagen (1921:225).

7. Förekommer i lag eller annan författning någon föreskrift om att en åtgärd skall ha vidtagits viss tid efter första borgenärssammanträdet i

konkurs eller att en viss rättsverkan skall inträda viss tid efter detta sammanträde, skall fristen i stället räknas från edgångssammanträdet.

8. En fordran som har fastställts genom en sådan skiljedom som avses i 12 § lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken skall godtas som stöd för borgenärs behörighet att begära gäldenären i konkurs, om skiljedomen får verkställas enligt första meningen i nämnda paragraf och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 3 kap. 18 § utsökningsbalken.

9. Vad som sägs i den nya lagen om registrerat skepp gäller även i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s.1) är upptagen i skeppsregistret.

10. Förekommer i lag eller annan författning någon hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en föreskrift i denna lag, tillämpas i stället den nya föreskriften.

Lag om ändring i ackordslagen (1970:847)

Härigenom föreskrivs i fråga om ackordslagen (1970:847)[1]

dels att i 1 och 16 §§ orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)",

dels att i 5, 7, 8, 26, 29, 32, 33 och 37 §§ ordet "konkursdomaren" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "rätten" i motsvarande form,

dels att i 26 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 6, 12, 22, 25, 31, 34, 41, 43 och 45 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	
Bestämmelserna i *konkurslagen (1921:225)* om behörig *konkursdomare* vid ansökan om konkurs äger motsvarande tillämpning i fråga om ansökan om förordnande av god man.	Bestämmelserna i *2 kap. 1 § konkurslagen (1987:000)* om behörig *tingsrätt* vid ansökan om konkurs äger motsvarande tillämpning i fråga om ansökan om förordnande av god man.
ufriks2	
Vid ansökan skall gäldenären ange och styrka de omständigheter som *betingar konkursdomarens behörighet*, om de *ej* är kända.	Vid ansökan skall gäldenären ange och styrka de omständigheter som *gör rätten behörig*, om de *inte* är kända.
Har ansökan gjorts hos *konkursdomare* som *icke* är behörig, skall *han* genast sända *ansökningshandlingen* till *konkursdomare* som enligt vad *handlingarna* visar är behörig och underrätta gäldenären. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen *inkom* till den förra *konkursdomaren*.	Har ansökan gjorts hos *en tingsrätt* som *inte* är behörig, skall *rätten* genast sända *handlingarna i ärendet* till *den tingsrätt* som enligt vad *dessa* visar är behörig och underrätta gäldenären. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen *kom in* till den förra *tingsrätten*.
Framgår *ej* av ansökningen *vem* som är behörig *konkursdomare* eller är den *eljest* bristfällig och *efterkommer* gäldenären *ej* föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.	Framgår *det inte* av ansökningen *vilken tingsrätt* som är behörig eller är den *i något annat avseende så* bristfällig *att den inte kan läggas till grund för prövningen* och *följer* gäldenären *inte ett* föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.

12 §

I förhandling om offentligt ackord deltager endast borgenärer, vilkas fordringar uppkommit före beslutet om förhandling om offentligt ackord. Borgenär, som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt, deltager icke i förhandlingen.

Om borgenär helt eller delvis avstår från kvittningsrätt eller förmånsrätt, deltager han i förhandlingen i motsvarande mån. Kan borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenär har särskild förmånsrätt hans fordran, deltager han med återstående del av fordringen.

[1] Senaste lydelse av 16 § 1971:499.

Innehåller ackordsförslaget bestämmelse att borgenärer som ej har förmånsrätt skall få full betalning intill visst belopp, skall deras fordringar i ackordsförfarandet anses som förmånsberättigade i motsvarande mån.

Borgenär får deltaga i förhandlingen, även om hans fordran ej är förfallen till betalning eller den är beroende av särskilt villkor.

Bestämmelserna om borgenär som har förmånsrätt äger motsvarande tillämpning, när borgenär till säkerhet för sin fordran har äganderättsförbehåll.

Med borgenärer som har förmånsrätt likställs en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt.

22 §

Ansökan om förhandling om offentligt ackord *göres* hos den *konkursdomare* som förordnat god man.

Ansökan om förhandling om offentligt ackord *görs* hos den *tingsrätt* som *har* förordnat god man.

Ansökningen skall åtföljas av

1. ackordsförslag som anger hur mycket gäldenären bjuder i betalning och när denna skall erläggas samt om säkerhet ställts för ackordet och vari den i så fall består,

2. förteckning över boets tillgångar och skulder, upprättad enligt 23 § tidigast två månader innan ansökan om förhandling om offentligt ackord gjordes,

3. den senaste balansräkningen, om gäldenären är eller varit bokföringsskyldig under det sista året innan ansökan om förordnande av god man gjordes,

4. berättelse av gode mannen som anger boets tillstånd och orsakerna till gäldenärens obestånd samt innehåller översikt över tillgångar och skulder, uppgift om den utdelning som kan påräknas i en konkurs och upplysning huruvida egendom frångått gäldenären under sådana förhållanden att den kan bli föremål för återvinning, huruvida det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till brott mot sina borgenärer och i så fall grunden därför samt vilka handelsböcker gäldenären hållit och hur de blivit förda,

5. yttrande av gode mannen, huruvida han anser att ackordsförslaget bör antagas av borgenärerna,

6. intyg av gode mannen att borgenärer, som till antalet utgör minst två femtedelar av de i bouppteckningen upptagna borgenärer vilkas fordringar skulle omfattas av ackordet och som tillsammans innehar minst två femtedelar av dessa fordringars sammanlagda belopp, förklarat sig anse ackordet antagbart,

7. bevis att ackordsförslaget samt gode mannens berättelse och yttrande sänts till alla borgenärer som upptages i bouppteckningen,

8. förskott, med belopp som *Konungen föreskrivit*, på kostnaden för ackordsfrågans handläggning hos *konkursdomaren och* rätten samt av *konkursdomaren* godkänd säkerhet för vad som *ej täckes* av förskottet.

8. förskott, med belopp som *regeringen föreskriver*, på kostnaden för ackordsfrågans handläggning hos rätten samt av *rätten* godkänd säkerhet för vad som *inte täcks* av förskottet.

25 §

Upptages ansökningen, skall gäldenären inför *konkursdomaren* avlägga boupptecknings ed på tid som *konkursdomaren* bestämmer. Gäldenären skall därvid göra de tillägg eller ändringar som han finner påkallade och med ed betyga att boupptecknings med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det *ej honom veterligen* har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

När anledning *förekommer*, får *konkursdomaren tillåta* gäldenären att avlägga eden inför annan *konkursdomare*. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.

Upptas ansökningen, skall gäldenären inför *rätten* avlägga boupptecknings ed på tid som *rätten* bestämmer. Gäldenären skall därvid göra de tillägg eller ändringar som han finner påkallade och med ed betyga att boupptecknings med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det *inte enligt hans vetskap* har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

När *det finns anledning till det*, får *rätten besluta att* gäldenären *skall* avlägga eden inför *någon* annan *tingsrätt*. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.

31 §

Vid borgenärssammanträdet skall borgenärerna rösta om ackordsförslaget.

Anmärkning som framställts mot fordran utgör *ej* hinder mot *röstning*. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller *ej*, skall *konkursdomaren* vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka *få* förlikning *till stånd*. *Om alla* närvarande *medger att anmärkningen* förfaller eller *inskränker den* eller *uppdrager* åt gode mannen att *sluta* förlikning med borgenären, *gäller det även för den som uteblivit*. Kan förlikning *ej* träffas, skall *rätten pröva anmärkningen* för bestämmande av omröstningens utgång.

En anmärkning som *har* fram ställts mot en fordran utgör *inte* hinder mot *att borgenären deltar med fordringen i omröstningen*. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller *inte*, skall *rätten* vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka *åstadkomma* förlikning. *De* närvarande *får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning* förfaller eller inskränks eller uppdra åt gode mannen att *ingå* förlikning med borgenären. Kan förlikning *inte* träffas, skall *frågan handläggas enligt vad som sägs i 34 § första stycket* för bestämmande av omröstningens utgång.

Förlikning angående framställd anmärkning får ej ingås i annan ordning än som anges i andra stycket utan samtycke av alla vilkas rätt är beroende av förlikningen.

Vid omröstning äger 23 § andra stycket motsvarande tillämpning.

34 §

Har ackordsförslaget antagits vid borgenärssammanträdet men *förekommer* anledning att ackordet *på grund* av 36 § *ej skall fastställas*, skall *konkursdomaren hänskjuta*

Har ackordsförslaget antagits vid borgenärssammanträdet men *finns det enligt* 36 § anledning att *inte fastställa* ackordet, skall ackordsfrågan *prövas vid en förhandling*.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ackordsfrågan *till rätten*. Detsamma gäller, om det vid borgenärssammanträdet *ej* kan avgöras om förslaget antagits eller förkastats. *Föreligger ej fall som nu sagts*, skall *konkursdomaren* fastställa ackordet.	Detsamma gäller, om det vid borgenärssammanträdet *inte* kan avgöras om förslaget *har* antagits eller förkastats *av borgenärerna. Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling*, skall *rätten* fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om ej längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

41 §

Talan mot beslut som konkursdomaren meddelat enligt denna lag föres i hovrätten. Besvärstiden är två veckor.	*Tingsrättens beslut i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 32 § första stycket, 35 § eller 36 § tredje stycket.*
Besvärstiden räknas i fråga om beslut om förhandling om offentligt ackord från *det att* kungörelsen om *förhandlingen infördes* i Post- och Inrikes Tidningar.	*Talan mot ett beslut som avses i första stycket förs genom besvär i hovrätten inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det* fråga om beslut om förhandling om offentligt ackord *räknas dock besvärstiden* från *den dag då* kungörelsen om *beslutet var införd* i Post- och Inrikes Tidningar.

43 §

Mål om ackord som av konkursdomaren hänskjutits till rätten skall utan förberedelse företagas till huvudförhandling. Utsättes målet till fortsatt eller ny huvudförhandling, skall dock rätten, om det erfordras för att målet vid denna skall kunna slutföras, förordna att förberedelse skall äga rum. Parts utevaro utgör ej hinder för målets avgörande.	*En sådan förhandling som avses i 34 § första stycket skall äga rum så snart som möjligt. Vid förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i rättegångsbalken om huvudförhandling i tvistemål, om inte något annat sägs i denna lag. Om den gode mannen, gäldenären eller en borgenär uteblir från förhandlingen, hindrar det inte att ackordsfrågan prövas och avgörs. Rättens avgörande sker genom beslut.*
Beträffande talan mot rättens avgörande i mål som avses i första stycket äger bestämmelserna i rättegångsbalken om talan mot beslut i mål som väckts vid underrätt motsvarande tillämpning.	

45 §

Konkursdomaren får meddela beslut enligt 6 eller 24 § även om han är jävig.	*I fråga om tingsrättens handläggning enligt denna lag gäller rättegångsbalkens bestämmelser om handläggningen av tvistemål i*

tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag.

En tingsrätt är vid handläggningen domför med en lagfaren domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, om en ansökan om godmansförordnande har gjorts före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare. Skall en fråga enligt 34 § ackordslagen (1970:847) hänskjutas till rätten efter ikraftträdandet av den nya lagen, skall frågan i stället handläggas i den ordning som föreskrivs i denna lag.

Lag om ändring i lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge

dels att i 2 § ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot "rätten",

dels att 11 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §	
Har i beslut om gäldenärens försättande i konkurs angivits, att rätten *eller konkursdomaren* grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, äge denna lag ej tillämpning.	Har i beslut om gäldenärens försättande i konkurs angivits, att rätten grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, äge denna lag ej tillämpning.

Bolag, förening eller stiftelse skall anses hava hemvist här i riket, om styrelsen där har sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Beträffande konkurser vari konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet gäller dock 11 § i sin äldre lydelse. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare.

Lag om ändring i lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom föreskrivs att i 2 och 3 §§ lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island och Norge ordet "konkursdomaren" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "tingsrätten" i motsvarande former.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lag om ändring i lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land

dels att i 2 § ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot "rätten",
dels att 13 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §	
Har i ett beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs angetts att rätten *eller konkursdomaren* grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, tillämpas inte denna lag.	Har i ett beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs angetts att rätten grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, tillämpas inte denna lag.

Bolag, förening eller stiftelse skall anses ha hemvist här i riket, om styrelsen har sitt säte där.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Beträffande konkurser vari konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet gäller dock 13 § i sin äldre lydelse. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare.

Lag om ändring i lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
Begär konkursdomstol eller konkursförvaltning i konkurslandet hos *konkursdomare* här i riket, *inom vars tjänstgöringsområde gäldenären äger tillgångar, att den* här befintliga *egendomen* skall upptecknas, skall *konkursdomaren* förordna en lämplig person att upprätta boupptecknig över gäldenärens tillgångar och de skulder som särskilt belastar sådana tillgångar.	*En* konkursdomstol eller *en* konkursförvaltning i konkurslandet *får* hos *en tingsrätt* här i riket *begära att gäldenärens* här befintliga *egendom* skall upptecknas. *Om en sådan begäran framställs* skall *rätten* förordna en lämplig person att upprätta boupptecknig över gäldenärens tillgångar och de skulder som särskilt belastar sådana tillgångar.
På begäran av konkursdomstol eller konkursförvaltning i konkurslandet skall *konkursdomaren* även förordna en lämplig person att ta hand om gäldenärens egendom här i riket till dess den kan övertas av konkursförvaltningen. Det åligger den som har förordnats att även försälja egendom som inte lämpligen kan bevaras.	På begäran av *en* konkursdomstol eller *en* konkursförvaltning i konkurslandet skall *rätten* även förordna en lämplig person att ta hand om gäldenärens egendom här i riket till dess den kan övertas av konkursförvaltningen. Det åligger den som har förordnats att även försälja egendom som inte lämpligen kan bevaras.
Konkursdomstol eller konkursförvaltning i konkurslandet kan här i riket påkalla sådan handräckning som avses i *54 § konkurslagen (1921:225).*	*En* konkursdomstol eller *en* konkursförvaltning i konkurslandet kan här i riket påkalla sådan handräckning som avses i *7 kap. 14 § konkurslagen (1987:000).*
3 §	
Har begäran gjorts hos en *konkursdomare* om åtgärd enligt 2 §, får *konkursdomaren* av den som begärt åtgärden kräva förskott för kostnaden med skäligt belopp. Är en handling avfattad på finska eller isländska, skall den vara åtföljd av styrkt översättning till danska, norska eller svenska.	*Har en begäran gjorts hos en tingsrätt* om åtgärd enligt 2 §, får *rätten* av den som *har* begärt åtgärden kräva förskott för kostnaden med skäligt belopp. Är en handling avfattad på finska eller isländska, skall den vara åtföljd av en styrkt översättning till danska, norska eller svenska.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Har en framställning gjorts hos konkursdomaren före ikraftträdandet men ej prövats av denne, skall efter ikraftträdandet prövningen ankomma på rätten. Därvid skall rätten bestå av en lagfaren domare.

Lag om ändring i äktenskapsbalken

Härigenom föreskrivs att i 8 kap. 3 § och 13 kap. 1 § äktenskapsbalken[1] orden ”konkurslagen (1921:225)” skall bytas ut mot ”konkurslagen (1987:000)”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lydelse enligt prop. 1986/87:1.

Lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att i 13 kap. 26 § jordabalken[1] orden ”konkurslagen (1921:225)” skall bytas ut mot ”konkurslagen (1987:000)”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Senaste lydelse av 13 kap. 26 § 1981:784.

Lag om ändring i vattenlagen (1983:291)

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 22 § vattenlagen (1983:291) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 kap.	
22 §	

Upptas ansökningen, skall vattendomstolen utfärda kungörelse om företaget. I kungörelsen skall lämnas en kortfattad redogörelse för ansökningen och på lämpligt sätt anges de fastigheter som kan beröras. Dessutom skall erinras om innehållet i 29 och 40 §§ och anges sista tidpunkt för erinringar enligt 29 §.

Vattendomstolen skall förordna en eller flera lämpliga personer att förvara ett exemplar av handlingarna i målet (aktförvarare). Namn och adress på aktförvarare skall anges i kungörelsen.

I kungörelsen skall vidare tillkännages att kallelser och andra meddelanden i målet till parterna skall, om de inte särskilt tillställs part, införas i *en viss eller vissa ortstidningar* samt hållas tillgängliga hos aktförvararen.	I kungörelsen skall vidare tillkännages att kallelser och andra meddelanden i målet till parterna skall, om de inte särskilt tillställs part, införas i *ortstidning* samt hållas tillgängliga hos aktförvararen. *Om kallelser och andra meddelanden inte införs i alla ortstidningar, skall av kungörelsen framgå att de kommer att införas i ett begränsat antal ortstidningar.*

Kungörelsen skall snarast införas i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidning. En utskrift av kungörelsen skall vidare sändas till varje sakägare som har angetts i ansökningen eller som på annat sätt är känd för domstolen.

Om ansökningen berör fast egendom som är samfälld för flera fastigheter, behöver någon utskrift av kungörelsen inte sändas till de särskilda delägarna i samfälligheten. Finns en känd styrelse för samfälligheten, skall en utskrift av kungörelsen sändas till styrelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.[1]	
2 §	
Hovrätt tillkommer att som första domstol *upptaga* mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av tjänsten eller uppdraget begåtts av domare i allmän underrätt eller av *konkursdomare*, inskrivningsdomare eller annan som vid inskrivningsmyndighet har förordnats att handlägga inskrivningsärende.	Hovrätt tillkommer att som första domstol *uppta* mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av tjänsten eller uppdraget har begåtts av domare i allmän underrätt eller av inskrivningsdomare eller annan som vid inskrivningsmyndighet har förordnats att handlägga inskrivningsärende.

Hovrätt är i övrigt första domstol i mål, beträffande vilka så föreskrives i lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Den äldre lydelsen gäller fortfarande i fråga om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som en konkursdomare har begått i utövningen av tjänsten.

[1] Senaste lydelse 1986:649.

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om rättshjälpslagen (1972:429))[1]

dels att i 10 § orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)",

dels att 32 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
32 §	
När mål eller ärende i vilket part har allmän rättshjälp avgöres, skall beslut samtidigt meddelas angående ersättningsskyldighet enligt 31 §.	
	När en borgenär har beviljats allmän rättshjälp i angelägenhet som rör försättande i konkurs, skall beslut om ersättningsskyldighet meddelas senast i samband med att utdelningen i konkursen fastställs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Den nya bestämmelsen i 32 § andra stycket tillämpas endast i konkurser som handläggs enligt den nya konkurslagen.

[1] Lagen omtryckt 1983:487.

Lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att i 1 kap. 2 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister[1] orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lagen omtryckt 1977:530

Lag om ändring i utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 15 § och 15 kap. 18 § utsökningsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
15 §	
Säljs egendom exekutivt under konkurs, skall betalning utgå för de konkursboets kostnader som enligt *81 § konkurslagen (1921:225)* får *tagas* ut ur egendomen, om kostnaderna anmäls enligt vad som sägs i 10 § första stycket.	Säljs egendom exekutivt under konkurs, skall betalning utgå för de konkursboets kostnader som enligt *14 kap. 18 § konkurslagen (1987:000)* får *tas* ut ur egendomen, om kostnaderna anmäls enligt vad som sägs i 10 § första stycket.

När egendom säljs exekutivt under konkurs eller utmätt fordran drivs in under konkurs, har även borgenär, vars fordran är förenad med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979), rätt att få betalning ur egendomen, om han anmäler sin fordran enligt vad som sägs i 13 § första stycket.

15 kap.	
18 §	
Införsel får äga rum utan hinder av att gäldenären är i konkurs, i den mån ej lön eller annat som införseln gäller skall ingå i konkursboet enligt *27 § konkurslagen (1921:225).*	Införsel får äga rum utan hinder av att gäldenären är i konkurs, i den mån ej lön eller annat som införseln gäller skall ingå i konkursboet enligt *3 kap. 4 § konkurslagen (1987:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Härigenom föreskrivs att 41 § lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
41 §[1]	
Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar utmätts eller har enligt *71 § konkurslagen (1921:225)* begärts att ett luftfartyg eller intecknade reservdelar skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen har sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning har inkommit. Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i inskrivningsboken.	Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar utmätts eller har enligt *8 kap. 8 § konkurslagen (1987:000)* begärts att ett luftfartyg eller intecknade reservdelar skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen har sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning har inkommit. Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i inskrivningsboken.

Om inverkan på inteckning av en exekutiv försäljning eller av en myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i inskrivningsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet har inkommit.

Har domstol beträffande inteckning i luftfartyg meddelat förklaring som i 26 § sägs, åligger det domstolen att därom översända bevis till inskrivningsdomaren, som har att å nästa inskrivningsdag göra anteckning om förhållandet i inskrivningsboken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Senaste lydelse 1981:809.

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)
dels att i 15 kap. 6 § orden "första borgenärssammanträdet" skall bytas ut mot "edgångssammanträdet",
dels att 13 kap. 20 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 kap.	
20 §	
Om aktiebolag *försättes* i konkurs eller om förhandling om offentligt ackord *inledes* för bolaget, skall *konkursdomaren* sända underrättelse om beslutet för registrering.	Om *ett* aktiebolag *försätts* i konkurs eller om *en* förhandling om offentligt ackord *inleds* för bolaget, skall *rätten* sända underrättelse om beslutet för registrering.
Under *konkurs företrädes* bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som *finnes* vid konkursens början. Dock gäller även under konkursen bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning.	Under *konkursen företräds* bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som *finns* vid konkursens början. Dock gäller även under konkursen bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning.
När konkurs avslutats eller förhandling om offentligt ackord avslutats på annat sätt än genom konkurs, skall *konkursdomaren* genast för registrering underrätta registreringsmyndigheten samt i förra fallet ange om överskott *finnes* eller *ej*. *Konkursdomaren* skall även för registrering underrätta registreringsmyndigheten när *överrätt* genom beslut, som vunnit laga kraft, upphävt beslut att försätta bolaget i konkurs eller att inleda förhandling om offentligt ackord.	När *en* konkurs *har* avslutats eller *en* förhandling om offentligt ackord *har* avslutats på annat sätt än genom konkurs, skall *tingsrätten* genast för registrering underrätta registreringsmyndigheten samt i *det* förra fallet ange om överskott *finns* eller *inte*. *Tingsrätten* skall även för registrering underrätta registreringsmyndigheten när *högre rätt* genom beslut, som *har* vunnit laga kraft, *har* upphävt *ett* beslut att försätta bolaget i konkurs eller att inleda förhandling om offentligt ackord.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Äldre bestämmelser i 15 kap. 6 § gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

Lag om ändring i lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar

dels att i 11 kap. 20 § ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot "rätten",

dels att 13 kap. 6 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse[1]

13 kap.

6 §

Sådan talan för föreningens räkning enligt 1–3 §§ som inte grundas på brott kan ej väckas mot

1. styrelseledamot eller verkställande direktören sedan tre år har förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs,

2. revisor sedan tre år har förflutit från det att revisionsberättelsen lades fram på föreningsstämman eller yttrande som avses i denna lag avgavs,

3. föreningsmedlem eller röstberättigad, som inte är föreningsmedlem, sedan två år har förflutit från det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Försätts föreningen i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 5 §. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från *första borgenärssammanträdet eller, i mindre konkurs, från konkursbeslutet.*

Föreslagen lydelse

Försätts föreningen i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 5 §. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från *edgångssammanträdet.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. I fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet, räknas den i 13 kap. 6 § andra stycket andra meningen angivna tiden från första edgångssammanträdet eller, i mindre konkurs, från konkursbeslutet.

[1] Lydelse enligt prop. 1986/87:7.

Lag om ändring i bankrörelselagen (1987:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:000)

dels att i 5 kap. 8 § orden "första borgenärssammanträdet" skall bytas ut mot "edgångssammanträdet",

dels att i 8 kap. 2 § ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot "tingsrätten",

dels att 7 kap. 13 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse[1]	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
13 §	
Har en bank försatts i konkurs, skall bankinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt *konkurslagen (1921:225)*.	Har en bank försatts i konkurs, skall bankinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsamman med den eller de förvaltare som utses enligt *konkurslagen (1987:000)*.
Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i *80 §* konkurslagen.	Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i *7 kap. 5 §* konkurslagen.

Även om beslut om delning av konkursboets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.

Bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare gäller också det allmänna ombudet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Äldre bestämmelser i 5 kap. 8 § och 7 kap. 13 § gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

[1] Lydelse enligt prop. 1986/87:12.

Lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:000)

Härigenom föreskrivs att i 10 kap. 20 § bankaktiebolagslagen (1987:000)[1] skall ordet "konkursdomaren" bytas ut mot "tingsrätten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lydelse enligt prop. 1986/87:12.

Lag om ändring i sparbankslagen (1987:000)

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 19 § sparbankslagen (1987:000)[1] skall ordet "konkursdomaren" bytas ut mot "tingsrätten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lydelse enligt prop. 1986/87:12.

Lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:000)

Härigenom föreskrivs att i 9 kap. 20 § föreningsbankslagen (1987:000)[1] skall ordet "konkursdomaren" bytas ut mot "tingsrätten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lydelse enligt prop. 1986/87:12.

Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)

dels att i 13 kap. 6 § och 15 kap. 7 § orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)",

dels att i 16 kap. 6 § orden "första borgenärssammanträdet" skall bytas ut mot "edgångssammanträdet",

dels att 14 kap. 20 och 21 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 kap.	
20 §	
Om ett försäkringsbolag försätts i konkurs skall *konkursdomaren* sända en underrättelse om beslutet till försäkringsinspektionen för registrering.	Om ett försäkringsbolag försätts i konkurs skall *rätten* sända en underrättelse om beslutet till försäkringsinspektionen för registrering.
Under konkursen företräds bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som finns vid konkursens början. Under konkursen gäller dock bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning.	
När konkursen har avslutats skall *konkursdomaren* genast för registrering underrätta försäkringsinspektionen samt ange om något överskott finns eller inte. *Konkursdomaren* skall även för registrering underrätta försäkringsinspektionen när en *överrätt* genom beslut, som vunnit laga kraft, upphävt ett beslut att försätta bolaget i konkurs.	När konkursen har avslutats skall *rätten* genast för registrering underrätta försäkringsinspektionen samt ange om något överskott finns eller inte. *Rätten* skall även för registrering underrätta försäkringsinspektionen när en *högre rätt* genom beslut, som *har* vunnit laga kraft, *har* upphävt ett beslut att försätta bolaget i konkurs.
21 §	
När ett försäkringsbolag är i konkurs kan försäkringsinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt *konkurslagen (1921:225).*	När ett försäkringsbolag är i konkurs kan försäkringsinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt *konkurslagen (1987:000).*
Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i *80 §* konkurslagen.	Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i *7 kap. 5 §* konkurslagen.
Även om beslut om delning av boets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.	

Om arvode till det allmänna ombudet gäller bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Äldre bestämmelser i 14 kap. 21 § och 16 kap. 6 § gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

Lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs att i 64 § lagen (1972:262) om understödsföreningar orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller försätts säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, är den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet. Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnande förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Görs efter utgången av den i första punkten angivna tiden jäv mot köpeavhandling, vilken är så upprättad och behandlad, som nyss sagts, är, om jävet görs vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden. Var säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *40 b §*	Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller försätts säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, är den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet. Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnande förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Görs efter utgången av den i första punkten angivna tiden jäv mot köpeavhandling, vilken är så upprättad och behandlad, som nyss sagts, är, om jävet görs vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden. Var säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *4 kap. 19*

[1] Senaste lydelse 1981:800.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
konkurslagen (1921:225) äga motsvarande tillämpning.	*och 20 §§ konkurslagen (1987:000)* äga motsvarande tillämpning.

Vad som nu sagts om konkurs äger motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställes. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal

Härigenom föreskrivs att 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
117 §[1]	
Försättes försäkringstagaren i konkurs efter ansökan, som gjorts innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående, och har han under de tre senaste åren före konkursansökningen eller senare till betalning av premie för försäkring, som enligt 116 § *ej* kan göras till föremål för utmätning, använt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, ej stod i skäligt förhållande till hans villkor, *äge* konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda för mycket *erlagts*, i den mån tillgodohavandet hos denne *därtill* förslår. Har *ej* försäkringstagaren lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande, åligger det konkursboet att för prövning av dess rätt väcka talan mot försäkringstagaren. Beträffande sådan talan *äga* bestämmelserna i *40 b § konkurslagen (1921:225) motsvarande tillämpning.*	*Försätts* försäkringstagaren i konkurs efter ansökan, som *har* gjorts innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående, och har han under de tre senaste åren före konkursansökningen eller senare till betalning av premie för försäkring, som enligt 116 § *inte* kan göras till föremål för utmätning, använt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, ej stod i skäligt förhållande till hans villkor, *får* konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda *har erlagts* för mycket, i den mån tillgodohavandet hos denne förslår *till det*. Har *inte* försäkringstagaren lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande, åligger det konkursboet att för prövning av dess rätt väcka talan mot försäkringstagaren. Beträffande sådan talan *tillämpas* bestämmelserna i *4 kap. 19 och 20 §§ konkurslagen (1987:000).*
Har *konkurs* föregåtts av förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) eller förordnande av boutredningsman, skall vad som enligt första stycket gäller om tiden för konkursansökningen avse den i *29 §* konkurslagen för sådant fall angivna fristdagen.	Har *konkursen* föregåtts av förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) eller förordnande av boutredningsman, skall vad som enligt första stycket gäller om tiden för konkursansökningen avse den i *4 kap. 2 §* konkurslagen för sådant fall angivna fristdagen.

Bestämmelserna i första och andra styckena om konkurs äga motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställts. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.

Ej må krav, varom nu är sagt, göras gällande till förfång för förmånstagare vars insättande jämlikt 102 § ej må återkallas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Senaste lydelse 1975:248.

Lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse

Härigenom föreskrivs att i 6 § lagen (1955:742) om hotell- och pensionatrörelse orden "första borgenärssammanträdet" skall bytas ut mot "edgångssammanträdet".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Äldre bestämmelse gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

Härigenom föreskrivs i fråga om förmånsrättslagen (1970:979)[1]

dels att i 10 § orden ''konkurslagen (1921:225)'' skall bytas ut mot ''konkurslagen (1987:000)'',

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	10 a §
	Allmän förmånsrätt följer därefter med fordran på ersättning för uppdrag att fullgöra sådan revision som är föreskriven i lag eller annan författning och för uppdrag som avser upprättande av räkenskapsmaterial till fullgörande av bokföringsskyldighet som är föreskriven i sådan ordning, i den mån ersättningen avser arbete som har utförts de senaste sex månaderna innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Förmånsrätt enligt den nya 10 a § följer endast för arbete som har utförts efter ikraftträdandet.

[1] Lagen omtryckt 1975:1248

Lag om ändring i lagen (1970:980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst

Härigenom föreskrivs att lagen (1970:980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Den som tillhandahåller rum på hotell eller pensionat eller för tillfällig vistelse i annan lägenhet får till säkerhet för fordran på ersättning för rummet eller för kost eller annan tjänst med anledning av vistelsen kvarhålla resgods, som gästen medfört.	
Värden får sälja resgodset och ta ut sin fordran ur köpeskillingen eller, om godset uppenbarligen saknar försäljningsvärde, bortskaffa det. Därvid tillämpas 2–12 §§ lagen (1985:982) om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har hämtats. Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall vad som sägs om näringsidkaren avse värden, vad som sägs om beställaren avse gästen och vad som sägs om den mottagna saken avse resgodset. Om resgodsets ägare är i konkurs, gäller i stället *73 § konkurslagen (1921:225).*	Värden får sälja resgodset och ta ut sin fordran ur köpeskillingen eller, om godset uppenbarligen saknar försäljningsvärde, bortskaffa det. Därvid tillämpas 2–12 §§ lagen (1985:982) om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har hämtats. Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall vad som sägs om näringsidkaren avse värden, vad som sägs om beställaren avse gästen och vad som sägs om den mottagna saken avse resgodset. Om resgodsets ägare är i konkurs, gäller i stället *8 kap. 10 § konkurslagen (1987:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lagen omtryckt 1985:986.

Lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
I den mån ej annat är föreskrivet i lag eller annan författning, skall domstol eller annan myndighet i fråga om fordran, som vid bristande betalning eller eljest indrives av kronofogdemyndighet såsom fordran i allmänt mål, bestämma kapitalbeloppet till helt krontal så, att överskjutande öretal bortfaller. Ränta på fordringen skall avrundas till närmast högre hela krontal.	
	Vid indrivning hos kronofogdemyndighet i enskilt mål bortfaller öretal i enlighet med vad som sägs i första stycket.
I 1 kap. 6 § utsökningsbalken finns det bestämmelser om vad som avses med allmänt mål.	I 1 kap. 6 § utsökningsbalken finns det bestämmelser om vad som avses med *enskilt mål* och allmänt mål.
2 §[2]	
Inflyter betalning i *allmänt mål* i *annat än helt krontal, tillgodoräknas* gäldenären endast belopp motsvarande närmast lägre hela krontal.	Inflyter betalning till *kronofogdemyndighet* i annat än helt krontal, tillgodoräknas gäldenären endast belopp motsvarande närmast lägre hela krontal.
Överskjutande öresbelopp avräknas där det kan ske från fordran i annat utsökningsmål rörande samme gäldenär. *Kan* det *ej ske,* tillfaller beloppet *statsverket.*	Överskjutande öresbelopp avräknas där det kan ske från fordran i annat utsökningsmål rörande samme gäldenär. *I annat fall* tillfaller beloppet *staten.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Senaste lydelse 1981:805.
[2] Senaste lydelse 1981:805.

Lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157)

Härigenom föreskrivs att 16 och 18 §§ handelsregisterlagen (1974:157) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 §	
Om avförande av firma ur registret, sedan dom om hävande av firmaregistrering vunnit laga kraft, finns bestämmelser i firmalagen (1974:156).	
Har i annat fall genom dom som vunnit laga kraft förklarats, att införing i registret ej bort ske eller att beslut som registrerats är ogiltigt eller att i annat fall visst förhållande som registerats ej föreligger, skall registreringen avföras ur registret. Dom i mål som här avses skall genom domstolens försorg i avskrift sändas till registreringsmyndigheten.	
Om bolagsman genom dom skilts från rätten att teckna bolagets firma, skall uppgift härom registreras även om domen icke vunnit laga kraft.	
Försättes näringsidkare i konkurs, skall meddelande *härom* samtidigt med kungörelsen om beslutet genom *konkursdomarens* försorg översändas för registrering. Har högre rätt upphävt beslut om konkurs, skall registreringen på anmälan av *konkursdomaren avföras*. När konkurs avslutats, skall *konkursdomaren ofördröjligen översända* meddelande *härom* för registrering.	*Försätts en* näringsidkare i konkurs, skall meddelande *om detta* samtidigt med kungörelsen om beslutet genom *tingsrättens* försorg översändas för registrering. Har högre rätt upphävt *ett* beslut om konkurs, skall registreringen *avföras* på anmälan av *tingsrätten*. När *en* konkurs *har* avslutats, skall *rätten genast sända* meddelande *om detta* för registrering.
18 §[1]	
Registrering eller avförande ur registret skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Vad *nu* sagts *skall ej gälla*, när registrering eller avförande sker efter anmälan av *konkursdomaren*.	Registrering eller avförande ur registret skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Vad *som har* sagts *nu gäller inte* när registrering eller avförande sker efter anmälan av *rätten*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Senaste lydelse 1977:707.

Lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs att 7 § passlagen (1978:302) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

7 §[1]

Passansökan skall avslås, om

1. bestämmelserna i 6 § ej har iakttagits och sökanden ej har efterkommit uppmaning att avhjälpa bristen,

2. ansökningen avser pass för barn under aderton år och barnets vårdnadshavare ej har lämnat medgivande samt synnerliga skäl ej föreligger att ändå utfärda pass,

3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk,

4. sökanden är efterlyst och skall omhändertagas omedelbart vid anträffandet,

5. sökanden genom lagakraftvunnen dom har dömts till frihetsberövande påföljd, som ej har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att antaga, att han ämnar undandraga sig verkställigheten,

6. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:000) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma lagrum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. I fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet gäller hänvisningarna till den nya konkurslagen i stället motsvarande bestämmelser i konkurslagen (1921:225).

[1] Senaste lydelse 1981:1304.

31 Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att i sekretesslagen (1980:100)[1] skall införas en ny paragraf, 8 kap. 19 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 kap.
	19 §
	Sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:000).
	I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lagen omtryckt 1985:1059.

Lag om ändring i lagen (1984:81) om fastighetsmäklare

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1984:81) om fastighetsmäklare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §	
Fastighetsmäklaren har inte rätt till ersättning för sitt förmedlingsarbete, om han själv eller någon sådan närstående till honom som avses i *29 a § konkurslagen (1921:225)* inträder som köpare.	Fastighetsmäklaren har inte rätt till ersättning för sitt förmedlingsarbete, om han själv eller någon sådan närstående till honom som avses i *4 kap. 3 § konkurslagen (1987:000)* inträder som köpare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 februari 1987

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Wickbom

Proposition om ny konkurslag

1 Inledning

Konkurslagen (1921:225, KL) och den därmed sammanhängande lagstiftningen har sedan 1960-talet reformerats i etapper. På grundval av förslag av lagberedningen beslutade riksdagen år 1970 om en ny ackordslag (1970:847) och en särskild förmånsrättslag (1970:979). Båda lagarna föranledde följdändringar i KL. Den s.k. materiella konkursrätten reformerades på grundval av lagberedningens betänkande (SOU 1970:75) Utsökningsrätt X år 1975, då bl.a. nya konkursgrunder och återvinningsregler infördes i KL. Även förfarandet i samband med prövningen av en konkursansökan sågs över i det sammanhanget.

År 1971 tillsattes konkurslagskommittén (Ju 1971:06) med uppgift att göra en allmän översyn av konkurslagstiftningen. I delbetänkandet (SOU 1977:29) Konkursförvaltning föreslog konkurslagskommittén nya regler för konkursförvaltningen och tillsynen däröver. Förslaget föranledde år 1979 ändringar i KL, vilka ändringar i korthet innebar följande. Systemet med s.k. fattigkonkurser slopades och ersattes med en ny ordning för handläggning av de mindre konkurserna. Institutionen rättens ombudsman upphävdes och tillsynen skulle framdeles ankomma på en särskild tillsynsmyndighet, som organisatoriskt knöts till vissa kronofogdemyndigheter. Samtidigt infördes nya regler om konkursgäldenärens skyldigheter under konkurs. Likaledes på förslag av konkurslagskommittén (Konkurs och rätten att idka näring, SOU 1979:13) infördes år 1980 särskilda regler om näringsförbud för konkursgäldenär i vissa fall. Sedan den 1 juli 1986 har dessa regler ersatts av en särskild lag i ämnet (1986:436).

Konkurslagskommittén (Vid betänkandets avlämnande ingick i kommittén som ledamöter hovrättslagmannen Trygve Hellners, ordförande, advokaten Björn Edgren, verkställande direktören i Ackordscentralen för Västra Sverige Per-Ivan Lundberg och rådmannen Arne Wilhelmsson.) avlämnade år 1983 slutbetänkandet (SOU 1983:24) Ny konkurslag. Kommittén har sett över de bestämmelser i KL som inte tidigare har reviderats. Förslaget (KLförslaget) innefattar också en fullständig översyn av nuvarande regler i formellt hänseende.

Betänkandet har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas dels en sammanfattning av betänkandet som *bilaga 1*, dels kommitténs lagförslag som *bilaga 2*, dels en förteckning över remissinstanserna som *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena, i det följande kallad remissammanställning I, har upprättats inom justitiedepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr 1976–83).

I november 1982 tillkallades en särskild kommission (Generaldirektören, numera landshövdingen Sven Heurgren, ordförande, regeringsrådet Gunnar Björne och riksdagsledamoten Arne Nygren.) mot ekonomisk brottslighet. Till kommissionen knöts två referensgrupper. I den första ingick företrädare för de politiska riksdagspartierna samt olika organisationer på arbetsmarknaden. I den andra ingick personer yrkesverksamma främst inom polisen och tullväsendet samt skatte-, åklagar- och kronofogdemyndigheter.

Totalt har kommissionen lagt fram ett 30-tal förslag i form av betänkanden, promemorior, rapporter och skrivelser inklusive ett i mars 1984 avlämnat slutbetänkande (SOU 1984:15) Ekonomisk brottslighet i Sverige.

Kommissionen – i det följande kallad Eko-kommissionen – avlämnade i oktober 1983 delbetänkandet (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs. Betänkandet redovisades i korthet i propositionen (1984/85:32) om riktlinjer för det framtida arbetet mot ekonomisk brottslighet m.m.

Även detta betänkande har remissbehandlats. I enlighet med vad som aviserades i riktlinjepropositionen tar jag nu även upp frågan om ändring av bl.a. återvinningsreglerna på grundval av kommissionens betänkande. Till protokollet bör fogas dels en sammanfattning av betänkandet som *bilaga 4*, dels kommissionens lagförslag som *bilaga 5*, dels en förteckning över remissinstanserna som *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena, i det följande kallad remissammanställning II, har upprättats inom justitiedepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr 3300–83).

Regeringen beslutade den 30 april 1986 att inhämta lagrådets yttrande över förslag till ny konkurslag. Den 20 november samma år beslutade regeringen att inhämta yttrande över förslag till bestämmelser om ikraftträdande av den nya konkurslagen och övergångsbestämmelser. Samtidigt beslutades att inhämta lagrådets yttrande över förslag till ändringar i ackordslagen (1970:874), rättshjälpslagen (1972:429), förmånsrättslagen (1970:979), passlagen (1978:302) och sekretesslagen (1980:100). Förslagen hade upprättats i justitiedepartementet på grundval av de båda betänkandena och remissyttrandena. De lagförslag som i skilda omgångar remitterades till lagrådet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 7*.

Lagrådet har i allt väsentligt godtagit förslagen och om förslaget till ny konkurslag fällt omdömet att det är en vällyckad lagstiftningsprodukt rättstekniskt sett. Lagrådets yttranden bör fogas till protokollet som *bilaga 8 och 9*. I samband med att jag behandlar de olika sakfrågorna och de enskilda paragraferna i mitt förslag kommer jag att gå in på lagrådets synpunkter. Som kommer att framgå godtar jag i allt väsentligt lagrådets förslag till ändringar i de remitterade förslagen. Lagrådets granskning har också lett till vissa redaktionella ändringar i lagtexten.

Slutligen bör som *bilaga 10* till protokollet fogas en sammanställning över de nu gällande bestämmelserna i KL och de närmast motsvarande bestämmelserna i propositionens förslag till ny konkurslag.

I propositionen föreslås flera lagändringar som inte har granskats av lagrådet. Ändringarna får anses vara av så enkel beskaffenhet att lagrådets granskning inte behövs. Den övervägande delen av dessa är följdändringar med anledning av den nya konkurslagen. Dessutom föreslår jag ändringar i vattenlagen (1983:291) och lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m. Nu berörda förslag har utarbetats inom justitiedepartementet. Vissa av dem rör dock lagstiftning som hör till andra departement. Jag har beträffande dessa ändringsförslag samrått med berörda statsråd.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter

Den nu gällande konkurslagen härrör från år 1921. Sedan dess har lagen ändrats åtskilliga gånger. Som jag inledningsvis nämnde har, på grundval av förslag av lagberedningen, den materiella konkursrätten med bl.a. återvinningsreglerna reformerats år 1975. Ett huvudsyfte med denna reform var – vid sidan av en förenkling och modernisering av regelsystemet – att motverka otillbörliga förfaranden från gäldenärers och borgenärers sida i samband med förestående konkurs. Reglerna om konkursförvaltning och tillsyn ändrades år 1979. Dessa ändringar innebar att förvaltarens ställning och kompetens förstärktes och att vissa kronofogdemyndigheter utsågs att handha tillsynen över konkursförvaltningen. Samtidigt beslöts en ny konkursförordning (1979:801, KF).

Trots att sålunda omfattande och principiellt betydelsefulla ändringar genomförts har KL:s ursprungliga utformning och systematik behållits i huvudsak oförändrade. Detta har medfört att KL blivit alltmer svåröverskådlig. Det är därför angeläget att nu också se över KL i formellt hänseende.

Det förslag från konkurslagskommittén som nu föreligger innebär att KL ersätts med en helt ny konkurslag. I denna har flertalet av KL:s bestämmelser tagits upp med i princip oförändrat innehåll men med en modernare och mer lättillgänglig utformning. En hel del av KL:s bestämmelser har emellertid också setts över i sakligt hänseende.

KLförslaget har fått ett mycket positivt mottagande av remissinstanserna. I likhet med praktiskt taget alla remissinstanserna anser jag att förslaget är väl ägnat att läggas till grund för en ny konkurslag.

Vissa kronofogdemyndigheter anser att en del frågor som inte har behandlats av kommittén bör ges en tillfredsställande lösning innan ett förslag till en ny konkurslag läggs fram. Enligt dessa remissinstanser har kommittén i alltför liten utsträckning tagit hänsyn till vissa problem som kommit i blickpunkten under senare år. Kritiken riktar sammanfattningsvis in sig på att kommitténs förslag inte i tillräcklig utsträckning beaktar att

samhällsutvecklingen ställer andra krav på den konkursrättsliga lagstiftningen än vad som traditionellt har skett. Borgenärsintressena är, sägs det, inte som tidigare i stort sett enhetliga. Staten har sålunda utöver borgenärsintresset också viktiga samhällsintressen att bevaka. Enligt kritikerna ger varken nu gällande KL eller kommitténs förslag någon antydan om hur exempelvis sysselsättningspolitiska aspekter skall beaktas i konkurssammanhang.

För egen del anser jag det viktigt att samhället ges möjlighet till inflytande på konkursförvaltningen. Här gäller det emellertid att samordna samhällets olika insatser och det är inte en fråga som kan lösas inom konkurslagstiftningens ram. Trots det kan det inte heller enligt min mening anses helt tillfredsställande att lagstiftningen i princip inte ger utrymme för hänsynstagande till andra intressen än det rena borgenärsintresset. Jag återkommer till denna fråga i det följande.

JO har i ett beslut den 30 december 1983 (1983:E 1, jfr JO:s ämbetsberättelse 1984/85 s. 325) redovisat en undersökning av hur det nuvarande tillsynssystemet fungerar. JO har därvid föreslagit vissa delvis mycket genomgripande förändringar av detta system. Jag återkommer också till den frågan. Jag vill emellertid redan nu nämna att jag inte anser tiden vara mogen att vidta några genomgripande förändringar av tillsynssystemet. När detta började fungera år 1980 var tillsynsuppgiften helt ny för kronofogdemyndigheterna. Man får därför enligt min mening ha förståelse för att det uppenbarligen har tagit viss tid innan tillsynsmyndigheterna och förvaltarna fullt ut funnit sina roller i det nya systemet. På många håll fungerar systemet numera mycket bra, vilket naturligtvis inte utesluter att de vunna erfarenheterna kan ge underlag för förbättringar på en del punkter.

Genom 1975 års reform av återvinningsreglerna förbättrades borgenärernas möjligheter att komma till rätta med illojala dispositioner inför en förestående konkurs. Reformen utmärktes av en strävan att göra reglerna mer objektiva, dvs. att i så stor utsträckning som möjligt göra återvinning oberoende av gäldenärens och medkontrahentens syfte med dispositionen utan att för den skull inkräkta på omsättningens intresse. Även om sålunda möjligheterna till återvinning förbättrades har det i tillämpningen visat sig att det fortfarande är svårt att föra en återvinningstalan med framgång. Inte minst gäller detta i situationer när medkontrahenten är en närstående till gäldenären.

Eko-kommissionens förslag innebär en skärpning av regelsystemet i nu aktuellt hänseende. Förslaget har fått ett blandat mottagande av remissinstanserna. Särskilt från näringslivet kritiseras förslaget varvid man gör gällande att det inte tar tillräcklig hänsyn till omsättningens intresse, dvs. intresset av att ingångna avtal och vidtagna dispositioner står fast. Åtskilliga remissinstanser är emellertid positiva till förslaget. Jag anser att förslaget bör läggas till grund för en ändring av flera av återvinningsbestämmelserna.

Jag vill ytterligare redan här beröra en från systematisk synpunkt betydelsefull fråga. KL anvisar sedan gammalt två olika former för handläggning av konkurser. Vid 1979 års reform ersattes de gamla s.k. fattigkonkurserna av en mer utvecklad form för handläggning av enklare konkurser.

De både handläggningsformerna kom att betecknas ordinär konkurs och mindre konkurs. KL:s, liksom KLförslagets, reglering av de olika konkursformerna innebär att den ordinära konkursen – i KLförslaget betecknad stor konkurs – regleras fullständigt medan de mindre konkurserna regleras huvudsakligen genom hänvisningar till den förra konkursformens regelsystem. Detta medför att regleringen blir svåröverskådlig. Samtidigt utgör numera de mindre konkurserna den helt dominerande andelen av samtliga konkurser.

Det kan ifrågasättas om inte de motiv som ligger bakom förekomsten av två konkursformer, främst behovet av ett bevaknings- och anmärkningsförfarande, skulle kunna tillgodoses utan att man har två olika förfaranden. Ett enhetligt konkursförfarande skulle onekligen medföra vinster inte bara från systematisk och lagteknisk synpunkt utan också innebära lättnader för de tillämpande organen. Jag kommer att diskutera den frågan närmare i ett följande avsnitt.

Jag vill också erinra om den nya lagen om näringsförbud som trädde i kraft den 1 juli 1986 (SFS 1986:436). Mitt förslag till ny konkurslag innehåller därför inte några regler om näringsförbud, frånsett det allmänna förbudet för den som är i konkurstillstånd att driva näring.

Statens industriverk har på uppdrag av regeringen genomfört en undersökning av orsakerna till det ökande antalet konkurser under senare år. Verket har i november 1985 lagt fram sin huvudrapport (SIND 1985:7). I den föreslås flera olika åtgärder. Två av förslagen har ett visst samband med konkurslagstiftningen, nämligen dels ett förslag om ändring av förmånsrättsordningen, dels ett förslag om ett nytt rekonstruktionsförfarande.

I utredningen föreslås att förmånsrättslagen ändras på det sättet att löner helt eller delvis ges förmånsrätt före företagsinteckningar. Denna fråga torde ligga inom lönegarantiutredningens (A 1982:04) uppdrag och enligt vad jag har erfarit pågår för närvarande överväganden inom utredningen i denna fråga. Utredningens betänkande torde komma att läggas fram under år 1987. Efter sedvanlig remissbehandling får ställning tas till om det finns anledning att göra några ändringar i förmånsrättslagen i detta hänseende. Utformningen av själva konkurslagen påverkas emellertid inte av vad man slutligt kan komma fram till på den punkten. Jag avser däremot att i det följande ta upp en bl.a. i industriverkets utredning aktualiserad fråga om förmånsrätt för revisorer m.fl.

I industriverkets utredning föreslås också att ett nytt rekonstruktionsförfarande utvecklas. Utredningen anser sig ha fått belägg för att det finns ett behov av att komplettera konkurslagstiftningen på ett sätt som gör att man ägnar mer tid åt att försöka lösa krissituationer utan konkurs. Därigenom skulle de stora kapitalförluster som i dag uppstår i företag i kris kunna minskas.

Detta förslag ligger i linje med den utveckling av den konkursrättsliga lagstiftning som för närvarande pågår internationellt. Bl.a. har i Norge och Danmark på senare tid beslutats om nya konkurslagar som inrymmer rekonstruktionsförfaranden.

Jag vill i detta sammanhang framhålla att själva konkursförfarandet i sig

ofta ger goda möjligheter till rekonstruktion av företag som råkat på obestånd men som på sikt är livskraftiga. De rekonstruktionsförfaranden som införts utomlands har i allmänhet inte kommit till någon större användning. Detta utesluter naturligtvis inte att det kan finnas anledning att överväga en liknande ordning för svensk del. Det finns också skäl som talar för att ackordslagen bör ses över i syfte att göra ackordsförfarandet mer användbart.

Industriverkets utredning övervägs för närvarande inom industridepartementet. Något förslag om ett nytt rekonstruktionsförfarande kommer dock inte att läggas fram i detta sammanhang. Som framgått anser jag att det finns skäl att senare återkomma till frågan.

Lagrådet har väckt frågan om den nya konkurslagens beteckning. Lagrådet anser att det finns flera skäl som talar för att använda beteckningen balk och erinrar om att den exekutionsrättsliga regleringen på utsökningsrättens område nyligen har tagits upp i en balk. *För egen del* kan jag instämma i att det finns skäl som talar för att använda beteckningen balk även i detta fall. Det fanns emellertid ingen självständig konkursbalk i 1734 års lag och beteckningen balk har inte heller därefter någon gång kommit att användas beträffande konkurslagen. Till detta kommer att det ämnesområde som lagverket omfattar visserligen är av central betydelse men ändå så pass speciellt att det ter sig tveksamt om det är motiverat att låta lagverket få ställning av balk särskilt som en i viss mån näraliggande materia behandlas i utsökningsbalken. Inte heller har någon remissinstans föreslagit en ändrad beteckning. Av bl.a. dessa skäl har jag stannat för att inte föreslå att beteckningen balk används beträffande den rättsliga regleringen av konkurs.

Övriga nordiska länder har informerats om förslagen i den nya konkurslagen och fått tillfälle att lämna synpunkter på dessa.

I den allmänna motiveringen kommer jag först att ta upp frågan om den systematiska utformningen av en ny konkurslag (avsnitt 2.2). Därefter behandlas frågan om en avveckling av konkursdomarinstitutionen (avsnitt 2.3) samt vissa frågor om förvaltning och tillsyn (avsnitt 2.4), varvid jag tar upp bl.a. frågan om förvaltaren skall kunna ta hänsyn till annat än det rena borgenärsintresset. Återvinning i konkurs behandlas därnäst (avsnitt 2.5). Därefter följer bevaknings- och anmärkningsförfarandet (avsnitt 2.6), utdelningsförfarandet (avsnitt 2.7), konkurskostnaderna (avsnitt 2.8), information om beslut och åtgärder under konkurs (avsnitt 2.9), förvaltarens bokföringsskyldighet (avsnitt 2.10), förvaltarens tillgång till räkenskapsmaterial som rör konkursboet (avsnitt 2.11) och frågan om förmånsrätt för revisorer och vissa andra uppdragstagare (avsnitt 2.12). Frågan om att slopa öretal vid indrivning i enskilda mål behandlar jag i avsnitt 2.13. Bestämmelser om den nya lagens ikraftträdande och övergångsbestämmelser behandlas därefter (avsnitt 2.14) och slutligen berörs följdlagstiftningen (avsnitt 2.15).

2.2.1 Ett enhetligt förfarande

Mitt förslag: De nuvarande båda handläggningsformerna för ordinär konkurs resp. mindre konkurs slås samman till ett enhetligt förfarande med i huvudsak handläggningen av mindre konkurser som förebild.

Kommitténs förslag: Nuvarande skilda handläggningsformer för ordinära resp. mindre konkurser behålls.

Remissinstanserna har i princip godtagit kommittéförslaget. Några remissinstanser har dock framhållit att regleringen i vissa fall blir svårtillgänglig.

Skälen för mitt förslag: Nu gällande KL är uppbyggd så att lagen noga behandlar reglerna om ordinär konkurs medan bestämmelserna som rör de mindre konkurserna – vilka utgör det stora flertalet, för närvarande drygt 90 %, av alla konkurser – i stor utsträckning består av hänvisningar till reglerna om ordinär konkurs.

Nuvarande form för handläggning av mindre konkurser tillkom genom 1979 års reform. Dessa mindre konkurser kan handläggas på två principiellt skilda sätt. De konkurser vari tillgångarna inte räcker till betalning av konkurskostnaderna handläggs på i princip samma sätt som de gamla fattigkonkurserna, dock med den skillnaden att förvaltare alltid utses. Om däremot tillgångarna räcker till betalning av konkurskostnaderna skall ett i princip fullständigt konkursförfarande genomföras. En viktig skillnad i jämförelse med det ordinära förfarandet är att borgenärerna i en mindre konkurs inte behöver formligt bevaka sina fordringar.

I samband med 1979 års reform gjordes ingen översyn av KL:s systematik. Bestämmelserna om mindre konkurs togs upp i 9 kap., främst 185–185 h §§. I lagen fördes in en generell hänvisning av innebörd att reglerna i vissa av KL:s kapitel gäller även för de mindre konkurserna endast om det särskilt anges i 9 kap. Motsatsvis gäller således reglerna i övriga kapitel i KL generellt även för de mindre konkurserna.

Kommittén har vid utformningen av KLförslaget utgått från i stort sett samma systematiska principer som KL vilar på. De ordinära konkurserna, som föreslås benämnda stora konkurser, regleras fullständigt medan de mindre konkurserna regleras på samma sätt som i dag, nämligen huvudsakligen genom hänvisningar till reglerna om stor konkurs. Den nuvarande framställningsmetoden som utgår från kronologin i själva förfarandet har behållits både vad gäller kapitlenas placering och i fråga om paragrafernas inbördes placering i de olika kapitlen. Antalet kapitel har utökats. Bestämmelserna om konkurskostnader, information om beslut och åtgärder i konkurs och rättens handläggning har samlats och förts in i särskilda kapitel. KLförslaget har delats in i fem avdelningar och av deras rubriker framgår huruvida reglerna i avdelningen är tillämpliga i både stor konkurs och mindre konkurs eller i endera av dessa båda konkursformer.

KLförslaget har på denna punkt inte utsatts för någon avgörande kritik av remissinstanserna. Några remissinstanser har emellertid påtalat att skilda regler för de olika konkursformerna i en del fall är omotiverade eller att regleringen i vissa fall är onödigt krånglig och svårtillgänglig.

För egen del menar jag att KLförslaget jämfört med nu gällande KL innebär klara förbättringar. Hänvisningarna har preciserats. Genom avdelningsindelningen görs det helt klart vilka bestämmelser som direkt gäller i båda konkursformerna eller i endera av dem. Den kronologiska framställningsmetoden är väl beprövad och underlättar för den oinitierade läsaren att ta sig in i regelsystemet. Trots detta anser jag det angeläget att man vid en reform av denna storleksordning noga överväger hur den nya lagen lämpligen bör vara utformad i systematiskt hänseende.

Det kan naturligtvis hävdas (se betänkandet s. 121) att en konkurslag i första hand vänder sig till specialister vid domstolar och tillsynsmyndigheter samt till förvaltare och att behovet att med lagtekniska medel underlätta förståelsen får bedömas från denna utgångspunkt. Å andra sidan är konkurslagen en central lag där det sakliga innehållet är av stort allmänt intresse. Det ligger i sakens natur att regelsystemet på området måste få en viss komplexitet som kräver ett relativt stort mått av ansträngning för den oinitierade läsaren. Detta utgör dock naturligtvis inte något skäl att avstå från att försöka göra innehållet så tillgängligt som möjligt också för en bredare allmänhet. En utgångspunkt vid reformen bör alltså vara att lagen i systematiskt och lagtekniskt hänseende får en uppbyggnad som gör den lätt att förstå och tillämpa.

Såväl KL:s som KLförslagets systematik kan, något som kommittén själv konstaterar, kritiseras från den synpunkten att reglerna om mindre konkurser blir svårlästa i många fall. Kommittén har under sitt arbete prövat olika alternativa lösningar (betänkandet s. 122). Ett av de båda alternativ som där berörs innebär att lagen först fullständigt behandlar de mindre konkurserna och därefter med tillägg och hänvisningar till dessa bestämmelser reglerar de stora konkurserna. Alternativet har avvisats av kommittén och även jag anser att detta alternativ i alltför stor utsträckning är behäftat med samma principiella brister som nu gällande KL.

Det andra alternativet innebär att de båda konkursformerna regleras gemensamt i så stor utsträckning som möjligt. Även detta alternativ har kommittén avvisat. Kommittén motiverar sitt ställningstagande med bl.a. att olikheterna mellan de båda regelsystemen är så stora att en integrering av systemen inte kan åstadkommas utan att lagtexten blir än mer svåröverskådlig. En mer eller mindre fullständig reglering av de båda konkursformerna anser kommittén skulle komma att medföra en dubblering av många bestämmelser, vilket inte skulle göra lagtexten klarare.

Det finns i detta sammanhang anledning att ytterligare något beröra de mindre konkurserna. Före 1979 års reform innehöll KL bara ett alternativ till det ordinära förfarandet, nämligen de s.k. ursprungliga fattigkonkurserna. Dessa fattigkonkurser handlades så att konkursdomaren vid gäldenärens boupptecknings ed konstaterade att boet saknade tillräckliga tillgångar och därefter avskrev konkursen. Något konkursförfarande i egentlig mening var det inte frågan om.

De mindre konkurserna däremot utgör en förenklad form för handläggning av konkurs. Även i s.k. tillgångslösa mindre konkurser utses en förvaltare, som har att bl.a. utreda om förutsättningar för att väcka återvinningstalan föreligger eller om det finns anledning att anta att gäldenären gjort sig skyldig till brottsligt förfarande. I de mindre konkurser som inte avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar sker en avveckling av boet i former som företer stora principiella likheter med avvecklingen av en ordinär konkurs. Parallelliteten mellan de båda konkursformerna ökade således markant efter 1979 års reform.

En grundläggande tanke vid 1979 års reform var att de mindre konkurserna inte skulle regleras lika ingående som de ordinära konkurserna. Inte heller skulle vissa av de mer eller mindre svårhanterliga förfarandereglerna tillämpas i de mindre konkurserna. Handläggningsformen mindre konkurs har i de flesta avseenden befunnits vara praktisk och fullt ändamålsenlig. Som exempel på det nu sagda kan nämnas formen för att göra en fordran gällande i konkursen och utdelningsförfarandet, där en formlös prövning av utdelningsförslaget har ersatt det mer omständliga förfarandet i ordinär konkurs med klandertalan. I andra avseenden har däremot den förenklade regleringen inneburit att det för de mindre konkurserna saknas regler som i och för sig måste anses behövliga.

Enligt de uppgifter som kommittén redovisar i sitt betänkande (s. 118) handlades under åren närmast efter reformen ungefär 20 % av samtliga konkurser som ordinär konkurs. Endast i drygt 10 % av dessa förekom utdelning till de oprioriterade fordringsägarna. I mindre konkurser torde det endast i undantagsfall förekomma att oprioriterade fordringar erhåller någon utdelning. Detta tyder på att det endast i drygt 2 % av alla konkurser förekommer att andra än prioriterade fordringsägare erhåller utdelning. Det är i praktiken inte sällan så att konkursdomarna i tveksamma fall föredrar att välja handläggningsformen mindre konkurs för att senare, om det visar sig att konkursen rätteligen bör handläggas som ordinär konkurs, kunna övergå till den handläggningsformen. Över lag visar utvecklingen att handläggningsformen mindre konkurs används i allt större utsträckning. Mellan åren 1983 och 1984 sjönk antalet ordinära konkurser från ungefär 20% till drygt 10 % av alla konkurser. Från konkursdomaren vid Stockholms tingsrätt har inhämtats att handläggningsformen ordinär konkurs där används i princip endast när ett bevakningsförfarande av någon anledning behövs.

En annan erfarenhet är att de mindre konkurser vari utdelning förekommer normalt sett inte är avslutade inom ett halvt år, något som man vid 1979 års reform trodde skulle kunna ske regelmässigt. Tillgängliga uppgifter tyder i stället på att det endast i undantagsfall förekommer att sådana konkurser avslutas inom den tiden. Det är vidare inte ovanligt att konkurser med omfattande tillgångar handläggs som mindre konkurser. Ett av skälen för att särreglera de mindre konkurserna har alltså kommit att förlora i betydelse. För fall då en omfattande konkurs handläggs som mindre konkurs kan ju vidare nuvarande terminologi sägas vara rent språkligt sett missvisande (jfr LU 1984/85:26).

Ett intryck av såväl KL:s som KLförslagets systematiska uppbyggnad

är att det inte finns någon egentlig samordning mellan de olika regelsystemen. Trots att den sakliga skillnaden mellan de båda konkursformernas handläggningsregler – frånsett bevaknings- och anmärkningsförfarandet – borde vara liten uppvisar regelsystemen stora olikheter. Det måste anses vara en angelägen uppgift att i samband med arbetet med en ny konkurslag undersöka i vad mån det går att komma till rätta med denna bristande samordning. Det är därvid naturligt att pröva om inte skiljelinjen mellan ordinär och mindre konkurs skulle kunna slopas.

Vid 1979 års reform utgick man från att en sådan skiljelinje borde upprätthållas mellan konkurser där bevakning av fordringarna är nödvändig och konkurser där utredningen av boet kan genomföras utan ett bevaknings- och anmärkningsförfarande. I de mindre konkurserna förekommer i dag inget bevakningsförfarande. Borgenärerna förutsätts i stället göra sina fordringar gällande formlöst. Kommittén har ansett att det saknas bärande skäl för att i ordinär konkurs frångå den gällande ordningen. Kommittén har dock föreslagit vissa undantag från bevakningsskyldigheten och från skyldigheten för förvaltaren att framställa anmärkning mot en bevakad fordran.

Nuvarande bevaknings- och anmärkningsförfarande syftar till att inom konkursens ram förhållandevis snabbt och säkert få klarlagt vilka fordringar som är berättigade till utdelning och i vilken inbördes ordning de skall ges rätt till betalning. Snabbheten befordras främst av kravet på aktivitet från borgenärernas sida genom bevakning av fordringarna. De uppställda tidsfristerna för olika led i förfarandet verkar i samma riktning. Genom bevakningskravet underlättas förvaltarens utredning av konkursgäldenärens skulder, vilket ger ett säkrare förfarande. Genom anmärkningsförfarandet och möjligheten att i direkt anslutning till detta få en tvistig fordran prövad av konkursdomstolen ges ytterligare garantier för att blivande utdelningsförslag bygger på tillförlitliga grunder. Sammantagna ger de olika momenten i bevaknings- och anmärkningsförfarandet en viss stadga åt denna del av konkursutredningen.

Enligt min mening är det uppenbart att möjligheten att anordna ett bevakningsförfarande måste finnas kvar i vissa fall om de oprioriterade fordringarna kan förväntas erhålla utdelning i konkursen. De oprioriterade fordringsägarna kan inte på samma sätt som de förmånsberättigade antas bli kända utan bevakning.

Den omständigheten att ett bevakningsförfarande kan behövas i en del konkurser innebär emellertid inte att man också måste ha skilda system för sådana konkurser där bevakning skall äga rum och övriga konkurser. Enligt min mening bör behovet av ett bevakningsförfarande kunna tillgodoses inom ramen för ett enhetligt konkursförfarande. Detta förutsätter dock i åtskilliga fall där regleringen nu är olika för ordinära och mindre konkurser att de nuvarande reglerna ändras så att de passar i ett enhetligt förfarande. I andra fall kan en särreglering fortfarande behövas. Dessa är dock inte så många att de ensamma motiverar att man behåller systemet med två skilda förfaranden.

En enhetlig handläggningsform skulle föra med sig att den nya konkurslagen blir mer lättillgänglig än både KL och KLförslaget. Relativt omfat-

tande författningsmässiga förenklingar skulle vidare vinnas utan att regleringen behöver förlora i klarhet och exakthet. En enhetlig handläggningsform skulle också förenkla tillämpningen av konkurslagen samtidigt som terminologin på området skulle bli mer rättvisande.

Under departementsbehandlingen av KL-förslaget har frågan om en samordning av de nuvarande konkursformerna i olika sammanhang diskuterats mellan företrädare för justitiedepartementet och företrädare för konkursförvaltarna och tillsynsmyndigheterna. Tanken på en sådan sammanslagning har därvid över lag mött ett positivt gensvar.

Ett enhetligt förfarande bör med utgångspunkt i det sagda kunna utformas på följande sätt. I samband med konkursbeslutet utses en förvaltare och tidpunkten för ett edgångssammanträde fastställs. Vid detta sammanträde skall det föreligga en bouppteckning som anger boets tillgångar och skulder med angivande av borgenärerna.

I normalfallet beslutas om den fortsatta handläggningen först efter det att gäldenären har beedigat bouppteckningen. Är tillgångarna otillräckliga, bör konkursen avskrivas snarast möjligt. Om det däremot finns tillgångar av den omfattningen att konkurskostnaderna och boets skulder kan betalas, skall handläggningen av konkursen fortsättas, tillgångarna avvecklas och utdelningsförslag upprättas. Normalt sett bör det i ett enhetligt konkursförfarande också vid detta tillfälle beslutas om huruvida bevakningsförfarande skall äga rum. Om ett sådant förfarande bedöms vara onödigt, kan konkursen i fortsättningen handläggas på i huvudsak samma sätt som en mindre tillgångskonkurs handläggs i dag. Om däremot bevakningsförfarande behövs, beslutas om detta och om den tid inom vilken bevakning skall göras. I det fallet beslutas då också om den tid inom vilken anmärkning mot en inkommen bevakning måste framställas samt tidpunkten för förlikningssammanträdet. I allt väsentligt bör i övrigt gälla de regler om bevakning och anmärkning som i dag gäller för ordinär konkurs.

Det bör inte uppställas något hinder mot att det redan vid konkursutbrottet fattas beslut om att bevakning skall äga rum, om det står klart att bevakningsförfarande behövs. Inte heller bör det uppställas något hinder mot att det senare under konkursen beslutas att bevakningsförfarande skall inledas, om det exempelvis visar sig att nya tillgångar blivit tillgängliga för utdelning. Om nya tillgångar uppenbaras efter det att konkursen har avslutats, skall efterutdelning normalt äga rum. Situationen kan då vara den att de oprioriterade fordringarna kan antas komma i fråga för utdelning. Även om denna situation kan tänkas uppkomma endast i rena undantagsfall, bör det inte uppställas något hinder mot att ett bevakningsförfarande då genomförs. Institutet efterbevakning förutsätter däremot att bevakningsförfarande tidigare har ägt rum.

I fråga om valet av handläggningsform uttalade den dåvarande departementschefen i den av riksdagen senare avslagna prop. 1975/76:210 (s. 145) bl.a. följande.

Generellt kan sägas att det är betydligt lättare för den som utreder boet att få fram uppgifter om sådana fordringar som är förenade med förmånsrätt än om oprioriterade fordringar. Förmånsrätten är nämligen nästan alltid anknuten till ett utåt markerat förhållande mellan gäldenär och borgenär.

Genom att ta hand om gäldenärens bokföring och affärskorrespondens kan förvaltaren få en ganska god bild av vilka fordringar som finns mot gäldenären. Man kan emellertid inte bortse från att det finns fall där gäldenären inte är samarbetsvillig och där en förvaltare kan stöta på svårigheter att få fram uppgifter om oprioriterade fordringar. Det kan också vara så att borgenärens fordran ännu inte är förfallen till betalning och att borgenären inte hör av sig. Om den enklare handläggningsformen används även när oprioriterade fordringar kan ge utdelning, kan därför fördelarna med ett slopat bevakningssystem uppvägas av att förvaltaren får ett alltför betydande merarbete. De utredningstekniska svårigheter som kan vara förenade med de oprioriterade fordringarna bör enligt min mening beaktas på det viset att den enklare handläggningsformen i princip begränsas till fall där utdelning kan beräknas ske endast för prioriterade fordringar eller där någon utdelning över huvud taget inte är aktuell. Undantag från denna princip bör göras endast om det är helt klart att borgenärskretsen är ytterst begränsad och några andra komplikationer inte finns.

I prop. 1978/79:105 uttalade den dåvarande departementschefen att han anslöt sig till vad som hade anförts i den tidigare propositionen när det gällde grunderna för valet av handläggningsform.

Även om man överger den nuvarande formella uppdelningen på två handläggningsformer, torde de nyss redovisade uttalandena ändå ha sin aktualitet. I det system som jag tänker mig kommer de därvid att utgöra riktlinjer vid bedömningen av om ett bevakningsförfarande bör anordnas eller inte.

Sammanfattningsvis förordar jag alltså att den nya konkurslagen utformas med utgångspunkt i att de båda nuvarande handläggningsformerna slås samman till en enda och att de skillnader i fråga om handläggningen av olika konkurser som bör gälla i stället beaktas inom ramen för ett sådant enhetligt förfarande.

Lagrådet har i sitt yttrande diskuterat förslaget om ett enhetligt förfarande och påpekat bl.a. att någon formlig remissbehandling inte har skett. Enligt lagrådet motvägs emellertid detta av att diskussioner i olika sammanhang förts mellan företrädare för justitiedepartementet och för konkursförvaltare och tillsynsmyndigheter och att tanken på en sammanslagning därvid mött ett positivt gensvar. Lagrådet har vid sin granskning funnit förslaget hållbart och godtagit konstruktionen med ett enhetligt konkursförfarande.

Jag övergår nu till att redogöra för vad ett enhetligt förfarande kommer att innebära på ytterligare några viktiga punkter.

2.2.2 Förordnande av förvaltare

Enligt 45 § KL skall då konkurs uppstått konkursdomaren, sedan han hört tillsynsmyndigheten, utan dröjsmål utse en interimsförvaltare för tiden fram till första borgenärssammanträdet eller till dess en annan förvaltare som utsetts har tillträtt. Vid det första borgenärssammanträdet skall konkursdomaren enligt 46 § KL utse en slutlig förvaltare efter hörande av tillsynsmyndigheten och närvarande borgenärer.

Om konkursen skall handläggas som mindre konkurs, gäller enligt

185 a § KL att konkursdomaren efter hörande av tillsynsmyndigheten genast skall utse en förvaltare. Interimsförvaltare förekommer alltså inte i mindre konkurser.

Kommittén föreslår inte någon ändring i dessa hänseenden (2 kap. 24 och 25 §§ samt 7 kap. 3 § KLförslaget).

Bestämmelserna om utseende av förvaltare i ordinär konkurs härrör från den tiden då borgenärskollektivet utsåg förvaltare. I dag är det konkursdomaren som utser även den slutlige förvaltaren, låt vara att borgenärerna har tillfälle att framföra sina synpunkter på förvaltarvalet. Eftersom förvaltarens insatser i konkursens inledningsskede är särskilt omfattande och betydelsefulla torde normalt gälla att endast mycket tungt vägande skäl kan föranleda att konkursdomaren utser annan än interimsförvaltaren till slutlig förvaltare (jfr prop. 1978/79:105 s. 160). Borgenärernas möjligheter att vid första borgenärssammanträdet få en annan förvaltare utsedd torde alltså vara begränsade. Man kan utgå från att i praktiken endast sällan andra skäl än sådana som enligt 80 § KL (7 kap. 8 § KLförslaget) motiverar att förvaltare entledigas kan föranleda att konkursdomaren utser annan än interimsförvaltaren till slutlig förvaltare. En borgenär är berättigad att när som helst under konkursen framföra begäran om byte av förvaltare. Det torde därför inte innebära någon större saklig förändring om det nuvarande systemet för utseende av förvaltare i ordinär konkurs slopas och ersätts med den ordning som i dag gäller för mindre konkurs, nämligen att konkursdomaren/rätten så snart som möjligt efter konkursbeslutet utser slutlig förvaltare efter att ha hört tillsynsmyndigheten.

Efter 1979 års reform utses förvaltaren ur en begränsad krets av personer. Det måste med fog kunna antas att de personer som kan komma i fråga är så förtrogna med regelsystemet att de självmant upplyser för rätten om det finns något förhållande som medför att de senare kan diskvalificeras från förvaltaruppdraget. Enligt vad jag har inhämtat händer det inte sällan att tillfrågade personer avböjer att åta sig uppdrag som förvaltare med hänvisning till bl.a. jävsförhållanden. Risken för att en borgenär senare kan ha några avgörande invändningar mot förvaltarvalet torde därför vara liten.

Jag förordar sålunda att institutet interimsförvaltare utmönstras ur KL och att förvaltare utses i alla konkurser på det sätt som i dag sker i mindre konkurser.

2.2.3 Borgenärssammanträde m.m.

I samband med 1979 års reform avskaffades borgenärernas rätt att besluta i frågor med anknytning till konkursförvaltningen nästan helt. Samtidigt upphävdes 8 kap. KL, som handlade om borgenärssammanträden. Några allmänna regler om borgenärssammanträden finns därefter inte i KL.

Uttrycket borgenärssammanträde förekommer emellertid fortfarande på en del ställen i KL. I ordinär konkurs skall gäldenären vid det första borgenärssammanträdet beedliga boupptecknigen. Vid samma sammanträde skall den slutlige förvaltaren utses. Kvarvarande tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkning mot bevakning handläggs vid ett borge-

närssammanträde, varvid konkursdomaren skall försöka förlika parterna. Slutligen skall borgenärerna vid ackord i konkurs rösta om gäldenärens ackordsförslag vid ett borgenärssammanträde.

I bestämmelserna om mindre konkurs används inte benämningen borgenärssammanträde. Edgången fullgörs i mindre konkurs vid ett s.k. edgångssammanträde.

Vid en samordning av reglerna för ordinär och mindre konkurs bör begreppet borgenärssammanträde utmönstras ur KL. Beteckningen "första borgenärssammanträde" bör därvid lämpligen ersättas med "edgångssammanträde". Det sammanträde som konkursdomaren leder för att söka förlika parterna efter det att anmärkning har framställts mot en bevakad fordran bör betecknas "förlikningssammanträde". Redan i dag används denna beteckning allmänt för detta sammanträde. Borgenärssammanträdet för prövning av ackordsförlag bör lämpligen betecknas "sammanträde för prövning av ackordsförslag".

2.2.4 Utsättande av edgångssammanträde

I ordinär konkurs skall konkursdomaren enligt 19 § KL genast vid konkursbeslutet bestämma när det första borgenärssammanträdet skall äga rum. Uppgift om tidpunkten skall tas in i kungörelsen om konkursbeslutet. Sammanträdet skall äga rum tidigast tre och senast fem veckor från dagen för konkursbeslutet, men kan också hållas senare om det är nödvändigt med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet. Förvaltaren skall enligt 53 § andra stycket ge in bouppteckningen till konkursdomaren inom en vecka från dagen för konkursbeslutet. Konkursdomaren skall utfärda kallelser till sammanträdet och särskilt kalla bl.a. alla kända borgenärer i konkursen (18 § KF). Gäldenärens edgångsskyldighet skall enligt 92 § KL fullgöras vid första borgenärssammanträdet. Vid det sammanträdet skall vidare slutlig förvaltare utses.

I mindre konkurs skall enligt 185 d § första stycket KL gäldenären kallas till ett särskilt edgångssammanträde så snart bouppteckningen har kommit in. Denna skall inges i princip senast en månad från konkursbeslutet (185 b § fjärde stycket). Vid sammanträdet skall gäldenären beediga bouppteckningen. Av borgenärerna är det endast den som har ansökt om konkursen som kallas till sammanträdet (25 § KF).

Kommittén föreslår inte några sakliga ändringar i nu angivna hänseenden (2 kap. 24 § och 6 kap. 4 § KLförslaget).

I ett enhetligt konkursförfarande måste de nu berörda reglerna samordnas. I och med att interimsförvaltarinstitutet föreslås slopat ligger det närmast till hands att anknyta till det förfarande som i dag tillämpas i mindre konkurs. För detta talar också att förfarandet i de tillgångslösa konkurserna inte bör göras mer omständligt än nödvändigt.

I enlighet härmed bör följande gälla. Rätten bestämmer i samband med konkursbeslutet tidpunkten för edgångssammanträdet. Den sålunda bestämda tidpunkten skall tas in i kungörelsen om konkursbeslutet.

Under remissbehandlingen har från flera håll anmärkts att bouppteckningarna i dag till följd av att tiden befunnits vara för snålt tilltagen kan

komma in så sent som i samband med att borgenärssammanträdet äger rum. Det är angeläget att förvaltaren ges tid att utreda boet bl.a. för att få fram underlag för bedömningen av om ett bevakningsförfarande skall äga rum eller inte. Enligt min mening bör därför sammanträdet äga rum tidigast en och senast två månader efter konkursbeslutet.

I likhet med vad som i dag gäller om första borgenärssammanträdet i ordinär konkurs bör rätten, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet, kunna besluta att edgångssammanträdet skall hållas senare än två månader efter konkursbeslutet.

Till edgångssammanträdet behöver enligt min mening i förekommande fall endast den borgenär som har ansökt om konkursen kallas särskilt. Övriga borgenärer kallas genom att uppgift om tidpunkten för edgångssammanträdet förs in i kungörelsen om konkursbeslutet med en erinran om att kungörelsen i detta avseende gäller som kallelse till sammanträdet. Eftersom det vid edgångssammanträdet inte kan fattas några andra beslut av avgörande betydelse än eventuellt beslut om avskrivning av konkursen, bör den föreslagna ordningen inte medföra att borgenärernas intressen åsidosätts.

2.2.5 Avskrivning av konkurs

Reglerna om avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar finns i 186 § KL. Om förvaltaren upptäcker att boets tillgångar inte räcker till för betalning av konkurskostnaderna och konkursboets skulder (massaskulder), skall han anmäla det till konkursdomaren. Han skall samtidigt avge redovisning för sin förvaltning. Konkursdomaren skall, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, bedöma om det föreligger grund för antagande att tillgångarna är så otillräckliga som förvaltaren har anmält. Befinnes det vara fallet, skall konkursdomaren utfärda en kungörelse och uppmana borgenärerna och gäldenären att inom en månad visa att ytterligare tillgångar finns. Om ingen ny tillgång blir känd inom den angivna tiden, skall konkursdomaren besluta om avskrivning av konkursen. Det saknas bestämmelser om hur det skall förfaras med boets egendom efter avskrivningsbeslutet. Det anses emellertid att uppkomna konkurskostnader och skulder skall betalas av boets egendom och att eventuellt överskott skall återställas till gäldenären.

Bestämmelserna om avskrivning av mindre konkurs finns i 185 d § KL. Om konkursdomaren efter hörande av förvaltaren finner att tillgångarna inte förslår till betalning av konkurskostnaderna och boets skulder, skall konkursdomaren besluta om avskrivning av konkursen. Beslut härom får i princip inte meddelas förrän boupptecknigen har beedigats och inte förrän förvaltarberättelse har upprättats. Konkursen får dock avskrivas utan att edgång ägt rum om det möter hinder mot att boupptecknigsed avläggs och det saknas anledning att anta att det vid edgången skulle komma fram ytterligare tillgångar. Redovisning avges till tillsynsmyndigheten. Om det finns kvar egendom sedan kostnaderna har betalts, skall den återställas till gäldenären.

I KLförslaget har bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med

det sagda tagits upp i 10 kap. 20 § (stor konkurs) och 14 kap. 8 § (mindre konkurs).

Allmänt sett utgör reglerna om avskrivning av konkurs några av konkurslagens mest tillämpade bestämmelser. Ett beslut om avskrivning av konkurs aktualiserar typiskt sett likartade frågor oavsett grunden för avskrivningsbeslutet. Frågor som hur de uppkomna konkurskostnaderna och skulderna skall betalas och hur det skall förfaras med eventuellt resterande egendom utgör exempel på detta.

Det enhetliga förfarandet påkallar vissa sakliga ändringar av avskrivningsreglerna. Reglerna om avskrivning av ordinär konkurs måste vidare anpassas till att institutet interimsförvaltare föreslås slopat. Dessutom måste en eventuell skiljelinje mellan de båda avskrivningsförfarandena dras på ett nytt sätt, eftersom uppdelningen i ordinär och mindre konkurs inte kvarstår.

I 186 § KL (10 kap. 20 § KLförslaget) finns för närvarande bestämmelser om hur man skall förfara om konkursförvaltaren i en ordinär konkurs bedömer att boets tillgångar inte räcker till betalning av konkurskostnaderna och massaskulderna. Reglerna innebär bl.a. att förvaltarens anmälan om detta skall kungöras och borgenärerna beredas tillfälle att påvisa ytterligare egendom. Det praktiska behovet av dessa regler minskade i samband med att den tidigare möjligheten för en borgenär att hindra avskrivning genom att ställa säkerhet för konkurskostnaderna slopades vid 1979 års konkursreform. En förfrågan hos konkursdomarna vid de tre största tingsrätterna i landet visar att det där inte vid något tillfälle efter reformens ikraftträdande har förekommit att en borgenär eller någon annan har påvisat ytterligare egendom. Det synes därför som om detta speciella förfarande bör kunna slopas. Visar det sig senare att ytterligare egendom finns får antingen efterutdelning äga rum eller eventuellt en ny konkurs inledas.

Jag föreslår därför att det utbyggda avskrivningsförfarandet enligt 186 § KL slopas och att det förfarande som i dag tillämpas i mindre konkurser skall gälla för alla konkurser. Som en följd härav kommer möjligheten att avskriva en konkurs trots att gäldenären eller annan inte har bedigat boupptecknigen att finnas i alla konkurser. Vidare kommer reglerna om betalning av konkurskostnader och massaskulder att gälla i alla konkurser, liksom reglerna om hur det skall förfaras med eventuellt återstående egendom. Enligt mitt förslag bör återstående egendom normalt sett formlöst överlämnas till bäst prioriterad borgenär. Jag får angående denna fråga hänvisa till vad som anförs i det följande (avsnitt 2.7.1).

2.2.6 Utdelningsförfarandet

I KL är utdelningsförfarandena i de båda olika konkursformerna utformade på skilda sätt. I ordinär konkurs upprättar förvaltaren ett utdelningsförslag. I förslaget skall tas upp de fordringar som har bevakats och som kommer i fråga för utdelning i konkursen. Förvaltaren kungör att förslaget har upprättats och anger den tidpunkt från vilken förslaget finns tillgängligt för granskning. Den som vill klandra utdelningsförslaget skall anmäla detta

hos konkursdomaren inom trettio dagar från det förslaget först var tillgängligt för granskning enligt kungörelsen. Det finns särskilda bestämmelser om handläggningen av dessa klandermål. Bifalls klandertalan, brukar utdelningsförslaget återförvisas till förvaltaren. Om klander inte väcks eller om väckt klandertalan har ogillats genom ett lagakraftvunnet beslut, anses utdelningsförslaget fastställt.

I mål om klander av utdelningsförslag kan det i princip aldrig bli fråga om att pröva en fordran som har bevakats i konkursen. Frågan huruvida en fordran skall läggas till grund för utdelning är då normalt redan avgjord. Vid efterbevakning kan emellertid inträffa att frågan inte är avgjord när utdelningsförslaget upprättas. Medel får då tills vidare avsättas för fordringen. Sker efterbevakning sedan utdelningsförslaget kungjorts, har fordringen inte rätt till utdelning ur de medel som fördelas genom det kungjorda förslaget. Borgenären har emellertid visst företräde till medel som fördelas i ett senare utdelningsförslag, t.ex. till följd av att nya tillgångar påträffats.

Också i en mindre konkurs skall förvaltaren upprätta ett utdelningsförslag. Förslaget skall ges in till konkursdomaren. Konkursdomaren skall kungöra att förslaget har upprättats. Den som anser att utdelningsförslaget innehåller någon felaktighet har att hos konkursdomaren framföra invändning mot förslaget. Konkursdomaren prövar en sådan invändning, men prövar också att förslaget inte på något annat sätt innehåller fel eller brister som inverkar på någons rätt. Konkursdomaren kan sedan välja mellan att själv ändra förslaget och att återförvisa det till förvaltaren. Konkursdomarens prövning av invändningen kan också leda till att han beslutar att fastställa förslaget. Invändning måste framställas inom två veckor räknat från det att kungörelsen utfärdades. Normalt är det först i samband med prövningen av utdelningsförslaget som det blir aktuellt för konkursdomaren att materiellt pröva en fordran eller förmånsrätt som har gjorts gällande i konkursen. Konkursdomarens beslut kan överklagas.

Det får anses något oklart om i mindre konkurs en borgenär vars fordran inte har tagits upp i utdelningsförslaget därför att den var okänd för förvaltaren när förslaget upprättades kan göra den gällande genom invändning mot förslaget med yrkande att fordringen skall tas upp i detta. Frågan är inte reglerad i KL, som ju när det gäller förfarandet i mindre konkurser bygger på att de fordringar som kan komma i fråga för utdelning är kända för förvaltaren, antingen genom dennes egna efterforskningar eller på grund av en anmälan av borgenären. I avsaknad av särskild reglering torde man få utgå från att en borgenär kan göra gällande en ny fordran genom invändning mot ett utdelningsförslag.

Av det sagda framgår att skillnaderna mellan de båda utdelningsförfarandena främst hänför sig till frågan vad fastställelseprövningen skall omfatta. I övrigt är skillnaderna inte särskilt stora sakligt sett.

Det enklare utdelningsförfarandet i mindre konkurs har fungerat väl. En svaghet får sägas vara att man riskerar att underlaget för konkursdomarens prövning kan vara bristfälligt, eftersom det saknas formell möjlighet att hålla förhandling. Om förfarandet kompletteras med en sådan möjlighet, bör enligt min mening förfarandet i mindre konkurser med fördel kunna läggas till grund för ett enhetligt utdelningsförfarande. Jag förordar att så

sker. Utdelningsförfarandet i ordinär konkurs bör emellertid tjäna som förebild så till vida att om bevakningsförfarande har anordnats, en fordran inte får göras gällande genom invändning mot ett utdelningsförslag. Beträffande rätten att göra gällande en fordran efter konkursens slut återkommer jag i det följande (avsnitt 2.6.3.2).

2.3 Konkursdomaren

Mitt förslag: Konkursdomarinstitutionen slopas och ersätts med konkursdomstolen, dvs. tingsrätten, som sådan.

Kommittéförslaget överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 136–139).

Remissinstanserna tillstyrker allmänt förslaget (remissammanställning I s. 25–28).

Skälen för mitt förslag: Det har sedan lång tid i olika sammanhang framförts förslag om att konkursdomarinstitutionen bör avskaffas och ersättas av konkursdomstolen som sådan. Kommittén har föreslagit en sådan ordning och förslaget har utan undantag tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Konkurslagskommittén har i betänkandet utförligt redogjort för konkursdomarens nuvarande uppgifter och de effekter som den föreslagna förändringen kan tänkas medföra. Jag får i den delen i huvudsak hänvisa till betänkandet. Jag vill dock här särskilt nämna att den föreslagna ordningen möjliggör att gäldenären omedelbart kan kallas till en förhandling för prövning av en borgenärs konkursansökan. Gäldenären behöver därmed inte som i dag delges först ansökningshandlingen och sedan, om han inte medger ansökningen, kallelse till förhandlingen. Ett slopande av konkursdomarinstitutionen öppnar också möjlighet till förenkling av reglerna för handläggningen av sådana särskilda frågor som i dag hänskjuts till rättens prövning.

Mot bakgrund av det anförda ansluter jag mig till förslaget om avskaffande av konkursdomarinstitutionen.

Jag vill i detta sammanhang vidare framhålla att ett avskaffande av konkursdomarinstitutionen inte bör medföra någon egentlig ändring av tingsrätternas befattning med konkursärenden. Rättens uppgifter i konkursförfarandet gör att en särskild uppsikt över konkursernas handläggning fortfarande är önskvärd. Den nu gällande förordningen (1979:802) om dagbok och akter i konkurs- och ackordsärenden bör behållas i huvudsak oförändrad.

2.4.1 Förvaltarens och tillsynsmyndighetens funktioner

Mitt förslag: Förvaltaren ges möjlighet att ta hänsyn till andra viktiga intressen än borgenärsintresset. Jag föreslår vidare att det införs en skyldighet för förvaltaren att i viktigare förvaltningsfrågor höra tillsynsmyndigheten. Jag föreslår också att det i sekretesslagen (1980:100) införs regler om sekretess hos tillsynsmyndigheten.

Kommittén föreslår inte några ändringar av gällande ordning för förvaltning och tillsyn.

Remissinstanserna: Frågorna har berörts av riksskatteverket (RSV) och flera kronofogdemyndigheter, vilka kritiserar nuvarande former för tillsyn över konkursförvaltningen (remissammanställning I s. 84–94).

Skälen för mitt förslag: Vid 1979 års reform infördes viktiga nyheter rörande konkursförvaltningen och tillsynen därav. Dessa nyheter innebar i korthet följande. Förvaltarens ställning i konkursförvaltningen stärktes avsevärt. Till konkursförvaltare får numera utses endast personer som uppfyller mycket högt ställda krav på kunskap och erfarenhet. I praktiken blir det oftast fråga om att utse en advokat med speciell inriktning på konkursförvaltning. Rättens ombudsman, som tidigare utövade tillsynen över konkursförvaltningen, avskaffades och ersattes av en särskild tillsynsmyndighet, som organisatoriskt knöts till vissa kronofogdemyndigheter. Borgenärskollektivet fråntogs befogenheten att utöva något bestämmande inflytande på förvaltarvalet och konkursförvaltningen. Förvaltaren fattar numera självständigt alla beslut, låt vara att han är skyldig att höra berörda borgenärer innan vissa för dem betydelsefulla förvaltningsåtgärder vidtas.

Inte heller tillsynsmyndigheten har normalt någon befogenhet att påverka konkursförvaltningen. Tillsynsmyndigheten skall visserligen under förvaltningen tillse att avvecklingen av konkursboet inte onödigt fördröjs och att konkursen avslutas snarast möjligt. Tillsynen avses emellertid främst vara en efterhandsgranskning av de av förvaltaren utförda förvaltningsåtgärderna. Det antogs vid tillkomsten av 1979 års ändringar att tillsynsmyndighetens rätt att yttra sig över förvaltarens arvodesräkning skulle bli ett viktigt inslag i tillsynsfunktionen.

Kommittén har inte sett det som sin uppgift att i sak ompröva de reformer som föranletts av kommitténs tidigare arbete och har inte gått in på de grundläggande principerna för regleringen av förvaltningen och tillsynen. Kommittén har dock (betänkandet SOU 1983:24 s. 289–291) – utan att föreslå någon lagändring – redovisat sin syn på några av de frågor som förvaltarna numera allt oftare ställs inför, exempelvis frågor med anknytning till sysselsättning, regionalpolitik och bekämpning av den ekonomiska brottsligheten.

De flesta remissinstanserna har inte heller berört frågor med anknytning till förvaltningen och tillsynen. Emellertid har RSV och nästan alla de

kronofogdemyndigheter som yttrat sig över kommitténs förslag framfört kritik av den nu gällande ordningen. Kritiken tar främst sikte på tillsynsfunktionen. Såväl tillsynens innehåll som formerna för tillsynsarbetet kritiseras.

Kritiken kan kort sammanfattas så att tillsynen, som ju är avsedd att vara en efterhandskontroll, inte kan få ett meningsfullt innehåll om inte tillsynsmyndigheterna ges större möjligheter till insyn i förvaltningen redan under konkursen. De kritiska remissinstanserna menar vidare att tillsynsmyndigheten har svårt att bedöma skäligheten av konkursförvaltarens arvodesanspråk om myndigheten inte redan under konkursen får erforderlig inblick i förvaltningen. Kritikerna anser också att myndigheterna i vissa fall inte kan agera på ett tillräckligt kraftfullt sätt och pekar bl. a. på de bristande resurserna. Ett typfall är när förvaltaren avser att vidta en åtgärd som enligt tillsynsmyndighetens uppfattning endast tillgodoser de rena borgenärsintressena, exempelvis försäljning av boets tillgångar till en konkursgäldenären närstående person eller företag eller beslut om att lägga ner en av konkursgäldenären driven rörelse. En del kronofogdemyndigheter efterlyser grundläggande förändringar av det nu gällande systemet för förvaltning och tillsyn.

Som jag nämnde inledningsvis har JO i ett beslut den 30 december 1983 (1983:E 1, jfr JO:s ämbetsberättelse 1984/85 s. 325), rubricerat "Kronofogdemyndigheterna och konkurstillsynen – några iakttagelser och förslag", redovisat synpunkter på den nu gällande ordningen. Beslutet grundas på iakttagelser vid inspektioner som JO har företagit vid flera av tillsynsmyndigheterna. I beslutet har JO behandlat de flesta av de frågor rörande förvaltningen och tillsynen som RSV och kronofogdemyndigheterna tagit upp i sina remissyttranden. Sammanfattningsvis anser JO att regleringen av tillsynen är behäftad med fundamentala brister. Genom att tillsynen har formen av efterhandsgranskning berövas tillsynsmyndigheterna möjligheten att utöva någon reell tillsyn. Därtill kommer, enligt JO, att tillsynsmyndigheterna inte har organiserats på ett tillfredsställande sätt och de har inte heller fått tillräckliga resurser för sina uppgifter.

För egen del vill jag anföra följande. Förvaltaren har numera en nyckelroll i konkursförvaltningen. Han är ålagd att utföra en mängd olika uppgifter av både formell och materiell natur. Många av uppgifterna framgår av olika författningar, däribland naturligtvis främst KL. Det är emellertid ofrånkomligt att förvaltningen inrymmer en mängd frågor av sådan karaktär att de svårligen låter sig regleras i lag eller annan författning. Ett exempel på detta är frågan hur förvaltaren skall förfara när olika borgenärers eller borgenärsgruppers intressen hamnar i konflikt med varandra. Ett annat exempel är frågan huruvida förvaltaren bör låta borgenärernas intressen av att få betalt få stå tillbaka för arbetstagarnas intressen att få behålla sina arbeten och samhällets intresse av att upprätthålla sysselsättningen på en viss ort. Härtill kommer rent affärsmässiga bedömningar som lämpar sig dåligt för reglering i författning eftersom förhållandena är så olika i snart sagt varje konkurs.

Konkurslagskommittén och remissinstanserna har beskrivit några av de situationer då förvaltarna hamnar i sådana intressekonflikter som nyss

beskrivits. Flera remissinstanser menar att det i den nya konkurslagen bör införas regler som kan tjäna förvaltarna till vägledning i dessa situationer.

Som jag nyss nämnde är det knappast möjligt att i författning reglera hur förvaltaren skall förfara i alla de olika situationer som aktualiseras under konkursen och hur uppkommande intressekonflikter skall lösas. Ett betydande utrymme måste med nödvändighet alltid lämnas åt förvaltarens eget omdöme.

När det gäller synen på förvaltarens uppgifter i konkursen menar jag emellertid att det finns anledning till en viss omprövning. Gällande rätt (51 § KL) utgår från att förvaltarens uppgift är att tillvarata borgenärernas intressen. Han skall verka för en snabb och för borgenärerna förmånlig avveckling av boet. Hänsynen till det rena borgenärsintresset kan vara inskränkt t.ex. genom lagstiftning till skydd för de anställda i ett företag. Vid en företagskonkurs är det sålunda förvaltaren som skall fullgöra de funktioner i sådana hänseenden som annars åvilar företagsledningen. KL ger emellertid inte förvaltaren formell möjlighet att ta hänsyn till andra intressen än borgenärsintresset.

Frågan om förvaltaren skall kunna ta hänsyn även till andra intressen, t.ex. viktiga samhällsintressen, har diskuterats i samband med tidigare ändringar i KL (se prop. 1975:6 s. 114 och 1978/79:105 s. 154), dock utan att några uttryckliga ändringar av hittillsvarande ordning med borgenärsintresset som riktmärke satts i fråga. Jag vill emellertid erinra om att ett av skälen till att vissa kronofogdemyndigheter fick uppgiften att vara tillsynsorgan var just att bl.a. de speciella samhällsintressena skulle kunna beaktas inom ramen för konkursförfarandet (prop. 1978/79:105 s. 191).

Jag har för min del uppfattningen att konkursförvaltningen även i fortsättningen måste drivas med utgångspunkt i borgenärernas intresse av en snabb avveckling av boet med ett så bra ekonomiskt resultat som möjligt. Detta bör emellertid inte hindra att förvaltaren också måste kunna låta andra hänsyn än det rena borgenärsintresset spela in. Förvaltaren bör sålunda enligt min mening kunna väga in hänsynen till arbetstagarna i ett konkursdrabbat företag även om detta inte följer av annan lagstiftning. Förvaltaren bör också kunna beakta intresset av att sysselsättningen på en viss ort upprätthålls. Det förekommer inte sällan att förvaltaren vid försäljningen av en rörelse erhåller det högsta budet från någon som förvaltaren misstänker inte kommer att driva verksamheten på ett seriöst sätt. Ibland kan det vara fråga om någon närstående till konkursgäldenären. KL:s ensidiga inriktning på att tillgodose borgenärsintresset lämnar, som jag nyss antydde, formellt sett inte något utrymme för förvaltaren att vägra acceptera detta bud. Mot det rena borgenärsintresset står emellertid ofta de anställdas och ortens intresse av att få behålla en tryggad sysselsättning. Från det allmännas sida finns intresset av att verksamheten i framtiden sköts på ett seriöst sätt.

Kommittén har uttalat att förvaltaren i den nyss beskrivna situationen bör kunna överlåta rörelsen till någon som inte avgett det högsta budet, om han har mycket starka skäl till detta. I sak delar jag den uppfattningen. Med nuvarande bestämmelser riskerar emellertid förvaltaren att drabbas av skadeståndsskyldighet om han vägrar att godta det högsta budet. Detta

är enligt min mening inte tillfredsställande. Jag föreslår därför att den grundläggande bestämmelsen om förvaltarens allmänna åligganden (7 kap. 8 § i mitt förslag) modifieras så att förvaltaren ges befogenhet att ta hänsyn till annat än det rena borgenärsintresset. Förvaltaren bör sålunda få vidta åtgärder som är ägnade att långsiktigt främja sysselsättningen. Jag får angående denna fråga också hänvisa till specialmotiveringen i anslutning till 7 kap. 8 §.

Lagrådet har i sitt yttrande berört förslaget men lämnat det utan erinran.

När det så gäller tillsynsfunktionen vill jag erinra om att 1979 års reform innebar en genomgripande omläggning av denna. De nya tillsynsmyndigheterna saknade erfarenhet av denna typ av uppgift. Det är därför naturligt att det kan ha tagit tid för såväl förvaltare som tillsynsmyndigheter att finna sina roller i den nya organisationen och att hitta lämpliga former för samarbetet. Enligt vad jag har inhämtat visar den senare utvecklingen också att förvaltare och tillsynsmyndigheter i allt större utsträckning gemensamt utarbetat ändamålsenliga former för samarbetet.

Den nya ordningen har varit i kraft sedan den 1 januari 1980. Jag anser att det är alltför tidigt att nu överväga att pröva nya former för tillsynen. Skulle man nu genomföra mer genomgripande förändringar kan i stället befaras att de samarbetsformer som nu håller på att byggas upp raseras. Dessutom måste påpekas att en allmän förstärkning av tillsynsmyndigheternas ställning inte kan ske annat än på bekostnad av förvaltarnas självständighet. Jag är därför inte beredd att föreslå några mer ingripande förändringar av regelsystemet. Jag vill dock samtidigt betona att den kritik av den nuvarande tillsynsfunktionen som framförts av JO, RSV och kronofogdemyndigheterna bör föranleda att man med stor uppmärksamhet följer utvecklingen på detta område. Jag är inte främmande för tanken att senare besluta om en bredare utvärdering av erfarenheterna av 1979 års reform och i det sammanhanget förutsättningslöst överväga nya former för tillsynen.

JO har i sitt tidigare nämnda beslut lämnat en del olika förslag till förändringar. JO anser sålunda att tillsynen bör koncentreras till ett färre antal myndigheter än i dag och uppgiften att vara tillsynsfogde anförtros en specialist. Vidare bör ekonomtjänster inrättas enbart för tillsynen eller i vart fall i första hand för denna. Taxesystemet bör ändras så att inte konkursförvaltaren i mindre konkurser av kostnadsskäl tvingas avstå från att i tillräcklig omfattning undersöka huruvida brott mot borgenärerna har förekommit. Tillsynsmyndigheterna bör vidare åläggas skyldighet att vara aktiva också i konkurs- och brottsutredningar. Förvaltaren bör åläggas skyldighet att i viktigare frågor rörande konkursförvaltningen samråda med tillsynsmyndigheten.

Enligt JO bör tillsynsmyndigheten dessutom befrias från skyldigheten att yttra sig över alla arvodesräkningar från konkursförvaltarna och i stället ges rätt att yttra sig över av myndigheten själv utvalda räkningar. Slutligen bör sekretesslagen (1980:100) ändras så att inte alla sådana handlingar som berör exempelvis enskildas affärsförhållanden blir offentliga när de ges in till tillsynsmyndigheten.

Vissa av JO:s förslag hör inte i första hand samman med regleringen i

KL utan skulle kunna genomföras utan lagändring. Jag vill också nämna att alla tillsynsmyndigheter redan nu har tillgång till minst en egen ekonom. Som framgått av vad jag tidigare har anfört är jag emellertid inte beredd att nu medverka till några grundläggande förändringar av tillsynssystemet eller organisationen. Däremot anser jag att förslaget att förvaltarna åläggs skyldigheten att i viktigare frågor rörande konkursförvaltningen inhämta tillsynsmyndighetens synpunkter är ändamålsenligt. Det är dessutom en sådan förändring som låter sig göras utan att grundvalarna för systemet rubbas i någon nämnvärd omfattning. I den frågan vill jag framhålla följande.

Konkurstillsynen brukar delas upp i en formell och en materiell kontroll. Den formella kontrollen inskränker sig till bevakning av att förvaltaren avger föreskrivna redovisningar och en granskning av dessa. Den materiella kontrollen består i en övervakning av att konkursförvaltningen bedrivs i enlighet med gällande författningar och i övrigt på ett lämpligt sätt. Enligt JO krävs det för att tillsynsmyndigheten skall kunna fullgöra den materiella tillsynen att myndigheten är aktiv och håller sig noga underrättad om de åtgärder som förvaltaren vidtar. JO menar också att en efterhandskontroll inte blir meningsfull om inte myndigheten är aktiv under konkursen. I samband med 1979 års reform uttalade den dåvarande justitieministern (prop. 1978/79:105 s. 168) att den förvaltare som ansåg sig vara i behov av stöd vid bedömningen av särskilda förvaltningsbeslut skulle kunna ges ett sådant stöd. Detta stöd skulle han kunna få genom att anlita ett sakkunnigt biträde. Tillsynsmyndigheten skulle däremot i detta hänseende inte fylla någon rådgivande funktion. Därför ålades inte förvaltaren någon skyldighet att i viktigare frågor samråda med tillsynsmyndigheten.

Av JO:s beslut och de tidigare omnämnda remissyttrandena framgår att det av tillsynsmyndigheterna upplevs som särskilt besvärande att förvaltarna inte inhämtar tillsynsmyndighetens synpunkter innan beslut fattas i sådana viktiga frågor som t. ex. när det gäller att lägga ner en av gäldenären bedriven rörelse eller att sälja tillgångarna i boet till en person eller ett företag som står konkursgäldenären nära. I sådana och liknande fall har tillsynsmyndigheten ibland inte ens fått tillfälle att framföra sina synpunkter. Jag har fått intrycket att man från tillsynsmyndigheterna skulle se det som betydelsefullt om förvaltaren ålades skyldighet att höra tillsynsmyndigheten innan viktigare förvaltningsåtgärder vidtas. Jag anser att en sådan förändring skulle vara av värde inte bara för att göra tillsynsfunktionen effektivare utan också för att förvaltaren skall få stöd i sitt arbete. En skyldighet av nu angivet slag får naturligtvis särskild betydelse i sådana fall då fråga uppkommer för förvaltaren att ta hänsyn till andra intressen än borgenärsintresset.

Jag vill emellertid betona att detta inte får uppfattas som någon egentlig begränsning av förvaltarens självständighet. Principen bör fortfarande vara att det är förvaltaren som fattar besluten och tar ansvaret för dem.

JO anser bl. a. att tillsynsmyndigheterna bör åläggas skyldighet att vara aktiva i konkurs- och brottsutredningar. Jag delar denna uppfattning till viss del. Det ligger i tillsynsmyndigheternas kontrolluppgift att se till att förvaltarna utför erforderliga undersökningar om brottsliga handlingar,

återvinningsbara transaktioner och förfaranden som kan medföra näringsförbud. Jag vill redan här förutskicka att jag i följande avsnitt kommer att behandla frågan om en viss utvidgning av förvaltarens utrednings- och uppgiftsskyldighet (avsnitt 2.4.2).

Det primära ansvaret för de olika utredningar som det här gäller bör fortfarande ligga på förvaltaren. Det är emellertid viktigt att tillsynsmyndigheterna kontrollerar att förvaltarna vidtagit de åtgärder vartill dessa utredningar föranleder. Sålunda bör tillsynsmyndigheten i sitt yttrande över förvaltarens slutredovisning framföra sin kritik om förvaltaren har underlåtit att anmäla t.ex. befogade brottsmisstankar till åklagare.

Enligt JO bör *konkursförvaltartaxan* ändras så att konkursförvaltarna i mindre konkurser inte av kostnadsskäl tvingas att avstå från att undersöka om gäldenären har begått någon brottslig handling före konkursutbrottet. I en skrivelse till domstolsverket, som fastställer taxa för förvaltararvode i mindre konkurser som avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, har Eko-kommissionen begärt samma ändring. I taxan anges numera att ett skäl för att överskrida taxebeloppet kan vara att förvaltaren gjort undersökning av misstänkt ekonomisk brottslighet (se DVFS 1986:15). Som jag uppfattar saken är den framförda kritiken därmed tillgodosedd.

Av JO:s beslut framgår att skyldigheten för tillsynsmyndigheten att yttra sig över förvaltarens arvodesräkningar ger upphov till viss irritation mellan myndigheterna och förvaltarna. Avsaknaden av vägledande lagregler, uttalanden i förarbeten och klargörande motiveringar av rättsliga instanser medför att tillsynsmyndigheterna har svårt att genomföra någon meningsfull granskning av räkningarna och att nå enhetlighet i granskningsarbetet. JO föreslår att reglerna ändras så att myndigheterna bara behöver yttra sig över de räkningar som de själva begär att få yttra sig över.

Jag vill i denna fråga först framhålla att det naturligtvis alltid är en vansklig uppgift att granska arvodesräkningar. Det går aldrig att genom generella normer helt komma bort från en slutlig allmän skälighetsbedömning från den granskandes sida. De faktorer som allmänt brukar tillerkännas betydelse vid denna bedömning är uppdragets svårighetsgrad, den tid som uppdraget krävt och den skicklighet varmed uppdraget har utförts. På rättshjälpsområdet har man sökt komma till rätta med detta problem genom att fastställa taxor för vissa typer av uppdrag. Systemet med taxor tillämpas också i viss utsträckning för förvaltararvoden i de mindre konkurser som avskrivs enligt 185 d § KL.

En förutsättning för att ett taxesystem skall kunna tilllämpas för vissa typer av uppdrag är emellertid att uppdragen sinsemellan är i stort sett likartade. Jag anser det därför närmast uteslutet att för konkurser med utdelning kunna nå fram till en taxa för förvaltararvodet.

Jag kommer i det följande (avsnitt 2.8.3) att beröra frågan om arvodestaxa närmare. Jag vill emellertid redan nu nämna att jag ämnar föreslå att det nuvarande förbudet att räkna förvaltarens arvode efter tid slopas (avsnitt 2.8.2). Detta medför enligt min mening att förutsättningarna för tillsynsmyndighetens – och även rättens – prövning av förvaltarens arvodesanspråk förbättras på ett påtagligt sätt.

Jag är emellertid inte beredd att biträda JO:s förslag till lösning av problemet med granskningen av förvaltarnas arvodesräkningar. Som jag också återkommer till i det följande (avsnitt 2.8.2.) menar jag att tillsynsmyndighetens granskning inte kan avvaras i de fall då arvodet inte fastställs enligt taxa.

Jag tar avslutningsvis i detta avsnitt upp frågan om *sekretess* hos tillsynsmyndigheten. Frågan uppmärksammades ursprungligen av lagrådet i samband med granskningen av de lagförslag som låg till grund för 1979 års reform. I samband med sekretesslagens tillkomst uttalades i denna fråga att det kunde förmodas att behov av sekretess hos tillsynsmyndigheten skulle uppkomma endast undantagsvis och någon regel om detta fördes därför inte in i lagen. Konstitutionsutskottet uttalade i ett betänkande (KU 1982/83:12) med anledning av en motion att frågan om sekretess hos tillsynsmyndigheterna kunde förväntas komma upp i samband med konkurslagskommitténs slutbetänkande och riksdagen avslog motionärens hemställan att införa regler om sekretess hos tillsynsmyndigheten. RSV har också i en framställning till justitiedepartementet hemställt om att regler om sekretess hos tillsynsmyndigheten införs.

Kommitténs betänkande behandlar emellertid inte denna fråga. Enligt JO föranleder frånvaron av sekretess hos tillsynsmyndigheterna betydande olägenheter. Handlingar som innehåller uppgifter om företagshemligheter av ekonomisk eller teknisk natur kan inte lämnas till tillsynsmyndigheten eftersom handlingarna där blir offentliga och åtkomliga för envar. I likhet med JO och RSV anser jag att det finns starka skäl som talar för att det bör införas möjligheter att belägga handlingar som ges in till tillsynsmyndigheten med sekretess. Det skall naturligtvis endast vara fråga om sådana handlingar som berör enskildas ekonomiska förhållanden eller företagshemligheter. Sekretessregeln bör utformas så att offentlighet skall gälla i alla de fall som det inte kan antas att utlämnandet av handlingen medför skada. Bestämmelsen bör alltså förses med ett s.k. rakt skaderekvisit.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: Jag anser inte att den grundläggande kompetensfördelningen mellan förvaltare och tillsynsmyndighet för närvarande bör ändras. I fråga om förvaltarens befogenheter anser jag att det i lagen bör öppnas möjlighet för förvaltaren att ta hänsyn till andra intressen än det rena borgenärsintresset. Förvaltaren bör vara skyldig att i viktigare förvaltningsfrågor höra tillsynsmyndigheten. Denna skyldighet motiveras bl.a. av en önskan att ge tillsynsmyndigheten ett bättre underlag för sin efterhandskontroll och för granskningen av förvaltarens arvodesanspråk. Jag föreslår också att regler om sekretess i tillsynsmyndighetens verksamhet införs för att förbättra dessa myndigheters tillgång till handlingar av betydelse för granskning- och kontrollarbetet.

Mitt förslag: Förvaltarens utrednings- och uppgiftsskyldighet utvidgas i vissa hänseenden. Förvaltaren bör således, om det är möjligt, i förvaltarberättelsen ange vid vilken tidpunkt insolvensen kan antas ha inträtt, och om det finns anledning att anta att någon är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning till aktiebolag eller ekonomisk förening eller utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag. Vidare bör om det är möjligt och anledning finns därtill, anges vid vilken tidpunkt skyldighet kan antas ha inträtt enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen (1975:1385) att upprätta särskild balansräkning.

Kommissionens förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:60 s. 70–71, 86).

Remissinstanserna: Förslaget har biträtts av de flesta remissinstanserna. En remissinstans anser att förvaltaren därigenom åläggs arbetsuppgifter som faller utanför konkursinstitutets ram och som medför fördyringar som drabbar alla borgenärer men som endast gagnar staten (remissammanställning II s. 49–51).

Skälen för mitt förslag: Frågan om vid vilken tidpunkt gäldenären blev insolvent har betydelse i återvinningssammanhang och är vidare av intresse för vissa straffrättsliga bedömningar. För att understryka vikten av att frågan utreds av förvaltaren bör det uttryckligen anges att förvaltarberättelsen, om det är möjligt, skall innehålla uppgift därom.

I 12 kap. aktiebolagslagen finns bestämmelser om vinstutdelning och annan användning av bolagets egendom. Om utbetalning skett till aktieägare i strid mot lagen är mottagaren under vissa förutsättningar skyldig att återbära vad han uppburit. Återbäringsskyldigheten föreligger oavsett om medlen behövs för att tillfredsställa bolagets borgenärer men görs i praktiken gällande främst i de fall då bolaget gått i konkurs. Talan om återbäring förs för bolaget av dess ställföreträdare. I förekommande fall kan således konkursförvaltaren föra sådan talan.

För brist som uppkommer vid återbäringen är de som medverkat till beslutet om utbetalningen eller verkställde denna ansvariga. Bestämmelser om denna och annan skadeståndsskyldighet meddelas i 15 kap. aktiebolagslagen. Skadeståndsskyldigheten gäller för stiftare, styrelseledamot och verkställande direktör som vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget (1 §). Även revisorer och aktieägare kan bli skadeståndsskyldiga (2 och 3 §§). Särskilda bestämmelser finns om tid för anställande av talan av konkursboet om bolaget försätts i konkurs (6 §).

Av intresse är vidare de regler i aktiebolagslagen som ger möjlighet för en borgenär att framställa anspråk mot styrelseledamöter m.fl., särskilt bestämmelserna i 13 kap. 2 §. De föreskriver i sin lydelse från och med den 1 januari 1984 att en särskild balansräkning skall upprättas så snart det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Upprättas en sådan balansräkning, en s.k. kontrollbalansräkning, inleds ett förfarande som under vissa förutsättning-

ar kan leda till skyldighet för styrelsen att ansöka om likvidation. Vid underlåtenhet från styrelsens sida att fullgöra vad som åligger den kan styrelseledamöterna bli personligen ansvariga för bolagets därefter uppkommande förbindelser. Bestämmelserna om skadestånd i 15 kap. ger också möjlighet för den enskilde borgenären att kräva skadestånd av styrelseledamöter m.fl. när dessa vållat borgenären skada genom överträdelse av aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

De nämnda bestämmelserna har som framgått ett nära samband med konkurslagens regler. Återbäring kan således ses som ett alternativ till återvinning. Det är enligt min mening befogat att uttryckligen ålägga förvaltaren skyldighet att utreda och lämna uppgift även om dessa möjligheter att återföra medel till bolaget. Även frågor om likvidationsplikt enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen bör förvaltaren vara skyldig att utreda. Av praktiska skäl bör utredningsplikten begränsas till frågan om vid vilken tidpunkt skyldighet att upprätta en kontrollbalansräkning uppstått. Utredningen härom är av värde för de borgenärer som vill aktualisera det personliga betalningsansvaret; konkursförvaltaren har själv inte rätt att föra talan därom.

Lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar innehåller bestämmelser om olovlig vinstutdelning m.m. och skadestånd som är närbesläktade med reglerna i aktiebolagslagen. Motsvarande bestämmelser finns i förslaget till ny lag om ekonomiska föreningar (prop. 1986/87:7). Vidare innehåller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag bestämmelser om skadeståndsskyldighet för bolagsman gentemot handelsbolaget. Förvaltarens uppgiftsskyldighet bör därför avse även frågan hur dessa bestämmelser har iakttagits. Såsom *lagrådet* har påpekat finns det inte något behov av att ålägga förvaltaren uppgiftsskyldighet beträffande sådana juridiska personer som står under bankinspektionens eller försäkringsinspektionens tillsyn.

2.5 Återvinning till konkursbo

2.5.1 Gällande rätt

Återvinningsinstitutet infördes i svensk rätt genom 1862 års konkurslag. Regelsystemet har därefter byggts ut allteftersom reformbehov uppstått. Bestämmelserna fick sin nuvarande utformning år 1975, då reglerna ändrades i åtskilliga avseenden.

Återvinning innebär att egendom som före konkursutbrottet frångått gäldenären genom i och för sig giltiga rättshandlingar kan återföras till konkursboet under särskilda förutsättningar. Reglerna om återvinning brukar sägas ha två syften. För det första avses möjligheten till återvinning motverka att borgenärer för att få en bättre ställning i händelse av konkurs företar brådstörtade åtgärder gentemot en gäldenär som har kommit i ekonomiskt trångmål. För det andra vill man förhindra att gäldenären på ett illojalt sätt gör sina tillgångar oåtkomliga för borgenärerna.

Reglerna om återvinning är i huvuddrag utformade på så sätt att det i varje paragraf anges en typ av återvinningsgrundande transaktion och ett

tidsrekvisit, innebärande att transaktionen måste ha skett inom viss tid före en särskild fristdag. Med fristdag avses i allmänhet dagen då ansökan om gäldenärens försättande i konkurs kom in till konkursdomaren. Vid 1975 års reform gjordes återvinningsreglerna, med ett undantag, objektiva genom att utformas så att återvinning inte längre skulle vara beroende av att gäldenärens medkontrahent haft insikt om gäldenärens ekonomiska ställning eller om att han gynnats framför andra.

De återvinningsgrundande transaktionerna enligt de objektiva reglerna är gåva och vissa gåvoliknande transaktioner, bodelning som innefattar eftergift till förmån för make eller makes dödsbo, utbetalning av uppenbart oskälig lön, arvode eller pension till närstående, avsättningar till pensions- och personalstiftelse, betalning av skuld som gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning och som inte kan anses som ordinär, kvittning under motsvarande förhållanden, pantsättning eller liknande säkerställelse i efterhand samt utmätning.

Dessa objektivt bestämda regler kompletteras av en på subjektiva rekvisit grundad generell regel som avser fall då gäldenären förfarit otillbörligt och medkontrahenten var i ond tro.

Från återvinning undantas genom en särskild bestämmelse betalning av skatt eller allmän avgift om fordringen var förfallen till betalning samt, under vissa förutsättningar, betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag.

Återvinningsfristerna förlängdes betydligt vid 1975 års reform. Frånsett bodelningsfallet föreskrivs i paragraferna en kortare frist då återvinning skall äga rum utan reservation. Denna automatiska frist är sex månader för rättshandlingar av benefik natur och tre månader för övriga fall. I fråga om gåva och överföring till pensionsstiftelse av benefik natur liksom överföring till personalstiftelse gäller härutöver en förlängd återvinningsfrist om ett år, med möjlighet för svaranden att freda sig från återvinning om han visar att gäldenären varken var eller genom transaktionen blev insolvent. Vidare gäller genomgående en på samma sätt konstruerad förlängd frist på två år gentemot närstående till gäldenären. För återgång av bodelning gäller enbart en sådan tvåårsfrist. För återvinning enligt den allmänna otillbörlighetsregeln gäller en frist om fem år i normalfallet medan talan mot närstående kan väckas utan tidsbegränsning.

Begreppet närstående i konkurslagen tillkom vid reformen år 1975 och har bestämts oberoende av liknande regleringar i andra sammanhang, t.ex. skatterättsliga regler. Till den krets som vid återvinning skall räknas som närstående hänförs först vissa personligen närstående, nämligen make, bröstarvinge, förälder, far- och morförälder, syskon och den som annars står gäldenären personligen särskilt nära. Som närstående till näringsidkare eller juridisk person räknas den som själv eller jämte honom närstående har väsentlig gemenskap med den andre, grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse och vidare den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Slutligen räknas som närstående den som är närstående till någon som enligt vad förut sagts är närstående.

Skyldigheten att återbära egendom vid återvinning kan jämkas om synnerliga skäl föreligger.

Som en generell förutsättning för att återvinning skall kunna komma i fråga gäller att transaktionen har varit till nackdel för borgenärerna eller någon av dem. Avgörande är härvid förhållandena vid tidpunkten för själva transaktionen. Någon uttrycklig bestämmelse härom finns dock inte utan detta rekvisit är underförstått.

2.5.2 Reformbehov m.m.

I KLförslaget har konkurslagskommittén tagit upp KL:s regler om återvinning i sak oförändrade utom på en punkt, till vilken jag återkommer i specialmotiveringen (4 kap. 5 §).

Eko-kommissionen har som utgångspunkt för sina överväganden haft vissa reformönskemål som framförts i brottsförebyggande rådets (BRÅ) promemoria (PM 1982:5) Återvinningsregler vid konkurs, vilken i sin tur baserats på undersökningar av återvinningsreglernas praktiska tillämpning, bl.a. intervjuer med konkursförvaltare och kronofogdar.

Kommissionen framhåller att konkursinstitutet har stor betydelse i kampen mot den ekonomiska brottsligheten genom att det vid konkursutredningen ges tillfälle att undersöka i vad mån brottslighet eller andra illojala förfaranden förekommit. Enligt kommissionen visar gjorda undersökningar att det i en stor del av konkurserna, i synnerhet i dem där tillgångar saknas, finns anledning att misstänka att brott begåtts före konkursen. Vidare visar undersökningsmaterialet och kommissionens egen utredning att illojala transaktioner till skada för borgenärerna är vanligt förekommande. Enligt kommissionen har återvinningsreglerna och deras tillämpning central betydelse för bekämpandet av ekonomisk brottslighet vid sidan om övriga sanktionsregler. Dessa är i huvudsak reglerna om straffansvar för gäldenärsbrott, bestämmelserna om näringsförbud i samband med konkurs, de bestämmelser som gör ställföreträdare för juridisk person personligen ansvarig för dennes skulder och aktiebolagslagens bestämmelser om återbäring och skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter m.fl. gentemot bolaget vid överträdelse av reglerna om utdelning m.m.

Kommissionen konstaterar att de illojala transaktionerna är svåra att komma åt med nuvarande återvinningsregler. Kommissionen föreslår därför reviderade regler i avsikt att förstärka återvinningsinstitutet. En huvudlinje som kommissionen valt i sina överväganden är att återvinningsreglerna bör förstärkas i första hand när det gäller transaktioner mellan kontrahenter som är närstående, t.ex. bolag i en koncern eller bolag som ägs av en och samma person eller grupp av personer. Kommissionen föreslår emellertid också utvidgade återvinningsmöjligheter i fråga om transaktioner mellan kontrahenter som inte är närstående. De föreslagna ändringarna berör både grunderna för återvinning och det processuella förfarandet. Därutöver föreslås att konkursförvaltarens utrednings- och uppgiftsskyldighet skall utvidgas.

För egen del vill jag inledningsvis framhålla följande. Som jag redan har berört är en av återvinningsinstitutets viktigaste funktioner att motverka

kapplöpning mellan borgenärerna gentemot en gäldenär i ekonomiskt trångmål. Härigenom skyddas både gäldenären och borgenärskretsen som sådan. Borgenärerna blir mer jämspelta, de slipper att kontinuerligt följa gäldenärens ekonomiska ställning för att ta till vara sin rätt och transaktioner som rubbar förmånsrättsordningen neutraliseras. En annan viktig funktion hos återvinningsinstitutet är att borgenärerna skyddas mot att gäldenären på ett illojalt sätt placerar sina tillgångar så att borgenärerna inte kan komma åt dem. Återvinningsreglernas betydelse ligger inte minst på det preventiva planet.

Återvinning är en civilrättslig sanktion men reglerna i ämnet har till stor del samma grundläggande syfte som reglerna om brott mot borgenärer (tidigare benämnda gäldenärsbrott). Det är av stor vikt att såväl de civilrättsliga som de straffrättsliga sanktionerna fungerar effektivt. Straffsanktionen riktar sig emellertid mot gäldenären medan återvinningsreglerna har gäldenärens medkontrahent som adressat. Återvinningsreglerna måste därför utformas från delvis andra utgångspunkter än reglerna om straffansvar. Intresset av säkerhet i den allmänna omsättningen måste således beaktas. Det är av stor vikt att man i affärslivet i möjligaste mån skall kunna lita på att giltiga transaktioner också blir bestående. Hur långt återvinningsreglerna skall sträcka sig är alltså beroende av en avvägning mellan borgenärsintressena och den allmänna omsättningens intressen. Det bör emellertid framhållas att detta intresse främst är aktuellt i fråga om transaktioner mellan parter som inte är närstående. I närståendefallen har den allmänna omsättningens intresse mindre tyngd. Återvinningsreglerna är neutrala i den meningen att vad som kan återvinnas kommer borgenärskollektivet som helhet till godo. Genom att fordringar på skatter och allmänna avgifter i praktiken har den bästa allmänna förmånsrätten, har dock staten ett särskilt intresse av ett väl fungerande återvinningsinstitut.

Återvinningsmöjligheterna vidgades avsevärt genom 1975 års reform. De undersökningar som redovisats i kommissionens betänkande visar emellertid att reglerna fortfarande är behäftade med brister i en del avseenden. Det är angeläget att komma till rätta med dessa och det är enligt min mening mycket tillfredsställande att ett underlag för detta har presenterats genom kommissionens arbete. En stor del av remissinstanserna, däribland flera som ställer sig avvisande till kommissionens förslag i övrigt, har också instämt i kommissionens uppfattning att reglerna inte fungerar helt tillfredsställande.

I det följande kommer jag att översiktligt gå igenom de reformförslag kommissionen lämnat och därvid ange i vad mån jag anser förslagen bör genomföras.

Kommissionen har föreslagit att *undantaget från återvinning av betalda skatter och allmänna avgifter skall utvidgas* till att omfatta även förmånsrätt på grund av utmätning härför. Enligt kommissionen finns inte något sakligt skäl för att förmånsrätt på grund av utmätning för skatter och avgifter inte skall åtnjuta samma skydd som betalning. Återvinningsfriheten blir enligt kommissionen beroende av tillfälligheter med den nuvarande ordningen. Om undantaget utvidgas kan kronofogdemyndigheten dessutom pröva frågan om uppskov med försäljning av utmätt gods utan att

behöva ta risken för återvinning med i bedömningen. När det gäller förmånsrätt som vunnits på grund av betalningssäkring finns det enligt kommissionen inte någon anledning att ändra på nuvarande ordning, nämligen att förmånsrätten kan återvinnas. Betalningssäkringen fungerar nämligen praktiskt sett som ett säkerställande av inte förfallna skatte- och avgiftsfordringar.

Två remissinstanser, riksskatteverket och en kronofogdemyndighet, har tillstyrkt förslaget medan övriga remissinstanser som yttrat sig i denna fråga ansett att det inte bör genomföras (remissammanställning II s. 18–20).

För egen del får jag anföra följande. Att betalda skatter och därmed jämställda skulder vid reformen år 1975 uteslöts från återvinning hade sin grund i att tillämpningsproblem kunde förväntas uppstå med den nya bestämmelsen om återvinning av skuldbetalning (35 §). Undantaget bedömdes dock inte få någon större praktisk betydelse eftersom återvinning som avsett betalda skattebelopp var utomordentligt sällsynt.

Skatter och avgifter har numera förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen (1970:979). Av de allmänna förmånsrätterna – som gäller endast i konkurs – är det bara vissa kostnader som har samband med en konkursansökan m.m. som har företräde framför skatter och avgifter (10 §). Utmätning ger enligt 8 § förmånsrättslagen särskild förmånsrätt i den utmätta egendomen. Regleringen innebär i övrigt att särskilda förmånsrätter har företräde framför allmänna men att de konkurskostnader som avses i 10 § som regel skall tas ut före fordringar med förmånsrätt på grund av utmätning (15 §). I praktiken följer alltså förmånsrätten för skatter och avgifter omedelbart efter förmånsrätten på grund av utmätning.

Det sagda innebär att frågan huruvida den förmånsrätt som vunnits genom utmätning för skatter och avgifter bör vara återvinningsbar eller inte normalt har betydelse endast i det fallet att konkursboets egendom också är utmätt för andra fordringar och att den utmätningen skett samtidigt eller senare. Dessutom krävs att den förmånsrätt som vunnits genom den senare utmätningen inte återvinns eller att utmätningen inte faller av något annat skäl. I andra fall är skatte- eller avgiftsutmätningen inte till nackdel för någon annan borgenär och återvinning på den grunden utesluten.

Den praktiska betydelsen av en regel som hindrar återvinning av förmånsrätt på grund av utmätning för skatte- eller avgiftsfordringar är alltså utomordentligt liten. Några remissinstanser, bl.a. från kronofogdesidan, har vidare påpekat att det i den situationen att egendom samtidigt utmätts för en skattefordran och en enskild fordran skulle te sig stötande om den enskilde borgenären förlorar sin förmånsrätt medan staten på grund av en särskild undantagsbestämmelse får behålla sin.

Även om jag har förståelse för de skäl som har legat till grund för kommissionens förslag anser jag med hänsyn till vad som nyss anförts inte att det lämpligen bör genomföras.

Kommissionen har föreslagit en bestämmelse enligt vilken *s.k. latenta skulder* får beaktas vid bedömningen av om en rättshandling får återvinnas. Kommissionen har i detta hänseende hänvisat till ett förslag som den

har lagt fram för straffrättsligt ändamål i promemorian (Ds Ju 1983:17) Gäldenärsbrott. Kommissionens förslag innebär att när gäldenärens skuldförhållanden är av betydelse för prövning av en fråga om återvinning, hänsyn skall tas även till sådana skulder som uppkom först efter rättshandlingen, om skulden grundar sig på en omständighet som förelåg vid denna tidpunkt.

Bakgrunden till kommissionens förslag är i första hand de problem som kan föreligga när man i återvinningssammanhang skall avgöra frågan vid vilken tidpunkt en skuld avseende skatter eller avgifter skall anses ha uppkommit. När det gäller inkomstskatt har det sålunda hävdats att skulden inte uppkommer förrän vid beskattningsårets utgång. Inkomstskatteeffekten av vissa transaktioner som äger rum under löpande beskattningsår kan neutraliseras genom andra transaktioner, och det har brukat hävdas att någon säker bedömning av skattekravets storlek därför inte kan göras förrän beskattningsåret gått till ända.

Den bestämmelse som kommissionen föreslagit i ämnet tar emellertid sikte inte bara på skulder avseende skatter och avgifter utan på skulder över lag och är främst avsedd att ha betydelse i fråga om det s.k. nackdelsrekvisitet, dvs. kravet på att rättshandlingen på ett eller annat sätt skall ha varit till nackdel för borgenärerna eller någon av dem för att återvinning skall kunna komma i fråga. En förutsättning för bestämmelsens tillämplighet är att fordringen sedermera verkligen uppkommer och görs gällande i konkursen.

Förslaget har kommenterats från åtskilliga håll under remissbehandlingen. Flera remissinstanser tillstyrker i princip förslaget utan några närmare kommentarer, men drygt hälften av instanserna avstyrker det och framför kritiska synpunkter. Bl.a. har jämförelsen mellan återvinning och brott mot borgenärer kritiserats. Flera remissinstanser menar att kommissionens förslag medför alltför stor osäkerhet i omsättningen och inte tillgodoser kravet på förutsebarhet. Det anses sålunda ohållbart att en medkontrahent inför en tillämnad affär med gäldenären skall behöva sätta sig in i vad denne har för latenta skulder. Den föreslagna bestämmelsen har ansetts oklar till sin innebörd och dess förutsatta tillämplighet på skulder avseende skadestånd har kritiserats av många. Vidare har man efterlyst ett klarläggande av hur bestämmelsen skall tillämpas på vanlig inkomstskatt, exempelvis hur den verksamhet som grundar en skatteskuld skall avgränsas och eventuella förlusters inverkan på inkomster som uppkommit dessförinnan eller samtidigt. Det har även påpekats att regeln kräver komplicerade beräkningar på skatte- och avgiftsdebiteringens område (remissammanställning II s. 20–25).

Enligt min uppfattning är den kritik som sålunda har anförts mot förslaget till vissa delar starkt överdriven och grundad på missförstånd i fråga om förslagets innebörd. Jag vill emellertid framhålla att jag delar den uppfattningen som kommit till uttryck i en del remissvar att man i detta sammanhang inte utan vidare kan göra jämförelser mellan återvinning och brott mot borgenärer. Bestämmelsernas adressater är således olika. Inom straffrätten begränsas vidare bestämmelsens betydelse väsentligt genom det subjektiva rekvisitet: ansvar kan endast komma i fråga om förekoms-

ten av s.k. latenta skulder var täckta av gäldenärens uppsåt eller, i vissa fall, oaktsamhet. Någon sådan naturlig begränsning av tillämpningsområdet finns inte i återvinningssammanhang. Skillnaden mellan de straffrättsliga reglerna och återvinningsreglerna har emellertid också en annan sida. De straffrättsliga reglerna har ansetts kräva en restriktiv tillämpning av rekvisitet gäldenär och detta har varit utgångspunkten när man i doktrin och praxis har haft att ta ställning till frågan om vid vilken tidpunkt ett sådant skuldförhållande som kan föranleda straffansvar uppkommer. Den praxis som har utbildats här behöver dock inte utan vidare anses tillämplig på andra rättsområden. Jag vill vidare erinra om att den straffrättsliga regleringen av motsvarande fråga numera har fått en annan utformning än den som kommissionen föreslagit (prop. 1985/86:30, JuU 12, rskr. 66, SFS 1986:43).

Som jag redan varit inne på skulle den av kommissionen föreslagna bestämmelsen framför allt ha betydelse i fråga om nackdelsrekvisitet. Detta innebär ett krav på att transaktionen på ett eller annat sätt skall ha varit till nackdel för borgenärerna eller någon av dem för att återvinning skall kunna komma i fråga. Betalning av en skuld som är förenad med betryggande och oangriplig pant i gäldenärens egendom kan således inte återvinnas. Transaktionen skall vidare ha varit till nackdel för borgenärerna vid den tidpunkt när den företogs. Återvinning kommer alltså inte i fråga om t.ex. aktier säljs till dagskurs och de sedan stiger i värde under tiden fram till dess att säljaren försätts i konkurs, så att avtalet hade varit oförmånligt om det skett omedelbart före konkursen. Vid återvinning enligt otillbörlighetsregeln, 30 § KL, är det emellertid tillräckligt att rättshandlingen i förening med senare åtgärd, t.ex. att gäldenären undanhåller valuta som han fått, var till nackdel för borgenärerna eller vissa av dem. Nackdelsrekvisitet framgår inte av någon uttrycklig bestämmelse utan är underförstått och det har överlämnats till rättstillämpningen att från fall till fall avgöra om nackdel uppstått för någon borgenär.

Vid nackdelsbedömningen kan man komma in på frågan om tidpunkten för olika skulders uppkomst. Den frågan är också avgörande för bedömningen om en fordran får göras gällande i konkurs.

Bestämmelser om vilka fordringar som får göras gällande i konkurs finns för närvarande i 100 § KL. Den paragrafen motsvaras i mitt förslag av 5 kap. 1 §. Enligt 100 § första stycket KL får i princip endast fordringar som uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande. Detta innebär dock inte att samtliga de omständigheter som utgör grunden för fordringen måste ha inträffat före konkursbeslutet. Enligt paragrafens andra stycke får nämligen en fordran göras gällande även om den är beroende av villkor eller inte förfallen till betalning. I doktrinen har en allmän princip formulerats enligt vilken den väsentliga grunden för fordringsanspråket måste föreligga vid tidpunkten för konkursbeslutet för att fordringen skall få göras gällande.

Huvudprincipen måste vara att den som vid tidpunkten för en rättshandling som är i fråga för återvinning har en fordran som får göras gällande i konkurs är att anse som borgenär redan vid den tidpunkten. En sådan fordran bör således komma i beaktande vid nackdelsprövningen.

Vad kommissionen har velat uppnå med den föreslagna bestämmelsen får alltså, såvitt gäller skulder i allmänhet, i princip anses motsvara gällande rätt genom den innebörd begreppet borgenär måste ges vid nackdelsbedömningen. En skuld avseende böter, där domen ännu inte vunnit laga kraft vid tidpunkten för rättshandlingen, för att nämna ett av kommissionens exempel, kan således beaktas vid nackdelsbedömningen. Också skulder avseende skadestånd torde kunna beaktas när den skadegrundande händelsen har ägt rum före rättshandlingen, även om skadan då ännu inte inträffat.

När det gäller skulder avseende skatter och avgifter är problemen delvis annorlunda. Jag vill här först framhålla att man i skatterättsliga sammanhang brukar använda uttrycket latent skatteskuld för att ange en skattebelastning som kan bli aktuell någon gång i framtiden. Man avser då det förhållandet att en framtida försäljning av en tillgång kommer att utlösa en inkomstbeskattning. Så länge en försäljning inte har skett utgör den framtida skatten en latent (dold) skuld som åvilar tillgångarna i fråga. Den latenta skulden kan aldrig anges till ett exakt belopp eftersom den är beroende av ett antal okända faktorer såsom om och när försäljning sker, vinstens storlek och den skattskyldiges övriga inkomster (jämför arvs- och gåvoskattekommitténs delbetänkande, DsFi 1986:4, Latent skatteskuld vid arvs- och gåvobeskattning s. 5). Enligt min mening bör man därför undvika att tala om latenta skatteskulder för fall där den transaktion som ger upphov till skattebelastningen redan har företagits.

Som framgår av vad jag tidigare har anfört har det brukat hävdas att skulder avseende inkomstskatt i konkursrättsliga sammanhang skall anses uppkomma först i och med beskattningsårets utgång. Staten skulle följaktligen, vid tillämpning av 100 § KL, i princip inte vara berättigad till utdelning för en fordran på slutlig skatt med mindre än att beskattningsåret har gått till ända före konkursutbrottet.

Frågan om vid vilken tidpunkt skatte- och avgiftsskulder uppkommer är emellertid i viss mån oklar. Detta har föranlett en uttrycklig reglering såvitt gäller förutsättningarna för förmånsrätt i konkurs.

I 3 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m. finns sålunda en särskild bestämmelse som föreskriver att den tidrymd till vilken en skatt eller avgift är att hänföra skall ha gått till ända när beslutet om konkurs meddelades för att förmånsrätt för en fordran på slutlig skatt enligt uppbördslagen (1953:272) eller slutlig avgift enligt vissa författningar skall föreligga. I förarbetena till denna bestämmelse påpekades att det härmed kan uppkomma en skillnad mellan möjligheten att bevaka fordringen över huvud taget och att bevaka denna med förmånsrätt men att frågan i praktiken får mindre betydelse. En fullständig lösning på problemen med att avgöra när en skatte- eller avgiftsfordran skall kunna bevakas ansågs böra göras i annat sammanhang (prop. 1971:142 s. 40).

Dessa uttalanden ger underlag för den slutsatsen att en skattefordran i vissa fall kan berättiga till utdelning även om den tidrymd till vilken skatten är att hänföra inte gått till ända när beslutet om konkurs meddelades. Vidare bör framhållas att de nyss nämnda bestämmelserna inte är avsedda att begränsa förmånsrätten för preliminär skatt eller avgift. Det uttalas

således i förarbetena att en fordran på t.ex. preliminär B-skatt bör kunna göras gällande med förmånsrätt även om fordringen inte har förfallit till betalning vid konkursutbrottet såvitt avser den del av fordringen som får anses belöpa på tiden dessförinnan (samma prop. s. 43).

I den mån en fordran på skatt eller avgift har betalningsrätt i konkurs bör den som förut har konstaterats också kunna beaktas vid nackdelsprövningen i återvinningssammanhang. Av den uttryckliga regleringen beträffande frågan om förmånsrätt kan slutas att detta i vart fall kan ske dels, såvitt gäller slutlig skatt eller avgift, om den tidrymd till vilken skatten eller avgiften är att hänföra har gått till ända vid tidpunkten för rättshandlingen, och dels, såvitt gäller preliminärt debiterade skatter och avgifter, till den del fordringen får anses belöpa på tiden före rättshandlingen.

Som jag tidigare varit inne på utesluter dock inte regleringen att man vid nackdelsbedömningen bör kunna ta hänsyn till en sådan fordran vid en tidigare tidpunkt än som nu har sagts. Ibland kan ju den skatteskuld som sedermera, efter beskattningsperiodens utgång, framräknas i princip hänföras till de olika transaktioner som har skett under perioden, och det finns därför utrymme för ett synsätt som innebär att en viss transaktion som har företagits under denna period skall anses ha ökat gäldenärens skulder. Detta får i allt fall anses gälla vid extraordinära affärshändelser, såsom försäljning av större delen av tillgångarna i en rörelse. I sådana situationer möter det normalt inte heller några beaktansvärda problem att fastställa den skatt som hänför sig till transaktionen i fråga.

Som kommissionen har framhållit bör återvinning i alla händelser kunna komma i fråga enligt otillbörlighetsregeln i nuvarande 30 § KL, om förutsättningarna i övrigt för återvinning enligt denna bestämmelse är uppfyllda, i det fallet att gäldenären genom att sälja rörelsetillgångar tar fram en skatteskuld som han inte kan betala därför att vederlaget tas i anspråk för reglering av annan gäld. Skatteanspråk som uppkommer vid sådana transaktioner som kan återvinnas enligt otillbörlighetsregeln torde ofta fastställas genom eftertaxering. Vanligen ger då eftertaxeringsbeslutet direkt besked om storleken av den skatt som belöper på den aktuella transaktionen.

Oavsett om det gäller återvinning enligt otillbörlighetsregeln eller enligt de objektiva bestämmelserna kan man emellertid, som har framhållits vid remissbehandlingen, också tänka sig fall där det på grund av tidigare förluster eller andra transaktioner under beskattningsperioden uppkommer svårigheter att beräkna den skatteskuld som föreligger vid tidpunkten för eller hänför sig till en viss rättshandling. Det kan alltså vara fråga om sinsemellan mycket skiftande situationer. Den av kommissionen föreslagna regleringen löser inte de problem som kan uppkomma. Det torde vara ofrånkomligt att hithörande frågor till viss del överlämnas till rättstillämpningen. Det förtjänar i det här sammanhanget också framhållas att frågan huruvida nackdel uppstått för staten som skatteborgenär över huvud taget inte aktualiseras med mindre än att staten är berättigad till utdelning för den aktuella fordringen.

När det gäller skulder avseende arbetsgivaravgifter är uppbörden därav numera, genom lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbets-

givare, samordnad med systemet för uppbörd av innehållen preliminärskatt enligt uppbördslagen. Efter ändringar i 3 § lagen om förmånsberättigade skattefordringar m.m. har en fordran som avser arbetsgivaravgift numera förmånsrätt i den mån avgiften belöper på lön eller annan ersättning som har utgetts före beslutet om konkurs. En sådan skuld kan därför beaktas vid nackdelsprövningen om avgiften belöper på lön eller annan ersättning som har utbetalats före den för återvinning aktuella rättshandlingen (jfr prop. 1984/85:22 s. 20). I fråga om mervärdeskatt inträder skattskyldighet senast i och med att en vara levereras, en tjänst tillhandahålls osv. (4 § lagen 1968:430 om mervärdeskatt). Även en sådan skuld bör därför kunna beaktas vid nackdelsprövningen om varan levererats osv. före rättshandlingen.

Det anförda ger vid handen att en tillämpning av gällande principer i linje med de uttalanden som jag här har gjort lämnar ett betydande utrymme för hänsynstagande till såväl skatte- och avgiftsskulder som andra typer av skulder vid nackdelsbedömningen i de hänseenden kommissionen åsyftat. Som jag tidigare varit inne på löser kommissionens förslag inte de problem som hithörande frågor väcker. Frågornas betydelse i återvinningssammanhang bör heller inte överdrivas och behovet av en bestämmelse i ämnet är därför inte särskilt stort. Med hänsyn härtill och till vad jag i övrigt har anfört har jag stannat för att inte i detta sammanhang förslå att en sådan bestämmelse införs.

Ett av kommissionens förslag som inriktar sig på närståendetransaktioner är ett förslag om att *bevisbördan för det subjektiva rekvisitet i otillbörlighetsregeln (30 § KL) skall överflyttas på närstående medkontrahent*. Enligt förslaget skall det således ankomma på medkontrahenten, i de fall denne är närstående till gäldenären, att visa att han varken hade eller bort ha kännedom om insolvensen eller de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Detta är enligt min mening en mycket betydelsefull fråga. Som jag närmare kommer att utveckla i det följande (avsnitt 2.5.4) anser jag liksom kommissionen att åtgärder för att minska återvinningskärandens utrednings- och bevisproblem bör vidtas.

I bestämmelsen om betalning av skuld (35 § KL) har kommissionen föreslagit två ändringar rörande rekvisitet *ordinär betalning*. Enligt den gällande bestämmelsen går en betalning av skuld åter om den skett inom återvinningsfristen och gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning. Återvinning äger dock inte rum om betalningen med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses ordinär. Kommissionen föreslår att *bevisbördan* härför *skall överflyttas på gäldenärens medkontrahent i de fall denne inte är närstående* till gäldenären. I förhållande till *närstående medkontrahent* föreslås att *betalningens ordinära karaktär inte skall ha någon betydelse alls*.

Enligt kommissionen har rekvisitet ordinär betalning vållat tillämpningsproblem och har, enligt de av BRÅ gjorda undersökningarna, avsevärt försvårat återvinningsmöjligheterna enligt denna paragraf. Kommissionen har motiverat sitt förslag att helt slopa undantaget för ordinära betalningar

till närstående med att betalningar till närstående före en konkurs generellt sett måste presumeras ske i ett illojalt syfte. I de fall regeln skulle föra för långt föreslås att jämkning skall kunna ske enligt 40 § KL. Enligt de av BRÅ i sin promemoria redovisade undersökningarna anses varken motiv eller lagtext ge säker ledning när det gäller att fastställa vad som skall anses som ordinär betalning. Det påpekas vidare att vägledande praxis saknas, vilket förklaras med att återvinningsfrågor ofta löses förhandlingsvägen.

Flertalet remissinstanser har avstyrkt förslagen (remissammanställning II s. 28–33).

Vid paragrafens tillkomst undantogs ordinära betalningar från återvinning eftersom återvinningsmöjligheterna annars skulle bli för omfattande. Jag har svårt att se att det finns några avgörande skäl att se annorlunda på frågan i dag. Betalningar som med hänsyn till omständigheterna kan anses som ordinära bör alltså även i fortsättningen undantas från återvinning. De tillämpningsproblem som kommissionen velat komma åt rör i första hand innebörden av begreppet ordinär betalning och inte eventuella bevisproblem för återvinningskäranden. En lösning med omvänd bevisbörda enligt den föreslagna modellen framstår därför som mindre lämplig. Att återvinningsfrågorna enligt denna bestämmelse kan lösas förhandlingsvägen tyder också på att bestämmelsen har preventiv effekt.

Åtskillig vägledning för vad som skall förstås med att en betalning är att anse som ordinär föreligger genom uttalanden i samband med tillkomsten av 35 § KL (prop. 1975:6 s. 223 ff och 227). Det ligger emellertid i förhållandenas natur att det måste överlämnas till rättstillämpningen att närmare bestämma innebörden i olika typfall. Det synes inte lämpligt att i detta sammanhang göra några ytterligare uttalanden till ledning för tolkningen av bestämmelsen.

Kommissionen har rörande samma paragraf föreslagit en ändring av lagtextens uttryck "med belopp som avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning" till "med avsevärt belopp". Ändringen är avsedd att förebygga missförstånd, men i likhet med flera remissinstanser anser jag att den skulle innebära en saklig ändring som inte lämpligen bör genomföras.

Återvinningssvaranden kan i vissa fall undgå återvinning om han visar att gäldenären varken var eller blev insolvent genom rättshandlingen. Med insolvens avses att gäldenären inte rätteligen kan betala sina skulder och denna oförmåga inte är endast tillfällig. Detta gäller beträffande de objektivt bestämda återvinningsbestämmelserna – således inte för otillbörliga förfaranden enligt 30 § KL – med undantag för bodelningsfallet, där temat för motbevisningen är gäldenärens sufficiens. Med sufficiens avses att gäldenären har utmätningsbar egendom som motsvarar hans skulder.

Kommissionen har föreslagit att *temat för motbevisningen i dessa bestämmelser skall avse gäldenärens sufficiens* i stället för solvens. Som en följd av kommissionens förslag att förlänga återvinningsfristerna – jag återkommer strax till detta – avskaffas motbevisningsmöjligheterna i nuvarande 31 § och 34 § första och tredje stycket KL för återvinningssvarande som inte är närstående till gäldenären varför motbevisningsreglerna enligt kommissionens förslag endast rör närstående till gäldenären.

Som jag närmare kommer att utveckla (avsnitt 2.5.4) anser jag att kommissionens förslag bör genomföras såvitt gäller återvinning av rättshandlingar av benefik karaktär men att temat för motbevisningen i övriga bestämmelser oförändrat bör avse gäldenärens solvens.

Kommissionen har föreslagit att återvinningsbestämmelsen beträffande *betalning av uppenbart oskälig lön*, arvode eller pension (33 § KL), vilken i dag endast gäller närstående till gäldenären, skall ges *generell tillämplighet* och således gälla även medkontrahenter till gäldenären som inte är att hänföra till närståendekretsen. Som en följd därav föreslås att även bestämmelsen om betalningsrätten för fordran på lön, arvode eller pension i konkurs (100 a § KL) utvidgas till att avse även icke närstående till gäldenären.

Jag ansluter mig till kommissionens överväganden och förslag rörande bestämmelsen om återvinning av lön. Detsamma gäller bestämmelsen om betalningsrätten för fordran på sådan lön. Dock anser jag att tillämpningsområdet för sistnämnda bestämmelse såvitt gäller icke närstående – i likhet med vad som gäller för återvinning – bör begränsas till uppenbara fall. Jag återkommer till dessa frågor i det följande (avsnitt 2.5.5.).

Kommissionen föreslår vidare en *förlängning av återvinningsfristerna*. Enligt förslaget utsträcks de automatiska fristerna beträffande gåva, betalning av uppenbart oskälig lön m.m., benefik överföring till pensionsstiftelse och överföring till personalstiftelse från sex månader till ett år och för överföring till pensionsstiftelse i annat fall, betalning av skuld, kvittning, ställande av säkerhet och utmätning från tre månader till sex månader. För den förstnämnda gruppen utvidgas vidare de förlängda fristerna vid transaktioner mellan närstående från två till tre år. Detsamma gäller bodelningsbestämmelsen.

Jag delar kommissionens uppfattning att det finns ett behov av förlängda återvinningsfrister i vissa fall. Behovet är särskilt påtagligt när det gäller benefika transaktioner mellan närstående. I likhet med kommissionen anser jag att fristerna i de fallen bör förlängas från två till tre år. Jag återkommer till detta (avsnitt 2.5.6.).

Kommissionen har föreslagit en del ändringar *i de processuella bestämmelserna*, nämligen att talefristen skall räknas från dagen för konkursbeslutet i stället för från fristdagen, att de subsidiära talefristerna skall förlängas från tre till sex månader, att återvinningstalan i viss utsträckning skall få väckas även efter konkursens slut och slutligen att återvinningstalan mot bevakad fordran skall få väckas oberoende av om anmärkning gjorts mot bevakningen.

De processuella bestämmelserna behandlar jag i ett särskilt avsnitt (2.5.7). Jag ansluter mig därvid helt till kommissionens förslag utom i ett avseende som gäller förslaget att talan om återvinning skall kunna väckas även efter det att konkursen avslutats.

Enligt 40 b § KL får talan om återvinning väckas vid allmän domstol inom ett år från fristdagen. Talan får dessutom väckas inom tre månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Slutligen finns en särskild regel då fråga är om avhändelse av fast egendom eller återgång av bodelning. Tremånadersfristen räknas i dessa fall från den dag lagfart söktes respektive bodelningshandlingen gavs in till rätten.

Kommissionen har funnit att det i mindre konkurser inte är ovanligt att anledning till återvinning blir känd först efter konkursens slut. Sådana konkurser är i de aktuella fallen i allmänhet tillgångslösa och har då en varaktighet endast på några månader. Möjlighet till återvinning brukar uppmärksammas t.ex. vid taxeringsrevision. Kommissionen har därför föreslagit att återvinningstalan skall kunna väckas även efter konkursens slut men inte senare än ett år efter det att konkursen avslutades.

Förslaget har fått ett blandat mottagande under remissbehandlingen (remissammanställning II s. 46–48).

Själv vill jag först peka på att kommissionens förslag skulle behöva modifieras vid ett genomförande eftersom den föreslagna bestämmelsen täcker konkurser över lag och således även konkurser som pågått i flera år, vilket får anses mindre lämpligt. Regler enligt vilka talan kan väckas även efter konkursens slut kräver dock ytterligare överväganden. Framför allt krävs en reglering av hur förvaltarens arvode och kostnaderna i övrigt skall betalas om konkursboets talan i återvinningsprocessen inte är framgångsrik. Den reglering som således skulle krävas står enligt min mening knappast i proportion till de fördelar som står att vinna med reformen. Jag förordar därför att förslaget i den delen inte genomförs.

Som framgår av det tidigare anförda (avsnitt 2.4.2) biträder jag kommissionens förslag att i vissa avseenden utvidga förvaltarens utrednings- och uppgiftsskyldighet.

Kommissionen har därutöver lämnat vissa förslag till ändring av lagtexten som är av mer teknisk natur. Dessa kommer jag att behandla i specialmotiveringen.

2.5.3 Bevisningen rörande det subjektiva rekvisitet vid återvinning av otillbörlig rättshandling

Mitt förslag: När fråga är om återvinning av en otillbörlig rättshandling skall medkontrahent som är närstående till gäldenären anses ha känt till eller bort ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig. Återvinning skall dock inte äga rum om det görs sannolikt att den närstående varken hade eller bort ha sådan kännedom.

Kommissionens förslag överensstämmer med mitt förslag utom så till vida att närstående, för att undgå återvinning, skall bevisa att han var i god tro i de angivna hänseendena (betänkandet SOU 1983:60 s. 81–87).

Remissinstanserna: Förslaget har fått ett blandat men övervägande negativt mottagande. Majoriteten avstyrker omvänd bevisbörda. Många remissinstanser godtar eller tillstyrker förslaget. Ett par av dessa ifrågasätter om de föreslagna ändringarna är tillräckliga (remissammanställning II s. 25–28).

Skälen för mitt förslag: Den grundläggande återvinningsbestämmelsen finns i 30 § KL (motsvarar 4 kap. 5 § i mitt förslag). Möjligheten till

återvinning enligt den bestämmelsen, som för sin tillämpning förutsätter ond tro hos medkontrahenten, blev vid reformen år 1975 betydligt mer omfattande än tidigare.

Bestämmelsen träffar alla slag av rättshandlingar, alltså även sådana som dessutom omfattas av de speciella återvinningsbestämmelserna. Det krävs att rättshandlingen skett på ett otillbörligt sätt och medfört antingen att en viss borgenär gynnats eller att egendom undandragits borgenärerna eller att gäldenärens skulder ökats. Gäldenären skall vidare ha varit insolvent vid förfarandet eller blivit det på grund av detta. Bestämmelsen skiljer sig från de speciella återvinningsreglerna bl.a. därigenom att det är tillräckligt att indirekt skada uppkommit. Skadan för borgenärerna eller någon av dem samt insolvensen behöver alltså inte vara en omedelbar följd av rättshandlingen utan kan följa av denna i förening med tillkommande omständigheter. Vidare uppställs ett s.k. subjektivt rekvisit innebärande att medkontrahenten skall ha känt till eller bort känna till insolvensen och de omständigheter som gjorde förfarandet otillbörligt för att återvinning skall äga rum. Skäl för att söka återvinning enligt denna paragraf i stället för enligt de speciella återvinningsbestämmelserna är att återvinningsfristen är längre, fem år – gentemot närstående gäller ingen frist alls – och att rättsföljderna är mer förmånliga t.ex. i fråga om avkastning och ränta (39 a § KL).

De undersökningar som ligger till grund för kommissionens betänkande visar att återvinningsbestämmelserna i 30 § KL sällan kommer till användning. Detta förhållande har förklarats med svårigheterna för den som söker återvinning att styrka ond tro hos gäldenärens medkontrahent. Det är angeläget att försöka komma till rätta med dessa svårigheter så långt det nu går.

Det subjektiva rekvisitet, innebärande att gäldenärens medkontrahent måste ha varit i ond tro, är en avsiktlig begränsning av bestämmelsens i övrigt mycket vida tillämpningsområde. Att helt avstå från detta krav är som jag ser det uteslutet.

När det gäller närstående förefaller emellertid nuvarande beviskrav alltför långtgående. Man bör kunna utgå från att närstående till gäldenären regelmässigt känner till, eller borde känna till, både insolvensen och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Av det sagda följer att jag delar kommissionens uppfattning att man vid återvinning gentemot närstående med stöd av 30 § KL bör presumera ond tro hos den närstående. Det får då ankomma på denne att bryta presumtionen.

Enligt kommissionsförslaget krävs för att presumtionen skall brytas att den närstående visar att han inte var i ond tro, dvs. i princip ett krav på full bevisning om detta. Enligt min mening bör man inte gå så långt. Det kan vara utomordentligt svårt att bevisa att man inte kände till ett visst förhållande. Om den närstående för att undgå återvinning skulle vara tvungen att bevisa att han var i god tro skulle otillbörlighetsbestämmelsen i praktiken bli i det närmaste helt "objektiv" i förhållande till närstående och således innebära ett faktiskt avskaffande av kravet på subjektiv täckning. Presumtionen bör därför kunna brytas tidigare än vid styrkt god tro. En lämplig

avvägning synes vara att presumtionen bryts om motsatsen görs sannolik. Det bör alltså räcka att den närstående förebringar sådan utredning att det är sannolikt att han inte hade den relevanta kännedomen. Härigenom uppnår man att den som söker återvinning inte behöver bevisa ond tro vid sådana transaktioner där man erfarenhetsmässigt kan utgå från att ond tro ofta föreligger samtidigt som svaranden i processen ges realistiska möjligheter att undgå återvinning i de situationer där så faktiskt inte är fallet. Enligt min mening är en sådan ändring ägnad att öka återvinningsmöjligheterna enligt denna bestämmelse utan att rättssäkerhetens och den allmänna omsättningens intresse sätts åsido på något avgörande sätt. Någon lättnad i beviskravet för den som söker återvinning när det gäller transaktioner mellan gäldenären och medkontrahenter som inte är närstående bör däremot inte genomföras.

Det kan tilläggas att, enligt vad som framkommit vid de nordiska överläggningarna i ämnet, en bestämmelse enligt den av mig nu föreslagna modellen kommer att övervägas i Finland under det fortsatta arbetet med en ny finsk konkurslag. Den motsvarande danska och norska bestämmelsen har inte varit utsatt för särskild kritik. Detta torde delvis, åtminstone såvitt gäller norsk rätt, hänga samman med att insolvensbegreppet där har en något annorlunda innebörd än det svenska.

2.5.4 Sufficiens i stället för solvens som tema för motbevisningen i vissa fall

Mitt förslag: Temat för den motbevisning återvinningssvaranden i vissa fall har att prestera för att undgå återvinning skall vid transaktioner av benefik karaktär avse gäldenärens sufficiens i stället för solvens.

Kommissionens förslag: Temat för motbevisningen skall vid transaktioner av såväl benefik som onerös karaktär avse gäldenärens sufficiens i stället för solvens. Som en följd av kommissionens förslag att förlänga bl.a. de automatiska återvinningsfristerna, avskaffas bestämmelserna om motbevisning för icke närstående (jfr avsnitt 2.5.6). Förslaget om ändrat motbevisningstema avser därför endast närståendetransaktioner (betänkandet SOU 1983:60 s. 90–91).

Remissinstanserna: Förslaget har fått ett blandat men övervägande negativt mottagande. En del remissinstanser anser att konsekvenserna av förslaget inte är tillräckligt belysta (remissammanställning II s. 33–36).

Skälen för mitt förslag: Inom de automatiska fristerna kan återvinning ske utan att gäldenären vid tidpunkten för rättshandlingen var insolvent eller blev insolvent genom denna. Insolvensfrågan har dock betydelse i återvinningssammanhang dels genom att insolvens vid återvinning enligt 30 § KL är en förutsättning för att återvinning skall kunna ske, dels genom att återvinning i vissa fall kan avvärjas av återvinningssvaranden, om denne visar att gäldenären varken var eller genom rättshandlingen blev insolvent.

Med insolvens menas att en gäldenär inte rätteligen kan betala sina skulder allteftersom de förfaller och att betalningsoförmågan inte är endast tillfällig. En bedömning av om gäldenären var eller blev insolvent påverkas i allmänhet inte bara av förhållandet mellan skulder och tillgångar utan också av gäldenärens möjligheter att i framtiden förvärva egendom och erhålla kredit. Insolvensbedömningen har med andra ord ofta karaktären av en prognos.

Från insolvensbegreppet skall särskiljas insufficiens, som innebär att skulderna överstiger värdet av de utmätningsbara tillgångarna. Med illikviditet menas att gäldenären saknar omedelbar tillgång till pengar eller andra lättrealiserade tillgångar som svarar mot hans aktuella behov av betalningsmedel.

Som jag tidigare nämnt kan återvinningssvaranden, om transaktionen ligger i tiden före den automatiska återvinningsfristen, i vissa fall undgå återvinning om han visar att gäldenären varken var eller blev insolvent genom rättshandlingen. Detta gäller i samtliga objektivt bestämda återvinningsbestämmelser – således inte för otillbörliga förfaranden enligt 30 § KL – med undantag för bodelningsfallet (32 §), där temat för motbevisningen är gäldenärens sufficiens.

Redan under förarbetena till 1975 års reform diskuterades om man inte borde låta kravet på bevisning från återvinningssvarandens sida avse sufficiens i stället för solvens. Det framhölls bl.a. att bevisning om sufficiens antagligen i de flesta fall var mer ändamålsenlig än bevisning om solvens. Att solvensbegreppet slutligen valdes motiverades med att insolvens var allmän konkursgrund och att flera av de skäl som kunde åberopas för att insolvens skulle vara konkursgrund också talade för att bevisningen i förevarande situationer skulle avse solvens. Denna lösning antogs vidare medverka till nordisk rättslikhet (prop. 1975:6 s. 97, 105 och 143 f).

Det är i huvudsak dessa skäl som nu framförts av de kritiska remissinstanserna. Dessa skäl talar enligt min mening fortfarande starkt för att behålla solvensbegreppet. Någon ändring är heller inte planerad i de övriga nordiska länderna. Mot en övergång till sufficiens talar vidare att flera av de återvinningsgrundande transaktionerna har onerös karaktär och inte påverkar gäldenärens sufficiens.

Kommissionen har som ett argument för övergång till sufficiensbegreppet anfört att det skulle öka återvinningsmöjligheterna. Enligt kommissionen torde det nämligen vara svårare att bevisa sufficiens än solvens. Samma argument har flera av de kritiska remissinstanserna anfört mot förslaget. Någon remissinstans har däremot ansett det vara allmänt sett lättare att föra bevisning om sufficiens än om solvens och att förslaget därför är ägnat att öka såväl en närståendes som konkursförvaltares möjligheter att överblicka återvinningsmöjligheterna.

Den omständigheten att sufficiens skulle vara svårare att bevisa än solvens utgör enligt min mening i sig inget avgörande argument för den föreslagna reformen. Dessutom är jag inte övertygad om att så alltid är fallet. I åtskilliga fall torde således sufficiensbegreppets statiska karaktär underlätta bevisningen. Oavsett hur det förhåller sig med detta talar emellertid enligt min mening principiella skäl mot en övergång till sufficiensbe-

greppet som tema för motbevisningen vid onerösa transaktioner. Det vederlag gäldenären får motsvarar ju i allmänhet vad han själv presterat.

Bevisning om sufficiens är emellertid ändamålsenlig när det gäller rättshandlingar av benefik karaktär, såsom vid gåva, där sufficiensen direkt påverkas av rättshandlingen i fråga. Därtill kommer att sufficiensbegreppet redan i dag – i Sverige men inte i övriga nordiska länder – utgör tema för motbevisningen i en återvinningsbestämmelse av benefik karaktär, nämligen i bodelningsfallet. En övergång till sufficiensbegreppet vid benefika rättshandlingar är därför naturlig. Insolvens och insufficiens följs ofta åt men en gäldenär kan mycket väl vara insufficient utan att vara insolvent. I likhet med kommissionen anser jag det också rimligt att i de fall där en typiskt sett "misstänkt" transaktion ägt rum, t.ex. en gåva till en närstående inom viss relativt kort tid före konkursutbrottet, återvinning får ske redan på den grunden att gäldenären var eller blev insufficient genom transaktionen. Från teoretiska utgångspunkter ter det sig också naturligt att i fråga om benefika transaktioner bygga på ett annat begrepp än det som utgör konkursgrund. Någon invändning har heller inte gjorts från de övriga nordiska länderna mot att Sverige på denna punkt har en avvikande ordning.

Mot denna bakgrund bör enligt min mening motbevisningen vid transaktioner av benefik karaktär, nämligen – utöver bodelning – gåva, betalning av uppenbart oskälig lön, överföring till pensionsstiftelse som medfört att stiftelsen fått överskott och överföring till personalstiftelse, avse gäldenärens sufficiens. Detsamma bör gälla i fråga om köp eller annat avtal som uppenbarligen har en delvis benefik karaktär. Eftersom motbevisningsreglerna för medkontrahent som inte är närstående till gäldenären behålls enligt mitt förslag (avsnitt 2.5.6) kommer det ändrade bevistemat att gälla i förhållande till såväl närstående som inte närstående till gäldenären. Bestämmelserna bör utformas med bodelningsbestämmelsen som förebild.

Temat för motbevisningen i övriga bestämmelser, de som avser transaktioner av onerös karaktär, bör oförändrat avse gäldenärens solvens.

2.5.5 Återvinning av lön och betalningsrätten för fordran på lön i konkurs

Mitt förslag: Bestämmelsen om återvinning av lön m.m. till den del den är uppenbart oskälig skall gälla generellt och inte enbart närstående. Till följd härav görs även bestämmelsen om betalningsrätten för lönefordran i konkurs generell, men begränsas i förhållande till icke närstående på så sätt att den endast är tillämplig i den mån lönefordringen är uppenbart oskälig.

Kommissionens förslag överensstämmer med mitt förslag. I fråga om betalningsrätten i konkurs görs dock inga begränsningar för icke närstående (betänkandet SOU 1983:60 s. 92–94).

Remissinstanserna: Förslaget, som kommenterats av ett fåtal remissinstanser, har fått ett blandat mottagande. En del av kritikerna menar att det

är olämpligt att ge bestämmelsen generell giltighet när avsikten är att komma åt vissa typer av anställda som är att jämställa med närstående (remissammanställning II s. 43–45).

Skälen för mitt förslag: Enligt 33 § KL (motsvarar 4 kap. 8 § i mitt förslag) kan betalning av lön, arvode eller pension till närstående återvinnas. Återvinningen avser vad som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt. Återvinningsfristerna är sex månader och, med möjlighet till motbevisning, två år.

Med dessa bestämmelser korresponderar bestämmelsen i 100 a § KL (5 kap. 2 § mitt förslag), som rör rätten att göra gällande fordran på lön, arvode eller pension i konkurs. Även denna bestämmelse gäller närståendes anspråk. Enligt den får fordran på lön m.m. inte göras gällande i konkursen i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt. Något krav på att löneanspråket såsom i 33 § KL skall vara *uppenbart* oskäligt uppställs inte i bestämmelsen.

Enligt kommissionen är det inte ovanligt att det under en konkursutredning framkommer att uppenbart oskäliga löner utbetalats till anställda, t.ex. kamreren i företaget eller till konsulter. I åtskilliga fall har det kunnat misstänkas att vederbörande utövat stort inflytande inom gäldenärsföretaget eller stått gäldenären nära i personligt eller ekonomiskt hänseende utan att ett sådant närståendeförhållande som anges i 29 a § KL kunnat bevisas. Återvinning har därför inte kunnat ske.

Enligt min mening är det otillfredsställande om denna typ av utbetalningar och liknande inte kan bringas att återgå till konkursboet. Möjligheterna att i särskilt flagranta fall i fråga om betalning av förevarande slag tillämpa regeln i 30 § KL om återvinning av otillbörliga rättshandlingar (se prop. 1975:6 s. 219) är knappast tillräcklig.

Under remissbehandlingen har önskemål framförts om att man, i stället för att såsom kommissionen föreslagit göra 33 § KL generell, bör utvidga närståendebegreppet enligt 29 a § vid tillämpningen av 33 §. Jag kan i och för sig instämma i att detta från vissa synpunkter skulle vara ändamålsenligt. Emellertid är det inte alldeles enkelt att klart och entydigt inringa den grupp personer som man i sammanhanget vill jämställa med närstående. Jag är också tveksam till det lämpliga i att ge närståendebegreppet ytterligare en innebörd. Närståendebegreppet i 29 a § KL är ju speciellt tillskapat för konkursrättsliga sammanhang och det är en fördel om detta begrepp har samma innebörd inom hela konkursrätten.

Framför allt menar jag emellertid att uppenbart oskäliga lönebetalningar generellt bör kunna återvinnas, oavsett till vem de skett. Även om sådana betalningar naturligtvis är vanligast i förhållande till närstående, är det från konkursborgenärernas synpunkt likgiltigt vilken relation gäldenären haft med betalningsmottagaren. Jag kan heller inte se att en utvidgning till andra än närstående skulle skapa någon osäkerhet (jfr emellertid prop. 1975:6 s. 217). Bestämmelsen bör därför, som kommissionen förordat, göras generell. Det finns anledning att anta att en sådan utvidgning skulle komma att få praktisk betydelse just i fråga om den personkrets som, enligt

vad jag tidigare nämnt, kan sägas stå gäldenären nära utan att vara formellt närstående.

Jag föreslår således att bestämmelsen om återvinning av löne-, arvodes- och pensionsbetalningar görs generell. Bevisbördan för att betalningen varit uppenbart oskälig skall, liksom för närvarande, åvila återvinningssökanden.

Någon motsvarande utvidgning övervägs inte i Danmark och Norge. I dessa länder täcker motsvarigheten till 30 § KL redan nu sådana utbetalningar som här är i fråga.

Såsom framgått i det föregående (avsnitt 2.5.4) föreslår jag att bestämmelsen om återvinning av lön m.m. skall ändras även på så sätt att motbevisningen skall avse gäldenärens sufficiens i stället för solvens. Vidare föreslår jag en förlängning av fristen. Jag återkommer senare till detta (avsnitt 2.5.6). I likhet med vad som gäller vid övriga återvinningsbestämmelser av benefik karaktär bör också en förlängd frist om ett år med möjlighet till motbevisning gälla för en återvinningssvarande som inte är närstående till gäldenären (samma avsnitt).

Som jag tidigare nämnde finns i 100 a § KL en bestämmelse om närståendes rätt att i konkurs göra gällande fordran på lön m.m. Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av att återvinningsregeln inte i sig kunde anses eliminera en rätt för den mot vilken återvinningstalan riktats att göra sin fordran gällande i konkursen (prop. 1975:6 s. 266). Den föreslagna generella giltigheten av återvinningsregeln bör därför medföra att motsvarande ändring görs i 100 a § KL.

Enligt denna bestämmelse krävs det, som jag tidigare nämnt, inte att anspråket är uppenbart oskäligt. Denna skillnad mellan de båda bestämmelserna har motiverats med den misstänkta prägel som en närståendes obetalda lön m.m. måste sägas ha under de förhållanden som anges i paragrafen (prop. 1975:6 s. 266). Detta argument har inte samma styrka när det gäller anspråk från annan än den som är närstående till gäldenären. Det kan ju inte generellt sägas vara något misstänkt med en obetald lön m.m. i konkurs. Detta talar för att man begränsar den utvidgade tillämpligheten av 100 a § KL till uppenbara fall. Gör man inte det, skulle dessutom förvaltaren i princip vara skyldig att pröva skäligheten av alla lönefordringar i konkurs, vilket skulle föra alltför långt. Utvidgningen av återvinningsbestämmelsen bygger, som jag tidigare framhållit, just på den omständigheten att det är fråga om uppenbart oskäliga utbetalningar.

Jag föreslår således att även bestämmelsen om betalningsrätt i konkurs för lönefordringar m.m. görs generell men att den såvitt gäller personer som inte är närstående till gäldenären skall tillämpas endast i den mån lönen m.m. är uppenbart oskälig.

Jag vill påpeka att möjligheterna att komma åt s.k. svarta förmåner kommer att vidgas om bestämmelsen om betalningsrätten i konkurs görs generell. Jag syftar här på förmåner som arbetstagaren tidigare varken redovisat eller betalat skatt för och som görs gällande i konkursen. Även möjligheterna att missbruka lönegarantin kommer att minska. Betalning enligt lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs förutsätter nämligen bl.a. att fordringen får göras gällande i konkursen. Lönegarantilagen

är föremål för översyn. Lönegarantiutredningen (A 1982:04) har avgett delbetänkandet (SOU 1986:9) Ny lönegarantilag. Betänkandet har remissbehandlats och övervägs för närvarande inom arbetsmarknadsdepartementet. Någon anledning att avvakta resultatet härav finns dock inte utan de föreslagna ändringarna bör genomföras i detta sammanhang.

2.5.6 Återvinningsfristerna

Mitt förslag: Den förlängda återvinningsfristen för närstående i de motbevisningsbestämmelser som avser transaktioner av benefik karaktär förlängs från två till tre år.

Kommissionens förslag: Samtliga automatiska frister i de objektivt bestämda återvinningsbestämmelserna och de förlängda fristerna i bestämmelserna som avser transaktioner av benefik karaktär förlängs. Sålunda förlängs den automatiska fristen beträffande transaktioner av benefik karaktär från sex månader till ett år och beträffande transaktioner av onerös karaktär från tre månader till sex månader. I den förstnämnda gruppen och i bodelningsbestämmelsen förlängs vidare de förlängda fristerna från två till tre år medan den förlängda fristen i den andra gruppen blir oförändrad, två år. Ettårsfristen för icke närstående med möjlighet till motbevisning upphävs som en följd av förslaget att förlänga de automatiska fristerna till ett år (betänkandet SOU 1983:60 s. 88–92).

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna avstyrker förslaget. Av dessa har dock flera begränsat sitt yttrande till att avse främst transaktioner av onerös karaktär. Flera remissinstanser är positiva till förslaget. Några uttrycker tveksamhet både vad gäller behovet och lämpligheten av förlängda frister (remissammanställning II s. 36–43).

Skälen för mitt förslag: Kommissionen hänvisar till att bl.a. BRÅ:s undersökningar tyder på att en fristförlängning på ett verksamt sätt skulle utvidga återvinningsmöjligheterna. Enligt kommissionen torde det vidare i allmänhet förhålla sig så att insolvens eller i vart fall insufficiens föreligger en avsevärd tid före konkursutbrottet och att transaktioner under denna tid sker i ond tro.

Den kritik som har framförts mot kommissionens förslag vid remissbehandlingen har i första hand gällt fristförlängningens negativa konsekvenser för den allmänna omsättningen. Farhågorna är naturliga men är enligt min mening betydligt överdrivna. Många remissinstanser, av vilka några i och för sig under tvekan godtar förslaget, anser dock att behovet av fristförlängningar och konsekvenserna härmed borde belysas och utredas ytterligare.

I likhet med kommissionen anser jag att det finns anledning att överväga en förlängning av återvinningsfristerna för att öka möjligheterna till åter-

vinning. Särskilt i ett avseende anser jag att det finns starka skäl härför. Dessa skäl hänger samman med den s.k. skattecykeln. Denna sträcker sig över tre år, inkomstår, taxeringsår och kvarskatteår. Obetalda skatter blir alltså normalt indrivningsgilla först sedan mer än två år förflutit efter det att skattefordringen uppkom, med reservation för den oklarhet som i viss mån råder om tidpunkten för en skattefordrans uppkomst. Sistnämnda fråga har jag behandlat tidigare (avsnitt 2.5.2).

Den av kommissionen åberopade utredningen inom BRÅ har visat att det i många konkurser under senare år har varit skattecykeln som fått bestämma ett företags livslängd. Man har satt i system att föra över verksamheten på ett nytt företag så snart kraven på obetalda skatter och avgifter har börjat konkurrera med övriga utgifter. Det överskott som uppstått på grund av de självtagna skattelättnaderna har fortlöpande förts över till något gäldenären närstående företag. Förfaranden av detta slag bör enligt min mening inte ligga utom räckhåll för återvinning enligt de objektiva återvinningsbestämmelserna. I den mån överföring av tillgångar från ett företag till ett närstående företag är av benefik natur täcks förfarandet närmast av bestämmelsen om återvinning av gåva. Att förlänga den tvååriga fristen för närstående i denna bestämmelse till tre år skulle därför öka möjligheterna att motverka konkursmissbruk som bygger på skattecykeln. Fristförlängningen bör emellertid inte begränsas till bestämmelsen om gåva utan bör avse samtliga bestämmelser av benefik natur. Därigenom rubbas heller inte den systematiska uppbyggnaden av återvinningsbestämmelserna.

Det kan påpekas att en motsvarande bestämmelse kommer att övervägas under det fortsatta arbetet med en ny finsk konkurslag medan några ändringar inte är planerade såvitt gäller den danska konkurslagen. De norska bestämmelserna avviker från de danska och svenska.

Det är enligt min mening mera ovisst vilken betydelse en fristförlängning skulle få i övriga återvinningssituationer. Särskilt när det gäller de återvinningsbestämmelser som har onerös karaktär måste beaktas att alltför långa frister kan tänkas skapa osäkerhet i den allmänna omsättningen. Återvinningsfristerna förlängdes också inte obetydligt vid reformen år 1975. Mot denna bakgrund och med hänsyn till den negativa remissopinionen – särskilt då den tveksamhet som uttryckts i fråga om behovet och konsekvenserna av förslaget från bl.a. riksrevisionsverket och riksskatteverket – har jag stannat för att inte nu föreslå en förlängning av övriga återvinningsfrister. Skulle ett behov av en sådan förlängning ytterligare dokumenteras, är jag emellertid beredd att ta upp frågan på nytt.

Ettårsreglerna med möjlighet till motbevisning för icke närstående kvarstår med mitt förslag oförändrade. Som jag anmärkt tidigare (avsnitt 2.5.5) bör en sådan regel även införas i bestämmelsen om återvinning av lön m.m.

2.5.7.1 Talefristerna

Mitt förslag: Den primära ettårsfristen för att väcka talan om återvinning skall räknas från dagen för konkursbeslutet i stället för från fristdagen.

Den subsidiära talefristen förlängs från tre månader till sex månader.

Kommissionens förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:60 s. 101–103).

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks av flertalet remissinstanser som yttrat sig i dessa frågor. En remissinstans ifrågasätter behovet av att ändra utgångspunkten för den primära talefristen med hänsyn till förlängningen av den subsidiära fristen (remissammanställning II s. 46).

Skälen för mitt förslag: Enligt 40 b § andra stycket KL skall talan om återvinning väckas vid allmän domstol inom ett år från fristdagen, dvs. vanligen konkursansökningsdagen. Har god man förordnats enligt ackordslagen (1970:847) avses med fristdag i stället dagen för ansökan härom, såvida konkursansökan gjorts inom tre veckor från det att godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Om dödsbo har avträtts till förvaltning av boutredningsman, avses med fristdag dagen för ansökan därom, om boutredningsmannen förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag (29 §).

Enligt kommissionen och BRÅ:s undersökningar är denna ordning inte tillfredsställande. Tiden mellan konkursansökan och konkursbeslutet kan, ibland genom gäldenärens eget förvållande, bli avsevärd, vilket medför att det återstår alltför lite tid för förvaltaren att utreda återvinningsfrågorna. Det skulle därför innebära en klar effektivitetsvinst om tiden i stället räknades från konkursbeslutet.

I likhet med de flesta remissinstanserna biträder jag kommissionens förslag på denna punkt. Att, såsom en remissinstans förordat, låta fristen börja löpa så sent som vid bevakningstidens utgång är enligt min mening inte lämpligt. En regel om detta skulle för övrigt kräva en särlösning för det stora flertalet konkurser där bevakning inte sker. Inte heller finns det skäl att förlänga fristen som sådan. Däremot bör enligt min mening den subsidiära talefristen enligt 40 b § andra stycket andra meningen KL förlängas. Denna är i dag tre månader och räknas från det att anledningen till återvinningstalan blev känd för konkursboet. Dessutom finns i tredje meningen en specialregel beträffande avhändelse av fast egendom eller återgång av bodelning där tiden räknas från det att lagfart söktes resp. bodelningshandlingen gavs in till rätten. För att ge förvaltaren erforderlig tid för utredning förordar jag att denna frist förlängs till sex månader.

Mitt förslag: Talan om återvinning av en bevakad fordran skall kunna föras oavsett om anmärkning framställts mot bevakningen eller inte.

Kommissionens förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:60 s. 104–107).

Remissinstanserna: Några remissinstanser från näringslivet har motsatt sig förslaget och anser att det strider mot syftet bakom reglerna för bevakning och anmärkning. Övriga remissinstanser godtar i princip förslaget (remissammanställning II s. 48–49).

Skälen för mitt förslag: Enligt 40 b § första stycket KL påkallas återvinning av förvaltaren genom väckande av talan vid allmän domstol, genom anmärkning mot bevakning eller invändning mot annat yrkande som framställs mot konkursboet. Enligt 106 § KL skall en borgenär räknas till godo den betalnings- och förmånsrätt han yrkat, om det inte i föreskriven ordning har framställts någon anmärkning mot den. Denna regel har ansetts medföra ett krav på att anmärkning skall ha framställts mot bevakningen för att återvinningstalan rörande den bevakade fordringen skall få föras. Om förvaltaren alltså inte framställt någon anmärkning mot en bevakad fordran inom anmärkningstiden, vanligen två till fyra veckor från bevakningstidens utgång, är han förhindrad att påkalla återvinning av densamma genom att väcka talan enligt 40 b § KL, även om talefristen inte har löpt ut. Som exempel kan nämnas att en borgenär bevakat en fordran och med åberopande av företagsinteckning yrkat förmånsrätt enligt 5 § förmånsrättslagen, varvid ingen anmärkning görs mot bevakningen. Senare men inom ett år från fristdagen får förvaltaren information om att säkerheten skulle ha kunnat återvinnas. Förvaltaren är emellertid då förhindrad att väcka återvinningstalan.

Denna ordning skall ses mot bakgrund av att rätten till utdelning tidigare alltid var beroende av att bevakning skett. Numera gäller att ett bevaknings- och anmärkningsförfarande förekommer endast i ordinär konkurs. Några bärande skäl för att en borgenär i en ordinär konkurs skall vara bättre skyddad mot återvinning än en borgenär i en mindre konkurs kan knappast anföras. I det enhetliga konkursförfarande som jag föreslår blir skillnaden än mindre motiverad.

Jag föreslår alltså att rätten att väcka återvinningstalan inte skall vara beroende av att anmärkning framställts mot en bevakad fordran i de fall ett bevaknings- förfarande anordnats i konkursen. En bestämmelse i ämnet bör som kommissionen föreslagit lämpligen tas upp i nuvarande 106 § KL (9 kap. 12 §).

2.6.1 Bevakningskravet

Mitt förslag: Nu gällande bevakningsskyldighet behålls för de fall då ett bevakningsförfarande anordnas.

Kommitténs förslag: Kommittén föreslår att kravet på bevakning av de flesta av statens skatte- och avgiftsfordringar slopas (betänkandet SOU 1983:24 s. 190–195).

Remissinstanserna är delade i två läger. Näringslivets representanter vänder sig med skärpa mot förslaget att befria det allmänna från skyldigheten att bevaka fordringar på skatter och avgifter. De hävdar att förslaget strider mot principen att alla borgenärer skall behandlas lika och att bevakningen – även om den sker reservationsvis – är av betydelse för övriga borgenärer eftersom dessa genom bevakningen får ett underlag för bedömningen av utsikterna till utdelning i konkursen. Svea hovrätt, hovrätten för Nedre Norrland och advokatsamfundet instämmer i denna kritik. Hovrätterna ifrågasätter också om förslaget verkligen medför någon beaktansvärd förenkling eftersom det allmännas krav ändå slutligen måste preciseras. Vissa kritiker hävdar också att den föreslagna ordningen kan komma att medföra tillämpningssvårigheter eftersom inte det allmännas samtliga fordringar omfattas av den föreslagna bevakningsfriheten. En annan svaghet som påtalas av kritikerna är att förvaltaren ändå relativt snart måste skaffa sig en uppfattning om storleken på det allmännas avgifts- och skattekrav för att kunna bedöma huruvida de oprioriterade borgenärerna kan förväntas erhålla någon utdelning. I annat fall skulle fördelarna med kommitténs förslag att begränsa den fortsatta informationen om konkursen till dessa borgenärer inte kunna tas till vara. – Riksskatteverket, länsstyrelserna och kronofogdemyndigheterna hälsar däremot förslaget med tillfredsställelse, men flera av dessa instanser hävdar att den bevakningsfria kretsen av fordringar bör bestämmas på ett annat sätt än vad kommittén har föreslagit (remissammanställning I s. 42–66).

Skälen för mitt förslag: Bevakningsinstitutet utgör i ordinära konkurser ett viktigt inslag i konkursförfarandet. Det innebär att en borgenär som vill att hans fordran skall komma i fråga för utdelning i konkursen är skyldig att själv ge sitt krav till känna för konkursförvaltaren. Det syftar till att snabbt få klarhet i konkursgäldenärens skuldförhållanden och att slå fast vilka fordringar som skall beaktas när utdelningsförslaget upprättas. Förvaltaren är skyldig att granska bevakningarna och att framställa anmärkning mot de bevakningar som enligt hans uppfattning inte bör komma i fråga för utdelning. Även gäldenären och övriga borgenärer är berättigade att framställa anmärkning mot en bevakad fordran. Om inte förlikning träffas angående en framställd anmärkning avgörs tvisten av rätten i ett förenklat förfarande som skall äga rum snarast möjligt.

Den som har en motfordran på gäldenären och vill utnyttja den till kvittning behöver inte bevaka sin fordran. Detsamma gäller den som har

pant- eller retentionsrätt i fast eller lös egendom. Ytterligare undantag från bevakningskravet finns, men dessa är av mindre betydelse och jag får här hänvisa till betänkandet s. 178.

I mindre konkurs krävs inte bevakning utan det är tillräckligt att borgenärerna gör sina fordringar gällande hos förvaltaren. Anmärkningsförfarandet har i mindre konkurs ersatts av en möjlighet att hos konkursdomaren framställa invändning mot det av förvaltaren upprättade utdelningsförslaget.

Ett praktiskt problem som har uppmärksammats av kommittén är att det i vissa fall är omöjligt att under bevakningsperioden fastställa huruvida en fordran verkligen föreligger eller till vilket belopp fordringen uppgår. Detta gäller bl.a. fordringar som är villkorade såsom exempelvis borgensmäns eller medgäldenärers regressfordringar. Ett skadeståndsanspråk kan också vara svårt att bestämma inom den ordinarie bevakningstiden. Detta gäller, som kommittén redovisar, ofta i de fall då gäldenären har åtagit sig att utföra ett arbete som han på grund av konkursen inte kan slutföra. Ytterligare exempel på fordringar som är svåra att fastställa under bevakningsperioden är lönefordringar och försäkringspremier som grundar sig på lönesummor.

Den ojämförligt största delen av de fordringar som inte går att fastställa inom bevakningsperioden är statens krav på skatter och avgifter. Orsaken till detta står att finna främst i taxerings- och uppbördssystemen. Jag har delvis berört den frågan i samband med återvinningsinstitutet (avsnitt 2.5.2).

Den typ av fordringar som det här är fråga om har i praxis bevakats på det sättet att det i bevakningshandlingarna anges dels att vissa fordringar bevakas, dels att ytterligare fordringar kan tillkomma senare. Detta system brukar kallas reservationsbevakning. Några lagregler om reservationsbevakning finns dock inte. Även om anmärkning mot en reservationsvis bevakad fordran inte har framställts inom anmärkningstiden får förvaltaren göra invändning mot betalningsrätten eller mot yrkat belopp eller yrkad förmånsrätt. Detta brukar ske på det sättet att förvaltaren i utdelningsförslaget inte tillmötesgår den bevakandes krav i det avseende som förvaltaren anser att kravet inte bör godtas. Eventuell tvist om fordringen får avgöras i samband med klander av utdelningsförslaget.

Kommittén har kritiserat systemet med reservationsvisa bevakningar. Den tyngst vägande kritiken tar sikte på att anmärkningsförfarandet sätts ur spel beträffande dessa fordringar. Samtidigt föreligger enligt kommittén ett stort praktiskt behov av att behålla möjligheten att kunna bevaka reservationsvis. Detta gäller naturligen särskilt statens krav på skatter och avgifter. Kommitténs förslag innebär att bevakningskravet för de allra flesta av dessa fordringar slopas. Ett starkt skäl för detta är enligt kommittén att anmärkningar mot dessa fordringar, såvitt gäller deras storlek, inte kan avgöras i en vanlig jävsprocess. Beloppen fastställs ju enligt lag i särskild ordning. Beträffande övriga fordringar som brukar bevakas reservationsvis föreslår kommittén ingen ändring.

Som jag tidigare har framhållit måste det även i ett nytt enhetligt konkursförfarande finnas möjlighet att vid behov anordna ett bevakningsför-

farande. Genom bevakningen får konkursförvaltaren snabbt reda på vilka borgenärer som finns och deras krav på gäldenären. Genom det följande anmärkningsförfarandet – som förutsätter att borgenärerna har bevakat sina fordringar – tillhandahålls också en form för att snabbt lösa de tvister som kan uppkomma beträffande de bevakade fordringarna.

Vad gäller kommitténs förslag att slopa bevakningskravet för statens fordringar på skatter och avgifter vill jag först framhålla att systemet med bevakning och anmärkning inte passar särskilt väl för dessa fordringar. Dessa är av speciell karaktär och en viss tidsutdräkt när det gäller att fastställa deras existens och storlek är ofrånkomlig om man inte radikalt ändrar de nuvarande taxerings- och uppbördsförfarandena. Mot den bakgrunden kan jag inte finna att det råder några principiella betänkligheter mot att särbehandla dessa fordringar genom att slopa bevakningskravet, om det i övrigt finns starka skäl som talar för det.

Mot förslaget har anförts att det inte i tillräcklig utsträckning tillgodoser de övriga borgenärernas intresse av att så tidigt som möjligt få veta hur stora skatte- och avgiftsfordringar som staten gör gällande i konkursen. Häremot kan invändas att det givetvis åligger både gäldenären, staten och förvaltaren att snarast möjligt inför upprättandet av boupptecknigen så långt möjligt söka klargöra hur stora fordringar som staten har på gäldenären. I det avseendet innebär kommitténs förslag inte någon större förändring i förhållande till vad som gäller i dag. Senast i samband med att gäldenären beedigar boupptecknigen får de övriga borgenärerna en tillräckligt preciserad uppgift om storleken av dessa fordringar. Förvaltaren bör också med utgångspunkt i dessa uppgifter kunna bedöma huruvida andra än prioriterade fordringar kan komma i fråga för utdelning i konkursen och om bevakningsförfarande således bör genomföras.

Jag vill emellertid också framhålla att, om man slopar bevakningskravet beträffande skatter och avgifter, detta inte kan medföra att systemet med reservationsbevakningar försvinner. Det går inte att undvika att vissa typer av fordringar även framdeles måste få bevakas reservationsvis. En annan omständighet som måste beaktas är – som flera instanser har uppmärksammat – svårigheten att avgränsa de typer av fordringar som i så fall borde komma i fråga för bevakningsfrihet. Det synes knappast möjligt att finna någon enkel och lättillämpad gräns mellan de fordringar som måste bevakas och de som är befriade från bevakningsskyldighet. Det bör dock påpekas att förutsättningarna för denna gränsdragning förbättras om skatteindrivningsutredningens (B 1981:2) förslag i betänkandet (Ds Fi 1984:4) Indrivning av skatt m.m. genomförs.

Frågan är då om fördelarna med förslaget är så stora att de uppväger de nyss redovisade nackdelarna. Sannolikt skulle det för de myndigheter som har att bevaka statens rätt i dessa sammanhang – främst kronofogdemyndigheterna – innebära en viss lättnad om bevakningskravet slopades. Det bör emellertid noteras att förfarandet hos kronofogdemyndigheten måste bli i stort sett detsamma oavsett om formell bevakning måste göras eller inte. På ett tidigt stadium måste det allmännas krav på gäldenären sammanställas och de då kända noteringarna om restförda skatter och avgifter uppges. Inför utdelningsskedet måste en precisering av kravet komma till stånd på samma sätt som sker i dag.

En fördel med kommitténs förslag är visserligen att kronofogdemyndigheten i vissa fall inte behöver särskilt ange om förmånsrätt görs gällande utan detta överlåts till förvaltaren. En annan fördel med bevakningsfriheten kan ligga däri att det klargörs att det allmänna vid efterutdelning inte behöver efterbevaka fordringsbelopp som inte tidigare har gjorts gällande. Som jag återkommer till i det följande (avsnitt 2.6.3.2) behöver emellertid enligt mitt förslag någon efterbevakning aldrig göras i detta fall även om bevakningsskyldigheten i princip behålls.

Det enhetliga konkursförfarande som jag förordar kommer med stor sannolikhet att föra med sig att bevakning i framtiden kommer att äga rum betydligt mer sällan än i dag. Enligt de beräkningar jag gjort i det föregående (avsnitt 2.2.1) kan bevakningsförfarande antas förekomma i endast drygt 2 % av alla konkurser. Detta för med sig att de fördelar som bevakningsfriheten skulle innebära gör sig gällande med mindre styrka. Denna ändring av förutsättningarna för kommitténs förslag är enligt min mening av stor betydelse vid bedömningen av detta.

Sammanfattningsvis anser jag att fördelarna med det av kommittén föreslagna systemet med bevakningsfrihet för statens krav på skatter och avgifter inte uppväger de nackdelar som förslaget för med sig. Jag föreslår därför att den nu gällande ordningen såvitt gäller skyldigheten att bevaka dessa fordringar – naturligtvis under förutsättning att bevakningsförfarande anordnas – behålls oförändrad.

Jag vill i sammanhanget nämna att jag bl.a. i syfte att ge bättre stadga åt systemet med reservationsbevakningar avser att föreslå en bestämmelse om att den bevakade fordringens belopp skall anges i bevakningsinlagan, om det är möjligt (9 kap. 6 §). Det bör också åligga borgenären att redovisa de omständigheter som förhindrar att beloppet anges i inlagan. Förfarandet med reservationsbevakningar i övrigt behöver däremot enligt min mening inte närmare regleras i lag.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: Det praktiska värdet av bevakningsfrihet för skatte- och avgiftsfordringar är inte så stort att nackdelarna uppvägs. Vid den bedömningen är det av betydelse att bevakning i det enhetliga förfarandet förutsätts förekomma mycket sällan, kanske i endast drygt 2 % av alla konkurser.

2.6.2 Anmärkningsförfarandet

2.6.2.1 Förvaltarens granskningsskyldighet

Mitt förslag: Förvaltarens nuvarande principiella skyldighet att granska alla bevakningar och i förekommande fall framställa anmärkning mot dem behålls oförändrad för det fall att bevakningsförfarande har anordnats i konkursen.

Kommitténs förslag: Kommittén föreslår att förvaltaren befrias från skyldigheten att granska och framställa anmärkningar mot bevakningar avseende fordringar utan förmånsrätt i de fall då förvaltaren har underrättat

konkursdomstolen om att boet inte räcker till för utdelning till dessa fordringar (betänkandet SOU 1983:24 s. 206–207).

Remissinstanserna: Kommittéförslaget har i huvudsak lämnats utan erinran (remissammanställning I s. 42–66).

Skälen för mitt förslag: Kommittén har närmare undersökt olika sätt att förenkla bevaknings- och anmärkningsförfarandena. Kommittén har därvid föreslagit att förvaltaren befrias från skyldigheten att granska och framställa anmärkning mot oprioriterade borgenärers bevakningar, om han finner det uppenbart att dessa fordringar inte kommer att få någon utdelning i konkursen. Som kommittén har påpekat (betänkandet s. 204 f) torde en förvaltare redan enligt gällande rätt vara befriad från anmärkningsskyldighet bl.a. i nu avsedda fall eftersom förvaltaren enligt 104 § KL skall framställa anmärkning mot bevakning endast om han finner anledning till det (jfr 9 kap. 9 § första stycket).

I det enhetliga konkursförfarandet kommer bevakning normalt att äga rum endast då oprioriterade fordringar kan antas erhålla utdelning i konkursen. Eftersom beslut om bevakningsförfarande enligt mitt förslag skall fattas först när ett tillfredsställande underlag för bedömningen av behovet av bevakning föreligger, kommer det endast i rena undantagsfall att förekomma att förvaltaren vid bevakningstidens utgång finner att tillgångarna i boet inte räcker till utdelning för fordringar utan förmånsrätt. Behovet av den av kommittén föreslagna inskränkningen av förvaltarens granskningsskyldighet minskar därmed avsevärt.

Mot bakgrund av den högst begränsade nyttan av en särbestämmelse om inskränkning av förvaltarens granskning- och anmärkningsskyldighet avstår jag från att lägga fram förslag om ändringar i det hänseendet. En särreglering torde också – som Svea hovrätt påpekar – kräva att det i lagen anges hur det skall förfaras när förvaltaren har avstått från att framställa en anmärkning och det senare visar sig att de oprioriterade fordringarna trots allt kommer i fråga för utdelning.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: I det enhetliga konkursförfarandet kommer bevakning att äga rum i stort sett endast om de oprioriterade fordringarna kommer i fråga för utdelning. Det praktiska behovet av att kunna inskränka granskning- och anmärkningsskyldigheten blir därmed så litet att det inte motiverar en förändring.

2.6.2.2 Ändring av grunden för en anmärkning

Mitt förslag: Den som får framställa anmärkning mot en bevakning berättigas att efter anmärkningstidens utgång, dock senast vid förlikningssammanträdet, åberopa annan grund för anmärkningen än den som har åberopats i anmärkningsskriften. Även efter förlikningssammanträdet får en ny grund åberopas, om den omständighet som medförde ändring av grunden varken var eller hade bort vara känd för den anmärkningsberättigade. Detsamma föreslås gälla om särskilda skäl föreligger.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 207–214).

Remissinstanserna: Förslaget lämnas i huvudsak utan erinran. Vissa remissinstanser framhåller emellertid att också den bevakande bör åläggas skyldighet att senast inom viss tid slutligt precisera grunderna för bevakningen (remissammanställning I s.42–66).

Skälen för mitt förslag: Enligt praxis får inte efter anmärkningstidens utgång åberopas annan grund till stöd för en anmärkning än den som har angetts i anmärkningsskriften. Däremot är det tillåtet att till utveckling av en åberopad grund senare åberopa nya omständigheter. En förutsättning är att omständigheten ryms inom den ram som dras upp i anmärkningsskriften. I betänkandet (s. 207 f) har kommittén ingående förklarat innebörden av gällande ordning i detta avseende.

Enligt kommittén har det satts i fråga om en så rigorös tillämpning som förekommer i praxis verkligen är nödvändig och om det inte borde råda större frihet att ändra grunden för en anmärkning. Därvid har pekats på bl.a. att förvaltarna har kort tid på sig för att få fram det material som behövs för ett slutligt ställningstagande till de bevakade fordringarna. Förvaltaren arbetar också i övrigt under förhållanden som inte alltid är gynnsamma. Gäldenärens bokföring kan vara ofullständig. Förvaltaren har då inte underlag för en detaljerad anmärkning. Det har också sagts att nuvarande stränga praxis i flera fall lett till materiellt oriktiga resultat (se vidare betänkandet s. 209). Till detta kommer att lagen ställer låga krav på bevakningshandlingens utformning och innehåll. Detta hänger samman med att det annars måste finnas ett remedium mot den som inger en bevakningsinlaga som inte uppfyller föreskrifterna. En sådan ordning skulle göra bevakningssystemet onödigt betungande. Samtidigt är det uppenbarligen av stor vikt att tvistefrågan åtminstone vid förlikningssammanträdet klarläggs.

Kommitténs förslag innebär till en början att den bevakande åläggs skyldighet att i sin bevakningsinlaga mer noga än i dag ange det yrkade beloppet och grunden för yrkandet samt den förmånsrätt som görs gällande. Vidare skall den bevakande borgenären vid inlagan foga avskrift av de handlingar som han vill åberopa till stöd för sin talan. Dessa ändringsförslag, som jag för egen del ansluter mig till, torde medföra att det stora flertalet bevakningar klarare än i dag kommer att ge upplysningar om grunderna för yrkandet. Detta bör generellt sett medföra att det blir lättare för den som vill framställa anmärkning mot bevakningen att inom anmärkningstiden fullständigt ange grunderna för anmärkningen.

Det kan givetvis ändå förekomma att bevakningen kompletteras eller preciseras i olika hänseenden. Det kan också komma fram nya omständigheter om den bevakade fordringen. Den som har framställt anmärkning mot bevakningen torde då, som kommittén konstaterar, redan i dag ha rätt att åberopa en ny grund för anmärkningen.

Det kan å andra sidan vara så att en borgenär som inte själv har framställt anmärkning kan lämna upplysningar om den bevakade fordringen och att dessa upplysningar föranleder behov av att få åberopa en ny grund för anmärkningen. Kommitténs förslag innebär att grunden för en

framställd anmärkning alltid kan ändras intill dess förlikningssammanträdet har hållits. Förslaget har allmänt godtagits av remissinstanserna. Även jag ansluter mig till det.

Även efter förlikningssammanträdet bör enligt kommittéförslaget nya grunder få åberopas under förutsättning att den omständigheten som innebär att grunden för anmärkningen ändras varken var eller hade bort vara känd för den anmärkningsberättigade. Häremot har bl.a. Stockholms tingsrätt invänt att det är oskäligt att inte den anmärkningsberättigade då också får åberopa en omständighet som visserligen tidigare var känd men vars betydelse först senare, kanske efter det att den bevakande borgenären åberopat en ny omständighet för sitt yrkande, står klar för den anmärkningsberättigade.

Jag kan på den punkten ansluta mig till vad tingsrätten anfört. Det bör därför enligt min mening kunna tillåtas att den anmärkningsberättigade efter förlikningssammanträdet får åberopa en ny grund för anmärkningen dels om den omständighet som medför ändring av grunden varken var eller hade bort vara känd för den anmärkande, dels om det finns särskilda skäl för det. Ett exempel på en situation när särskilda skäl kan anses föreligga är när det mot bakgrund av den bevakandes agerande framstår som oskäligt att inte tillåta en anmärkningsberättigad att åberopa den nya omständigheten. Ett annat exempel är när den anmärkningsberättigade först senare har haft möjlighet att till fullo inse en tidigare känd omständighets betydelse. Denna lösning bör tillgodose kraven både på att parterna snabbt preciserar sina ståndpunkter och att besluten med anledning av anmärkningar mot gjorda bevakningar blir materiellt riktiga.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: Det är otillfredsställande att rätten i dag kan tvingas fatta materiellt felaktiga avgöranden i tvister angående bevakade fordringar på grund av formella hinder. Den som framställer anmärkning mot en bevakad fordran bör därför tillåtas ändra grunden för sin anmärkning även efter anmärkningstidens utgång. I syfte att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig handläggning av dessa tvister bör utrymmet för att efter förlikningssammanträdet ändra grunden för anmärkningen dock inte vara obegränsat.

2.6.3 Efterbevakning

2.6.3.1 Efterbevakares kostnadsansvar

Mitt förslag: Den borgenär som efter bevakningstidens utgång anmäler en fordran för bevakning åläggs skyldighet att i förskott till staten erlägga ett belopp motsvarande 3 % av basbeloppet som ersättning för vissa särskilda konkurskostnader som föranleds av denna efterbevakning.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag utom såvitt gäller beloppets storlek (betänkandet SOU 1983:24 s. 214–219).

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran av re-

missinstanserna. Vissa instanser anser att det belopp som skall erläggas av den efterbevakande bör överstiga av kommittén förordade 2 % av basbeloppet (remissammanställning I s. 42–66).

Skälen för mitt förslag: Det är viktigt att den som avser att bevaka en fordran i en konkurs gör det inom den för bevakning utsatta tiden. Enligt gällande ordning får en borgenär som inte gör detta finna sig i vissa nackdelar. Han riskerar att hans möjligheter att erhålla utdelning i konkursen minskar eftersom han inte har rätt att komma i fråga för utdelning enligt ett utdelningsförslag som har kungjorts innan bevakningsinlagan kom in till rätten. I ett senare utdelningsförslag skall han däremot, om han har efterbevakat sin fordran, av de medel som då skall delas ut i första hand tilläggas den utdelning som han skulle ha tillagts om han bevakat i rätt tid. Dessutom drabbas den efterbevakande av ansvar för de med efterbevakningen förenade kostnaderna. I första hand är det fråga om konkursdomarens kostnader för kungörande av bevakningen. Dessutom riskerar den efterbevakande att få betala kostnaderna för förvaltarens och gäldenärens inställelser till förlikningssammanträde i anledning av bevakningen.

Jag instämmer i kommitténs uppfattning att det i lagen måste finnas regler som säkerställer att bevakning så långt det är möjligt sker inom rätt tid. Det kostnadsansvar som den efterbevakande i dag kan drabbas av utgör inte någon effektiv spärr, eftersom det inte går att i förväg bedöma den slutliga kostnaden. Till detta kommer att det enligt KL-förslaget, som jag i den delen principiellt ansluter mig till, normalt sett inte är nödvändigt att kungöra en efterbevakning (avsnitt 2.9.3). Saknas det anledning att tro att anmärkning kommer att framställas, behöver den efterbevakande inte heller räkna med att behöva betala någon kostnad för förvaltarens och gäldenärens inställelser vid förlikningssammanträdet. Jag är därför överens med kommittén om att det är lämpligt att ålägga den efterbevakande skyldighet att betala en schabloniserad avgift för efterbevakningen oavsett de faktiska kostnadernas storlek.

Kommittén har föreslagit att avgiften skall fastställas av regeringen eller av myndighet som regeringen bestämmer. Enligt min mening bör emellertid avgiften framgå direkt av lagen.

Kommittén har ansett att avgiften bör sättas till 2 % av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (466 kr. för år 1986).

Vissa remissinstanser menar att den av kommittén föreslagna avgiften är för låg. Själv anser jag att avgiften minst bör motsvara de genomsnittliga kostnader som en efterbevakning för med sig. I domstolsverkets rapport (1985:2) Kungörelsekostnader och ansökningsavgifter m.m. i domstol har den genomsnittliga kungörelsekostnaden vid efterbevakning beräknats till 509 kr. Avgiften bör därför lämpligen bestämmas till 3 % av basbeloppet eller 699 kr. för år 1986.

Den efterbevakande bör åläggas skyldighet att betala beloppet i förväg. Jag återkommer till den frågan i specialmotiveringen till 9 kap. 20 §.

Jag vill här nämna att regeringen nyligen förelagt riksdagen (prop. 1986/87:26) förslag som rör bl.a. uttag av avgift för kungörelsekostnad i samband med efterbevakning. Mitt förslag står i principiell överensstämmelse med vad som sägs i den propositionen. Riksdagen har godtagit förslagen i propositionen (JuU 13, rskr. 89).

I likhet med kommittén anser jag att den efterbevakandes kostnadsansvar för förvaltarens och gäldenärens inställelser vid förlikningssammanträde med anledning av en efterbevakning (111 § sjunde stycket KL) bör slopas. Detta kostnadsansvar torde ha en begränsad preventiv effekt och synes inte heller ha utkrävts i någon nämnnvärd omfattning. Dessa kostnader får därmed stanna på konkursboet.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: Borgenärerna bör bevaka sina fordringar i konkursen inom den utsatta bevakningstiden. I dag förmås borgenärerna till detta genom att en efterbevakande borgenär får svara för de med efterbevakningen förenade kostnaderna. Eftersom kostnaderna inte alltid är kända och det med mitt förslag ofta inte uppkommer några direkta kostnader för kungörelse bör den efterbevakande i stället åläggas att betala en bestämd avgift.

2.6.3.2 Fordran som blir känd efter konkursens slut

Mitt förslag: En fordran som görs gällande först efter konkursens slut skall beaktas i ett senare upprättat utdelningsförslag, men den behöver inte formellt bevakas även om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 217–219).

Remissinstanserna: Förslaget lämnas allmänt utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Om nya tillgångar yppas efter konkursens slut eller om medel som har reserverats för en viss fordran inte behöver tas i anspråk kan efterutdelning förekomma. Det ankommer på förvaltaren att i normalfallet upprätta ett förslag till efterutdelning. I praxis anses det att det i ordinär konkurs endast kan bli fråga om att dela ut medel till en borgenär som har bevakat sin fordran under konkursen.

Däremot föreligger det inte något hinder mot att förvaltaren i en mindre konkurs i ett förslag till efterutdelning tar upp en fordran som inte har gjorts gällande förrän efter konkursens slut.

Kommittén föreslår att en borgenär också i stor konkurs skall komma i fråga för efterutdelning även om han inte har bevakat sin fordran under konkursen. Skälet till att borgenären underlåtit att bevaka kan nämligen vara att han ansett det uteslutet att han skulle komma i fråga för utdelning. Blir nya medel tillgängliga för utdelning, kan emellertid saken komma i ett nytt läge. Kommittén anser vidare att det är onödigt att kräva att borgenären i fråga formellt efterbevakar sin fordran.

Kommitténs förslag ligger i linje med övergången till ett enhetligt förfarande. I likhet med kommittén anser jag vidare att det saknas bärande skäl för att inte tillåta att en fordran får göras gällande efter konkursens slut även om bevakningsförfarande har ägt rum. Fordringen bör då få göras gällande formlöst. Något anmärkningsförfarande skall inte förekomma. En

invändning mot en fordran som har gjorts gällande på detta sätt bör få ske genom invändning mot förslaget till efterutdelning.

Jag vill i sammanhanget påpeka att det enligt gällande rätt inte kungörs att ytterligare tillgångar finns tillgängliga för utdelning. Med den regel som nu föreslås kan övervägas om inte den omständigheten att ytterligare medel finns tillgängliga borde kungöras. Ett alternativ kan vara att alltid kungöra ett förslag till efterutdelning. I mindre konkurs gäller i dag att ett nytt utdelningsförslag behöver kungöras endast om det finns skäl till det.

Jag anser emellertid att det förstnämnda alternativet inte är förenligt med den strävan till förenklingar som mitt förslag innebär. Det får vidare antas vara ytterst sällsynt att det i konkurser där bevakningsförfarande inte har anordnats inträffar att en borgenär som kan komma i fråga för utdelning ur de nya medlen är okänd när förslaget till efterutdelning upprättas. I den mån kungörelse utfärdas om ett nytt utdelningsförslag får borgenärerna genom kungörelsen reda på att nya tillgångar finns tillgängliga. Om de nya medlen kan beräknas förslå till utdelning för nya fordringar, bör detta vara ett skäl för att upprätta och kungöra ett efterutdelningsförslag. Om det av olika skäl inte finns anledning att utfärda någon kungörelse i samband med att efterutdelning blir aktuell, bör enligt min mening efterutdelningen kunna ske i en förenklad form. Jag återkommer till detta i det följande (avsnitt 2.7.2).

2.6.4 Borgenärsed

Mitt förslag: Institutet borgenärsed avskaffas.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 219–220).

Remissinstanserna tillstyrker allmänt förslaget.

Skälen för mitt förslag: I 116 och följande paragrafer KL regleras institutet borgenärsed. En borgenär, som har bevakat en fordran i konkurs, är på yrkande av en annan borgenär, förvaltaren eller gäldenären skyldig att med ed bekräfta att hans fordran inte tillkommit av svek eller bedrägeri utan är riktig såsom borgenären har uppgett den. Skyldigheten att avlägga borgenärsed gäller även för t.ex. panthavare och likställda som inte är skyldiga att bevaka sin fordran för att få utdelning. Eden avläggs inför konkursdomaren.

Institutet borgenärsed tillkom ursprungligen i syfte att hindra obefogade bevakningar. En borgenär kan numera, vilket inte var möjligt vid KL:s tillkomst, i en tvist angående en bevakad fordran höras under sanningsförsäkran. Därigenom har borgenärseden kommit att förlora i betydelse såvitt gäller fordran som måste bevakas. Vidare kan inte borgenärseden användas i fråga om borgenär som, utan att vara panthavare eller likställd, får göra sin fordran gällande utan bevakning. På grund härav och eftersom institutet i det praktiska rättslivet spelat ut sin roll torde det inte längre

finnas skäl för att behålla reglerna om borgenärsed. Jag föreslår därför att institutet borgenärsed avskaffas.

2.7 Utdelningsförfarandet

Som jag nämnt tidigare (avsnitt 2.2.6) anser jag att det utdelningsförfarande som nu tillämpas i mindre konkurs bör ligga till grund för utformningen av motsvarande procedur i ett enhetligt konkursförfarande. Jag kommer i detta avsnitt att ta upp några speciella frågor som sammanhänger med utdelningsförfarandet.

2.7.1 Formlös utdelning genom direkt utbetalning

Mitt förslag: Då konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar skall eventuellt överskott, sedan konkurskostnaderna och annan skuld som boet ådragit sig har betalts, överlämnas till bäst berättigade borgenär under förutsättning att det står klart hur medlen skall fördelas och tillsynsmyndigheten medger att sådant överlämnande äger rum.

Kommitténs förslag överensstämmer delvis med mitt förslag. Kommittén föreslår dock att utdelning genom formlös utbetalning får äga rum endast i mindre konkurs men får ske där även om boets tillgångar räcker för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet ådragit sig. Enligt kommitténs förslag skall förvaltaren till rätten skriftligt anmäla sådan utbetalning (betänkandet SOU 1983:24 s. 363–365).

Remissinstanserna: Kommittéförslaget tillstyrks allmänt. Advokatsamfundet anser dock att borgenärerna måste underrättas om att utbetalning har skett och slutredovisningen lagts fram (remissammanställning I s. 67–71).

Skälen för mitt förslag: I praxis har utbildats ett utdelningsförfarande som inte är reglerat i lag. Detta tillämpas främst i sådana mindre konkurser vari tillgångarna visserligen räcker till betalning av konkurskostnaderna men överskottet är relativt litet. Normalt skall, när en mindre konkurs avskrivs därför att tillgångarna inte beräknas räcka till betalning av konkurskostnaderna och massaskulder, eventuellt överskott tillställas gäldenären (185 d § KL). Det formlösa förfarandet har sin grund i att själva utdelningsförfarandet är förenat med vissa kostnader, t.ex. för upprättande och kungörande av utdelningsförslag. Om tillgångarna räcker till övriga konkurskostnader samt massaskulder men inte till utdelningsförfarandet (se prop. 1978/79:105 s. 331) har det i den praktiska tillämpningen tett sig naturligt att överskottet överlämnas till bäst prioriterade borgenärer i stället för att återställas till gäldenären. Det rör sig här om relativt små belopp eftersom överskottet förutsätts inte överstiga de beräknade utdelningskostnaderna. Förfarandet har emellertid på sina håll kommit att till-

lämpas även när de resterande tillgångarna uppgår till ganska betydande belopp, vida överstigande utdelningskostnaderna.

Förfarandet förutsätter i dag att gäldenären ger sitt samtycke till utbetalningen eftersom ju överskottet annars skall tillställas denne. Någon kungörelse om åtgärden utfärdas inte. Inte heller underrättas de övriga borgenärerna på något annat sätt.

Det formlösa utdelningsförfarandet får enligt kommittéförslaget tillämpas i mindre konkurser om de utdelningsberättigade borgenärerna är få och förvaltaren finner det uppenbart hur medlen skall fördelas mellan dem. Dessutom måste förvaltaren höra tillsynsmyndigheten. Kommittén föreslår däremot inte någon högsta gräns för det belopp som kan betalas ut genom detta formlösa utdelningsförfarande. Förfarandet skall enligt kommitténs förslag gå till på följande sätt. Förvaltaren betalar ut tillgängliga medel till de berättigade borgenärerna. Han behöver varken upprätta utdelningsförslag eller förvaltningsredogörelse. Han skall däremot till tillsynsmyndigheten avge slutredovisning för sin förvaltning. En kopia skall lämnas till rätten. Tillsynsmyndigheten skall granska redovisningen men behöver inte avge något yttrande. Utbetalningen behöver inte kungöras. Inte heller behöver det kungöras eller lämnas någon annan särskild underrättelse om att slutredovisningen avlämnats. Förvaltaren skall däremot anmäla till rätten när utbetalning har ägt rum. En mindre konkurs är avslutad när anmälan kommer in till rätten. Den som vill framställa invändning mot en utbetalning kan göra det hos rätten inom en månad från den dagen.

Kommittéförslaget om formlös utdelning har fått ett positivt mottagande av remissinstanserna. Advokatsamfundet påpekar emellertid att det, även om risken för felaktiga utbetalningar från förvaltarens sida är liten, måste tillses att möjligheterna att klandra förvaltarens åtgärder är tillfredsställande reglerade. Enligt samfundet krävs det för att reglerna om invändning mot utbetalning och klander av förvaltarens slutredovisning skall bli meningsfulla att förvaltarens anmälan om utdelning till rätten och slutredovisning offentliggörs genom kungörelse eller direkta meddelanden till berörda borgenärer.

Kommitténs förslag innebär att man lagfäster en praxis om formlös utdelning även i konkurser i vilka tillgångarna förslår till betalning av kostnaderna för ett utdelningsförfarande. Frågan är om denna praxis är från alla synpunkter godtagbar.

En förutsättning för att det formlösa utdelningsförfarandet skall få användas är enligt kommitténs förslag att förvaltaren finner det uppenbart hur medlen skall fördelas. Jag tror i och för sig inte att risken är särskilt stor för att förvaltaren felbedömer vilken eller vilka borgenärer som är berättigade till utdelning. Man måste emellertid hålla i minnet att förvaltarens bedömning av förutsättningarna för utdelning i de fall som här avses grundas enbart på uppgifter om och från de borgenärer som är kända utan bevakningsförfarande. Redan häri ligger en viss osäkerhetsfaktor. Något kungörande eller annan underrättelse om utbetalningen skall inte ske, vilket utgör ytterligare en osäkerhetsfaktor för de borgenärer som har invändningar mot utbetalningen.

Att trots detta låta praktiska hänsyn överväga och tillåta en formlös utdelning är enligt min mening försvarbart så länge utdelningen endast avser ett relativt blygsamt belopp som dessutom i annat fall hade gått till gäldenären. I kommittéförslaget ställs emellertid inte upp någon beloppsgräns i fråga om möjligheten till formlös utdelning. Därmed kommer saken i ett annat läge. Som advokatsamfundet har varit inne på talar i så fall starka skäl för att de borgenärer som har anmärkningar mot utbetalningen också måste tillförsäkras praktiska möjligheter att reagera. Detta kräver antingen att utdelningen kungörs eller att direkta meddelanden sänds till borgenärerna. Som jag ser det har emellertid med en sådan ordning de praktiska och ekonomiska fördelarna med det formlösa förfarandet gått förlorade. Förfarandet kommer då i praktiken att ligga så nära det vanliga utdelningsförfarandet att det närmast blir en olägenhet att ha skilda system.

Jag förordar därför att kommittéförslaget om ett vidgat formlöst utdelningsförfarande inte genomförs.

Däremot är jag beredd att föreslå den ändringen i förhållande till gällande rätt att kvarvarande egendom vid avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar normalt skall tillställas bäst berättigad borgenär och inte gäldenären. Detta innebär att man lagfäster nuvarande praxis om formlös utdelning såvitt gäller belopp som understiger utdelningskostnaderna. Jag återkommer till frågan under rubriken till 10 kap. och i motiveringen till 10 kap. 4 §.

2.7.2 Formlös efterutdelning och kungörande av efterutdelningsförslag

Mitt förslag: Ett förslag till efterutdelning skall upprättas, om det är oklart hur medlen skall fördelas. Ett sådant förslag skall alltid kungöras. I andra fall får tillgängliga medel formlöst delas ut till bäst berättigad borgenär.

Kommitténs förslag: Finner förvaltaren det uppenbart hur medlen skall fördelas och är i stor konkurs förhållandena även i övrigt av enkel beskaffenhet eller är i mindre konkurs de utdelningsberättigade borgenärerna få, får förvaltaren, utan att upprätta något utdelningsförslag, tillställa borgenär de medel som tillkommer denne (betänkandet SOU 1983:24 s. 230–231).

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran (remissammanställning I s. 67–71).

Skälen för mitt förslag: För närvarande gäller att när egendom blir tillgänglig efter konkursens slut skall efterutdelning ske. I princip gäller därvid reglerna om utdelning. Detta innebär att förfarandena i ordinär och mindre konkurs skiljer sig åt på samma sätt som vid vanlig utdelning (se avsnitt 2.2.6). Dessutom gäller i mindre konkurs att förslaget till efterutdelning behöver kungöras endast om det finns skäl till det.

Vid efterutdelning är situationen oftast annorlunda än vid vanlig utdel-

ning. Boutredningen är avslutad och förvaltarens slutredovisning har funnits tillgänglig för granskning. Ett utdelningsförslag har tidigare upprättats och borgenärerna har haft tillfälle att framställa invändningar mot förslaget. Om förslaget till efterutdelning inte skiljer sig på något avgörande sätt från det tidgare förslaget, är det naturligtvis inte lika angeläget att borgenärerna informeras om att ett nytt utdelningsförslag har upprättats.

Enligt kommitténs förslag skall formlös utdelning kunna äga rum vid efterutdelning såväl i stor som i mindre konkurs oavsett det utdelningsbara beloppets storlek.

För egen del är jag beredd att så till vida biträda kommittéförslaget att jag anser att en möjlighet till formlös utdelning bör skapas också med sikte på efterutdelningsfallen. Jag vill emellertid anmärka att tillämpningsområdet för ett sådant formlöst utdelningsförfarande påverkas av hur det vanliga efterutdelningsförfarandet är reglerat.

Ett förslag till efterutdelning skall i mindre konkurs kungöras endast om det finns skäl till det. Kommitténs förslag innebär ingen förändring i det avseendet. I en mindre konkurs kan efterutdelning ske på tre olika sätt: Genom formell efterutdelning med kungörelse, formell efterutdelning utan kungörelse och genom formlös utbetalning till bäst berättigad borgenär.

Enligt min mening är det lämpligare att i detta hänseende knyta an till kommitténs förslag till reglering av efterutdelning i stor konkurs. Efterutdelning kan där förekomma antingen i form av formell efterutdelning med kungörelse eller i form av formlös utbetalning. I mitt förslag har därför endast dessa former för efterutdelning tagits upp.

Avgörande för vilken form som skall användas bör enligt min mening vara om det är oklart hur medlen skall fördelas och det därmed finns ett behov av att kungörelse sker. Föreligger ett sådant behov skall formellt förslag till efterutdelning upprättas och kungörelse utfärdas. I andra fall tillämpas ett formlöst utdelningsförfarande.

Jag återkommer i specialmotiveringen till 11 kap. 20 § till frågan i vilka situationer som det enligt min mening finns skäl att normalt sett anse att utdelningsbilden är oklar.

Om det i och för sig föreligger ett behov av kungörelse men de för efterutdelning tillgängliga medlen inte förslår att betala kostnaderna för ett formellt efterutdelningsförfarande, bör förvaltaren överlämna de tillgängliga medlen till den eller de borgenärer som i enlighet med den tidigare fastställda prioriteringslistan är bäst berättigade.

2.7.3 Förskottsbetalning

Mitt förslag: Reglerna om interimsutdelning och förskottslyftning slås samman till ett förfarande, benämnt förskottsbetalning. Det i praxis utvecklade förfarandet med underhandsutdelning inarbetas i dessa regler. Under konkursen skall utdelning förekomma endast i samband med att den avslutas.

Kommitténs förslag: Reglerna om interimsutdelning behålls oförändrade. Förskottslyftning skall benämnas förskottsbetalning. Förvaltaren föreslås bli berättigad att tillställa borgenär förskottsbetalning även utan föregående framställning därom (betänkandet SOU 1983:24 s. 228–231).

Remissinstanserna: Kommittéförslaget lämnas allmänt utan erinran.

Skälen för mitt förslag: I ordinär konkurs gäller följande. Enligt 125 § KL får som huvudregel utdelning till borgenärerna ske först när anmärkningstiden har gått ut och eventuellt förlikningssammanträde hållits. Den närmare tidpunkten bestäms av förvaltaren (126 § första stycket).

Om tillgångarna räcker till utdelning med 10 % av bevakade oprioriterade fordringar skall emellertid enligt 126 § andra stycket s.k. interimsutdelning ske, om det inte föreligger särskilda skäl mot det. Interimsutdelning bör då givetvis ske även till prioriterade borgenärer. Vidare gäller enligt tredje stycket i den paragrafen att interimsutdelning får ske till prioriterade borgenärer som inte lyft betalning enligt 143 § KL om det är lämpligt. Sådan utdelning behöver inte ske till alla förmånsberättigade utan kan begränsas till de borgenärer som har förmånsrätt inom en viss grupp. Förfarandet vid interimsutdelning är väsentligen detsamma som vid slutlig utdelning.

Institutet interimsutdelning har aldrig kommit att tillämpas i någon nämnvärd utsträckning. Sannolikt avskräcker det merarbete och de kostnader som är förenade med förfarandet förvaltarna från att utnyttja denna möjlighet. En annan omständighet som antagligen har bidragit till denna utveckling är att interimsutdelning till de oprioriterade borgenärerna måste ske med ett belopp som understiger den slutliga utdelningen till dessa eftersom medel måste reserveras för återstående konkurskostnader och för betalning till bl.a. de prioriterade fordringsägare som har bevakat reservationsvis. I motsats till vad benämningen interimsutdelning antyder är denna utdelningsform slutlig på det sättet att de medel som har betalats ut i samband med interimsutdelningen inte skall tas upp i ett senare upprättat utdelningsförslag.

Förskottslyftning regleras i 143–145 §§ KL. Endast förmånsberättigade borgenärer har möjlighet att lyfta medel i förskott, men de måste ställa borgen för eventuell återbetalningsskyldighet. Vissa borgenärsgrupper har företräde till förskottslyftning framför andra. Det är borgenärerna själva som tar initiativet till förskottslyftning genom begäran hos förvaltaren.

Inte heller institutet förskottslyftning har kommit att utnyttjas på det sätt som förutsätts i KL. I praktiken har i stället ett annat förfarande, vanligen benämnt underhandsutdelning, kommit till användning. Vanligast är att förvaltaren tar initiativet till betalningen. Skälet kan t.ex. vara att den ränta som löper på en företagsinteckning fordran är högre än vad konkursboet kan få ut genom insättning i en bank. En borgenär som inte har framställt begäran om förskottslyftning är inte skyldig att ta emot betalning i form av underhandsutdelning. Vid underhandsutdelning brukar förvaltaren inte kräva säkerhet för eventuell återbetalningsskyldighet. Detta beror på bl.a. att de borgenärer som oftast kommer i fråga för underhandsutdelning är staten, banker och andra kreditinstitut.

I fråga om mindre konkurs finns det inte några regler om interimsutdel-

ning eller förskottslyftning. I praktiken förekommer dock att förvaltaren tillställer borgenärerna utdelningsmedel i förtid.

Kommittén har (betänkandet s. 230) prövat möjligheten att slå samman instituten interimsutdelning och förskottslyftning till ett förfarande. Kommittén har emellertid avvisat den tanken och åberopat att det finns ett praktiskt behov av båda dessa förfaranden. Den praktiska vinsten av en sammanslagning skulle därmed bli liten.

Kommittén föreslår att institutet interimsutdelning behålls oförändrat medan reglerna om förskottslyftning byggs ut och anpassas till den oreglerade underhandsutdelningen. Enligt kommittén bör de nya reglerna tillämpas även i mindre konkurs. Förslagen har lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Enligt min mening bör reglerna om utdelning och betalning till borgenärerna i förtid kunna göras mer enhetliga och lättillämpade. De bör vidare vara tillämpliga oavsett om bevakning har ägt rum eller inte.

Instituten interimsutdelning och förskottslyftning företer en principiellt viktig skillnad i det att det förra utgör ett fullständigt utdelningsförfarande medan det senare utgör en betalning som är preliminär intill dess den slutligt tas upp i ett utdelningsförslag. Enligt min mening bör en enhetlig reglering bygga på reglerna om förskottslyftning.

Vid interimsutdelning måste utdelning till de borgenärer som har oprioriterade fordringar som regel tas upp på nytt i ett senare utdelningsförslag eftersom det på detta stadium i konkursen inte går att göra några säkra bedömningar av vilken utdelningsprocent som kan komma att bli aktuell för dessa fordringar. Om institutet interimsutdelning slopas skulle den fördelen vinnas att endast ett utdelningsförfarande blir aktuellt under konkursens handläggning. Därmed skulle beteckningen slututdelning kunna utmönstras ur KL. Med utdelning skulle alltid åsyftas den utdelning som sker i samband med att konkursen avslutas. För borgenärerna torde ett slopande av institutet interimsutdelning knappast i praktiken göra någon skillnad. De betalningar som borgenärerna skulle komma i åtnjutande av genom en vidgad möjlighet till förskottsbetalning skulle visserligen alltid få anses vara preliminära. Det ligger emellertid i sakens natur att betalning i förskott endast kan ske med belopp som med säkerhet inte kommer att överstiga den slutliga utdelningen. Om en borgenär gör framställning om förskottsbetalning, bör förvaltaren få kräva säkerhet för eventuell återbetalningsskyldighet om han anser det behövligt. Förvaltarna bör i detta avseende ges rätt fria händer. Angående den närmare utformningen av bestämmelserna får jag hänvisa till specialmotiveringen i anslutning till 11 kap. 14–17 §§.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: Slopandet av institutet interimsutdelning medför att reglerna om utdelning kan förenklas. Genom att vidga utrymmet för förtida utbetalningar av borgenärerna tillkommande utdelningar kan reglerna anpassas till den praxis med underhandsutdelningar som har kommit att utvecklas.

2.8.1 Inledning

I KL finns regler om konkurskostnader intagna på skilda ställen. Två huvudgrupper av regler kan urskiljas. Det är dels fråga om sådana regler som anger hur förvaltarens arvode skall beräknas och förfarandet vid prövningen av dennes arvodesanspråk. Dessa regler återfinns i 81–86 a §§ KL. Genom en hänvisning i 187 § KL gäller samma principer för beräkning av arvodet också i mindre konkurs. Förfarandet vid prövningen av förvaltarens arvodesanspråk är emellertid enklare i mindre konkurs än i ordinär konkurs. Arvodet bestäms i allmänhet efter taxa om konkursen avskrivs på grund av bristande tillgångar. Vidare behöver konkursdomaren inte sätta ut en förhandling för prövningen av anspråket.

Den andra gruppen av regler anger vem som skall bära konkurskostnaderna. Uttryckliga regler härom finns bara beträffande mindre konkurs i 188 § KL. Beträffande ordinär konkurs är det underförstått att kostnaderna alltid skall bäras av boet. I 188 § andra stycket KL sägs dock att kostnaderna i en ordinär konkurs som avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar skall, om de inte kan tas ut ur boet, utgå av allmänna medel. Enligt paragrafens tredje stycke skall detsamma gälla om konkursen har upphört på något annat sätt.

Kommittén föreslår ändringar i sak av reglerna om förvaltarens arvode på fyra punkter. Förbudet i 82 § tredje stycket KL att räkna arvode efter tid slopas. Rättens handläggning av arvodesfrågor i stor konkurs förenklas och förvaltares möjlighet att uppbära förskott vidgas. Slutligen föreslår kommittén en utvidgning av tillämpningsområdet för arvodestaxan i mindre konkurs.

Jag tar i det följande upp vissa av de förslag till ändringar rörande arvodesbestämningen m.m. som sålunda har aktualiserats. I övriga frågor får jag hänvisa till specialmotiveringen.

2.8.2 Beräkning av förvaltares arvode

Mitt förslag: Förbudet att räkna förvaltararvodet efter tid slopas.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 243).

Remissinstanserna: Förslaget har berörts endast av Sveriges advokatsamfund, som kritiserar det (remissammanställning I s. 81).

Skälen för mitt förslag: Arvode till förvaltare i ordinär konkurs skall enligt 82 § första stycket KL alltid fastställas av domstol. I samma paragrafs andra stycke slås fast att arvode till förvaltare inte får sättas till högre belopp än som med avseende på det arbete uppdraget krävt, den omsorg och skicklighet varmed uppdraget utförts samt boets omfattning får anses utgöra skälig ersättning.

I 82 § tredje stycket KL sägs att arvode inte får beräknas efter tid.

Därmed torde ursprungligen ha avsetts att arvodet inte får bestämmas efter konkursens varaktighet. En sådan beräkningsgrund skulle motverka önskemålet att konkurser avvecklas snarast möjligt. Bestämmelsens ordalydelse har emellertid också i praxis ansetts utesluta att arvode bestäms efter den tid som förvaltaren faktiskt har lagt ner på arbetet med konkursförvaltningen. Det anses att avgörande för arvodesbestämningen skall vara en allmän bedömning av arbetets kvantitet och kvalitet. Det har vidare antagits att ett förfarande bestående i att särskilt arvode fastställs för varje åtgärd skulle leda till en stegring av arvodets totalbelopp. Därför föreskrivs det i 83 § första stycket KL att arvode till förvaltare i princip skall fastställas till visst belopp i ett för allt.

Vid arvodesframställningen skall förvaltaren bifoga dels en specificerad räkning som utvisar hur det fordrade beloppet fördelar sig på de olika förvaltningsåtgärderna och dels en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört. Konkursdomstolen skall alltid inhämta tillsynsmyndighetens yttrande över förvaltarens arvodesframställning. Ofta sänder förvaltaren *in sin arvodesräkning direkt till tillsynsmyndigheten, som senare* översänder räkningen med sitt yttrande till konkursdomaren.

I mindre konkurser skall konkursdomaren enligt 187 § KL bestämma förvaltarens arvode efter att ha hört tillsynsmyndigheten. När en konkurs avskrivs enligt 185 d § KL bestäms förvaltararvodet enligt taxa. Konkursdomaren skall i mindre konkurser också alltid fastställa förvaltarens ersättning för kostnader eftersom staten ofta får stå även för dessa kostnader.

De ändringar i KL som genomfördes i samband med 1979 års reform syftade främst till att få till stånd en effektivare förvaltning av konkursbon. Förvaltarens ställning stärktes samtidigt som högre kompetenskrav ställdes på den som skulle kunna komma i fråga för uppdrag som konkursförvaltare. Å andra sidan skulle bl.a. de då nytillskapade tillsynsmyndigheterna i konkurser verka för att kostnaderna för förvaltningen höll sig på en acceptabel nivå. Det betonades därvid att tillsynsmyndigheterna fyllde en särskild uppgift i samband med prövningen av förvaltararvodena. Tillsynsmyndigheten ansågs ha goda förutsättningar att få ett tillfredsställande underlag för sin bedömning av framställda arvodesanspråk. Det nya tillsynssystemet ansågs också medföra förbättrade möjligheter att få till stånd enhetliga riktlinjer över hela landet för arvodesprövningen.

Det finns tecken som tyder på att 1979 års reform i just detta avseende fallit ut mindre väl. Sålunda har kronofogdemyndigheten i Kristianstad i en skrivelse till justitiedepartementet anfört att gällande regler för arvodesprövningen är otillräckliga och föreslagit att bestämmelserna om arvode till konkursförvaltare ses över. Saken har också tagits upp i en motion till 1983/84 års riksmöte (motion 1983/84:526). I denna föreslås att regeringen föranstaltar om en översyn av bestämmelserna om förvaltararvodet. Motionärerna ifrågasätter bl.a. om inte taxa borde införas också i andra konkurser än mindre konkurser som avskrivs enligt 185 d § KL. Motionärerna hävdar bl.a. att enhetliga linjer för arvodesprövningen inte har uppnåtts.

Riksskatteverket och Föreningen Sveriges kronofogdar vitsordar i remissyttranden över motionen att den framförda kritiken är berättigad och

förordar att en översyn av de nu gällande bestämmelserna görs. Framför allt upplevs avsaknaden av riktlinjer för arvodesprövningen som besvärande. De domstolsavgöranden som finns ger enligt RSV sällan eller aldrig någon vägledning för framtida prövningar; detta trots att tillsynsmyndigheten i målet ofta har lagt ner ett omfattande arbete på yttrandet över arvodesframställningen. – Lagutskottet (LU 1984/85:6) hemställde om avslag på motionen med hänvisning till att arbetet med den nya konkurslagen inte borde föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Kommitténs förslag att slopa förbudet att räkna arvode efter tid har som nämnts kritiserats av Sveriges advokatsamfund. Enligt samfundet har vissa tillsynsmyndigheter börjat ta alltför stor hänsyn till den tid som lagts ner på uppdraget. Denna utveckling anser samfundet olycklig eftersom den inte tillräckligt premierar kunniga och specialiserade konkursförvaltare. Samfundet anser att det nu gällande förbudet att räkna arvode efter tid utgör en behövlig garanti mot att tidsaspekten tillmäts alltför stor betydelse.

Det är naturligtvis viktigt att konkurskostnaderna hålls på en rimlig nivå. Den största kostnadsposten är i allmänhet förvaltarens arvode och det säger sig självt att prövningen av arvodesanspråket bör ske så noggrant som möjligt. I samband med den kritik som förts fram angående formerna för arvodesprövningen har inte från något håll ifrågasatts att prövningen bör ankomma på någon annan än rätten. Det bör således alltjämt vara rätten som slutligt prövar och fastställer arvodet.

I 22 § första stycket rättshjälpslagen (1972:429) och 21 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken sägs uttryckligen att vid bedömningen av vad som skall anses vara skäligt arvode till biträde enligt rättshjälpslagen resp. offentlig försvarare särskild hänsyn skall tas till den tid som har lagts ned på uppdraget. Vid prövning av arvodesanspråk enligt dessa båda lagrum har också den uppgivna tidsåtgången i praxis kommit att tillmätas avgörande betydelse.

När det gäller prövning av ersättning till biträde enligt rättshjälpslagen och till offentlig försvarare i brottmål har domstolen ofta en ganska klar uppfattning om uppdragets natur och om de speciella svårigheter som kan ha mött vid uppdragets fullgörande. Denna kunskap vinner rätten på ett naturligt sätt genom sitt eget sysslande med målet. Motsvarande gäller inte vid prövningen av konkursförvaltares arvodesanspråk. Domstolens arbetsuppgifter i konkurssammanhang ger normalt inte grund för några säkra slutsatser om förvaltaruppdragets natur och om de speciella förhållandena i de enskilda konkurserna.

Tillsynsmyndigheterna har, näst efter förvaltarna, den bästa kunskapen om de enskilda konkurserna. Det kan också antas att tillsynsmyndigheterna numera har samlat en bred kunskap om de olika problem som kan förekomma vid arvodesprövningen. Tillsynsmyndigheternas yttranden över förvaltarnas arvodesframställningar bör därför tillmätas stor betydelse vid rättens prövning av arvodesanspråket. Om därför domstolarna, vilket tillsynsmyndigheterna och RSV hävdar, inte fäster så stor vikt vid dessa yttranden kan detta sannolikt förklaras med bl. a. de svårigheter som

generellt är förknippade med prövningen av arvodesanspråk. Mot intresset att hålla kostnaderna nere står ju skyldigheten att bestämma en skälig ersättning för det arbete som förvaltaren faktiskt har utfört.

Avsaknaden av normer och riktlinjer för prövningen försvårar onekligen både tillsynsmyndighetens och rättens arbete. Vid tillkomsten av de nya tillsynsreglerna år 1979 förutsattes att myndigheternas arbete skulle avsätta sig bl.a. i en utvecklad praxis, som med tiden skulle underlätta prövningen. Det synes emellertid som om detta skett bara i en begränsad omfattning.

En bidragande orsak till detta är troligen att förbudet att räkna arvode efter tid medför att rätten och tillsynsmyndigheten inte får ett tillräckligt underlag för sin bedömning. Förbudet har medfört att förvaltarna i sina arvodesräkningar inte anger den tid som uppdraget har krävt. Varken rätten eller tillsynsmyndigheten har därför möjlighet att bedöma om den faktiska tidsåtgången eller den tillämpade timdebiteringen är rimlig. De båda faktorer som normalt tillmäts den största betydelsen vid arvodesprövningar är alltså inte kända. Om förbudet att räkna arvode efter tid slopas, torde förutsättningarna för en meningsfull prövning förbättras avsevärt.

Advokatsamfundet har uttryckt farhågor för att slopandet av förbudet att räkna arvode efter tid kommer att medföra att den kunnige och specialiserade konkursförvaltaren inte premieras tillräckligt. Jag anser dessa farhågor överdrivna. Ett slopande av nämnda förbud medför i detta hänseende endast att det går att kontrollera att den enskilde förvaltarens uppfattning om sin egen skicklighet står i rimlig överensstämmelse med rättens och tillsynsmyndighetens uppfattningar.

När förbudet nu slopas, bör förvaltarna naturligtvis i sina arvodesräkningar ange den tid som åtgått för uppdragets utförande. Den angivna tidsåtgången och timdebiteringen kommer här liksom i andra sammanhang där arvodesanspråk prövas att tillmätas stor betydelse. Jag vill emellertid betona att förhållandena i konkurssammanhang skiljer sig från andra situationer där arvodesprövningar av rätten förekommer. Alltjämt bör gälla att förvaltararvodet skall bestämmas till visst belopp i ett för allt och att hänsyn därvid skall tas inte bara till arbetets omfattning utan också till dess kvalitet. Ett system med fastlagda timkostnadsnormer passar inte särskilt bra i konkurssammanhang.

Sammanfattning av skälen för mitt förslag: Jag föreslår alltså att förbudet mot att beräkna konkursförvaltarens arvode efter tid slopas. Härigenom skapas ett bättre underlag för rättens och tillsynsmyndighetens prövning av framställda arvodesanspråk. Möjligheterna förbättras också för att i praxis utveckla normer och riktlinjer för arvodesprövningen.

2.8.3 Arvodestaxa

Mitt förslag: Nuvarande utrymme för förvaltartaxa bibehålls i huvudsak oförändrat.

Kommitténs förslag: Taxeområdet utvidgas att omfatta också sådana mindre konkurser vari utdelning i förenklad form äger rum (betänkandet SOU 1983:24 s. 371).

Remissinstanserna: Sveriges advokatsamfund motsätter sig en utvidgning av det taxesatta området. Riksskatteverket ifrågasätter om det går att utforma taxan så att den ger rimliga resultat i av kommittén föreslagna fall. I övrigt har inga synpunkter på förslaget framförts (remissammanställning I s. 72–83).

Skälen för mitt förslag: Med stöd av ett bemyndigande i 187 § KL har domstolsverket utfärdat en konkursförvaltartaxa. Taxan omfattar i princip alla mindre konkurser som avskrivs enligt 185 d § KL, dvs. på grund av att tillgångarna inte räcker till för att betala konkurskostnaderna. I dessa fall utgår förvaltarens arvode normalt enligt taxan, för närvarande med 3000 kr. (DVFS 1986:15). Taxan får överskridas om skäligt arvode befinnes överstiga taxebeloppet med minst hälften. Gränsen för överskridande blir alltså 4500 kr.

Konkurslagskommittén föreslår att taxa skall kunna tillämpas för arvodesbestämningen också i sådana mindre konkurser som avslutas med utdelning i förenklad form, dvs. genom direkta utbetalningar till bäst prioriterade borgenärer.

I den tidigare berörda motionen 1983/84:526 framförs krav på att systemet med taxebundna förvaltararvoden skall utvidgas. Ingen av de remissinstanser som yttrat sig till lagutskottet har tillstyrkt en utvidgning av det taxebundna området. Flertalet av remissinstanserna – däribland domstolsverket – har ställt sig direkt avvisande till en sådan utvidgning. Som tidigare nämnts har motionen avslagits.

Det arbete som förvaltare måste lägga ned i tillgångskonkurser varierar högst avsevärt, bl.a. beroende på konkursboets omfattning, om konkursgäldenären drivit rörelse och vilket slag av rörelse det gäller, antalet fordringsägare m.m. Enligt min uppfattning är det därför mycket svårt att genomföra en utvidgning av det taxesatta området till att omfatta även konkurser med utdelning. Även om det bland tillgångskonkurserna skulle gå att urskilja en eller annan typisk konkurs som skulle kunna tjäna som riktmärke vid en taxesättning är det tydligt att man för att undgå stötande resultat måste kunna frångå taxan i åtskilliga fall, kanske de flesta. Härigenom bortfaller emellertid det viktigaste argumentet för att införa en taxa.

Kommittén har föreslagit att det taxesatta området utvidgas till att omfatta även sådana konkurser som enligt kommittéförslaget skall avslutas med utdelning i förenklad form. Som framgår av vad jag har anfört tidigare (avsnitt 2.7.1) kan jag emellertid inte annat än i begränsad omfattning biträda det senare förslaget. Den motsvarighet till kommitténs förslag som jag föreslår är att betrakta som en form av avskrivning av konkurs och faller därför utan vidare inom det taxebundna området.

Mot bakgrund av det sagda anser jag att nuvarande principer för att avgränsa det taxesatta området bör behållas oförändrade. Med det enhetliga förfarandet följer att även de konkurser som nu avskrivs enligt 186 § KL, s.k. efterföljande fattigkonkurser, formellt kommer att omfattas av det taxesatta området. I praktiken torde det dock i sådana konkurser ofta finnas anledning att frångå taxan.

2.8.4 Rättens handläggning av arvodesfrågor

Mitt förslag: Nuvarande krav i ordinär konkurs att förhandling vid prövning av förvaltarens arvodesanspråk alltid skall hållas får inte någon motsvarighet i den nya lagen. Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan om den finner skäl till det.

Kommitténs förslag överensstämmer i princip med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 349–350).

Remissinstanserna: Förslaget har berörts i enstaka remissyttranden. En kronofogdemyndighet anser att möjligheten att hålla förhandling i arvodesfrågan bör slopas helt (remissammanställning I s. 72–83).

Skälen för mitt förslag: Enligt 85 § KL skall konkursdomaren då framställning om bestämmande av arvode i en ordinär konkurs har kommit in sätta ut en förhandling för ärendets handläggning hos rätten. Före 1979 års konkursreform skulle konkursdomaren kungöra kallelse till förhandlingen. Numera är det tillräckligt att konkursdomaren skickar underrättelser om förhandlingen till förvaltaren, gäldenären och sådan borgenär som begärt att bli underrättad om förhandlingen. Rätten är enligt 211 § tredje stycket KL vid prövningen domför med en lagfaren domare. Av fjärde stycket samma paragraf framgår att om part eller annan uteblir från förhandlingen, utgör detta inte hinder för målets handläggning.

Reglerna om handläggningen av förvaltares arvodesanspråk i ordinär konkurs gäller inte i mindre konkurs. I sådana bestämmer konkursdomaren arvodet efter att ha hört tillsynsmyndigheten.

Enligt kommittén förekommer det i ordinär konkurs endast undantagsvis att någon borgenär begär att få bli underrättad om förhandlingen. Särskilt med tanke på tillsynsmyndighetens roll i samband med arvodesprövningen synes det enligt kommittén inte påkallat att i alla lägen kräva muntlig förhandling. Många gånger är förhållandena sådana att arvodesfrågan kan avgöras på handlingarna. Kommittén föreslår därför att kravet på obligatorisk förhandling för prövning av arvodesfrågor slopas.

Det enhetliga konkursförfarandet medför behov av ett enhetligt prövningsförfarande. De mer utbyggda förfaranderegleria för ordinär konkurs bör i och för sig utan svårigheter kunna anpassas till det enhetliga konkursförfarandet. Därvid bör emellertid kravet på förhandling mjukas upp.

Jag anser inte att det i lagen behöver anges i vilka fall som rätten skall hålla förhandling. Det bör vara tillräckligt att rätten ges möjlighet att hålla muntlig förhandling när den finner skäl till det. Tillsynsmyndighetens yttrande över förvaltarens arvodesanspråk bör enligt min mening tillmätas stor betydelse vid bedömningen av behovet av muntlig förhandling.

2.8.5 Förskott på förvaltararvode

Mitt förslag: Det blir lättare för förvaltare att få förskott på arvodet.

Kommitténs förslag överensstämmer i princip med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 350–352).

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft några invändningar mot förslaget.

Skälen för mitt förslag: Ursprungligen saknades helt möjlighet för förvaltare att uppbära förskott på sitt arvode. År 1960 infördes i en nyinsatt paragraf, 86 a § KL, en sådan möjlighet. Bestämmelserna, som i huvudsak gäller oförändrade i dag, ger uttryck för en restriktiv inställning i fråga om sådant förskott. Som förutsättning för att förskott skall kunna utgå till förvaltare anges i paragrafen att det med hänsyn till omfattningen av det arbete uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden finnes påkallat av synnerliga skäl att förskott utgår. I sin framställning om förskott skall förvaltaren ange de skäl för förskott som han åberopar. Han skall också bifoga en arbetsredogörelse liksom en uppgift om boets ekonomiska ställning. Innan konkursdomaren beslutar om förskott skall han inhämta yttrande av tillsynsmyndigheten.

I mindre konkurs finns i dag inte några formella möjligheter att ge förvaltaren förskott på arvodet.

KL:s restriktiva attityd gentemot förskott på förvaltararvode har medfört problem i praktiken, särskilt efter 1979 års reform. Den krets av personer som numera kan komma i fråga för uppdrag som förvaltare är begränsad och den förutsätts bestå av specialister med tillgång till en välutvecklad kontorsorganisation. Eftersom uppdragen har koncentrerats till vissa förvaltare har dessa personers möjligheter att åta sig andra uppdrag minskat. Olägenheterna av att betalningen för arbetet kan dröja accentueras därmed. Det sägs ha förekommit att förvaltare har tvingats ta upp lån för att klara sina kostnader i avvaktan på betalning. Det har å andra sidan upplysts om att bestämmelserna på vissa håll i praktiken har kommit att tillämpas mer generöst än som egentligen har varit avsett. Kommittén föreslår mot den bakgrunden att bestämmelserna om förskott görs mindre restriktiva.

Jag anser för egen del att det nu gällande kravet på synnerliga skäl för förskott är onödigt betungande. I och med tillskapandet av dagens tillsynsorganisation har möjligheterna att bedöma skäligheten av yrkade förskottsbelopp ökat. Tillsynsmyndigheten har i allmänhet en någorlunda klar bild av förvaltarens dittills nedlagda arbete, återstående handläggningstid och boets ställning. Jag ansluter mig därför till kommitténs förslag om uppmjukning av förutsättningarna för att förvaltarna skall få uppbära förskott på arvodet.

Konkurslagskommitténs förslag om ändrade regler om förskott på förvaltararvode tar sikte endast på ordinära konkurser. Behovet gör sig emellertid gällande även i en hel del av de mindre konkurserna. I ett enhetligt förfarande bör gälla att förskott bör komma i fråga endast i mer omfattande konkurser. Vidare bör förvaltaren ha nedlagt ett betydande arbete på konkursen. Förskott bör inte heller utgå i andra fall än då konkursen beräknas pågå under ytterligare så lång tid att det framstår som obilligt att kräva att förvaltaren skall invänta konkursens slut innan han får

betalt. Det finns emellertid knappast någon anledning att uttryckligen undanta vissa konkurser från tillämpningsområdet.

Förfarandet vid prövning av en begäran om förskott bör vara detsamma som i dag. Rätten skall alltid inhämta yttrande från tillsynsmyndigheten innan förskott beslutas. Det bör betonas att ett beslut om förskott inte innebär att arvodets skälighet prövas. Givetvis bör den situationen undvikas att förvaltaren i konkursens slutskede tvingas återbetala medel som han har uppburit i förskott. Vid förskottsbetalningen tillerkänns förvaltaren endast ett belopp à conto som skall avräknas från det slutliga arvodet.

2.9 Information om beslut och åtgärder under konkurs

2.9.1 Inledning

Såväl KL som KF innehåller en mängd olika bestämmelser om spridande av information om beslut och åtgärder i konkurs. Ytterligare regler om detta finns i annan lagstiftning, bl.a. i lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m. (kungörandelagen). Dessa regler om spridande av information utgör ett nödvändigt komplement till konkursrättens regelsystem i övrigt. Många av KL:s regler förutsätter att en viss information kommer olika intressenter till del. Sålunda skulle exempelvis borgenärerna inte veta hur de skall gå till väga för att göra sina fordringar gällande om de inte informerades om handläggningsform, bevakningstider m.m.

Det förhållandet att reglerna om spridande av information i konkurs återfinns på flera ställen medför att regleringen är svårtillgänglig. Den är inte heller enhetlig. Allt detta medför svårigheter för de personer som har att tillämpa bestämmelserna att sätta sig in i regelsystemet.

Under senare år har vid flera olika tillfällen uttalats önskemål om att KL:s regler om kungörande skall ses över. I betänkandet (Ds Ju 1979:16) "Kungörelseannonsering – men till vilket pris?" förordades vissa riktlinjer enligt vilka KL:s regler om spridande av information borde reformeras. Syftet skulle därvid vara att sänka kostnaderna för kungörande samt att effektivisera kungörelseannonseringen.

Konkurslagskommittén har undersökt möjligheterna att nå de sålunda uttalade målen beträffande snart sagt alla de olika beslut eller åtgärder i konkurs som det skall informeras om. Kommittén har därvid vägletts av det uttalande som redovisades i det nämnda betänkandet angående kungörande i samband med konkurs, nämligen att sådana kungörelser som kan betecknas som interna procedurtekniska meddelanden av betydelse endast för dem som har intressen i konkursen borde ersättas av direkta underrättelser till dessa.

Jag kommer i det här sammanhanget att närmare beröra tre av de förslag som kommittén har framfört, nämligen omfattningen av informationsskyldigheten, utbyte av kungörelse mot särskilda underrättelser och frågan om kungörelseannonsering i de fall som kungörande inte behöver ske enligt

den s.k. breda principen enligt 3 § kungörandelagen. I övriga frågor hänvisar jag till specialmotiveringen i anslutning till 15 kap.

Kommitténs förslag har fått ett i huvudsak positivt bemötande av remissinstanserna (remissammanställning I s. 29–41). Även jag kan i allt väsentligt instämma i förslagen. Förutsättningarna kommer emellertid, med det enhetliga konkursförfarande som jag förordar, delvis att förändras. Det enhetliga förfarandet förutsätter att reglerna om information samordnas. De för denna samordning mest betydelsefulla förändringarna är visserligen av sådan karaktär att de bör införas i en ny konkursförordning men det enhetliga konkursförfarandet påkallar behov av delvis nya lösningar även av vissa av de frågor som regleras i lagen.

Som jag kommer att belysa närmare i specialmotiveringen förordar jag att reglerna om förhandlingar och sammanträden systematiseras på ett nytt sätt. Begreppet sammanträden bör förbehållas sådana sammankomster vid vilka rätten inte förväntas fatta något beslut i sak. Utöver edgångssammanträdet och förlikningssammanträdet bör med denna utgångspunkt endast en ytterligare sammankomst benämnas sammanträde, nämligen den då borgenärerna skall rösta om ett av gäldenären framlagt ackordsförslag. För övriga sammankomster som hålls inom konkursärendets ram bör begreppet förhandling användas.

Bestämmelser om kallelser till förhandlingar avses bli införda i den nya konkurslagen. Detsamma avses gälla också beträffande kallelser till edgångssammanträdet och förlikningssammanträdet. I överensstämmelse med vad som gäller i dag bör det också i själva lagen anges att borgenärerna genom kungörelse skall kallas till sammanträde för prövning av ett ackordsförslag. Närmare regler om dessa kallelser bör tas upp i förordningen.

Lagrådet anser att alla föreskrifter om tillkännagivanden för konkursförfarandets parter som är påkallade för att dessa skall kunna ta till vara sin rätt i olika skeden av konkursen skall tas upp i konkurslagen. Jag har inget att erinra mot den uppfattningen. Därför bör regler om underrättelser av skilda slag också tas upp i lagen. Jag föreslår vidare att det införs en regel som anger att underrättelser till vissa borgenärer och sådana kallelser som inte behöver delges i vissa fall kan utfärdas i form av kungörelse. Regeln avses bli tillämplig i omfattande konkurser med ett stort antal borgenärer med oprioriterade fordringar.

Innan jag går in på de tre angivna särskilda delarna av kommittéförslaget vill jag emellertid som min mening framhålla att kommitténs förslag att samla alla centrala och generellt betydelsefulla regler om information om beslut och åtgärder i konkurs i ett kapitel innebär en klar förbättring av regleringen jämfört med gällande KL. Min avsikt är att i princip följa förslaget i detta hänseende.

2.9.2 Informationspliktens omfattning

Mitt förslag: Informationsplikten bibehålls i princip oförändrad.

Kommitténs förslag: Om förvaltaren efter bevakningstidens utgång anser att det är uppenbart att tillgångarna i boet inte räcker till utdelning för fordringar som har bevakats utan förmånsrätt, skall han anmäla det till rätten. Förvaltarens anmälan medför att de berörda borgenärerna inte behöver tillställas ytterligare information i konkursen. Borgenärerna skall av rätten underrättas om förvaltarens anmälan och om vad den innebär för deras del (betänkandet SOU 1983:24 s. 153– 156).

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Vissa instanser framhåller dock att de berörda borgenärernas rättstrygghet försämras om de inte får någon information då konkursen avslutas med utdelning (remissammanställning I s. 29–41).

Skälen för mitt förslag: Kommittén har ingående undersökt möjligheterna att begränsa rättens skyldighet att informera de berörda intressenterna om konkursens förlopp. Enligt kommittén finns det möjligheter till begränsningar av informationsplikten endast i de fall då det efter bevakning framstår som uppenbart att tillgångarna i boet inte förslår till utdelning för de oprioriterade fordringarna. Under förutsättning att förvaltaren har meddelat rätten detta och att rätten i sin tur har tillställt de berörda borgenärerna information om förvaltarens anmälan och om att de framdeles inte kommer att erhålla någon information, behöver dessa inte därefter tillställas någon särskild information om konkursen.

Jag kan för min del instämma i kommitténs slutsats att det saknas utrymme för att begränsa rättens informationsplikt i andra fall än de som berörs av kommitténs förslag. Frågan är emellertid om ens en sådan inskränkning är godtagbar. Vissa remissinstanser, däribland Svea hovrätt och Svenska bankföreningen, har framfört kritik mot förslaget och hävdat att det från rättssäkerhetssynpunkt inte kan accepteras att borgenärer med oprioriterade fordringar blir helt utan information också om framlagda utdelningsförslag.

Tanken med det enhetliga konkursförfarande som jag förordar är att alla konkurser skall handläggas efter i princip samma regler. I enlighet med vad jag tidigare har utvecklat är avsikten att bevakningsförfarande skall anordnas endast om det behövs. Bevakning förutsätts förekomma i princip endast om det kan antas att de oprioriterade fordringarna kommer i fråga för utdelning i konkursen. Beslut om att bevakning skall ske förutsätts vidare fattas först sedan boutredningen nått det stadium då det med betydande grad av säkerhet går att bedöma de oprioriterade fordringarnas utsikter till utdelning. En konsekvens härav är att antalet konkurser med bevakning kan förväntas markant understiga antalet ordinära konkurser i dag. Förhoppningsvis kommer det nya systemet att innebära att bevakning i princip skall behöva förekomma endast i de konkurser där de oprioriterade fordringarna senare verkligen också får utdelning. Mot bakgrund av de förhållanden som redovisas i betänkandet kan detta antas bli fallet i cirka 2 % av alla konkurser.

Uppenbarligen blir utrymmet för att tillgripa den av kommittén föreslagna möjligheten att begränsa informationen avsevärt mindre när nu skiljelinjen mellan ordinära och mindre konkurser slopas. Den föreslagna möjligheten skulle i ett enhetligt konkursförfarande kunna utnyttjas endast i

sådana fall där förvaltaren har missbedömt de oprioriterade fordringarnas utsikter till utdelning eller då bevakning har tillgripits av något annat skäl. Även om någon av dessa situationer kan tänkas uppstå bör det finnas anledning att anta att det sker mycket sällan. Det finns enligt min uppfattning inte tillräckliga skäl att genomföra den av kommittén föreslagna begränsningen med sikte på dessa fall.

När det sedan gäller de konkurser som handläggs utan bevakning kan man regelmässigt anta att de oprioriterade borgenärerna blir utan utdelning. En förutsättning för att förslaget med en inskränkning av den fortsatta informationsskyldigheten skall medföra några förbättringar är, som jag tidigare har nämnt, att kungörandet får bytas ut mot särskilda underrättelser till de prioriterade borgenärerna. Som jag återkommer till i det följande (avsnitt 2.9.3), anser jag mig kunna biträda det förslaget endast under förutsättning att bevakningsförfarande har ägt rum. En begränsning av informationsskyldigheten gentemot de oprioriterade borgenärerna skulle därför få betydelse endast beträffande sådana underrättelser som skall skickas trots att kungörelse utfärdas. Detta skall för närvarande i mindre konkurser ske endast vid kungörande av slututdelning och slutredovisning.

I det förslag till ny konkursförordning som jag kommer att lägga fram under förutsättning att riksdagen godtar föreliggade förslag avser jag att föreslå att de nu gällande reglerna om underrättelser till borgenärerna om utdelning i mindre konkurs behålls och blir tillämpliga i alla konkurser. Detta innebär att alla kända borgenärer i princip skall tillställas en särskild underrättelse om utdelningsförslaget. Underrättelse behöver dock inte sändas om den kan bedömas sakna betydelse för borgenären. Detta bör normalt sett medföra att de oprioriterade borgenärer som inte tillagts utdelning i förslaget inte behöver tillställas underrättelse om utdelningsförslaget, om det står i saklig överensstämmelse med innehållet i den underrättelse som har utgått omedelbart efter edgångssammanträdet. Av det nu sagda följer att behovet av att kunna inskränka underrättelseskyldigheten efter kommittéförslagets linjer får bedömas som ytterst ringa även när det gäller konkurser utan bevakningsförfarande.

2.9.3 Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser

Mitt förslag: Kungörelse får i vissa särskilt angivna fall ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse skulle bli lägre eller kungörelse annars är lämpligare.

Kommitténs förslag: Kommittén föreslår att kungörande i vissa särskilt angivna fall skall ersättas med skriftliga underrättelser om det kan antas att kostnaden för tillkännagivandet därmed blir lägre och det i övrigt framstår som lämpligt. De i KL-förslaget angivna fallen står huvudsakligen i principiell överensstämmelse med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 156–160).

Remissinstanserna: Förslaget lämnas utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Information som lämnas i form av särskilda underrättelser till borgenärerna innebär generellt sett att dessa får tillgång till informationen på ett säkrare sätt än om denna lämnas genom kungörelse. Enligt min mening finns det starka skäl som talar för att kommitténs förslag om att kungörelser skall kunna bytas ut mot skriftliga underrättelser genomförs. Detta förutsätter dock enligt min mening att systemet ger tillfredsställande garantier för att borgenärernas rättstrygghet inte på något avgörande sätt försämras.

Det system med enhetligt konkursförfarande som jag här utgår från innebär i detta hänseende att förutsättningarna i viss mån förändras. Kommitténs förslag omfattar i första hand endast ordinära konkurser. Dock föreslår kommittén att information om att ett utdelningsförslag har lagts fram i mindre konkurs inte alltid skall behöva ske i form av kungörelse utan att informationen även i detta fall bör kunna tillställas de ifrågavarande borgenärerna genom särskilda underrättelser.

En förutsättning för att kungörelse skall kunna bytas ut mot särskilda underrättelser utan att befogade rättssäkerhetsintressen blir lidande är att kretsen av informationsmottagare går att bestämma med en betydande grad av säkerhet. Kommitténs förslag vilar på den grunden att bevakning har ägt rum eller, i fallet mindre konkurs, att de oprioriterade borgenärerna inte skall tillställas någon ytterligare information om konkursen. Enligt mitt förslag skall, som framgår av det föregående avsnittet (2.9.2), alla borgenärer i princip alltid ges möjlighet att erhålla information om upprättade utdelningsförslag. Vidare medför det enhetliga konkursförfarandet att bevakningsförfarande kan antas komma att äga rum i ett mindre antal konkurser än i dag. Om inte bevakning har ägt rum kan enligt min mening kretsen av informationsmottagare inte anses känd med tillräcklig grad av säkerhet. Detta innebär att utrymmet för utbyte av kungörelse mot särskilda underrättelser till borgenärerna krymper.

Trots detta anser jag att det i vissa särskilt angivna fall bör finnas möjlighet att byta ut kungörelse mot särskilda underrättelser, om de allmänna förutsättningarna för ett sådant utbyte är uppfyllda. Beträffande frågan vilka särskilda fall som bör omfattas får jag hänvisa till specialmotiveringen i anslutning till 15 kap. 2 §. Allmänt kan sägas att antalet fall, även om de står i huvudsaklig principiell överensstämmelse med KLförslaget, i mitt förslag har minskat, främst till följd av de ändrade förutsättningar som jag nyss har berört.

Enligt KLförslaget skall som allmän förutsättning för utbyte av kungörelse mot särskilda underrättelser gälla att det kan antas att kostnaden för tillkännagivandet därigenom blir lägre och att det i övrigt framstår som lämpligt. Varje gång som det blir aktuellt att tillämpa den bestämmelsen måste rätten därför göra en kostnadsjämförelse. Kommittén har också visat hur en sådan kostnadsjämförelse kan gå till. Även om man schabloniserar kostnaderna för de särskilda underrättelserna medför den föreslagna ordningen ett inte obetydligt merarbete för rätten. Det finns enligt min mening anledning att i stället föreslå den ordningen att om utbyte i det särskilda fallet är möjligt, sådant utbyte också bör ske. Rätten bör emeller-

tid kunna avstå från utbytet om det finns anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet skulle bli lägre med kungörelse eller om kungörelse i övrigt är lämpligare. Det kan förmodas att antalet borgenärer då normalt sett måste vara mycket stort för att utbyte inte skall ske. Ett annat skäl för att ändå behålla kungörelse kan vara att rätten anser att kretsen av informationsmottagare i det ifrågavarande fallet trots allt inte är känd med tillräcklig grad av säkerhet.

2.9.4 Kungörelseannonsering

Mitt förslag: Kungörelse skall, i andra fall än när det gäller kungörelse om konkursbeslutet, annonseras, förutom i Post- och Inrikes Tidningar, i den eller de dagstidningar som rätten bestämmer. I kungörelsen om konkursbeslutet skall anges att annonsering fortsättningsvis kommer att ske i ett begränsat antal tidningar.

Kommitténs förslag överensstämmer i stort med mitt förslag (betänkandet SOU 1983: 24 s. 160).

Remissinstanserna: Den remissinstans – Svenska tidningsutgivarföreningen – som uppehållit sig främst kring denna fråga har strukit under det angelägna i att det i framtiden inte åläggs en tidning att i en kungörelse hänvisa läsaren till en annan tidning. Föreningen tillstyrker kommitténs förslag (remissammanställning I s. 29–41).

Skälen för mitt förslag: I kungörandelagen finns det regler om bl.a. annonsering av myndigheters kungörelser av beslut eller åtgärder i vissa fall. Av dessa regler följer att, om kungörelse i ortstidning är föreskriven, kungörelsen skall införas i alla tidningar som har en viss angiven spridning inom den ort där kungörandet skall äga rum. Det kan i många fall röra sig om ett stort antal tidningar. Detta blir givetvis kostsamt om flera kungörelser skall utfärdas i en konkurs. Enligt KL får emellertid annonsering av kungörelse i samband med konkurs i flera fall ske i en begränsad omfattning. Detta gäller dock inte kungörelsen om konkursbeslutet. Detta beslut är av stor betydelse inte bara för dem som har direkta intressen att bevaka i konkursen utan också för exempelvis den som avser att ingå en affärsförbindelse med den berörde gäldenären. Dessutom är en rad viktiga rättsverkningar knutna till kungörandet av konkursbeslutet.

Av KL framgår inte i vilken omfattning fortsatt annonsering av kungörelse skall ske. Konkursdomaren skall i stället i samband med konkursbeslutet bestämma i vilka tidningar som fortsatt annonsering skall ske. I kungörelsen om konkursbeslutet skall det anges vad konkursdomaren sålunda beslutat. Av detta följer att det av en kungörelse som införs i en tidning kan framgå att den fortsatta annonseringen kommer att ske inte i den tidningen utan i en konkurrerande tidning. Detta förfarande, att hänvisa sina läsare till konkurrerande tidningar, strider mot många tidningars principer och det uppges ha förekommit att tidningar har vägrat att föra in hänvisningen.

Enligt kommittén skulle det, mot bakgrund av kommitténs förslag om begränsning av informationsplikten och utbyte av kungörelse mot separata underrättelser, bli missvisande att behålla föreskriften att konkursdomarens beslut om i vilka tidningar fortsatta kungörelser om konkursen skall tas in skall framgå av konkurskungörelsen. Kommittén erinrar också om den kritik som förekommit mot att kungörelsen i en tidning hänvisar till en konkurrerande tidning. Kommittén föreslår därför att nämnda föreskrifter upphävs. Enligt kommittén får emellertid förutsättas att kungörelser om konkursens förlopp som huvudregel förs in i samma tidning eller tidningar.

Remissinstanserna lämnar allmänt förslaget utan erinran. Svenska tidningsutgivarföreningen tillstyrker förslaget.

För egen del vill jag anföra följande. Kungörelsen om konkursbeslutet är den tveklöst viktigaste kungörelsen under konkursen. I likhet med kommittén anser jag att det beträffande denna kungörelse saknas anledning att frångå gällande ordning om kungörelseannonsering enligt den breda ortstidningsprincipen.

Jag kan också ställa mig bakom kommittéförslaget om slopande av föreskriften rörande konkursdomarens beslut angående det fortsatta kungörandet. I fortsättningen kommer alltså konkurskungörelsen inte att innehålla någon uppgift om i vilken eller vilka tidningar kungörelser om konkursen fortsättningsvis kommer att tas in. Det blir i stället rätten som i varje enskilt fall bestämmer i vilka ortstidningar kungörandet skall ske. Jag delar emellertid kommitténs uppfattning att alla fortsatta kungörelser i konkursen normalt bör genomgående införas i samma tidningar.

Den ordning som jag nyss förordat kan emellertid medföra att den som läser en kungörelse om ett konkursbeslut inges den felaktiga föreställningen att också ytterligare kungörelser om konkursen kommer att införas i samma tidning. Det är därför rimligt att han på något sätt uppmärksammas på att detta inte behöver vara fallet. Det kan emellertid enligt min mening vara tillräckligt att det, i förekommande fall, i kungörelsen anges att annonsering av kungörelser i konkursen fortsättningsvis kommer att ske i ett begränsat antal tidningar. En bestämmelse om detta kan meddelas i förordning.

En remissinstans har efterlyst vägledande uttalanden om i hur många tidningar fortsatt annonsering normalt bör ske. Det uppges att vissa konkursdomare bestämmer att fortsatt annonsering skall ske i fem tidningar medan den av domstolsverket utskickade handboken för konkursdomarens handläggning av bl.a. konkurser anger att fortsatt annonsering normalt skall ske – utöver i Post- och Inrikes Tidningar – endast i en tidning.

För egen del anser jag det klart att fortsatt annonsering bör ske i ett mindre antal tidningar än vad som skulle följa av kungörelse enligt den breda principen. Jag har i och för sig ingen erinran mot den tolkning som domstolsverket rekommenderar, nämligen att fortsatt annonsering skall ske bara i en ortstidning. Jag vill emellertid understryka att det ibland kan vara fullt motiverat att införa kungörelsen i ytterligare någon eller några tidningar. Detta kan vara fallet när exempelvis två tidningar har nästan lika stor spridning inom en ort eller om gäldenären driver verksamhet på mer än en ort. Andra särskilda omständigheter, såsom att antalet borgenärer är mycket stort, kan också motivera att kungörelse införs i flera tidningar.

Mitt förslag: Förvaltaren skall i större utsträckning än för närvarande tillämpa mer utvecklade bokföringsprinciper vid redovisningen av förvaltningen.

Kommitténs förslag överensstämmer med gällande ordning.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser påpekar att de nu gällande kraven på konkursförvaltarens redovisning inte är tillfyllest om förvaltaren fortsätter en av konkursgäldenären driven rörelse (remissammanställning I s. 95–108).

Skälen för mitt förslag: Frågan om principerna för förvaltarens bokföringsskyldighet under konkurs prövades i samband med 1979 års konkurslagsreform. Enligt 57 § KL gäller nu att kontantprincipen normalt skall tillämpas men att denna princip får vika om god redovisningssed med hänsyn till särskilda förhållanden påkallar att bokföringen sker på annat sätt. I anslutning till denna bestämmelse uttalade dåvarande chefen för justitiedepartementet (prop. 1978/79:105, s. 182) att särskilda förhållanden kunde anses föreligga när gäldenärens rörelse drevs vidare efter konkursutbrottet eller när konkursboet var omfattande eller komplicerat. Som ytterligare ett exempel på särskilda förhållanden angavs att gäldenären har en välordnad bokföring och att konkursförvaltaren utnyttjar denna för den fortsatta redovisningen och därvid tillämpar bokföringsmässiga grunder. En vägledande aspekt angavs vara att bokföringsmetoden inte får väljas så att förvaltningen onödigtvis fördyras. Det förutsattes att bokföringsnämnden skulle utfärda råd och anvisningar om vad som närmare bör gälla i fråga om bokföring i konkurs.

Bokföringsnämnden har utfärdat anvisningar beträffande bokföring i konkurs (BFN:12). Anvisningarna innebär starkt sammanfattat följande. I normala konkurser skall förvaltarna tillämpa en renodlad kontantprincip. Om avvecklingen är mer komplicerad eller tidskrävande eller om en av gäldenären driven rörelse fortsätts skall i första hand, om konkursföretagets bokföring är välordnad, denna utnyttjas. Om så inte är fallet skall en modifierad kontantprincip tillämpas. Av anvisningarna framgår närmare hur bokföringen skall ordnas i de olika fallen.

Ett flertal remissinstanser har pekat på att konkurslagens regler om bokföring i konkurs inte motsvarar moderna redovisningskrav. Kritiken tar främst sikte på bokföringsskyldigheten i sådana konkurser där gäldenärens rörelse drivs vidare. Ett avgörande från högsta domstolen (NJA 1982 s. 900) har enligt dessa kritiker förstärkt behovet av en specialiserad resultatredovisning. I detta avgörande slås fast att den upparbetning som under konkursen sker av företagsinteckнad egendom skall komma såväl inteckningshavarna som konkursboet till godo enligt vissa angivna fördelningsprinciper. För att detta skall kunna ske måste, menar kritikerna, större krav ställas på bokföringen än vad som sker i dag. Avgörandet anses påkalla en översyn av bokföringsnämndens anvisningar.

Föreningen Ekonomer inom exekutionsväsendet anser att bokförings-

nämndens anvisningar inte står i överensstämmelse med de uttalanden som den dåvarande chefen för justitiedepartementet gjorde i samband med tillkomsten av gällande regler såvitt gäller bokföringsskyldigheten vid fortsatt rörelsedrift.

För egen del får jag anföra följande. De flesta konkurser är av enkel beskaffenhet. Många konkurser avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar redan i anslutning till edgångssammanträdet. I andra konkurser står det tidigt klart att en snabb avveckling skall ske och behållningen därefter delas ut till de berättigade borgenärerna. I sådana och andra enkla konkurser bör bokföringen ske på enklast möjliga sätt. Den renodlade kontantprincipen torde här väl fylla sin funktion. Jag är inte beredd att frångå tidigare ställningstagande att kontantprincipen bör gälla som huvudregel för bokföringsskyldigheten i konkurs.

Det finns däremot anledning att ta fasta på den kritik som har framförts såvitt gäller bokföringsskyldigheten i mer omfattande eller komplicerade konkurser. Detta gäller framför allt i sådana konkurser där gäldenärens rörelse drivs vidare av konkursförvaltaren. Inte minst för att de principer som numera gäller för fördelningen av det upparbetade värdet av företagsintecknad egendom skall kunna tillämpas kan det vara nödvändigt med en mer utbyggd redovisning som kan visa resultatet av rörelsedriften. Jag menar dock inte att resultatredovisning skall utgöra grundprincipen i alla de konkurser vari kontantprincipen i enlighet med vad som sagts nu inte är tillräcklig. Redovisning i konkurs bör inte göras mer komplicerad och kostnadskrävande än vad som är motiverat av de speciella krav som konkurssituationen för med sig.

Det finns emellertid anledning att nu öka utrymmet för undantag från kontantprincipen. Jag föreslår att kravet på att det måste föreligga särskilda förhållanden för att avsteg från kontantprincipen skall få göras slopas. I stället bör det räcka att god redovisningssed påkallar att annan bokföringsprincip tillämpas.

Den nu förordade ändringen medför att bokföringsnämnden bör se över de nu gällande anvisningarna för bokföring i konkurs. Enligt vad jag inhämtat har nämnden redan inlett en sådan översyn. En viktig uppgift för nämnden är att bevaka att tillräckliga krav på bokföringen ställs i sådana konkurser där kontantprincipen inte räcker till men att dessa krav inte generellt ställs så högt att det medför en onödig fördyring av konkursförvaltningen i sådana konkurser där exempelvis en modifierad kontantprincip är fullt tillräcklig.

2.11 Förvaltarens tillgång till räkenskapsmaterial som rör konkursgäldenärens bo

Mitt förslag: Den som har haft i uppdrag att biträda konkursgäldenären med granskning och bearbetning av bokföringsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att till konkursförvaltare lämna ut även sådant material som uppdragstagaren själv har upprättat.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag (betänkandet SOU 1983:24 s. 294–298).

Remissinstanserna: Förslaget lämnas i princip utan erinran, men vissa instanser anser det otillfredsställande att revisorerna i konkurssituationer inte ges förmånsrätt för sina arvodesfordringar (remissammanställning I s. 151–152).

Skälen för mitt förslag: I rättspraxis (NJA 1981 s. 1050) har slagits fast att en uppdragstagare med uppdrag att sköta en klients bokföring inte kan åberopa retentionsrätt för sin arvodesfordran i sådant räkenskapsmaterial som uppdragsgivaren har överlämnat till uppdragstagaren. Uppdragstagaren kan då inte heller åberopa retentionsrätt gentemot uppdragsgivarens konkursbo. Detsamma anses gälla sådant material som uppdragstagaren har bearbetat i viss omfattning (NJA 1982 s. 404).

Med retentionsrätt menas att uppdragstagare har rätt att kräva betalning innan han lämnar ut gods som har överlämnats till honom för bearbetning. I bokföringsuppdrag ingår ofta att uppdragstagaren också skall på grundval av det överlämnade räkenskapsmaterialet upprätta vissa nya handlingar, exempelvis balans- och resultaträkningar. Beträffande sådana nyupprättade handlingar har det i nyss angivna rättsfall (jfr även NJA 1981 not. A I och 1985 s. 29) slagits fast att uppdragstagaren inte är skyldig att till konkursförvaltaren överlämna dem utan ersättning. Uppdragstagaren anses sålunda kunna åberopa en s.k. detentionsrätt beträffande dessa handlingar även gentemot konkursförvaltaren. Detta har medfört att konkursförvaltare mött svårigheter när de har begärt att få tillgång till sådana handlingar i samband med utredningen av ett konkursbo.

Kommerskollegium, som har till uppgift bl.a. att utöva tillsyn över auktoriserade och godkända revisorer, har som sin mening uttalat att det inte är förenligt med god revisorssed att åberopa detentionsrätt i räkenskapsmaterial som rör uppdragsgivare. Enligt kollegiets uppfattning bör detentionsrätt dock få åberopas i vissa handlingar som inte är nödvändiga för fullgörande av bokförings- eller deklarationsskyldighet. Det kan här vara fråga om budgetar, prognoser och kalkyler. Föreningen auktoriserade revisorer har ställt sig bakom kollegiets uttalanden medan Svenska revisorssamfundet har intagit en tveksam hållning.

Konkurslagskommittén föreslår att det i konkurslagen införs en bestämmelse som ger konkursförvaltare befogenhet att alltid få tillgång till räkenskapsmaterial som rör gäldenärens bo. Den som har upprättat räkenskapsmaterial för konkursgäldenärens räkning skulle därmed aldrig kunna uppställa betalning som villkor för att lämna ut materialet till förvaltaren. Förvaltaren föreslås kunna påkalla handräckning av kronofogdemyndighet för att få tillgång till dessa handlingar.

Kommitténs förslag har berörts endast av en remissinstans. Det är Svenska revisorssamfundet som konstaterar att utredningens förslag stämmer överens med vad kommerskollegiet uttalat om innebörden av begreppet god revisorssed i detta sammanhang. Samfundet anser emellertid inte att saken därmed fått en nöjaktig lösning utan föreslår – med instämmande av Svenska bokförings- och revisionsbyråers förbund – att det bör tillskapas en förmånsrätt för revisorers arvodesanspråk. Samfundet hänvisar

därvid till olika framställningar i saken som har gjorts till justitiedepartementet.

Kommittén har övervägt att föreslå att de uppdragstagare som avses nu skall få förmånsrätt för sina arvodesanspråk enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979). Kommittén har dock avvisat denna tanke och motiverat detta med att förmånsrätten i åtskilliga konkurser inte skulle vara till någon glädje för uppdragstagaren eftersom tillgångarna ofta inte räcker till utdelning till borgenärer med allmän förmånsrätt.

Enligt min mening är det en nödvändig förutsättning för att en förvaltare skall kunna fullgöra sitt uppdrag att han får tillgång till allt räkenskapsmaterial som rör gäldenärens bo. Förvaltaren är skyldig att bl.a. undersöka om det finns egendom som kan tillföras konkursboet genom återvinning och om gäldenären kan misstänkas för vissa brottsliga gärningar. Konkursförvaltarens granskning av dessa förhållanden är ett betydelsefullt led i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. I och med att bevakning i det enhetliga konkursförfarandet får antas förekomma mer sällan, får bokföringsmaterialet ökad betydelse för att förvaltaren skall kunna få kännedom om borgenärerna och deras fordringar. Detta gäller särskilt om gäldenären är ovillig att medverka vid boutredningen. Jag anser att det är nödvändigt att de hinder som kan uppställas för förvaltaren i hans efterforskningar undanröjs. Jag är därför beredd att biträda kommittéförslaget. Förvaltare bör således ges befogenhet att få tillgång även till räkenskapsmaterial som uppdragstagaren själv har upprättat och som finns i dennes besittning.

En bestämmelse om detta medför att detentionsrätt inte kan åberopas gentemot konkursboet. Det är naturligtvis inte tillfredsställande att förstärkningen av konkursförvaltarens befogenhet i detta hänseende skall behöva ske på bekostnad av uppdragstagarens arvodesanspråk. Frågan är då om uppdragstagaren på något sätt kan kompenseras för förlusten av detentionsrätten. Den frågan behandlar jag i följande avsnitt, där också den närliggande frågan om en förstärkning av revisorernas ställning i konkurssammanhang tas upp.

2.12 Förmånsrätt för revisorsarvoden och arvoden till vissa andra uppdragstagare

Nästan alla bolag, föreningar m.m. är enligt lag skyldiga att ha revisorer. Man brukar skilja mellan interna och externa revisorer. De interna revisorerna lyder under den verkställande ledningen i ett företag. Deras uppgift är bl.a. att granska företagets löpande verksamhet och att upprätta underlag för ledningens prognoser och kalkyler. I nu förevarande sammanhang behandlas emellertid endast de externa revisorerna.

De externa revisorerna utses av sammanslutningens högsta beslutande organ, vanligen stämman. De har till uppgift främst att kontrollera den verkställande ledningens förvaltning av sammanslutningens angelägenheter. Revisorerna skall vidare bl.a. granska resultat- och balansräkningarna efter utgången av ett räkenskapsår samt göra uttalanden till stämman huruvida dessa bör fastställas. Detta uttalande skall göras i en i lagen särskilt föreskriven revisionsberättelse, som skall läggas fram inför den

ordinarie stämman. I berättelsen skall revisorerna bl.a. uttala sig om ledningens förslag till dispositioner med anledning av uppkommen vinst eller förlust. De skall också uttala sig i frågan huruvida styrelsen bör beviljas ansvarsfrihet.

Regler om revision finns i bl.a. 10 kap. aktiebolagslagen (1975:1385), 4 kap. lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag samt i 45–51 §§ lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar. För revision i banker och försäkringsbolag finns det särskilda regler.

En revisor skall inta en självständig hållning gentemot såväl den verkställande ledningen som stämman. Revisorn skall beakta även minoritetens intressen och därutöver granska bl.a. att styrelsen inte har överträtt regler till skydd för fordringsägarnas, tredje mäns eller det allmännas intressen (prop. 1975:103 s. 242).

De yrkesverksamma revisorerna delas in i tre grupper, auktoriserade revisorer, godkända revisorer och övriga. Det är kommerskollegium som meddelar auktorisation resp. godkännande av revisorer. För auktorisation krävs bl.a. ekonomexamen, avlagd vid svenskt universitet eller högskola, och minst fem års praktisk utövning av revisorsyrket. För godkännande krävs viss teoretisk utbildning och minst fem års praktisk yrkesverksamhet.

Genom ändringar i bl.a. aktiebolagslagen har kraven på revisionen skärpts under de senaste åren. Numera gäller att minst en av de av bolagsstämman utsedda revisorerna skall vara antingen auktoriserad eller godkänd oavsett bolagets storlek. För bolag som har bildats före den 1 januari 1983 får dessa nya regler full genomslagskraft den 1 januari 1988 (SFS 1982:739).

Vidare gäller sedan den 1 januari 1985 att revisorerna är skyldiga att också kontrollera att bolaget har fullgjort sin skyldighet att göra avdrag för preliminär A- skatt och kvarstående skatt, att bolaget i förekommande fall är anmält för moms-registrering, att bolaget lämnat föreskrivna uppbördsdeklarationer avseende arbetsgivareavgifter m.m. och att bolaget i rätt tid betalat sina skatter och avgifter. Samtidigt har det införts möjlighet för länsstyrelsen att besluta att de tidigare nämnda reglerna om förstärkt revisorskompetens för ett visst bolag skall börja tillämpas vid en tidigare tidpunkt än den 1 januari 1988 (SFS 1984:945).

Sammantagna innebär de nya reglerna en avsevärd utvidgning av de auktoriserade och godkända revisorernas arbetsfält. Dessa måste nu anlitas även av mindre företag som kanske inte är solida eller som inte drivs seriöst, med de risker för arvodesfordringar som detta för med sig. Även den vidgade kontrollskyldigheten innebär ökade risker i detta hänseende. Revisorn får räkna med att oftare än tidigare hamna i konflikt med företagets ledning. Det kan vidare antas att en del av de företag som från år 1988 blir aktuella för en mer kvalificerad revision nu använder konkurs som ett mer eller mindre löpande inslag i verksamheten. Revisorerna kan alltså antas komma att möta ett större antal konkurssituationer än hittills. Ofta är revisorn den förste som når klarhet över företagets ekonomiska svårigheter. Både för företaget och för det allmänna är det angeläget att revisorn i just den uppkomna situationen är aktiv och försöker rädda företaget från konkurs och eventuellt åstadkomma någon form av rekonstruktion.

Revisorernas nya uppgifter har ålagts dem främst i samhällets intresse. Enligt min mening är det därför rimligt att revisorerna kompenseras för de ökade risker för deras arvodesfordringar som de nya uppgifterna för med sig.

Som jag nämnde i föregående avsnitt anses en revisor inte ha rätt att åberopa retentionsrätt i de handlingar som han har mottagit för granskning. I fråga om handlingar som revisorn själv har upprättat vid fullgörandet av ett revisionsuppdrag anses det vidare inte förenligt med god revisorssed att göra en detentionsrätt gällande.

Det kan naturligtvis hävdas att en revisor har möjlighet att säkerställa sin kommande fordran genom att begära förskott på denna. Att förskott begärs och lämnas förekommer också i praktiken. En förskottsbetalning kan emellertid i vissa fall återvinnas enligt 35 § KL (4 kap. 10 § i mitt förslag). Det anses vidare vara tveksamt om ett förskott, i vart fall om det uppgår till större belopp, är förenligt med den oberoende ställning som revisorn skall inta gentemot företaget. Det aktuella problemet bör därför lösas på annat sätt.

Jag anser att den lämpligaste lösningen är att tillerkänna revisorerna en allmän förmånsrätt i konkurs för fordringar på grund av revisionsuppdrag. Det är naturligt att placera förmånsrätten närmast efter konkursansökningskostnader m.m. (10 § förmånsrättslagen) och före förmånsrätten för skatter och avgifter (11 §).

Den fordran som sålunda bör ges förmånsrätt bör endast avse sådant arbete som föreskrivs i lag eller annan författning. Däremot finns det enligt min mening inte skäl att begränsa förmånsrätten till att gälla endast till förmån för auktoriserade eller godkända revisorer utan alla revisorer bör omfattas.

Det bör vara förenligt med normala fakturerings- och kravrutiner i branschen att begränsa förmånsrätten till fordringar avseende arbete utfört under de senaste sex månaderna före konkursen.

Som framgår av föregående avsnitt (2.11) föreslår jag att en konkursförvaltare skall få tillgång till räkenskapsmaterial som en uppdragstagare – t.ex. en bokföringsbyrå – själv har upprättat. Detta medför att den rätt att hålla inne handlingarna till säkerhet för betalning för detta arbete som uppdragstagaren nu har går förlorad gentemot konkursboet.

Jag förordar att även sådana uppdragstagare som nämnts nu ges förmånsrätt i uppdragsgivarens konkurs för sina fordringar på motsvarande sätt som revisorer.

2.13 Slopande av öretal vid indrivning i enskilda mål

Mitt förslag: Kronofogdemyndigheterna skall i fortsättningen inte vara skyldiga att driva in öresbelopp i enskilda mål. Öretal bortfaller således i varje kapitalbelopp. Ränta på fordringen avrundas till närmast högre hela krontal. Inbetalda öretal avräknas från fordran i annat utsökningsmål rörande samme gäldenär eller tillfaller staten.

Riksskatteverkets förslag överensstämmer i sak med mitt förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Domstolsverket anser dock att riksskatteverkets förslag bör analyseras närmare och ifrågasätter om inte öresbelopp, som en konsekvens av förslaget, bör slopas också i andra sammanhang som i exekutionstitlar och fakturor.

Bakgrund och skälen för mitt förslag: Riksskatteverket har i en framställning till justitiedepartementet hemställt om författningsändring så att öretal kan slopas vid indrivning även i enskilda mål. Framställningen har remissbehandlats. Yttranden har avgetts av domstolsverket, statskontoret, riksrevisionsverket, Svenska bankföreningen (med PK-banken), Svenska sparbanksföreningen, Sveriges föreningsbankers förbund, Svenska inkassoföreningen, Finansbolagens förening och Föreningen Sveriges kronofogdar. Remissvaren finns tillgängliga hos justitiedepartementet i lagstiftningsärendet (dnr 689– 86). Framställningen har fått ett över lag positivt bemötande av remissinstanserna.

Vid indrivning av statens fordringar i allmänna mål gäller enligt lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m. att såväl kapitalbeloppet som ränta bestäms till helt krontal. Bestämmelsen tillkom med anledning av övergången till ett system med automatisk databehandling (ADB) i allmänna mål inom exekutionsväsendet. Såsom framhölls av departementschefen i förarbetena till lagen (prop. 1972:86 s. 9) skulle användningen av öretal komplicera programmeringen och göra bearbetningen i datamaskin långsammare.

Sedan år 1984 är exekutionsväsendets ADB-system utbyggt till landets samtliga kronofogdemyndigheter. I dagens läge innebär detta att alla allmänna mål handläggs helt med hjälp av ADB-systemet. Också enskilda mål handläggs datamässigt i viss omfattning, bl.a. vad gäller registrering av mål, utskrift av indrivningshandlingar samt avregistrering och överflyttning av mål.

Erfarenheterna av de införda rutinerna är goda och man har därför satsat resurser för ytterligare utbyggnad av ADB-stöd för de enskilda målen. Riksskatteverket har i detta syfte tillsatt ett projekt för att utreda bl.a. frågan om ADB-rutiner för bokföring och redovisning i enskilda mål.

På samma sätt som när det gäller de allmänna målen är det av betydelse för de enskilda målens del att hanteringen inte behöver tyngas med öretal. Förekomsten av öretal skapar merarbete både vid ränteberäkningen och fördelningen av influtna belopp och vid upprättande av indrivnings-, bokförings- och redovisningshandlingar. Visserligen har utvecklingen på dataområdet medfört att de ytterligare positioner som krävs för öreshanteringen inte är lika besvärande som tidigare. "Längre" belopp innebär emellertid alltid större risk för fel. Dessutom är det av intresse att kunna forma rutinerna för allmänna och enskilda mål så lika som möjligt.

Om betalning i allmänt mål inflyter med annat än helt krontal föreskrivs i 2 § den tidigare nämnda lagen att överskjutande öresbelopp skall avräknas i annat utsökningsmål rörande samme gäldenär eller, om det inte kan ske, tillfalla statsverket. Departementschefen har i lagens förarbeten (prop. 1972:86 s. 10) påpekat att en sådan ordning förutsätter att gäldenärerna

underrättas om att öretal inte kan tas emot som betalning utan normalt tillfaller statsverket.

Det kan här erinras att riksdagen genom bifall till motionen 1983/84:2194 beträffande avrundning till helt krontal hemställt att regeringen i lämpligt sammanhang framlägger förslag till utvidgning av möjligheten till öresavrundning.

Riksskatteverket har i sin framställning anfört att det bl.a. med hänsyn till penningvärdesutvecklingen kan hållas för visst att enskilda borgenärer inte har något att invända mot den rationalisering som slopandet av öretal skulle innebära. Vid remissbehandlingen har alla de remissinstanser som kan anses företräda borgenärsintressen tillstyrkt framställningen.

Mot den angivna bakgrunden delar jag riksskatteverkets uppfattning att öretal bör slopas vid indrivning av fordran även i enskilda mål. Jag anser emellertid att det bör ske genom en ändring i 1972 års lag. På det sättet uppnås en smidig samordning med de allmänna målen.

Öresavrundning i enskilda mål bör emellertid gälla endast vid indrivning genom kronofogdemyndighet. Domstolsverket föreslår att öretal skall slopas även i exekutionstitlar och fakturor m.m. En sådan ordning skulle emellertid medföra att ören förlorar i betydelse som betalningsmedel, vilket i sin tur skulle verka inflationsdrivande. En sådan ordning är därför inte lämplig. Vid frivillig betalning skall alltså även öresbeloppet alltjämt betalas.

Enligt 2 § andra stycket i 1972 års lag skall överskjutande öresbelopp som gäldenären betalar i första hand avräknas från fordran i annat utsökningsmål och, om det inte kan ske, tillfalla staten. Detsamma bör gälla i enskilda mål. Gäldenärerna bör underättas om att öretal inte kan tas emot som betalning utan normalt sett tillfaller staten.

2.14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Såväl konkurslagskommitténs som Eko-kommissionens förslag till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser har lämnats utan erinran av remissinstanserna. Detsamma gäller kommitténs förslag till följdändringar i andra lagar. Förslagen har i allt väsentligt lagts till grund för utformningen av mitt förslag. Vissa avvikelser är emellertid påkallade. Jag återkommer till dem i specialmotiveringen.

Denna proposition bör kunna behandlas av riksdagen under våren 1987. Efter riksdagsbehandlingen torde behövas viss tid för information och förberedelser innan den nya lagstiftningen träder i kraft. Med den utgångspunkten förordar jag att lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 1988.

I samband med att den nya konkurslagen träder i kraft skall bl.a. konkurslagen (1921:225, KL) och lagen (1921:226) om nya konkurslagens införande och vad i avseende däråskall iakttagas (KP) upphävas. I princip bör dock KL fortfarande gälla beträffande konkurser som har beslutats före ikraftträdandet. När det gäller avvecklingen av konkursdomarinstitutionen är det emellertid av praktiska skäl motiverat att i princip låta den nya ordningen slå igenom även i dessa äldre konkurser. Jag återkommer till den frågan i specialmotiveringen.

När det gäller KP kan anmärkas att den lagen inte enbart innehåller bestämmelser avsedda att reglera övergången från äldre till ny lagstiftning utan också bestämmelser som innebär avvikelser från KL i vissa fall. Kommittén har undersökt om dessa bestämmelser behöver föras över till ny lagstiftning i samband med att KP upphävs. De bestämmelser som avses är följande.

Enligt 7 § KP gäller åtskilliga från KL avvikande bestämmelser i fall då gäldenären är gift och äldre giftermålsbalken är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden. Detta är fallet om äktenskapet har ingåtts före den 1 januari 1921. Vid årsskiftet 1970/71 var antalet sådana äktenskap omkring 42000. Vid årsskiftet 1980/81 var antalet ca 4 400 och vid årsskiftet 1985/86 ca 810. Med hänsyn till det hastigt sjunkande antalet äldre äktenskap delar jag kommitténs uppfattning att det inte finns något praktiskt behov av att behålla särregler för dessa äktenskap.

I 8 § KP anges två fall då särbestämmelser om konkurs i annan lag skall tillämpas. Det ena fallet avser de i lagen (1901:39 s. 1) angående ersättning till följd av olycksfall i arbete meddelade föreskrifterna om utdelning för fordran på livränta i arbetsgivares konkurs, i den mån dessa föreskrifter på grund av bestämmelse i lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete fortfarande skall gälla. 1916 års lag har ersatts av nya lagar, senast lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Särregleringen i KP saknar numera betydelse. Någon motsvarighet till den behövs alltså inte.

Det andra fallet som avses i 8 § KP gäller bestämmelserna i lagen (1917:257) om försäkringsrörelse om särskild administration i vissa fall då ett försäkringsbolag gått i konkurs. I sak motsvarande bestämmelser finns numera i försäkringsrörelselagen (1982:713). Enligt 1 kap. 6 § förslaget till konkurslag skall avvikande bestämmelser i andra lagar tillämpas i stället för konkurslagens bestämmelser. Det behövs därför inte heller någon motsvarighet till den nu aktuella bestämmelsen i 8 § KP.

I 9 § KP erinras bl.a. om de särbestämmelser som finns för fall då bankaktiebolag, sparbanker och vissa centralkassor för jordbrukskredit kommer i konkurs. I 9 kap. 5 § (jfr 7 kap. 13 §) förslaget till konkurslag finns det bestämmelser om bl.a. bevakningsfrihet för insättare i sådana bankers och kassors konkurs. På grund härav förordar jag att lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs upphävs. Särbestämmelser finns också i lagen (1955:183) om bankrörelse, lagen (1955:416) om sparbanker och lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen. Dessa bestämmelser eller snarare deras motsvarigheter i den föreslagna nya banklagstiftningen (prop. 1986/87:12) skall till följd av 1 kap. 6 § tillämpas även i fortsättningen. Någon motsvarighet till 9 § KP behövs alltså inte.

Vad härefter gäller övergångsbestämmelser till ändringar i KL kommer dessa att behålla sin giltighet i den mån de endast är avsedda att reglera övergången från äldre till ny lag. Övergångsbestämmelser som inte är av den karaktären upphör däremot att gälla, om inte annat sägs. Beträffande sådana bestämmelser kan anmärkas följande.

Bestämmelsen i punkt 3 sjätte stycket övergångsbestämmelserna till lagen (1975:244) om ändring i konkurslagen saknar numera aktualitet (jfr förordningen 1975:940 om tillämpning av 198 § konkurslagen). En motsva-

righet till bestämmelsen i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1979:340) om ändring i konkurslagen om fristberäkning i vissa fall bör föras in i övergångsbestämmelserna till den nya lagen.

I övergångsbestämmelserna till lagen (1981:825) om ändring i konkurslagen finns en bestämmelse om att en sådan skiljedom som avses i 12 § lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken under vissa förutsättningar skall godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs. Det är här fråga om andra s.k. legala skiljedomar än sådana som med stöd av bestämmelse i lag har meddelats enligt lagen (1929:145) om skiljemän. Verkställighet av sådana skiljedomar har ansetts inte böra regleras i utsökningsbalken eftersom de fåtaliga bestämmelser som föreskriver en sådan skiljedom så småningom torde komma att mönstras ut (prop. 1980/81:84 s. 128). I enlighet härmed har frågan om behörighet att söka gäldenären i konkurs med stöd av en sådan skiljedom ansetts böra regleras i en övergångsbestämmelse till nämnda konkurslagsändring. I överensstämmelse med den reglering som nu gäller enligt 11 § KL innehåller mitt förslag till ny konkurslag inte någon bestämmelse om att sådana skiljedomar skall godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs (jfr 2 kap. 6 § andra stycket). Saken bör i stället regleras genom en övergångsbestämmelse till den nya konkurslagen.

Beträffande de övergångsbestämmelser som i övrigt behövs får jag hänvisa till specialmotiveringen.

2.15 Följdändringar i andra lagar

Förslaget till ny konkurslag medför behov av följdändringar i ett stort antal lagar och andra författningar. Konkurslagskommittén föreslår att inte bara konkurslagen närstående lagar utan jämväl lagstiftningen i övrigt bringas i överensstämmelse med den nya konkurslagen. Enligt kommittén bör dock ändringar inte vidtas i författningar i de fall som ändringen måste anses vara mer eller mindre onödig. Sålunda föreslår kommittén inte några ändringar i äldre giftermålsbalken, lagen (1898:64 s. 10) om boskillnad, lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken eller i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område. I denna senare lag åsyftas nämligen med konkursdomare inte svenska förhållanden.

De av konkurslagskommittén angivna riktlinjerna för följdändringar har lämnats utan erinran av remissinstanserna. Vid utarbetandet av mina förslag till följdändringar har också kommitténs förslag följts i allt väsentligt.

Kommittén har lagt fram förslag till ändringar i bl.a. lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs. Lönegarantiutredningen (A 1982:04) har i ett delbetänkande (SOU 1986:9) Ny lönegarantilag lagt fram förslag till en ny sådan lag. Betänkandet har remissbehandlats och förslaget övervägs för närvarande i arbetsmarknadsdepartementet. Efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet avstår jag från att nu lägga fram några ändringsförslag med anledning av den nya konkurslagen.

Kommittén har vidare lagt fram förslag till ändring i lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden. Regeringen har nyligen över-

lämnat en lagrådsremiss med förslag till ändringar i RB. I det sammanhanget föreslås att den nämnda lagen skall upphöra att gälla. Jag avstår därför från att nu lägga fram något ändringsförslag som rör den lagen.

Jag har tidigare (avsnitt 2.12) redovisat mina skäl för att föreslå att förmånsrätt för revisorers m.fl. arvoden införs. Detta föranleder att förmånsrättslagen (1970:979) föreslås ändrad på ytterligare en punkt utöver den som kommittén föreslår. Av skäl som framgår av avsnitt 2.4.1 föreslår jag också att det införs en ny paragraf i sekretesslagen (1980:100). Jag föreslår vidare en ändring i passlagen (1978:302). Som framgått av vad jag tidigare har anfört (avsnitt 2.13) lägger jag också fram förslag om ändringar i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.

Kungörelsebestämmelsen i vattenlagen (1983:291) har givit upphov till problem, likartade dem som gällt för konkurslagens kungörelsebestämmelse. Jag föreslår därför att 13 kap. 22 § tredje stycket vattenlagen justeras enligt samma princip som jag föreslagit beträffande konkurslagen.

Stockholms tingsrätt föreslår att 12 kap. 71 § jordabalken ändras så att hyrestvister som uppkommer i samband med konkurser, i likhet med vad som gäller för arbetstvister, kan handläggas i konkursen. Enligt tingsrätten brukar dessa hyrestvister, trots att de rätteligen borde handläggas vid fastighetsdomstol, vid tingsrätten handläggas enligt KL. Denna praxis bör enligt tingsrätten ges stöd i lag.

Rättegångsutredningen (Ju 1977:06) har enligt sina direktiv (Dir 1977:10) i uppgift bl.a. att föreslå åtgärder för att komma till rätta med de olägenheter som uppstår till följd av den strikta kompetensuppdelningen mellan olika domstolar i närbesläktade mål, t.ex. mål vid allmän domstol och fastighetsdomstol. Enligt vad jag har inhämtat pågår arbetet med bl.a. denna uppgift för närvarande. Mot denna bakgrund finner jag det inte lämpligt att nu föreslå en separat lösning för just hyrestvister som uppkommer i samband med konkurs. Saken kan emellertid tas upp på nytt när resultatet av rättegångsutredningens arbete på denna punkt föreligger.

Som framgått av det tidigare anförda föreslår jag att lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs upphävs och att de regler som alltjämt har aktualitet flyttas till den nya konkurslagen eller till förordningen. De av kommittén föreslagna ändringarna i 1956 års lag saknar därför motsvarighet i mitt förslag.

Eftersom kommitténs förslag att befria det allmänna från skyldighet att bevaka krav på skatter och avgifter saknar motsvarighet i mitt förslag till ny konkurslag blir en av kommittén föreslagen ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. obehövlig. Jag föreslår därför ingen ändring i den lagen.

Den nya konkurslagen medför också behov av följdändringar i en mängd förordningar, kungörelser m.m. I samband med att den nya konkursförordningen läggs fram avser jag att förelägga regeringen de följdändringar som erfordras i dessa övriga författningar. De lämnas således åt sidan i detta sammanhang.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har det inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. konkurslag,
2. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
3. lag om ändring i lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge,
4. lag om ändring i lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge,
5. lag om ändring i lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land,
6. lag om ändring i lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land,
7. lag om ändring i äktenskapsbalken,
8. lag om ändring i jordabalken,
9. lag om ändring i vattenlagen (1983:291),
10. lag om ändring i rättegångsbalken,
11. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
12. lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
13. lag om ändring i utsökningsbalken,
14. lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg,
15. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
16. lag om ändring i lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar,
17. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:000),
18. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:000),
19. lag om ändring i sparbankslagen (1987:000),
20. lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:000),
21. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
22. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
23. lag om ändring i lagen (1854:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
24. lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal,
25. lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse,
26. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979),
27. lag om ändring i lagen (1970:980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst,
28. lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m.,
29. lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157),
30. lag om ändring i passlagen (1978:302),
31. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
32. lag om ändring i lagen (1984:81) om fastighetsmäklare.

Lagrådet har granskat lagförslagen 1, 2, 11, 26, 30 och 31.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till ny konkurslag

Konkurslagskommitténs förslag till ny konkurslag vilar på i huvudsak samma principer som den nu gällande konkurslagen. Den kronologiska framställningsmetoden, dvs. att lagen i största möjliga utsträckning tidsmässigt följer den praktiska handläggningen av en konkurs, har behållits. Även kapitelindelningen följer i stort sett KL:s kapitelindelning. I KLförslaget har emellertid antalet kapitel utökats och vissa regler med sakligt samband har samlats i nya särskilda kapitel, t.ex. reglerna om konkurskostnader och om handläggningen hos rätten. Vidare är KLförslaget indelat i avdelningar. Avdelningsindelningen anknyter främst till skillnaderna mellan stor och mindre konkurs.

Med det enhetliga konkursförfarande som jag nu föreslår blir en avdelningsindelning inte lika naturlig. Då en sådan indelning knappast heller skulle öka läsbarheten, har den inte tagits upp i mitt förslag.

Den av kommittén föreslagna kapitelindelningen har med ett undantag följts. Jag bortser här från att 14 kap. KLförslaget, vilket innehåller särskilda bestämmelser om mindre konkurs, saknar motsvarighet i mitt förslag. Detsamma gäller 18 kap. KLförslaget, som behandlar näringsförbud efter särskild prövning. Undantaget i övrigt från kommittéförslagets kapitelindelning gäller reglerna om avskrivning av konkurs.

Reglerna om avskrivning av konkurs återfinns i såväl KL som i KLförslaget på flera olika ställen. Olika regler gäller för avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar och för mindre konkurs. Reglerna om avskrivning av ordinär konkurs kan också sägas vara ofullständiga, eftersom det saknas föreskrifter om hur det skall förfaras med eventuellt återstående tillgångar efter avskrivningsbeslutet. Ofta saknar också bestämmelserna om avskrivning av konkurs ett naturligt samband med de regler i anslutning till vilka de har placerats. Sålunda har exempelvis reglerna om avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar placerats i utdelningskapitlet.

Reglerna om avskrivning av konkurs – särskilt då i fråga om mindre konkurs – torde vara några av de mest tillämpade reglerna i konkurslagen. Det är därför naturligt att de ges en mer framträdande placering. Dessa skäl talar enligt min mening för att avskrivningsreglerna samlas i ett särskilt kapitel och därvid görs mer enhetliga och fullständiga. I mitt förslag har reglerna placerats i ett nytt kapitel (10 kap.) omedelbart före utdelningskapitlet.

4.1.1 1 kap. Inledande bestämmelser

1 kap.

I 1 kap. har intagits vissa grundläggande bestämmelser om konkurs. I enlighet med vad som föreslagits under remissbehandlingen inleds kapitlet med en allmänt hållen definition av begreppet konkurs (1 §). I paragrafen anges också helt allmänt vad som förstås med begreppet konkursbo. Följande paragraf behandlar den allmänna konkursgrunden (2 §). Härefter

följer de grundläggande reglerna om förvaltning och tillsyn (3 §). Att ett konkursbo kan försättas i konkurs framgår av 4 §. I 5 § har intagits bestämmelser om tillämpningen av regler om panträtt i fast resp. lös egendom. Kapitlet avslutas med en bestämmelse (6 §) om hur en avvikande regel i en annan lag förhåller sig till reglerna i konkurslagen.

Två av paragraferna i 1 kap. KLförslaget saknar motsvarighet i mitt förslag. I den ena (1 kap. 2 §) anges de två formerna för handläggning av konkurs. Med det enhetliga konkursförfarande som jag här förordar kan dessa regler slopas. De ersätts dock i viss mån av 9 kap. 1 §, vari förutsättningarna för beslut om att anordna ett bevakningsförfarande anges. Vidare sägs i 1 kap. 6 § KLförslaget att staten, kommun och landstingskommun skall jämställas med borgenär som bevakat fordran i konkursen om den ifrågavarande fordringen omfattas av den av kommittén föreslagna bevakningsfriheten. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.1) redovisat mina skäl för att inte ta upp en regel om bevakningsfrihet för skatte- och avgiftsfordringar i mitt förslag.

1 §

Genom konkurs tar en gäldenärs samtliga borgenärer i ett sammanhang tvångsvis i anspråk gäldenärens samlade tillgångar för betalning av sina fordringar. Under konkurs omhändertas tillgångarna för borgenärernas räkning av konkursboet.

Paragrafen saknar motsvarighet i såväl KL som KLförslaget.

Hovrätten för Nedre Norrland har ifrågasatt om inte den nya konkurslagen bör inledas med en allmän definition av begreppet konkurs. Visserligen torde konkurs vara ett välkänt begrepp för de flesta. Jag menar emellertid ändå att det i en lag av denna omfattning bör finnas en definition av det grundläggande begreppet konkurs, även om denna definition med nödvändighet måste vara allmänt hållen. Paragrafens utformning överensstämmer med *lagrådets* förslag.

I paragrafens första mening har i enlighet härmed angetts vad som från principiella synpunkter kännetecknar konkurs. Utmärkande för konkurs, till skillnad från utmätning, är att det är gäldenärens samtliga tillgångar som tas i anspråk för betalning så långt möjligt av skulderna. Konkurs skiljer sig från utmätning även därigenom att betalningen i princip skall avse samtliga skulder som finns vid en viss tidpunkt.

På motsvarande sätt anges vad begreppet konkursbo rent allmänt betyder. Den definition som innefattas i andra meningen är emellertid inte heltäckande. Begreppet konkursbo kan ha delvis olika betydelser beroende på i vilket sammanhang det används. Det kan sålunda betyda den förmögenhetsmassa som skall användas för betalning till borgenärerna (se t.ex. 3 kap. 3 §) men också det speciella rättssubjekt som konkursboet utgör och som kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter (t.ex. 3 kap. 9 §).

Allmänna bestämmelser om handläggningen av konkursärenden har tagits upp i 16 kap.

Paragrafen har utformats enligt förslag av *lagrådet*. Som lagrådet har anfört kan definitionerna i paragrafen inte i sig läggas till grund för att lösa rättsliga problem.

2 §

En gäldenär som är på obestånd skall efter egen eller en borgenärs ansökan försättas i konkurs, om inte annat är föreskrivet.

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.

Paragrafen överensstämmer i sak med 1 kap. 1 § KLförslaget och 1 § KL.

I 6 § av förevarande kapitel anges att om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från konkurslagen, den bestämmelsen gäller framför konkurslagen. Med hänsyn till den bestämmelsen har kommittén föreslagit att första stycket av förevarande 2 § avslutas med en reservation för konkurshinder som kan följa av "denna lag". En remissinstans har påpekat att konkurshinder inte följer av andra bestämmelser i KLförslaget än 2 kap. 10 §, varför det i tydlighetens intresse uttryckligen bör hänvisas till denna paragraf.

Bestämmelser om konkurshinder har även i mitt förslag tagits upp i 2 kap. 10 §. Därutöver kan konkurshinder följa av bl.a. 9 och 13 §§ ackordslagen (1970:847) och lagen (1940:300) angående förordnande om anstånd med betalning av gäld (moratorielagen). Dessutom kan det förhållandet att gäldenären försatts i konkurs i annat nordiskt land medföra hinder mot bifall till en konkursansökan. Även om det med den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 6 § följer att konkurshinder i andra lagar skall beaktas vid tillämpningen av 2 §, bör detta förhållande framgå även av förevarande paragraf.

Enligt min mening är det tillräckligt att i förevarande paragraf anmärka att konkurshinder kan följa av särskilda föreskrifter, vare sig dessa utgörs av bestämmelser i konkurslagen eller av andra bestämmelser. Första stycket har utformats i enlighet med det sagda.

3 §

Förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare.

Förvaltningen av boet står under tillsyn av en tillsynsmyndighet.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 1 kap. 3 § KLförslaget. Det första stycket motsvaras av 41 § första stycket första meningen KL och det andra stycket av 42 § första stycket KL.

Paragrafen upptar de grundläggande reglerna om konkursförvaltningen och tillsynen däröver. För närvarande gäller att i mindre konkurs endast en förvaltare kan utses. I det enhetliga konkursförfarandet kan flera förvaltare utses även om något bevakningsförfarande inte anordnas. I 7 kap. 2 § anges närmare under vilka omständigheter flera förvaltare kan utses.

Enligt 21 kap. 1 § ärvdabalken i dess lydelse före den 1 juli 1981 svarade dödsbodelägarna personligen för de skulder efter den avlidne som de

kände till vid bouppteckningens förrättande. Delägarna kunde emellertid befria sig från detta ansvar genom att avträda boet till förvaltning av boutredningsman eller till konkurs. Liknande regler fanns för den situationen att en skuld blev känd efter bouppteckningen. Denna reglering har samband med föreskriften i 185 a § andra stycket KL att förvaltare i dödsbofallen skall utses endast om bouppteckning enligt 20 kap. ärvdabalken inte har upprättats eller annars särskilda skäl föreligger. Syftet med en konkursansökan i dessa fall var ofta att dödsbodelägarna önskade befria sig från det personliga betalningsansvaret. Någon egentlig konkursutredning behövdes då inte (prop. 1978/79:105 s. 221).

Eftersom principen om dödsbodelägarnas personliga ansvar för den dödes skulder numera har övergetts (prop. 1980/81:48, SFS 1981:359), saknas det anledning för delägarna att försätta dödsboet i konkurs enbart för att undvika ansvaret för skulderna. Därmed saknas det, som kommittén har påpekat, skäl för att behålla särregleringen för dessa fall.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av konkursboet och tillsynen däröver finns i 7 kap.

4 §

Ett konkursbo som är på obestånd kan försättas i konkurs. Vad som är föreskrivet i denna lag om gäldenär skall i sådana fall gälla konkursboet.

Paragrafen överensstämmer med 1 kap. 4 § KLförslaget och 193 § KL.

5 §

Med panträtt i fast egendom jämställs vid tillämpningen av denna lag annan särskild förmånsrätt som gäller i egendomen och inte grundas på utmätning eller betalningssäkring.

Vad som sägs om borgenär med handpanträtt i lös egendom tillämpas också i fråga om borgenär med rätt att hålla kvar lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt).

Paragrafen överensstämmer med 1 kap. 5 § KLförslaget och motsvarar i sak 195 § KL.

Med uttrycket handpanträtt avses detsamma som i 4 § 2 förmånsrättslagen (1970:979). Det innebär att även panträtt i lös egendom som på grund av egendomens beskaffenhet stiftas utan tradition inbegrips. Som exempel kan nämnas panträtt i muntlig fordran efter denuntiation. Vidare inbegrips såväl konventionell handpanträtt, dvs. panträtt som grundas på avtal, och legal handpanträtt, dvs. sådan panträtt som uppkommit direkt på grund av bestämmelser i lag (t.ex. 6, 31, 32, 36 och 75 §§ kommissionslagen 1914:45). Även termen retentionsrätt har samma betydelse som i 4 § 2 förmånsrättslagen, dvs. en rätt att kvarhålla lös egendom till säkerhet för fordran.

Att bestämmelserna i bl.a. konkurslagen angående fast egendom och rättighet däri också tillämpas i fråga om tomträtt följer av 13 kap. 26 § jordabalken.

Hovrätten för Nedre Norrland har ifrågasatt om paragrafen försvarar sin plats i 1 kap. Någon helt invändningsfri placering av paragrafen går knappast att finna. Jag anser att det med hänsyn till bestämmelsernas allmänna karaktär är försvarbart att behålla den av kommittén föreslagna placeringen.

6 §

Om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Angående tillämpligheten av rättegångsbalken ges bestämmelser i det följande.

Paragrafen saknar motsvarighet i KL. Det första stycket överensstämmer med 1 kap. 7 § KLförslaget.

Av allmänna principer för lagtolkning följer att speciallagstiftning normalt tar över allmän lagstiftning, varför den föreslagna bestämmelsen i första stycket från formell synpunkt knappast är nödvändig. Jag anser dock att bestämmelsen fyller ett behov eftersom den klargör ett förhållande som inte står klart för den oinitierade. Kommittén har i betänkandet (s. 256) angett ett antal bestämmelser som för vissa fall avviker från konkurslagen och som alltså skall gälla i stället för denna. Jag får här hänvisa till betänkandet. Angående konkurshinder hänvisar jag också till specialmotiveringen till 2 § i detta kapitel.

Den nya konkurslagen innehåller vissa delvis nya regler om handläggningen. En nyhet som redan berörts är att konkursdomarinstitutionen har slopats och ersatts av rätten som sådan. Vidare föreslås att åtskilliga av de frågor som i dag handläggs av rätten som vanligt tvistemål skall handläggas inom ramen för konkursärendet. Detta gäller t.ex. prövningen av en borgenärs konkursansökan som inte har medgetts av gäldenären, av tvistiga fordringar i konkurs och av förvaltares arvodesanspråk. Av 16 kap. 2 § framgår att rättegångsbalkens (RB) bestämmelser om handläggningen av tvistemål i tillämpliga delar gäller vid rättens handläggning av konkursärenden. Angående den närmare regleringen av dessa frågor hänvisas i första hand till specialmotiveringen i anslutning till rubriken till 16 kap. samt till 16 kap. 1–3 §§.

På förslag av *lagrådet* har jag som ett andra stycket tagit upp en bestämmelse som klargör att första stycket inte har avseende på företrädesförhållandet i vad avser konkurslagen och RB. Frågan i vad mån RB är tillämplig i konkursärenden regleras i särskilda bestämmelser i det följande, främst i 16 kap.

4.1.2 2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m.m.

2 kap.

Kapitlet innehåller bestämmelser som huvudsakligen rör inledande av konkurs. Bestämmelserna motsvarar i stort sett 2–19 §§ KL. Dessa bestämmelser omarbetades i grunden vid 1975 års konkursreform. Beträffande motiven kan jag därför i huvudsak hänvisa till prop. 1975:6.

Som framgått av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4) föreslås nu att konkursdomarinstitutionen avskaffas. Detta medför behov av att finna nya rutiner för handläggningen av en tvistig konkursansökan.

Handläggningen tillgår i dag på följande sätt. En ansökan av en borgenär om att gäldenären skall försättas i konkurs görs hos konkursdomaren. Denne delger gäldenären ett föreläggande att svara på ansökningen. Om gäldenären inte då medger bifall till ansökningen, hänskjuts denna till rättens prövning. Konkursdomaren kallar parterna till en förhandling inför rätten varvid ansökningen slutligt prövas. Kallelsen till förhandlingen skall delges gäldenären. Uteblir borgenären från förhandlingen skall målet avskrivas, om inte gäldenären medger bifall till ansökningen. Gäldenärens utevaro utgör inte något hinder mot att målet avgörs.

Det nu gällande förfarandet för prövning av tvistiga konkursansökningar har kritiserats för att vara alltför omständligt. Tilltagande svårigheter att få mindre nogräknade gäldenärer delgivna har understött kritiken. Delgivningssvårigheterna ger sig främst till känna vid försök att delge kallelsen till förhandlingen inför rätten. Det påstås att gäldenären vid det här laget vet vad det är fråga om och därför kan ha ett intresse av att undgå delgivningsförsök.

Eftersom handläggningen av en konkursansökan framdeles kommer att äga rum endast vid rätten blir det inte aktuellt med någon form av hänskjutande av en tvistig konkursansökan. Konkurslagskommittén har övervägt olika alternativa lösningar. Kommittén har stannat för att föreslå ett system som enligt kommittén i praktiken redan tillämpas på sina håll i landet och som bygger på att man slår samman föreläggandet för gäldenären att svara på en konkursansökan med en kallelse till en förhandling inför rätten. Antalet delgivningstillfällen kan därmed minskas till ett och proceduren förenklas. En olägenhet som är förenad med systemet är att rätten alltid måste sätta ut varje konkursansökan av borgenär till förhandling trots att denna i många fall senare måste ställas in om gäldenären medger ansökningen.

Kommitténs förslag till ny handläggningsordning har av de remissinstanser som har uttalat sig i denna fråga fått ett odelat positivt mottagande. Kommittéförslaget har också lagts till grund för utformningen av mitt förslag.

I förhållande till 2 kap. KLförslaget medför det enhetliga konkursförfarandet vissa ändringar av bl.a. reglerna som rör åtgärder vid konkurs (2 kap. 23–25 §§ KLförslaget). Vidare har reglerna om förfarandet när högre rätt beslutar om ändrad handläggningsform (2 kap. 26 § KLförslaget) av naturliga skäl fått utgå.

En fråga som inte har behandlats av kommittén är frågan om *ersättning för rättegångskostnader* som en part har haft i samband med en konkursansökan. KL upptar inga särskilda regler om detta, men det anses i praxis att 18 kap. RB bör tillämpas analogt. I 10 § förmånsrättslagen (1970:979) sägs bl.a. att en borgenärs kostnader för gäldenärens försättande i konkurs åtnjuter den förmånsrätt som följer av den paragrafen. Det får antas att en borgenär inte är skyldig att framställa anspråk på kostnadsersättning i konkursansökningsmålet för att vara berättigad till förmånsrätt (jfr dock

vad lagrådet har anfört i sitt yttrande i anslutning till 2 kap. 23 §). En borgenär kan ju ha kostnader för försättandet i konkurs även om gäldenären omedelbart medger ansökningen och handläggningen av kostnadsfrågan bör inte få fördröja ett konkursbeslut. Det är emellertid osäkert om rättens prövning av en borgenärs kostnadsanspråk är bindande för förvaltaren eller om denne senare kan framställa anmärkning mot anspråket. Det torde också råda viss osäkerhet om huruvida borgenären är skyldig att bevaka sin fordran på sådan fastställd kostnadsersättning. I avsaknad av särskilda regler därom torde en sådan skyldighet åvila borgenären.

För egen del anser jag det önskvärt att det i konkurslagen förs in bestämmelser om parternas ansvar för kostnader i samband med konkursansökningsförfarandet. Bestämmelser om detta har tagits upp i 23 § i förevarande kapitel.

Det kan inte anses lämpligt att ålägga en borgenär skyldighet att framställa sitt krav på kostnadsersättning innan rätten avgör en konkursansökan. Borgenären saknar möjlighet att bedöma när ansökningen kan komma att avgöras och det skulle medföra onödig försening att ålägga rätten skyldighet att bereda borgenären tillfälle att inkomma med sitt kostnadsyrkande. I detta avseende passar således inte bestämmelserna i 18 kap. 14 § RB. Om däremot konkursansökningen ogillas bör gäldenären, om han begär ersättning för sina kostnader, vara skyldig att i enlighet med 18 kap. 14 § RB framställa sina anspråk innan handläggningen avslutas. Undantag från reglerna i 18 kap. 14 § RB bör därför göras endast såvitt avser borgenärs anspråk på ersättning.

Konkursansökan m.m.

1 §

Ansökan om konkurs görs skriftligen hos den tingsrätt där gäldenären bör svara i tvistemål som angår betalningsskyldighet i allmänhet. Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Sökanden skall ange och styrka de omständigheter som gör rätten behörig, om de inte är kända.

En ansökan skall avvisas, om det inte av den framgår vilken tingsrätt som är behörig och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 1 § KLförslaget och 6 § KL.

I förhållande till KL har de ändringar vidtagits som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas.

Att ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller dennes ombud är närmast självklart. Även om man tolkningsvis kan komma fram till att ett sådant krav gäller utan uttrycklig reglering, delar jag kommitténs uppfattning att kravet bör framgå direkt av lagen. En bestämmelse i ämnet har förts in i första stycket andra meningen.

Enligt Stockholms tingsrätt bör forumfrågan övervägas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det kan enligt tingsrätten sättas i fråga om

den generella hänvisningen till RB:s forumregler i mål om betalningsskyldighet alltid är ändamålsenlig. Dessa forumregler kan enligt tingsrätten medföra att en konkursansökan måste tas upp och prövas även i fall som avses i 10 kap. 3 och 4 §§ RB. Detta kan leda till att tingsrätten nödgas handlägga en konkurs där varken gäldenären själv (3 och 4 §§) eller någon honom tillhörig egendom (4 §) finns här i riket. Detta anser tingsrätten vara en föga meningsfull uppgift.

Den fråga som tingsrätten har tagit upp rör närmast förutsättningarna för att svensk domstol över huvud taget skall vara behörig att pröva en konkursansökan beträffande någon som saknar hemvist här i riket. Indirekt har dock regleringen av forum betydelse även för den frågan.

Självfallet kan en konkursansökan mot den som har forum i landet endast med stöd av 10 kap. 3 eller 4 § RB många gånger vara meningslös. Som tingsrätten själv har påpekat finns det emellertid skäl som talar för att ett konkursförfarande ändå bör kunna anordnas här i landet i sådana fall. En konkurs kan vara nödvändig för att återvinning skall kunna ske (jfr NJA 1980 s. 340) samt för att löneborgenärers intressen skall kunna tillgodoses genom ianspråktagande av lönegarantin. Dessutom kan näringsförbud under vissa förutsättningar åläggas den som är i konkurs (2 § lagen, 1986:436, om näringsförbud).

De praktiska nackdelar som den nuvarande ordningen kan medföra torde aktualiseras endast undantagsvis. Det får som regel förutsättas att en borgenär inte lägger ned kostnader på att söka få en gäldenär som saknar hemvist i Sverige försatt i konkurs här annat än när detta fyller någon praktisk funktion. Jag anser därför inte att det på de skäl som tingsrätten har anfört finns anledning till någon överarbetning av forumreglerna.

I fråga om ansökningens innehåll gäller bl.a. reglerna i 33 kap. RB angående skyldighet att lämna uppgifter av betydelse för delgivning (jfr 16 kap. 2 § första stycket).

2 §

Har en konkursansökan gjorts hos en tingsrätt som inte är behörig, skall rätten genast sända handlingarna i ärendet till den tingsrätt som enligt vad dessa visar är behörig och underrätta sökanden. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen kom in till den förra tingsrätten.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 2 § KLförslaget och 7 § KL.

3 §

Görs ansökningen av gäldenären, bör till ansökningshandlingen bifogas en av gäldenären underskriven förteckning över boets tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och andra handlingar som rör boet.

Ansöker ett dödsbo eller en dödsbodelägare om att boet skall försättas i konkurs, skall till ansökningshandlingen bifogas bouppteckningen efter den döde eller, om inregistrering har skett, uppgift om dagen därför. Har

inte bouppteckning förrättats, skall uppgift om varje delägares namn och postadress lämnas.

Paragrafen stämmer i sak överens med 2 kap. 3 § KLförslaget och 8 § KL, frånsett att i mitt förslag kravet på att förteckningen skall ges in i två exemplar har slopats.

Anledning för ett dödsbo eller en dödsbodelägare att ansöka om att dödsboet skall försättas i konkurs kan vara att gäldenären har företagit rättshandlingar som är återvinningsbara. Att även en enskild delägare kan vara taleberättigad följer av 18 kap. 1 a § ärvdabalken.

4 §

Görs ansökningen av en borgenär, skall han vid ansökningen lämna uppgift om sin fordran och de omständigheter i övrigt på vilka han grundar yrkandet. Han skall även i original eller kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa. Ansökningshandlingen och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 4 § KLförslaget och 9 § KL.

5 §

En ansökan skall avvisas, om den i de avseenden som avses i 3 eller 4 § eller i övrigt är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

Paragrafen stämmer i sak överens med 2 kap. 5 § KLförslaget. Den motsvarar 10 § KL med det tillägget att det uttryckligen anges att ansökningen får avvisas bara om bristerna är sådana att ansökningen inte kan läggas till grund för prövning i sak.

Om sökanden eller dennes ombud trots ett föreläggande därom inte förser ansökningshandlingen med underskrift, bör ansökningen avvisas.

6 §

Har en borgenärs fordran fastställts av domstol eller har en domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för en fordran får äga rum, skall detta godtas som stöd för behörighet att begära gäldenären i konkurs, även om avgörandet inte har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte, om en domstol har förordnat att avgörandet inte får verkställas.

En fordran som har fastställts genom skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § utsökningsbalken och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel.

I andra fall än de som avses i första och andra styckena skall borgenären styrka sin behörighet att begära gäldenären i konkurs.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 6 § KLförslaget och 11 § KL.

Har verkställighet av skiljedomen inte sökts skall rätten bedöma huruvi-

da hinder mot verkställighet av skiljedomen föreligger. Har kronofogdemyndigheten prövat saken och funnit att hinder mot verkställighet inte möter kan vad som har förekommit i verkställighetsmålet åberopas i konkursärendet, men rätten är inte bunden av kronofogdemyndighetens beslut (prop. 1980/81:84 s. 207).

I 11 § andra stycket KL, som motsvarar tredje stycket i förslaget, sägs för närvarande att borgenären i övriga fall skall styrka fordringen. Detta uttryck syftar enbart på borgenärens behörighet att söka gäldenären i konkurs, dvs. att han har en fordran mot gäldenären. Uttrycket kan emellertid felaktigt föranleda den uppfattningen att de exekutionstitlar som anges i förslagets första och andra stycken också alltid skall läggas till grund för insolvensprövningen (jfr NJA 1981 s. 395). För att klargöra att så inte är fallet sägs i den nu förevarande paragrafens tredje stycke att borgenären i andra fall än som avses i första och andra styckena skall styrka sin behörighet att söka gäldenären i konkurs.

Bevisning om obestånd

7 §

En uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtas, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det.

Paragrafen stämmer överens med 2 kap. 7 § KLförslaget och 2 § KL.

8 §

Om inte annat visas, anses en gäldenär vara insolvent, när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken inom de senaste sex månaderna före konkursansökningen har framgått att han saknat tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen. Detsamma gäller, om gäldenären har förklarat sig ställa in sina betalningar.

Paragrafen motsvaras av 2 kap. 8 § KLförslaget och 3 § KL.

I förhållande till 3 § KL har i enlighet med KLförslaget gjorts den ändringen att ordet "utmätning" ersatts med "verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken". Enligt 4 kap. 9 § i balken skall kronofogdemyndigheten i den utsträckning som påkallas av ansökningens innehåll, gäldenärens förhållanden och övriga omständigheter undersöka huruvida gäldenären har utmätningsbar egendom. För att undersöka detta kan kronofogdemyndigheten använda flera olika metoder. En utmätningsförrättning hos gäldenären är en metod. Förhör med gäldenären och registerforskning är andra metoder genom vilka det kan fastställas huruvida gäldenären har utmätningsbara tillgångar. Den föreslagna formuleringen ansluter bättre än den nuvarande till den ordning som sålunda gäller enligt utsökningsbalken.

Utgångspunkten för beräkning av sexmånadersfristen är dagen för utmätningen eller, om utmätning inte ägt rum, den dag då kronofogdemyndigheten bedömer att ytterligare undersökningar enligt 4 kap. 9 § utsökningsbalken inte skall göras. Någon särskild bestämmelse om detta anser

jag inte behövlig. Kronofogdemyndighetens beslut redovisas antingen i form av en underrättelse enligt 6 kap. 26 § utsökningsförordningen (ett s.k. SUT-intyg) eller, om utmätning har verkställts, i samband med återredovisningen till borgenären.

Kommittén har också föreslagit att orden "befunnits sakna tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen" i 3 § KL byts ut mot "befunnits helt eller delvis sakna tillgångar till betalning av utmätningsfordringen". Enligt min mening är emellertid den nuvarande ordalydelsen mer klargörande.

9 §

En gäldenär, som är eller senare än ett år före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125), skall om inte annat visas anses insolvent, om

1. gäldenären har uppmanats av en borgenär att betala klar och förfallen skuld men underlåtit att göra detta inom en vecka och

2. borgenären begär gäldenären i konkurs inom tre veckor därefter och skulden då ännu inte är betald.

Borgenärens uppmaning skall innehålla en upplysning om att en konkursansökan kan följa. Uppmaningen skall delges gäldenären. Delgivning enligt 12 § delgivningslagen (1970: 428) får ske endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 9 § KLförslaget och 4 § KL.

Den i 4 § KL upptagna konkursgrunden är tillämplig beträffande gäldenär som är eller har varit bokföringsskyldig. Därmed avses emellertid endast bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Av 1 § tredje stycket jordbruksbokföringslagen (1979:141) anses nämligen följa att det inte är möjligt att tillämpa denna konkursgrund om gäldenären är bokföringsskyldig endast enligt jordbruksbokföringslagen. KLförslaget innebär inte någon ändring på denna punkt.

Kronofogdemyndigheten i Kristianstads distrikt har hos justitiedepartementet begärt att 4 § KL ändras så att den kan tillämpas också i de fall då gäldenären är bokföringsskyldig enligt jordbruksbokföringslagen. Riksskatteverket (RSV), som tillstyrkt bifall till framställningen, har anfört:

"Flera kronofogdemyndigheter har till RSV uppgivit att man ser det som ett hinder, att staten inte får åberopa presumtionsgrunden för obestånd enligt 4 § KL vid ansökan om konkurs mot större jordbrukare. RSV anser att det i de flesta fall inte kan föreligga så stora svårigheter att i skatteindrivningen mot jordbrukare verkställa den utredning, som kan visa om skäl föreligger för en konkursansökan eller inte. Emellertid har utvecklingen på jordbrukets område lett till bl.a. att allt större enheter tillskapas med omfattande affärsförhållanden. Det kan ofta iakttas att lånebilden och säkerhetsarrangemangen p.g.a. stordrift för t.ex. mjölk- och köttproduktion är komplicerad. Kronofogdemyndigheten kan bli tvungen att lägga ner ett omfattande arbete för att få en bild av de restförda jordbrukarnas ekonomiska förhållanden. Antalet restförda jordbrukare har också under senare år ökat.

Som en jämförelse kan nämnas att ett avsevärt antal mindre aktiebolag

och andra näringsidkare är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen. Mot dessa småföretagare kan man sålunda använda förfarandet med betalningsuppmaning enligt 4 § KL.

Det bör också påpekas att förutom bokföringsskyldiga även jordbrukare kan få företagsinteckning i sin näringsverksamhet.

Med hänsyn till det nyss anförda samt i syfte att få till stånd den snabba handläggning, som många gånger är behövlig i de fall fråga om konkurs uppkommer, vill RSV tillstyrka den framställning kronofogdemyndigheten i Kristianstad ingivit till departementet."

Kronofogdemyndigheterna i Linköping och Uddevalla distrikt samt Föreningen Sveriges kronofogdar har i sina yttranden över konkurslagskommitténs slutbetänkande framfört samma begäran.

För egen del vill jag först erinra om att den nu ifrågavarande presumtionsgrunden för obestånd ursprungligen var tillämpbar endast på köpmän. Det ansågs angeläget att personer, som i sin förvärvsverksamhet fortlöpande ingick förbindelser, med tanke på borgenärernas säkerhet, snabbt kunde försättas i konkurs. Denna aspekt har numera kommit i skymundan men presumtionsgrunden används ofta när staten är sökande borgenär. Fördelen med detta är att borgenären inte behöver genomföra någon undersökning av gäldenärens förhållanden, något som beträffande gäldenärer med omfattande verksamhet kan vara både kostsamt och tidskrävande.

För att presumtionsgrunden i 4 § KL skall få åberopas krävs inte att den ifrågavarande skulden har uppkommit i den bokföringspliktiga rörelsen. Enligt jordbruksbokföringslagen är varje enskild person som äger eller brukar en jordbruksfastighet skyldig att ordna sin bokföring på det sätt som anges i lagen. Lagen är således tillämplig också i de fall då personer med en helt annan yrkesinriktning äger en mindre jordbruksfastighet. Presumtionsgrunden skulle alltså kunna bli tillämplig beträffande personer, vars ekonomiska omständigheter markant avviker från företagarens, om den utvidgas till att gälla fall då bokföringsskyldighet föreligger endast enligt jordbruksbokföringslagen.

Enligt 1 § andra stycket jordbruksbokföringslagen behöver lagens bestämmelser om årsbokslut inte tillämpas av näringsidkare i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningen understiger ett gränsvärde motsvarande 20 gånger det basbelopp som enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller under den sista månaden av räkenskapsåret. Endast den enskilde jordbrukare vars bruttoomsättning för närvarande överstiger 466 000 kr. behöver alltså upprätta exempelvis resultat- och balansräkningar.

Det får antas att det är med avseende på dessa jordbrukare som olägenheterna av att inte kunna utnyttja presumtionsgrunden i 4 § KL för en konkursansökan gör sig mest gällande. Detta talar för att man skulle kunna införa en möjlighet att använda bokföringsskyldigheten enligt jordbruksbokföringslagen som presumtionsgrund, om man begränsar sig till denna kategori.

Det är emellertid förenat med stora praktiska svårigheter att konstatera huruvida en jordbrukare verkligen är skyldig att upprätta årsbokslut enligt bestämmelserna i jordbruksbokföringslagen. Den praktiska nyttan av en bestämmelse i ämnet minskar därmed. Härtill kommer att 1980 års före-

tagsskattekommitté i delbetänkandet (SOU 1984:70) Staketmetoden föreslår bl.a. att jordbruksbokföringslagen avskaffas och dess bestämmelser tas in i en reviderad bokföringslag. Kommitténs förslag skall ses mot bakgrund av kommitténs principförslag om ett nytt beskattningssystem för enskilda näringsidkare. Genomförs förslagen, vilket kan beräknas ske tidigast år 1989, kommer förutsättningarna relativt snart efter den nya konkurslagens ikraftträdande att avsevärt förändras.

Sammanfattningsvis anser jag därför att det för närvarande inte föreligger tillräckligt starka skäl för att föreslå en sådan ändring av den aktuella presumtionsgrunden för obestånd som RSV och vissa kronofogdemyndigheter har begärt.

I mitt förslag har uttryckligen angetts att bestämmelserna är tillämpliga i fråga om den som varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen. För att klargöra att bokföringsskyldigheten skall ha förelegat någon gång under en tidsrymd av ett år närmast före konkursansökningen har ordalydelsen dessutom jämkats något (jfr NJA 1977 s. 467).

Konkurshinder

10 §

En borgenär har inte rätt att få gäldenären försatt i konkurs, om

1. borgenären har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i egendom som tillhör gäldenären,
2. tredje man har ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande,
3. borgenärens fordran inte är förfallen till betalning och betryggande säkerhet erbjuds av tredje man.

Med säkerhet som har ställts eller erbjuds av tredje man avses även borgen, om borgensmannen svarar som för egen skuld.

Paragrafen stämmer överens med 2 kap. 10 § KLförslaget och 5 § KL.

Säkerhetsåtgärder

11 §

Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären skaffar undan egendom, får rätten, om det finns särskild anledning, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på att ansökningen prövas.

I fråga om en sådan säkerhetsåtgärd tillämpas vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Detta gäller dock inte bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsökningsbalken.

Rätten får medge undantag från beviljad kvarstad.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 11 § KLförslaget och 14 a § KL.

12 §

Finns det sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det med skäl befaras att gäldenären genom att resa utomlands undandrar sig en

skyldighet eller överträder ett förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får rätten, om det finns särskild anledning till det, förbjuda gäldenären att resa utomlands i avvaktan på att ansökningen prövas. Om ett sådant reseförbud meddelas, får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till den kronofogdemyndighet som rätten bestämmer. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas. Gäldenären får häktas, om det är uppenbart otillräckligt med ett reseförbud.

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas första stycket även på den styrelseledamot, verkställande direktör, bolagsman och likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Beträffande en sådan säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. En säkerhetsåtgärd kan inte hindras av att säkerhet ställs. Inte heller kan en beviljad säkerhetsåtgärd hävas av denna anledning. Kostnaden för häktning betalas av staten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 12 § KLförslaget och 14 b § KL.

Vissa av de bestämmelser i KL som rör gäldenären anses i fall då gäldenären är en juridisk person tillämpliga på dem som enligt vanliga associationsrättsliga regler är ställföreträdare för gäldenären medan andra bestämmelser bara tar sikte på fysiska personer. Någon uttrycklig reglering av detta finns inte utan sammanhanget får avgöra. Bestämmelserna om tvångsmedel anses tillämpliga på ställföreträdare för juridiska personer.

Till skillnad från det till lagrådet remitterade lagförslaget har här tagits upp en bestämmelse i *första stycket* tredje meningen för fall då gäldenären inte har något pass. I den situationen kan rätten meddela ett förbud mot att pass utfärdas för honom.

Bestämmelserna om reseförbud och häktning skall enligt 14 b § KL tillämpas också på vissa förutvarande ställföreträdare, nämligen styrelseledamot, verkställande direktör och likvidator som avgått eller entledigats senare än ett år före dagen då konkursansökningen kom in till konkursdomaren.

Om konkursgäldenären är ett handelsbolag eller ett kommanditbolag bör enligt min mening reglerna tillämpas också på en tidigare bolagsman. Det *andra stycket* har utformats i enlighet härmed. En motsvarande ändring föreslås i 6 kap. 13 §.

Rättens beslut enligt första stycket medför inte i sig att den berörde är förhindrad att skaffa sig ett nytt pass. Av 6 § passlagen (1978:302) följer emellertid att en person normalt sett är berättigad att erhålla endast ett pass. Passmyndigheten har vid sin prövning av en passansökan alltid tillgång till information om huruvida pass finns utfärdat för sökanden. För att trots det kunna erhålla ett nytt pass måste i praktiken den passökande sanningslöst vid ansökningen lämna uppgift om att hans tidigare pass har förkommit. Den sökande gör sig därmed skyldig till osann försäkran.

Jag anser emellertid att detta inte är tillräckligt. Om den som har ålagts reseförbud anser sig ha starka skäl för att lämna landet, drar han sig förmodligen inte för att sanningslöst intyga att det tidigare passet har förkommit.

Reseförbud enligt RB utgör uttryckligen hinder mot bifall till en passansökan (7 § 3 passlagen). Rätten är skyldig att underrätta den lokala polismyndigheten om ett sådant beslut (23 a § passförordningen, 1979:664). Hos myndigheten registreras uppgiften på ett sådant sätt att den är lätt tillgänglig för alla polismyndigheter. Motsvarande bör enligt min mening gälla också för reseförbud enligt konkurslagen när gäldenären i det sammanhanget ålagts att lämna ifrån sig sitt pass. Det sagda tar sikte såväl på beslut som meddelas under konkursansökningsstadiet som senare under konkursen meddelade beslut. Vad som har sagts nu bör gälla även ett beslut varigenom förbud att utfärda pass för gäldenären har meddelats.

Vad som nu har sagts medför behov av ändringar i bl.a. passlagen (se avsnitt 4.23).

13 §

Frågor om säkerhetsåtgärder enligt 11 eller 12 § tas upp på begäran av en borgenär. Innan rätten meddelar beslut i frågan skall gäldenären ges tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske.

Rätten får hålla förhandling för prövning av fråga om säkerhetsåtgärd. Till förhandlingen skall gäldenären och borgenären kallas. Kallelserna bör delges.

Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 10 § tredje stycket och 11 §.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 13 § KLförslaget och motsvaras av 14 c § KL.

Enligt 14 c § KL krävs inte förhandling för prövning av en fråga om säkerhetsåtgärd. Som anförs i anslutning till 6 kap. 11 § bör emellertid förhandling i princip vara obligatorisk vid prövning av frågor om häktning under konkurs. Detsamma bör då gälla även under konkursansökningsstadiet.

Andra stycket sista meningen har tillkommit på förslag av *lagrådet*. Jag får angående motiven för denna bestämmelse hänvisa till 15 kap. 4 §. Även det tredje stycket, som i lagrådsremissen utgjorde en del av det andra stycket, har utformats i enlighet med lagrådets förslag. Skälen för den ändringen liksom innebörden av de nya reglerna framgår under 6 kap. 11 §.

Prövning av konkursansökan m.m.

14 §

Upptas en gäldenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Gäldenärens konkursansökan skall dock prövas vid en förhandling, om

1. det med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finns särskilda skäl att inte godta uppgiften om gäldenärens insolvens eller

2. ansökningen avser ett dödsbo som inte står under förvaltning av boutredningsman och ansökningen inte har gjorts av samtliga delägare.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom en månad. Till förhandlingen skall gäldenären kallas. I fall som avses i andra stycket 2 skall även de dödsbodelägare som inte har biträtt ansökningen kallas. Ansökningen kan prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen. I kallelsen skall han upplysas om detta.

En konkursansökan som avses i andra stycket 2 skall förklaras vilande, om det görs en framställning om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Om dödsboets egendom avträds till förvaltning av boutredningsman, förfaller konkursansökningen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 14 § KLförslaget och motsvaras av 12 § KL. Det tredje stycket motsvarar närmast 15 § första stycket KL.

I paragrafen behandlas förfarandet när en gäldenär själv ansöker om att bli försatt i konkurs. I förhållande till KL har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas. Sålunda har föreskriften att en ansökan under vissa omständigheter skall hänskjutas till rätten slopats och ersatts med bestämmelser att ansökningen i motsvarande fall skall prövas vid en förhandling. De särskilda bestämmelserna i tredje stycket motsvaras av 15 § första stycket första meningen KL. Inte heller i detta avseende innebär förslaget någon förändring i sak.

Fjärde stycket första meningen saknar direkt motsvarighet i såväl KL som KLförslaget. För närvarande gäller enligt 12 § andra stycket andra meningen KL att en egen konkursansökan av ett dödsbo förfaller om dödsboets egendom avträds till boutredningsmannaförvaltning på grund av en framställning som har gjorts senast då konkursansökningen prövas. Enligt Stockholms tingsrätt är det omöjligt att i förväg veta om en inkommen ansökan om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman senare kommer att bifallas. I den situationen har det enligt tingsrätten förekommit att konkursansökningen har förklarats vilande i avvaktan på rättens prövning av den andra ansökningen.

Det finns anledning att till en början påpeka att det numera inte är självklart att en konkursansökan skall förfalla om dödsboets förvaltning avträds till boutredningsman. Som framhållits i anslutning till 1 kap. 3 § har dödsbodelägarna numera i princip inget ansvar för den dödes skulder. Det saknas alltså anledning att som tidigare avträda förvaltningen av dödsboets egendom till boutredningsman (eller till konkurs) för att befria dödsbodelägarna från detta ansvar. En konkursansökan kan emellertid betingas av andra skäl, exempelvis för att kunna utnyttja möjligheten att väcka talan om återvinning. Även i ett sådant fall kan det finnas skäl att låta konkursansökningen stå tillbaka till förmån för en ansökan om boutredningsman. Boutredningsmannens arbete kan utföras utan att konkurslagstiftningens omfattande regelsystem behöver tillämpas. Det ligger också i dennes uppdrag bl.a. att träffa överenskommelser med den dödes borgenärer om inte boet räcker till full betalning av fordringarna. Det får därefter ankomma på boutredningsmannen att vid behov ansöka om att dödsboet försätts i konkurs, varvid hans uppdrag förfaller enligt 19 kap. 7 § ärvdabalken.

Avsikten med nuvarande ordning torde vara just den som tingsrätten antytt, nämligen att den slutliga prövningen av konkursansökningen skall anstå till dess en ansökan om att avträda boets egendom till boutredningsman har prövats slutligt. Först om prövningen leder till bifall av den senare ansökningen, skall konkursansökningen anses förfallen. Jag anser att detta bör framgå klart av lagtexten, särskilt som en vilandeförklaring kan sägas stå i strid mot bestämmelsen i första stycket att en ansökan skall prövas genast. Det fjärde stycket har utformats i enlighet härmed.

15 §

En kallelse som avses i 14 § tredje stycket skall delges. Kallelsen får delges enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen får ske även när gäldenären vistas på känd ort utomlands, om delgivning annars inte kan ske här i landet och rätten med hänsyn till omständigheterna finner att det inte är skäligt att kräva att delgivningen verkställs utomlands.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 15 § KLförslaget och motsvaras av 13 § tredje stycket andra och tredje meningarna KL jämförda med 15 § andra stycket KL.

På förslag av *lagrådet* inleds första stycket med en bestämmelse om att delgivning skall ske (jfr under 15 kap. 4 §). I 16 § finns bestämmelser om förhandling inför rätten med anledning av en borgenärs konkursansökan. Borgenären och gäldenären skall enligt paragrafen kallas till förhandlingen. I 17 § första stycket föreskrivs att i fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Det innebär att även kallelser enligt 16 § till såväl borgenären som gäldenären skall delges.

16 §

Upptas en borgenärs konkursansökan, skall rätten sätta ut en förhandling för prövning av ansökningen.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl, får den hållas senare, dock senast inom sex veckor. Till förhandlingen skall parterna kallas. Parterna skall i kallelsen upplysas om den i 19 § föreskrivna påföljden av att part uteblir.

I kallelsen till gäldenären skall denne föreläggas att svara på konkursansökningen vid förhandlingen. I kallelsen skall även anges att gäldenären inte behöver inställa sig, om han före förhandlingen skriftligen medger ansökningen och rätten inte särskilt underrättar honom om att förhandlingen ändå skall hållas.

Paragrafen stämmer i huvudsak överens med 2 kap. 16 § KLförslaget och motsvaras närmast av 13 § första stycket KL samt i viss mån också av 15 § första stycket KL.

I förhållande till KL har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas. Ansökningen skall alltid prövas av rätten, i första hand vid en förhandling. Om gäldenären medger ansökningen, skall

emellertid enligt 18 § rätten normalt pröva ansökningen utan förhandling. Behöver inte förhandling hållas, skall en redan utsatt förhandling ställas in (se vidare 18 §).

Särskilda skäl att hålla förhandling senare än inom två veckor kan vara bl.a. förutsebara delgivningssvårigheter eller att gäldenären behöver längre rådrum, t.ex. om han vistas utomlands eller om hans ekonomiska förhållanden är svårbedömda. Att kallelserna skall delges följer av 17 § jämförd med 15 §.

Enligt kommittéförslaget skall gäldenären anmodas att lämna de upplysningar som är av betydelse för valet av handläggningsform. I det enhetliga förfarandet behövs inte en sådan bestämmelse. Enligt min mening saknas också skäl för att ålägga gäldenären skyldighet att i detta skede lämna upplysningar som belyser behovet av bevakningsförfarande. Det är förvaltaren som i första hand har att ta ställning till denna fråga och beslut i frågan behöver inte fattas förrän det finns ett tillfredsställande underlag för bedömningen. Normalt kan beslutet fattas vid edgångssammanträdet.

17 §

I fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Gäldenären skall samtidigt med kallelsen delges de av borgenären ingivna handlingarna.

Om delgivning med gäldenären sker enligt 15 § delgivningslagen (1970:428), får rätten förordna att gäldenärens egendom sätts under särskild vård. Kostnaden för vården skall betalas av borgenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 17 § KLförslaget. Det första stycket motsvaras närmast av 13 § tredje stycket och 15 § andra stycket KL samt det andra stycket av 13 § fjärde stycket KL.

För närvarande gäller enligt 13 § fjärde stycket KL att konkursdomaren, om delgivning sker enligt 15 § delgivningslagen, skall tillse att gäldenärens egendom sätts under säker vård. Kostnaden skall betalas av borgenären. Kommittén föreslår inte någon ändring av dessa bestämmelser (2 kap. 17 § andra stycket KLförslaget).

Enligt Stockholms tingsrätt kan tillämpningen av 17 § andra stycket KLförslaget avsevärt fördröja handläggningen av en konkursansökan. Eftersom borgenärens kostnad för vården i dag utgör en rättegångskostnad i konkursansökningsmålet, kan beslutet inte meddelas förrän dels den person som har förvaltat egendomen har framfört sina ersättningsanspråk och dels borgenären beretts tillfälle att yrka ersättning för sin rättegångskostnad. Tingsrätten ifrågasätter också om det är nödvändigt att gäldenärens egendom sätts under säker vård i fall då delgivning sker genom "spikning" på grund av att gäldenären undandrar sig delgivning utan att ha avvikit från sitt hemvist.

Som anförts i anslutning till kapitelrubriken förordar jag att regler om ansvaret för rättegångskostnader införs i lagen (2 kap. 23 §). Enligt de föreslagna reglerna behöver en borgenär för att få göra sin fordran på ersättning för rättegångskostnader gällande i konkursen med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) inte framställa sina anspråk innan

rätten meddelar konkursbeslutet. Med en sådan ordning torde beslut med anledning av själva konkursansökningen kunna meddelas utan tidsutdräkt.

Beträffande tingsrättens andra påpekande angående behovet av att i avsedda fall sätta egendomen under säker vård vill jag framhålla att bestämmelsen är av gammalt datum och skall ses mot bakgrund av delvis andra delgivningsbestämmelser och av att möjligheten att förordna om kvarstad då inte fanns.

Om delgivning sker enligt 15 § delgivningslagen är förhållandena typiskt sett sådana att det finns anledning att befara att gäldenären inte lojalt kommer att medverka vid ett eventuellt konkursförfarande. Det finns då risk för att sådan gäldenären tillhörig egendom som påträffas inte kommer att skötas av gäldenären på ett sådant sätt att dess värde består. Ibland kan då förutsättningar för kvarstad föreligga men detta är inte alltid fallet. Möjligheten att i denna situation sätta gäldenärens egendom under säker vård bör därför behållas. Det bör emellertid överlämnas åt rätten att i varje enskilt fall avgöra om sådan vård kan fylla någon praktisk funktion.

Jag förordar alltså att den nuvarande skyldigheten att sätta egendomen under säker vård ersätts med en möjlighet för rätten att förordna om sådan vård. Det förutsätts att i första hand den ansökande borgenären lämnar upplysningar om behovet av sådan vård. Även tillsynsmyndigheten kan emellertid ha kännedom om förhållanden som inverkar på rättens bedömning. Uttrycket "säker vård" har bytts ut mot "särskild vård" utan att någon saklig förändring är avsedd.

18 §

Om gäldenären före förhandlingen medger en borgenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Om rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner att det finns särskilda skäl mot antagandet att gäldenären är insolvent, skall konkursansökningen dock prövas vid förhandlingen. Rätten skall genast underrätta gäldenären om detta.

Behöver frågan om att försätta gäldenären i konkurs inte prövas vid förhandlingen, skall denna ställas in och borgenären genast underrättas om detta.

Paragrafen stämmer i huvudsak överens med 2 kap. 18 § KLförslaget och motsvaras närmast av 14 § första stycket KL.

I förhållande till KL har vidtagits de ändringar som betingas av den nya formen för handläggning av konkursansökningar. I det tredje stycket har – efter påpekande av Svea hovrätt – i förtydligande syfte införts den i och för sig naturliga regeln att rätten i den angivna situationen skall ställa in den utsatta förhandlingen.

19 §

Uteblir borgenären från förhandlingen, skall ärendet avskrivas, om inte gäldenären medger ansökningen.

Ansökningen får prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen.

Paragrafen stämmer i sak överens med 2 kap. 19 § andra och tredje styckena KLförslaget. Den motsvarar 16 § första och andra styckena KL.

Av 16 kap. 2 och 3 §§ framgår bl.a. att rätten vid förhandlingen normalt sett är domför med en lagfaren domare och att RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål i princip skall tillämpas.

20 §

En förhandling där frågan om att försätta gäldenären i konkurs skall prövas får skjutas upp på parts begäran när det finns särskilda omständigheter. Uppskov får dock inte utan synnerliga skäl meddelas, om sökanden motsätter sig det. Endast om det är nödvändigt får uppskovet göras längre än fyra veckor.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 20 § KLförslaget och 16 § tredje stycket KL.

21 §

Om flera konkursansökningar mot samme gäldenär är anhängiga samtidigt och om en annan ansökan bifalls än den som kom in först, skall det vad gäller frågor som är beroende av tiden för konkursansökan anses som om konkursbeslutet har grundats på den ansökan som kom in först.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 21 § KLförslaget och 17 § KL.

22 §

En konkursansökan får inte återkallas sedan beslut om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan, skall dock högre rätt upphäva beslutet, om gäldenären efter att ha överklagat visar att han är solvent.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 22 § KLförslaget och 18 § KL.

23 §

I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelsen i 18 kap. 2 § skall dock inte tillämpas. Borgenären får utan hinder av 14 § samma kapitel i konkursen göra gällande fordran på ersättning för sådana kostnader i den ordning som gäller för andra fordringar.

Paragrafen, som i förhållande till det remitterade förslaget jämkats något på förslag av *lagrådet*, är ny. Den saknar också motsvarighet i KLförsla-

get. Motiven för att nu införa regler om parternas kostnader i samband med prövning av en konkursansökan har redovisats under kapitelrubriken.

Huvudregeln att 18 kap. RB gäller i tillämpliga delar står i överensstämmelse med vad som anses gälla redan i dag. Detta innebär bl.a. att en part har rätt till ersättning för samma kostnader som i vanliga tvistemål, t.ex. för ansökningsavgift, juridiskt biträde och inställelsekostnader. Hänvisningen avser emellertid även de formella reglerna i 18 kap. RB. Av naturliga skäl är frågan om rättegångskostnader aktuell endast när ansökan görs av en borgenär.

I andra meningen har för tydlighets skull uttryckligt undantag gjorts för tillämpning av kvittningsregeln i 18 kap. 2 § RB. Den bestämmelsen skulle annars kunna läsas så att den och inte 18 kap. 1 § skulle vara huvudregel i konkurssammanhang.

Av tredje meningen framgår att en borgenär – vid bifall till konkursansökningen – inte behöver framställa sitt anspråk på kostnadsersättning innan handläggningen avslutas. Det räcker att han gör anspråket gällande i konkursen antingen genom bevakning eller formlöst. Konkursansökningskostnaderna skall alltså i princip behandlas på samma sätt som andra konkursfordringar. En borgenär som vill ha ersättning för rättegångskostnader i ansökningsförfarandet måste göra anspråket gällande genom bevakning eller på annat sätt, oavsett om rätten meddelat beslut i ersättningsfrågan eller inte.

I samband med lagrådsremissen framhöll jag vidare att om rätten har meddelat beslut om ersättning för rättegångskostnader, detta beslut inte är bindande för förvaltaren och övriga borgenärer utan kan angripas genom t.ex. anmärkning mot bevakning. Jag angav vidare att någon uttrycklig bestämmelse om detta inte torde behövas.

Lagrådet vänder sig mot detta uttalande och anför bl.a. att med uttalandet torde åsyftas att rättens beslut på sin höjd har bevisverkan när det gäller att fastställa utdelningsberättigat belopp.

Lagrådet har ytterligare framhållit att det av allmänna regler om domstolsavgörandens rättskraft torde följa att en före konkursen meddelad och lagakraftvunnen dom varigenom gäldenären har ålagts betalningsskyldighet gentemot en borgenär är att lägga till grund för borgenärens rätt att erhålla utdelning i konkursen, såvitt angår fordringens giltighet och storlek (se Welamson, a.a. s. 290, not 6). Detta gäller enligt lagrådet också en förpliktelse att betala rättegångskostnader. En reservation bör dock göras för möjligheten att i speciella fall påkalla återvinning. Den angivna principen får, i avsaknad av positivt lagstöd för motsatsen, anses tillämplig även på ett beslut av rätten i anslutning till ett konkursbeslut att tillerkänna borgenären gottgörelse för konkursansökningskostnader. Den aktuella bestämmelsen i tredje meningen innefattar knappast något sådant stöd. Lagrådet anser för sin del att det inte finns tillräckligt behov av en regel av innebörd att rättens beslut i kostnadsfrågan endast skulle ha bevisverkan när kostnadsanspråket görs gällande i konkursen. Det kan härvidlag anmärkas att enligt uttalanden i litteraturen (Ekelöf, Rättegång III, fjärde upplagan, 1980, s. 176 f) rätten utan särskilt yrkande från gäldenärens sida torde kunna pröva skäligheten av begärd ersättning. Att ersättningsbeslu-

tet i princip får rättskraft i konkursen innebär emellertid enligt lagrådet inte att borgenären är befriad från att bevaka sin fordran, när bevakningsförfarande är anordnat.

För egen del kan jag hålla med lagrådet om att avgörandet i kostnadsfrågan har rättskraft i förhållandet mellan sökande borgenär och gäldenären. Huvudprincipen måste också vara att beslutet i kostnadsfrågan binder även övriga borgenärer. Jag vill emellertid inte utesluta att frågan någon gång kan bedömas annorlunda, om beslutet grundas enbart på ett medgivande av gäldenären.

Om en borgenärs konkursansökan ogillas, måste eventuella ersättningsanspråk från gäldenärens sida prövas samtidigt. I det fallet måste på vanligt sätt krävas att gäldenären framställer sitt kostnadsanspråk innan handläggningen avslutas. Borgenären skall beredas tillfälle att yttra sig över anspråket.

En särskild fråga är hur den situationen skall behandlas i rättegångskostnadshänseende att flera borgenärer var för sig gjort konkursansökan och gäldenären försatts i konkurs på grund av en av ansökningarna. Enligt vad som uttalades i samband med 1975 års reform borde även de övriga borgenärerna då betraktas som vinnande parter (prop. 1975:6 s. 182). Motsvarande gäller för det fallet att en eller flera borgenärer gjort konkursansökan och gäldenären försatts i konkurs på senare egen ansökan. Jag kan för min del ansluta mig till dessa uttalanden. Att uttryckligen reglera hur kostnadsfördelningen skall ske i de olika situationer som kan bli aktuella är emellertid vanskligt. Man bör sålunda knappast betrakta en borgenär som vinnande part om hans ansökan, om den hade prövats, skulle ha ogillats därför att exempelvis något konkurshinder enligt 2 kap. 10 § förelåg. Borgenären kanske inte heller var behörig att ansöka om gäldenärens försättande i konkurs.

Även gäldenären kan ha kostnader i samband med att han själv ansöker om att bli försatt i konkurs. I den mån gäldenären själv har betalt sådan kostnad berör denna inte konkursboet. En fordran som har uppkommit för t.ex. en advokat som biträtt gäldenären i samband med ansökningen får behandlas på samma sätt som andra fordringar som kan göras gällande i konkursen.

Den nya bestämmelsen föranleder behov av ändring av rättshjälpslagens (1972:429) regler om motparts ersättningsskyldighet för kostnad för allmän rättshjälp (se avsnitt 4.7).

Åtgärder vid konkursbeslut m.m.

24 §

När ett beslut om konkurs meddelas, skall tingsrätten

1. genast bestämma tidpunkt för det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga boupptecknings-ed (edgångssammanträde),

2. snarast utse förvaltare,

3. kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har gjort konkursansökningen till edgångssammanträdet.

Konkursbeslutet skall genast kungöras. Genom kungörelsen kallas övriga borgenärer till edgångssammanträdet.

Kallelsen till gäldenären enligt första stycket 3 skall delges.

Paragrafen motsvaras av 2 kap. 23–25 §§ KLförslaget. Första stycket 1 motsvaras närmast av 19 § första stycket KL. Punkten 2 motsvaras närmast av 45 § och 185 a § första stycket KL. Punkten 3 motsvaras närmast av 19 § tredje stycket KL samt 18 § första stycket 2 och 25 § första stycket KF. Det andra stycket har sin motsvarighet i 18 a § andra stycket och 19 § andra stycket KL. Det tredje stycket är nytt.

Regleringen av rättens åtgärder i samband med ett konkursbeslut förenklas avsevärt med det enhetliga konkursförfarandet. Sålunda behöver rätten inte fatta beslut om handläggningsform eller om bevakningstider. I *första stycket* anges de beslut som rätten alltid måste fatta i samband med konkursbeslutet.

Punkten 1. Enligt 19 § första stycket KL skall konkursdomaren omedelbart bestämma tidpunkten för det första borgenärssammanträdet i en ordinär konkurs. I en mindre konkurs behöver konkursdomaren däremot inte fatta beslut om tidpunkten för det s.k. edgångssammanträdet förrän bouppteckningen har kommit in (185 d § första stycket KL). Bouppteckningen skall tillställas konkursdomaren senast en månad från konkursbeslutet och edgången får inte äga rum tidigare än en vecka från konkursbeslutet.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.3) redogjort för mina motiv att utmönstra begreppet första borgenärssammanträde ur konkurslagen. Jag har därvid föreslagit att det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga bouppteckningsed genomgående betecknas edgångssammanträde.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.4) bör edgångssammanträdet normalt äga rum tidigast en och senast två månader från konkursbeslutet. Det är givet att det i inledningen av en konkurs kan föreligga svårigheter att rätt bedöma den tid som förvaltaren behöver för att upprätta bouppteckningen. Motsvarande svårigheter föreligger i dag i ordinär konkurs. Sammanträdet bör givetvis hållas så snart som möjligt men om rätten saknar information om boets omfattning och beskaffenhet är det bättre att ta till något i överkant än tvärtom. Endast om det står klart att boets beskaffenhet och omfattning gör det nödvändigt bör edgångssammanträdet läggas senare än två månader efter konkursbeslutet. Jag får vidare hänvisa till specialmotiveringen till 6 kap. 4 §.

Punkten 2. För närvarande gäller att konkursdomaren i en ordinär konkurs utan dröjsmål och efter att ha hört tillsynsmyndigheten skall utse en interimsförvaltare som har till uppgift att handha förvaltningen av boet till dess slutlig förvaltare har utsetts vid det första borgenärssammanträdet (45 § KL). I mindre konkurs skall konkursdomaren genast efter samråd med tillsynsmyndigheten utse förvaltare (185 a § KL).

Det är naturligtvis av största vikt att boets egendom så snart som möjligt omhändertas av en förvaltare. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.2) förordat att systemet med interimsförvaltare slopas. Det är naturligtvis ändå viktigt att rätten så snart som möjligt utser förvaltare. Helst bör

det ske genast. Rätten, tillsynsmyndigheten och den tilltänkte förvaltaren kan emellertid behöva viss tid för att överväga förvaltarvalet. I punkt 2 har därför angetts endast att rätten skall utse förvaltare snarast.

Med rätten avses i detta sammanhang alltid den tingsrätt vid vilken ansökan först har prövats, även om konkursbeslutet har meddelats av högre rätt.

Att rätten alltid skall höra tillsynsmyndigheten innan förvaltare utses framgår av 7 kap. 3 § och behöver därför, som *lagrådet* påpekar, inte särskilt anges här.

Punkten 3. Av 19 § tredje stycket KL och 17 § första stycket KF framgår att gäldenären snarast skall kallas till det första borgenärssammanträdet. I denna punkt anges att rätten till edgångssammanträdet skall särskilt kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som har ansökt om gäldenärens försättande i konkurs. Vilka som skall särskilt underrättas om sammanträdet bör däremot framgå av den nya konkursförordning som jag avser att lägga fram i samband med den nya lagens ikraftträdande. Att övriga borgenärer kallas genom kungörelsen om konkursbeslutet följer av det andra stycket.

Enligt *andra stycket* skall konkursbeslutet genast kungöras. Bestämmelser om det närmare innehållet i kungörelsen bör meddelas i konkursförordningen. Enligt 15 kap. 1 § första stycket skall kungörelse liksom för närvarande ske enligt den s.k. breda principen, dvs. kungörelsen skall införas i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. I överensstämmelse med kommitténs förslag föreslås att uppgift om rättens beslut om i vilka tidningar annonsering av kungörelser fortsättningsvis kommer att ske inte skall tas in i kungörelsen om konkursbeslutet (se avsnitt 2.9.4). Genom kungörelsen kallas borgenärerna till edgångssammanträdet. Detta bör framgå av kungörelsen.

Beträffande innehållet i övrigt i kungörelsen kan anmärkas följande. Enligt KF behöver förvaltarens namn inte föras in i kungörelsen. Anledningen är att kungörelsen ibland måste utfärdas innan förvaltare har utsetts. Riksskatteverket (RSV) hävdar, med instämmande av ett flertal kronofogdemyndigheter, att uppgift om förvaltarens namn och adress bör tas in i kungörelsen om konkursbeslutet. Detta sker enligt RSV redan nu på flera håll. Enligt RSV leder den nuvarande ordningen till att tillsynsmyndigheterna kontaktas av borgenärer som önskar upplysningar om konkursen. Myndigheterna saknar på det stadiet helt kännedom om konkursen. Även Sveriges advokatsamfund har berört denna sak i sitt remissvar. Samfundet anser att de berörda borgenärerna bör lämnas information om konkursen, inte av förvaltarna utan av konkursdomstolen.

Borgenärernas behov av information torde vara störst i konkursens inledande skede. De vill då få information främst om möjligheterna att erhålla utdelning i konkursen. Jag anser därför att kungörelsen bör innehålla uppgift om i vad mån tillgångarna i boet kan antas förslå till utdelning till borgenärerna. Kan den frågan ännu inte bedömas, bör uppgift i stället lämnas om detta.

I övrigt torde förvaltaren vara den som i inledningsskedet – frånsett gäldenären – vet mest om boet. Det är därför ofrånkomligt att uppgiften

att ge ytterligare information måste ligga på förvaltaren. Inget hindrar givetvis att förvaltaren ger någon annan inom sin kontorsorganisation uppgiften att faktiskt besvara förfrågningar från borgenärerna. Jag anser därför att även uppgift om den utsedde förvaltaren om möjligt bör tas in i kungörelsen om konkursbeslutet. Om förvaltaren inte kan utses omedelbart får emellertid inte den omständigheten medföra att kungörelsen fördröjs. Uppgifterna om förvaltaren får i sådana fall avvaras. På den punkten kan ju borgenärerna lätt skaffa sig information hos rätten.

På förslag av *lagrådet* anges i ett nytt tredje stycke att kallelsen till gäldenären skall delges. Angående motiven till denna bestämmelse hänvisas till specialmotiveringen under 15 kap. 4 §. Det kan i det sammanhanget finnas anledning att påpeka att den omständigheten att gäldenären inte går att delge kallelsen till edgångssammanträdet inte utgör något hinder mot ett beslut om tvångsåtgärder mot honom. Föreskrifter om förfarandet vid prövning av tvångsåtgärder finns i 6 kap. 10 §.

25 §

Om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall tingsrätten genast kungöra den högre rättens beslut. Egendomen i boet skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 kap. 27 § KLförslaget och 26 § KL. Av lagtexten framgår att det är tingsrätten som skall kungöra även den högre rättens beslut.

Vad som utgör konkurskostnader framgår av 14 kap. 1 §. Bestämmelsen i andra meningen är givetvis inte tillämplig i fråga om rättegångskostnader i samband med prövningen av en konkursansökan (jfr 2 kap. 23 §).

Stockholms tingsrätt har ifrågasatt om regeln att boet skall betala konkurskostnaderna i dessa fall verkligen är rättfärdig. Enligt tingsrätten är det inte rimligt vare sig att gäldenären skall behöva betala kostnaderna när han felaktigt har försatts i konkurs eller att förvaltaren blir utan ersättning för sitt arbete, om boets egendom inte förslår till betalning av denna. Tingsrätten anser att frågan om konkurskostnader vid upphävda konkursbeslut bör utredas närmare och eventuellt regleras särskilt i det nya konkurskostnadskapitlet. Enligt tingsrätten är den rimligaste lösningen att den konkurssökande borgenären får ersätta kostnaderna.

För egen del vill jag framhålla följande. En konkursförvaltare måste givetvis, alldeles oberoende av om talan förs mot konkursbeslutet, genast omhänderta boet och vidta alla de förvaltningsåtgärder som normalt är förenade med ett konkursutbrott. Förvaltaren bör emellertid relativt snart kunna bedöma huruvida gäldenärens förhållanden är sådana att konkursbeslutet kan verka tveksamt. Om gäldenären då har fört talan mot beslutet, är det naturligt att förvaltaren i avvaktan på utgången i högre rätt endast vidtar sådana förvaltningsåtgärder som är absolut nödvändiga.

Det kan naturligtvis ändå inträffa att konkurskostnader av icke obetydlig omfattning uppkommer. Jag är emellertid inte beredd att nu föreslå att den

konkurssökande borgenären skall bära kostnaderna i dessa fall. Borgenären är ju regelmässigt i den situationen att han inte får betalt för en fordran hos gäldenären. Det kan för borgenären vara svårt att bedöma om gäldenären är insolvent. Har t.ex. konkursbeslutet grundats på en presumtionsregel om insolvens, kan utgången i högre rätt bero på att gäldenären först då visar att han har tillgångar i sådan omfattning att grund för konkursbeslutet saknas. I den situationen bör givetvis gäldenären svara för kostnaderna.

Enligt min mening är gäldenären även i övriga fall närmast att svara för konkurskostnaderna, om konkursbeslutet upphävs i högre rätt. Gäldenärens vetskap om att han kan drabbas av ansvar för konkurskostnaderna bör förmå honom att redan i tingsrätten göra allt för att undvika ett konkursbeslut. Det är givetvis ändå tänkbart att tingsrättens beslut i efterhand kan komma att framstå som materiellt felaktigt även mot bakgrund av vad som åberopades av gäldenären där. Med en annan reglering skulle man emellertid riskera att gäldenären är mindre aktiv än han bör vara i den situationen. Jag förordar därför att nuvarande ordning behålls på den punkten.

Överflyttning av en konkurs

26 §

Om det sedan ett beslut om konkurs har meddelats finns synnerliga skäl för att handlägga konkursen på någon annan ort, kan rätten efter samråd med tingsrätten på den andra orten bestämma att konkursen skall handläggas av den senare domstolen.

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 28 § KLförslaget och 201 § KL.

Överflyttas konkursen, flyttas även tillsynen till tillsynsmyndigheten i det senare distriktet. Detta följer av förordningen (1979:755) om tillsynsmyndighet i konkurs.

4.1.3 3 kap. Verkningar av konkurs

3 kap.

I detta kapitel har sammanförts sådana bestämmelser som i olika avseenden reglerar konkursbeslutets verkningar. Kapitlet upptar bestämmelser om gäldenärens rådighetsförlust (1 §) och undantag därifrån (2 §). Vidare anges (3 §) vilken egendom som ingår i konkursboet. I paragrafen sägs det bl.a. att den egendom som kan tillföras boet genom återvinning räknas till konkursboet. Bestämmelserna om återvinning har däremot intagits i ett särskilt kapitel, 4 kap. Särbestämmelser om gäldenärens lön finns i 4 § och i 5 § anges vilken egendom som gäldenären trots konkursen själv får behålla. Vad som skall ske om förvaltaren och gäldenären inte kan komma överens i frågor som avses i 4 och 5 §§ regleras i 6 §. Kapitlet avslutas med bestämmelser om utmätning vid konkurs (7 och 8 §§), om rättegång vid konkurs (9 §) och om förlikning (10 §).

I förhållande till 3 kap. KLförslaget avviker mitt förslag på två punkter. Bestämmelserna i 5 § har i KLförslaget sin motsvarighet i 6 kap. 14 §.

Förfarandereglerna i 3 kap. 5 § och 6 kap. 15 § KLförslaget har därmed kunnat sammanföras till en paragraf (6 §). Vidare motsvaras 10 § av 8 kap. 13 § KLförslaget. De bestämmelserna anser jag hör bättre hemma i förevarande kapitel.

De bestämmelser som har tagits upp i detta kapitel ansluter nära till vad som gäller nu. Kommitténs förslag har inte väckt någon kritik hos remissinstanserna i annat än formuleringsfrågor. Det stora flertalet bestämmelser har genomgått genomgripande förändringar i samband med 1975 års konkurslagsreform (prop. 1975:6). Paragraferna har därför här lämnats i stort sett okommenterade.

Gäldenärens förlust av sin rådighet

1 §

Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären inte råda över egendom som hör till konkursboet. Han får inte heller åta sig sådana förbindelser som kan göras gällande i konkursen.

Paragrafen stämmer i sak överens med såväl 3 kap. 1 § KLförslaget som 20 § KL.

2 §

En rättshandling mellan gäldenären och någon annan som företas senast dagen efter den då kungörelsen om konkursbeslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar skall utan hinder av vad som sägs i 1 § gälla, om det inte visas att den andre kände till beslutet eller att det förekom omständigheter som gav honom skälig anledning att anta att gäldenären var försatt i konkurs. Överlåtelse av eller annat förfogande över egendom som på grund av detta skall gälla, skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han har utgett jämte nödvändig eller nyttig kostnad.

Infriar någon en förpliktelse mot gäldenären efter den tidpunkt som anges i första stycket, skall det tillgodoräknas honom, om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. En uppsägning eller annan liknande rättshandling som företas mot eller av gäldenären efter sagda tidpunkt skall gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart oskäligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Det finns särskilda bestämmelser om verkan av gäldenärens överlåtelse eller pantsättning av löpande skuldebrev, aktiebrev eller vissa andra jämförbara värdehandlingar.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 2 § KLförslaget och 21 § KL.

Egendom som ingår i ett konkursbo

3 §

Till ett konkursbo räknas, i den mån inte något annat följer av 2 §, all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är sådan att den kan utmätas.

Till konkursboet räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning enligt 4 kap.

Paragrafen stämmer överens med 3 kap. 3 § KLförslaget och 27 § första stycket KL.

4 §

Gäldenären får behålla lön och inkomst som vid utmätning jämställs med lön, om beloppet inte betalts ut vid konkursens början, samt inkomst av sådant slag som gäldenären förvärvar därefter. Detta gäller dock inte i den mån inkomsten, efter skatteavdrag, uppenbart överstiger vad som behövs för gäldenärens och hans familjs underhåll samt för annan underhållsskyldighet som gäldenären har. Om rätten till pension eller livränta är sådan att den kan utmätas, får konkursboet förfoga över den.

Vad som sägs om lön tillämpas också i fråga om periodiskt utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant.

Gäldenären är skyldig att underrätta förvaltaren om sådan inkomst som avses i första och andra styckena. Vill förvaltaren göra anspråk på inkomsten, skall han underrätta arbetsgivare eller annan som skall utge förmånen. Innan sådan underrättelse har lämnats får förfallet belopp betalas ut till gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 3 kap. 4 § KLförslaget och 27 § andra och tredje styckena KL.

Paragrafen har i förhållande till lagrådsremissens lagförslag formulerats om på *lagrådets* inrådan. Lagrådet anför i sitt yttrande bl.a. följande. I sak innebär första styckets reglering att gäldenären, med den begränsning som följer av styckets andra mening, får behålla sådana inkomster som enligt 7 kap. 1 § utsökningsbalken kan ifrågakomma för s.k. löneutmätning. Häri ligger till en början att sjukpenning m.m. som faller under sistnämnda paragrafs första stycke 4 blir inbegripet i vad konkursgäldenär får behålla, något som är en nyhet i förhållande till 27 § andra stycket KL. Vidare är att märka att med den valda formuleringen i nu förevarande paragrafs första stycke första meningen pension och livränta faller in under regleringen där (se 7 kap. 1 § 3 utsökningsbalken).

En av lagrådets ledamöter har i ett särskilt yttrande pekat på att andra stycket behandlar endast *periodiskt* utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant. Om ersättning för utnyttjanderätt av angivet slag utgår i form av engångsbelopp kan enligt yttrandet underhållsreglerna i kapitlets 5 § tillgripas.

Jag har *för egen del* inget att erinra mot vad som sålunda har uttalats.

5 §

Gäldenären har rätt att av konkursboet få ut sådan egendom som enligt 5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken undantas från utmätning.

I stället för 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken gäller att, om någon annan utväg till försörjning saknas, nödvändigt underhåll får betalas av konkurs-

boet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag då beslutet om konkurs meddelades eller, om det finns synnerliga skäl för det, under längre tid.

I ett dödsbos konkurs tillkommer en sådan förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 14 § KLförslaget och 97 § KL.

De underhållsbelopp som kan utgå enligt andra och tredje styckena anses i dag formellt utgöra en konkurskostnad. Av 14 kap. 1 och 2 §§ följer att de konkurskostnader som inte kan tas ut ur boet skall ersättas av staten. I 14 kap. 1 § ges en uttömmande uppräkning av de kostnader som anses som konkurskostnader. I enlighet med vad vissa remissinstanser påpekat anser jag emellertid att nu ifrågavarande kostnader inte bör betraktas som konkurskostnader. I mitt förslag behandlas därför dessa underhållsbelopp inte som konkurskostnader utan som konkursboets skuld (massaskuld). Underhåll kan således utgå endast om boet förslår till det.

6 §

Tvister mellan förvaltaren och gäldenären eller annan i frågor som avses i 4 och 5 §§ skall prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, en borgenär, gäldenären eller en underhållsberättigad. Myndigheten skall inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut gäller omedelbart, även om det överklagas. Beslutet skall efter ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden motiverar det.

Tillsynsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i första stycket får överklagas av den vars rätt berörs av beslutet. I fråga om sådan besvärstalan tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om besvär över utmätning av lön.

Paragrafen överensstämmer i sak med 3 kap. 5 § och 6 kap. 15 § KLförslaget samt 27 § fjärde och femte styckena och 98 § andra meningen KL.

Utmätning vid konkurs

7 §

Sedan beslut om konkurs har meddelats, får egendom som hör till konkursboet inte utmätas för fordran hos gäldenären. Om det ändå sker, är åtgärden utan verkan.

Utan hinder av konkurs får ändå egendom, i vilken panträtt för viss fordran gäller, utmätas för fordringen.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 6 § KLförslaget och 23 § KL.

8 §

Har utmätning hos gäldenären skett innan beslut om konkurs meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om inte något annat

följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden inte hade panträtt och om den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt utsökningsbalken skulle ha betalts till utmätningssökanden eller annan borgenär som inte hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren uppskjutas, om det behövs för att borgenärers rätt skall kunna tas till vara eller om det finns några andra synnerliga skäl för det. Uppskov får begäras även av en borgenär vars rätt kan bero därav. Om en auktion är utsatt, skall konkursboet betala den kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Hade utmätningssökanden inte panträtt och skall den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen gå åter, skall även utmätningen gå åter, om förvaltaren begär det innan egendomen har blivit såld.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 7 § KLförslaget och 24 § KL.

Rättegång vid konkurs m.m.

9 §

Pågår en rättegång mellan gäldenären och någon annan om sådan egendom som hör till konkursboet, får konkursboet överta gäldenärens talan. Om boet, trots att det har underrättats om rättegången, inte övertar gäldenärens talan, skall egendomen anses inte tillhöra konkursboet. Egendomen får inte så länge konkursen pågår utmätas för en fordran som kan göras gällande i konkursen. Om konkursboet övertar gäldenärens talan, tillämpas beträffande boets skyldighet att svara för rättegångskostnad vad som i rättegångsbalken föreskrivs om den till vilken överlåtelse har ägt rum enligt 13 kap. 7 § samma balk.

Förs talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen, får konkursboet inträda i rättegången vid sidan av gäldenären.

Gäldenären skall underrätta domstolen om konkursen i de fall som avses i första och andra styckena. Domstolen skall lämna konkursboet meddelande om rättegången.

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 8 § KLförslaget och 22 § KL.

10 §

Anser förvaltaren att ett förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång bör antas, får gäldenären själv med skyldighet att lämna redovisning till konkursboet utföra tvisten, om han ställer säkerhet för vad som bjuds genom förlikningen.

Paragrafen överensstämmer i allt väsentligt med 8 kap. 13 § KLförslaget och 78 § KL.

Paragrafen är i gällande lag inplacerad i anslutning till 77 § KL vari indrivning av fordringar m.m. behandlas. Enligt min mening hör bestämmelsen sakligt sett mera samman med bestämmelserna i förevarande kapitel.

I 78 § KL sägs att förlikningsanbud får antas om förvaltaren finner budet fördelaktigt för boet. Det torde stå klart att det ligger inom förvaltarens

befogenhet att själv bestämma om ett förlikningsanbud angående tvistig eller osäker tillgång skall antas. Han bör därvid givetvis se till vad som kan anses vara fördelaktigt för boet. Någon gång kan det i enlighet med 7 kap. 10 § mitt förslag föreligga skyldighet för förvaltaren att höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer innan han godtar ett sådant anbud. Det är därför inte motiverat att behålla bestämmelsen att budet får antas om förvaltaren finner det fördelaktigt för boet. *3 kap.*

Enligt 7 kap. 10 § är förvaltaren skyldig att i viktigare frågor höra även gäldenären, om det lämpligen kan ske. Den bestämmelsen bör, som *lagrådet* påpekar, ges den innebörden att förvaltaren skall höra gäldenären innan han antar ett förlikningsanbud, om det inte finns grundad anledning att anta att gäldenären inte vill göra bruk av sin rätt eller det föreligger svårigheter att få kontakt med gäldenären. Det finns emellertid ingen garanti för att gäldenären alltid får kännedom om förlikningen och faktiskt kan utnyttja den rättighet som tilläggs honom i denna paragraf.

Gäldenären är redovisningsskyldig gentemot konkursboet för vad han lyckas uppnå genom att själv utföra tvisten. Härav följer att gäldenären, i den mån han inte kan få ut kostnaderna av motparten, bör kunna få ersättning av konkursboet intill det belopp som motsvarar mervärdet av det som vunnits till boet. Träffar gäldenären en förlikning som är mer fördelaktig för boet än den förvaltaren kunde uppnå torde gäldenären också kunna få ersättning för sina kostnader intill det belopp som motsvarar mervärdet. Om däremot gäldenären förlorar tvisten synes det med hänsyn till syftet med bestämmelsen uteslutet att konkursboet skall svara för rättegångskostnader som uppkommit efter det att gäldenären övertagit talan. Att borgenären är redovisningsskyldig gentemot boet för vad han kan vinna bör, som *lagrådet* påpekar, framgå direkt av lagen.

4.1.4 4 kap. Återvinning till konkursbo

Återvinningsbestämmelserna har samlats i ett kapitel. Bestämmelserna motsvarar 28–40 c §§ KL och upptas i samma ordningsföljd som i KL. Kapitlet omfattar fyra avsnitt. Under rubriken Inledande bestämmelser (1–4 §§) upptas vissa undantag från återvinning samt definitioner m.m. (motsvarar 28–29 b §§ KL). I nästa avsnitt, Förutsättningar för återvinning, redovisas de olika fall där återvinning kan äga rum (5–13 §§, motsvarande 30– 38 §§ KL). Under rubriken Verkan av återvinning (14– 18 §§) avhandlas vad återvinning närmare innebär såvitt avser återbäringsskyldighet m.m. (motsvarar 39–40 a §§ KL). I det sista avsnittet, Talan om återvinning m.m. (19 – 21 §§) regleras processuella frågor. Där finns också en regel rörande bevakningsfrihet för den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen (motsvarar 40 b och 40 c § KL). *4 kap.*

Den systematiska uppbyggnaden av kapitlet överensstämmer med KLförslaget. KL:s återvinningsbestämmelser är i sak oförändrade i KLförslaget, med ett undantag. Detta behandlas i specialmotiveringen till 5 §. De ändringar som skett i övrigt grundar sig på Eko-kommissionen betänkande (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs.

1 §

Återvinning till konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel. Återvinning får dock inte ske av

1. betalning av skatt eller avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen var förfallen till betalning,

2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt äktenskaps- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet var förfallet till betalning och den underhållsberättigade inte har gynnats på ett otillbörligt sätt.

Paragrafen överensstämmer i sak med 4 kap. 1 § KLförslaget och 28 § KL.

Enligt den nuvarande lydelsen undantas från återvinningsbestämmelserna betalning av skatt eller allmän avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen varit förfallen till betalning. Det i lagtexten använda uttrycket "skatt eller allmän avgift" är detsamma som kommer till användning i 11 § förmånsrättslagen (1970:979). Detta begrepp omfattar alla de fordringar på skatt, däribland tull, samt avgift som anges i 1971 års lag. Orden "allmän avgift" har ersatts med uttrycket "avgift".

Som angetts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.2) har kommissionens förslag om att från återvinning undanta även den förmånsrätt som vunnits genom utmätning inte tagits upp i mitt förslag.

2 §

Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in till tingsrätten.

Har god man förordnats enligt ackordslagen (1970:847) avses med fristdag i stället dagen för ansökningen om detta, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord har följt, ackordsfrågan avgjordes.

Har ett dödsbo avträtts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen om detta, såvida boutredningsman har förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag.

Paragrafen överensstämmer med 4 kap. 2 § KLförslaget och 29 § KL.

Har flera borgenärer ansökt om gäldenärens försättande i konkurs är fristdagen att räkna från den dag då den första ansökningen kom in, oavsett om denna föranlett konkursbeslutet eller inte (2 kap. 21 §).

3 §

Som närstående till gäldenären anses den som är gift med gäldenären eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären eller är besvågrad med honom i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon samt den som på annat sätt står gäldenären personligen särskilt nära.

Som närstående till en näringsidkare eller en juridisk person anses vidare

1. den som har en väsentlig gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse,

2. den som inte ensam men tillsammans med en närstående till honom har sådan gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som sägs under 1,

3. den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamhet som näringsidkaren eller den juridiska personen bedriver,

4. den som är närstående till någon som enligt 1–3 är närstående.

Paragrafen överensstämmer med 4 kap. 3 § KLförslaget och 29 a § KL.

4 §

Avhändelse av fast egendom anses inte ha ägt rum förrän lagfart har sökts.

Paragrafen överensstämmer med 4 kap. 4 § KLförslaget och 29 b § KL.

Såsom *lagrådet* anfört inskränker sig den direkta betydelsen av paragrafen, åtminstone i det väsentliga, dels till bedömningen av återvinningsfristen, dels till bedömningen av frågan, om gäldenären vid avhändelsen var insolvent eller blev det genom denna. Mitt förslag innebär nu att temat för den motbevisning som återvinningssvaranden i vissa fall kan prestera för att freda sig mot återvinning skall vid benefika transaktioner avse gäldenärens sufficiens i stället för hans solvens. Liksom lagrådet vill jag med anledning av detta påpeka att föreliggande lagrum måste anses tillämpligt också vid denna insufficiensbedömning. Gäller transaktionen fast egendom, blir alltså tidpunkten för lagfartsansökan att lägga till grund för prövningen av relationen mellan gäldenärens tillgångar och skulder.

Förutsättningar för återvinning

5 §

En rättshandling, varigenom på ett otillbörligt sätt en viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet, ensamt eller i förening med annan omständighet, blev insolvent samt den andre kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Närstående till gäldenären skall anses ha sådan kännedom som anges i första stycket, om det inte görs sannolikt att han varken hade eller borde ha haft sådan kännedom.

Om rättshandlingen ägde rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast när den har gällt någon närstående till gäldenären.

Paragrafens första och tredje stycken motsvarar 4 kap. 5 § KLförslaget och 30 § KL. Det andra stycket, som saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL, motsvarar närmast kommissionens förslag.

Det i *första stycket* för närvarande använda uttrycket "var eller genom sitt förfarande blev insolvent" har vållat tvekan i rättstillämpningen. Uttrycket har nämligen uppfattats på det viset att paragrafen skulle åsyfta endast en sådan rättshandling som har företagits av konkursgäldenären och således inte en åtgärd som har företagits av någon annan, t.ex. en borgenär. Tveksamheten har uppstått till följd av en vid 1975 års reform under departementsbehandlingen gjord redaktionell ändring i lagberedningens lagförslag. Begreppet rättshandling har emellertid i tillämpningen getts en vid innebörd. Det har sålunda ansetts omfatta även ett förfarande från gäldenärens sida som närmast får karaktäriseras som passivitet. Orden "genom sitt förfarande" har därför, såsom också kommittén föreslagit, ersatts med orden "genom förfarandet". Med en sådan ändring vinns att regelns syfte, nämligen att göra det möjligt att återvinna otillbörliga rättshandlingar vare sig gäldenären själv eller någon annan företagit rättshandlingen, kommer till klarare uttryck. Av samma skäl har, på *lagrådets* inrådan, andra och tredje styckena formulerats om.

Vid återvinning enligt denna bestämmelse är det tillräckligt att borgenärerna tillfogats indirekt skada, dvs. att skadan uppstått till följd av rättshandlingen i förening med andra omständigheter. Ett exempel härpå är att gäldenären strax före konkursen skaffar sig betydande penningbelopp genom försäljning av egendom och förbrukar pengarna eller på annat sätt undandrar borgenärerna dessa och därigenom kommer på obestånd. För att denna vidsträckta innebörd av paragrafen klart skall framgå har kommissionen i sitt förslag till lagtext i det första stycket gjort ett tillägg enligt vilket det räcker att "rättshandlingen bidrog till att han blev insolvent". I det till lagrådet remitterade förslaget anförde jag att det inte finns något behov av att förtydliga lagtexten på denna punkt och att jag, i likhet med flera remissinstanser, ansåg att det av kommissionen föreslagna tillägget skulle innebära en saklig ändring av bestämmelsen.

Lagrådet har ifrågasatt om inte ett förtydligande skulle vara lämpligt med tanke på att läget kan vara det att en sådan rättshandling som avses i paragrafen inte ensam varit orsak till insolvensen. Också andra åtgärder eller omständigheter kan ha varit medverkande. Återvinningsmöjlighet bör – i överensstämmelse med vad som får anses gälla för närvarande (prop. 1975:6 s. 209) – stå öppen även i sådana fall där samverkande orsaker till insolvensen föreligger och där alltså skadan för borgenärerna är indirekt. Detta bör enligt lagrådet komma till uttryck i lagtexten genom en påbyggnad på den aktuella paragrafens första mening.

Med anledning av lagrådets påpekande har jag stannat för att – i överensstämmelse med vad lagrådet föreslagit – till orden "genom förfarandet" foga "ensamt eller i förening med annan omständighet".

Någon ändring i sak åsyftas inte med detta förtydligande tillägg. För att ytterligare åskådliggöra innebörden av det indirekta skaderekvisitet kan erinras om ett i tidigare förarbeten anfört exempel (SOU 1970:75 s. 161, jfr prop. 1975:6 s. 209). Om en gäldenär, innan han ger sig in på vågade spekulationer, ger bort sin egendom för att undandra sina borgenärer denna och därefter blir insolvent genom affärerna, kan återvinning av gåvan komma i fråga, om det hela hör så nära samman att det bör behand-

las som en enhet. Självfallet måste kravet på kausalsammanhang mellan gäldenärens handlande och insolvensen upprätthållas.

Jag vill vidare påpeka att det inte finns någon egentlig tidsgräns för när den indirekta skadan måste inträda. Detta, i förening med det förhållandet att återvinningsfristen är så lång som fem år och att det om rättshandlingen gällt någon närstående inte finns någon sådan frist alls, innebär att utrymmet för återvinning enligt denna bestämmelse inte i samma utsträckning som vid de objektiva återvinningsbestämmelserna begränsas av tidsfaktorn. Detta kan ha sin betydelse bl.a. i fråga om skatteskulder.

Det är främst den s.k. skattecykeln som har motiverat förlängningen av återvinningsfristerna från två till tre år i de återvinningsbestämmelser som avser transaktioner av benefik karaktär (avsnitt 2.5.6). Möjligheterna till återvinning enligt dessa objektiva bestämmelser är emellertid beroende av att beskattningen verkligen sker i vanlig ordning, dvs. att skattedebiteringen grundar sig på ett beslut vid den årliga taxeringen. Vid eftertaxering däremot sker en förskjutning av beskattningen och skatteanspråket blir kanske fastställt först genom ett flera år senare meddelat beslut. I ett sådant fall kan möjligheten till återvinning med stöd av de objektiva återvinningsreglerna vara utesluten. I stället kan återvinning enligt förevarande bestämmelse vara möjlig, förutsatt givetvis att det nödvändiga kausalsammanhanget föreligger. Att det kommit att förflyta lång tid innan skatteanspråket kommer i dagen och gör gäldenären insolvent innebär alltså i sig inte något hinder för återvinning enligt denna bestämmelse.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen, vars lydelse har formulerats om efter förslag av *lagrådet*, har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.3). Den innebär att den som enligt denna paragraf söker återvinning av en rättshandling som företagits gentemot närstående till gäldenären inte behöver visa att den närstående medkontrahenten var i ond tro i fråga om gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig. Ond tro i dessa hänseenden skall i stället presumeras. Den närstående kan undgå återvinning om han gör sannolikt att han inte hade sådan kännedom.

Genom presumtionsbestämmelsen blir det den närstående, och inte den som söker återvinning, som står risken för att frågan huruvida den närstående varit i ond tro blir outredd. Om ingen eller bristfällig utredning föreligger härom skall således presumtionen för ond tro gälla. Är omständigheterna sådana att det är sannolikt att den närstående faktiskt var i god tro bryts å andra sidan presumtionen.

Vad som skall krävas för att presumtionen skall brytas får bedömas från fall till fall, varvid bl.a. transaktionens art och syfte och i vilken relation den närstående står till gäldenären har betydelse. Den närståendes faktiska möjligheter att i det enskilda fallet visa sannolika skäl för sin goda tro måste också komma med i denna bedömning. Det är naturligtvis alltid svårt att bevisa att man inte kände till ett visst förhållande. Detta är skälet till att full bevisning om god tro inte kan krävas av den närstående. Sammantaget bör emellertid den nya presumtionsregeln öka återvinningsmöjligheterna gentemot närstående. Skulle tillämpningen av den nya bestämmelsen slå alltför hårt i det enskilda fallet föreligger jämkningsmöjligheter enligt 17 §.

Formuleringen av det *tredje stycket* överensstämmer med vad *lagrådet* föreslagit.

6 §

En gåva går åter, om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. En gåva som har fullbordats dessförinnan men senare än ett år eller, när den har skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen går åter, om det inte visas att gäldenären efter gåvan hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om det med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som inte stod i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden är undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 6 § KLförslaget och 31 § KL.

I enlighet med kommissionens förslag har första stycket ändrats i två hänseenden i förhållande till såväl KL som KLförslaget. Övriga stycken är oförändrade.

Den förlängda återvinningsfristen för närstående i första stycket har förlängts från två till tre år. Bakgrunden härtill har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6). Har gåvan fullbordats tidigare än sex månader men senare än tre år före fristdagen skall gåvan således gå åter om inte den som anspråket riktas mot kan prestera viss motbevisning. Även temat för motbevisningen har ändrats. Enligt den nya lydelsen är temat i stället för gäldenärens solvens dennes sufficiens, dvs. att gäldenären efter gåvan hade kvar utmätningsbara tillgångar som uppenbart motsvarade hans skulder. Bakgrunden till denna ändring har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.4).

Om gäldenären är eller varit bokföringsskyldig är i första hand det räkenskapsmaterial som finns för den aktuella perioden av betydelse vid sufficiensbedömningen. Återvinningssvaranden kan också hänvisa till den med anledning av konkursen upprättade bouppteckningen. Ju längre tid tillbaka gåvan ligger, desto svårare är det naturligtvis att utgå från konkursbouppteckningen. Beaktas bör också att andra principer för t.ex. värdering av ett varulager kan vara motiverade vid tiden för gåvan än vid en värdering i konkursen. Återvinningssvaranden bör genom förvaltarens försorg beredas tillgång till allt det räkenskapsmaterial som övertagits av konkursförvaltaren vid konkursutbrottet.

Har givaren inte varit bokföringsskyldig torde man vara hänvisad till i första hand gäldenärens deklarationshandlingar, om sådana är tillgängliga för konkursförvaltaren. Vid värderingen i detta sammanhang skall dock inte de värderingsprinciper som ligger till grund för beskattningen tillämpas. I fråga om fast egendom skall man t.ex. utgå från marknadsvärdet.

Lagrådet har i anslutning härtill anfört bl.a. följande. Det nya bevistemat kan tänkas ge upphov till åtskilliga tillämpningssvårigheter. Dessa hänför sig bl.a. till frågorna om hur tillgångarna skall beräknas och vilka

skuldposter som skall tillmätas relevans. Sufficiensbedömningen är – i motsats till en solvensbedömning – statisk och tar sikte på gäldenärens förmögenhetsställning vid tidpunkten för den aktuella transaktionen. Som riktlinjer för tillgångarnas värdering torde få gälla vad de kan väntas inbringa vid en realisation som vidtas vid lämplig tidpunkt (jfr SOU 1970:75 s. 60). Av detta följer att tillgångarna inte utan vidare kan åsättas de värden som upptogs eller rätteligen, enligt bokföringsrättsliga regler, skulle ha upptagits i gäldenärens balansräkning. Beträffande skuldsidan torde det följdriktiga vara att beakta sådana skulder som skulle ha kunnat göras gällande i en konkurs, beslutad omedelbart efter transaktionen i fråga, men endast dessa. Avgörande blir alltså, om en skuld skall anses ha "uppkommit" före transaktionen, och detta begrepp får här ges samma innebörd som i 100 § KL och 5 kap. 1 § i den föreslagna lagen.

Enligt lagrådet torde de närmare tillämpningsproblemen få lösas i rättstillämpningen. Departementschefen har, fortsätter lagrådet, i remissprotokollet (avsnitt 2.5.2) diskuterat vilka skulder, särskilt på skatte- och avgiftsområdet, som är av betydelse för tillämpning av det i återvinningsreglerna underförstådda nackdelsrekvisitet, med vilket det nu ifrågavarande insufficiensrekvisitet har ett omedelbart samband; uttalandena görs dock utan anknytning till något positivt förslag till lagreglering. Uppkommande svårigheter mildras i någon mån av kravet att den utmätningsbara egendomen *uppenbart* skall motsvara gäldenärens skulder för att medkontrahenten skall gå fri från återvinning.

Lagrådet har inte föreslagit någon ändring i paragrafen i förhållande till lagrådsremissen och även jag anser att förslaget bör vidhållas.

Om gäldenären visserligen var eller blev insufficient genom gåvan men därefter åter blivit sufficient för att sedan på nytt bli insufficient bör återvinningssvaranden, liksom tidigare, kunna undgå återvinning genom att visa att det inte rör sig om samma insufficiens (jämför prop. 1975:6 s. 144).

7 §

Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären har eftergett sin rätt i avsevärd mån eller avstått från egendom mot att en fordran mot honom har lagts ut på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen har kommit in till rätten senare än tre år före fristdagen och det inte visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Paragrafen motsvaras av 4 kap. 7 § KLförslaget och 32 § KL. I enlighet med kommissionens förslag har återvinningsfristen förlängts från två till tre år. Denna ändring har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6).

Jag vill nämna att frågor om återvinning av bodelning även tas upp i lagrådsremissen den 4 december 1986 om följdlagstiftning till äktenskapsbalken m.m.

8 §

Betalning av lön, arvode eller pension, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet.

Har betalningen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när den skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter betalningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 8 § KLförslaget och 33 § KL. Den har på grundval av kommissionens förslag ändrats i flera hänseenden.

Bestämmelserna i 33 § KL är för närvarande tillämpliga endast i förhållande till närstående till gäldenären. Bestämmelserna har nu som huvudregel gjorts generellt tillämpliga. Denna fråga har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.5).

Förutsättningen för återvinning är att sökanden kan visa att lön m.m. utgått till återvinningssvaranden med ett uppenbart oskäligt belopp med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt. Utvidgningen till andra anställda än närstående torde, som framhållits i den allmänna motiveringen, få praktisk betydelse när den anställde utan att vara formellt närstående kan sägas stå gäldenären nära, t.ex. på grund av sitt inflytande i företaget. Någon förutsättning för bestämmelsens tillämplighet är detta dock inte. Liksom tidigare är det fråga om att göra en totalbedömning av förhållandena vid tiden för intjänandet av förmånen. Vad som under förarbetena till 33 § KL uttalades härom har alltjämt giltighet (prop. 1975:6 s. 217). Således kan arbetsinsatsen i det särskilda fallet ha varit så kvalificerad att en hög lön varit motiverad, såsom när en särskilt skicklig kraft knutits till ett sviktande företag för att söka rädda det.

Temat för den motbevisning som återvinningssvaranden har att prestera för att undgå återvinning vid den förlängda återvinningsfristen har ändrats till att avse gäldenärens sufficiens i stället för dennes solvens. I denna fråga hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.4) och vid 6 §. I enlighet med vad som gäller för övriga återvinningsbestämmelser av benefik karaktär, har en förlängd frist om ett år med möjlighet till motbevisning införts för en återvinningssvarande som inte är närstående till gäldenären. Den förlängda fristen för närstående till gäldenären har förlängts från två till tre år. I denna del hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6).

9 §

Överföring av medel till pensionsstiftelse, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som har medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går

den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen har skett senare än tre månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller närstående till honom går den också åter, om åtgärden har skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföringen har skett senare än sex månader före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m.m. finns det föreskrifter i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 9 § KLförslaget och 34 § KL.

I första stycket regleras överföring till pensionsstiftelse som medfört att stiftelsen fått överskott. Enligt 15 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. föreligger överskott på stiftelsens kapital när tillgångarna överstiger skulderna. Överskottsfallen är att betrakta som benefika överföringar och bestämmelsen är därför utformad efter vad som gäller för gåva. Överföring till personalstiftelse, som regleras i tredje stycket, jämställs över lag med överskottsfallen.

I andra stycket regleras andra överföringar till pensionsstiftelser än sådana som avses i första stycket, dvs. överföringar utan att överskott uppkommit. Denna bestämmelse är utformad efter mönster av återvinningsbestämmelserna om förtida betalning och säkerställelse i efterhand.

I första och tredje styckena, som avser överföringar av närmast benefik karaktär, har temat för motbevisningen ändrats från att avse gäldenärens solvens till att avse dennes sufficiens. I denna del hänvisas till vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.4) och vid 6 §. Vidare har återvinningsfristen i förhållande till närstående förlängts från två till tre år. Även här hänvisas till den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.6). Andra stycket är oförändrat såväl i fråga om temat för motbevisningen som i fråga om återvinningsfristernas längd.

10 §

Betalning av en skuld, som har skett senare än tre månader före fristdagen och som har gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som i första stycket sägs om återvinning av betalning tillämpas

också när kvittning har skett, om borgenären enligt 5 kap. 15 eller 16 § inte hade varit berättigad att kvitta i konkursen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 4 kap. 10 § KLförslaget och 35 § KL. Såsom framgått av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.2) har något ändringsbehov inte ansetts föreligga beträffande dessa bestämmelser.

11 §

Betalning för en växel eller en check går åter i de fall som avses i 10 § endast i den mån den som mottog betalningen hade kunnat vägra att göra det utan att förlora växel- eller checkrätt mot någon annan hos vilken han kunde erhålla täckning.

Om återvinning av en betalning är utesluten till följd av vad som sägs i första stycket, är den som skulle ha burit den slutliga förlusten om betalningen hade uteblivit skyldig att utge ersättning under samma förutsättningar som hade gällt för återvinning, om betalningen hade skett till honom som borgenär.

12 §

Säkerhet som gäldenären har överlämnat senare än tre månader före fristdagen går åter, om den inte var betingad vid skuldens tillkomst eller inte har överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställs annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga om ansökan har gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst.

13 §

Förmånsrätt eller betalning som en borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för någon som är närstående till gäldenären, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen.

Paragraferna 11–13 överensstämmer i sak med 4 kap. 11– 13 §§ KLförslaget och 36–38 §§ KL. Jag vill fästa uppmärksamheten på ett uttalande av en av lagrådets ledamöter i anslutning till 11 §, ett uttalande som jag för egen del inte har någon erinran mot.

14 §

Vid återvinning skall den egendom som gäldenären har utgett återbäras till konkursboet.

Den som har lämnat gäldenären något vederlag för egendomen har rätt att återfå vad han har utgett. Detta gäller dock inte ett sådant vederlag som inte har kommit boet till godo, om den som lämnade vederlaget hade eller borde ha haft kännedom om att gäldenärens avsikt var att undanhålla borgenärerna detta.

Finns den egendom som skall återbäras enligt första eller andra stycket inte i behåll, skall ersättning för dess värde utges. Är återbäring av viss egendom förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medges honom att utge ersättning i egendomens ställe.

15 §

Den som är skyldig att återbära egendom skall även utge den avkastning som belöper på tiden efter det att återvinning påkallades. Utgörs egendomen av ett penningbelopp eller skall ersättning utges för egendomens värde, utgår ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) till och med den dag då skyldighet att återbära beloppet eller utge ersättningen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Skall någon återbära egendom vid återvinning enligt 5 §, kan han förklaras skyldig att utge även avkastning som belöper på tiden från det att han mottog egendomen till dess att återvinning påkallades. Ränta för sådan tid beräknas enligt 5 § räntelagen.

Den som har lagt ned nödvändig eller nyttig kostnad på egendom som återbärs har rätt till ersättning för denna, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Återvinns en säkerhet som grundas på inteckning, skall inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det inte ske, skall ersättning utges.

16 §

Har tredje man ställt egendom som säkerhet för en förpliktelse av gäldenären och återfått säkerheten sedan gäldenären har fullgjort förpliktelsen, är den som har återställt säkerheten inte skyldig att vid återvinning återbära mer än vad som överstiger säkerhetens värde, om han inte kan återfå denna och inte heller, när han återställde säkerheten, kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens.

Tredje man är skyldig att till borgenären eller, om konkursboet begär det, direkt till boet på nytt utge säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skulle ha gällt för återvinning av fullgörelsen, om den i stället hade skett till honom.

Första och andra styckena tillämpas också när tredje man har ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären har fullgjort förpliktelsen.

17 §

Skyldighet för någon annan än konkursboet att enligt 14, 15 eller 16 § utge egendom eller ersättning, återställa eller tillhandahålla en inteckningshandling eller på nytt ställa säkerhet eller borgen kan jämkas, om det finns synnerliga skäl.

18 §

Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Paragraferna 14–18 överensstämmer i sak med 4 kap. 14– 18 §§ KLförslaget och 39–40 a §§ KL.

Talan om återvinning m.m.

19 §

Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,
2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller
3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol.

För återgång av förmånsrätt som har vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring behövs inte någon särskild åtgärd.

20 §

Talan vid allmän domstol om återvinning får väckas inom ett år från dagen för konkursbeslutet. Talan får även väckas inom sex månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är det fråga om återgång av en bodelning, får talan även väckas inom sex månader från den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingen gavs in till rätten.

En borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning för denna av boet, i den mån kostnaden täcks av vad som har kommit boet till godo genom rättegången.

Paragraferna motsvarar 4 kap. 19 § KLförslaget och 40 b § KL. Motsvarande bestämmelser var i det till lagrådet remitterade lagförslaget upptagna i en paragraf (4 kap. 19 §).

Lagrådet har i anslutning till dessa paragrafer anfört följande.

"Genom en lagändring år 1975 infördes möjlighet för konkursförvaltaren att påkalla återvinning – förutom genom att väcka talan vid domstol – genom att göra anmärkning mot bevakning eller invändning mot annat

yrkande som framställs mot konkursboet. Nyheten innebar att en invändning grundad på ett återvinningsanspråk mot betalningsrätt eller förmånsrätt kunde prövas utan extra omgång vid konkursdomstolen tillsammans med andra anmärkningar mot en bevakad fordran.

De återgivna reglerna har oförändrade förts över till 4 kap. 19 § i förslaget till ny konkurslag. När detta förslag förverkligas kommer emellertid bevakningsförfarande att anordnas endast mera undantagsvis. Den till anmärkning mot bevakning alternativa utvägen att rikta invändning mot ett yrkande gentemot konkursboet torde stå öppen endast i fråga om talan som i rättegång förs mot boet, t.ex. vid vindikationstalan (se SOU 1970:75 s. 179). Följden skulle bli att en konkursförvaltare, som på återvinningsgrund vill bestrida ett yrkande om utdelning i konkurs, i flertalet fall vore hänvisad till att väcka talan i tvistemål mot borgenären, kanske vid en annan domstol än konkursdomstolen. Det kunde rentav inträffa att de stipulerade fristerna för återvinningstalan hade löpt ut, när förvaltaren skulle ta ställning till en fordran som uttryckligen åberopades först på ett sent stadium av konkursen.

Med hänsyn till det anförda vill lagrådet ifrågasätta om inte lämpligen en fordran som i konkurs kan göras gällande utan bevakning bör få mötas med återvinningsanspråk inom ramen för utdelningsförfarandet, utan att frågan dessförinnan har prövats i tvistemål. Inom denna ram kan ett yrkande om att rätt till återvinning föreligger prövas av domstol, i första instans konkursdomstolen.

En avigsida med en sådan ordning är att frågan om återvinning kan komma att hållas svävande under lång tid, till förfång för den berörde borgenären. Det bör nämligen knappast komma i fråga att ange någon tidsgräns inom vilken återvinningsinvändningen måste framställas. Betänkligheterna försvagas emellertid av att anspråket i det aktuella läget är ett rent försvarsmedel mot utdelningsyrkandet och i princip inte kan leda till annat än att detta yrkande helt eller delvis ogillas (jfr Walin, Materiell konkursrätt, 1980, s. 206). Det kan för övrigt förutsättas att förvaltaren i alla viktigare fall under hand snarast underrättar borgenären om sin inställning och söker träffa uppgörelse med denne.

Om den ifrågasatta ordningen genomförs, bör enligt lagrådet för överskådlighetens skull de sätt på vilka förvaltaren kan påkalla återvinning anges i tre punkter i ett första stycke av 19 §. Andra och tredje meningarna i paragrafens första stycke enligt departementsförslaget bör som följd härav brytas ut till två stycken i paragrafen. De tidigare andra och tredje styckena bildar lämpligen en särskild paragraf, 20 §. Detta medför en förskjutning av kapitlets sista paragraf, som blir 21 §."

Som kommentar till den föreslagna 19 § tillägger lagrådet följande. Att återvinning påkallas har liksom enligt gällande rätt en formell innebörd (se t.ex. uttryckets användning i 4 kap. 15 § i förslaget). Den nya möjligheten enligt punkt 2 att åberopa återvinningsskäl är därför knuten till den särskilda procedur som utdelningsförfarandet utgör (se härom 11 kap. i förslaget). Återvinning "påkallas" alltså inte genom att förvaltaren före utdelningsstadiet, under hand, hos borgenären gör gällande att en fordran eller en förmånsrätt är återvinningsbar. Sådant påkallande kan däremot göras genom att förvaltaren i sitt utdelningsförslag underkänner en åberopad fordran eller förmånsrätt för fordran. Det kan vidare inträffa att ändringsyrkanden från en borgenärs sida hos rätten med anledning av det upprättade

förslaget i sin tur ger förvaltaren anledning att åberopa att återvinningsrätt föreligger. Också härigenom har återvinning "påkallats". I båda fallen kan enligt lagrådet frågan, huruvida återvinningspåståendet är berättigat, komma under rättens prövning, eventuellt vid en förhandling. På motsvarande sätt kan återvinning påkallas när efterutdelning skall äga rum och alltså efter det att konkursen har avslutats. Naturligtvis är förvaltaren oförhindrad att på ett tidigare stadium, inom uppställda frister, väcka talan om återvinning i vanligt tvistemål. Lagrådet framhåller att den nya kanalen för att föra fram återvinningsanspråk inte kan utnyttjas till att angripa en fordran som omfattas av ett bevakningsförfarande.

För egen del ansluter jag mig till vad lagrådet sålunda har anfört och godtar den av lagrådet föreslagna utformningen av 19 och 20 §§.

I 20 § första stycket har i enlighet med kommissionens förslag gjorts två sakliga ändringar. Dessa har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.7). Den primära talefristen är densamma som enligt gällande rätt, ett år. En nyhet är att tiden skall räknas från dagen för konkursbeslutet i stället för från fristdagen.

Vid sidan av den primära talefristen finns en särskild frist som räknas från det att anledning till återvinning blev känd för konkursboet. Dessutom finns en specialregel beträffande avhändelse av fast egendom eller återgång av bodelning. I dessa fall börjar fristen löpa då lagfart söktes resp. bodelningshandlingen gavs in till rätten. Fristen har i båda fallen förlängts från tre till sex månader.

Av 9 kap. 12 § första stycket andra meningen framgår att i fall då bevakningsförfarande har ägt rum talan om återvinning får föras även om någon anmärkning mot en bevakad fordran eller förmånsrätt inte har framställts.

21 §

Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen behöver inte bevaka fordringen. Om utdelning har ägt rum, är han vid återbäring till boet berättigad att avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning enligt tidigare utdelningsförslag, om fordringen då hade varit känd. Vid senare utdelning skall utdelning beräknas för vad som kan återstå av en sådan fordran.

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 20 § KLförslaget och 40 c § KL.

Förevarande paragraf motsvarar i sak vad som nu gäller enligt 40 c § KL men har anpassats till det enhetliga förfarandet.

Lagrådet har med anledning av paragrafens lydelse enligt det remitterade förslaget (där 20 §) ifrågasatt behovet av att i paragrafen inbegripa även bevakningsfria konkurser och förordat en formulering som ansluter nära till gällande rätt.

För egen del vill jag framhålla att den som med anledning av återvinning får en fordran aldrig behöver bevaka denna fordran för att komma i fråga för utdelning. Om något utdelningsförslag ännu inte har upprättats, skall förvaltaren, även om bevakningsförfarande har ägt rum, beakta fordringen

när han upprättar utdelningsförslaget. Om utdelningsförslag redan har upprättats, får återvinningssvaranden vid återbäring till boet avräkna vad som hade bort tillkomma honom som utdelning för fordringen, om den hade varit känd när förslaget upprättades. I den situationen kan den fordringen inte materiellt prövas i konkursförfarandet. Lagrådets förslag har emellertid medfört en viss jämkning av lagtexten. *4 kap.*

4.1.5 5 kap. Fordringar i konkurs

I förevarande kapitel har i överensstämmelse med KLförslaget samlats de s.k. materiella konkursregler som rör rätten till utdelning i konkurs. Härigenom bryts i viss mån den kronologiska framställningsmetoden, men genom att regleringen samlats på detta sätt ökar åskådligheten. *5 kap.*

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot själva utformningen av 5 kap. KLförslaget. Den föreslagna utformningen har också lagts till grund för mitt förslag. I syfte att öka åskådligheten föreslår jag en ny rubrik före *13 §*. Denna och nästföljande paragraf behandlar värderingen av vissa särskilda fordringar.

De flesta av kapitlets bestämmelser omarbetades i samband med 1975 års konkursreform. Här föreslås endast ett fåtal sakliga nyheter. En sådan är att att den nuvarande begränsningen i 100 a § KL av rätten för närstående att göra gällande lönefordringar m.m. som är oskäliga med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt utvidgas till att omfatta även andra än närstående. Förslaget i den delen grundar sig på Eko-kommissionens betänkande. Vidare föreslås i enlighet med KLförslaget vissa nya regler för beräkning av ränta på konkursfordringar samt för värdering av fordringar i utländsk valuta. Dessa förslag har under remissbehandlingen allmänt lämnats utan erinran.

I 196 § KL sägs sammanfattningsvis att en borgenär inte äger rätt till betalning för en konkursfordran enligt det högre belopp som har bestämts för det fall att betalning inte erläggs inom viss tid, dvs. i praktiken när kassarabatt lämnas vid snabb betalning. Undantag görs om den aktuella kassarabatten är fem procent eller lägre. För att regeln skall tillämpas krävs att anmärkning framställs mot bevakningen. Bestämmelsen, som införlivades med konkurslagstiftningen redan år 1884, har till syfte att förhindra att en säljare betingar sig en oskäligt hög fordran att bevaka i köparens konkurs. Kommittén har föreslagit att bestämmelsen slopas eftersom de missförhållanden som den avser att stävja inte torde ha någon motsvarighet i nutida affärsliv. Förslaget har lämnats utan erinran av remissinstanserna och bestämmelsen i fråga har inte heller tagits upp i mitt förslag.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.3) har jag föreslagit att reglerna om interimsutdelning slopas. En följd härav är att även begreppet slututdelning kan utmönstras ur konkurslagen. Med begreppet utdelning avses därför i mitt förslag den utdelning som sker i konkursens slutskede och som i dag benämns slututdelning. Om efterutdelning avses, används den benämningen. Detta har föranlett vissa ändringar av formell natur i förevarande kapitel.

I 5 kap. 11 § fjärde stycket KLförslaget finns en bestämmelse som tar sikte på det fallet att utdelning eller efterutdelning sker formlöst, dvs. utan att utdelningsförslag dessförinnan har upprättats. Den ifrågavarande bestämmelsen anger att räntan vid formlös utdelning skall beräknas till dagen då förvaltaren anmäler att utbetalning har ägt rum i stället för som vid vanlig utdelning till dagen för upprättande av utdelningsförslaget. Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1) anser jag att kommitténs förslag om ett formlöst utdelningsförfarande inte bör genomföras. Mitt förslag innehåller en viss motsvarighet så till vida att om en konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, eventuellt kvarvarande medel får överlämnas till bäst berättigad borgenär i stället för som nu till gäldenären. I den situationen bör räntan beräknas till utbetalningsdagen. Jag får här hänvisa till vad som anförs i anslutning till 11 §. Någon motsvarighet till 5 kap. 11 § fjärde stycket KLförslaget återfinns således inte i mitt förslag.

Som nämnts ändrades det stora flertalet bestämmelser i detta kapitel år 1975 (prop. 1975:6). Kommentarerna i anslutning till bestämmelserna har därför här inskränkts till i stort sett endast hänvisningar till KLförslaget och KL.

Fordringar som kan göras gällande

1 §

I konkurs får endast en fordran som har uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande, om inte något annat följer av 3 kap. 2 §.

En fordran får göras gällande i konkurs även om den är beroende av villkor eller inte är förfallen till betalning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 1 § KLförslaget och 100 § första och andra styckena KL.

Hänvisningen i 100 § första stycket KL till "annan bestämmelse" har ersatts av bestämmelsen i 1 kap. 6 §. Av den följer att särbestämmelser också i fortsättningen tar över konkurslagen.

2 §

I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Första stycket är nytt och motsvaras i sak närmast av Eko-kommissionens förslag medan andra stycket motsvaras av 5 kap. 2 § KLförslaget och 100 a § KL.

Paragrafen begränsar betalningsrätten i konkurs för fordringar på lön,

arvode eller pension. Den gäller för närvarande endast närståendes anspråk men har nu, genom den nya regleringen i första stycket, gjorts generell. Ändringen har vidtagits som en följd av ändringen i 4 kap. 8 § om återvinning av löneutbetalningar m.m. (se vid den paragrafen och vid avsnitt 2.5.5 i den allmänna motiveringen). Viss skillnad föreligger dock alltjämt mellan löneanspråk m.m. från närstående och sådana anspråk från andra än närstående. I fråga om annan än närstående är bestämmelsen tillämplig endast i den mån anspråket är uppenbart oskäligt medan det i fråga om anspråk från närstående är tillräckligt att det är oskäligt. Det är vidare endast i fråga om anspråk från närstående som en tidsbegränsning finns.

Regleringen i första stycket avser anspråk från annan än närstående till gäldenären. I kravet på att anspråket skall vara uppenbart oskäligt ligger att förvaltaren inte skall behöva granska samtliga löneanspråk i konkursen utan att granskningen kan koncentreras till dem som är mer iögonfallande. Avgörandet av frågan om anspråket är uppenbart oskäligt skall, liksom enligt 4 kap. 8 §, grundas på en helhetsbedömning. Som framgått av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.5) ankommer det på förvaltaren att visa att anspråket är uppenbart oskäligt.

Andra stycket motsvaras i sak helt av 100 a § KL.

3 §

En fordran på pension får i konkurs inte göras gällande till den del den betalas av en pensionsstiftelse.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 3 § KLförslaget och 100 § tredje stycket KL.

Fordringar med solidariskt betalningsansvar

4 §

Har flera utfäst eller på något annat sätt åtagit sig solidariskt betalningsansvar och är skulden delvis betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i en solidariskt ansvarig gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för avbetalning som en medgäldenär har gjort,

1. om avbetalningen har skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av en insolvent medgäldenärs bo,
2. om den har skett senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen eller
3. om och i den mån avbetalningen har medfört rätt för medgäldenären att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt).

Har konkursgäldenären infriat en medgäldenärs regressfordran och äger återvinning därav inte rum, skall dock avdrag göras.

Om utdelningen överstiger borgenärens återstående fordran, skall överskottet fördelas enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Hur utdelning för en fordran hos ett handelsbolag beräknas i en bolags-

mans konkurs är föreskrivet i 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 4 § KLförslaget och 133 § KL. Det första stycket har i mitt förslag redigerats om i syfte att göra det mer lättillgängligt.

5 §

När avbetalning har skett på en fordran för vilken flera är solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 4 § skall beräknas på ett högre belopp än den återstående fordringen, skall utdelningen beräknas gemensamt för borgenären och en medgäldenär som har en regressfordran. Borgenären har företräde till betalning framför medgäldenären. Om flera medgäldenärer har rätt till betalning av det som återstår sedan borgenären har fått sitt, skall överskottet fördelas mellan dem enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när en medgäldenär gör gällande en regressfordran med anledning av vad han senare kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 5 § KLförslaget och 134 § KL.

I förhållande till KL har i första stycket gjorts den redaktionella ändringen att hänvisningen till tredje stycket i föregående paragraf ersatts med den regel som hänvisningen syftade på.

6 §

Om en borgenär uppbär utdelning i fall då konkursgäldenären har ställt säkerhet i sin egendom för en regressfordran som en solidariskt ansvarig medgäldenär kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att utnyttja säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen har beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket tillämpas också när konkursgäldenären har en fordran hos medgäldenären som denne hade kunnat använda till kvittning.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 6 § KLförslaget och 134 a § KL.

7 §

Om en solidariskt ansvarig medgäldenär har betalt skulden senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, skall utdelning för den regressfordran som han därigenom har fått beräknas på samma belopp som skulle ha tillämpats i fråga om utdelning till borgenären om skulden inte hade betalts. Har någon annan solidariskt ansvarig medgäldenär en regressfordran med anledning av en tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 7 § KLförslaget och 134 b § KL.

Hänvisningen till 4 § tredje stycket har även i denna paragraf ersatts med den regel som återfinns i det nämnda lagrummet.

8 §

Om en solidariskt ansvarig gäldenär har försatts i konkurs och om den konkursen inte har avslutats innan en medgäldenär försätts i konkurs, har den förres konkursbo rätt till andel i överskott enligt 4 § tredje stycket även om regressfordringen inte har bevakats i medgäldenärens konkurs.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 8 § KLförslaget och 134 c § KL.

Innebörden av bestämmelsen är att en gäldenärs konkursbo är befriat från skyldigheten att bevaka en regressfordran i en medgäldenärs konkurs i den mån det vid utdelning till borgenären uppstår överskott som skall komma det förra konkursboet till del. Bestämmelsen är naturligen tillämplig endast i konkurser vari bevakningsförfarande äger rum.

Det finns anledning att i anslutning till denna paragraf erinra om den dåvarande departementschefens uttalande i prop. 1976:5 (s. 283) att reglerna om fordringar med solidariskt betalningsansvar bör betraktas som utdelningsregler vilka skall tillämpas ex officio. Av detta följer bl.a. att en borgenär som anser att utdelning bör beräknas för honom på ett högre belopp än skuldbeloppet enligt reglerna i 4–8 §§ inte behöver ange detta när han gör sin fordran gällande. Borgenären behöver alltså bara göra gällande det faktiska skuldbeloppet.

9 §

Vad som sägs i 4–8 §§ om solidariskt betalningsansvar tillämpas också i de fall där borgenären har fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 9 § KLförslaget och 135 § KL.

Vissa fordringar som är beroende av villkor

10 §

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall utdelning för fordringen inte beräknas i ett utdelningsförslag, om det saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas.

Paragrafen motsvaras av 5 kap. 10 § KLförslaget och 136 § KL. Den behandlar s.k. suspensivt villkorade fordringar. Paragrafen har som följd av att institutet interimsutdelning slopats i mitt förslag kunnat förenklas avsevärt.

Enligt 100 § andra stycket KL, som motsvaras av 1 § andra stycket i förevarande kapitel, får en fordran göras gällande i konkurs – genom

bevakning eller på annat sätt – trots att borgenärens rätt till betalning är beroende av att en viss omständighet inträffar. Vid utdelning som sker före slututdelningen, s.k. interimsutdelning, skall enligt 136 § KL utdelning beräknas för fordringen. Borgenären får däremot enligt 141 § andra stycket inte lyfta beloppet innan villkoret har uppfyllts. I förslaget till slututdelning skall utdelning inte beräknas för fordringen om det då saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas. Det belopp som kan ha reserverats för betalning av fordringen i tidigare utdelningsförslag skall i detta läge gå till fördelning mellan de övriga borgenärerna, dvs. tilläggas konkursboets utdelningsbara förmögenhetsmassa (136 § tredje meningen KL).

I och med att utdelning enligt mitt förslag föreslås förekomma endast i konkursens slutskede kan bestämmelsen om hur den villkorade fordringen skall behandlas i andra utdelningsförslag än förslaget till slututdelning slopas. Detsamma gäller bestämmelsen om hur det skall förfaras med i tidigare utdelningsförslag avsatt belopp när fordringen vid slututdelningen inte skall beaktas på grund av att det saknas anledning anta att villkoret kommer att uppfyllas. Om beloppet har reserverats för den villkorade fordringen och det senare visar sig att villkoret inte kommer att uppfyllas, bör efterutdelning äga rum och tillgängliga medel fördelas på övriga borgenärer enligt gängse regler.

En fråga som bör uppmärksammas är hur det skall förfaras när avsättning för den villkorade fordringen inte har skett i utdelningsförslaget men efterutdelning blir aktuell därför att nya tillgångar blir tillgängliga för utdelning. Om det alltjämt saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas, skall den villkorade fordringen inte tas upp i förslaget till efterutdelning. Om det däremot skulle visa sig att villkoret har uppfyllts efter konkursens slut bör fordringen då komma i fråga för efterutdelning på samma sätt som andra fordringar. Några särskilda regler härom torde dock inte vara nödvändiga.

Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m.m.

I 138 § KL finns bestämmelser om ränteberäkning och reduktion av fordringar. Bestämmelserna har kritiserats främst för att de är ägnade att föranleda komplicerade och tidsödande uträkningar, med ökade arvodeskostnader som följd (se vidare betänkandet SOU 1983:24 s. 167).

Kommittén har ansett att möjligheterna att radikalt ändra reglerna är begränsade. KLförslaget innehåller emellertid vissa smärre sakliga ändringar, närmast för att anpassa lagtexten till den utveckling som ägt rum i praxis. Bestämmelserna har också setts över i redaktionellt hänseende och de har fått en modernare och mer lättillgänglig utformning.

Riksskatteverket (RSV) har, med instämmande av kronofogdemyndigheten i Malmö, ifrågasatt om inte reglerna skulle kunna förenklas ytterligare. Eftersom en konkurs nästan alltid medför stora förluster för flertalet borgenärer bör enligt RSV det betraktelsesättet kunna accepteras att borgenärernas ränteyrkanden beaktas i mindre omfattning än vad som föreslagits och vad som gäller i dag. T.ex. när det gäller löneanspråk från ett mycket stort antal löneborgenärer med olika belopp för olika perioder lär

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 12 § KLförslaget och 138 § tredje stycket KL.

I förevarande paragraf regleras för vilket belopp utdelningen skall beräknas för en fordran som löper utan ränta och som vid utdelningstillfället alltjämt inte är förfallen. Fordringen skall då diskonteras efter en räntefot av fem procent. En motsvarande diskonteringsregel finns i 2 kap. 28 § utsökningsbalken. Där anges också att diskontering skall ske även när utfäst ränta är lägre än fem procent. Den räntefot skall då tillämpas varmed den utfästa räntan understiger fem procent. Kommittén har inte funnit anledning att ta upp någon motsvarande regel i förevarande paragraf. Även jag anser att en bestämmelse om reducering vid lägre ränta än fem procent kan avvaras.

Värdering av vissa fordringar

13 §

En fordran avseende en förmån som inte utgår i pengar skall vid utdelning uppskattas till skäligt belopp.

En fordran på pension som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättas skall uppskattas till det belopp som motsvarar upplupen del av pensionsutfästelsen den dagen. Uppskattningen sker med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. En fordran på ränta eller annan förmån som skall utgå under någons livstid och som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättades skall uppskattas med ledning av 3 § angivna lag.

En fordran i utländskt myntslag skall beräknas efter den kurs som gäller den dag då utdelningsförslaget upprättas. Betalas medel ut i förskott till borgenären, sker beräkningen efter kursen på betalningsdagen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 13 § KLförslaget. De första och andra styckena överensstämmer i sak med 139 § KL. Det tredje stycket saknar däremot motsvarighet i KL.

Första stycket upptar en bestämmelse om hur värdet av en fordran som inte utgår i pengar skall beräknas vid utdelning. Såväl i KLförslaget som i KL anges i motsvarande bestämmelse att värdet av fordran skall uppskattas "efter ortens pris". Med detta ålderdomliga uttryck torde avses att uppskattningen skall göras efter en allmän skälighetsbedömning med utgångspunkt i de lokala förhållandena. I mitt förslag har uttrycket ersatts med "till skäligt belopp". De lokala prisavvikelserna inom landet har numera minskat väsentligt. I den mån sådana förhållanden är av betydelse i detta sammanhang bör de dock givetvis beaktas. Någon ändring i sak avses således inte.

Andra stycket rör beräkningen av icke förfallna pensionsfordringar. Kommittén har ingående prövat huruvida den tidpunkt som nu styr beräkningen av kapitalvärdet av en fordran på framtida pension bör ändras (s. 170). Kommittén har därvid övervägt bl.a. om inte konkurslagens regler bör bringas i överensstämmelse med de föreskrifter som riksskatteverket (RSV) med stöd av 23 § lönegarantikungörelsen (1970:745) utfärdat rörande beräkning av pensionsfordran enligt 13 § förmånsrättslagen (1970:979).

dvs. pension till en arbetstagare som är född år 1907 eller tidigare eller dennes efterlevande. Enligt föreskrifterna skall beräkningen ske per den dag som infaller sex månader efter konkursansökningen.

Kommittén framhåller bl.a. att de båda olika beräkningsgrunderna medför vissa skillnader för pensionsborgenärerna. En beräkning enligt RSV:s föreskrifter kan ofta vara fördelaktigare, främst beroende på att förmånsrätten omfattar längre tid. De pensionsborgenärer som omfattas av 13 § förmånsrättslagen är emellertid en krympande grupp. Något starkare behov av ändring – som då rätteligen borde avse även 12 och 13 §§ förmånsrättslagen – ger sig numera inte till känna. Kommitténs slutsats är att någon ändring av tidpunkten inte bör ske. Remissinstanserna har inte berört frågan. För egen del anser jag att kommittéförslaget att behålla nuvarande beräkningsregel i KL bör följas.

Som en följd av att endast ett utdelningstillfälle föreslås förekomma under en konkurs har författningstexten kunnat förenklas. Det torde inte bli aktuellt att tillämpa bestämmelserna i detta stycke i samband med förskottsbetalning. I likhet med KLförslaget innehåller därför stycket ingen bestämmelse om tidpunkten för beräkningen i sådana fall.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf uttalat följande.

"Den föreslagna bestämmelsen i andra stycket om hur en icke till betalning förfallen pensionsfordran skall uppskattas överensstämmer i sak med vad som nu gäller enligt 139 § KL. Uppskattningen skall således ske med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen). Enligt dessa bestämmelser gäller följande. Med upplupen del av utfäst pension förstås kapitalvärdet av den pension som arbetstagaren intjänat vid beräkningstillfället (2 § andra stycket). Om inga andra regler om intjänande har knutits till pensionsutfästelsen, anses arbetstagaren vid varje tillfälle ha intjänat så stor del av utfäst pension som motsvarar förhållandet mellan det antal år som arbetstagaren varit i arbetsgivarens tjänst och antalet år från tjänstens början till pensionsåldern (2 § första stycket). Beräkning av kapitalvärdet sker med ledning av försäkringstekniska grunder (3 §).

Beräkning av kapitalvärdet enligt 3 § tryggandelagen är nödvändig i fråga om pensionsutfästelser av traditionellt slag där pensionsbelopp och pensionsålder är angivna. Det förekommer emellertid pensionsutfästelser som inte innehåller dessa kapitaliseringsfaktorer utan är så utformade att kapitalvärdet vid utbetalningstillfället anges i utfästelsen.

Frågan om en pensionsutfästelse av angivet slag är förenlig med bestämmelserna i 2 och 3 §§ tryggandelagen har prövats av regeringsrätten i ett mål angående rätt till avdrag för överföring av medel till en pensionsstiftelse (RÅ 1985 1:33). Utbetalning av pensionen kunde enligt utfästelsen påkallas vid avgång ur tjänsten eller vid dödsfall. Regeringsrätten fann att beräkningsregeln i 3 § tryggandelagen inte kan anses innebära hinder mot att utforma en pensionsutfästelse så att kapitalvärdet vid utbetalningstillfället anges i utfästelsen. Pensionens kapitalvärde vid beräkningstillfället ansågs vara det som angavs i utfästelsen.

Enligt lagrådets mening bör en på så vis utformad pensionsutfästelse bedömas på motsvarande sätt, när en fordran på grund av utfästelsen görs gällande i en konkurs. Om det av utfästelsen framgår att pensionen var till fullo intjänad på dagen för upprättande av utdelningsförslaget och att infriande av utfästelsen kan påkallas omedelbart, bör således hänvisningen till 2 och 3 §§ tryggandelagen inte hindra att upplupen del av utfästelsen är det i denna angivna kapitalvärdet."

För egen del instämmer jag i vad lagrådet sålunda anfört.

I det *tredje stycket* upptas regler som anger när en fordran i utländsk valuta skall omräknas. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i KL, men den föreslagna regeln överensstämmer med vad som enligt praxis har kommit att gälla beträffande dessa fordringar. Kommittén föreslår att fordran i utländsk valuta skall omräknas efter kursen den dag då utdelningsförslaget upprättas eller, om förskottsbetalning till borgenären sker, dagen för betalningen. Förslaget har lämnats utan erinran av remissinstanserna. De föreslagna reglerna har utan ändring införts i mitt förslag.

Bestämmelserna bör få motsvarande tillämpning om det skulle bli aktuellt att omräkna utländska myntslag i den situationen att konkursen avskrivs och kvarvarande egendom överlämnas till bäst berättigad borgenär.

Denna och nästföljande paragraf har i mitt förslag försetts med en egen rubrik.

14 §

Om en gäldenär som i en konkurs har fått ackord återigen blir försatt i konkurs innan ackordet har fullgjorts, har en borgenär vars fordran har satts ned genom ackordet rätt till utdelning för fordringens hela ursprungliga belopp med avdrag för vad han redan har uppburit. Han får dock inte uppbära mer än vad han har rätt till enligt ackordet.

Första stycket tillämpas också när gäldenären har fått ackord enligt ackordslagen (1970:847).

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 14 § KLförslaget och 140 § KL.

Av bestämmelserna i ackordslagen har ansetts följa att den borgenär vars fordran är förenad med förmånsrätt inte i en efterföljande konkurs kan åberopa förmånsrätten om han avstått från den och deltagit i ackordet. Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna och länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län har hävdat att de angivna förhållandena för med sig att förmånsberättigade borgenärer drar sig för att medverka i en ackordssituation av rädsla för att senare finna att deras fordran i en konkurs är i praktiken värdelös.

Konkurslagskommittén har inte ansett att något påtagligt reformbehov föreligger och pekar bl.a. på att det är ytterst sällsynt att den beskrivna situationen verkligen inträffar.

För egen del ansluter jag mig till kommitténs uppfattning. Jag är inte beredd att nu föreslå ändringar i det aktuella hänseendet.

Kvittning i konkurs

15 §

En fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock inte om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären har rätt att få ut fordringsbeloppet endast om viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse trots att han annars hade haft rätt att kvitta. Om han före den dag då utdelningsförslaget upprättas visar att villkoret har uppfyllts, har han emellertid rätt att återfå motsvarande belopp i den mån det inte överstiger vad han har att fordra. Finns det anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall ett för borgenären beräknat belopp avsättas när utdelningsförslaget upprättas.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 15 § KLförslaget och 121 § första och andra styckena KL. Som en följd av att det enligt mitt förslag endast kan förekomma en utdelning under konkursen behöver det inte i lagtexten särskilt anges att det är slututdelningen som avses.

Bestämmelserna om kvittning har inte berörts av remissinstanserna. Det finns inte heller av någon annan anledning skäl att nu överväga någon förändring. Bestämmelserna har därför utan ändring i sak införts i mitt förslag.

Andra stycket andra meningen har, på inrådan av *lagrådet*, formulerats om i förhållande till det remitterade lagförslaget. Lagrådet har i anslutning därtill uttalat bl.a. följande. Om borgenären senare visar att villkoret har uppfyllts, vare sig uppfyllelsen har skett innan eller efter det att utdelningsförslaget upprättades, är han berättigad att återfå beloppet, förutsatt att detta har avsatts för honom i utdelningsförslaget. Har så inte skett, kan borgenären genom vederbörlig invändning mot utdelningsförslaget påkalla att avsättning skall göras med tanke på en framtida uppfyllelse; skulle han inför rätten påvisa att villkoret redan har uppfyllts, möter det givetvis inte något hinder att beloppet direkt tilldelas honom när utdelningen fastställs.

16 §

En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skälig anledning att anta att gäldenären var insolvent.

En borgenär som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel får inte kvitta i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 16 § KLförslaget och 121 § tredje och fjärde styckena KL.

17 §

En fordran på ersättning som tillkommer en borgensman eller någon annan med anledning av en förpliktelse som han har infriat (regressfordran) anses vid tillämpningen av 15 och 16 §§ ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

Även om bevakningsförfarande äger rum i konkursen, behöver en bor-

genär som har rätt att kvitta inte bevaka sin fordran i den mån den täcks av gäldenärens fordran. När kvittning inte får ske, får borgenären trots det på sin skuld avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning i konkursen, om hans fordran intill skuldbeloppet hade bevakats i rätt tid.

Överlåter boet en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätten till kvittning, skall boet gottgöra borgenären för detta.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 5 kap. 17 § KLförslaget och 121 a § KL.

I förhållande till KLförslaget har första meningen i andra stycket formulerats om mot bakgrund av att bevakning i det enhetliga konkursförfarandet kan förekomma endast om rätten har beslutat om det. Dessutom har den redan nu gällande principen att bevakningsfriheten avser endast den del av borgenärens fordran som täcks av gäldenärens motfordran kommit till direkt uttryck i lagtexten.

Lagrådet har anmärkt att borgenären vid avräkning enligt andra meningen i andra stycket inte bör få tillgodoräkna sig utdelning på sin obevakade fordran i den mån den överstiger skuldbeloppet. Detta bör enligt lagrådets mening framgå av lagtexten. – Den av mig föreslagna lagtexten tillgodoser lagrådets synpunkt.

4.1.6 6 kap. Gäldenärens skyldigheter m.m.

6 kap.

Förevarande kapitel innehåller regler som i stort sett svarar mot 4 kap. KL. Till kapitlet har vidare förts förbudet i 199 a § KL för gäldenären att under konkursen driva bokföringspliktig verksamhet samt reglerna i 53 § första stycket KL om skyldighet för gäldenären att närvara vid boupptecknings förrättningen och uppge boet.

I förhållande till KLförslaget har, som framgår av vad som har anförts i anslutning till rubriken till 3 kap., gjorts den ändringen att bestämmelserna i 6 kap. 14 och 15 §§ KLförslaget om gäldenärens rätt att få ut egendom av konkursboet har placerats inte i 6 kap. utan i 3 kap.

Kapitlet inleds med bestämmelsen om förbud för gäldenären att under konkursen driva bokföringspliktig verksamhet. Gäldenärens skyldighet att närvara vid boupptecknings förrättningen och att lämna upplysningar om boet behandlas i 2 §. Regler rörande skyldighet för gäldenären och annan att beediga boupptecknings förrättningen finns i 3–5 §§. Härefter följer reglerna om reseförbud och skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass (6–8 §§) och om tvångsmedel m.m. (9–13 §§). Kapitlet avslutas med regler om ersättning för kostnader i samband med vissa inställelser (14 §).

De flesta av de bestämmelser som nu föreslås ingå i 6 kap. sågs över i samband med 1979 års konkurslagsreform. Kommittén har fört över dessa bestämmelser till KLförslaget i stort sett utan ändring i sak. Kommittén har emellertid föreslagit vissa ändringar i fråga om prövningen av frågor om skyldighet för andra än gäldenären att avlägga ed och av häktningsfrågor. Dessutom föreslår kommittén vissa ändringar av bestämmelserna om ersättning för kostnader i samband med vissa inställelser. Remissinstanserna har i huvudsak lämnat KLförslaget utan erinran.

I mitt förslag har bestämmelserna om tidpunkten för edgångssammanträdet (4 §) anpassats till det enhetliga konkursförfarandet. De gäller därmed lika i alla konkurser. Dessutom har förutsättningarna för att tillgripa häktning anpassats till bl.a. regleringen i utsökningsbalken.

Förbud mot näringsverksamhet under konkurs

1 §

En gäldenär som är en fysisk person får inte under konkursen driva näringsverksamhet som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Verksamhet som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen omfattas dock inte av förbudet.

Om näringsförbud efter särskild prövning finns det bestämmelser i lagen (1986:436) om näringsförbud.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 1 § KLförslaget. Första stycket överensstämmer i sak med 199 a § KL medan det andra stycket är nytt.

Förbudet i 199 a § KL mot näringsverksamhet under konkurs riktar sig endast mot den gäldenär som är fysisk person. En ställföreträdare för en juridisk person som är i konkurs drabbas således inte av detta automatiska näringsförbud. I förevarande kapitel i övrigt avses däremot med gäldenären såväl fysiska som juridiska personer. De skyldigheter m.m. som enligt kapitlet åvilar gäldenären drabbar således även ställföreträdare för en juridisk person. I klargörande syfte anges därför särskilt i den nu förevarande paragrafen att näringsförbudet träffar endast gäldenär som är fysisk person. En juridisk person som har försatts i konkurs torde med hänsyn till konkurslagens regler om bl.a. förlust av rådighet vara förhindrad att under konkursen driva någon som helst egen verksamhet.

En remissinstans – Svenska företagares riksförbund – anser att ett så kategoriskt förbud som följer av paragrafen kan drabba företagare alltför hårt. Som jag ser det är emellertid förbudet en nödvändig följd av att gäldenären förlorar rådigheten över sin egendom. Det är knappast möjligt att ha regler som i viss utsträckning tillåter gäldenären att driva verksamhet under konkursen. Inget hindrar däremot att konkursförvaltaren, om han anser det vara förenligt med konkursboets intressen, driver ett företag vidare under konkursen och därvid anlitar gäldenärens tjänster. Detta är emellertid en sak som det ankommer på förvaltaren att besluta om i det enskilda fallet.

Som tidigare nämnts gäller sedan den 1 juli 1986 en ny lag om näringsförbud. Lagen ersätter bl.a. bestämmelserna i KL om näringsförbud efter särskild prövning. Enligt lagen skall näringsförbud omfatta inte bara förbud att driva näring varmed följer bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen utan även förbud mot näringsverksamhet som är underkastad reglerna i jordbruksboksföringslagen (1979:141). Det kan därför övervägas om inte det automatiska näringsförbudet bör omfatta även jordbruksrörelse.

Det automatiska näringsförbudet skiljer sig från det förbud som kan

åläggas efter särskild prövning genom att det automatiska förbudet gäller endast under konkursen. Rent faktiskt torde det automatiska förbudet ha en begränsad betydelse vid sidan av bestämmelsen i 3 kap. 1 § om förbud för gäldenären att råda över sin egendom och att ingå förbindelser. Redan på grund av den bestämmelsen följer att gäldenären i praktiken är förhindrad att under konkursen fortsätta en jordbruksverksamhet som han tidigare bedrivit. Att därutöver förbjuda honom att ägna sig åt jordbruksverksamhet under konkurstiden, om han nu undantagsvis har möjlighet till det, skulle kunna drabba konkursgäldenären onödigt hårt. Något behov av en sådan inskränkning torde heller inte föreligga. En möjlighet till dispens måste i så fall öppnas på motsvarande sätt som i näringsförbudslagen, något som emellertid skulle strida mot principen att det här aktuella näringsförbudet förutsätts vara automatiskt.

Jag har därför stannat för att inte nu föreslå någon ändring av nuvarande ordning. Som framgår av vad som anförts i anslutning till 2 kap. 9 § kan emellertid saken komma i ett annat läge om förslaget att föra samman bokföringslagen och jordbruksbokföringslagen till en gemensam lag genomförs.

Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs

2 §

Gäldenären skall ge rätten, tillsynsmyndigheten, förvaltare och granskningsmän de upplysningar om boet som de begär.

Gäldenären skall för förvaltaren redogöra för boet och på begäran av förvaltaren närvara vid bouppteckningsförrättningen. Är gäldenären en juridisk person och finns det flera ställföreträdare, gäller denna skyldighet dock inte för en sådan ställföreträdare vars närvaro förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Vid förlikningssammanträde och sammanträde för prövning av ackordsförslag skall gäldenären närvara, om han inte har laga förfall eller rätten medger att han uteblir. Att gäldenären uteblir från ett sammanträde hindrar inte att de ärenden som skall förekomma på sammanträdet handläggs.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 2 § KLförslaget. Det första stycket motsvarar 89 § första stycket KL och det andra stycket 53 § första stycket fjärde och femte meningarna KL. Det tredje stycket motsvarar 89 § andra stycket KL.

Bestämmelserna i denna och följande paragrafer i kapitlet skall tillämpas oavsett om gäldenären är en fysisk eller en juridisk person. Lagen innehåller inte några särskilda regler om vilka personer som i det senare fallet omfattas av de skyldigheter som åligger gäldenären enligt detta kapitel. Vem som skall anses vara ställföreträdare för den juridiska personen får avgöras enligt vanliga associationsrättsliga regler. Av 13 § följer att även tidigare ställföreträdare ibland kan åläggas vissa skyldigheter enligt detta kapitel.

Första stycket. Riksskatteverket (RSV) har under remissbehandlingen aktualiserat frågan i vilken utsträckning borgenärerna skall tillåtas att aktivt ta del i konkursförvaltningen. RSV föreslår t.ex. att gäldenären

skall åläggas skyldighet att lämna även borgenär de upplysningar om boet som denne begär.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1) redovisat min syn på vissa problem som uppmärksammats rörande konkursförvaltningen och tillsynen. En av de bärande tankarna bakom 1979 års konkurslagsreform var att stärka konkursförvaltarens ställning. Att låta borgenärerna själva ta mer aktiv del i konkursförvaltningen skulle i viss mån strida mot dessa tankar. Borgenärernas intressen skall tas till vara av förvaltaren och en borgenär som vill ha information är i princip hänvisad till förvaltaren. Jag har emellertid i den allmänna motiveringen förutskickat att jag är beredd att på nytt ta upp denna och andra därmed sammanhängande frågor om utvecklingen ger anledning till det. För närvarande finns det enligt min mening inte underlag för att föreslå annat än marginella förändringar av reglerna om konkursförvaltningen.

Andra stycket. I förhållande till KL föreslås den ändringen att gäldenären är skyldig att närvara vid bouppteckningsförrättningen endast när förvaltaren begär det. Nuvarande föreskrift om att gäldenären skall uppge boet redligen och under edsförpliktelse har slopats eftersom den saknar självständig betydelse.

Det *tredje stycket* överensstämmer i sak med såväl KLförslaget som KL men har formulerats om. Jag har i den allmänna motiveringen förordat att begreppet borgenärssammanträde nu utmönstras ur konkurslagen (avsnitt 2.2.3). Begreppet bör ersättas av mer särskiljande benämningar som t.ex. edgångssammanträde och förlikningssammanträde. I 89 § andra stycket KL regleras i dag gäldenärens närvaroplikt i samband med olika borgenärssammanträden. Bestämmelser om gäldenärens skyldigheter vid olika sammanträden finns också på andra håll. Bestämmelserna bör alltjämt finnas kvar men de aktuella sammanträdena bör i stället anges direkt. De sammanträden med borgenärerna som det enligt mitt förslag blir fråga om är, utöver edgångssammanträdet, förlikningssammanträde (9 kap. 13 §) och sammanträde för prövning av ackordsförslag (12 kap. 8, 14 och 19 §§).

Bouppteckningsed

3 §

Gäldenären skall inför rätten avlägga bouppteckningsed. Han skall göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han anser behövs och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det inte enligt hans vetskap har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

Är gäldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, behöver bouppteckningsed inte avläggas av en sådan ställföreträdare vars edgång förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 3 § KLförslaget och 91 § KL.

Frågan huruvida konkursen kan avslutas utan att gäldenären har avlagt

boupptecknings ed behandlas i anslutning till 10 kap. 2 § andra stycket och rubriken till 11 kap.

Riksskatteverket har, liksom kronofogdemyndigheten i Eskilstuna, hävdat att det kan förekomma fall då det är angeläget att gäldenären avlägger ytterligare en boupptecknings ed. En sådan möjlighet bör därför enligt dessa remissinstanser införas i konkurslagen.

För egen del anser jag att principiella skäl talar mot att en sådan möjlighet öppnas. En gäldenär som i något avseende lämnar oriktiga uppgifter i samband med boupptecknings eden kan enligt 11 kap. 1 § andra stycket brottsbalken dömas för oredlighet mot borgenärer. Straffansvaret förutsätter att den aktuella uppgiften inte rättas innan den beedigas. Om möjlighet öppnas för gäldenären att avlägga boupptecknings ed ytterligare en gång kan det befaras att pressen på gäldenären att redan från början lämna fullständiga och riktiga uppgifter om sin egendom skulle minska. I mitt förslag har därför principen om endast en edgång behållits.

4 §

Boupptecknings eden skall avläggas vid ett edgångssammanträde. Edgångssammanträdet skall hållas tidigast en och senast två månader efter konkursbeslutet. Sammanträdet får dock hållas senare, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Om gäldenären är förhindrad av laga förfall att avlägga eden vid edgångssammanträdet eller om boupptecknings en då ännu inte har kommit in till rätten, skall rätten så snart förfallet upphör eller boupptecknings en kommer in genom delgivning kalla gäldenären att fullgöra edgången. Edgångssammanträdet skall trots det hållas på utsatt tid.

När det finns anledning till det får rätten besluta att gäldenären skall avlägga eden inför en annan tingsrätt. Är gäldenären sjuk får eden avläggas där han vistas. Edgången får inte fullgöras före edgångssammanträdet.

Paragrafen motsvaras av 6 kap. 4 § KLförslaget samt 92 § och 185 d § första stycket första och tredje meningarna KL.

Som en följd av det enhetliga konkursförfarandet måste bestämmelserna om tidpunkten för gäldenärens edsavläggelse omarbetas. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.4) förordat att edgångssammanträdet i alla konkurser skall hållas tidigast en och senast två månader från konkursbeslutet. I likhet med vad som i dag gäller för första borgenärssammanträde i ordinär konkurs föreslås också att edgångssammanträdet får hållas senare om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Denna möjlighet bör givetvis utnyttjas endast i de undantagsfall då det av föreliggande uppgifter framstår som helt klart att förvaltaren saknar möjlighet att utföra sina uppgifter inom tvåmånadersperioden. Att det är rätten som bestämmer när edgångssammanträdet skall äga rum framgår av 2 kap. 24 §. Tidpunkten skall bestämmas omedelbart i samband med konkursbeslutet. Det utsatta edgångssammanträdet skall alltid hållas även om gäldenären är förhindrad att då avlägga eden. De närvarande borgenärerna skall då ges besked om när och var edgången är

tänkt att äga rum. (Angående den fortsatta handläggning; se specialmotiveringen till 7 kap. 13 §.)

Stockholms tingsrätt anmärker att ordet "tillåta" i 6 kap. 4 § tredje stycket KLförslaget antyder att gäldenären måste göra en formell framställning om att få avlägga eden inför annan tingsrätt, något som sällan eller aldrig förekommer i sådana fall då gäldenären är ovillig att medverka vid konkursutredningen. Tingsrätten föreslår att bestämmelsen ges en sådan utformning att rätten, eventuellt efter hörande av förvaltaren, får möjlighet att utan framställning förordna att ed skall avläggas vid en annan tingsrätt när det framstår som lämpligt. I mitt förslag har ordalydelsen jämkats så att det framgår att rätten även utan framställning av gäldenären kan besluta i saken. Om edgången inte fullgörs vid edgångssammanträdet, skall den fullgöras senare. Detta framgår av andra styckets sista mening.

I konsekvens med vad som har sagts i anslutning till 2 kap. 24 § har, på förslag av *lagrådet*, i det första stycket angetts att gäldenärens kallelse till edgången skall delges.

5 §

När det åligger en förmyndare att avlägga boupptecknings ed är även den omyndige, om han har fyllt femton år, skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga eden. Detta gäller dock inte om det finns sådana särskilda omständigheter att anledning till edgången saknas.

Annan än gäldenären är skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga boupptecknings ed eller bedriga viss uppgift i boupptecknings, om det kan antas att sådan edgång är av betydelse för boutredningen.

När ett yrkande om edgång enligt denna paragraf har framställts, skall rätten kalla förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den som avses med yrkandet till förhandling inför rätten. Har yrkandet framställts av en borgenär, skall även denne kallas. Kallelsen till den som avses med yrkandet skall delges.

Bifalls yrkandet, skall edgången fullgöras genast om det lämpligen kan ske eller vid den senare tidpunkt som rätten bestämmer. I fråga om edgångens fullgörande gäller 4 § andra stycket.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 5 § KLförslaget och 93 § KL.

I paragrafen har gjorts de ändringar i förhållande till gällande rätt som betingas av att konkursdomarinstitutionen nu avskaffas.

Riksskatteverket anser, med instämmande av kronofogdemyndigheterna i Eskilstuna och Sollentuna, att också tillsynsmyndigheten bör ges befogenhet att framställa yrkande om edgångsskyldighet för annan än gäldenären. Om tillsynsmyndigheten anser att någon annan än gäldenären kan ha upplysningar att lämna om boet, bör myndigheten givetvis fästa förvaltarens uppmärksamhet på detta. Från praktisk synpunkt synes en sådan ordning tillräcklig. Att ge tillsynsmyndigheten en form av partsställning i nu ifrågavarande förfarande skulle som jag ser det knappast vara förenligt med tillsynsfunktionen.

Stockholms tingsrätt har föreslagit att det införs möjlighet att ålägga

annan än gäldenären inte bara att beediga upprättad bouppteckning eller viss uppgift utan också att medverka vid boutredningen på sätt som anges i 2 §. Rätten bör också få utnyttja tvångsåtgärder för att genomdriva en sådan skyldighet. Enligt tingsrätten har det under senare tid allt oftare förekommit fall då det vid juridiska personers konkurser är någon annan än de formella företrädarna som besitter kunskaperna om boet. Efter ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385) förekommer det nu oftare än förr att en förordnad likvidator ansöker om bolagets försättande i konkurs. Enligt tingsrätten saknar likvidatorn ofta all kännedom om boet, bortsett från skatteskulderna, och den "verklige" bolagsmannen kan förmås medverka endast därigenom att han åläggs skyldighet att beediga den av likvidatorn upprättade nödbouppteckningen. Den verkliga boutredningen kommer i sådana fall att äga rum vid edgångssammanträdet inför konkursdomaren. Detta medför att förvaltaren inte kan kontrollera lämnade uppgifter och ställa de följdfrågor som kontrollen kan ge upphov till.

Det är givetvis av största vikt att förvaltaren kan få erforderliga upplysningar om konkursboet. Man kan emellertid diskutera om den föreslagna ändringen – som inte är av helt enkel natur – i någon nämnvärd grad skulle förbättra förvaltarnas möjligheter att få tillgång till de begärda upplysningarna. Den som ålagts skyldighet att avlägga bouppteckningsed kan ådömas straffansvar om han därvid lämnar en osann uppgift eller förtiger sanningen. Det är för den berörde viktigt, om han vill undgå sådant ansvar, att han självmant kompletterar den upprättade bouppteckningen så att den stämmer överens med hans kännedom om konkursboet. Det bör emellertid knappast komma i fråga att tvinga personen att avlägga eden om denne förklarar att han behöver ytterligare tid för att komplettera bouppteckningen. Detsamma bör gälla om förvaltaren med anledning av de framkomna uppgifterna anser sig behöva ytterligare tid för att kontrollera dessa. Att införa en uppgiftsskyldighet för annan än gäldenären gentemot förvaltaren skulle emellertid föra alltför långt. Eftersom en sådan uppgiftsskyldighet inte rimligen kan vara straffsanktionerad kan det föra med sig att det är lättare för vederbörande att lämna oriktiga uppgifter än att vägra lämna dem vid en edgång. Jag är sammanfattningsvis inte beredd att nu föreslå att annan än gäldenären, eller dennes ställföreträdare, skall kunna åläggas skyldighet att medverka vid boutredningen.

Stockholms tingsrätt har vidare påpekat att det av såväl KL som KLförslaget följer att edgången i princip måste fullgöras genast även i sådana fall då den som har ålagts edgångsskyldigheten förklarar att han avser att överklaga beslutet. Detta kan enligt tingsrätten föra med sig att den berörde tvingas att fullgöra edgången även om högre rätt sedermera upphäver hans edgångsskyldighet. Tingsrätten föreslår att det öppnas en möjlighet för rätten att skjuta upp edgången till ett senare tillfälle även i andra fall än sådana då edgången av praktiska skäl inte kan fullgöras omedelbart. I mitt förslag har tingsrättens synpunkter tillgodosetts genom en jämkning av ordalydelsen.

I fråga om förhandlingen gäller 16 kap. 2 och 3 §§. Det innebär bl.a. att rätten är domför med en lagfaren domare, att i princip rättegångsbalkens regler om huvudförhandling i tvistemål skall tillämpas och att utevaro inte hindrar att saken prövas och avgörs.

Lagrådet anser att kallelsen till den som avses med yrkandet alltid skall delges och föreslår att en uttrycklig bestämmelse om det tas upp i tredje stycket som en sista mening. Jag godtar lagrådets förslag.

Tvångsmedel m.m.

6 §

Gäldenären får inte efter det att konkursbeslutet har meddelats och innan han har avlagt bouppteckningsed bege sig utomlands utan rättens medgivande. Om det senare under konkursen finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna landet undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att resa utomlands. Byter gäldenären vistelseort, skall han meddela förvaltaren var han vistas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att resa utomlands, får gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till tillsynsmyndigheten. Om gäldenären inte har något pass, får förbud att utfärda pass för honom meddelas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna den ort där han är bosatt undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att lämna orten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 6 § KLförslaget och 88 § första–tredje samt sjätte styckena KL.

Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna har ifrågasatt om inte en restriktivare inställning till gäldenärens utlandsresor under konkursen är önskvärd. Det framstår för många som stötande att en gäldenär, som orsakat borgenärerna stora förluster, skall i stort sett oförhindrat kunna företa dyrbara utlandsresor.

Frågan om gäldenärens tillgänglighet under konkursen prövades i samband med 1979 års konkurslagsreform. Jag anser inte att det finns anledning att nu överväga några principiellt betydelsefulla förändringar i detta hänseende. Inskränkningar i gäldenärens rörelsefrihet bör göras endast om det är motiverat med hänsyn till konkursutredningen. Bestämmelserna i KLförslaget har förts över till mitt förslag utan saklig ändring.

Ett beslut om att ålägga gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass bör utgöra passhinder och antecknas i registret över efterlysta personer (jfr 2 kap. 12 §). I likhet med vad som anfördes under den nämnda paragrafen tar, till skillnad från lagrådsremissens lagförslag, mitt förslag upp en bestämmelse som ger rätten möjlighet att beträffande den gäldenär som saknar pass meddela ett förbud att pass utfärdas för honom. Ett sådant förbud bör också utgöra ett passhinder.

7 §

Ett beslut om reseförbud eller om åläggande för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass meddelas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten. När det inte längre finns skäl för ett sådant beslut, skall beslutet omedelbart hävas.

Innan rätten meddelar beslut i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge gäldenären, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra

sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse. Rätten får också hålla förhandling i frågan. Till en sådan förhandling skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och gäldenären kallas. Kallelsen till gäldenären bör delges.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 7 § KLförslaget. De två första styckena motsvarar 88 § fjärde och femte styckena KL. Det tredje stycket saknar motsvarighet i KL.

En förhandling för prövning av fråga om reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller om förbud att utfärda pass bör hållas om rätten anser att det därvid kan komma fram uppgifter som är av betydelse för bedömningen av den av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten framställda begäran. Förhandlingen kan förutsättas normalt äga rum i gäldenärens intresse. Uteblir gäldenären och har han beretts tillfälle att yttra sig i frågan, kan denna avgöras trots utevaron, se 16 kap. 2 §. Efter påpekande av *lagrådet* har tagits upp en bestämmelse att kallelsen till gäldenären bör delges; delgivning är alltså inte obligatorisk (jfr vad som anförs i anslutning till 15 kap. 4 §).

Enligt 14 c § andra stycket KL (2 kap. 13 § tredje stycket i mitt förslag) skall ett beslut under konkursansökningsskedet om reseförbud och skyldighet att lämna ifrån sig pass delges gäldenären. Detsamma bör gälla om beslutet meddelas under själva konkursen. Däremot är intresset av delgivning inte lika starkt beträffande förbud att utfärda pass. Någon skyldighet att delge föreskrivs därför inte för underrättelsen om det beslutet (se 16 kap. 5 §).

8 §

Har gäldenären med anledning av ett beslut enligt 2 kap. 12 § lämnat ifrån sig sitt pass, skall rätten omedelbart efter konkursbeslutet pröva om gäldenären skall återfå passet. Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att bege sig utomlands, har han inte rätt att återfå passet. En motsvarande omprövning skall ske, om förbud att ufärda pass har meddelats.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 8 § KLförslaget och 88 a § KL. Den sista meningen är dock ny (se under 6 §).

9 §

Om gäldenären undandrar sig att fullgöra vad som åligger honom enligt 2, 3, 5 eller 6 § eller överträder ett reseförbud enligt 6 §, kan han efter omständigheterna antingen hämtas eller häktas. Detsamma gäller om det finns skäl att befara att gäldenären kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett förbud som här har angetts.

Om någon annan än gäldenären undandrar sig att fullgöra edgång som har förelagts honom enligt 5 §, kan han efter omständigheterna föreläggas vite, hämtas eller häktas.

Häktning i de fall som avses i första och andra styckena får ske endast om det finns synnerliga skäl till det. Har gäldenären överträtt ett reseförbud enligt 6 §, skall han dock häktas om det inte är uppenbart att det är onödigt.

Kostnaden för hämtning eller häktning betalas av staten.

Paragrafen motsvarar, med vissa sakliga ändringar, 6 kap. 9 § KLförslaget och 94 § KL.

I 94 § första stycket KL finns för närvarande bestämmelser om tvångsmedel mot gäldenären när denne undandrar sig att fullgöra vissa skyldigheter som åligger honom enligt bestämmelser i KL. De skyldigheter som avses är att under edsförpliktelse uppge boet (53 §), att inte lämna landet innan bouppteckningsed har avlagts, att iaktta ett särskilt meddelat reseförbud och lämna ifrån sig pass när detta ålagts honom (88 §), att lämna upplysningar om boet och närvara vid borgenärssammanträde (89 §) samt att avlägga bouppteckningsed (91 och 93 §§). De tvångsmedel som kan komma i fråga är efter omständigheterna hämtning eller häktning. Om det skäligen kan befaras att gäldenären kommer att undandra sig någon av dessa skyldigheter eller överträda ett reseförbud kan han också hämtas eller häktas. I det fallet får dock häktning tillgripas endast om särskild anledning förekommer. Om någon annan än gäldenären undandrar sig sin skyldighet att avlägga bouppteckningsed enligt 93 § kan denne enligt 94 § andra stycket hämtas eller genom vite eller häkte tillhållas att fullgöra sin skyldighet.

Enligt 94 § tredje stycket KL skall kostnaden för häktning betalas av allmänna medel. Hämtningskostnaden däremot anses som en konkurskostnad som i första hand skall tas ut av boet.

Kommittén föreslår inte någon annan saklig ändring av dessa regler än att även hämtningskostnaden, i överensstämmelse med vad som gäller enligt 8 § tredje stycket lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs, skall betalas av allmänna medel.

Enligt 4 kap. 14 § utsökningsbalken är en gäldenär i mål om utmätning skyldig att lämna de uppgifter om sina tillgångar som behövs i målet. Gäldenären är också skyldig att på begäran inge en förteckning över tillgångarna samt att på heder och samvete bekräfta de uppgifter om sina tillgångar som han har lämnat vid förhör eller i förteckning. Även tredje man har enligt 4 kap. 15 § en viss upplysningsskyldighet. Enligt 16 kap. 13 § utsökningsbalken gäller de nu nämnda bestämmelserna även vid verkställighet av beslut om kvarstad för fordran.

I 2 kap. 15 och 16 §§ utsökningsbalken finns bestämmelser om tvångsmedel när gäldenären eller tredje man underlåter att fullgöra sina skyldigheter i utsökningsmål. Om gäldenären eller tredje man inte efterkommer ett föreläggande enligt 4 kap. 14 eller 15 § eller 16 kap. 13 § jämförd med nämnda lagrum får han häktas, om synnerliga skäl föreligger. Häktning enligt utsökningsbalken får alltså användas under betydligt mer begränsade förutsättningar än enligt KL.

Enligt min mening bör häktning som tvångsmedel inte få användas i större utsträckning enligt konkurslagen än i motsvarande fall enligt utsökningsbalken. Någon principiell skillnad mellan de fall då häktning får

tillgripas mot en utmätnings- eller kvarstadsgäldenär och mot en konkursgäldenär som underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt 2, 3, 5 eller 6 § torde inte föreligga. I dessa fall bör alltså häktning få tillgripas endast om synnerliga skäl föreligger.

När det gäller fall då ett reseförbud har överträtts ligger saken annorlunda till. Överträdelse av ett reseförbud som rätten har ålagt bör normalt medföra att gäldenären häktas (jfr 25 kap. 9 § RB). I det fallet bör det finnas ett kraftigt påtryckningsmedel för att förmå gäldenären att iaktta förbudet. Detsamma bör också gälla vid överträdelse av det automatiska reseförbudet. Även i det fallet finns det nämligen starka skäl som talar för att förbudet bör vara förenat med en effektiv sanktion om det överträds. I tillämpningen kan det dock finnas större anledning att avstå från häktning vid överträdelse av det automatiska förbudet än när gäldenären bryter mot ett reseförbud som ålagts efter särskild prövning.

Som nämnts kan häktning förekomma också när det skäligen kan befaras att gäldenären i framtiden kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett reseförbud. I dessa fall bör enligt min mening över lag krävas att det föreligger synnerliga skäl för att häktning skall få tillgripas. Detsamma bör gälla om det är någon annan än gäldenären som undandrar sig att fullgöra edgångsskyldighet som har förelagts honom.

Paragrafen har utformats i enlighet med det sagda. Vidare har i överensstämmelse med KLförslaget angetts att även hämtningskostnader skall betalas av staten.

10 §

Frågor om åtgärder enligt 9 § eller om utdömande av förelagt vite prövas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten.

Innan rätten beslutar i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge den som avses med åtgärden, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse.

Begärs någon häktad, skall rätten på yrkande förordna biträde åt honom, om det inte är uppenbart att sådant inte behövs. Biträdet har rätt till ersättning av staten för arbete, tidsspillan och utlägg. Rätten kan ålägga den som häktningsyrkandet riktas mot att såsom förlorande part helt eller delvis ersätta statens kostnader för biträdet. Ogillas häktningsyrkandet och beror detta på att sökanden inte har haft godtagbara skäl för yrkandet, skall sökanden ersätta statens kostnader för biträdet.

De båda första styckena motsvarar 6 kap. 10 § KLförslaget och 95 § första stycket och tredje stycket första meningen KL. Det tredje stycket är nytt.

Andra stycket har jämkats i förhållande till gällande rätt i avsikt att klargöra att även den som enligt 5 § ålagts skyldighet att beediga bouppteckningen eller viss uppgift normalt skall beredas tillfälle att yttra sig innan rätten meddelar beslut beträffande åtgärd som rör honom.

Vid utdömande av vite tillämpas lagen (1985:206) om viten i den mån något annat inte sägs i konkurslagen (jfr 1 § andra stycket nämnda lag).

I lagrådsremissen föreslog jag att den som avses med ett häktningsyrkande skall ha rätt till juridiskt biträde. *Lagrådet* har godtagit förslaget i

huvudsak men föreslår att rätten till biträde bör gälla generellt och inte bara vid förhandling i häktningsfrågan. I fråga om reglernas utformning väcker lagrådet frågan om inte det lämpligaste är att man i konkurslagen gör en någorlunda uttömmande reglering, i stort efter den modell som finns i 10 kap. 13 § föräldrabalken. Lagrådet har föreslagt att en enligt dessa linjer utformad lagtext tas upp i 10 § som ett tredje stycke.

Jag godtar lagrådets synpunkter. Det tredje stycket har utformats i enlighet med lagrådets förslag.

Det bör anmärkas, att om frågan om häktning förfaller av den anledningen att vederbörande på svarandesidan fullgör sitt åliggande, han torde få anses vara förlorande part. I uttrycket "helt eller delvis" bör inläggas att rätten kan hämta vägledning i 31 kap. 1 § RB.

11 §

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga som avses i 10 §. Har häktning begärts, skall förhandling hållas, om det inte är fara i dröjsmål.

Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om möjligt, den som avses med åtgärden kallas. Den sistnämndes kallelse skall delges. Han får hämtas till förhandlingen, om det finns skäl till det. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antas att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan, hindrar hans utevaro inte att yrkandet prövas.

Har rätten beslutat om häktning av någon som inte var närvarande vid rätten, skall, så snart beslutet har verkställts, anmälan om detta göras hos rätten. När en sådan anmälan har gjorts, skall förhandling i häktningsfrågan hållas snarast och senast fyra dagar efter det att häktningsbeslutet verkställdes.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Finns det inte längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall friges. Ingen får under konkursen hållas häktad längre tid än tre månader.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 6 kap. 11 § KLförslaget och 95 § andra och tredje styckena KL. Det tredje stycket är dock nytt.

Enligt KLförslaget är rätten, i motsats till vad som för närvarande gäller, i princip skyldig att hålla förhandling för prövning av en häktningsfråga. Förhandling får underlåtas endast om det föreligger fara i dröjsmål. Härmed åsyftas främst sådana fall där det finns skäl att anta att den som berörs av åtgärden har för avsikt att lämna landet eller då konkursgäldenären planerar att skaffa undan egendom av betydande värde. I övrigt föreslår kommittén en reglering som ansluter till vad som gäller för prövning av häktningsfrågor enligt 2 kap. 16 § utsökningsbalken.

Kommittéförslaget har lämnats utan erinran av remissinstanserna med ett undantag. Stockholms tingsrätt anser att förslaget att förhandling i häktningsfrågor måste hållas i alla de fall där det inte föreligger fara i dröjsmål, framstår som onödigt omfattande. Även om häktningsförhandling i vissa fall visar sig vara nödvändig, har den dock enligt tingsrätten knappast någon funktion vid de vanligast förekommande häktningsorsakerna. Tingsrätten anser att den nuvarande – i praktiken mest brukade –

möjligheten till häktning "på handlingarna" skall behållas. På konkursansökningsstadiet (där häktningsframställningar varit ytterst sällsynta) finns det enligt tingsrätten ett ytterst begränsat utrymme för särskilda förhandlingar i häktningsfrågan. På det stadiet torde det också nästan alltid vara fara i dröjsmål.

Enligt tingsrätten har häktningsframställningar efter konkursbeslutet hittills undantagslöst kommit från förvaltaren och grundas nästan alltid på endera av två omständigheter; gäldenären har uteblivit från sammanträde med förvaltaren för att uppge boet (vanligast) eller gäldenären har uteblivit från ett sammanträde för edgång (någon gång). Det är enligt tingsrätten inte troligt att en sådan gäldenär skulle bry sig om att komma till en häktningsförhandling. Förvaltaren kan lika gärna utveckla vad han har att säga i den skriftliga häktningsframställningen och det brukar han också göra. Tillsynsmyndigheten sitter vanligen inte inne med några andra upplysningar än sådana som härrör från förvaltaren.

Tingsrätten framhåller vidare att de gäldenärer som det nu är fråga om regelmässigt är svårdelgivna. Bara för att delgivning inte kan ske med gäldenären, är det heller inte utan vidare klart att det kan "antas att han har avvikit eller på annat sätt hållit sig undan". Nya delgivningsförsök av kallelser kan behöva företas för att man skall få grund för sådant antagande. Finnes kallelse av gäldenären kunna underlåtas, framstår det som meningslöst att hålla förhandling med förvaltaren och tillsynsmyndigheten.

Enligt tingsrätten är det inte heller häktning i och för sig som åsyftas med häktningsframställningarna. Vad det är fråga om är i stället att med häktningshotet förmå gäldenären att äntligen uppfylla de förpliktelser han undandrar sig. Det är då viktigare att bringa häktningshotet till gäldenärens kännedom än att av honom få veta varför han inte efterkommit kallelsen till förvaltaren eller rätten. Tingsrätten har i det först beskrivna typfallet gynnsamma erfarenheter av ett skriftligt förfarande där gäldenären föreläggs att skriftligen yttra sig över förvaltarens häktningsyrkande men där han framför allt tillhålls att före utsatt tid kontakta förvaltaren för att äntligen genomföra bouppteckningen. Det är enligt tingsrätten sällsynt att någon bryr sig om att inge ett skriftligt svar till konkursdomaren men många vänder sig inom fristen till förvaltaren, vilket visar att de uppfattat föreläggandet alldeles riktigt. I det andra typfallet – uteblivande från edgång – får möjligheten till häktningsförhandling ingen självständig betydelse eftersom gäldenären samtidigt med att han delges häktningshotet kallas till sammanträde för edgång, alternativt häktningsförhandling. Det bör tilläggas att häktningstiderna i det ovan beskrivna vanligaste häktningsfallet oftast är mycket korta, högst ett dygn. Så snart förvaltaren har fått kännedom om att häktningen gått i verkställighet, beger han sig till häktet. Han brukar då få de uppgifter om boet han begär, varefter han omedelbart underrättar konkursdomaren, som häver häktningen – också "på handlingarna".

För egen del kan jag väsentligen ansluta mig till de synpunkter som Stockholms tingsrätt har lagt på frågan om syftet med reglerna om häktning i konkurs. Jag menar emellertid att detta syfte kan uppnås också med det av kommittén föreslagna förfarandet. Som regel torde det visserligen

krävas att den berörde delges kallelse till en förhandling och det medför givetvis ett visst merarbete för rätten. Jag anser dock att det är ofrånkomligt att det i en ny konkurslag ges garantier för att den som berörs av ett så ingripande tvångsmedel som häktning får möjlighet att framföra sina synpunkter vid en förhandling. En annan ordning torde strida mot art. 5(1)b) och art. 6(1) i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. En annan sak är att hotet om häktning i många fall kan medföra att gäldenären eller tredje man fullgör sina skyldigheter utan att häktning behöver beslutas. Det bör inte möta några svårigheter att utforma lämpliga rutiner i fråga om kallelser och förhandlingar så att en förhandling snabbt kan ställas in om den blir onödig.

Mitt förslag har utformats i huvudsaklig överensstämmelse med KL-förslaget. I enlighet med vad som gäller enligt 2 kap. 16 § andra stycket utsökningsbalken har angetts att den som avses med åtgärden skall kallas om hinder inte möter, t.ex. därför att han har flytt utomlands. På inrådan av *lagrådet* har i mitt förslag tagits upp en föreskrift om att den som avses med häktningsyrkandet skall kallas genom delgivning.

Bestämmelsen i det andra stycket i det remitterade förslaget om rätt till biträde m.m. har, som framgått av den föregående paragrafen, flyttats dit.

Med hänsyn till de förpliktelser som åvilar oss enligt den nyssnämnda europeiska konventionen föreslår jag vidare en särskild bestämmelse som tar sikte på det fallet att en person har häktats i sin utevaro. Förhandling skall i sådant fall hållas inom fyra dagar från det beslutet verkställts (jfr SOU 1985:27 s. 190).

I fråga om rättens sammansättning m.m. gäller bestämmelserna i 16 kap. Ett beslut om häktning går i verkställighet omedelbart, 16 kap. 4 § första stycket.

Bestämmelserna i förevarande paragraf om förhandling vid prövning av häktningsfrågor gäller också vid häktning under konkursansökningsstadiet enligt 2 kap. 12 §. Detta framgår av 2 kap. 13 § tredje stycket.

12 §

Om någon är häktad med stöd av 2 kap. 12 §, skall rätten i samband med konkursbeslutet pröva om denne fortfarande skall vara häktad. Föreligger skäl till häktning enligt 9 §, skall häktningen bestå. Vid tillämpning av 11 § fjärde stycket inräknas även tid under vilken gäldenären hållits häktad med stöd av 2 kap. 12 §.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 12 § KL-förslaget och 95 a § KL. I förhållande till KL har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarinstitutionen avskaffas och ersätts av rätten som sådan.

Den sista mening har lagts till på förslag av *lagrådet*. Jag instämmer alltså i lagrådets uppfattning att i den föreskrivna längsta häktningstiden skall inräknas tid varunder gäldenären har hållits häktad i samband med prövningen av konkursansökningen.

13 §

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas 2 § första stycket, 6–8 §§ samt 9 § första, tredje och fjärde styckena även på en styrelseledamot, en verkställande direktör, en bolagsman och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 13 § KLförslaget och 96 § KL.

I förhållande till KLförslaget har gjorts den ändringen att i fall då konkursgäldenären är ett handelsbolag eller ett kommanditbolag bestämmelsen gäller även en bolagsman som har avgått senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in (jfr 2 kap. 12 §). Förfarandereglerna i 10–12 §§ är direkt tillämpliga, varför hänvisningarna till dessa lagrum inte har tagits upp i mitt förslag.

Ersättning för inställelse

14 §

Om gäldenären är i behov av det, är han berättigad till skälig ersättning av konkursboet för resa och uppehälle inom landet, när han till följd av bestämmelserna i 2– 5 §§ inställer sig hos rätten eller någon annanstans. Vad som har sagts nu gäller även för en sådan person som avses i 13 §.

Har ett yrkande enligt 5 § andra stycket riktats mot någon annan än den som avses i 13 §, är han berättigad till skälig ersättning av boet för inställelse enligt 5 § tredje eller fjärde stycket.

Beslut om ersättning meddelas av rätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 16 § KLförslaget. De två första styckena motsvaras av 99 § första och tredje styckena KL. Det tredje stycket saknar däremot direkt motsvarighet i gällande lag.

Enligt KL är gäldenärens möjlighet att få ersättning för kostnader för resa och uppehälle i anslutning till vissa inställelser i princip begränsade till kostnader för resor inom domsagan. I kommittéförslaget har den geografiska begränsningen till resor inom domsagan ersatts med resor inom riket. Förslaget, som lämnats utan erinran av remissinstanserna, innebär en naturlig anpassning till moderna förhållanden. Även jag biträder förslaget. Gäldenärens rätt till ersättning bör emellertid inte vara ovillkorlig. I likhet med kommittén förordar jag att ersättning skall utgå bara om gäldenärens ekonomiska förhållanden är sådana att han kan anses vara i behov av ersättning. Om gäldenären har överträtt ett reseförbud, bör han inte vara berättigad till ersättning för en längre resa än den som hade varit aktuell om gäldenären hade iakttagit reseförbudet.

Den som avses med ett yrkande om edgång är berättigad till viss ersättning av boet för sin inställelse inför rätten, såväl vid den förhandling varvid yrkandet prövas som när edgången fullgörs, om detta sker senare.

Beslut om ersättning av boet till annan än den som avses i det första stycket fattas för närvarande av konkursdomaren. I övrigt beslutar förvaltaren. KLförslaget innebär att det alltid i första hand är förvaltaren som

beslutar om ersättning. Endast om kostnaden inte kan tas ut ur boet, skall rätten besluta. *6 kap.*

Av bestämmelserna i 14 kap. 1 och 2 §§ framgår att kostnaden för gäldenärens eller annans inställelse enligt denna paragraf utgör en konkurskostnad och att denna kostnad i första hand skall tas ut ur boet. Går inte detta, skall kostnaden betalas av staten.

Kommittén berör inte närmare hur det skall kunna konstateras om boet saknar medel för att betala ersättning för inställelsen. Även om det är möjligt att göra ett välgrundat antagande på den punkten, kan det inte förrän vid konkursens slut klarläggas om boet räcker till för betalning av denna konkurskostnad. Det finns risk för att kommitténs förslag skulle medföra att förvaltarna för säkerhets skull alltid låter rätten besluta om ersättning för denna inställelse. Rätten å sin sida skulle sannolikt endast om det står fullt klart att tillgångarna i boet räcker till för betalning av denna kostnad kunna vägra att besluta om ersättningen. Besvärliga gränsdragningsfrågor kan befaras uppkomma.

I de flesta sammanhang då en person som inställer sig inför en domstol är berättigad till ersättning för sin inställelse beslutar rätten om ersättningen. Mot denna bakgrund och med hänsyn till de tillämpningssvårigheter som KLförslaget kan befaras medföra har i mitt förslag införts en bestämmelse i det tredje stycket som anger att rätten alltid beslutar om ersättning för inställelse enligt denna paragraf.

Den i 6 kap. 16 § tredje stycket första meningen KLförslaget intagna bestämmelsen som anger att det allmänna står ett subsidiärt ansvar för dessa inställelsekostnader har inte tagits upp i mitt förslag. Ett sådant ansvar följer emellertid av den allmänna regeln om ansvaret för konkurskostnader i 14 kap. 2 §.

Det remitterade förslaget upptog i första stycket en hänvisning till 2–4 §§. *Lagrådet* har i anslutning till första stycket anfört bl.a. följande. I enlighet med den princip som torde ligga till grund för urvalet av situationer som kan berättiga till ersättning (SOU 1983:24 s. 286) bör sådan kunna utges också till underårig gäldenär i fall som avses i 5 §. Hänvisning bör därför i 14 § första stycket göras även till 5 §. Härigenom kommer det dessutom att stå klart att förutvarande ställföreträdare som anges i 13 § får ersättning enligt 14 § första stycket vid inställelse till förhandling eller edgång enligt 5 §.

I fråga om andra stycket har lagrådet påpekat att bestämmelsen torde avse endast den mot vilken edgångsyrkande har framställts enligt 5 § andra stycket.

Paragrafen har utformats i enlighet med lagrådets förslag.

4.1.7 7 kap. Förvaltning och tillsyn

Förevarande kapitel motsvarar 7 kap. KLförslaget. Bestämmelserna sågs över i samband med 1979 års reform. Förarbetena återfinns alltså i stor utsträckning i prop. 1978/79:105. *7 kap.*

7 kap. KLförslaget innehåller två sakliga nyheter. Kommittén föreslår att förvaltaren alltid skall ha tillgång till räkenskapsmaterial som rör gäl-

denärens bo. Den föreslår också att förvaltarens skyldighet att i ordinär konkurs avge s.k. kvartalsräkningar slopas. Däremot har kommittén inte i sak sett över de regler om konkursförvaltningen och tillsynen däröver som tillskapades i samband med 1979 års reform. I dessa hänseenden har kommittén endast gjort en lagteknisk och språklig översyn av bestämmelserna.

KLförslaget har fått ett övervägande positivt mottagande. Ett stort antal myndigheter – däribland riksskatteverket, kronofogdemyndigheter och länsstyrelser – har emellertid i sina remissyttranden uppehållit sig vid frågor kring förvaltningen och tillsynen. Jag har i den allmänna motiveringen berört en del av den kritiken (avsnitt 2.4.1) och återkommer till vissa frågor i anslutning till bestämmelserna i detta kapitel. Så till vida har jag tagit fasta på kritiken att jag föreslår att förvaltaren skall vara skyldig att höra tillsynsmyndigheten i viktigare förvaltningsfrågor (10 §). I samma avsnitt har jag också berört mitt förslag att förvaltaren ges möjlighet att vid avvecklingen av boet ta hänsyn även till andra intressen än det rena borgenärsintresset (8 §). Förvaltarens bokföringsskyldighet under konkurs (19 §) har jag berört i avsnitt 2.10.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.11) redovisat mina skäl för att i enlighet med KLförslaget införa en skyldighet för vissa uppdragstagare att till konkursförvaltare lämna ut även sådant räkenskapsmaterial som uppdragstagaren själv har upprättat.

Jag skall nu närmare beröra kommitténs förslag att slopa de s.k. kvartalsräkningarna. Enligt 58 § tredje stycket KL skall förvaltaren inom två veckor från utgången av mars, juni, september och december månader varje år till tillsynsmyndigheten avlämna räkning över boets inkomster och utgifter i pengar under det gångna kvartalet. Har under någon del av kvartalet pengar stått inne i bank, skall vid räkningen fogas en av banken bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit under kvartalet. Avskrift av räkningen skall lämnas till konkursdomaren. Efter konkursens avslutande kan enligt 58 § fjärde stycket KL föreligga skyldighet att årsvis avge en liknande redovisning.

En kvartalsräkning har begränsad betydelse som underlag för kontroll av förvaltningen. Räkningen består för närvarande ofta endast av en direkt avskrift av konkursboets bokföring samt i förekommande fall föreskriven uppgift från bank. Från kontrollsynpunkt är det enligt min mening tillräckligt att sådana uppgifter som har sagts nu lämnas två gånger om året, lämpligen i anslutning till halvårsberättelsen. Det synes inte vara påkallat att ge några ytterligare föreskrifter om hur motsvarigheten till kvartalsräkningarna bör utformas. Det får i stället förutsättas att förvaltarna i samråd med tillsynsmyndigheten avfattar dessa så att de kan utgöra underlag för slutredovisningen.

Som framhållits i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.2) förutsätter det enhetliga konkursförfarandet en samordning av reglerna om utseende av förvaltare i konkurs. Det av mig föreslagna systemet bygger i princip på att rätten, efter det att tillsynsmyndigheten getts tillfälle att yttra sig, i alla konkurser snarast möjligt utser slutlig förvaltare. Institutet interimsförvaltare utmönstras alltså ur konkurslagen. Rätten behöver inte inhämta bor-

genärernas åsikt om förvaltarvalet. En borgenär som inte är nöjd med valet har dock alltid möjlighet – förutom att överklaga beslutet – att påkalla byte av förvaltare. Det kan dock vara lämpligt att rätten innan förvaltare utses rådgör med särskilt berörda borgenärer i vissa fall. Om en sådan kontakt uppenbarar att en intressekonflikt mellan borgenärerna föreligger kan det medföra att den föreslagna förvaltaren inte bör utses. Vidare kommer det att finnas möjlighet att utse flera förvaltare i alla konkurser.

I 16 kap. 7 § KLförslaget har tagits upp en bestämmelse om möjligheten att föra talan mot tillsynsmyndighetens beslut enligt konkurslagen. Mot placeringen i 16 kap. har anmärkts att bestämmelsen inte har något samband med övriga bestämmelser där, vilka behandlar rättens handläggning. Bestämmelsen har i mitt förslag tagits upp i förevarande kapitel i anslutning till reglerna om tillsynen (29 §). I övrigt har vid utformningen av mitt förslag dispositionen i 7 kap. KLförslaget i stort kunnat följas trots att reglerna nu föreslås gälla lika i alla konkurser.

Kapitlet inleds med regler om utseende av förvaltare (1 – 4 §§) och om entledigande av förvaltare (5 och 6 §§). Därefter behandlas rådgivare och förlikningsman (7 §). Under en särskild rubrik har regler om förvaltarens allmänna åligganden förts in (8–17 §§). Förvaltarens medelsförvaltning och redovisningsskyldighet under konkursen regleras i 18–22 §§. I 23 och 24 §§ återfinns regler om redovisning av medel till tredje man. Tillsynsfunktionen regleras i 25–29 §§ och kapitlet avslutas med en paragraf (30 §) som behandlar granskningsmannainstitutet.

Förvaltare

1 §

En förvaltare skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, ha borgenärernas och tillsynsmyndighetens förtroende samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara förvaltare.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 2 § KLförslaget och 44 § KL. Den ersätter också 185 a § första stycket sista meningen KL (jfr 14 kap. 1 § första stycket KLförslaget).

Vid 1979 års reform skärptes kraven på förvaltarnas kvalifikationer. Avsikten var att endast ett mindre antal specialiserade personer skulle komma i fråga för förvaltaruppdragen. Detsamma skulle i princip gälla också beträffande förvaltare i mindre konkurs. Enligt uttalanden i propositionen (1978/79:105 s. 226) accepterades dock att också andra personer kunde komma i fråga i sådana mindre konkurser där tillgångarna kunde antas inte räcka till för betalning av konkurskostnaderna. Motsvarande bör gälla också i fortsättningen.

Jag vill i det här sammanhanget framhålla att frågan om förvaltarens anknytning till vissa borgenärsgrupper har fått ökad betydelse till följd av högsta domstolens avgörande i ett mål om fördelning mellan borgenärerna av upparbetat värde av företagsinteckad egendom (NJA 1982 s. 900). I fall då det kan bli aktuellt att tillämpa de fördelningsprinciper som angetts i

nyssnämnda mål, bör förvaltaren i möjligaste mån stå fri i förhållande till de motstridiga intressen som kan föreligga.

Med anledning av ett påpekande från en remissinstans bör framhållas att det givetvis får förutsättas att förvaltaren åtnjuter även tillsynsmyndighetens förtroende. Den tanken kommer i dag till uttryck bl.a. därigenom att rätten är skyldig att alltid inhämta tillsynsmyndighetens mening innan förvaltare utses. För att undanröja tveksamhet finns det emellertid anledning att uttryckligen ange detta i lagtexten. Det första stycket har utformats i enlighet härmed. Det ligger i sakens natur att myndigheten, när den motsätter sig att en person utses till förvaltare, måste kunna redovisa godtagbara skäl för sin ståndpunkt, och att rätten är oförhindrad att pröva dessa skäl.

2 §

Förvaltare utses av rätten.

Rätten bestämmer också antalet förvaltare. Flera än en förvaltare får utses endast om det med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet är behövligt att förvaltningen delas eller att den handhas odelad av flera.

Om boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses för varje del av förvaltningen. Rätten bestämmer efter vilka grunder delningen skall ske.

Paragrafen motsvaras närmast av 2 kap. 24 § första stycket 3, 2 kap. 25 § och 7 kap. 1 och 7 §§ KLförslaget samt av 41 § första stycket, 46 § andra meningen och 50 § första stycket första meningen KL.

I jämförelse med lagrådsremissen har denna och nästföljande paragraf redigerats om i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit. De materiella reglerna om utseende av förvaltare har samlats i denna paragraf medan 3 § behandlar endast procedurregler.

Som en följd av att konkursdomarinstitutionen avskaffas kommer förvaltare att utses av rätten. Att förvaltare skall utses snarast efter konkursbeslutet framgår av 2 kap. 24 § första stycket 2. Att tillsynsmyndigheten alltid skall höras innan förvaltare utses följer av 7 kap. 3 §.

Förvaltarens namn bör helst anges i kungörelsen om konkursbeslutet. Kungörelsen får emellertid inte fördröjas i avvaktan på att förvaltare utses. Kan uppgift om förvaltarens namn och adress inte tas in i kungörelsen får den meddelas berörda personer på annat sätt. Det måste emellertid framhållas att det alltid är viktigt att gäldenärens bo omhändertas så snabbt som möjligt. Den försening som sålunda kan förekomma i samband med förvaltarvalet får därför inte göras längre än vad som är absolut nödvändigt. Att förvaltare utses senare än en eller annan dag efter konkursbeslutet bör ifrågakomma endast i rena undantagsfall och måste då kunna motiveras av särskilda omständigheter.

I överensstämmelse med kommitténs förslag skall förvaltare utses i alla konkurser. Någon motsvarighet till 185 a § andra stycket KL, vari sägs att förvaltare i dödsbos konkurs bara skall utses i vissa fall, har inte tagits upp i mitt förslag. Detta är en följd av att dödsbodelägarna efter ändringar i

21 kap. ärvdabalken sedan den 1 juli 1981 inte längre normalt drabbas av något personligt betalningsansvar för den dödes skulder. Det saknas därmed anledning för delägarna att av detta skäl ansöka om dödsboets försättande i konkurs.

Enligt 1 kap. 3 § skall förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare. I den nu aktuella paragrafen anges i andra stycket under vilka förutsättningar flera förvaltare får utses.

I samband med 1979 års reform utvidgades möjligheterna att utse flera förvaltare i en ordinär konkurs. Även om tillämpningsområdet nu formellt vidgas till att gälla alla konkurser är avsikten inte att flera än en förvaltare framdeles skall utses oftare än i dag. Alltjämt gäller att detta får ske endast om det behövs med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet.

3 §

Innan rätten utser förvaltare eller fattar beslut om att flera förvaltare skall finnas, skall tillsynsmyndigheten höras.

Frågor om att utse flera förvaltare eller att dela förvaltningen mellan flera förvaltare tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, en granskningsman eller en borgenär. Tillsynsmyndigheten och förvaltaren skall höras. Rätten får, om det behövs, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas.

Första stycket motsvaras närmast av 2 kap. 24 § första stycket 3 och 25 §, 7 kap. 1 § andra stycket och 4 § jämförd med 3 § KLförslaget samt av 41 § första stycket, 46 § och 47 § jämförd med 46 § KL. Andra stycket motsvaras av 7 kap. 4 § och 7 § första stycket tredje meningen KLförslaget samt 47 § och 50 § första stycket andra meningen KL.

På *lagrådets* inrådan har, som nämnts under den föregående paragrafen, de rena förfarandereglerna för att utse förvaltare m.m. samlats i denna paragraf.

Enligt gällande ordning kan konkursdomaren självmant ta upp en fråga om att utse ytterligare förvaltare eller att dela förvaltningen. Kommittén anser att detta rimmar mindre väl med den funktionsfördelning som genomfördes vid 1979 års konkursförvaltningsreform. Kommittén föreslår att rätten endast på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, granskningsman eller en borgenär skall få ta upp frågor av nu berört slag. I KLförslaget upptas bestämmelser i ämnet i två skilda paragrafer, 4 och 7 §§. I mitt förslag har dessa sammanförts i *andra stycket* av förevarande paragraf.

Lagrådet har också pekat på att den ifrågavarande regleringen kan göras mer enhetlig, antingen så att rätten tillåts att i initialskedet ex officio förordna även om delad förvaltning eller så att beslut om att mer än en förvaltare skall finnas skall vara beroende av initiativ från utomstående. – Jag instämmer i lagrådets påpekanden och förordar det senare alternativet. Paragrafen har utformats i enlighet härmed.

Enligt 47 § första stycket KL skall konkursdomaren, om antalet förvaltare skall ökas, kalla alla borgenärerna till ett sammanträde varvid beslutet

fattas. Någon motsvarande regel finns däremot inte för det fall att förvaltningen skall delas. Eftersom en förvaltare skall utses för varje del av förvaltningen torde emellertid det i praktiken krävas att sammanträde hålls för prövning av frågan om att öka antalet förvaltare. Själva frågan om delningen kräver emellertid inte att sammanträde hålls. Regeln torde tillämpas så att beslutet om delningen av förvaltningen fattas samtidigt med beslutet om ökningen av antalet förvaltare. Har flera förvaltare redan tidigare utsetts, kan beslutet om delning givetvis fattas utan sammanträde.

I anslutning till rubriken till 16 kap. diskuteras frågan om benämningen på olika sammanträden och förhandlingar som hålls inför rätten. I överensstämmelse med de principer som redovisas där bör bl. a. det nuvarande sammanträdet för prövning av en fråga om att öka antalet förvaltare resp. att dela förvaltningen benämnas förhandling.

Det finns anledning att ifrågasätta om det alltid är nödvändigt att hålla förhandling innan beslut om att öka antalet förvaltare fattas. Valet av den första förvaltaren sker ju utan att borgenärerna ges tillfälle att uttala sin mening. Ett beslut om att öka antalet förvaltare medför visserligen en ökning av konkurskostnaderna och det kan inte uteslutas att det i dessa fall kan finnas anledning att låta olika borgenärsintressen komma till tals. Borgenärer som menar att den tidigare utsedde förvaltaren har anknytning till en annan borgenär eller borgenärsgrupp kan naturligtvis ha anledning att försöka hindra att ytterligare en förvaltare med samma anknytning utses.

Det sagda leder till att förhandling inte bör vara obligatorisk men att en sådan bör kunna hållas om rätten anser att det behövs. Normalt bör saken kunna avgöras utan förhandling. Om en begäran om att öka antalet förvaltare framställs före edgångssammanträdet, bör frågan lämpligen prövas vid det sammanträdet. Oavsett om förhandling hålls eller inte skall förvaltaren och tillsynsmyndigheten alltid höras.

4 §

Om flera förvaltare handhar förvaltningen odelad, får de endast gemensamt avhända boet någon rättighet eller vidta en åtgärd som kan medföra en förpliktelse för boet.

Finns det två förvaltare och kan de inte enas beträffande en åtgärd eller ett beslut som enligt denna lag ankommer på dem eller är förvaltarna flera än två och finns det det inte majoritet för en viss mening, skall den mening gälla som tillsynsmyndigheten biträder.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 7 § andra och tredje styckena KLförslaget samt 50 § andra och tredje styckena KL.

Fjärde stycket i 50 § KL innehåller en bestämmelse om att förvaltarna i fall av delad förvaltning bland sig skall välja en att motta meddelanden eller handlingar som skall tillställas förvaltaren och att förvara sådana handlingar. Konkursdomaren och tillsynsmyndigheten skall underrättas om vem som har valts. Enligt kommitténs mening är regleringen obehövlig. Jag instämmer i detta. I de fall då förvaltningen inte är samfälld bör i delnings-

beslutet anges vilken av förvaltarna som skall motta t.ex. bevakningshandlingarna. Är förvaltningen samfälld, möter inte något hinder att förvaltarna inbördes kommer överens om vem som skall motta handlingar. Den ifrågavarande bestämmelsen har därför inte någon motsvarighet i mitt förslag. Vad förvaltarna har kommit överens om bör av praktiska skäl anmälas hos rätten.

Entledigande av förvaltare m.m.

5 §

Om en förvaltare begär att få avgå och visar skäl till det, skall rätten entlediga honom.

En förvaltare som inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget skall entledigas av rätten. Frågor om entledigande tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, en granskningsman, en borgenär eller gäldenären.

En förvaltare får inte entledigas utan att tillsynsmyndigheten har hörts. Om någon annan än förvaltaren själv har begärt att förvaltaren skall entledigas, skall rätten, om det inte av särskilda skäl är onödigt, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas. Om det är av särskilt intresse att borgenärerna hörs, skall de kallas till förhandlingen genom kungörelse.

Rätten får, om den finner skäl till det, i avvaktan på förhandlingen försätta en förvaltare ur tjänstgöring. Innan det sker skall tillsynsmyndigheten höras. Om en förvaltare försätts ur tjänstgöring, kan rätten utse någon annan att under tiden fullgöra hans åligganden.

Paragrafens båda första stycken överensstämmer i sak med 7 kap. 8 § första stycket KLförslaget och 80 § första stycket KL. De tredje och fjärde styckena motsvarar 7 kap. 6 § andra stycket och 8 § andra stycket KLförslaget samt 49 § andra stycket och 80 § andra stycket KL.

Bestämmelserna om entledigande och byte av förvaltare har i mitt förslag tagits upp i denna och nästföljande paragraf. Det enhetliga förfarandet för utseende av förvaltare har möjliggjort vissa förenklingar av författningstexten i förhållande till KLförslaget.

Bestämmelserna om förutsättningarna för entledigande av förvaltare och om förfarandet har förts samman i denna paragraf. I nästföljande paragraf har reglerna om rättens skyldighet att utse en ny förvaltare tagits upp.

En följd av det enhetliga konkursförfarandet är att alla bestämmelser om entledigande och byte av förvaltare blir fullt ut tillämpliga i alla konkurser.

I *första och andra styckena* har reglerna i 7 kap. 8 § första stycket KLförslaget och 80 § första stycket KL förts över utan ändring i sak. I det första stycket berörs entledigande på förvaltarens egen begäran och i det andra stycket entledigande utan egen begäran.

Enligt *tredje stycket*, som i stort motsvarar de båda första meningarna i 7 kap. 8 § andra stycket KLförslaget och 80 § andra stycket KL, får en förvaltare aldrig entledigas, vare sig på egen eller annans begäran, utan att tillsynsmyndigheten har hörts.

För närvarande gäller att konkursdomaren efter det första borgenärssammanträdet aldrig får fatta beslut om entledigande eller byte av förvaltare utan att kalla borgenärerna till ett sammanträde. Det torde emellertid inte vara nödvändigt att ge borgenärerna tillfälle att yttra sig över frågan om entledigande av förvaltare på dennes egen ansökan. Eftersom det enligt mitt förslag inte heller är nödvändigt att höra borgenärernas mening om efterträdare, föreslås att rätten i det fallet alltid skall kunna pröva frågan utan att kalla borgenärerna till förhandling. Däremot bör borgenärerna ges tillfälle att lämna sina synpunkter när frågan prövas på begäran av någon annan än förvaltaren själv (jfr 3 §). I det fallet kan det finnas intressemotsättningar mellan borgenärerna eller skilda bedömningar av förvaltarens allmänna lämplighet. Behovet av en förhandling torde i dessa fall i allmänhet vara större än vid prövning av frågan om ökning av antalet förvaltare. Förhandling bör därför normalt hållas, men om det av särskilda skäl är onödigt får rätten avgöra frågan ändå. Detta bör gälla exempelvis om förvaltaren medger att han blir entledigad eller vitsordar de omständigheter som ligger till grund för framställningen om hans entledigande.

Hålls förhandling, skall tillsynsmyndigheten och förvaltaren kallas. Det saknas enligt min mening normalt anledning att kalla andra borgenärer än den som har påkallat förvaltarens entledigande till förhandlingen. Om rätten känner till att det råder intressemotsättningar mellan borgenärerna bör dock även de som företräder den andra meningen kallas till förhandlingen. Jag instämmer i *lagrådets* uppfattning att det i lagen bör föras in en bestämmelse som garanterar att övriga borgenärer i dessa fall kallas till förhandlingen. Kallelsen bör normalt sett utfärdas genom kungörelse. Kungörelsen bör dock kunna ersättas med direkta underrättelser till borgenärerna enligt 15 kap. 2 §.

I överensstämmelse med vad som gäller nu får rätten enligt *fjärde stycket* i avvaktan på förhandlingen försätta förvaltare ur tjänstgöring, om det finns skäl till det. Innan detta sker skall tillsynsmyndigheten höras. Rätten kan då också utse någon att interimistiskt fullgöra förvaltarens uppgifter.

Enligt 49 § andra stycket KL kan rätten tillfälligt utse någon annan att fullgöra förvaltarens uppgifter även när den ordinarie förvaltaren har laga förfall. Enligt KLförslaget, som i denna del lämnats utan erinran av remissinstanserna, skall detta inte längre vara möjligt. Jag biträder förslaget på den punkten.

6 §

Om en förvaltare entledigas, skall rätten genast utse en ny förvaltare.

Första stycket gäller inte om det finns flera förvaltare och någon av dem entledigas samt rätten, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, finner att det inte är nödvändigt att utse någon annan i den entledigades ställe.

Paragrafen motsvaras närmast av 7 kap. 5 § första och andra styckena KLförslaget och 48 § första och andra styckena KL.

Enligt 48 § första stycket KL skall konkursdomaren, om förvaltaren

avgår efter det första borgenärssammanträdet, kalla borgenärerna till ett sammanträde varvid ny förvaltare skall utses. Bestämmelsen får anses tillämplig oavsett om förvaltaren avgått efter egen eller annans begäran. I det enhetliga förfarandet får rätten utse förvaltare utan att dessförinnan inhämta borgenärernas mening. Det saknas alltså anledning att föreskriva att rätten skall kalla till ett sammanträde enbart för att utse efterträdaren. Det kan däremot finnas anledning att i fall då frågan om entledigande enligt 5 § tredje stycket skall prövas vid en förhandling låta de närvarande borgenärerna yttra sig också över en tilltänkt förvaltares lämplighet.

Oavsett av vilken anledning förvaltaren enledigas skall rätten enligt *första stycket* genast utse en efterträdare, om inte något annat följer av det andra stycket. Föreskriften i 49 § första stycket KL att konkursdomaren kan förordna någon att upprätthålla befattningen till dess en ny förvaltare har utsetts behövs inte i det enhetliga förfarandet och har slopats. Detta bör emellertid inte förväxlas med möjligheten att utse någon annan att interimistiskt handha förvaltningen i de fall som förvaltaren försätts ur tjänstgöring enligt 5 § fjärde stycket.

I *andra stycket* har i överensstämmelse med såväl KLförslaget som KL införts en bestämmelse som innebär att rätten i fall då det finns flera förvaltare kan underlåta att utse en ny förvaltare. Tillsynsmyndigheten skall alltid höras innan rätten beslutar att inte utse en ny förvaltare.

I 48 § tredje stycket KL finns en bestämmelse som medger att ny förvaltare inte behöver utses om fråga om avskrivning av konkursen enligt 186 § KL är under prövning. En motsvarande bestämmelse har tagits upp i 7 kap. 5 § tredje stycket KLförslaget. I mitt förslag har någon motsvarighet till det nu gällande avskrivningsförfarandet enligt 186 § KL inte tagits upp. Om förvaltaren efter edgångssammanträdet anmäler att tillräckliga tillgångar för täckning av konkurskostnaderna saknas, behöver rätten således inte utfärda någon kungörelse och därigenom bereda borgenärerna tillfälle att utpeka ytterligare tillgångar. Det saknas därmed anledning att behålla regeln i 48 § tredje stycket KL.

Rådgivare och förlikningsman

7 §

Om rätten av särskilda skäl finner det behövligt, får den, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, uppdra åt en lämplig person att vara rådgivare åt förvaltaren vid förvaltningen av boet eller att som förlikningsman biträda rätten med utredning och förlikning i en tvistefråga som har uppkommit genom anmärkning mot en bevakning eller att fullgöra båda dessa uppgifter.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara rådgivare eller förlikningsman.

När uppdraget är slutfört skall det genast anmälas till rätten. Samtidigt skall en redogörelse lämnas för det arbete som uppdraget har medfört.

Rätten skall återkalla uppdraget när anmälan har gjorts eller när det annars finns skäl till återkallelse.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 9 § KLförslaget och 50 a §

första–fjärde styckena KL. Bestämmelserna i 50 a § femte stycket KL om arvode till rådgivare och förlikningsmän återfinns i det särskilda kapitlet om konkurskostnader (14 kap. 1 § 2 och 15 §).

Rådgivare kan i det enhetliga konkursförfarandet utses i alla konkurser. Förlikningsman däremot kan utses bara i konkurser med bevakningsförfarande.

Förvaltarens allmänna åligganden m.m.

8 §

Det åligger förvaltaren att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet.

Första stycket hindrar inte att förvaltaren vid avvecklingen av boet beaktar vad som är ägnat att långsiktigt främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

Första stycket stämmer i sak överens med 7 kap. 10 § KLförslaget och med 51 § KL. Andra stycket är nytt.

Enligt 51 § KL skall förvaltaren vidta alla åtgärder som främjar en förmånlig och snabb utredning av boet. Varken kommittén eller remissinstanserna har haft någon erinran mot denna formulering. Själva boutredningen får emellertid anses utgöra endast en del av förvaltarens uppgifter i konkursförfarandet. Huvudinriktningen bör vara att främja en avveckling av boet. I klargörande syfte anges i *första stycket* direkt att förvaltarens arbete skall inriktas på en avveckling av konkursboet.

Utöver motsvarigheten till bestämmelsen i första stycket finns i KL endast få regler som styr förvaltarnas agerande i samband med utövandet av förvaltningen. Inte heller KLförslaget innehåller något närmare därom. Flera remissinstanser efterlyser emellertid regler om hur förvaltaren skall bete sig i olika situationer. Särskilt besvärande upplevs det att det av konkurslagen inte framgår i vad mån förvaltaren skall beakta sysselsättningsaspekter. Försäljning av boets egendom till gäldenären närstående personer eller företag är också en fråga som har tagits upp. Jag har tidigare berört dessa frågor i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1).

Om det i konkursboet ingår en rörelse anses det redan i dag åligga förvaltaren att beakta de anställdas intresse av att få sin framtida anställning långsiktigt tryggad. Han bör i detta syfte som regel på ett tidigt stadium upprätta kontakt med den regionala utvecklingsfonden, de anställdas fackliga företrädare, länsarbetsnämnden, länsstyrelsen och kommunen. Förvaltaren anses också skyldig att fullgöra vad som åligger en arbetsgivare enligt bl.a. lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet och lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder. Som nämnts finns det emellertid inte några uttryckliga bestämmelser som ger förvaltaren rätt att ta hänsyn till annat än borgenärsintresset.

Enligt min mening bör lagstiftningen modifieras på denna punkt. I den nya konkurslagen bör klargöras att förvaltaren t.ex. vid avyttring av en av gäldenären bedriven rörelse också bör beakta de anställdas och det allmän-

nas gemensamma intresse av att sysselsättningen långsiktigt främjas. Paragrafens *andra stycke* upptar en bestämmelse om detta.

I sakens natur ligger att det främst är i fall då en rörelse ingår i konkursboet som det kan bli aktuellt för förvaltaren att ta hänsyn till sysselsättningsaspekter. Förvaltare ställs vid försäljning av en rörelse emellanåt inför den situationen att det för boet mest fördelaktiga budet lämnas av någon som säger sig vilja driva rörelsen vidare men som inte kan förväntas göra detta på ett seriöst sätt. Inte sällan avges det bästa budet av någon som står konkursgäldenären nära. Även om förvaltaren anser att det finns anledning att befara att en försäljning till en sådan anbudsgivare inte gagnar de anställdas intressen på längre sikt, saknar han i dag formellt möjlighet att vägra godta budet. En försäljning till någon annan till ett lägre pris kan t.o.m. medföra risk för skadeståndskrav mot förvaltaren.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan förvaltaren göra en helhetsbedömning när han prövar de avgivna buden. Bestämmelsen är emellertid allmänt hållen och lämnar ett betydande utrymme för förvaltarens eget omdöme. Det är min avsikt att följa den praktiska tillämpningen på denna punkt.

Normalt kan det givetvis inte anses främja sysselsättningen långsiktigt att försäljning sker till någon som inte har tillräckliga ekonomiska förutsättningar eller till någon vars syfte är att "slakta" företaget för att tillgodogöra sig realtillgångarna. Är den tilltänkte köparen dessutom någon som kan betraktas som närstående till konkursgäldenären föreligger det enligt min mening starka skäl för att närmare undersöka möjligheterna att avyttra egendomen till någon annan. Det bör i den situationen vara naturligt att förvaltaren infordrar ytterligare anbud på egendomen, om det inte bedöms som utsiktslöst att någon annan skulle vilja ge ett bud på denna.

Det är ofrånkomligt att en försäljning till någon annan än den som avgett det högsta budet på egendomen kortsiktigt kan komma att drabba en eller flera borgenärer. Av bestämmelsen framgår emellertid att den får tillämpas endast i den mån det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas. Vid denna bedömning bör också den enskilde borgenärens förmåga att tåla förlusten beaktas. Det kan alltså inte bli fråga om annat än relativt obetydliga förluster för en borgenär. Bestämmelsen bör inte heller ges en så vidsträckt innebörd att den påverkar kreditbedömningen och kraven på säkerhet hos banker och andra kreditgivare. I så fall riskerar man nämligen att företagens möjligheter att utnyttja rörelsetillgångarna som kreditsäkerhet försämras. Att närmare precisera hur pass mycket lägre bud som kan godtas är inte möjligt. Denna bedömning får göras av förvaltaren med ledning av omständigheterna i varje enskilt fall.

En försäljning av en konkursboet tillhörig rörelse torde alltid utgöra en sådan viktigare förvaltningsåtgärd som avses i 7 kap. 10 §. Förvaltaren bör således normalt vara skyldig att höra berörda borgenärer och tillsynsmyndigheten innan en sådan försäljning äger rum. Tillsynsmyndigheten bör naturligtvis i princip vara införstådd med en försäljning som sker till någon annan än den som har avgett det högsta budet. (Se angående tillämpningen av den nya bestämmelsen också under rubriken till 8 kap.)

9 §

Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän, gäldenären eller tillsynsmyndigheten.

Paragrafen motsvarar 7 kap. 11 §, 29 § första stycket andra meningen och 30 § andra stycket andra meningen KLförslaget samt delvis 60 § KL. I förhållande till det remitterade förslaget har denna paragraf, på förslag av *lagrådet*, utformats så att det direkt av den framgår mot vilka förvaltaren är upplysningsskyldig. Motsvarande ändringar har gjorts i 28 och 30 §§.

10 §

I viktigare frågor skall förvaltaren höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer, om det inte föreligger hinder mot det. Förvaltaren skall i sådana frågor höra även gäldenären, om det lämpligen kan ske.

Paragrafen motsvarar 7 kap. 12 § KLförslaget och 51 a § KL.

Av skäl som har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1) har i förevarande paragraf som en nyhet införts en skyldighet för förvaltaren att i viktigare frågor höra också tillsynsmyndigheten. Det bör påpekas att detta inte innebär att tillsynsmyndigheten skall ge något formellt godkännande av en åtgärd som förvaltaren ämnar vidta. Detta skulle inte vara förenligt med förvaltarens självständiga ställning och den uppgift som har tillagts tillsynsmyndigheterna, nämligen att i efterhand kontrollera hur förvaltaren har utfört sin uppgift. Syftet med bestämmelsen är bl.a. att genom en ökad information ge myndigheten ett bättre underlag för sin tillsynsverksamhet. Förvaltaren kan å sin sida utnyttja tillsynsmyndighetens erfarenhet i sitt arbete och ta intryck av de skäl som myndigheten för fram till stöd för sin uppfattning angående en konkret angelägenhet. Det slutliga beslutet fattar förvaltaren emellertid alltid själv.

I förarbetena till 51 a § KL (prop. 1978/79:105 s. 273) har angetts vad som skall anses vara viktigare förvaltningsfrågor. Som exempel nämns där frågan om den vidare driften av gäldenärens rörelse, om försäljning av värdefull egendom eller om väckande av återvinningstalan eller annan talan angående ej obetydligt belopp. Även när det gäller förfarandet vid samråd bör vad som där sägs i tillämplig utsträckning gälla också när förvaltaren hör tillsynsmyndigheten.

Det bör här erinras om att förvaltaren, innan han godtar ett förlikningsbud angående en osäker eller tvistig tillgång, normalt sett bör höra med gäldenären om denne själv vill utföra tvisten (3 kap. 10 §).

11 §

Om förvaltaren finner det nödvändigt, får han anlita ett sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 13 § KLförslaget och 52 § KL.

Av 14 kap. 1 § 3 framgår att ersättningen till det sakkunniga biträdet är en konkurskostnad som i princip skall betalas av boet.

I likhet med vad bl.a. riksskatteverket har påpekat finner jag det naturligt att förvaltaren normalt hör tillsynsmyndigheten innan han anlitar ett sakkunnigt biträde.

12 §

Förvaltaren skall snarast ta hand om gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, skall förvaltaren i det omhändertagna räkenskapsmaterialet på lämpligt sätt ange dagen för omhändertagandet.

Den som på uppdrag av gäldenären har upprättat räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att lämna ut materialet till förvaltaren i gäldenärens konkurs.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 14 § KLförslaget. Det första stycket motsvarar 53 § första stycket första meningen KL medan det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Två remissinstanser efterlyser en precisering av vad som menas med att förvaltaren "snarast" skall ta hand om gäldenärens bo. Omhändertagandet bör enligt deras mening ske omedelbart. Vidare bör det enligt dessa remissinstanser ges regler om hur förvaltaren skall gå till väga när omhändertagandet sker.

Reglerna om konkursförvaltarens materiella förvaltning lämnar i dag ett inte obetydligt utrymme åt förvaltarnas eget omdöme. Det måste ankomma på förvaltarna att själva bedöma hur och när de åtgärder som åläggs dem bl.a. enligt denna paragraf lämpligen bör utföras. Självfallet bör förvaltaren, om det är fara i dröjsmål, omedelbart låta ta hand om t.ex. bokföring och andra handlingar som rör boet. Det är i sådana fall naturligtvis särskilt viktigt att förvaltare utses snabbt. Någon närmare reglering av dessa frågor anser jag emellertid inte påkallad.

I det *andra stycket* föreslås i överensstämmelse med konkurslagskommitténs förslag att den som har haft i uppdrag av gäldenären att upprätta räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo är skyldig att, trots att han inte har erhållit full betalning, låta förvaltaren i gäldenärens konkurs få del av materialet. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.11) redovisat skälen för denna ståndpunkt.

Med begreppet räkenskapsmaterial avses här detsamma som i bokföringslagen (1976:125), dvs. allt sådant som skall ingå i en komplett bokföring. Dit hör också de särskilda beskrivningar, inklusive systemdokumentation och behandlingshistorik, som skall finnas beträffande det aktuella bokföringssystemet. Även annat material som den bokföringsskyldige faktiskt använder för sin affärsbokföring innefattas. Däremot innefattas inte i begreppet räkenskapsmaterial sådana handlingar som exempelvis upprättade budgetar, prognoser och kalkyler. Beträffande sådana handlingar kan

uppdragstagaren alltjämt åberopa detentionsrätt också gentemot konkursförvaltare.

13 §

Förvaltaren skall upprätta en bouppteckning. I denna skall boets tillgångar tas upp till noggrant uppskattade värden. Beträffande skulderna skall det anges i vad mån de avser lön eller pension. Bouppteckningen skall vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och handlingar som avses i 12 §.

Bouppteckningen skall av förvaltaren ges in till rätten och tillsynsmyndigheten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas, om förvaltaren anser att denna är tillförlitlig. I så fall skall han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Skall bevakningsförfarande äga rum och har någon bouppteckning ännu inte getts in till rätten, skall förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I ett bankaktiebolags, en sparbanks eller en central föreningsbanks konkurs skall till bouppteckningen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärerna och deras fordringsbelopp med upplupen ränta.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 15 § KLförslaget. Den motsvarar delvis 53 § KL. Andra meningen i fjärde stycket motsvaras närmast av 3 § första stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs.

Det *första stycket* motsvarar 53 § första stycket andra och tredje meningarna KL. I kravet på noggrannhet ligger att tillgångarna skall värderas med beaktande av samtliga kända omständigheter som kan inverka på bedömningen.

I ett nytt *andra stycke* anges när bouppteckningen skall ges in till rätten. Enligt 53 § andra stycket KL skall bouppteckningen i ordinär konkurs i princip ges in en vecka från konkursbeslutet. I mindre konkurs skall detta enligt 185 b § fjärde stycket i princip ske senast en månad från beslutet. Om hinder i något fall möter att i ordinär konkurs inge bouppteckningen inom den föreskrivna tiden skall förvaltaren tillställa konkursdomaren en förteckning över borgenärerna. Det torde höra till undantagen att förvaltaren i en ordinär konkurs förmår prestera en bouppteckning inom en vecka från konkursbeslutet. Borgenärsförteckningen fyller då syftet att upplysa konkursdomaren om vilka borgenärer som skall kallas till det första borgenärssammanträdet.

Det har under remissbehandlingen framförts kritik från bl.a. riksskatteverket (RSV) och domareförbundet angående tidpunkten för bouppteckningens ingivande. Det sägs att förvaltarna ofta begär – och får – anstånd med att upprätta bouppteckningen av sådana skäl som att gäldenären inte går att få tag på. Enligt bl.a. RSV har förvaltarna inte alltid utnyttjat

möjligheterna till hämtning och häktning. RSV föreslår att det i lagen införs en begränsning så att högst tre anstånd får beviljas utan att tillsynsmyndigheten hörs. Enligt domareförbundet har det på många håll utvecklats en praxis innebärande att förvaltarna inte ger in bouppteckningen förrän omedelbart i anslutning till det första borgenärssammanträdet. Detta medför enligt förbundet att konkursdomaren inte har kunnat granska uppgifterna i bouppteckningen inför den förestående edgången. Förbundet föreslår att det i lagen införs en skyldighet för förvaltaren att ge in bouppteckningen senast viss tid, exempelvis tre dagar före sammanträdet.

Edgångssammanträdet skall enligt mitt förslag äga rum tidigast en och senast två månader från dagen för konkursbeslutet. Detta innebär en ganska avsevärd förlängning av den mellanliggande tiden. Det måste kunna förutsättas att förvaltarna inom den tiden normalt har möjlighet att upprätta bouppteckningen. Undantagsvis kan dock edgångssammanträdet äga rum senare än två månader från nämnda dag.

Det är givetvis angeläget att rätten, tillsynsmyndigheten och borgenärerna ges tillfälle att i förväg granska de i bouppteckningen lämnade uppgifterna. Detta ökar pressen på gäldenären att redan från början lämna korrekta uppgifter om boet. Det bör därför anges en yttersta gräns inom vilken bouppteckningen skall avlämnas. I mitt förslag föreskrivs att bouppteckningen skall ges in så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet. Någon formell möjlighet till anstånd finns inte.

Det förekommer att konkursförvaltaren inte får kontakt med gäldenären. Gäldenären kan befinna sig utomlands eller helt enkelt hålla sig undan och vägra att ge sig till känna för förvaltaren. Förvaltaren skall i dessa fall upprätta en s.k. nödbouppteckning, dvs. ta upp de tillgångar och skulder som förvaltaren stött på i sina efterforskningar. Det är givet att det inte går att ställa särskilt stora krav på en sådan bouppteckning. Edgångssammanträdet skall hållas trots att den ingivna bouppteckningen har upprättats utan gäldenärens medverkan. Vid sammanträdet skall förvaltaren redogöra för sina efterforskningar och redovisa vad han har vidtagit för åtgärder för att nå kontakt med gäldenären. De vid sammanträdet närvarande borgenärerna och tillsynsmyndigheten kan tänkas kunna lämna kompletterande upplysningar såväl om boet som om gäldenärens uppehållsort.

Enligt mitt förslag finns det möjlighet att i alla konkurser fatta beslut om avskrivning eller om utdelning även om gäldenären inte har beedigat en bouppteckning. Detta förutsätts dock förekomma endast i undantagsfall och efter noggranna efterforskningar. Det förutsätts vidare att tillgängliga tvångsmedel visat sig verkningslösa för att förmå gäldenären att medverka vid boutredningen och inställa sig vid edgångssammanträdet. Vid detta skall rätten med stöd av tillgängliga upplysningar besluta om konkursens fortsatta handläggning. Normalt torde rättens beslut mynna ut i att ett nytt sammanträde sätts ut till en senare dag. Under den mellanliggande tiden bör förvaltaren vidta de åtgärder som med ledning av de vid edgångssammanträdet lämnade upplysningarna framstår som ändamålsenliga. Inget hindrar emellertid att rätten samtidigt preciserar vilka åtgärder som förvaltaren förväntas vidta.

Beroende på hur konkursen utvecklar sig kan rätten vid nästa samman-

träde fatta olika beslut. Konkursen kan avskrivas men om förvaltaren anser att det är lämpligt kan också utdelning ske efter avyttring av de tillgångar som förvaltaren påträffat. Om gäldenären har medverkat vid boutredningen men inte förmåtts att beediga bouppteckningen bör möjligheterna till hämtning eller häktning prövas. Detsamma gäller om gäldenären inte har medverkat vid boutredningen men det finns skäl som talar för att sådana tvångsåtgärder kan ge resultat. Sammanfattningsvis har rätten relativt fria händer att besluta om konkursens fortsatta handläggning. Rätten bör alltid bevaka att de möjligheter som står till buds utnyttjas till fullo innan konkursen avslutas. Om konkursen inte avslutas, bör rätten alltid sätta ut ett nytt sammanträde för eventuell edgång eller för nya beslut om den fortsatta handläggningen.

Gäldenären bör alltid kallas särskilt till det nya sammanträdet om han inte är närvarande vid edgångssammanträdet. Föreligger förutsättningar därför kan gäldenären hämtas till sammanträdet (6 kap. 9 §). Någon annan särskild kallelse behöver inte utfärdas till de fortsatta sammanträdena. Om tillsynsmyndigheten inte är närvarande bör den dock underrättas om den bestämda tidpunkten. Föreskrifter om detta kan tas upp i den nya konkursförordningen.

Lagrådet har i anslutning till det sagda anmärkt att enligt lagförslaget utdelning i konkursen inte förutsätter något särskilt beslut från rättens sida om att så skall ske och att beslut om t.ex. avskrivning av konkursen inte behöver fattas vid eller i anslutning till ett sammanträde. Lagrådet erinrar också om att ett beslut av rätten om att hämta eller häkta en gäldenär som inte vill medverka vid boutredningen eller beediga bouppteckningen kräver yrkande om åtgärden från förvaltarens eller tillsynsmyndighetens sida (6 kap. 10 §).

I det *tredje stycket* har upptagits nuvarande bestämmelse i 53 § första stycket sista meningen KL att en ny bouppteckning inte behöver upprättas om en sådan tidigare har getts in och förvaltaren anser den tillförlitlig. Till detta stycke har också flyttats den kompletterande regeln i 53 § andra stycket sista meningen KL som anger att förvaltaren snarast skall anmäla till rätten och tillsynsmyndigheten om han godkänner den tidigare ingivna bouppteckningen.

I det enhetliga förfarandet föreligger normalt sett inget behov av en borgenärsförteckning. Om det däremot redan före edgångssammanträdet har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum, måste en sådan förteckning upprättas om inte bouppteckningen redan har getts in. Rätten skall nämligen då särskilt underrätta varje känd borgenär om att bevakningsförfarande skall äga rum. En föreskrift om att borgenärsförteckning skall upprättas i denna situation har intagits i det *fjärde stycket*. Bestämmelser om underrättelse till kända borgenärer kan meddelas i förordning. Förteckningen skall av förvaltaren ges in senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet. Om bouppteckning inges inom denna tid bortfaller givetvis behovet av borgenärsförteckningen.

I det fjärde stycket har lagts till en bestämmelse som motsvarar 3 § första stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs. Bestämmelsen, som gäller endast då det har beslutats om bevakning, skall ses

mot bakgrund av det förhållandet att insättningsborgenärerna är befriade från bevakningsskyldighet om det fordringsbelopp som upptagits i förteckningen överensstämmer med borgenärernas krav. Detta framgår av 9 kap. 5 § andra stycket. Med dessa bestämmelser kan den nämnda lagen upphävas.

14 §

Förvaltaren får, om det behövs, begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna omhänderta eller annars få tillgång till gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Detsamma gäller sådant räkenskapsmaterial som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten får då genomsöka hus, rum eller förvaringsställen och, om tillträde behövs till något utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller ta sig in på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt första stycket tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 16 § KLförslaget och 54 § KL.

I jämförelse med KL har införts en särskild hänvisning till de fall som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten har alltså befogenhet att meddela handräckning för att förvaltaren från en sådan uppdragstagare som avses där skall få ut handlingarna i fråga.

Vid remissbehandlingen har framförts önskemålet att förvaltaren inte bara skall ha befogenhet utan också skyldighet att påkalla handräckning i nu avsedda fall. Det har därvid också gjorts gällande att det skulle vara praktiskt och effektivt om tillsynsmyndigheten och inte kronofogdemyndigheten verkställde handräckningen.

För egen del menar jag att handräckningsmöjligheten i dessa situationer bör betraktas som ett stöd åt förvaltaren och ett påtryckningsmedel mot den som är skyldig att tillhandahålla viss egendom. Vid tvångsmedelsanvändning gäller som en allmän princip att tvångsmedlet inte får tillgripas om samma resultat kan uppnås på frivillig väg eller med lindrigare tvångsmedel. En skyldighet för förvaltaren att påkalla handräckning kan mot den bakgrunden inte komma i fråga. Med hänsyn till tillsynsmyndighetens ställning i konkursförfarandet anser jag det inte heller lämpligt att den myndigheten som sådan skall befatta sig med verkställighet av handräckning.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf påpekat bl.a. följande.

"En nyhet är att kronofogdemyndigheten – utan stöd av något domstolsavgörande – kan lämna handräckning för att bereda förvaltaren tillgång till räkenskapsmaterial som inte hör till gäldenärens bo men som gäller detta och har upprättats av någon annan på gäldenärens uppdrag (se angående

den materiella regeln 7 kap. 12 § andra stycket). Att det rör sig om ett handräckningsförfarande torde innebära att kronofogdemyndigheten inte kan medge handräckning när det någon gång framstår som oklart, om förutsättningarna för skyldighet att lämna ut material föreligger. Konkursförvaltaren är då hänvisad att väcka talan vid domstol om att få ut materialet från den som påstås inneha det.

Enligt paragrafens andra stycke tillämpas i fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut om handräckning, bl.a. för utfående av räkenskapsmaterial från den som har upprättat sådant för gäldenärens del, bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet. Lagrådet vill härtill anteckna att vid tillämpning av 18 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken den som har upprättat materialet inte kan anses som 'tredje man', vilket innebär att han måste föra talan inom tre veckor från det att beslutet delgavs honom."

Jag har inte något att erinra mot vad lagrådet sålunda har uttalat.

15 §

Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,
2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,
4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,
5. en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:436) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,
6. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts.

Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringsskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

Paragrafen motsvarar delvis 7 kap. 17 § och 14 kap. 3 § KLförslaget samt 55 § första och andra styckena och 185 b § andra stycket KL enligt kommissionsförslaget.

Enligt KL har förvaltarberättelsen i ordinär konkurs en annan karaktär än förvaltaruppgiften i mindre konkurs. Redan de skilda beteckningarna

antyder att förvaltarberättelsen bör vara mer utbyggd än förvaltaruppgiften. I KL kommer detta till uttryck på det sättet att förvaltaren i förvaltaruppgiften inte behöver utlåta sig om boets tillstånd. Inte heller behöver förvaltaren lämna en översikt över boets tillgångar och skulder. I övrigt är de formella kraven på berättelsens innehåll desamma.

I det enhetliga förfarandet bör uppgiftsskyldigheten regleras med utgångspunkt i vad som nu gäller beträffande ordinär konkurs. Uppgiftsskyldigheten bör emellertid vidgas i enlighet med vad kommissionen har föreslagit (se den allmänna motiveringen avsnitt 2.4.2).

Förvaltaren skall enligt gällande rätt i sin berättelse ange orsaken till gäldenärens insolvens, om den har kunnat utrönas. Denna skyldighet har utvidgats till att även gälla frågan om vid vilken tidpunkt insolvensen kan antas ha inträtt. Tidpunkten har betydelse från återvinningssynpunkt och för frågan om utredning av brott som avses i 11 kap. brottsbalken. Uppgiften behöver dock lämnas endast om det är möjligt. Om frågan inte kan utredas utan vidlyftigt arbete och om det kan antas att den saknar betydelse från dessa synpunkter bör förvaltaren kunna avstå från att lämna uppgiften.

Även i några andra hänseenden har förvaltarens uppgiftsskyldighet vidgats. Uppgift skall sålunda lämnas om det finns skälig anledning att anta att någon är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning till aktiebolag eller ekonomisk förening eller att utge skadestånd i vissa fall till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag (punkt 3). I förekommande fall skall också uppgift lämnas om vid vilken tidpunkt skyldighet kan antas ha inträtt enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning, om denna uppgift kan utrönas (punkt 4).

Bestämmelser om vinstutdelning, återbäring och skadeståndsskyldighet finns i 12 kap. 1–5 §§ respektive 15 kap. aktiebolagslagen (1975:1385). Liknande bestämmelser finns i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar (18 och 19, 106, 108 och 109 §§). Dessa bestämmelser motsvaras i förslaget till ny lag om ekonomiska föreningar (prop. 1986/87:7) av 10 kap. 1–4 och 7 §§ samt 13 kap. 1–4 §§. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet för bolagsman gentemot handelsbolag meddelas i 2 kap. 14 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Lagrådet har i anslutning till denna punkt påpekat följande. Syftet med den uppgiftsskyldighet som skall åligga förvaltaren enligt paragrafens första stycke punkt 3 är att få utrett möjligheterna att återföra medel till konkursboet med tillämpning av vissa associationsrättsliga regler om återbärings- och skadeståndsskyldighet. I lagtexten nämns endast aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar och lagen om handelsbolag och enkla bolag. Om det i annan lag finns en hänvisning till bestämmelserna om återbärings- och skadeståndsskyldighet i aktiebolagslagen eller lagen om ekonomiska föreningar, bör förvaltarens uppgiftsskyldighet föreligga, även om den lagen inte tas med i uppräkningen i punkt 3. En sådan hänvisning finns t.ex. i 55 § resp. 69 § bostadsrättslagen (1971:479).

Jag ansluter mig till vad lagrådet anfört. I enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.2) omfattar uppgiftsskyldigheten

däremot inte rättssubjekt som inte avses med regleringen i någon av de nämnda lagarna. Som lagrådet också har påpekat får möjligheten att återföra medel på annat sätt än genom återvinning i bl.a. ett bankaktiebolags konkurs antas bli bevakad av det allmänna ombud som skall förordnas av bankinspektionen.

I en bolagskonkurs torde finnas särskild anledning att undersöka om förtäckt vinstutdelning förekommit. Bolaget kan t.ex. ha avstått från en fordran mot en aktieägare eller ha betalat ut lön till denne som ej motsvaras av utfört arbete. Aktieägaren kan ha lånat pengar av bolaget i strid mot förbudet i 12 kap. 7 § aktiebolagslagen eller lånat bolaget pengar mot alltför hög ränta. En sådan förtäckt vinstutdelning som går utöver det belopp som får utdelas är att likställa med vanlig olovlig vinstutdelning med åtföljande återbäringsskyldighet.

Bedömningen av frågan huruvida uppgift rörande tidpunkt för skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen skall lämnas eller inte får relateras till sannolikheten för att det personliga ansvaret kommer att göras gällande av borgenär och till kostnaderna för en sådan undersökning. Även storleken av de förbindelser som har aktualitet bör beaktas vid denna bedömning. Frågan har beröringspunkter med frågan om när insolvensen inträtt och det torde därför ofta finnas anledning för förvaltaren att rådgöra med revisionsteknisk expertis. Någon skyldighet för förvaltaren att för borgenärernas räkning närmare utreda i vilken mån personligt ansvar för bolagets förpliktelser kan komma i fråga föreligger inte. Det ankommer på borgenärerna själva att svara för denna utredning.

I ordinära konkurser avges förvaltarberättelsen ofta på ett mycket sent stadium i konkursen, ibland så sent att fristen för att väcka talan om återvinning har gått ut. Detta är givetvis inte godtagbart. Jag föreslår därför att förvaltarberättelsen i alla konkurser skall avlämnas snarast och senast sex månader från konkursbeslutet (andra stycket första meningen). Om särskilda omständigheter föreligger bör rätten få bevilja anstånd (andra meningen). Enbart den omständigheten att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen bör emellertid inte regelmässigt föranleda att anstånd beviljas. Förvaltaren måste kunna peka på någon särskild omständighet som medför att berättelsen inte kan färdigställas i tid. I mycket omfattande konkurser kan dock enbart den omständigheten motivera att anstånd beviljas.

Någon yttersta gräns för anstånd bör inte införas och inte heller någon regel som begränsar det antal gånger som anstånd får beviljas. Det åligger i stället rätten att pröva om skäl för anstånd föreligger och i så fall ange till vilken dag anstånd beviljas. Dagen bör beräknas så att förvaltaren, om inget oförutsett inträffar, kan beräknas hinna med arbetet inom den utmätta tiden. För att ytterligare anstånd skall få beviljas bör krävas att förvaltaren åberopar nya, tidigare inte kända, omständigheter som stöd för sin begäran.

För närvarande gäller i såväl ordinär som mindre konkurs att förvaltaren i förvaltarberättelsen skall ange om det finns skälig anledning anta att gäldenären har gjort sig skyldig till något brott som avses i 11 kap. brotts-

balken (brott mot borgenärer) och, i så fall, grunden för antagandet. Förvaltaren skall också ange om gäldenären eller annan har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan meddelas. Förslaget att förvaltarberättelsen skall avlämnas senast sex månader från konkursbeslutet väcker frågan om dessa uppgifter i fortsättningen lämpligen bör finnas med i förvaltarberättelsen.

En viktig uppgift för förvaltaren är att efterforska huruvida gäldenären kan misstänkas för brott mot borgenärer. Det bör inte komma i fråga att nu begränsa förvaltarnas uppgifter i dessa hänseenden. Särskilt i konkursens inledningsskede har emellertid förvaltaren många uppgifter som är brådskande. Det är vidare viktigt att förvaltaren i det skedet kan etablera ett gott samarbete med gäldenären. Möjligheten till detta kan äventyras om förvaltaren snabbt måste börja efterforska om det kan finnas brottsmisstankar eller förhållanden som kan medföra näringsförbud för att uppgifter om detta skall kunna lämnas i förvaltarberättelsen.

Vidare bör beaktas att informationen i dessa hänseenden inte i första hand riktar sig till borgenärerna. Informationen kan visserligen vara viktig för dem men det är mindre angeläget att den snabbt blir tillgänglig. Om förvaltarberättelsen i det enhetliga förfarandet normalt kommer att avlämnas tidigare än för närvarande i ordinära konkurser skulle en följd kunna bli att förvaltaren, efter det att han avlämnat förvaltarberättelsen, underlåter att fortsätta sina efterforskningar. Detta skulle vara en olycklig konsekvens. Jag föreslår därför att kravet på att förvaltarberättelsen skall innehålla denna information slopas. Förvaltaren bör emellertid alltid när han avger sin slutredovisning redovisa vilka efterforskningar han har gjort och resultatet av dessa. En föreskrift om det har tagits upp i 17 §.

Förhållandena kan emellertid vara sådana att det i ett tidigt skede står klart att misstanke om brott mot borgenärer eller förhållanden som kan medföra näringsförbud föreligger. Om detta kan konstateras innan förvaltarberättelsen avlämnas, bör det givetvis framgå av berättelsen. Det synes emellertid tillräckligt att förvaltaren anger att han har underrättat åklagaren, något som enligt 16 § skall ske omedelbart. En bestämmelse om att den uppgiften i förekommande fall skall lämnas har tagits upp i femte punkten av första stycket.

Som framgår av andra stycket skall berättelsen tillställas rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. Att det kan bli fråga om kopior av berättelsen torde inte behöva anges i författningstexten.

Det har under remissbehandlingen framförts krav på att förvaltarna till berättelsen skall bifoga de två senaste balans- och resultaträkningarna. Jag är inte beredd att utvidga förvaltarberättelsens omfattning på detta sätt. Om någon borgenär, gäldenären eller tillsynsmyndigheten är intresserad av de uppgifter som finns i dessa handlingar får denne, eftersom uppgifterna torde omfattas av förvaltarens allmänna upplysningsskyldighet, begära dem direkt hos förvaltaren. Denna är dock inte skyldig att lämna ut själva handlingen. I saklig överensstämmelse med vad som nu gäller anges i andra stycket emellertid att, om gäldenären varit bokföringsskyldig, den senast uppgjorda balansräkningen skall fogas till berättelsen.

16 §

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som avses i 11 kap. brottsbalken, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för något annat brott av inte ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten.

Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 4 § lagen (1986:436) om näringsförbud har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

Paragrafen motsvarar 7 kap. 18 § KLförslaget och 55 § tredje stycket KL.

Enligt rikspolisstyrelsen bör förvaltaren, på grund av de rutiner som tillämpas när det gäller anmälningsupptagning, upprättande av personblad och liknande åtgärder i anledning av brottsmisstankar, underrätta polismyndighet i stället för allmän åklagare om brottsmisstanken. Med hänsyn till att de brott som det här är fråga om regelmässigt är av sådan karaktär att förundersökningen inte får ledas av polismyndighet anser jag emellertid att övervägande skäl talar för att behålla gällande ordning. Det får förutsättas att åklagaren underrättar polismyndigheten i förekommande fall.

17 §

Förvaltaren skall till sin slutredovisning bifoga en redogörelse för de åtgärder som han har vidtagit för att efterforska sådan brottslig gärning som avses i 16 § första stycket och sådant förfarande som avses i andra stycket samma paragraf samt resultatet av dessa efterforskningar.

Paragrafen motsvarar närmast 7 kap. 17 § första stycket 3 och andra stycket KLförslaget och 55 § första stycket andra och femte meningarna KL.

Kravet på att förvaltarberättelsen skall innehålla uppgifter motsvarande dem som avses i denna paragraf har slopats i mitt förslag. Skälen för detta har redovisats i anslutning till 15 §. Förvaltaren är alltid skyldig att anmäla misstankar om sådana gärningar när misstankarna har nått en viss nivå. Att tvinga förvaltarna att alltid på ett tidigt stadium i konkursen uttala sig i dessa frågor kan emellertid antas medföra vissa negativa konsekvenser. Från vissa håll påstås det att samarbetet med gäldenären sätts på spel om förvaltarna tidigt måste redovisa sina misstankar om exempelvis brottsligt förfarande. En skyldighet att redovisa misstankarna alltför tidigt kan också befaras medföra att förvaltarna därefter sänker sin ambitionsnivå i dessa hänseenden; något som inte bör ske.

Förvaltaren bör dock vara skyldig att redovisa resultatet av sina efterforskningar i dessa avseenden. Redovisningen kan emellertid lämnas på ett senare stadium av konkursen. Enligt förevarande paragraf skall redovisningen fogas till förvaltarens slutredovisning.

I vissa fall skall förvaltarens slutredovisning avlämnas till gäldenären.

Detta skall ske om konkursbeslutet hävs, konkursen avskrivs sedan ingen borgenär gjort gällande fordran i konkursen och om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse.

Jag har övervägt att föreslå att förvaltaren i konkurser som avslutas på något av dessa sätt inte skall behöva avge någon redovisning enligt denna paragraf. Något motsvarande undantag finns emellertid inte i dag. Det kan inte heller uteslutas att det finns anledning att misstänka gäldenären för t.ex. brott mot borgenärer även i dessa konkurser. Jag har därför stannat för att inte föreslå några undantag från redovisningsskyldigheten. Det är emellertid givet att om exempelvis konkursbeslutet hävs av högre rätt det kan finnas anledning att inte genomföra undersökningarna på samma ingående sätt som annars, om inte särskilda förhållanden föranleder något annat. Detta bör i sådana fall framgå av den redovisning som förvaltaren lämnar.

I redogörelsen skall förvaltaren ange vilka åtgärder han har vidtagit. Det kan vara fråga om förhör med gäldenären och andra personer. Det kan också vara fråga om efterforskningar i bokföringsmaterial eller liknande. Vanligast torde vara att borgenärerna upplyser förvaltaren om förhållanden som bör undersökas vidare. Sådan information skall förvaltaren redovisa i sin redogörelse. Avslutningsvis skall redogörelsen innehålla ett uttalande om huruvida de redovisade efterforskningarna enligt förvaltarens mening föranleder att misstanke om brott eller annat oegentligt förfarande kan riktas mot gäldenären. Givetvis skall förvaltaren också ange om han har gjort anmälan till åklagare om sådan misstanke.

Förvaltarens medelsförvaltning m.m.

18 §

Pengar som flyter in under förvaltningen av ett konkursbo skall snarast göras räntebärande genom insättning på boets räkning i bank. Detta behöver dock inte ske i den mån medlen behövs till betalning av löpande utgifter.

Även sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren ha boets medel insatta i bank mot ränta till dess medlen betalas ut enligt 11 kap. Förvaltaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om i vilken bank medlen står inne.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 7 kap. 19 § första och tredje styckena KLförslaget samt 58 § första stycket och fjärde stycket första och andra meningarna KL.

I KL liksom i KLförslaget sägs att förvaltaren inom en vecka skall göra influtna medel räntebärande genom insättning på bankräkning. Undantag gäller dock för sådana medel som behövs för att betala boets löpande utgifter.

Den nuvarande fristen på en vecka bör ses i samband med bestämmelsen i 58 § andra stycket KL att förvaltaren, om han försummar att sätta in boets medel på bankräkning inom föreskriven tid, är skyldig att på belopp som obehörigen har innehållits betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då insättning bort ske.

Enligt min mening bör det inte föreskrivas någon bestämd frist inom vilken influtna medel skall göras räntebärande. Om medlen inte behövs för löpande utgifter bör de sättas in på räntebärande konto utan dröjsmål. Även medel som behövs för löpande betalningar bör naturligtvis helst finnas på ett räntebärande konto, men det skulle föra för långt att föreskriva skyldighet för förvaltaren att placera pengarna på det sättet.

En förvaltare som försummar att göra boets medel räntebärande bör genom en klander- eller skadeståndstalan kunna åläggas skyldighet att ersätta boet de uteblivna räntebeloppen enligt 17 kap. 1 §. Någon anledning att i lagen reglera hur skadeståndet skall beräknas torde ej finnas.

I andra stycket har för tydlighets skull gjorts det tillägget i förhållande till KLförslaget att medlen skall vara insatta i bank mot ränta.

19 §

Förvaltaren skall, oavsett vad som gäller i fråga om bokföringsskyldighet för gäldenären, löpande bokföra in- och utbetalningar, om inte god redovisningssed kräver att bokföringen sker på något annat sätt.

Förvaltaren skall bevara räkenskapsmaterialet under minst tio år från utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. I övrigt tillämpas 22 § bokföringslagen (1976:125).

Första stycket medför inte någon inskränkning i den bokföringsskyldighet som kan vara särskilt föreskriven för att möjliggöra kontroll över viss verksamhet.

Beträffande skyldighet att sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet och för kontroll därav finns särskilda bestämmelser.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 20 § KLförslaget och 57 § KL.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.10) redovisar jag mina skäl för att föreslå att förvaltarna i något större omfattning än för närvarande bör tillämpa mer utvecklade bokföringsprinciper vid redovisningen av förvaltningen. I enlighet härmed har nuvarande krav i 57 § första stycket KL att det skall föreligga särskilda förhållanden för att kontantprincpen skall frångås slopats. Som jag anfört i den allmänna motiveringen bör detta medföra att bokföringsnämnden fastställer nya anvisningar för bokföring under konkurs.

20 §

Om konkursen inte är avslutad då sex månader har förflutit efter edgångssammanträdet, skall förvaltaren inom en månad därefter till tillsynsmyndigheten avlämna en berättelse, i vilken alla de åtgärder som har vidtagits för att avsluta konkursen skall anges noggrant. Berättelsen skall innehålla uppgifter om in- och utbetalningar under den gångna perioden eller en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. Har pengar under någon del av denna period stått innc i bank, skall till berättelsen bifogas en av banken bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit.

Senare under konkursen skall förvaltaren inom en månad från utgången av varje sexmånadersperiod avge en sådan berättelse som sägs i första

stycket för den senaste perioden. Denna skall även innehålla fullständiga upplysningar om orsakerna till att konkursen inte har avslutats.

Förvaltaren skall snarast skicka en kopia av berättelsen till rätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 21 § KLförslaget. Det första stycket motsvarar delvis 56 § första stycket första meningen och 58 § tredje stycket andra meningen KL. Andra stycket motsvarar delvis 56 § första stycket första meningen samt samma styckes andra mening KL. Tredje stycket överensstämmer i sak med 56 § andra stycket KL.

Som en följd av det enhetliga konkursförfarandet blir reglerna i 20 och 21 §§ i princip tillämpliga i alla konkurser.

Jag har under kapitelrubriken redogjort för mina skäl att nu föreslå att kravet på att förvaltarna skall avge en s.k. kvartalsräkning slopas. De uppgifter som i dag enligt 58 § tredje stycket KL skall inflyta i denna kvartalsräkning skall enligt den nu förevarande paragrafens första stycke tas in i halvårsberättelsen. Förvaltaren skall till denna foga bl.a. en bestyrkt uppgift om de insättningar och uttag på bankkonto som har förekommit under redovisningsperioden.

Det har under remissbehandlingen från flera håll påpekats att förvaltarna har svårigheter att avlämna den i paragrafen omnämnda berättelsen inom den nu stipulerade tiden två veckor från utgången av angivna månader. Detta sägs bero bl.a. på att kontobeskeden från bankerna inte kommer förvaltarna till handa förrän efter tidens utgång. Tiden torde utan olägenhet kunna förlängas till en månad.

I och med att reglerna om redovisning under konkursen enligt mitt förslag omfattar alla konkurser kommer antalet halvårsberättelser att öka. Jag föreslår därför att redovisningsperioderna skall beräknas individuellt för varje konkurs. Härigenom undviks den stora tillfälliga belastning på förvaltare och tillsynsmyndigheter som de nuvarande reglerna annars kunde medföra.

Enligt bokföringsnämndens anvisningar beträffande bokföring i konkurs (BFN:12) bör konkursförvaltaren utnyttja konkursföretagets bokföringssystem om bokföringen är välordnad och kan utnyttjas. Detta innebär att bokföringen kan komma att föras som kreditbokföring. En skyldighet för förvaltaren att i halvårsberättelsen använda kontantprincipen kan komma att medföra betungande omarbetningar av det befintliga bokföringsmaterialet. Bl.a. riksskatteverket har påpekat att det därför bör medges förvaltarna att basera halvårsredovisningarna på något annat system än kontantprincipen. I mitt förslag har därför i det första stycket angetts att halvårsberättelsen i stället för in- och utbetalningar under den gångna perioden får innehålla en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. En redovisning enligt det senare alternativet torde för övrigt nästan alltid vara mer upplysande än en redovisning enligt kontantprincipen.

21 §

Också sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren, så länge boets medel är insatta i bank, inom en månad från utgången av varje kalenderår

till tillsynsmyndigheten lämna sådana uppgifter som sägs i 20 § första stycket andra och tredje meningarna. När några medel inte längre finns att lyfta, skall förvaltaren anmäla det till myndigheten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 22 § KLförslaget och svarar mot 58 § fjärde stycket andra och tredje meningarna KL. Också i denna paragraf har den tid inom vilken redovisningen skall lämnas förlängts till en månad.

22 §

Om det vid konkursens avslutande finns några hinder mot att de böcker och andra handlingar rörande boet som förvaltaren har tagit hand om återställs till gäldenären, skall de överlämnas till tillsynsmyndigheten, om inte förvaltaren anser att han bör bevara dem. Handlingarna skall bevaras i enlighet med vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 23 § KLförslaget och 206 § KL.

Riksskatteverket har med instämmande av flera kronofogdemyndigheter påtalat att den i paragrafen föreskrivna skyldigheten för tillsynsmyndigheterna att arkivera gäldenärens räkenskapsmaterial har vållat praktiska problem. Det har visat sig att kostnaderna för arkiveringen har blivit höga. Myndigheterna har också haft svårigheter att uppskatta kostnaden för en så lång arkiveringstid som följer av nuvarande regler. Verket föreslår att arkiveringstiden för dessa handlingar förkortas. En kronofogdemyndighet föreslår att tiden förkortas från tio till fem år från utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades.

Om gäldenären varit bokföringsskyldig skall till följd av hänvisningen till vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering räkenskapsmaterialet bevaras under tio år från utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. Redan i samband med bokföringslagens tillkomst diskuterades frågan om arkiveringstidens längd (prop. 1975:104, s. 194 f). Trots att remissinstanserna hade tillstyrkt utredningsförslaget som innebar att tiden förkortades till sex år ansåg sig den dåvarande departementschefen inte kunna föreslå en sådan förkortning av arkiveringstiden. Skälen härför angavs vara dels kopplingen till den allmänna preskriptionstiden och dels strävan att uppnå samstämmighet med de regler som gäller i skatteförfattningarna. Vidare åberopades att eftertaxering kunde ske om den skattskyldige åtalades för skattebrott efter utgången av den femårsperiod som normalt gäller för eftertaxering.

De skäl som åberopades till stöd för den tioåriga arkiveringstiden i samband med tillkomsten av 1976 års bokföringslag har till viss del giltighet även i konkurssammanhang. Detta gäller särskilt utredningar om skattebrott. Frågor som rör betalningsansvaret för juridiska personers skulder utreds för närvarande av en särskild kommitté (Ju 1984:09). Även i det sammanhanget kan det få betydelse att räkenskapsmaterialet bevaras under en längre tid. Jag är därför inte beredd att nu föreslå en särskild arkiveringstid för det fallet att den bokföringsskyldige har gått i konkurs.

Redovisning av medel till tredje man

23 §

Särskilda bestämmelser finns om en kommittents rätt att, när gäldenären såsom kommissionär för kommittentens räkning i eget namn har ingått avtal, mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtalet. Detsamma är fallet i fråga om en kommittents rätt till redovisning för sådana belopp som flutit in till kommissionärens konkursbo för sålt gods.

Om gäldenären i något annat fall före konkursbeslutet har sålt någon annans egendom, har den vars egendom sålts rätt att, om betalningen helt eller delvis flutit in till konkursboet efter konkursbeslutet, av förvaltaren få redovisning för vad som har flutit in. I den mån betalningen inte har erlagts av köparen har han dessutom rätt att själv göra fordringsrätten gällande gentemot köparen, om inte köparens rätt därigenom skulle åsidosättas.

Vad som har sagts nu om rätt att få redovisning av förvaltaren skall också gälla om det i något annat fall till konkursboet flyter in medel för vilka gäldenären skulle haft skyldighet att redovisa till annan.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 24 § KLförslaget och 194 § KL. Vissa smärre språkliga justeringar har gjorts i mitt förslag.

24 §

Om gäldenären vid konkursbeslutet innehade redovisningsmedel som skall vara förbehållna någon annan, skall förvaltaren ta hand om medlen och sedan redovisa dem tillsammans med den ränta som har upplupit från dagen för konkursbeslutet. När det gäller att fastställa vad som sålunda skall tillkomma en redovisningsborgenär, dennes rätt i övrigt i konkursen samt skyldigheten att svara för kostnad med anledning av förfarandet, tillämpas vad som i denna lag sägs om borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt. Ansvaret för sådan kostnad skall dock vila på redovisningsborgenären endast i den mån boet annars inte lämnar tillgång till betalning av kostnaden.

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 25 § KLförslaget och 194 a § KL.

Tillsynen över förvaltningen

25 §

Regeringen utser vissa kronofogdemyndigheter att vara tillsynsmyndigheter.

En kronofogdemyndighet som är tillsynsmyndighet får, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer, förordna en annan kronofogdemyndighet att handlägga tillsynsuppgift i konkursen.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 26 § KLförslaget och 42 § andra och tredje styckena KL.

Att förvaltningen av ett konkursbo skall stå under tillsyn av en tillsynsmyndighet framgår av 1 kap. 3 § andra stycket.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1) har tillsynsorganisationen

och dess uppgift diskuterats. Någon saklig ändring av reglerna om tillsynen över konkursförvaltningen föreslås dock inte.

26 §

I fråga om jäv mot en tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 11 § förvaltningslagen (1986:223) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 27 § KLförslaget och 208 § KL.

27 §

Tillsynsmyndigheten skall övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med denna lag och andra författningar. Den skall då särskilt se till att avvecklingen av konkursen inte fördröjs i onödan. Myndigheten får, när den finner det lämpligt, inventera konkursboets kassa och övriga tillgångar samt begära redovisning av förvaltaren. Om särskilda omständigheter motiverar det, får myndigheten utse en eller flera revisorer för granskning av boets räkenskaper och förvaltningen i övrigt.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 28 § KLförslaget och 59 § KL.

28 §

Tillsynsmyndigheten skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, borgenärer, granskningsmän eller gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 29 § KLförslaget och 60 § KL.

I enlighet med vad som har anförts i anslutning till 9 § har, på förslag av *lagrådet*, lydelsen jämkats i förhållande till det remitterade förslaget.

29 §

Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får inte överklagas i andra fall än de som avses i 3 kap. 6 §.

Paragrafen överensstämmer i sak med 16 kap. 7 § KLförslaget och 209 § KL. Anledningen till att bestämmelsen har tagits upp i förevarande kapitel har redovisats under kapitelrubriken.

Granskningsman

30 §

Om en borgenär begär det, skall rätten förordna en granskningsman att med de befogenheter som anges i denna lag övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Till granskningsman skall utses den som borgenären föreslår, om han är lämplig.

Granskningsmannen skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet.

Om borgenären begär det, skall även en ersättare för granskningsmannen utses. Bestämmelserna om granskningsman gäller även för ersättaren.

Granskningsmannen skall entledigas om han eller borgenären gör framställning om det eller om han visar sig inte vara lämplig.

Ersättningen till granskningsmannen skall betalas av borgenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 7 kap. 30 § KLförslaget och 43 § KL. Det andra stycket motsvarar viss del av 60 § första stycket KL. Granskningsmannens ytterligare befogenheter framgår av 6 kap. 2 § första stycket, 7 kap. 3 § andra stycket och 7 kap. 5 § andra stycket.

En remissinstans begär att kostnaderna för granskningsman i vissa fall skall kunna åläggas konkursboet. Denna fråga prövades i samband med 1979 års konkurslagsreform. Kommitténs förslag, som godtogs av remissinstanserna, innebar att sådan möjlighet inte skall finnas. Det saknas anledning att i dag inta en annan ståndpunkt.

I enlighet med vad som har anförts i anslutning till 9 § har, på förslag av *lagrådet*, det andra stycket i det remitterade förslaget redigerats om (jfr 28 §).

4.1.8 8 kap. Försäljning av egendom

8 kap.

Förevarande kapitel, som motsvarar 8 kap. KLförslaget, upptar regler om försäljning av egendom som ingår i konkursbo. Kapitlet inleds med allmänna bestämmelser om försäljning av egendom och om hinder mot försäljning (1–5 §§). De särskilda bestämmelserna om försäljning av fast egendom finns i 6 § och om försäljning av lös egendom i 7–10 §§. Därefter följer bestämmelser om kungörande av auktion i vissa fall (11–13 §§). Kapitlet avslutas med en bestämmelse om indrivning av fordringar (14 §).

De i 8 kap. KLförslaget upptagna bestämmelserna sågs över vid 1979 års reform och i samband med utsökningsbalkens tillkomst. De har därför av kommittén förts över till förslaget i princip oförändrade. Kommitténs utformning av kapitlet har av remissinstanserna lämnats utan erinran. Den föreslagna dispositionen har också i allt väsentligt lagts till grund för utformningen av mitt förslag. Vissa smärre ändringar har dock vidtagits vid departementsbehandlingen.

I 8 kap. 1 § KLförslaget har, i principiell överensstämmelse med KL, tagits upp de bestämmelser som anger under vilka förutsättningar förvaltaren får fortsätta en av gäldenären driven rörelse. Därefter följer i 2 § den bestämmelse som anger att boets egendom skall säljas så snart det lämpli-

gen kan ske. Bestämmelserna i 1 § utgör således undantag från den i 2 §. I mitt förslag har ordningen mellan dessa båda paragrafer kastats om.

8 kap. 11 § KLförslaget innehåller bestämmelser om kungörande av auktion i vissa fall. Kommittén föreslår att de regler som för närvarande återfinns i 76 § KL och som ger förvaltaren rätt att inskränka kungörandet i vissa fall skall utgå ur lagen och tas upp i förordning. Av skäl som redovisas i anslutning till 12 § har en paragraf motsvarande 76 § KL bibehållits i mitt förslag. Till följd härav har 11 § KLförslaget delats upp på två paragrafer (11 och 13 §§).

8 kap. KLförslaget avslutas med en paragraf som rör förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång och gäldenärens möjligheter att själv föra talan angående den tillgången. Bestämmelsen har i mitt förslag tagits upp i 3 kap. 10 §.

Lagrådet har i anslutning till rubriken till 8 kap. gjort vissa uttalanden rörande tillämpningen vid försäljning av boets egendom av den nya bestämmelsen i 7 kap. 8 § andra stycket. Lagrådet anför:

"Kapitlets huvudsakliga innehåll utgörs av föreskrifter om hur konkursbos egendom skall försäljas eller i övrigt – genom fortsättande av gäldenärs rörelse – användas för tillgodoseende av borgenärernas intressen. I dessa föreskrifter anges närmare de förutsättningar som skall vara för handen för att i den ena eller andra situationen viss realisationsform skall få komma i fråga. Det måste dock uppmärksammas att dessa förutsättningar inte är fullt uttömmande. Underförstått i kapitlet är att vid förvaltarens bedömningar enligt 8 kap. hänsyn skall tas även till 7 kap. 8 § andra stycket, vilket stadgande ger förvaltaren möjlighet att vid avveckling av boet beakta vad som är ägnat att främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

Viss tvekan kan uppkomma i vad mån det sistnämnda stadgandet skall få verka uppmjukande på 8 kapitlets regler i den mån dessa är tillkomna för att utgöra ett skydd för borgenärsintresse.

I remissprotokollet har – såväl i allmän motivering (avsnitt 2.4.1) som i specialmotiveringen till 7 kap. 8 § – gjorts uttalanden om olika avvägningsproblem som kan uppkomma. Dessa uttalanden föranleder ingen erinran från lagrådets sida. En del randanmärkningar i vissa tillämpningsfrågor må dock göras.

Först är att betona att, när i 7 kap. 8 § andra styckets lagtext talas om att sysselsättningsfrämjande åtgärder får ifrågakomma bara om det kan ske utan att 'borgenärernas' rätt nämnvärt förringas, det inte är avsett att bara det kollektiva borgenärsintresset skall beaktas utan uppmärksammas skall även om enskild borgenärs rätt förringas. Detta framgår endast motivledes (specialmotiveringen till 7 kap. 8 §), och skäl kan anföras för att aspekten borde komma till synes också i lagtexten. Lagrådet finner sig dock inte föranlåten att föreslå någon jämkning i denna del.

Ett sätt att tillgodose ändamålen i 7 kap. 8 § andra stycket kan vara att konkursförvaltningen någon tid fortsätter gäldenärens rörelse enligt 2 § i förevarande kapitel. Lagrådet vill i den delen framföra synpunkten att utsikterna att få en rörelse såld till en bra köpare som är villig att fortsätta driften till gagn för den arbetsmarknadsmässiga situationen i en bygd torde vara större om det är en i gång varande rörelse än om det är fråga om ett i princip nedlagt företag.

Som departementschefen anfört i den allmänna motiveringen kan tänkas uppkomma situationer där den som lämnat det högsta budet får påräknas inte alls eller i vart fall inte på ett seriöst sätt komma att driva ett företag

som blir till nytta för den lokala arbetsmarknadssituationen. Men ett lägre bud kan vara avgivet av någon som kan förväntas använda egendomen i ett företag som uppfyller ändamål av angivet slag och vars bud därför framstår som mer lockande från de synpunkter som 7 kap. 8 § andra stycket vill tillgodose. I anslutning till det sagda vill lagrådet framhålla att, när det gäller försäljningar på offentlig auktion i förvaltarens regi enligt 8 kap. 6 eller 7 §, det – beträffande egendom som har ingått i en rörelse – kan vara motiverat att förvaltaren förbehåller sig att pröva om det högsta avgivna budet skall antagas eller inte. Liknande synsätt kan göra sig gällande, när förvaltaren under hand säljer lös egendom med stöd av 8 kap. 7 §, dvs. att han antager ett lägre bud än det högsta, om den lokala sysselsättningssituationen befrämjas därigenom.

Sker försäljning i exekutiv ordning finns naturligtvis inte utrymme för att på grundval av 7 kap. 8 § andra stycket lämna högsta budet åt sidan."

För egen del kan jag ansluta mig till vad lagrådet sålunda har anfört.

Inledande bestämmelser

1 §

Boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske,om inte något annat följer av bestämmelserna i 2–5 §§, 6 § andra stycket, 8 § andra stycket, 14 § samt 12 kap. 1 § tredje stycket.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 2 § KLförslaget samt 62 § och 185 c § första stycket KL.

I det enhetliga konkursförfarandet kan den ursprungligen utsedde förvaltaren normalt räkna med att han inte byts ut. Det saknas då anledning för förvaltaren att inte omedelbart efter konkursbeslutet påbörja boets avveckling.

Som ett ytterligare undantag från huvudregeln – utöver dem som kommittén hänvisat till – bör ses bestämmelsen i 14 § om att en fordran i första hand skall drivas in och inte säljas. Likaledes bör det, som *lagrådet* har påpekat, i klarhetens intresse göras undantag för fall som avses i 5 §.

2 §

Har gäldenären drivit en rörelse, får förvaltaren, om det lagligen kan ske, fortsätta rörelsen för konkursboets räkning i den mån det är ändamålsenligt. Detsamma gäller om förvaltaren sedan rörelsen har lagts ned vill återuppta denna. Rörelsen får dock fortsättas längre tid än ett år från edgångssammanträdet endast om det finns särskilda skäl för det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 1 § KLförslaget och 61 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

I förhållande till KL har gjorts en språklig överarbetning av paragrafen.

Ett beslut att fortsätta en av gäldenären driven rörelse efter konkursutbrottet torde regelmässigt vara en sådan viktigare fråga som förvaltaren i dag normalt är skyldig att höra berörda borgenärer och gäldenären om. I 7 kap. 10 § föreslås att förvaltaren skall vara skyldig att höra tillsynsmyn-

digheten i viktigare frågor. Av den bestämmelsen följer att tillsynsmyndigheten normalt sett alltid skall höras om förvaltaren överväger att fortsätta gäldenärens rörelse.

Länsstyrelsen i Stockholms län påpekar att det förekommer att förvaltare låter gäldenären driva sin rörelse vidare på samma oseriösa sätt som tidigare men nu under förbrukande av avsevärda lönegarantimedel. Länsstyrelsen föreslår att tillsynsmyndigheten ges laglig möjlighet att förhindra detta.

Den fråga som länsstyrelsen har tagit upp hänger samman med den grundläggande synen på konkursförvaltningen och tillsynsfunktionen. Jag har i det föregående uttalat att några genomgripande förändringar i detta avseende inte bör föreslås nu.

Även om det alltså alltjämt är förvaltaren som ensam beslutar om fortsatt drift bör naturligtvis tillsynsmyndighetens uppfattning i saken tillmätas stor betydelse. Har denna myndighet avstyrkt måste förvaltaren uppenbarligen ha starka skäl för sin ståndpunkt om han beslutar att fortsätta driften.

3 §

Har gäldenären överklagat konkursbeslutet, får inte mot hans vilja någon egendom i boet säljas förrän hovrätten har prövat besvären.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan försäljning som föranleds av bestämmelserna i 3 kap. 7 och 8 §§ samt 2 och 10 §§ i detta kapitel,
2. försäljning av sådan lös egendom som är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård,
3. försäljning i annat fall av lös egendom, i den mån medel annars skulle saknas till betalning av utgifter för boet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 3 § KLförslaget samt 63 § (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

I 63 § KL anges att egendomen i boet inte får säljas förrän hovrätten har utlåtit sig med anledning av besvären. I mitt förslag har den formuleringen ersatts med "hovrätten har prövat besvären". Någon saklig ändring är inte avsedd. Eftersom ett överklagande till högsta domstolen av hovrättens beslut inte medför försäljningshinder, behöver hovrättens beslut inte ha vunnit laga kraft för att försäljning skall få ske.

4 §

Om gäldenären ger in ett ackordsförslag, får egendomen i boet inte säljas innan ackordsfrågan har avgjorts. Vad som nu har sagts utgör inte hinder mot en försäljning om

1. den är förenlig med ackordsförslaget,
2. den föranleds av skäl som sägs i 3 § andra stycket 1 och 2,
3. den behövs för ändamål som anges i 12 kap. 24 § eller
4. det finns andra särskilda skäl.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 4 § KLförslaget och 66 § KL.

Bestämmelser om ackord i samband med konkurs har i mitt förslag tagits

upp i 12 kap. 3–28 §§. Som framgår av 12 kap. 3 § gäller dessa bestämmelser endast i en konkurs vari bevakningsförfarande äger rum.

5 §

Om en inteckningshavare eller någon annan borgenär som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom yrkar att den egendomen skall säljas genom förvaltarens försorg och om hans rätt till betalning ur egendomen har lämnats obestridd eller fastställts genom ett lagakraftvunnet avgörande, får försäljning av egendomen inte uppskjutas. Detta gäller dock inte i fråga om egendom som behövs för en rörelse under tid då denna fortsätts med stöd av 2 § och inte heller om förvaltaren anser att anstånd är nödvändigt för att förhindra att konkursboet tillfogas avsevärd förlust eller att genomförandet av ett ackord väsentligt försvåras samt anstånd inte är oskäligt mot borgenären.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 5 § KLförslaget samt 67 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

Bestämmelserna att försäljning av egendom inte får skjutas upp när en förmånsberättigad borgenär med en klar fordran har framställt yrkande om försäljning tar främst sikte på det fallet att gäldenären har ansökt om ackord i konkurs. Eftersom en borgenär med en fordran med särskild förmånsrätt i viss egendom deltar i ackordet endast i den mån den egendom vari förmånsrätt äger rum inte förslår till betalning av fordringen, kan det vara av betydelse för borgenären att kunna få en försäljning till stånd trots att ackordsförfarande har inletts. Borgenären kan därigenom få besked om i vilken utsträckning han behöver delta i ackordet. Bestämmelserna gäller dock även om ackord inte har begärts. De torde i sådana fall knappast ha så stor praktisk betydelse.

För att borgenären skall kunna utöva sin rätt att påkalla försäljning krävs för närvarande enligt 67 § KL att fordringen efter bevakning antingen lämnats obestridd eller fastställts genom lagakraftägande dom. Bestämmelserna är enligt 185 c § andra stycket tillämpliga även i mindre konkurs. Av andra meningen i nämnda stycke framgår att en fordran som får göras gällande i konkursen skall anses som en bevakad fordran. I en konkurs utan bevakning blir således förvaltarens inställning i fråga om fordringen avgörande för om försäljning skall ske i enlighet med borgenärens yrkande.

Det bör observeras att en förmånsberättigad borgenär får delta i ett ackord för del av fordran som inte täcks genom försäljningen endast om han har bevakat fordringen, se 12 kap. 3 och 11 §§.

Paragrafen har utformats i enlighet med vissa påpekanden från *lagrådet*, som anför bl.a.: Avsikten torde inte vara att 5 § skall aktualiseras i fråga om egendom som behövs för gäldenärens rörelse så länge denna drivs vidare med stöd av 2 §. Det synes vara en fördel om detta förhållande kommer till uttryck i lagtexten. En annan sak är att förvaltaren vid sin bedömning enligt 2 § av vad som är ändamålsenligt har att beakta risken för att fortsatt drift medför försvagning av en förmånsberättigad borgenärs ställning. Han har då anledning att samråda med en sådan borgenär (7 kap. 10 §; jfr prop. 1978/79:105 s. 288).

Om fast egendom finns i boet, får förvaltaren begära att den säljs exekutivt. Egendomen får också säljas på annat sätt, om förvaltaren anser att det är fördelaktigare för boet.

Har en exekutiv auktion hållits på fast egendom som hör till boet utan att någon försäljning har kommit till stånd, behöver förvaltaren inte vidta ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har någon exekutiv auktion inte ägt rum men finns det anledning att anta att en sådan auktion inte kommer att leda till försäljning, behöver förvaltaren inte vidta någon åtgärd för att sälja egendomen, om samtycke till det har lämnats av de borgenärer som i konkursen kan göra gällande fordringar som skall utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen.

Har en exekutiv auktion blivit utlyst på boets fasta egendom, skall förvaltaren före bevakningssammanträdet avlämna den behållning som under konkursen uppkommit av egendomen. Behållning som inte avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendomen säljs, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan utdelning sker i konkursen.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträdet anmäla arvode, andra kostnader och sådana fordringar som kan göras gällande i konkursen och som bör beaktas vid försäljning av egendomen. När förvaltaren gör en anmälan på en borgenärs vägnar, skall han skriftligen underrätta denne om det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 6 § KLförslaget och 70 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

Enligt 8 kap. 1 § tredje stycket utsökningsbalken gäller balkens bestämmelser om försäljning av utmätt egendom även när egendom skall säljas exekutivt under konkurs. Av första stycket i den paragrafen följer att begäran om försäljning skall göras hos kronofogdemyndigheten.

I andra stycket har kravet på bevakning ersatts med ett krav på att de aktuella fordringarna skall ha gjorts gällande i konkursen. I 185 c § andra stycket KL anges redan i dag att detta gäller i mindre konkurs. Vidare anges i det tredje stycket att ifrågavarande behållning i de fall då egendomen inte säljs skall avlämnas innan utdelning sker i konkursen. Enligt mitt förslag förekommer endast en utdelning under det ordinära konkursförfarandet. Det behöver därför inte anges att det är slututdelning som avses.

Riksskatteverket (RSV) har i anslutning till det andra stycket påtalat att de gällande reglerna leder till vissa egendomliga konsekvenser. RSV anför:

"Om en konkursförvaltare begär exekutiv försäljning av fastighet som är intecknad högt över sitt värde blir skyddsbeloppet högt eftersom konkursboet anses som sökande utan förmånsrätt (12 kap. 26 § utsökningsbalken). Detta omöjliggör ofta försäljningen såvida anslutning enligt 12 kap. 13 § utsökningsbalken inte sker. Fastighetsborgenärerna kan ibland anse att de inte har anledning att begära anslutning. Det har förekommit fall där en fastighetsborgenär, som bevakat i konkursen, inte lämnat sitt samtycke till att avbryta strävandena att få fastigheten såld, samtidigt som det är uppenbart att fastigheten inte kan bli såld på en exekutiv auktion. Enligt RSVs mening bör konkursförvaltaren avgöra när fastigheten kan lämnas osåld. Det bör inte få förekomma att förvaltaren måste begära att kronofogdemyndigheten skall hålla en uppenbart utsiktslös exekutiv auktion.

Den situationen har också inträffat att det har förelegat ett ägarhypotek

(med förmånsrätt inom fastighetens värde) som tillkommit konkursboet, men förvaltaren har inte kunnat få fastigheten såld eftersom skyddsbeloppet varit för högt. När borgenärerna inte velat medverka har fastigheten med hänsyn till inteckningsförhållandena inte heller kunnat säljas under hand. Blir fastigheten inte såld får konkursboet inte ut det förmögenhetsvärde ett obelånat (eller inte till fullo belånat) pantbrev representerar i ägarens hand. Det bör därför föreskrivas att konkursboet som sökande kan åberopa ägarhypotekets förmånsrätt (8 kap. 2 § utsökningsbalken) eller att konkursförvaltaren enligt 12 kap. 13 § i balken kan begära anslutning under åberopande av boets ägarhypotek i fastigheten."

Vad först gäller frågan om att slopa kravet på samtycke från samtliga borgenärer som i konkursen har gjort gällande fordringar med särskild förmånsrätt i egendomen kan, som RSV påpekar, reglerna ibland leda till att förvaltaren tvingas att påkalla exekutiv auktion även i sådana fall då försäljning uppenbarligen inte kan komma till stånd. Reglerna bör emellertid ses mot bakgrund av att förmånsberättigade konkursborgenärer saknar möjlighet att göra fordringarna gällande som oprioriterade fordringar med anspråk på betalning ur annan konkursboets egendom om det inte har konstaterats att egendomen i fråga inte förslår till betalning av en viss fordran. Detta torde endast kunna konstateras i samband med en exekutiv auktion. Det kan därför för borgenärerna vara angeläget att en sådan auktion trots allt kommer till stånd.

Vad härefter gäller frågan om konkursboets bristande möjlighet att i vissa fall kunna tillgodogöra sig ägarhypotek vill jag framhålla följande. Båda de av RSV anvisade lösningarna borde rimligen förutsätta att borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av fastighetens försäljning kan med stöd av 12 kap. 12 § utsökningsbalken lösa ut konkursboet och på så sätt undvika en exekutiv försäljning. Annars skulle de fastighetsborgenärer vars rätt ligger efter ägarhypoteket få sin ställning försämrad i en oacceptabel grad. Emellertid är utlösningsinstitutet i dag inte utformat på ett sätt som medger att konkursbo utlöses. Utlösningsrätten innebär att den berättigade till kronofogdemyndigheten betalar sökandens exekutionsfordran och uppkomna förrättningskostnader. Därefter inträder han i den sökandes ställe. Konkursboets behörighet att påkalla exekutiv försäljning av en fastighet grundar sig emellertid inte på en enskild fordran utan på dess ställning som företrädare för gäldenärens alla borgenärer (jfr 12 kap. 26 § fjärde stycket utsökningsbalken). Det är således knappast möjligt att vid försäljning på begäran av förvaltaren urskilja en bestämd fordran som den utlösande skall betala.

Det torde vara relativt sällsynt att det värde som ett ägarhypotek representerar är åtkomligt för de oprioriterade borgenärerna. Regelmässigt torde gäldenären före konkursutbrottet ha försökt utnyttja alla möjligheter till ytterligare krediter och då torde alternativet att som säkerhet för sådana krediter pantförskriva ägarhypotek ligga nära till hands. Det ligger dessutom normalt i andra inteckningshavares intresse att utöva sin anslutningsrätt enligt 12 kap. 13 § utsökningsbalken. Om inte någon försäljning kommer till stånd torde nämligen dessa borgenärers möjlighet att i konkursen komma i åtnjutande av någon utdelning för sina fordringar vara högst begränsade.

På grund av det anförda anser jag mig inte för närvarande kunna biträda RSV:s förslag om ändring av reglerna om försäljning av boets fasta egendom.

Försäljning av lös egendom

7 §

Försäljning av lös egendom som inte sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse skall ske på auktion eller på annat sätt efter vad förvaltaren anser vara mest fördelaktigt för boet.

Lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt får inte utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion, om hans rätt är beroende av försäljningen. Även om samtycke inte lämnas, får egendomen säljas på annat sätt än på auktion, om det är sannolikt att högre pris uppnås därigenom och om tillsynsmyndigheten medger det.

Samtycke enligt andra stycket krävs inte när förvaltaren genom fondkommissionär säljer värdepapper, noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, till gällande börs- eller marknadspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Paragrafen motsvarar med vissa ändringar 8 kap. 7 § KLförslaget och 71 § första–tredje styckena KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

Första stycket ger i princip förvaltaren frihet att välja mellan försäljning på auktion eller under hand. Han skall emellertid välja den form som är mest fördelaktig för boet. I vissa fall kan dock bestämmelsen modifieras med tillämpning av 7 kap. 8 § andra stycket.

Enligt Sveriges advokatsamfund bör det nuvarande kravet på borgenärs samtycke enligt andra stycket KLförslaget mjukas upp. Samfundet framhåller att det är självklart att konkursförvaltaren alltid strävar efter att uppnå bästa möjliga köpeskilling vid försäljning av egendomen. Det har emellertid förekommit att en borgenär vägrat ge sitt samtycke trots att det stått helt klart att bästa pris uppnås vid försäljning under hand. Även SACO/SR förordar en uppmjukning av kravet på samtycke. Organisationen pekar på det förhållandet att konkursgäldenären kan överinteckna egendomen och placera inteckningarna hos någon närstående, något som skapar problem för förvaltarna.

Den nuvarande bestämmelsen om samtycke vid annan försäljning än på auktion har störst praktisk betydelse i sådana fall då egendomen omfattas av företagshypotek. Bestämmelser om företagshypotek finns i lagen (1984:649) om företagshypotek. Företagshypotek innebär att innehavaren av inteckningen har en förmånsrätt i den intecknade egendomen om det sker utmätning hos näringsidkaren eller om denne försätts i konkurs. Företagshypoteket gäller i den egendom som vid varje ögonblick ingår i den intecknade verksamheten. Överlåts verksamheten, svarar egendomen i förvärvarens hand för inteckningen under viss tid. Vid överlåtelse av viss

egendom däremot upphör företagshypoteket att gälla i den överlåtna egendomen. Ett företagshypotek kan inte ge upphov till ägarhypotek.

Av det sagda följer bl.a. att en innehavare av ett företagshypotek inte har något berättigat intresse av att förhindra en försäljning annat än när det finns risk för att försäljningen sker till underpris. När det gäller andra borgenärer med särskild förmånsrätt, t.ex. handpanthavare, är deras intresse såvitt gäller valet av försäljningsmetod i huvudsak detsamma. Deras intresse är att förhindra att egendomen säljs till ett för lågt pris. Såvitt gäller handpanthavare kan detta intresse tillgodoses även genom bestämmelserna i 10 § av förevarande kapitel, motsvarande 73 § KL.

Som ett par remissinstanser varit inne på kan nuvarande krav på samtycke medföra svårigheter vid avvecklingen av boet utan att borgenären har något att vinna på att vägra sitt samtycke. Det är också tänkbart att en borgenär, som är närstående till gäldenären, kan vilja avsiktligt fördröja en avveckling genom att vägra tillstånd till underhandsförsäljning. Jag förordar därför att kravet på samtycke mjukas upp.

Enligt 9 kap. 8 § utsökningsbalken får utmätt egendom säljas under hand, om det är sannolikt att högre köpeskilling kan uppnås därigenom och sådan försäljning även i övrigt är ändamålsenlig. Det synes lämpligt att anknyta till den bestämmelsen och medge underhandsförsäljning, trots att samtycke inte lämnas, om förvaltaren anser det sannolikt att högre köpeskilling kan uppnås. Att försäljning under hand även i övrigt skall vara ändamålsenlig torde inte behöva anges uttryckligen (jfr 7 kap. 8 § första stycket). Däremot bör som ytterligare förutsättning uppställas att tillsynsmyndigheten medger underhandsförsäljning. Tillsynsmyndigheten bör därvid kontrollera att förvaltaren har vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå bästa pris vid försäljningen. Tillsynsmyndigheten bör naturligtvis också för att ge sitt medgivande dela förvaltarens uppfattning att priset sannolikt blir högre vid underhandsförsäljning.

Andra stycket har utformats i enlighet med det sagda. Som tredje stycke har tagits upp en motsvarighet till andra stycket andra meningen KL-förslaget (71 § tredje stycket KL enligt SFS 1985:575).

8 §

När ett fartyg som inte är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, ett luftfartyg som inte är registrerat, gods i fartyg eller gods i luftfartyg skall säljas, får förvaltaren, om egendomen finns inom landet, begära att den säljs exekutivt.

Uppkommer fråga om att sälja ett registrerat skepp, ett registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg och finns egendomen inom landet, tillämpas 6 § första och andra styckena.

Skall gäldenärens rätt till andel i inteckning som belastar hans luftfartyg eller reservdelar till luftfartyg säljas, skall förvaltaren före försäljningen skaffa en särskild inteckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären, om det inte finns laga hinder mot det. Skall en inteckningshandling som innehas av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig säljas, är förvaltaren skyldig att, om inte gäldenären medger att handlingen får säljas med bibehållen ansvarighet, förse handlingen med en påskrift

som befriar gäldenären från ansvarighet. Något medgivande av gäldenären krävs dock inte, om denne har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

Med fartyg likställs i denna lag ett fartyg under byggnad. Vad som sägs om skeppsregistret skall då i stället gälla skeppsbyggnadsregistret.

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 8 § första– tredje styckena och 9 § KLförslaget och 71 § fjärde– sjätte styckena och 195 a § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL). I tredje stycket sista meningen har införts en bestämmelse som i dag återfinns i 200 § KL.

På inrådan av *lagrådet* har de i lagrådsremissen som fjärde stycke i 8 § upptagna bestämmelserna flyttats till 9 §. Bestämmelserna i den paragrafen har i stället tagits upp som fjärde stycke i 8 §. Lagrådet påpekar att bestämmelserna i det förutvarande fjärde stycket kan tänkas bli aktuella också vid försäljning av annan lös egendom, samtidigt som bestämmelserna i den förutvarande 9 § naturligen synes höra hemma i 8 §.

9 §

Bestämmelserna i 6 § fjärde stycket tillämpas även när lös egendom som tillhör gäldenären skall säljas exekutivt under konkursen. I ett sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det behövs, i ärendet föra talan för de borgenärer som har förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) och skriftligen underrätta sådan borgenär om ett yrkande som han framställer på dennes vägnar.

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 8 § fjärde stycket KLförslaget och 71 § sjunde stycket KL. Att förevarande bestämmelser i lagrådsremissens lagförslag togs upp i 8 § framgår av kommentaren till den paragrafen.

10 §

En borgenär som innehar lös egendom med handpanträtt får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion eller, när det är fråga om värdepapper som är noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, genom fondkommissionär till gällande börs- eller marknadspris. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter edgångssammanträdet. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar åtgärd för egendomens försäljning ge förvaltaren tillfälle att lösa in egendomen. Om det är fråga om ett fartyg eller gods i fartyg eller i luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, skall egendomen säljas exekutivt.

Borgenären skall minst tre veckor i förväg underrätta förvaltaren om tid och plats för en auktion som inte hålls i exekutiv ordning.

Har egendomen sålts på annat sätt än exekutivt, skall borgenären för förvaltaren redovisa vad som har flutit in.

Vill inte borgenären själv sälja egendomen, får förvaltaren ombesörja försäljningen. En inteckning i luftfartyg eller i reservdelar till luftfartyg som har lämnats som pant av den intecknade egendomens ägare får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i

inteckningen som enligt vad som är särskilt föreskrivet kan tillkomma gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 10 § KLförslaget och 73 § KL enligt SFS 1985:575 (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

Bestämmelserna i 73 § KL att en borgenär med handpanträtt själv får sälja egendomen gäller också i mindre konkurs. Den tid av fyra veckor från första borgenärssammanträdet som gäller för rätten att sälja egendomen utan förvaltarens medgivande räknas i mindre konkurs från konkursbeslutet (185 c § andra stycket KL).

I det enhetliga konkursförfarandet är det naturligt att slopa särregleringen. Det framstår därvid som mest lämpligt att som utgångspunkt välja den tidpunkt som motsvarar den som i dag gäller för ordinära konkurser, nämligen edgångssammanträdet.

I det första stycket sägs också att borgenären minst en vecka innan han vidtar åtgärd för försäljning av egendomen måste bereda förvaltaren tillfälle att lösa egendomen. Uppenbarligen innebär detta att borgenären inte får sälja egendomen om förvaltaren anmäler att han vill lösa egendomen för konkursboets räkning. Den uttryckliga bestämmelsen om detta i 73 § första stycket andra meningen KL har därför slopats i mitt förslag.

I lagrådsremissens lagförslag utgjorde andra och tredje styckena ett stycke. Genom uppdelningen görs det klart att bestämmelsen i tredje stycket är tillämplig inte bara när försäljningen sker på auktion.

I 73 § första stycket fjärde meningen KL sägs bl. a. att försäljning genom borgenärens försorg i vissa fall inte får ske på annan ort än den där egendomen finns, om inte förvaltaren har samtyckt till det. Bestämmelsen får anses vara föråldrad och torde sakna praktisk betydelse. Den har därför inte tagits upp i mitt förslag. Borgenärens skyldighet att underrätta förvaltaren om den planerade auktionen och förvaltarens rätt att lösa egendomen torde utgöra tillräckligt skydd mot förfaranden som kan skada konkursboet.

Kungörande av auktion i vissa fall

11 §

Om konkursboets egendom skall säljas på auktion genom förvaltarens försorg, skall han låta kungöra auktionen på det sätt och inom den tid som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock inte i något fall införas i Post- och Inrikes Tidningar.

Första stycket tillämpas också beträffande en auktion som enligt 10 § ombesörjs av en borgenär.

12 §

Förvaltaren får kungöra en av honom utsatt auktion i mindre utsträckning än som följer av 11 § första stycket, om han anser att det är tillräckligt. Detta gäller dock inte i fråga om kungörande av

1. auktion på fast egendom, registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, om inte gäldenären samtycker till det,

2. auktion på någon annan lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt, om inte borgenären samtycker till det.

Sådant samtycke av gäldenären som sägs i första stycket 1 krävs inte, om gäldenären har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

11 § överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 11 § första och andra styckena KLförslaget och 74 § KL. 12 § saknar motsvarighet i KLförslaget. Det första stycket överensstämmer med 76 § KL och det andra stycket med 200 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

Hänvisningen i 11 § till vad som föreskrivs om kungörande av exekutiv auktion syftar på bestämmelserna i 9 kap. 2 §, 10 kap. 6 §, 11 kap. 2 § och 12 kap. 20 § utsökningsbalken samt de närmare bestämmelser om kungörande som meddelats i utsökningsförordningen (1981:981), se 9 kap. 8, 9 och 11 §§, 10 kap. 3, 4 och 7 §§, 11 kap. 1 § samt 12 kap. 15, 16 och 19 §§.

Konkurslagskommittén har föreslagit att bestämmelsen i nuvarande 74 § första stycket KL att en kungörelse om auktion inte i något fall behöver införas i Post- och Inrikes Tidningar tas upp i förordning i stället för i lagen i principiell överensstämmelse med vad som skett i fråga om kungörande av exekutiva auktioner. Detsamma gäller bestämmelserna i nuvarande 76 § KL.

I 15 kap. 1 § mitt förslag har införts regler om kungörande i konkurssammanhang. Av nämnda lagrum framgår bl.a. i vilken omfattning kungörelser behöver införas i Post- och Inrikes Tidningar samt i andra tidningar. De nu aktuella reglerna innebär en inskränkning av skyldigheten att kungöra. Med hänsyn härtill bör bestämmelserna fortfarande tas upp i lag.

13 §

Förvaltaren bör i god tid före en av honom utsatt auktion på lös egendom särskilt underrätta varje känd borgenär som har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt i egendomen om auktionen.

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 11 § tredje stycket KLförslaget och i huvudsak med 75 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL). I 75 § KL sägs också att underrättelsen skall sändas med posten och innehålla uppgift om tid och ställe för auktionen. Att detta skall iakttas torde inte behöva anges uttryckligen.

Indrivning av fordringar

14 §

Förvaltaren skall så snart det lämpligen kan ske vidta åtgärder för att driva in utestående fordringar. Kan en fordran inte drivas in inom rimlig tid, får den säljas som annan lös egendom.

Paragrafen motsvarar i sak 8 kap. 12 § KLförslaget och 77 § KL (jfr 14 kap. 7 § andra stycket KLförslaget och 185 c § andra stycket KL).

Indrivning av utestående fordringar kan i de flesta fall väntas ge bättre resultat än försäljning av fordringen. Förvaltaren bör därför i första hand välja indrivning framför försäljning.

Enligt 77 § KL gäller som förutsättning för att en fordran skall få säljas att rättegång, lagsökning eller mål om betalningsföreläggande inte anhängiggörs eller att skiljedom inte påkallas eller förlikning angående osäker eller tvistig fordran ej kommer till stånd. Kommittén har inte föreslagit någon ändring på den punkten. För egen del anser jag det lämpligare att anknyta till 9 kap. 13 § utsökningsbalken, enligt vilken bestämmelse en utmätt fordran får säljas om den inte kan drivas in inom rimlig tid.

I förvaltarens allmänna befogenheter torde utan att det uttryckligen sägs ingå att väcka talan eller påkalla skiljedom rörande fordringen. Pågår redan rättegång mellan gäldenären och sekundogäldenären tillämpas 3 kap. 9 §. Vidare får förvaltaren anses behörig att i fråga om icke förfallna fordringar träffa avtal med sekundogäldenären om förtida betalning och däremot svarande nedsättning av fordringen. Beträffande förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig fordran, se 3 kap. 10 §.

4.1.9 9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet

9 kap.

Detta kapitel innehåller bestämmelser om bevaknings- och anmärkningsförfarandet. Kapitlet inleds med bestämmelser om förutsättningarna för bevakning och om förfarandet (1–7 §§). Därefter följer regler om anmärkning (8– 12 §§), tvist angående en bevakad fordran (13–19 §§) samt om efterbevakning (20–22 §§).

Nuvarande bestämmelser om bevakning av fordringar i konkurs finns i 5 kap. KL. Bestämmelserna är med vissa undantag tillämpliga endast i ordinär konkurs. De behandlar i stort sett bevaknings- och anmärkningsförfarandet, förfarandet vid efterbevakning och institutet borgenärsed.

Konkurslagskommitténs förslag till utformning av förevarande kapitel (9 kap. KLförslaget) vilar i stor utsträckning på 5 kap. KL. Reglerna i 100 § och 100 a § KL om vilka fordringar som får bevakas har dock förts till 5 kap. KLförslaget. Detsamma gäller bestämmelserna om kvittning av fordran i konkurs. Vissa bestämmelser om rättens handläggning av tvistiga fordringar i konkurs i 108 § fjärde stycket och 109 § KL har flyttats till 16 kap. KLförslaget vari reglerna om rättens handläggning av konkursärenden samt jävs- och klanderprocesser har sammanförts. Kommitténs förslag att slopa institutet borgenärsed har medfört att det i KLförslaget inte finns några bestämmelser motsvarande 116–120 §§, 123 § andra och tredje styckena samt 137 § KL.

Utformningen av 9 kap. KLförslaget har, med ett undantag som jag strax återkommer till, allmänt godtagits av remissinstanserna. Kommittéförslaget har också lagts till grund för utformningen av mitt förslag. Det enhetliga konkursförfarandet har dock medfört vissa relativt långtgående ändringar av författningstexten.

Kommitténs översyn av bestämmelserna har föranlett åtskilliga änd-

ringsförslag. Sålunda föreslår kommittén att det allmänna befrias från skyldighet att bevaka fordringar som avser de flesta skatter och avgifter. Vidare föreslås att förvaltaren inte skall vara skyldig att granska och framställa anmärkningar mot oprioriterade fordringar i de fall det står klart att dessa inte kan komma i åtnjutande av utdelning. Möjligheterna att åberopa en ny grund för en framställd anmärkning föreslås vidgade. I fråga om efterutdelning föreslås att också sådana fordringar som formlöst har gjorts gällande efter konkursen får komma i fråga för utdelning. Slutligen föreslår kommittén att en efterbevakares ansvar för kostnaderna för förfarandet begränsas till ett schabloniserat belopp som skall erläggas i förskott. Den efterbevakandes skyldighet att svara för kostnader för förvaltarens och gäldenärens inställelser med anledning av bevakningen föreslås också slopad.

De olika förslagen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6). Jag får här i första hand hänvisa till den framställningen.

Förslaget att befria det allmänna från bevakningsskyldighet för fordringar på skatter och avgifter har främst från näringslivets organisationer kritiserats för att det rubbar principen att alla borgenärer skall behandlas lika. I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.1) har skälen för och emot detta förslag ingående redovisats. Avgörande vikt har därvid fästs vid att den föreslagna regeln i det enhetliga förfarandet kan antas komma att tillämpas i ett litet antal konkurser. Förslaget har därför inte tagits upp i mitt förslag.

Konkurslagskommittén föreslår som nämnts att förvaltarens skyldighet att granska och framställa anmärkning mot bevakningar inskränks. Förslaget innebär att förvaltaren inte är skyldig att granska och framställa anmärkning mot de bevakade oprioriterade fordringarna om det framstår som uppenbart att dessa inte kan komma i fråga för utdelning i konkursen (9 kap. 7 § andra stycket KLförslaget). Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.2.1) redogjort för detta förslag. Mot bakgrund av att bevakning framdeles förutsätts förekomma i stort sett endast i sådana konkurser vari de oprioriterade fordringarna kan antas erhålla utdelning försvinner tilllämpningsområdet för kommitténs förslag nästan helt. Jag anser därför att det inte finns tillräcklig anledning att ta upp den av kommittén föreslagna bestämmelsen i mitt förslag.

Kommitténs övriga förslag har däremot tagits upp även i mitt förslag. Jag förordar emellertid att bestämmelserna i 9 kap. 11 § KLförslaget (107 § KL) om skyldighet för rätten att underrätta en bevakande borgenär om att anmärkning har framställts mot hans bevakning i stället tas upp i förordning.

En nyhet i mitt förslag är att rätten vid beslut om bevakning normalt samtidigt skall bestämma tid för anmärkning och för förlikningssammanträdet. Detta överensstämmer med konkursdomarnas normala rutiner i dag.

Som framgår av den inledande motiveringen till 16 kap. föreslås att handläggningen av tvistiga fordringar framdeles skall ske vid en förhandling inom ramen för konkursärendet. Detta har medfört vissa ändringar av handläggningsreglerna.

Bevakning

1 §

Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen. Bevakning bör äga rum, om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen.

Paragrafen saknar motsvarighet såväl i KLförslaget som i KL.

I denna paragraf anges förutsättningarna för att tillgripa bevakningsförfarande i en konkurs. Allmänt sett bör bevakning äga rum om detta bedöms som fördelaktigt för konkursutredningen. Mot intresset av att inte i onödan besvära samtliga borgenärer i en konkurs med skyldighet att inkomma med bevakning skall ställas förvaltarens intresse av att inte behöva lägga ner ett omfattande utredningsarbete för att själv efterforska borgenärerna och deras krav. Beslut om att anordna bevakningsförfarande fattas av rätten. En förutsättning för ett sådant beslut är att förvaltaren gjort framställning om att bevakningsförfarande bör inledas. Förvaltaren skall därvid ta hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter. Finns det anledning att anta att antalet borgenärer är litet bör bevakning kunna undvaras även om gäldenärens bokföring är i sådant skick att det krävs viss aktivitet från förvaltaren för att efterforska borgenärerna. Är däremot antalet borgenärer stort kan det finns anledning att genomföra ett bevakningsförfarande trots att bokföringen är i god ordning. Däremot bör det normalt inte fästas avgörande vikt vid enskilda borgenärers synpunkter vid bedömningen av huruvida bevakning skall äga rum.

Erfarenheterna av de mindre konkurserna visar att borgenärer med förmånsberättigade fordringar normalt sett är lättare att spåra än de med oprioriterade fordringar. Enbart den omständigheten att ett större antal oprioriterade fordringsägare kan antas finnas behöver emellertid inte påkalla något behov av bevakningsförfarandet. I de flesta konkurser räcker nämligen boets tillgångar inte till för utdelning till andra än prioriterade fordringsägare. Det är då inte nödvändigt för förvaltaren att skaffa sig någon exakt kännedom om de oprioriterade fordringarna. I syfte att ange ett riktmärke vid bedömningen av om bevakning skall behöva genomföras anges i paragrafen att bevakning normalt bör förekomma om de oprioriterade fordringarna kan antas erhålla utdelning i konkursen.

I motsats till vad som gäller i dag vid valet av konkursform bör vid bedömningen av om bevakning skall äga rum hänsyn normalt inte tas till andra faktorer än sådana för vilka bevakningsförfarandet har direkt betydelse. Konkursboets omfattning är således inte avgörande. Inte heller behöver bevakning äga rum enbart av det skälet att gäldenären har drivit rörelse i vilken det finns anställda. Det enhetliga förfarandet avses vara anpassat till alla konkurser och särreglering förekommer egentligen endast såvitt avser ackordsförfarandet i konkurs. Detta förfarande förutsätter nämligen en exakt kännedom om de oprioriterade borgenärerna och deras fordringar. För att sådant förfarande – som sällan förekommer – skall kunna äga rum måste enligt mitt förslag ett bevakningsförfarande ha anordnats. Om förvaltaren efter samråd med gäldenären anser att starka skäl talar för att ackordsförhandlingar bör inledas finns det alltså anledning att överväga att göra framställning om bevakningsförfarande.

De riktlinjer som angetts nu tar sikte även på rättens prövning. Rätten skall givetvis bevaka att förvaltarna inte i onödan ådrar konkursbona den ökning av konkurskostnaderna som normalt torde bli följden av ett bevakningsförfarande. Rätten behöver inte höra tillsynsmyndigheten före beslutet.

En fördel med det enhetliga konkursförfarandet är att rätten inte omedelbart vid konkursbeslutet behöver ta ställning till frågan om bevakning skall äga rum. Beslutet bör fattas först när förvaltaren har skapat ett tillräckligt underlag för en någorlunda säker bedömning. Normalt torde ett tillräckligt underlag finnas tillgängligt vid edgångssammanträdet. Bouppteckningen skall innehålla sådana uppgifter som utvisar boets ställning samt borgenärerna och deras krav. Det kan emellertid tänkas förekomma konkurser där det redan vid konkursbeslutet står helt klart att ett bevakningsförfarande behövs. Förvaltaren bör då inte underlåta att snarast göra framställning om bevakning hos rätten. Det kan också förekomma konkurser där det först efter genomförd avveckling av boets tillgångar visar sig att också oprioriterade fordringar kan komma i fråga för utdelning. Inget hindrar att rätten då fattar beslut om att bevakningsförfarande skall äga rum. Inget hindrar heller att bevakningsförfarande anordnas efter konkursens slut om betydande tillgångar då blir tillgängliga för utdelning.

I konkurser vari bevakningsförfarande inte äger rum räcker det att borgenärerna gör sina fordringar gällande i konkursen. Därmed avses att fordringen, på samma sätt som i dag sker i mindre konkurser, formlöst bringas till förvaltarens kännedom. Det står emellertid en borgenär fritt att för förvaltaren förklara att han för närvarande avstår från att påkalla utdelning i konkursen. Fordringen skall då inte anses ha gjorts gällande i konkursen.

En borgenär behöver normalt inte vidta någon särskild åtgärd i samband med konkursutbrottet för att vara säker på att hans fordran beaktas i konkursen. Borgenärerna bör emellertid så snart som möjligt efter edgångssammanträdet underrättas om att deras fordringar är beaktade och om möjligheterna till utdelning i konkursen. Bestämmelser om sådan underrättelse bör meddelas i förordning. Först om det av underrättelsen framgår att borgenärens fordran kan komma i åtnjutande av utdelning finns det anledning för denne att kontrollera att fordringen är upptagen till rätt belopp.

Har bevakningsförfarande inte anordnats, går en borgenär miste om sin rätt till utdelning först om han underlåter att till rätten framföra invändning mot utdelningsförslaget. Det är således först vid detta tillfälle som den borgenär som inte tidigare haft någon kontakt med förvaltaren måste vara aktiv. Har däremot bevakningsförfarande anordnats, måste borgenären på sedvanligt sätt och inom föreskriven tid bevaka sin fordran. Gör han inte det måste han efterbevaka sin fordran för att komma i fråga för utdelning.

Av 16 kap. 6 § mitt förslag framgår att talan inte får föras mot rättens beslut att bevakning skall äga rum. Däremot kan beslutet att inte förordna om bevakning överklagas av en borgenär eller av förvaltaren. Rätten att klaga tillkommer även tillsynsmyndigheten (se 16 kap. 8 § första stycket 5).

Lagrådet anför i anslutning till den förevarande paragrafen följande.

"Enligt remissförslaget skall bevakning förekomma i färre konkurser än för närvarande; departementschefens uttalanden ger närmast intryck av att bevakning knappast blir aktuell mer än i de relativt sett få fall då utdelning till oprioriterade borgenärer kan väntas. En konsekvens av detta, som inte har berörts i remissen, är att inte heller det tvistlösningsförfarande som i form av anmärkningsproceduren och jävsprocessen är kopplat till bevakningsförfarandet blir tillämpligt. Tanken är att tvister om betalningsrätt och förmånsrätt – som uppenbarligen kan uppstå också när endast prioriterade borgenärer kan få utdelning – i stället skall lösas inom ramen för utdelningsförfarandet, i den mån de inte har kunnat biläggas dessförinnan genom förlikning. Detta kan emellertid medföra olägenheter, främst så att konkursen drar ut på tiden och berörda borgenärer hålls i längre ovisshet om vilken rätt som tillkommer dem. Olägenheterna blir mer uttalade ju fler och ju större fordringar som är tvistiga. Fråga är, om det behövs något korrektiv härtill.

Till en början kan framhållas att de konkursrättsliga procedurreglerna i princip torde utesluta särskild rättegång mellan en borgenär och konkursboet om den rätt som i konkursen skall tillkomma en fordran. Dock står den utvägen öppen att en borgenär väcker talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen och att konkursboet med stöd av 3 kap. 9 § andra stycket träder in i rättegången på gäldenärens sida. Åtminstone i detta fall borde man kunna räkna med att domen i målet i allmänhet blir relevant för rätten till utdelning i konkursen (jfr Welamson, Konkursrätt, s. 294). Det är emellertid att märka att frågan om förmånsrätt inte lär kunna prövas i en dylik tvist.

Med hänsyn till det som nu sagts skulle kunna övervägas att öppna tillgång till en anmärkningsprocedur även i de bevakningsfria konkurserna. Något förslag om detta framläggs emellertid inte från lagrådets sida. I stället vill lagrådet förorda att förvaltaren och rätten vid sin bedömning av om bevakning bör äga rum beaktar också behovet av att kunna ta i anspråk anmärkningsförfarandet och jävsprocessen. Den föreslagna lagtexten medger i och för sig ett sådant hänsynstagande. I syfte att ge en något bättre antydan om att bevakningsförfarandet – med åtföljande tvistlösningsprocedur – kan vara till fördel också i konkurser där oprioriterade fordringar av allt att döma inte får någon utdelning föreslår dock lagrådet att första meningen ges denna lydelse: 'Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen, om det är motiverat av fordringsförhållandena.'

När förvaltaren är övertygad om att boet inte räcker till utdelning till oprioriterade borgenärer, kan en lämplig åtgärd vara att lämna upplysning om förhållandet i den kungörelse där bevakningsförfarandet tillkännages. På så sätt kan både de oprioriterade borgenärerna och förvaltaren besparas onödigt arbete. En bestämmelse i frågan kan placeras i förordning."

För egen del vill jag först instämma i vad lagrådet har uttalat angående behovet av bevakningsförfarande i situationer då fordringsförhållandena är sådana att det framstår som praktiskt och ändamålsenligt att klara ut eventuella tvistigheter innan utdelningsförslaget läggs fram. Som lagrådet påpekar lägger den av mig föreslagna lagtexten inte heller något hinder i vägen för ett beslut om bevakning i dessa fall. Det av lagrådet föreslagna tillägget behövs därför enligt min mening inte.

Jag vill samtidigt framhålla att bevakningsförfarandet i första hand skall

ses som ett förvaltarens hjälpmedel att snabbt och enkelt nå klarhet över vilka borgenärer som finns och vilka fordringar dessa gör gällande. Borgenärerna torde i allmänhet sakna intresse av att få till stånd ett bevakningsförfarande enbart av den anledningen att eventuella tvister då kan klaras ut på ett tidigare stadium än i samband med utdelningen. Jag anser mig därmed ha bemött de påpekanden och förslag som lagts fram av *en av lagrådets ledamöter*.

2 §

Beslutar rätten att bevakningsförfarande skall äga rum, skall rätten bestämma inom vilken tid bevakning skall ske. Tiden för bevakning skall utgöra minst fyra och högst tio veckor från dagen för beslutet att anordna bevakningsförfarandet.

Paragrafen motsvarar närmast 2 kap. 24 § första stycket 1 och andra stycket tredje meningen KLförslaget samt 19 § första stycket tredje meningen KL.

I samband med att rätten beslutar att bevakningsförfarande skall äga rum skall rätten också fastställa den tid inom vilken bevakning skall ske. Enligt KL skall konkursdomaren besluta om detta i alla ordinära konkurser i samband med konkursbeslutet. I mitt förslag är de tider inom vilken bevakning skall ske desamma som i dag, men tiden räknas från beslutet att anordna bevakningsförfarande och inte från konkursbeslutet.

Avgörande för vilken tid som skall fastställas är liksom i dag boets omfattning och borgenärskårens sammansättning. Som underlag för bedömningen har rätten normalt tillgång till boupptecknigen. Utgångspunkten bör vara att bevakningstiden inte får sättas längre än vad som är nödvändigt. Sådana omständigheter som att borgenärer finns i utlandet motiverar normalt en längre bevakningstid. Någon möjlighet att förlänga bevakningstiden finns inte sedan beslutet väl har kungjorts enligt 3 §.

3 §

Rätten skall genast kungöra vad som har beslutats enligt 1 och 2 §§.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 kap. 24 § tredje stycket KLförslaget och 19 § andra stycket KL.

Beslutet om bevakningsförfarande och vad som rätten har bestämt om tiden för bevakning skall alltid kungöras. Ett viktigt skäl att anordna bevakningsförfarande är att förvaltaren annars måste lägga ner ett omfattande arbete på att spåra borgenärer och efterforska deras fordringar. Det saknas därför anledning att ge möjlighet till utbyte av kungörelsen mot särskilda underrättelser enligt 15 kap. 2 §. Kungörelsen skall alltså alltid tas in i Post- och Inrikes Tidningar (15 kap. 1 §). Till följd av 15 kap. 1 § andra stycket behöver annonsering i övrigt inte ske enligt den s.k. breda principen utan endast i de tidningar som rätten tidigare har bestämt att annonsering fortsättningsvis skall ske i. Kända borgenärer bör emellertid

tillställas särskild underrättelse om beslutet. Bestämmelser om detta kan meddelas i den nya konkursförordningen.

Om en framställning från förvaltaren att bevakningsförfarande skall anordnas har avslagits av rätten, skall naturligtvis inte detta beslut kungöras.

De påpekanden och förslag som i anslutning till denna paragraf har framförts av en av *lagrådets ledamöter* har jag bemött under 1 §.

4 §

En borgenär skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar skriftligen hos rätten anmäla sin fordran och den förmånsrätt han vill göra gällande. Undantag från denna skyldighet följer dock av 4 kap. 21 §, 5 kap. 8 § och 17 § andra stycket samt 5 § i detta kapitel.

Att en fordran som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs i vissa fall bevakas genom förvaltaren följer av den lagen.

Det första stycket överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 1 § första stycket KLförslaget och motsvaras av 101 § första stycket första meningen första ledet KL. Andra stycket överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 1 § andra stycket KLförslaget och 101 § fjärde stycket KL.

I det *första stycket* anges att borgenär skriftligen skall bevaka sin fordran hos rätten inom den av rätten bestämda bevakningstiden. I överensstämmelse med KLförslaget men i motsats till KL anges direkt i författningstexten de viktigaste undantagen från bevakningsskyldigheten. Hänvisningarna till 4 kap. 21 § och 5 kap. 17 § syftar på den bevakningsfrihet som enligt dessa lagrum gäller för den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen resp. för en kvittningsberättigad borgenär. Enligt 5 kap. 8 § föreligger bevakningsfrihet vid solidariska skuldförhållanden även i fråga om regressfordran som tillkommer en solidariskt ansvarig gäldenärs konkursbo i en medgäldenärs konkurs. Slutligen hänvisas också till nästföljande paragraf vari panträttshavare generellt befrias från bevakningsskyldighet för rätt till betalning ur den pantsatta egendomen. Även insättare i bank m.m. är enligt den paragrafen befriade från skyldighet att själva bevaka i bankens konkurs.

På förslag av *lagrådet* anges i det första stycket uttryckligen att även begärd förmånsrätt måste bevakas. Detta står i saklig överensstämmelse med vad som gäller redan i dag. Stycket har också utformats språkligt i enlighet med lagrådets förslag.

När det gäller fordringar som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs gäller för närvarande olika system beroende på om konkursen handläggs som ordinär konkurs eller som mindre konkurs. I ordinär konkurs förutsätts att fordringen har bevakats. Om fordringen är klar, sker bevakningarna genom förvaltaren. I mindre konkurs däremot är det i princip kronofogdemyndigheten som utreder och prövar lönegarantianspråk.

Lönegarantiutredningen (A 1982:04) har i ett betänkande (SOU 1986:9) Ny lönegarantilag föreslagit att ett enhetligt system för prövning av an-

språk på utbetalning av garantimedel införs. Enligt förslaget skall förvaltaren ta hand om löneborgenärernas anspråk i alla konkurser. Betänkandet har remissbehandlats och övervägs för närvarande i arbetsmarknadsdepartementet.

I överensstämmelse med såväl gällande rätt som KLförslaget har i paragrafens *andra stycke* tills vidare tagits upp en hänvisning till de särskilda föreskrifter som gäller enligt lönegarantilagen om att bevakning i vissa fall sker genom förvaltarens försorg.

5 §

En borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom behöver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

En borgenär som har en fordran hos ett bankaktiebolag, en sparbank eller en central föreningsbank på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i kreditinstitutets konkurs, om uppgift om fordringen har lämnats enligt 7 kap. 13 § fjärde stycket.

Paragrafens första stycke stämmer överens med 9 kap. 3 § KLförslaget och 123 § första stycket KL. Det andra stycket, som saknar motsvarighet i KLförslaget, överensstämmer i sak med 3 § tredje stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs.

Enligt gällande ordning är en borgenär med panträtt skyldig att i vissa fall avlägga borgenärsed. Regler härom finns i 123 § andra och tredje styckena KL. Som en följd av att institutet borgenärsed föreslås slopat har dessa båda stycken utmönstrats ur konkurslagen.

Det bör påpekas att bevakningsfriheten för panthavare endast tar sikte på rätt till betalning ur panten. Om borgenären befarar att panten inte räcker till för betalning av hela fordringen måste han för att komma i fråga för utdelning till resterande del bevaka sin fordran. Utdelning i den delen kommer då att beräknas som för en oprioriterad fordran, såvida inte borgenären också har förmånsrätt på annan grund än panträtt.

Att retentionsrätt likställs med handpanträtt framgår av 1 kap. 5 § andra stycket.

I ett nyinsatt *andra stycke* återfinns bestämmelsen om bevakningsfrihet för insättningsborgenärer i 3 § tredje stycket lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs. Bevakningsfriheten gäller endast om fordringsbeloppet har tagits upp i förteckningen. Om förteckningen enligt insättningsborgenärens mening utvisar ett för litet belopp måste han bevaka sin fordran.

6 §

I bevakningsinlagan skall fordringens belopp anges, om det är möjligt. Grunden för fordringen skall framgå tydligt. Om förmånsrätt yrkas, skall borgenären också tydligt ange grunden för den. Inlagan skall vara egenhändigt undertecknad av borgenären eller borgenärens ombud.

Vid bevakningsinlagan skall borgenären i original eller bestyrkt kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa till stöd för sitt anspråk.

Bevakningsinlagan och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 4 § KLförslaget och 101 § första och tredje styckena KL.

På *lagrådets* inrådan har det första stycket, som en konsekvens av ändringen i 4 §, formulerats om i förhållande till det remitterade förslaget.

I paragrafen anges vad en bevakningsinlaga skall innehålla i främst materiellt hänseende. I enlighet med kommitténs förslag har kraven skärpts.

Som kommittén påpekar utgör bestämmelserna om bevakningsinlagans utformning och innehåll regler av en särskild karaktär. Något direkt remedium mot den som bryter mot reglerna finns inte. Det är inte heller meningen att rätten skall granska varje inkommen bevakningsinlaga och avvisa sådana inlagor som inte uppfyller kraven. Det är först i samband med att tvistefrågan prövas vid en förhandling som möjligheten till avvisning står öppen om bristen då alltjämt är så väsentlig att inlagan är otjänlig som grund för en jävsprocess.

Av *första stycket* framgår att bevakningsinlagan skall ange den bevakade fordringens belopp. I vissa fall är det inte möjligt för borgenären att precisera fordringsbeloppet. Detta kan vara fallet beträffande det allmännas krav på skatter och avgifter eller skadeståndsbelopp. I dessa och liknande fall behöver fordringens belopp inte anges. Den bevakande borgenären bör då i bevakningsinlagan ange skälen för detta. Han bör också i inlagan försöka göra en ungefärlig beräkning av vad fordringen kan förväntas komma att uppgå till.

Borgenären skall vidare tydligt ange grunden för sin fordran. Om borgenären gör anspråk på förmånsrätt, skall detta i likhet med vad som nu gäller anges i inlagan, liksom grunden för den yrkade förmånsrätten. Att grunden skall framgå tydligt innebär att den inte får anges i allmänna eller svävande ordalag. Slutligen skärps formkraven på det sättet att borgenären eller hans ombud skall egenhändigt underteckna inlagan. Detta för med sig att telegrafisk bevakning inte godtas utan en skriftlig bekräftelse.

De skärpta kraven syftar till att skapa ett bättre underlag för förvaltaren och övriga borgenärer vid prövningen av den uppgivna fordringen. Som framgått tidigare är det emellertid inte meningen att rätten redan när bevakningsinlagan ges in skall pröva dess utformning eller innehåll. En remissinstans har föreslagit att reglerna om bevakning kompletteras med en bestämmelse som anger att en bevakningsinlaga skall avvisas om formkraven inte är uppfyllda. En sådan bestämmelse förutsätter emellertid för sin tillämpning en mer ingående granskning från rättens sida än vad som enligt det föregående kan anses behövligt eller lämpligt på detta stadium. En bestämmelse av det slaget bör därför inte införas.

Svea hovrätt ifrågasätter om det inte bör uppställas en tidsgräns efter vilken en bevakande borgenär inte får åberopa nya omständigheter till stöd för sitt anspråk. Hovrätten anser att borgenären senast vid förlikningssammanträdet – helst ännu tidigare – bör ange sin slutliga inställning i en kvarstående tvistefråga.

Jag kan instämma i att det är önskvärt att den bevakande borgenären så tidigt som möjligt slutligt preciserar sin ståndpunkt. I praxis har emellertid den bevakande ansetts ha stor frihet när det gäller att åberopa nya omständigheter till stöd för en bevakning eller att i övrigt komplettera och precisera denna. De skärpta krav på en bevakningsinlagas innehåll som jag nu föreslår bör visserligen medföra att inlagorna blir mer fullständiga från början. Samtidigt är det klart att det inte går att helt eliminera behovet av att kunna göra kompletteringar av olika slag. Inte sällan är det först vid förlikningssammanträdet som parterna kommer till insikt om vilka omständigheter som är rättsligt relevanta.

När det gäller anmärkningar mot bevakningar har, som jag strax skall återkomma till, i rättspraxis upprätthållits stränga krav på anmärkningsskriftens innehåll. I princip måste alla invändningar mot bevakningen och grunderna härför ha tagits upp i anmärkningsskriften. Någon ändring har i praxis inte medgetts efter anmärkningstidens utgång.

I 11 § föreslås att en anmärkningsberättigad i större utsträckning än i dag skall få åberopa nya grunder för en inom anmärkningstiden framställd anmärkning mot en bevakad fordran. Detta förslag syftar till att öka förutsättningarna för materiellt riktiga avgöranden i jävsprocesser. Det är tydligt att inskränkningar i möjligheten att komplettera och precisera bevakningen inte är förenliga med det förslaget. Jag är alltså inte beredd att föreslå några sådana inskränkningar.

Jag vill emellertid framhålla att en borgenär inte bör kunna ändra yrkande och grund för bevakningen på sådant sätt att det inte längre rör sig om samma fordran. Om en sådan ändring skulle bli aktuell efter bevakningstidens utgång, måste borgenären återkalla sin bevakning och tillgripa efterbevakning för den nya fordringen.

De *andra och tredje styckena* överensstämmer i sak helt med gällande lag.

7 §

Genast efter bevakningstidens utgång skall rätten överlämna det ena exemplaret av de inkomna bevakningshandlingarna till förvaltaren.

Förvaltaren skall skyndsamt upprätta en förteckning över de fordringar som har bevakats. För varje fordran anges dess belopp och, om förmånsrätt har yrkats, den åberopade grunden därför samt den plats i förmånsrättsordningen som fordringen får enligt borgenärens yrkande. Kopior av förteckningen skall skickas till rätten och tillsynsmyndigheten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 5 § KLförslaget och 102 § KL.

I förhållande till KLförslaget har paragrafen överarbetats språkligt. Vidare har införts skyldighet för förvaltaren att skicka en kopia av bevakningsförteckningen också till tillsynsmyndigheten. Detta torde överensstämma med vad som redan nu förekommer i de flesta ordinära konkurser.

Anmärkning

8 §

När rätten beslutar att bevakning skall äga rum skall rätten samtidigt, efter samråd med förvaltaren, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningarna,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Om det visar sig vara lämpligare, får ett beslut enligt första stycket fattas senare, dock senast vid bevakningstidens utgång.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fyra veckor räknat från bevakningstidens utgång. Om det behövs med hänsyn till förhållandena i konkursen, får en längre anmärkningstid fastställas. Förlikningssammanträdet får inte hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

Underrättelser om vad rätten har bestämt enligt denna paragraf skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

Paragrafen motsvarar 9 kap. 6 § KLförslaget och 103 § KL. Det fjärde stycket är dock nytt.

Enligt KL skall beslut i de frågor som avses i första stycket normalt fattas vid bevakningstidens utgång. Dock medges i lagen att avgörandet får träffas före bevakningstidens utgång, om det lämpligen kan ske. KLförslaget innebär ingen ändring av detta.

Stockholms tingsrätt framhåller att tingsrätten normalt beslutar i dessa frågor samtidigt som bevakningstiden fastställs och att detta system fungerar väl i nästan alla konkurser.

För egen del anser jag att det förfarande som används vid Stockholms tingsrätt har praktiska fördelar. Bl.a. kan borgenärerna i det enhetliga förfarandet informeras om anmärkningstiden redan i samband med att de tillställs information om beslutet att bevakning skall äga rum. Jag förordar att bestämmelserna ändras så att huvudregeln anger att rätten beslutar i de frågor som anges i första stycket samtidigt som rätten beslutar om bevakning.

Stockholms tingsrätt redovisar emellertid en situation då det av tingsrätten anvisade förfarandet inte slår väl ut. Om det inkommer bevakningar som är svårbedömda eller avfattade på ett ovanligt utländskt språk, räcker inte den tidigare fastställda anmärkningstiden. Tingsrätten föreslår att det införs en möjlighet för rätten att senare förlänga anmärkningstiden.

Den av Stockholms tingsrätt beskrivna situationen får antas uppkomma sällan. Det har vidare ansetts (Welamson, Konkursrätt, s. 524) att konkursdomaren, med stöd av en analogisk tillämpning av 32 kap. 3 § rättegångsbalken, har möjlighet att förlänga anmärkningstiden i den beskrivna situationen. Jag delar den uppfattningen. En uttrycklig bestämmelse i den nya konkurslagen om förlängning av tiden torde alltså kunna avvaras.

Rätten skall informera bl.a. alla kända borgenärer om vad som sålunda har bestämts, samtidigt som dessa tillställs information om bevakningen. Anmärkningstiden och de andra uppgifterna som avses i första stycket

skall däremot inte föras in i den kungörelse som utfärdas i anslutning till beslutet om bevakning. *Lagrådet* anser att de grundläggande bestämmelserna om rättens informationsskyldighet är av den karaktären att de bör tas upp i lagen. Jag har inte något att erinra mot det. Föreskrifterna i fråga har tagits upp i ett nytt fjärde stycke. Föreskrifter om tidpunkten för utsändandet och andra detaljbestämmelser bör däremot kunna meddelas i förordning. Underrättelserna till borgenärerna m.fl. bör kunna bytas ut mot kungörelse enligt 15 kap. 3 §.

9 §

Förvaltaren skall granska bevakningshandlingarna och, om han finner anledning till anmärkning mot något yrkande om betalnings- eller förmånsrätt, skriftligen anmäla det till rätten inom den tid som har bestämts enligt 8 § första stycket 1. I anmärkningsskriften skall grunden för anmärkningen anges tydligt. Skriften skall vara egenhändigt undertecknad av förvaltaren eller dennes ombud.

Även en borgenär som har bevakat en fordran i konkursen och gäldenären får framställa en anmärkning mot en bevakning. En sådan anmärkning skall framställas inom den tid och på det sätt som anges i första stycket.

Anmärkningsskriften och de handlingar som åberopas till stöd för anmärkningen skall ges in i två exemplar.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 7 § första, tredje och fjärde styckena KLförslaget. Den överensstämmer i stort med 104 § KL.

Som en nyhet anges i det *första stycket* att grunden för anmärkningen tydligt skall anges i anmärkningsskriften. Den bevakande borgenären bör genom anmärkningsskriften få klarlagt i vilket avseende hans fordran inte har godtagits. Denna skärpning av kraven på anmärkningsskriften skall ses mot bakgrund av de mer liberala reglerna för ändring av grunden för en anmärkning som föreslås i 11 §. I principiell överensstämmelse med 6 § har införts en bestämmelse som ålägger förvaltaren skyldighet att egenhändigt underteckna anmärkningsskriften. Detta torde redan i dag ske regelmässigt.

I det *andra stycket* anges att också bevakande borgenärer i konkursen och gäldenären är berättigade att framställa anmärkning. Någon skyldighet att granska bevakningarna föreligger dock inte för dessa. Av hänvisningen till det första stycket följer att anmärkningen måste framställas inom anmärkningstiden, att den skall vara skriftlig, att grunden för anmärkningen skall anges tydligt samt att anmärkaren eller dennes ombud måste egenhändigt underteckna anmärkningsskriften.

Anledningen till att den av konkurslagskommittén (9 kap. 7 § andra stycket KLförslaget) föreslagna begränsningen av förvaltarens granskningS- och anmärkningsskyldighet när tillgångarna inte räcker till utdelning till oprioriterade fordringar inte har tagits upp i mitt förslag framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.2.1).

10 §

Om en anmärkning görs av någon av dem som har rätt till det, gäller den också för de andra, även om de inte har tagit del i anmärkningen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 8 § KLförslaget och 105 § KL.

Bestämmelsen slår fast att jävsprocessen inte är en angelägenhet som berör endast den bevakande och den som framställt anmärkningen. Genom vissa regler i de följande paragraferna anges under vilka förutsättningar en sådan tvist får biläggas. Normalt krävs samtycke till en förlikning av alla vars rätt är beroende av anmärkningsprocessens utgång. Vid förlikningssammanträdet får dock förlikning ingås om de närvarande är överens om det.

11 §

Den som har rätt att framställa anmärkning mot en bevakning får efter anmärkningstidens utgång till stöd för en gjord anmärkning åberopa även en annan omständighet än sådan som har angetts i anmärkningsskriften. Efter förlikningssammanträdet får dock en ny omständighet som innebär att grunden för anmärkningen ändras åberopas endast om omständigheten varken var eller borde ha varit känd för den anmärkningsberättigade eller om det i övrigt finns särskilda skäl för att ändå tillåta att omständigheten åberopas.

Om en ny omständighet åberopas i ett annat sammanhang än vid förlikningssammanträdet eller vid en förhandling, gäller i fråga om formen för åberopandet vad som föreskrivs om anmärkning i 9 § första stycket.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i KL, överensstämmer i sak med 9 kap. 9 § KLförslaget.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.2.2) har skälen för att utvidga rätten att åberopa nya grunder för en anmärkning redovisats. Som huvudregel föreslås gälla att en anmärkningsberättigad har rätt att fram till och med förlikningssammanträdet fritt åberopa nya omständigheter även om det innebär att grunden för en framförd anmärkning ändras. Efter förlikningssammanträdet föreligger endast begränsade möjligheter att få åberopa sådana omständigheter. I enlighet med kommitténs förslag tillåts detta ske om omständigheten som innebär att grunden för anmärkningen ändras dessförinnan varken var eller hade bort vara känd för den anmärkningsberättigade.

Efter påpekande av en remissinstans har införts ytterligare ett skäl för att få åberopa sådan ny omständighet efter förlikningssammanträdet. I syfte att likställa den anmärkningsberättigade med den bevakande, som ju får åberopa nya omständigheter för sin bevakning ända intill dess tingsrättens handläggning avslutas, föreslås att den anmärkningsberättigade skall få åberopa nya omständigheter även efter förlikningssammanträdet om det föreligger särskilda skäl. Sådana skäl föreligger om det mot bakgrund av vad som har förekommit under tvistens handläggning framstår som oskäligt att inte tillåta att den nya grunden åberopas. Detta kan vara fallet om den bevakande åberopar nya omständigheter till stöd för sin fordran eller om den anmärkningsberättigade av något annat skäl först på ett sent stadium får klart för sig betydelsen av en tidigare känd grund. De föreslagna reglerna tar sikte på att förhindra materiellt oriktiga avgöranden. Det

bör påpekas att inskränkningen berör endast sådana nya omständigheter som innebär att den rättsliga grunden för anmärkningen ändras. Andra nya omständigheter får åberopas fritt fram till dess tingsrättens handläggning av frågan avslutas.

I det andra stycket föreskrivs att åberopandet av nya grunder skall ske i samma form som enligt 9 § gäller för anmärkningen som sådan, dvs. ett krav på skriftlighet och att ändringsskriften ges in till rätten. Framförs invändningen vid förlikningssammanträdet eller vid förhandling behöver dessa formföreskrifter inte iakttas.

Den bevakande borgenären bör underrättas när en anmärkningsberättigad efter anmärkningstidens utgång vid något annat tillfälle än vid förlikningssammanträdet eller en förhandling åberopar en ny omständighet till stöd för anmärkningen. En bestämmelse om detta kan meddelas i förordning.

12 §

En borgenär får den betalnings- och förmånsrätt som han har yrkat i sin bevakning, om det inte på rätt sätt och i rätt tid har framställts någon anmärkning mot den. Att anmärkning inte har framställts hindrar dock inte att talan om återvinning väcks vid domstol.

Har ett yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, får det inte gå ut över dem som enligt lag har företräde till betalning ur viss egendom. Ett yrkande om förmånsrätt som inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är utan verkan, även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 kap. 10 § KLförslaget och 106 § KL i den av Eko-kommissionen föreslagna lydelsen.

Eftersom jag inte tar upp den av kommittén föreslagna begränsningen av förvaltarens granskning- och anmärkningsskyldighet (7 § andra stycket KLförslaget) saknar det av kommittén för motsvarande situation förordade undantaget i första stycket andra meningen aktualitet.

Som andra mening i första stycket har tagits upp en bestämmelse som innebär att förvaltaren eller en borgenär kan väcka talan vid domstol om återvinning av fordran eller förmånsrätt, trots att någon anmärkning inte har framställts. Givetvis måste dock fristerna enligt 4 kap. 20 § iakttas. Angående motiven får jag hänvisa till den allmänna motiveringen (avsnitt 2.5.7.2).

Riksskatteverket påpekar – med instämmande av kronofogdemyndigheten i Eskilstuna – att det i vissa fall finns behov av att i efterhand kunna framställa anmärkning mot en bevakad fordran. Verket tänker på sådana situationer där det efter anmärkningstidens utgång kommer till förvaltarens kännedom förhållanden som utesluter betalnings- eller förmånsrätt. Som ett exempel kan nämnas att det framkommer att borgenär i samverkan med gäldenären har bevakat en fordran som senare upplyses helt sakna rättslig grund.

Missbruk av bevakningsförfarandet av sådant kvalificerat slag torde gå att komma till rätta med i samband med att förvaltaren upprättar utdel-

ningsförslaget. Står det klart att det rör sig om en skenfordran, skall naturligtvis någon utdelning för den inte beräknas. Det kan emellertid tänkas förekomma andra situationer där det inte är lika uppenbart att utdelning inte skall förekomma. Att söka avgränsa de olika situationerna är emellertid vanskligt. Det finns risk för att man då i alltför hög grad urholkar anmärkningsförfarandets preklusiva karaktär och därmed dess effektivitet. Jag är därför inte beredd att införa en möjlighet att i efterhand framställa anmärkning mot en bevakad fordran. Om en fordran har bevakats reservationsvis får dock invändning alltjämt framställas efter anmärkningstidens utgång, i den mån det är motiverat med hänsyn till den bevakande borgenärens precisering av sin fordran. Eventuell tvist får i ett sådant läge, liksom i dag, lösas på utdelningsstadiet.

Tvist angående en bevakad fordran

13 §

Tvistefrågor som har uppkommit genom framställda anmärkningar och som inte har förlikts skall handläggas vid ett förlikningssammanträde inför rätten. Vid detta får förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan. Till sammanträdet skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningar riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

Förvaltaren skall närvara vid sammanträdet. Att han uteblir hindrar dock inte att sammanträdet genomförs. Tillsynsmydigheten har rätt att delta i sammanträdet.

Rätten skall vid sammanträdet utreda tvistefrågorna och söka åstadkomma förlikning. De närvarande som har rätt att föra talan får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med en borgenär mot vars bevakning en anmärkning har gjorts. Är både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran närvarande och kan de inte enas, gäller borgenärens mening om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 12 § KLförslaget och 108 § första–tredje styckena KL.

Som framgått tidigare föreslås att det sammanträde som avses i denna paragraf även i författningstexten benämns förlikningssammanträde.

I överensstämmelse med kommitténs förslag har nuvarande hänvisning till förlikning som träffats genom medverkan av förlikningsman fått utgå. Vidare har, också i överensstämmelse med kommittéförslaget, bestämmelsen om att den borgenär mot vars bevakning anmärkning gjorts bör inge skriftligt svaromål m.m. slopats. Bestämmelser om detta kan meddelas i förordning.

Efter påpekande av bl.a. riksskatteverket har i *andra stycket* införts en ny bestämmelse som ger tillsynsmyndigheten rätt att närvara vid ett förlikningssammanträde med rätt att yttra sig vid sammanträdet men utan talerätt. Tillsynsmyndighetens representant får inte samtidigt representera staten som borgenär i konkursen (jfr 7 kap. 26 §). Myndigheten skall av

rätten underrättas om tidpunkten för förlikningssammanträdet. Föreskrift härom har tagits upp i 8 §.

I andra stycket slås också fast att förvaltaren är skyldig att närvara vid förlikningssammanträdet. Att han inte behöver vara närvarande om han har laga förfall är självklart. Nuvarande bestämmelser om detta har därför fått utgå. Gäldenärens närvaroplikt regleras i 6 kap. 2 §.

Det *tredje stycket* är i huvudsak oförändrat. Stockholms tingsrätt efterlyser en förklaring till vad som skall innefattas i uttrycket "de närvarande". I litteraturen (Welamson, Konkursrätt, s. 533) har antagits att, förutom närvarande borgenärer, också förvaltaren och gäldenären bör inbegripas i denna krets om de är närvarande. Den som är närvarande utan talerätt inbegrips inte, t.ex. en representant för tillsynsmyndigheten. Jag vill för min del förorda att uttrycket tilläggs den innebörden.

De närvarande är behöriga att frånfalla eller inskränka anmärkningen och att ge förvaltaren i uppdrag att sluta förlikning med bevakande borgenär. Bestämmelsen har omformulerats i syfte att klargöra att förvaltaren, i den inte alls ovanliga situationen att han ensam infinner sig vid sammanträdet, kan ge sig själv uppdraget att träffa förlikning med den bevakande borgenären. Är ingen annan än den bevakande borgenären närvarande kan däremot ingen förlikning träffas. Om den borgenär mot vars bevakning anmärkning framställts uteblir kan inte heller någon förlikning träffas vid sammanträdet. Däremot kan förvaltaren i en sådan situation ges uppdraget att senare träffa förlikning med den bevakande borgenären.

14 §

Beslut enligt 13 § tredje stycket får överklagas av den som enligt 13 § första stycket är taleberättigad, om han anser att beslutet inte har tillkommit på lagligt sätt. Beslutet överklagas genom besvär till hovrätten inom två veckor från dagen för beslutet. Om inte hovrätten förordnar annat, skall beslutet gälla omedelbart.

Paragrafen överensstämmer i sak med 16 kap. 8 § första och tredje styckena KLförslaget samt 210 b § första och tredje styckena KL jämförda med 210 § KL och 21 § lagen (1964:804) om införande av rättegångsbalken.

Enligt KL har borgenärerna beslutanderätt i endast två fall. Vid förlikningssammanträdet kan de närvarande borgenärerna – gemensamt med förvaltaren och gäldenären om de är närvarande – besluta om att för alla borgenärers räkning medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med den bevakande borgenären. Borgenärerna har också rätt att genom omröstning besluta om ett av gäldenären framlagt ackordsförslag skall antas eller förkastas (se bl.a. 12 kap. 8 §).

I mitt förslag behandlas i 16 kap. vissa frågor rörande rättens handläggning och beslut i konkursärenden. Skälen till detta anges i motiveringen under rubriken till 16 kap. Däremot har reglerna om fullföljd mot borgenärernas beslut tagits upp i sitt sakliga sammanhang.

Beträffande de beslut som sålunda fattas vid sammanträdet gäller att beslutet får tillämpas omedelbart, men hovrätten kan besluta om inhibition. Beslutet får överklagas genom besvär i hovrätten. Ett beslut kan inte angripas på materiella grunder. Någon överprövning i sak kan det således inte bli fråga om.

Tiden för fullföljd är två veckor räknat från beslutet. I övrigt gäller rättegångsbalken beträffande överklagandet och rättegången i högre instans.

15 §

Tvistefrågor som inte har blivit förlikta skall prövas av rätten vid en förhandling. Rätten skall vid förlikningssammanträdet förbereda de återstående tvistefrågorna så att de kan behandlas slutligt vid förhandlingen.

Förhandlingen skall om möjligt hållas i omedelbar anslutning till förlikningssammanträdet. Om det inte sker, skall rätten sätta ut förhandlingen till en dag inom fyra veckor efter sammanträdet eller, om det finns särskilda skäl för det, senare dag. Till en sådan förhandling skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningarna riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

Paragrafen motsvaras i huvudsak av 9 kap. 13 § första stycket första meningen och 16 kap. 10 § KLförslaget. Den överensstämmer i huvudsak med 108 § fjärde stycket KL.

En följd av att konkursdomarinstitutionen slopas är att all handläggning av ett konkursärende sker hos rätten som sådan. Därmed saknas det anledning att hänskjuta en tvist om fordran i konkurs till handläggning i någon annan form. Utan att detta medför någon ändring i sak kan prövningen därför även formellt ske inom konkursärendets ram. Det räcker därför att föreskriva att återstående tvistiga fordringar skall prövas vid en förhandling.

Reglerna om tidpunkten för förhandlingen står i saklig överensstämmelse med gällande ordning. Eftersom det är rätten som leder förlikningssammanträdet, finns det garantier för att tvistefrågorna där blir ordentligt utredda. Om förlikning inte kan uppnås vid förlikningssammanträdet, åligger det också rätten att bereda de återstående tvistefrågorna så att de kan tas upp till slutlig behandling vid förhandlingen i fråga. Detta anges uttryckligen i första stycket andra meningen. Om förlikning inte uppnås, får således förlikningssammanträdet karaktären av en muntlig förberedelse.

16 §

Tvistefrågor angående fordringar som har bevakats skall prövas snarast och om möjligt avgöras på en gång. Kräver vissa fordringar längre tid för att utredas och prövas, skall rätten besluta särskilt över de tvistefrågor som kan avgöras tidigare. Beror någon borgenärs anspråk på prövningen i en särskild rättegång, får det inte fördröja avgörandet. I sådant fall skall rätten fastställa hans rätt i konkursen för det belopp som kan bli bestämt genom dom i den rättegången.

Har ett ackordsförslag tagits upp, får rättens prövning av en tvistefråga skjutas upp till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det är ändamålsenligt.

Paragrafen överensstämmer i sak med 16 kap. 11 § KLförslaget och 109 § KL.

17 §

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som sägs i 13 §, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 14 § KLförslaget och 110 § KL.

Bestämmelsen kompletterar reglerna i 13 § om förlikning vid förlikningssammanträdet. För att förlikning skall kunna träffas vid något annat tillfälle måste således alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycka till förlikningen. Detta gäller även vid förhandling som avses i 15 §.

18 §

Om ett beslut varigenom en anmärkning mot en fordran har ogillats ändras av högre rätt, gäller det även för dem som inte har sökt ändring i beslutet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 15 § KLförslaget och 114 § KL.

19 §

Genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran avgörs endast vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 16 § KLförslaget och 115 § KL.

Efterbevakning

20 §

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får en borgenär som efter bevakningstidens utgång vill anmäla en fordran eller yrka förmånsrätt skriftligen göra det på det sätt som föreskrivs i 6 §.

Som ersättning för de kostnader för kungörelse, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakningen skall borgenären till staten i förskott erlägga en avgift motsvarande tre procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 17 § KLförslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 111 § första stycket KL. Det andra stycket ersätter 111 § sista stycket KL.

Efterbevakning kan i det enhetliga förfarandet förekomma endast i de konkurser vari bevakningsförfarande har ägt rum. I konkurser utan bevakning får en borgenär göra gällande sin fordran i princip fram till dess tiden

för att framställa invändning mot utdelningsförslaget har löpt ut. Eftersom bevakningsförfarande i framtiden förutsätts äga rum betydligt mer sällan än i dag innebär det att också efterbevakningar får antas bli mer ovanliga.

Svea hovrätt ifrågasätter om det inte av lagtexten bör framgå att borgenär som efter bevakningstidens utgång vill yrka förmånsrätt för en tidigare bevakad fordran måste göra det i form av en efterbevakning. – Enligt nuvarande ordning torde i flera olika situationer krävas att kompletteringar och korrigeringar sker i form av efterbevakning. Så är till exempel fallet om borgenären vill ändra grunden för bevakningen. I praxis har vidare ansetts att ett yrkande om förmånsrätt som inte har framställts inom bevakningstiden måste ske i form av efterbevakning. I mitt förslag nämns det fallet uttryckligen i första stycket. En ändring av ett tidigare framställt yrkande om förmånsrätt kräver att efterbevakning sker.

En borgenär behöver inte efterbevaka en fordran för att den skall beaktas i ett förslag till efterutdelning, dvs. en utdelning som äger rum efter konkursens slut. Detta framgår av 11 kap. 20 §.

Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.6.3.1) föreslås nya regler för borgenärs kostnadsansvar vid efterbevakning. För närvarande gäller att borgenären svarar för samtliga kostnader som är förenade med efterbevakningen. De kostnader det kan bli fråga om är dels kostnader för kungörelse, kallelser och underrättelser med anledning av efterbevakningen och dels ersättning till förvaltare och gäldenären för inställelse vid sammanträde med anledning av efterbevakningen. Förslaget innebär att borgenärens ansvar för kostnaderna för inställelserna slopas och i övrigt begränsas till ett schabloniserat belopp, tre procent av basbeloppet. De kostnader för efterbevakningen som inte täcks av den särskilda avgiften får stanna på staten, se 14 kap. 1 § andra stycket. Kostnaderna för inställelserna betalas dock av konkursboet.

Kommittén föreslår att avgiftens storlek efter delegation bör bestämmas av regeringen. Det ligger emellertid enligt min mening ett värde i att det av konkurslagen direkt framgår vilket ansvar för kostnaderna som åvilar den efterbevakande.

21 §

När en fordran har efterbevakats, skall rätten så snart som avgiften enligt 20 § andra stycket har betalts överlämna det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till förvaltaren och efter samråd med denne bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningen,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fem veckor räknat från den dag då avgiften enligt 20 § andra stycket betalades. Förlikningssammanträdet inför rätten skall hållas inom fyra veckor från anmärkningstidens utgång.

Underrättelser om att en fordran har efterbevakats och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndighe-

ten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med såväl 9 kap. 18 § KLförslaget som 111 § andra och tredje styckena KL. Det fjärde stycket saknar dock direkt motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

I förhållande till gällande rätt har gjorts vissa redaktionella ändringar mot bakgrund av att reglerna om kungörande i konkurs har samlats i 15 kap. Dessutom föreslås att betalning av den särskilda efterbevakningsavgiften skall utgöra en förutsättning för att förfarandet skall inledas.

En remissinstans har föreslagit att det i lagen införs en uttrycklig regel om att efterbevakningen skall avvisas om inte avgiften betalas. Med anledning härav framhöll jag i samband med remissen att institutet avvisning inte brukar användas i samband med att rätten tar emot bevakningar. Eftersom en regel om att det särskilda förfarandet inte sätts i gång förrän avgiften betalats fyller samma funktion som avvisning, ansåg jag att någon avvisningsregel inte borde införas.

Enligt *lagrådet* torde emellertid rätten ha att besluta om avvisning om en borgenär efter bevakningstidens utgång bevakar en fordran och begär att hans bevakning skall anses inkommen inom rätt tid. Jag kan ansluta mig till den uppfattningen (jfr Welamson, Konkursrätt, s 522 not 2). I den situation som regleras i förevarande paragraf torde emellertid avvisning inte bli aktuell eftersom det för efterbevakning inte gäller någon bestämd tid (jfr 20 §). Bevakningshandlingarna skall inte överlämnas till förvaltaren förrän avgiften betalats. Häri ligger att efterbevakningen över huvud taget inte skall beaktas dessförinnan.

För närvarande skall kungörelse alltid utfärdas om att efterbevakning har gjorts. Mitt förslag innebär att denna kungörelse ersätts av särskilda underrättelser till borgenärerna (se i anslutning till 15 kap. 2 §). Att underrättelserna till de oprioriterade borgenärerna kan bytas ut mot kungörelse följer av 15 kap. 3 §. Även förvaltaren och gäldenären skall – i likhet med vad som i dag följer av 111 § fjärde stycket KL – erhålla sådana underrättelser. Detta nya fjärde stycke har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

Kommittén anser att det i förordning bör införas en bestämmelse som innebär att det vid utbyte av kungörelser mot särskilda underrättelser bara är de borgenärer som kan få sin rätt försämrad som skall tillställas den särskilda underrättelsen. Detta bidrar enligt Svea hovrätt till att ytterligare komplicera situationen för rätten.

I det enhetliga förfarandet förutsätts bevakning – och därmed efterbevakning – förekomma mer sällan än för närvarande. En efterbevakning blir normalt aktuell endast i sådana konkurser där även de oprioriterade fordringarna kan beräknas erhålla utdelning. I princip berör en efterbevakning därför alla oprioriterade borgenärer. Det praktiska behovet av en bestämmelse av det slag som kommittén förordar är alltså därmed i det närmaste obefintligt.

22 §

9 kap.

Utöver bestämmelserna i 20 och 21 §§ gäller beträffande efterbevakning i tillämpliga delar vad som föreskrivs om bevakning.

Om flera efterbevakningar har gjorts, skall de om möjligt handläggas gemensamt.

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 19 § KLförslaget och 111 § femte och sjätte styckena KL.

4.1.10 10 kap. Avskrivning av konkurs

10 kap.

I KL återfinns bestämmelser om avskrivning av konkurs på flera olika ställen. I 124 § KL behandlas den situationen att ingen fordran har bevakats inom bevakningstiden. Konkursen skall då avskrivas och de uppkomna konkurskostnaderna betalas av boets egendom så långt den förslår.

I 185 d § andra–fjärde styckena KL regleras den vanligaste formen för avskrivning av konkurs, nämligen avskrivning av mindre konkurs på grund av otillräckliga tillgångar. Konkursdomaren skall höra förvaltarens mening innan avskrivningsbeslutet fattas. Avskrivning kan normalt beslutas först sedan boutteckningen har beedigats. Beslutet får inte meddelas förrän förvaltaren har avgett sin förvaltaruppgift. Efter det att konkursen har avskrivits skall förvaltaren avge sin slutredovisning till tillsynsmyndigheten.

I 185 d § tredje stycket KL sägs att avskrivning under vissa förhållanden kan ske trots att boutteckningen inte har beedigats. Förutsättningen härför är att det föreligger hinder mot att boutteckningsed avläggs av gäldenären eller annan inom skälig tid och att det saknas anledning att anta att egendom skulle yppa sig genom edgången. I paragrafens fjärde stycke anges att uppkomna konkurskostnader och boets skulder skall betalas ur boets egendom samt att övrig egendom skall återställas till gäldenären.

I 186 § KL anges hur det skall förfaras då det i en ordinär konkurs befinnes att boets tillgångar inte förslår till betalning av konkurskostnaderna och boets skulder. Det föreskrivna förfarandet är mer omständligt än vid avskrivning av mindre konkurs. När förvaltaren upptäcker att boets tillgångar inte räcker till för betalning av konkurskostnaderna och skulderna skall han anmäla det till konkursdomaren. Anmälan kan göras endast av den slutlige förvaltaren. Samtidigt med denna anmälan skall förvaltaren avge redovisning för sin förvaltning.

Det föreligger inget formellt krav att boutteckningen skall ha beedigats före avskrivning. Som en följd av att den slutliga förvaltaren utses vid det första borgenärssammanträdet, varvid också boutteckningen normalt beedigas, kan det dock förutsättas att boutteckningen i de flesta fall trots allt har beedigats.

Konkursdomaren skall efter att ha hört tillsynsmyndigheten bedöma om det föreligger grund för antagandet att tillgångarna är så otillräckliga som förvaltaren har anmält. Visar sig det vara fallet, skall konkursdomaren utfärda en kungörelse och uppmana borgenärerna och gäldenären att inom en månad visa att ytterligare tillgångar finns. Uppenbaras ingen tillgång

inom den angivna tiden, skall konkursdomaren besluta om avskrivning av konkursen. Det saknas uttryckliga regler om hur det skall förfaras med boets kvarvarande egendom vid avskrivning av ordinär konkurs på grund av bristande tillgångar. Det anses emellertid att uppkomna konkurskostnader och skulder skall betalas av boets egendom och att eventuellt överskott skall återställas till gäldenären, allt i överensstämmelse med vad som gäller vid avskrivning av mindre konkurs.

I 149 § första och andra styckena KL regleras det fallet att gäldenären träffar överenskommelser med alla sina borgenärer. I en sådan situation skall konkursen läggas ned. Det är alltså då inte formellt fråga om avskrivning av konkursen. Motsvarighet till nämnda bestämmelser har i mitt förslag tagits upp i 12 kap. 1 §.

I KLförslaget har de nu refererade avskrivningsreglerna behållits i stort oförändrade. 124 § KL har tagits upp som 9 kap. 20 § KLförslaget. Bestämmelserna i 186 § KL återfinns i 10 kap. 20 § KLförslaget, vilket kapitel i övrigt behandlar utdelning i stor konkurs. Reglerna, som motsvarar 185 d § andra–fjärde styckena KL, har placerats i 14 kap. 8 § KLförslaget, alltså i det kapitel som behandlar de mindre konkurserna.

Till följd av KL:s systematiska uppbyggnad har reglerna om avskrivning av konkurs förts in på spridda håll, ofta med ganska lös anknytning till omkringliggande regler. Samma teknik har använts i KLförslaget. Inte heller det enhetliga konkursförfarandet öppnar vägen för några naturliga lösningar. Det är alltså alltjämt svårt att finna en helt naturlig placering av exempelvis reglerna om avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar.

Det synes emellertid vara ägnat att öka överskådligheten om konkurslagens bestämmelser om avskrivning samlas i ett särskilt kapitel. Jag har berört frågan i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.5). I mitt förslag har införts ett nytt 10 kap., rubricerat Avskrivning av konkurs.

Det enhetliga konkursförfarandet påkallar vissa ändringar av avskrivningsreglerna. Jag har berört även den frågan i den allmänna motiveringen. Som jag där har anfört (avsnitt 2.2.5) finns det enligt min mening inte tillräckliga skäl att behålla en möjlighet för gäldenären eller en borgenär att undvika avskrivning genom att anvisa ytterligare tillgångar.

Den egendom som återstår sedan konkurskostnaderna och skulderna har betalts skall för närvarande återställas till gäldenären. I praxis förekommer det att förvaltarna i stället betalar ut resterande medel till bäst prioriterad borgenär. I avsaknad av uttryckligt lagstöd får detta ske endast efter gäldenärens medgivande. Länsstyrelsen i Stockholms län har vänt sig mot att gäldenären i dessa fall har rätt att återfå egendomen. Länsstyrelsen föreslår att bäst prioriterad borgenär skall berättigas att utan gäldenärens samtycke erhålla egendomen och att egendomen, om borgenären inte vill ta emot den, skall förstöras, om den är av den beskaffenheten att kunna gynna oseriös verksamhet.

Frågan om hur det skall förfaras med överskottet vid avskrivning övervägdes så sent som i samband med 1979 års konkurslagsreform. Min företrädare, som erinrade om att det här alltid är fråga om tillgångar av mycket blygsamma värden, fann inte anledning att införa någon ny regel. I propositionen (1978/79:105 s. 331) angavs ytterligare skäl för ställningsta-

gandet. Bl. a. åberopades att egendomen i fråga senare finns tillgänglig för utmätning.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1) behandlat konkurslagskommitténs förslag till förenklat utdelningsförfarande i mindre konkurs. Av skäl som redovisas där anser jag att förslaget inte bör genomföras annat än när det gäller konkurser som avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar. Även om åtgärden att återlämna egendomen till gäldenären har en högst begränsad praktisk betydelse, utgör den från borgenärernas synpunkt ett mindre tilltalande inslag i det konkursrättsliga regelsystemet. Samtidigt som borgenärerna når klarhet över att de blir helt utan utdelning, återfår gäldenären egendom av konkursboet. Jag är därför beredd att nu föreslå att kvarvarande egendom vid avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar normalt skall tillställas bäst prioriterad borgenär.

Förfarandet måste rimligen vara enkelt och billigt. Detta medför att skyddet för andra borgenärers rättssäkerhet inte kan upprätthållas på samma höga nivå som annars i konkurssammanhang. Emellertid rör det sig om att överlämna små belopp eller tillgångar av ringa värde. En ytterligare garanti för att borgenärsintressena tillgodoses är att tillsynsmyndigheten måste ge sitt medgivande innan förvaltaren överlämnar medlen eller tillgången i fråga. Jag återkommer närmare till detta i specialmotiveringen till 4 §.

Det nya kapitlet innehåller fem paragrafer. I 1 § behandlas avskrivning av konkurs på grund av otillräckliga tillgångar. I 2 § anges att avskrivning i princip inte får ske förrän bouppteckningen har beedigats och förvaltaren avgett sin förvaltarberättelse. I samma paragraf anges också under vilka förhållanden en konkurs får avskrivas trots att bouppteckningen inte har beedigats. Reglerna om avskrivning av konkurs på grund av att inte någon borgenär har gjort gällande fordran i konkursen har införts i 3 §. I 4 § anges att uppkomna konkurskostnader och massaskulder skall betalas med boets egendom så långt den förslår samt hur det skall förfaras med den egendom som eventuellt återstår därefter. Slutligen anges i 5 § hur det skall förfaras när ytterligare tillgångar yppas efter det att konkursen har avskrivits.

1 §

Om rätten efter att ha hört förvaltaren finner att konkursboets tillgångar inte räcker till betalning av uppkomna och väntade konkurskostnader och andra skulder som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen.

Paragrafen överensstämmer delvis med 14 kap. 8 § första stycket första meningen KLförslaget och 185 d § andra stycket första meningen KL. Paragrafen motsvaras i viss mån också av 10 kap. 20 § KLförslaget och 186 § KL.

I 185 d § andra stycket anges som förutsättning för att avskrivning skall kunna beslutas att bouppteckningen har beedigats. Den frågan behandlas i nästföljande paragraf. Vidare anges i samma stycke av 185 d § att förvaltaren skall avge slutredovisning till tillsynsmyndigheten snarast efter av-

skrivningsbeslutet. Denna bestämmelse har tagits upp i 13 kap., vari alla regler om förvaltarens slutredovisning har sammanförts.

Enligt KLförslaget skall avskrivning av stor konkurs på grund av otillräckliga tillgångar (10 kap. 20 §) inte få aktualiseras av någon annan än förvaltaren. Rätten skall dock alltjämt självmant kunna påkalla avskrivning av mindre konkurs (14 kap. 8 § första stycket). Avskrivning enligt nu förevarande paragraf, som är tillämplig i alla konkurser, föreslås kunna påkallas också av rätten. Eftersom konkurskostnaderna kan komma att betalas av staten bör rätten bevaka att konkurser inte drivs vidare om tillgångarna inte räcker till för betalning av kostnaderna. Avskrivningsbeslutet får emellertid inte fattas förrän rätten har hört förvaltaren. Normalt kommer dock frågan om avskrivning liksom för närvarande att väckas av förvaltaren.

Avskrivning får i princip ske när som helst under konkursen. Tillräckligt underlag för bedömningen av boets förmåga att bära kostnaderna för förfarandet finns dock i allmänhet inte förrän en bouppteckning har upprättats. Avskrivning bör vidare inte beslutas före edgångssammanträdet. Detta gäller även om det finns goda skäl att anta att bouppteckningen inte kommer att kunna beedigas.

Enligt 186 § KL får konkursdomaren inte utfärda kungörelse i anledning av förvaltarens anmälan om boets otillräckliga tillgångar förrän tillsynsmyndighetens mening har inhämtats. Däremot behöver inte tillsynsmyndigheten höras innan mindre konkurs avskrivs enligt 185 d § KL. Det saknas enligt min mening tillräckliga skäl för att nu införa en generell skyldighet för rätten att i alla konkurser höra tillsynsmyndigheten innan avskrivning beslutas. En sådan ordning skulle innebära ett merarbete för rätten som i de flesta fall skulle vara meningslöst.

Det sagda utesluter naturligtvis inte att tillsynsmyndigheten kan tillföra frågan värdefulla synpunkter. Myndigheten kan exempelvis framlägga goda skäl för att förvaltaren bör göra en fördjupad brottsutredning eller en fullständig revision av gäldenärens bokföring. Jag anser emellertid att systemet i sig ger tillsynsmyndigheten tillfredsställande möjligheter att under hand framföra sina synpunkter till rätten. Det bör också kunna antas att rätten finner det naturligt att informellt ta kontakt med tillsynsmyndigheten, om det finns anledning till tvekan huruvida avskrivning bör ske.

2 §

Konkursen får inte avskrivas enligt 1 § förrän bouppteckningen har beedigats och förvaltaren har fullgjort vad som åligger honom enligt 7 kap. 15 §.

Om det finns något hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller någon annan inom skälig tid och om det saknas anledning att anta att det genom edgången skulle visa sig att tillgångar finns till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, får konkursen avskrivas trots att edgången inte har fullgjorts.

Paragrafen har sin motsvarighet i 14 kap. 8 § första och andra styckena KLförslaget samt 185 d § andra och tredje styckena KL.

I paragrafen anges när beslut om avskrivning av konkurs på grund av

otillräckliga tillgångar får fattas. Bestämmelserna i andra stycket är tillämpliga i alla konkurser och inte som i dag bara i mindre konkurser.

Av paragrafens första stycke framgår att konkursen inte får avskrivas förrän förvaltaren har avgett förvaltarberättelse enligt 7 kap. 15 §. Till skillnad mot vad som gäller i dag behöver förvaltaren inte längre i berättelsen ange sina misstankar om gäldenärsbrott eller om förfaranden som kan medföra näringsförbud annat än om anmälan gjorts till åklagare. I stället skall förvaltaren i samband med slutredovisningen ange vilka åtgärder han har vidtagit för att efterforska sådana brott eller förfaranden samt resultatet av dessa efterforskningar (7 kap. 17 §).

3 §

Om någon fordran inte görs gällande och inte heller kan antas komma att göras gällande, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen. Om rätten har beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, får konkursen avskrivas först efter bevakningstidens utgång.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 20 § första stycket KLförslaget och 124 § första stycket KL.

Om tillgångarna förslår till betalning av konkurskostnader och massafordringar men inga borgenärer anmäler eller bevakar fordringar, är konkursförfarandet inte längre meningsfullt och bör därför avslutas snarast.

Enligt gällande rätt kan avskrivning i den nu avsedda situationen förekomma endast i ordinära konkurser. Inte heller i KLförslaget har förts in några motsvarande bestämmelser för mindre konkurser. Det kan emellertid inte uteslutas att det också i en mindre konkurs kan inträffa att inte någon borgenär påkallar utdelning i konkursen för sin fordran. Skälet för detta kan då vara detsamma som motiverar regleringen i 124 § KL, nämligen att gäldenären har förnöjt samtliga sina fordringsägare. Den nu förevarande paragrafen har därför gjorts tillämplig i alla konkurser. Har rätten beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, måste givetvis bevakningstidens utgång avvaktas. Däremot finns det ingen anledning att formellt kräva att boupptecknigen har beedigats eller att förvaltarberättelse har avgetts.

I en konkurs utan bevakning kan det vara förenat med praktiska svårigheter för förvaltaren att konstatera att samtliga borgenärer verkligen avstår från att påkalla utdelning i konkursen. Förvaltaren måste kontrollera att samtliga kända borgenärer är införstådda med att konkursen avskrivs. Det räcker alltså inte att borgenärer har underlåtit att höra av sig.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf uttalat följande. En borgenär som har gjort gällande en fordran kan sedermera återkalla sitt krav på utdelning, varvid fordringen alltså inte längre görs gällande. Den i lagtextens första mening använda participformen skulle kunna föranleda tvekan huruvida i en sådan situation konkursen kan avskrivas. En fordran har ju en gång gjorts gällande. En sådan tvekan bör undvikas. Samtidigt bör i lagtexten ges uttryck för vad som sägs i specialmotiveringen om att

förvaltaren måste vara aktiv för att ta reda på om någon fordran kan tänkas bli gjord gällande.

Paragrafen har utformats i enlighet med vad lagrådet sålunda har uttalat.

4 §

Om det återstår tillgångar i boet när förvaltaren har betalt konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, skall han

1. om det i fall som avses i 1 § står klart hur kvarvarande tillgångar skall fördelas och om tillsynsmyndigheten medger det, tillställa berättigad borgenär vad som tillkommer denne,
2. i övriga fall återställa egendomen till gäldenären.

Paragrafen motsvarar närmast 9 kap. 20 § andra stycket, 14 kap. 8 § tredje stycket och, i viss mån, 14 kap. 13 § första stycket KLförslaget samt 124 § andra stycket och 185 d § fjärde stycket KL.

Enligt KL gäller att när en mindre konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar eller en ordinär konkurs avskrivs på grund av underlåten bevakning, förvaltaren skall betala de uppkomna konkurskostnaderna och konkursboets skulder av boets egendom så långt den förslår. Även om KL inte innehåller någon uttrycklig regel om detta anses detsamma gälla vid avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar. Den egendom som därefter kan återstå skall tillställas gäldenären.

Om avskrivning sker på grund av otillräckliga tillgångar enligt 1 § kan den situationen uppkomma att tillgångarna väl räcker till för att betala de dittills upplupna konkurskostnaderna men däremot inte till kostnaderna för ett utdelningsförfarande. I det läget skall förvaltaren sedan konkursen har avskrivits för närvarande återställa kvarvarande egendom till gäldenären. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.1) och under kapitelrubriken redovisat skälen för att kvarvarande egendom normalt bör tillställas berättigade borgenärer. I punkt 1 har tagits upp en regel härom.

Eftersom överlämnandet inte är att jämställa med utdelning har förfarandet inte förenats med krav på offentliggörande som skydd för övriga borgenärers intressen. Ett sådant krav skulle medföra att kostnaderna för förfarandet ökade, vilket i sin tur skulle innebära att de medel som kan överlämnas minskar och själva syftet med ändringen därmed gå förlorad. Visst skydd för övriga borgenärer måste dock uppställas.

En första förutsättning är att det skall stå klart hur kvarvarande medel skall fördelas. Detta innebär att det endast i undantagsfall kan förekomma att annan borgenär än en borgenär med förmånsberättigad fordran kan komma i fråga som mottagare av medlen. Om det i konkursen endast förekommer borgenärer med oprioriterade fordringar måste förvaltaren skaffa sig kännedom om dem och om deras fordringar. Detta kan förutsättas dra sådana kostnader att det därefter inte återstår något att fördela mellan dem. Det kan emellertid förutsättas att det i normalfallet är en förmånsberättigad borgenär eller ett par borgenärer med samma förmånsrätt som är bäst berättigade.

Ofta torde borgenären inte vara särskilt intresserad av att överta egendo-

men som sådan. Om han är det och det heller inte föreligger några problem med värderingen av tillgången, finns det inget som hindrar att egendomen i fråga överlämnas. Om en försäljning skulle visa sig medföra höga kostnader saknas det också anledning att försöka sälja egendomen eftersom det här alltid måste vara fråga om tillgångar till ett mycket begränsat värde. Om inte heller bäst berättigad borgenär är intresserad av att överta egendomen och kostnaderna för en försäljning skulle överstiga eller motsvara egendomens värde, bör i stället egendomen enligt punkt 2 överlämnas till gäldenären.

Det är i första hand förvaltaren som bedömer om förutsättningarna för att tillgripa det nu ifrågavarande förfarandet föreligger. Som en kontroll av att förvaltaren inte har missbedömt situationen uppställs som ett krav att tillsynsmyndigheten lämnar sitt medgivande. Myndigheten bör bevaka att det verkligen står klart vilken borgenär som är bäst berättigad och att förfarandet i övrigt är försvarligt.

En konkurs vari det nu beskrivna förfarandet tillgrips avslutas formellt med avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar. En borgenär som anser att gottgörelsen i stället hade bort tillkomma honom har möjlighet att föra talan mot avskrivningsbeslutet (jfr dock vad som sägs nedan).

Överlämnandet till borgenären bör givetvis dokumenteras exempelvis i förvaltarens slutredovisning. Detta har nämligen betydelse om ytterligare tillgångar senare yppas och efterutdelning skall ske. Den borgenär som har tillställts egendom eller medel enligt denna paragraf bör i det sammanhanget behandlas som om han har erhållit utdelning i konkursen. Det är av det skälet också viktigt att förvaltaren, om borgenären tillställs egendom, anger vilket värde som har åsatts egendomen.

I och med att konkursen i fråga avslutas genom avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar bör förvaltarens arvode normalt utgå enligt taxa även om borgenär tillställts egendom med stöd av denna paragraf. Om det har uppkommit ett särskilt omfattande merarbete får avvikelse från taxan ske under de i taxan angivna förutsättningarna.

Det måste särskilt uppmärksammas att förslaget inte medger att förfarandet får tillgripas om tillgångarna förslår till att betala kostnaderna för ett utdelningsförfarande. Detta kan medföra att en större bobehållning lämnar mindre över för utdelning till borgenärerna. Detta är emellertid en effekt som det inte går att komma ifrån. Även om konsekvenserna i gränsfallen kan tyckas bli orättvisa, får förfarandet enligt punkt 1 inte tillämpas annat än i de avsedda situationerna. Detta förhållande bör tillsynsmyndigheterna ägna särskild uppmärksamhet åt vid bedömningen av om förfarandet skall få tillämpas.

Om en borgenär inte tillställs tillgång i enlighet med vad som nu har sagts skall egendomen i fråga återlämnas till gäldenären. Någon försäljning av egendomen skall alltså inte förekomma inom ramen för konkursförfarandet. Detsamma gäller om konkursen avskrivs enligt 3 §, dvs. därför att ingen borgenär har gjort någon fordran gällande i konkursen. Detta framgår av utformningen av punkt 2.

Lagrådet har i anslutning till denna paragraf uttalat bl. a. följande.

"Tanken bakom paragrafens punkt 1 är att, när konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, den situationen kan föreligga att tillgångarna räcker till för att betala dittills upplupna konkurskostnader men inte till kostnaderna för ett utdelningsförfarande och att i den situationen föreliggande 'överskott' under närmare angivna förutsättningar skall tillställas 'berättigad borgenär' i anslutning till konkursens avskrivning. Av specialmotiveringen framgår att därvid företrädesvis beräknas komma i fråga att förvaltaren – utan realisering – överlämnar tillgångarna som sådana till bäst berättigad borgenär (ev. till flera likaberättigade borgenärer), om sådan borgenär har intresse därav. Konsekvensen synes fordra att, om bäst berättigad borgenär avböjer att överta de överskjutande tillgångarna, erbjudandet om övertagande får gå vidare till näst bäst berättigade borgenär och så vidare i turordning. Kostnadsaspekten sätter dock naturligen en gräns för hur långt man bör gå på denna linje. Lagtexten lägger inte hinder i vägen för en tillämpning av nu angiven innebörd.

Senare i specialmotiveringen framgår att en borgenär, som anser att överskottstillgångarna bort tillkomma honom – i eller utan konkurrens med annan borgenär – men att han oriktigt förmenats detta, såsom enda remedium skall ha möjlighet att föra talan mot rättens avskrivningsbeslut. Detta remedium är emellertid inte effektivt – avskrivningsbeslutet kan ju i sig vara helt korrekt utifrån de förutsättningar som kapitlets 1 och 2 §§ anger för rättens prövning. Tänkbara remedier synes i stället vara att den förorättade borgenären väcker talan mot sin konkurrent om bättre rätt till egendomen eller skadeståndstalan mot förvaltaren. Problemet torde få ringa praktisk betydelse."

Jag instämmer i vad lagrådet anfört beträffande tänkbara möjligheter för en borgenär att reagera mot att förvaltaren överlämnat egendom enligt denna paragraf till annan borgenär. Inte heller lagrådets uttalanden i övrigt ger anledning till någon erinran från min sida.

5 §

Om ny tillgång blir känd efter det att konkursen har avskrivits enligt 1 §, skall 11 kap. 19–21 §§ gälla i tillämpliga delar.

Paragrafen är ny och har tagits upp efter förslag av *lagrådet*.

Paragrafen tar sikte på den situationen att det efter det att konkursen har avskrivits visar sig att det fanns ytterligare tillgångar. Det är naturligt att tillgångarna i den situationen görs till föremål för efterutdelning. Den omständigheten att konkursen avslutades med avskrivning kan vara ett skäl för att upprätta och kungöra ett förslag till efterutdelning. Om de nya tillgångarna inte förslår att betala kostnaderna för förfarandet, tillämpas dock 11 kap. 21 § andra stycket.

4.1.11 11 kap. Utdelning

I 6 kap. KL finns bestämmelser som på olika sätt har anknytning till utdelning i ordinär konkurs. Reglerna kan grovt sett indelas i två skilda grupper. Den ena gruppen avser regler som tar sikte på att ange det belopp för vilket utdelningen skall beräknas för olika fordringar. Dessa bestämmelser återfinns i 133–136 §§ och 138–140 §§ KL. Bestämmelser av den typen har i mitt förslag tagits upp i 5 kap.

Den andra gruppen utgörs av regler som bestämmer själva förfarandet vid utdelning och om lyftning av utdelningsmedel. Dessa regler har samlats i förevarande kapitel, vilket motsvarar 10 kap. KLförslaget.

Enligt 126 § fjärde stycket KL skall i ordinär konkurs slututdelning ske sedan all boets egendom har förvandlats till pengar. När förslaget till slututdelning blir tillgängligt för granskning, anses konkursen avslutad (146 § första stycket KL). Blir medel tillgängliga därefter, skall även dessa delas ut (148 § KL), s.k. efterutdelning.

Utdelning i ordinär konkurs tillgår så att förvaltaren upprättar ett utdelningsförslag. Han skall kungöra att förslaget har upprättats och den tidpunkt från vilken förslaget finns tillgängligt för granskning. Den som vill klandra utdelningsförslaget skall anmäla det hos konkursdomaren inom trettio dagar från det förslaget först var tillgängligt för granskning enligt kungörelsen. Om förslaget klandras, skall konkursdomaren sätta ut en dag för målets handläggning vid rätten och kungöra den sålunda bestämda tidpunkten.

Reglerna om utdelning i mindre konkurs återfinns i dag i 185 e–g §§ KL. Även i mindre konkurs skall förvaltaren upprätta ett utdelningsförslag. Förslaget skall ges in till konkursdomaren, som kungör att förslaget har upprättats. Den som anser att utdelningsförslaget innehåller någon felaktighet skall inom två veckor hos konkursdomaren framföra invändning mot förslaget, men konkursdomaren prövar också självmant att förslaget inte innehåller fel eller brister som inverkar på någons rätt. Konkursdomaren kan, om han finner att förslaget bör ändras, antingen själv ändra förslaget och därefter fastställa utdelning i konkursen eller återförvisa förslaget till förvaltaren. Konkursdomarens prövning kan givetvis också leda till att utdelning fastställs i enlighet med förslaget.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.6) uttalat att ett enhetligt utdelningsförfarande enligt min mening bör bygga på utdelningförfarandet i mindre konkurs. Förfarandereglerna i detta kapitel har utformats i enlighet härmed. Förfarandet har dock byggts ut med en möjlighet för rätten att hålla förhandling för prövning av en invändning mot ett utdelningsförslag. Samordningen av de båda nuvarande utdelningsförfarandena kräver också en särregel som förhindrar att en borgenär, om bevakningsförfarande har ägt rum, gör gällande en ny fordran genom invändning mot utdelningsförslaget. Bestämmelsen har tagits upp i 7 §.

Utdelning kan i ordinär konkurs under vissa förutsättningar ske även innan all boets egendom har förvandlats till pengar (interimsutdelning). Bestämmelser härom finns i 126 § andra och tredje styckena KL. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.3) närmare redogjort för dessa bestämmelser.

Vid sidan av denna utdelningsform ger KL möjlighet för förvaltaren att i ordinär konkurs medge förmånsberättigade borgenärer förskottslyftning, om det finns medel tillgängliga. Bestämmelser om detta finns i 143–145 §§ KL. Förskottslyftning förutsätter att borgenären gör framställning därom. Har förskottslyftning förekommit, skall den redovisas i ett senare utdelningsförslag. Den som lyfter i förskott är i princip skyldig att ställa borgen.

I praktiken har förskottslyftning ersatts av ett oreglerat förfarande, benämnt underhandsutdelning. Det innebär att förvaltaren självmant tillställer en borgenär medel när det är lämpligt med hänsyn till konkursboets ställning. Säkerhet brukar i allmänhet inte krävas.

Någon motsvarighet till interimsutdelning eller förskottslyftning finns inte för mindre konkurs.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.3) förordat att instituten interimsutdelning och förskottslyftning slås samman till ett nytt institut, benämnt förskottsbetalning. Sådan betalning kan enligt mitt förslag förekomma i alla konkurser. Förslaget innebär att det under konkursen kan förekomma utdelning vid endast ett tillfälle, nämligen i samband med att konkursen avslutas.

Reglerna om förskottsbetalning tar sikte på tiden innan ett utdelningsförslag har upprättats. Såväl KL som KLförslaget innehåller därutöver regler om när utbetalning av utdelningsmedel får ske. Dessa regler förutsätter alltså att ett utdelningsförslag har upprättats.

I fråga om utbetalning av utdelningsmedel är huvudregeln i ordinär konkurs att en borgenär får lyfta medel som tillagts honom i utdelningsförslaget sedan klandertiden löpt ut utan att klander anställts. Borgenären får lyfta medel även före klandertidens utgång, men måste då ställa säkerhet. Detsamma gäller om klander har anställts, men beslutet i klandermålet ännu inte har vunnit laga kraft. Reglerna om detta finns i 141 § KL, som också upptar bestämmelser för mer speciella fall.

I mindre konkurs är regleringen enklare. Enligt 185 g § KL skall förvaltaren tillställa borgenärerna de medel som tillkommer dem sedan beslutet om fastställelse av utdelningen har vunnit laga kraft. Någon formell möjlighet att dessförinnan lyfta medlen finns inte.

I mitt förslag har reglerna om utbetalning av utdelningsmedel samordnats. KL:s regler om utbetalning i ordinär konkurs har i stort utan saklig ändring tagits upp i förslaget. Detta innebär att reglerna blir tillämpliga i alla konkurser.

Kommittén har föreslagit att ett formlöst utdelningsförfarande, som nu tillämpas ganska allmänt, skall regleras i konkurslagen. Utmärkande för detta förfarande är att förvaltaren delar ut medel till de bäst prioriterade borgenärerna utan att upprätta något utdelningsförslag. Förfarandet är särskilt vanligt vid efterutdelning, då förvaltaren normalt har tillgång till en prioriteringslista i form av ett tidigare upprättat och fastställt utdelningsförslag. Enligt KLförslaget skall förvaltaren anmäla hos rätten att utbetalning har skett. Utdelningen skall därmed anses fastställd. Någon kungörelse behöver inte utfärdas. Borgenär får inom en månad därefter påkalla rättslig prövning av utbetalningen.

Jag har behandlat detta förslag i den allmänna motiveringen (avsnitt

2.7.1). Av skäl som anges där har kommitténs förslag om ett förenklat utdelningsförfarande tagits upp i mitt förslag endast i en modifierad form. För det fallet att en konkurs avskrivs enligt 10 kap. 1 § återfinns en motsvarighet till kommittéförslaget i 10 kap. 4 §. Vidare har en motsvarande möjlighet till formlös utbetalning införts vid efterutdelning (se den allmänna motiveringen avsnitt 2.7.2).

KL torde utgå från att bouppteckningsed skall ha avlagts innan konkursen får avslutas. En uttrycklig bestämmelse om detta finns dock endast såvitt gäller avskrivning av mindre konkurs på grund av bristande tillgångar (185 d § andra stycket). Undantag görs dock för det fallet att det föreligger hinder mot att gäldenären inom skälig tid avlägger bouppteckningsed. Om det saknas anledning att anta att det genom edgång skulle yppas tillgång till betalning av konkurskostnaderna och massagäld, får konkursen avskrivas trots att edgångsskyldigheten inte har fullgjorts (185 d § tredje stycket). Motsvarande bestämmelser återfinns i mitt förslag i 10 kap. 2 §.

En remissinstans – Stockholms tingsrätt – anser att det finns ett praktiskt behov av att kunna avsluta en tillgångskonkurs med utdelning trots att gäldenären inte har avlagt bouppteckningsed. Jag delar den uppfattningen. Det är inte acceptabelt att konkursgäldenären genom att hålla sig undan eller på annat sätt göra sig oåtkomlig för tvångsåtgärder kan förhindra att boet avvecklas på avsett sätt. Enligt mitt förslag krävs därför inte att gäldenären har avlagt bouppteckningsed för att konkursen skall kunna avslutas med utdelning.

När det är fråga om avskrivning av konkurs på grund av bristande tillgångar krävs – i huvudsaklig överensstämmelse med gällande rätt – att edgångsskyldigheten först har fullgjorts. Anledningen är bl.a. att avskrivning förutsätts ske huvudsakligen i gäldenärens intresse. Undantag får göras under samma förutsättningar som i dag (10 kap. 2 §).

I konkurser där utdelning blir aktuell får det i första hand ankomma på förvaltaren att bedöma om konkursen skall kunna avslutas trots att bouppteckningsed inte har avlagts. Självfallet bör detta inte ske förrän förvaltaren kan anses ha uttömt sina möjligheter att framtvinga en edgång. Någon särskild lagreglering om detta anser jag inte behövlig.

Förevarande kapitel har disponerats på följande sätt. I 1–3 §§ upptas bestämmelser om när utdelning skall ske. Utdelningsförslaget regleras i 4 §. Regler om själva utdelningsförfarandet finns i 5–8 §§. Bland dessa paragrafer återfinns också reglerna om prövningen av utdelningsförslaget. I 9–13 §§ finns regler om utbetalning av utdelningsmedel som tillagts borgenärerna i ett utdelningsförslag och om preskription av utdelningsrätten. Reglerna om förskottsbetalning har samlats i 14– 17 §§. I 18 § anges när en konkurs skall anses avslutad. Reglerna om efterutdelning återfinns i 19–21 §§. Slutligen har, på förslag av *lagrådet*, de nuvarande bestämmelserna i 145 a § KL om underrättelser då utdelning sker på ett företagshypoteksbrevs belopp tagits upp i 22 §.

1 §

Om konkursen inte avskrivs, skall boets pengar, i den mån medlen inte går åt till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, delas ut till borgenärerna i den ordning som föreskrivs i detta kapitel. Utdelningen skall äga rum i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna.

Paragrafen motsvarar närmast 14 kap. 9 § första och andra meningarna KLförslaget och 185 e § första stycket första och andra meningarna KL. Den motsvaras också i viss mån av 10 kap. 1 § första stycket KLförslaget och 125 § KL.

De två normala sätten att avsluta en konkurs är antingen avskrivning eller utdelning. I 10 kap. 4 § regleras den utbetalning som kan bli aktuell i samband med att en konkurs avskrivs. Att en konkurs i vissa fall kan avslutas också genom frivillig uppgörelse eller ackord framgår av 12 kap. mitt förslag. Den utbetalning som då kan bli aktuell regleras i 12 kap.

När en konkurs inte avskrivs och inte heller nedläggs på grund av frivillig uppgörelse eller ackord, skall utdelningen ske enligt reglerna i detta kapitel. Det belopp som skall delas ut är vad som återstår sedan konkurskostnaderna och de skulder som boet ådragit sig har betalts. Utdelningen skall ske i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna. Denna rätt bestäms genom andra regler i konkurslagen, främst 5 kap., och av bestämmelserna i förmånsrättslagen.

2 §

Utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Om egendom i sådana fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 § andra stycket inte har blivit såld, utgör det inte hinder för utdelning. Har bevakningsförfarande ägt rum, får utdelning inte ske förrän den enligt 9 kap. 8 § bestämda anmärkningstiden har gått ut och, om anmärkning har framställts, förlikningssammanträde har hållits.

Paragrafen motsvarar i viss mån 10 kap. 1 § andra stycket och 2 § fjärde stycket och 14 kap. 9 § tredje meningen KLförslaget samt 125 §, 126 § fjärde stycket och 185 e § första stycket tredje meningen KL.

I paragrafen anges när utdelning skall ske. Enligt mitt förslag skall utdelning förekomma bara en gång, nämligen vid konkursens slut. Utdelning av tillgångar som blir tillgängliga för utdelning efter konkursens slut kan emellertid ske genom efterutdelning enligt 19–21 §§. Betalningar till borgenärerna före konkursens slut får ske i form av förskottsbetalningar enligt reglerna i 14–17 §§, men dessa betalningar har inte karaktären av utdelning. Betalningarna skall i stället alltid senare regleras i det utdelningsförslag som upprättas inför konkursens avslutning.

Huvudregeln är liksom för närvarande att utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Den närmare tidpunkten för utdelning bestäms av förvaltaren. Detta får anses ligga inom förvaltarens allmänna kompetens och torde inte kräva författningsregle-

ring. Om förvaltaren försummar att verkställa utdelning när förutsättningarna föreligger, kan ytterst frågan om hans entledigande enligt 7 kap. 5 § aktualiseras. Borgenär är berättigad att påkalla förskottsbetalning och kan enligt 17 § få den saken prövad av rätten.

Enligt riksskatteverket (RSV) kan det i vissa fall vara mer förmånligt för boet att tillskifta en borgenär annat än pengar och RSV föreslår att det öppnas en möjlighet för förvaltaren att föranstalta om utdelning trots att all egendom inte har förvandlats till pengar. Jag vill med anledning härav framhålla att reglerna i denna paragraf inte bör uppfattas så att det enligt konkurslagen föreligger ett oavvisligt krav på att borgenärerna alltid måste tillskiftas pengar. Paragrafens innebörd är att förvaltaren i princip inte får vänta med utdelningen sedan all egendom har förvandlats till pengar.

Av 8 kap. 1 § framgår att förvaltaren skall sträva efter att förvandla all boets egendom till pengar. Om det i enskilda fall är förenligt med boets intressen att egendom i stället för att säljas tilldelas en utdelningsberättigad borgenär som avräkning på vad denne har att fordra som utdelning föreligger i och för sig inte något hinder häremot, förutsatt givetvis att borgenären hellre vill ta betalt på det sättet och att värderingsfrågan inte är oklar. *Lagrådet* har i anslutning härtill påpekat att det i den situationen får anses vara fråga om en försäljning av egendomen mot en köpeskilling som helt eller delvis erläggs genom avräkning på vad som tillkommer borgenären som utdelning. Av detta följer att en överlåtelse till borgenären är underkastad de regler om försäljning av konkursboets egendom som uppställs i 8 kap. – *Jag* instämmer i lagrådets uttalande.

I remissen framhöll jag att det inte föreligger något hinder mot att förvaltaren avvaktar med försäljningen av viss egendom till efter konkursens slut om det finns anledning att anta att betydligt bättre pris då kan uppnås. *Lagrådet* ifrågasätter om ett sådant förfarande är förenligt med den utformning som lagtexten har erhållit. Enligt *min mening* lägger lagtexten inte något direkt hinder i vägen för ett sådant förfarande, om det i undantagsfall kan vara motiverat att vänta med försäljningen av viss egendom. Lagtexten föreskriver skyldighet för förvaltaren att dela ut medlen när all egendom har förvandlats till pengar men medger samtidigt att utdelning sker dessförinnan. Jag är dock medveten om att de extra kostnader som är förenade med en ytterligare utdelning gör en sådan ordning olämplig i de flesta fall.

Från huvudregeln att förvaltaren skall föranstalta om utdelning så snart boets egendom har realiserats görs liksom för närvarande undantag för det fall att försäljning enligt 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 kap. 8 § andra stycket inte har ägt rum. I det förra lagrummet avses det fallet att fast egendom tillhörig boet blivit osåld. I det senare lagrummet behandlas motsvarande situation beträffande registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg.

Utdelning kan äga rum även om inte alla frågor med anknytning till konkursen har slutligt avgjorts (jfr 10 § andra stycket och 18 §). Sålunda skall utdelning ske även om tvist angående en fordran i konkurs pågår. Inte heller en pågående rättegång som kan medföra att boet tillförs ytterligare egendom utgör hinder mot utdelning. Detsamma gäller tvister angående underhåll till gäldenären.

För närvarande brukar förslag till slututdelning inte framläggas förrän förvaltarens arvode har fastställts och beslutet vunnit laga kraft. Enligt mitt förslag skall arvodesfrågan prövas samtidigt med utdelningsförslaget (14 kap. 9 §). Den omständigheten att arvodesfrågan ännu inte har avgjorts utgör således inte något hinder mot att utdelningsförslag upprättas.

Paragrafen avslutas med en regel som anger vid vilken tidpunkt utdelning tidigast får ske när bevakningsförfarande har anordnats. Regleringen står i principiell överensstämmelse med vad som i dag gäller i ordinär konkurs. Har bevakningsförfarande anordnats, får utdelning aldrig äga rum före anmärkningstidens utgång. Om anmärkning framställs, får utdelning vidare inte äga rum förrän förlikningssammanträdet har hållits. Däremot hindrar inte efterbevakning att utdelning äger rum.

3 §

När ett ackordsförslag är under prövning, får förvaltaren vänta med utdelning till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det motiveras av förslaget.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 3 § KLförslaget och 127 § KL.

Paragrafen är tillämplig endast i konkurs vari bevakningsförfarande äger rum. Ackord i konkurs kan nämligen förekomma endast i konkurs vari bevakningsförfarande har anordnats. I paragrafen ges förvaltaren möjlighet att vänta med utdelningen till dess ackordsfrågan har avgjorts trots att förutsättningar för utdelning i övrigt föreligger. I en sådan situation torde vanligen förutsättningar föreligga för förvaltaren att genom förskottsbetalningar tilldela de förmånsberättigade borgenärerna medel för sina fordringar. Den omständigheten att ackordsförfarandet inte har avslutats bör emellertid normalt utgöra ett sådant särskilt skäl som enligt 15 § andra stycket föranleder att förskottsbetalning inte bör ske till oprioriterade borgenärer trots att tillgångarna uppenbarligen räcker till betalning av tio procent av deras fordringar.

Eftersom utdelning förutsätts äga rum endast vid ett tillfälle under konkursen är det inte möjligt att successivt dela ut boets medel. Uttrycket "i den mån" har därför ändrats till "när".

Utdelningsförfarandet

4 §

När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett förslag till utdelning. Förvaltaren skall då beakta alla de fordringar och förmånsrätter som dittills har bevakats eller efterbevakats i konkursen eller, när bevakning inte har behövts, de fordringar och förmånsrätter som dittills har gjorts gällande eller annars är kända för förvaltaren.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,
2. den förmånsrätt som följer med fordringen och
3. den utdelning som belöper på fordringen.

I förslaget skall också anges om det föreligger någon sådan omständighet som enligt 10 § andra eller tredje stycket medför inskränkning i borgenärens rätt att lyfta den utdelning som belöper på fordringen eller om det har betalts ut medel i förskott.

Till förslaget skall bifogas en redogörelse för förvaltningen av den egendom för vilken medel avsedda till utdelning har flutit in. Av redogörelsen skall framgå hur mycket som genom försäljning eller på annat sätt har flutit in för egendomen samt, om inte hela detta belopp enligt förslaget delas ut, för vilka andra ändamål återstoden har tagits i anspråk. Om medel som delas ut har flutit in för egendom vari särskild förmånsrätt har funnits, skall uppgifterna lämnas särskilt för den egendomen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 4 § och 14 kap. 10 § KLförslaget samt 128 § och 185 e § andra stycket KL.

Som andra mening i första stycket har lagts till en bestämmelse som närmast motsvarar 10 kap. 9 § första stycket KLförslaget och 132 § första stycket KL. Bestämmelserna tar där sikte på fordringar som har efterbevakats. I 132 § KL anges noggrant hur utdelning skall beräknas för sådana fordringar i ett utdelningsförslag.

Innebörden av dessa bestämmelser är att utdelning skall beräknas för fordringen på vanligt sätt trots att den efterbevakats, om kungörelse av utdelningsförslaget ännu inte hunnit utfärdas (132 § första stycket). Har kungörelse utfärdats, har borgenären visst företräde till medel som skall fördelas i ett nytt utdelningsförslag. Han får då utdelning av dessa medel, så långt de förslår, för vad han skulle ha fått om han bevakat i rätt tid. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer dela på vad som eventuellt återstår (132 § andra stycket). Den nu föreslagna bestämmelsen ersätter 132 § första stycket KL men är mer allmänt hållen. Den är tillämplig i alla konkurser. Om bevakningsförfarande har ägt rum innebär bestämmelsen att en efterbevakad fordran skall tas upp i utdelningsförslaget även om anmärkningstiden inte har löpt ut. Däremot får borgenären inte lyfta den utdelning som belöper på fordringen förrän anmärkningstiden har gått ut (se vidare 10 §).

Kungörelsen av utdelningsförslaget har inte längre betydelse för frågan om en fordran skall tas med i utdelningsförslaget eller inte. Praktiskt sett blir i konkurser utan bevakning förvaltarens kännedom om fordringens existens avgörande. Det är bl.a. därför viktigt att förvaltaren på lämpligt sätt dokumenterar uppgiften om den dag då han formellt upprättar utdelningsförslaget.

Om bevakningsförfarande inte har ägt rum görs fordringarna gällande formlöst. Det är alltså fullt tänkbart att en borgenär gör sin fordran gällande på ett mycket sent stadium av konkursen. Av den föreslagna bestämmelsen följer att alla fordringar som har gjorts gällande då förvaltaren upprättar förslaget skall beaktas i detta. Fordringar kan emellertid komma i fråga för utdelning även om de görs gällande först därefter. Som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.6) kan, om bevakningsförfarande inte har anordnats, fordringar göras gällande genom att invändning framställs mot ett utdelningsförslag. Godtas invändningen, får utdelningsförslaget i allmänhet återförvisas till förvaltaren, se 7 § tredje stycket.

Har däremot bevakningsförfarande ägt rum i konkursen går rätten till

utdelning ur de medel som skall fördelas genom det aktuella utdelningsförslaget förlorad, om efterbevakning sker först efter det att förslaget har upprättats. Detta följer av 7 § andra stycket.

En motsvarighet till 132 § andra stycket KL har tagits upp som tredje stycke i 20 §.

På förslag av *lagrådet* har första stycket andra meningen formulerats om i förhållande till det remitterade förslaget. Genom den nya formuleringen klargörs att förvaltaren när han upprättar utdelningsförslaget skall beakta alla för honom kända fordringar och förmånsrätter, oberoende av yrkande härom från borgenärernas sida. Enligt lagrådet är det självklart att förvaltaren bortser från en fordran som är känd för förvaltaren men som borgenären uttryckligen har avstått från att göra gällande. Vidare framgår bättre när en efterbevakning senast måste göras (se 7 § andra stycket).

5 §

När ett utdelningsförslag har upprättats, skall förvaltaren genast skicka förslaget med bifogad förvaltningsredogörelse till rätten och tillsynsmyndigheten.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 5 § första stycket och 14 kap. 11 § första stycket KLförslaget samt 185 f § första stycket första meningen KL.

I överensstämmelse med vad som för närvarande gäller i mindre konkurs skall förvaltaren tillställa rätten och tillsynsmyndigheten vardera ett exemplar av utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen. Till skillnad från vad som i dag gäller i ordinär konkurs är det inte förvaltaren utan rätten som skall kungöra att förslaget har upprättats (se följande paragraf).

6 §

Rätten skall kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats, så snart det utlåtande som tillsynsmyndigheten enligt 13 kap. 5 § skall avge över förvaltarens slutredovisning har kommit in till rätten.

Utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för den som vill ta del av handlingarna. En uppgift om detta skall tas in i kungörelsen.

Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra det hos rätten senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Paragrafens första och tredje stycken motsvaras närmast av 14 kap. 11 § andra stycket KLförslaget och 185 f § andra stycket KL. Det andra stycket motsvaras närmast av 10 kap. 5 § andra stycket KLförslaget och 129 § första stycket KL.

Första stycket. För närvarande gäller i ordinär konkurs att förvaltaren kungör att ett utdelningsförslag har upprättats. I mindre konkurs utförs denna uppgift av konkursdomaren. Konkurslagskommittén föreslår att

rätten skall överta denna förvaltarens uppgift också i stor konkurs. Förslaget har lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna, men vissa instanser anser att det saknas tillräckliga skäl för att ändra gällande ordning.

I 15 kap. har tagits upp enhetliga regler om kungörande i konkurs. Med hänsyn härtill och eftersom förfarandet i mindre konkurs i övrigt lagts till grund för det enhetliga utdelningsförfarandet, godtar jag förslaget att rätten åläggs uppgiften att kungöra utdelningsförslaget.

Att borgenärerna informeras om upprättade utdelningsförslag är viktigt från rättssäkerhetssynpunkt. Eftersom förvaltarens slutredovisning samtidigt skall avges till tillsynsmyndigheten (13 kap. 4 §) är informationen av intresse inte endast för de borgenärer som kommer i fråga för utdelning enligt förslaget utan också för övriga borgenärer. Det är därför viktigt att alla borgenärer såvitt möjligt får information om upprättade utdelningsförslag.

Av 15 kap. 2 § följer att en kungörelse får bytas ut mot särskilda underrättelser till borgenärerna endast om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. Sker utbyte, skall alltid samtliga borgenärer, således också borgenärer utan förmånsrätt, tillställas den skriftliga informationen. Av den nya konkursförordningen bör framgå att varje borgenär som i ett utdelningsförslag tillagts utdelning skall tillställas särskild underrättelse om utdelningsförslaget och om den utdelning som enligt förslaget kommer honom till del. Om kungörelse har utfärdats behöver de borgenärer som inte föreslås till utdelning normalt sett inte tillställas särskilda underrättelser. Att kungörelsen i dessa fall får annonseras i ett begränsat antal tidningar framgår av 15 kap. 1 § andra stycket.

I kungörelsen om utdelningsförslaget skall också anges att slutredovisning har avgetts och vad den som vill klandra slutredovisningen har att göra. Samtidigt skall tillsynsmyndighetens utlåtande över slutredovisningen finnas tillgängligt. En konsekvens av detta är att det kommer att löpa viss tid från det att utdelningsförslaget inges till rätten och det kungörs att det finns tillgängligt för granskning. Som *lagrådet* påpekar är utdelningsförslaget faktiskt tillgängligt redan när det ges in till rätten.

Andra stycket. KL innehåller inte någon bestämmelse om att utdelningsförslag och redovisningshandlingar i mindre konkurs skall hållas tillgängliga hos konkursdomaren för alla som vill ta del av handlingarna. Sannolikt gäller detta ändå. För att en borgenär skall kunna framställa invändning mot ett utdelningsförslag måste han ju ha tillgång till förslaget. Detsamma gäller i princip beträffande redovisningshandlingarna. I ordinär konkurs däremot har förvaltaren en uttrycklig skyldighet att efter samråd med tillsynsmyndigheten bestämma var och när handlingarna skall hållas tillgängliga för granskning. En uppgift om vad förvaltaren har bestämt skall enligt 129 § första stycket KL tas in i kungörelsen om utdelningsförslaget.

Enligt mitt förslag skall de ifrågavarande handlingarna alltid finnas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten. Inget hindrar givetvis att också förvaltaren håller handlingarna tillgängliga hos sig och låter intresserade ta del av dem där. Någon lagstadgad skyldighet för förvaltaren att hålla handlingarna tillgängliga hos sig föreslås dock inte.

I och med att bevakningsförfarande enligt mitt förslag förutsätts förekomma mer sällan än i dag förskjuts tyngdpunkten i konkursförfarandet mot utdelningstillfället. Det får därför antas att borgenärernas intresse av att ta del av dessa handlingar ökar. Starka skäl talar därför för att föreskriva att handlingarna skall hållas tillgängliga i alla konkurser.

Tredje stycket. Den som i dag vill framställa invändning mot ett utdelningsförslag i en mindre konkurs skall göra det inom två veckor från den dag kungörelsen om utdelningsförslaget var införd i Post- och Inrikes Tidningar (185 f § andra stycket KL). I ordinär konkurs skall klander väckas inom trettio dagar från den dag då förslaget enligt kungörelsen först var tillgängligt för granskning (130 § första stycket KL). Kommittén föreslår inte någon ändring i dessa hänseenden.

I det enhetliga förfarandet är det knappast möjligt att föreskriva en så kort frist som i dag gäller i mindre konkurs. Fristen bör alltså förlängas. För detta talar också den begränsning av fullföljdsrätten mot rättens beslut att fastställa utdelning i enlighet med förvaltarens förslag som föreslås i 16 kap. 6 § andra stycket. Enligt den bestämmelsen får talan mot ett beslut om fastställelse föras endast av den som framställt invändning mot utdelningsförslaget eller som berörs av en ändring. Därigenom undviks att sakfrågan prövas i hovrätt utan att först ha prövats av tingsrätt. Om fristen förlängs i förhållande till vad som nu gäller i mindre konkurs torde några negativa effekter för borgenärerna av den nämnda fullföljdsbegränsningen inte behöva uppstå.

Enligt min mening bör fristen lämpligen bestämmas till tre veckor.

Enligt Stockholms tingsrätt kan vissa praktiska svårigheter uppstå om den angivna fristen skall räknas från den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget var införd i Post- och Inrikes Tidningar. Eftersom det inte på förhand går att säkert veta när detta sker, kan en uppgift om den dag då invändning senast skall framställas inte införas i kungörelsen. När kungörelsen förekommer i andra sammanhang än i Post- och Inrikes Tidningar går det därför inte att få någon exakt uppgift om när fristen löper ut.

För min del anser jag att fristen lämpligen bör beräknas på det sättet att rätten fastställer en viss dag inom vilken invändningar mot utdelningsförslaget måste framföras. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. Det tredje stycket har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

På förslag av *lagrådet* har vidare fjärde stycket i det remitterade förslaget tagits upp som andra stycke i 7 §.

7 §

När tiden för invändning har gått ut, skall rätten fastställa utdelningen i konkursen i enlighet med utdelningsförslaget, om det inte genom invändning eller på något annat sätt framgår att fel eller brist som inverkar på någons rätt föreligger.

Om en fordran eller en förmånsrätt inte har bevakats eller efterbevakats senast då utdelningsförslaget upprättades, fastän bevakningsskyldighet har

förelegat, är en invändning att fordringen eller förmånsrätten borde ha tagits upp i utdelningsförslaget utan verkan.

Om rätten finner att utdelning inte bör fastställas enligt förslaget, skall rätten antingen göra behövliga ändringar i det och fastställa det sålunda ändrade förslaget eller återförvisa ärendet till förvaltaren. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats skall kungöras endast om det finns skäl till det. Om kungörelse inte utfärdas, skall de borgenärer som berörs av ändringarna i utdelningsförslaget underrättas om det. I sådant fall skall invändning mot förslaget framställas inom tre veckor från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Slutdagen skall anges i underrättelsen.

Paragrafen motsvaras närmast av 14 kap. 11 § tredje stycket KLförslaget och 185 f § tredje stycket KL. Det andra stycket är dock nytt.

I huvudsak överensstämmer första och tredje styckena med vad som i dag gäller vid konkursdomarens prövning av utdelningsförslaget i mindre konkurs. Samma regler blir nu tillämpliga vare sig bevakning har ägt rum eller inte.

Första stycket. I fråga om rättens prövning av utdelningsförslaget kan hänvisas till förarbetena till 1979 års konkurslagsreform (prop. 1978/79:105, s. 229). Enligt dessa skall prövningen sammanfattningsvis gå till på följande sätt. Rätten skall pröva utdelningsförslaget snarast efter det att tiden för framställande av invändning har gått ut. Även om ingen invändning mot förslaget har framställts skall rätten granska att det i utdelningsförslaget inte förekommer felaktighet av den beskaffenheten att någons rätt påverkas därav. Eftersom rätten saknar kännedom om alla omständigheter som ligger till grund för förslaget kan det i praktiken bara bli fråga om att ändra uppenbara felaktigheter.

Om rätten avser att göra en sådan förändring i förslaget att borgenärs rätt påverkas därav skall de berörda borgenärerna ges tillfälle att yttra sig över ändringen. Rätten skall vid sin prövning också beakta sådana faktorer som kommit till rättens kännedom efter invändningstidens utgång. Som underlag för sin prövning skall rätten alltid ha tillgång till förvaltarens slutredovisning och förvaltningsredogörelsen.

Rätt att framställa invändning mot utdelningsförslaget tillkommer alla vars rätt berörs av detsamma. Främst berörs givetvis borgenärerna men också gäldenären och de borgenärer som har fordringar på konkursboet (massaborgenärer) kan beröras. Givetvis får också den som anser sig vara konkursborgenär framställa invändning även om förvaltaren i strid mot borgenärens uppfattning har uteslutit denne från utdelning. Om rätten anser att en invändning har gjorts av någon som inte är saklegitimerad, får rätten ändå beakta invändningen, om det av den framgår att utdelningsförslaget innehåller en uppenbar felaktighet.

Om bevakningsförfarande inte har ägt rum i konkursen kan en invändning rikta sig både mot den föreslagna fördelningen av tillgängliga medel och mot en enskild borgenärs fordran. Har däremot bevakningsförfarande ägt rum, får en invändning normalt sett inte framställas mot en enskild fordran.

Rätten skall pröva en invändning endast om den kan föranleda en ändring av utdelningen till en eller flera borgenärer. Vidare är rätten inte skyldig att pröva en invändning som framställs efter den angivna fristens

utgång. Om invändningen visar på ett uppenbart fel eller brist i utdelningsförslaget bör dock rätten vara oförhindrad att beakta den.

Andra stycket. I det enhetliga konkursförfarandet får fordringar i princip göras gällande formlöst. En fordran kan också göras gällande genom invändning mot utdelningsförslaget. Denna ordning, som överensstämmer med vad som i dag torde gälla i mindre konkurs, är nödvändig för att förebygga rättsförluster.

En sådan ordning är emellertid inte möjlig om ett bevakningsförfarande har anordnats. Tanken bakom ett sådant förfarande i förening med ett anmärkningsförfarande är att man på ett relativt smidigt sätt skall kunna få reda på vilka fordringar som finns och vilka av dem som är berättigade till betalning, eventuellt med förmånsrätt. Har en fordran inte bevakats i rätt tid, kommer den över huvud taget inte i fråga för utdelning i konkursen såvida den inte efterbevakas.

Den nu förordade bestämmelsen hindrar att en borgenär, som inte har bevakat eller efterbevakat senast i samband med att utdelningsförslag upprättas, kan genom invändning mot utdelningsförslaget uppnå vad han förlorat genom att inte bevaka eller efterbevaka i rätt tid. I sak ansluter bestämmelsen till vad som i dag gäller i ordinär konkurs. Att en borgenär inte kan genom invändning mot utdelningsförslaget anmärka mot en bevakad fordran följer av 9 kap. 12 § första stycket.

Av 20 § framgår att det vid efterutdelning inte krävs att bevakning äger rum även om bevakningsförfarande har anordnats i konkursen. I den situationen gäller alltså inte den nu aktuella bestämmelsen.

Bestämmelsen, som i lagrådsremissens lagförslag togs upp i den föregående paragrafen, har på *lagrådets* inrådan flyttats till denna paragraf samt jämkats redaktionellt.

Tredje stycket. Sedan rätten prövat utdelningsförslaget skall den fastställa förslaget, eventuellt efter att ha gjort behövliga ändringar däri. Rätten kan emellertid också återförvisa förslaget till förvaltaren. Förvaltaren är då bunden av de uttalanden som rätten gör i samband därmed.

Om det inte är fråga endast om enklare ändringar i utdelningsförslaget bör rätten normalt besluta om återförvisning. Mot tingsrättens beslut att återförvisa ett utdelningsförslag till förvaltaren får enligt 16 kap. 6 § första stycket talan inte föras. Den som anser sig förfördelad genom rättens beslut får i stället framföra invändning mot det nya utdelningsförslaget.

Även om fastställelsebeslutet inte överklagas kan det senare komma att ändras. I 14 kap. 9 § andra stycket sägs nämligen att högre rätt får göra den ändring av ett beslut att fastställa utdelningen som föranleds av den högre rättens beslut i fråga om förvaltarens arvode. Angående motiven för denna nyhet får jag hänvisa till specialmotiveringen under rubriken till 14 kap. och i anslutning till den nämnda paragrafen.

Ett nytt utdelningsförslag behöver enligt tredje stycket andra meningen kungöras endast om det finns skäl till det. Det bör i regel räcka att rätten särskilt underrättar de berörda borgenärerna om det nya utdelningsförslaget. Efter påpekande av *lagrådet* har också tagits upp en bestämmelse som föreskriver att borgenärerna skall underrättas om det nya utdelningsförslaget, om ny kungörelse inte utfärdas. Även föreskrift om hur invändningstiden skall beräknas i det fallet har tagits upp.

I lagrådsremissen gjorde jag vissa uttalanden i frågan i vad mån förvaltaren, efter återförvisning, skall beakta sådana omständigheter som har inträffat sedan det förra utdelningsförslaget upprättades och som påverkar det nya. *Lagrådet* har i sitt yttrande utvecklat och nyanserat dessa. Lagrådet, vars synpunkter jag kan ställa mig bakom, anför bl.a. följande.

"Som en regel in dubio torde kunna uppställas att de förhållanden som rådde vid tidpunkten för upprättandet av det ursprungliga förslaget bör vara avgörande. Denna grundsats angavs i förarbetena vara den riktiga, när nuvarande regler i 185 f § tredje stycket KL om återförvisning av utdelningsförslag i mindre konkurs kom till (prop. 1978/79:105 s. 336, jfr Welamson, Konkursrätt, s. 599, och konkurslagskommittén i SOU 1983:24 s. 325 f). Den bör sålunda bli bestämmande för bl.a. beräkningen av ränta på konkursfordringarna.

I enlighet med vad departementschefen anger i remissprotokollet bör emellertid i vidsträckt omfattning omständigheter som har inträffat under mellantiden kunna beaktas, när det ändrade förslaget utarbetas. Dit hör givetvis konkurskostnader som i samband med utdelningsförfarandet eller annars har tillkommit. Något hinder bör inte finnas mot att nytillkomna tillgångar rycks in i det reviderade förslaget. Konkurslagskommittén diskuterar (bet. s. 326) hur man bör förfara med suspensivt villkorade fordringar. Kommittén kommer bl.a. till slutsatsen att utdelning bör beräknas för en fordran för vilken medel inte avsattes i det ursprungliga utdelningsförslaget därför att det ansågs osannolikt att villkoret skulle uppfyllas (jfr 5 kap. 10 § i remissförslaget) men beträffande vilken villkoret under mellantiden likväl har uppfyllts. Lagrådet instämmer i denna slutsats.

En betydelsefull fråga är om och i vad mån nytillkomna konkursfordringar får beaktas när utdelningsförslaget görs om. Att fordringar, som i en bevakningsfri konkurs har gjorts gällande genom invändning mot det gamla utdelningsförslaget och fått rättens godkännande, skall delta i utdelningen ligger i öppen dag. Man torde emellertid kunna gå ett steg längre och hävda att det ligger i linje med den ordning som gäller för utdelningsprövningen i bevakningsfria konkurser att alla fordringar som har blivit kända för förvaltaren under mellantiden kan beaktas på vanligt vis. På annat sätt ligger det till i en bevakningskonkurs. Med reglerna om bevakningsskyldighet är det inte förenligt att en fordran som varken var bevakad eller efterbevakad, när det gamla utdelningsförslaget upprättades, kan berättiga till utdelning då detta förslag efter återförvisning revideras (se särskilt 7 § andra stycket enligt lagrådets förslag ovan). Denna ståndpunkt måste emellertid modifieras med tanke på vad som gäller om efterutdelning. Skall förvaltaren i det reviderade förslaget dela ut medel från nytillkomna tillgångar, bör han sålunda, med analogisk tillämpning av 20 § andra och tredje styckena i detta kapitel, ta hänsyn även till fordringar som inte förut har bevakats. Detta betyder att dessa nya fordringar kan tilldelas medel endast ur de nytillkomna tillgångarna."

8 §

Om rätten anser att det finns anledning att inte fastställa utdelning enligt förslaget, skall den genom underrättelser bereda förvaltaren och den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart obehövligt. Den som har framställt invändning mot

utdelningsförslaget skall få tillfälle att ta del av ett yttrande, om det inte är obehövligt.

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga om att fastställa utdelningsförslaget. Förhandling skall hållas, om det begärs av den som har framställt invändning mot förslaget, den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel eller, i fråga om återvinning, förvaltaren. Till förhandlingen skall nu nämnda personer alltid kallas.

Det första stycket är nytt. Det andra stycket motsvarar delvis 16 kap. 13 § KLförslaget och 130 § KL.

Det *första stycket* har tagits upp på förslag av *lagrådet*. I sitt yttrande anför lagrådet bl.a. följande.

"Principen bör vara att rätten inte får underkänna utdelningsförslaget, om den inte dessförinnan har berett dem tillfälle att yttra sig som skulle bli lidande på en ändring. Det är likgiltigt om ändringsförslaget emanerar från en invändning av t.ex. en borgenär eller har aktualiserats av rätten själv. Något automatiskt tillkännagivande av inlagor med invändningar bör inte göras. Rätten bör bilda sig en preliminär uppfattning om det befogade i en framställd invändning och kommunicera denna endast om den finner anledning att inte följa utdelningsförslaget.

I första hand är det de borgenärer som kan få sin utdelning minskad som bör få tillfälle att yttra sig. Också gäldenären kan var berörd, t.ex. därför att det invändningsvis har gjorts gällande en ny fordran. Han har emellertid i och för sig inget berättigat intresse av hur tillgängliga medel fördelas mellan dem som är hans borgenärer. Förvaltaren bör lika litet som för närvarande i klanderprocessen anses inblandad som part men bör likväl regelmässigt höras före en ändring i utdelningsförslaget. Om han begagnar sig av sin befogenhet enligt 4 kap. 19 § att påkalla återvinning under utdelningsförfarandet, kommer han att inta partsställning i denna del (se vidare under 16 kap. 6 §).

Kommunikationsreglerna bör utformas närmare under hänsynstagande till de speciella förhållanden som föreligger i en konkurs, med kanske många borgenärer berörda. Till en början bör sålunda kunna dispenseras från informationsskyldigheten i klara undantagsfall (jfr NJA II 1979 s. 99). En ändring i utdelningsförslaget kan t.ex. vara betingad av en uppenbar felräkning eller, även om den inte framstår som fullt så lättkonstaterad, minska utdelningen för envar som berörs med endast ett rent försumbart belopp.

Vidare bör ett föreläggande att yttra sig få sändas till intressenterna i vanliga brev, alltså genom underrättelser; delgivning skulle kunna göra förfarandet mycket tungrott. I vissa fall då tillkännagivande skall ske för de oprioriterade fordringsägarna kan också utsändandet av underrättelser te sig onödigt kostsamt. För bl.a. sådana fall förordar lagrådet i 15 kap. 3 § en regel som gör det möjligt att byta ut underrättelserna mot en kungörelse. Det kan tilläggas att kostnaderna såväl för underrättelser till borgenärerna som för kungörelsen enligt 14 kap. 1 § blir att anse som konkurskostnader som primärt skall utgå ur konkursboet.

I första hand bör övervägas föreläggande om ett skriftligt yttrande inom en viss tid. I ett sådant yttrande kan förvaltaren påkalla återvinning enligt 4 kap. 19 § 2; utan ett yrkande av förvaltaren kan rätten inte vid fastställelseprövningen ta upp återvinningsfrågan. Det är självklart att den borgenär mot vilken återvinningsyrkandet är riktat i sin tur måste beredas tillfälle att komma in med påminnelser. Även i andra fall bör huvudregeln vara att den som har framställt en invändning mot utdelningsförslaget skall få del av ett inkommet yttrande häröver innan rätten gör sitt ställningstagande.

Skriftväxlingen kan vid behov följas av en förhandling inför rätten enligt regler i ämnet som med lagrådets förslag bildar ett andra stycke i 8 §. Inget hindrar emellertid att rätten fullgör sin kommunikationsskyldighet enligt första stycket genom att direkt kalla till en förhandling. Kretsen av dem som skall kallas bör vara identisk med de intressenter som anges i första stycket. Föreskrift om att kallelserna skall delges bör inte meddelas (se 15 kap. 4 §).

Kallelser till fordringsägare utan förmånsrätt kan, när adressaternas antal är stort, enligt 15 kap. 3 § ske i form av en kungörelse."

Vad lagrådet sålunda uttalat kan jag ansluta mig till.

I det *andra stycket* har tagits upp bestämmelser om förhandling för prövning av utdelningsförslag. För närvarande prövas klander av utdelningsförslag i ordinär konkurs vid en förhandling inför rätten. I mindre konkurs däremot är prövningsförfarandet inför konkursdomaren rent skriftligt.

I det enhetliga förfarandet bygger ordningen för prövning av utdelningsförslag på vad som för närvarande gäller i mindre konkurs. Det bör emellertid observeras att i konkurser utan bevakningsförfarande det inte sällan är först i samband med utdelningsförfarandet som en borgenär har tillfälle att invända mot en annan borgenärs fordran. Vid prövningen av utdelningsförslaget kan i sådana konkurser komma upp frågor om t.ex. betalnings- eller förmånsrätt, vilka i konkurser med bevakningsförfarande normalt har klarats av på ett tidigare stadium.

De flesta frågor som kan tänkas uppkomma bör rätten kunna pröva på handlingarna. Vissa frågor kan emellertid behöva utredas närmare. Även bevisfrågor kan tänkas förekomma. I syfte att undvika att frågor förs upp till hovrätten utan att vara ordentligt utredda bör därför ges möjlighet för rätten att hålla förhandling för att pröva invändningar mot ett utdelningsförslag.

Paragrafen ger rätten befogenhet att hålla förhandling för att pröva en sådan invändning. Syftet är att ge rätten ett bättre underlag för prövningen. Förhandling kan hållas på rättens eget initiativ eller på begäran av part. Rättens beslut att hålla eller inte hålla förhandling kan inte överklagas.

På förslag av *lagrådet* har också tagits upp en föreskrift som ger den som till sin nackdel berörs av en ifrågasatt ändring av utdelningsförslaget rätt att efter framställning få sin sak prövad vid en förhandling. Rätt att begära förhandling bör tillkomma också förvaltaren när han har påkallat återvinning. Även utan uttryckligt förbehåll i lagtexten torde det stå klart att rätten inte behöver efterkomma en sådan begäran av en person vars "invändning", även om den i och för sig är befogad, inte kan leda till ändring i utdelningsförslaget till hans egen förmån och alltså inte berör hans rätt i konkursen.

I andra stycket anges vidare vilka som skall kallas till förhandlingen. Dessa är i princip desamma som för närvarande skall underrättas enligt 130 § KL. Någon kungörelse om förhandlingen skall inte utfärdas. Borgenärs eller annans utevaro utgör inte något hinder mot att frågan avgörs (se 16 kap. 2 §).

Rätten är vid sin prövning inte bunden av de yrkanden och åberopanden som gjorts vid förhandlingen. Inte heller är rätten formellt bunden av de

invändningar som har framställts. Det är dock naturligt att vad som sålunda har framförts utgör ramen för rättens prövning. Rätten är exempelvis inte skyldig att pröva en invändning mot en fordran som inte kommer i fråga för utdelning i konkursen.

Lagrådet har i anslutning till dessa bestämmelser anfört följande.

"I en konkurs där bevakningsförfarande inte förekommer kan vid en förhandling enligt andra stycket komma att behandlas frågor om fordringars bestånd, storlek och förmånsrätt. Någon bestämmelse om behörighet för de vid förhandlingen närvarande att träffa förlikning med verkan för frånvarande angående en invändning mot ett yrkande om utdelning – motsvarande bestämmelsen i 9 kap. 13 § tredje stycket – har inte tagits upp i förslaget. Förlikning kräver därför medverkan av alla vilkas rätt är beroende av den (jfr 9 kap. 17 §).

Departementschefen har inte i detta sammanhang berört frågan om ersättning för kostnader med anledning av rättens handläggning av en utdelningsfråga. I princip torde komma att gälla att reglerna i 18 kap. rättegångsbalken är tillämpliga (jfr vad lagrådet anför under 16 kap. 1–3 §§). Åtskilliga tillämpningssvårigheter uppkommer emellertid. Bl.a. ter det sig något tveksamt, om redan kostnaden för en inlaga, i vilken framställs invändning mot utdelningsförslaget, alltid skall vara ersättningsgill, t.ex. när en borgenär först på detta sena stadium anmäler en fordran i en konkurs utan bevakningsförfarande. Denna och andra kostnadsfrågor torde få avgöras i rättstillämpningen. Ett särskilt problem, nämligen hur förvaltaren skall kunna tillgodoföras ersättning från konkursboet för insatser i en utdelningstvist, behandlar lagrådet under 14 kap. 9 §."

Vad lagrådet sålunda har yttrat föranleder inte någon erinran från min sida.

Utbetalning av utdelningsmedel

9 §

När beslutet att fastställa utdelningen och beslut att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast till borgenärerna skicka de medel som tillkommer dem, om inte hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket föreligger.

Har förvaltaren skickat medlen till en borgenär under dennes senast kända adress, behöver förvaltaren inte vidta någon ytterligare åtgärd för att verkställa betalningen. När medlen har skickats till borgenärerna, skall förvaltaren anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Paragrafen motsvaras närmast av 10 kap. 18 § och 14 kap. 12 § första och andra meningarna KLförslaget samt 147 § och 185 g § första stycket KL.

KL utgår från att borgenärerna i ordinär konkurs själva gör anspråk på de medel som tillagts dem i ett lagakraftvunnet utdelningsförslag. I praktiken är det emellertid förvaltaren som självmant översänder medlen. I mindre konkurs är förvaltaren skyldig att göra detta. Reglerna har nu samordnats och bringats i överensstämmelse med rådande praxis.

Enligt *första stycket* är förvaltaren skyldig att, så snart beslutet att fastställa utdelningen och att bestämma förvaltarens arvode har vunnit laga kraft, tillställa borgenärerna de medel som tillkommer dem. Om hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket då alltjämt

föreligger, skall förvaltaren givetvis inte tillställa berörd borgenär några medel. Stycket har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

Även om förvaltaren ålagts skyldigheten att självmant betala ut utdelningsmedlen till borgenärerna är det inte meningen att förvaltaren skall behöva lägga ner något omfattande arbete på att spåra borgenärer som inte kan nås på den senast kända adressen. Därför föreskrivs i *andra stycket* att förvaltaren inte behöver vidta någon ytterligare åtgärd om han har tillställt borgenären medlen under dennes senaste adress. Betalning sker numera vanligen genom insättning på bank- eller postgirokonto. Om borgenären har lämnat upplysning om kontonummer bör förvaltaren i första hand utnyttja den formen av betalningsförmedling. Om detta visar sig inte fungera eller om sådan upplysning saknas kan förvaltaren naturligtvis skicka pengarna genom postanvisning eller liknande.

När förvaltaren har fullgjort sin skyldighet åligger det den borgenär som har pengar att fordra men som inte nåtts genom det förfarande som lagtexten anger att själv ta initiativet till utbetalning. Det är också borgenärens sak att visa att hinder som tidigare mött för utbetalning har fallit bort. Om borgenären inte tar initiativ till utbetalning inom viss tid, kan hans rätt till utdelning preskriberas. Detta framgår av 12 §.

I mindre konkurs skall förvaltaren enligt 185 g § första stycket KL anmäla till konkursdomaren och tillsynsmyndigheten när medlen har tillställts borgenärerna. Enligt riksskatteverket bör detta gälla också i ordinär konkurs. Jag delar verkets uppfattning. En bestämmelse av den innebörden har tagits upp som andra mening i andra stycket.

10 §

Innan besluten att fastställa utdelning och att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, får medel som tillagts en borgenär betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet. Har tiden för överklagande av besluten löpt ut, får dock, utan att säkerhet ställs, utbetalning ske till borgenär som inte till sin nackdel berörs av besvär som anförts mot något av besluten.

Är en fordran beroende av något sådant villkor som avses i 5 kap. 10 §, får utdelningen för fordringen inte betalas ut förrän villkoret uppfyllts. Detsamma gäller i fråga om en tvistig fordran innan den har fastställts av domstol. När fordringen har fastställts men innan fastställelsebeslutet har vunnit laga kraft, får medlen betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet.

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får utdelning för en fordran som har efterbevakats inte betalas ut under den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot efterbevakningen.

Om en borgenär som har lyft utdelning blir skyldig att till konkursboet betala tillbaka vad han har fått, skall han betala ränta på beloppet. Räntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då medlen betalades ut till och med den dag då skyldigheten att återbära medlen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Paragrafen motsvarar närmast 10 kap. 10 § KLförslaget och 141 § KL.

Enligt *första stycket* får medel som tillkommer en borgenär enligt rättens

beslut om fastställelse av utdelning betalas ut även innan besluten att fastställa utdelningen och bestämmande av arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft. För utbetalning krävs då att borgenären ställer säkerhet.

Om något av besluten överklagas, kan det dröja länge innan förutsättningarna för utbetalning enligt huvudregeln i 9 § föreligger. När tiden för överklagande har gått ut är omfattningen av den talan som skall prövas av hovrätten känd. Om det då kan konstateras att en viss borgenär inte till sin nackdel berörs av den ändring som yrkas, får utbetalning ske utan att säkerhet ställs. Detta framgår av andra meningen i första stycket.

Av 14 kap. 9 § andra stycket framgår att tingsrättens beslut att fastställa utdelning i konkursen får ändras av högre rätt i den mån det motiveras av den högre rättens beslut att bestämma förvaltarens arvode. Detta innebär att den borgenär vars utdelning berörs av ett överklagande av rättens beslut i arvodesfrågan också måste ställa säkerhet för att få uppbära utdelningsbeloppet, även om ingen har besvärat sig mot rättens beslut att fastställa utdelningen i konkursen.

För att en borgenär skall få lyfta utdelningsmedel innan besluten att fastställa utdelningsförslaget och bestämma förvaltarens arvode har vunnit laga kraft torde förutsättas att borgenären gör framställning om det. I praktiken är det vanligt att förvaltaren själv tar initiativet till utbetalning. Detta gäller särskilt då borgenären är staten eller bank och liknande. Något hinder mot att så sker även i fortsättningen föreligger givetvis inte. Det första stycket har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

Genom hänvisningen i 20 § första stycket är bestämmelserna om utbetalning av utdelningsmedel tillämpliga också vid ordinär efterutdelning.

Om förutsättningarna för förskottsbetalning enligt 14–17 §§ föreligger kan det ibland vara mer förmånligt för borgenären att begära sådan betalning. Vid förskottsbetalning krävs nämligen inte säkerhet, såvida inte förvaltaren finner att säkerhet bör ställas.

Andra–fjärde styckena överensstämmer i sak med 141 § andra och tredje styckena KL.

11 §

Säkerhet enligt 10 § skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidarisk.

Om en bank eller något annat jämförbart kreditinstitut skall ställa säkerhet, får förvaltaren godta en utfästelse av institutet att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

Paragrafen, som överensstämmer i sak med 10 kap. 11 § KLförslaget, saknar motsvarighet i KL.

Uttrycket "penninginrättning" i KLförslaget har bytts ut mot "kreditinstitut" utan att någon saklig ändring är avsedd.

Enligt KL skall säkerhet som krävs för lyftning av utdelningsmedel bestå av borgen. Förevarande paragraf innebär en anpassning till vad som

gäller enligt 2 kap. 25 § första och andra styckena och 27 § första stycket utsökningsbalken.

Det ankommer på förvaltaren att bedöma om erbjuden säkerhet kan godtas. Säkerheten bör tas i förvar av förvaltaren, men även tillsynsmyndigheten bör vid behov kunna anlitas för ändamålet. Detsamma bör gälla t.ex. bevis om denuntiation i de fall då pantsättning sker genom en sådan åtgärd.

12 §

En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från

1. dagen då beslutet att fastställa utdelningen vann laga kraft, eller
2. den senare dag då borgenären blev berättigad att lyfta medlen utan att ställa säkerhet.

De medel som borgenär har förlorat sin rätt till skall fördelas mellan de borgenärer som har bevarat sin rätt och i andra hand överlämnas till gäldenären.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 19 § KLförslaget och 148 a § KL.

Bestämmelser om preskription av rätten till utdelningsmedel finns för närvarande endast såvitt gäller ordinär konkurs. I det enhetliga förfarandet bör sådana bestämmelser gälla generellt.

Utöver vad som anges i 9 § är förvaltaren inte formellt skyldig att vidta några åtgärder för att en borgenär skall få de medel som han är berättigad till. Förvaltaren bör naturligtvis ändå försöka se till att en borgenärs rätt till utdelning inte går förlorad i onödan. Går det inte att spåra borgenären utan alltför stort besvär, får medlen sedan tiden har gått ut fördelas mellan de andra berättigade borgenärerna. Om detta medför att alla borgenärerna får full utdelning skall överskottet naturligen överlämnas till gäldenären.

13 §

När medel som har tillagts en borgenär i ett förslag till utdelning betalas ut, har borgenären rätt också till den ränta som har upplupit på medlen från den dag då utdelningsförslaget upprättades.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 12 § KLförslaget och 142 § KL.

Bestämmelsen om ränta är tillämplig oavsett när utdelningsmedlen utbetalas till borgenären.

Förvaltaren är skyldig att sätta in boets medel på bankräkning. Den upplupna ränta som belöper sig på ett visst utdelningsbelopp från dagen då utdelningsförslaget upprättades skall gottgöras borgenären. Borgenären är berättigad endast till den verkliga ränta som belöper sig på utdelningsbeloppet. Någon anknytning till de i räntelagen angivna räntenivåerna är det således inte fråga om. Rätten till ränta avser vidare endast ränta på det

belopp som faktiskt betalas ut. Har förskottsbetalning ägt rum, skall det beloppet givetvis avräknas.

Det sålunda uppburna räntebeloppet skall inte avräknas på borgenärens fordran på gäldenären. Detta torde stå klart utan författningsreglering.

Förskottsbetalning

14 §

Innan utdelning äger rum, får förvaltaren självmant eller på begäran av en borgenär betala ut utdelningsmedel i förskott i enlighet med vad som föreskrivs i 15 §.

Även om en borgenär har fått betalt i förskott för sin fordran, skall den tas upp i utdelningsförslaget.

Paragrafens första stycke överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 13 § KLförslaget och motsvaras närmast av 143 § första stycket KL. Det andra stycket överensstämmer med 10 kap. 14 § fjärde stycket KLförslaget och 143 § fjärde stycket KL.

Enligt första stycket får förvaltaren betala ut medel till borgenärerna i förskott enligt 15 §. I den paragrafen anges de grundläggande riktlinjerna för när förskottsbetalning kan bli aktuell. Av förevarande stycke framgår att förvaltaren själv kan ta initiativ till förskottsbetalning. Ett skäl till detta kan vara att räntan på förmånsberättigade fordringar är högre än vad boet kan erhålla om medlen innestår i bank.

Förskottsbetalning kan naturligtvis också påkallas av en borgenär. Detta överensstämmer med vad som i dag gäller vid förskottslyftning. Det är angeläget att det klargörs på vems initiativ en förskottsbetalning äger rum. Om det är borgenären som begärt förskottsbetalning, har förvaltaren enligt 16 § andra stycket möjlighet att kräva att borgenären ställer säkerhet för en eventuell skyldighet att återbetala utbetalda medel. Om förvaltaren vägrar att efterkomma en begäran om förskottsbetalning, kan frågan enligt 17 § hänskjutas till rättens prövning.

En förskottsbetalning är alltid att betrakta som preliminär. Betalningen skall tas upp i utdelningsförslaget (se 4 § tredje stycket). Härav följer att en annan borgenär normalt inte torde ha rätt att överklaga förvaltarens eller rättens beslut att tillåta förskottsbetalning. Däremot kan naturligtvis den borgenär som förgäves har gjort framställning om förskottsbetalning föra talan mot tingsrättens beslut att vägra förskottsbetalning.

15 §

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran med förmånsrätt, om det lämpligen kan ske.

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran utan förmånsrätt, om det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av sådana fordringar och det inte finns särskilda skäl mot det.

Förskottsbetalning för en fordran utgår endast i den mån det kan antas att utdelning kommer att belöpa på denna. Är fordringen beroende av villkor eller tvistig, får förskott inte betalas ut. När bevakningsskyldighet

föreligger, får förskottsbetalning ske endast till en borgenär som har bevakat sin fordran i konkursen.

Paragrafens första stycke motsvarar i viss mån 10 kap. 2 § tredje stycket och 14 § första–tredje styckena KLförslaget samt 126 § tredje stycket och 143 § första–tredje styckena KL. Paragrafens andra stycke motsvarar närmast 10 kap. 2 § andra stycket KLförslaget och 126 § andra stycket KL. Det tredje stycket har viss motsvarighet i 10 kap. 15 § första stycket KLförslaget och 144 § första stycket första meningen KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

I 126 § andra och tredje styckena KL anges när interimsutdelning skall äga rum. Såvitt gäller de förmånsberättigade fordringarna sägs där att utdelning inte får skjutas upp i avvaktan på utdelning till andra borgenärer. Även oprioriterade borgenärer är under vissa förutsättningar berättigade till interimsutdelning. Förskottslyftning får enligt 143 § KL ske främst till borgenärer med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen och till borgenärer med särskilda förmånsrätter. Om tillgångarna räcker också till övriga förmånsberättigade borgenärer får förskottslyftning äga rum i den utsträckning det är möjligt. Oprioriterade borgenärer saknar möjlighet till förskottslyftning, men skall normalt ges rätt till betalning i förskott i form av interimsutdelning under förutsättning att tillgångarna räcker till utdelning motsvarande minst tio procent av deras fordringar.

I *första stycket* behandlas de förmånsberättigade fordringsägarnas rätt till förskottsbetalning. Nuvarande regler om detta har ersatts med en bestämmelse om att förskottsbetalning skall utgå för en förmånsberättigad fordran om det lämpligen kan ske. Härav följer att förvaltaren är skyldig att självmant bevaka om förutsättningarna för förskottsbetalning till dessa borgenärer föreligger. I denna förutsättning ligger också att medel måste finnas tillgängliga.

I principiell överensstämmelse med 126 § andra stycket KL upptas i *andra stycket* en regel som ger oprioriterade borgenärer rätt till förskottsbetalning om tillgångarna räcker till utdelning för deras fordringar med minst tio procent av fordringsbeloppet. Det torde vara ytterst sällsynt att interimsutdelning till oprioriterade borgenärer förekommer. Konkurslagskommittén har också övervägt att slopa denna bestämmelse men stannat för att inte göra det. För egen del menar jag, i likhet med kommittén, att bestämmelsen bör behållas. Att bestämmelsen sannolikt kommer att tillämpas endast undantagsvis minskar naturligtvis inte dessa borgenärers intresse av att, när någon gång frågan blir aktuell, inte i onödan behöva vänta på sina pengar.

En förutsättning för att förskottsbetalning skall utgå till dessa borgenärer är att det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av deras fordringar. Det måste också finnas en betryggande marginal för att förskottsbetalning till oprioriterade borgenärer skall få ske.

Förvaltaren skall föranstalta om förskottsbetalning så snart förutsättningarna är uppfyllda. Hans skyldighet är dock inte ovillkorlig. Om särskilda skäl föreligger är han berättigad att underlåta förskottsbetalning. Som exempel på sådana särskilda skäl kan nämnas att utdelningsförslaget kom-

mer att upprättas inom kort eller att boets likvida medel för tillfället måste reserveras för andra ändamål.

Enligt *tredje stycket* första meningen gäller som en allmän förutsättning för förskottsbetalning att det måste kunna antas att fordringen kommer att erhålla utdelning i konkursen med minst förskottsbetalningens belopp. Förskottsbetalning kan därför inte bli aktuell förrän förvaltaren har skaffat sig ett någorlunda gott underlag för sin bedömning. Förvaltaren bör således normalt ha en ganska god bild av värdet av konkursboets tillgångar liksom av de fordringar som görs gällande och konkursboets egna utgifter innan förskottsbetalning sker. Om en borgenär har förmånsrätt i viss egendom, bör förskottsbetalning kunna ske av medel som flyter in vid försäljning av den egendomen trots att förvaltaren ännu inte hunnit skaffa sig en helhetsbild av konkursboet i övrigt.

Vidare skall utgångspunkten vara att de medel som tillställs borgenären inte skall behöva föranleda återbetalning till boet. Det är givet att det som underlag för denna bedömning måste ligga flera faktorer, som kan vara mer eller mindre osäkra. En faktor är givetvis tillgångarnas storlek. Andra faktorer är de kända fordringarnas storlek och dessas förmånsrätt liksom förekomsten av tvistiga och villkorade fordringar.

Om en fordran är tvistig eller beroende av villkor, får enligt andra meningen i tredje stycket förskott inte betalas ut för fordringen (jfr 10 § andra stycket). Förskott får enligt tredje meningen inte heller betalas ut för en fordran för vilken borgenären är bevakningsskyldig innan han fullgjort den skyldigheten. Den bestämmelsen motsvarar närmast 16 § första stycket i det remitterade förslaget och har på förslag av *lagrådet* flyttats hit samtidigt som den begränsats till att reglera läget när bevakningsskyldighet föreligger. Även om en borgenär har tillställts förskottsbetalning måste han bevaka samma fordran om det senare under konkursen beslutas om bevakningsförfarande. Gör han inte det blir han återbetalningsskyldig.

16 §

Har en borgenär begärt förskottsbetalning, kan förvaltaren kräva att borgenären ställer säkerhet för att medlen återbetalas, om det visar sig att borgenären saknar rätt att behålla vad som betalas till honom. I fråga om sådan säkerhet gäller 11 §.

Vad som föreskrivs i 10 § fjärde stycket om skyldighet att betala ränta skall tillämpas även vid återbetalning av medel som har betalts ut i förskott.

Paragrafen står i principiell överensstämmelse med 10 kap. 15 § andra och tredje styckena KLförslaget och 144 § KL.

Som nämnts i anslutning till den föregående paragrafen har den i det remitterade förslaget som första stycke upptagna bestämmelsen med viss ändring flyttats till 15 § tredje stycket.

För närvarande är borgenären i princip skyldig att vid förskottslyftning ställa säkerhet för eventuell återbetalningsskyldighet. Förvaltaren har dock ganska vidsträckta möjligheter att efterge kravet på säkerhet. I *första stycket* har kravet på säkerhet modifierats. Förvaltaren kan kräva säkerhet

om det är borgenären som har påkallat en förskottsbetalning. Eftersom en förskottsbetalning som sker på förvaltarens initiativ förutsätts ligga i konkursboets intresse och borgenären är skyldig att ta emot medlen, bör det i sådana fall inte krävas att borgenären skall ställa säkerhet.

Av hänvisningen till 11 § följer att säkerheten skall bestå av pant eller borgen. Av den följer också att garanti av bank eller annan penninginrättning alltid skall godtas samt att staten m.fl. inte behöver ställa säkerhet.

Det ankommer på förvaltaren att bedöma om säkerhet behöver ställas och om erbjuden säkerhet skall godtas.

Är borgenären återbetalningsskyldig för belopp som har betalts ut i förskott är han enligt *andra stycket* skyldig att också betala ränta på beloppet. Detta följer av hänvisningen till 10 § fjärde stycket.

Lagrådet har i anslutning till detta lagrum berört en komplikation som kan inträda när förskott aktualiseras till en borgenär som för sin fordran har förmånsrätt som följer med företagsinteckning. Lagrådet anför:

"Problemet kan illustreras med följande, förenklade och måhända tillspetsade exempel:

Borgenären X har gentemot gäldenären Y en räntebärande fordran på 100 000 kr. Till säkerhet för fordringen får X ett företagshypoteksbrev lydande på samma belopp. En annan borgenär, Z, ger senare till Y ett lån mot ett hypoteksbrev med sämre företrädesrätt. X ger därefter Y ett nytt lån på 100 000 kr, varvid det ursprungliga hypoteksbrevet stipuleras vara säkerhet även för detta lån. I den mån avbetalning på det första av X givna lånet sker är alltså tanken att X:s utlåning nummer 2 blir i motsvarande mån tryggad genom det hypoteksbrev, som X erhöll redan från början. Det antas nu att Y går i konkurs. Efter ett år betalar förvaltaren ut ett förskott om 100 000 kr. till X. Ytterligare ett år senare läggs utdelningsförslag fram.

Den företagsinteckning på vilken X grundar sitt företagshypotek blir utan verkan enligt 3 kap. 5 § lagen om företagshypotek först när beslut fattas om fastställelse av utdelningen (jfr Dahlgren-Rune, Företagshypotek m.m., s. 72). Det torde samtidigt stå klart att förskottet på utdelningen inte kan jämställas med en betalning före konkursen utan skall avräknas från det belopp med vilket borgenären enligt 2 kap. 5 § i nämnda lag har rätt att i konkursen få betalt ur egendom som omfattas av hypoteket. Mer än detta belopp, som utgörs av företagshypoteksbrevets belopp plus tillägg, kan X inte lyfta i konkursen med stöd av hypoteket.

Problemet består i stället däri att X trots förskottsbetalningen kan för sina fordringar tillgodogöra sig tillägget fullt ut (i exemplet uppgående till överslagsvis 45 000 kr), på samma gång som han, i stället för konkursboet, kan under ett år lyfta ränta på förskottsbeloppet, här uppskattad till 15 000 kr. Genom förskottsbetalningen gör X alltså en vinst på sistnämnda belopp, med motsvarande förlust för Z (eller annan borgenär) som följd.

Denna effekt av förskottsbetalningen får anses innebära en oacceptabel rubbning av borgenärernas inbördes förhållande. Lagrådet har övervägt en lagreglering men, bl.a. med tanke på frågans speciella natur, avstått från försök härtill. En utväg ur problemet står att finna i den lämplighetsbedömning som enligt 15 § i förevarande kapitel skall göras, när fråga kommer upp om förskott till förmånsberättigad fordringsägare. Det bör vara möjligt för förvaltaren att i den uppkomna situationen som villkor för förskott uppställa att borgenären förbinder sig att på sin utdelning avräkna en – försiktigt beräknad – ränta på förskottsbeloppet. Godtar borgenären detta villkor, kommer han i princip varken i bättre eller sämre ställning i

förhållande till andra borgenärer än om förskott inte hade utgetts. Skulle borgenären avböja villkoret, får förvaltaren anses skyldig att underlåta förskottsbetalning."

För egen del har jag inte något att erinra mot vad lagrådet sålunda har anfört.

17 §

Om förvaltaren vägrar förskottsbetalning med begärt belopp, får borgenären hänskjuta frågan till rättens prövning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § KLförslaget och i huvudsak med 145 § KL.

Paragrafen täcker också det fallet att förskottsbetalning medges men endast med en del av det begärda beloppet. Däremot kan inte förvaltarens krav på säkerhet eller bedömning av erbjuden säkerhet komma under rättens prövning, om förskottsbetalning medges med begärt belopp.

Rättens prövning sker på handlingarna. Formellt saknar rätten möjlighet att hålla förhandling för att pröva om förskottsbetalning skall medges eller inte.

När en konkurs anses avslutad m.m.

18 §

En konkurs anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelning enligt 7 §. Detta gäller även om en tvist angående en fordran som har gjorts gällande i konkursen eller en fråga om underhåll åt gäldenären ännu inte är slutligt avgjord eller någon ytterligare tillgång till följd av rättegång eller på något annat sätt senare kan komma att tillföras konkursboet.

Även om konkursen är avslutad, får ett ackordsförslag som har getts in tidigare prövas enligt 12 kap.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 17 § KLförslaget och 146 § KL. Paragrafen motsvaras i viss mån också av 14 kap. 14 § KLförslaget och 185 f § fjärde stycket KL.

En ordinär konkurs anses enligt 146 § KL avslutad när förslaget till slututdelning först är att tillgå för granskning även om vissa särskilt angivna frågor ännu ej har slutligt avgjorts. En mindre konkurs anses avslutad när beslutet att fastställa utdelningen meddelas. Det nu föreslagna enhetliga förfarandet bygger principiellt på utdelningsförfarandet i mindre konkurs. I enlighet härmed föreslås att konkursen skall anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelningen enligt 7 §. Liksom hittills bör konkursen anses avslutad även om vissa frågor inte har slutligt avgjorts. Det saknar i detta sammanhang betydelse om tingsrättens beslut att fastställa utdelningsförslaget överklagas.

Enligt 146 § KL anses konkursen avslutad även om bl.a. frågan om förvaltarens arvode ännu inte är avgjord. I 14 kap. 9 § första stycket sägs att arvodesfrågan skall avgöras samtidigt som rätten beslutar att fastställa

utdelning i konkursen. Det kan således inte förekomma att tingsrätten beslutar om utdelning utan att arvodesfrågan är avgjord. Detta har beaktats vid utformningen av denna paragraf. Den omständigheten att arvodesbeslutet överklagas påverkar inte frågan när konkursen skall anses vara avslutad.

Att en konkurs som avslutas genom avskrivning skall anses avslutad först sedan avskrivningsbeslutet har vunnit laga kraft torde stå klart utan särskild reglering.

Efterutdelning

19 §

Blir medel tillgängliga för utdelning efter det att utdelningsförslag enligt 4 § har upprättats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna.

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 21 § första stycket första meningen och 14 kap. 16 § första meningen KLförslaget samt delvis med 148 § första meningen och 185 g § andra stycket första meningen KL.

Paragraferna 19–21 har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag. Det innebär bl.a. att 19 § andra och tredje meningarna i det remitterade förslaget med någon jämkning tagits upp som första stycke i 20 §.

Efter det att ett utdelningsförslag har upprättats eller t.o.m. efter konkursens slut kan det visa sig att gäldenären hela tiden har haft viss tillgång. Det kan vidare inträffa att medel som i utdelningsförslaget har reserverats för eventuella konkurskostnader eller massaskulder eller för tvistiga eller suspensivt villkorade fordringar inte behöver tas i anspråk för sitt avsedda ändamål. Medlen skall då delas ut enligt vad som sägs i denna och följande paragrafer. Reglerna är däremot inte tillämpliga på egendom som gäldenären efter konkursens slut förvärvar genom exempelvis arbetsförtjänst, arv eller gåva.

Efterutdelning kan enligt mitt förslag ske på två olika sätt. Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett formellt förslag till efterutdelning upprättas och kungöras (20 §). I övriga fall eller när medlen inte förslår till betalning av de med förfarandet förenade kostnaderna, får efterutdelning ske i en förenklad form (21 §). Se härom även den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.2).

20 §

Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett förslag till efterutdelning upprättas. I sådant fall tillämpas bestämmelserna i detta kapitel om utdelning, utbetalning av utdelningsmedel och förskottsbetalning.

I förslaget till efterutdelning kan utdelning beräknas även för en fordran som har blivit känd efter det att utdelningförslag enligt 4 § upprättades. En fordran får beaktas utan bevakning trots att bevakningsförfarande förut har varit anordnat i konkursen. Har så inte varit fallet, får rätten emellertid besluta om bevakningsförfarande inför efterutdelningen.

Av nytillkomna medel skall en borgenär för en fordran som inte har tagits upp i utdelningsförslag enligt 4 § först så långt medlen räcker tilldelas

så mycket som skulle ha tillagts fordringen, om denna hade beaktats i utdelningsförslaget. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

Paragrafens första stycke saknar direkt motsvarighet i såväl KLförslaget som KL. Det andra stycket, som i sak överensstämmer med 10 kap. 21 § andra stycket KLförslaget, saknar motsvarighet i KL. Det tredje stycket överensstämmer i sak med 10 kap. 9 § andra stycket KLförslaget och 132 § andra stycket KL.

I *första stycket* anges när förslag till efterutdelning skall upprättas och kungöras. Detta skall ske om det är oklart hur medlen skall fördelas. I annat fall får efterutdelning ske formlöst enligt 21 §.

Fördelningen kan normalt inte anses klar om exempelvis konkursen tidigare har avskrivits på grund av otillräckliga tillgångar. I en sådan situation har normalt något utdelningsförslag inte upprättats. Borgenärerna har därför inte tidigare fått möjlighet att granska förvaltarens ställningstaganden i fråga om utdelningsordningen m. m. (jfr 10 kap. 5 §).

En annan situation som bör motivera en formell efterutdelning med utdelningsförslag och kungörelse kan vara att en borgenär inför efterutdelningen har gjort gällande en ny fordran. En sådan fordran kan komma att förändra förutsättningarna för det tidigare upprättade utdelningsförslaget och därmed också borgenärernas rätt till utdelning. Den omständigheten att det eventuellt kan finnas okända borgenärer bör emellertid inte utgöra tillräckliga skäl för formell efterutdelning. Är de nytillkomna tillgångarna så betydande att oprioriterade borgenärer i detta skede kan komma i fråga för utdelning, bör bevakningsförfarande anordnas.

En fordran som har gjorts gällande i konkursen men som inte kommer i fråga för utdelning, behöver inte prövas i samband med ett utdelningsförfarande. Om de vid efterutdelning tillgängliga medlen förslår till utdelning för en sådan fordran, bör därför ett efterutdelningsförslag upprättas och kungöras för att ge övriga borgenärer tillfälle att framställa invändningar. Ett ytterligare skäl för att upprätta förslag till efterutdelning kan vara att det tillgängliga beloppet är mycket stort.

För att formlös efterutdelning skall få ske enligt 21 § krävs medgivande av tillsynsmyndigheten. Det innebär att, om tillsynsmyndigheten till skillnad från förvaltaren finner det oklart hur fördelningen skall ske, ett förslag till efterutdelning måste upprättas och kungöras.

Det torde även utan uttrycklig författningsreglering stå klart att medel som har tillställts en borgenär med stöd av 10 kap. 4 § skall avräknas när förslaget till efterutdelning upprättas.

Också reglerna om utbetalning av utdelningsmedel och om förskottsbetalning är tillämpliga vid efterutdelning.

Av 13 kap. 2 § följer att förvaltaren alltid skall avlämna slutredovisning i samband med efterutdelning.

I det *andra stycket* föreslås regler som är nya såvitt gäller de ordinära konkurserna men som redan i dag anses gälla i mindre konkurs. En borgenär föreslås kunna komma i fråga för utdelning vid efterutdelning även om han inte har gett sig till känna under konkursen. Borgenären tillåts att formlöst göra sin fordran gällande inför upprättandet av förslaget till

efterutdelning även om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. En borgenär, som mot bakgrund av vad som tidigare var känt om utdelningsmöjligheterna har avstått från att bevaka sin fordran, har ett berättigat intresse av att komma i fråga för utdelning om det sedermera visar sig att underlaget för hans bedömning väsentligt har ändrats. En borgenär som redan under konkursen har gjort gällande sin fordran men gjort det så sent att fordringen inte har beaktats i utdelningsförslaget, kommer naturligtvis också i fråga för efterutdelning.

Även om det i stycket hänvisas till utdelningsförslag enligt 4 § får det anses stå klart att föreskriften är analogiskt tillämplig även vid eventuellt följande efterutdelningar.

Någon information om de tillkommande tillgångarna utgår inte till borgenärerna. Inte heller åligger det förvaltaren att särskilt efterforska nya borgenärer. Om den tidigare boutredningen på grund av de begränsade tillgångarna var mindre omfattande kan det däremot finnas anledning för förvaltaren att i vanlig ordning undersöka främst vilka förmånsberättigade borgenärer som har fordringar hos gäldenären. Det är inte heller uteslutet att de tillkommande tillgångarna är så omfattande att de oprioriterade borgenärerna kommer i fråga för utdelning. Bevakningsförfarande bör då äga rum. Om ett sådant anordnas inför efterutdelningen, kan givetvis en fordran inte göras gällande formlöst.

I *tredje stycket* anges hur utdelning skall beräknas för nya fordringar i ett förslag till efterutdelning. Bestämmelserna, som står i principiell överensstämmelse med nu gällande regler, har anpassats till de föreslagna nya utdelningsreglerna. Bestämmelserna tar sikte både på de fordringar som görs gällande efter konkursen och de som har gjorts gällande i konkursen på ett så sent stadium att de inte har kunnat beaktas i förslaget till utdelning. Av 4 § följer att i utdelningsförslaget skall, om bevakningsskyldighet inte föreligger, beaktas endast de fordringar som hade gjorts gällande då förslaget upprättades eller annars var kända för förvaltaren. De i detta stycke föreslagna bestämmelserna innebär att utdelning ur de nytillkomna medlen först skall beräknas för den aktuella fordringen som om den hade gjorts gällande innan det tidigare utdelningsförslaget upprättades. Därefter får borgenären konkurrera med övriga borgenärer om resterande nytillkomna medel enligt vanliga regler.

21 §

Om förvaltaren anser att de nytillkomna medlen kan fördelas utan att förslag till efterutdelning upprättas och om tillsynsmyndigheten medger det, får han dela ut medlen till berättigade borgenärer utan att föreskrifterna i det föregående i detta kapitel iakttas. För utbetalningen gäller dock 9 § andra stycket. En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från det att förvaltaren har anmält till rätten att han har skickat medlen till borgenären.

Första stycket tillämpas också för det fall att det finns skäl att upprätta ett utdelningsförslag men medlen inte förslår till betalning av de därmed förenade kostnaderna.

Paragrafen motsvarar närmast 10 kap. 22 och 23 §§ och 14 kap. 17 § KLförslaget samt 148 § andra meningen och 185 g § andra stycket fjärde meningen KL.

Beträffande första meningen kan hänvisas till vad som anförts i anslutning till 19 §.

För närvarande gäller i såväl ordinär som mindre konkurs att, om de med en efterutdelning förenade kostnaderna inte motiverar att utdelning sker, konkursdomaren kan förordna att de för efterutdelning tillgängliga medlen i stället skall överlämnas till gäldenären. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.7.2) redovisat mina skäl för att nu föreslå att dessa medel normalt sett i stället skall överlämnas till bäst berättigade borgenärer.

Som *lagrådet* påpekat får förutsättas att förvaltaren vid efterutdelning tillämpar förfarandet enligt denna paragraf endast i klara fall (bortsett från situationer då medlen inte täcker utdelningskostnaderna). I de sällsynta fall då en borgenär vill reagera mot förvaltarens åtgärd torde han, såsom har angetts vid 10 kap. 4 § för avskrivningsfallens del, ha som remedier att väcka talan mot den enligt hans mening oriktigt gynnade borgenären eller att väcka skadeståndstalan mot förvaltaren.

Viss anmälningsskyldighet m.m.

22 §

Om utdelning eller efterutdelning har utfallit på ett företagshypoteksbrevs belopp, skall förvaltaren anmäla detta till inskrivningsmyndigheten. Anmälan skall göras sedan beslutet att fastställa utdelningen eller efterutdelningen har vunnit laga kraft eller, i fall som avses i 21 §, när utbetalningen har ägt rum. Tillsammmans med anmälningen skall förvaltaren sända in utdelningsförslaget eller någon annan handling som visar fördelningen.

När inteckningsborgenären lyfter betalning, skall detta antecknas på hypoteksbrevet.

Paragrafen, som överensstämmer med 145 a § KL, saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som i det remitterade förslaget. Vid lagrådsremissen utgick jag från att bestämmelser i ämnet skulle meddelas i förordning. Enligt *lagrådet* innebär föreskrifterna ett åläggande för en enskild person och de kan knappast hänföras till kategorin verkställighetsföreskrifter. Det torde därför enligt lagrådet vara nödvändigt att ge dem lagform.

4.1.12 12 kap. Ackord i konkurs m.m.

12 kap.

I 7 kap. KL upptas regler om förlikning och ackord i konkurs. Delvis mycket omfattande ändringar av reglerna om ackord i konkurs genomfördes i samband med ackordslagens (1970:847, AckL) tillkomst. I samband med 1979 års konkurslagsreform gjordes dessutom vissa följdändringar i kapitlet.

Konkurslagskommittén har överarbetat reglerna i 7 kap. KL huvudsakligen språkligt och redaktionellt och tagit upp dem i 11 kap. KLförslaget. De

sakliga nyheterna utgörs främst av nödvändiga följdändringar. Sålunda har konkursdomaren ersatts med rätten som sådan. Frågor som i dag hänskjuts till rätten skall enligt förslaget hänskjutas till rättegång. Motsvarande ändringar bör enligt kommittén också göras i AckL.

11 kap. KLförslaget har föranlett kommentarer av remissinstanserna endast i ett fåtal fall. Sveriges Ackordscentral anser att institutet ackord i konkurs vad gäller företag saknar praktisk betydelse. Ackordscentralen anser vidare att det visserligen är möjligt att enskilda personer kan ha intresse av att låna upp pengar för att via ackord med utdelningshöjning till borgenärerna få skulderna avskrivna. Detta kan emellertid inte vara en tillräcklig anledning att behålla dessa bestämmelser. Eftersom reglerna utnyttjas så sällan, bör enligt ackordscentralen kapitlet utgå ur konkurslagen.

Föreningen Auktoriserade revisorer (FAR) anser att reglerna i 13 kap. 19 § aktiebolagslagen (1975:1385) bör ses över så att ett aktiebolag efter ackord i konkurs ges formella möjligheter att fortsätta verksamheten. Reglernas nuvarande utformning medför enligt FAR att reglerna om ackord i konkurs får begränsad betydelse för gäldenärer som är aktiebolag.

För egen del anser jag att det inte är möjligt att på det underlag som föreligger slopa reglerna om ackord i konkurs. Också den av FAR föreslagna ändringen är ganska långtgående och kan därför inte heller tas upp i detta sammanhang. Båda förslagen bör emellertid lämpligen övervägas om en allmän översyn av konkursalternativen kommer till stånd i enlighet med vad jag inledningsvis var inne på. Eftersom nuvarande ordning inte medför några direkta olägenheter föreslår jag att reglerna tills vidare behålls i stort sett oförändrade.

Reglerna om förlikning i 149 § KL gäller endast i ordinär konkurs. Det har framförts önskemål om att reglerna om förlikning bör kunna tillämpas i alla konkurser. Med det enhetliga konkursförfarandet är en sådan ändring naturlig. Enligt mitt förslag är reglerna om förlikning tillämpliga i alla konkurser. Däremot är reglerna om ackord i konkurs, i saklig överensstämmelse med gällande rätt, tillämpliga endast i konkurser vari bevakningsförfarande äger rum (se 3 §).

På förslag av *lagrådet* har ordet "förlikning" i detta sammanhang i klargörande syfte bytts ut mot "frivillig uppgörelse". Detta har i förhållande till det remitterade förslaget medfört en ny kapitelrubrik och en ny rubrik före 1 §.

Frivillig uppgörelse

1 §

Visar gäldenären att han har kommit överens om betalningen av sina skulder eller på annat sätt träffat uppgörelse med de borgenärer vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren, skall rätten på ansökan av gäldenären besluta om nedläggning av konkursen. Innan beslut meddelas skall förvaltaren höras.

Om bevakningsförfarande äger rum, får beslut om att lägga ned konkursen inte meddelas före bevakningstidens utgång.

Rätten kan förordna att boets egendom inte får säljas innan ansökningen har prövats, om egendomen inte behöver säljas av någon sådan anledning som avses i 8 kap. 3 § andra stycket 2 och 3.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 1 § KLförslaget och 149 § första och andra styckena KL. Ordalydelsen har jämkats något i förhållande till det remitterade förslaget.

Möjligheten att träffa frivillig uppgörelse under konkursen står enligt mitt förslag öppen i alla konkurser, således också i konkurser utan bevakningsförfarande. Eftersom en frivillig uppgörelse måste omfatta också alla oprioriterade borgenärer torde dock utrymmet för sådan uppgörelse i konkurs utan bevakningsförfarande bli högst begränsat.

Enligt 149 § KL behöver gäldenären ha träffat överenskommelse endast med de borgenärer som har bevakat fordran i konkursen. Härav följer att de borgenärer som är befriade från bevakningsskyldighet inte behöver omfattas av uppgörelsen. Anledningen härtill torde vara att dessa borgenärer, t.ex. panthavare och borgenärer som är kvittningsberättigade, i princip får fullt betalt för sina fordringar trots konkursen.

I det enhetliga förfarandet kan bevakningsfriheten inte användas för att avgränsa de borgenärer som inte behöver omfattas av en frivillig uppgörelse. Inte ens om bevakningsförfarande har anordnats är detta möjligt. Av 9 kap. 4 § följer nämligen att bevakningsfrihet tillkommer även vissa borgenärer som måste omfattas av en frivillig uppgörelse trots att de inte är skyldiga att bevaka, t.ex. en återvinningssvarande.

I mitt förslag sägs därför endast att frivillig uppgörelse skall omfatta borgenärer vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren. Med sistnämnda uttryck avses då att fordringen är känd för förvaltaren, vare sig kännedomen vunnits genom förvaltarens egna efterforskningar eller genom anmälan av borgenären. Det innebär att uppgörelsen i princip måste omfatta även borgenärer som, om bevakningsförfarande anordnats, enligt 9 kap. 4 § är befriade från bevakningsskyldighet.

Det sagda bör emellertid inte utesluta att en borgenär som har betryggande säkerhet för sin fordran får stå utanför den frivilliga uppgörelsen. Att en sådan borgenär normalt inte bör få motsätta sig en uppgörelse är uppenbart. Frågan torde inte kräva uttrycklig reglering.

Eftersom det i en konkurs utan bevakning inte med samma grad av säkerhet som efter bevakning går att ange vilka borgenärer som måste delta i den frivilliga uppgörelsen, är det i dessa fall av särskild vikt att förvaltaren hörs över gäldenärens ansökan. Däremot vill jag med anledning av ett påpekande från en kronofogdemyndighet framhålla att jag inte ser det som meningsfullt att kräva att också tillsynsmyndigheten skall höras med anledning av en ansökan om nedläggning av konkursen på grund av frivillig uppgörelse.

2 §

Ett beslut att lägga ned konkursen skall kungöras.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, skall förvaltaren sätta in behövliga medel till betalning av kostnaden eller skulden i den bank som parterna enas om. Räntan skall tillkomma den som slutligen blir berättigad till medlen.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 2 § KLförslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 149 § tredje stycket KL. De följande styckena överensstämmer i sak med 171 § KL såvitt paragrafen rör nedläggning av konkurs.

Rättens beslut att lägga ned konkursen skall enligt *första stycket* kungöras. Att kungörelsen skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och de tidningar som rätten har bestämt för fortsatt kungörande framgår av 15 kap. 1 § andra stycket. Av 15 kap. 2 § följer att kungörelse kan ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna – bl.a. i nu förevarande situation – bara om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. I en konkurs utan bevakning finns nämligen inte någon fastställd tid inom vilken borgenärerna måste göra sina fordringar gällande i konkursen. Genom kungörelsen ges en borgenär som ännu inte underrättat förvaltaren om sitt fordringsanspråk en reell möjlighet att överklaga beslutet att lägga ned konkursen.

Andra och tredje styckena överensstämmer i sak med gällande ordning.

Ackordsförslag m.m.

3 §

Reglerna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs i vilken det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum.

Paragrafen saknar motsvarighet i både KLförslaget och KL men ansluter i sak till vad som nu gäller.

I paragrafen anges att bestämmelserna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs vari det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum. Detta beror främst på att ett fastställt ackord – i eller utom konkurs – är bindande även för okända borgenärer som har haft möjlighet att delta i ackordsförhandlingen men inte gjort detta (21 § i förevarande kap. samt 19 § AckL). Denna ordning förutsätter att alla borgenärer kan få kännedom om att ackord kan bli aktuellt samt lämnas tillfälle att anmäla sina fordringar. De bör också få tillfälle att anmärka mot fordringar som görs gällande av andra borgenärer. Vid ackord i konkurs synes för dessa ändamål ett bevakningsförfarande lämpligast. Det finns emellertid inget som hindrar att rätten beslutar att bevakningsförfarande skall äga rum enbart för att ett ackordsförfarande skall kunna genomföras.

4 §

Om gäldenären vill bjuda ackord, skall han tillställa rätten ett ackordsförslag. I förslaget skall anges

1. hur mycket gäldenären bjuder i betalning.
2. när betalningen skall ske,

3. om säkerhet har ställts för ackordet och vari säkerheten i så fall består.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 3 § KLförslaget och 150 § första stycket KL.

I paragrafen har gjorts den ändringen att ackordsförslaget skall tillställas rätten och inte konkursdomaren. Dessutom har nuvarande föreskrift att ansökningshandlingarna skall inges i tre exemplar fått utgå ur lagen.

5 §

Ett ackord får avse att fordringar som tillkommer de borgenärer som enligt 11 § har rätt att rösta om förslaget sätts ned och betalas på närmare angivet sätt. Ackordet skall ge likaberättigade borgenärer lika rätt och minst tjugofem procent av fordringarnas belopp, om inte en lägre ackordsprocent godkänns av samtliga kända borgenärer som har bevakat fordran och skulle omfattas av ackordet eller om det finns synnerliga skäl för lägre utdelning. Betalning av föreskriven minsta utdelning skall ske inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte samtliga nämnda borgenärer godkänner en längre betalningstid.

Ett ackord får innehålla villkor att borgenärer får full betalning intill ett visst belopp, om avvikelsen kan anses skälig med hänsyn till omfattningen av boet och övriga omständigheter. Avvikelser till nackdel för en viss borgenär får också äga rum, om han medger det.

Ett ackord får även avse att gäldenären endast får anstånd med betalningen eller annan särskild eftergift. Första och andra styckena gäller i tillämplig utsträckning.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 4 § KLförslaget och 150 § andra–fjärde styckena KL.

6 §

Ett ackordsförslag får tas upp endast om det kommer in till rätten före den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget i konkursen är införd i Post- och Inrikes Tidningar eller, när utbyte enligt 15 kap. 2 § sker, före den dag då underrättelserna sändes ut.

Om ackordsförslaget har kommit in i rätt tid, skall rätten inhämta yttrande av förvaltaren huruvida förslaget bör föreläggas borgenärerna. Avstyrker förvaltaren att det sker, får förslaget tas upp endast om rätten finner synnerliga skäl till det.

Paragrafens första stycke överensstämmer i sak med 11 kap. 5 § KLförslaget och 151 § KL. Det andra stycket överensstämmer med 11 kap. 6 § KLförslaget och 152 § KL.

Eftersom det enligt mitt förslag kommer att förekomma endast en utdelning under konkursen behöver det i författningstexten inte särskilt anges att det är slututdelningen som avses. I överensstämmelse med vad som sägs i specialmotiveringen under kapitelrubriken till 15 kap. anges det i det första stycket vidare att den dag som avses är den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget är införd i Post- och Inrikes Tidningar. Om utbyte sker

enligt 15 kap. 2 §, är den avgörande tidpunkten den dag då underrättelserna sändes ut.

7 §

Möter enligt 4–6 §§ hinder mot att ackordsförslaget tas upp, skall det avvisas.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 7 § KLförslaget och 153 § KL.

Sammanträde för prövning av ackordsförslag

8 §

Om ackordsförslaget tas upp, skall borgenärerna genast kallas till ett sammanträde inför rätten för att pröva förslaget. Innan gäldenären har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, får kallelse utfärdas endast om det finns synnerliga skäl för det. Kallelsen till sammanträdet skall kungöras.

Sammanträdet får inte hållas tidigare än tre veckor efter det att ackordsförslaget togs upp och inte heller innan tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkningar mot bevakade fordringar har handlagts vid förlikningssammanträdet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 8 § KLförslaget. Det första stycket motsvarar 154 § KL och det andra stycket 155 § första stycket KL.

Begreppet borgenärssammanträde har som tidigare angetts utmönstrats ur konkurslagen. I förhållande till KLförslaget har därför rubriken till 8–14 §§ ändrats till Sammanträde för prövning av ackordsförslag.

I 154 § andra stycket KL sägs att konkursdomaren skall bestämma tidpunkten för sammanträdet efter samråd med förvaltaren samt att det i kungörelsen skall anges att ackordsförslaget finns tillgängligt hos förvaltaren. Dessa bestämmelser bör flyttas till förordningen. Detsamma gäller bestämmelserna i 155 § andra stycket KL, vari anges att konkursdomaren skall sända underrättelser om kungörelsens innehåll och översända ackordsförslaget till borgenärerna.

Kallelsen till sammanträdet skall kungöras. Konkurslagskommittén har övervägt att införa en möjlighet för rätten att byta ut kungörelsen mot särskilda underrättelser till borgenärerna men avstått med motiveringen att ackordet kan tänkas beröra även en borgenär som inte har bevakat sin fordran. På *lagrådets* inrådan har också jag stannat för den ståndpunkten.

I överensstämmelse med KLförslaget skall den tidpunkt då sammanträdet tidigast får äga rum beräknas från den dag då ackordsförslaget togs upp av rätten och inte som nu från den dag då kungörelsen om sammanträdet för prövning av ackordsförslaget var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

9 §

Förvaltaren skall snarast till rätten inkomma med yttrande huruvida han anser att ackordsförslaget bör antas av borgenärerna. Yttrandet skall hål-

las tillgängligt för borgenärerna vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget, om det inte har sänts till dem tidigare.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 9 § KLförslaget och 156 § KL.

10 §

Vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget bör förvaltaren närvara. Om gäldenären inte kan infinna sig personligen, bör han skicka ett ombud.

Förvaltaren skall tillhandahålla en förteckning över de borgenärer som har rätt att rösta i ackordsfrågan, med uppgift om de fordringsbelopp för vilka rösträtt får utövas. Har det mot någon av dessa fordringar framställts anmärkning som inte har prövats eller har, om efterbevakning har skett, anmärkningstiden ännu inte gått ut, skall det särskilt anges i förteckningen.

Om gäldenären inte har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, skall anledningen till det uppges vid sammanträdet.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 10 § KLförslaget och 157 § KL.

11 §

Vid omröstning i ackordsfrågan får rösträtt utövas endast för bevakade fordringar. En borgenär som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt deltar dock inte i omröstningen. Om borgenären helt eller delvis avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten, deltar han i motsvarande mån. Kan en borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenären har särskild förmånsrätt hans fordran, deltar han med återstående del av fordringen.

En svarande som med anledning av en återvinningstalan har fått eller kan få en fordran mot gäldenären, får utan bevakning delta med fordringen i omröstningen.

Innebär ackordsförslaget att borgenärer som inte har förmånsrätt skall få full betalning intill visst belopp, får rösträtt inte utövas för de fordringar som därigenom får full betalning.

Med borgenärer som har förmånsrätt likställs en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt.

Första, tredje och fjärde styckena överensstämmer med 11 kap. 11 § KLförslaget och 158 § första–tredje styckena KL. Det andra stycket är nytt men motsvaras i viss mån av 11 kap. 23 § andra stycket andra meningen KLförslaget och 171 a § andra stycket andra meningen KL.

Det bör anmärkas att en borgenär som trots att han är befriad från bevakningsskyldighet bevakar sin fordran, inte får delta i omröstningen om han inte avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten eller, i fall som avses i första stycket fjärde meningen, där angivna förutsättningar föreligger.

I 171 a § andra stycket andra meningen KL sägs att en svarande, som med anledning av talan om återvinning *kan* få en fordran mot gäldenären, deltar med fordringen "i förhandlingen". Detta uttryck, som har sin motsvarighet i 18 § första stycket AckL, torde innebära att återvinningssva-

randen får delta i omröstningen om ackordsförslaget trots att han inte har bevakat fordringen. Med tanke på att bevakning inte krävs i dessa fall när bevakningsförfarande har anordnats (4 kap. 21 §), finns det goda skäl för att tillåta borgenären att delta i omröstningen.

Eftersom möjligheten att delta i omröstningen utan bevakning är att se som ett undantag från huvudregeln i första stycket, har en motsvarighet till nämnda bestämmelse i KL tagits upp som *andra stycke* i förevarande paragraf. Där sägs att ifrågavarande borgenär deltar i omröstningen utan bevakning oavsett om han har fått en sådan fordran eller kan få det. Som framgår av 25 §, som i övrigt motsvarar 171 a § KL, har den paragrafens andra stycke begränsats till att behandla borgenärens rätt att från det belopp som han har ålagts att återbära genom återvinningsdomen, dra av den utdelning som tillkommer honom.

I det *fjärde stycket* har termen äganderättsförbehåll bytts ut mot förbehåll om återtaganderätt i syfte att anpassa terminologin till den som används i bl.a. utsökningsbalken och konsumentkreditlagen (1977:981).

12 §

En anmärkning som har framställts mot en fordran utgör inte hinder mot att borgenären deltar med fordringen i omröstningen. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller inte, skall rätten vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning. De närvarande får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med borgenären. Kan förlikning inte träffas, skall frågan handläggas enligt vad som sägs i 17 § första stycket för bestämmande av omröstningens utgång. Har en anmärkning mot någon yrkad fordran eller förmånsrätt prövats enligt 9 kap. 16 §, skall rättens avgörande dock tillämpas vid omröstningen i ackordsfrågan, om det inte före omröstningen visas att avgörandet har ändrats av högre rätt.

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som har nämnts nu, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 12 § KLförslaget och 158 § fjärde och femte styckena KL.

Om det på grund av en tvistig fordran inte går att avgöra hur omröstningen har utfallit skall frågan enligt 17 § första stycket prövas av rätten vid en förhandling. Vid förhandlingen skall också avgöras om ackordet skall fastställas eller inte. Ovissheten om en fordran skall berättiga en borgenär att delta vid omröstningen utgör alltså i det beskrivna läget hinder mot att rätten fastställer ackordet. Om förvaltaren är ensam närvarande kan han ge sig själv uppdraget att träffa förlikning med den bevakande borgenären (jfr 9 kap. 13 §).

13 §

Om både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran vill rösta för denna i ackords-

frågan, har de tillsammans en röst, vilken beräknas efter borgenärens fordran. Kan de inte enas, gäller borgenärens mening, om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 13 § KLförslaget och 159 § KL.

14 §

Gäldenären får inte återta eller ändra ackordsförslaget utan rättens medgivande. Ett yrkande om detta skall framställas senast vid sammanträdet och innan omröstningen sker.

Om en ändring i ackordsförslaget medges, får prövningen av ackordsförslaget skjutas upp till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor. Om ändringen inte medför att förslaget blir sämre för borgenärerna, får prövningen skjutas upp endast om det finns särskilda skäl till det.

Om rätten i något annat fall än som avses i andra stycket, efter att ha hört förvaltaren och de närvarande borgenärerna, anser att det finns särskilda skäl för att borgenärernas prövning av ackordsförslaget skjuts upp, får rätten besluta om uppskov till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 14 § KLförslaget och i huvudsak med 161 § första, andra och fjärde styckena KL.

I 161 § första stycket KL sägs att särskild talan mot konkursdomarens beslut i fråga om återtagande eller ändring av ackordsförslag inte får föras. En motsvarande bestämmelse återfinns i 16 kap. 7 § andra stycket 1. I 161 § tredje stycket KL finns regler om konkursdomarens skyldighet att lämna information om ett fortsatt sammanträde. Motsvarande föreskrifter bör flyttas till den nya konkursförordningen.

Borgenärsmajoritet vid ackord m.m.

15 §

Ett ackordsförslag som ger minst femtio procent av fordringsbeloppen skall anses antaget av borgenärerna, om tre femtedelar av de röstande har godtagit förslaget och deras fordringar uppgår till tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Är ackordsprocenten lägre, skall ackordsförslaget anses antaget om tre fjärdedelar av de röstande har enats om förslaget och deras fordringar uppgår till tre fjärdedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 15 § KLförslaget och 162 § KL.

16 §

Anser en borgenär eller gäldenären att ett beslut genom vilket ett ackordsförslag har förkastats av borgenärerna inte har tillkommit på lagligt sätt, får han överklaga beslutet i hovrätten inom två veckor från beslutet. Gäldenären får dock överklaga beslutet endast om hans rätt kan vara beroende av det. Beslutet tillämpas omedelbart, om inte något annat förordnas.

Paragrafen överensstämmer med 16 kap. 8 § andra och tredje styckena KLförslaget och i sak med 210 b § andra och tredje styckena KL, jämförda med 210 § KL samt 21 § lagen (1946:804) om införande av rättegångsbalken.

I motiveringen under rubriken till 16 kap. redogörs för de överväganden som har föranlett att det i det kapitlet behandlas endast vissa frågor rörande handläggningen vid rätten och dess beslut i konkursärenden. Borgenärerna får enligt konkurslagen fatta beslut som kan överklagas i två fall. Det ena fallet behandlas i 9 kap. 14 § och rör beslut vid förlikningssammanträdet att träffa förlikning angående en anmärkning mot en fordran som har gjorts gällande i konkursen. Det andra fallet behandlas i förevarande paragraf och avser borgenärernas beslut att *förkasta* ett av gäldenären framlagt ackordsförslag. Om borgenärerna antar ackordsförslaget, skall det efter viss prövning fastställas av rätten (se 17 §).

Borgenärernas beslut enligt denna paragraf kan inte överprövas i sak. Hovrättens prövning kan endast avse frågan om beslutet har fattats på ett lagenligt sätt.

Borgenärernas beslut skall tillämpas omedelbart om inte annat förordnas. Arbetet med att avsluta konkursen skall alltså omedelbart vidta.

Fastställelse av ackord

17 §

Har ett ackordsförslag antagits vid sammanträdet men finns det enligt 19 § anledning att inte fastställa ackordet, skall ackordsfrågan prövas av rätten vid en förhandling. Detsamma gäller, om det vid sammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats av borgenärerna.

Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling, skall rätten fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om inte längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 16 § KLförslaget och 164 § första, andra och fjärde styckena KL.

Enligt 164 § KL skall konkursdomaren i den i första stycket angivna situationen hänskjuta frågan till rätten. I 164 § tredje stycket KL sägs inledningsvis att konkursdomaren, när ackordsfrågan har hänskjutits till rätten, skall utsätta målet att förekomma så snart som möjligt. Vidare anges vilka som skall kallas till förhandlingen. Motsvarande bestämmelser har i mitt förslag tagits upp i 20 §.

18 §

Är utgången av omröstningen över ackordsförslaget beroende av om kvarstående anmärkningar godkänns eller inte och finns det i övrigt skäl att fastställa ackordet, skall rätten vid förhandlingen först pröva anmärkningarna eller så många av dem att utgången av omröstningen blir densamma vare sig övriga anmärkningar godkänns eller inte.

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 17 § KLförslaget och 165 § första meningen KL.

I 165 § andra meningen KL anges att talan i detta fall inte får föras mot rättens beslut med anledning av en framställd anmärkning. Den bestämmelsen återfinns i 16 kap. 7 § första stycket.

19 §

Ett ackord får inte fastställas, om

1. ärendet inte har handlagts på föreskrivet sätt och felet kan ha inverkat på ackordsfrågans utgång,
2. ackordet inte uppfyller de villkor som anges i 5 §,
3. det finns skälig anledning att anta att gäldenären i hemlighet har gynnat någon borgenär i avsikt att inverka på ackordsfrågan eller att något annat svek har ägt rum vid ackordet eller
4. ackordet uppenbart är till skada för borgenärerna.

Även om första stycket inte är tillämpligt får rätten efter omständigheterna vägra att fastställa ackordet, om en borgenär eller en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen har bestritt fastställelse på grund av att

1. betryggande säkerhet för ackordets fullgörande inte finns,
2. ackordet är till skada för borgenärerna eller
3. ackordet av någon annan särskild anledning inte bör medges.

Vägras fastställelse enligt första stycket 1 och är inte förslaget förkastat av borgenärerna eller förfallet, skall borgenärerna på nytt pröva ackordsförslaget och ett sammanträde sättas ut för detta. Ett sådant sammanträde får hållas tidigast tio dagar efter beslutet om vägrad fastställelse. Borgenärerna skall kallas till sammanträdet. Kallelsen skall kungöras.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 18 § KLförslaget och i sak med 166 § KL.

Den i tredje stycket angivna tidsfristen beräknas i dag på det sättet att kungörelsen skall ha varit införd i bl.a. Post- och Inrikes Tidningar minst tio dagar före sammanträdet. Här räknas tiden, i överensstämmelse med kommitténs förslag, från dagen för beslutet om vägrad fastställelse.

I 166 § tredje stycket KL sägs bl.a. att talan mot rättens beslut att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsförslaget inte får föras särskilt. Denna bestämmelse återfinns i 16 kap. 7 § andra stycket 2. I 166 § fjärde stycket KL finns regler om kallelser till det utsatta sammanträdet och om särskilda underrättelser till borgenärerna m.fl. Bestämmelserna om kallelse av borgenärna har tagits upp i tredje stycket av förevarande paragraf. Bestämmelser i övrigt om underrättelser bör föras in i förordningen.

20 §

En förhandling enligt 17 § skall äga rum så snart som möjligt. Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och de borgenärer som var närvarande vid sammanträde som avses i 8 § kallas.

Paragrafen motsvaras närmast av 16 kap. 12 § KLförslaget samt 164 § tredje stycket KL.

Att förhandlingen skall äga rum så snart som möjligt står i principiell överensstämmelse med vad som gäller för närvarande.

Enligt 211 § första stycket KL gäller att mål som avses nu skall utan förberedelse företas till huvudförhandling. Vidare gäller att rätten kan förordna att förberedelse skall äga rum om målet sätts ut till fortsatt eller ny huvudförhandling och förberedelse krävs för att målet skall kunna slutföras vid denna förhandling. Mitt förslag innehåller inte några regler om förberedelse. Hinder möter dock inte att en fortsatt förhandling hålls, om ackordsfrågan inte kan slutligt prövas vid det första förhandlingstillfället. (Se vidare härom vad som sägs i anslutning till 16 kap. 2 §.)

Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och de borgenärer som var närvarande vid sammanträde som avses i 8 § kallas. Liksom fallet nästan alltid är i konkurssammanhang utgör parts eller annans utevaro inte hinder mot att frågan prövas och avgörs (16 kap. 2 §).

Verkan av ackord

21 §

Ett fastställt ackord är bindande för alla borgenärer, kända och okända, som har haft rätt att efter bevakning rösta om ackordsförslaget.

Den som har förmånsrätt i viss egendom är bunden av ackordet i fråga om belopp som inte kan tas ut ur egendomen.

En borgenär har, utan hinder av ackordet, den rätt till kvittning som han kan ha enligt 5 kap. 15 och 16 §§.

Paragrafen stämmer överens med 11 kap. 19 § KLförslaget och 168 § KL.

22 §

En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 20 § KLförslaget och 169 § KL.

23 §

En anmärkning mot en bevakning skall, om förmånsrätt yrkas för den bevakade fordringen, prövas på det sätt som föreskrivs i denna lag även om ackord har kommit till stånd.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 21 § KLförslaget och 170 § KL.

24 §

Innan egendomen i boet till följd av att ett ackord har fastställts återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen. Förvaltaren skall dessutom se till att de borgenärer som har förmånsrätt för sina bevakade fordringar av egendo-

men, så långt den räcker, får den betalning som tillkommer dem på grund av förmånsrätten.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, tillämpas 2 § tredje stycket.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 22 § KLförslaget och i sak med 171 § KL.

I 171 § KL anges hur boet skall avvecklas sedan konkursen har lagts ned efter frivillig uppgörelse eller ackord har fastställts. I 2 § har bestämmelserna som rör avvecklingen i det förstnämnda fallet förts in. I denna paragraf upptas reglerna för avveckling av boet efter det att ackord har fastställts.

25 §

När ackord har fastställts, får talan om återvinning inte väckas av någon borgenär som omfattas av ackordet. Talan som har väckts på behörigt sätt får trots det prövas.

Vad som vinns genom återvinningstalan och inte behövs för något sådant ändamål som avses i 24 § skall, sedan kärandens kostnader har ersatts, tillkomma de borgenärer som omfattas av ackordet. En svarande som med anledning av kärandens talan får en fordran mot gäldenären har rätt att på vad han annars skulle ha fått betala avräkna den utdelning som tillkommer honom.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 23 § KLförslaget och 171 a § KL.

I 171 a § andra stycket andra meningen KL finns det en regel som anger att en svarande som med anledning av återvinningstalan kan få en fordran mot gäldenären får delta med fordringen i förhandlingen. Denna bestämmelse har flyttats till 11 § andra stycket. Skälen för detta framgår av motiveringen till den paragrafen.

Tillsyn över ackord

26 §

På begäran av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten, om det finns skäl till det, förordna förvaltaren eller någon annan lämplig person att utöva tillsyn över att gäldenären fullgör sina åtaganden enligt ackordet. Om det behövs, skall även en ersättare för tillsynsmannen förordnas.

Gäldenären skall ge tillsynsmannen de uppgifter som denne begär och följa de anvisningar som tillsynsmannen lämnar.

Tillsynsmannen skall entledigas av rätten, om det visar sig att han inte är lämplig eller att han av någon annan särskild orsak bör skiljas från uppdraget.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 24 § KLförslaget och 171 b § KL.

27 §

12 kap.

Arvode till tillsynsmannen och ersättning för de kostnader som uppdraget har medfört skall prövas av rätten, om tillsynsmannen eller gäldenären begär det. Så länge ackordet inte har fullgjorts, får en sådan begäran framställas också av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 25 § KLförslaget och 171 c § KL.

Det förtjänar att uppmärksammas att arvode och kostnadsersättning till tillsynsmannen inte utgör en konkurskostnad eller en fordran mot konkursboet. I stället jämställs tillsynsmannens krav med andra fordringar på gäldenären och får i en ny konkurs göras gällande på vanligt sätt, dock med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen.

Förverkande av ackord

28 §

På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten förklara att den eftergift som genom ackordet har medgetts gäldenären förfaller, om gäldenären

1. har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer eller i hemlighet har gynnat någon borgenär i syfte att inverka på ackordsfrågan,
2. åsidosätter vad som åligger honom enligt 26 § andra stycket eller
3. på något annat sätt uppenbart försummar sina åtaganden enligt ackordet.

Förlikning är inte tillåten i en fråga som avses i första stycket.

Även om den eftergift som har medgetts gäldenären förklaras förfallen, får borgenärerna göra ackordet i övrigt gällande mot gäldenären eller mot den som har gått i borgen för ackordet.

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 26 § KLförslaget och 172 § KL.

4.1.13 13 kap. Förvaltarens slutredovisning

13 kap.

I 10 kap. KL finns regler om förvaltarens skyldighet att avge slutredovisning och om klander av sådan redovisning. Kapitlet innehåller bara fyra paragrafer (189–192 §§). En av dem, 189 §, är dock mycket omfattande. Bestämmelserna tar främst sikte på ordinär konkurs men i 190 och 191 §§ finns vissa för de båda handläggningsformerna gemensamma regler. Regler om förvaltares redovisningsskyldighet i mindre konkurs finns i 185 a, 185 d, 185 f och 185 g §§. Reglerna om slutredovisningen är i viss utsträckning olika i ordinär konkurs och i mindre konkurs.

I KLförslaget har bestämmelserna om förvaltares redovisningsskyldighet tagits in, såvitt gäller stor konkurs, i 12 kap. och såvitt rör mindre konkurs i 14 kap. 19 och 20 §§. Den systematiska uppbyggnaden av 12 kap. KLförslaget utmärks i jämförelse med KL av en betydligt ökad överskådlighet. I 14 kap. 19 och 20 §§ KLförslaget har använts en i princip likartad systematik. Utformningen av redovisningsreglerna i KLförslaget har inte

utsatts för någon kritik under remissbehandlingen. Den valda utformningen har lagts till grund för redovisningskapitlet i mitt förslag.

I 189 § femte stycket KL föreskrivs att tillsynsmyndigheten skall skicka vissa underrättelser i anledning av att slutredovisning har avgetts. Där anges också att myndigheten skall översända avskrifter av redovisningshandlingarna till konkursdomaren. Med undantag för denna senare regel, vars motsvarighet återfinns i 13 kap. 3 §, bör bestämmelser motsvarande 189 § femte stycket KL tas upp i den nya konkursförordningen.

I sak innehåller KLförslaget inte några mer betydelsefulla nyheter. Det är främst fråga om smärre följdändringar.

I mitt förslag har till följd av det enhetliga förfarande som jag föreslår alla regler om förvaltarens slutredovisning samlats i ett kapitel. I syfte att ytterligare öka regleringens överskådlighet har i förhållande till KLförslaget vissa redaktionella förändringar vidtagits. Den av konkurslagskommittén föreslagna grundläggande systematiken har dock behållits.

Kommittén har föreslagit att kravet att förvaltaren till sin slutredovisning skall foga verifikationer o.d. nu slopas. Förslaget har utsatts för kritik från SACO/SR och vissa kronofogdemyndigheter och nuvarande regler har behållits i mitt förslag (3 §).

För att markera att tiden för granskningen av redovisningen inte alltid ligger i direkt anslutning till att den avges, har en ny rubrik Granskning av slutredovisning införts. Dessutom har en ny paragraf (8 §) förts in för att klargöra att riksskatteverket för det allmännas talan i högsta domstolen även i mål om klander av förvaltares slutredovisning.

Det enhetliga konkursförfarandet påkallar inga större sakliga ändringar i förhållande till kommitténs förslag. Där reglerna i dag är olika för ordinär och mindre konkurs har en samordning skett. Reglerna om beräkning av tiden för väckande av klandertalan har förenklats. Förvaltaren skall enligt förslaget alltid ge in en avskrift av redovisningshandlingarna till rätten. Ett av skälen för detta är att skapa en enhetlig utgångspunkt för beräkningen av klandertiden. Undantag härifrån har dock gjorts för de fall när tillsynsmyndigheten avger utlåtande över redovisningen. Klandertiden beräknas i dessa fall från en dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Dagen skall bestämmas så att minst tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Avgivande av slutredovisningen

1 §

Förvaltaren skall avge slutredovisning för sin förvaltning i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel. En förvaltare som avgår innan konkursen är avslutad skall avge slutredovisning, även om han har haft hand om förvaltningen tillsammans med andra förvaltare. Har förvaltningen varit delad, behöver redovisningen omfatta endast den del av förvaltningen som har ankommit på den avgående förvaltaren ensam.

Om förvaltarens skyldighet att under konkursen redovisa medelsförvaltningen m.m. finns det bestämmelser i 7 kap. 18–21 §§.

Första styckets första mening överensstämmer med 12 kap. 1 § första stycket KLförslaget. Andra meningen i samma stycke överensstämmer i sak med 12 kap. 2 § andra stycket KLförslaget. Det andra stycket överensstämmer med 12 kap. 1 § andra stycket KLförslaget.

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i KL. Första styckets andra mening motsvaras dock i viss mån av 189 § första stycket KL. Regler som ålägger förvaltare skyldighet att avge redovisning för sin förvaltning återfinns på flera olika ställen i KL.

2 §

Slutredovisning skall avges

1. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
2. om förvaltaren avgår före konkursens slut,
3. om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar,
4. om konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen,
5. vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 §,
6. vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 §,
7. om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse,
8. om egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts.

Paragrafen motsvaras av 12 kap. 2 § första stycket och 14 kap. 19 § första stycket KLförslaget. Den motsvarar närmast 189 § första och andra styckena samt 190 § första och tredje styckena KL.

Paragrafen har fått sin slutliga utformning efter förslag av *lagrådet*. Jämkningarna i förhållande till det remitterade förslaget har samband med de på lagrådets inrådan vidtagna ändringarna i 11 kap. 19–21 §§ och rubriken till 12 kap.

När en konkurs avslutas eller en förvaltare avgår skall slutredovisning alltid avges. Paragrafen innehåller av pedagogiska skäl en fullständig uppräkning av de olika situationer då skyldighet för förvaltaren att avge slutredovisning inträder. Lagtekniskt skiljer sig regleringen från KLförslaget därigenom att uppräkningen här utgör en egen paragraf. I syfte att öka tydligheten har de olika situationerna beskrivits och hänvisningar till andra lagrum undvikits så långt möjligt.

Också utformningen av de olika punkterna i uppräkningen skiljer sig något från KLförslaget. Med det enhetliga konkursförfarandet följer att uppräkningen blir gemensam för alla konkurser. Vidare har de olika utdelningssituationerna här slagits samman till en punkt, eftersom samma regler om redovisningsskyldigheten bör gälla oavsett om det är fråga om vanlig utdelning eller efterutdelning. Efterutdelning i förenklad form enligt 11 kap. 21 § har dock tagits upp i en särskild punkt.

Slutredovisning skall avges i följande fall.

Punkt 1: Konkursbeslutet hävs av högre rätt. Redovisningen är av intresse främst för gäldenären. Av 2 kap. 25 § följer att boets egendom skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

Punkt 2: Förvaltaren avgår före konkursens slut. Av 1 § första stycket andra och tredje meningarna framgår att förvaltaren i denna situation är skyldig att avge redovisning även om flera förvaltare har utsetts. Om förvaltningen på grund av rättens beslut har varit delad enligt 7 kap. 3 § första stycket behöver varje förvaltares redovisning dock endast omfatta den del av förvaltningen som har ankommit på honom ensam.

Punkt 3: Konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar. Reglerna om avskrivning av konkurs har samlats i 10 kap. Även om kvarvarande medel enligt 10 kap. 4 § överlämnas till borgenär eller gäldenären, betraktas förfarandet formellt som avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar.

Punkt 4: Ingen fordran har gjorts gällande i konkursen. Enligt 10 kap. 3 § skall konkursen avskrivas om någon fordran i konkursen inte har gjorts gällande. Egendomen skall då sedan konkurskostnader och massaskulder har betalts återställas till gäldenären (10 kap. 4 §).

Punkt 5: Konkursen avslutas med utdelning eller ordinär efterutdelning enligt 11 kap. 20 §.

Punkt 6: Enligt 11 kap. 21 § får förvaltaren under vissa förutsättningar dela ut medel som blivit tillgängliga efter konkursens slut till berättigade borgenärer utan att förslag till efterutdelning behöver upprättas och kungöras.

Punkt 7: Konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse. Enligt 12 kap. 1 § skall konkursen läggas ned om gäldenären träffar överenskommelser om betalning med alla sina borgenärer. Egendomen skall då återställas till gäldenären sedan konkurskostnader och massaskulder har betalts (12 kap. 2 §).

Punkt 8: Ackord har fastställts i konkursen. När ackord har fastställts skall förvaltaren enligt 12 kap. 24 § överlämna egendomen till gäldenären sedan konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig har betalts.

3 §

Slutredovisningen skall avges till tillsynsmyndigheten. Till slutredovisningen skall förvaltaren bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen. Förvaltaren skall ge in en kopia av redovisningen till rätten. I fall som avses i 2 § 1, 4 och 7 skall en kopia samtidigt lämnas till gäldenären.

Paragrafen motsvaras närmast av 12 kap. 3 § första stycket och 5 § och 14 kap. 19 § tredje stycket KLförslaget samt 185 f § första stycket andra meningen, 189 § första och andra styckena och 190 § första stycket KL.

Förvaltaren skall enligt första meningen alltid avge sin slutredovisning till tillsynsmyndigheten. Av 5 § framgår att myndigheten bl. a. när konkursen avslutas med utdelning skall granska redovisningen och avge ett utlåtande över den.

Enligt 185 f § första stycket andra meningen KL skall förvaltaren till sin slutredovisning till tillsynsmyndigheten foga de handlingar som kan vara

av betydelse för kontroll av redovisningen. Konkurslagskommittén har föreslagit att detta krav slopas och anser att det bör ankomma på tillsynsmyndigheten att vid behov fordra in sådana handlingar. Förslaget har väckt kritik vid remissbehandlingen. Flera kronofogdemyndigheter har uttalat att dessa verifikationer är av största betydelse vid deras kontroll av förvaltningen. SACO/SR hävdar att kommittéförslaget på denna punkt kommer att medföra att tillsynsmyndigheterna nödgas att alltid begära komplettering av förvaltarna. Att ha tillgång till verifikationer m.m. är, enligt SACO/SR, en förutsättning för en meningsfull granskning av slutredovisningen.

Jag delar den uppfattning som förts fram av nämnda remissinstanser. En för alla konkurser gemensam bestämmelse om att förvaltaren skall bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen har därför tagits upp som andra mening i paragrafen. Jag vill dock framhålla att det inte möter något hinder mot att förvaltaren och tillsynsmyndigheten exempelvis i de fall då materialet är mycket omfattande träffar överenskommelse om att materialet i stället för att skickas till myndigheten hålls tillgängligt på annan plats (jfr 189 § femte stycket första meningen KL).

Förvaltaren skall enligt tredje meningen alltid ge in en kopia av sin slutredovisning till rätten. Detta innebär en förändring i förhållande till gällande ordning. I de fall då redovisningen är av mindre intresse för borgenärerna behöver nämligen i dag förvaltaren inte ge in någon avskrift av redovisningen till rätten. Skälet för att nu föreslå denna ändring är främst att skapa förutsättningar för en mer enhetlig beräkning av den tid inom vilken klandertalan mot redovisningen måste väckas. Den dag som redovisningen kommer in till rätten utgör därvid en tidpunkt som är lätt att fastställa och bör i de flesta fall utgöra utgångspunkt för beräkningen. Se härom vidare i anslutning till 7 §. Förvaltaren behöver inte till rätten ge in kopior av de verifikationer som i enlighet med vad som ovan sagts alltid skall fogas till redovisningen när den avges till tillsynsmyndigheten.

De fall då slutredovisning skall avges kan delas in i två olika grupper. Den första gruppen avser fall då redovisningen är av betydelse främst för borgenärerna och den andra fall då redovisningen är av särskilt intresse för gäldenären. Till den senare gruppen hör de fall då slutredovisning skall avges

- i samband med att konkursbeslutet hävs av högre rätt (2 § 1),
- när konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen (2 § 4),
- när egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse (2 § 7).

Av fjärde meningen framgår att förvaltaren i dessa fall samtidigt skall lämna en kopia av slutredovisningen också till gäldenären. Till redovisningen behöver förvaltaren inte foga verifikationshandlingarna. På den punkten instämmer jag i vad *lagrådet* har uttalat. Det saknas enligt min mening tillräckliga skäl för att föreskriva att slutredovisningen skall avges också till gäldenären när egendom överlämnas till gäldenären med stöd av 10 kap. 4 § 2. Tillsynsmyndighetens granskning får här anses tillräcklig.

4 §

I fall som avses i 2 § 5 skall slutredovisningen avges samtidigt som utdelningsförslaget ges in till rätten. I övriga i 2 § avsedda fall skall förvaltaren avge redovisningen så snart som möjligt.

Paragrafen motsvaras närmast av 12 kap. 2 § tredje stycket och 14 kap. 19 § andra stycket KLförslaget samt till viss del av 189 § första och andra styckena och 190 § första stycket KL.

Paragrafen har fått sin slutliga utformning efter förslag av *lagrådet*.

I paragrafen anges *när* slutredovisningen skall avges.

Huvudregeln är att redovisningen skall avges snarast efter det att förvaltarens uppdrag har avslutats. Vid utdelning gäller dock särskilda regler. Vid utdelning – både vanlig utdelning och ordinär efterutdelning – skall redovisningen avges samtidigt med att utdelningsförslaget läggs fram. Som framgår av nästföljande paragraf skall tillsynsmyndigheten i bl. a. dessa fall alltid avge ett utlåtande över redovisningen. När detta utlåtande har avgetts till rätten, skall denna enligt 11 kap. 6 § första stycket kungöra att utdelningsförslaget har lagts fram. Av 6 § detta kapitel följer att upplysning om slutredovisningen skall tas in i samma kungörelse. Den senaste dagen för att framställa invändning mot utdelningen resp. väcka klandertalan mot redovisningen bestämmer rätten. De bestämda dagarna skall anges i kungörelsen (7 §).

Granskning av slutredovisningen

5 §

Tillsynsmyndigheten skall i de fall som avses i 2 § 2, 3, 5, 6 och 8 granska slutredovisningen samt i de fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 avge utlåtande över densamma. Tillsynsmyndigheten skall skicka utlåtandet till rätten. Redovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för dem som vill ta del av handlingarna.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 12 kap. 3 § andra stycket KLförslaget och motsvaras i viss mån också av 14 kap. 19 § tredje stycket KLförslaget. Den överensstämmer i huvudsak med 189 § tredje stycket första och andra meningarna KL.

Bestämmelserna om granskning av slutredovisningen tar sikte endast på de fall då främst borgenärerna har ett intresse av redovisningen. De fall som avses är

- när förvaltaren avgår före konkursens slut (2 § 2),
- när konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar (2 § 3),
- vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 § (2 § 5),
- vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 § (2 § 6) och
- när egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts (2 § 8).

En uttrycklig bestämmelse om att tillsynsmyndigheten skall granska slutredovisningen finns för närvarande endast såvitt gäller ordinär konkurs i vissa fall (189 § tredje stycket). Bestämmelsen är kopplad till en skyldig-

het att avge utlåtande över granskningen. För övriga fall då slutredovisning skall tillställas tillsynsmyndigheten torde emellertid av regelsystemet följa att redovisningen också skall granskas och att myndigheten är skyldig att på lämpligt sätt ge till känna eventuell kritik av redovisningen, låt vara att något formligt utlåtande inte behöver avges.

I mindre konkurs är någon uttrycklig granskningsskyldighet inte föreskriven i något fall och inte heller en skyldighet att avge utlåtande över redovisningen. Även i mindre konkurs måste emellertid anses gälla att tillsynsmyndigheten skall granska en slutredovisning som tillställts myndigheten och framföra de anmärkningar den kan ha.

I första meningen anges i vilka fall tillsynsmyndigheten är skyldig att granska slutredovisningen. Dessa fall överensstämmer med vad som i dag gäller enligt KL eller som får anses gälla utan att granskningsskyldighet ålagts uttryckligen.

Det kan diskuteras om det när en konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar finns skäl att i alla situationer föreskriva en uttrycklig granskningsskyldighet. I den situationen att tillgångarna kanske lång tid efter edgångssammanträdet befinns otillräckliga, var antingen den ursprungliga bedömningen att tillgångarna räckte för att betala kostnaderna för ett utdelningsförfarande inte riktig eller också har någonting inträffat under mellantiden. Av förvaltarens slutredovisning bör då framgå vad som har föranlett den aktuella utvecklingen. Att tillsynsmyndigheten granskar slutredovisningen kan då vara av värde.

Något egentligt behov av en liknande granskning vid avskrivning i nära anslutning till edgångssammanträdet föreligger däremot normalt inte, såvida inte medel överlämnas till borgenär med stöd av 10 kap. 4 §. Det sagda talar för att skillnad bör göras mellan fall då avskrivningen sker i nära anslutning till edgångssammanträdet och övriga fall.

Det är emellertid angeläget att reglerna om förvaltarens slutredovisning blir så enkla som möjligt och att splittring av regelsystemet undviks. Jag föreslår därför att tillsynsmyndigheten generellt skall vara skyldig att granska slutredovisningen vid avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar. Myndigheten bör lägga större vikt vid granskningen av de redovisningar som avlämnas i konkurser vari avskrivningsbeslutet fattas först en tid efter edgångssammanträdet eller när medel överlämnats till borgenär enligt 10 kap. 4 §. I andra fall kan granskningen vara mer översiktlig.

Beträffande frågan i vilka fall tillsynsmyndigheten skall avge ett formligt utlåtande vill jag framhålla följande. Den mest praktiska situationen när utlåtande behövs är när en konkurs avslutas med utdelning eller ordinär efterutdelning (2 § 5). I enlighet med vad som nu gäller i ordinär konkurs föreslås alltså att tillsynsmyndigheten i bl.a. det fallet skall avge utlåtande över granskningen.

Som framgår av 11 kap. 6 § skall rätten inte kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats förrän tillsynsmyndighetens utlåtande har kommit in till rätten. Därför måste förvaltaren översända såväl utdelningsförslaget som slutredovisningen till tillsynsmyndigheten för att myndigheten skall ha en praktisk möjlighet att genomföra sin granskning och färdigställa ett utlåtande (jfr 11 kap. 5 §).

I enlighet med vad kommittén har föreslagit föreskrivs vidare att utlåtande över slutredovsningen skall avges även när förvaltaren avgår före konkursens slut (2 § 2) och när egendom återställs till gäldenären efter fastställt ackord (2 § 8). Också på dessa punkter överensstämmer förslaget med vad som i dag gäller i ordinär konkurs.

Slutredovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten. Detta framgår av sista meningen i paragrafen.

6 §

I fall som avses i 2 § 5 skall av den kungörelse som rätten utfärdar enligt 11 kap. 6 § framgå att slutredovisningen och utlåtandet är tillgängliga för granskning och var handlingarna finns.

I fall som avses i 2 § 2 och 8 skall rätten, när tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande, kungöra att slutredovisningen och utlåtandet har avgetts samt var handlingarna är tillgängliga för granskning.

I de kungörelser som nämns i första och andra styckena skall det anges vad den som vill klandra redovisningen måste göra.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 12 kap. 4 § KLförslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 189 § tredje stycket tredje meningen KL, det andra stycket i huvudsak med 189 § tredje stycket fjärde meningen KL samt det tredje stycket i sak med 189 § fjärde stycket KL.

Paragrafen har fått sin utformning i enlighet med vad *lagrådet* har förordat (jfr 11 kap. 6 §).

Paragrafen innehåller regler om i vilka fall information om avgiven slutredovisning skall ske genom kungörelse och vad en sådan kungörelse skall innehålla.

Vid utdelning och ordinär efterutdelning skall enligt *första stycket* information om slutredovisningen lämnas i den kungörelse som enligt 11 kap. 6 § utfärdas med anledning av ett framlagt utdelningsförslag. Detta står i principiell överensstämmelse med vad som gäller vid slututdelning i dag. Att handlingarna alltid skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten framgår av 5 §. Rätten är emellertid oförhindrad att i samråd med förvaltaren och tillsynsmyndigheten bestämma att handlingarna dessutom skall finnas tillgängliga någon annanstans. Kungörelse om utdelningsförslaget och slutredovisningen skall därför alltid innehålla uppgift om bl.a. att handlingarna finns tillgängliga för granskning och var de finns.

Närmare regler om kungörandet finns i 15 kap. 1 §. Av 15 kap. 2 § 2 följer att kungörelsen om utdelning och slutredovisning får ersättas av särskilda underrättelser till borgenärerna, dock endast om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen.

Om slutredovisning avges med anledning av att förvaltare avgår i förtid (2 § 2) eller med anledning av att egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har kommit till stånd (2 § 8), skall kungörelse om avlämnad slutredovisning också utfärdas av rätten. Detta skall ske så snart som tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande över redovisningen till

rätten. Detta framgår av det *andra stycket*. I 5 § sägs att handlingarna alltid skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten. Rätten kan bestämma att handlingarna dessutom skall finnas tillgängliga någon annanstans. Uppgifterna om ått slutredovisningen och utlåtandet har avgetts och var handlingarna finns skall framgå av kungörelsen.

I fall där redovisningen avlämnas därför att förvaltaren avgår i förtid kan rätten alltid, om förutsättningarna i övrigt föreligger, ersätta kungörelsen med särskilda underrättelser till borgenärerna.

Av det *tredje stycket* följer att det i kungörelser som avses i första och andra styckena alltid skall anges vad den som vill klandra slutredovisningen har att iaktta. Närmare regler om klander av slutredovisning finns i nästföljande paragraf.

Klander av slutredovisningen

7 §

Förvaltarens slutredovisning får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. Även en borgenär får klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av slutredovisning väcks genom stämning vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

I fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 skall talan väckas senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. I övriga fall skall talan väckas inom tre månader från den dag då kopian av redovisningen kom in till rätten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 12 kap. 6 § och 14 kap. 20 § första och andra styckena KLförslaget samt 191 § KL.

Reglerna i första och andra styckena står nästan helt i överensstämmelse med gällande rätt. *Lagrådet* har i anslutning till 17 kap. 2 § ifrågasatt om det är nödvändigt att inskränka borgenärernas rätt att klandra redovisningen till vissa särskilt angivna fall. Enligt lagrådet torde det vara tillräckligt att som villkor för talerätten uppställa kravet att borgenärens rätt kan vara beroende av slutredovisningen. Jag anser *för min egen del* att lagrådets påpekande är välmotiverat. Det första stycket har utformats i enlighet härmed.

Reglerna i tredje stycket, som anger från vilken dag som klandertiden skall räknas, har i mitt förslag förenklats. Stycket har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit (jfr 11 kap. 6 §). I de fall då tillsynsmyndigheten avger utlåtande över slutredovisningen skall tiden räknas från den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. Sker utbyte av kungörelsen mot direkta underrättelser till borgenärerna, framgår det av 15 kap. 2 § andra stycket att tiden i stället skall beräknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut.

I mindre konkurs beräknas klandertiden även i fall när kungörelse utfärdas för närvarande från den dag då redovisningen kom in till rätten. En

sådan ordning passar inte ihop med förslaget att kungörelsen om utdelning och slutredovisning skall utfärdas först sedan tillsynsmyndighetens utlåtande har kommit in till rätten. Detta förutsätts ske först en tid efter det att redovisningen kom in till rätten.

I alla övriga fall skall tiden beräknas från den dag då kopian av redovisningshandlingarna kom in till rätten. Detta står i principiell överensstämmelse med vad som i dag gäller i mindre konkurs. I de fall då redovisningen är av intresse främst för gäldenären beräknas klandertiden i ordinär konkurs i dag från den dag då redovisningen tillställdes denne. Konkurslagskommittén föreslår att tiden i dessa fall skall beräknas från den dag då redovisningshandlingarna kom gäldenären och tillsynsmyndigheten tillhanda. Stockholms tingsrätt har kritiserat detta förslag och hävdar att det ofta kan vara svårt att nå gäldenären i konkursens slutskede. Detta gäller särskilt om konkursgäldenären är en juridisk person. Den framförda kritiken har, som framgått, tillgodosetts i mitt förslag.

Både i KL och KLförslaget behandlas ytterligare ett speciellt fall, nämligen då ordinär konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar (186 § KL). Klandertiden beräknas i dessa fall från den dag då avskrivningsbeslutet vann laga kraft. Om en mindre konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar beräknas tiden i stället från den dag då avskrift av redovisningshandlingarna kom in till rätten (191 § första stycket jämfört med 190 § andra och tredje styckena).

Av 10 kap. framgår att avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar i det enhetliga konkursförfarandet alltid sker i enlighet med de regler som i dag gäller för avskrivning av mindre konkurs. Även klandertiden bör då räknas från den dag då kopian av slutredovisningen inkom till rätten och inte från den dag då avskrivningsbeslutet vann laga kraft. Ett avgörande skäl för detta är att det inte finns någon absolut tid efter avskrivningsbeslutet inom vilken redovisningen skall avlämnas. Detta kan tänkas ske efter det att beslutet om avskrivning vann laga kraft.

8 §

I högsta domstolen för riksskatteverket det allmännas talan i mål som avses i 7 §.

Paragrafen är ny och saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

I 16 kap. 8 § andra stycket sägs att det allmännas talan i konkursärenden i högsta domstolen förs av riksskatteverket (RSV). Ett mål om klander av förvaltarens slutredovisning förs inte inom ramen för konkursärendet utan som ett helt fristående tvistemål. Eftersom tillsynsmyndigheten enligt 7 § första stycket får klandra förvaltarens slutredovisning uppkommer frågan vem som får föra talan vidare hos högsta domstolen. Utan särskild reglering skulle denna talerätt med tillämpning av 20 § rättegångsbalkens promulgationslag tillkomma riksåklagaren (jfr NJA 1983 s. 348). I principiell överensstämmelse med 16 kap. 8 § andra stycket föreslås därför att RSV skall föra det allmännas talan också i mål om klander av förvaltarens slutredovisning.

9 §

En borgenär som har väckt klandertalan har rätt att av konkursboet få ersättning för sina rättegångskostnader i den mån de täcks av vad som genom rättegången har kommit boet till godo. *13 kap.*

Paragrafen överensstämmer med 12 kap. 7 § (jfr 14 kap. 20 § tredje stycket) KLförslaget och 192 § KL.

Eftersom vinnande part i ett tvistemål normalt sett i första hand är berättigad till ersättning för sina rättegångskostnader av motparten torde bestämmelsens tillämpningsområde vara litet. Den kan dock tänkas få betydelse i situationer exempelvis då borgenär och förvaltare träffar förlikning och den har därför behållits.

4.1.14 14 kap. Konkurskostnader

Bestämmelser om kostnader i konkurs återfinns i dag i KL på flera olika ställen. Reglerna om förvaltares arvode i ordinär konkurs återfinns i 82–86 a §§. Särskilda regler om konkurskostnadernas fördelning när i boet finns egendom med särskild förmånsrätt finns i 81 § KL. Beträffande de mindre konkurserna hänvisas i 187 § till reglerna om ordinär konkurs, vilken paragraf också innehåller en bestämmelse om arvodestaxa i mindre konkurs. I 188 § KL finns det regler som anger vem som slutligen skall bära konkurskostnaderna när dessa inte kan tas ut ur boet. Hur kostnaderna för tillsynsverksamheten skall bäras framgår av 42 § fjärde stycket KL. *14 kap.*

Konkurslagskommittén har strävat efter att samla reglerna om konkurskostnader i stor konkurs i ett kapitel, 13 kap. KLförslaget. Genom hänvisningar i 14 kap. KLförslaget blir dessa regler i stor utsträckning gällande även i mindre konkurser. Vissa avvikande bestämmelser finns dock. KLförslaget har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Den av konkurslagskommittén föreslagna utformningen av kapitlet om konkurskostnaderna har också i allt väsentligt lagts till grund vid utformningen av motsvarande kapitel i mitt förslag.

Med det enhetliga konkursförfarandet följer att bestämmelserna om konkurskostnader blir tillämpliga i alla konkurser. Sammansmältningen av reglerna för stor konkurs och mindre konkurs medför inte några nämnvärda komplikationer.

I sak föreslår kommittén förändringar på sammanlagt fyra olika punkter. Förbudet att räkna arvode efter tid föreslås slopat. Rättens handläggning av arvodesfrågor i ordinär konkurs förenklas och förvaltares möjlighet att uppbära förskott på arvodet vidgas. Kommittén föreslår slutligen en utvidgning av tillämpningsområdet för arvodestaxan i mindre konkurs. Dessa förslag har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8). Sammanfattningsvis framgår där att kommitténs förslag enligt min mening bör genomföras, utom såvitt gäller ett utvidgat tillämpningsområde för arvodestaxan. Även i övrigt har i jämförelse med KLförslaget vissa smärre ändringar gjorts. Det är främst fråga om nödvändiga justeringar till följd av att bestämmelserna avses bli tillämpliga i alla konkurser. Beträffande

dessa ändringar hänvisas till specialmotiveringarna i anslutning till de enskilda paragraferna.

Jag vill i detta sammanhang ta upp frågan om hur samordningen av prövningen av förvaltarens arvodesanspråk och av utdelningsförslaget bör gå till. Förvaltarens arvode påverkar utdelningen i konkursen eftersom det utdelningsbara beloppets storlek kan bestämmas först sedan förvaltarens arvode har fastställts. I ordinära konkurser brukar förvaltarna för närvarande inte lägga fram förslaget till slututdelning förrän arvodesfrågan slutligt har avgjorts. I mindre konkurser är det däremot vanligt att förvaltarens arvode tas upp till prövning samtidigt som utdelningsförslaget prövas.

I det enhetliga konkursförfarandet kommer prövningen av förvaltarens utdelningsförslag att tillgå på samma sätt som i dag i de mindre konkurserna. Rätten skall pröva utdelningsförslaget och fastställa utdelningen i konkursen. Rätten är därvid oförhindrad att göra ändringar i förslaget eller att återförvisa det till förvaltaren, som i enlighet med rättens direktiv har att upprätta ett nytt utdelningsförslag.

Den ordning som i dag tillämpas i ordinära konkurser medför den fördelen att förvaltaren när han upprättar utdelningsförslaget vet vilket arvodesbelopp han är berättigad att uppbära. Det utdelningsförslag som han upprättar kan inte senare påverkas av att arvodesbeloppets storlek ändras.

Med denna ordning kan inträffa att om det är aktuellt att fastställa särskilt arvode för viss egendom och det samtidigt är tvist om huruvida egendomen i fråga är belastad med särskild förmånsrätt, frågan om förmånsrätten kan komma att prövas dels i samband med arvodesprövningen, dels i ett senare mål om klander av utdelningsförslaget. Samma fråga kan alltså komma att prövas i två olika mål. Denna situation, som kan synas vara något udda men som då och då uppkommer, skulle gå att komma till rätta med genom en föreskrift om att arvodesfrågan vid utdelning alltid skall prövas samtidigt med utdelningsförslaget på sätt som i dag sker i mindre konkurser.

En sådan ordning är emellertid också förenad med vissa olägenheter. Om konkursdomstolen samtidigt meddelar beslut om förvaltarens arvode och om utdelning i konkursen kan den situationen uppstå att beslutet om utdelning vinner laga kraft medan arvodesfrågan förs upp till prövning i högre instans. Ändrar exempelvis hovrätten beslutet i arvodesfrågan måste det inverka på det dåmera lagakraftvunna beslutet att fastställa utdelning i konkursen.

De nu redovisade problemen bör kunna lösas genom föreskrifter om att dels tingsrättens beslut i arvodesfrågan vid utdelning alltid meddelas samtidigt som tingsrätten beslutar att fastställa utdelningen i konkursen, dels rättens beslut att fastställa utdelning i konkursen får ändras av högre rätt oavsett om talan har förts mot fastställelsebeslutet i den mån ändringen föranleds av att den högre rätten ändrar beslutet i arvodesfrågan. Bestämmelser om detta bör tas upp i en särskild paragraf. Denna bör lämpligen placeras i nära anslutning till reglerna om handläggningen av arvodesfrågan.

En annan nyhet har tagits upp på förslag av *lagrådet*. Om en förvaltare utför arbete i samband med handläggningen vid rätten av en fråga om

utdelning är han i princip berättigad till ersättning för sitt arbete av boet. Jag förordar, i likhet med lagrådet, att rätten i det läget skall kunna bestämma ett tilläggsarvode till förvaltaren utan att behöva höra tillsynsmyndigheten eller borgenärerna.

Det nu ifrågavarande kapitlet innehåller inledningsvis allmänna bestämmelser om konkurskostnader (1–3 §§). Regler om principerna för att bestämma förvaltarens arvode och olika handläggningsregler följer därefter (4–11 §§). I 12 § behandlas förskott på förvaltarens arvode och de båda nästföljande paragraferna (13 och 14 §§) tar upp regler om förvaltarens ersättning för kostnader. Övriga konkurskostnader behandlas i 15–17 §§. Kapitlet avslutas med en paragraf (18 §) som rör fördelning av konkurskostnader på olika slag av egendom.

Allmänna bestämmelser

1 §

Med konkurskostnad avses

1. arvode och kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode och kostnadsersättning till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltare har anlitat med stöd av 7 kap. 11 §,
4. ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen,
5. kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen,
6. kostnad för de skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som utfärdas i konkursen,
7. ersättning enligt 6 kap. 14 § till gäldenären eller någon annan för inställelse.

Som konkurskostnad anses inte de kostnader för kungörelsen, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakning.

Första stycket överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 1 § och 14 kap. 21 § KLförslaget. Paragrafens andra stycke överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 2 § andra stycket KLförslaget. Paragrafen saknar motsvarighet i KL.

I *första stycket* uppräknas alla olika konkurskostnader. I mitt förslag är uppräkningen gemensam för alla konkurser. Arvode och kostnadsersättning till en rådgivare som har utsetts enligt 7 kap. 7 § (punkten 2) kan förekomma inte bara i stora konkurser utan i alla konkurser. På en punkt avviker uppräkningen också i sak från KLförslaget. Enligt 3 kap. 5 § andra och tredje styckena är gäldenären och vissa andra personer berättigade att i viss utsträckning erhålla nödvändigt underhåll av boet. Detta underhåll anses i dag formellt vara en konkurskostnad. Detta medför att underhållsbeloppen kan komma att ersättas av allmänna medel om boet inte räcker till för att betala alla konkurskostnader. Stockholms tingsrätt kritiserar detta och anser att enskildas rätt till ekonomiskt understöd av det allmänna bör regleras av sociallagstiftningen och inte av konkurslagen. Jag delar denna uppfattning. Underhåll enligt 3 kap. 5 § andra och tredje styckena likställs därför i mitt förslag inte med en konkurskostnad.

Alltjämt gäller dock att gäldenären och andra, om boets medel förslår därtill, är berättigade att i den utsträckning som följer av 3 kap. 5 § erhålla underhåll av boet. Krav på underhåll är att likställa med annan skuld som boet ådrar sig (massaskuld). Underhåll kan alltså utgå ur boet endast om boet förslår till det.

Första punkten upptar arvode och kostnadsersättning till förvaltare. Att förvaltaren är berättigad till särskild ersättning för kostnad som uppdraget har medfört överensstämmer i sak med gällande ordning. Vad som rätteligen skall betraktas som arvode respektive omkostnad torde som regel inte vålla några större problem. Allmänna kontorskostnader ingår i arvodet. Till arvode bör även ersättning för tidsspillan hänföras. Ersättningen för omkostnader skall utgöra gottgörelse för direkta utlägg eller motsvara de särskilda kostnader som förvaltaren har inom ramen för uppdraget. Ett exempel härpå är utlägg för nödvändiga resor. Också kostnader för arkivering av gäldenärens redovisningshandlingar kan vara att hänföra hit.

I princip hänförs till arvodet endast ersättning för förvaltarens eget arbete. Har förvaltaren med stöd av 7 kap. 11 § anlitat ett sakkunnigt biträde kan, liksom enligt KL, två situationer föreligga: Antingen har biträdet gottgjorts med förvaltarens egna medel eller fått ersättning direkt ur boet. I båda fallen är det förvaltaren som i förhållande till det sakkunniga biträdet bestämmer ersättningens storlek. I det förra fallet skall ersättningen enligt mitt förslag, liksom enligt KL, ingå i det allmänna förvaltararvodet. I det senare fallet ingår ersättningen visserligen inte i arvodet men bör likväl beaktas när förvaltarens arvode bestäms. Det arbete som det sakkunniga biträdet utfört skall ju då inte gottskrivas förvaltaren (se vidare under punkt 3). Av 6 § andra stycket följer att biträdesersättningen alltid skall anges i den arbetsredogörelse som skall fogas till förvaltarens arvodesräkning.

Andra punkten upptar arvode och kostnadsersättning till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §. Närmare regler om dennes arvode finns i 15 §. Liksom enligt 50 a § femte stycket KL blir det enligt mitt förslag aldrig fråga om att rätten prövar kostnadsersättningen.

Tredje punkten avser sådan ersättning till ett sakkunnigt biträde som har berörts under första punkten. Närmare regler om denna biträdesersättning finns i 16 §.

I *fjärde punkten* anges att ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen är en konkurskostnad. Enligt 17 § första stycket tas ersättningen ut ur konkursboet enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Femte punkten upptar kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen. Det är här fråga om kostnader vid domstolen dvs. kostnader för staten.

Kungörelsekostnader m.m. vid efterbevakning avses bli täckta genom den avgift som en efterbevakande enligt 9 kap. 20 § andra stycket har att erlägga i förskott för att efterbevakningen skall tas upp. I *andra stycket* anges uttryckligen att de kostnader som avses i sistnämnda bestämmelse inte anses utgöra konkurskostnader. Härav följer att boet inte svarar för dessa kostnader ens om de överstiger den särskilda efterbevakningsavgif-

ten. Däremot svarar boet för kostnader som inte avses med avgiften, t.ex. kostnader som kan komma att åläggas boet i en jävsprocess.

Enligt 15 kap. 2 § skall i den paragrafen angivna kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller om kungörelse i övrigt är lämpligare. Numera sänds alla kallelser och underrättelser med tjänstebrev oavsett om kostnaden för porto skall belasta boet. Kostnaderna har därigenom kommit att betraktas som övriga domstolskostnader och betalas av staten. I enlighet med vad som kommittén har föreslagit bör ersättning till staten utgå ur boet också för dessa kostnader. Ersättningen kan lämpligen tas ut genom en schablonavgift. Vad som har sagts nu bör gälla inte bara de skriftliga underrättelser till borgenärerna som enligt 15 kap. 2 § ersätter en kungörelse utan också övriga skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som rätten utfärdar i konkursen. En bestämmelse i ämnet har tagits upp i *sjätte punkten*. Det får ankomma på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om hur ersättningen skall tas ut. Ett bemyndigande härtill finns i 17 § andra stycket.

Enligt 6 kap. 14 § kan gäldenären eller annan få ersättning av konkursboet för inställelser hos rätten eller annan. En sådan kostnad som boet åsamkas med stöd av nämnda paragraf räknas enligt *sjunde punkten* som konkurskostnad.

Enligt KL räknas kostnaden för hämtning enligt 94 § som en konkurskostnad som i första hand skall tas ut ur boet. Enligt mitt förslag skall däremot hämtningskostnaden alltid betalas av staten (se 6 kap. 9 § fjärde stycket).

2 §

Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet harådragit sig. I den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, skall de betalas av staten, om inte något annat följer av 3 §.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 2 § första stycket och 14 kap. 22 § första stycket KLförslaget. Den motsvaras i sak av 188 § första stycket första meningen samt andra och tredje styckena KL.

Av 11 kap. 1 § första stycket framgår att konkurskostnaderna och boets massaskulder skall betalas innan utdelning äger rum i konkursen. I första meningen av förevarande paragraf klargörs att konkurskostnaderna skall utgå ur boet framför massaskulderna. Om boet inte ens räcker till betalning av konkurskostnaderna svarar staten för dem med visst undantag.

Reglerna tar sikte främst på de konkurser som avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, dvs. enligt 10 kap. 1 §. Utformningen av bestämmelserna om statens subsidiära ansvar för konkurskostnaderna gäller emellertid också i de undantagsfall då konkurser avslutas på något annat sätt utan att boet förslår till betalning av konkurskostnaderna. En sådan situation kan tänkas uppkomma om boet består endast av egendom med annan särskild förmånsrätt än den som följer med företagsinteckning. Av

18 § andra stycket följer att ur sådan egendom får utgå endast sådana konkurskostnader – däri inbegrips i detta sammanhang kostnader för egendomens vård och försäljning – som enligt första stycket samma paragraf alltid skall tas ut ur egendomens avkastning eller köpeskilling. Om förvaltaren misslyckas med att sälja t.ex. en intecknad fastighet eller uppnår så dåligt pris att det inte ger boet något överskott, får övriga konkurskostnader tas ut ur boet eller i sista hand betalas av allmänna medel.

Av 3 § följer att den borgenär som har ansökt om gäldenärens försättande i konkurs i vissa fall har ett ansvar för konkurskostnaderna. Undantag härför har gjorts i andra meningen.

3 §

Om en konkurs har uppstått på ansökan av någon annan borgenär än staten och om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, skall, i den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, borgenären svara för dessa, dock högst med ett belopp som motsvarar en tiondel av det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Är flera borgenärer betalningsskyldiga, svarar de solidariskt. I beslutet om avskrivning skall ansvarig borgenär åläggas att betala konkurskostnaderna med den angivna begränsningen. Kan kostnaderna inte heller tas ut av borgenären, skall de betalas av staten.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 14 kap. 22 § andra stycket KLförslaget och 188 § första stycket andra–femte meningarna KL.

I paragrafen regleras sökande borgenärs subsidiära ansvar för konkurskostnaderna i de fall då konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, dvs. enligt 10 kap. 1 §.

Enligt 2 § andra stycket lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs utgår betalning enligt garantin bl.a. för kostnad som avses i förevarande paragraf. Domstolsverket föreslår i sitt remissvar att även en sökande vars fordran omfattas av den statliga lönegarantin bör befrias från skyldighet att betala konkurskostnader enligt denna paragraf.

Domstolsverkets förslag skulle onekligen medföra en mer rationell hantering av kostnadsfrågan i de konkurser vari sökande borgenärs fordran omfattas av lönegarantin. Lönegarantin belastar emellertid inte statsbudgeten utan utgår från en för ändamålet särskilt inrättad fond (lönegarantifonden). Fonden finansieras på det sättet att en i lagen (1981:691) om socialavgifter särskilt angiven lönegarantiavgift enligt 4 kap. 10 § samma lag förs till lönegarantifonden. Förslaget innebär alltså att staten skulle få vidkännas kostnaderna, vilket jag inte anser lämpligt.

Enligt 188 § första stycket KL är en sökande borgenär subsidiärt ansvarig för konkurskostnaderna endast om konkursen handläggs som mindre konkurs. Detta gäller oavsett om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar omedelbart i anslutning till edgångssammanträdet eller senare. Om konkursen däremot handläggs som ordinär konkurs inträder aldrig något motsvarande kostnadsansvar för den borgenär som har ansökt om gäldenärens försättande i konkurs.

Som framgår av 10 kap. har den särskilda ordning som enligt 186 § KL i dag gäller för avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar slopats i mitt förslag. Detta inverkar på frågan om borgenärs ansvar för konkurskostnaderna på det sättet att den hittills tillämpade skiljelinjen mellan ordinär och mindre konkurs inte kan utnyttjas för uppdelning av avskrivningsfallen. Antingen måste reglerna om borgenärs kostnadsansvar göras lika i alla konkurser eller också måste en ny skiljelinje dras upp. Jag har valt den förra lösningen.

För att borgenär i dag skall vara säker på att undgå ansvar för konkurskostnaderna måste konkursen handläggas som ordinär konkurs. För att borgenär å andra sidan skall kunna åläggas skyldighet att svara för dessa kostnader krävs att konkursen handläggs som mindre konkurs. Förutsättningarna för att konkurs skall handläggas som mindre konkurs framgår av 185 § första stycket KL. Där sägs inledningsvis att konkurs skall handläggas som mindre konkurs om det finns anledning att anta att gäldenärens bo inte räcker till betalning av de konkurskostnader som annars skulle följa. I ett sådant fall fyller kostnadsregeln i 188 § KL ett syfte därigenom att borgenärer i förväg tvingas överväga om en konkursansökan är meningsfull. Kostnadsregeln kan således antas medföra att meningslösa konkursansökningar undviks.

Som mindre konkurs skall emellertid också handläggas en sådan konkurs vari tillräckliga tillgångar finns men det kan antas att boet med hänsyn till dess omfattning och övriga förhållanden är av enkel beskaffenhet. En konkurs som på denna grund handläggs som mindre konkurs avvecklas på ett sätt som principiellt överensstämmer med vad som sker i en ordinär konkurs. Trots det har sökande borgenär en skyldighet att i begränsad omfattning svara för konkurskostnaderna om det senare – mot förmodan – skulle visa sig att tillgångarna inte räcker till för betalning av konkurskostnaderna. Om däremot konkursen handläggs som ordinär konkurs och det senare visar sig att tillgångarna trots allt inte räcker till betalning av konkurskostnaderna, har sökande borgenär inget ansvar för kostnaderna.

Reglerna om sökande borgenärs ansvar för konkurskostnaderna infördes i samband med 1979 års konkurslagsreform. Dåvarande chefen för justitiedepartementet anförde därvid att det fanns skäl att ålägga sökande borgenär visst kostnadsansvar i de konkurser där boets medel inte förslår till konkurskostnaderna. En annan lösning skulle lämna fältet fritt för konkurser som inte tjänar något meningsfullt syfte.

Ett begränsat subsidiärt ansvar för konkurskostnaderna säkerställer att meningslösa konkursansökningar undviks. Det saknas däremot egentligen anledning att som nu låta den omständigheten att konkursdomaren beslutar om ordinär konkurs vara avgörande för borgenärens kostnadsansvar. I mitt förslag har därför annan sökande borgenär än staten generellt ålagts skyldighet att i den utsträckning som boet inte förmår att bära dessa kostnader betala kostnaderna intill ett visst högsta belopp, om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar enligt 10 kap. 1 §. Bortsett från den nu redovisade nyheten överensstämmer 3 § i sak helt med 188 § första stycket andra–femte meningarna KL.

4 §

Arvodet till förvaltaren bestäms av rätten. Om det har utsetts flera förvaltare, skall särskilt arvode bestämmas för var och en av dem.

Arvodet får inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av arvode till förvaltaren om konkursen avskrivs enligt 10 kap 1 §.

Paragrafens båda första stycken överensstämmer i sak med 13 kap. 3 § (jfr 14 kap. 23 § första stycket) KLförslaget och 82 § första och andra styckena KL. Det sista stycket överensstämmer i huvudsak med 14 kap. 24 § andra stycket KLförslaget och 187 § tredje stycket KL.

Paragrafens *båda första stycken* är också i dag tillämpliga i alla konkurser. I överensstämmelse med konkurslagskommitténs förslag har förbudet att beräkna arvodet efter tid slopats. Skälen för denna förändring har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.2). Förändringen kan antas medföra att rätten och tillsynsmyndigheten ges ett bättre underlag vid prövningen av förvaltares arvodesanspråk. Den uppgivna tidsåtgången blir en naturlig utgångspunkt vid bedömningen av det begärda arvodet. Andra faktorer som förvaltarens skicklighet och det sätt varpå uppdraget utförts skall dock alltjämt tillmätas betydelse vid prövningen av arvodesanspråket. Den föreslagna ändringen får däremot inte uppfattas så att arvodet skall bestämmas med utgångspunkt i den tid som konkursen har pågått.

I det *tredje stycket* har tagits upp ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att fastställa taxa för bestämmande av arvode till förvaltare i de fall då konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, dvs. på grund av otillräckliga tillgångar. I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.3) har kommitténs förslag att utvidga taxeområdet behandlats. Den nu föreslagna bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med 187 § tredje stycket KL. En skillnad är att taxan alltid är tillämplig när konkurser avskrivs av den nämnda anledningen och inte som i dag bara i mindre konkurser. Av den allmänna motiveringen framgår skälen för den valda lösningen. I en konkurs som avskrivs först sedan den pågått en längre tid, dvs. en situation som liknar den som i dag behandlas i 186 § KL, kommer i allmänhet arvodet inte att bestämmas enligt taxa, eftersom förvaltarens som skäligt ansedda arvode i dessa fall nästan alltid kommer att överstiga det taxebestämda arvodesbeloppet med mer än 50 %. Den nuvarande taxans konstruktion kan alltså i detta avseende bibehållas oförändrad.

5 §

Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp i ett för allt, om inte enligt 18 § ett särskilt arvode behöver beräknas för egendom som avses där. Ett sådant särskilt arvode får bestämmas innan arvodesfrågan i övrigt avgörs.

När ett särskilt arvode bestäms för viss egendom, tillämpas de grunder för arvodesberäkningen som anges i 4 §.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 4 § (jfr 14 kap. 23 § första stycket) KLförslaget och 83 § KL (jfr 187 § första stycket) KL.

6 §

Arvodet bestäms efter framställning av förvaltaren. Har det utsetts flera förvaltare, bör deras arvoden bestämmas på en gång, om det lämpligen kan ske.

I arvodesframställningen skall förvaltaren ange det belopp som han begär och, om det kan komma i fråga att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, även det beloppet. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört med en specificerad räkning, som utvisar det begärda beloppets fördelning på de olika förvaltningsåtgärderna. Har förvaltaren anlitat ett sådant biträde som avses i 7 kap. 11 § och har biträdet erhållit gottgörelse eller har förvaltaren tillgodoförts ersättning för utgifter, skall det anges i redogörelsen.

Om det finns anledning att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, skall förvaltaren tillhandahålla rätten en förteckning över de kända rättsägare som har särskild förmånsrätt i egendomen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 5 § (jfr 14 kap. 23 § andra stycket) KLförslaget och 84 § (jfr 187 § första stycket) KL.

Genom en hänvisning i 187 § första stycket KL är 84 § första stycket KL i dag tillämpligt också i mindre konkurser. Även en bestämmelse motsvarande 84 § andra stycket KL, som överensstämmer med tredje stycket i förevarande paragraf, bör gälla i alla konkurser. Att särskilt arvode skall fastställas för egendom med särskild förmånsrätt gäller ju redan i dag i mindre konkurser.

Av praktiska skäl har det *andra stycket* utformats så att det därav framgår klart att den specificerade räkningen får vara intagen i arbetsredogörelsen.

Stockholms tingsrätt påpekar att förvaltarna inte är särskilt observanta på nödvändigheten av att fastställa särskilt arvode för egendom med särskild förmånsrätt. Tingsrätten uppger att någon rättsägarförteckning aldrig spontant har getts in till tingsrätten. Däremot ger förvaltarna ofta in en sådan förvaltningsredogörelse som avses i 128 § tredje stycket KL. Genom denna kan rätten själv bilda sig en uppfattning i frågan om särskilt arvode skall fastställas. Eftersom ansvaret för arvodets fastställande åvilar rätten bör, enligt tingsrätten, en förvaltningsredogörelse alltid ges in till rätten i samband med framställningen om arvode. I annat fall blir rätten beroende av förvaltarens eget ställningstagande till frågan om särskilt arvode behöver fastställas.

För egen del vill jag först erinra om att det åligger i första hand förvaltaren att bevaka om det finns anledning att fastställa särskilt arvode för egendom med särskild förmånsrätt. Av paragrafens *tredje stycke* framgår att förvaltaren så snart det förekommer anledning att fastställa särskilt arvode för viss egendom är skyldig att tillhandahålla rätten en förteckning

över de kända rättsägarna med särskild förmånsrätt i egendomen. En sådan förteckning skall tillhandahållas även om förvaltaren själv inte har begärt att särskilt arvode skall fastställas.

Enligt 8 § första stycket åligger det rätten att, om särskilt arvode skall fastställas för viss egendom, bereda varje känd borgenär med förmånsrätt i egendomen tillfälle att yttra sig över förvaltarens arvodesframställning. Detta bör ske även om förvaltaren själv inte har begärt särskilt arvode för egendomen i fråga. Rätten – och tillsynsmyndigheten – bör självmant se till att arvode och de särskilda kostnader som anges i 18 § tredje stycket fördelas på olika slag av egendom oavsett om förvaltaren eller rättsägarna begär det. Om fördelning inte har skett och andra borgenärer menar att så borde ha skett, torde dessa nämligen vara oförhindrade att framställa invändning mot utdelningsförslaget.

Som nämnts i anslutning till kapitelrubriken skall rätten, om konkursen avslutas med utdelning, alltid besluta om arvodet samtidigt som rätten fastställer utdelningen i konkursen (9 § första stycket). Härav följer bl.a. att rätten alltid har tillgång till såväl utdelningsförslaget som förvaltningsredogörelsen när rätten bestämmer arvodet. Därigenom kan rätten dels få tillgång till ett underlag för bedömningen av om särskilt arvode behöver fastställas, dels kontrollera att förvaltaren fullgör sin skyldighet att inge den förteckning över rättsägare som avses i det tredje stycket.

7 §

Avser en arvodesframställning endast att ett särskilt arvode skall bestämmas för viss egendom, får rätten avgöra om det finns skäl att ta upp yrkandet till prövning innan arvode i övrigt bestäms.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 6 § första stycket andra meningen KLförslaget och 85 § första stycket andra meningen KL.

De i 13 kap. 6 § KLförslaget upptagna förfarandereglerna har samlats i den följande paragrafen.

8 §

I andra fall än de som avses i 9 § tredje stycket och 10 § skall rätten, innan arvodesframställningen prövas, inhämta yttrande i arvodesfrågan av tillsynsmyndigheten samt ge gäldenären och de borgenärer som hos rätten har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid, minst två och högst fyra veckor. I fall som sägs i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen ges tillfälle att yttra sig över framställningen.

Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan, om den finner skäl till det. Till förhandlingen skall förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har begärt att få yttra sig över arvodesframställningen kallas. I fall som avses i 6 § tredje stycket skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen kallas.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 13 kap. 6 § andra stycket och 7 § KLförslaget samt 85 § KL.

Paragrafens första stycke har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit. Sålunda har undantag från handläggningsreglerna i denna paragraf gjorts också för fall som avses i det i förhållande till lagrådsremissen nya tredje stycket i 9 § (tilläggsarvode).

Förfaranderegelerna för rättens prövning av förvaltares arvodesanspråk är nya i jämförelse med vad som i dag gäller i både ordinära och mindre konkurser. Av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.4) framgår skälen för dessa förändringar. I jämförelse med KLförslaget har bestämmelserna omarbetats redaktionellt.

Reglerna i förevarande paragraf för prövningen av förvaltares arvodesanspråk skall tillämpas i alla konkurser utom i de konkurser som avskrivs eller läggs ner eller där konkursbeslutet upphävs eller vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 § (se 10 §). Detta är en nyhet också i jämförelse med KLförslaget. Vidare behöver reglerna inte tillämpas när det är aktuellt att bestämma arvode till förvaltaren för hans agerande under handläggningen av en tvistig utdelningsfråga i den mån han inte i sin ursprungliga arvodesräkning har beräknat ersättning för detta arbete (se 9 § tredje stycket).

I övrigt bör i det enhetliga konkursförfarandet gälla samma förfaranderegler i andra fall än som sagts nu. Genom att förhandling inte görs obligatorisk vid arvodesprövning underlättas en samordning av regelsystemen.

Handläggningen hos rätten skall enligt *första stycket* alltid inledas med att rätten inhämtar tillsynsmyndighetens yttrande över arvodesframställningen. Dessutom skall rätten bereda gäldenären och de borgenärer som hos rätten särskilt har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid. Denna tid skall vara minst två och högst fyra veckor. Om det finns anledning att fastställa särskilt arvode för viss egendom, skall varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen beredas tillfälle att yttra sig över framställningen även om han inte har begärt det. En underrättelse till en borgenär enligt detta lagrum bör kunna översändas till honom med posten i vanligt brev (se 15 kap. 4 §).

Som har framhållits i den allmänna motiveringen torde förhållandena endast undantagsvis vara sådana att förhandling behöver hållas i arvodesfrågan. Beslutet om förhandling fattas enligt *andra stycket* av rätten. Beslutet kan fattas så snart som arvodesframställningen har kommit in men också senare, t.ex. då tillsynsmyndighetens yttrande har kommit in eller den i första stycket angivna tidsfristen har gått ut. Om rätten omedelbart fattar beslut om förhandling, bör underrättelser till gäldenären och de i första stycket angivna borgenärerna inte skickas särskilt. Dessa personer skall i stället kallas till rätten. I kallelsen bör dock anges att mottagaren i stället för att infinna sig inför rätten skriftligen kan yttra sig över arvodesframställningen. En föreskrift om det bör tas upp i den nya konkursförordningen. Oavsett om rätten beslutar om förhandling skall dock tillsynsmyndighetens yttrande alltid inhämtas.

I fall då tingsrätten har att fastställa utdelning eller efterutdelning i konkursen skall beslut i arvodesfrågan meddelas samtidigt med beslutet om fastställelse, när inte något annat följer av 7 §.

Oberoende av om talan har förts mot ett beslut om att fastställa utdelning eller efterutdelning får högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan göra den ändring i beslutet om fastställelse som föranleds därav eller, om det behövs, återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren.

Den domstol som har att pröva en fråga om utdelning eller efterutdelning får bestämma tilläggsarvode till förvaltaren för arbete i anledning av handläggningen av frågan vid domstolen.

Paragrafen saknar motsvarighet såväl i KLförslaget som i KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Under kapitelrubriken har skälen för de i de båda första styckena upptagna bestämmelserna redovisats. Syftet med dessa är att skapa en ändamålsenlig handläggningsordning för prövningen av arvodesfrågan när konkursen avslutas med utdelning.

Huvudregeln i *första stycket* att arvode och utdelning skall fastställas samtidigt gäller givetvis endast när konkursen avslutas med utdelning. Den är också tillämplig vid ordinär efterutdelning. I andra meningen av första stycket görs emellertid undantag för det fallet att det före konkursens slut skall fastställas ett särskilt arvode för viss egendom och den frågan enligt 7 § skall avgöras separat.

Om prövningen av utdelningsförslaget resulterar i att ärendet återförvisas till förvaltaren för upprättande av ett nytt utdelningsförslag, är förvaltaren berättigad till ersättning för det arbete som detta medför. Av regleringen följer automatiskt att förvaltaren är oförhindrad att begära ersättning för detta sitt arbete genom ett tillägg till sin tidigare ingivna arvodesframställning. Om det finns anledning att anta att prövningen av utdelningsförslaget kan dra ut på tiden, bör förvaltaren kunna tillerkännas förskott på sitt arvode enligt 12 §.

Det kan, som *lagrådet* påpekat, finnas anledning att erinra om att om utdelningsförslaget återförvisas till förvaltaren, torde det innebära att något beslut i arvodesfrågan tills vidare inte skall träffas, även om den frågan i och för sig är klar för avgörande.

Om tingsrättens beslut i arvodesfrågan överklagas och detta leder till att förvaltarens arvode ändras, berörs även utdelningsförslaget. För att undvika att högre rätt då anser sig vara förhindrad att vidta den nödvändiga ändringen i utdelningsförslaget föreskrivs i *andra stycket* att den högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan får göra den ändring i beslutet att fastställa utdelningen som föranleds därav. Den högre rätten får också med anledning av det ändrade arvodesbeslutet återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren. Detta innebär att det kan dröja viss tid innan utdelningen i konkursen slutligt fastställs. Genom det utvidgade utrymmet för förskottsbetalning till borgenärerna bör emellertid dessas krav på snar betalning ändå kunna tillgodoses. Även reglerna om utbetalning (11 kap. 10 §) fyller samma funktion. I en situation då arvodesfrågan överklagas bör förvaltaren därför i den utsträckning som det är möjligt snarast betala ut

medlen till borgenärerna genom förskottsbetalningar eller enligt reglerna om förtida utbetalning av utdelningsmedel.

Det *tredje stycket* har tillkommit på förslag av *lagrådet*. Enligt lagrådet skulle det vara tungrott om ett yrkande från förvaltaren om arvode för det arbete som han lägger ner i anslutning till handläggningen av en tvistig utdelningsfråga skulle behöva prövas i den i 14 kap. 8 § föreskrivna ordningen. Yrkandet bör kunna prövas direkt av den handläggande domstolen, alltså även av högre rätt. Jag kan för egen del ansluta mig till lagrådets synpunkter.

Lagrådet har ytterligare påpekat att om rätten beslutar om ett tilläggsarvode, den givetvis, i analogi med vad som föreskrivs i andra stycket, är oförhindrad att räkna om utdelningsförslaget. Frågan, huruvida den som genom sin invändning mot utdelningsförslaget har föranlett boet kostnad för ytterligare arvode till förvaltaren kan bli återbetalningsskyldig gentemot konkursboet, får inte sitt svar i paragrafen utan får lösas i rättstillämpningen.

Lagrådet konstaterar avslutningsvis att de föreslagna kompletteringarna i första och tredje styckena självfallet inte får uppfattas så, att tilläggsarvode inte skulle kunna komma i fråga i andra fall än de med kompletteringarna avsedda. Något hinder kan inte heller anses möta mot att separat arvode bestäms för en förvaltare som avgår i förtid.

10 §

Om konkursen avskrivs eller läggs ned eller om konkursbeslutet upphävs eller om efterutdelning enligt 11 kap. 21 § äger rum, skall rätten höra tillsynsmyndigheten innan arvode till förvaltaren bestäms.

Paragrafen motsvarar närmast 13 kap. 8 § och 14 kap. 24 § första stycket första meningen KLförslaget samt 187 § första stycket första meningen KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Enligt kommittéförslaget skall det i denna paragraf föreskrivna förenklade prövningsförfarandet tillämpas vid avskrivning av mindre konkurs på grund av bristande tillgångar samt då konkursen avslutas med utdelning i förenklad form. Förslaget om utdelning i förenklad form har i mitt förslag modifierats. Enligt mitt förslag (10 kap. 4 §) får sådan förenklad eller formlös utbetalning förekomma endast i sådana situationer då boets tillgångar inte förslår att betala kostnaderna för utdelningsförfarandet. En sådan konkurs avslutas formellt med avskrivning enligt 10 kap. 1 §, dvs. på grund av otillräckliga tillgångar, och kommer därmed också att inrymmas i den nu förevarande paragrafen.

Vidare skall enligt paragrafen det förenklade förfarandet vid prövning av förvaltararvodet tillämpas oavsett på vilken grund konkursen avskrivs. Det skall också användas när konkursen läggs ner på grund av frivillig uppgörelse och när konkursbeslutet hävs av högre rätt och när efterutdelning sker formlöst enligt 11 kap. 21 §.

Tillsynsmyndigheten skall höras, men den behöver inte avge något skriftligt yttrande.

11 §

En förvaltare får inte lyfta sitt arvode förrän han har avgett slutredovisningen för sin förvaltning.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 9 § och 14 kap. 24 § första stycket andra meningen KLförslaget samt 86 § (jfr 187 § första stycket) KL.

Förskott på förvaltarens arvode

12 §

Rätten får tillerkänna förvaltaren skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms, om det är rimligt med hänsyn till omfattningen av det arbete som uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden.

En framställning om förskott skall ange det belopp som begärs och de skäl som åberopas för förskottsbetalningen. Till framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört och en uppgift om boets ekonomiska ställning. Rätten skall inhämta yttrande i förskottsfrågan av tillsynsmyndigheten.

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 10 § KLförslaget och i huvudsak med 86 a § KL.

I paragrafen föreslås nya regler som innebär att möjligheterna för förvaltaren att uppbära förskott på arvode utvidgas. Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.8.5).

Även i fortsättningen bör dock en viss restriktivitet upprätthållas. För att förskott skall utgå bör förvaltaren ha nedlagt ett betydande arbete på konkursen. Konkursen bör också beräknas pågå ytterligare så lång tid att det framstår som obilligt att kräva att förvaltaren skall invänta konkursens slut innan han får betalt.

Bestämmelserna i förevarande paragraf är tillämpliga i alla konkurser. Förutsättningarna för att sådant förskott skall kunna utgå är emellertid sådana att förskott knappast kommer i fråga annat än i mer omfattande konkurser.

Förfarandet vid prövningen av förskottsfrågor överensstämmer helt med vad som gäller i dag frånsett att det är rätten och inte konkursdomaren som prövar frågan.

Förvaltarens ersättning för kostnader

13 §

Förvaltaren får under förvaltningens gång ur konkursboet ta ut medel för att betala de kostnader som uppdraget medför. Uttagen skall anges i förvaltarens slutredovisning.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i KL, överensstämmer i sak med 13 kap. 11 § KLförslaget.

KL bygger på tanken att förvaltaren under konkursen får ta ut medel ur konkursboet för att betala de kostnader som uppdraget medför allteftersom kostnaderna uppstår. Konkurslagskommittén föreslår att det införs en bestämmelse som direkt ger uttryck åt den angivna principen. Kommitténs förslag har i denna del allmänt lämnats utan erinran under remissbehandlingen. Även jag biträder förslaget.

Vad förvaltaren har betalat ut skall anges i slutredovisningen. En erinran om detta har förts in i paragrafens andra mening. Frågan om och i vad mån en kostnad över huvud taget är ersättningsgill kan komma under domstols prövning i mål om klander av slutredovisningen.

14 §

Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 1 §, skall rätten bestämma kostnadsersättningen till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall höras också över begäran om ersättning för kostnader.

Paragrafen står i saklig överensstämmelse med 13 kap. 12 § och 14 kap. 25 § KLförslaget samt 187 § första stycket KL.

Bestämmelserna är tillämpliga i alla konkurser som avskrivs enligt 10 kap. 1 §, dvs. på grund av otillräckliga tillgångar. Reglerna är också i dag tillämpliga i både ordinära och mindre konkurser som avskrivs av samma anledning. Dessutom skall emellertid enligt 187 § första stycket KL konkursdomaren bestämma förvaltarens kostnadsersättning även då en mindre konkurs avslutas med utdelning. Eftersom staten i dessa fall inte löper någon risk att till följd av 2 § behöva stå för dessa kostnader saknas det egentlig anledning att ålägga rätten skyldighet att bestämma förvaltarens kostnadsersättning. Någon föreskrift om detta har därför inte tagits upp i mitt förslag.

Övriga konkurskostnader

15 §

Rätten bestämmer arvodet till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § efter att ha hört tillsynsmyndigheten och förvaltaren. Härvid tillämpas 4 § andra stycket och 5 §.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 13 § KLförslaget och i huvudsak med 50 a § femte stycket KL.

Att arvodet utgör en konkurskostnad framgår av 1 § första stycket 2.

16 §

Ersättningen till ett sakkunnigt biträde som har anlitats med stöd av 7 kap. 11 § bestäms av förvaltaren.

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 14 § KLförslaget. Den saknar motsvarighet i KL.

Att förvaltaren bestämmer ersättningen åt ett sakkunnigt biträde som han har anlitat gäller redan i dag även om någon uttrycklig bestämmelse härom inte finns i KL. Tvister som rör biträdets rätt till ersättning får avgöras i enlighet med vanliga regler i en rättegång. För biträdesersättning som förvaltaren har betalt av egna medel är han berättigad till ersättning av boet. Om ersättningen har tagits ut ur boet skall detta anges i slutredovisningen. Uppgift om utbetald biträdesersättning skall också tas in i den arbetsredogörelse som enligt 6 § andra stycket skall åtfölja förvaltarens arvodesframställning. I förhållande till tillsynsmyndigheten och borgenärerna kan frågan om biträdesersättningens storlek komma att prövas genom att förvaltarens slutredovisning klandras.

17 §

Ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen utgår enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Ersättningen till staten för sådana konkurskostnader som avses i 1 § första stycket 6 utgår enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 15 § KLförslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 42 § fjärde stycket KL medan det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Föreskrifter rörande tillsynskostnaderna finns i förordningen (1979:972) om tillsynsavgift i konkurs. Av förordningen framgår hur avgiften skall beräknas. Tillsynsmyndigheten skall underrätta domstolsverket om den tillsynsavgift som myndigheten har bestämt. I den mån boets tillgångar förslår, skall avgiften av förvaltaren redovisas till domstolsverket. Riksskatteverket har med instämmande av vissa kronofogdemyndigheter kritiserat den gällande ordningen. Enligt verkets mening bör avgiften inte redovisas till domstolsverket utan till tillsynsmyndigheterna direkt. Frågan om en ändring av den gällande ordningen övervägs för närvarande inom finansdepartementet. Jag anser därför att frågan inte bör tas upp i detta sammanhang.

Det *andra stycket* är nytt. I anslutning till 1 § första stycket 6 har angetts att de kostnader som drabbar staten därigenom att konkursdomstolen skickar underrättelser och kallelser till borgenärerna i konkursen bör ersättas av konkursboet. För att detta skall kunna praktiskt genomföras måste ersättningen tas ut enligt en schablonmässigt beräknad avgift. I detta stycke överlämnas åt regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter om hur schablonen skall utformas. Det torde däremot inte som kommittén föreslår vara nödvändigt att föreskriva hur sådana kostnader som avses i 1 § första stycket 5, dvs. kungörelsekostnader, skall beräknas. Efter den 1 juli 1987 införs nämligen enhetliga kungörandeavgifter (prop. 1986/87:26, JuU 13, rskr. 89). Det saknas då

anledning att genom en bestämmelse i konkurslagen delegera befogenheten att bestämma kungörandeavgiften.

Enligt 1 § första stycket 4 utgör tillsynsavgiften en konkurskostnad. Av 2 § följer att den skall tas ut ur boet i första hand. Någon motsvarighet till föreskriften i 42 § fjärde stycket KL att ersättning för tillsynen skall utgå ur konkursboet har därför inte tagits upp i mitt förslag.

Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom

18 §

Av arvodet till förvaltaren eller sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § skall, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt äger rum och i den mån det inverkar på de borgenärers rätt som inte har sådan förmånsrätt i egendomen eller på statens ansvar för konkurskostnaderna, den del som avser egendomen i fråga fastställas att betalas ur egendomens avkastning och köpeskilling.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, får inte till skada för någon med samma eller bättre förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling betalas någon annan konkurskostnad än som har sagts i första stycket. Om den särskilda förmånsrätten är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970:979), får dock av egendomen betalas också övriga konkurskostnader, i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Med arvode som sägs i första stycket jämställs vid tillämpningen av denna paragraf konkursboets kostnader för vård och försäljning av egendomen i fråga.

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 16 § (jfr 14 kap. 23 § andra stycket) KLförslaget och 81 § (jfr 187 § andra stycket) KL.

Paragrafens första stycke har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

I 81 § första stycket KL sägs bl.a. att bestämmelsen där skall tillämpas "så vitt det inverkar på de borgenärers rätt, som icke i den egendom hava sådan förmånsrätt". Bestämmelsen har fått bl.a. den följden att arvode och andra kostnader inte har bestämts att utgå ur egendomen i fråga, om det i boet inte har funnits några ytterligare tillgångar. Övriga borgenärers rätt har ju då inte berörts. Det har därför hänt att staten i dessa situationer har ålagts att betala även dessa kostnader. I syfte att undvika detta har i mitt förslag särskilt angetts att kostnaderna skall fastställas att utgå ur egendomen även när statens ansvar för konkurskostnaderna berörs.

Bestämmelsen i andra stycket innebär att kostnaderna i fråga inte kan tas ut ur annan egendom vari det finns särskild förmånsrätt; företagsinteckning dock undantagen.

I 1 § första stycket anges vilka kostnader som i konkurslagens mening utgör konkurskostnader. Däribland ingår inte kostnader för vård och försäljning av boets egendom. I syfte att anpassa denna paragraf till den nu valda terminologin anges i ett nytt tredje stycke att kostnad för vård och försäljning av egendom vid tillämpning av just denna paragraf skall jämställas med arvode som sägs i första stycket.

4.1.15 15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs

Reglerna om information till de av en konkurs berörda personerna utgör en viktig del av konkursrätten. Borgenärerna förutsätts själva vara aktiva för att bevaka sina rättigheter. Detsamma gäller i viss mån också andra som exempelvis gäldenären och massaborgenärer. Detta kräver att berörda personer får tillräcklig information om beslut och åtgärder under konkursen. Reglerna om denna information finns för närvarande i både KL och KF. Regleringen är svåröverskådlig. Olika regler gäller beroende på om konkursen handläggs som ordinär konkurs eller som mindre konkurs.

I KLförslaget har reglerna om information under konkursen i stor utsträckning arbetats om. Regleringen har gjorts mer enhetlig. De allmänna reglerna om kungörande m.m. har sammanförts i ett särskilt kapitel, 15 kap. Den föreslagna systematiken har mottagits positivt av remissinstanserna. Den ligger också till grund för utformningen av mitt förslag.

Konkurslagskommittén har framfört flera olika förslag till ändringar av reglerna om kungörande. Bl.a. har kommittén föreslagit att kungörelse i vissa fall skall kunna ersättas med särskilda underrättelser direkt till borgenärerna. Vidare föreslås att informationen till de oprioriterade borgenärerna skall kunna begränsas i stor konkurs, om de beräknas inte få någon utdelning i konkursen. I kungörelsen om konkursbeslutet skall det enligt kommittén inte heller anges i vilka tidningar annonsering av kungörelse fortsättningsvis skall ske.

Förslagen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9). Av skäl som redovisas där har jag godtagit förslagen att i vissa fall byta ut kungörelse mot särskilda underrättelser till borgenärerna och att slopa kravet att de tidningar vari annonsering fortsättningsvis skall äga rum skall namnges i kungörelsen om konkursbeslutet. Utrymmet för en begränsning av informationsskyldigheten i förhållande till oprioriterade borgenärer på det sätt som kommittén föreslår blir i det enhetliga förfarandet alltför smalt. På den punkten har jag alltså inte följt kommitténs förslag.

Här skall närmare beröras kommitténs förslag om gemensamma bestämmelser om beräkning av tidsfrister (15 kap. 4 § KLförslaget).

I anslutning till de bestämmelser som föreskriver att kungörande skall ske brukar i KL också anges från vilken dag olika tidsfrister skall beräknas. I vissa fall anges att tid skall räknas från dagen för utfärdande av kungörelsen. På några håll anges uttryckligen att tiden då skall räknas från den dag då kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar. På andra håll saknas denna uppgift. Även i dessa fall anses emellertid att tiden skall räknas från samma dag. Kommittén har valt att i 15 kap. 4 § KLförslaget ta upp regler som mer exakt anger utgångspunkten för tidsberäkningen generellt. En kompletterande regel anger utgångspunkten för tidsberäkningen i de fall då kungörelse ersätts med särskilda underrättelser direkt till borgenärerna.

Den nu gällande utgångspunkten för fristberäkning i de nu aktuella fallen skapar onekligen vissa praktiska svårigheter. Tidsfristerna skall som nämnts ibland beräknas från dagen för införandet av kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Det är då inte möjligt att i förväg med säkerhet veta vilken dag som införandet kan komma att ske. I kungörelsen kan därför

endast anges att utgångspunkten för tidsberäkningen är dagen för införandet i Post- och Inrikes Tidningar. När kungörelsen är införd i andra tidningar måste läsaren på annat sätt skaffa sig upplysning om vilken dag införandet i Post- och Inrikes Tidningar ägde rum. Det nu sagda gäller exempelvis kungörelse om att ett utdelningsförslag finns tillgängligt för granskning.

Stockholms tingsrätt föreslår att reglerna ändras så att det i kungörelsen går att direkt ange från vilken dag tiden skall räknas.

Med det enhetliga konkursförfarandet följer att antalet situationer då kungörelse skall utfärdas minskar. Enligt KL skall sålunda beslut om ändrad handläggningsform alltid kungöras. Någon motsvarighet till denna bestämmelse finns det naturligt nog inte i mitt förslag. Även den kungörelse som i dag skall utfärdas innan avskrivning av ordinär konkurs på grund av otillräckliga tillgångar kan ske har slopats.

Enligt min mening talar övervägande skäl för att reglerna om utgångspunkten för tidsberäkning nu ändras så att det blir möjligt att av en kungörelse direkt utläsa när en åtgärd senast måste vidtas.

I det följande redovisar jag de olika kungörandesituationerna och de övriga regler som hänvisar till den dag då en kungörelse publicerades. I anslutning till de olika punkterna redovisas också de ändringar som följer av mitt förslag.

1. Kungörelse om konkursbeslutet. Talan mot beslutet får föras inom två veckor från den dag då kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar. Detta framgår av 16 kap. 9 § första stycket. I detta fall kvarstår den nuvarande utgångspunkten för tidsberäkningen. Någon ändring har inte bedömts vara möjlig. Edgångssammanträdet skall hållas viss tid räknat från dagen för konkursbeslutet.

2. Kungörelse om beslut om bevakning. Denna kungörelse saknar direkt motsvarighet i KL. Bevakningstiden skall beräknas från dagen för beslutet att inleda bevakningsförfarandet (9 kap. 2 §).

3. Kungörelse om efterbevakning. Anmärkningsfristen skall enligt 9 kap. 21 § andra stycket beräknas från den dag då efterbevakningsavgiften betalades. Kungörelsen om efterbevakningen får inte utfärdas förrän betalning har erlagts.

4. Kungörelse om utdelningsförslag och slutredovisning. Om en konkurs avslutas med utdelning, skall information om förvaltarens slutredovisning – vilken förvaltaren skall avge samtidigt med det upprättade utdelningsförslaget – lämnas i samma kungörelse som informerar om detta förslag. Invändning mot förslaget måste enligt mitt förslag framföras senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Detsamma gäller i princip den dag då slutredovisningen senast måste klandras.

I 121 § andra stycket KL, som behandlar en borgenärs möjlighet att kvitta med en suspensivt villkorad fordran, har rätten till kvittning knutits till den tidpunkt då kungörelse om utdelningsförslaget utfärdades. Enligt 151 § KL får vidare ett ackordsförslag tas upp till behandling endast om det kommer in till rätten innan kungörelsen om utdelningsförslaget utfärdades. I mitt förslag anges i motsvarigheten till de nämnda paragraferna (5 kap. 15 § andra stycket resp. 12 kap. 6 § första stycket) att den avgöran-

de tidpunkten är den dag då utdelningsförslaget upprättas resp. den dag då kungörelsen förs in i Post- och Inrikes Tidningar.

5. Kungörelse om beslut att lägga ned en konkurs. Detta beslut skall enligt 12 kap. 2 § första stycket alltid kungöras. Den tid inom vilken besvär mot beslutet får föras skall enligt 16 kap. 9 § första stycket räknas från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar. Om kungörelsen byts ut mot särskilda underrättelser enligt 15 kap. 2 § skall enligt andra stycket samma paragraf tiden räknas från dagen efter den dag då underrättelserna sändes ut.

6. Kungörelse med kallelse till sammanträden. Kallelser till sådana sammanträden som avses i 12 kap. 8 och 19 §§ skall kungöras. Det är i dessa situationer inte aktuellt att beräkna någon tid från det att kungörelsen utfärdades.

7. Kungörelse om slutredovisning i vissa fall. Om slutredovisning avges i samband med utdelning skall kungörelse utfärdas enligt särskilda regler (se 4 ovan). Enligt 13 kap. 6 § andra stycket skall rätten utfärda kungörelse också när slutredovisning avges i samband med att förvaltare avgår före konkursens slut eller egendom återlämnas till gäldenären till följd av att ett ackord har fastställts. Tiden för att väcka klandertalan mot slutredovisningen i dessa fall skall enligt mitt förslag nu räknas från den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen.

Av den nu lämnade redovisningen framgår att flera ändringar nu föreslås som syftar till att förenkla tillämpningen av de regler som rör beräkning av olika tidsfrister. Dessa ändringar syftar bl.a. till att göra det möjligt att direkt i en kungörelse ange vilken dag som utgör utgångspunkten för beräkningen av en tidsfrist eller som utgör tidsfristens slutpunkt. Detta gäller bl.a. kungörelse om utdelningsförslag och slutredovisning. I de fall då det alltjämt kvarstår ett behov av att beräkna en tidpunkt med utgångspunkt i dagen för kungörandet har det direkt i författningstexten förts in en upplysning om att det är den dag då kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar som avses. I ett fall, nämligen vid kungörande av ett beslut att lägga ned en konkurs efter frivillig uppgörelse enligt 12 kap. 1 §, krävs en särbestämmelse som anger utgångspunkten för besvärstiden i de fall då kungörelsen har bytts ut mot särskilda underrättelser till borgenärerna enligt 15 kap. 2 §. Motsvarande gäller när kungörelse om utdelningsförslag och slutredovisning byts ut mot särskilda underrättelser till borgenärerna. En sådan bestämmelse har tagits upp i den paragrafens andra stycke.

Av det nu sagda följer att behovet av en särskild paragraf motsvarande 15 kap. 4 § KLförslaget inte föreligger.

Som en följd av mina förslag i fråga om kungörande av beslut och åtgärder behövs inte heller någon motsvarighet till 202 § KL.

På förslag av *lagrådet* har däremot förts in två nya paragrafer. I 3 § upptas en föreskrift som gör det möjligt att i vissa fall ersätta direkta underrättelser till de oprioriterade borgenärerna med en kungörelse. Allmänna regler om krav på delgivning av kallelser och underrättelser har tagits upp i 4 §.

Formen för kungörande

1 §

Kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och, enligt vad som föreskrivs i 3 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m., i ortstidning.

När ett beslut eller en åtgärd i något annat fall än som sägs i första stycket eller i 8 kap. 11 § skall kungöras enligt denna lag, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som rätten bestämmer.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 15 kap. 1 § KLförslaget. Det första stycket motsvaras närmast av 18 a § andra stycket och 19 § andra stycket KL. Paragrafens andra stycke saknar direkt motsvarighet i KL men motsvaras i viss mån av bestämmelsen i 18 a § första stycket sista meningen KL.

Frågan i vilken omfattning kungörelse skall annonseras har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9.4). Angående de närmare övervägandena får jag i första hand hänvisa dit.

I det *första stycket* anges i principiell överensstämmelse med gällande ordning att kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och enligt vad som föreskrivs i den s.k. kungörandelagen i ortstidning. Kungörande skall alltså ske enligt den s.k. breda principen. Till konkursbeslutet knyts en mängd olika rättsverkningar och den krets av personer som berörs av beslutet är vid det tillfället i stort sett okänd. Däremot behöver det i kungörelsen av naturliga skäl inte längre anges något om handläggningsformen. Om det redan i konkursens inledning beslutas om bevakningsförfarande, bör däremot kungörelsen om konkursbeslutet lämpligen innehålla uppgift om detta och om de tider för bevakning m.m. som har bestämts.

Enligt 19 § andra stycket KL skall det av kungörelsen alltid framgå den tidpunkt som bestämts för det första borgenärssammanträdet. En bestämmelse att kungörelsen om konkursbeslutet skall innehålla uppgift om den för edgångssammanträdet bestämda tidpunkten har tagits upp i 2 kap. 24 §. Att vissa uppgifter om bl.a. kallelse av borgenärerna till edgångssammanträdet skall föras in i denna kungörelse anges också där.

I det *andra stycket* behandlas de övriga fall när kungörelse skall utfärdas enligt konkurslagen. Därvid har ett ytterligare undantag gjorts för det fall att kungörelse skall utfärdas i fall som avses i 8 kap. 11 §. Där sägs att förvaltare skall kungöra en auktion för försäljning av boets egendom på sätt och inom tid som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock enligt det nämnda lagrummet aldrig föras in i Post- och Inrikes Tidningar. Därutöver får enligt 8 kap. 12 § ytterligare inskränkningar av kungörandet av auktionen göras i vissa fall.

Rätten bestämmer själv i vilka tidningar utöver Post- och Inrikes Tidningar som kungörelsen skall införas. Av kungörelsen om konkursbeslutet behöver inte längre framgå vilka tidningar som rätten har bestämt för fortsatt annonsering. Enligt vad kommittén uttalar i anslutning till denna paragraf förutsätts dock att kungörelse under konkursen som huvudregel

förs in i samma tidning eller tidningar. Som jag har anfört i den allmänna motiveringen bör emellertid enligt min mening fortsatta kungörelser annonseras i en mer begränsad omfattning än kungörelsen om konkursbeslutet. I syfte att uppmärksamma läsare av konkurskungörelsen på att fortsatta kungörelser kan komma att annonseras i ett begränsat antal tidningar bör, i förekommande fall en uppgift med detta innehåll införas i kungörelsen om konkursbeslutet. En föreskrift om detta bör tas upp i den nya konkursförordningen.

Att kungörandet i vissa fall kan ske i annan form eller i större utsträckning än den nu föreskrivna framgår av 4 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m.

Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna

2 §

I en konkurs vari bevakningsförfarande har ägt rum skall följande kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller att kungörelse i övrigt är lämpligare, nämligen

1. kungörelse med kallelse till förhandling angående entledigande av förvaltare,
2. kungörelse med information om att ett förslag till utdelning eller efterutdelning har upprättats samt att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning,
3. kungörelse av beslut om att lägga ned konkursen på grund av frivillig uppgörelse,
4. kungörelse med information om att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning i fall då förvaltare avgår före konkursens slut.

Om utbyte sker i de fall som anges i första stycket 2, 3 eller 4 skall tid som avses i 11 kap. 6 § tredje stycket, 13 kap. 7 § tredje stycket och 16 kap. 9 § första stycket i stället räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut.

Paragrafens första stycke motsvaras av 15 kap. 2 § KLförslaget och i viss mån av 203 § KL. Det andra stycket motsvaras i viss mån av 15 kap. 4 § första stycket KLförslaget men saknar motsvarighet i KL.

Konkurslagskommitténs förslag att byta ut kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna har diskuterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9.3). Den nu föreslagna paragrafen innehåller i jämförelse med KLförslaget två principiellt betydelsefulla nyheter.

Enligt 15 kap. 2 § KLförslaget skall utbyte av kungörelse mot underrättelser ske i vissa särskilt angivna fall om det kan antas att kostnaden för tillkännagivandet därmed blir lägre eller ett utbyte i övrigt framstår som lämpligt. Vid bedömningen av om ett utbyte framstår som lämpligt skall enligt kommittén hänsyn tas till att underrättelser normalt sett ger mottagarna en säkrare information än kungörelse. En förutsättning för utbyte är enligt kommittéförslaget att en kostnadsjämförelse görs.

Även om beräkningsgrunderna förenklas innebär KLförslaget på denna punkt ett inte obetydligt merarbete för rätten. Av främst detta skäl föror-

dar jag, som framgått av den allmänna motiveringen, att bestämmelsen utformas på ett sådant sätt att utbyte normalt sker i de angivna fallen.

Utbyte skall däremot inte äga rum om tillkännagivandet genom kungörande kan antas bli billigare eller i övrigt befinnes vara lämpligare. Rätten behöver således normalt inte göra någon kostnadsjämförelse. Om antalet borgenärer är mycket stort kan utbyte underlåtas. Också om det av någon anledning finns skäl att anta att borgenärskretsen inte är känd med tillräcklig grad av säkerhet får utbyte underlåtas, även om kostnaderna för tillkännagivandet därmed kan antas bli högre.

Den andra nyheten är att utbyte får ske endast om bevakningsförfarande har ägt rum. Det sagda har praktisk betydelse endast såvitt gäller kungörande av att ett utdelningsförslag har upprättats. Även kommittén anser att utbyte normalt bara skall få ske i stor konkurs. Skälen för min ståndpunkt finns redovisade i den allmänna motiveringen. Kungörelse om att ett utdelningsförslag har upprättats får således bytas ut mot underrättelser endast om bevakning har ägt rum.

I *första stycket* anges sålunda som en allmän förutsättning att bevakningsförfarande skall ha ägt rum. Häri ligger att bevakningsförfarandet skall vara avslutat, dvs. den bestämda tiden för bevakning skall ha löpt ut. Däremot behöver inte i förekommande fall förlikningssammanträde ha hållits, än mindre jävstvister slutligt ha avgjorts.

I det första stycket har de situationer då utbyte kan ske räknats upp. Uppräkningen ansluter – bortsett från de ändringar som föranleds av utformningen av mitt förslag i övrigt – i sak till KLförslaget.

Efter påpekande av *lagrådet* har i uppräkningen gjorts en del ändringar samt paragrafen i övrigt justerats.

Lagrådet har sålunda påpekat att informationen till borgenärerna om att en efterbevakning har gjorts bara kan förekomma i konkurser vari bevakningsförfarande har ägt rum. Lagrådet föreslår därför att det i det berörda lagrummet (9 kap. 21 §) direkt anges att informationen normalt sett skall ske genom underrättelser till borgenärerna. Om antalet borgenärer med oprioriterade fordringar är mycket stort bör däremot underrättelserna kunna ersättas med kungörelse (se nästa paragraf). Mitt förslag har utformats i enlighet med vad lagrådet har förordat.

Enligt mitt förslag skall borgenärerna i vissa fall kallas till en förhandling för prövning av fråga om att entlediga förvaltaren (7 kap. 5 §). Till förhandlingen skall borgenärerna normalt kallas genom kungörelse. Även i detta fall bör det, som lagrådet föreslagit, finnas en möjlighet att byta ut kungörelsen mot direkta underrättelser till borgenärerna.

I *andra stycket* har införts en bestämmelse vars principiella motsvarighet återfinns i 15 kap. 4 § KLförslaget. I det förevarande stycket sägs bl. a. att besvärstiden beträffande ett beslut att lägga ned konkursen efter frivillig uppgörelse skall, om utbyte har ägt rum, räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Enligt *lagrådet* bör detsamma gälla vid beräkningen av tiden för att framställa invändning mot utdelningsförslag resp. klander mot slutredovisning. Stycket har utformats i enlighet härmed.

För att förebygga tvekan om från vilken dag de olika tiderna skall räknas bör tingsrätten alltid sända ut alla underrättelser samma dag.

Det bör slutligen påpekas att om utbyte har ägt rum bör sådana underrättelser som enligt konkursförordningen skall sändas ut så långt möjligt samordnas med underrättelser enligt nu förevarande paragraf.

Utbyte av underrättelser och kallelser till borgenärerna mot kungörelse

3 §

Om antalet borgenärer med fordringar utan förmånsrätt är mycket stort, får underrättelser till dessa borgenärer och sådana kallelser till dem som inte behöver delges ersättas av ett tillkännagivande genom kungörelse.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL, har tillkommit efter förslag av *lagrådet*.

Paragrafen har getts en generell utformning men torde få sin praktiska betydelse främst i de fall som avses i 9 kap. 8 och 21 §§ och 11 kap. 8 §.

Det är inte lämpligt att borgenärer med förmånsberättigade fordringar berövas den direkta informationen om olika beslut och åtgärder i konkursen. Ofta är informationen i fråga av störst betydelse för dessa.

Det bör inte i lagen direkt anges vilket antal borgenärer som motiverar ett sådant utbyte som förevarande paragraf avser att göra möjligt. Kostnadsaspekten bör naturligen väga tungt. Det kan inte heller uteslutas att fordringarnas storlek får inverka på bedömningen.

Om ett utbyte sker enligt denna paragraf, bör rätten beakta det förhållandet att borgenärer som bor i utlandet generellt sett har små möjligheter att uppmärksamma information som lämnas genom kungörelse i svenska tidningar. Finns det många sådana borgenärer, kan den omständigheten utgöra ett skäl mot utbyte. Om utbyte sker trots det, kan det finnas anledning att tillställa dessa borgenärer särskild information om innehållet i kungörelsen.

Formen för kallelser och underrättelser m.m.

4 §

Skriftliga kallelser och underrättelser enligt denna lag sänds med posten i vanligt brev till mottagaren under hans senaste kända postadress, om inte något annat följer av särskilda föreskrifter om delgivning.

Skall någon enligt en föreskrift i lagen beredas tillfälle att yttra sig i en viss fråga, får delgivning äga rum.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL, har tillkommit på förslag av *lagrådet*. Jag instämmer i lagrådets uppfattning att den nya konkurslagen bör ta upp regler om formen för olika meddelanden.

Med hänsyn till önskemålet om en snabb och enkel handläggning är huvudregeln den att kallelser och underrättelser sänds i vanligt brev, utan delgivning. Intresset av att vinna klarhet över att adressaten har nåtts av en kallelse gör sig dock i vissa fall gällande med sådan styrka att delgivning bör föreskrivas; ibland dock endast som huvudregel. Detta har gjorts i anslutning till de särskilda bestämmelser som stipulerar kallelser.

I fråga om meddelanden varigenom någon bereds tillfälle att yttra sig över en viss framställning (se t.ex. föreskrifterna härom i 2 kap. 13 §, 6 kap. 10 § och 14 kap. 8 §) kan rätten efter omständigheterna välja mellan vanligt brev och delgivning.

De föreslagna bestämmelserna är inte tänkta att hindra att kallelser eller förelägganden meddelas vid en förhandling eller ett sammanträde inför rätten med verkan för de närvarande. I anslutning till andra stycket kan anmärkas att när i 11 kap. 8 § talas om att borgenärer m.fl. "genom underrättelser" bereds tillfälle att yttra sig över invändning mot ett utdelningsförslag därmed avses att utesluta delgivning.

4.1.16 16 kap. Bestämmelser om handläggning och besvär m.m.

16 kap.

Utöver den exekutionsrättsliga regleringen innehåller KL ett stort antal regler av mer renodlad processuell karaktär. Hit hör inte endast reglerna om själva handläggningen utan också regler om när ett beslut i ett konkursärende går i verkställighet, när beslutet får överklagas och av vem talan får föras. Regler av denna typ återfinns på flera olika ställen i KL. Många har tagits in i sitt sakliga och tidsmässiga sammanhang. Andra finns samlade i 208–211 a §§ KL.

Dessa processuella regler kan systematiskt indelas i sex olika grupper:

1. Regler som rör konkursdomarens handläggning och beslut.
2. Regler som rör rättens handläggning och beslut i sådana frågor som konkursdomaren hänskjuter till rättens prövning eller som enligt KL alltid skall avgöras av rätten.
3. Regler som rör sådana tvistemål eller brottmål som har sin grund i den konkursrättsliga lagstiftningen.
4. Regler som rör beslut som fattas av borgenärerna.
5. Regler som rör beslut som fattas av tillsynsmyndigheten.
6. Regler om säkerhetsåtgärder och tvångsmedel.

I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för vilka frågor och måltyper som ingår i de olika grupperna samt för några av de för varje grupp utmärkande särdragen.

Grupp 1. I denna grupp ingår alla de beslut och åtgärder som enligt KL ankommer på konkursdomaren. Utmärkande för dessa är att de är av procedurteknisk natur. Vissa undantag finns dock som exempelvis beslut rörande förvaltarfrågor och fastställande av utdelningsförslag och förvaltararvode i mindre konkurser. Beträffande konkursdomarens beslut finns vissa gemensamma bestämmelser i 210 och 210 a §§ KL. Dessa rör bl.a. överklagande av sådana beslut. I vissa situationer får konkursdomaren fatta beslut först sedan ett sammanträde med borgenärerna har hållits. Detta gäller t.ex. om ny förvaltare skall utses (47 och 48 §§ KL) eller om fråga uppkommer att entlediga den utsedde förvaltaren på grund av påstådd olämplighet för uppdraget (80 § KL).

Grupp 2. Enligt KL skall konkursdomaren i flera fall hänskjuta en fråga till rätten för prövning medan andra frågor alltid skall avgöras av rätten. Särskilda bestämmelser om handläggningen av denna typ av mål finns i 211 § KL. De fall som avses är följande:

– Om gäldenären bestrider en borgenärs konkursansökan eller om han underlåter att yttra sig över den, skall målet hänskjutas till rätten.

– Det ankommer på rätten att i ordinär konkurs bestämma förvaltarens arvode.

– Ett yrkande om att någon annan än gäldenären skall avlägga bouppteckningsed eller beediga viss uppgift i bouppteckningen skall hänskjutas till rätten om det inte medges.

– Om förlikning angående en anmärkning mot en bevakad fordran inte kan nås, skall frågan hänskjutas till rätten.

– Framställt klander mot ett utdelningsförslag i ordinär konkurs skall handläggas vid rätten.

– Om ett ackordsförslag har antagits av borgenärerna men konkursdomaren finner anledning att ackordet inte skall fastställas, skall konkursdomaren hänskjuta ackordsfrågan till rätten. Detsamma gäller om det vid borgenärssammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats.

Grupp 3. De mål som har sin grund i KL men som i huvudsak följer tvistemåls- eller brottmålsreglerna i RB utgörs av

– mål vari talan förs om återvinning till konkursbo genom stämning,

– mål om klander av förvaltarens slutredovisning,

– mål om straffansvar,

För de båda förstnämnda måltyperna innehåller KL inga gemensamma processuella regler. I 40 b § KL finns vissa bestämmelser som anger hur, av vem och när talan om återvinning får väckas. I 191 § KL anges vem som får klandra förvaltarens slutredovisning och när sådan klandertalan måste väckas. I 192 § KL finns också en särbestämmelse som reglerar ansvaret för rättegångskostnader i ett mål om klander av slutredovisning i de fall en borgenär har väckt klandertalan. I 40 b § tredje stycket KL finns en motsvarande bestämmelse för mål om återvinning. I övrigt är RB:s regler tillämpliga fullt ut vid handläggningen av dessa båda måltyper.

Enligt 40 b § KL kan återvinning påkallas av förvaltaren inte bara genom väckande av talan utan också genom anmärkning mot bevakning eller genom invändning mot annat yrkande som framställts mot konkursboet. I dessa fall kommer frågan om återvinning att prövas i samband med att anmärkningen eller invändningen prövas. För den prövningen gäller de handläggningsregler som normalt tillämpas vid exempelvis jävsprocess.

Som vanliga brottmål handläggs mål om straffansvar enligt 213 § KL och om överträdelse av näringsförbud (212 §).

Grupp 4. Borgenärerna har enligt KL befogenhet att fatta beslut i följande två fall:

– Borgenärerna får vid förlikningssammanträdet besluta om förlikning angående en framställd anmärkning mot en bevakad fordran.

– Borgenärerna får vid ett borgenärssammanträde rösta om huruvida ett av gäldenären framlagt ackordsförslag skall antas eller förkastas.

Regler om överklagande av dessa beslut finns i 210 b § KL.

Grupp 5. Under en konkurs fattar tillsynsmyndigheten en mängd olika beslut. Ofta är det fråga om att i ett yttrande eller i annan ordning ta ställning till framställningar eller redovisningar. KL innehåller inga särskil-

da regler om dessa beslut, som från processuell synpunkt är att betrakta som andra beslut fattade av förvaltningsmyndighet. Förvaltningslagen (1986:223) är i princip tillämplig. Jag vill här med anledning av vad en av *lagrådets ledmöter* uttalar påpeka att jag därmed inte har tagit ställning till frågan i vad mån besluten i fråga verkligen går att överklaga. Huvudregeln är i stället att beslut av den här karaktären inte går att överklaga särskilt.

Av 209 § KL följer emellertid att talan mot tillsynsmyndighetens beslut enligt KL inte får föras annat än i två där särskilt angivna fall. Dessa är:

– Tillsynsmyndighetens beslut vid tvist om hur mycket av en konkursgäldenärs arbetsinkomst som skall tillkomma konkursboet (27 § fjärde stycket KL).

– Tillsynsmyndighetens beslut i tvist mellan gäldenären och förvaltaren om hur mycket gäldenären skall få ut av konkursboet som beneficium och underhåll för sin försörjning (98 § KL).

Grupp 6. Regler om säkerhetsåtgärder under konkursansökningsstadiet finns i 14 a–14 c §§ KL. Om personella säkerhetsåtgärder under konkursen finns det bestämmelser i 88 och 88 a §§ KL. Tvångsmedel regleras slutligen i 94–96 §§ KL. Reglerna i denna grupp intar en särställning därigenom att beslut i berörda frågor enligt KL kan fattas såväl av rätten som konkursdomaren.

I *KLförslaget* har ett stort antal processuella regler samlats i ett särskilt kapitel (16 kap.). Åtskilliga bestämmelser av processuell karaktär återfinns dock i sitt sakliga och tidsmässiga sammanhang. Slopandet av konkursdomarinstitutionen har medfört att systemet har kunnat göras mer enhetligt än i dag. De lösningar som KLförslaget innehåller i detta hänseende har vid remissbehandlingen fått ett övervägande positivt mottagande.

Den systematiska dispositionen av de processuella bestämmelserna i mitt förslag bygger på KLförslaget. Det enhetliga konkursförfarandet har medfört att förutsättningarna har förändrats på en punkt, nämligen när det gäller reglerna om prövning av utdelningsförslag. Systemet med klander mot utdelningsförslag i ordinär konkurs har ersatts av ett system som bygger på det som i dag tillämpas i mindre konkurs. Det innebär att invändningar mot förslaget framställs mer formlöst och att rätten självmant prövar förslaget. Vidare ges möjlighet att hålla förhandling för denna prövning.

I huvudsak innebär mitt förslag beträffande de tidigare redovisade grupperna av regler följande.

Grupperna 1 och 2. I och med att konkursdomarinstitutionen nu avskaffas kan diskuteras om det inte i processuellt hänseende borde gälla samma regler beträffande de beslut och åtgärder som i dag handhas av konkursdomaren resp. rätten.

Enligt KLförslaget skall prövningen av en tvistig konkursansökan ske inom ramen för konkursärendet. Detsamma gäller prövningen av förvaltarens arvode i ordinär konkurs och av ett yrkande om att någon annan än gäldenären skall avlägga boupptecknings sed. Däremot skall enligt kommitténs förslag prövningen av en tvistig fordran i konkurs hänskjutas till särskild rättegång. Detsamma gäller prövningen av ett ackordsförslag som borgenärerna inte har förkastat men som konkursdomaren trots det inte själv får fastställa.

Från systematiska utgångspunkter är det förenat med uppenbara fördelar om reglerna om handläggningen av olika frågor med anknytning till ett konkursärende kan göras så enhetliga som möjligt. Den splittring som i dag karaktäriserar reglerna om handläggningen medför att bestämmelserna ibland är svåra att tillämpa.

De frågor som enligt KLförslaget skall prövas i en särskild rättegång avviker till sin karaktär inte på något avgörande sätt från de frågor som enligt förslaget skall handläggas inom ramen för konkursärendet. Ett flertal av de regler som rör handläggningen föreslås också vara gemensamma. Mest betydelsefullt är att RB:s regler om handläggningen är tillämpliga om inte något annat sägs i konkurslagen. Rättens sammansättning är densamma liksom utgångspunkten för beräkningen av den tid inom vilken talan får föras mot beslutet. Mitt förslag utgår från att även prövningen av tvistiga fordringar och av ackordsförslag som borgenärerna inte har förkastat men som trots det kräver en särskild prövning för fastställelse, skall ske inom ramen för konkursärendet.

I KL finns regler om olika sammanträden som skall hållas inför konkursdomaren resp. rätten. Det gäller första borgenärssammanträdet, edgångssammanträde, förlikningssammanträde samt sammanträden för att utse ny förvaltare eller för att pröva en fråga om att entlediga en förvaltare som påstås vara olämplig för sitt uppdrag. Om ett ackordsförslag har tagits upp skall också borgenärerna samlas till ett borgenärssammanträde för att rösta om förslaget. Dessutom innehåller KLförslaget nya regler om förhandlingar som rätten håller för att pröva frågor om tvångsmedel.

I mitt förslag har uppdelningen mellan förhandling och sammanträde behållits trots att båda hålls inför rätten. I konkurslagens mening har ett sammanträde en annan karaktär än en förhandling. Vid ett sammanträde behöver inte frågor avgöras av rätten. Detta är emellertid regelmässigt fallet vid en förhandling.

De sammanträden som nu hålls inför konkursdomaren för prövning av fråga huruvida antalet förvaltare skall ökas (47 § KL), ny förvaltare utses (48 §) eller förvaltare entledigas på begäran av annan än honom själv (80 § andra stycket) är av delvis annat slag. Här kan starka intressen ställas mot varandra och sammanträdena syftar till att bereda samtliga berörda tillfälle att framföra sina synpunkter. Dessa sammanträden benämns i mitt förslag förhandlingar (7 kap. 3 och 5 §§) och föreslås följa samma regler som skall gälla för övriga förhandlingar i ett konkursärende.

Vad som nu har sagts medför behov av relativt långtgående förändringar i förhållande till 16 kap. KLförslaget. De särskilda reglerna om handläggningen av frågor som enligt KLförslaget hänskjuts till rättegång måste inarbetas bland de regler som rör handläggningen av konkursärenden och rättens beslut i sådana ärenden.

Som redan anförts i anslutning till 1 kap. 6 § bör RB:s regler om handläggningen av tvistemål i princip gälla vid handläggningen av konkursärenden. En bestämmelse om detta har tagits upp i 2 § i förevarande kapitel.

Beträffande de förhandlingar som skall hållas inom ramen för ett konkursärende bör, i principiell överensstämmelse med KLförslaget, reglerna i RB om huvudförhandling i tvistemål gälla i tillämplig utsträckning. Ge-

mensamt för de förhandlingar som sker med stöd av konkurslagen är dock att parts eller annans utevaro inte utgör hinder mot att prövningen av den aktuella frågan slutförs vid förhandlingen. En särskild regel bör också gälla om rättens sammansättning.

Det ligger utan tvekan ett visst värde i att handläggningsreglerna för förhandlingarna finns i nära anslutning till de regler som anger att förhandlingen skall eller får hållas. Kommittén har också valt denna lösning såvitt gäller förhandlingar inom ramen för konkursärendet. Å andra sidan finns det också skäl som talar för att regler som är i stort sett lika för sådana förhandlingar sammanförs. Regleringen blir på det sättet betydligt enklare. Som redan framgått av de bestämmelser om förhandlingar som har tagits upp i de särskilda kapitlen, har jag i huvudsak stannat för denna lösning. Närmare regler om de förhandlingar som hålls inom konkursärendets ram har tagits upp i 2 §. Regler om kallelser och om delgivning har dock tagits upp i sitt sakliga sammanhang.

I 16 kap. 9 § och 16 kap. 15 § första stycket KLförslaget finns i sak samstämmiga regler om rättens sammansättning. En enhetlig regel om rättens sammansättning vid handläggningen av konkursärenden har i mitt förslag tagits upp som 3 § i förevarande kapitel.

I 16 kap. 16 § KLförslaget återfinns bestämmelsen i 113 § KL som föreskriver att talan mot dom varigenom anmärkning mot bevakning har ogillats får föras inte bara av förvaltaren utan också av en borgenär och gäldenären. Varken i RB eller i KL ges i övrigt några regler om vem som får föra talan mot beslut som meddelas under konkursen. Vem som är berättigad att föra talan mot olika beslut får i stället avgöras från fall till fall med stöd av allmänna processrättsliga principer om talerätt. Det framstår mot denna bakgrund som inkonsekvent att i lagen särskilt ange vem som får föra talan mot just detta beslut. Bestämmelsen kan också, som en remissinstans påpekar, föranleda felaktiga slutsatser om rätt till fullföljd i andra fall än de i paragrafen åsyftade. Jag föreslår därför att bestämmelsen i fråga slopas.

Grupp 3. Mål om återvinning till konkursbo och om klander av slutredovisning handläggs som vanliga tvistemål. RB:s regler är direkt tillämpliga. De särskilda regler som i dag finns i KL och som huvudsakligen rör talerätten och den tid inom vilken talan måste väckas har behållits och tagits upp i sina sakliga sammanhang. Att talan mot förvaltaren om skadestånd förs genom klander av slutredovisningen följer av 17 kap. 2 §. De speciella regler som tidigare fanns i KL om handläggningen av mål om näringsförbud har numera sin motsvarighet i lagen (1986:436) om näringsförbud. Mål om överträdelse av det automatiska näringsförbudet under konkurs (17 kap. 4 §) och om straffansvar för borgenär som betingat sig särskild förmån av gäldenären (17 kap. 5 §) handläggs som vanliga brottmål.

Grupp 4. De processuella regler som tar sikte på de beslut som borgenärerna fattar med stöd av KL har tagits upp i sina sakliga sammanhang (9 kap. 14 § och 12 kap. 16 §).

Grupp 5. De regler som anger i vilken utsträckning tillsynsmyndighetens beslut får överklagas har tagits upp i 7 kap. 29 § i omedelbar anslutning till de övriga regler som rör tillsynen och tillsynsmyndighetens verksamhet.

Grupp 6. De närmare reglerna om förfarandet vid prövning av säkerhetsåtgärder och tvångsmedel har också förts in i sina sakliga sammanhang (2 kap. 11–13 §§ och 6 kap. 6–12 §§). I övrigt tillämpas reglerna i detta kapitel.

Till följd av den reglering som jag nu redogjort för kommer förevarande kapitel att innehålla endast regler som hänför sig till rättens handläggning av ett konkursärende och beslut i sådana ärenden. Kapitlet inleds med en bestämmelse om handläggningen vid tingsrätt av konkursärenden (1 §). Som redan nämnts har regler om tillämpligheten av RB:s regler i konkurssammanhang och om rättens sammansättning tagits upp i 2 och 3 §§. Bestämmelserna i 1–3 §§ har i förhållande till det remitterade förslaget disponerats om i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

I 4 § anges när ett beslut går i verkställighet. En bestämmelse om att varje beslut av tingsrätten i ett konkursärende får överklagas till hovrätt har tagits upp i 5 §, som också innehåller en föreskrift om underrättelser om rättens beslut. I 6 och 7 §§ anges vissa begränsningar i fullföljdsrätten. Tillsynsmyndighetens rätt att föra talan mot rättens beslut i konkursärenden framgår av 8 §. I 9 § anges slutligen inom vilken tid besvärstalan skall föras.

Handläggning av konkursärenden

1 §

Prövningen av en konkursansökan och handläggningen av konkursen sker som ett konkursärende hos tingsrätten. Som konkursärende handläggs inte sådan talan enligt denna lag som skall väckas genom stämning.

Paragrafen saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

De sammanhållande och övervakande uppgifter som enligt KL ankommer på konkursdomaren övertas i den nya lagen av rätten. Den tingsrätt som avses i första meningen är den tingsrätt som först prövat konkursansökningen. Detta gäller även om konkursbeslutet meddelats av högre instans. Enligt 2 kap. 26 § kan handläggningen av en konkurs undantagsvis överflyttas till en annan tingsrätt och då övertar naturligtvis den tingsrätten den första tingsrättens uppgifter.

De frågor som rätten skall pröva med anledning av konkursen skall – bortsett från mål om straffansvar – handläggas i konkursärendet vid den tingsrätt som avses i första meningen med två undantag. Som fristående mål handläggs dels en genom stämning väckt talan om återvinning, dels klander av slutredovisning. I dessa fall skall talan – till skillnad mot vad som gäller i övriga fall – väckas genom stämning. I fråga om återvinning gäller därvid vanliga forumregler.

2 §

I konkursärenden gäller rättegångsbalkens bestämmelser om tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag. Sker handläggningen vid förhandling, tillämpas bestämmelserna om huvudförhandling i tvistemål, om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån.

Om den som har kallats till en förhandling uteblir, hindrar det inte att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs.

Rättens avgörande sker genom beslut.

Det första stycket saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL. Paragrafens andra stycke motsvarar delvis 16 kap. 14 § KLförslaget samt 211 § fjärde stycket KL. Det tredje stycket överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 15 § andra stycket KLförslaget men saknar motsvarighet i KL.

Enligt *första stycket* gäller rättegångsbalkens bestämmelser om handläggning av tvistemål i tillämpliga delar vid handläggningen av konkursärenden, om inte annat sägs i denna lag.

Bestämmelser om att förhandlingar skall eller får hållas finns på åtskilliga ställen i lagen. Som anförts i anslutning till kapitelrubriken skall i princip RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål tillämpas i fråga om dessa förhandlingar. Genomgående gäller dock vissa undantag. Ett undantag regleras i 3 §, nämligen frågan om rättens sammansättning. Vidare gäller att utevaro av den som är part eller som annars har kallats till förhandlingen inte hindrar att den fråga som skall prövas vid förhandlingen avgörs. Detta framgår av paragrafens andra stycke. Om avvikande bestämmelser har meddelats i anslutning till de bestämmelser som reglerar möjligheten att hålla förhandling, skall givetvis de bestämmelserna gälla.

Hänvisningen till reglerna om huvudförhandling i tvistemål avser endast själva förhandlingen. Reglerna i RB om stämning och kallelser till huvudförhandling skall alltså inte tillämpas. Det innebär bl.a. att tredskodomsföreläggande inte kan komma i fråga. I vilken utsträckning RB:s regler i övrigt skall tillämpas beror på vad saken rör. Möjlighet finns att förebringa muntlig bevisning, om det skulle behövas. I fråga om kallelser till förhandlingar gäller konkurslagens regler.

Frågan om rättegångskostnader vid prövningen av en konkursansökan är reglerad i 2 kap. 23 §. Vid övriga förhandlingar inför rätten gäller att ersättning i vissa fall kan utgå av konkursboet för inställelse, se 6 kap. 14 §. Frågan i vad mån därutöver RB:s kostnadsregler är tillämpliga kan inte besvaras generellt utan beror på vad saken rör. Huvudprincipen bör emellertid vara att 18 kap. RB skall tillämpas om partsställningen är jämförbar med den som föreligger i vanliga dispositiva tvistemål (jfr NJA 1985 s. 299).

Lagrådet har i anslutning till detta lagrum anfört bl.a. följande om RB:s tillämpning i konkursärenden. När det i 2 § hänvisas till RB:s tvistemålsregler "i tillämpliga delar" resp., för förhandlingsfallen, RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål "om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån", ligger det i reservationerna att det i konkursärenden får förutsättas kunna förekomma ganska många avsteg från eller modifikationer av RB:s bestämmelser. Detta framgår enligt lagrådet direkt eller indirekt av de föreslagna bestämmelserna eller också följer det av konkursförfarandets natur.

Lagrådet fortsätter:

"Ett elementärt formellt särdrag är att stämningsansökan inte behövs för att anhängiggöra talan i delfrågor (frånsett vissa fall som dock formellt faller utanför ramen för konkursärende-begreppet).

Som ett annat, mer principiellt exempel kan nämnas att utrymmet för skriftlig handläggning och för utnyttjande av skriftligt material i förhandlingsfall måste bli större än vad RB tillåter. Gången i en förhandling kan vidare behöva gestaltas annorlunda än vad RB anger för huvudförhandling i tvistemål, i synnerhet när det gäller frågor om häktning och andra tvångsmedel, däri inbegripet utdömande av vite.

Spörsmålet om vad som är indispositivt och dispositivt i konkursärenden är inte utan vissa problem, men torde i stor utsträckning ha vunnit en lösning i praxis. Av förarbetena till nu föreliggande förslag kan beträffande vissa frågor utläsas att en hel del inslag av officialprövning är förutsatta. Visst utrymme för tillämpning av principerna för dispositiva mål förefinnes dock, exempelvis i jävsprocessen.

Av de områden där RB:s regelsystem blir gällande har redan nämnts förhållandena på partssidan. Annat som kan nämnas är exempelvis reglerna om domarjäv, om omröstning, om bevisning (i stort) och om särskilda rättsmedel. En mer detaljbetonad fråga gäller om vitesföreläggande kan ges enligt 9 kap. 7 § RB. Frågan synes böra besvaras jakande.

Den i såväl remissförslag som lagrådsförslag förekommande hänvisningen till RB:s bestämmelser kan såvitt angår rättegångskostnader medföra vissa tillämpningsproblem, eftersom hänvisningen inte ger någon särskild vägledning i den delen. För ett specialfall ges en bestämmelse i 2 kap. 23 §. När det gäller kostnadsfrågor i övrigt blir det en bedömningsfråga hur RB:s kostnadsregler skall tillämpas i konkurssammanhang. Lagrådet finner sig i denna del inte böra gå längre än att konstatera att det inom ramen för det nya begreppet 'konkursärendet' kan förekomma delprocesser som har avsevärd likhet med ordinära tvistemål och vari kostnadsspörsmålen bör lösas enligt RB:s allmänna regler i ämnet; detta gäller särskilt i jävstvister, utdelningstvister (jämför vad lagrådet anfört under 11 kap. 8 §) och arvodestvister. Det får överlämnas till rättstillämpningen, hur kostnadsfrågan är att bedöma i olika situationer. Remissförslaget får antas bygga på att hittills förekommen praxis i kostnadsfrågor väsentligen blir orubbad. – Ett särskilt kostnadsspörsmål har lagrådet behandlat under 6 kap. 11 §."

Hänvisningen till tvistemålsreglerna för huvudförhandling hindrar inte att muntlig förberedelse anordnas när så undantagsvis är behövligt. Enligt 42 kap. 20 § andra stycket RB krävs för att förberedelse skall få övergå till huvudförhandling i förenklad form att parterna samtycker eller att saken anses uppenbar. Föreskriften i 211 § andra stycket KL innebär den uppmjukningen i förhållande till RB att det räcker med att samtliga närvarande lämnar sitt samtycke. Någon sådan uppmjukning finns inte i förslaget. RB:s regler om skriftlig förberedelse torde vid behov kunna appliceras i olika skeden av ett konkursärende.

I *andra stycket* utsägs att, om den som har kallats till en förhandling uteblir, detta inte hindrar att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs. Denna allmänna regel för förhandlingar i konkursärenden har ett undantag i 2 kap. 19 § första stycket i mitt förslag. Förhållandet synes inte behöva uttryckligen anges i nu förevarande paragraf.

Att rättens avgörande sker i form av beslut framgår av *tredje stycket*.

3 §

En tingsrätt skall vid handläggningen av ett konkursärende bestå av en lagfaren domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.

Paragrafens första mening överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 9 § första stycket och 15 § första stycket KLförslaget. Den motsvaras i viss mån av 211 § tredje stycket KL. Andra meningen saknar motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

I och med att konkursdomarinstitutionen nu föreslås avskaffad finns det ett behov av en regel som generellt anger hur rätten skall vara sammansatt vid handläggningen av konkursärenden. I enlighet med vad som enligt KL gäller för de flesta fall då en fråga i samband med konkurs skall prövas av rätten, bör rätten bestå av en lagfaren domare. Vid förhandlingar bör emellertid rätten kunna bestå av tre lagfarna domare när detta bedöms ändamålsenligt. Så kan vara fallet exempelvis vid förhandling för prövning av tvistefrågor enligt 9 kap. 15 §, om vidlyftig utredning förekommer eller målet annars är av komplicerad beskaffenhet. Det får förutsättas att möjligheten till flerdomarsammansättning utnyttjas endast undantagsvis.

Som framgått av vad som anförts i anslutning till 1 § är förevarande paragraf inte tillämplig vid handläggningen av fristående mål om återvinning eller av mål om klander av förvaltarens slutredovisning.

Verkställighet av beslut i konkursärenden

4 §

Ett beslut om konkurs och om upphävande av ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Detsamma gäller andra beslut av rätten under handläggningen av ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten, om inte något annat förordnas eller följer av andra stycket.

Beslut under handläggningen av ett konkursärende går i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft, om beslutet avser

1. arvode eller kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. arvode eller kostnadsersättning till en sådan tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §,
4. utdömande av förelagt vite.

Angående verkställighet av beslut att fastställa utdelning finns det bestämmelser i 11 kap. 9 och 10 §§.

Första och andra styckena överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 1 § KLförslaget samt motsvaras till viss del av 25 § första stycket och 210 § tredje stycket KL. Det tredje stycket saknar direkt motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

Paragrafen behandlar frågan när rättens beslut om konkurs eller beslut under handläggningen av en konkurs går i verkställighet, dvs. från vilken tidpunkt beslutet får börja tillämpas. Uttrycket syftar inte på verkställighet i den mening som avses i utsökningsbalken. Vissa beslut i ett konkursärende kan bli föremål för verkställighetsåtgärder enligt utsökningsbalken, om beslutet innebär åläggande av betalningsskyldighet eller annan förpliktelse eller avser kvarstad. Andra beslut kräver ingen verkställighetsåtgärd men skall ändå beaktas av myndigheter och andra. Det kan t.ex. bli

aktuellt med följdåtgärder, såsom kungörande av beslutet. Den valda terminologin ansluter till den som nu används i KL och i allmänhet också i RB, t.ex. i 17 kap. 14 §.

För närvarande gäller enligt 25 § första stycket KL att ett beslut om konkurs, vare sig det har meddelats av konkursdomaren eller rätten, går i verkställighet utan hinder av att beslutet överklagas. I övrigt gäller att beslut som konkursdomaren meddelat under handläggningen av en konkurs går i verkställighet omedelbart, om inte annat förordnas. Undantag gäller dock för beslut om utdömande av vite. Andra beslut av konkursdomaren, dvs. sådana som har slutlig karaktär, går i verkställighet först sedan beslutet har vunnit laga kraft. Som exempel på sådana beslut kan nämnas avskrivning av en ordinär konkurs på grund av bristande tillgångar (186 § KL) och fastställelse av utdelning i mindre konkurs (185 f § KL). Denna ordning följer av 210 § tredje stycket KL.

I fråga om beslut av konkursdomaren är huvudregeln i 210 § KL att beslutet går i verkställighet omedelbart. När det däremot gäller beslut enligt KL av rätten gäller – frånsett beslut om konkurs – vanliga regler i RB. Beslutet går alltså i verkställighet först när det har vunnit laga kraft, om inte annat förordnas med stöd av 17 kap. 14 § RB eller följer av den paragrafen.

Enligt kommittén bör den nya konkurslagen i sak inta samma ståndpunkt som gällande rätt. Den omständigheten att konkursdomaren ersätts med rätten föranleder inte någon annan bedömning. Vissa smärre ändringar föreslås dock.

För egen del ansluter jag mig i huvudsak till KLförslaget, med vissa jämkningar som jag strax återkommer till.

I *första stycket* anges till en början att ett beslut om konkurs går i verkställighet omedelbart. En remissinstans – riksskatteverket – har efterlyst en regel som klart uttalar att också ett beslut om att upphäva ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Även jag anser att detta bör, för att förebygga tvekan om vad som gäller, framgå direkt av lagtexten.

Även när det gäller övriga beslut under handläggningen av en konkurs bör utgångspunkten liksom för närvarande vara att besluten går i verkställighet trots att de inte har vunnit laga kraft. En bestämmelse om detta har tagits upp som andra mening i första stycket. Eftersom bestämmelsen avser endast beslut under handläggningen av konkursen omfattar den inte beslut varigenom en konkurs avslutas. Som beslut av sistnämnda slag är att anse t.ex. beslut om avskrivning av en konkurs enligt 10 kap. 1 §, beslut om att lägga ned en konkurs enligt 12 kap. 1 § efter frivillig uppgörelse, beslut att fastställa ackord i konkurs och beslut att fastställa utdelningsförslag enligt 11 kap. 7 §. Bestämmelsen gäller, liksom den i första meningen, oavsett om beslutet har fattats av tingsrätt eller hovrätt.

Vidare avses endast beslut enligt konkurslagen. Beslut om t.ex. rättshjälp omfattas alltså inte av den föreslagna bestämmelsen.

I *andra stycket* anges vissa undantag från reglerna i första stycket. Dessa bör liksom för närvarande omfatta bl.a. beslut om arvode och kostnadsersättning till förvaltare eller till tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §. Enligt kommittén bör även ett beslut om förskott på förvaltararvode,

i motsats till vad som nu gäller, gå i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft. Kommittén har därvid åberopat främst att tillsynsmyndigheten, såväl enligt KL som KLförslaget, har fullföljdsrätt mot beslut om förskott.

För egen del anser jag inte att det finns tillräckliga skäl att ändra på vad som nu gäller i fråga om förskott. KLförslaget på denna punkt strider i viss mån mot tanken bakom de vidgade möjligheter till förskott som mitt förslag innebär. Beslut om förskott bör därför enligt min mening följa huvudregeln om omedelbar verkställighet.

Undantagen i punkterna 1 och 3 i andra stycket från regeln om omedelbar verkställighet har utformats i enlighet med vad som nu har sagts. I överensstämmelse med KLförslaget bör ytterligare undantag göras för beslut om arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §. Detta undantag har tagits upp i punkt 2. I överensstämmelse med gällande rätt undantas i punkt 4 också beslut om att döma ut ett vite. Däremot omfattas inte beslut om häktning och andra tvångsmedel. Sådana beslut går alltså i verkställighet omedelbart. Regleringen i andra stycket avser även beslut av hovrätt.

I och med att den prövning av ett ackordsförslag som i dag efter hänskjutande sker hos rätten nu föreslås ske inom ramen för konkursärendet, blir beslutet enligt huvudregeln verkställbart utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft. Om emellertid beslutet i fråga innebär att ackordsförslaget fastställs, medför det att konkursen avslutas. Eftersom det då inte är fråga om ett beslut under handläggningen, omfattas det inte av bestämmelsen i första stycket andra meningen.

Om beslutet innebär att ackordet inte fastställs, omfattas det således av bestämmelsen i första stycket. Verkställigheten av ett sådant beslut består uteslutande däri att konkursen handläggs vidare. Ett överklagande av beslutet bör alltså inte uppehålla den fortsatta handläggningen av konkursen. Om det skulle finnas anledning att avvakta utgången av ett överklagande finns det möjlighet att förordna om det. Detta kan vara fallet om exempelvis en försäljning av en för gäldenären betydelsefull tillgång skall ske under tiden som beslutet prövas i högre rätt.

I *tredje stycket* erinras om de speciella regler rörande verkställigheten av beslutet att fastställa utdelningen i konkursen som finns i 11 kap. 9 och 10 §§.

Ett beslut att fastställa utdelning verkställs på det sättet att de utdelningsberättigade borgenärerna tillställs sina utdelningsmedel (11 kap. 9 § första stycket). Detta skall ske när beslutet har vunnit laga kraft. Dessförinnan får medlen betalas ut till en utdelningsberättigad borgenär endast om han ställer säkerhet (11 kap. 10 § första stycket). Om fastställelsebeslutet eller beslutet om förvaltarens arvodesersättning överklagas gäller detsamma i fråga om de borgenärer vars utdelningsrätt berörs av talan. Övriga borgenärer får alltså då trots överklagandet lyfta sina utdelningsmedel utan säkerhet.

Ett beslut om en tvistig fordran i konkurs har verkan bara i konkursförfarandet. Den omständigheten att en fordran alltjämt är föremål för tvist utgör inte hinder mot att fordringen tas upp i utdelningsförslaget. Av

11 kap. 10 § andra stycket framgår emellertid att utdelning för fordringen inte får betalas ut innan fordringen har fastställts av domstolen. Har fordringen fastställts av domstolen får emellertid utbetalning ske mot säkerhet även om avgörandet överklagas.

Överklagande av rättens beslut i konkursärenden m.m.

5 §

Varje tingsrättens beslut i ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 6 eller 7 §.

Har ett beslut meddelats utan att förhandling har hållits, skall de som beslutet har gått emot genast underrättas om tiden för beslutet, i den mån det med hänsyn till omständigheterna är motiverat. När det är lämpligt, bör i underrättelsen ges besked om utgången av den prövade frågan.

Paragrafens första stycke motsvarar 16 kap. 2 § första stycket KLförslaget och i huvudsak 210 § första stycket KL. Det andra stycket är nytt och har tillkommit efter förslag av *lagrådet*.

KL utgår från att varje beslut som konkursdomaren meddelar under handläggningen av ett konkursärende får överklagas för sig. Detsamma gäller enligt utsökningsbalken i fråga om kronofogdemyndighetens beslut i utsökningsmål. Enligt RB däremot är principen den motsatta, nämligen att beslut under rättegången inte får överklagas särskilt annat än när det är uttryckligen medgivet.

Om inte något annat sägs blir RB:s bestämmelser om fullföljd tillämpliga i fråga om talan mot rättens beslut i ett konkursärende. Det skulle bl.a. innebära att rättens beslut i olika frågor som uppkommer under handläggningen av ett konkursärende inte skulle få överklagas särskilt. Förevarande paragrafs *första stycke* ger uttryck för principen att varje beslut under ett konkursärende får överklagas för sig. Vissa undantag föreskrivs i 6 och 7 §§.

I fråga om det på förslag av *lagrådet* upptagna *andra stycket*. har lagrådet anfört bl.a. följande.

"Enligt 9 § i detta kapitel gäller för flertalet beslut i konkursärenden att tiden för besvär över beslutet räknas från den dag då beslutet meddelades. Denna bestämmelse väcker frågan hur det är sörjt för att parterna får kännedom om när ett beslut har meddelats.

Enligt flera bestämmelser i den föreslagna lagen skall eller kan ett avgörande av rätten föregås av en förhandling. Tvistefrågor som rör bevakade fordringar och som inte har förlikts skall t.ex. alltid prövas vid en förhandling (9 kap. 15 §). När förhandling hålls, är det naturligt att rätten antingen meddelar beslutet vid förhandlingen eller vid dess slut underrättar de närvarande – som får förutsättas vara huvudintressenterna – om tiden för beslutets meddelande. Denna ordning är den som gäller för dom i tvistemål enligt 17 kap. 9 § andra stycket RB. Med tanke på hänvisningen i 2 § första stycket andra meningen i förevarande kapitel till vad som enligt RB gäller om huvudförhandling i tvistemål torde någon särskild bestämmelse i ämnet inte erfordras i konkurslagen.

Flertalet beslut i konkurssammanhang kommer emellertid att meddelas utan att ha föregåtts av någon förhandling. Att generellt ålägga rätten att beträffande sådana 'kanslibeslut', i analogi med föreskriften i 17 kap. 9 § fjärde stycket RB, skicka underrättelser till de taleberättigade om tiden för beslutet bör inte komma i fråga; en sådan skyldighet bör inte anses följa av den allmänna hänvisningen till RB:s regler i 2 § första stycket första meningen. Som konkurslagskommittén har skrivit (SOU 1983:24, s. 388), får utgångspunkten vara att det ankommer på berörda intressenter att hålla sig underrättade om förfarandet, så att de inte går miste om dem tillkommande klagomöjlighet.

Det förekommer likväl situationer då den som berörs av ett beslut, fattat utan förhandling, har särskild anledning att vänta sig ett besked om beslutet och kan lida rättsförlust, om beskedet uteblir när beslutet har gått honom emot. Som exempel kan nämnas att en borgenär inte har fått rättens gehör för en invändning mot ett utdelningsförslag eller att en borgenär genom rättens fastställelsebeslut har gått miste om utdelning enligt utdelningsförslaget eller fått utdelningen reducerad med ett icke försumbart belopp. Också en förvaltare vars arvodesyrkande har vunnit endast partiellt bifall har, för att ta ytterligare ett exempel, ett närmast självklart anspråk på att bli underrättad om tiden för beslutet."

Enligt lagrådet låter det sig inte göra att i detalj ange när rätten skall skicka underrättelser om att beslut har meddelats. Det torde i stället kunna anförtros åt rätten att avgöra när underrättelser är motiverade. I flertalet fall saknas anledning att underrätta andra än dem som har fört talan i någon form i den fråga som avgörs genom beslutet. I övrigt bör beaktas hur pass nära en part är berörd av beslutet. Finns särskild föreskrift om bekantgörande av beslutet, aktualiseras inte den nu föreslagna underrättelseskyldigheten.

För egen del ansluter jag mig till vad lagrådet sålunda har anfört.

Enligt 17 kap. 9 § sista stycket RB skall rätten skicka en skriftlig underrättelse till parterna om utgången i målet. Den bestämmelsen bör inte anses tillämplig i konkurssammanhang. En särskild föreskrift om vad som gäller i detta hänseende i konkursärendet har i stället tagits upp som en andra mening i det andra stycket.

6 §

Ett beslut enligt 9 kap. 1 § att bevakning skall äga rum får inte överklagas. Inte heller får ett beslut av tingsrätten enligt 11 kap. 7 § tredje stycket som innefattar återförvisning av ett utdelningsförslag till förvaltaren överklagas.

Rättens beslut i fråga om utdelning får överklagas endast av den som i rätt tid har framställt invändning mot utdelningsförslaget eller, om rätten beslutar fastställa utdelning som avviker från förslaget, den vars rätt påverkas av ändringen. Förvaltaren får fullfölja talan i en fråga som gäller återvinning.

Första stycket andra meningen motsvarar närmast 16 kap. 4 § KLförslaget och 185 f § tredje stycket tredje meningen KL. I övrigt saknar paragrafen motsvarighet i såväl KLförslaget som KL.

Paragrafen behandlar olika begränsningar i rätten att föra talan mot tingsrättens beslut i konkursärenden. Den har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Enligt *första stycket* första meningen får talan inte föras mot ett beslut att anordna bevakningsförfarande. Skälen härför är att ett bevakningsförfarande måste anses vara till nytta för boutredningen utan att medföra annat än ganska begränsade kostnadsökningar. Ett beslut att anordna bevakningsförfarande skall kungöras genast. Om förfarandet efter någon tid måste ställas in på grund av att högre rätt ändrat beslutet, har borgenärerna åsamkats besvär i onödan. Ett beslut om inställelse skulle vidare behöva kungöras, vilket medför extra kostnader.

Det bör påpekas att det inte uppställs något hinder mot att talan förs mot ett beslut att inte förordna om bevakning. Av 8 § framgår att tillsynsmyndigheten är behörig att överklaga ett sådant beslut.

I fråga om det fullföljdsförbud som upptas i första stycket andra meningen föreslog jag i lagrådsremissen en bestämmelse som överensstämmer med vad som i dag gäller för mindre konkurs, nämligen att beslut att återförvisa ett utdelningsförslag till förvaltaren inte får överklagas. Av ett rättsfall från högsta domstolen (NJA 1983 s. 253) framgår dels att fullföljdsförbudet i gällande rätt träffar också de anvisningar om utdelning som rätten har meddelat i samband med återförvisningsbeslutet, dels att förbudet gäller även besvär över ett hovrättsbeslut.

Enligt *lagrådet* kan det ändamålsenliga i gällande ordning såvitt gäller hovrättsbesluten ifrågasättas. Om man utgår från att hovrätten i återförvisningsbeslutet direkt har tagit ställning till den omtvistade materiella frågan om hur utdelningen rätteligen skall genomföras, framstår det som otympligt att först behöva avvakta ett nytt utdelningsförslag från förvaltaren för att sedermera kunna nå fram till högsta domstolen och där få den egentliga tvistefrågan slutligt prövad. Övervägande skäl talar därför enligt lagrådet för att fullföljdsförbudet inte skall avse hovrättens avgörande. Som en bieffekt kan man härigenom också undgå de svårigheter som med ett fullföljdsförbud eventuellt skulle kunna uppkomma vid tillämpningen av 14 kap. 9 § andra stycket. Därmed åsyftar lagrådet den situationen att hovrätten ändrar arvodesbeslutet men finner att den korrigering av utdelningen som föranleds härav skall efter återförvisning göras av förvaltaren. Återförvisningen bör givetvis ses som ett bihang till det överklagbara arvodesbeslutet.

Jag godtar den av lagrådet föreslagna begränsningen av fullföljdsförbudet.

I det enhetliga utdelningsförfarandet skall rätten alltid pröva utdelningsförslaget och fastställa utdelningen. Den som vill framföra invändning mot förslaget skall dessförinnan inkomma till rätten med sina invändningar. Detta gäller redan nu i mindre konkurser. Talan kan därefter föras mot fastställelsebeslutet.

Den som inte inom rätt tid kommer in med sin invändning skulle, om inte annat sägs, vara oförhindrad att föra talan mot rättens fastställelsebeslut. Därigenom skulle en invändning kunna bli föremål för prövning i hovrätten utan att dessförinnan ha behandlats av tingsrätten. I syfte att undvika detta

har i *andra stycket* tagits upp en bestämmelse som innebär att rätt att föra talan mot rättens beslut att fastställa utdelningen tillkommer endast den som i rätt tid har framfört invändning mot utdelningsförslaget.

Rättens beslut kan innebära att utdelningen fastställs annorlunda än vad som framgår av utdelningsförslaget. Det åligger rätten att höra de borgenärer som i så fall kommer att beröras av beslutet. Även dessa borgenärer måste ges rätt att föra talan mot beslutet. Detsamma gäller förvaltaren om han har påkallat återvinning under utdelningsförfarandet men inte har fått rättens gehör för sin inställning. Föreskriften om besvärsrätt för förvaltaren har tagits upp på inrådan av *lagrådet*.

7 §

Mot beslut enligt 12 kap. 18 § med anledning av en framställd anmärkning får talan inte föras.

Mot följande beslut får talan inte föras särskilt, nämligen

1. beslut i fråga om vägrat återtagande eller om ändring i ett ackordsförslag enligt 12 kap. 14 §,
2. beslut enligt 12 kap. 19 § att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 3 och 17 §§ KL-förslaget och motsvaras av 161 § första stycket tredje meningen, 165 § andra meningen och 166 § tredje stycket andra meningen KL.

Paragrafen har utformats i enlighet med *lagrådets* förslag.

I paragrafen anges vissa undantag från huvudregeln i 5 §. Samtliga undantag avser beslut under ett ackordsförfarande i konkurs. Gemensamt för besluten är att de påverkar det fortsatta ackordsförfarandet men att det först på ett senare stadium visar sig om beslutet inverkar på frågan huruvida ackordet skall fastställas eller inte. En besvärstalan är onödig om klaganden ändå uppnår det huvudsakliga syftet med eventuella besvär genom att tingsrätten senare fastställer resp. vägrar att fastställa ackordet.

Första stycket innebär att den som är anmärkningsberättigad inte inom ramen för prövningen av ackordsförslaget skall kunna få en framställd anmärkning självständigt prövad. Om nämligen utgången av omröstningen om ackordsförslaget beror på om anmärkningar godkänns eller inte, behöver rätten inte pröva anmärkningarna i vidare mån än som behövs för att utgången av omröstningen skall stå klar (12 kap. 18 §). Bestämmelsen bör inte uppfattas så att den som för talan mot tingsrättens beslut i ackordsfrågan inte får åberopa den omständigheten att omröstningen om ackordsförslaget till följd av att en anmärkning blivit felaktigt bedömd har fått en oriktig utgång.

I *andra stycket punkt 1* har införts en regel som motsvarar den som i dag återfinns i 161 § första stycket tredje meningen KL. Där sägs att särskild talan inte får föras mot ett beslut rörande återtagande eller ändring av ett ackordsförslag. Mot ett sådant beslut får alltså talan föras endast i samband med beslut om att ackordet fastställs eller fastställelse vägras. I likhet med vad *lagrådet* har anfört bör förbudet att föra särskild talan träffa

endast beslut om vägrat återtagande av ett ackordsförslag. Om gäldenären tillåts att återta sitt ackordserbjudande kan det inte längre prövas.

I *andra stycket punkt 2* slås fast att beslut att underkasta ett ackordsförslag borgenärernas prövning på nytt inte får överklagas för sig. Ett sådant beslut kan behöva fattas om rätten inte kan fastställa ackordsförslaget därför att ärendet inte har handlagts i föreskriven ordning och ackordsförslaget inte är att anse som förkastat av borgenärerna. Rättens senare beslut att fastställa eller att vägra fastställa ackordsförslaget får naturligtvis överklagas i vanlig ordning.

8 §

Tillsynsmyndigheten får överklaga tingsrättens beslut, om beslutet rör

1. utseende eller entledigande av förvaltare, antalet förvaltare eller delning av förvaltningen mellan flera förvaltare,
2. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare,
3. reseförbud, skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, förbud att utfärda pass, hämtning eller häktning eller föreläggande eller utdömande av vite,
4. uppdrag som eller arvode till rådgivare eller förlikningsman,
5. avslag på en framställning om att inleda bevakningsförfarande,
6. avskrivning av konkurs enligt 10 kap. 1 §.

I de frågor som avses i första stycket förs det allmännas talan i högsta domstolen av riksskatteverket.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 5 § KLförslaget. Det första stycket överensstämmer i huvudsak med 210 a och 211 a §§ KL medan det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Beträffande de i det *första stycket* angivna besluten kan nämnas att punkt 5 närmast motsvarar den rätt som för närvarande tillkommer tillsynsmyndigheten att föra talan mot konkursdomarens beslut om handläggningsform. Enligt 6 § får talan inte föras mot rättens beslut att bevakningsförfarande skall äga rum. I syfte att motverka en oenhetlig rättstillämpning bör det däremot finnas en möjlighet att överklaga ett beslut som innebär att bevakningsförfarande inte skall äga rum. Om förvaltaren gör en framställning om ett sådant förfarande måste rätten fatta beslut i frågan. De enskilda borgenärerna torde sällan ha ett sådant intresse av att få ett bevakningsförfarande till stånd att de kan förväntas föra talan mot ett avslagsbeslut. Denna rätt bör därför tilläggas också tillsynsmyndigheten.

Det finns i det här sammanhanget anledning att fästa uppmärksamheten vid det förhållandet att tillsynsmyndigheten i de nu angivna fallen i hovrätten intar ställning av part i målet. Rätten att där företräda staten som borgenär i konkursen tillkommer dock som nu riksskatteverket (RSV).

Bestämmelsen i *andra stycket* är ny. Av 20 § lagen (1946:804) om införande av RB följer att det allmännas talan i frågor som avses i första stycket skall föras av riksåklagaren. Starka skäl talar för att RSV och inte riksåklagaren bör, i enlighet med kommitténs förslag, föra det allmännas talan i dessa mål i högsta domstolen.

Enligt RSV bör av den nu förevarande paragrafen framgå att tillsyns-

myndigheten får föra talan mot en tingsrätts beslut i mål om klander av förvaltarens slutredovisning. Det föreligger emellertid en principiellt betydelsefull skillnad mellan beslut som avses i denna paragraf och en tingsrätts avgörande av mål om klander av slutredovisning. De förra fattas i konkursärendet medan de senare avgörs av tingsrätten i vanlig rättegång. Därav torde följa att en tillsynsmyndighet som har väckt talan om klander av slutredovisningen också är berättigad att föra talan mot domen i målet. Det bör emellertid ankomma på RSV att också i dessa mål föra tillsynsmyndighetens talan i högsta domstolen. En bestämmelse med denna innebörd har tagits upp i 13 kap. 8 §.

9 §

Ett sådant beslut av tingsrätten som avses i 5 § får överklagas genom besvär till hovrätten. Överklagandet skall ske inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut eller ett beslut om nedläggning av en konkurs på grund av frivillig uppgörelse, räknas dock tiden för överklagande från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Beslut om åläggande av reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, om förbud att utfärda pass samt om någons häktande eller kvarhållande i häkte får överklagas utan inskränkning till viss tid. Detsamma gäller klagan mot ett beslut på den grunden att förfarandet onödigt uppehålls genom beslutet.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 16 kap. 6 § KLförslaget. Det första stycket motsvaras i viss mån av 25 § andra stycket och 210 § första och andra styckena KL. Det andra stycket saknar motsvarighet i KL.

Paragrafen har redaktionellt utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

Av 52 kap. 1 § första stycket RB framgår bl.a. att besvärstiden såvitt gäller beslut under rättegång som har meddelats annorledes än vid sammanträde för förhandling räknas från den dag då klaganden erhöll del av beslutet. Denna ordning passar mindre väl i konkurssammanhang eftersom ett stort antal personer kan vara taleberättigade och delgivning av beslut sällan eller aldrig kan komma i fråga. I princip skall därför besvärstiden beräknas från dagen då beslutet meddelades. Detta tar bara sikte på tingsrättens beslut i frågor som enligt konkurslagen skall prövas av rätten, dvs. de beslut som avses i 5 §. Paragrafen har utformats i enlighet härmed.

I dag gäller att besvärstiden för annan än gäldenären såvitt gäller klagan över konkursbeslutet räknas från den dag då kungörelsen om konkursbeslutet infördes i Post- och Inrikes Tidningar. Samma beräkningsgrund tillämpas i de fall då konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse.

Även enligt den nya konkurslagen skall dessa båda beslut alltid kungöras. Nuvarande utgångspunkt för beräkningen av besvärstiden bör lämpligen behållas. Dessa två undantag har därför tagits upp i tredje meningen av första stycket. Enligt KL gäller den särskilda utgångspunkten för besvärstiden vid konkursbeslutet endast annan än gäldenären. Det saknas dock, med tanke på att skillnaden praktiskt sett får mycket liten betydelse,

skäl att behålla denna särregel. Den särskilda beräkningsgrunden bör således gälla också för gäldenärens besvärstalan. Det bör anmärkas att den särskilda beräkningsgrunden inte är tillämplig på andra beslut som kan fattas i samband med konkursbeslutet. *16 kap.*

I *andra stycket* upptas ytterligare särbestämmelser vad gäller tiden för besvärstalan mot beslut enligt konkurslagen. Av 52 kap. 1 § första stycket RB följer bl.a. att klagan över tingsrätts beslut om någons häktande eller kvarhållande i häkte eller om åläggande av reseförbud inte är inskränkt till viss tid. Detsamma gäller en talan enligt 49 kap. 6 § på den grunden att förfarandet onödigtvis uppehålles genom ett beslut.

I klarhetens intresse har motsvarigheter till dessa regler tagits upp i förevarande paragraf. Dessutom bör, som kommittén påpekar, beslut om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass i detta hänseende likställas med dessa beslut. Även i fråga om ett sådant beslut bör talan få föras utan inskränkning till viss tid. Detsamma bör också gälla beslut enligt 2 kap. 12 § och 6 kap. 6 § om förbud att utfärda pass.

Lagrådet har berört frågan om fullföljdshänvisning i rättens beslut. En tillämpning av 2 § i detta kapitel leder enligt lagrådet närmast fram till föreskriften i 17 kap. 13 § andra stycket RB att den som vill föra talan mot beslutet hos rätten kan erhålla underrättelse om vad han har att iaktta. Det ligger å andra sidan nära till hands att rätten upptar en fullföljdshänvisning i ett beslut varigenom den sliter en tvist eller annars avgör en kontroversiell fråga (jfr 17 kap. 7 § tredje stycket och 12 § andra stycket RB). I likhet med lagrådet anser *jag* att man kan avstå från att reglera frågan i konkurslagen.

4.1.17 17 kap. Skadestånd och straff

KL avslutas med ett antal paragrafer som på olika sätt berör frågor om skadestånd och straff. I 212 och 213 §§ KL straffbeläggs överträdelse av näringsförbud resp. det förfarandet att borgenär för sin röst vid ett borgenärssammanträde betingar sig en särskild förmån av gäldenären. I 215 § anges att böter och viten som utdöms enligt KL skall tillfalla kronan. Enligt 216 § kan en borgenär åläggas att utge skadestånd till gäldenären om han inger en obefogad konkursansökan. I 217 § KL ges en allmän åklagare rätt att vid misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken få tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om saken. 219 § slutligen innehåller vissa förfaranderegler i samband med talan om straff och skadestånd. *17 kap.*

Med undantag för 215 § KL har konkurslagskommittén sammanfört motsvarigheter till dessa paragrafer i ett särskilt kapitel, 17 kap., rubricerat Skadestånd och straff. Kommittén har också i kapitlet tagit upp några bestämmelser som saknar motsvarighet i KL och som rör förvaltarens skadeståndsskyldighet till konkursboet, konkursborgenär och gäldenären (1 och 2 §§ KLförslaget). Dispositionen har lämnats utan erinran under remissbehandlingen och den har också lagts till grund för utformningen av detta kapitel i mitt förslag.

I KL finns inte några regler om förvaltarens skadeståndsansvar. Före

1979 års ändringar fanns i 87 § KL en bestämmelse som angav att skadeståndsansvaret var solidariskt, om flera förvaltare eller förvaltare och rättens ombudsman var ansvariga för skada. Därav framgick indirekt att en förvaltare kunde åläggas skadeståndsskyldighet för skada som han vållat vid fullgörande av sitt uppdrag.

Även om KL således numera saknar bestämmelser om förvaltarens skadeståndsansvar torde det stå klart att ett sådant ansvar kan uppkomma gentemot konkursboet, konkursborgenär och gäldenären, om skadan tillfogas uppsåtligen eller av oaktsamhet. Efter skadeståndslagens (1972:207) tillkomst får också anses klart att förvaltarens skadeståndsskyldighet kan jämkas om den är oskäligt betungande. Vidare torde skadeståndslagens regler om solidariskt ansvar för skadeståndsskyldighet som har ålagts flera förvaltare gälla, liksom reglerna om den slutliga fördelningen av skadeståndsbeloppet mellan dessa. Att talan mot förvaltaren om skadestånd i princip skall föras som klander av förvaltarens slutredovisning anses också stå klart.

Det är däremot mer oklart i vilken omfattning förvaltaren är skadeståndsskyldig för skada som han tillfogar tredje man, dvs. någon som inte är direkt inblandad i konkursen. I den rättsvetenskapliga litteraturen har antagits att förvaltaren ansvarar gentemot tredje man i vart fall om skadan åsamkats genom åsidosättande av en uttrycklig till tredje mans skydd meddelad lagbestämmelse (Welamson, Konkursrätt s. 183). Det anses slutligen stå klart att en skadeståndstalan av tredje man får väckas även efter det att tiden för väckande av klandertalan har löpt ut. Ståndpunkten har bekräftats i rättspraxis (NJA 1977 s. 816).

Konkurslagskommittén föreslår att huvuddragen av vad som för närvarande anses vara gällande rätt såvitt gäller förvaltarens skadeståndsansvar i förhållande till konkursboet, konkursborgenär och gäldenären kommer till direkt uttryck i den nya konkurslagen. Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Även jag biträder förslaget.

Frågan om förvaltarens skadeståndsansvar gentemot konkursboet, konkursborgenär och gäldenären hör nära samman med reglerna om klander av förvaltarens slutredovisning. Som nämnts anses för närvarande gälla att skadeståndstalan i princip skall föras genom talan om klander av slutredovisningen. Syftet med att klandra slutredovisningen kan vara antingen att förmå förvaltaren att upprätta en ny – mer klargörande eller rättvisande – slutredovisning eller att förmå förvaltaren att öka det saldo som slutligen står till borgenärernas förfogande för utdelning eller till gäldenärens förfogande, om egendomen i boet skall återställas till denne. Det först angivna syftet saknar intresse i detta sammanhang och fortsättningsvis bortses från detta.

Klander i syfte att öka saldot kan ha olika grund. En grund kan vara att samtliga tillgångar inte har tagits upp i redovisningen eller att försäljningen av någon tillgång har inbringat eller borde ha inbringat mer än vad som framgår av redovisningen. Det kan också vara fråga om att en utgiftspost inte motsvaras av någon kostnad för boet eller att en utgiftspost är onödig eller har upptagits till för högt belopp. En klandertalan på angiven grund behöver inte nödvändigtvis innebära att förvaltarens agerande kan åsamka

honom skadeståndsskyldighet. Tvisten om slutredovisningen kan ha föranletts av att förvaltaren och den klandrande har olika uppfattningar i saken.

En helt annan grund för klandertalan kan vara att förvaltaren vid utförandet av sitt uppdrag förfarit på ett sådant sätt att han är skadeståndsskyldig gentemot boet i följd varav behållningen kan komma att öka. Det är naturligt att en sådan talan förs genom klander av slutredovisningen. En skadeståndstalan behöver emellertid inte alltid rymmas inom klanderprocessen. En gäldenär kan t.ex. drabbas av skada om konkursen inte avslutas inom rimlig tid eftersom han inte får driva näringsverksamhet under konkursen.

Det sagda talar för att det inte i konkurslagen tas upp någon regel om att en skadeståndstalan alltid måste föras genom klander av slutredovisningen. Å andra sidan behövs en bestämmelse som, i enlighet med vad som nu anses gälla, begränsar tiden för att väcka skadeståndstalan mot förvaltaren till den tid som står till buds för att klandra slutredovisningen. Åtminstone när det gäller skadeståndstalan som förs av gäldenären eller en borgenär eller för boets räkning kan detta lämpligen uppnås genom föreskrift om att en sådan talan skall föras genom klander av slutredovisningen.

En särskild fråga är om det finns behov av att i konkurslagen reglera även frågan om förvaltarens skadeståndsansvar gentemot tredje man. Denna fråga är emellertid betydligt mer komplicerad än frågan om förvaltarens skadeståndsansvar mot konkursboet, konkursborgenär och gäldenären. Frågan har endast i mindre omfattning varit föremål för prövning i rättspraxis. Jag delar därför kommitténs uppfattning att saken bör lämnas oreglerad i den nya konkurslagen.

Mot den bakgrunden möter det inte något hinder mot att föreskriva att sådan skadeståndstalan som enligt vad jag nyss anfört skall regleras i den nya lagen alltid skall föras genom klander av slutredovisningen.

I 17 kap. mitt förslag har i enlighet med vad som nu har sagts i 1 § tagits upp regler om förvaltares skadeståndsansvar. I 2 § anges inom vilken tid och var en sådan talan måste väckas. Nuvarande regel om borgenärs skadeståndsansvar vid obefogad konkursansökan tas upp i 3 §. Gäldenärs straffansvar för överträdelse av det automatiska näringsförbudet under konkursen och borgenärs straffansvar då han av gäldenären betingat sig obehörig förmån för sin röst vid omröstning om ackordsförslag behandlas i 4 och 5 §§. Vissa särregler om forum i vissa brottmål med anknytning till konkurs finns i 6 §. Kapitlet avslutas med en bestämmelse i 7 § som ger allmän åklagare och polismyndighet tillgång till alla handlingar som rör boet.

Det bör här mot bakgrund av de nya reglerna om handläggningen av konkursärenden framhållas att mål som väcks med stöd av detta kapitel alltid skall handläggas som särskilda mål skilda från konkursärendet.

Skadestånd

1 §

En förvaltare skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar boet, en konkursbor-

genär eller gäldenären. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera förvaltare ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalt i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Paragrafen, som överensstämmer med 17 kap. 1 § KLförslaget, saknar motsvarighet i KL.

I *första stycket första meningen* anges att förvaltaren skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet vållar boet, en konkursborgenär eller gäldenären. Bestämmelsen står i saklig överensstämmelse med vad som anses gälla redan i dag. Den tar inte sikte på förvaltarens skadeståndsansvar gentemot en tredje man, t.ex. en massaborgenär. För den föreslagna regeln har likvidators skadeståndsansvar i aktiebolagslagen (1975:1385) stått som förebild.

Det bör framhållas att förvaltaren aldrig i denna sin egenskap – inte ens om han är anställd vid en allmän advokatbyrå – betraktas som offentlig funktionär. Förvaltarens agerande innefattar med andra ord inte myndighetsutövning i den mening begreppet har i skadeståndslagen.

Vidare bör uppmärksammas skillnaden mellan förvaltarens skadeståndsansvar gentemot konkursboet och konkursboets skadeståndsansvar. Boet kan tvingas utge skadestånd t.ex. därför att boet inte har rätt uppfyllt sina åtaganden gentemot en avtalspart eller därför att boet inte har iakttagit en skyldighet gentemot en arbetstagare enligt den arbetsrättsliga lagstiftningen. Den omständigheten att konkursboet har tvingats utge skadestånd medför inte automatiskt att också konkursförvaltaren är skyldig att ersätta konkursboet. Avgörande i det sammanhanget är om förvaltarens förfarande kan karaktäriseras som åtminstone oaktsamt. Det kan inte uteslutas att förvaltaren medvetet ådragit boet skadeståndsskyldigheten därför att han har bedömt detta som mer fördelaktigt för boet eller att förvaltaren trots noggranna överväganden har missbedömt en situation eller en rättsfråga och därigenom ådragit boet skadeståndsskyldighet. I sådana och liknande situationer saknas det ofta grund för en skadeståndstalan mot förvaltaren.

Förvaltarens skadeståndsansvar sträcker sig principiellt sett längre än vad som följer av skadeståndslagens regler om utomobligatoriskt skadeståndsansvar, dvs. ansvar som inte har sin grund i något avtalsförhållande mellan parterna. En förvaltare ansvarar i överensstämmelse med skadeståndslagen för person- och sakskada som han uppsåtligen eller av oaktsamhet vållar konkursboet, konkursborgenär eller gäldenären. Förvaltaren svarar emellertid också för ren förmögenhetsskada, dvs. ekonomisk skada utan samband med person- eller sakskada. Av skadeståndslagen följer ett sådant ansvar först om skadan har vållats genom ett brott.

Det är bara de skador som förvaltaren vållar vid fullgörande av sitt uppdrag som regleras av den förevarande paragrafen. Det kan givetvis förekomma att förvaltaren åsamkar t.ex. en konkursborgenär skada ge-

nom en åtgärd som han vidtar vid sidan av sitt förvaltaruppdrag. Hans skadeståndsansvar får i en sådan situation bedömas enligt vanliga regler.

Vid bedömningen av en konkursförvaltares handlande måste hänsyn tas till de speciella förhållanden som råder i en konkurs. Det finns anledning att understryka att frågan huruvida ansvar skall inträda till följd av en viss åtgärd eller underlåtenhet måste göras till föremål för en nyanserad bedömning. Förvaltaren är alltid skyldig att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa, vilket innebär bl.a. att han skall verka för att ge konkursen bästa möjliga resultat för borgenärerna. Man måste emellertid hålla i minnet att det inom borgenärskollektivet kan finnas motstridiga intressen. Löntagarintressen kan brytas mot andra förmånsberättigade borgenärers önskemål om hur avvecklingen av boet skall gå till. En försäljning i fall som avses i 7 kap. 8 § andra stycket av viss egendom till ett lägre pris än som skulle kunnat erhållas från en annan köpare måste anses försvarlig om förvaltaren handlat inom ramen för den bestämmelsen.

Kommittén har behandlat den omdiskuterade frågan om förvaltarens skadeståndsansvar då han under hand säljer lös egendom, vari en borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, utan att inhämta samtycke från de berörda borgenärerna. Det har hävdats att förvaltaren är skadeståndsskyldig för vad som inte utgått för fordringen, oavsett sannolikheten för att en auktionsförsäljning skulle ha inbringat högre belopp.

Enligt kommittén bör frågan om skadeståndsskyldighet i den angivna situationen bedömas mer nyanserat. Skadeståndsskyldighet bör i allmänhet åläggas endast om borgenären kan visa att han lidit skada. I övrigt bör frågan bedömas efter den grad av oaktsamhet som i det enskilda fallet ligger i underlåtenheten att inhämta samtycke och den risk för skada som förelegat för borgenären.

Vad kommittén anfört bör enligt min mening kunna tjäna till ledning för rättstillämpningen. Jag vill i sammanhanget erinra om att kravet på samtycke enligt mitt förslag inte längre är undantagslöst (8 kap. 7 § andra stycket).

I en konkurs förutsätts att borgenärerna själva i stor utsträckning är aktiva t.ex. genom att framställa anmärkning mot en bevakning eller invändning mot ett utdelningsförslag. Genom en sådan åtgärd kan en borgenär förhindra att skada uppkommer. Det är därför inte alldeles givet att förvaltaren, även om hans agerande måste betecknas som oaktsamt, skall åläggas skadeståndsskyldighet för skada som uppstår. Vilken inverkan detta förhållande skall ha vid bedömningen av skadeståndsfrågan går det inte att ge något entydigt svar på. Starka skäl talar för att en borgenär, som försuttit ett tillfälle att i vanlig ordning få en förvaltares åtgärd prövad under konkursen, i princip inte bör ha möjlighet att i en skadeståndsprocess nå framgång med en talan som grundar sig på samma åtgärd.

Av 13 kap. 7 § första stycket följer bl.a. att en borgenär inte alltid är berättigad att väcka talan om klander av förvaltarens slutredovisning. En förutsättning är att borgenärens rätt är beroende av slutredovisningen. Den nu nämnda inskränkningen torde dock sakna praktisk betydelse såvitt gäller borgenärernas rätt att väcka skadeståndstalan. Det följer av allmänna processrättsliga principer att endast den som kan uppnå något för egen del är berättigad att väcka talan.

Skadeståndet kan enligt *andra meningen* jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt. Detta innebär en från 6 kap. 1 och 2 §§ skadeståndslagen avvikande reglering. Regeln är alltså exklusiv i förhållande till den lagen. Den omständigheten att hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden inte nämns i den nu förevarande paragrafen betyder inte att sådana hänsyn aldrig skall kunna tas. Omständigheterna i det enskilda fallet kan vara sådana att jämkning trots allt bör medges på den grunden.

Enligt *andra stycket* ansvarar flera ersättningsskyldiga för samma skada solidariskt. Den, vars ersättningsskyldighet har jämkats, är solidariskt ansvarig endast med det jämkade beloppet. Flera ersättningsskyldiga skall sinsemellan ta del i betalningen efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Om omständigheterna inte föranleder annat, bör fördelningen ske efter huvudtalet. En prövning av fördelningsfrågan efter skälighet skall äga rum även om en av flera förvaltare som är medverkande till skadan har dömts att betala ett jämkat belopp.

2 §

Talan om skadestånd enligt 1 § som inte grundas på brott skall föras genom klander av förvaltarens slutredovisning.

Paragrafen, som nära ansluter till 17 kap. 2 § KLförslaget, saknar motsvarighet i KL.

Som anförts i anslutning till kapitelrubriken bör en talan om skadestånd mot förvaltaren alltid föras genom klander av slutredovisningen. Detta skall dock inte gälla i fråga om talan som grundas på brott.

I 13 kap. 7 § tredje stycket anges inom vilken tid talan om klander av slutredovisningen skall väckas. Därav följer att talan om skadestånd skall väckas inom tre månader. Utgångspunkten för beräkningen av denna tidsfrist varierar något beroende på bl.a. om konkursen har avslutats med utdelning eller inte.

En skadeståndstalan väcks genom stämning vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig. Detta följer av 13 kap. 7 § andra stycket.

Vad som har sagts nu gäller inte en talan om skadeståndsskyldighet mot förvaltaren som väcks av tredje man. En massaborgenär som väcker skadeståndstalan mot förvaltaren med påstående exempelvis att förvaltaren i strid med reglerna i 11 kap. 1 § har delat ut boets medel till borgenärerna trots att alla skulder inte hade betalts är således inte bunden av bestämmelsen i förevarande paragraf.

3 §

Om en borgenärs konkursansökan inte bifalls och om borgenären när han gav in sin ansökan saknade skälig anledning att anta att gäldenären var på obestånd, skall borgenären ersätta gäldenären den skada som skäligen kan anses ha orsakats denne genom ansökningen och dess handläggning.

Talan om skadestånd enligt första stycket skall väckas vid den tingsrätt där ärendet om gäldenärens försättande i konkurs är eller har varit anhängigt. I detta ärende får sådan talan väckas utan stämning.

Paragrafen stämmer i huvudsak överens med 17 kap. 3 § KLförslaget. Det första stycket överensstämmer i sak med 216 § KL och det andra stycket i huvudsak med 219 § andra stycket KL.

Bestämmelserna om borgenärs skyldighet att utge skadestånd till gäldenären vid obefogad konkursansökan har tagits upp i den nya lagen utan ändring i sak. Enligt KL kan borgenärens yrkande om skadestånd i denna situation prövas i det till rätten hänskjutna målet om egendomsavträde utan särskild stämning. Enligt min mening bör även fortsättningsvis gäldenär kunna få ett skadeståndsyrkande enligt denna paragraf prövat omedelbart i samband med prövningen av konkursansökningen. Till skillnad från KLförslaget har en motsvarighet till nuvarande regel i 219 § andra stycket KL tagits upp i mitt förslag.

Straff m.m.

4 §

En gäldenär som i strid mot förbudet i 6 kap. 1 § första stycket driver näringsverksamhet under konkursen döms till böter.

Paragrafen överensstämmer i sak med 17 kap. 4 § KLförslaget och 212 § KL.

5 §

En borgenär som för sin röst vid ett sammanträde i samband med ackord i konkurs har betingat sig någon särskild förmån av gäldenären döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Paragrafen överensstämmer med 17 kap. 5 § KLförslaget och motsvaras i sak av 213 § KL.

Den i 213 § KL upptagna straffbestämmelsen är generellt giltig i fall då borgenär betingar sig särskild förmån för sin röst vid borgenärssammanträde. Enligt såväl KL som mitt förslag har borgenärerna bestämmande inflytande över ett beslut i endast två fall. Det är dels vid förlikningssammanträdet, varvid borgenärerna kan avgöra frågor som rör en framställd anmärkning mot en fordran i konkursen, och dels vid omröstning om ett av gäldenären framlagt ackordsförslag. Det är egentligen endast vid det senare tillfället som straffbestämmelsen fyller någon praktisk funktion. I överensstämmelse med KLförslaget har paragrafen utformats så att den är tillämplig endast vid omröstningen om ackordsförslag.

6 §

Åtal mot en gäldenär för brott som avses i 11 kap. brottsbalken och åtal mot en borgenär för brott som sägs i 5 § får väckas vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

Paragrafen överensstämmer i sak med 17 kap. 6 § KLförslaget och 219 § första stycket KL.

7 §

Allmän åklagare och polismyndighet skall ha tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om huruvida gäldenären har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande mot sina borgenärer.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 17 kap. 7 § KLförslaget och 217 § KL.

Mot bakgrund av reglerna i 27 kap. 1 § och 28 kap. 1 § rättegångsbalken om de straffprocessuella säkerhetsåtgärderna beslag och husrannsakan har denna paragraf praktiskt sett självständig betydelse endast vid åklagarens prövning av frågan om förundersökning skall inledas. Konkurslagskommittén har övervägt att slopa den nuvarande bestämmelsen men stannat för att behålla den. Riksåklagaren har i sitt remissvar särskilt framhållit att den, i jämförelse med RB:s regler, utvidgade möjligheten att få del av handlingarna fyller ett viktigt behov.

Rikspolisstyrelsen anser att det av lagtexten bör framgå att det är polisen som skall ha tillgång till alla handlingar som rör konkursboet. Det kan diskuteras om en sådan ändring behöver göras, eftersom det i överensstämmelse med vad jag har anfört vid 7 kap. 16 § i allmänhet är åklagaren som är förundersökningsledare i här avsedda fall. Ett intresse från straffprocessuell synpunkt av att få tillgång till handlingarna synes dock kunna komma upp redan under förstadiet till en förundersökning, dvs. innan åklagaren normalt har övertagit ledningen. Med hänsyn härtill innebär mitt förslag att även polismyndighet skall ha tillgång till ifrågavarande handlingar.

4.1.18 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Genom lagen upphävs, med de begränsningar som anges under 2, 3, 5 och 6, konkurslagen (1921:225), lagen (1921:226) om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas samt lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs.

Som tidigare nämnts föreslås att den nya konkurslagen skall träda i kraft den 1 januari 1988.

Genom den nya konkurslagen upphävs KL och promulgationslagen till KL. Av punkterna 2, 3, 5 och 6 övergångsbestämmelserna följer att den äldre lagstiftningen kommer att tillämpas även efter den nya lagens ikraftträdande. Bestämmelser som delvis motsvarar lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs har tagits upp i den nya konkurslagen (7 kap. 13 § och 9 kap. 5 §). Även 1956 års lag kan därmed upphävas (jfr dock punkt 2).

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa föreskrifter sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består rätten av en lagfaren domare. Skall efter ikraftträdandet av den nya lagen en fråga hänskjutas till rätten enligt 93 § tredje stycket, 108 §

fjärde stycket eller 164 § första stycket konkurslagen (1921:225), handläggs frågan i den ordning som är föreskriven i den nya lagen för motsvarande fall.

I en konkurs vari konkursbeslutet har meddelats före den nya konkurslagens ikraftträdande bör KL:s regler alltjämt gälla. I sådana konkurser skall det således bl.a. förordnas om handläggningsform. Detta gäller även om konkursbeslutet överklagas och efter ikraftträdandet fastställs av högre instans. KL:s förfaranderegler skall gälla för handläggningen av en sådan konkurs; dock med ett undantag. I syfte att undvika administrativa komplikationer bör konkursdomarinstitutionen upphöra omedelbart i samband med den nya lagens ikraftträdande. Därför anges i denna punkt att vad som i KL sägs om konkursdomaren även i dessa konkurser skall avse tingsrätten. Konkursdomarinstitutionen kommer dock att kvarstå i viss begränsad omfattning (se punkt 3 nedan).

Det får anses som praktiskt sett uteslutet att det vid en förhandling rörande en fråga som i dag ankommer på konkursdomaren skall behövas fler än en domare. En bestämmelse om att rätten i dessa fall skall bestå av en lagfaren domare finns i tredje meningen. Någon motsvarighet till 16 kap. 3 § andra meningen förslaget till ny konkurslag har alltså inte tagits upp för dessa fall.

Ståndpunkten att konkursdomarinstitutionen skall upphävas även beträffande konkurser som efter ikraftträdandet skall handläggas enligt KL medför behov av en särskild reglering beträffande de fall då konkursdomaren skall hänskjuta en fråga till rätten. Detta skall enligt KL ske

a. om gäldenären bestrider en borgenärs konkursansökan eller om han underlåter att förklara sig (14 §),

b. om det yrkas att någon annan än gäldenären skall avlägga bouppteckningsed eller beediga viss uppgift i bouppteckningen, såvida inte yrkandet medges (93 §),

c. om förlikning angående en anmärkning mot en bevakad fordran inte kan nås (108 §) och

d. om ett ackordsförslag har antagits av borgenärerna men konkursdomaren finner anledning att ackordet inte skall fastställas eller om det vid borgenärssammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats (164 §).

Beträffande det första fallet (fall a) föreslår jag under punkt 3 en särskild regel av innebörd att konkursdomaren skall slutföra sin prövning av en konkursansökan som är anhängig vid den nya konkurslagens ikraftträdande och att KL:s regler skall gälla för den handläggningen. Konkursdomaren skall alltså, om förutsättningarna för detta föreligger enligt KL, hänskjuta konkursansökningen till rätten. Beträffande de övriga fall som jag nyss angav (fall b–d) måste det införas särskilda regler som kompletterar andra och tredje meningarna i punkt 2 för de fall då hänskjutande enligt KL skall ske efter den nya lagens ikraftträdande. Tingsrätten kan naturligtvis inte hänskjuta en fråga till rätten.

I specialmotiveringen vid rubriken till 16 kap. förslaget till ny konkurslag redovisas motiven för att införa enhetliga handläggningsregler vid prövningen av vissa frågor med anknytning till en konkurs. Där sägs bl.a. att de

frågor som i dag skall handläggas i särskilda mål vid rätten antingen genom direkta föreskrifter i lagen eller efter hänskjutande från konkursdomaren i fortsättningen alltid skall prövas inom ramen för konkursärendet. Enligt förslaget skall i dessa fall frågan prövas vid en förhandling. I vissa avseenden innehåller förslaget regler som avviker från RB:s regler för handläggningen av tvistemål. I övrigt föreslås för dessa förhandlingar att reglerna i RB om huvudförhandling i tvistemål skall gälla i tillämplig utsträckning.

Genom en särregel i fjärde meningen i förevarande punkt i övergångsbestämmelserna skall de nya reglerna gälla beträffande handläggningen av frågor som till följd av KL annars skulle ha hänskjutits till rätten. De fall som avses är de som anges under b–d ovan. Denna särregel tar emellertid inte sikte på förfarandet för prövning av förvaltarens arvode i ordinär konkurs och inte heller på klander mot ett utdelningsförslag i ordinär konkurs. Dessa frågor skall i de äldre konkurserna även efter ikraftträdandet prövas enligt reglerna i KL, dvs. av rätten på en tidpunkt som inte konkursdomaren men väl tingsrätten bestämmer. I fall som avses under b (93 § KL) bör förhandlingen vid behov normalt kunna ske omedelbart efter det att den handläggning av edgångsyrkandet som i dag åvilar konkursdomaren har avslutats.

I 9 kap. 11 § förslaget till ny konkurslag föreslås att anmärkningsberättigad i större utsträckning än i dag efter anmärkningstidens utgång skall få åberopa nya omständigheter till stöd för en framställd anmärkning. Om en anmärkningsberättigad vill åberopa en ny omständighet till stöd för en framställd anmärkning följer av fjärde meningen i denna punkt att detta även i äldre konkurser får ske i enlighet med den nya lagens regler.

3. Är en konkursansökan anhängig vid ikraftträdandet, tillämpas äldre föreskrifter vid prövningen av ansökningen.

En konkurs som beslutas efter den nya lagens ikraftträdande skall i princip handläggas enligt de nya reglerna även om ansökningen har gjorts före ikraftträdandet. De konkursansökningar som är anhängiga vid ikraftträdandet bör dock prövas i samma ordning som tidigare, alltså enligt KL. En bestämmelse om detta har tagits upp i punkt 3. Bestämmelsen gäller oavsett om ansökningen prövas hos konkursdomaren eller hos rätten. Konkursdomarinstitutionen kommer alltså att kvarstå för dessa fall. Om en konkursansökan inte kan avgöras av konkursdomaren, skall denne således även efter ikraftträdandet hänskjuta frågan till rättens prövning.

Bestämmelsen medför också att frågor om säkerhetsåtgärder under konkursansökningsstadiet skall handläggas av konkursdomare eller rätten enligt äldre lag, om ansökningen var anhängig vid ikraftträdandet.

Om en konkursansökan som har prövats enligt äldre föreskrifter bifalls efter ikraftträdandet, ankommer det till följd av punkt 1 jämförd med punkt 2 första meningen på tingsrätten att kungöra beslutet och vidta de åtgärder som föranleds av det, exempelvis utse förvaltare.

4. Sådana underrättelser med anledning av en konkurs som enligt någon föreskrift i lag eller annan författning ankommer på konkursdomaren skall i stället lämnas av tingsrätten.

Det förekommer i ett flertal författningar föreskrifter att konkursdomaren skall sända underrättelser eller anmälan för registrering i samband med konkurs. Efter det att den nya konkurslagen har trätt i kraft skall denna skyldighet i stället åvila tingsrätten. Detta medför behov av ändringar i vissa lagar. (Se nedan under 4.11, 4.14 och 4.22.) Förslag till ändringar i av regeringen beslutade författningar kommer jag att lägga fram samtidigt med förslag till en ny konkursförordning. Efter mönster av 6 § KP föreskrivs i denna punkt för övriga fall att sådana underrättelser med anledning av en konkurs som ankommer på konkursdomaren i stället skall lämnas av tingsrätten.

5. I fråga om återvinning av en rättshandling eller åtgärd som avses i 4 kap. 5–9 §§ och som har ägt rum före lagens ikraftträdande gäller 30–34 §§ konkurslagen (1921:225).

I den nya konkurslagen är vissa av återvinningsbestämmelserna strängare gentemot en medkontrahent än tidigare. Denne bör dock ha rätt att utgå från de återvinningsregler som gällde vid tidpunkten för rättshandlingen. I denna punkt har därför föreskrivits att bestämmelserna i 30–34 §§ KL gäller i stället för de nya bestämmelserna i 4 kap. 5–9 §§ i fråga om rättshandlingar eller åtgärder som har ägt rum före den nya konkurslagens ikraftträdande. Bestämmelsen innebär bl.a. att presumtionen för en närstående medkontrahents onda tro enligt 4 kap. 5 § inte gäller beträffande en rättshandling som ägt rum före den nya lagens ikraftträdande. Vidare kan återvinning inte ske enligt 4 kap. 8 § av lön som har utbetalats före lagens ikraftträdande till någon som inte är närstående till gäldenären. Bestämmelsen får också betydelse i fråga om återvinningsfristernas längd i 4 kap. 6–9 §§ och i fråga om temat för motbevisningen i 4 kap. 6, 8 och 9 §§.

Däremot gäller som *lagrådet* påpekat de nya föreskrifterna i 4 kap. 19 § om påkallande av återvinning även i fråga om rättshandlingar som har ägt rum före lagens ikraftträdande, såvida inte också konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. I sådant fall gäller de äldre föreskrifterna enligt vad som sägs i punkt 2.

6. I fråga om rätten att göra gällande fordran på lön, arvode eller pension för tiden före lagens ikraftträdande gäller 100 a § konkurslagen (1921:225).

Bestämmelserna i 5 kap. 2 § förslaget till ny konkurslag innebär en skärpning i fråga om rätten att göra gällande lönefordringar i konkurs så till vida att begränsningen i utdelningsrätten även omfattar fordringar som görs gällande av andra än närstående till gäldenären. Om någon som inte är närstående till gäldenären gör gällande en lönefordran som avser tiden före ikraftträdandet, skall enligt förevarande punkt KL tillämpas. Någon prövning av om fordringsanspråket är uppenbart oskäligt skall således inte ske.

7. Förekommer i lag eller annan författning någon föreskrift om att en åtgärd skall ha vidtagits viss tid efter första borgenärssammanträdet i konkurs eller att en viss rättsverkan skall inträda viss tid efter detta sammanträde, skall fristen i stället räknas från edgångssammanträdet.

Åtskilliga författningar innehåller regler om att, när konkurs inträffar, åtgärd av visst slag får vidtas inom viss tid räknad från första borgenärssammanträdet. Enligt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till 1979 års ändringar i KL skall i sådana fall tidsfristen i mindre konkurs räknas från dagen för konkursbeslutet.

Med förslaget till ny konkurslag utmönstras begreppet första borgenärssammanträde ur konkurslagen och ersätts med edgångssammanträde. Ett sådant skall förekomma i alla konkurser. Edgångssammanträdet skall normalt sett hållas tidigast en och senast två månader från konkursbeslutet. Det förefaller naturligt att fristerna i dessa fall skall räknas från edgångssammanträdet. Med edgångssammanträde avses i detta sammanhang endast det sammanträde som sätts ut i samband med konkursbeslutet. Detta gäller även om ytterligare sammanträden sätts ut exempelvis av det skälet att gäldenären uteblir från det första sammanträdet eller om han av något annat skäl inte kan avlägga bouppteckningseden då.

Som en följd av det nu sagda lägger jag fram förslag till ändringar i ett antal lagar och senare i samband med ett förslag till ny konkursförordning ändringar i av regeringen beslutade författningar. För övriga fall föreskrivs i förevarande punkt att om enligt lag eller annan författning någon åtgärd skall ha vidtagits viss tid efter första borgenärssammanträdet eller viss rättsverkan skall inträda viss tid efter första borgenärssammanträdet, fristen i stället skall räknas från edgångssammanträdet.

8. En fordran som har fastställts genom en sådan skiljedom som avses i 12 § lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken skall godtas som stöd för borgenärs behörighet att begära gäldenären i konkurs, om skiljedomen får verkställas enligt första meningen i nämnda paragraf och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 3 kap. 18 § utsökningsbalken.

Denna punkt motsvarar andra stycket första meningen övergångsbestämmelserna till lagen (1981:825) om ändring i konkurslagen. Jag har i den allmänna motiveringen redovisat skälen för att en motsvarighet till bestämmelsen bör föras in i övergångsbestämmelserna till den nya konkurslagen.

Före utsökningsbalkens ikraftträdande den 1 januari 1982 förordnade överexekutor om verkställighet av skiljedom. Även efter ikraftträdandet har överexekutor med stöd av 5 § lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken kunnat förordna om sådan verkställighet. Med tanke på dessa fall har i nämnda lag om ändring i konkurslagen meddelats en övergångsbestämmelse av innebörd att 11 § KL i dess äldre lydelse, dvs. före den 1 januari 1982, skall tillämpas. Den bestämmelsen får anses vara av den karaktären att den utan vidare behåller sin giltighet. Någon motsvarighet till den behöver alltså inte tas upp i detta sammanhang.

9. Vad som sägs i den nya lagen om registrerat skepp gäller även i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) är upptagen i skeppsregistret.

Föreskriften, som togs in som en övergångsbestämmelse till följdändringarna i konkurslagen vid 1973 års ändringar i sjölagen, har alltjämt aktualitet. Den har här förts in som en övergångsbestämmelse till den nya konkurslagen.

10. Förekommer i lag eller annan författning någon hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en föreskrift i denna lag, tillämpas i stället den nya föreskriften.

I ett flertal lagar och andra författningar förekommer hänvisningar till bestämmelser i KL. Åtskilliga ändringar av sådana hänvisningar i olika lagar föreslås nu. Förslag till motsvarande ändringar i andra författningar kommer att läggas fram senare. För övriga fall anges på sedvanligt sätt i denna punkt att om det förekommer hänvisning till en föreskrift i KL som har ersatts av en föreskrift i den nya konkurslagen, den nya föreskriften skall tillämpas.

4.2 Förslaget till lag om ändring i ackordslagen (1970:847)

Mellan offentligt ackord enligt ackordslagen (AckL) och konkursförfarandet finns det många beröringspunkter. Det har inte ingått i konkurslagskommitténs uppdrag att se över AckL och de ändringar som kommittén föreslår är väsentligen följdändringar till KLförslaget.

Kommitténs förslag till ändringar i AckL har lämnats utan erinran under remissbehandlingen. Förslagen har i allt väsentligt lagts till grund för mina ändringsförslag. Jag har dock i jämförelse med kommitténs förslag ändrat inplaceringen av vissa bestämmelser.

I och med att begreppet konkursdomare nu utmönstras ur konkurslagen bör det utmönstras också ur AckL. De uppgifter som i dag enligt AckL åvilar konkursdomaren bör läggas på tingsrätten som sådan. Tingsrätten bör vid handläggningen av ett ackordsärende normalt vara domför med en lagfaren domare. Vid en förhandling bör dock tre lagfarna domare få ingå i rätten (jfr 16 kap. 3 § förslaget till ny konkurslag). En bestämmelse härom har tagits upp i 45 § andra stycket.

Sedan borgenärerna har röstat om ackordsförslaget och antagit detta skall det enligt nuvarande ordning prövas av konkursdomaren. Denne skall antingen fastställa ackordet eller hänskjuta det till rätten. I och med att konkursdomarinstitutionen avskaffas kan denna konstruktion inte behållas. I principiell överensstämmelse med förslaget till ny konkurslag föreslår jag att rätten i denna situation skall pröva ackordsfrågan vid en förhandling. Vid denna förhandling gäller bestämmelserna i RB om huvudförhandling i tvistemål i tillämplig utsträckning. Borgenärs eller annans utevaro från förhandlingen utgör dock aldrig hinder mot att ackordsfrågan avgörs där. Regler om denna förhandling har förts in i 43 §.

Kommittén har övervägt att i AckL föra in en bestämmelse som anger att RB:s regler skall gälla vid handläggningen av ett ackordsärende i den mån som AckL inte innehåller någon bestämmelse om handläggningen. Kommittén har dock avstått från att föreslå en sådan bestämmelse med

hänvisning till att samma bestämmelse av kommittén bedömts som onödig i konkurslagen. Som framgår av 16 kap. 2 § förslaget till ny konkurslag har jag emellertid ansett att en sådan regel behövs i konkurslagen. I principiell överensstämmelse härmed föreslår jag att det i AckL förs in en regel av denna innebörd (45 § första stycket).

I specialmotiveringen under rubriken till 16 kap. förslaget till ny konkurslag redovisas skälen för att samordna konkurslagens processuella bestämmelser. Alla frågor under konkursens handläggning föreslås bli prövade i konkursärendet. Olika regler rörande bl.a. rättens beslut har samlats i 16 kap. Där finns regler om bl.a. när rättens beslut går i verkställighet, när särskild talan mot besluten får föras och från vilken dag besvärstiden skall räknas. Till skillnad från vad som följer av RB är huvudregeln i konkurssammanhang att besluten under konkursen får överklagas särskilt och att besvärstiden för beslut som meddelas under handläggningen normalt sett räknas från den dag då beslutet meddelades. Samma princip bör gälla för beslut som tingsrätten fattar i ett ackordsärende. Regler om detta föreslås bli införda i 41 §.

6 §

I paragrafen föreslås de ändringar som betingas av att rätten som sådan övertar konkursdomarens uppgifter.

12 §

I överensstämmelse med 12 kap. 11 § förslaget till ny konkurslag har i femte stycket termen äganderättsförbehåll bytts ut mot förbehåll om återtaganderätt i syfte att anpassa terminologin till den som används i bl.a. utsökningsbalken och konsumentkreditlagen (1977:981). Stycket har vidare moderniserats språkligt.

22 och 25 §§

Paragraferna har anpassats till att det är rätten som sådan som handlägger ackordsärenden. De har också moderniserats språkligt.

31 §

I andra stycket anges bl.a. att rätten skall pröva en anmärkning mot en fordran varom förlikning inte har kunnat träffas och därefter bestämma utgången av omröstningen om ackordsförslaget. I och med att rätten övertar konkursdomarens uppgift att utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning måste särskilt anges hur prövningen skall ske av frågan hur omröstningen har utfallit. I förslaget anges att utgången av omröstningen skall bestämmas i den ordning som sägs i 34 § första stycket. Detta innebär att rätten vid en förhandling prövar anmärkningen och bestämmer utgången av omröstningen.

I överensstämmelse med vad som har sagts i inledningen anges i denna paragraf att rätten i vissa fall skall pröva en ackordsfråga vid en förhandling. Terminologiskt har paragrafen anpassats till konkurslagsförslaget. Närmare bestämmelser om förhandlingen har förts in i 43 §.

41 §

Som tidigare nämnts skall RB:s regler om handläggning av tvistemål gälla i tillämplig utsträckning vid handläggningen av ackordsärenden, såvitt inte något annat sägs i AckL. I *första stycket* anges vissa undantag från RB:s bestämmelser. Dessa gäller de beslut som tingsrätten under handläggningen meddelar i ett ackordsärende. Huvudregeln i AckL – liksom i förslaget till ny konkurslag – bör vara att särskild talan får föras även mot de beslut som tingsrätten meddelar under handläggningen. I 32 § första stycket, 35 § och 36 § tredje stycket finns vissa undantag från denna huvudregel.

I 41 § första stycket anges för närvarande att besvärstalan skall föras i hovrätten. Denne föreskrift har i mitt förslag tagits upp i *andra stycket*.

I andra stycket anges också inom vilken tid talan mot ett beslut skall föras. Till skillnad från 52 kap. 1 § RB men i principiell överensstämmelse med konkurslagsförslaget räknas besvärstiden normalt från den dag då beslutet meddelades även i fråga om beslut under handläggningen som meddelats i annan ordning än vid sammanträde för förhandling. För talan mot beslut att inleda förhandling om offentligt ackord räknas besvärstiden liksom för närvarande från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Det andra stycket har utformats i enlighet med vad *lagrådet* har föreslagit.

43 §

I denna paragraf anges vad som gäller för en sådan förhandling som avses i 34 § första stycket. Vad som sägs i denna paragraf står i principiell överensstämmelse med vad som enligt 16 kap. 2 § förslaget till ny konkurslag gäller för en förhandling i ett konkursärende. RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål gäller i tillämpliga delar för denna förhandling. Den omständigheten att den gode mannen, gäldenären eller en borgenär uteblir från förhandlingen hindrar dock aldrig att ackordsfrågan prövas och slutligt avgörs.

Någon motsvarighet till nu gällande 43 § andra stycket finns av naturliga skäl inte i mitt förslag. Reglerna om överklagande av ett beslut som tingsrätten har fattat vid en förhandling är desamma som för fullföljd mot andra beslut som rätten fattar enligt AckL (se 41 § första stycket).

45 §

I 45 § AckL finns en bestämmelse som anger att konkursdomaren får meddela vissa beslut även om han är jävig. En motsvarande bestämmelse

fanns tidigare i 209 § KL men den upphävdes i samband med 1979 års konkurslagsreform. Det ansågs att föreskrifterna i 4 kap. 15 § RB i stället skulle tillämpas (prop 1978/79:105 s. 351). Av samma skäl bör motsvarande regel i AckL kunna undvaras. Om beslut enligt 6 eller 24 § AckL brådskar, får domaren med tillämpning av 4 kap. 15 § RB fatta beslut även om han är jävig.

Som jag har framhållit i inledningen anser jag att det i AckL bör införas en regel som anger hur RB förhåller sig till AckL. En sådan regel har tagits upp i paragrafens *första stycke* . Från RB avvikande regler finns bl.a. i 41–43 §§ och i andra stycket av förevarande paragraf.

I paragrafens *andra stycke* anges i principiell överensstämmelse med 16 kap. 3 § förslaget till ny konkurslag att rätten vid handläggningen normalt består av en lagfaren domare och att rätten vid en förhandling får men inte behöver bestå av tre lagfarna domare.

Ikraftträdande m.m.

Ändringarna bör träda i kraft samtidigt med den nya konkurslagen.

De ändringar som föreslås i AckL är nästan uteslutande sådana som följer av den nya konkurslagen. I principiell överensstämmelse med vad som föreslås gälla för den nya konkurslagen bör äldre bestämmelser tillämpas om en ansökan om god man har gjorts före ikraftträdandet. En uppgift som enligt äldre bestämmelser ankommer på konkursdomaren skall dock även i dessa äldre ackordsärenden ankomma på tingsrätten som sådan. Tingsrätten består därvid av en lagfaren domare.

Om prövningen av en ackordsfråga efter ikraftträdandet skall hänskjutas till rätten enligt 34 § i dess nuvarande lydelse, skall frågan i stället handläggas enligt de nya bestämmelserna. Även detta står i principiell överensstämmelse med övergångsbestämmelserna till den nya konkurslagen.

4.3 Förslagen till lag om ändring i lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge, lag om ändring i lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge, lag om ändring i lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land och lag om ändring i lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land

Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge ingick den 7 november 1933 en konvention om konkurs (den nordiska konkurskonventionen). Syftet med konventionen är att en konkurs som inträffar i ett nordiskt land skall ha giltighet också i de andra länderna. Konventionen införlivades ursprungligen med svensk rätt genom lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge och lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge.

År 1980 träffades en överenskommelse mellan de nordiska länderna om

ändring av flera artiklar i konventionen. Till följd härav ersattes de båda lagarna av lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land och lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land. Lagarna trädde i kraft i förhållande till Danmark och Finland den 1 maj 1983 (SFS 1983:156 och 157) och i förhållande till Norge den 1 maj 1986 (SFS 1986:184 och 185). Lagarna har ännu inte trätt i kraft i förhållande till Island. De båda lagarna från år 1934 gäller alltså alltjämt i förhållande till Island.

Med den nya konkurslagen följer behov av vissa ändringar i lagarna om internordiska konkurser. Dessa ändringar betingas främst av att konkursdomarens uppgifter övertas av rätten som sådan. I ett fall måste också en hänvisning till KL ändras till att avse den nya konkurslagen. Dessa ändringar föreslås beträffande samtliga fyra lagar. Dessutom har 2 § första stycket lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land bearbetats redaktionellt.

I övergångsbestämmelserna till ändringarna bör frågan om överflyttning av uppgifter från konkursdomaren till rätten som sådan särskilt regleras. Om rätten utför en uppgift som enligt äldre lag åvilar konkursdomaren, skall vidare tingsrätten bestå av en lagfaren domare.

4.4 Förslagen till lag om ändring i äktenskapsbalken och lag om ändring i jordabalken

Beträffande 8 kap. 3 § och 13 kap. 1 § äktenskapsbalken samt 13 kap. 26 § jordabalken föreslås att hänvisningen till KL ändras till att avse den nya konkurslagen.

Regeringen har (prop. 1986/87:1) till riksdagen överlämnat förslag till äktenskapsbalk och lag om sambors gemensamma hem. Den 4 december 1986 beslutade regeringen om lagrådsremiss med förslag till följdändringar till dessa båda lagförslag. Det föreslås att den nya lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1988.

4.5 Förslaget till lag om ändring i vattenlagen (1983:291)

När vattendomstolen tar upp en ansökan om ett vattenföretag, skall domstolen enligt 13 kap. 22 § vattenlagen utfärda kungörelse om företaget. I kungörelsen skall vattendomstolen ange bl.a. i vilken eller vilka ortstidningar framtida meddelanden till parterna skall lämnas (tredje stycket). Denna ordning utgör en parallell till vad som gällt beträffande konkursärenden (18 a § KL jämförd med 11 § KF).

Enligt förslaget till ny konkurslag skall kungörelsen om konkursbeslutet inte innehålla någon uppgift om i vilken eller vilka tidningar kungörelser om konkursen fortsättningsvis kommer att tas in (avsnitt 2.9.4). Skälet till denna förändring är att vissa tidningar vägrar att ta in sådana kungörelser då det strider mot deras principer att hänvisa läsarna till konkurrerande tidningar.

Vattenlagens kungörelsebestämmelser i förevarande paragraf har gett upphov till samma problem som det som tidigare påtalats beträffande

konkurslagen. Bestämmelsen har därför justerats enligt samma princip som föreslagits beträffande konkurslagen. Det innebär att det i kungörelsen om ansökan om ett vattenföretag inte längre måste anges i vilken eller vilka ortstidningar meddelanden i målet fortsättningvis skall annnonseras.

Av lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m. framgår bl.a. att om det i lag är föreskrivet att kungörelse skall ske i ortstidning, skall kungörelsen införas i alla lokala dagstidningar som är spridda till minst fem procent av hushållen i orten.

Denna princip skall även fortsättningsvis gälla kungörelser enligt förevarande paragraf. Principen innebär emellertid inte att ytterligare annonsering av meddelanden till parterna i målet måste införas i alla ortstidningar. Som hittills kan därför efterföljande kallelser och meddelanden till parterna införas i endast ett begränsat antal tidningar. Omfattningen av den fortsatta annonseringen bestämmer vattendomstolen om. Som regel torde en begränsad annonsering komma i fråga.

Någon särskild övergångsbestämmelse har inte ansetts nödvändig. Detta innebär enligt allmänna principer på det processrättsliga området att den nya lydelsen skall äga tillämpning även i mål som har väckts före den nya lagens ikraftträdande.

4.6 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

Enligt 2 kap. 2 § första stycket RB är hovrätt första domstol i mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av tjänsten har begåtts av bl.a. konkursdomare. Eftersom konkursdomarinstitutionen nu avskaffas har vad som sägs om konkursdomare fått utgå.

Som framgår av övergångsbestämmelserna till den nya konkurslagen (punkten 3) skall en konkursansökan som är anhängig vid ikraftträdandet prövas enligt äldre bestämmelser. Paragrafens äldre lydelse bör därför fortfarande gälla i fråga om ansvar och enskilt anspråk på grund av brott även beträffande en åtgärd som konkursdomare sålunda har vidtagit efter ikraftträdandet.

4.7 Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

Hänvisningen i 10 § till KL föreslås ändrad till att avse den nya konkurslagen.

I 31 § rättshjälpslagen sägs bl.a. att i mål eller ärende vid domstol äger i fråga om kostnaderna för rättshjälpen bestämmelse i lag om parts rättegångskostnad tillämpning. En part som i en process inför domstol förlorar kan alltså åläggas att ersätta kostnaderna för motpartens rättshjälp. Enligt 32 § samma lag skall beslut angående ersättningsskyldighet enligt 31 § meddelas samtidigt som ett mål eller ärende avgörs. Det åligger rätten att självmant fastställa sådan ersättningsskyldighet oavsett om yrkande om ersättning framställs eller inte.

Det finns inget formellt hinder mot att en borgenär beviljas allmän rättshjälp i angelägenhet som rör gäldenärs försättande i konkurs. Den omständigheten att sökanden ofta är näringsidkare medför dock att det inte

är särskilt vanligt. Om sökanden har beviljats rättshjälp, skall rätten i enlighet med 31 och 32 §§ rättshjälpslagen besluta om ersättningsskyldighet för gäldenären för borgenärens rättshjälpskostnader i samband med konkursbeslutet.

Ett konkursbeslut får inte fördröjas av det skälet att kostnadsfrågan ännu inte har avgjorts. För att komma till rätta med detta förhållande föreslås i 2 kap. 23 § förslaget till ny konkurslag att en borgenär även efter konkursbeslutet får framställa anspråk på ersättning för kostnader för förfarandet. I konsekvens härmed föreslås i ett nytt andra stycke av 32 § en bestämmelse om att ersättningsbeslutet i just detta fall får meddelas senare än konkursbeslutet, nämligen senast när rätten fastställer utdelningen i konkursen.

Av 2 kap. 23 § konkurslagsförslaget följer att rättshjälpsbiträdet kan framställa anspråk på ersättningen även efter konkursbeslutet.

4.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Beträffande 1 kap. 2 § första stycket 2 föreslås att hänvisningen till KL ändras till att avse den nya konkurslagen.

4.9 Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken

I 8 kap. 15 § och 15 kap. 18 § utsökningsbalken föreslås att hänvisningarna till 81 § resp. 27 § KL ändras till att avse 14 kap. 18 § och 3 kap. 4 § i den nya konkurslagen.

4.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Hänvisningen i 41 § första stycket till 71 § KL har ersatts med en hänvisning till motsvarande lagrum i den nya konkurslagen (8 kap. 8 §).

4.11 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

I aktiebolagslagen föreslås två följdändringar. I 15 kap. 6 § föreslås att orden "första borgenärssammanträdet" byts ut mot "edgångssammanträdet". Bakgrunden till denna ändring framgår av motiveringen till övergångsbestämmelserna (punkten 5) till den nya konkurslagen. Vidare föreslås i 13 kap. 20 § aktiebolagslagen de ändringar som betingas av att konkursdomarens uppgifter övertas av rätten som sådan. Sistnämnda paragraf har också bearbetats språkligt.

4.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar

Regeringen har (prop. 1986/87:7) till riksdagen nyligen överlämnat förslag till ny lag om ekonomiska föreningar. Riksdagen har inte slutbehandlat förslaget. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1988. Jag föreslår att 11 kap. 20 § i det förslaget ändras till följd av att konkursdomarinstitutionen avskaffas och ersätts av rätten som sådan.

I 13 kap. 6 § andra stycket andra meningen förslaget till ny lag om ekonomiska föreningar anges att den där avsedda talefristen skall beräknas på olika sätt beroende på konkursens handläggningsform. Någon sådan uppdelning blir med den nya konkurslagen inte aktuell. Det förefaller lämpligt att med anknytning till vad som gäller för närvarande låta edgångssammanträdet utgöra utgångspunkten för beräkningen av tidsfristen.

4.13 Förslagen till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:000), lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:000), lag om ändring i sparbankslagen (1987:000) och lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:000)

Regeringen har till riksdagen överlämnat en proposition (prop. 1986/87:12) med förslag till ny banklagstiftning. Riksdagen har ännu inte slutbehandlat förslagen. De nya lagarna beräknas kunna träda i kraft senast den 1 juli 1987. Jag lägger nu fram förslag till vissa ändringar i dessa lagförslag.

Om ett bankaktiebolag, en sparbank eller en föreningsbank försätts i konkurs, skall bankinspektionen i egenskap av tillsynsmyndighet förordna ett allmänt ombud att som konkursförvaltare delta i konkursboets förvaltning med den eller de konkursförvaltare som utses enligt KL. Ett allmänt ombud får beträffande en medförvaltare göra en sådan framställning som avses i 80 § KL, dvs. påkalla prövning av frågan om förvaltarens entledigande från sitt uppdrag. De berörda lagrummen motsvaras i den nya lagstiftningen av 7 kap. 13 § bankrörelselagen. Den paragrafen föreslås nu ändrade på det sättet att hänvisning görs till den nya konkurslagen (7 kap. 5 §).

Vidare föreslås de ändringar av 8 kap. 2 § bankrörelselagen, 10 kap. 20 § bankaktiebolagslagen, 6 kap. 19 § sparbankslagen och 9 kap. 20 § föreningsbankslagen som föranleds av att konkursdomarens uppgifter enligt den nya konkurslagen övertas av rätten som sådan.

Slutligen föreslås i fråga om 5 kap. 8 § bankrörelselagen att orden "första borgenärssammanträdet" ersätts med "edgångssammanträdet".

I saklig överensstämmelse med övergångsbestämmelserna till den nya konkurslagen föreslås att äldre bestämmelser alltjämt skall gälla i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före den nya konkurslagens ikraftträdande. Detta bör emellertid inte gälla beträffande de ändringar som föranleds av att tingsrätten som sådan övertar konkursdomarens uppgifter. Detta skall nämligen ske omedelbart vid ikraftträdandet (punkt 2 övergångsbestämmelserna till den nya konkurslagen).

4.14 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Hänvisningarna i 13 kap. 6 § och 15 kap. 7 § till KL har ändrats till att avse den nya konkurslagen. I 16 kap. 6 § har orden "första borgenärssammanträdet" bytts ut och ersatts av "edgångssammanträdet". I 14 kap. 20 § har vidtagits de ändringar som betingas av att konkursdomarens uppgifter i och med den nya konkurslagen övertas av rätten som sådan. Slutligen har i 14 kap. 21 § hänvisningen i första stycket till KL ändrats till att avse den nya konkurslagen och i andra stycket hänvisningen till 80 § KL till att avse motsvarande paragraf (7 kap. 5 §) i den nya lagen.

Ändringarna i 14 kap. 21 § och 16 kap. 6 § skall inte gälla i fråga om de konkurser vari konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

4.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Beträffande 64 § föreslås att hänvisningen till KL ändras till att avse den nya konkurslagen.

4.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1854:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Hänvisningen i 3 § första stycket till 40 b § KL föreslås ändrad till att avse motsvarande paragrafer (4 kap. 19 och 20 §§) i den nya konkurslagen.

4.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal

I 117 § försäkringsavtalslagen finns två hänvisningar till KL. I paragrafens första stycke hänvisas till 40 b § KL. Denna hänvisning har ändrats till 4 kap. 19 och 20 §§ i den nya konkurslagen. Hänvisningen i paragrafens andra stycke till 29 § KL har ändrats till 4 kap. 2 § i den nya lagen. Språket i paragrafen har moderniserats i viss utsträckning.

4.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse

Ändringen avser utbyte i 6 § av orden "första borgenärssammanträdet" mot ordet "edgångssammanträdet".

4.19 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

Hänvisningen i 10 § förmånsrättslagen till KL har ändrats till att avse den nya konkurslagen.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.12) har skälen för förslaget att

införa en ny förmånsrätt för revisorer och vissa andra uppdragstagare redovisats. Den nya förmånsrätten regleras i en ny 10 a § i förmånsrättslagen.

Såvitt gäller revisorer omfattar förmånsrätten alla revisorer, således inte bara auktoriserade eller godkända revisorer. Förmånsrätten omfattar dock bara fordran för arbete som krävs för att fullgöra revision som är föreskriven i lag eller annan författning. Även sådant arbete i anslutning till själva revisionen som en revisor enligt författning är skyldig att utföra inbegrips, exempelvis att närvara vid bolagsstämma (10 kap. 12 § aktiebolagslagen). Om revisorn har anlitats av gäldenären för att upprätta prognoser eller kalkyler eller för annan rådgivning,omfattas däremot inte ersättningen för det arbetet av förmånsrätten.

Om gäldenären har anlitat en uppdragstagare – t.ex. en bokföringsbyrå – för att upprätta sådant räkenskapsmaterial som krävs i lag eller annan författning för bokföringsskyldighetens fullgörande, omfattas även dennes fordran på ersättning av den nya förmånsrätten. Bokföringsskyldighet följer av bokföringslagen (1976:125) men också ibland av bl.a. lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag. Ersättning för arbete med att upprätta deklarationer och andra liknande handlingar omfattas däremot inte av förmånsrätten.

Förmånsrätten omfattar endast ersättning för sådant arbete som har utförts under de senaste sex månaderna innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

4.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst

Hänvisningen till 73 § KL har ändrats till motsvarande paragraf – 8 kap. 10 § – i den nya konkurslagen.

4.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.

Förslaget har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.13). Ändringarna innebär i korthet att avrundning till helt krontal skall ske vid indrivning hos kronofogdemyndighet även i enskilt mål.

4.22 Förslaget till lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157)

I 16 och 18 §§ har gjorts de ändringar som betingas av att konkursdomarens uppgifter övertas av rätten som sådan.

4.23 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302)

I specialmotiveringen till 2 kap. 12 § förslaget till ny konkurslag har frågan om ändring i passlagen behandlats. Vad saken gäller är att ett beslut om att gäldenären skall lämna ifrån sig sitt pass inte automatiskt medför hinder

mot att den som berörs av beslutet kan få ett nytt pass. Av 6 § passlagen följer visserligen att en person normalt är berättigad till endast ett pass, men detta utgör inget hinder i den situationen att giltighetstiden för det omhändertagna passet har löpt ut. Sannolikt finns det också stor risk för att den som anser sig ha starka skäl för att lämna landet inte drar sig för att sanningslöst påstå att hans gamla pass har förkommit när det i själva verket har omhändertagits.

Om en person har ålagts reseförbud enligt RB skall polismyndigheten underrättas om beslutet och uppgiften föras in i registret över efterlysta personer. Om den berörde senare ansöker om ett nytt pass, framgår det omedelbart av registret att den sökande är ålagd reseförbud. Ett beslut om reseförbud utgör också ett formellt passhinder enligt 7 § passlagen. Det saknas enligt min mening anledning att göra skillnad mellan reseförbud enligt RB och skyldighet att lämna ifrån sig sitt pass enligt konkurslagen. Det senare beslutet bör enligt min mening också utgöra passhinder. Jag föreslår att detta anges i en nyinsatt punkt i 7 §.

I syfte att tillgodose kravet att en gäldenär som inte har något pass och alltså inte kan åläggas att lämna ifrån sig något pass inte heller skall kunna få ett sådant har lydelsen av den föreslagna punkten i 7 § jämkats i jämförelse med det till lagrådet remitterade lagförslaget.

Jag avser att senare återkomma till regeringen med de förslag till ändringar i efterlysningskungörelsen (1969:293) och passförordningen (1979:664) som behövs i fråga om uppgifts- och underrättelseskyldighet.

4.24 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Förevarande förslag innebär att det tillskapas en möjlighet att sekretessbelägga vissa uppgifter hos tillsynsmyndigheten. Saken har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.1).

Den föreslagna paragrafen är uppbyggd i enlighet med det mönster som har kommit till användning vid utformningen av de s.k. materiella sekretessbestämmelserna i sekretesslagen. I det första stycket tas upp en regel om sekretess för uppgift om enskilds affärs- och driftförhållanden. I det andra stycket föreslås en regel om handlingssekretess.

Tillsynsmyndighet i konkurs är enligt förordningen (1979:755) om tillsynsmyndighet i konkurs vissa kronofogdemyndigheter. Paragrafen är naturligen inte tillämplig annat än i kronofogdemyndighetens egenskap av tillsynsmyndighet i konkurs. Regler om sekretess i den rent exekutiva verksamheten finns i 9 kap. 19 § sekretesslagen.

Sekretessen omfattar endast uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden. Tillsynsmyndigheten måste för att kunna fullgöra sin uppgift ges tillgång till alla de handlingar som rör konkursgäldenärens bo. Om gäldenären har drivit rörelse är det ofrånkomligt att det däribland kan finnas handlingar om avtal m.m. Dessa rör inte bara boet som sådant utan också andra med vilka gäldenären har ingått affärsförbindelser.

Sekretessregeln i *första stycket* är förenad med ett s.k. rakt skaderekvisit. En förutsättning för att uppgiften i fråga inte skall få lämnas ut är alltså att det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs.

Om så inte är fallet, skall uppgiften i fråga lämnas ut. Det föreligger med andra ord en presumtion för offentlighet.

Av 7 kap. 28 § andra stycket konkurslagsförslaget framgår att tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till bl.a. borgenärer, granskningsmän eller gäldenären. Det är enligt min mening klart att sekretessintresset inte skall kunna hindra dessa personer från att få upplysningar om boet och dess förvaltning. Första stycket andra meningen har utformats med denna utgångspunkt. Att tillsynsmyndigheten alltid är skyldig att lämna ut uppgifter till rätten följer av 14 kap. 1 § sekretesslagen.

I överensstämmelse med vad som sägs i sekretesslagen för andra fall när sekretess motiveras av hänsyn till enskilds ekonomiska förhållanden gäller sekretessen för uppgift som finns intagen i allmän handling i 20 år. Detta framgår av *andra stycket*.

4.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:81) om fastighetsmäklare

Hänvisningen till 29 a § KL föreslås ändrad till att avse motsvarande paragraf i den nya konkurslagen (4 kap. 3 §).

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. konkurslag,
2. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
3. lag om ändring i lagen (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge,
4. lag om ändring i lagen (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge,
5. lag om ändring i lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land,
6. lag om ändring i lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land,
7. lag om ändring i äktenskapsbalken,
8. lag om ändring i jordabalken,
9. lag om ändring i vattenlagen (1983:291),
10. lag om ändring i rättegångsbalken,
11. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
12. lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
13. lag om ändring i utsökningsbalken,
14. lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg,
15. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
16. lag om ändring i lagen (1987:000) om ekonomiska föreningar,
17. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:000),

18. lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987:000),
19. lag om ändring i sparbankslagen (1987:000),
20. lag om ändring i föreningsbankslagen (1987:000),
21. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
22. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
23. lag om ändring i lagen (1854:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
24. lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal,
25. lag om ändring i lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse,
26. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979),
27. lag om ändring i lagen (1970:980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst,
28. lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.,
29. lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157),
30. lag om ändring i passlagen (1978:302),
31. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
32. lag om ändring i lagen (1984:81) om fastighetsmäklare.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Propositionens huvudsakliga innehåll 1

Lagförslag 3

1. Konkurslag 3
2. Lag om ändring i ackordslagen (1970: 847) 54
3. Lag om ändring i lagen (1934: 67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge . 59
4. Lag om ändring i lagen (1934: 68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge 60
5. Lag om ändring i lagen (1981: 6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land 61
6. Lag om ändring i lagen (1981: 7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land 62
7. Lag om ändring i äktenskapsbalken 63
8. Lag om ändring i jordabalken 64
9. Lag om ändring i vattenlagen (1983: 291) 65
10. Lag om ändring i rättegångsbalken 66
11. Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429) 67
12. Lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister 68
13. Lag om ändring i utsökningsbalken 69
14. Lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg 70
15. Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385) 71
16. Lag om ändring i lagen (1987: 000) om ekonomiska föreningar .. 72
17. Lag om ändring i bankrörelselagen (1987: 000) 73
18. Lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987: 000) 74
19. Lag om ändring i sparbankslagen (1987: 000) 75
20. Lag om ändring i föreningsbankslagen (1987: 000) 76
21. Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982: 713) 77
22. Lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar 79
23. Lag om ändring i lagen (1854: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva 80
24. Lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal 82
25. Lag om ändring i lagen (1966: 742) om hotell- och pensionatrörelse 83
26. Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979) 84
27. Lag om ändring i lagen (1970: 980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst 85
28. Lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m 86
29. Lag om ändring i handelsregisterlagen (1974: 157) 87
30. Lag om ändring i passlagen (1978: 302) 88
31. Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100) 89
32. Lag om ändring i lagen (1984: 81) om fastighetsmäklare 90

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 februari 1987 .. 91

1 Inledning 91

2 Allmän motivering 93
2.1 Allmänna utgångspunkter 93
2.2 Den systematiska utformningen av en ny konkurslag 97
2.2.1 Ett enhetligt förfarande 97
2.2.2 Förordnande av förvaltare 102
2.2.3 Borgenärssammanträde m. m. 103
2.2.4 Utsättande av edgångssammanträde 104
2.2.5 Avskrivning av konkurs 105
2.2.6 Utdelningsförfarandet 106
2.3 Konkursdomaren 108
2.4 Förvaltning och tillsyn 109
2.4.1 Förvaltarens och tillsynsmyndighetens funktioner ... 109
2.4.2 Förvaltarens utrednings- och uppgiftsskyldighet i vissa fall 116
2.5 Återvinning till konkursbo 117
2.5.1 Gällande rätt 117
2.5.2 Reformbehov m. m. 119
2.5.3 Bevisningen rörande det subjektiva rekvisitet vid återvinning av otillbörlig rättshandling 129
2.5.4 Sufficiens i stället för solvens som tema för motbevisningen i vissa fall 131
2.5.5 Återvinning av lön och betalningsrätten för fordran på lön i konkurs 133
2.5.6 Återvinningsfristerna 136
2.5.7 Processuella frågor 138
2.5.7.1 Talefristerna 138
2.5.7.2 Anmärkning som förutsättning för återvinning i vissa fall 139
2.6 Bevakning av fordringar m. m. 140
2.6.1 Bevakningskravet 140
2.6.2 Anmärkningsförfarandet 143
2.6.2.1 Förvaltarens granskningsskyldighet 143
2.6.2.2 Ändring av grunden för en anmärkning 144
2.6.3 Efterbevakning 146
2.6.3.1 Efterbevakares kostnadsansvar 146
2.6.3.2 Fordran som blir känd efter konkursens slut . 148
2.6.4 Borgenärsed 149
2.7 Utdelningsförfarandet 150
2.7.1 Formlös utdelning genom direkt utbetalning 150
2.7.2 Formlös efterutdelning och kungörande av efterutdelningsförslag 152
2.7.3 Förskottsbetalning 153
2.8 Konkurskostnaderna 156
2.8.1 Inledning 156
2.8.2 Beräkning av förvaltares arvode 156
2.8.3 Arvodestaxa 159
2.8.4 Rättens handläggning av arvodesfrågor 161
2.8.5 Förskott på förvaltararvode 161
2.9 Information om beslut och åtgärder under konkurs 163
2.9.1 Inledning 163
2.9.2 Informationspliktens omfattning 164
2.9.3 Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser ... 166

2.9.4 Kungörelseannonsering ... 168
2.10 Förvaltarens bokföringsskyldighet ... 170
2.11 Förvaltarens tillgång till räkenskapsmaterial som rör konkursgäldenärens bo ... 171
2.12 Förmånsrätt för revisorsarvoden och arvoden till vissa andra uppdragstagare ... 173
2.13 Slopande av öretal vid indrivning i enskilda mål ... 175
2.14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser ... 177
2.15 Följdändringar i andra lagar ... 179

3 Upprättade lagförslag ... 181

4 Specialmotivering ... 182
4.1 Förslaget till ny konkurslag ... 182
4.1.1 1 kap. Inledande bestämmelser ... 182
4.1.2 2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m. m. ... 186
4.1.3 3 kap. Verkningar av konkurs ... 207
4.1.4 4 kap. Återvinning till konkursbo ... 212
4.1.5 5 kap. Fordringar i konkurs ... 226
4.1.6 6 kap. Gäldenärens skyldigheter m. m. ... 238
4.1.7 7 kap. Förvaltning och tillsyn ... 253
4.1.8 8 kap. Försäljning av egendom ... 281
4.1.9 9 kap. Bevaknings- och anmärkningsförfarandet ... 293
4.1.10 10 kap. Avskrivning av konkurs ... 313
4.1.11 11 kap. Utdelning ... 321
4.1.12 12 kap. Ackord i konkurs m. m. ... 348
4.1.13 13 kap. Förvaltarens slutredovisning ... 361
4.1.14 14 kap. Konkurskostnader ... 371
4.1.15 15 kap. Information om beslut och åtgärder under konkurs ... 388
4.1.16 16 kap. Bestämmelser om handläggning och besvär m. m. ... 395
4.1.17 17 kap. Skadestånd och straff ... 412
4.1.18 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser ... 419
4.2 Förslaget till lag om ändring i ackordslagen (1970: 847) ... 424
4.3 Förslagen till lag om ändring i lagen (1934: 67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge, lag om ändring i lagen (1934: 68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge, lag om ändring i lagen (1981: 6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land och lag om ändring i lagen (1981: 7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land ... 427
4.4 Förslagen till lag om ändring i äktenskapsbalken och lag om ändring i jordabalken ... 428
4.5 Förslaget till lag om ändring i vattenlagen (1983: 291) ... 428
4.6 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken ... 429
4.7 Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429) ... 429
4.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister ... 430
4.9 Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken ... 430
4.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg ... 430
4.11 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385) ... 430
4.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987: 000) om ekonomiska föreningar ... 431

4.13 Förslagen till lag om ändring i bankrörelselagen (1987: 000), lag om ändring i bankaktiebolagslagen (1987: 000), lag om ändring i sparbankslagen (1987: 000) och lag om ändring i föreningsbankslagen (1987: 000) 431
4.14 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982: 713) 432
4.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar 432
4.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1854: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva .. 432
4.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal 432
4.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966: 742) om hotell- och pensionatrörelse 432
4.19 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979) . 432
4.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970: 980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst 433
4.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m. 433
4.22 Förslaget till lag om ändring i handelsregisterlagen (1974: 157) 433
4.23 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978: 302) 433
4.24 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100) 434
4.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984: 81) om fastighetsmäklare 435
5 Hemställan 435
6 Beslut 436

Särskild bilagedel

Bilaga 1 Sammanfattning av konkurslagskommitténs slutbetänkande (SOU 1983: 24) Ny konkurslag
Bilaga 2 Konkurslagskommitténs lagförslag
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över konkurslagskommitténs slutbetänkande
Bilaga 4 Sammanfattning av Eko-kommissionens delbetänkande (SOU 1983: 60) Återvinning i konkurs
Bilaga 5 Eko-kommissionens lagförslag
Bilaga 6 Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över Eko-kommissionens delbetänkande
Bilaga 7 De till lagrådet remitterade lagförslagen
Bilaga 8 Lagrådets yttrande över förslaget till ny konkurslag
Bilaga 9 Lagrådets yttrande över förslaget till ikraftträdande av den nya konkurslagen m. m.
Bilaga 10 Sammanställning över bestämmelserna i KL och de närmast motsvarande bestämmelserna i propositionens förslag till ny konkurslag

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1987

Sammanfattning av konkurslagskommitténs slutbetänkande (SOU 1983:24) Ny konkurslag

Kommittén lägger i sitt slutbetänkande fram ett förslag till en ny konkurslag, som är avsedd att ersätta den nuvarande från 1921. Förslaget är det sista ledet i den översyn av konkurslagstiftningen, som inleddes med 1975 års reform på grundval av lagberedningens betänkande (SOU 1970:75) Utsökningsrätt X rörande framför allt den materiella konkursrätten och som har följts av delreformer 1979 och 1980 på grundval av kommitténs delbetänkanden (SOU 1977:29) Konkursförvaltning och (SOU 1979:13) Konkurs och rätten att idka näring.

Kommittén, som inte har haft i uppdrag att se över de redan av statsmakterna beslutade delreformerna, föreslår att man inom ramen för det traditionella konkursinstitutet i olika avseenden förenklar och moderniserar de regler i konkurslagstiftningen som hittills inte har reviderats. Ändringarna avser främst de delar av konkursförfarandet som rör bevaknings- och anmärkningsförfarandet i stor konkurs liksom formerna för utdelning till borgenärerna.

Det allmänna skall enligt förslaget inte behöva i formell ordning bevaka sina fordringar på skatter och avgifter för att i en stor konkurs få utdelning för sina anspråk. Eftersom det normalt är kronofogdemyndigheten som har att göra fordringarna gällande i en konkurs, förutsätter kommittén att förvaltaren genom kontakt med denna myndighet skall kunna skaffa sig lika god kännedom som hittills om hur stora dessa fordringar är. För att förenkla konkursförfarandet förelår kommittén vidare att förvaltaren i stor konkurs inte alltid skall behöva granska och framställa anmärkning mot alla bevakade fordringar. Finner han det uppenbart att tillgångarna i konkursboet inte räcker till utdelning för sådana fordringar som inte har bevakats med förmånsrätt, skall han anmäla det till rätten. Han befrias då i motsvarande mån från sin granskning- och anmärkningsplikt. Rätten skall i ett sådant läge informera dessa borgenärer om förvaltarens anmälan och underrätta dem om att det inte går ut någon ytterligare särskild information till dem om konkursens vidare förlopp. I de fall förvaltaren även i fortsättningen har att framställa anmärkning mot bevakade fordringar får han enligt förslaget viss möjlighet att efter anmärkningstidens utgång åberopa en ny grund till stöd för anmärkningen.

När det gäller utdelningsförfarandet tas i lagförslaget in uttryckliga regler om att s.k. underhandsutdelning kan ske i enlighet med vad som har brukat ske i praxis. Sådan förskottsbetalning skall förvaltaren i stor konkurs kunna ta initiativ till själv. Borgenärerna skall vara skyldiga att ta emot betalningen. Kommer det fram tillgångar efter konkursens slut, skall förvaltaren kunna dela ut dem på ett mera informellt sätt än nu till de borgenärer som står i tur. Också beträffande mindre konkurser föreslår kommittén att när utdelning blir aktuell denna skall kunna ske på ett enklare sätt än enligt nuvarande regler.

Kommittén har också i andra hänseenden sökt göra regelsystemet mer enkelt och effektivt. Den nuvarande ordningen med en särskild konkursdo-

mare vid tingsrätterna avskaffas. Det blir i stället rätten som sådan som har att besluta i ärenden om konkurs. Det har medfört att t.ex. förfarandet för prövning av en tvistig konkursansökan har kunnat göras snabbare med bibehållen säkerhet.

Även nuvarande system för spridande av information och åtgärder vid konkurs har setts över. Bl.a. skall kungörande i flera fall kunna ersättas med skriftliga underrättelser till intressenterna.

Förslaget till en ny konkurslag innefattar också en fullständig översyn av nuvarande regler i formellt hänseende. Sålunda har kommittén eftersträvat att ställa upp bestämmelserna på ett sätt som tydligare än nu återger vad som skall gälla beträffande stor resp. mindre konkurs. Språkdräkten har moderniserats.

Lagförslaget har föranlett en rad följdändringar i andra författningar.

De förslag som kommittén lägger fram bör kunna genomföras inom ramen för oförändrade resurser inom domstolarnas och kronofogdemyndigheternas verksamhetsområden. Inte heller på andra områden bör förslagen föranleda ökade utgifter för staten.

Konkurslagskommitténs lagförslag

1 Förslag till Konkurslag

Härigenom föreskrivs följande.

FÖRSTA AVDELNINGEN

Allmänna bestämmelser

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §
En gäldenär som är på obestånd skall på egen eller en borgenärs ansökan försättas i konkurs, om inte annat följer av denna lag.

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och denna oförmåga inte är endast tillfällig.

2 §
En konkurs handläggs som stor konkurs eller, i fall som anges i andra stycket, som mindre konkurs.

En konkurs skall handläggas som mindre konkurs, om det finns anledning anta

1. att gäldenärens bo inte räcker till betalning av de konkurskostnader som annars skulle följa, eller
2. att boet med hänsyn till dess omfattning och övriga förhållanden är av enkel beskaffenhet och att konkursen med fördel kan genomföras utan att bevakningsförfarande enligt 9 kap. anordnas.

3 §
För ett konkursbo skall utses en förvaltare. I stor konkurs kan, enligt vad som föreskrivs i 7 kap., utses flera förvaltare.

Förvaltningen av boet står under tillsyn av en tillsynsmyndighet.

4 §
Ett konkursbo, som är på obestånd, kan försättas i konkurs. Vad som är föreskrivet i denna lag om gäldenär skall i sådant fall gälla konkursboet.

5 §
Med panträtt i fast egendom jämställs vid tillämpning av denna lag annan särskild förmånsrätt som gäller i egendomen och inte grundas på utmätning eller betalningssäkring.

Vad som sägs om borgenär med handpanträtt i lös egendom tillämpas också i fråga om borgenär med retentionsrätt i sådan egendom.

6 §
Med borgenär som har bevakat fordran jämställs vid tillämpning av denna lag i stor konkurs staten, kommun eller landstingskommun, om det allmänna har någon sådan fordran som enligt 9 kap. 2 § första stycket inte behöver bevakas.

7 §
Har i annan lag meddelats någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 kap. Konkursansökan och konkursbeslut m. m.

Konkursansökan m. m.

1 §
En ansökan om konkurs görs skriftligen hos den tingsrätt, där gäldenären bör svara i tvistemål som angår gäld i allmänhet. Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Sökanden skall ange och styrka de omständigheter som betingar rättens behörighet, om de inte är kända.

Framgår inte av konkursansökningen vilken tingsrätt som är behörig och efterkommer sökanden inte ett föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.

2 §
Har en konkursansökan gjorts hos en tingsrätt som inte är behörig, skall rätten genast sända ansökningshandlingen till en tingsrätt, som enligt vad handlingarna visar är behörig, och underrätta sökanden. En ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen kom in till den förra tingsrätten.

3 §
Till en gäldenärs ansökningshandling bör i två exemplar fogas en av honom under edsförpliktelse underskriven förteckning över boets tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och andra handlingar som rör boet.

Till ett dödsbos eller en dödsbodelägares ansökningshandling beträffande boet skall fogas bouppteckningen efter den döde eller, om inregistrering har skett, uppgift om dagen därför. Har inte bouppteckning förrättats, skall uppgift lämnas om varje delägares namn och postadress.

4 §
En borgenär, som söker gäldenären i konkurs, skall vid ansökningen lämna uppgift om sin fordran och de omständigheter i övrigt på vilka han grundar yrkandet. Han skall även i huvudskrift eller avskrift bifoga de handlingar han vill åberopa. Ansökningshandlingen och de handlingar som har fogats till denna skall ges in i två exemplar.

5 §
Är ansökningen i de hänseenden som avses i 3 eller 4 § eller annars så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och efterkommer sökanden inte ett föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.

6 §
Har en borgenärs fordran fastställts av en domstol eller har en domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för fordringen får äga rum, skall denna godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs, även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte om en domstol har förordnat att beslutet inte får verkställas.

En fordran som har fastställts genom skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § utsökningsbalken och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel.

I andra fall än som avses i första och andra styckena skall borgenären styrka fordringen.

Bevisning om obestånd

7 §
En uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtas, om inte särskilda skäl föranleder annat.

8 §
Om inte annat visas anses en gäldenär insolvent, om han vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken inom de senaste sex månaderna före konkursansökningen har befunnits helt eller delvis sakna tillgångar till betalning av utmätningsfordringen. Detsamma gäller, om gäldenären har förklarat sig inställa sina betalningar.

9 §
Om inte annat visas anses en gäldenär, som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, insolvent, om

1. gäldenären har uppmanats av en borgenär att betala klar och förfallen skuld men underlåtit att göra detta inom en vecka och
2. borgenären söker gäldenären i konkurs inom tre veckor därefter samt skulden då alltjämt inte är betald.

Borgenärens uppmaning skall innehålla en erinran om att en konkursansökan kan följa. Uppmaningen skall delges gäldenären. Delgivning enligt

12 § delgivningslagen (1970:428) får ske endast om anledning förekommer att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Konkurshinder

10 §

En borgenär har inte rätt att få gäldenären försatt i konkurs, om

1. borgenären har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i egendom som tillhör gäldenären,
2. tredje man har ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande,
3. borgenärens fordran inte är förfallen till betalning och betryggande säkerhet erbjuds av tredje man.

Med säkerhet som har ställts eller erbjuds av tredje man avses även borgen, om borgensmannen svarar som för egen skuld.

Säkerhetsåtgärder

11 §

Föreligger sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det skäligen befaras att gäldenären skaffar undan egendom, får rätten, om särskild anledning förekommer, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på prövning av ansökningen.

I fråga om en sådan säkerhetsåtgärd tillämpas vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken, om inte annat följer av denna lag. Detta gäller dock inte bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsökningsbalken.

Rätten får medge undantag från beviljad kvarstad.

12 §

Föreligger sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och kan det skäligen befaras att gäldenären genom att bege sig från riket undandrar sig skyldighet eller överträder förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får rätten, om särskild anledning förekommer, förbjuda gäldenären att i avvaktan på prövning av ansökningen bege sig från riket. Meddelas ett sådant reseförbud, får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till den kronofogdemyndighet som rätten bestämmer. Är ett reseförbud uppenbart otillräckligt, får gäldenären häktas.

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas första stycket även på en styrelseledamot, en verkställande direktör och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före dagen då konkursansökningen kom in.

Beträffande en sådan säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken, om inte annat följer av denna lag. En säkerhetsåtgärd kan inte hindras av att säkerhet ställs. Inte heller kan en beviljad säkerhetsåtgärd hävas av någon sådan anledning. Kostnaden för häktning skall betalas av allmänna medel.

13 §

En fråga om beviljande av en säkerhetsåtgärd enligt 11 eller 12 § tas upp på begäran av en borgenär. Innan rätten meddelar beslut i frågan, skall gäldenären beredas tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske.

Rätten får hålla förhandling för frågans prövning. Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 11 § om förhandling i en sådan fråga.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Prövning av en konkursansökan m. m.

14 §

Upptas en gäldenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Frågan om gäldenärens försättande i konkurs skall dock prövas vid en förhandling, om

1. rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner särskilda skäl föreligga att inte godta uppgiften om gäldenärens insolvens, eller

2. ansökningen avser ett dödsbo, som inte står under förvaltning av boutredningsman, och ansökningen har gjorts av en eller flera men inte av samtliga delägare. Avträds dödsboets egendom till förvaltning av boutredningsman på grund av en framställning som görs senast när ansökningen prövas, förfaller konkursansökningen.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor. Om särskilda skäl föreligger får den hållas senare, dock senast inom en månad. Till förhandlingen skall gäldenären genast kallas. I fall som avses i andra stycket 2 skall även dödsbodelägare som inte har biträtt ansökningen kallas. Gäldenären skall i kallelsen erinras om den i 19 § föreskrivna påföljden av att han uteblir.

15 §

En kallelse som avses i 14 § tredje stycket skall delges.

Delgivning enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) får ske endast om anledning förekommer att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen får ske även när gäldenären vistas på känd ort utom riket, om delgivning annars inte kan ske här i riket och rätten med hänsyn till omständigheterna finner det inte skäligen böra krävas att delgivningen verkställs utom riket.

16 §

Upptas en borgenärs konkursansökan, skall rätten vid en förhandling pröva frågan om gäldenärens försättande i konkurs.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor. Om särskilda skäl föreligger får den hållas senare, dock senast inom sex veckor. Till förhandlingen skall parterna genast kallas. Parterna skall i kallelsen erinras om den i 19 § föreskrivna påföljden av parts utevaro.

I kallelsen till gäldenären skall denne föreläggas att svara på konkursansökningen vid förhandlingen. I kallelsen skall även anges att gäldenären inte behöver inställa sig, om han före förhandlingen skriftligen medger ansök-

ningen och rätten inte särskilt underrättar honom om att förhandlingen ändå skall hållas. Dessutom skall anges att gäldenären, för det fall att han medger ansökningen, skall lämna upplysningar som är av betydelse för frågan i vilken form konkursen skall handläggas.

17 §

En kallelse som avses i 16 § skall med däri intaget föreläggande jämte borgenärens ansökningshandlingar delges gäldenären. I fråga om delgivningen tillämpas 15 § andra stycket.

Om delgivning sker enligt 15 § delgivningslagen (1970:428), skall rätten se till att gäldenärens egendom sätts under säker vård. Kostnaden för vården skall betalas av borgenären.

I fråga om delgivning av kallelse till borgenären har 15 § andra stycket motsvarande tillämpning.

18 §

Medger gäldenären borgenärens konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Om rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner särskilda skäl föreligga mot antagande att gäldenären är insolvent, skall frågan om gäldenärens försättande i konkurs dock prövas vid den förhandling som tidigare har satts ut. Rätten skall genast underrätta gäldenären härom.

Behöver frågan om gäldenärens försättande i konkurs inte prövas vid en förhandling, skall borgenären genast underrättas härom.

19 §

Om en förhandling för prövning av en konkursansökan gäller i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om en huvudförhandling i tvistemål.

Uteblir den borgenär, som har gjort konkursansökningen, när frågan om gäldenärens försättande i konkurs företas till prövning vid en förhandling, skall ärendet avskrivas, om inte gäldenären medger ansökningen.

Gäldenärens utevaro från en förhandling för prövning av frågan om hans försättande i konkurs hindrar inte att ärendet avgörs.

20 §

Förhandlingen får på en parts begäran skjutas upp när särskilda omständigheter föreligger. Ett uppskov får dock inte utan synnerliga skäl meddelas mot sökandens bestridande. Endast om det oundgängligen behövs får uppskovet göras längre än fyra veckor.

21 §

Är flera ansökningar om gäldenärens försättande i konkurs anhängiga samtidigt och bifalls en annan ansökan än den som kom in först, skall det med avseende på fråga som är beroende av tiden för konkursansökningen anses som om konkursbeslutet har grundats på den ansökning som kom in först.

22 §
En konkursansökan får inte återkallas sedan ett beslut om konkurs har meddelats. Utan hinder av att gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs ansökan därom skall dock på gäldenärens klagan högre rätt häva beslutet, om gäldenären visar att han är solvent.

Åtgärder vid ett konkursbeslut

23 §
Meddelas ett beslut om konkurs skall rätten genast bestämma, om konkursen skall handläggas som stor konkurs eller som mindre konkurs.

Konkursbeslutet jämte vad rätten har bestämt om handläggningsform skall kungöras.

24 §
Beslutas att konkursen skall handläggas som stor konkurs, skall rätten

1. genast bestämma tidpunkten för första borgenärssammanträdet och den tid inom vilken bevakning av fordringar skall äga rum,

2. genast kalla gäldenären till första borgenärssammanträdet,

3. utan dröjsmål, efter hörande av tillsynsmyndigheten, utse någon att handha förvaltningen av konkursboet tills en förvaltare har utsetts enligt 7 kap. 3 § och, ifall någon annan har utsetts, denne har tillträtt befattningen.

Första borgenärssammanträdet skall hållas inför rätten tidigast tre och senast fem veckor från dagen för konkursbeslutet. Sammanträdet får dock hållas senare än som har sagts nu, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Tiden för bevakning av fordringar skall utgöra minst fyra och högst tio veckor från dagen för konkursbeslutet.

Vad rätten har bestämt enligt första stycket 1 skall tas in i den kungörelse som avses i 23 § andra stycket.

25 §
Beslutas att konkursen skall handläggas som mindre konkurs, skall rätten efter hörande av tillsynsmyndigheten genast utse en förvaltare att handha förvaltningen av boet.

Beslut av högre rätt

26 §
Beslutar högre rätt

1. att en konkurs, beträffande vilken har bestämts att den skall handläggas som stor konkurs, i stället skall handläggas om mindre konkurs, eller

2. att en konkurs, beträffande vilken har bestämts att den skall handläggas som mindre konkurs, i stället skall handläggas som stor konkurs, skall rätten genast låta kungöra den högre rättens beslut.

Rätten skall vidta de åtgärder som är föreskrivna för den handläggningsform som skall tillämpas enligt den högre rättens beslut. I fall som avses i första stycket 2 skall de tider, som enligt 24 § andra stycket skall räknas från

det beslutet om konkurs meddelades, i stället räknas från dagen för utfärdandet av kungörelsen. Vad rätten bestämmer enligt 24 § första stycket 1 skall tas in i kungörelsen.

27 §
Om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall rätten genast låta kungöra den högre rättens beslut.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären skall konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen såvitt den förslår.

Överflyttning av en konkurs

28 §
Om rätten sedan ett beslut om konkurs har meddelats finner synnerliga skäl föreligga att konkursen handläggs på någon annan ort, kan rätten efter samråd med tingsrätten på den andra orten bestämma att konkursen skall handläggas av den senare domstolen.

3 kap. Verkningar av konkurs

Gäldenärens förlust av sin rådighet

1 §
Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären inte råda över sådan egendom som hör till konkursboet. Han får inte heller åta sig sådana förbindelser som kan göras gällande i konkursen.

2 §
En sådan rättshandling mellan gäldenären och annan, som företas senast dagen efter den då kungörelsen om konkursbeslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar, skall utan hinder av vad som sägs i 1 § gälla, om det inte visas att den andra ägde kännedom om beslutet eller att det förekom omständigheter som gav honom skälig anledning anta att gäldenären var försatt i konkurs. Överlåtelse av eller annat förfogande över egendom som på grund härav skall gälla, skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han har utgett jämte nödvändig eller nyttig kostnad.

Infriar någon en förpliktelse mot gäldenären efter den tidpunkt som anges i första stycket, skall det tillgodoräknas honom, om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. Företar någon uppsägning eller annan liknande rättshandling mot gäldenären eller företar gäldenären en sådan rättshandling mot annan efter sagda tidpunkt, skall den gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart obilligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Om verkan av gäldenärens överlåtelse eller pantsättning av löpande skuldebrev, aktiebrev och vissa andra jämförbara värdehandlingar finns särskilda bestämmelser.

3 §
Till ett konkursbo räknas, i den mån inte annat följer av 2 §, all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är av beskaffenhet att kunna utmätas.

Till ett konkursbo räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning enligt 4 kap.

4 §
Gäldenären får behålla lön och därmed vid utmätning jämställd arbetsinkomst som innestår vid konkursens början samt arbetsinkomst som gäldenären förvärvar därefter. Detta gäller dock inte i den mån inkomsten, sedan föreskrivet skatteavdrag har skett, uppenbart överstiger vad som behövs för gäldenärens och hans familjs underhåll samt till fullgörande av underhållsskyldighet som i övrigt åvilar gäldenären.

Vad som sägs om lön tillämpas också i fråga om periodiskt utgående vederlag för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant och beträffande belopp som utgår som pension eller livränta. Om rätten till pension eller livränta är av beskaffenhet att kunna utmätas, får dock konkursboet förfoga över den.

Gäldenären är skyldig att underrätta förvaltaren om inkomst som avses i första och andra styckena. Vill förvaltaren göra anspråk på inkomsten, skall han underrätta arbetsgivare eller annan som skall utge förmånen. Innan sådan underrättelse har lämnats får förfallet belopp betalas ut till gäldenären.

5 §
En tvist huruvida någon del av gäldenärens inkomst skall tillkomma konkursboet prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, en borgenär, gäldenären eller en underhållsberättigad. Myndigheten skall inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut länder till efterrättelse, även om talan förs mot det. Beslutet skall på ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden föranleder det.

Mot tillsynsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i första stycket får den vars rätt berörs av beslutet föra talan genom besvär. I fråga om sådan besvärstalan tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om besvär över utmätning av lön.

Utmätning vid konkurs

6 §
Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får sådan egendom som hör till konkursboet inte utmätas för någon fordran hos gäldenären. Om det ändå sker, är åtgärden utan verkan.

Utan hinder av konkurs får likväl egendom vari panträtt för viss fordran gäller utmätas för fordringen.

7 §

Har utmätning skett innan ett beslut om konkurs meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om inte annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden inte hade panträtt och den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt utsökningsbalken skolat utges till utmätningssökanden eller annan borgenär som inte hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren skjutas upp, om det behövs för att borgenärers rätt skall kunna tas till vara eller annars synnerliga skäl föreligger. En begäran om uppskov får göras även av en borgenär, vars rätt kan bero därav. Om en auktion är utsatt, skall konkursboet betala den kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Om utmätningssökanden inte hade panträtt och den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall även utmätningen gå åter, om förvaltaren begär det innan egendomen har blivit såld.

Rättegång vid konkurs

8 §

Pågår en rättegång mellan gäldenären och annan om sådan egendom som hör till konkursboet, får konkursboet överta gäldenärens talan. Övertar boet inte gäldenärens talan, trots att det har underrättats om rättegången, skall egendomen anses inte tillhöra konkursboet. Egendomen får dock inte så länge konkursen pågår utmätas för någon fordran som kan göras gällande i konkursen. Beträffande konkursboets skyldighet att svara för rättegångskostnad, om det övertar gäldenärens talan, tillämpas vad som i rättegångsbalken föreskrivs om den till vilken överlåtelse har ägt rum enligt 13 kap. 7 § samma balk.

Förs talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen, får konkursboet inträda i rättegången jämte gäldenären.

Det åligger gäldenären att i fall som avses i första och andra styckena underrätta domstolen om konkursen. Domstolen skall lämna konkursboet meddelande om rättegången.

4 kap. Återvinning till konkursbo

Inledande bestämmelser

1 §

Återvinning till ett konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel. Vad som har sagts nu gäller dock inte beträffande

1. betalning av skatt, tull eller avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m., om fordringen har varit förfallen till betalning,

2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt giftermåls- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet har varit förfallet till betalning och den underhållsberättigade inte har gynnats på ett otillbörligt sätt.

2 §
Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in.

Har en god man förordnats enligt ackordslagen (1970:847) avses med fristdag i stället dagen för ansökningen härom, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord har följt, ackordsfrågan avgjordes.

Har ett dödsbo avträtts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen härom, såvida boutredningsman har förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag.

3 §
Som närstående till gäldenären anses den som är gift med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären eller är besvågrad med honom i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon samt den som på annat sätt står gäldenären personligen särskilt nära.

Som närstående till en näringsidkare eller en juridisk person anses vidare

1. den som har en på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse grundad, väsentlig gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen,
2. den som inte ensam men jämte honom närstående har sådan gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som sägs under 1,
3. den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamhet som näringsidkaren eller den juridiska personen bedriver,
4. den som är närstående till någon som enligt 1–3 är närstående.

4 §
Avhändelse av fast egendom anses inte ha ägt rum förrän lagfart har sökts.

Förutsättningar för återvinning

5 §
En rättshandling, varigenom på otillbörligt sätt någon viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet blev insolvent samt den andre kände till eller bort känna till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Ägde rättshandlingen rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast om den har företagits gentemot gäldenären närstående.

6 §

En gåva går åter, om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. En gåva som har fullbordats dessförinnan men senare än ett år eller, när den har skett till gäldenären närstående, två år före fristdagen går åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom gåvan blev insolvent.

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om det med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som inte stod i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden är undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

7 §

En bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären har eftergett sin rätt i avsevärd mån eller låtit egendom frångå sig mot att en fordran mot honom har utlagts på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen har kommit in till rätten senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

8 §

En betalning av lön, arvode eller pension till gäldenären närstående, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet.

Har betalningen skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom betalningen blev insolvent.

9 §

En överföring av medel till en pensionsstiftelse, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som medfört att stiftelsen har fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller honom närstående, två år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

En överföring till en pensionsstiftelse i något annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen har skett senare än tre månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, går den också åter, om åtgärden har skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

En överföring av medel till en personalstiftelse går åter, om överföringen har skett senare än sex månader före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat

gäldenären eller honom närstående, två år före fristdgen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m. m. finns föreskrifter i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

10 §

En betalning av en skuld, som har skett senare än tre månader före fristdagen och som har gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till närstående dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som sägs om återvinning av en betalning tillämpas också när kvittning har skett, om borgenären enligt 5 kap. 15 eller 16 § inte hade varit berättigad att kvitta i konkursen.

11 §

En betalning för en växel eller en check går i fall som avses i 10 § åter endast i den mån den som mottog betalningen hade kunnat vägra att göra det utan att förlora växel- eller checkrätt mot någon annan hos vilken han kunde erhålla täckning.

Är återvinning av betalningen utesluten till följd av vad som sägs i första stycket, är den som, om en betalning hade uteblivit, skolat bära den slutliga förlusten skyldig att utge ersättning under samma förutsättningar som hade gällt för återvinning, om betalningen hade skett till honom som borgenär.

12 §

En säkerhet som gäldenären har överlämnat senare än tre månader före fristdagen går åter, om den inte var betingad vid skuldens tillkomst eller inte har överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till gäldenären närstående dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställs annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga, om en ansökan har gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst.

13 §

En sådan förmånsrätt eller betalning som borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för gäldenären närstående, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

En förmånsrätt på grund av betalningsäkring går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen.

Verkan av återvinning

14 §

Vid återvinning skall den egendom som gäldenären har utgett återbäras till konkursboet.

Den som har lämnat gäldenären något vederlag för egendomen har rätt att återfå vad han har utgett. Detta gäller dock inte ett sådant vederlag som inte har kommit boet till godo, om den som lämnade vederlaget hade eller borde ha haft kännedom om att gäldenärens avsikt var att undanhålla borgenärerna detsamma.

Finns den egendom som skall återbäras inte i behåll, skall ersättning för dess värde utgå. Är en återbäring av viss egendom förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medges honom att utge ersättning i egendomens ställe.

15 §

Den som är skyldig att återbära egendom skall även utge den avkastning som belöper på tiden efter det att återvinning påkallades. Utgörs egendomen av ett penningbelopp eller skall ersättning utges för egendomens värde, utgår ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) till och med den dag då skyldighet att återbära beloppet eller utge ersättningen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Skall någon återbära egendom vid återvinning enligt 5 §, kan han förklaras skyldig att utge även sådan avkastning som belöper på tiden från det att han mottog egendomen till dess att återvinning påkallades. Ränta för sådan tid beräknas enligt 5 § räntelagen.

Den som har nedlagt nödvändig eller nyttig kostnad på sådan egendom som återbärs har rätt till ersättning därför, om inte särskilda skäl föreligger mot det.

Återvinns en säkerhet som grundas på inteckning, skall inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det inte ske, skall ersättning utgå.

16 §

Har tredje man ställt någon egendom som säkerhet för en förpliktelse av gäldenären och, sedan gäldenären har fullgjort förpliktelsen, återfått säkerheten, är den som har återställt säkerheten inte skyldig att vid återvinning återbära mer än som överstiger säkerhetens värde, om han inte kan återfå denna och inte heller, när han återställde säkerheten, kände till eller bort känna till gäldenärens insolvens.

Tredje man är skyldig att till borgenären eller, om konkursboet begär det, direkt till boet ånyo utge säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skolat gälla för återvinning av fullgörelsen, om den i stället hade skett till honom.

Första och andra styckena tillämpas också när tredje man har ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären har fullgjort förpliktelsen.

17 §
Skyldighet för någon annan än ett konkursbo att enligt 14, 15 eller 16 § utge egendom eller ersättning, återställa eller tillhandahålla en inteckningshandling eller ånyo ställa säkerhet eller borgen kan jämkas, om synnerliga skäl föreligger.

18 §
Har egendom, som enligt vad förut är sagt kan återvinnas, överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller bort känna till de omständigheter som grundar denna rätt.

Talan om återvinning m. m.

19 §
Återvinning påkallas av förvaltaren genom väckande av talan vid allmän domstol, genom anmärkning mot en bevakning eller genom invändning mot något annat yrkande som framställs mot konkursboet. Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol. För återgång av en sådan förmånsrätt som har vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring behövs inte någon särskild åtgärd.

Talan vid allmän domstol väcks inom ett år från fristdagen. Dock får talan väckas inom tre månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är fråga om återgång av en bodelning, kan talan även väckas inom tre månader från den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingen gavs in till rätten.

En borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning därför av boet, i den mån kostnaden täcks av vad som har kommit boet till godo genom rättegången.

20 §
Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen är, även om han inte bevakar fordringen, berättigad att vid återbäring till boet avräkna vad som hade bort tillkomma honom som utdelning, om bevakning hade skett i rätt tid, och i övrigt vid senare utdelning utfå vad som skolat belöpa på fordringen, om den hade bevakats.

5 kap. Fordringar i konkurs

Fordringar som kan göras gällande

1 §
I konkurs får endast en sådan fordran som har uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande, om inte annat följer av 3 kap. 2 §.

En fordran får i konkurs göras gällande, även om den är beroende av villkor eller inte förfallen till betalning.

2 §
Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får i konkurs inte göra gällande en fordran på lön, arvode eller pension i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt och i intet fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen gjordes.

3 §
En fordran på pension får i konkurs inte göras gällande till den del den betalas av en pensionsstiftelse.

Fordringar med solidariskt betalningsansvar

4 §
Har flera utfäst eller på något annat sätt ådragit sig solidariskt betalningsansvar och är skulden delvis betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i en sådan gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för en avbetalning som en medgäldenär har gjort, om avbetalningen har skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av en insolvent medgäldenärs bo eller om den har skett senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen. Detsamma gäller vid en avbetalning i annat fall av en medgäldenär, i den mån avbetalningen har medfört rätt för denne att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt).

Har konkursgäldenären infriat en medgäldenärs regressfordran och äger återvinning därav inte rum, skall dock avdrag ske.

Om utdelningen överstiger borgenärens fordran, fördelas överskottet enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Hur utdelning för en fordran hos ett handelsbolag beräknas i en bolagsmans konkurs är föreskrivet i 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

5 §
När en avbetalning har skett på en fordran för vilken flera är solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 4 § skall beräknas på ett högre belopp än den kvarstående fordringen, skall utdelningen beräknas gemensamt för borgenären och en sådan medgäldenär som har en regressfordran. Borgenären har företräde till betalning framför medgäldenären. Har flera medgäldenärer rätt till betalning av det som återstår sedan borgenären har fått sitt, fördelas överskottet mellan dem enligt den grund som anges i 4 § tredje stycket.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när en medgäldenär gör gällande en regressfordran med anledning av vad han senare kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

6 §
Om en borgenär uppbär utdelning i fall då konkursgäldenären har ställt säkerhet i sin egendom för en regressfordran som en solidariskt ansvarig medgäldenär kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att begagna

säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen har beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket tillämpas också när konkursgäldenären har en fordran hos medgäldenären som denne hade kunnat använda till kvittning.

7 §

Om en solidariskt ansvarig medgäldenär har betalt skulden senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, skall utdelning för den regressfordran, som han därigenom har fått, beräknas på samma belopp som skolat tillämpas i fråga om utdelning till borgenären, om skulden inte hade betalts. Har någon annan solidariskt ansvarig medgäldenär en regressfordran med anledning av en tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt den grund som anges i 4 § tredje stycket.

8 §

Om en solidariskt ansvarig gäldenär har försatts i konkurs som inte har avslutats innan en medgäldenär försätts i konkurs, har den förres konkursbo rätt till andel i överskott enligt 4 § tredje stycket även om regressfordringen inte har bevakats i medgäldenärens konkurs.

9 §

Vad som sägs i 4–8 §§ om solidariskt betalningsansvar tillämpas också i fall där borgenären har fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Vissa villkorade fordringar

10 §

Är en fordran beroende av ett sådant villkor att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall utdelning för fordringen beräknas i ett utdelningsförslag, som inte avser slututdelning i konkursen. Då slututdelning företas, skall en sådan fordran inte tas med, om det saknas anledning anta att villkoret kommer att uppfyllas. Om fordringen enligt vad som har sagts nu inte tas med, skall det som vid tidigare utdelning har beräknats för fordringen fördelas mellan andra borgenärer.

Beräkning av ränta på fordringar m. m.

11 §

Om ränta är utfäst eller av annan anledning lagligen skall utgå på en fordran som är förenad med förmånsrätt, beräknas räntan till dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, om inte medel har betalts ut i förskott till borgenären enligt 10 kap. 14 §.

Om fordringar utan förmånsrätt löper med ränta, skall ränteberäkningen mellan borgenärerna inbördes upphöra från dagen för konkursbeslutet. Räntan skall dock beräknas till dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, om boet räcker till betalning av mer än kapitalbeloppet av alla bevakade fordringar och sådana fordringar som enligt 9 kap. 2 § första stycket inte behöver bevakas.

Löper en fordran inte med ränta men hade fordringen kunnat göras räntebärande genom delgivning av stämning eller av ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande, skall ränta beräknas i konkursen enligt 5 § räntelagen (1975:635), om fordringen är förenad med förmånsrätt eller boet räcker till betalning av mer än kapitalbeloppet av alla bevakade fordringar och sådana fordringar som enligt 9 kap. 2 § första stycket inte behöver bevakas. Ränteberäkningen skall ske från dagen för konkursbeslutet, om fordringen då var förfallen till betalning, och annars från den senare dag fordringen förfaller till betalning och fram till dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, om inte medel har betalts ut i förskott till borgenären enligt 10 kap. 14 §.

Skall enligt första–tredje styckena ränta beräknas till dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, beräknas räntan i fall som avses i 10 kap. 22 § och 14 kap. 13 § i stället till dagen för anmälningen.

12 §

För en fordran som inte löper med ränta före förfallodagen skall utdelningen beräknas endast på det belopp som efter en räntefot av fem procent utgör fordringens värde på någon av nedan angivna dagar, om fordringen då inte var förfallen, nämligen

1. dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, om fordringen utgår fullt eller med förmånsrätt,
2. dagen för konkursbeslutet, om fordringen varken utgår fullt eller med förmånsrätt.

Har medel betalts ut i förskott till borgenären enligt 10 kap. 14 § för en fordran som avses i första stycket 1 och var fordringen då inte förfallen, skall utdelningen i stället beräknas efter fordringens värde på betalningsdagen.

13 §

En fordran avseende en förmån som inte utgår i pengar skall i ett utdelningsförslag uppskattas efter ortens pris.

En fordran på pension, som inte är förfallen till betalning på dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, uppskattas till det belopp, som motsvarar upplupen del av pensionsutfästelsen den dagen. Uppskattningen sker med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m. m. En fordran på ränta eller annan förmån, som skall utgå under någons livstid och som inte är förfallen till betalning på dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp, uppskattas med ledning av 3 § angivna lag.

En fordran i utländskt myntslag skall beräknas efter den kurs som gällde på dagen för upprättande av det utdelningsförslag, i vilket fordringen har tagits upp. Har medel betalts ut i förskott till borgenären enligt 10 kap. 14 §, sker beräkningen efter kursen på betalningsdagen.

14 §

Om en gäldenär, som i en konkurs har erhållit ackord, ånyo försätts i konkurs innan ackordet har fullgjorts, har en borgenär, vars fordran har satts ned

genom ackordet, rätt till utdelning för fordringens hela ursprungliga belopp med avdrag för vad han redan kan ha uppburit. Han får dock inte uppbära mer än vad som tillkommer honom enligt ackordet.

Första stycket tillämpas också när gäldenären har erhållit ackord enligt ackordslagen (1970:847).

Kvittning i konkurs

15 §

En sådan fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock inte, om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är en fordran beroende av ett sådant villkor, att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse, trots att han annars hade ägt kvitta. Om han innan kungörelse om slututdelning utfärdas visar att villkoret har uppfyllts, har han emellertid rätt att återfå motsvarande belopp, i den mån det inte överstiger vad han har att fordra. Finns anledning anta att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall ett för borgenären beräknat belopp avsättas vid slututdelningsförslagets upprättande.

16 §

En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller, om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom ett sådant fång och borgenären då hade skälig anledning anta att gäldenären var insolvent.

En borgenär, som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel, får inte kvitta, i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning.

17 §

En fordran på ersättning vilken tillkommer en borgensman eller någon annan med anledning av en förpliktelse som han har infriat (regressfordran) anses vid tillämpning av 15 och 16 §§ ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

För rätt att kvitta krävs inte att fordringen bevakas i konkursen. När kvittning inte får ske, äger borgenären likväl på sin skuld avräkna vad som hade bort tillkomma honom som utdelning i konkursen, om hans fordran hade bevakats i rätt tid.

Överlåter boet en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätt till kvittning, skall boet gottgöra borgenären därför.

Förbud mot näringsverksamhet under konkurs

1 §

Gäldenären får inte under konkursen driva näringsverksamhet, varmed följer bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Verksamhet som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen omfattas dock inte av förbudet.

Om näringsförbud efter särskild prövning finns bestämmelser i 18 kap.

Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs

2 §

Gäldenären skall lämna rätten, tillsynsmyndigheten, förvaltaren och en granskningsman de upplysningar om boet som de begär.

Gäldenären skall uppge boet och på begäran av förvaltaren närvara vid boupptecknings förrättningen. Är gäldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, gäller denna skyldighet dock inte för en sådan ställföreträdare vars närvaro förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Vid borgenärssammanträden skall gäldenären närvara, om han inte har laga förfall eller rätten medger att han uteblir. Gäldenärens utevaro från ett sammanträde hindrar inte handläggningen av de ärenden som skall förekomma på sammanträdet.

Bouppteckningsed

3 §

Gäldenären skall inför rätten avlägga bouppteckningsed. Gäldenären skall därvid göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han finner påkallade och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det inte honom veterligen har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

Är gäldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, behöver bouppteckningsed inte avläggas av en sådan ställföreträdare vars edgång förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

4 §

I stor konkurs skall bouppteckningseden avläggas vid första borgenärssammanträdet. Är gäldenären av laga förfall hindrad att då avlägga eden eller har till följd av särskilda omständigheter bouppteckningen då ännu inte kommit in till rätten, skall rätten så snart förfallet har upphört eller bouppteckningen har kommit in kalla gäldenären att infinna sig för att fullgöra edgången.

I mindre konkurs skall rätten så snart bouppteckningen har kommit in kalla gäldenären att infinna sig för att avlägga bouppteckningseden. Edgången får inte äga rum tidigare än en vecka från konkursbeslutet.

När anledning förekommer, får rätten tillåta gäldenären att avlägga eden inför en annan tingsrätt. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.

5 §

När det åligger en förmyndare att avlägga boupptecknings ed är även den omyndige, om han har fyllt femton år, skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga eden. Detta gäller dock inte om sådana särskilda omständigheter föreligger att anledning till edgången saknas.

Kan det antas vara av betydelse för boutredningen att någon annan än gäldenären avlägger boupptecknings ed eller beedigar viss uppgift i bouppteckningen, är en sådan person skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär fullgöra edgången.

När ett yrkande om edgång enligt denna paragraf har framställts, skall rätten kalla den som avses med yrkandet att infinna sig inför rätten. Om en förhandling för prövning av ett sådant yrkande gäller i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om en huvudförhandling i tvistemål. En parts utevaro från förhandlingen hindrar inte att yrkandet prövas. Bifalls yrkandet skall edgången fullgöras genast, om det kan ske, eller vid den senare tidpunkt som rätten bestämmer. I fråga om edgångens fullgörande har 4 § tredje stycket motsvarande tillämpning.

Reseförbud m. m.

6 §

Gäldenären får inte efter det att konkursbeslutet har meddelats och innan han har avlagt boupptecknings ed bege sig från riket utan rättens medgivande. Om det senare under konkursen skäligen kan befaras att gäldenären genom att bege sig från riket undandrar sig någon sådan skyldighet som föreskrivs i denna lag, får ett förbud meddelas honom att lämna riket. Byter gäldenären vistelseort skall han meddela förvaltaren var han vistas.

Kan det skäligen befaras att gäldenären åsidosätter ett förbud att bege sig från riket, får han åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till tillsynsmyndigheten.

Kan det skäligen befaras att gäldenären genom att bege sig från den ort där han är bosatt undandrar sig någon sådan skyldighet som föreskrivs i denna lag, får ett förbud meddelas honom att lämna orten.

7 §

Ett beslut om reseförbud eller om åläggande för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass meddelas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten. När skäl för ett sådant beslut inte längre föreligger, skall beslutet omedelbart hävas.

Innan rätten meddelar beslut i en sådan fråga som avses i denna paragraf, skall rätten bereda gäldenären, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse. Rätten får också hålla förhandling i frågan.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

8 §

Har gäldenären enligt 2 kap. 12 § lämnat ifrån sig sitt pass, skall rätten omedelbart efter konkursbeslutet pröva om gäldenären skall återfå passet.

Kan det skäligen befaras att gäldenären åsidosätter ett förbud att bege sig från riket, har han inte rätt att återfå passet.

Tvångsmedel

9 §

Undandrar sig gäldenären att fullgöra vad som åligger honom enligt 2, 3, 5 eller 6 § eller överträder han ett sådant reseförbud som sägs i 6 §, kan han efter omständigheterna hämtas eller häktas. Detsamma gäller, om det skäligen kan befaras att gäldenären undandrar sig en sådan skyldighet eller överträder ett sådant förbud som har angetts nu och, beträffande häktning, särskild anledning förekommer.

Undandrar sig någon annan att fullgöra edgång, som har förelagts honom enligt 5 §, kan han efter omständigheterna föreläggas vite, hämtas eller häktas.

Kostnaden för hämtning eller häktning skall betalas av allmänna medel.

10 §

En fråga om vidtagande av en åtgärd enligt 9 § och om utdömande av förelagt vite prövas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten.

Innan rätten meddelar beslut i en fråga som avses i denna paragraf skall rätten bereda den som avses med åtgärden, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse.

11 §

Rätten får hålla förhandling för prövning av en fråga som avses i 10 §.

När en begäran om häktning har gjorts, skall en förhandling äga rum. Är fara i dröjsmål, behöver dock någon förhandling inte hållas. Den som avses med yrkandet får hämtas till förhandlingen, om skäl föreligger till det. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antas att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan, utgör hans utevaro inte hinder för prövning av yrkandet.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om den som är intagen i häkte fortfarande skall vara häktad. Föreligger inte längre skäl för häktning, skall rätten omedebart förordna att den häktade skall friges. Ingen får under konkursen hållas häktad längre tid än tre månader.

12 §

Är gäldenären häktad med stöd av 2 kap. 12 §, skall rätten i samband med konkursbeslutet pröva om gäldenären fortfarande skall vara häktad. Föreligger skäl till häktning enligt 9 §, skall häktningen bestå.

13 §

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas 2 § första stycket, 6–8 §§, 9 § första och tredje styckena samt 10–12 §§ även på en styrelseledamot, en

verkställande direktör och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före dagen då konkursansökningen kom in.

Gäldenärens rätt att få ut egendom av boet m. m.

14 §

Gäldenären har rätt att av konkursboet få ut sådan egendom som enligt 5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken undantas från utmätning.

I stället för 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken skall dock gälla att, om någon annan utväg till försörjning saknas, nödvändigt underhåll får utgå av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag, då beslutet om konkurs meddelades eller, om synnerliga skäl föreligger, under längre tid.

I ett dödsbos konkurs tillkommer en sådan förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

15 §

Förvaltaren handlägger frågor om vad som får utgå enligt 14 §. Uppkommer tvist, tillämpas 3 kap. 5 §.

Ersättning för inställelse

16 §

Är gäldenären i behov därav får han erhålla skälig ersättning av konkursboet för resa och uppehälle inom riket, när han till följd av bestämmelserna i 2–4 §§ har att inställa sig hos rätten eller någon annanstans. Vad som har sagts nu gäller även beträffande en sådan förutvarande ställföreträdare som avses i 13 §.

Annan än den som avses i första stycket har rätt att av boet få skälig ersättning för inställelse enligt 5 § andra och tredje styckena.

Kan ersättningen inte tas ut ur boet, skall den utgå av allmänna medel. Beslut om ersättning meddelas i sådant fall av rätten.

ANDRA AVDELNINGEN

Särskilda bestämmelser om stor konkurs

7 kap. Förvaltning och tillsyn

Förvaltare

1 §

Antalet förvaltare bestäms av rätten. Flera än en förvaltare får inte finnas, om inte rätten med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet anser det behövligt att förvaltningen delas eller att den handhas odelad av flera förvaltare.

När förvaltare skall utses enligt 3 eller 4 §, får ett beslut rörande antalet förvaltare inte fattas innan tillsynsmyndigheten och borgenärerna har fått tillfälle att yttra sig.

2 §
En förvaltare skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, åtnjuta borgenärernas förtroende samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara förvaltare.

3 §
Vid första borgenärssammanträdet skall rätten, sedan tillsynsmyndigheten och närvarande borgenärer har hörts, utse en förvaltare att i fortsättningen handha förvaltningen av konkursboet. Har rätten enligt 7 § förordnat att boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses särskilt för varje del av förvaltningen.

4 §
Finner rätten efter första borgenärssammanträdet att antalet förvaltare behöver ökas, skall borgenärerna genom kungörelse kallas till ett sammanträde inför rätten. Vid sammanträdet utses det antal förvaltare som ytterligare behövs. Därvid tillämpas 3 §.

En fråga om ökning av antalet förvaltare tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltaren, en granskningsman eller en borgenär.

5 §
Avgår en förvaltare efter första borgenärssammanträdet, skall borgenärerna genom kungörelse kallas till ett sammanträde inför rätten. Vid sammanträdet utses en efterträdare till den avgående. Därvid tillämpas 3 §.

Första stycket gäller inte, om det finns flera förvaltare och någon av dem avgår samt rätten efter tillsynsmyndighetens hörande finner att det inte är nödvändigt att utse någon annan i den avgångnes ställe.

Avgår en förvaltare sedan en fråga har uppkommit om avskrivning av konkursen enligt 10 kap. 20 § skall något sammanträde inte sättas ut, så länge frågan är under prövning.

6 §
Har en förvaltare avgått efter första borgenärssammanträdet och skall en efterträdare åt honom utses, får rätten om det behövs förordna om befattningens upprätthållande till dess en ny förvaltare har utsetts enligt 5 §.

Är en förvaltare enligt 8 § andra stycket försatt ur tjänstgöring, kan rätten utse någon annan att under tiden fullgöra hans åligganden.

7 §
Finner rätten att boets förvaltning bör delas mellan flera förvaltare, skall den förordna om det. I sådant fall skall rätten också bestämma efter vilka grunder delningen skall ske. En frågan om delning av förvaltningen tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltaren, en granskningsman eller en borgenär.

Har flera förvaltare förvaltningen odelad, får de endast gemensamt avhända boet någon rättighet eller vidta en åtgärd, som kan medföra någon förpliktelse för boet.

Är förvaltarna två och kan de inte enas beträffande en åtgärd eller ett beslut, som enligt denna lag ankommer på dem, eller är förvaltarna flera än två och föreligger inte flertal för en viss mening, skall saken hänskjutas till tillsynsmyndigheten. Den mening som myndigheten biträder skall gälla.

8 §

En förvaltare skall på egen begäran entledigas av rätten, om han visar skäl till det. En förvaltare som finnes inte vara lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget skall av rätten entledigas efter framställning av tillsynsmyndigheten, en granskningsman, en borgenär eller gäldenären.

En förvaltare får inte entledigas utan att tillsynsmyndigheten har fått tillfälle att yttra sig. Efter första borgenärssammanträdet får en förvaltare inte entledigas förrän borgenärerna genom kungörelse har kallats till ett sammanträde inför rätten och vid detta fått tillfälle att yttra sig i ärendet. Rätten får dock, om den finner skäl till det, i avvaktan på borgenärernas yttrande försätta en förvaltare ur tjänstgöring. Innan så sker skall tillsynsmyndigheten få tillfälle att yttra sig.

Rådgivare och förlikningsman

9 §

Om rätten av särskilda skäl finner det behövligt, får den efter tillsynsmyndighetens hörande uppdra åt en lämplig person att vara rådgivare åt förvaltaren vid konkursförvaltningen eller att som förlikningsman biträda rätten med utredning och förlikning i en tvistefråga som har uppkommit genom en anmärkning mot en bevakning eller att fullgöra båda dessa uppgifter.

Den som är anställd vid en domstol får inte inneha ett uppdrag som rådgivare eller förlikningsman.

När uppdraget är slutfört, skall det genast anmälas till rätten. Samtidigt skall avges en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört.

Rätten skall återkalla uppdraget, när anmälan har gjorts eller det i annat fall finns skäl till återkallelse.

Förvaltarens allmänna åligganden m. m.

10 §

Det åligger förvaltaren att, med iakttagande av bestämmelserna i denna lag, ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb utredning av boet.

11 §

Förvaltaren är skyldig att på begäran meddela upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, en borgenär eller gäldenären.

12 §

I viktigare frågor skall förvaltaren höra särskilt berörda borgenärer, om det inte finns hinder mot det. Förvaltaren skall i sådana frågor även höra gäldenären, om det lämpligen kan ske.

13 §
Om förvaltaren finner det nödvändigt, får han anlita ett sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd.

14 §
Förvaltaren skall snarast ta hand om gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, skall förvaltaren i omhändertaget räkenskapsmaterial på lämpligt sätt låta ange dagen för omhändertagandet.

Förvaltaren skall ha tillgång även till sådant räkenskapsmaterial rörande gäldenärens bo som på uppdrag av gäldenären har upprättats av någon annan än denne.

15 §
Förvaltaren skall upprätta en förteckning över boets tillgångar och skulder. I boupptecknigen skall tillgångarna tas upp till noggrant uppskattade värden. Beträffande skulderna skall anges, i vad mån de avser lön eller pension. Boupptecknigen skall vidare innehålla uppgifter om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och handlingar som sägs i 14 §.

Har en av gäldenären underskriven boupptecknig förut getts in till rätten och finner förvaltaren att denna är tillförlitlig, behöver någon ny boupptecknig inte upprättas.

I annat fall än som sägs i andra stycket skall förvaltaren inom en vecka från konkursbeslutet tillställa rätten och tillsynsmyndigheten en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress. Därefter skall förvaltaren så snart som möjligt före första borgenärssammanträdet tillställa rätten och tillsynsmyndigheten ett exemplar av den av honom upprättade boupptecknigen. Godkänner förvaltaren en förut till rätten ingiven boupptecknig, skall han snarast anmäla detta till rätten och tillsynsmyndigheten.

16 §
Förvaltaren får, om det behövs, påkalla handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna ta hand om eller annars få tillgång till gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Detsamma gäller sådant räkenskapsmaterial som sägs i 14 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten får härvid genomsöka hus, rum eller förvaringsställen och, om tillträde behövs till något utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller bereda sig tillträde på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om klagan över kronofogdemyndighets beslut eller åtgärd tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet.

17 §

Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,

2. en uppgift om det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,

3. en uppgift om det finns skälig anledning anta att gäldenären har gjort sig skyldig till något gäldenärsbrott och, i så fall, grunden för antagandet,

4. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär, som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts jämte den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen.

Finns det skälig anledning anta att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 18 kap. 1 § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det anges i berättelsen jämte grunden för antagandet.

Förvaltaren skall utan dröjsmål tillställa rätten och tillsynsmyndigheten samt varje borgenär som begär det en avskrift av berättelsen med den balansräkning som kan ha fogats vid den.

18 §

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för att ha gjort sig skyldig till något gäldenärsbrott, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare om det och därvid ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för något annat brott av inte ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten.

Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 18 kap. 1 § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

Förvaltarens medelsförvaltning m. m.

19 §

Pengar som flyter in under förvaltningen av ett konkursbo skall, i den mån de inte behövs till betalning av löpande utgifter, av förvaltaren inom en vecka från det de har flutit in göras räntebärande genom insättning på boets räkning i bank.

Försummar förvaltaren att inom föreskriven tid sätta in influtna medel, är han skyldig att på belopp, som obehörigen har innehållits, betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag insättningen hade bort ske.

Även sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren ha boets medel insatta i bank, till dess medlen tillställs borgenärerna enligt 10 kap. 18 § eller lyftning påkallas enligt 10 kap. 19 §. Förvaltaren skall underrätta tillsynsmyndigheten i vilken bank medlen står inne.

20 §

Förvaltaren skall, oavsett vad som gäller i fråga om bokföringsskyldighet för gäldenären, löpande bokföra in- och utbetalningar, om inte med hänsyn till särskilda förhållanden god redovisningssed påkallar att bokföringen sker på något annat sätt.

Förvaltaren skall bevara räkenskapsmaterialet under minst tio år från utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. I övrigt tillämpas 22 § bokföringslagen (1976:125).

Första stycket medför inte någon inskränkning i den bokföringsskyldighet som kan vara särskilt föreskriven för att möjliggöra kontroll över viss verksamhet.

Beträffande skyldighet att sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet och för kontroll därav finns särskilda bestämmelser.

21 §

Är konkursen inte avslutad vid utgången av näst efter första borgenärssammanträdet infallande mars eller september månad, skall förvaltaren inom två veckor därefter till tillsynsmyndigheten avlämna en berättelse, i vilken skall noggrant anges alla de åtgärder som har vidtagits för att avsluta förvaltningen. Berättelsen skall innehålla uppgifter om in- och utbetalningar under den gångna perioden. Har under någon del av denna pengar stått inne i bank, skall vid berättelsen fogas en av banken till riktigheten bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit.

Senare under konkursen skall förvaltaren inom två veckor från utgången av varje mars och september månad avge en sådan berättelse som sägs i första stycket för det dessförinnan förflutna halvåret. Har, då berättelsen avges, mer än ett år förflutit från konkursbeslutet, skall denna även innehålla fullständig upplysning om orsakerna till att konkursen inte har avslutats.

Förvaltaren skall utan dröjsmål lämna rätten en avskrift av berättelsen.

22 §

Också sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren, så länge boets medel är insatta i bank, inom två veckor från utgången av varje kalenderår till tillsynsmyndigheten lämna sådana uppgifter som sägs i 21 § första stycket andra och tredje meningarna. När några medel inte längre finns att lyfta, skall förvaltaren anmäla det till myndigheten.

23 §

Föreligger vid konkursens avslutande hinder mot att de böcker och andra handlingar rörande boet, vilka förvaltaren har tagit hand om, återställs till gäldenären, skall de överlämnas till tillsynsmyndigheten, om inte förvaltaren anser att han bör bevara dem. Handlingarna skall bevaras i enlighet med vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering.

Redovisning av medel till tredje man

24 §

Särskilda bestämmelser finns om en kommittents rätt att, när gäldenären såsom kommissionär för kommittentens räkning i eget namn har ingått avtal,

mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtalet. Detsamma gäller i fråga om en kommittents rätt till redovisning för sådana belopp som har flutit in till kommissionärens konkursbo för sålt gods.

Har i något annat fall gäldenären innan beslutet om konkurs meddelades sålt annans egendom, har den vars egendom sålts rätt att, om betalningen helt eller delvis flutit in till konkursboet efter det att konkursbeslutet meddelades, av förvaltaren erhålla redovisning för vad som sålunda har flutit in. I den mån betalningen inte har erlagts av köparen, har han dessutom rätt att själv göra fordringsrätten gällande gentemot denne, såvida inte köparens rätt därigenom skulle trädas för nära.

Vad som har sagts nu om rätt att erhålla redovisning av förvaltaren skall också gälla, om i något annat fall till konkursboet flyter in medel för vilka gäldenären skolat redovisa till annan.

25 §

Innehade gäldenären, då beslutet om konkurs meddelades, redovisningsmedel som skall vara förbehållna annan, skall förvaltaren ta hand om medlen och sedan redovisa dem jämte den ränta som har upplupit från dagen för konkursbeslutet. I fråga om fastställande av vad sålunda tillkommer en redovisningsborgenär, dennes rätt i övrigt i konkursen samt skyldigheten att svara för kostnad med anledning av förfarandet tillämpas vad som i denna lag sägs om borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt. Kostnad som har sagts nu skall dock åvila redovisningsborgenären endast i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Tillsynen över förvaltningen

26 §

Regeringen utser vissa kronofogdemyndigheter att vara tillsynsmyndigheter.

En kronofogdemyndighet, som är tillsynsmyndighet, får enligt föreskrifter som regeringen meddelar förordna en annan kronofogdemyndighet att handlägga tillsynsuppgift i konkursen.

27 §

I fråga om jäv mot en tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 4 § förvaltningslagen (1971:290) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen.

28 §

Tillsynsmyndigheten skall övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med denna lag och andra författningar. Därvid skall särskilt tillses att avvecklingen av konkursen inte fördröjs i onödan. När myndigheten finner det lämpligt, får den inventera konkursboets kassa och övriga tillgångar samt begära redovisning av förvaltaren. Om särskilda omständigheter föranleder det, får myndigheten utse en eller flera revisorer för granskning av boets räkenskaper och förvaltningen i övrigt.

29 §
Tillsynsmyndigheten skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet. Myndigheten har också rätt att av förvaltaren på begäran få upplysningar om boet och dess förvaltning.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran meddela upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, en borgenär eller gäldenären.

Granskningsman

30 §
På begäran av en borgenär skall rätten förordna en granskningsman att med de befogenheter som anges i denna lag övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Till granskningsman skall utses den som borgenären föreslår, om han är lämplig.

Granskningsmannen skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet. Han har också rätt att på begäran få upplysningar om boet och dess förvaltning av förvaltaren och tillsynsmyndigheten.

Om det begärs, skall även en ersättare för granskningsmannen utses. *Bestämmelserna om granskningsman gäller även för ersättaren.*

Granskningsmannen skall entledigas om han eller borgenären gör framställning därom eller han finnes inte vara lämplig.

Ersättning till granskningsmannen skall betalas av borgenären.

8 kap. Försäljning av egendom m. m.

Inledande bestämmelser

1 §
Har gäldenären drivit rörelse får förvaltaren, om det lagligen kan ske, låta fortsätta rörelsen för konkursboets räkning i den mån förvaltaren finner det ändamålsenligt. Detsamma gäller om förvaltaren sedan rörelsen har lagts ned vill återuppta denna. Rörelsen får inte fortsättas längre tid än ett år från första borgenärssammanträdet, om inte särskilda skäl föreligger.

2 §
Boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske, om inte annat föranleds av bestämmelserna i 1, 3 och 4 §§, 6 § andra stycket, 8 § andra stycket samt 11 kap. 1 § tredje stycket.

3 §
Har gäldenären i hovrätten anfört besvär över konkursbeslutet, får inte mot hans bestridande någon egendom i boet säljas förrän hovrätten har utlåtit sig med anledning av besvären.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan försäljning som föranleds av bestämmelserna i 3 kap. 6 och 7 §§ samt 1 och 10 §§ i detta kapitel,

2. en försäljning av lös egendom, om denna är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård,

3. en försäljning i annat fall av lös egendom, i den mån medel annars skulle saknas till betalning av utgifter för boet.

4 §

Ger gäldenären in ett ackordsförslag, får egendomen i boet inte säljas innan ackordsfrågan har avgjorts. Vad som har sagts nu utgör inte hinder mot en försäljning om

1. den är förenlig med ackordsförslaget,
2. den föranleds av skäl som sägs i 3 § andra stycket 1 och 2,
3. den behövs för ändamål som anges i 11 kap. 22 § eller
4. särskilda skäl annars föreligger.

5 §

Yrkar en inteckningshavare eller någon annan borgenär, som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom, att den egendom vari förmånsrätten gäller skall säljas genom förvaltarens försorg och har hans rätt till betalning ur egendomen efter bevakning i konkursen lämnats obestridd eller fastställts genom ett lagakraftägande beslut, får anstånd med försäljningen inte äga rum. Detta gäller dock inte om förvaltaren anser att anstånd är nödvändigt för att förhindra att avsevärd förlust vållas konkursboet eller att genomförandet av ett ackord väsentligt försvåras samt anstånd inte är obilligt mot borgenären.

Försäljning av fast egendom

6 §

Finns fast egendom i boet, får förvaltaren begära att den säljs exekutivt. Egendomen får också säljas i annan ordning, om förvaltaren finner det fördelaktigare för boet.

Har en exekutiv auktion hållits på fast egendom som hör till boet utan att någon försäljning har kommit till stånd, får förvaltaren underlåta att vidta ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har någon exekutiv auktion inte ägt rum, men finns det anledning anta att en sådan auktion inte kommer att leda till en försäljning, behöver förvaltaren inte föranstalta om egendomens avyttrande, om samtycke till det har lämnats av de borgenärer som i konkursen har bevakat fordringar, vilka skall utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen.

Har en exekutiv auktion blivit utlyst på boets fasta egendom. åligger det förvaltaren att före bevakningssammanträdet avlämna den behållning som under konkursen uppkommit av egendomen. Behållning som inte avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendomen säljs, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan slututdelning sker i konkursen.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträdet för auktionen anmäla arvode, annan kostnad och i konkursen bevakade fordringar som bör beaktas vid egendomens försäljning. När förvaltaren gör en anmälan på en borgenärs vägnar, skall han skriftligen underrätta denne om det.

7 §

Försäljning av lös egendom, som inte sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse, skall äga rum på auktion eller i annan ordning efter vad förvaltaren finner vara mest fördelaktigt för boet.

Lös egendom, vari en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt, får inte i något fall utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion, om hans rätt är beroende av försäljningen. Sådant samtycke krävs dock inte, när förvaltaren vill genom en fondkommissionär sälja ett på fondbörs noterat värdepapper till gällande börspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

8 §

När ett fartyg, som inte är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, ett luftfartyg som inte är registrerat, gods i fartyg eller gods i luftfartyg skall säljas, får förvaltaren, om egendomen finns inom riket, begära att den säljs exekutivt.

Uppkommer en fråga om försäljning av ett registrerat skepp, ett registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg och finns egendomen inom riket, tillämpas 6 § första och andra styckena.

Skall en gäldenären tillkommande rätt till andel i en inteckning som belastar hans luftfartyg eller till ett sådant fartyg hörande reservdelar säljas, skall förvaltaren innan försäljning sker låta anskaffa en särskild inteckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären, om laga hinder inte möter mot det. Skall försäljning ske av en inteckningshandling, som innehas av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig, är förvaltaren skyldig att, om inte gäldenären medger att handlingen får säljas med bibehållande av hans ansvarighet, förse handlingen med en påskrift, varigenom gäldenären frikallas från ansvarighet. Något medgivande av gäldenären krävs dock inte, om denne har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Bestämmelserna i 6 § fjärde stycket tillämpas även när gäldenären tillhörig lös egendom under konkursen skall säljas exekutivt. I ett sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det är påkallat, i ärendet föra talan för de borgenärer som har förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) samt skriftligen underrätta sådan borgenär om ett yrkande som han framställer på dennes vägnar.

9 §

Med ett fartyg likställs i denna lag ett fartyg under byggnad. Vad som sägs om skeppsregistret skall därvid i stället gälla skeppsbyggnadsregistret.

10 §

En borgenär, som innehar lös egendom med handpanträtt, får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion eller, när det är fråga om ett värdepapper som är noterat på fondbörs, genom en fondkommissionär till gällande börspris. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter första borgenärssammanträ-

det. En försäljning genom borgenärens försorg får inte heller ske, om förvaltaren vill lösa egendomen för konkursboets räkning. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar någon åtgärd för egendomens försäljning bereda förvaltaren tillfälle att lösa egendomen. Utgörs egendomen av ett fartyg eller av gods i fartyg eller i luftfartyg eller av intecknade reservdelar till luftfartyg, skall den säljas exekutivt.

Annan egendom än sådan som skall säljas exekutivt eller sådana värdepapper som får säljas utan auktion får inte säljas på annan ort än den, där egendomen finns, om inte förvaltaren samtycker till det. Borgenären skall minst tre veckor före försäljningen underrätta förvaltaren om när och var försäljningen skall ske. Har egendomen sålts i annan än exekutiv ordning, skall borgenären för förvaltaren redovisa för vad som har flutit in.

Vill inte borgenären föranstalta om försäljningen, får förvaltaren ombesörja denna. En inteckning i luftfartyg eller reservdelar till sådant fartyg, vilken har lämnats som pant av den intecknade egendomens ägare, får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i inteckningen som enligt vad särskilt är föreskrivet kan tillkomma gäldenären.

Kungörande av auktion i vissa fall

11 §

Skall ett konkursbos egendom säljas på auktion genom förvaltarens försorg, skall han låta kungöra auktionen på sätt och inom tid, som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om.

Första stycket tillämpas också beträffande en auktion, som enligt 10 § ombesörjs av en borgenär.

Förvaltaren bör i god tid före en av honom utsatt auktion på lös egendom, vari panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt äger rum, särskilt underrätta varje känd borgenär som har sådan förmånsrätt i egendomen.

Indrivning av fordringar m. m.

12 §

Förvaltaren skall så snart det lämpligen kan ske vidta nödvändiga åtgärder för indrivning av utestående fordringar. Anhängiggörs inte rättegång eller mål om lagsökning eller betalningsföreläggande eller påkallas inte skiljedom och kommer inte heller förlikning till stånd enligt 13 §, får fordringen säljas som annan lös egendom.

13 §

Har ett förlikningsanbud gjorts angående en osäker eller tvistig tillgång, får förvaltaren anta anbudet, om han finner det fördelaktigt för konkursboet. Ställer gäldenären säkerhet för vad som bjuds genom förlikningen, har han rätt att själv utföra tvisten.

Bevakning

1 §

En borgenär skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar hos rätten skriftligen anmäla sin fordran, om inte annat följer av 4 kap. 20 §, 5 kap. 8 eller 17 § eller av 2 eller 3 § i detta kapitel.

Att en sådan fordran som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs i vissa fall bevakas genom förvaltaren är särskilt föreskrivet.

2 §

En fordran som tillkommer det allmänna behöver inte bevakas, om fordringen avser

1. skatt, tull eller avgift som anges i 1 § första stycket lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.,
2. skatt enligt lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
3. skatte- eller avgiftstillägg eller förseningsavgift,
4. ränta eller avgift som utgår i samband med uppbörd eller indrivning av fordran enligt 1, 2 eller 3,
5. skatte- eller avgiftsbelopp jämte restavgift eller ränta som företrädare för en juridisk person har ålagts att betala enligt 77 a § uppbördslagen (1953:272), 48 a § lagen (1968:430) om mervärdeskatt, 27 a § lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning, 17 § 1 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt eller 30 a § lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter,
6. böter, viten eller fordran på grund av sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet,
7. belopp som i ett mål eller ärende vid domstol eller annars i samband med en rättegång har utgått av allmänna medel och som enligt domstolens beslut skall återbetalas,
8. sådan kostnad för allmän rättshjälp som part eller någon annan har ålagts att ersätta staten enligt rättshjälpslagen (1972:429).

Vill det allmänna göra anspråk på annan särskild förmånsrätt för fordringen än panträtt, skall denna förmånsrätt bevakas.

3 §

En borgenär, som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom, behöver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

4 §

I bevakningsinlagan skall fordringens belopp anges, om inte hinder möter mot det. Grunden för fordringen skall framgå tydligt. Gör borgenären anspråk på förmånsrätt, skall han också tydligt ange den rätt som han i sådant avseende vill göra gällande jämte grunden härför. Inlagan skall vara egenhändigt undertecknad av borgenären eller borgenärens ombud.

Vid bevakningsinlagan skall borgenären i huvudskrift eller bestyrkt avskrift foga de handlingar han vill åberopa till stöd för sin talan.

Bevakningsinlagan och de handlingar som har fogats till denna skall ges in i två exemplar.

5 §

Så snart bevakningstiden har gått ut skall rätten överlämna det ena exemplaret av de inkomna bevakningshandlingarna till förvaltaren.

Förvaltaren skall skyndsamt upprätta en förteckning över de fordringar som har bevakats. För varje fordran anges dess belopp och, om förmånsrätt har yrkats, den åberopade grunden därför samt den plats i förmånsrättsordningen, som fordringen skulle ha enligt borgenärens yrkande.

Förteckningen skall upprättas i två exemplar. Det ena skall bifogas de bevakningshandlingar som har överlämnats till förvaltaren och det andra skall tillställas rätten för att vara att tillgå där.

Anmärkning

6 §

Efter bevakningstidens utgång skall rätten utan dröjsmål efter samråd med förvaltaren bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot de bevakade fordringarna,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det borgenärssammanträde som enligt 12 § skall hållas inför rätten, om anmärkningar framställs.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas före utgången av bevakningstiden, om det lämpligen kan ske.

Anmärkningstiden skall bestämmas till minst två och högst fyra veckor från bevakningstidens utgång. Om det behövs med hänsyn till förhållandena i konkursen, får dock en längre anmärkningstid fastställas. Ett sådant sammanträde som avses i 12 § får inte hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

7 §

Förvaltaren skall granska bevakningshandlingarna och, om han finner anledning till anmärkning mot något yrkande om betalnings- eller förmånsrätt, skriftligen anmäla det till rätten inom den tid som har bestämts enligt 6 § första stycket 1. I anmärkningsskriften skall grunden för anmärkningen anges tydligt.

Finner förvaltaren det uppenbart att tillgångarna i boet inte räcker till utdelning för fordringar som inte har bevakats med förmånsrätt, skall han anmäla förhållandet till rätten. Förvaltaren får i så fall underlåta att granska och framställa anmärkning mot sådana bevakningar.

En anmärkning mot en bevakning får framställas även av en borgenär, som har bevakat en fordran i konkursen, och av gäldenären. I fråga om tid och sätt för framställande av en sådan anmärkning tillämpas första stycket.

Anmärkningsskriften och handlingar som åberopas till stöd för anmärkningen skall ges in i två exemplar.

8 §
Om en anmärkning görs av någon av dem som har rätt till det, gäller det också för de andra, även om de inte har tagit del i anmärkningen.

9 §
Den som har rätt att framställa anmärkning mot en bevakning får efter anmärkningstidens utgång till stöd för en gjord anmärkning åberopa även en annan omständighet än som har angetts i anmärkningsskriften. Efter det borgenärssammanträde som avses i 12 § får dock inte åberopas någon ny omständighet som innebär att grunden för anmärkningen ändras, såvida inte omständigheten varken var eller hade bort vara känd för den anmärkningsberättigade.

I fråga om formen för åberopande av en ny omständighet vilket inte sker vid nämnda borgenärssammanträde gäller vad som i 7 § första stycket är föreskrivet om anmärkning.

10 §
En borgenär skall räknas till godo den betalnings- och förmånsrätt han har yrkat i sin bevakning, om inte i föreskriven ordning har framställts någon anmärkning mot den. Vad som har sagts nu gäller dock inte en borgenär mot vars bevakning förvaltaren har underlåtit att framställa anmärkning med stöd av 7 § andra stycket.

Har ett yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, får det inte gå ut över dem som enligt lag har företräde till betalning ur viss egendom. Ett yrkande om förmånsrätt vilket inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är utan verkan, även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.

11 §
Efter anmärkningstidens utgång skall rätten genast skriftligen underrätta varje borgenär om sådan anmärkning som har framställts mot hans bevakning. Motsvarande gäller beträffande en sådan ändring i fråga om en anmärkning som sägs i 9 § och som inte har skett vid det borgenärssammanträde som avses i 12 §.

Tvist angående en bevakad fordran

12 §
Tvistefrågor, som har uppkommit genom anmärkning mot en bevakning och som inte har blivit förlikta, skall handläggas vid ett borgenärssammanträde inför rätten. Vid detta får förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan.

Förvaltaren skall närvara vid sammanträdet. Hans utevaro hindrar dock inte att ärendet handläggs.

Rätten skall vid sammanträdet utreda tvistefrågorna och söka åstadkomma förlikning. Om alla närvarande medger att en anmärkning förfaller eller inskränker den eller uppdrar åt förvaltaren att sluta förlikning med en borgenär mot vars bevakning en anmärkning har gjorts, gäller det även för den som har uteblivit. Är både en borgenär och en borgensman eller annan

som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran närvarande och kan de inte enas, gäller borgenärens mening, om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

13 §

Tvistefrågor som inte har blivit förlikta vid det sammanträde som sägs i 12 §, skall hänskjutas till rättegång. Vid sammanträdets slut bestämmer rätten när den fortsatta handläggningen av tvistefrågorna skall äga rum.

Om förfarandet när en tvistefråga har hänskjutits till rättegång finns särskilda bestämmelser i 16 kap.

14 §

En förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en bevakad fordran får inte ingås i någon annan ordning än som sägs i 12 §, om inte alla vilkas rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

15 §

Om ett beslut varigenom en anmärkning mot en bevakning har ogillats ändras av högre rätt, gäller det även för dem som inte har sökt ändring i beslutet.

16 §

Genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran avgörs endast vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Efterbevakning

17 §

Om en borgenär vill anmäla en fordran efter bevakningstidens utgång, får han skriftligen göra det i den ordning som föreskrivs i 4 §. För den särskilda konkurskostnad enligt 13 kap. 1 § 5 och 6 som föranleds av efterbevakningen skall borgenären till staten erlägga en avgift i förskott enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

18 §

När en efterbevakning har gjorts skall rätten genast överlämna det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till förvaltaren och bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningen,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för ett sammanträde inför rätten, om det behövs med anledning av att anmärkning framställs.

Att en efterbevakning har gjorts och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall kungöras.

Anmärkningstiden får inte vara mindre än två eller mera än fyra veckor från dagen för utfärdandet av kungörelsen. Sammanträdet inför rätten skall hållas inom fyra veckor från anmärkningstidens utgång.

19 §
Utöver bestämmelserna i 17 och 18 §§ gäller beträffande en efterbevakning i tillämpliga delar vad som har föreskrivits om bevakning.

Om flera efterbevakningar har gjorts, skall de om möjligt handläggas gemensamt.

Avskrivning

20 §
Finns vid bevakningstidens utgång inte någon bevakad fordran och har då inte heller någon sådan fordran som sägs i 2 § första stycket kommit till förvaltarens kännedom, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären skall konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen såvitt den förslår.

10 kap. Utdelning m. m.

När utdelning skall äga rum

1 §
Boets penningmedel skall delas ut till borgenärerna enligt vad som föreskrivs i detta kapitel och följer av bestämmelserna i 5 kap. Detta gäller dock endast i den mån medlen inte går åt till betalning av konkurskostnaderna eller annan skuld som boet har ådragit sig.

Utdelning skall ske snarast men får inte äga rum förrän den enligt 9 kap. 6 § bestämda anmärkningstiden har gått ut och, om någon anmärkning har gjorts, ett borgenärssammanträde enligt 9 kap. 12 § har hållits.

2 §
Förvaltaren bestämmer när utdelning skall ske.

Räcker tillgångarna till betalning av tio procent av bevakade fordringar, som inte är förenade med förmånsrätt, får förvaltaren inte vänta med utdelning för sådana fordringar, om inte särskilda skäl föreligger.

Kan utdelning lämpligen ske till borgenärer som har förmånsrätt och har medel inte betalts ut i förskott till borgenärerna enligt 14 § för fordringarna, får utdelning till dem inte skjutas upp i avvaktan på utdelning till andra borgenärer.

Sedan all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar, skall slututdelning ske. I fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 § andra stycket utgör den omständigheten att där avsedd egendom inte har blivit såld inte hinder för slututdelning.

3 §
Är ett ackordsförslag beroende på prövning, får förvaltaren, i den mån det föranleds av förslaget, låta anstå med utdelning till dess ackordsfrågan har avgjorts.

4 §

När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett utdelningsförslag.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,
2. den förmånsrätt som följer med fordringen och
3. den utdelning som belöper på fordringen.

Föreligger någon sådan omständighet, som enligt 10 § andra stycket medför inskränkning i borgenärens rätt att lyfta den utdelning som belöper på fordringen, eller har medel betalts ut i förskott till borgenärer enligt 14 §, skall det också anges i förslaget.

Vid förslaget skall fogas en redogörelse för förvaltningen av egendom, för vilken har flutit in medel avsedda till utdelning. Av redogörelsen skall framgå hur mycket som genom försäljning eller på annat sätt har flutit in för egendomen samt, om inte hela detta belopp enligt förslaget delas ut, för vilka andra ändamål återstoden har tagits i anspråk. Har medel som avses i förslaget flutit in för egendom, vari särskild förmånsrätt har funnits, skall uppgifterna lämnas särskilt för den egendomen.

5 §

När ett utdelningsförslag har upprättats, skall ett exemplar av förslaget med därtill fogad förvaltningsredogörelse genast tillställas rätten och tillsynsmyndigheten.

Rätten skall, efter samråd med förvaltaren, snarast bestämma från och med vilken dag och på vilket ställe förslaget och redogörelsen skall hållas tillgängliga för granskning. Är det fråga om ett förslag till slututdelning, skall tid och ställe bestämmas efter samråd även med tillsynsmyndigheten.

Rätten skall kungöra

1. att ett utdelningsförslag har upprättats,
2. vad rätten har bestämt enligt andra stycket,
3. vad den som vill klandra förslaget har att iaktta.

Klander mot ett utdelningsförslag

6 §

Klander mot ett utdelningsförslag skall anmälas skriftligen hos rätten inom trettio dagar från den dag då förslaget enligt kungörelsen därom först skolat vara tillgängligt för granskning. För att klandret skall tas upp måste i klanderskriften anges i vilket avseende ändring yrkas i förslaget.

Om förfarandet i mål om klander mot ett utdelningsförslag finns särskilda bestämmelser i 16 kap.

7 §

Bifalls av en borgenär väckt klander mot ett utdelningsförslag i vad det avser utdelning till viss annan borgenär, gäller det även till förmån för dem som inte har tagit del i klandret.

8 §
Om klander mot ett utdelningsförslag bifalls, skall rätten återförvisa ärendet till förvaltaren. Avser klandret ett förslag till annan utdelning än slututdelning eller efterutdelning skall dock någon återförvisning inte ske, om särskilda skäl talar mot det.

När återförvisning har skett, skall förvaltaren upprätta ett nytt utdelningsförslag på grundval av avgörandet i klandermålet. I fråga om det nya förslaget tillämpas 5 §. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats behöver dock kungöras endast om det finns skäl till det.

Utdelning för en efterbevakad fordran

9 §
Har en borgenär bevakat en fordran efter bevakningstidens utgång, skall utdelning för fordringen beräknas i ett sådant utdelningsförslag om vars framläggande kungörelse utfärdas efter det att bevakningsinlagan genom rättens försorg har kommit förvaltaren till handa eller borgenären hos denne har visat att efterbevakning har skett.

Av medel, som inte omfattas av ett äldre utdelningsförslag än som avses i första stycket, skall borgenären först, om medlen förslår, tilldelas så mycket som skulle ha tillagts honom, om han hade bevakat fordringen inom bevakningstiden. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

Lyftning av utdelning

10 §
Innan tiden för klander mot ett utdelningsförslag har gått ut, får en borgenär endast mot säkerhet lyfta vad som har tillagts honom i förslaget. Har klander väckts, får en borgenär, vars rätt berörs av klandret, innan klandret har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft endast mot säkerhet lyfta utdelning.

Är en fordran beroende av något sådant villkor som avses i 5 kap. 10 §, får utdelning för fordringen inte lyftas. Detsamma gäller i fråga om en fordran som är tvistig. En borgenär, vars fordran är fastställd genom ett beslut som inte äger laga kraft, får dock lyfta vad som belöper på fordringen, om han ställer säkerhet. Utdelning för en fordran, som har bevakats efter bevakningstidens utgång, får inte lyftas under den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot efterbevakningen.

Blir en borgenär som har lyft utdelning skyldig att till konkursboet återbära vad han har uppburit, skall han betala ränta på beloppet. Räntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då medlen lyftes till och med den dag då skyldigheten att återbära medlen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

11 §
Säkerhet enligt 10 § skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidarisk.

Om en bank eller annan jämförbar penninginrättning skall ställa säkerhet, får godtas utfästelse av penninginrättningen att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

12 §

När en borgenär lyfter medel som har tillagts honom i ett förslag till slututdelning, har han rätt också till den ränta som har upplupit på medlen från dagen för utdelningsförslagets upprättande.

Förskottsbetalning

13 §

Innan utdelning äger rum enligt vad som har föreskrivits ovan, får förvaltaren självmant eller på begäran av en förmånsberättigad borgenär betala ut medel i förskott enligt 14 §.

14 §

Har en borgenär förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979), får betalning tillställas honom i förskott för fordringen, i den mån medel finns tillgängliga till det.

Har en borgenär förmånsrätt i viss egendom, får förskottsbetalning tillställas borgenären av medel som flyter in för den egendomen.

Förskottsbetalning får tillställas övriga förmånsberättigade borgenärer i den mån medel, som inte bör beräknas för betalning enligt första och andra styckena, lämnar tillgång till det.

Även om en borgenär har fått betalt i förskott för sin fordran, skall han tas upp i sådant utdelningsförslag som upprättas enligt detta kapitel.

15 §

Förskottsbetalning enligt 14 § får inte tillställas en borgenär, som inte har bevakat sin fordran i konkursen, när det åligger honom enligt denna lag.

Har en borgenär begärt förskottsbetalning, kan förvaltaren bestämma att borgenären skall ställa säkerhet för att medlen återbärs, om han finnes inte vara berättigad att i utdelning behålla vad som har tillställts honom. I fråga om sådan säkerhet gäller 11 §.

Vad som föreskrivs i 10 § tredje stycket om skyldighet att betala ränta på medel som återbärs, skall tillämpas även vid återbäring av medel, som har tillställts en borgenär i förskott enligt 14 §.

16 §

Vägrar förvaltaren förskottsbetalning enligt 14 §, när en borgenär har framställt begäran därom, får borgenären hänskjuta frågan till rättens prövning.

17 §

När förslaget till slututdelning enligt utfärdad kungörelse först skolat vara att tillgå för granskning, anses konkursen avslutad. Detta gäller även om en tvist angående en bevakad fordran eller en fråga om underhåll åt gäldenären eller om arvode till förvaltaren ännu inte är slutligen avgjord eller någon ytterligare tillgång, till följd av en rättegång eller på annat sätt, sedermera kan uppkomma för konkursboet.

Även om konkursen har avslutats, får ett ackordsförslag som har getts in tidigare prövas enligt 11 kap.

Utbetalning av medel m. m.

18 §

Sedan förslaget till slututdelning har vunnit laga kraft eller, om klander mot förslaget har väckts, klandret har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast tillställa en borgenär de medel som tillkommer denne, i den mån borgenären med hänsyn till 10 § andra stycket är berättigad att lyfta medlen. Därvid tillämpas 12 §.

Har förvaltaren tillställt borgenären medlen under dennes senast kända adress, behöver förvaltaren inte vidta någon ytterligare åtgärd för att borgenären skall kunna erhålla medlen.

19 §

Om medel som har tillställts borgenären enligt 18 § andra stycket inte har kommit honom till handa, förlorar han sin rätt till utdelningen, om han inte anmäler sig att lyfta medlen inom två år från det att förslaget till slututdelning eller ett beslut med anledning av klander mot förslaget har vunnit laga kraft. Detsamma gäller om han först senare har blivit berättigad att utan ställande av säkerhet lyfta de medel som har tillagts honom och inte inom två år därefter har anmält sig att lyfta dem. Medlen skall då fördelas mellan de borgenärer, som har bevarat sin rätt, eller överlämnas till gäldenären enligt 23 §.

Avskrivning på grund av otillräckliga tillgångar

20 §

Om en förvaltare som har utsetts enligt 7 kap. 3 § finner anledning anta att tillgångarna i boet inte räcker till betalning av konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig, skall han genast anmäla detta till rätten.

Om rätten, efter tillsynsmyndighetens hörande, i anledning av anmälningen finner grund för antagande att tillgångarna är så otillräckliga som sägs i första stycket, skall rätten kungöra detta. Vill någon borgenär eller gäldenären visa att tillgång finns till betalning av nämnda kostnader och skuld, skall han anmäla detta hos rätten inom en månad från den dag då kungörandet ägde rum. Rätten får ge borgenären eller gäldenären behövligt rådrum. Föranleder en sådan anmälan som har angetts nu eller någon annan inträffad omständighet inte antagande att tillgång finns till betalning av

konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen.

Efterutdelning m. m.

21 §

Blir medel tillgängliga för utdelning sedan konkursen har avslutats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna. Bestämmelserna i detta kapitel om utdelning skall därvid tillämpas.

I ett förslag till efterutdelning skall utdelning beräknas även för en fordran som har gjorts gällande efter konkursens avslutande. Därvid har 9 § andra stycket motsvarande tillämpning.

22 §

Finner förvaltaren det uppenbart hur medlen skall fördelas mellan borgenärerna och är förhållandena även i övrigt av enkel beskaffenhet får förvaltaren, utan att upprätta ett förslag till efterutdelning, tillställa en borgenär de medel som tillkommer denne.

När medel har betalts ut enligt första stycket skall förvaltaren genast skriftligen anmäla det hos rätten och tillsynsmyndigheten. Därvid skall anges sådan borgenär som har erhållit utdelning och det belopp som har tillställts denne.

Efterutdelning i konkursen skall anses fastställd enligt anmälningen, när denna har kommit in till rätten.

Den som vill framställa invändning mot en utbetalning enligt första stycket skall göra det hos rätten senast en månad efter den tidpunkt som avses i tredje stycket.

23 §

Om rätten med hänsyn till de med en efterutdelning förenade kostnaderna finner att någon sådan inte lämpligen bör ske, får den efter framställning av förvaltaren förordna att medlen i stället för att delas ut skall överlämnas till gäldenären.

11 kap. Förlikning och ackord i konkurs

Förlikning

1 §

Har gäldenären skriftligen kommit överens om betalningen av sina skulder med alla borgenärer som har bevakat fordran i konkursen, skall rätten på ansökan av gäldenären besluta om nedläggning av konkursen. Detsamma gäller om gäldenären på annat sätt visar att en ekonomisk uppgörelse har träffats med nämnda borgenärer.

Beslut med anledning av en ansökan om nedläggning av konkursen får inte meddelas före bevakningstidens utgång. Innan beslut meddelas skall förvaltaren höras.

Rätten kan förordna att boets egendom inte får säljas innan ansökningen har prövats, såvida det inte påkallas av någon sådan anledning som avses i 8 kap. 3 § andra stycket 2 och 3.

2 §
Ett beslut om nedläggning av konkursen skall kungöras.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen såvitt den förslår.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, skall förvaltaren sätta in behövliga medel till betalning av kostnaden eller skulden i den bank som parterna enas om. Räntan skall tillkomma den som slutligen finnes berättigad till medlen.

Ackordsförslag m. m.

3 §
Vill gäldenären bjuda ackord skall han tillställa rätten ett ackordsförslag. I förslaget skall anges hur mycket gäldenären bjuder i betalning och när denna skall erläggas samt om säkerhet har ställts för ackordet och vari den i så fall består.

4 §
Ett ackord får avse att fordringar, som tillkommer borgenärer vilka enligt 11 § har rätt att rösta om förslaget, sätts ned och betalas på närmare angivet sätt. Ackordet skall ge likaberättigade borgenärer lika rätt och minst tjugofem procent av fordringarnas belopp, om inte en lägre ackordsprocent godkänns av samtliga kända borgenärer som har bevakat fordran och skulle omfattas av ackordet eller synnerliga skäl för lägre utdelning föreligger. Betalning av föreskriven minsta utdelning skall ske inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte samtliga nämnda borgenärer godkänner en längre betalningstid.

Ett ackord får innehålla villkor att borgenärer får full betalning intill visst belopp, om avvikelsen kan anses skälig med hänsyn till omfattningen av boet och övriga omständigheter. Avvikelser till nackdel för en viss borgenär får också äga rum, om han har medgett det.

Ett ackord får även avse att gäldenären endast får anstånd med betalningen eller annan särskild eftergift. Därvid har första och andra styckena motsvarande tillämpning.

5 §
Ett ackordsförslag får inte tas upp, om det kommer in först efter det att kungörelse om slututdelning har utfärdats.

6 §
Kommer ackordsförslaget in i rätt tid, skall rätten inhämta yttrande av förvaltaren huruvida det bör föreläggas borgenärerna. Avstyrker denne att så sker, får förslaget tas upp endast om rätten finner synnerliga skäl till det.

7 §
Möter enligt 3–6 §§ hinder mot att ackordsförslaget tas upp, skall det avvisas.

8 §
Tas ackordsförslaget upp, skall borgenärerna genast kallas till ett sammanträde inför rätten för att pröva förslaget. Har gäldenären inte avlagt ed, får dock någon kallelse utfärdas endast om synnerliga skäl föreligger.

Sammanträdet skall hållas tidigast tre veckor efter det att ackordsförslaget har tagits upp och får inte äga rum förrän tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkningar mot bevakade fordringar har handlagts vid ett sådant borgenärssammanträde som avses i 9 kap. 12 §.

Kallelsen till sammanträdet skall kungöras.

9 §
Förvaltaren skall snarast till rätten inkomma med ett yttrande, huruvida han anser att ackordsförslaget bör antas av borgenärerna. Yttrandet skall tillhandahållas borgenärerna vid sammanträdet för behandling av ackordsförslaget, om det inte har sänts till dem tidigare.

10 §
Vid ett borgenärssammanträde där ett ackordsförslag skall behandlas, bör förvaltaren närvara. Kan gäldenären inte infinna sig personligen, bör han ställa ombud.

Förvaltaren skall tillhandahålla en förteckning över de borgenärer som har rätt att rösta i ackordsfrågan, med uppgift om de fordringsbelopp för vilka rösträtt får utövas. Har det mot någon av dessa fordringar framställts anmärkning som inte har prövats eller har, om en efterbevakning har skett, anmärkningstiden ännu inte gått ut, skall det särskilt anges i förteckningen.

Om gäldenären inte har avlagt ed, skall anledningen till det uppges vid sammanträdet.

11 §
Vid omröstning i ackordsfrågan får rösträtt utövas endast för bevakade fordringar. En borgenär, som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt, deltar dock inte i omröstningen. Om borgenären helt eller delvis avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten, deltar han i motsvarande mån. Kan en borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom, i vilken borgenären har särskild förmånsrätt, hans fordran, deltar han med återstående del av fordringen.

Innehåller ackordsförslaget en bestämmelse att borgenärer som inte har förmånsrätt skall få full betalning intill visst belopp, får rösträtt inte utövas för fordringarna i den mån full betalning skall utgå.

Bestämmelserna om borgenärer som har förmånsrätt skall tillämpas även när en borgenär till säkerhet för sin fordran har äganderättsförbehåll.

12 §
En anmärkning som har framställts mot en fordran utgör inte hinder mot röstning. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall

beaktas eller inte, skall rätten vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning. Om alla närvarande medger att anmärkningen förfaller eller inskränker den eller uppdrar åt förvaltaren att sluta förlikning med borgenären, gäller det även för den som har uteblivit. Kan förlikning inte träffas, skall frågan handläggas enligt vad som sägs i 16 § första stycket för bestämmande av omröstningens utgång. Har en anmärkning mot någon yrkad fordran eller förmånsrätt prövats enligt 16 kap. 11 §, skall rättens avgörande dock tillämpas vid omröstningen i ackordsfrågan, om inte före omröstningen visas att det har ändrats av högre rätt.

En förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås i någon annan ordning än som har nämnts nu, om inte alla vilkas rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

13 §

Om både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran vill rösta för denna i ackordsfrågan, har de tillsammans en röst, vilken beräknas efter borgenärens fordran. Kan de inte enas, gäller borgenärens mening, om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 §

Gäldenären får inte återta eller ändra ackordsförslaget utan medgivande av rätten. Ett yrkande härom skall framställas senast vid borgenärssammanträdet innan omröstningen sker.

Har en ändring i ackordsförslaget medgetts, får prövningen av ackordsförslaget skjutas upp till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor. Om ändringen inte medför att förslaget blir sämre för borgenärerna, får uppskov dock äga rum endast om särskilda skäl föreligger.

Om rätten i annat fall än som avses i andra stycket, efter hörande av förvaltaren och närvarande borgenärer, finner särskilda skäl föreligga för att borgenärernas prövning av ackordsförslaget skjuts upp, får rätten besluta om uppskov till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor.

Borgenärsmajoritet vid ett ackord

15 §

Ett ackordsförslag, som ger minst femtio procent av fordringsbeloppen, skall anses antaget av borgenärerna, om tre femtedelar av de röstande har godtagit förslaget och deras fordringar uppgår till tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Är ackordsprocenten lägre, skall ackordsförslaget anses antaget, om tre fjärdedelar av de röstande har enats om förslaget och deras fordringar uppgår till tre fjärdedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp.

Fastställelse av ett ackord

16 §

Har ett ackordsförslag antagits vid borgenärssammanträdet men förekommer anledning att ackordet på grund av 18 § inte skall fastställas, skall ackordsfrågan hänskjutas till rättegång. Detsamma gäller, om det vid

borgenärssammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats.

Föreligger inte något sådant fall som avses i första stycket, skall rätten fastställa ackordet.

Ett beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om inte längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

17 §

Är utgången av omröstningen över ackordsförslaget beroende av om kvarstående anmärkningar godkänns eller inte och finner rätten i övrigt skäl att fastställa ackordet, skall den först pröva anmärkningarna eller så många av dem att utgången av omröstningen blir densamma, vare sig övriga anmärkningar godkänns eller inte.

18 §

Ett ackord får inte fastställas, om

1. ärendet inte har handlagts i föreskriven ordning och felet kan ha inverkat på ackordsfrågans utgång,
2. ackordet inte uppfyller de villkor som har uppställts i 4 §,
3. det finns skälig anledning anta att gäldenären i hemlighet har gynnat någon borgenär för att inverka på ackordsfrågans avgörande eller att något annat svek har ägt rum vid ackordet, eller
4. ackordet uppenbart är till skada för borgenärerna.

Även om första stycket inte är tillämpligt, får fastställelse efter omständigheterna vägras, om en borgenär eller en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen har bestritt fastställelse på grund av att betryggande säkerhet för ackordets fullgörande inte finns eller att ackordet är till skada för borgenärerna eller att någon annan särskild anledning föreligger att ackordet inte bör medges.

Vägras fastställelse enligt första stycket 1 och är inte förslaget förkastat av borgenärerna eller förfallet, skall borgenärerna på nytt pröva ackordsfrågan och ett sammanträde sättas ut för detta. Ett sådant sammanträde skall hållas tidigast tio dagar efter beslutet om vägrad fastställelse. Borgenärerna skall kallas till sammanträdet. Kallelsen skall kungöras.

Verkan av ett ackord

19 §

Ett fastställt ackord är bindande för alla de borgenärer, kända eller inte, som har haft rätt att efter bevakning rösta om ackordsförslaget.

Den som hade förmånsrätt i viss egendom är bunden av ackordet i fråga om belopp som inte kan tas ut ur egendomen.

En borgenär har utan hinder av ackordet den rätt till kvittning, som kan tillkomma honom enligt 5 kap. 15 och 16 §§.

20 §

En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

21 §
En anmärkning mot en bevakning skall, om förmånsrätt yrkas för den bevakade fordringen, prövas i den ordning som föreskrivs i denna lag, även om ett ackord har kommit till stånd.

22 §
Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen såvitt den förslår. Förvaltaren skall dessutom sörja för att de borgenärer som har förmånsrätt för sina bevakade fordringar av egendomen såvitt den förslår erhåller den betalning som tillkommer dem på grund av förmånsrätten.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, tillämpas 2 § tredje stycket.

23 §
Sedan ett ackord har fastställts får talan om återvinning inte väckas av någon borgenär som omfattas av ackordet. Talan som har väckts i behörig ordning får prövas utan hinder av ackordet.

Vad som vinns genom återvinningstalan och inte behövs för något sådant ändamål som avses i 22 § skall, sedan kärandens kostnader har ersatts, tillkomma de borgenärer som omfattas av ackordet. En svarande som med anledning av kärandens talan kan få en fordran mot gäldenären deltar med fordringen i förhandlingen och har rätt att på vad han annars skolat betala avräkna den utdelning som tillkommer honom.

Tillsyn över ett ackord

24 §
På begäran av en borgenär, vars fordran omfattas av ackordet, kan rätten, om skäl föreligger, förordna förvaltaren eller någon annan lämplig person att utöva tillsyn över att gäldenären fullgör sina åtaganden enligt ackordet. Om det behövs skall även en ersättare för tillsynsmannen förordnas.

Gäldenären skall ge tillsynsmannen de uppgifter som denne begär och följa de anvisningar som tillsynsmannen lämnar.

Tillsynsmannen skall entledigas av rätten, om han finnes inte vara lämplig eller av någon annan särskild orsak bör skiljas från uppdraget.

25 §
Arvode till tillsynsmannen och ersättning för kostnad som uppdraget har medfört skall prövas av rätten, om tillsynsmannen eller gäldenären begär det. Så länge ackordet inte har fullgjorts, får en sådan begäran framställas också av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet.

Förverkande av ett ackord

26 §
På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten förklara att den eftergift som genom ackordet har medgetts gäldenären har förfallit, om gäldenären

1. har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer eller i hemlighet har gynnat någon borgenär för att inverka på ackordsfrågans avgörande,

2. åsidosätter vad som åligger honom enligt 24 § andra stycket, eller

3. på något annat sätt uppenbart försummar sina åtaganden enligt ackordet.

Förlikning är inte tillåten i en fråga som avses i första stycket.

Även om den eftergift som har medgetts gäldenären har förklarats förfallen, får borgenärerna göra ackordet i övrigt gällande mot gäldenären eller mot den som har gått i borgen för ackordet.

12 kap. Förvaltares slutredovisning

Avgivande av slutredovisning

1 §

En förvaltare skall avge slutredovisning för sin förvaltning enligt vad som föreskrivs i detta kapitel.

Om förvaltarens medelsförvaltning m. m. under konkursen finns bestämmelser i 7 kap. 19–22 §§.

2 §

Slutredovisning skall avges

1. om förvaltaren avgår före konkursens avslutande,
2. när ett förslag till slututdelning läggs fram enligt 10 kap. 5 §,
3. när ett förslag till efterutdelning läggs fram enligt 10 kap. 21 §,
4. när utbetalning av medel sker enligt 10 kap. 22 §,
5. när egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ett ackord har fastställts,
6. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
7. om konkursen avskrivs enligt 9 kap. 20 §,
8. om förvaltaren finner sådant förhållande föreligga som sägs i 10 kap. 20 § första stycket,
9. om rätten enligt 10 kap. 23 § förordnar att konkursboets medel skall överlämnas till gäldenären,
10. om konkursen läggs ned enligt 11 kap. 1 §.

Redovisning enligt första stycket 1 skall avges oavsett om förvaltningen har handhafts av den avgående ensam eller av honom jämte någon annan. Har förvaltningen varit delad enligt 7 kap. 7 § första stycket, skall redovisningen avse endast den del av förvaltningen, som har ankommit på den avgående förvaltaren.

I fall som avses i första stycket 1, 5–7 samt 9 och 10 skall redovisningen avges ofördröjligen, i fall som avses i första stycket 2 och 3 samtidigt med att utdelningsförslaget läggs fram, i fall som avses i första stycket 4 samtidigt med att förvaltaren hos tillsynsmyndigheten anmäler att utbetalning har ägt rum och i fall som avses i första stycket 8 samtidigt med att förvaltaren hos rätten anmäler förhållandet.

3 §

I fall som avses i 2 § första stycket 1–5 och 8 skall redovisningen avges till tillsynsmyndigheten. En avskrift av redovisningen skall lämnas till rätten.

Tillsynsmyndigheten skall granska redovisningen. I fall som avses i 2 § första stycket 1–3 och 5 skall myndigheten avge utlåtande över redovisning-

en. Redovisningen och utlåtandet skall därefter hållas tillgängliga för dem som vill ta del av handlingarna.

4 §

Avges redovisningen enligt 2 § första stycket 1 eller 5, skall tillsynsmyndigheten efter samråd med förvaltaren bestämma var redovisningshandlingarna skall hållas tillgängliga. Tillsynsmyndigheten skall kungöra från och med vilken dag samt var handlingarna kommer att hållas tillgängliga.

Avges redovisningen enligt 2 § första stycket 2 eller 3 skall redovisningshandlingarna vara att tillgå för granskning från och med samma dag och på samma ställe som utdelningsförslaget. En uppgift därom skall tas in i den kungörelse som avses i 10 kap. 5 § tredje stycket.

I en kungörelse om att slutredovisning har lagts fram skall anges vad den som vill klandra redovisningen har att iaktta.

5 §

I fall som avses i 2 § första stycket 6, 7, 9 och 10 skall redovisningen avges till gäldenären och tillsynsmyndigheten samtidigt.

Klander av slutredovisning

6 §

Slutredovisningen får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. I fall som avses i 2 § första stycket 1–5 och 8 får även en borgenär klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av redovisning väcks hos den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

Talan skall väckas inom tre månader, räknat

1. i fall som avses i 2 § första stycket 1–3 och 5, från den dag då redovisningshandlingarna enligt kungörelse därom först har varit tillgängliga för granskning,

2. i fall som avses i 2 § första stycket 4, från den dag avskrift av redovisningshandlingarna kom in till rätten,

3. i fall som avses i 2 § första stycket 6, 7, 9 och 10, från den dag redovisningshandlingarna kom gäldenären eller tillsynsmyndigheten till handa,

4. i fall som avses i 2 § första stycket 8, från det beslutet om avskrivning av konkursen vann laga kraft.

7 §

Om klandertalan har väckts av en borgenär, har han rätt att av konkursboet erhålla ersättning för rättegångskostnaden, i den mån den täcks av vad som genom rättegången har kommit boet till godo.

Allmänna bestämmelser

1 §
Med konkurskostnad avses
1. arvode och kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 9 §,
3. ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltaren har anlitat med stöd av 7 kap. 13 §,
4. ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen,
5. kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen,
6. kostnad för skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som rätten utfärdar i konkursen,
7. underhåll till gäldenären eller annan enligt 6 kap. 14 § andra och tredje styckena,
8. ersättning enligt 6 kap. 16 § till gäldenären eller annan för inställelse.

2 §
Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför annan skuld som boet har ådragit sig. Kan konkurskostnaderna inte tas ut ur boet, skall de utgå av allmänna medel.

I fråga om ansvaret för den särskilda kostnad som föranleds av en efterbevakning gäller vad som sägs i 9 kap. 17 §.

Förvaltares arvode

3 §
En förvaltares arvode bestäms av rätten. Finns flera förvaltare skall särskilt arvode bestämmas för var och en av dem.

Arvodet får inte bestämmas till högre belopp än som med hänsyn till det arbete uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet, varmed det har utförts, samt boets omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget.

4 §
Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp i ett för allt, om inte enligt 16 § ett särskilt arvode behöver beräknas för egendom som avses där. Ett sådant särskilt arvode får bestämmas innan arvodesfrågan i övrigt avgörs.

När ett särskilt arvode bestäms för viss egendom tillämpas de grunder för arvodesberäkningen som anges i 3 §.

5 §
Arvodet bestäms efter framställning av förvaltaren. Finns flera förvaltare, bör deras arvoden bestämmas på en gång, om det lämpligen kan ske.

En framställning skall ange det belopp som begärs och, om bestämmande av ett särskilt arvode för viss egendom kan komma i fråga, även det belopp som yrkas i sådant avseende. Vid framställningen skall fogas en redogörelse

för det arbete som uppdraget har medfört med en specificerad räkning, utvisande det begärda beloppets fördelning på de olika förvaltningsåtgärderna. Har förvaltaren anlitat ett sådant biträde som avses i 7 kap. 13 § och har biträdet erhållit gottgörelse eller har förvaltaren tillgodoförts ersättning för utgifter skall det anges i redogörelsen.

Kan fråga uppkomma om bestämmande av ett särskilt arvode för viss egendom, skall förvaltaren tillhandahålla rätten en förteckning över kända rättsägare som har särskild förmånsrätt i egendomen.

6 §

Om annat inte följer av 8 § bestäms arvodet då framställningen därom har kommit in till rätten. Avser framställningen endast att ett särskilt arvode skall bestämmas för viss egendom, får rätten dock avgöra, om skäl kan anses föreligga att ta upp yrkandet till prövning innan arvode i övrigt bestäms.

När framställningen tas upp till prövning, skall rätten inhämta yttrande i arvodesfrågan av tillsynsmyndigheten samt bereda sådana borgenärer, som hos rätten har begärt det, och gäldenären tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid, minst två och högst fyra veckor. I fall som sägs i 5 § tredje stycket skall även varje känd borgenär, som har särskild förmånsrätt i egendomen, beredas tillfälle att yttra sig över framställningen, även om han inte har begärt det.

7 §

Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan, om den finner skäl till det. Till förhandlingen skall förvaltaren och tillsynsmyndigheten kallas. Gäldenären och sådana borgenärer, som hos rätten har begärt att få tillfälle att yttra sig över framställningen om arvode, skall underrättas om förhandlingen. Detsamma gäller i fall som sägs i 5 § tredje stycket varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen.

Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om en huvudförhandling i tvistemål. Uteblir part eller annan, hindrar det inte att ärendet avgörs.

8 §

Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 20 §, bestäms förvaltarens arvode efter hörande av tillsynsmyndigheten i samband med beslutet om avskrivning.

9 §

En förvaltare får inte uppbära arvode förrän han har avgett slutredovisning för sin förvaltning.

10 §

Utan hinder av bestämmelserna i 3–9 §§ får en förvaltare av rätten tillerkännas skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms. Som förutsättningar härför gäller att det med hänsyn till omfattningen av det arbete uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden finnes påkallat att förskott utgår.

En framställning om förskott skall ange det belopp som begärs och de skäl

som åberopas för att en sådan betalning skall erhållas. Vid framställningen skall fogas en redogörelse för det arbete uppdraget har medfört och en uppgift om boets ekonomiska ställning. Rätten skall inhämta yttrande i förskottsfrågan av tillsynsmyndigheten.

Förvaltares ersättning för kostnader

11 §
Förvaltaren får under konkursen ur konkursboet ta ut medel för betalning av sådan kostnad som uppdraget medför. Uttagen skall anges i förvaltarens slutredovisning.

12 §
Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 20 §, skall rätten bestämma kostnadsersättning till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall yttra sig också över begärd ersättning för kostnader.

Övriga konkurskostnader

13 §
Arvodet till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 9 § bestäms av rätten efter tillsynsmyndighetens och förvaltarens hörande. Härvid tillämpas 3 § andra stycket och 4 §.

14 §
Ersättning till ett sakkunnigt biträde som har anlitats med stöd av 7 kap. 13 § bestäms av förvaltaren.

15 §
Ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen tas ut ur konkursboet enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Ersättning till staten för sådana konkurskostnader som avses i 1 § 5 och 6 tas ut ur konkursboet enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom

16 §
Finns i boet egendom, vari särskild förmånsrätt äger rum, skall, såvitt det inverkar på de borgenärers rätt som inte har någon sådan förmånsrätt i egendomen, av dennas avkastning och köpeskilling betalas det arvode som enligt 3, 4, och 13 §§ skall utgå för egendomen.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, får inte till förfång för någon med en sådan förmånsrätt eller en förmånsrätt, som skall beaktas framför den särskilda, av egendomens avkastning och köpeskilling betalas annan konkurskostnad än som har sagts i första stycket. Om den särskilda förmånsrätten är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970:979), får dock av egendomen bestridas också övriga konkurskostnader, i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Med arvode som sägs i första stycket jämställs vid tillämpningen av denna

paragraf konkursboets kostnad för vård och försäljning av sådan egendom vari särskild förmånsrätt äger rum.

TREDJE AVDELNINGEN

Särskilda bestämmelser om mindre konkurs

14 kap. Handläggning av mindre konkurs

Förvaltaren

1 §

Förvaltaren skall ha de kvalifikationer som anges i 7 kap. 2 §.

I fråga om entledigande av förvaltaren gäller 7 kap. 8 § i tillämpliga delar.

Förvaltarens allmänna åligganden m. m.

2 §

I fråga om förvaltarens allmänna åligganden m. m. tillämpas 7 kap. 10–14 §§, 15 § första och andra styckena samt 16 och 18 §§.

Beträffande förvaltarens medelsförvaltning m. m. tillämpas 7 kap. 19 § första och andra styckena samt 20 och 23 §§.

I fråga om redovisning av medel till tredje man gäller 7 kap. 24 och 25 §§.

3 §

Förvaltaren skall lämna rätten och tillsynsmyndigheten en skriftlig uppgift om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas. Därvid skall anges

1. om det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,
2. om det finns skälig anledning anta att gäldenären har gjort sig skyldig till något gäldenärsbrott och, i så fall, grunden för antagandet,
3. vilket bokföringssystem en gäldenär, som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts. Den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen skall samtidigt ges in.

Finns det skälig anledning anta att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 18 kap. 1 § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det anges jämte grunden för antagandet.

4 §

Så snart kunskap har vunnits om en löne- eller pensionsskuld skall förvaltaren anmäla skulden till kronofogdemyndigheten i den ort där gäldenären bör svara i tvistemål som angår gäld i allmänhet. Finns inte någon löne- eller pensionsskuld, skall förvaltaren anmärka detta i boupptecknin-gen.

5 §
Bouppteckningen skall jämte sådan uppgift som sägs i 3 § tillställas rätten och tillsynsmyndigheten snarast och senast en månad från konkursbeslutet. När särskilda omständigheter föreligger, får rätten bevilja uppskov.

Tillsynen över förvaltningen

6 §
Beträffande tillsynen över förvaltningen tillämpas 7 kap. 26–29 §§.

Försäljning av egendom m. m.

7 §
Om inte annat har föreskrivits, skall egendom som finns i boet säljas så snart det lämpligen kan ske.

Beträffande fortsättande eller återupptagande av rörelse, försäljning av egendom, kungörande av auktion i vissa fall, indrivning av fordringar och förlikning angående en osäker eller tvistig tillgång under konkursen gäller 8 kap. 1, 3 och 5–13 §§ i tillämpliga delar. En fordran som kan göras gällande i konkursen skall anses som bevakad fordran. Den tid av fyra veckor som enligt 8 kap. 10 § första stycket skall räknas från första borgenärssammanträdet skall i stället räknas från konkursbeslutet.

Avskrivning

8 §
Finner rätten, sedan bouppteckningen har beedigats, efter förvaltarens hörande att tillgångarna inte räcker till betalning av konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen. Ett sådant beslut får dock inte meddelas förrän förvaltaren har fullgjort vad som åligger honom enligt 3 §.

Föreligger hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller någon annan inom skälig tid och saknas anledning anta att genom en sådan edgång skulle yppas tillgång till betalning av konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig, skall första stycket tillämpas trots att någon edgång inte har fullgjorts.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall förvaltaren av egendomen, såvitt den förslår, betala konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig.

Utdelning

9 §
Avskrivs inte konkursen enligt 8 § skall boets medel, sedan all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar, delas ut till borgenärerna i den mån medlen inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och annan skuld som boet har ådragit sig. Utdelningen skall äga rum i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna. I fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 § andra stycket utgör den omständigheten att där avsedd egendom inte har blivit såld inte hinder för utdelning.

10 §

Förvaltaren skall upprätta ett förslag till utdelning, om inte annat följer av 13 §.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,

2. den förmånsrätt som följer med fordringen och

3. den utdelning som belöper på fordringen.

Har medel betalts ut i förskott till borgenären enligt 15 §, skall det också anges i förslaget.

Vid förslaget skall fogas en sådan förvaltningsredogörelse som anges i 10 kap. 4 § fjärde stycket.

11 §

När ett utdelningsförslag har upprättats, skall ett exemplar av förslaget med därtill fogad förvaltningsredogörelse genast tillställas rätten och tillsynsmyndigheten.

Rätten skall genast kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats. Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra detta hos rätten senast två veckor efter det att kungörelsen utfärdades. En erinran härom skall tas in i kungörelsen.

Sedan tiden för invändning mot utdelningsförslaget har gått ut, skall rätten fastställa utdelning i konkursen enligt förslaget, om det inte genom invändning eller på något annat sätt framgår att fel eller brist som har inverkat på någons rätt föreligger. Finner rätten att utdelning inte bör fastställas enligt förslaget, skall den antingen göra behövliga ändringar i det och fastställa utdelning enligt det sålunda ändrade förslaget eller återförvisa ärendet till förvaltaren. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats skall kungöras endast om det finns skäl till det.

12 §

Sedan beslutet om fastställelse av utdelning i konkursen har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast tillställa borgenär de medel som tillkommer denne. Detta gäller dock inte beträffande en fordran som är beroende av något sådant villkor, som avses i 5 kap. 10 § eller som är föremål för rättegång. En borgenär har rätt till den ränta som har upplupit på medlen från dagen för utdelningsförslagets upprättande. När medlen har tillställts borgenärerna, skall förvaltaren anmäla det hos rätten och tillsynsmyndigheten.

13 §

Är de utdelningsberättigade borgenärerna få och finner förvaltaren det uppenbart hur medlen skall fördelas mellan dem, får förvaltaren utan att upprätta något utdelningsförslag efter hörande av tillsynsmyndigheten tillställa borgenär de medel som tillkommer denne.

När medel har betalts ut enligt första stycket skall förvaltaren genast skriftligen anmäla det hos rätten och tillsynsmyndigheten. Därvid skall anges sådan borgenär som har erhållit utdelning och det belopp som har tillställts denne.

Utdelning i konkursen skall anses fastställd enligt anmälningen, när denna har kommit in till rätten.

Den som vill framställa invändning mot en utbetalning enligt första stycket skall göra det hos rätten senast en månad efter den tidpunkt som avses i tredje stycket.

14 §

När utdelning har fastställts enligt 11 § tredje stycket eller skall anses fastställd enligt 13 § tredje stycket, anses konkursen avslutad.

Förskottsbetalning

15 §

Innan utdelning äger rum enligt vad som har föreskrivits ovan, får förvaltaren självmant eller på begäran av en förmånsberättigad borgenär betala ut medel i förskott. I fråga om sådan betalning gäller 10 kap. 14–16 §§.

Efterutdelning m. m.

16 §

Blir medel tillgängliga för utdelning sedan konkursen har avslutats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna. Bestämmelserna i 9–13 §§ om utdelning skall därvid tillämpas. Har utdelning tidigare ägt rum enligt 10–12 §§ och sker efterutdelningen med tillämpning av samma paragrafer, skall kungörelse om att ett nytt utdelningsförslag har upprättats utfärdas endast om det finns skäl till det. Sker efterutdelningen med tillämpning av 13 §, behöver tillsynsmyndigheten inte höras.

17 §

Om rätten med hänsyn till de med en efterutdelning förenade kostnaderna finner att någon sådan inte lämpligen bör ske, får den efter framställning av förvaltaren förordna att medlen i stället för att delas ut skall överlämnas till gäldenären.

Övergång från mindre konkurs till stor konkurs

18 §

Finner förvaltaren att i 1 kap. 2 § andra stycket 2 angivna förutsättningar för handläggning av konkursen som mindre konkurs inte föreligger samt att boet räcker till betalning av dels de konkurskostnader som följer med att konkursen handläggs som stor konkurs, dels annan boets skuld, skall han genast anmäla detta till rätten.

Om rätten, efter tillsynsmyndighetens hörande, i anledning av anmälningen finner att konkursen bör handläggas som stor konkurs, skall rätten besluta att konkursen skall handläggas i denna ordning. Meddelas ett sådant beslut, skall 2 kap. 24 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket samma paragraf tillämpas.

Beslutet jämte vad rätten har bestämt enligt 2 kap. 24 § första stycket 1 skall kungöras. De tider som enligt 2 kap. 24 § andra stycket skall räknas från det beslutet om konkurs meddelades skall i stället räknas från dagen för

utfärdandet av kungörelsen.

Meddelas ett beslut enligt andra stycket, skall förvaltaren anses vara utsedd enligt 2 kap. 24 § första stycket 3. En sådan boupptecknings som anges i 7 kap. 15 § behöver inte upprättas på nytt. Inte heller behöver gäldenären eller någon annan som har avlagt boupptecknings-ed eller bedigat viss uppgift i boupptecknings åter fullgöra sådan edgång.

Förvaltarens slutredovisning

19 §

Förvaltaren skall avge slutredovisning för sin förvaltning

1. om förvaltaren avgår före konkursens avslutande,
2. om konkursen avskrivs enligt 8 §,
3. när ett utdelningsförslag tillställs tillsynsmyndigheten enligt 11 §,
4. när utbetalning av medel sker enligt 13 §,
5. när efterutdelning äger rum enligt 16 §,
6. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
7. om rätten enligt 17 § förordnar att boets medel skall överlämnas till gäldenären.

I fall som avses i första stycket 1, 2, 6 och 7 skall redovisningen avges ofördröjligen, i fall som avses i första stycket 3 samtidigt med att utdelningsförslaget tillställs tillsynsmyndigheten, i fall som avses första stycket 4 samtidigt med att förvaltaren hos tillsynsmyndigheten anmäler att utbetalning har ägt rum och i fall som avses i första stycket 5 samtidigt med att utdelningsförslaget tillställs tillsynsmyndigheten eller förvaltaren hos denna anmäler att utbetalning har ägt rum.

I fall som avses i första stycket 1–5 skall redovisningen avges till tillsynsmyndigheten, som har att granska den. En avskrift av redovisningen skall lämnas till rätten. I fall som avses i första stycket 6 och 7 skall redovisningen avges till gäldenären och tillsynsmyndigheten samtidigt.

20 §

Redovisningen får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. I fall som avses i 19 § första stycket 1–5 får även en borgenär klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av redovisning skall väckas hos den tingsrätt som sägs i 12 kap. 6 § andra stycket inom tre månader, räknat

1. i fall som avses i 19 § första stycket 1–5, från det avskrift av redovisningshandlingarna kom in till rätten,
2. i fall som avses i 19 § första stycket 6 och 7, från den dag redovisningshandlingarna kom gäldenären eller tillsyningsmyndigheten till handa.

Om klandertalan har anställts av en borgenär gäller 12 kap. 7 §.

Konkurskostnader

21 §

Med konkurskostnad avses i mindre konkurs sådan kostnad som anges i 13 kap. 1 § 1 och 3–8.

22 §

Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför annan skuld som boet har ådragit sig. Kan konkurskostnaderna inte tas ut ur boet, skall de utgå av allmänna medel, om annat inte följer av andra stycket.

Har konkursen uppstått på ansökan av någon annan borgenär än staten och skrivs konkursen av enligt 8 § skall, om konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, borgenären betala dessa, dock högst ett belopp som motsvarar en tiondel av det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Är flera borgenärer betalningsskyldiga, svarar de solidariskt. Beslutet om avskrivning skall, i den mån boet befinns otillräckligt, innehålla åläggande för ansvarig borgenär att betala kostnaderna med angivna begränsning. Kan konkurskostnaderna inte tas ut av borgenären, skall de utgå av allmänna medel.

23 §

I fråga om arvode och kostnadsersättning till förvaltaren gäller 13 kap. 3 och 4 §§, 5 § första och andra styckena samt 11 § i tillämpliga delar.

Finns i boet egendom, vari särskild förmånsrätt äger rum, gäller 13 kap. 16 §.

24 §

Arvode till förvaltaren bestäms av rätten efter tillsynsmyndighetens hörande när konkursen avskrivs enligt 8 § eller avslutas enligt 11 eller 13 §. Förvaltaren får inte uppbära arvodet förrän han har avgett slutredovisning för sin förvaltning enligt 19 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av arvode till förvaltaren när konkursen avskrivs enligt 8 § eller avslutas enligt 13 §.

25 §

Avskrivs konkursen enligt 8 § skall rätten bestämma kostnadsersättning till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall yttra sig också över begärd ersättning för kostnader.

26 §

I fråga om ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltaren har anlitat med stöd av 7 kap. 13 § gäller 13 kap. 14 §.

27 §

Beträffande ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen och för sådana konkurskostnader som avses i 13 kap. 1 § 5 och 6 gäller 15 § samma kapitel.

Övriga gemensamma bestämmelser

15 kap. Kungörande av beslut och åtgärder rörande konkurs

Formen för kungörande

1 §

Konkursbeslutet jämte vad rätten enligt 2 kap. 23 § har bestämt om handläggningsform och enligt 2 kap. 24 § första stycket 1 om tidpunkt för första borgenärssammanträdet och bevakningstid skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och ortstidning.

När ett beslut eller en åtgärd i annat fall än som sägs i första stycket eller i 8 kap. 11 § skall kungöras enligt denna lag, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som rätten eller, i fall som avses i 12 kap. 4 § första stycket, tillsynsmyndigheten bestämmer.

Utbyte av kungörande mot skriftliga underrättelser till borgenärerna

2 §

Kungörande skall i följande fall ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det kan antas att kostnaden för tillkännagivandet därigenom blir lägre och det i övrigt framstår som lämpligt, nämligen kungörande av

1. kallelser till sådana borgenärssammanträden som avses i 7 kap. 4, 5 och 8 §§ och som hålls efter bevakningstidens utgång,

2. att en efterbevakning har gjorts och vad som enligt 9 kap. 18 § har bestämts i fråga om handläggningen av denna,

3. vad som i 10 kap. 5 § tredje stycket sägs beträffande utdelningsförslag,

4. vad som i 10 kap. 20 § första stycket sägs om otillräckliga tillgångar i boet,

5. ett beslut om nedläggning av konkursen enligt 11 kap. 1 §,

6. vad som enligt 12 kap. 4 § första stycket har bestämts i fråga om slutredovisning,

7. vad som i 14 kap. 11 § andra stycket sägs om utdelningsförslag,

8. vad som enligt 16 kap. 13 § första stycket har bestämts i fråga om handläggningen av ett mål om klander mot utdelningsförslag.

Särskild underrättelse till borgenärer utan förmånsrätt

3 §

Har förvaltaren enligt 9 kap. 7 § andra stycket hos rätten anmält att han har funnit det uppenbart att tillgångarna i boet inte räcker till utdelning för fordringar som inte har bevakats med förmånsrätt, skall rätten härom genast skriftligen underrätta de borgenärer som har bevakat fordringar utan att yrka förmånsrätt. I underrättelsen skall anges att någon ytterligare särskild information om konkursen inte kommer att sändas ut till dessa borgenärer.

I stället för att sända ut skriftliga underrättelser enligt första stycket får

rätten kungöra innehållet i sådan underrättelse, om det kan antas att kostnaden för tillkännagivandet därigenom blir lägre och det i övrigt framstår som lämpligt. I fråga om formen för kungörandet tillämpas 1 § andra stycket.

Beräkning av tidsfrister m. m.

4 §

När tid enligt 2 kap. 26 § andra stycket, 9 kap. 18 § tredje stycket, 10 kap. 20 § andra stycket eller 14 kap. 11 § andra stycket eller 18 § tredje stycket skall räknas från dagen för utfärdandet av en kungörelse eller från det att kungörande ägde rum, skall tiden räknas från den dag kungörelsen var införd i Post- och Inrikes Tidningar. Ersätts kungörande enligt 2 § 2, 4 eller 7 med skriftliga underrättelser, räknas tiden i stället från dagen efter den dag då underrättelserna sändes ut.

Den tidpunkt för kungörande som avses i 5 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 9 § första stycket och 11 kap. 5 § skall hänföra sig till den kungörelse rörande ett utdelningsförslag som har införts i Post- och Inrikes Tidningar. Ersätts kungörandet enligt 2 § 3 med skriftliga underrättelser, skall tidpunkten i stället vara dagen efter den dag då underrättelserna sändes ut.

16 kap. Särskilda bestämmelser om rättens handläggning

Konkursärenden

1 §

Ett beslut om konkurs går i omedelbar verkställighet. Detsamma gäller ett beslut om formen för konkursens handläggning.

Andra beslut av rätten under handläggningen av ett ärende enligt denna lag skall genast lända till efterrättelse, om inte annat förordnas. Detta gäller dock inte beslut om

1. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 9 §,
3. arvode och kostnadsersättning till en sådan tillsynsman som har utsetts enligt 11 kap. 24 §,
4. utdömande av förelagt vite.

2 §

Talan mot ett beslut av tingsrätten i ett ärende enligt denna lag förs i hovrätten genom besvär.

Beträffande överklagande av ett beslut rörande näringsförbud enligt 18 kap. gäller vad som sägs i det kapitlet.

3 §

Mot tingsrättens beslut i fråga om återtagande eller ändring av ett ackordsförslag enligt 11 kap. 14 § får talan föras endast i samband med att ackordet fastställs eller fastställelse vägras.

4 §
Talan får inte föras mot ett beslut enligt 14 kap. 11 § om återförvisning till förvaltaren av ett utdelningsförslag.

5 §
Tillsynsmyndigheten får föra talan mot tingsrättens beslut, om beslutet rör

1. formen för konkursens handläggning,
2. utseende eller entledigande av förvaltare, antalet förvaltare eller delning av förvaltningen mellan flera förvaltare,
3. reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, hämtning eller häktning eller föreläggande eller utdömande av vite,
4. uppdrag som eller arvode till rådgivare eller förlikningsman,
5. avskrivning av stor konkurs enligt 10 kap. 20 §,
6. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare.

I sådana frågor som avses i första stycket förs det allmännas talan i högsta domstolen av riksskatteverket.

6 §
Talan mot ett beslut som avses i 2 § första stycket skall föras inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut, ett beslut om handläggningsform eller ett beslut om nedläggning av konkursen på grund av förlikning räknas dock besvärstiden från den dag kungörelse om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Talan mot ett beslut om reseförbud, skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass eller häktning får föras utan inskränkning till viss tid. Detsamma gäller klagan mot ett beslut under handläggningen som förs på den grund att förfarandet onödigt uppehålls genom beslutet.

7 §
Mot tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får talan inte föras i andra fall än som avses i 3 kap. 5 § eller 6 kap. 15 §.

8 §
Om en borgenär anser att ett beslut av borgenärerna i en sådan fråga som avses i 9 kap. 12 § tredje stycket andra meningen inte har tillkommit på lagligt sätt, får han anföra besvär över beslutet i hovrätten.

Anser någon borgenär eller gäldenären att ett beslut varigenom ett ackordsförslag har förkastats av borgenärerna inte har tillkommit på lagligt sätt, får besvär anföras i hovrätten mot beslutet, av gäldenären dock endast om hans rätt kan vara beroende därav.

Ett beslut av borgenärerna länder omedelbart till efterrättelse, om inte annat förordnas.

9 §
En tingsrätt är vid handläggningen av ett konkursärende domför med en lagfaren domare.

I fråga om näringsförbud enligt 18 kap. är tingsrätten domför i den sammansättning som följer av det kapitlet.

10 §

Tvistefrågor som har hänskjutits till rättegång enligt 9 kap. 13 § skall om möjligt handläggas i omedelbar anslutning till det sammanträde som sägs i 12 § samma kapitel. Tvistefrågor som inte behandlas omedelbart skall sättas ut att förekomma viss dag inom fyra veckor efter sammanträdet eller, om särskilda skäl föreligger, senare dag.

Huvudförhandlingen skall föregås av förberedelse, om det behövs. Hålls ett sammanträde för muntlig förberedelse och lämnar samtliga närvarande sitt samtycke till det eller finnes saken uppenbar, får huvudförhandlingen hållas i omedelbart samband med förberedelsen.

11 §

Tvistefrågor angående bevakade fordringar skall prövas snarast och om möjligt avgöras på en gång. Kräver vissa fordringar längre tid för att utredas och styrkas, skall rätten döma särskilt över de tvistefrågor som kan avgöras tidigare. Beror någon borgenärs anspråk på en annan rätts prövning, får det inte fördröja avgörandet. I sådant fall skall domstolen fastställa hans rätt i konkursen för det belopp som kan bli bestämt genom dom i den särskilda rättegången.

Har ett ackordsförslag tagits upp, får rättens prövning enligt första stycket skjutas upp till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det finnes ändamålsenligt.

12 §

När en ackordsfråga har hänskjutits till rättegång enligt 11 kap. 16 § skall målet utan förberedelse företas till huvudförhandling. Målet skall sättas ut att förekomma så snart som möjligt.

Sätts målet ut till fortsatt eller ny huvudförhandling får rätten, om det behövs för att målet skall kunna slutföras vid denna, förordna att förberedelse skall äga rum.

13 §

Om klander mot ett utdelningsförslag tas upp, skall rätten genast bestämma dag för målets handläggning samt minst tio dagar före den dag som har bestämts låta kungöra när handläggningen skall äga rum.

I ett mål om klander mot ett utdelningsförslag tillämpas 10 § andra stycket.

Förvaltaren bör närvara vid förhandling i målet.

14 §

Uteblir i mål som avses i 10, 12 och 13 §§ part eller annan som har rätt att närvara vid en förhandling, hindrar det inte att målet avgörs.

15 §
I mål som avses i 10, 12 och 13 §§ gäller i fråga om tingsrättens sammansättning vad som sägs i 9 § första stycket.

Rättens avgörande av saken sker genom slutligt beslut.

16 §
Talan mot ett beslut varigenom en anmärkning mot en bevakning har ogillats får föras av förvaltaren, en borgenär och gäldenären.

17 §
Talan får inte föras mot ett beslut av tingsrätten enligt 11 kap. 17 § med anledning av en framställd anmärkning. Inte heller får särskild talan föras mot ett beslut av tingsrätten enligt 18 § samma kapitel att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan.

17 kap. Skadestånd och straff

Skadestånd

1 §
En förvaltare skall ersätta skada som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet vållar boet, en konkursborgenär eller gäldenären. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera förvaltare ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalt i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

2 §
Talan om skadestånd enligt 1 § förs genom klander av förvaltarens slutredovisning. Detta gäller dock inte sådan talan som grundas på brott.

3 §
Om en borgenärs konkursansökan inte bifalls och det visas att borgenären när han gav in ansökningen saknade skälig anledning anta att gäldenären var på obestånd, skall borgenären på yrkande av gäldenären ersätta skada, som skäligen kan anses ha orsakats gäldenären genom ansökningen och dess handläggning.

Talan om skadestånd enligt första stycket skall väckas vid den tingsrätt där ärendet om gäldenärens försättande i konkurs är eller har varit anhängigt.

Straff

4 §
En gäldenär som bryter mot 6 kap. 1 § första stycket döms till böter.

5 §
En borgenär, som för sin röst vid ett borgenärssammanträde i samband med ackord i konkurs har betingat sig någon särskild förmån av gäldenären, döms till böter eller fängelse i högst ett år.

6 §
Åtal mot en gäldenär för gäldenärsbrott och åtal mot en borgenär för brott som sägs i 5 § får väckas vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

7 §
Allmän åklagare skall ha tillgång till alla handlingar som rör boet och kan lämna upplysning om huruvida gäldenären har gjort sig skyldig till gäldenärsbrott.

FEMTE AVDELNINGEN

Näringsförbud

18 kap. Näringsförbud efter särskild prövning

Förutsättningar för näringsförbud

1 §
Är gäldenären en enskild näringsidkare och har han förfarit grovt otillbörligt mot borgenärerna eller på annat sätt grovt åsidosatt vad som ålegat honom som näringsidkare, får utöver vad som följer av 6 kap. 1 § förbud att idka näring meddelas honom för en tid av högst fem år (näringsförbud).

Om gäldenären är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som drivit näringsverksamhet, varmed följer bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125), gäller vad som sägs i första stycket den som företräder eller senare än två år innan konkursansökningen kom in har företrätt den juridiska personen antingen som ställföreträdare eller genom att faktiskt handha ledningen eller förvaltningen av dess angelägenheter.

Näringsförbud får också meddelas den som upprepade gånger har förekommit i samband med konkurs antingen som gäldenär eller som företrädare för en juridisk person enligt vad som sägs i andra stycket, om han i näringsverksamhet som har föregått konkurserna har åsidosatt vad som ålegat honom som näringsidkare och näringsförbud är påkallat av särskilda skäl.

Verkan av näringsförbud

2 §
Den som har meddelats näringsförbud får inte driva näringsverksamhet av den art som omfattas av förbudet enligt 6 kap. 1 §. Han får inte heller såsom styrelseledamot eller i någon annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person som avses i 1 § andra stycket eller faktiskt handha ledningen eller förvaltningen av dess angelägenheter.

Föreligger särskilda skäl får en viss näringsverksamhet undantas från näringsförbudet.

I ett beslut om näringsförbud får fastställas en senare dag från vilket förbudet skall gälla.

Talan om näringsförbud m. m.

3 §

Talan om näringsförbud förs av allmän åklagare vid allmän domstol. Angående utredningen och förfarandet i mål om näringsförbud skall, om inte annat föreskrivs i denna lag, i tillämpliga delar gälla vad som i allmänhet är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott, för vilket är stadgat fängelse i högst ett år.

Talan om näringsförbud får tas upp av rätten i den ort där konkursen är eller har varit anhängig. Bestämmelserna i 24 och 25 kap. rättegångsbalken skall inte tillämpas i fråga om näringsförbud.

Talan om näringsförbud skall väckas senast två år från dagen för konkursbeslutet. Så länge konkursen pågår får dock talan väckas.

4 §

Tillsynsmyndigheten skall, om inte förvaltaren har gjort någon anmälan om näringsförbud till åklagaren enligt 7 kap. 18 § andra stycket, göra en sådan anmälan, så snart det finns anledning till det.

Tillsynsmyndigheten skall till sin anmälan foga den utredning som finns tillgänglig hos myndigheten.

5 §

Ett lagakraftvunnet beslut om näringsförbud kan på begäran av den som förbudet avser hävas helt eller delvis, när ändrade förhållanden eller något annat skäl föranleder det.

Beträffande mål om hävande av näringsförbud gäller i tillämpliga delar vad som i 3 § första stycket har föreskrivits om talan om näringsförbud. Mål om hävande av näringsförbud tas upp av den tingsrätt som tidigare har handlagt målet om näringsförbud eller av rätten i den ort där sökanden har sitt hemvist, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt. Mål om hävande av näringsförbud får avgöras utan huvudförhandling om saken är uppenbar.

Tillfälligt näringsförbud

6 §

Om särskilda skäl föranleder det, får rätten meddela näringsförbud för tiden till dess frågan om näringsförbud slutligt har avgjorts (tillfälligt näringsförbud).

I fråga om tillfälligt näringsförbud gäller reglerna i 2 § andra och tredje styckena.

En fråga om tillfälligt näringsförbud tas upp på yrkande av åklagaren. Innan ett tillfälligt förbud meddelas skall den som yrkandet avser få tillfälle att yttra sig i frågan, såvida det inte finns anledning anta att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Rätten får hålla förhandling för frågans

prövning. Till förhandlingen skall den som avses med yrkandet kallas personligen. I kallelsen skall erinras om att frågan kan avgöras även om han inte inställer sig. Om förfarandet i övrigt vid en sådan förhandling gäller i tillämpliga delar föreskrifterna i 24 kap. 14 § rättegångsbalken.

Ett beslut om tillfälligt näringsförbud skall genast lända till efterrättelse. Beslutet skall delges den som avses med förbudet.

Mot ett beslut om tillfälligt näringsförbud, som har meddelats under rättegången, skall talan föras särskilt.

7 §

Om rätten meddelar ett tillfälligt näringsförbud skall den, om inte talan enligt 3 § redan har väckts, utsätta den tid inom vilken sådan talan skall väckas. Tiden får inte bestämmas längre än vad som är oundgängligen behövligt. Är den utsatta tiden inte tillräcklig, får rätten på framställning som åklagaren har gjort före tidens utgång medge förlängning av tiden.

Om talan enligt 3 § inte har väckts inom den föreskrivna tiden och det inte heller har kommit in en framställning om förlängning av tiden, skall beslutet om tillfälligt näringsförbud omedelbart hävas. Detsamma gäller om talan återkallas eller lämnas utan bifall eller om annars skäl för det tillfälliga näringsförbudet inte längre föreligger. Om talan bifalls skall rätten pröva om det tillfälliga näringsförbudet fortfarande skall bestå.

Rätten får i samband med domen självmant förordna om tillfälligt näringsförbud.

Övriga bestämmelser

8 §

Riksskatteverket skall föra ett register över näringsförbud och tillfälliga näringsförbud.

9 §

Det åligger tillsynsmyndigheten att vaka över att näringsförbud och tillfälliga näringsförbud efterlevs samt att anmäla överträdelse av förbud till åklagaren.

10 §

Den som överträder ett näringsförbud eller ett tillfälligt näringsförbud som har meddelats enligt detta kapitel döms till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Överträds ett näringsförbud, får det förlängas med högst fem år. Sker flera förlängningar, får den sammanlagda tiden för förlängning inte vara mer än fem år. Talan om förlängning skall väckas innan förbudstiden har gått ut.

---

1. Denna lag träder i kraft den . . . Genom lagen upphävs med de begränsningar som anges under 2 och 3 konkurslagen (1921:225) och lagen (1921:226) om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består rätten av en lagfaren domare. Skall enligt 93 § tredje stycket, 108 § fjärde stycket eller 164 § första stycket konkurslagen (1921:225) en fråga hänskjutas till rätten efter ikraftträdandet av den nya lagen, skall frågan i stället handläggas i den ordning som är föreskriven i denna lag för motsvarande fall.

3. Är en konkursansökan anhängig vid ikraftträdandet, tillämpas äldre bestämmelser i fråga om förfarandet vid prövning av ansökningen.

4. Sådana underrättelser med anledning av en konkurs som enligt någon föreskrift i lag eller annan författning ankommer på konkursdomaren skall i stället lämnas av tingsrätten.

5. Förekommer i annan lag eller författning någon föreskrift om att en åtgärd skall ha vidtagits viss tid efter första borgenärssammanträdet i konkurs eller att en viss rättsverkan skall inträda viss tid efter detta sammanträde skall, om konkursen handläggs som mindre konkurs, fristen i stället räknas från tidpunkten för konkursbeslutet.

6. Förekommer i annan lag eller författning någon hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

2 Förslag till Lag om ändring i lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
Förvaltarna åligger att upprätta förteckning över de borgenärer, vilka enligt kreditinrättningens räkenskapar *hava* fordran hos kreditinrättningen på grund av insättning på räkning eller enligt sparbanksbok. Förteckningen skall för varje borgenär *upptaga* beloppet av hans fordran. Är ränta på fordringen utfäst, skall tillika upptagas den dag, från	Förvaltarna åligger att upprätta *en* förteckning över de borgenärer, vilka enligt kreditinrättningens räkenskaper *har* fordran hos kreditinrättningen på grund av insättning på räkning eller enligt sparbanksbok. Förteckningen skall för varje borgenär *uppta* beloppet av hans fordran. Är ränta på fordringen utfäst, skall *även upptas* den dag, från vilken

[1] Senaste lydelse 1979: 343.

Nuvarande lydelse

vilken räntan är *ogulden*, jämte räntefoten.

Förteckningen skall i huvudskrift av förvaltarna *så fort ske kan ingivas till konkursdomaren*. Vid huvudskriften bör fogas avskrifter till det antal, som påkallas av vad *här efteråt stadgas*. Sedan avskrifternas överensstämmelse med huvudskriften blivit av *konkursdomaren* bekräftad, skall förteckningen i sålunda styrkt avskrift under de trettio sista dagarna före utgången av den för bevakning av fordringar *utsatta tiden* för *envar*, som vill *taga* del av *densamma*, hållas tillgänglig hos *konkursdomaren*, hos förvaltarna samt vid vart och ett av kreditinrättningens kontor.

Fordran, som upptagits på förteckningen, skall anses vara bevakad i konkursen som om borgenären själv hade anmält *densamma* inom *den för fordringars bevakning utsatta tiden.*

Vad *konkursdomaren* bestämt enligt *103 § konkurslagen (1921:225)* skall kungöras *en gång* i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar, som *bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen. Utan hinder av vad i 129, 155, 161 och 189 §§ konkurslagen föreskrives om utsändande av meddelanden samt avskrifter av ackordsförslag och yttranden må innehållet i nämnda meddelanden och handlingar i annan ordning, som av konkursdomaren bestämmes efter samråd, när 189 § konkurslagen är tillämplig med tillsynsmyndigheten i konkursen och eljest med förvaltarna bringas till ifrågavarande borgenärers kännedom. Underrättelse om vad sålunda bestämts skall kungöras i de tidningar, som nyss sagts, av tillsynsmyndigheten när avsteg gjorts från föreskrif-*

Föreslagen lydelse

räntan är *obetald*, jämte räntefoten.

Förteckningen skall i huvudskrift av förvaltarna *snarast tillställas rätten*. Vid huvudskriften bör fogas avskrifter till det antal, som påkallas av vad *som sägs i det följande*. Sedan avskrifternas överensstämmelse med huvudskriften *har* blivit bekräftad av *rätten*, skall förteckningen i sålunda styrkt avskrift under de trettio sista dagarna före utgången av den *tid som har bestämts* för bevakning av fordringar för *var och en*, som vill *ta* del av *den*, hållas tillgänglig hos *rätten*, hos förvaltarna samt vid vart och ett av kreditinrättningens kontor.

En fordran, som *har* upptagits på förteckningen, skall anses vara bevakad i konkursen som om borgenären själv hade anmält *den* inom *bevakningstiden.*

Vad *rätten har* bestämt enligt *9 kap. 6 § konkurslagen (0000:00)* skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och *i* den eller de ortstidningar som *rätten bestämmer.*

terna i 189 § och i övriga fall av förvaltarna.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare.

3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs

Härigenom föreskrivs att 2, 4, 6, 7 och 8 §§ lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

2 §[1]

Betalning enligt garantin utgår för sådan fordran på lön eller annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) och för fordran på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § samma lag.

Har någon på grund av fordran som omfattas av garantin ansökt om gäldenärens försättande i konkurs, utgår betalning även för kostnaden härför och, om konkursen avskrivits enligt *185 d § konkurslagen (1921:225)*, för kostnad som han ålagts att utge enligt *188 §* samma lag.

Har någon på grund av *en* fordran som omfattas av garantin ansökt om gäldenärens försättande i konkurs, utgår betalning även för kostnaden härför och, om konkursen *har* avskrivits enligt *14 kap. 8 § konkurslagen (0000:00)*, för kostnad som han *har* ålagts att utge enligt *14 kap. 22 §* samma lag.

Beträffande fordran med förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen gäller garantin för varje arbetstagare högst ett belopp som motsvarar tolv gånger det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Betalning utgår därvid för fordran som avser ersättning för särskilda kostnader framför annan fordran.

4 §

Från belopp som avses i 2 § avräknas vad arbetstagaren *får lyfta* enligt *143 § konkurslagen (1921:225)*.

Från belopp som avses i 2 § avräknas vad *som betalas ut till* arbetstagaren enligt *10 kap. 14 § eller 14 kap. 15 § konkurslagen (0000:00)*.

[1] Senaste lydelse 1979: 344.

6 §[2]

Förvaltare i konkurs, *som handlägges i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet i fråga om konkurs,* skall snarast efter konkursbeslutet underrätta *myndighet som avses i 5 §* om fordran på lön för uppsägningstid i den mån fordringen enligt förvaltarens bedömande är klar. Underrättelse bör lämnas även om annan fordran som omfattas av garantin under samma förutsättning. I övrigt skall underrättelse lämnas utan dröjsmål när fordran som omfattas av garantin efter bevakning blivit utdelningsgill.

En förvaltare i *stor* konkurs skall snarast efter konkursbeslutet underrätta *den utbetalande myndigheten* om *en* fordran på lön för uppsägningstid, i den mån fordringen enligt förvaltarens bedömande är klar. Underrättelse bör lämnas även om annan fordran som omfattas av garantin under samma förutsättning. I övrigt skall underrättelse lämnas utan dröjsmål när *en* fordran som omfattas av garantin efter bevakning *har* blivit utdelningsgill.

Underrättelse som avses i första stycket behöver *icke* lämnas i den mån arbetstagaren *får lyfta betalning för sin fordran enligt 143 § konkurslagen (1921:225),* beträffande fordran på lön för uppsägningstid på fordringens förfallodag och beträffande annan fordran utan dröjsmål sedan fordringen blivit utdelningsgill.

Underrättelse som avses i första stycket behöver *inte* lämnas i den mån medel *betalas ut till* arbetstagaren *enligt 10 kap. 14 § konkurslagen (0000:00),* beträffande *en* fordran på lön för uppsägningstid på fordringens förfallodag och beträffande annan fordran utan dröjsmål sedan fordringen *har* blivit utdelningsgill.

När underrättelse lämnas enligt första stycket första eller andra meningen skall konkursförvaltaren samtidigt för arbetstagarens räkning bevaka fordran som avses med underrättelsen. Bevakning sker genom att förvaltaren tillställer *konkursdomaren* två kopior av underrättelsen med angivande av att denna avser bevakning. Förvaltaren skall i sådant fall genast underrätta arbetstagaren om bevakningen.

När underrättelse lämnas enligt första stycket första eller andra meningen skall konkursförvaltaren samtidigt för arbetstagarens räkning bevaka *den* fordran som avses med underrättelsen. Bevakning sker genom att förvaltararen tillställer *rätten* två kopior av underrättelsen med angivande av att denna avser bevakning. Förvaltaren skall i sådant fall genast underrätta arbetstagaren om bevakningen.

7 §[3]

Handlägges konkurs som mindre konkurs *enligt konkurslagen (1921:225)* och *finnes* anledning *antaga* att fordran, som omfattas av garantin, kan göras gällande, skall *konkursdomaren* genast sända underrättelse därom till kronofogde-

Handläggs en konkurs som mindre konkurs och *finns* anledning *anta* att fordran, som omfattas av garantin, kan göras gällande, skall *rätten* genast sända underrättelse därom till kronofogdemyndigheten i den ort, där gäldenären bör svara i tvis-

[2] Senaste lydelse 1979: 344.
[3] Senaste lydelse 1979: 344.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
myndigheten i den ort, där gäldenären bör svara i tvistemål som angår gäld i allmänhet. Sedan tid för gäldenärens edgång har bestämts, skall myndigheten underrättas därom. Myndigheten har behörighet som borgenär, även om staten *icke* innehar fordran hos gäldenären.	temål som angår gäld i allmänhet. Sedan tid för gäldenärens edgång har bestämts, skall myndigheten underrättas därom. Myndigheten har behörighet som borgenär, även om staten *inte* innehar *någon* fordran hos gäldenären.
Första stycket gäller i tillämpliga delar, när *konkursdomaren* från konkursförvaltaren mottagit anmälan som avses i *186 § konkurslagen eller fråga på annat sätt uppkommit om avskrivning av konkursen enligt nämnda paragraf* utan att underrättelse som avses i 6 § lämnats dessförinnan.	Första stycket gäller i tillämpliga delar, när *rätten* från konkursförvaltaren *har* mottagit *sådan* anmälan som avses i *10 kap. 20 § konkurslagen (0000:00)* utan att *någon* underrättelse som avses i 6 § *har* lämnats dessförinnan.
8 §[4]	
Det åligger kronofogdemyndighet som får underrättelse enligt 7 § eller anmälan enligt *185 b § konkurslagen (1921:225)* att skyndsamt pröva i vad mån betalning enligt garantin skall utgå för fordran i konkursen. Detta gäller även när fordran i konkursen på annat sätt blir känd för myndigheten.	Det åligger kronofogdemyndighet som får underrättelse enligt 7 § eller anmälan enligt *14 kap. 4 § konkurslagen (0000:00)* att skyndsamt pröva i vad mån betalning enligt garantin skall utgå för *en* fordran i konkursen. Detta gäller även när *en* fordran i konkursen på annat sätt blir känd för myndigheten.
Arbetsgivare är skyldig att vid kronofogdemyndighetens prövning enligt första stycket på anfordran lämna uppgift om arbetstagares anställnings- och avlöningsförhållanden eller pensionsförhållanden. *Undandrager* sig arbetsgivaren att fullgöra detta, kan han efter omständigheterna hämtas eller häktas.	Arbetsgivare är skyldig att vid kronofogdemyndighetens prövning enligt första stycket på anfordran lämna uppgift om arbetstagares anställnings- och avlöningsförhållanden eller pensionsförhållanden. *Undandrar* sig arbetsgivaren att fullgöra detta, kan han efter omständigheterna hämtas eller häktas.
Beslut om hämtning eller häktning meddelas av *konkursdomaren* efter framställning från kronofogdemyndigheten. Kostnaden för hämtning eller häktning utgår av allmänna medel. I övrigt gäller beträffande sådan åtgärd *95 §* konkurslagen i tillämpliga delar.	Beslut om hämtning eller häktning meddelas av *rätten* efter framställning från kronofogdemyndigheten. Kostnaden för hämtning eller häktning utgår av allmänna medel. I övrigt gäller beträffande sådan åtgärd *6 kap. 10 och 11 §§* konkurslagen i tillämpliga delar.
Kronofogdemyndigheten skall utan dröjsmål underrätta den i 5 §	Kronofogdemyndigheten skall utan dröjsmål underrätta den i 5 §

[4] Senaste lydelse 1979: 344.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
avsedda myndigheten angående fordran som vid prövning enligt första stycket funnits vara betalningsgrundande. Förekommer anledning *därtill* får kronofogdemyndigheten återkalla sitt beslut, om det sker innan utbetalning har ägt rum.	avsedda myndigheten angående *en* fordran som vid prövning enligt första stycket *har* funnits vara betalningsgrundande. Förekommer anledning *till det* får kronofogdemyndigheten återkalla sitt beslut, om det sker innan utbetalning har ägt rum.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare.

4 Förslag till Lag om ändring i lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land

dels att i 2 § ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot ordet "rätten",

dels att 13 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	13 §
Har i ett beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs angetts att rätten *eller konkursdomaren* grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, tillämpas inte denna lag.	Har i ett beslut om konkurs eller om inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs angetts att rätten grundat sin behörighet på annan omständighet än att gäldenären har eller vid sin död hade sitt hemvist här i riket, tillämpas inte denna lag.

Bolag, förening eller stiftelse skall anses ha hemvist här i riket, om styrelsen har sitt säte där.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i 2 § sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare.

5 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	
Begär konkursdomstol eller konkursförvaltning i konkurslandet hos *konkursdomare* här i riket, inom *vars* tjänstgöringsområde gäldenären äger tillgångar, att den här befintliga egendomen skall upptecknas, skall *konkursdomaren* förordna en lämplig person att upprätta boupptecknings över gäldenärens tillgångar och de skulder som särskilt belastar sådana tillgångar.	Begär *en* konkursdomstol eller *en* konkursförvaltning i konkurslandet hos *en tingsrätt* här i riket, inom *vilkens* tjänstgöringsområde gäldenären äger tillgångar, att den här befintliga egendomen skall upptecknas, skall *rätten* förordna en lämplig person att upprätta boupptecknings över gäldenärens tillgångar och de skulder som särskilt belastar sådana tillgångar.
På begäran av konkursdomstol eller konkursförvaltning i konkurslandet skall *konkursdomaren* även förordna en lämplig person att ta hand om gäldenärens egendom här i riket till dess den kan övertas av konkursförvaltningen. Det åligger den som har förordnats att även försälja egendom som inte lämpligen kan bevaras.	På begäran av *en* konkursdomstol eller *en* konkursförvaltning i konkurslandet skall *rätten* även förordna en lämplig person att ta hand om gäldenärens egendom här i riket till dess den kan övertas av konkursförvaltningen. Det åligger den som har förordnats att även försälja egendom som inte lämpligen kan bevaras.
Konkursdomstol eller konkursförvaltning i konkurslandet kan här i riket påkalla sådan handräckning som avses i *54 § konkurslagen (1921:225).*	*En* konkursdomstol eller *en* konkursförvaltning i konkurslandet kan här i riket påkalla sådan handräckning som avses i *7 kap. 16 § konkurslagen (0000:00).*
3 §	
Har begäran gjorts hos en *konkursdomare* om åtgärd enligt 2 §, får *konkursdomaren* av den som begärt åtgärden kräva förskott för kostnaden med skäligt belopp. Är en handling avfattad på finska eller isländska, skall den vara åtföljd av styrkt översättning till danska, norska eller svenska.	Har *en* begäran gjorts hos en *tingsrätt* om åtgärd enligt 2 §, får *rätten* av den som *har* begärt åtgärden kräva förskott för kostnaden med skäligt belopp. Är en handling avfattad på finska eller isländska, skall den vara åtföljd av *en* styrkt översättning till danska, norska eller svenska.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare.

6 Förslag till Lag om ändring i ackordslagen (1970:847)

Härigenom föreskrivs i fråga om ackordslagen (1970:847)

dels att i 1 och 16 §§[1] "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)",

dels att i 5, 7, 8, 26, 29, 31, 32, 33 och 37 §§ ordet "konkursdomare" i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet "rätten" i motsvarande form,

dels att i 26 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot ordet "regeringen",

dels att 45 § skall upphöra att gälla,

dels att 6, 22, 25, 34, 41 och 43 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att nuvarande 42, 43 och 44 §§ skall betecknas 43, 44 och 45 §§,

dels att i lagen skall införas en paragraf, 42 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	
Bestämmelserna i *konkurslagen (1921:225)* om behörig *konkursdomare* vid ansökan om konkurs äger motsvarande tillämpning i fråga om ansökan om förordnande av god man.	Bestämmelserna i *2 kap. 1 § konkurslagen (0000:00)* om behörig *tingsrätt* vid ansökan om konkurs äger motsvarande tillämpning i fråga om *en* ansökan om förordnande av *en* god man.
Vid ansökan skall gäldenären ange och styrka de omständigheter som betingar *konkursdomarens* behörighet, om de ej är kända.	Vid ansökan skall gäldenären ange och styrka de omständigheter som betingar *rättens* behörighet, om de *inte* är kända.
Har ansökan gjorts hos *konkursdomare* som *icke* är behörig, skall *han* genast sända ansökningshandlingen till *konkursdomare* som enligt vad handlingarna visar är behörig och underrätta gäldenären. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen *inkom* till den förra *konkursdomaren*.	Har *en* ansökan gjorts hos *en tingsrätt* som *inte* är behörig, skall *rätten* genast sända ansökningshandlingen till *en tingsrätt*, som enligt vad handlingarna visar är behörig, och underrätta gäldenären. *En* ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen *kom in* till den förra *tingsrätten*.
Framgår *ej* av ansökningen *vem* som är behörig *konkursdomare* eller	Framgår *inte* av ansökningen *vilken tingsrätt* som är behörig eller är

[1] Senaste lydelse av 16 § 1971: 499.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
är den *eljest* bristfällig och efterkommer gäldenären *ej* föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.	den *annars* bristfällig och efterkommer gäldenären *inte* föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.
22 §	
Ansökan om förhandling om offentligt ackord *göres* hos den *konkursdomare* som förordnat god man.	*En* ansökan om förhandling om offentligt ackord *görs* hos den *tingsrätt* som *har* förordnat god man.

Ansökningen skall åtföljas av

1. ackordsförslag som anger hur mycket gäldenären bjuder i betalning och när denna skall erläggas samt om säkerhet ställts för ackordet och vari den i så fall består,

2. förteckning över boets tillgångar och skulder, upprättad enligt 23 § tidigast två månader innan ansökan om förhandling om offentligt ackord gjordes,

3. den senaste balansräkningen, om gäldenären är eller varit bokföringsskyldig under det sista året innan ansökan om förordnande av god man gjordes,

4. berättelse av gode mannen som anger boets tillstånd och orsakerna till gäldenärens obestånd samt innehåller översikt över tillgångar och skulder, uppgift om den utdelning som kan påräknas i en konkurs och upplysning huruvida egendom frångått gäldenären under sådana förhållanden att den kan bli föremål för återvinning, huruvida det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till brott mot sina borgenärer och i så fall grunden därför samt vilka handelsböcker gäldenären hållit och hur de blivit förda,

5. yttande av gode mannen, huruvida han anser att ackordsförslaget bör antagas av borgenärerna,

6. intyg av gode mannen att borgenärer, som till antalet utgör minst två femtedelar av de i boupptecknigen upptagna borgenärer vilkas fordringar skulle omfattas av ackordet och som tillsammans innehar minst två femtedelar av dessa fordringars sammanlagda belopp, förklarat sig anse ackordet antagbart,

7. bevis att ackordsförslaget samt gode mannens berättelse och yttrande sänts till alla borgenärer som upptages i boupptecknigen,

8. förskott, med belopp som *Konungen* föreskrivit, på kostnaden för ackordsfrågans handläggning hos *konkursdomaren och* rätten samt av *konkursdomaren* godkänd säkerhet för vad som *ej täckes* av förskottet.	8. förskott, med belopp som *regeringen har* föreskrivit, på kostnaden för ackordsfrågans handläggning hos rätten samt av *rätten* godkänd säkerhet för vad som *inte täcks* av förskottet.
25 §	
Upptages ansökningen, skall gäldenären inför *konkursdomaren* av-	*Upptas* ansökningen, skall gäldenären inför *rätten* avlägga boupp-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
lägga bouppteckningsed på tid som *konkursdomaren* bestämmer. Gäldenären skall därvid göra de tillägg eller ändringar som han finner påkallade och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det *ej* honom veterligen har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.	teckningsed på tid som *rätten* bestämmer. Gäldenären skall därvid göra de tillägg eller ändringar som han finner påkallade och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det *inte* honom veterligen har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.
När anledning förekommer, får *konkursdomaren* tillåta gäldenären att avlägga eden inför annan *konkursdomare*. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.	När anledning förekommer, får *rätten* tillåta gäldenären att avlägga eden inför *en* annan *tingsrätt*. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.
34 §	
Har ackordsförslaget antagits vid borgenärssammanträdet men förekommer anledning att ackordet på grund av 36 § *ej* skall fastställas, skall *konkursdomaren hänskjuta* ackordsfrågan till *rätten*. Detsamma gäller, om det vid borgenärssammanträdet *ej* kan avgöras om förslaget antagits eller förkastats. Föreligger *ej* fall som nu sagts, skall *konkursdomaren* fastställa ackordet.	Har ackordsförslaget antagits vid borgenärssammanträdet men förekommer anledning att ackordet på grund av 36 § *inte* skall fastställas, skall ackordsfrågan *hänskjutas* till *rättegång*. Detsamma gäller, om det vid borgenärssammanträdet *inte* kan avgöras om förslaget *har* antagits eller förkastats. Föreligger *inte* fall som *har* sagts nu, skall *rätten* fastställa ackordet.
Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om ej längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.	
41 §	
Talan mot beslut som *konkursdomaren* meddelat enligt denna lag *föres* i hovrätten. Besvärstiden är två veckor.	Talan mot *ett* beslut som *tingsrätten har* meddelat enligt denna lag *förs* i hovrätten *genom besvär*. Besvärstiden är två veckor.
Besvärstiden räknas i fråga om beslut om förhandling om offentligt ackord från det att kungörelsen om förhandlingen infördes i Post- och Inrikes Tidningar.	
42 §	
	En tingsrätt är vid handläggningen av ett ackordsärende domför med en lagfaren domare.

43 §[2]

Mål om ackord som *av konkursdomaren* hänskjutits till *rätten* skall utan förberedelse *företagas* till huvudförhandling. *Utsättes* målet till fortsatt eller ny huvudförhandling, skall dock rätten, om det *erfordras* för att målet vid denna skall kunna slutföras, förordna att förberedelse skall äga rum. Parts utevaro utgör *ej* hinder för målets avgörande.

Mål om ackord som *har* hänskjutits till *rättegång* skall utan förberedelse *företas* till huvudförhandling. *Sätts* målet *ut* till fortsatt eller ny huvudförhandling skall dock rätten, om det *behövs* för att målet skall kunna slutföras vid denna, förordna att förberedelse skall äga rum. Parts utevaro utgör *inte* hinder för målets avgörande.

I mål som avses i första stycket gäller i fråga om tingsrättens sammansättning vad som sägs i 42 §.

Beträffande talan mot rättens avgörande i mål som avses i första stycket äger bestämmelserna i rättegångsbalken om talan mot beslut i mål som väckts vid underrätt motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller fortfarande, om en ansökan om godmansförordnande eller förhandling om offentligt ackord har gjorts före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare. Skall enligt 34 § ackordslagen (1970:847) en fråga hänskjutas till rätten efter ikraftträdandet av den nya lagen, skall frågan i stället handläggas i den ordning som är föreskriven i denna lag.

7 Förslag till Lag om ändring i giftermålsbalken

Härigenom föreskrivs att i 8 kap. 5 § och 13 kap. 15 § giftermålsbalken[1] "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)".

Denna lag träder i kraft den

8 Förslag till Lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs att i 13 kap. 26 § jordabalken[1] "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)".

Denna lag träder i kraft den

[2] Paragrafens nuvarande beteckning.
[1] Senaste lydelse av 8 kap. 5 § 1970: 849 och av 13 kap. 15 § 1977: 655.
[1] Senaste lydelse 1981: 784.

9 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 §[1]
Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller försätts säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, är den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet. Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Görs efter utgången av den i första punkten angivna tiden jäv mot köpeavhandling, vilken är så upprättad och behandlad, som nyss sagts, är, om jävet görs vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid tingsrätten i den ort där kronofodemyndigheten finns. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden. Var säljarens egendom avträdd till kon-	Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller försätts säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, är den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet. Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. Görs efter utgången av den i första punkten angivna tiden jäv mot köpeavhandling, vilken är så upprättad och behandlad, som nyss sagts, är, om jävet görs vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden. Var säljarens egendom avträdd till kon-

[1] Senaste lydelse 1981: 800.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
kurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *40 b § konkurslagen (1921:225)* äga motsvarande tillämpning.	kurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *4 kap. 19 § konkurslagen (0000:00)* äga motsvarande tillämpning.

Vad som nu sagts om konkurs äger motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställes. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den

10 Förslag till Lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal

Härigenom föreskrivs att 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	117 §[1]
Försättes försäkringstagaren i konkurs efter ansökan, som gjorts innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående, och har han under de tre senaste åren före konkursansökningen eller senare till betalning av premie för försäkring, som enligt 116 § *ej* kan göras till föremål för utmätning, använt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, *ej* stod i skäligt förhållande till hans villkor, *äge* konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda för mycket erlagts, i den mån tillgodohavandet hos denne *därtill* förslår. Har *ej* försäkringstagaren lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande, åligger det konkursboet att för prövning av dess rätt väcka talan mot försäkringstagaren. Beträffande sådan talan *äga* bestämmelserna i *40 b § konkurslagen (1921:225)* motsvarande tillämpning.	*Försätts* försäkringstagaren i konkurs efter *en* ansökan, som *har* gjorts innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående, och har han under de tre senaste åren före konkursansökningen eller senare till betalning av premie för försäkring, som enligt 116 § *inte* kan göras till föremål för utmätning, använt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, *inte* stod i skäligt förhållande till hans villkor, *äger* konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda *har* erlagts för mycket, i den mån tillgodohavandet hos denne förslår *till det.* Har *inte* försäkringstagaren lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande, åligger det konkursboet att för prövning av dess rätt väcka talan mot försäkringstagaren. Beträffande sådan talan *äger* bestämmelserna i *4 kap. 19 § konkurslagen (0000:00)* motsvarande tillämpning.
Har konkurs föregåtts av förordnande av god man enligt ackordsla-	Har *en* konkurs föregåtts av förordnande av god man enligt

[1] Senaste lydelse 1975: 248.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gen (1970:847) eller förordnande av boutredningsman, skall vad som enligt första stycket gäller om tiden för konkursansökningen avse den i *29 §* konkurslagen för sådant fall angivna fristdagen.	ackordslagen (1970:847) eller förordnande av boutredningsman, skall vad som enligt första stycket gäller om tiden för konkursansökningen avse den i *4 kap. 2 §* konkurslagen för sådant fall angivna fristdagen.
Bestämmelserna i första och andra styckena om konkurs *äga* motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställts. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling *äga* 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.	Bestämmelserna i första och andra styckena om konkurs *äger* motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord *har* fastställts. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling *äger* 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.
Ej må krav, *varom* nu *är sagt*, göras gällande till förfång för förmånstagare vars insättande *jämlikt* 102 § *ej må* återkallas.	Krav *som har sagts* nu *får inte* göras gällande till förfång för förmånstagare vars insättande *enligt* 102 § *inte kan* återkallas.

Denna lag träder i kraft den

11 Förslag till Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap. 2 §[1]	
Hovrätt tillkommer att som första domstol *upptaga* mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av tjänsten eller uppdraget begåtts av domare i allmän underrätt eller krigsrätt eller av *konkursdomare,* inskrivningsdomare eller annan som vid inskrivningsmyndighet har förordnats att handlägga inskrivningsärende.	Hovrätt tillkommer att som första domstol *uppta* mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av tjänsten eller uppdraget har begåtts av domare i allmän underrätt eller krigsrätt eller av inskrivningsdomare eller annan som vid inskrivningsmyndighet har förordnats att handlägga inskrivningsärende.
Hovrätt är i övrigt första domstol i mål, beträffande vilka *så föreskrives* i lag.	Hovrätt är i övrigt första domstol i mål, beträffande vilka *det är föreskrivet* i lag.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller även i fråga om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som en konkursdomare i utövningen av tjänsten har begått efter ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 1974: 573.

12 Förslag till Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

Härigenom föreskrivs att i 10 § rättshjälpslagen[1] "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)".

Denna lag träder i kraft den

13 Förslag till Lag om ändring i lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden

Härigenom föreskrivs att i 3 § lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden[1] "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)".

Denna lag träder i kraft den

14 Förslag till Lag om ändring i utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 15 § och 15 kap. 18 § utsökningsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap. 15 §	
Säljs egendom exekutivt under konkurs, skall betalning utgå för de konkursboets kostnader som enligt *81 § konkurslagen (1921:225)* får *tagas* ut ur egendomen, om kostnaderna anmäls enligt vad som sägs i 10 § första stycket.	Säljs egendom exekutivt under konkurs, skall betalning utgå för de konkursboets kostnader som enligt *13 kap. 16 § konkurslagen (0000:00)* får *tas* ut ur egendomen, om kostnaderna anmäls enligt vad som sägs i 10 § första stycket.

När egendom säljs exekutivt under konkurs eller utmätt fordran drivs in under konkurs, har även borgenär, vars fordran är förenad med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979), rätt att få betalning ur egendomen, om han anmäler sin fordran enligt vad som sägs i 13 § första stycket.

15 kap. 18 §	
Införsel får äga rum utan hinder av att gäldenären är i konkurs, i den mån ej lön eller annat som införseln	Införsel får äga rum utan hinder av att gäldenären är i konkurs, i den mån ej lön eller annat som införseln

[1] Senaste lydelse 1981: 830.
[1] Senaste lydelse 1974: 387.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gäller skall ingå i konkursboet enligt *27 § konkurslagen (1921:225).*	gäller skall ingå i konkursboet enligt *3 kap. 4 § konkurslagen (0000:00).*

Denna lag träder i kraft den

15 Förslag till Lag om ändring i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar att i 93 § ordet "konkursdomaren" eller böjningsform därav skall bytas ut mot ordet "rätten" i motsvarande former och i 103 § 1 mom.[1] ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot ordet "tingsrätten".

Denna lag träder i kraft den

16 Förslag till Lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m. m.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Innebörden av preskription	**Innebörden av preskription**
10 §	
Preskription innebär att åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas. Har fordringen innan preskription inträtt helt eller delvis säkerställts genom sådan åtgärd, får dock denna fullföljas efter preskriptionstidens utgång.	Preskription innebär att åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas. Har fordringen innan preskription *har* inträtt helt eller delvis säkerställts genom *en* sådan åtgärd, får dock denna fullföljas efter preskriptionstidens utgång. *I den mån en fordran är sådan som sägs i 9 kap. 2 § konkurslagen (0000:00) jämställs med säkerställande av fordringen att den utan bevakning görs gällande i konkurs.*

Under tid då preskriptionstiden är förlängd på grund av 9 §, får åtgärd för att få betalt för fordringen inte vidtas utöver vad som krävs för att säkerställa den. Lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård får dock säljas.

[1] Senaste lydelse av 103 § 1 mom. 1974: 163.

Har ansökan om förlängning av preskriptionstiden återkallats eller lämnats utan bifall enligt beslut, som har vunnit laga kraft, skall åtgärd som avses i andra stycket såvitt möjligt återgå.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

17 Förslag till Lag om ändring i lagen (1955:183) om bankrörelse

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1955:183) om bankrörelse

dels att i 144 § ordet "konkursdomaren" eller böjningsform därav skall bytas ut mot ordet "rätten" i motsvarande former och att i 171 § ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot ordet "tingsrätten",

dels att 158 § 2 mom. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	158 § 2 mom.
Har bankaktiebolags egendom avträtts till konkurs, förordnar tillsynsmyndigheten ett allmänt ombud att såsom konkursförvaltare *deltaga* i konkursboets förvaltning med den eller de förvaltare, som utses på sätt i *konkurslagen* stadgas.	*Försätts ett bankaktiebolag i* konkurs, förordnar tillsynsmyndigheten ett allmänt ombud att såsom konkursförvaltare *delta* i konkursboets förvaltning med den eller de förvaltare, som utses på sätt i *konkurslagen (0000:00)* stadgas.
Utan hinder av beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äger allmänna ombudet *deltaga* i förvaltningen i alla dess delar. Ombudet äger beträffande medförvaltare göra sådan *anmälan* som sägs i *80 §* konkurslagen.	Utan hinder av *ett* beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äger allmänna ombudet *delta* i förvaltningen i alla dess delar. Ombudet äger beträffande *en* medförvaltare göra *en* sådan *framställning* som sägs i *7 kap. 8 §* konkurslagen.
Om arvode till ombud gäller vad i konkurslagen är i allmänhet stadgat beträffande arvode till konkursförvaltare.	Om arvode till *ett* ombud gäller vad i konkurslagen är i allmänhet stadgat beträffande arvode till *en* konkursförvaltare.

Denna lag träder i kraft den . . . Bestämmelserna i 158 § 2 mom. gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

18 Förslag till Lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Härigenom föreskrivs att 41 § lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
41 §[1]	
Har ett luftfartyg, en lott däri eller inteknade reservdelar utmätts eller har enligt *71 § konkurslagen (1921:225)* begärts att ett luftfartyg eller intecknade reservdelar skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen har sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning har inkommit. Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i inskrivningsboken.	Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar utmätts eller har enligt *8 kap. 8 § konkurslagen (0000:00)* begärts att ett luftfartyg eller intecknade reservdelar skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen har sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning har inkommit. Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i inskrivningsboken.

Om inverkan på inteckning av en exekutiv försäljning eller av en myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i inskrivningsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet har inkommit.

Har domstol beträffande inteckning i luftfartyg meddelat förklaring som i 26 § sägs, åligger det domstolen att därom översända bevis till inskrivningsdomaren, som har att å nästa inskrivningsdag göra anteckning om förhållandet i inskrivningsboken.

Denna lag träder i kraft den

[1] Senaste lydelse 1981: 809.

19 Förslag till Lag om ändring i lagen (1955:416) om sparbanker

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1955:416) om sparbanker

dels att i 88 §[1] ordet "konkursdomaren" skall bytas ut mot ordet "tingsrätten",

dels att 82 § 2 mom. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	82 § 2 mom.[2]
Har sparbanks egendom avträtts till konkurs, förordnar tillsynsmyndigheten ett allmänt ombud att såsom konkursförvaltare *deltaga* i konkursboets förvaltning med den eller de förvaltare, som utses på sätt stadgas i *konkurslagen.*	*Försätts en sparbank i* konkurs, förordnar tillsynsmyndigheten ett allmänt ombud att såsom konkursförvaltare *delta* i konkursboets förvaltning med den eller de förvaltare, som utses på sätt stadgas i *konkurslagen (0000:00).*
Utan hinder av beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äger allmänna ombudet *deltaga* i förvaltningen i alla dess delar. Ombudet äger beträffande medförvaltare göra sådan *anmälan* som sägs i *80 §* konkurslagen.	Utan hinder av *ett* beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äger allmänna ombudet *delta* i förvaltningen i alla dess delar. Ombudet äger beträffande *en* medförvaltare göra *en* sådan *framställning* som sägs i *7 kap. 8 §* konkurslagen.
Om arvode till ombud gäller vad i konkurslagen är i allmänhet stadgat beträffande arvode till konkursförvaltare.	Om arvode till *ett* ombud gäller vad i konkurslagen är i allmänhet stadgat beträffande arvode till *en* konkursförvaltare.

Denna lag träder i kraft den . . . Bestämmelserna i 82 § 2 mom. gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

20 Förslag till Lag om ändring i lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen

Härigenom föreskrivs att 77 § lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	77 §
Har centralkassas egendom avträtts till konkurs, förordnar tillsynsmyndigheten ett allmänt ombud att	*Försätts en centralkassa i* konkurs, förordnar tillsynsmyndigheten ett allmänt ombud att såsom konkurs-

[1] Senaste lydelse av 88 § 1974: 167.
[2] Senaste lydelse 1962: 234.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
såsom konkursförvaltare *deltaga* i konkursboets förvaltning med övriga konkursförvaltare.	förvaltare *delta* i konkursboets förvaltning med övriga konkursförvaltare.
Utan hinder av beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äger allmänna ombudet *deltaga* i förvaltningen i alla dess delar. Ombudet äger beträffande medförvaltare göra sådan *anmälan*, som sägs i *80 § konkurslagen.*	Utan hinder av *ett* beslut, som kan vara fattat om delning av förvaltningen av boet, äger allmänna ombudet *delta* i förvaltningen i alla dess delar. Ombudet äger beträffande *en* medförvaltare göra *en* sådan *framställning*, som sägs i *7 kap. 8 § konkurslagen (0000:00).*
Om arvode till ombud gäller vad i konkurslagen är i allmänhet stadgat beträffande arvode till konkursförvaltare.	Om arvode till *ett* ombud gäller vad i konkurslagen är i allmänhet stadgat beträffande arvode till *en* konkursförvaltare.

Denna lag träder i kraft den . . . Äldre bestämmelser gäller i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

21 Förslag till Lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs att i 64 § lagen (1972:262) om understödsföreningar "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)".

Denna lag träder i kraft den

22 Förslag till Lag om ändring i handelsregisterlagen (1974:157)

Härigenom föreskrivs att 16 och 18 §§ handelsregisterlagen (1974:157) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	16 §
Om avförande av firma ur registret, sedan dom om hävande av firmaregistrering vunnit laga kraft, finns bestämmelser i firmalagen (1974:156).	Om avförande av *en* firma ur registret, sedan *en* dom om hävande av *en* firmaregistrering *har* vunnit laga kraft, finns bestämmelser i firmalagen (1974:156).
Har i annat fall genom dom som vunnit laga kraft förklarats, att införing i registret *ej* bort ske eller att	Har i annat fall genom *en* dom som *har* vunnit laga kraft förklarats, att en införing i registret *inte hade* bort

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
beslut som registrerats är ogiltigt eller att i annat fall visst förhållande som registrerats ej föreligger, skall registreringen avföras ur registret. Dom i mål som här avses skall genom domstolens försorg i avskrift sändas till registreringsmyndigheten.	ske eller att *ett* beslut som *har* registrerats är ogiltigt eller att i annat fall *något* visst förhållande som *har* registrerats *inte* föreligger, skall registreringen avföras ur registret. *En* dom i *ett* mål som här avses skall genom domstolens försorg i avskrift sändas till registreringsmyndigheten.
Om bolagsman genom dom skilts från rätten att teckna bolagets firma, skall uppgift härom registreras även om domen *icke* vunnit laga kraft.	Om *en* bolagsman genom *en* dom *har* skilts från rätten att teckna bolagets firma, skall *en* uppgift härom registreras även om domen *inte har* vunnit laga kraft.
Försättes näringsidkare i konkurs, skall meddelande *härom* samtidigt med kungörelsen om beslutet genom *konkursdomarens* försorg översändas för registrering. Har högre rätt upphävt beslut om konkurs, skall registreringen på anmälan av *konkursdomaren* avföras. När konkurs avslutats, skall *konkursdomaren ofördröjligen översända* meddelande *härom* för registrering.	*Försätts en* näringsidkare i konkurs, skall meddelande *om detta* samtidigt med kungörelsen om beslutet genom *tingsrättens* försorg översändas för registrering. Har högre rätt upphävt *ett* beslut om konkurs, skall registreringen avföras på anmälan av *tingsrätten*. När *en* konkurs *har* avslutats, skall *rätten genast sända* meddelande *om detta* för registrering.
18 §[1]	
Registrering eller avförande ur registret skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Vad nu sagts *skall ej gälla*, när registrering eller avförande sker efter anmälan av *konkursdomaren*.	Registrering eller avförande ur registret skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Vad *som har* sagts nu *gäller inte* när registrering eller avförande sker efter anmälan av *rätten*.

Denna lag träder i kraft den

[1] Senaste lydelse 1977: 707.

23 Förslag till Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 20 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 kap. 20 §	
Om aktiebolag *försättes* i konkurs eller om förhandling om offentligt ackord *inledes* för bolaget, skall *konkursdomaren* sända underrättelse om beslutet för registrering.	Om *ett* aktiebolag *försätts* i konkurs eller om *en* förhandling om offentligt ackord *inleds* för bolaget, skall *rätten* sända underrättelse om beslutet för registrering.
Under *konkurs företrädes* bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som *finnes* vid konkursens början. Dock gäller även under konkursen bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning.	Under *konkursen företräds* bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som *finns* vid konkursens början. Dock gäller även under konkursen bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning.
När konkurs avslutats eller förhandling om offentligt ackord avslutats på annat sätt än genom konkurs, skall *konkursdomaren* genast för registrering underrätta registreringsmyndigheten samt i förra fallet ange om överskott *finnes* eller *ej*. *Konkursdomaren* skall även för registrering underrätta registreringsmyndigheten när *överrätt* genom beslut, som vunnit laga kraft, upphävt beslut att försätta bolaget i konkurs eller att inleda förhandling om offentligt ackord.	När *en* konkurs *har* avslutats eller *en* förhandling om offentligt ackord *har* avslutats på annat sätt än genom konkurs, skall *tingsrätten* genast för registrering underrätta registreringsmyndigheten samt i *det* förra fallet ange om *något* överskott *finns* eller *inte*. *Tingsrätten* skall även för registrering underrätta registreringsmyndigheten när *högre rätt* genom *ett* beslut, som *har* vunnit laga kraft, *har* upphävt *ett* beslut att försätta bolaget i konkurs eller att inleda *en* förhandling om offentligt ackord.

Denna lag träder i kraft den

24 Förslag till Lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att i 2 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister[1] "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)".

Denna lag träder i kraft den

25 Förslag till Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)

dels att i 13 kap. 6 § och 15 kap. 7 § "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (0000:00)",

dels att 14 kap. 20 och 21 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 kap.	
20 §	
Om ett försäkringsbolag försätts i konkurs skall *konkursdomaren* sända en underrättelse om beslutet till försäkringsinspektionen för registrering.	Om ett försäkringsbolag försätts i konkurs skall *rätten* sända en underrättelse om beslutet till försäkringsinspektionen för registrering.
Under konkursen företräds bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som finns vid konkursens början. Under konkursen gäller dock bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning.	
När konkursen har avslutats skall *konkursdomaren* genast för registrering underrätta försäkringsinspektionen samt ange om något överskott finns eller inte. *Konkursdomaren* skall även för registrering underrätta försäkringsinspektionen när en *överrätt* genom beslut, som vunnit laga kraft, upphävt ett beslut att försätta bolaget i konkurs.	När konkursen har avslutats skall *rätten* genast för registrering underrätta försäkringsinspektionen samt ange om något överskott finns eller inte. *Rätten* skall även för registrering underrätta försäkringsinspektionen när en *högre rätt* genom ett beslut, som *har* vunnit laga kraft, *har* upphävt ett beslut att försätta bolaget i konkurs.
21 §	
När ett försäkringsbolag är i konkurs kan försäkringsinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som kon-	När ett försäkringsbolag är i konkurs kan försäkringsinspektionen förordna ett allmänt ombud. Det allmänna ombudet skall som kon-

[1] Senaste lydelse 1976: 581.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
kursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt *konkurslagen (1921:225).*	kursförvaltare delta i konkursboets förvaltning tillsammans med den eller de förvaltare som utses enligt *konkurslagen (0000:00).*
Det allmänna ombudet kan beträffande medförvaltare göra en sådan framställning som avses i *80 §* konkurslagen.	Det allmänna ombudet kan beträffande *en* medförvaltare göra en sådan framställning som avses i *7 kap. 8 §* konkurslagen.
Även om beslut om delning av boets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.	Även om *ett* beslut om delning av boets förvaltning har fattats, får det allmänna ombudet delta i förvaltningen i dess helhet.
Om arvode till det allmänna ombudet gäller bestämmelserna i konkurslagen om arvode till konkursförvaltare.	Om arvode till det allmänna ombudet gäller bestämmelserna i konkurslagen om arvode till *en* konkursförvaltare.

Denna lag träder i kraft den . . . Bestämmelserna i 14 kap. 21 § gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över konkurslagskommitténs slutbetänkande (SOU 1983:24) Ny konkurslag

Yttranden över konkurslagskommitténs slutbetänkande (SOU 1983:24) Ny konkurslag har avgetts av justitiekanslern (JK), riksåklagaren (RÅ), domstolsverket (DV), rikspolisstyrelsen (RPS), bokföringsnämnden, kommerskollegium, bankinspektionen, riksskatteverket (RSV), riksrevisionsverket (RRV), arbetsmarknadsstyrelsen, statens industriverk, Svea hovrätt, hovrätten för Nedre Norrland, Stockholms tingsrätt, Södra Roslags tingsrätt, Helsingborgs tingsrätt, länsstyrelsen i Stockholms län, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges kronofogdar, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen (SHIO-Familjeföretagen), Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Kooperativa förbundet, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges föreningsbankers förbund, Svenska inkassoföreningen, Finansbolagens förening, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Centralorganisationen SACO/SR, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges Ackordscentral, Föreningen Auktoriserade revisorer (FAR), Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund (SBRF), Svenska revisorssamfundet, Svenska handelskammarförbundet, Sveriges redovisningskonsulters förbund, Svenska kreditförsäkringsaktiebolaget, Svenska tidningsutgivarföreningen och Föreningen Ekonomer inom exekutionsväsendet.

Av Svenska bankföreningens remissvar framgår att PKbanken har deltagit vid handläggningen av remissärendet och därvid förklarat sig instämma i bankföreningens yttrande.

Kommerskollegium har bifogat yttranden från handelskamrarna i Stockholm och Skåne. Handelskammaren i Skåne har i sitt yttrande förklarat sig instämma i det yttrande som handelskammaren i Stockholm har avgett.

Riksskatteverket har till sitt remissvar bifogat yttranden från kronofogdemyndigheterna i Eskilstuna, Göteborg, Helsingborg, Kristianstad, Linköping, Malmö, Sollentuna och Stockholm.

Slutligen har länsstyrelserna i Stockholm och Göteborg bifogat yttranden från kronofogdemyndigheterna i Stockholm och Sollentuna respektive Göteborg och Uddevalla. Yttrandena från kronofogdemyndigheterna i Stockholm, Sollentuna och Göteborg är i sak identiska med myndigheternas till riksskatteverkets remissvar bilagda yttranden.

Sveriges grossistförbund och Sveriges köpmannaförbund har i sina remissvar förklarat att de instämmer i Sveriges industriförbunds yttrande.

Sammanfattning av Eko-kommissionens delbetänkande (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs

I en konkurs kan rättshandlingar som gäldenären har företagit före konkursen, t.ex. gåvor eller skuldbetalningar, under vissa förutsättningar återgå. Detta sker genom återvinning. Återvinning till konkursboet innebär i princip att boet får tillbaka vad gäldenären har utgivit mot att boet återlämnar vad denne erhållit. Den egendom som återgått till boet blir på samma sätt som gäldenärens övriga egendom tillgänglig för utdelning till borgenärerna i konkursen. Bestämmelserna om återvinning i konkurs avser alla slag av rättshandlingar. Genom dessa bestämmelser skall förhindras att gäldenären undandrar sina borgenärer egendom inför en konkurs. Återvinningsreglerna skall också garantera att den förmånsrättsordning som gäller mellan borgenärerna i en konkurs inte åsidosätts genom åtgärder före konkursen. En borgenär skall således inte kunna skaffa sig ett försteg framför andra borgenärer genom att kort före konkursen skaffa sig betalning, vare sig gäldenären betalar frivilligt eller efter utmätning.

Återvinning utgår ifrån att den ifrågavarande rättshandlingen är giltig mellan parterna och i förhållande till tredje man. Är så inte fallet, behöver konkursboet inte tillgripa återvinning för att t.ex. återföra egendom till boet.

Återvinningsreglerna har samma grundläggande syfte som reglerna om gäldenärsbrott, nämligen att förhindra mot borgenärerna illojala transaktioner i samband med en konkurs. Straffsanktionen riktar sig dock mot gäldenären medan återvinningsreglerna har gäldenärens medkontrahent som adressat. Av detta följer att återvinningsreglerna till skillnad från straffreglerna måste utformas med beaktande även av omsättningens intressen. Det är viktigt att man i affärslivet i möjligaste mån skall kunna lita på att transaktioner som i och för sig är giltiga blir bestående. Hur långt återvinningsmöjligheterna skall sträcka sig är således beroende av en avvägning av borgenärsintressena mot omsättningens intressen.

Det är inte ovanligt att det vid konkursutredningar framkommer att konkursgäldenären vidtagit olika mot borgenärerna illojala åtgärder. Ofta rör det sig om misstankar om gäldenärsbrott eller skattebrott. Många gånger är det staten som drabbas hårdast. Det visar sig t.ex. att gäldenären tagit sig betydande skattekrediter. Detta sammanhänger med att staten i olikhet med andra borgenärer inte kan välja sina gäldenärer och att det är ofrånkomligt att fastställandet av skatteanspråket tar tid. Även enskilda borgenärer kan emellertid åsamkas stora förluster. I många konkurser uppgår leverantörsfordringarna till stora belopp men dessa fordringar får som oprioriterade vanligtvis inte någon utdelning i konkursen.

I den allmänna debatten betecknas ofta de illojala förfaranden som brukar utmynna i en konkurs som "konkursmissbruk". En mera rättvisande term vore "bolagsmissbruk". En person bedriver sin rörelse t.ex. med hjälp av flera bolag och ser därvid till att de snabbt växande skulderna förs till ett annat bolag än det där tillgångarna samlas. Ett annat förfarings-

sätt är att verksamheten bedrivs i en serie på varandra följande bolag. När ett bolag blivit konkursmässigt överförs tillgångarna till ett nytt bolag, som kanske också får det gamla bolagets namn. Detta missbruk av systemet med aktiebolag och den för detta grundläggande principen om personlig ansvarsfrihet måste enligt kommissionens mening vid sidan av andra åtgärder angripas genom ändringar av bolagsrättens regler. Kommissionen har också tagit initiativ till en utredning på detta område. Meningen är bl.a. att utvidga möjligheterna till s.k. ansvarsgenombrott, dvs. att en aktieägare är personligen ansvarig för aktiebolagets skulder. Att bolagsmissbruket kan neutraliseras är viktigt inte bara från borgenärernas synpunkt. Det är även till nytta för de mot samhället och borgenärerna lojala och seriösa företagen som numera ofta finner det svårt att konkurrera med sådana företagare som inte låter sin verksamhet belastas t.ex. av några skatter.

Redan gällande bolagsregler, t.ex. de som rör olovlig vinsutdelning, ger dock vissa möjligheter att komma åt illojala bolagstransaktioner. Det är angeläget att sådana förfaranden kan utredas och föranleda åtgärder inom ramen för en konkurs. Som framgår i det följande lägger kommissionen fram förslag om att dessa frågor skall utredas av konkursförvaltaren.

Vid sidan av åtgärder inom bolagsrätten måste enligt kommissionens mening både de civilrättsliga sanktionerna – återvinning i konkurs – och de straffrättsliga – straffansvar för gäldenärsbrott – förstärkas. Kommissionen förordar i annat sammanhang nya regler om gäldenärsbrott i 11 kap. BrB i syfte att göra straffansvaret effektivare.

I det nu föreliggande betänkandet lägger kommissionen fram förslag till reviderade regler om återvinning i konkurs. Förslaget innebär en avsevärd förstärkning av återvinningssystemet och berör både grunderna för återvinning och det processuella förfarande som skall tillämpas för att göra gällande återvinningskravet.

Vid sina överväganden har kommissionen haft som utgångspunkt vissa reformönskemål i BRÅ-promemorian (PM 1982:5) Återvinningsregler vid konkurs. BRÅ-rapporten baseras i sin tur på undersökningar om återvinningsreglernas praktiska tillämpning, bl.a. intervjuer med konkursförvaltare. Ett samlat intryck av dessa undersökningar är att illojala transaktioner till skada för borgenärerna är vanligt förekommande men att de med gällande återvinningsbestämmelser är svåra att komma åt. Detta beror bl.a. på bevissvårigheter. Konkursförvaltarna är bevisskyldiga i de flesta relevanta hänseenden samtidigt som återvinningsreglerna delvis är allmänt utformade med begrepp som "otillbörligt" och "inte ordinärt" och i ett viktigt fall fäster avgörande vikt vid medkontrahentens onda tro.

Att ett tydligt reformbehov föreligger har också bekräftats vid kommissionens egen utredning. Kommissionen anser för sin del det vara nödvändigt att på vissa punkter gå längre än BRÅ-rapporten för att göra återvinningsreglerna mera slagkraftiga. Någon omprövning från grunden är dock inte behövlig.

En huvudlinje som kommissionen följt i sina överväganden är att återvinningsreglerna bör förstärkas i första hand när det gäller transaktioner mellan kontrahenter som är närstående, t.ex. bolag i en koncern eller bolag som ägs av en och samma person eller samma grupp av personer. I

dessa fall finns det sett från omsättningens intressen inte något hinder mot att gå relativt hårt fram. Kommissionsförslagen innebär emellertid också utvidgade återvinningsmöjligheter i fråga om transaktioner mellan kontrahenter som inte är närstående. Sålunda förordar kommissionen bl.a. en förlängning av de kritiska perioder (återvinningsfrister) under vilka en transaktion måste ha skett för att vara åtkomlig för återvinning. De olägenheter som härigenom uppkommer för omsättningen är inte särskilt framträdande och de måste under alla förhållanden godtas vid en avvägning mot borgenärernas intresse av att de allt vanligare illojala förfarandena i samband med konkurser effektivt motverkas. För övrigt måste det vid en helhetsbedömning vara även i affärslivets intresse att de illojala transaktionerna bekämpas.

Ett generellt problem som visat sig föreligga vid tillämpningen av återvinningsreglerna rör s.k. latenta skulder, dvs. sådana skulder som vid tiden för den aktuella rättshandlingen ännu inte har uppkommit men som grundas på omständigheter som föreligger vid rättshandlingen. F.n. kan sådana latenta skulder endast beaktas i begränsad omfattning i återvinningssammanhang. Det är emellertid önskvärt att de kan beaktas fullt ut t.ex. när det gäller frågan om en rättshandling varit till nackdel för borgenärerna eller en del av dem. Kommissionen föreslår därför en särskild regel enligt vilken det är möjligt att vid bedömandet av om en rättshandling får återvinnas beakta fordringar som endast är latenta vid rättshandlingen men som sedermera uppkommer och görs gällande i den konkurs där återvinning aktualiseras. Förslaget har avsevärd praktisk betydelse särskilt när det gäller latenta anspråk på skatter och avgifter.

Den befintliga grundläggande återvinningsregeln ger teoretiskt sett långtgående möjligheter att återvinna alla slag av otillbörliga rättshandlingar. Bestämmelsen innehåller emellertid vissa rekvisit som i den praktiska tillämpningen visat sig svåra att tillämpa. Generellt gäller att det ankommer på den som påkallar återvinning, dvs. vanligtvis konkursförvaltaren, att styrka förutsättningarna härför. Detta är emellertid ofta en övermäktig uppgift när det gäller kravet på att en medkontrahent till gäldenären skall ha varit i ond tro, bl.a. i fråga om gäldenärens insolvens. Enligt kommissionens förslag skall därför vid återvinning med stöd av den grundläggande regeln en rättshandling som företagits i förhållande till en närstående medkontrahent det ankomma på denne att visa att han varit i god tro i de relevanta hänseendena. En sådan omkastning av bevisbördan gör bestämmelsen mera användbar. Vidare föreslår kommissionen en sådan ändring av den generella bestämmelsen att den redan nu föreliggande möjligheten att neutralisera förfaranden som indirekt lett till skada för borgenärerna kommer till tydligt uttryck.

Vid sidan av den allmänna återvinningsregeln finns en rad återvinningsregler som tar sikte på särskilda typer av rättshandlingar, gåvor, löneutbetalningar och pantsättningar. Även utmätningar berörs. Dessa speciella återvinningsregler utmärks av att återvinning alltid får ske av rättshandlingar som företagits inom en viss kortare tid (återvinningsfrist) före konkursen. Rättshandlingar som företagits i ett tidigare skede kan också återvinnas men här finns det möjlighet för återvinningssvaranden att av-

värja återvinning genom att att föra bevisning om gäldenärens ekonomiska förhållanden.

Kommissionen föreslår att de "automatiska" fristerna fördubblas. I fråga om gåvor innebär det en återvinningsfrist på ett år mot f.n. sex månader och i fråga om skuldbetalningar sex månader mot f.n. tre månader.

Kommissionen föreslår vidare att de utsträckta återvinningsfristerna i de flesta fall görs längre. Vid gåva skall således fristen vara tre år i stället för två år. Dessa återvinningsfrister har endast aktualitet i fråga om rättshandlingar gentemot närstående.

De speciella återvinningsreglerna skall enligt kommissionen också ändras över lag i ett annat hänseende. F.n. avser motbevisningen frågan om gäldenären varit insolvent eller ej. Att gäldenären är insolvent innebär att han är ur stånd att betala sina skulder allteftersom de förfaller och denna betalningsoförmåga inte är tillfällig. Kommissionen förordar att det skall ankomma på återvinningssvaranden att i stället bevisa att gäldenärens tillgångar vid eller efter transaktionstillfället uppenbart översteg hans tillgångar. Det skall annorlunda uttryckt bevisas att gäldenären varken var eller blev insufficient. Visserligen följer solvens och sufficiens oftast åt men ändringen bör i någon mån förstärka återvinningsmöjligheterna.

Nuvarande bestämmelser om återvinning av lön avser endast löner som betalats ut till närstående. Det är emellertid angeläget att det finns möjlighet att även återvinna uppenbart oskäliga löner som uppburits av andra än närstående. Det visar sig ibland i konkurser att löner har betalats ut med uppenbart oskäliga belopp kort tid före konkursen till personer som har en sådan ställning i företaget eller i förhållande till detta att möjlighet till återvinning ter sig lika befogad som om mottagaren varit närstående. Kommissionen föreslår att återvinningsregeln görs generell.

Regeln om återvinning av betalningar har i tillämpningen gett upphov till tolkningsproblem. Kommissionen föreslår ingen saklig ändring av de grundläggande förutsättningarna för återvinning av betalning. Liksom tidigare skall det krävas att betalningen skett med ovanliga betalningsmedel, i förtid eller med avsevärt belopp. Kan någon av dessa förutsättningar konstateras, ankommer det f.n. på återvinningskäranden att visa att betalningen ändå inte är att anse som ordinär. Kommissionen föreslår att frågan om betalningens karaktär av ordinär inte skall ha någon betydelse när den skett till en närstående borgenär. Är borgenären inte närstående, föreslås att återvinningssvaranden för att undgå återvinning skall visa att betalningen skett under sådana omständigheter att den kan anses ordinär.

Vad gäller förfarandet är det f.n. en brist att den tid inom vilken talan om återvinning vid domstol skall väckas och som är ett år räknas från konkursansökningsdagen. Med hänsyn till att utredningen av återvinningsfrågan kan vara tidsödande och till att det kan dröja innan konkursansökningen resulterar i ett konkursbeslut föreslås att fristen i stället skall räknas från dagen för konkursbeslutet. En förlängning föreslås av den särskilda frist som räknas från det konkursboet fick anledning anta att återvinningsgrund föreligger. Enligt förslaget skall den vara sex månader i stället för som nu tre månader.

En återvinningsmöjlighet aktualiseras inte så sällan först sedan en konkurs avslutats. Rättsläget är f. n. det att återvinningsanspråk då inte längre får väckas. Detta är särskilt besvärande i händelse av mindre konkurs. Mindre konkurser har nämligen ofta en kort varaktighet. Här föreslår kommissionen att det skall vara möjligt att väcka återvinningstalan genom stämning vid domstol även efter konkursen dock inte senare än ett år efter konkursens slut. I processuellt hänseende föreslås också att det skall vara möjligt att väcka återvinningstalan gentemot en rättshandling på vilken en bevakad fordran grundas utan att anmärkning gjorts mot fordringen.

Kommissionen föreslår vidare en ändring som ligger vid sidan av återvinningsbestämmelserna. Ändringen gäller den utrednings- och uppgiftsskyldighet som åvilar en konkursförvaltare. Kommissionen föreslår att denna skyldighet utvidgas. Bl. a. skall när gäldenären är ett aktiebolag utredas huruvida det förekommit sådana transaktioner som enligt aktiebolagslagen kan föranleda skyldighet för aktieägare att betala tillbaka olovlig vinstutdelning till bolaget eller skyldighet för styrelseledamot att ersätta bolaget för skada.

Eko-kommissionens lagförslag

Förslag till
Lag om ändring i konkurslagen (1921:225)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurslagen (1921:225)
dels att 28, 30–35, 37, 38, 40 b, 55, 100 a, 106, 121 och 185 b §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 29 c §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
28 §[1]	
Återvinning till konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel. Vad som har sagts nu gäller dock ej beträffande	
1. betalning av skatt eller *allmän* avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen varit förfallen till betalning,	1. betalning av *eller förmånsrätt på grund av utmätning för* skatt, *tull* eller avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen varit förfallen till betalning,
2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt giftermåls- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet varit förfallet till betalning och den underhållsberättigade icke gynnats på ett otillbörligt sätt.	2. betalning av eller förmånsrätt *på grund av utmätning* för underhållsbidrag enligt giftermåls- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet varit förfallet till betalning och den underhållsberättigade icke gynnats på ett otillbörligt sätt.
	29 c §
	När gäldenärens skuldförhållanden är av betydelse för prövningen av en fråga om återvinning av en rättshandling, skall hänsyn tas även till sådana skulder som uppkom först efter tidpunkten för rättshandlingen, om skulden grundar sig på en omständighet som förelåg vid vid denna tidpunkt.
30 §[2]	
Rättshandling, varigenom på otillbörligt sätt viss borgenär gynnats framför andra eller gäldenärens egendom undandragits borgenärerna eller hans skulder ökats, går åter, om gäldenären var eller	*En rättshandling,* varigenom på otillbörligt sätt *en* borgenär gynnats framför andra eller gäldenärens egendom undandragits borgenärerna eller hans skulder ökats, går åter, om gäldenären var *insolvent*

[1] Senaste lydelse 1975:244.
[2] Senaste lydelse 1975:244.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
genom sitt förfarande blev insolvent samt den andre kände till eller bort känna till *gäldenärens insolvens* och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.	*eller rättshandlingen bidrog till att han* blev insolvent samt den andre kände till eller bort känna till *insolvensen eller rättshandlingens betydelse för denna* och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig. *Företogs rättshandlingen gentemot någon gäldenären närstående, går den åter, om det inte visas att den närstående varken hade eller bort ha sådan kännedom som anges i första stycket.*

Ägde rättshandlingen rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast om den företagits gentemot gäldenären närstående.

31 §[3]

Gåva går åter, om den fullbordats senare än *sex månader* före fristdagen. Gåva som fullbordats dessförinnan men senare än *ett* år *eller, när den skett till gäldenären närstående, två år* före fristdagen går åter, om det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom gåvan blev insolvent.*	Gåva går åter, om den fullbordats senare än *ett år* före fristdagen. Gåva som fullbordats dessförinnan men senare än tre år före fristdagen går åter, om *den skett till gäldenären närstående och* det *inte* visas att gäldenären *efter gåvan hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som ej stodo i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden äro undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

32 §[4]

Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären eftergivit sin rätt i avsevärd mån eller låtit egendom frångå sig mot att fordran mot honom utlagts på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen kommit in till rätten senare än två år före fristdagen och det icke visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.	Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären eftergivit sin rätt i avsevärd mån eller låtit egendom frångå sig mot att fordran mot honom utlagts på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen kommit in till rätten senare än *tre* år före fristdagen och det icke visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

[3] Senaste lydelse 1975:244.
[4] Senaste lydelse 1975:244.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
33 §[5]	
Betalning av lön, arvode eller pension *till gäldenären närstående*, som skett senare än *sex månader* före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har betalningen skett dessförinnan men senare än *två* år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom betalningen blev insolvent.*	Betalning av lön, arvode eller pension, som skett senare än *ett år* före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har betalningen skett dessförinnan men senare än *tre* år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om *den skett till gäldenären närstående och* det *inte* visas att gäldenären *efter betalningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*
34 §[6]	
Överföring av medel till pensionsstiftelse, som skett senare än *sex månader* före fristdagen och som medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än *ett år eller, när åtgärden väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, två* år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom åtgärden blev insolvent.*	Överföring av medel till pensionsstiftelse, som skett senare än *ett år* före fristdagen och som medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än *tre* år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om *åtgärden väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående och* det *inte* visas att gäldenären *efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*
Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen skett senare än *tre* månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, går den också åter, om åtgärden skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom åtgärden blev insolvent.*	Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen skett senare än *sex* månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, går den också åter, om åtgärden skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det *inte* visas att gäldenären *vid överföringen hade utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*
Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföring-	Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföring-

[5] Senaste lydelse 1975:244.
[6] Senaste lydelse 1975:244.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
en skett senare än *sex månader* före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än *ett* år *eller, när åtgärden väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, två* år före fristdagen, går den åter, om det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom åtgärden blev insolvent.*	en skett senare än *ett år* före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än *tre* år före *fristdagen, går den åter, om åtgärden väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående och* det *inte* visas att gäldenären *efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m.m. finnas bestämmelser i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

35 §[7]

Betalning av skuld, som skett senare än tre månader före fristdagen och som gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den ej med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till närstående dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.	*En betalning av skuld till någon annan än närstående går åter, om den gjorts senare än sex månader före fristdagen och med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med avsevärt belopp samt det inte visas att sådana omständigheter föreligger att betalningen kan anses som ordinär.* *En betalning av skuld till närstående går åter, om den gjorts senare än sex månader före fristdagen och med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med avsevärt belopp. Har betalningen gjorts dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären vid betalningen hade utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*
Vad som i första *stycket* sägs om återvinning av betalning äger motsvarande tillämpning när kvittning skett, om borgenären enligt 121 § ej varit berättigad att kvitta i konkursen.	Vad som i första *och andra styckena* sägs om återvinning av betalning äger motsvarande tillämpning när kvittning skett, om borgenären enligt 121 § ej varit berättigad att kvitta i konkursen.

37 §[8]

Säkerhet som gäldenären överlämnat senare än *tre* månader före fristdagen går åter, om den ej var betingad vid skuldens tillkomst eller ej överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till gäldenären	Säkerhet som gäldenären överlämnat senare än *sex* månader före fristdagen går åter, om den ej var betingad vid skuldens tillkomst eller ej överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till gäldenären

[7] Senaste lydelse 1975:244.
[8] Senaste lydelse 1975:244.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
närstående dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom åtgärden blev insolvent.*	närstående dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det *inte* visas att gäldenären *vid åtgärden hade utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*

Med överlämnande av säkerhet jämställes annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga, om ansökan gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst.

38 §[9]

Förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än *tre* månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för gäldenären närstående, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det *icke* visas att gäldenären *varken var eller genom åtgärden blev insolvent.*	Förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än *sex* månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för gäldenären närstående, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det *inte* visas att gäldenären *vid utmätningen hade utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.*

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen.

40 b §[10]

Återvinning påkallas av förvaltaren genom väckande av talan vid allmän domstol, genom anmärkning mot bevakning eller genom invändning mot annat yrkande som framställes mot konkursboet. Om förvaltaren icke vill påkalla återvinning och ej heller ingår förlikning i saken, får borgenär påkalla återvinning genom väckande av talan vid allmän domstol. För återgång av förmånsrätt som vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring är särskild åtgärd ej behövlig.

Talan vid allmän domstol väckes inom ett år från *fristdagen.* Dock får talan väckas inom *tre* månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är fråga om återgång av bodelning, kan talan även väckas inom *tre* månader från den dag då lagfart söktes	Talan vid allmän domstol väckes inom ett år från *dagen för konkursbeslutet.* Dock får talan väckas inom *sex* månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är fråga om återgång av bodelning, kan talan även väckas inom *sex* månader från

[9] Senaste lydelse 1981:825.
[10] Senaste lydelse 1979:340.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
eller bodelningshandlingen ingavs till rätten.	den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingen ingavs till rätten. *Förvaltaren eller en borgenär får väcka en sådan talan som avses i andra stycket även efter konkursens slut men inte senare än ett år efter det att konkursen har avslutats.*

Borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning därför av boet, i den mån kostnaden täckes av vad som kommit boet till godo genom rättegången.

55 §[11]

Förvaltaren skall så snart ske kan upprätta skriftlig berättelse om boets tillstånd, så ock om orsakerna till gäldenärens *obestånd*, såvitt de kunnat utrönas. I berättelsen skall upptagas en översikt över tillgångar och gäld av olika slag ävensom särskilt anmärkas, huruvida förhållande har förekommit som kan föranleda återvinning till konkursboet och huruvida skälig anledning förefinnes till antagande, att gäldenären gjort sig skyldig till gäldenärsbrott. Förefinnes anledning till antagande, som nyss sagts, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, varde i berättelsen tillika anmärkt, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts; och skall i sådant fall vid berättelsen fogas den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.	Förvaltaren skall så snart ske kan upprätta skriftlig berättelse om boets tillstånd, så ock om orsakerna till gäldenärens *insolvens*, såvitt de kunnat utrönas *och därvid om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt*. I berättelsen skall *vidare* upptagas en översikt över tillgångar och gäld av olika slag ävensom särskilt anmärkas, huruvida förhållande har förekommit som kan föranleda återvinning till konkursboet och huruvida skälig anledning förefinnes till antagande, att gäldenären gjort sig skyldig till gäldenärsbrott. Förefinnes anledning till antagande, som nyss sagts, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, varde i berättelsen tillika anmärkt, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts; och skall i sådant fall vid berättelsen fogas den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

[11] Senaste lydelse 1980:264.

Är gäldenären ett aktiebolag eller en ekonomisk förening, skall förvaltaren i berättelsen även uppge huruvida det finns skälig anledning anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975: 1385) eller lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar är skyldig att till bolaget eller föreningen återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller utge skadestånd. I aktiebolags konkurs skall i berättelsen också, om anledning till det finns och om det är möjligt, anges vid vilken tidpunkt skyldighet kan antas ha inträtt enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen för bolagets styrelse att upprätta en särskild balansräkning. Är gäldenären ett handelsbolag, skall anges huruvida det finns skälig anledning anta att bolagsman är skyldig att enligt lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till bolaget.

Avskrift av berättelsen med den balansräkning, som må vara därvid fogad, skall av förvaltaren utan dröjsmål tillställas konkursdomaren och tillsynsmyndigheten samt varje borgenär, som det begär.

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för gäldenärsbrott, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare därom och därvid angiva grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för annat brott av ej ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

100 a §[12]

Den som enligt 29 a § skall anses som närstående till gäldenären får i konkurs icke *göra* gällande fordran på lön, arvode eller pension i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt *och* i intet fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen gjordes.

I konkurs *får* icke *göras* gällande fordran på lön, arvode eller pension i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt. *Den som enligt 29 a § skall anses som närstående till gäldenären får* i intet fall *göra gällande fordran på lön, arvode eller pension* för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen gjordes.

[12] Senaste lydelse 1975:244.

106 §

Borgenär, mot vars bevakning anmärkning *ej i föreskriven ordning* framställts, *njute till godo* den betalnings- och förmånsrätt han yrkat. Har yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, *må sådant dock ej lända till förfång för* dem, som enligt lag *hava företrädesrätt* till betalning ur viss egendom; *och vare* yrkande om förmånsrätt, *ändå att anmärkning däremot ej framställts*, utan verkan, *om yrkandet ej avser någon i lag stadgad förmånsrätt.*

Borgenär, mot vars bevakning anmärkning *inte* framställts *i föreskriven ordning*, *åtnjuter* den betalnings- och förmånsrätt han yrkat. *Hinder föreligger dock inte mot att förvaltaren eller en borgenär med stöd av bestämmelserna i 40 b § väcker talan vid domstol om återvinning av den bevakade fordringen.*

Har *ett* yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, *får det inte gå ut över* dem som enligt lag *har företräde* till betalning ur viss egendom. *Ett* yrkande om förmånsrätt *vilket inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är* utan verkan, *även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.*

121 §[13]

Fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock ej, om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är fordran beroende av sådant villkor att borgenären icke äger utfå fordringsbeloppet om ej viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse, oaktat han annars ägt kvitta. Om han, innan kungörelse om slututdelning utfärdas, visar att villkoret uppfyllts, äger han emellertid återfå motsvarande belopp, i den mån det ej överstiger vad han har att fordra. Finnes anledning antaga att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall för borgenären beräknat belopp avsättas vid slututdelningsförslagets upprättande.

Fordran mot gäldenären som förvärvats genom överlåtelse från tredje man senare än *tre* månader före den i 29 § angivna fristdagen får ej användas till kvittning mot fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller, om fordran mot gäldenären förvärvats tidigare genom sådant fång och borgenären då hade skälig anledning antaga att gäldenären var insolvent.

Fordran mot gäldenären som förvärvats genom överlåtelse från tredje man senare än *sex* månader före den i 29 § angivna fristdagen får ej användas till kvittning mot fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller, om fordran mot gäldenären förvärvats tidigare genom sådant fång och borgenären då hade skälig anledning antaga att gäldenären var insolvent.

Borgenär, som satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel, får ej kvitta, i den mån sådan betalning hade kunnat bliva föremål för återvinning.

[13] Senaste lydelse 1975:244.

185 b §[14]

I fråga om förvaltarens allmänna åligganden äga 51, 51 a och 52 §§, 53 § första stycket, 57 §, 58 § första och andra styckena samt 60 § andra stycket motsvarande tillämpning. Vidare äger 54 § motsvarande tillämpning.

Förvaltaren skall lämna konkursdomaren och tillsynsmyndigheten skriftlig uppgift om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de kunnat utrönas. Samtidigt skall anmärkas, om det har förekommit förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet och om det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till gäldenärsbrott. Finns anledning till sådant antagande, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, skall vidare anmärkas, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts. I sådant fall skall samtidigt den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen ingivas. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

Förvaltaren skall lämna konkursdomaren och tillsynsmyndigheten skriftlig uppgift om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de kunnat utrönas *och därvid om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt*. Samtidigt skall anmärkas, om det har förekommit förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet och om det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till gäldenärsbrott. Finns anledning till sådant antagande, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, skall vidare anmärkas, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts. I sådant fall skall samtidigt den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen ingivas. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

Är gäldenären ett aktiebolag, en ekonomisk förening eller ett handelsbolag, skall förvaltaren samtidigt som uppgift lämnas enligt andra stycket, lämna sådana uppgifter som avses i 55 § andra stycket.

Så snart kunskap har vunnits om löne- eller pensionsskuld skall förvaltaren anmäla sådan skuld till kronofogdemyndigheten i den ort där gäldenären bör svara i tvistemål som angå gäld i allmänhet. Finns ej löne- eller pensionsskuld, skall förvaltaren anmärka detta i boupptecknigen.

Boupptecknigen skall jämte uppgifter enligt andra stycket tillställas konkursdomaren och tillsynsmyndigheten snarast och senast en månad

[14] Senaste lydelse 1980:264.

från konkursbeslutet. När särskilda omständigheter föreligga, får konkursdomaren bevilja uppskov.

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för att ha gjort sig skyldig till gäldenärsbrott, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare därom och därvid angiva grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för annat brott av ej ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

---

1. Denna lag träder i kraft den 198 .

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarandet i fråga om en konkurs i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet.

3. I fråga om rättshandling eller åtgärd som har ägt rum före lagens ikraftträdande får 30–35, 37 och 38 §§ i sin äldre lydelse åberopas, om det medför frihet från återvinning.

I fråga om fordran på lön, arvode eller pension som avser tiden före lagens ikraftträdande får 100 a § i sin äldre lydelse åberopas, om det medför att fordringen kan göras gällande i konkursen.

I fråga om rätt till kvittning under konkurs får 121 § i sin äldre lydelse åberopas om borgenär ägt kvitta enligt den bestämmelsen och fordringarna stod mot varandra vid lagens ikraftträdande.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över Eko-kommissionens delbetänkande (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs

Yttranden över Eko-kommissionens delbetänkande (SOU 1983:60) Återvinning i konkurs har avgetts av justitiekanslern (JK), riksåklagaren (RÅ), domstolsverket (DV), rikspolisstyrelsen (RPS), kommerskollegium, Kungl Bankinspektionen, riksskatteverket (RSV), riksrevisionsverket (RRV), statens industriverk, hovrätten över Skåne och Blekinge, Uppsala tingsrätt, länsstyrelsen i Malmöhus län, juridiska fakultetsnämnden vid universitetet i Lund, utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m.m. i skatteprocessen (USS), Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges kronofogdar, Sveriges Industriförbund, SHIO-Familjeföretagen, Svenska Arbetsgivareföreningen, Svenska Handelskammarförbundet, Sveriges Grossistförbund, Sveriges Köpmannaförbund, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Kooperativa förbundet (KF), Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges Föreningsbankers Förbund, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution, Svenska Inkassoföreningen, Finansbolagens Förening, Centralorganisationen SACO/SR, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges ackordscentral, Föreningen auktoriserade revisorer FAR, Svenska revisorssamfundet SRS, Sveriges Bokförings- och Revisionsbyråers Förbund och Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF.

RÅ har bifogat yttranden från överåklagarna i Stockholms och Malmö åklagardistrikt samt från länsåklagarna i Kalmar, Värmlands, Örebro och Uppsala län.

Kommerskollegium har bifogat yttrande från Skånes Handelskammare och upplyst att Stockholms Handelskammare anslutit sig till detta yttrande.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har, utöver yttrande från Skånes Handelskammare, bifogat yttranden från kronofogdemyndigheterna i Helsingborg och Malmö.

Sveriges Industriförbund, SHIO-Familjeföretagen, Svenska Arbetsgivareföreningen, Svenska Handelskammarförbundet, Sveriges Grossistförbund och Sveriges Köpmannaförbund har inkommit med gemensamt yttrande och redovisas i det följande såsom Sveriges Industriförbund m.fl.

Post- och Kreditbanken, PK-banken, har förklarat sig instämma i Svenska bankföreningens yttrande. Sveriges ackordscentral, som inkommit med eget yttrande, har förklarat sig instämma i Svenska bankföreningens yttrande i övriga frågor.

De remitterade lagförslagen

Förslag till
Konkurslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §

Genom konkurs kan en gäldenärs samtliga tillgångar tvångsvis tas i anspråk för betalning av hans skulder i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag. Under konkurs omhändertas tillgångarna för borgenärernas räkning av konkursboet.

2 §

En gäldenär som är på obestånd skall efter egen eller en borgenärs ansökan försättas i konkurs, om inte annat är föreskrivet.

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.

3 §

Förvaltningen av ett konkursbo handhas av en eller flera förvaltare.

Förvaltningen av boet står under tillsyn av en tillsynsmyndighet.

4 §

Ett konkursbo som är på obestånd kan försättas i konkurs.

Vad som är föreskrivet i denna lag om gäldenär skall i sådana fall gälla konkursboet.

5 §

Med panträtt i fast egendom jämställs vid tillämpningen av denna lag annan särskild förmånsrätt som gäller i egendomen och inte grundas på utmätning eller betalningssäkring.

Vad som sägs om borgenär med handpanträtt i lös egendom tillämpas också i fråga om borgenär med rätt att hålla kvar lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt).

6 §

Om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Konkursansökan m.m.

1 §

Ansökan om konkurs görs skriftligen hos den tingsrätt där gäldenären bör svara i tvistemål som angår betalningsskyldighet i allmänhet. Ansökningshandlingen skall vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller sökandens ombud.

Sökanden skall ange och styrka de omständigheter som gör rätten behörig, om de inte är kända.

En ansökan skall avvisas om det inte av den framgår vilken tingsrätt som är behörig och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

2 §

Har en konkursansökan gjorts hos en tingsrätt som inte är behörig, skall rätten genast sända handlingarna i ärendet till den tingsrätt som enligt vad dessa visar är behörig och underrätta sökanden. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen kom in till den förra tingsrätten.

3 §

Görs ansökningen av gäldenären, bör till ansökningshandlingen bifogas en av gäldenären underskriven förteckning över boets tillgångar och skulder med uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och andra handlingar som rör boet.

Ansöker ett dödsbo eller en dödsbodelägare om att boet skall försättas i konkurs, skall till ansökningshandlingen bifogas bouppteckningen efter den döde eller, om inregistrering har skett, uppgift om dagen därför. Har inte bouppteckning förrättats, skall uppgift om varje delägares namn och postadress lämnas.

4 §

Görs ansökningen av en borgenär, skall han vid ansökningen lämna uppgift om sin fordran och de omständigheter i övrigt på vilka han grundar yrkandet. Han skall även i original eller kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa. Ansökningshandlingen och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

5 §

En ansökan skall avvisas om den i de avseenden som avses i 3 eller 4 § eller i övrigt är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och sökanden inte följer ett föreläggande att avhjälpa bristen.

6 §

Har en borgenärs fordran fastställts av domstol eller har en domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för en fordran får äga rum, skall detta godtas som stöd för behörighet att begära gäldenären i konkurs, även om avgörandet inte har vunnit laga kraft. Detta gäller dock inte om en domstol har förordnat att avgörandet inte får verkställas.

En fordran som har fastställts genom skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § utsökningsbalken och

en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel.

I andra fall än de som avses i första och andra styckena skall borgenären styrka sin behörighet att begära gäldenären i konkurs.

Bevisning om obestånd

7 §

En uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtas, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det.

8 §

Om inte annat visas, anses en gäldenär vara insolvent, om det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken inom de senaste sex månaderna före konkursansökningen har visat sig att han saknat tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen. Detsamma gäller, om gäldenären har förklarat sig ställa in sina betalningar.

9 §

En gäldenär, som är eller senare än ett år före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1976:125), skall om inte annat visas anses insolvent, om

1. gäldenären har uppmanats av en borgenär att betala klar och förfallen skuld men underlåtit att göra detta inom en vecka och

2. borgenären begär gäldenären i konkurs inom tre veckor därefter och om skulden då ännu inte är betald.

Borgenärens uppmaning skall innehålla en upplysning om att en konkursansökan kan följa. Uppmaningen skall delges gäldenären. Delgivning enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) får ske endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Konkurshinder

10 §

En borgenär har inte rätt att få gäldenären försatt i konkurs, om

1. borgenären har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i egendom som tillhör gäldenären,

2. tredje man har ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande,

3. borgenärens fordran inte är förfallen till betalning och betryggande säkerhet erbjuds av tredje man.

Med säkerhet som har ställts eller erbjuds av tredje man avses även borgen, om borgensmannen svarar som för egen skuld.

Säkerhetsåtgärder

11 §

Om det finns sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och om det finns skäl att anta att gäldenären skaffar undan egendom, får rätten, om det finns särskild anledning, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på att ansökningen prövas.

I fråga om en sådan säkerhetsåtgärd tillämpas vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Detta gäller dock inte bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsökningsbalken.

Rätten får medge undantag från beviljad kvarstad.

12 §

Om det finns sannolika skäl för bifall till en konkursansökan och om det finns skäl att anta att gäldenären genom att resa utomlands undandrar sig en skyldighet eller överträder ett förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får rätten, om det finns särskild anledning till det, förbjuda gäldenären att resa utomlands i avvaktan på att ansökningen prövas. Om ett sådant reseförbud meddelas får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till den kronofogdemyndighet som rätten bestämmer. Gäldenären får häktas om det är uppenbart otillräckligt med ett reseförbud.

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas första stycket även på den styrelseledamot, verkställande direktör, bolagsman och likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Beträffande en sådan säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 15 kap. 5, 6 och 8 §§ rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. En säkerhetsåtgärd kan inte hindras av att säkerhet ställs. Inte heller kan en beviljad säkerhetsåtgärd hävas av denna anledning. Kostnaden för häktning betalas av staten.

13 §

Frågor om säkerhetsåtgärder enligt 11 eller 12 § tas upp på begäran av en borgenär. Innan rätten meddelar beslut i frågan skall gäldenären ges tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske.

Rätten får hålla förhandling för prövning av fråga om säkerhetsåtgärd. Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 11 §. Till förhandlingen skall gäldenären och borgenären kallas.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

Prövning av konkursansökan m.m.

14 §

Upptas en gäldenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Gäldenärens konkursansökan skall dock prövas vid en förhandling, om

1. det med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finns särskilda skäl att inte godta uppgiften om gäldenärens insolvens, eller

2. ansökningen avser ett dödsbo som inte står under förvaltning av boutredningsman och ansökningen inte har gjorts av samtliga delägare.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl får den hållas senare, dock senast inom en månad. Till förhandlingen skall gäldenären kallas. I fall som avses i andra stycket 2 skall även de dödsbodelägare som inte har biträtt ansök-

ningen kallas. Ansökningen kan prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen. I kallelsen skall han upplysas om detta.

En konkursansökan som avses i andra stycket 2 skall förklaras vilande, om det görs en framställning om att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Om dödsboets egendom avträds till förvaltning av boutredningsman, förfaller konkursansökningen.

15 §

En kallelse som avses i 14 § tredje stycket får delges enligt 12 § delgivningslagen (1970:428) endast om det finns anledning att anta att gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan. Delgivning enligt 15 § första stycket delgivningslagen får ske även när gäldenären vistas på känd ort utomlands, om delgivning annars inte kan ske här i landet och rätten med hänsyn till omständigheterna finner att det inte är skäligt att kräva att delgivningen verkställs utomlands.

16 §

Upptas en borgenärs konkursansökan, skall rätten sätta ut en förhandling för prövning av ansökningen.

Förhandlingen skall hållas inom två veckor från det att ansökningen kom in till rätten. Om det finns särskilda skäl får den hållas senare, dock senast inom sex veckor. Till förhandlingen skall parterna kallas. Parterna skall i kallelsen upplysas om den i 19 § föreskrivna påföljden av att part uteblir.

I kallelsen till gäldenären skall denne föreläggas att svara på konkursansökningen vid förhandlingen. I kallelsen skall även anges att gäldenären inte behöver inställa sig, om han före förhandlingen skriftligen medger ansökningen och rätten inte särskilt underrättar honom om att förhandlingen ändå skall hållas.

17 §

I fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Gäldenären skall samtidigt delges de av borgenären ingivna handlingarna.

Om delgivning med gäldenären sker enligt 15 § delgivningslagen (1970:428), får rätten förordna att gäldenärens egendom sätts under särskild vård. Kostnaden för vården skall betalas av borgenären.

18 §

Om gäldenären före förhandlingen medger en borgenärs konkursansökan, skall rätten genast pröva ansökningen.

Om rätten med hänsyn till tillgängliga upplysningar eller av någon annan anledning finner att det finns särskilda skäl mot antagandet att gäldenären är insolvent, skall konkursansökningen dock prövas vid förhandlingen. Rätten skall genast underrätta gäldenären om detta.

Behöver frågan om att försätta gäldenären i konkurs inte prövas vid förhandlingen, skall denna ställas in och borgenären genast underrättas om detta.

19 §

Uteblir borgenären från förhandlingen skall ärendet avskrivas, om inte gäldenären medger ansökningen.

Ansökningen får prövas slutligt även om gäldenären uteblir från förhandlingen.

20 §

En förhandling där frågan om att försätta gäldenären i konkurs skall prövas får skjutas upp på en parts begäran när det finns särskilda omständigheter. Uppskov får dock inte utan synnerliga skäl meddelas om sökanden motsätter sig det. Endast om det är absolut nödvändigt får uppskovet göras längre än fyra veckor.

21 §

Om flera konkursansökningar mot samma gäldenär är anhängiga samtidigt och om en annan ansökan bifalls än den som kom in först, skall det vad gäller frågor som är beroende av tiden för konkursansökan anses som om konkursbeslutet har grundats på den ansökan som kom in först.

22 §

En konkursansökan får inte återkallas sedan beslut om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan, skall dock högre rätt upphäva beslutet, om gäldenären efter att ha överklagat visar att han är solvent.

23 §

I fråga om rättegångskostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelsen i 18 kap. 2 § skall dock inte tillämpas. En borgenär får, utan hinder av 14 § samma kapitel, göra gällande fordran på ersättning för rättegångskostnad i den ordning som gäller för andra fordringar i konkursen.

Åtgärder vid konkursbeslut m.m.

24 §

När ett beslut om konkurs meddelas, skall tingsrätten

1. genast bestämma tidpunkt för det sammanträde vid vilket gäldenären skall avlägga bouppteckningseden (edgångssammanträde),

2. snarast, efter att ha hört tillsynsmyndighetens mening, utse förvaltare,

3. kalla gäldenären, förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den borgenär som ansökt om gäldenärens försättande i konkurs till edgångssammanträdet.

Konkursbeslutet skall genast kungöras. Genom kungörelsen kallas borgenärerna till edgångssammanträdet.

25 §

Om högre rätt upphäver ett beslut om konkurs, skall tingsrätten genast kungöra den högre rättens beslut. Egendomen i boet skall återställas till gäldenären i den mån den inte behövs för betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig.

26 §

Om det sedan ett beslut om konkurs har meddelats finns synnerliga skäl för att handlägga konkursen på någon annan ort, kan rätten efter samråd med tingsrätten på den andra orten bestämma att konkursen skall handläggas av den senare domstolen.

3 kap. Verkningar av konkurs

Gäldenärens förlust av sin rådighet

1 §

Sedan ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären inte råda över egendom som hör till konkursboet. Han får inte heller åta sig sådana förbindelser som kan göras gällande i konkursen.

2 §

En rättshandling mellan gäldenären och någon annan som företas senast dagen efter den då kungörelsen om konkursbeslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar skall utan hinder av vad som sägs i 1 § gälla, om det inte visas att den andre kände till beslutet eller att det förekom omständigheter som gav honom skälig anledning att anta att gäldenären var försatt i konkurs. Överlåtelse av eller annat förfogande över egendom som på grund av detta skall gälla, skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han har utgett jämte nödvändig eller nyttig kostnad.

Infriar någon en förpliktelse mot gäldenären efter den tidpunkt som anges i första stycket, skall det tillgodoräknas honom om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. En uppsägning eller annan liknande rättshandling mot eller av gäldenären som sker efter sagda tidpunkt skall gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart oskäligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Det finns särskilda bestämmelser om verkan av gäldenärens överlåtelse eller pantsättning av löpande skuldebrev, aktiebrev eller vissa andra jämförbara värdehandlingar.

Egendom som ingår i ett konkursbo

3 §

Till ett konkursbo räknas, i den mån inte något annat följer av 2 §, all egendom som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är sådan att den kan utmätas.

Till konkursboet räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning enligt 4 kap.

4 §

Gäldenären får behålla lön och inkomst som vid utmätning jämställs med lön och som inte betalts ut vid konkursens början samt inkomst av sådant slag som gäldenären förvärvar därefter. Detta gäller dock inte i den mån inkomsten, efter skatteavdrag, uppenbart överstiger vad som behövs för

gäldenärens och hans familjs underhåll samt för annan underhållsskyldighet som gäldenären har.

Vad som sägs om lön tillämpas också i fråga om periodiskt utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant och i fråga om belopp som utgår som pension eller livränta. Om rätten till pension eller livränta är sådan att den kan utmätas, får dock konkursboet förfoga över den.

Gäldenären är skyldig att underrätta förvaltaren om sådan inkomst som avses i första och andra styckena. Vill förvaltaren göra anspråk på inkomsten, skall han underrätta arbetsgivare eller annan som skall utge förmånen. Innan sådan underrättelse har lämnats får förfallet belopp betalas ut till gäldenären.

5 §

Gäldenären har rätt att av konkursboet få ut sådan egendom som enligt 5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken undantas från utmätning.

I stället för 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken gäller att, om någon annan utväg till försörjning saknas, nödvändigt underhåll får betalas av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag då beslutet om konkurs meddelades eller, om det finns synnerliga skäl för det, under längre tid.

I ett dödsbos konkurs tillkommer en sådan förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

6 §

Tvister mellan förvaltaren och gäldenären eller annan i frågor som avses i 4 och 5 §§ skall prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, en borgenär, gäldenären eller en underhållsberättigad. Myndigheten skall inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut gäller omedelbart, även om det överklagas. Beslutet skall efter ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden motiverar det.

Tillsynsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i första stycket får överklagas av den vars rätt berörs av beslutet. I fråga om sådan besvärstalan tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om besvär över utmätning av lön.

Utmätning vid konkurs

7 §

Sedan beslut om konkurs har meddelats, får egendom som hör till konkursboet inte utmätas för fordran hos gäldenären. Om det ändå sker, är åtgärden utan verkan.

Utan hinder av konkurs får ändå egendom, i vilken panträtt för viss fordran gäller, utmätas för fordringen.

8 §

Har utmätning hos gäldenären skett innan beslut om konkurs meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden inte hade

panträtt och om den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt utsökningsbalken skulle ha betalts till utmätningssökanden eller annan borgenär som inte hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren uppskjutas, om det behövs för att borgenärers rätt skall kunna tas till vara eller om det finns några andra synnerliga skäl för det. Uppskov får begäras även av en borgenär vars rätt kan bero därav. Om en auktion är utsatt, skall konkursboet betala den kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Om utmätningssökanden inte hade panträtt och den förmånsrätt som han har vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall även utmätningen gå åter om förvaltaren begär det innan egendomen har blivit såld.

Rättegång vid konkurs m.m.

9 §

Pågår en rättegång mellan gäldenären och någon annan om sådan egendom som hör till konkursboet, får konkursboet överta gäldenärens talan. Om boet, trots att det har underrättats om rättegången, inte övertar gäldenärens talan, skall egendomen anses inte tillhöra konkursboet. Egendomen får inte så länge konkursen pågår utmätas för en fordran som kan göras gällande i konkursen. Om konkursboet övertar gäldenärens talan, tillämpas beträffande boets skyldighet att svara för rättegångskostnad vad som i rättegångsbalken föreskrivs om den till vilken överlåtelse har ägt rum enligt 13 kap. 7 § samma balk.

Förs talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen, får konkursboet inträda i rättegången tillsammans med gäldenären.

Gäldenären skall underrätta domstolen om konkursen i de fall som avses i första och andra styckena. Domstolen skall lämna konkursboet meddelande om rättegången.

10 §

Anser förvaltaren att ett förlikningsanbud angående en osäker eller tvistig tillgång bör antas, får gäldenären själv utföra tvisten om han ställer säkerhet för vad som bjuds genom förlikningen.

4 kap. Återvinning till konkursbo

Inledande bestämmelser

1 §

Återvinning till konkursbo får på begäran av boet ske i enlighet med vad som anges i detta kapitel. Återvinning får dock inte ske av

1. betalning av skatt eller avgift som avses i 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m., om fordringen var förfallen till betalning,

2. betalning av eller förmånsrätt för underhållsbidrag enligt giftermåls- eller föräldrabalken, om bidragsbeloppet var förfallet till betalning och den underhållsberättigade inte har gynnats på ett otillbörligt sätt.

2 §

Med fristdag avses dagen då ansökningen om gäldenärens försättande i konkurs kom in till tingsrätten.

Har god man förordnats enligt ackordslagen (1970:847) avses med fristdag i stället dagen för ansökningen om detta, såvida konkursansökningen har gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord har följt, ackordsfrågan avgjordes.

Har ett dödsbo avträtts till förvaltning av boutredningsman avses med fristdag dagen för ansökningen om detta, såvida boutredningsman har förordnats senare än tre månader före den dag som annars skulle anses som fristdag.

3 §

Som närstående till gäldenären anses den som är gift med gäldenären eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till gäldenären eller är besvågrad med honom i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon samt den som på annat sätt står gäldenären personligen särskilt nära.

Som närstående till en näringsidkare eller en juridisk person anses vidare

1. den som har en väsentlig gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse,

2. den som inte ensam men tillsammans med en närstående till honom har sådan gemenskap med näringsidkaren eller den juridiska personen som sägs under 1,

3. den som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamhet som näringsidkaren eller den juridiska personen bedriver,

4. den som är närstående till någon som enligt 1–3 är närstående.

4 §

Avhändelse av fast egendom anses inte ha ägt rum förrän lagfart har sökts.

Förutsättningar för återvinning

5 §

En rättshandling, varigenom på ett otillbörligt sätt en viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet blev insolvent samt den andre kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Företogs rättshandlingen gentemot någon som är närstående till gäldenären skall denne anses ha sådan kännedom som anges i första stycket, om det inte görs sannolikt att han varken hade eller borde ha haft sådan kännedom.

Om rättshandlingen ägde rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast om den har företagits gentemot någon närstående till gäldenären.

6 §

En gåva går åter, om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. En gåva som har fullbordats dessförinnan men senare än ett år eller, när den har skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen går åter, om det inte visas att gäldenären efter gåvan hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Första stycket gäller även köp, byte eller annat avtal, om det med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor är uppenbart, att avtalet delvis har egenskap av gåva.

Understöd och sedvanliga gåvor som inte stod i missförhållande till gäldenärens ekonomiska förhållanden är undantagna från återvinning enligt denna paragraf.

7 §

Bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo, vid vilken gäldenären har eftergett sin rätt i avsevärd mån eller avstått från egendom mot att en fordran mot honom har lagts ut på hans lott, går i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen har kommit in till rätten senare än tre år före fristdagen och det inte visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

8 §

Betalning av lön, arvode eller pension, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, går åter till belopp motsvarande överskottet.

Har betalningen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när den skett till någon som är närstående till gäldenären, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter betalningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

9 §

Överföring av medel till pensionsstiftelse, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som har medfört att stiftelsen fått överskott på kapitalet, går åter till belopp motsvarande överskottet. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter i motsvarande mån, om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Överföring till pensionsstiftelse i annat fall än som sägs i första stycket går åter, om överföringen har skett senare än tre månader före fristdagen. Har överföringen väsentligen gynnat gäldenären eller närstående till honom, går den också åter, om åtgärden har skett dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Överföring av medel till personalstiftelse går åter, om överföringen har skett senare än sex månader före fristdagen. Har överföringen skett dessförinnan men senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen har gynnat gäldenären eller närstående till honom, tre år före fristdagen, går den åter,

om det inte visas att gäldenären efter överföringen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m.m. finns det föreskrifter i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

10 §

Betalning av en skuld, som har skett senare än tre månader före fristdagen och som har gjorts med annat än sedvanliga betalningsmedel, i förtid eller med belopp som avsevärt har försämrat gäldenärens ekonomiska ställning, går åter, om den inte med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Har betalningen skett till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som i första stycket sägs om återvinning av betalning tillämpas också när kvittning har skett, om borgenären enligt 5 kap. 15 eller 16 § inte hade varit berättigad att kvitta i konkursen.

11 §

Betalning för en växel eller en check går åter i de fall som avses i 10 § endast i den mån den som mottog betalningen hade kunnat vägra att göra det utan att förlora växel- eller checkrätt mot någon annan hos vilken han kunde erhålla täckning.

Om återvinning av en betalning är utesluten till följd av vad som sägs i första stycket, är den som skulle ha burit den slutliga förlusten om betalningen hade uteblivit skyldig att utge ersättning under samma förutsättningar som hade gällt för återvinning, om betalningen hade skett till honom som borgenär.

12 §

Säkerhet som gäldenären har överlämnat senare än tre månader före fristdagen går åter, om den inte var betingad vid skuldens tillkomst eller inte har överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerheten överlämnats till någon som är närstående till gäldenären dessförinnan men senare än två år före fristdagen, går den åter under angivna förutsättningar, om det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställs annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt.

När säkerheten förutsätter inskrivning, skall dröjsmål som sägs i första stycket anses föreligga om ansökan har gjorts senare än på den inskrivningsdag som inträffar näst efter två veckor från skuldens tillkomst.

13 §

Förmånsrätt eller betalning som en borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för någon som är närstående till gäldenären, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om förmånsrätten har inträtt dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om förmånsrätten har inträtt senare än tre månader före fristdagen.

14 §

Vid återvinning skall den egendom som gäldenären har utgett återbäras till konkursboet.

Den som har lämnat gäldenären något vederlag för egendomen har rätt att återfå vad han har utgett. Detta gäller dock inte ett sådant vederlag som inte har kommit boet till godo, om den som lämnade vederlaget hade eller borde ha haft kännedom om att gäldenärens avsikt var att undanhålla borgenärerna detta.

Finns den egendom som skall återbäras enligt första eller andra stycket inte i behåll, skall ersättning för dess värde utges. Är återbäring av viss egendom förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medges honom att utge ersättning i egendomens ställe.

15 §

Den som är skyldig att återbära egendom skall även utge den avkastning som belöper på tiden efter det att återvinning påkallades. Utgörs egendomen av ett penningbelopp eller skall ersättning utges för egendomens värde, utgår ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) till och med den dag då skyldighet att återbära beloppet eller utge ersättningen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

Skall någon återbära egendom vid återvinning enligt 5 §, kan han förklaras skyldig att utge även avkastning som belöper på tiden från det att han mottog egendomen till dess att återvinning påkallades. Ränta för sådan tid beräknas enligt 5 § räntelagen.

Den som har lagt ned nödvändig eller nyttig kostnad på egendom som återbärs har rätt till ersättning för denna, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Återvinns en säkerhet som grundas på inteckning, skall inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det inte ske, skall ersättning utges.

16 §

Har tredje man ställt egendom som säkerhet för en förpliktelse av gäldenären och återfått säkerheten sedan gäldenären har fullgjort förpliktelsen, är den som har återställt säkerheten inte skyldig att vid återvinning återbära mer än vad som överstiger säkerhetens värde, om han inte kan återfå denna och inte heller, när han återställde säkerheten, kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens.

Tredje man är skyldig att till borgenären eller, om konkursboet begär det, direkt till boet på nytt utge säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skulle ha gällt för återvinning av fullgörelsen, om den i stället hade skett till honom.

Första och andra styckena tillämpas också när tredje man har ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären har fullgjort förpliktelsen.

17 §

Skyldighet för någon annan än konkursboet att enligt 14, 15 eller 16 § utge egendom eller ersättning, återställa eller tillhandahålla en inteckningshandling eller på nytt ställa säkerhet eller borgen kan jämkas, om det finns synnerliga skäl.

18 §

Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Talan om återvinning m.m.

19 §

Återvinning påkallas av förvaltaren genom väckande av talan vid allmän domstol, genom anmärkning mot bevakning eller genom invändning mot annat yrkande som framställs mot konkursboet. Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol. För återgång av förmånsrätt som har vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring behövs inte någon särskild åtgärd.

Talan vid allmän domstol får väckas inom ett år från dagen för konkursbeslutet. Talan får även väckas inom sex månader från det att anledning därtill blev känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast egendom eller är det fråga om återgång av en bodelning, får talan även väckas inom sex månader från den dag då lagfart söktes eller bodelningshandlingen gavs in till rätten.

En borgenär som för talan svarar för rättegångskostnaden men har rätt att få ersättning för denna av boet, i den mån kostnaden täcks av vad som har kommit boet till godo genom rättegången.

20 §

Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen är, oavsett om bevakningsförfarande har anordnats eller inte, berättigad att vid återbäring till boet avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning enligt tidigare utdelningsförslag, om fordringen då hade varit känd. Vid senare utdelning skall utdelning beräknas för vad som kan återstå av en sådan fordran.

5 kap. Fordringar i konkurs

Fordringar som kan göras gällande

1 §

I konkurs får endast en fordran som har uppkommit innan konkursbeslutet meddelades göras gällande, om inte något annat följer av 3 kap. 2 §.

En fordran får göras gällande i konkurs även om den är beroende av villkor eller inte är förfallen till betalning.

2 §

I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen gjordes.

3 §

En fordran på pension får i konkurs inte göras gällande till den del den betalas av en pensionsstiftelse.

Fordringar med solidariskt betalningsansvar

4 §

Har flera utfäst eller på något annat sätt ådragit sig solidariskt betalningsansvar och är skulden delvis betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i en solidariskt ansvarig gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för avbetalning som en medgäldenär har gjort,

1. om avbetalningen har skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av en insolvent medgäldenärs bo,

2. om den har skett senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, eller

3. om och i den mån avbetalningen har medfört rätt för medgäldenären att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt).

Har konkursgäldenären infriat en medgäldenärs regressfordran och äger återvinning därav inte rum, skall dock avdrag göras.

Om utdelningen överstiger borgenärens återstående fordran, skall överskottet fördelas enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Hur utdelning för en fordran hos ett handelsbolag beräknas i en bolagsmans konkurs är föreskrivet i 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

5 §

När avbetalning har skett på en fordran för vilken flera är solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 4 § skall beräknas på ett högre belopp än den återstående fordringen, skall utdelningen beräknas gemensamt för borgenären och en medgäldenär som har en regressfordran. Borgenären har företräde till betalning framför medgäldenären. Om flera medgäldenärer har rätt till betalning av det som återstår sedan borgenären har fått sitt, skall överskottet fördelas mellan dem enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när en medgäldenär gör gällande en regressfordran med anledning av vad han senare kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

6 §

Om en borgenär uppbär utdelning i fall då konkursgäldenären har ställt säkerhet i sin egendom för en regressfordran som en solidariskt ansvarig medgäldenär kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att utnyttja säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen har beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket tillämpas också när konkursgäldenären har en fordran hos medgäldenären som denne hade kunnat använda till kvittning.

7 §

Om en solidariskt ansvarig medgäldenär har betalt skulden senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen, skall utdelning för den regressfordran som han därigenom har fått beräknas på samma belopp som skulle ha tillämpats i fråga om utdelning till borgenären om skulden inte hade betalts. Har någon annan solidariskt ansvarig medgäldenär en regressfordran med anledning av en tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt vad som följer av gäldenärernas inbördes ansvarighet för fordringen.

8 §

Om en solidariskt ansvarig gäldenär har försatts i konkurs och om den konkursen inte har avslutats innan en medgäldenär försätts i konkurs, har den förres konkursbo rätt till andel i överskott enligt 4 § tredje stycket även om regressfordringen inte har bevakats i medgäldenärens konkurs.

9 §

Vad som sägs i 4–8 §§ om solidariskt betalningsansvar tillämpas också i de fall där borgenären har fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Vissa fordringar som är beroende av villkor

10 §

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären inte har rätt att utfå fordringsbeloppet om inte viss omständighet inträffar, skall utdelning för fordringen inte beräknas i ett utdelningsförslag om det saknas anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas.

Beräkning av ränta på fordringar under konkurs m.m.

11 §

För en fordran som är förenad med förmånsrätt och som löper med ränta skall ränta beräknas till den dag då utdelningsförslaget upprättas eller, om medlen betalas ut i förskott, dagen för utbetalningen.

Om en fordran som är förenad med förmånsrätt men som inte löper med ränta hade kunnat göras räntebärande genom delgivning av stämning eller av ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande, skall ränta för den beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från dagen för konkursbeslutet, om fordringen då var förfallen till betalning och annars från förfallodagen. Räntan skall beräknas till dag som avses i första stycket.

För fordringar utan förmånsrätt beräknas ränta mellan borgenärerna endast om boet räcker till betalning av mer än beloppet av alla fordringar i konkursen utan förmånsrätt, i förekommande fall inberäknat vid konkursbeslutet upplupen ränta. Ränta bestäms med tillämpning av första och andra styckena.

12 §

För en fordran som inte löper med ränta före förfallodagen skall utdelning beräknas endast på det belopp som efter fem procents årlig ränta utgör

fordringens värde nedan angiven dag, om fordringen då inte var förfallen, nämligen

1. om fordringen utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag då utdelningsförslaget upprättas,

2. om fordringen inte är förenad med förmånsrätt och inte utgår fullt, dagen för konkursbeslutet.

Betalas medel ut i förskott till borgenären för en fordran som avses i första stycket 1 och var fordringen då inte förfallen, skall utdelningen i stället beräknas efter fordringens värde på betalningsdagen.

Värdering av vissa fordringar

13 §

En fordran avseende en förmån som inte utgår i pengar skall vid utdelning uppskattas till skäligt belopp.

En fordran på pension som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättas, skall uppskattas till det belopp som motsvarar upplupen del av pensionsutfästelsen den dagen. Uppskattningen sker med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. En fordran på ränta eller annan förmån som skall utgå under någons livstid och som inte är förfallen till betalning den dag då utdelningsförslaget upprättades, skall uppskattas med ledning av 3 § angivna lag.

En fordran i utländskt myntslag skall beräknas efter den kurs som gäller den dag då utdelningsförslaget upprättas. Betalas medel ut i förskott till borgenären, sker beräkningen efter kursen på betalningsdagen.

14 §

Om en gäldenär som i en konkurs har fått ackord återigen blir försatt i konkurs innan ackordet har fullgjorts, har en borgenär, vars fordran har satts ned genom ackordet, rätt till utdelning för fordringens hela ursprungliga belopp med avdrag för vad han redan har uppburit. Han får dock inte uppbära mer än vad han har rätt till enligt ackordet.

Första stycket tillämpas också när gäldenären har fått ackord enligt ackordslagen (1970:847).

Kvittning i konkurs

15 §

En fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock inte om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet.

Är en fordran beroende av ett villkor som innebär att borgenären har rätt att få ut fordringsbeloppet endast om viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förpliktelse trots att han annars hade haft rätt att kvitta. Om han visar att villkoret har uppfyllts före den dag då utdelningsförslaget upprättades, har han emellertid rätt att återfå motsvarande belopp i den mån det inte överstiger vad han har att fordra. Finns det anledning att anta att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall ett för borgenären beräknat belopp avsättas när utdelningsförslaget upprättas.

16 §

En fordran mot gäldenären som har förvärvats genom en överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 4 kap. 2 § angivna fristdagen får inte användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade när borgenären förvärvade sin fordran. Detsamma gäller om en fordran mot gäldenären har förvärvats tidigare genom sådan överlåtelse och borgenären då hade skälig anledning att anta att gäldenären var insolvent.

En borgenär som har satt sig i skuld till gäldenären under sådana omständigheter att det är att jämställa med en betalning med annat än sedvanliga betalningsmedel får inte kvitta i den mån en sådan betalning hade kunnat bli föremål för återvinning.

17 §

En fordran på ersättning som tillkommer en borgensman eller någon annan med anledning av en förpliktelse som han har infriat (regressfordran) anses vid tillämpningen av 15 och 16 §§ ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

Även om bevakningsförfarande äger rum i konkursen, behöver en borgenär som har rätt att kvitta inte bevaka sin fordran i den mån den täcks av gäldenärens fordran. När kvittning inte får ske, får borgenären trots det på sin skuld avräkna vad som borde ha tillkommit honom som utdelning i konkursen, om hans fordran hade bevakats i rätt tid.

Överlåter boet en fordran så att en borgenär därigenom förlorar rätten till kvittning, skall boet gottgöra borgenären för detta.

6 kap. Gäldenärens skyldigheter m. m.

Förbud mot näringsverksamhet under konkurs

1 §

En gäldenär som är en fysisk person får inte under konkursen driva näringsverksamhet som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Verksamhet som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 5 § tryckfrihetsförordningen omfattas dock inte av förbudet.

Om näringsförbud efter särskild prövning finns det bestämmelser i lagen (1986:000) om näringsförbud.

Upplysnings- och närvaroplikt under konkurs

2 §

Gäldenären skall ge rätten, tillsynsmyndigheten, förvaltare och granskningsmän de upplysningar om boet som de begär.

Gäldenären skall för förvaltaren redogöra för boet och på begäran av förvaltaren närvara vid boupptecknings förrättningen. Är gäldenären en juridisk person och finns det flera ställföreträdare, gäller denna skyldighet dock inte för en sådan ställföreträdare vars närvaro förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

Vid förlikningssammanträde och sammanträde för prövning av ett ackordsförslag skall gäldenären närvara om han inte har laga förfall eller rätten medger att han uteblir. Att gäldenären uteblir från ett sammanträde hindrar inte att de ärenden som skall förekomma på sammanträdet handläggs.

3 §

Gäldenären skall inför rätten avlägga bouppteckningsed.

Gäldenären skall där göra de tillägg till eller ändringar i bouppteckningen som han anser behövs och med ed betyga att bouppteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det inte enligt hans vetskap har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

Är gäldenären en juridisk person och finns flera ställföreträdare, behöver bouppteckningsed inte avläggas av en sådan ställföreträdare vars edgång förvaltaren anser sakna betydelse för boutredningen.

4 §

Bouppteckningseden skall avläggas vid ett edgångssammanträde. Edgångssammanträdet skall hållas tidigast en och senast två månader efter konkursbeslutet. Sammanträdet får dock hållas senare, om det är nödvändigt med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet. Om gäldenären är förhindrad av laga förfall att då avlägga eden eller om bouppteckningen till följd av särskilda omständigheter då ännu inte har kommit in till rätten, skall rätten så snart förfallet upphör eller bouppteckningen kommer in kalla gäldenären att infinna sig för att fullgöra edgången. Edgångssammanträdet skall trots det hållas på utsatt tid.

När det finns anledning till det får rätten besluta att gäldenären skall avlägga eden inför en annan tingsrätt. Är gäldenären sjuk får eden avläggas där han vistas. Edgången får inte fullgöras före edgångssammanträdet.

5 §

När det åligger en förmyndare att avlägga bouppteckningsed är även den omyndige, om han har fyllt femton år, skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga eden. Detta gäller dock inte om det finns sådana särskilda omständigheter att anledning till edgången saknas.

Annan än gäldenären är skyldig att på yrkande av förvaltaren eller en borgenär avlägga bouppteckningsed eller beediga viss uppgift i bouppteckningen, om det kan antas att sådan edgång är av betydelse för boutredningen.

När ett yrkande om edgång enligt denna paragraf har framställts, skall rätten kalla förvaltaren, tillsynsmyndigheten och den som avses med yrkandet till förhandling inför rätten. Har yrkandet framställts av en borgenär, skall även denne kallas.

Bifalls yrkandet, skall edgången fullgöras genast om det lämpligen kan ske eller vid den senare tidpunkt som rätten bestämmer. I fråga om edgångens fullgörande gäller 4 § andra stycket.

Tvångsmedel m.m.

6 §

Gäldenären får inte efter det att konkursbeslutet har meddelats och innan han har avlagt bouppteckningsed bege sig utomlands utan rättens medgivande. Om det senare under konkursen finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna landet undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att resa utomlands. Byter gäldenären vistelseort, skall han meddela förvaltaren var han vistas.

Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att resa utomlands, får gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till tillsynsmyndigheten.

Om det finns skäl att befara att gäldenären genom att lämna den ort där han är bosatt undandrar sig skyldighet som föreskrivs i denna lag, får förbud meddelas honom att lämna orten.

7 §

Ett beslut om reseförbud eller om åläggande för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass meddelas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten. När det inte längre finns skäl för ett sådant beslut, skall beslutet omedelbart hävas.

Innan rätten meddelar beslut i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge gäldenären, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse. Rätten får också hålla förhandling i frågan. Till en sådan förhandling skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och gäldenären kallas.

Ett beslut om reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass skall delges gäldenären.

8 §

Har gäldenären med anledning av ett beslut enligt 2 kap. 12 § lämnat ifrån sig sitt pass, skall rätten omedelbart efter konkursbeslutet pröva om gäldenären skall återfå passet. Om det finns skäl att befara att gäldenären åsidosätter ett förbud att bege sig utomlands, har han inte rätt att återfå passet.

9 §

Om gäldenären undandrar sig att fullgöra vad som åligger honom enligt 2, 3, 5 eller 6 § eller överträder ett reseförbud enligt 6 §, kan han efter omständigheterna antingen hämtas eller häktas. Detsamma gäller om det finns skäl att befara att gäldenären kommer att undandra sig en skyldighet eller överträda ett förbud som här har angetts.

Om någon annan än gäldenären undandrar sig att fullgöra edgång som har förelagts honom enligt 5 §, kan han efter omständigheterna föreläggas vite, hämtas eller häktas.

Häktning i de fall som avses i första och andra styckena får ske endast om det finns synnerliga skäl till det. Har gäldenären överträtt ett reseförbud enligt 6 §, skall han dock häktas om det inte är uppenbart att det är onödigt.

Kostnaden för hämtning eller häktning betalas av staten.

10 §

Frågor om åtgärder enligt 9 § eller om utdömande av förelagt vite prövas av rätten på begäran av förvaltaren eller tillsynsmyndigheten.

Innan rätten beslutar i en fråga som avses i denna paragraf, skall rätten ge den som avses med åtgärden, förvaltaren och tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig, om det lämpligen kan ske och det inte är utan betydelse.

11 §

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga som avses i 10 §. Har häktning begärts, skall förhandling hållas, om det inte är fara i dröjsmål.

Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om möjligt, den som avses med åtgärden kallas. Denne får hämtas till förhandlingen, om det finns skäl till det. Har han kallats till förhandlingen eller kan det antas att han har avvikit eller på annat sätt håller sig undan, hindrar det inte att yrkandet prövas. I fråga om rätt till biträde och kostnadsersättning vid förhandling för prövning av ett häktningsyrkande tillämpas vad som föreskrivs i rättegångsbalken om försvarare och om rättegångskostnader i brottmål.

Har rätten beslutat om häktning av någon som inte var närvarande vid rätten, skall, så snart beslutet har verkställts, anmälan om detta göras hos rätten. När en sådan anmälan har gjorts, skall förhandling i häktningsfrågan hållas snarast och senast fyra dagar efter det att häktningsbeslutet verkställdes.

Rätten skall med högst två veckors mellanrum hålla förhandling för att pröva om häktningen skall bestå. Finns det inte längre skäl för häktning, skall rätten omedelbart förordna att den häktade skall friges. Ingen får under konkursen hållas häktad längre tid än tre månader.

12 §

Om någon är häktad med stöd av 2 kap. 12 §, skall rätten i samband med konkursbeslutet pröva om denne fortfarande skall vara häktad. Föreligger skäl till häktning enligt 9 §, skall häktningen bestå.

13 §

Om gäldenären är en juridisk person, tillämpas 2 § första stycket, 6–8 §§ samt 9 § första, tredje och fjärde styckena även på en styrelseledamot, en verkställande direktör, en bolagsman och en likvidator som har avgått eller entledigats senare än ett år före den dag då konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Ersättning för inställelse

14 §

Om gäldenären är i behov av det är han berättigad till skälig ersättning av konkursboet för resa och uppehälle inom landet när han till följd av bestämmelserna i 2– 4 §§ inställer sig hos rätten eller någon annanstans. Vad som har sagts nu gäller även för en sådan person som avses i 13 §.

Annan än den som avses i första stycket är berättigad till skälig ersättning av boet för inställelse enligt 5 § tredje och fjärde styckena.

Beslut om ersättning meddelas av rätten.

7 kap. Förvaltning och tillsyn

Förvaltare

1 §

En förvaltare skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, ha borgenärernas och tillsynsmyndighetens förtroende samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara förvaltare.

2 §

Antalet förvaltare bestäms av rätten. Flera än en förvaltare får utses endast om det med hänsyn till boets omfattning och beskaffenhet är behövligt att förvaltningen delas eller att den handhas odelad av flera. Om rätten har förordnat att boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses särskilt för varje del av förvaltningen.

Innan rätten fattar beslut om att flera förvaltare skall finnas, skall tillsynsmyndigheten höras.

3 §

Om rätten finner att boets förvaltning bör delas mellan flera förvaltare, skall den bestämma efter vilka grunder delningen skall ske.

Frågor om att öka antalet förvaltare eller att dela förvaltningen tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, förvaltare, en granskningsman eller en borgenär. Tillsynsmyndigheten och förvaltaren skall höras. Rätten får, om det behövs, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas.

4 §

Om flera förvaltare handhar förvaltningen odelad, får de endast gemensamt avhända boet någon rättighet eller vidta en åtgärd som kan medföra en förpliktelse för boet.

Finns det två förvaltare och kan de inte enas beträffande en åtgärd eller ett beslut som enligt denna lag ankommer på dem, eller är förvaltarna flera än två och finns det inte majoritet för en viss mening, skall den mening gälla som tillsynsmyndigheten biträder.

Entledigande av förvaltare m.m.

5 §

Om en förvaltare begär att få avgå och visar skäl till det, skall rätten entlediga honom.

En förvaltare som inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget skall entledigas av rätten. Frågor om entledigande tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, en granskningsman, en borgenär eller gäldenären.

En förvaltare får inte entledigas utan att tillsynsmyndigheten har hörts. Om någon annan än förvaltaren själv har begärt att förvaltaren skall entledigas, skall rätten, om det inte av särskilda skäl är onödigt, pröva frågan vid en förhandling. Till förhandlingen skall tillsynsmyndigheten, förvaltaren och, om frågan har väckts av någon annan, denne kallas.

Rätten får, om den finner skäl till det, i avvaktan på förhandlingen försätta en förvaltare ur tjänstgöring. Innan det sker skall tillsynsmyndigheten höras. Om en förvaltare försätts ur tjänstgöring, kan rätten utse någon annan att under tiden fullgöra hans åligganden.

6 §

Om en förvaltare entledigas, skall rätten genast utse en ny förvaltare.

Första stycket gäller inte om det finns flera förvaltare och någon av dem

entledigas samt om rätten, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, finner att det inte är nödvändigt att utse någon annan i den entledigades ställe.

Rådgivare och förlikningsman

7 §

Om rätten av särskilda skäl finner det behövligt får den, efter att ha hört tillsynsmyndigheten, uppdra åt en lämplig person att vara rådgivare åt förvaltaren vid konkursförvaltningen eller att som förlikningsman biträda rätten med utredning och förlikning i en tvistefråga som har uppkommit genom anmärkning mot en bevakning eller att fullgöra båda dessa uppgifter.

Den som är anställd vid en domstol får inte vara rådgivare eller förlikningsman.

När uppdraget är slutfört skall det genast anmälas till rätten. Samtidigt skall en redogörelse lämnas för det arbete som uppdraget har medfört.

Rätten skall återkalla uppdraget när anmälan har gjorts eller när det annars finns skäl till återkallelse.

Förvaltarens allmänna åligganden m.m.

8 §

Det åligger förvaltaren att med iakttagande av bestämmelserna i denna lag ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet.

Första stycket hindrar inte att förvaltaren vid avvecklingen av boet vidtar åtgärder som är ägnade att långsiktigt främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

9 §

Förvaltaren är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, en borgenär eller gäldenären.

10 §

I viktigare frågor skall förvaltaren höra tillsynsmyndigheten och särskilt berörda borgenärer, om det inte föreligger hinder mot det. Förvaltaren skall i sådana frågor även höra gäldenären, om det lämpligen kan ske.

11 §

Om förvaltaren finner det nödvändigt, får han anlita ett sakkunnigt biträde för viss förvaltningsåtgärd.

12 §

Förvaltaren skall snarast ta hand om gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig, skall förvaltaren i det omhändertagna räkenskapsmaterialet på lämpligt sätt ange dagen för omhändertagandet.

Den som på uppdrag av gäldenären har upprättat räkenskapsmaterial

rörande gäldenärens bo är skyldig att lämna ut materialet till förvaltaren i gäldenärens konkurs.

13 §

Förvaltaren skall upprätta en förteckning över boets tillgångar och skulder. I bouppteckningen skall tillgångarna tas upp till noggrant uppskattade värden. Beträffande skulderna skall det anges i vad mån de avser lön eller pension. Bouppteckningen skall vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress samt om de böcker och handlingar som avses i 12 §.

Bouppteckningen skall av förvaltaren ges in till rätten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten och anser förvaltaren att denna är tillförlitlig, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas. Om förvaltaren godkänner den tidigare ingivna bouppteckningen skall han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Skall bevakningsförfarande äga rum och har någon bouppteckning ännu inte getts in till rätten, skall förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I ett bankaktiebolags, en sparbanks eller en centralkassas för jordbrukskredit konkurs skall till bouppteckningen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärernas fordringsbelopp med upplupen ränta.

14 §

Förvaltaren får, om det behövs, begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna omhänderta eller annars få tillgång till gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som rör boet. Detsamma gäller sådant räkenskapsmaterial som avses i 12 § andra stycket. Kronofogdemyndigheten får då genomsöka hus, rum eller förvaringsställen och, om tillträde behövs till något utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller ta sig in på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt första stycket tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om talan mot utmätning i allmänhet.

15 §

Förvaltaren skall snarast upprätta en skriftlig berättelse om boets tillstånd och om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de har kunnat utrönas, och om möjligt ange vid vilken tidpunkt obeståndet kan antas ha inträtt. Berättelsen skall vidare innehålla

1. en översikt över tillgångar och skulder av olika slag,

2. en uppgift om huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet,

3. en uppgift om huruvida det finns skälig anledning att anta att någon enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen

(1951:308) om ekonomiska föreningar är skyldig att återbära olovlig vinstutdelning eller annan olovlig utbetalning eller att enligt dessa lagar eller lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag utge skadestånd till aktiebolag, ekonomisk förening eller handelsbolag,

4. en uppgift i förekommande fall om vid vilken tidpunkt skyldighet enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen att upprätta särskild balansräkning kan antas ha inträtt, om denna tidpunkt kan utrönas,

5. en uppgift i förekommande fall om att misstanke om brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller om sådant förfarande som kan föranleda näringsförbud enligt 2 § lagen (1986:000) om näringsförbud har anmälts till åklagaren,

6. en uppgift om vilket bokföringssystem en gäldenär som är eller under det senaste året före konkursansökningen har varit bokföringsskyldig har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts.

Berättelsen skall snarast och senast sex månader från konkursbeslutet skickas till rätten, tillsynsmyndigheten och varje borgenär som begär det. När det finns särskilda omständigheter får rätten medge anstånd med avlämnandet av berättelsen. Har gäldenären varit bokföringsskyldig, skall den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen bifogas berättelsen.

16 §

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för något brott som avses i 11 kap. brottsbalken, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare om det och ange grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för något annat brott av inte ringa beskaffenhet som har samband med verksamheten.

Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 4 § lagen (1986:000) om näringsförbud har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud kan komma i fråga, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

17 §

Förvaltaren skall till sin slutredovisning bifoga en redogörelse för de åtgärder som han har vidtagit för att efterforska sådan brottslig gärning som avses i 16 § första stycket och sådant förfarande som avses i andra stycket samma paragraf samt resultatet av dessa efterforskningar.

Förvaltarens medelsförvaltning m.m.

18 §

Pengar som flyter in under förvaltningen av ett konkursbo skall snarast göras räntebärande genom insättning på boets räkning i bank. Detta behöver dock inte ske i den mån medlen behövs till betalning av löpande utgifter.

Även sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren ha boets medel insatta i bank mot ränta till dess medlen betalas ut enligt 11 kap. Förvaltaren skall underrätta tillsynsmyndigheten om i vilken bank medlen står inne.

19 §

Förvaltaren skall, oavsett vad som gäller i fråga om bokföringsskyldighet för gäldenären, löpande bokföra in- och utbetalningar, om inte god redovisningssed kräver att bokföringen sker på något annat sätt.

Förvaltaren skall bevara räkenskapsmaterialet under minst tio år från utgången av det kalenderår då konkursen avslutades. I övrigt tillämpas 22 § bokföringslagen (1976:125).

Första stycket medför inte någon inskränkning i den bokföringsskyldighet som kan vara särskilt föreskriven för att möjliggöra kontroll över viss verksamhet.

Beträffande skyldighet att sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighet och för kontroll därav finns särskilda bestämmelser.

20 §

Om konkursen inte är avslutad då sex månader har förflutit efter edgångssammanträdet, skall förvaltaren inom en månad därefter till tillsynsmyndigheten avlämna en berättelse, i vilken alla de åtgärder som har vidtagits för att avsluta konkursen noggrant skall anges. Berättelsen skall innehålla uppgifter om in- och utbetalningar under den gångna perioden eller en kronologisk och systematisk sammanställning av boets affärshändelser. Har pengar under någon del av denna period stått inne i bank, skall till berättelsen bifogas en av banken bestyrkt uppgift på de insättningar och uttag som har förekommit.

Senare under konkursen skall förvaltaren inom en månad från utgången av varje sexmånadersperiod avge en sådan berättelse som sägs i första stycket för den senaste perioden. Denna skall även innehålla fullständiga upplysningar om orsakerna till att konkursen inte har avslutats.

Förvaltaren skall snarast skicka en kopia av berättelsen till rätten.

21 §

Också sedan konkursen har avslutats skall förvaltaren, så länge boets medel är insatta i bank, inom en månad från utgången av varje kalenderår till tillsynsmyndigheten lämna sådana uppgifter som sägs i 20 § första stycket andra och tredje meningarna. När några medel inte längre finns att lyfta, skall förvaltaren anmäla det till myndigheten.

22 §

Om det vid konkursens avslutande finns några hinder mot att de böcker och andra handlingar rörande boet som förvaltaren har tagit hand om återställs till gäldenären, skall de överlämnas till tillsynsmyndigheten, om inte förvaltaren anser att han bör bevara dem. Handlingarna skall bevaras i enlighet med vad som i varje särskilt fall gäller om arkivering.

Redovisning av medel till tredje man

23 §

Särskilda bestämmelser finns om en kommittents rätt att, när gäldenären såsom kommissionär för kommittentens räkning i eget namn har ingått avtal, mot tredje man göra gällande fordringsrätt på grund av avtalet. Detsamma gäller i fråga om en kommittents rätt till redovisning för sådana belopp som flutit in till kommissionärens konkursbo för sålda saker.

Om gäldenären i något annat fall före konkursbeslutet har sålt någon annans egendom, har den vars egendom sålts rätt att, om betalningen helt eller delvis flutit in till konkursboet efter konkursbeslutet, av förvaltaren få redovisning för vad som har flutit in. I den mån betalningen inte har erlagts av köparen har han dessutom rätt att själv göra fordringsrätten gällande gentemot köparen, om inte köparens rätt därigenom skulle åsidosättas.

Vad som har sagts nu om rätt att få redovisning av förvaltaren skall också gälla om det i något annat fall till konkursboet flyter in medel för vilka gäldenären skulle haft skyldighet att redovisa till annan.

24 §

Om gäldenären vid konkursbeslutet innehade redovisningsmedel som skall vara förbehållna någon annan, skall förvaltaren ta hand om medlen och sedan redovisa dem tillsammans med den ränta som har upplupit från dagen för konkursbeslutet. När det gäller att fastställa vad som sålunda skall tillkomma en redovisningsborgenär, dennes rätt i övrigt i konkursen samt skyldigheten att svara för kostnad med anledning av förfarandet, tillämpas vad som i denna lag sägs om borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt. Ansvaret för sådan kostnad skall dock vila på redovisningsborgenären endast i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Tillsynen över förvaltningen

25 §

Regeringen utser vissa kronofogdemyndigheter att vara tillsynsmyndigheter.

En kronofogdemyndighet som är tillsynsmyndighet får enligt föreskrifter som regeringen meddelar förordna en annan kronofogdemyndighet att handlägga tillsynsuppgift i konkursen.

26 §

I fråga om jäv mot en tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 11 § förvaltningslagen (1986:000) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen.

27 §

Tillsynsmyndigheten skall övervaka att förvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt i överensstämmelse med denna lag och andra författningar. Den skall då särskilt se till att avvecklingen av konkursen inte fördröjs i onödan. Myndigheten får, när den finner det lämpligt, inventera konkursboets kassa och övriga tillgångar samt begära redovisning av förvaltaren. Om särskilda omständigheter motiverar det, får myndigheten utse en eller flera revisorer för granskning av boets räkenskaper och förvaltningen i övrigt.

28 §

Tillsynsmyndigheten skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet. Myndigheten har också rätt att få upplysningar om boet och dess förvaltning av förvaltaren.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran lämna upplysningar om boet och dess förvaltning till rätten, en borgenär eller gäldenären.

29 §

Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får inte överklagas i andra fall än de som avses i 3 kap. 6 §.

Granskningsman

30 §

Om en borgenär begär det, skall rätten förordna en granskningsman att med de befogenheter som anges i denna lag övervaka förvaltningen på borgenärens vägnar. Till granskningsman skall utses den som borgenären föreslår, om han är lämplig.

Granskningsmannen skall ha tillgång till de böcker och andra handlingar som rör boet. Han har också rätt att få upplysningar om boet och dess förvaltning av förvaltaren och tillsynsmyndigheten.

Om borgenären begär det, skall även en ersättare för granskningsmannen utses. Bestämmelserna om granskningsman gäller även för ersättaren.

Granskningsmannen skall entledigas om han eller borgenären gör framställning om det eller om han visar sig inte vara lämplig.

Ersättningen till granskningsmannen skall betalas av borgenären.

8 kap. Försäljning av egendom

Inledande bestämmelser

1 §

Boets egendom skall säljas så snart det lämpligen kan ske,om inte något annat följer av bestämmelserna i 2–4 §§, 6 § andra stycket, 8 § andra stycket, 14 § samt 12 kap. 1 § tredje stycket.

2 §

Har gäldenären drivit en rörelse får förvaltaren, om det lagligen kan ske, fortsätta rörelsen för konkursboets räkning i den mån det är ändamålsenligt. Detsamma gäller om förvaltaren sedan rörelsen har lagts ned vill återuppta denna. Rörelsen får inte fortsättas längre tid än ett år från edgångssammanträdet, om det inte finns särskilda skäl för det.

3 §

Har gäldenären överklagat konkursbeslutet, får inte mot hans vilja någon egendom i boet säljas förrän hovrätten har prövat besvären.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan försäljning som föranleds av bestämmelserna i 3 kap. 7 och 8 §§ samt 2 och 10 §§ i detta kapitel,

2. försäljning av sådan lös egendom som är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård,

3. försäljning i annat fall av lös egendom, i den mån medel annars skulle saknas till betalning av utgifter för boet.

4 §

Om gäldenären ger in ett ackordsförslag, får egendomen i boet inte säljas innan ackordsfrågan har avgjorts. Vad som nu har sagts utgör inte hinder mot en försäljning om

1. den är förenlig med ackordsförslaget,
2. den föranleds av skäl som sägs i 3 § andra stycket 1 och 2,
3. den behövs för ändamål som anges i 12 kap. 24 § eller
4. det finns andra särskilda skäl.

5 §

Om en inteckningshavare eller någon annan borgenär som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom yrkar att den egendomen skall säljas och om hans rätt till betalning ur egendomen har lämnats obestridd eller fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut, får försäljning av egendomen inte uppskjutas. Detta gäller dock inte om förvaltaren anser att anstånd är nödvändigt för att förhindra att konkursboet tillfogas avsevärd förlust eller att genomförandet av ett ackord väsentligt försvåras samt anstånd inte är oskäligt mot borgenären.

Försäljning av fast egendom

6 §

Om fast egendom finns i boet, får förvaltaren begära att den säljs exekutivt. Egendomen får också säljas på annat sätt, om förvaltaren anser att det är fördelaktigare för boet.

Har en exekutiv auktion hållits på fast egendom som hör till boet utan att någon försäljning har kommit till stånd, behöver förvaltaren inte vidta ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har någon exekutiv auktion inte ägt rum men finns det anledning att anta att en sådan auktion inte kommer att leda till försäljning, behöver förvaltaren inte vidta någon åtgärd för att sälja egendomen, om samtycke till det har lämnats av de borgenärer som i konkursen har gjort gällande fordringar som skall utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen.

Har en exekutiv auktion blivit utlyst på boets fasta egendom, skall förvaltaren före bevakningssammanträdet avlämna den behållning som under konkursen uppkommit av egendomen. Behållning som inte avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendomen säljs, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan utdelning sker i konkursen.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträdet för auktionen anmäla arvode, andra kostnader och sådana fordringar som har gjorts gällande i konkursen och som bör beaktas vid försäljning av egendomen. När förvaltaren gör en anmälan på en borgenärs vägnar, skall han skriftligen underrätta denne om det.

Försäljning av lös egendom

7 §

Försäljning av lös egendom skall ske på auktion eller på annat sätt efter vad förvaltaren anser vara mest fördelaktigt för boet. Detta gäller dock inte försäljning som sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt får inte utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion om hans rätt är beroende av försäljningen. Även om samtycke inte lämnas, får egendomen säljas på annat sätt än på auktion, om det är sannolikt att högre pris uppnås därigenom och om tillsynsmyndigheten medger det.

Samtycke enligt andra stycket krävs inte när förvaltaren genom fondkommissionär säljer värdepapper, noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, till gällande börs- eller marknadspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

8 §

När ett fartyg som inte är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, ett luftfartyg som inte är registrerat, gods i fartyg eller gods i luftfartyg skall säljas, får förvaltaren, om egendomen finns inom landet, begära att den säljs exekutivt.

Om ett registrerat skepp, ett registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg skall säljas och egendomen finns inom landet, tillämpas 6 § första och andra styckena.

Om gäldenärens rätt till andel i inteckning som belastar hans luftfartyg eller till ett sådant fartyg hörande reservdelar skall säljas, skall förvaltaren före försäljningen skaffa en särskild inteckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären, om det inte finns laga hinder mot det. Om en inteckningshandling som innehas av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig skall säljas, är förvaltaren skyldig att, om inte gäldenären medger att handlingen får säljas med bibehållen ansvarighet, förse handlingen med en påskrift som befriar gäldenären från ansvarighet. Något medgivande av gäldenären krävs dock inte, om denne har avvikit eller på något annat sätt håller sig undan.

Bestämmelserna i 6 § fjärde stycket tillämpas även när lös egendom som tillhör gäldenären skall säljas exekutivt under konkursen. I ett sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det krävs, i ärendet föra talan för de borgenärer som har förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970:979) samt skriftligen underrätta sådan borgenär om ett yrkande som han framställer på dennes vägnar.

9 §

Med fartyg likställs i denna lag ett fartyg under byggnad. Vad som sägs om skeppsregistret skall då i stället gälla skeppsbyggnadsregistret.

10 §

En borgenär som innehar lös egendom med handpanträtt får själv ombesörja att egendomen säljs på auktion eller, när det är fråga om värdepapper som är noterat på fondbörs eller på sådan marknad som avses i 2 § andra stycket lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs, genom fondkommissionär till gällande börs- eller marknadspris. En sådan försäljning får dock inte utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter edgångssammanträdet. Borgenären skall minst en vecka innan han vidtar åtgärd för egendomens försäljning ge förvaltaren tillfälle att lösa egendomen. Om det är fråga om ett fartyg eller gods i fartyg eller i luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, skall egendomen säljas exekutivt.

Borgenären skall minst tre veckor före försäljningen underrätta förvaltaren om när och var försäljningen skall ske av annan egendom än sådan som skall säljas exekutivt eller av sådana värdepapper som får säljas utan auktion. Har egendomen sålts på annat sätt än exekutivt, skall borgenären för förvaltaren redovisa vad som har flutit in.

Vill inte borgenären själv sälja egendomen, får förvaltaren ombesörja försäljningen. En inteckning i luftfartyg eller i reservdelar till luftfartyg som har lämnats som pant av den intecknade egendomens ägare får dock inte säljas av förvaltaren. Han får bara låta sälja den rätt till andel i inteckningen som enligt vad som är särskilt föreskrivet kan tillkomma gäldenären.

Kungörande av auktion i vissa fall

11 §

Om konkursboets egendom skall säljas på auktion genom förvaltarens försorg, skall han låta kungöra auktionen på sätt och inom tid som föreskrivs för kungörande av exekutiv auktion på sådan egendom som det är fråga om. Kungörelsen behöver dock inte i något fall införas i Post- och Inrikes Tidningar.

Första stycket tillämpas också beträffande en auktion som enligt 10 § ombesörjs av en borgenär.

12 §

Förvaltaren får kungöra en av honom utsatt auktion i mindre utsträckning än som följer av 11 § första stycket, om han anser att det är tillräckligt. Detta gäller dock inte i fråga om kungörande av

1. auktion på fast egendom, registrerat skepp, registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg, om inte gäldenären samtycker till det,

2. auktion på någon annan lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt som avses i förmånsrättslagen (1970:979), om inte borgenären samtycker till det.

Sådant samtycke av gäldenären som sägs i första stycket 1 krävs inte, om gäldenären har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

13 §

Förvaltaren bör i god tid före en av honom utsatt auktion på sådan lös egendom i vilken borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt särskilt underrätta varje känd borgenär som har sådan förmånsrätt i egendomen om auktionen.

Indrivning av fordringar

14 §

Förvaltaren skall så snart det lämpligen kan ske vidta åtgärder för att driva in utestående fordringar. Kan en fordran inte drivas in inom rimlig tid, får den säljas som annan lös egendom.

Bevakning

1 §

Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen. Bevakning bör äga rum om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen.

2 §

Beslutar rätten att bevakningsförfarande skall äga rum, skall rätten bestämma inom vilken tid bevakning skall ske. Tiden för bevakning skall utgöra minst fyra och högst tio veckor från dagen för beslutet att anordna bevakningsförfarandet.

3 §

Rätten skall genast kungöra vad som har beslutats enligt 1 och 2 §§.

4 §

En annan borgenär än sådan som avses i 4 kap 20 §, 5 kap 8 § och 17 § andra stycket samt 5 § i detta kapitel skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar hos rätten skriftligen anmäla sin fordran.

Att en fordran som omfattas av lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs i vissa fall bevakas genom förvaltaren följer av den lagen.

5 §

En borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom behöver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

En borgenär som har en fordran hos ett bankaktiebolag, en sparbank eller en centralkassa för jordbrukskredit på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i kreditinstitutets konkurs om den är upptagen i den förteckning som förvaltaren upprättar enligt 7 kap. 13 § fjärde stycket.

6 §

I bevakningsinlagan skall fordringens belopp anges, om det är möjligt. Grunden för fordringen skall framgå tydligt. Borgenären skall också tydligt ange den förmånsrätt som han vill göra gällande tillsammans med grunden för anspråket. Inlagan skall vara egenhändigt undertecknad av borgenären eller borgenärens ombud.

Vid bevakningsinlagan skall borgenären i original eller bestyrkt kopia bifoga de handlingar som han vill åberopa till stöd för sitt anspråk.

Bevakningsinlagan och de handlingar som har bifogats denna skall ges in i två exemplar.

7 §

Genast efter bevakningstidens utgång skall rätten överlämna det ena exemplaret av de inkomna bevakningshandlingarna till förvaltaren.

Förvaltaren skall skyndsamt upprätta en förteckning över de fordringar

som har bevakats. För varje fordran anges dess belopp och, om förmånsrätt har yrkats, den åberopade grunden därför samt den plats i förmånsrättsordningen som fordringen får enligt borgenärens yrkande. Kopior av förteckningen skall skickas till rätten och tillsynsmyndigheten.

Anmärkning

8 §

När rätten beslutar att bevakning skall äga rum, skall rätten samtidigt, efter samråd med förvaltaren, bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot de bevakade fordringarna,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Om det visar sig vara lämpligare, får ett beslut enligt första stycket fattas senare, dock senast vid bevakningstidens utgång.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fyra veckor räknat från bevakningstidens utgång. Om det behövs med hänsyn till förhållandena i konkursen, får en längre anmärkningstid fastställas. Förlikningssammanträdet får inte hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

9 §

Förvaltaren skall granska bevakningshandlingarna och, om han finner anledning till anmärkning mot något yrkande om betalnings- eller förmånsrätt, skriftligen anmäla det till rätten inom den tid som har bestämts enligt 8 § första stycket 1. I anmärkningsskriften skall grunden för anmärkningen anges tydligt. Skriften skall vara egenhändigt undertecknad av förvaltaren eller dennes ombud.

Även en borgenär som har bevakat en fordran i konkursen och gäldenären får framställa en anmärkning mot en bevakning. En sådan anmärkning skall framställas inom samma tid och på samma sätt som anges i första stycket.

Anmärkningsskriften och de handlingar som åberopas till stöd för anmärkningen skall ges in i två exemplar.

10 §

Om en anmärkning görs av någon av dem som har rätt till det, gäller den också för de andra, även om de inte har tagit del i anmärkningen.

11 §

Den som har rätt att framställa anmärkning mot en bevakning får efter anmärkningstidens utgång till stöd för en gjord anmärkning åberopa även en annan omständighet än sådan som har angetts i anmärkningsskriften. Efter förlikningssammanträdet får dock en ny omständighet som innebär att grunden för anmärkningen ändras åberopas endast om omständigheten varken var eller borde ha varit känd för den anmärkningsberättigade eller om det i övrigt föreligger särskilda skäl för att ändå tillåta att omständigheten får åberopas.

Om en ny omständighet åberopas i ett annat sammanhang än vid förlikningssammanträdet eller vid en förhandling, gäller i fråga om formen för åberopandet vad som föreskrivs om anmärkning i 9 § första stycket.

12 §

En borgenär får den betalnings- och förmånsrätt som han har yrkat i sin bevakning, om det inte på rätt sätt har framställts någon anmärkning mot den. Att anmärkning inte har framställts hindrar dock inte att talan om återvinning väcks vid domstol.

Har ett yrkande om förmånsrätt lämnats utan anmärkning, får det inte gå ut över dem som enligt lag har företräde till betalning ur viss egendom. Ett yrkande om förmånsrätt som inte avser någon i lag föreskriven förmånsrätt är utan verkan, även om någon anmärkning inte har framställts mot yrkandet.

Tvist angående en bevakad fordran

13 §

Tvistefrågor som har uppkommit genom framställda anmärkningar och som inte har förlikts skall handläggas vid ett förlikningssammanträde inför rätten. Vid detta får förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan. Till sammanträdet skall förvaltaren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningarna riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

Förvaltaren skall närvara vid sammanträdet. Att han uteblir hindrar dock inte att sammanträdet genomförs. Tillsynsmyndigheten har rätt att närvara vid sammanträdet

Rätten skall vid sammanträdet utreda tvistefrågorna och söka åstadkomma förlikning. De närvarande får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med en borgenär mot vars bevakning en anmärkning har gjorts. Är både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran närvarande och kan de inte enas, gäller borgenärens mening om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 §

Beslut enligt 13 § tredje stycket andra meningen tillämpas omedelbart, om inte något annat förordnas med anledning av ett överklagande.

Anser någon som enligt 13 § första stycket har rätt att föra talan vid sammanträdet att beslutet inte har tillkommit på lagligt sätt, får han överklaga beslutet i hovrätten inom två veckor från beslutet. Angående fullföljden gäller i övrigt rättegångsbalken.

15 §

Tvistefrågor som inte har blivit förlikta skall prövas vid en förhandling. Rätten skall vid förlikningssammanträdet förbereda de återstående tvistefrågorna så att de kan behandlas slutligt vid förhandlingen.

Förhandlingen skall om möjligt hållas i omedelbar anslutning till förlikningssammanträdet. Om det inte sker, skall rätten sätta ut en förhandling som skall hållas inom fyra veckor efter sammanträdet eller, om det finns särskilda skäl för det, senare dag. Till en sådan förhandling skall förval-

taren, de borgenärer mot vars bevakningar anmärkningarna riktats och de som framställt anmärkningarna kallas.

16 §

Tvistefrågor angående fordringar som bevakats skall prövas snarast och om möjligt avgöras på en gång. Kräver vissa fordringar längre tid för att utredas och styrkas, skall rätten besluta särskilt över de tvistefrågor som kan avgöras. Beror någon borgenärs anspråk på prövningen i en annan rättegång, får det inte fördröja avgörandet. I sådant fall skall rätten fastställa hans rätt i konkursen för det belopp som kan bli bestämt genom dom i den särskilda rättegången.

Har ett ackordsförslag tagits upp, får rättens prövning av en tvistefråga skjutas upp till dess ackordsfrågan har avgjorts, om det är ändamålsenligt.

17 §

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som sägs i 13 §, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

18 §

Om ett beslut varigenom en anmärkning mot en fordran har ogillats ändras av högre rätt, gäller det även för dem som inte har sökt ändring i beslutet.

19 §

Genom ett beslut i en tvist angående en bevakad fordran avgörs endast vilken rätt som tillkommer fordringen i konkursen.

Efterbevakning

20 §

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får en borgenär som efter bevakningstidens utgång vill anmäla en fordran eller yrka förmånsrätt för en tidigare bevakad fordran skriftligen göra det på det sätt som föreskrivs i 6 §.

Som ersättning för de kostnader för kungörelsen, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakningen skall borgenären till staten i förskott erlägga en avgift motsvarande tre procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

21 §

När en fordran har efterbevakats, skall rätten så snart som avgiften enligt 20 § andra stycket har betalts överlämna det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till förvaltaren och bestämma

1. den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot bevakningen,
2. var de till förvaltaren överlämnade bevakningshandlingarna skall hållas tillgängliga för granskning,
3. tidpunkten för det förlikningssammanträde som skall hållas inför rätten om anmärkningar framställs.

Att en fordran har efterbevakats och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall kungöras.

Anmärkningstiden skall bestämmas så att den utgör minst två och högst fem veckor räknat från den dag då avgiften enligt 20 § andra stycket betalades. Sammanträdet inför rätten skall hållas inom fyra veckor från anmärkningstidens utgång.

22 §

Utöver bestämmelserna i 20 och 21 §§ gäller beträffande efterbevakning i tillämpliga delar vad som föreskrivs om bevakning.

Om flera efterbevakningar har gjorts, skall de om möjligt handläggas gemensamt.

10 kap. Avskrivning av konkurs

1 §

Om rätten efter att ha hört förvaltaren finner att konkursboets tillgångar inte räcker till betalning av konkurskostnaderna eller andra skulder som boet har ådragit sig, skall rätten besluta om avskrivning av konkursen.

2 §

Konkursen får inte avskrivas enligt 1 § förrän bouppteckningen har beedigats och förvaltaren har fullgjort vad som åligger honom enligt 7 kap. 15 §.

Om det föreligger hinder mot att bouppteckningsed avläggs av gäldenären eller någon annan inom skälig tid och om det saknas anledning att anta att det genom edgången skulle komma fram tillgångar till betalning av konkurskostnaderna eller andra skulder som boet har ådragit sig, får konkursen avskrivas trots att edgången inte har fullgjorts.

3 §

Om någon fordran inte har gjorts gällande i konkursen, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen. Om rätten har beslutat att bevakningsförfarande skall äga rum, får konkursen avskrivas först efter bevakningstidens utgång.

4 §

När förvaltaren av tillgångarna i boet, så långt de räcker, har betalt konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, skall förvaltaren

1. om det i fall som avses i 1 § står klart hur kvarvarande medel skall fördelas och om tillsynsmyndigheten medger det, tillställa berättigad borgenär de medel som tillkommer denne,
2. i övriga fall återställa egendomen i boet till gäldenären.

11 kap. Utdelning

Inledande bestämmelser

1 §

Om konkursen inte avskrivs, skall boets pengar, i den mån medlen inte går åt till betalning av konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig, delas ut till borgenärerna enligt vad som föreskrivs i detta kapitel. Utdelningen skall äga rum i enlighet med den rätt till betalning som tillkommer borgenärerna.

2 §

Utdelning skall ske så snart som all tillgänglig egendom har förvandlats till pengar. Om egendom i sådana fall som avses i 8 kap. 6 § andra stycket eller 8 § andra stycket inte har blivit såld, utgör det inte hinder för utdelning. Har bevakningsförfarande ägt rum, får utdelning inte ske förrän den enligt 9 kap. 8 § bestämda anmärkningstiden har gått ut och, om anmärkning har framställts, förlikningssammanträde har hållits.

3 §

Om ett ackordsförslag är under prövning, får förvaltaren, om det motiveras av förslaget, vänta med utdelning till dess ackordsfrågan har avgjorts.

Utdelningsförslaget

4 §

När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett förslag till utdelning. Förvaltaren skall då beakta alla de fordringar som ditintills har gjorts gällande i konkursen.

Förslaget skall för varje däri upptagen borgenär ange

1. beloppet av hans fordran med den ränta varpå utdelningen skall beräknas,
2. den förmånsrätt som följer med fordringen och
3. den utdelning som belöper på fordringen.

I förslaget skall också anges om det föreligger någon sådan omständighet som enligt 10 § andra eller tredje stycket medför inskränkning i borgenärens rätt att lyfta den utdelning som belöper på fordringen, eller om det har betalts ut medel i förskott.

Till förslaget skall bifogas en redogörelse för förvaltningen av den egendom för vilken medel avsedda till utdelning har flutit in. Av redogörelsen skall framgå hur mycket som genom försäljning eller på annat sätt har flutit in för egendomen samt, om inte hela detta belopp enligt förslaget delas ut, för vilka andra ändamål återstoden har tagits i anspråk. Om medel som delas ut har flutit in för egendom vari särskild förmånsrätt har funnits, skall uppgifterna lämnas särskilt för den egendomen.

Utdelningsförfarandet

5 §

När ett utdelningsförslag har upprättats, skall förvaltaren genast skicka ett exemplar av förslaget med bifogad förvaltningsredogörelse till rätten och tillsynsmyndigheten.

6 §

Ett utdelningsförslag skall kungöras av rätten så snart som tillsynsmyndighetens yttrande över förvaltarens slutredovisning har kommit in till rätten.

Utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för den som vill ta del av handlingarna. En uppgift om detta skall tas in i kungörelsen.

Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra det senast inom tre veckor från den dag då handlingarna enligt kungörelsen tidigast finns tillgängliga för granskning. En upplysning om detta skall tas in i kungörelsen.

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får rätten inte pröva en invändning om att en fordran, som inte har bevakats eller efterbevakats senast då utdelningsförslaget upprättades, borde ha tagits upp i detta.

7 §

När tiden för invändning har gått ut, skall rätten fastställa utdelningen i konkursen i enlighet med utdelningsförslaget, om det inte genom invändning eller på något annat sätt framgår att fel eller brist som inverkar på någons rätt föreligger.

Om rätten finner att utdelning inte bör fastställas enligt förslaget, skall rätten antingen göra behövliga ändringar i det och fastställa det sålunda ändrade förslaget eller återförvisa ärendet till förvaltaren. Att ett nytt utdelningsförslag har upprättats skall kungöras endast om det finns skäl till det.

8 §

Rätten får hålla förhandling för att pröva invändning mot ett utdelningsförslag. Till en sådan förhandling skall förvaltaren, den borgenär som har framställt invändningen och annan borgenär vars rätt kan beröras kallas.

Utbetalning av utdelningsmedel

9 §

När beslutet att fastställa utdelningen har vunnit laga kraft, skall förvaltaren snarast till borgenärerna skicka de medel som tillkommer dem, om inte hinder mot utbetalning enligt 10 § andra eller tredje stycket föreligger.

Har förvaltaren skickat medlen till en borgenär under dennes senast kända adress, behöver förvaltaren inte vidta någon ytterligare åtgärd för att verkställa betalningen. När medlen har skickats till borgenärerna skall förvaltaren anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

10 §

Innan beslutet att fastställa utdelningen har vunnit laga kraft, får medel som tillagts en borgenär betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet. Har tiden för överklagande av fastställelsebeslutet löpt ut, får utbetalning ske utan att säkerhet ställs till borgenär som inte berörs av besvär som anförts mot beslutet eller mot beslut att fastställa arvode till förvaltaren.

Är en fordran beroende av något sådant villkor som avses i 5 kap. 10 §, får utdelningen för fordringen inte betalas ut förrän villkoret uppfyllts. Detsamma gäller i fråga om en tvistig fordran innan den har fastställts av

domstol. När fordringen har fastställts men innan fastställelsebeslutet har vunnit laga kraft, får medlen betalas ut endast om borgenären ställer säkerhet.

Om bevakningsförfarande har ägt rum, får utdelning för en fordran som har efterbevakats inte betalas ut under den tid inom vilken anmärkningar får framställas mot efterbevakningen.

Om en borgenär som har lyft utdelning blir skyldig att till konkursboet betala tillbaka vad han har fått, skall han betala ränta på beloppet. Räntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975:635) från den dag då medlen betalades ut till och med den dag då skyldigheten att återbära medlen inträder och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

11 §

Säkerhet enligt 10 § skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidarisk.

Om en bank eller något annat jämförbart kreditinstitut skall ställa säkerhet, får förvaltaren godta en utfästelse av institutet att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse.

Staten, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

12 §

En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från

1. dagen då beslutet att fastställa utdelningen vann laga kraft, eller
2. den senare dag som borgenären blev berättigad att lyfta medlen utan att ställa säkerhet.

De medel som borgenär har förlorat sin rätt till skall fördelas mellan de borgenärer som har bevarat sin rätt eller överlämnas till gäldenären.

13 §

När medel som har tillagts en borgenär i ett förslag till utdelning betalas ut, har borgenären rätt också till den ränta som har upplupit på medlen från den dag då utdelningsförslaget upprättades.

Förskottsbetalning

14 §

Innan utdelning äger rum, får förvaltaren självmant eller på begäran av en borgenär betala ut utdelningsmedel i förskott i enlighet med vad som föreskrivs i 15 §.

Även om en borgenär har fått betalt i förskott för sin fordran, skall den tas upp i utdelningsförslaget.

15 §

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran med förmånsrätt, om det lämpligen kan ske och i den mån det saknas anledning att anta annat än att borgenären kommer att få utdelning för fordringen.

Förskottsbetalning skall utgå för de fordringar som har gjorts gällande i

konkursen utan förmånsrätt, om det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av dessa fordringar och om det inte finns särskilda skäl mot det.

16 §

Förskottsbetalning enligt 15 § får utgå endast för en fordran som har gjorts gällande i konkursen i föreskriven ordning.

Har en borgenär begärt förskottsbetalning, kan förvaltaren kräva att borgenären ställer säkerhet för att medlen återbetalas, om det visar sig att borgenären saknar rätt att behålla vad som betalas till honom. I fråga om sådan säkerhet gäller 11 §.

Vad som föreskrivs i 10 § fjärde stycket om skyldighet att betala ränta skall tillämpas även vid återbetalning av medel som har betalts ut i förskott.

17 §

Om förvaltaren vägrar förskottsbetalning, får den borgenär som har framställt begäran om en sådan hänskjuta frågan till rättens prövning.

När en konkurs anses avslutad m.m.

18 §

En konkurs anses avslutad när tingsrätten har fastställt utdelning enligt 7 §. Detta gäller även om en tvist angående en fordran som har gjorts gällande i konkursen eller en fråga om underhåll åt gäldenären ännu inte är slutligt avgjord eller någon ytterligare tillgång till följd av rättegång eller på något annat sätt senare kan komma att tillföras konkursboet.

Även om konkursen är avslutad, får ett ackordsförslag som har getts in tidigare prövas enligt 12 kap.

Efterutdelning

19 §

Blir medel tillgängliga för utdelning efter det att utdelningsförslaget har upprättats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna. Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett förslag till efterutdelning upprättas. Vid efterutdelning tillämpas bestämmelserna i detta kapitel om utdelning, utbetalning av utdelningsmedel och förskottsbetalning.

20 §

I ett förslag till efterutdelning skall utdelning beräknas även för en fordran som har gjorts gällande efter det att konkursen avslutades. Fordringar får göras gällande utan bevakning även om bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen, om inte ett bevakningsförfarande har anordnats inför efterutdelningen.

Av medel som inte omfattas av ett äldre utdelningsförslag skall borgenär för en fordran som inte tidigare har tagits upp i ett utdelningsförslag först så långt medlen räcker tilldelas så mycket som skulle ha tillagts fordringen, om den hade gjorts gällande innan det äldre utdelningsförslaget upprättades. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

Om förvaltaren anser att de nytillkomna medlen kan fördelas utan att förslag till efterutdelning upprättas och om tillsynsmyndigheten medger det, får förvaltaren betala ut medlen till berättigade borgenärer. Detsamma gäller om det finns skäl att upprätta ett utdelningsförslag men medlen inte förslår till betalning av de därmed förenade kostnaderna.

12 kap. Förlikning och ackord i konkurs

Förlikning

1 §

Visar gäldenären att han har kommit överens om betalningen av sina skulder eller på annat sätt träffat uppgörelse med de borgenärer vars fordringar har bevakats eller ändå gjorts gällande i konkursen, skall rätten på ansökan av gäldenären besluta om nedläggning av konkursen. Innan beslut meddelas skall förvaltaren höras.

Om bevakningsförfarande äger rum, får beslut om att lägga ned konkursen inte meddelas före bevakningstidens utgång.

Rätten kan förordna att boets egendom inte får säljas innan ansökningen har prövats, om egendomen inte behöver säljas av någon sådan anledning som avses i 8 kap. 3 § andra stycket 2 och 3.

2 §

Ett beslut att lägga ned konkursen skall kungöras.

Innan egendomen i boet återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, skall förvaltaren sätta in behövliga medel till betalning av kostnaden eller skulden i den bank som parterna enas om. Räntan skall tillkomma den som slutligen blir berättigad till medlen.

Ackordsförslag m.m.

3 §

Reglerna i 4–28 §§ om ackord är tillämpliga endast i en konkurs i vilken det har beslutats att bevakningsförfarande skall äga rum.

4 §

Om gäldenären vill bjuda ackord, skall han tillställa rätten ett ackordsförslag. I förslaget skall anges

1. hur mycket gäldenären bjuder i betalning,
2. när betalningen skall ske,
3. om säkerhet har ställts för ackordet och vari säkerheten i så fall består.

5 §

Ett ackord får avse att fordringar, som tillkommer de borgenärer som enligt 11 § har rätt att rösta om förslaget, sätts ned och betalas på närmare angivet sätt. Ackordet skall ge likaberättigade borgenärer lika rätt och minst tjugofem procent av fordringarnas belopp, om inte en lägre ackords-

procent godkänns av samtliga kända borgenärer som har bevakat fordran och skulle omfattas av ackordet eller om det finns synnerliga skäl för lägre utdelning. Betalning av föreskriven minsta utdelning skall ske inom ett år efter det att ackordet har fastställts, om inte samtliga nämnda borgenärer godkänner en längre betalningstid.

Ett ackord får innehålla villkor att borgenärer får full betalning intill ett visst belopp, om avvikelsen kan anses skälig med hänsyn till omfattningen av boet och övriga omständigheter. Avvikelser till nackdel för en viss borgenär får också äga rum, om han medger det.

Ett ackord får även avse att gäldenären endast får anstånd med betalningen eller annan särskild eftergift. Första och andra styckena gäller i tillämplig utsträckning.

6 §

Ett ackordsförslag får tas upp endast om det kommer in till rätten före den dag då kungörelsen om utdelningsförslaget i konkursen är införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Om ackordsförslaget har kommit in i rätt tid, skall rätten inhämta yttrande av förvaltaren huruvida förslaget bör föreläggas borgenärerna. Avstyrker förvaltaren att det sker, får förslaget tas upp endast om rätten finner synnerliga skäl till det.

7 §

Möter enligt 4–6 §§ hinder mot att ackordsförslaget tas upp, skall det avvisas.

Sammanträde för prövning av ett ackordsförslag

8 §

Om ackordsförslaget tas upp, skall borgenärerna genast kallas till ett sammanträde inför rätten för att pröva förslaget. Innan gäldenären har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, får kallelse utfärdas endast om det finns synnerliga skäl för det. Kallelsen till sammanträdet skall kungöras.

Sammanträdet får inte hållas tidigare än tre veckor efter det att ackordsförslaget togs upp och inte heller innan tvistefrågor som har uppkommit genom anmärkningar mot bevakade fordringar har handlagts vid förlikningssammanträdet.

9 §

Förvaltaren skall snarast till rätten inkomma med yttrande huruvida han anser att ackordsförslaget bör antas av borgenärerna. Yttrandet skall hållas tillgängligt för borgenärerna vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget, om det inte har sänts till dem tidigare.

10 §

Vid sammanträdet för prövning av ackordsförslaget bör förvaltaren närvara. Om gäldenären inte kan infinna sig personligen, bör han skicka ett ombud.

Förvaltaren skall tillhandahålla en förteckning över de borgenärer som har rätt att rösta i ackordsfrågan, med uppgift om de fordringsbelopp för

vilka rösträtt får utövas. Har det mot någon av dessa fordringar framställts anmärkning som inte har prövats eller har, om efterbevakning har skett, anmärkningstiden ännu inte gått ut, skall det särskilt anges i förteckningen.

Om gäldenären inte har avlagt ed enligt 6 kap. 3 §, skall anledningen till det uppges vid sammanträdet.

11 §

Vid omröstning i ackordsfrågan får rösträtt utövas endast för bevakade fordringar. En borgenär som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt, deltar dock inte i omröstningen. Om borgenären helt eller delvis avstår från kvittningsrätten eller förmånsrätten, deltar han i motsvarande mån. Kan en borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenären har särskild förmånsrätt hans fordran, deltar han med återstående del av fordringen.

En svarande som med anledning av en återvinningstalan har fått eller kan få en fordran mot gäldenären, får utan bevakning delta med fordringen i omröstningen.

Innebär ackordsförslaget att borgenärer som inte har förmånsrätt skall få full betalning intill visst belopp, får rösträtt inte utövas för de fordringar som därigenom får full betalning.

Med borgenärer som har förmånsrätt skall vid tillämpningen av första stycket likställas en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt.

12 §

En anmärkning som har framställts mot en fordran utgör inte hinder mot att borgenären deltar med fordringen i omröstningen. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller inte, skall rätten vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka åstadkomma förlikning. De närvarande får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning förfaller eller inskränks eller uppdra åt förvaltaren att ingå förlikning med borgenären. Kan förlikning inte träffas, skall utgången av omröstningen bestämmas på det sätt som sägs i 17 § första stycket. Har en anmärkning mot någon yrkad fordran eller förmånsrätt prövats enligt 9 kap. 16 §, skall rättens avgörande dock tillämpas vid omröstningen i ackordsfrågan, om det inte före omröstningen visas att avgörandet har ändrats av högre rätt.

Förlikning angående en anmärkning som har framställts mot en fordran får inte ingås på något annat sätt än som har nämnts nu, om inte alla vars rätt är beroende av förlikningen samtycker till det.

13 §

Om både en borgenär och en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären ansvarar för borgenärens fordran vill rösta för denna i ackordsfrågan, har de tillsammans en röst, vilken beräknas efter borgenärens fordran. Kan de inte enas, gäller borgenärens mening om inte de andra löser ut honom eller ställer betryggande säkerhet för fordringen.

14 §

Gäldenären får inte återta eller ändra ackordsförslaget utan rättens medgivande. Ett yrkande om detta skall framställas senast vid sammanträdet och innan omröstningen sker.

Om en ändring i ackordsförslaget medges, får prövningen av ackordsförslaget skjutas upp till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor. Om ändringen inte medför att förslaget blir sämre för borgenärerna, får prövningen skjutas upp endast om det finns särskilda skäl till det.

Om rätten i något annat fall än som avses i andra stycket, efter att ha hört förvaltaren och de närvarande borgenärerna, anser att det finns särskilda skäl för att borgenärernas prövning av ackordsförslaget skjuts upp, får rätten besluta om uppskov till ett fortsatt sammanträde inom tre veckor.

Borgenärsmajoritet vid ackord m.m.

15 §

Ett ackordsförslag som ger minst femtio procent av fordringsbeloppen skall anses antaget av borgenärerna, om tre femtedelar av de röstande har godtagit förslaget och deras fordringar uppgår till tre femtedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp. Är ackordsprocenten lägre, skall ackordsförslaget anses antaget om tre fjärdedelar av de röstande har enats om förslaget och deras fordringar uppgår till tre fjärdedelar av de röstberättigande fordringarnas sammanlagda belopp.

16 §

Anser en borgenär eller gäldenären att ett beslut genom vilket ett ackordsförslag har förkastats av borgenärerna inte har tillkommit på lagligt sätt, får han överklaga beslutet i hovrätten inom två veckor från beslutet. Gäldenären får dock överklaga beslutet endast om hans rätt kan vara beroende av det. Beslutet tillämpas omedelbart, om inte något annat förordnas.

Fastställelse av ackord

17 §

Har ett ackordsförslag antagits vid sammanträdet men finns det enligt 19 § anledning att inte fastställa ackordet, skall ackordsfrågan prövas av rätten vid en förhandling. Detsamma gäller om det vid sammanträdet inte kan avgöras om förslaget har antagits eller förkastats av borgenärerna.

Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling, skall rätten fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om inte längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

18 §

Är utgången av omröstningen över ackordsförslaget beroende av om kvarstående anmärkningar godkänns eller inte och finns det i övrigt skäl att fastställa ackordet, skall rätten vid förhandlingen först pröva anmärkningarna eller så många av dem att utgången av omröstningen blir densamma vare sig övriga anmärkningar godkänns eller inte.

19 §

Ett ackord får inte fastställas, om

1. ärendet inte har handlagts på föreskrivet sätt och felet kan ha inverkat på ackordsfrågans utgång,

2. ackordet inte uppfyller de villkor som anges i 5 §,

3. det finns skälig anledning att anta att gäldenären i hemlighet har gynnat någon borgenär i avsikt att inverka på ackordsfrågan eller att något annat svek har ägt rum vid ackordet eller

4. ackordet uppenbart är till skada för borgenärerna.

Även om första stycket inte är tillämpligt får rätten efter omständigheterna vägra att fastställa ackordet, om en borgenär eller en borgensman eller någon annan som förutom gäldenären svarar för fordringen har bestritt fastställelse på grund av att

1. betryggande säkerhet för ackordets fullgörande inte finns,

2. ackordet är till skada för borgenärerna eller

3. ackordet av någon annan särskild anledning inte bör medges.

Vägras fastställelse enligt första stycket 1 och är inte förslaget förkastat av borgenärerna eller förfallet, skall borgenärerna på nytt pröva ackordsförslaget och ett sammanträde sättas ut för detta. Ett sådant sammanträde får hållas tidigast tio dagar efter beslutet om vägrad fastställelse. Borgenärerna skall kallas till sammanträdet. Kallelsen skall kungöras.

20 §

En förhandling enligt 17 § skall äga rum så snart som möjligt. Till förhandlingen skall förvaltaren, gäldenären och borgenärerna kallas.

Verkan av ackord

21 §

Ett fastställt ackord är bindande för alla borgenärer, kända och okända, som har haft rätt att efter bevakning rösta om ackordsförslaget.

Den som har förmånsrätt i viss egendom är bunden av ackordet i fråga om belopp som inte kan tas ut ur egendomen.

En borgenär har, utan hinder av ackordet, den rätt till kvittning som han kan ha enligt 5 kap. 15 och 16 §§.

22 §

En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

23 §

En anmärkning mot en bevakning skall, om förmånsrätt yrkas för den bevakade fordringen, prövas på det sätt som föreskrivs i denna lag även om ackord har kommit till stånd.

24 §

Innan egendomen i boet till följd av att ett ackord har fastställts återställs till gäldenären, skall konkurskostnaderna och andra skulder som boet har ådragit sig tas ut ur egendomen. Förvaltaren skall dessutom se till att de

borgenärer som har förmånsrätt för sina bevakade fordringar av egendomen, så långt den räcker, får den betalning som tillkommer dem på grund av förmånsrätten.

Är någon kostnad eller skuld tvistig, tillämpas 2 § tredje stycket.

25 §

När ackord har fastställts, får talan om återvinning inte väckas av någon borgenär som omfattas av ackordet. Talan som har väckts på behörigt sätt får trots det prövas.

Vad som vinns genom återvinningstalan och inte behövs för något sådant ändamål som avses i 24 § skall, sedan kärandens kostnader har ersatts, tillkomma de borgenärer som omfattas av ackordet. En svarande som med anledning av kärandens talan får en fordran mot gäldenären har rätt att på vad han annars skulle ha fått betala avräkna den utdelning som tillkommer honom.

Tillsyn över ackord

26 §

På begäran av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten, om det finns skäl till det, förordna förvaltaren eller någon annan lämplig person att utöva tillsyn över att gäldenären fullgör sina åtaganden enligt ackordet. Om det behövs, skall även en ersättare för tillsynsmannen förordnas.

Gäldenären skall ge tillsynsmannen de uppgifter som denne begär och följa de anvisningar som tillsynsmannen lämnar.

Tillsynsmannen skall entledigas av rätten, om det visar sig att han inte är lämplig eller att han av någon annan särskild orsak bör skiljas från uppdraget.

27 §

Arvodet till tillsynsmannen och ersättning för de kostnader som uppdraget har medfört skall prövas av rätten, om tillsynsmannen eller gäldenären begär det. Så länge ackordet inte har fullgjorts, får en sådan begäran framställas också av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet.

Förverkande av ackord

28 §

På ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ackordet kan rätten förklara att den eftergift som genom ackordet har medgetts gäldenären förfaller, om gäldenären

1. har gjort sig skyldig till oredlighet mot borgenärer eller i hemlighet har gynnat någon borgenär i syfte att inverka på ackordsfrågan,
2. åsidosätter vad som åligger honom enligt 26 § andra stycket eller
3. på något annat sätt uppenbart försummar sina åtaganden enligt ackordet.

Förlikning är inte tillåten i en fråga som avses i första stycket.

Även om den eftergift som har medgetts gäldenären förklaras förfallen, får borgenärerna göra ackordet i övrigt gällande mot gäldenären eller mot den som har gått i borgen för ackordet.

Avgivande av slutredovisningen

1 §

En förvaltare skall avge slutredovisning för sin förvaltning i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel. En förvaltare som avgår innan konkursen är avslutad skall avge slutredovisning även om han har haft hand om förvaltningen tillsammans med andra förvaltare. Har förvaltningen varit delad, behöver redovisningen omfatta endast den del av förvaltningen som har ankommit på den avgående förvaltaren ensam.

Om förvaltarens skyldighet att under konkursen redovisa medelsförvaltningen m. m. finns det bestämmelser i 7 kap. 18–21 §§.

2 §

Slutredovisning skall avges

1. om konkursbeslutet hävs av högre rätt,
2. om förvaltaren avgår före konkursens slut,
3. om konkursen avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar,
4. om konkursen avskrivs därför att ingen fordran har gjorts gällande i konkursen,
5. vid utdelning,
6. om medel med stöd av 11 kap. 21 § överlämnas till borgenär,
7. om konkursen läggs ned efter förlikning,
8. om egendomen i boet återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts.

3 §

Slutredovisningen skall avges till tillsynsmyndigheten. Till slutredovisningen skall förvaltaren bifoga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen. Förvaltaren skall ge in en kopia av redovisningen till rätten. I fall som avses i 2 § 1, 4 och 7 skall redovisningen samtidigt avges till gäldenären.

4 §

Vid utdelning skall slutredovisningen avges samtidigt som utdelningsförslaget läggs fram. I övriga i 2 § avsedda fall skall förvaltaren avge redovisningen snarast efter det att han har avslutat sitt uppdrag.

Granskning av slutredovisningen

5 §

Tillsynsmyndigheten skall i de fall som avses i 2 § 2, 3, 5, 6 och 8 granska slutredovisningen samt i de fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 avge utlåtande över densamma. Tillsynsmyndigheten skall skicka utlåtandet till rätten. Redovisningen och utlåtandet skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten för dem som vill ta del av handlingarna.

6 §

Vid utdelning skall slutredovisningen och utlåtandet hållas tillgängliga för granskning från och med samma dag som utdelningsförslaget finns tillgäng-

ligt för granskning. Detta och var handlingarna hålls tillgängliga skall framgå av den kungörelse som rätten utfärdar enligt 11 kap. 6 §.

När tillsynsmyndigheten har avgett sitt utlåtande, skall myndigheten i de fall som avses i 2 § 2 och 8 kungöra att slutredovisning har avgetts. I kungörelsen skall anges var och från vilken dag slutredovisningen och utlåtandet finns tillgängliga för granskning.

I kungörelse om slutredovisning skall det anges vad den som vill klandra redovisningen måste göra.

Klander av slutredovisningen

7 §

Förvaltarens slutredovisning får klandras av tillsynsmyndigheten och gäldenären. I de fall som avses i 2 § 2, 3, 5, 6 och 8 får även en borgenär klandra redovisningen, om hans rätt kan vara beroende av den.

Talan om klander av slutredovisning väcks genom stämning hos den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

Talan skall väckas inom tre månader, räknat

1. i fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 från den dag då redovisningshandlingarna enligt kungörelsen tidigast finns tillgängliga för granskning,

2. i övriga fall från den dag då kopian av redovisningshandlingarna kom in till rätten.

8 §

Tillsynsmyndighetens talan i mål som avses i 7 § förs i högsta domstolen av riksskatteverket.

9 §

En borgenär som har väckt klandertalan har rätt att av konkursboet få ersättning för sina rättegångskostnader i den mån de täcks av vad som genom rättegången har kommit boet till godo.

14 kap. Konkurskostnader

Allmänna bestämmelser

1 §

Med konkurskostnad avses

1. arvode och kostnadsersättning till förvaltare,

2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,

3. ersättning till ett sakkunnigt biträde som förvaltare har anlitat med stöd av 7 kap. 11 §,

4. ersättning till staten för tillsynen över förvaltningen,

5. kostnad för kungörande av beslut eller åtgärd rörande konkursen,

6. kostnad för de skriftliga kallelser och underrättelser till borgenärerna som utfärdas i konkursen,

7. ersättning enligt 6 kap. 14 § till gäldenären eller någon annan för inställelse.

Som konkurskostnad anses inte de kostnader för kungörelsen, kallelser och underrättelser som föranleds av efterbevakning.

2 §

Konkurskostnaderna skall utgå ur konkursboet framför andra skulder som boet har ådragit sig. I den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, skall de betalas av staten, om inte något annat följer av 3 §.

3 §

Om en konkurs har uppstått på ansökan av någon annan borgenär än staten och om konkursen avskrivs enligt 10 kap. 1 §, skall, i den mån konkurskostnaderna inte kan tas ut ur boet, borgenären svara för dessa, dock högst med ett belopp som motsvarar en tiondel av det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Är flera borgenärer betalningsskyldiga, svarar de solidariskt. I beslutet om avskrivning skall ansvarig borgenär åläggas att betala konkurskostnaderna med den angivna begränsningen. Kan kostnaderna inte heller tas ut av borgenären, skall de betalas av staten.

Förvaltarens arvode

4 §

Arvodet till förvaltaren bestäms av rätten. Om det har utsetts flera förvaltare, skall särskilt arvode bestämmas för var och en av dem.

Arvodet får inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av arvode till förvaltaren om konkursen avskrivs enligt 10 kap 1 §.

5 §

Arvodet skall bestämmas till ett visst belopp i ett för allt, om inte enligt 18 § ett särskilt arvode behöver beräknas för egendom som avses där. Ett sådant särskilt arvode får bestämmas innan arvodesfrågan i övrigt avgörs.

När ett särskilt arvode bestäms för viss egendom, tillämpas de grunder för arvodesberäkningen som anges i 4 §.

6 §

Arvodet bestäms efter framställning av förvaltaren. Om det har utsetts flera förvaltare, bör deras arvoden bestämmas på en gång, om det lämpligen kan ske.

I arvodesframställningen skall förvaltaren ange det belopp som han begär och, om det kan komma i fråga att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, även det beloppet. Vid framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört med en specificerad räkning, som utvisar det begärda beloppets fördelning på de olika förvaltningsåtgärderna. Har förvaltaren anlitat ett sådant biträde som avses i 7 kap. 11 § och har biträdet erhållit gottgörelse eller har förvaltaren tillgodoförts ersättning för utgifter, skall det anges i redogörelsen.

Om det finns anledning att bestämma ett särskilt arvode för viss egendom, skall förvaltaren tillhandahålla rätten en förteckning över de kända rättsägare som har särskild förmånsrätt i egendomen.

7 §

Avser en arvodesframställning endast att ett särskilt arvode skall bestämmas för viss egendom, får rätten avgöra om det finns skäl att ta upp yrkandet till prövning innan arvode i övrigt bestäms.

8 §

Innan arvodesframställningen prövas, skall rätten inhämta yttrande i arvodesfrågan av tillsynsmyndigheten samt, i andra fall än de som avses i 10 §, ge gäldenären och de borgenärer som hos rätten har begärt det tillfälle att yttra sig över framställningen inom viss tid, minst två och högst fyra veckor. I fall som sägs i 6 § tredje stycket skall även varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen ges tillfälle att yttra sig över framställningen.

Rätten får hålla förhandling i arvodesfrågan, om den finner skäl till det. Till förhandlingen skall förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har begärt att få yttra sig över arvodesframställningen kallas. I de fall som avses i 6 § tredje stycket skall även varje känd borgenär som har särskild förmånsrätt i egendomen kallas.

9 §

Om konkursen avslutas med utdelning, skall tingsrättens beslut i arvodesfrågan meddelas samtidigt som rätten beslutar att fastställa utdelningen i konkursen. Detta gäller dock inte i fråga om särskilt arvode för viss egendom som enligt 7 § skall bestämmas innan arvode i övrigt bestäms.

Beslutet att fastställa utdelning i konkursen vinner inte laga kraft förrän arvodesfrågan slutligt har avgjorts.

10 §

Om konkursen avskrivs eller läggs ner eller om konkursbeslutet upphävs, bestämmer rätten arvode till förvaltaren efter att ha hört tillsynsmyndigheten.

11 §

En förvaltare får inte lyfta sitt arvode förrän han har avgett slutredovisningen för sin förvaltning.

Förskott på förvaltarens arvode

12 §

Rätten får tillerkänna förvaltaren skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms, om det är rimligt med hänsyn till omfattningen av det arbete som uppdraget har medfört, den tid under vilken konkursen har varat och ytterligare beräknas pågå samt övriga förhållanden.

En framställning om förskott skall ange det belopp som begärs och de skäl som åberopas för förskottsbetalningen. Vid framställningen skall bifogas en redogörelse för det arbete som uppdraget har medfört och en uppgift om boets ekonomiska ställning. Rätten skall inhämta yttrande i förskottsfrågan av tillsynsmyndigheten.

Förvaltarens ersättning för kostnader

13 §

Förvaltaren får under konkursen ur konkursboet ta ut medel för att betala de kostnader som uppdraget medför. Uttagen skall anges i förvaltarens slutredovisning.

14 §

Avskrivs konkursen enligt 10 kap. 1 §, skall rätten bestämma kostnadsersättningen till förvaltaren samtidigt som arvodet bestäms. Tillsynsmyndigheten skall höras också över begärd ersättning för kostnader.

Övriga konkurskostnader

15 §

Rätten bestämmer arvodet till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § efter att ha hört tillsynsmyndigheten och förvaltaren. Härvid tillämpas 4 § andra stycket och 5 §.

16 §

Ersättningen till ett sakkunnigt biträde som har anlitats med stöd av 7 kap. 11 § bestäms av förvaltaren.

17 §

Ersättningen till staten för tillsynen över förvaltningen utgår enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Ersättningen till staten för sådana konkurskostnader som avses i 1 § första stycket 6 utgår enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Fördelning av konkurskostnaderna på olika slag av egendom

18 §

Av arvodet till förvaltaren eller sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § skall, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt äger rum, den del som belöper på egendomen i fråga fastställas att i första hand betalas ur egendomens avkastning eller köpeskilling.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, får inte till skada för någon med samma eller bättre förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling betalas någon annan konkurskostnad än som har sagts i första stycket. Om den särskilda förmånsrätten är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970:979), får dock av egendomen betalas också övriga konkurskostnader, i den mån boet annars inte lämnar tillgång till det.

Med arvode som sägs i första stycket jämställs vid tillämpningen av denna paragraf konkursboets kostnader för vård och försäljning av egendomen i fråga.

15 kap. Kungörande av beslut och åtgärder under konkurs

Formen för kungörande

1 §

Kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och ortstidning.

När ett beslut eller en åtgärd i något annat fall än som sägs i första stycket eller i 8 kap. 11 § skall kungöras enligt denna lag, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som rätten bestämmer.

Utbyte av kungörelse mot skriftliga underrättelser till borgenärerna

2 §

I en konkurs vari bevakningsförfarande har ägt rum skall följande kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller i övrigt är lämpligare.

1. Kungörelse med kallelse till sådant sammanträde som avses i 12 kap. 8 eller 19 § för prövning av ackordsförslag.

2. Kungörelse med information om att en efterbevakning har gjorts och vad som enligt 9 kap. 21 § har bestämts i fråga om handläggningen av denna.

3. Kungörelse med information om att ett utdelningsförslag har upprättats samt att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens yttrande över den finns tillgängliga för granskning.

4. Kungörelse av beslut om att lägga ned en konkurs på grund av förlikning.

5. Kungörelse med information om att slutredovisning och tillsynsmyndighetens yttrande över den finns tillgängliga för granskning i fall då

a) förvaltaren avgår före konkursens slut,

b) boets egendom återställs till gäldenären till följd av att ackord har fastställts.

Om utbyte sker i de fall som avses i första stycket 4, skall besvärstiden enligt 16 kap. 9 § första stycket i stället räknas från dagen efter den dag då underrättelserna sändes ut.

16 kap. Bestämmelser om handläggning och besvär m.m.

Handläggning av konkursärenden

1 §

Prövningen av en konkursansökan och handläggningen av konkursen sker som ett konkursärende hos den tingsrätt som prövat den ansökan som lett till konkursen, om inte något annat följer av 2 kap. 26 §. Som konkursärende handläggs inte sådan talan enligt denna lag som skall väckas genom stämning.

I fråga om tingsrättens handläggning gäller rättegångsbalkens bestämmelser om handläggningen av tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag.

2 §

En tingsrätt skall vid handläggningen av ett konkursärende bestå av en lagfaren domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.

3 §

Vid förhandlingar i konkursärenden gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i rättegångsbalken om huvudförhandling i tvistemål, om inte något annat sägs i denna lag. Om den som har kallats till en förhandling uteblir, hindrar det inte att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs. Rättens avgörande sker genom beslut.

Beslut i konkursärenden

4 §

Ett beslut om konkurs och om upphävande av ett konkursbeslut går i verkställighet omedelbart. Detsamma gäller andra beslut av rätten under handläggningen av ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten, om inte något annat förordnas eller följer av andra stycket.

Beslut under handläggningen av ett konkursärende går i verkställighet först sedan det har vunnit laga kraft, om beslutet avser

1. arvode eller kostnadsersättning till förvaltare,
2. arvode till en sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 §,
3. arvode eller kostnadsersättning till en sådan tillsynsman som har utsetts enligt 12 kap. 26 §,
4. utdömande av förelagt vite.

Angående verkställighet av beslut att fastställa utdelning finns det bestämmelser i 11 kap. 9 och 10 §§.

Besvär över rättens beslut i konkursärenden

5 §

Varje tingsrättens beslut i ett konkursärende i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 6 eller 7 §.

6 §

Ett beslut enligt 9 kap. 1 § att bevakning skall äga rum får inte överklagas. Inte heller får ett beslut enligt 11 kap. 7 § andra stycket att återförvisa ett utdelningsförslag till förvaltaren överklagas.

Rättens beslut att fastställa utdelning får överklagas endast av den som framställt invändning mot utdelningsförslaget eller, om rätten beslutar fastställa utdelning som avviker från förslaget, den vars rätt påverkas av ändringen.

7 §

Följande beslut av rätten får överklagas endast i samband med att ackordet fastställs eller fastställelse vägras.

1. Beslut i fråga om återtagande eller ändring av ett ackordsförslag enligt 12 kap. 14 §.

2. Beslut enligt 12 kap. 18 § med anledning av en framställd anmärkning.

3. Beslut enligt 12 kap. 19 § att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan.

8 §

Tillsynsmyndigheten får överklaga tingsrättens beslut, om beslutet rör

1. utseende eller entledigande av förvaltare, antalet förvaltare eller delning av förvaltningen mellan flera förvaltare,

2. arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare,

3. reseförbud eller skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass, hämtning eller häktning eller föreläggande eller utdömande av vite,

4. uppdrag som eller arvode till rådgivare eller förlikningsman,

5. avslag på en framställning om att inleda bevakningsförfarande,

6. avskrivning av konkurs enligt 10 kap. 1 §.

I de frågor som avses i första stycket förs tillsynsmyndighetens talan i högsta domstolen av riksskatteverket.

9 §

Vid överklagande av tingsrättens beslut enligt denna lag tillämpas 52 kap. rättegångsbalken. Talan mot ett beslut som avses i 5 § skall dock föras inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut eller ett beslut om nedläggning av en konkurs på grund av förlikning, räknas dock besvärstiden från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Talan mot ett beslut om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass får föras utan inskränkning till någon viss tid.

17 kap. Skadestånd och straff

Skadestånd

1 §

En förvaltare skall ersätta de skador som han vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar boet, en konkursborgenär eller gäldenären. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

Skall flera förvaltare ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt första stycket. Vad någon har betalt i skadestånd får sökas åter av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

2 §

Talan om skadestånd enligt 1 § som inte grundas på brott skall föras genom klander av förvaltarens slutredovisning.

3 §

Om en borgenärs konkursansökan inte bifalls och om borgenären när han gav in sin ansökan saknade skälig anledning att anta att gäldenären var på obestånd, skall borgenären ersätta gäldenären den skada som skäligen kan anses ha orsakats denne genom ansökningen och dess handläggning.

Talan om skadestånd enligt första stycket skall väckas vid den tingsrätt där ärendet om gäldenärens försättande i konkurs är eller har varit anhängigt. I detta ärende får talan väckas utan stämning.

Straff m.m.

4 §

En gäldenär som i strid mot förbudet i 6 kap. 1 § första stycket driver näringsverksamhet under konkursen döms till böter.

5 §

En borgenär, som för sin röst vid ett sammanträde i samband med ackord i konkurs har betingat sig någon särskild förmån av gäldenären, döms till böter eller fängelse i högst ett år.

6 §

Åtal mot en gäldenär för brott som avses i 11 kap. brottsbalken och åtal mot en borgenär för brott som sägs i 5 § får väckas vid den tingsrätt där konkursen är eller har varit anhängig.

7 §

Allmän åklagare och polismyndighet skall ha tillgång till alla handlingar som rör boet och som kan lämna upplysning om huruvida gäldenären har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande mot sina borgenärer.

Bestämmelser om den nya konkurslagens ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Genom lagen upphävs, med de begränsningar som anges under 2, 3, 5 och 6, konkurslagen (1921:225), lagen (1921:226) om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttas samt lagen (1956:217) om vissa kreditinrättningars konkurs.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa föreskrifter sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består rätten av en lagfaren domare. Skall efter ikraftträdandet av den nya lagen en fråga hänskjutas till rätten enligt 93 § tredje stycket, 108 § fjärde stycket eller 164 § första stycket konkurslagen (1921:225), handläggs frågan i den ordning som är föreskriven i den nya lagen för motsvarande fall.

3. Är en konkursansökan anhängig vid ikraftträdandet, tillämpas äldre föreskrifter vid prövningen av ansökningen.

4. Sådana underrättelser med anledning av en konkurs som enligt någon föreskrift i lag eller annan författning ankommer på konkursdomaren skall i stället lämnas av tingsrätten.

5. I fråga om återvinning av en rättshandling eller åtgärd som avses i 4 kap. 5–9 §§ och som har ägt rum före lagens ikraftträdande gäller 30–34 §§ konkurslagen (1921:225).

6. I fråga om rätten att göra gällande fordran på lön, arvode eller pension för tiden före lagens ikraftträdande gäller 100 a § konkurslagen (1921:225).

7. Förekommer i lag eller annan författning någon föreskrift om att en åtgärd skall ha vidtagits viss tid efter första borgenärssammanträdet i konkurs eller att en viss rättsverkan skall inträda viss tid efter detta sammanträde, skall fristen i stället räknas från edgångssammanträdet.

8. En fordran som har fastställts genom en sådan skiljedom som avses i 12 § lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken skall godtas som stöd för borgenärs behörighet att begära gäldenären i konkurs, om skiljedomen får verkställas enligt första meningen i nämnda paragraf och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 3 kap. 18 § utsökningsbalken.

9. Vad som sägs i den nya lagen om registrerat skepp gäller även i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s.1) är upptagen i skeppsregistret.

10. Förekommer i lag eller annan författning någon hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en föreskrift i denna lag, tillämpas i stället den nya föreskriften.

2 Förslag till
Lag om ändring i ackordslagen (1970:847)

Härigenom föreskrivs i fråga om ackordslagen (1970:847)[1]

dels att i 1 och 16 §§ orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)",

dels att i 5, 7, 8, 26, 29, 32, 33 och 37 §§ ordet "konkursdomaren" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "rätten" i motsvarande form,

dels att i 26 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 6, 12, 22, 25, 31, 34, 41, 43 och 45 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	
Bestämmelserna i *konkurslagen (1921:225)* om behörig *konkursdomare* vid ansökan om konkurs äger motsvarande tillämpning i fråga om ansökan om förordnande av god man.	Bestämmelserna i *2 kap. 1 § konkurslagen (1987:000)* om behörig *tingsrätt* vid ansökan om konkurs äger motsvarande tillämpning i fråga om ansökan om förordnande av god man.
Vid ansökan skall gäldenären ange och styrka de omständigheter som *betingar konkursdomarens behörighet*, om de *ej* är kända.	Vid ansökan skall gäldenären ange och styrka de omständigheter som *gör rätten behörig*, om de *inte* är kända.
Har ansökan gjorts hos *konkursdomare* som *icke* är behörig, skall *han* genast sända *ansökningshandlingen* till *konkursdomare* som enligt vad *handlingarna* visar är behörig och underrätta gäldenären. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen *inkom* till den förra *konkursdomaren*.	Har ansökan gjorts hos *en tingsrätt* som *inte* är behörig, skall *rätten* genast sända *handlingarna i ärendet* till *den tingsrätt* som enligt vad *dessa* visar är behörig och underrätta gäldenären. Ansökan skall anses gjord, när ansökningshandlingen *kom in* till den förra *tingsrätten*.
Framgår *ej* av ansökningen *vem* som är behörig *konkursdomare* eller är den *eljest* bristfällig och *efterkommer* gäldenären *ej* föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.	Framgår *det inte* av ansökningen *vilken tingsrätt* som är behörig eller är den *i något annat avseende så* bristfällig *att den inte kan läggas till grund för prövningen* och *följer* gäldenären *inte ett* föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas.
12 §	
I förhandling om offentligt ackord deltager endast borgenärer, vilkas fordringar uppkommit före beslutet om förhandling om offentligt ackord. Borgenär, som kan få täckning för sin fordran genom kvittning eller vars fordran är förenad med förmånsrätt, deltager icke i förhandlingen.	
Om borgenär helt eller delvis avstår från kvittningsrätt eller förmånsrätt, deltager han i förhandlingen i motsvarande mån. Kan borgenärs fordran endast till viss del täckas genom kvittning eller understiger värdet av den egendom i vilken borgenär har särskild förmånsrätt hans fordran, deltager han med återstående del av fordringen.	

[1] Senaste lydelse av 16 § 1971:499.

Innehåller ackordsförslaget bestämmelse att borgenärer som ej har förmåns rätt skall få full betalning intill visst belopp, skall deras fordringar i ackordsförfarandet anses som förmånsberättigade i motsvarande mån.

Borgenär får deltaga i förhandlingen, även om hans fordran ej är förfallen till betalning eller den är beroende av särskilt villkor.

Bestämmelserna om borgenär som har förmånsrätt äger motsvarande tillämpning, när borgenär till säkerhet för sin fordran har äganderättsförbehåll.

Med borgenärer som har förmånsrätt likställs en borgenär som till säkerhet för sin fordran har gjort förbehåll om återtaganderätt.

22 §

Ansökan om förhandling om offentligt ackord *göres* hos den *konkursdomare* som förordnat god man.

Ansökan om förhandling om offentligt ackord *görs* hos den *tingsrätt* som *har* förordnat god man.

Ansökningen skall åtföljas av

1. ackordsförslag som anger hur mycket gäldenären bjuder i betalning och när denna skall erläggas samt om säkerhet ställts för ackordet och vari den i så fall består,

2. förteckning över boets tillgångar och skulder, upprättad enligt 23 § tidigast två månader innan ansökan om förhandling om offentligt ackord gjordes,

3. den senaste balansräkningen, om gäldenären är eller varit bokföringsskyldig under det sista året innan ansökan om förordnande av god man gjordes,

4. berättelse av gode mannen som anger boets tillstånd och orsakerna till gäldenärens obestånd samt innehåller översikt över tillgångar och skulder, uppgift om den utdelning som kan påräknas i en konkurs och upplysning huruvida egendom frångått gäldenären under sådana förhållanden att den kan bli föremål för återvinning, huruvida det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till brott mot sina borgenärer och i så fall grunden därför samt vilka handelsböcker gäldenären hållit och hur de blivit förda,

5. yttrande av gode mannen, huruvida han anser att ackordsförslaget bör antagas av borgenärerna,

6. intyg av gode mannen att borgenärer, som till antalet utgör minst två femtedelar av de i boupptecknigen upptagna borgenärer vilkas fordringar skulle omfattas av ackordet och som tillsammans innehar minst två femtedelar av dessa fordringars sammanlagda belopp, förklarat sig anse ackordet antagbart,

7. bevis att ackordsförslaget samt gode mannens berättelse och yttrande sänts till alla borgenärer som upptages i boupptecknigen,

8. förskott, med belopp som *Konungen föreskrivit*, på kostnaden för ackordsfrågans handläggning hos *konkursdomaren och* rätten samt av *konkursdomaren* godkänd säkerhet för vad som *ej täckes* av förskottet.

8. förskott, med belopp som *regeringen föreskriver*, på kostnaden för ackordsfrågans handläggning hos rätten samt av *rätten* godkänd säkerhet för vad som *inte täcks* av förskottet.

25 §

Upptages ansökningen, skall gäldenären inför *konkursdomaren* avlägga boutteckningsed på tid som *konkursdomaren* bestämmer. Gäldenären skall därvid göra de tillägg eller ändringar som han finner påkallade och med ed betyga att boutteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det *ej honom veterligen* har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

När anledning *förekommer*, får *konkursdomaren tillåta* gäldenären *att* avlägga eden inför annan *konkursdomare*. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.

Upptas ansökningen, skall gäldenären inför *rätten* avlägga boutteckningsed på tid som *rätten* bestämmer. Gäldenären skall därvid göra de tillägg eller ändringar som han finner påkallade och med ed betyga att boutteckningen med gjorda tillägg eller ändringar är riktig, så att det *inte enligt hans vetskap* har oriktigt utelämnats eller upptagits någon tillgång eller skuld.

När *det finns* anledning *till det*, får *rätten besluta att* gäldenären *skall* avlägga eden inför *någon* annan *tingsrätt*. Är gäldenären sjuk, får eden avläggas där han vistas.

31 §

Vid borgenärssammanträdet skall borgenärerna rösta om ackordsförslaget.

Anmärkning som framställts mot fordran utgör *ej* hinder mot *röstning*. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller *ej*, skall *konkursdomaren* vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka *få* förlikning *till stånd*. *Om alla* närvarande *medger att anmärkningen* förfaller eller *inskränker den* eller *uppdrager* åt gode mannen att *sluta* förlikning med borgenären, *gäller det även för den som uteblivit*. Kan förlikning *ej* träffas, skall *rätten pröva anmärkningen* för bestämmande av omröstningens utgång.

En anmärkning som *har* framställts mot *en* fordran utgör *inte* hinder mot *att borgenären deltar med fordringen i omröstningen*. Är utgången av omröstningen beroende av om fordringen skall beaktas eller *inte*, skall *rätten* vid sammanträdet utreda tvistefrågan och söka *åstadkomma* förlikning. *De* närvarande *får med bindande verkan för dem som har uteblivit medge att en anmärkning* förfaller eller *inskränks* eller *uppdra* åt gode mannen att *ingå* förlikning med borgenären. Kan förlikning *inte* träffas, skall *frågan handläggas enligt vad som sägs i 34 § första stycket* för bestämmande av omröstningens utgång.

Förlikning angående framställd anmärkning får ej ingås i annan ordning än som anges i andra stycket utan samtycke av alla vilkas rätt är beroende av förlikningen.

Vid omröstning äger 23 § andra stycket motsvarande tillämpning.

34 §

Har ackordsförslaget antagits vid borgenärssammanträdet men *förekommer* anledning att ackordet *på grund av 36 § ej skall fastställas*, skall *konkursdomaren hänskjuta*

Har ackordsförslaget antagits vid borgenärssammanträdet *men finns det enligt 36 §* anledning att *inte fastställa* ackordet, skall ackordsfrågan *prövas vid en förhandling*.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ackordsfrågan *till rätten*. Detsamma gäller, om det vid borgenärssammanträdet *ej* kan avgöras om förslaget antagits eller förkastats. *Föreligger ej fall som nu sagts*, skall *konkursdomaren* fastställa ackordet.	Detsamma gäller, om det vid borgenärssammanträdet *inte* kan avgöras om förslaget *har* antagits eller förkastats *av borgenärerna. Om ackordsfrågan inte skall prövas vid en förhandling*, skall *rätten* fastställa ackordet.

Beslut i ackordsfrågan skall meddelas inom en vecka, om ej längre rådrum är nödvändigt på grund av särskilda omständigheter.

41 §

Talan mot beslut som konkursdomaren meddelat enligt denna lag föres i hovrätten. Besvärstiden är två veckor.	*Tingsrättens beslut i en fråga som enligt denna lag skall prövas av rätten får överklagas för sig, om inte något annat följer av 32 § första stycket, 35 § eller 36 § tredje stycket.*
Besvärstiden räknas i fråga om beslut om förhandling om offentligt ackord från *det att* kungörelsen om *förhandlingen infördes* i Post- och Inrikes Tidningar.	*Vid överklagande av tingsrättens beslut enligt denna lag tillämpas 52 kap. rättegångsbalken. Talan skall föras inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det* fråga om beslut om förhandling om offentligt ackord *räknas dock besvärstiden från den dag då* kungörelsen om *beslutet var införd* i Post- och Inrikes Tidningar.

43 §

Mål om ackord som av konkursdomaren hänskjutits till rätten skall utan förberedelse företagas till huvudförhandling. Utsättes målet till fortsatt eller ny huvudförhandling, skall dock rätten, om det erfordras för att målet vid denna skall kunna slutföras, förordna att förberedelse skall äga rum. Parts utevaro utgör ej hinder för målets avgörande.	*En sådan förhandling som avses i 34 § första stycket skall äga rum så snart som möjligt. Vid förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i rättegångsbalken om huvudförhandling i tvistemål, om inte något annat sägs i denna lag. Om den gode mannen, gäldenären eller en borgenär uteblir från förhandlingen, hindrar det inte att ackordsfrågan prövas och avgörs. Rättens avgörande sker genom beslut.*
Beträffande talan mot rättens avgörande i mål som avses i första stycket äger bestämmelserna i rättegångsbalken om talan mot beslut i mål som väckts vid underrätt motsvarande tillämpning.	

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
45 §	
Konkursdomaren får meddela beslut enligt 6 eller 24 § även om han är jävig.	*I fråga om tingsrättens handläggning enligt denna lag gäller rättegångsbalkens bestämmelser om handläggningen av tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag.* *En tingsrätt är vid handläggningen domför med en lagfaren domare. Vid en förhandling får dock rätten bestå av tre lagfarna domare.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, om en ansökan om godmansförordnande har gjorts före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vid fullgörandet av en uppgift som enligt äldre lag ankommer på konkursdomaren består tingsrätten av en lagfaren domare. Skall en fråga enligt 34 § ackordslagen (1970:847) hänskjutas till rätten efter ikraftträdandet av den nya lagen, skall frågan i stället handläggas i den ordning som föreskrivs i denna lag.

3 Förslag till Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om rättshjälpslagen (1972:429)[1]

dels att i 10 § orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)",

dels att 32 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
32 §	
När mål eller ärende i vilket part har allmän rättshjälp avgöres, skall beslut samtidigt meddelas angående ersättningsskyldighet enligt 31 §.	
	När en borgenär har beviljats allmän rättshjälp i angelägenhet som rör försättande i konkurs, skall beslut om ersättningsskyldighet meddelas senast i samband med att utdelningen i konkursen fastställs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Den nya bestämmelsen i 32 § andra stycket tillämpas endast i konkurser som handläggs enligt den nya konkurslagen.

[1] Lagen omtryckt 1983:487.

4 Förslag till
Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

Härigenom föreskrivs i fråga om förmånsrättslagen (1970:979)[1]

dels att i 10 § orden "konkurslagen (1921:225)" skall bytas ut mot "konkurslagen (1987:000)",

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	10 a §
	Allmän förmånsrätt följer därefter med fordran på ersättning för uppdrag att fullgöra sådan revision som är föreskriven i lag eller annan författning och för uppdrag som avser upprättande av räkenskapsmaterial till fullgörande av bokföringsskyldighet som är föreskriven i sådan ordning, i den mån ersättningen avser arbete som har utförts de senaste sex månaderna innan konkursansökningen gjordes.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. Förmånsrätt enligt den nya 10 a § följer endast för arbete som har utförts efter ikraftträdandet.

[1] Lagen omtryckt 1975:1248.

5 Förslag till Lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs att 7 § passlagen (1978:302) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

7 §[1]

Passansökan skall avslås, om

1. bestämmelserna i 6 § ej har iakttagits och sökanden ej har efterkommit uppmaning att avhjälpa bristen,

2. ansökningen avser pass för barn under aderton år och barnets vårdnadshavare ej har lämnat medgivande samt synnerliga skäl ej föreligger att ändå utfärda pass,

3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk,

4. sökanden är efterlyst och skall omhändertagas omedelbart vid anträffandet,

5. sökanden genom lagakraftvunnen dom har dömts till frihetsberövande påföljd, som ej har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att antaga, att han ämnar undandraga sig verkställigheten,

6. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:000) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. I fråga om en konkurs, i vilken konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet gäller hänvisningarna till den nya konkurslagen i stället motsvarande bestämmelser i konkurslagen (1921:225).

[1] Senaste lydelse 1981:1304.

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att i sekretesslagen (1980:100)[1] skall införas en ny paragraf, 8 kap. 19 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 kap.
	19 §
	Sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:000).
	I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

[1] Lagen omtryckt 1985:1059.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1986-11-26

Närvarande: justitierådet Mannerfelt, regeringsrådet Voss, justitierådet Broomé.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 30 april 1986, vilket protokoll inkom till lagrådet den 15 maj 1986, har regeringen på hemställan av statsrådet Wickbom beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till konkurslag.

För tids vinnande inleddes lagrådsarbetet i förevarande lagstiftningsärende redan den 7 april 1986 på grundval av då föreliggande förslag till remissprotokoll; något annat granskningsärende ankom då inte på denna lagrådsavdelning.

I fråga om underhandsföredragningens inverkan på lagstiftningsärendet är att anmärka följande. Dels iakttogs vid lagrådsarbetet den grundsatsen att lagrådets påpekanden och ändringspropåer skulle få föranleda jämkningar i det ännu framväxande remissförslaget endast i rent formella hänseenden (s.k. blåkritejämkningar); till helt övervägande del har dessa jämkningsförslag följts i remissprotokollets slutliga version. Dels förbehöll sig lagrådet när det gällde ändringspropåer med syfte till materiell förändring av remissförslaget att – utan däremot svarande ändringar i remissprotokollet – ge uttryck för sina synpunkter och förslag i lagrådsyttrandet i ärendet.

Underhandsföredragningen avsåg i huvudsak remissförslagets 1–6 kap. Efter det att den formella remissen inkommit till lagrådet har den underhandsgranskade delen av remissprotokollet genomgåtts i kontrollsyfte.

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Eugène Palmér och, väsentligen såvitt angår 4 kap. i remissförslaget, av hovrättsassessorn Lena Moore.

Förslaget föranleder följande yttrande:

Lagrådet:

Inledande synpunkter

I olika etapper har lagstiftningen på konkursrättens område under de senaste decennierna varit föremål för partiella reformer. Av dessa har en del (såsom förmånsrättsordningen och lönegarantins reglering) gällt områden som systematiskt ansetts höra hemma i andra lagar än den centrala konkurslagen från 1921 (KL). I fråga om själva KL har de mest ingripande delreformerna genomförts 1975 såvitt angår den materiella konkursrätten samt 1979 beträffande främst anordnandet av konkursförvaltningen, tillsynen över denna och ett nybildat system med två grundtyper av konkurs (f.n. ordinär konkurs resp. mindre konkurs).

Nu har för lagrådsgranskning framlagts förslag till en ny konkurslag; remiss av förslag till övergångsbestämmelser och följdlagstiftning har nyli-

gen beslutats. Lagförslaget är tänkt att bli en slutprodukt av det långvariga reformarbetet. I denna slutetapp har två huvudfrågor stått i förgrunden. För det första har behövts en översyn av de delar av KL som i stort sett lämnats oberörda vid tidigare delreformer. För det andra har det gällt att presentera ett sammmanhållet lagverk, vari inarbetats dels de tidigare reformernas resultat – med en del numera önskade jämkningar – dels den senaste reformetappens sakliga förslag inom den hittills oreformerade sektorn.

När det gäller helhetsintrycket av den föreslagna nya lagen kan någon allmän bedömning från lagrådets sida inte göras utan att samtidigt tas i betraktande frågan om remissförslagets lagtekniska grepp att gällande rätts två olika handläggningsformer i konkursärenden föreslås bli sammanslagna till ett i princip enhetligt handläggningsförfarande. Att detta lagtekniska grepp är principiellt hållbart och praktikabelt är en väsentlig förutsättning för att den i lagförslaget lanserade systematiken skall gå ihop.

Lagrådet vill i berörd fråga anföra några synpunkter till belysande av att man här rör sig på något osäker mark, där konsekvenserna svårligen låter sig i allo överblickas.

Själva lagstiftningsärendets gång antyder att anledning finns till betänksamhet eller åtminstone vaksamhet. Lagrådet åsyftar därvid det förhållandet att remissförslaget om det enhetliga förfarandet saknar egentlig förankring i konkurslagskommitténs överväganden och desslikes i remissinstansernas yttranden. Några ord må anföras härom.

Konkurslagskommittén prövade under sitt arbete olika alternativa lösningar för att komma till rätta med de systematiska och lagtekniska olägenheter som gällande konkurslags uppdelning i två olika handläggningsformer medför. Kommittén var emellertid aldrig inne på tanken att helt slopa denna uppdelning. Inte heller någon av remissinstanserna har antytt en sådan lösning.

I lagrådsyttranden i det förgångna har ej sällan gjorts uttalanden av innebörd att lagrådets granskning av ett lagförslag försvåras betydligt, när regeringsförslaget anvisar en helt annan lösning än den som den beredande kommittén eller utredaren kommit fram till och som remissinstanserna haft under bedömning.

En enhetlig handläggningsform innebär en väsentlig nyhet både systematiskt och sakligt. Den för med sig konsekvenser för regleringen av andra konkursrättsliga frågor. Det hade givetvis varit av värde att veta om remissinstanserna ser några tillämpningsproblem i samband med en enhetlig handläggningsform.

Den reservation som ligger i det nu sagda motvägs emellertid av att enligt remissprotokollet frågan om en sammanslagning av de båda konkursformerna i olika sammanhang diskuterats mellan företrädare för justitiedepartementet och företrädare för konkursförvaltarna och tillsynsmyndigheterna samt att tanken mött ett över lag positivt gensvar (remissprotokollets avsnitt 2.2.1).

Flera remissinstanser har understrukit behovet av ett förenklat konkursförfarande och funnit kommitténs förslag (KLförslaget) väl svara mot det behovet. Det remitterade förslaget om ett enhetligt förfarande har samma

syfte. Såvitt lagrådet vid sin granskning kunnat finna är remissförslaget hållbart i vad det gäller införandet av ett enhetligt konkursförfarande. Att i enskildheter avvikande lösningar förordas från lagrådets sida kommer att framgå av lagrådets utlåtande i det följande.

När nu det för systematiken viktiga spörsmålet om det enhetliga förfarandet ventilerats med i princip positivt utfall, anser sig lagrådet böra fälla det allmänna omdömet att lagförslaget som helhet är en vällyckad lagstiftningsprodukt rättstekniskt sett. Förslaget har en klar och redig systematik. I fråga om överskådlighet är det vida överlägset nuvarande KL, som knappast fått namn om sig att vara lättillgänglig. Kapiteluppdelningen är väl genomtänkt och logisk.

Beträffande frågan om fördelningen av regelstoffet mellan lag och förordning vill lagrådet framhålla följande. Enligt 11 kap. 4 § regeringsformen skall föreskrifter om "rättegången" ges i lag. Fastän reglerna om konkursförfarandet åtminstone inte generellt kan hänföras till rättegångsbestämmelser, bör – i analogi med vad som enligt grundlagsbudet gäller för dessa – alla viktigare procedurregler för konkursen framgå av lag. Dit hör bl.a. sådana föreskrifter om tillkännagivanden för konkursförfarandets parter som är påkallade för att dessa skall kunna ta till vara sin rätt i olika skeden av konkursen. När avsikten är att flera kanaler för information till borgenärerna skall användas samtidigt, bör det dock räcka att den grundläggande formen för tillkännagivandet anges i lag, medan kompletterande föreskrifter av mera servicebetonad karaktär kan hänvisas till förordning, liksom vissa detaljbestämmelser i övrigt. I huvudsak tycks också nu angivna riktlinjer ha varit vägledande när departementsförslaget har utarbetats (jfr avsnitt 2.9.1 i den allmänna motiveringen). Som framgår av det följande förordar emellertid lagrådet i ett par sammanhang att regler som gäller tillkännagivanden för parterna upphöjs till reglering i lag.

Vad härefter angår de sakliga nyheterna – utöver den redan diskuterade sammanslagningen till ett enhetligt konkursförfarande – finner lagrådet anledning att i dessa sina inledande synpunkter beröra endast ett par principiellt betonade förslag; övriga synpunkter kommer att anföras i anslutning till olika kapitelrubriker eller paragrafer.

Vad först gäller återvinningsreglerna finns de viktigare förslagen översiktligt redovisade i remissprotokollets ingressvis givna sammanfattning (med rubriken Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll), och lagrådet behöver därför i detta sammanhang inte gå in på de föreslagna nyheternas närmare innebörd. Vad som från mera allmänna synpunkter bör föranleda en kommentar är att man nu vill flytta fram positionerna i det tämligen nytillskapade återvinningssystemet (en del i 1975 års reform). Vid avvägningar på detta rättsområde står i förgrunden den motstående faktorn att man måste slå vakt om att i den allmänna omsättningens intresse ingångna transaktioner helst skall förbli bestående. Erfarenheterna efter 1975 års reform – särskilt utvecklingstendenserna när det gäller ekonomisk brottslighet – får dock anses motivera att vissa konkursrättsliga skärpningar görs för att ytterligare motverka otillbörliga transaktioner. Lagrådet vill för sin del allmänt göra bedömningen att de nu föreslagna ändringarna på återvinningsområdet inte innebär något kännbart förfång för intresset av

att trygghet skall råda i den allmänna omsättningen.

En principiell nyhet i remissförslaget är vidare, att konkursförvaltare förutsätts vid behov handla på sådant sätt som är ägnat att långsiktigt främja sysselsättningen i viss ort eller region. Det kan i och för sig hävdas, att hänsynstagande till ett för flertalet borgenärer i princip främmande samhällsintresse rimmar mindre väl med konkursinstitutets grundidé att en insolvent gäldenärs samlade tillgångar snabbt skall tas i anspråk för att, så långt det går, hans borgenärer skall få betalning för sina fordringar. Av remissförslagets avfattning (7 kap. 8 §) framgår dock klart att det alltjämt är avsett att borgenärsintresset skall stå i främsta rummet. Åtgärder i sysselsättningsfrämjande syfte skall enligt förslaget få förekomma endast om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas. Syftet tycks åtminstone i huvudsak inte heller sträcka sig längre än till att förebygga att boets avveckling leder till en icke seriös företagsverksamhet. Den berörda bestämmelsen kan därför inte anses föranleda några egentliga betänkligheter. Att uppmärksamma är likväl att innebörden av lagtextens ord "nämnvärt förringas" ej är särskilt vägledande för en förvaltare som ställs i en valsituation. Det samråd som enligt förslaget (7 kap. 10 §) förutsätts ske med tillsynsmyndigheten och borgenärerna erbjuder dock i viss mån en utväg ur svårigheterna.

Det nya lagverket har föreslagits få benämningen konkurslag och alltså inte konkursbalk. Att man inte velat beteckna lagverket som balk lär ha sin grund i att det balkvis uppdelade regelsystemet i 1734 års lag inte hade någon självständig motsvarighet, utan konkursreglerna var där en del av handelsbalken.

När i det moderna samhället tillskapas ett lagverk som reglerar ett vidsträckt rättsområde vilket traditionellt ansetts vara rättstekniskt tämligen väl avgränsat och dessutom är av central betydelse, är det fullt befogat att använda beteckningen balk. Lagrådet vill erinra om att den exekutionsrättsliga regleringen på utsökningsrättens område nyligen tagits upp i en balk.

Vidare kan jämföras med läget när balkbeteckning valdes för föräldrabalken, som ej hade någon självständig motsvarighet i 1734 års lag (se NJA II 1950 s. 4–5, 7–9 och 12–13).

1 kap.

Lagrådet:

1 §

Lagrådet har inte något att erinra mot att den nya konkurslagen inleds med en paragraf som allmänt definierar begreppen konkurs och konkursbo. Det är givet att dessa definitioner inte kan läggas till grund för lösningen av enskilda uppkommande rättsliga problem.

Enligt lagrådets mening skulle det för konkursinstitutet karakteristiska framhävas något bättre om det i paragrafens första mening anges att genom konkurs tar en gäldenärs alla borgenärer i ett sammanhang tvångsvis i anspråk gäldenärens samlade tillgångar för betalning av sina fordringar. –

Hänvisningen i remissförslaget till vad som föreskrivs i konkurslagen torde kunna avvaras; den är så till vida missvisande som viktiga bestämmelser om hur tillgångarna fördelas mellan fordringsägarna finns i annan lag, främst förmånsrättslagen.

6 §

I paragrafen anges att om det i någon annan lag har meddelats någon bestämmelse som avviker från den nya konkurslagen den bestämmelsen gäller. Av remissprotokollets specialmotivering framgår, att avsikten med bestämmelsen är att ge uttryck för den allmänna lagtolkningsprincipen att speciallagstiftning normalt tar över allmän lagstiftning.

Den föreslagna bestämmelsen kan, sedd för sig, föranleda viss tvekan vad som skall gälla i fråga om den nya konkurslagens förhållande till rättegångsbalken (RB). Vilken lag är en speciallagstiftning i förhållande till den andra? Detta synes vara en onödig frågeställning, eftersom senare bestämmelser i den nu föreslagna lagen – eller dessas grunder – i görlig mån klarar ut när den föreslagna lagens processuella bestämmelser skall träda i stället för RB:s reglering och i vilken utsträckning RB:s reglering skall träda in såsom supplerande. Lagrådet behandlar principellt dessa spörsmål i sitt utlåtande under 16 kap. 1–3 §§, varvid föreslås att i 16 kap. 2 § ges den grundläggande föreskriften om vad som skall gälla i fråga om RB:s tillämplighet i konkursärenden; i samband därmed berörs en del rättstillämpningsfrågor.

Med hänsyn till det anförda är det lämpligt att i nu förevarande paragraf klargörs, att den inte har avseende på något företrädesförhållande i vad avser en ny konkurslags och RB:s regleringar. Ett sådant klargörande torde enklast kunna göras så, att till förevarande paragraf fogas ett andra stycke av följande lydelse:

"Angående tillämpligheten av rättegångsbalken ges bestämmelser i det följande."

2 kap.

Lagrådet:

13 §

Kallelser till förhandling som anges i andra stycket bör normalt delges. Som följer av vad lagrådet yttrar under 15 kap. 2 § bör härom finnas en uttrycklig regel. Det föreslås att andra stycket avslutas med denna mening: "Kallelserna bör delges."

Av skäl som lagrådet anför under 6 kap. 11 § bör i förevarande paragraf hänvisning ske, förutom till 6 kap. 11 §, till samma kapitel 10 § tredje stycket.

I enlighet härmed bör andra meningen i förslagets andra stycke överföras till ett nytt tredje stycke med följande lydelse: "Beträffande häktning tillämpas vad som sägs i 6 kap. 10 § tredje stycket och 11 §."

Anledningen till att denna föreskrift bör tas upp i ett nytt tredje stycke är

att, om den placerades i andra stycket, detta kunde föranleda till missuppfattningen att hänvisningen till 10 § tredje stycket gällde endast förhandlingsfall.

Det sagda innebär att förslagets tredje stycke blir ett fjärde stycke.

15 §

Lagrådet föreslår att paragrafen inleds med en uttrycklig bestämmelse om att kallelsen skall delges (se närmare lagrådets yttrande under 15 kap. 2 §). Följande föreslås:

"En kallelse som avses i 14 § tredje stycket skall delges. Kallelsen får delges enligt – – – verkställs utomlands."

I 16 § finns bestämmelser om förhandling inför rätten med anledning av en borgenärs konkursansökan. Borgenären och gäldenären skall enligt paragrafen kallas till förhandlingen. I 17 § första stycket föreskrivs att i fråga om kallelser enligt 16 § tillämpas 15 §. Den ovan föreslagna ändringen i 15 § får alltså till följd att kallelser enligt 16 § till såväl borgenären som gäldenären skall delges.

23 §

I paragrafen föreslås att anspråk från borgenärens sida på ersättning för kostnader i samband med prövningen av en konkursansökan skall kunna berättiga till utdelning i konkursen, trots att något ersättningsyrkande inte har framställts innan rätten avslutade handläggningen av konkursansökningen. I specialmotiveringen uttalas under rubriken till 2 kap. för gällande rätts del att det får antas att en borgenär inte är skyldig att framställa kostnadsanspråk i ett konkursansökningsmål för att vara berättigad till "förmånsrätt" (enligt 10 § förmånsrättslagen) i konkursen. Riktigheten av detta uttalande såvitt gäller just kostnader i mål om egendomsavträde kan ifrågasättas (se Welamson, Konkursrätt, 1961, s.103 f). Med detta påpekande tillstyrker lagrådet den i remissen föreslagna lösningen.

Lagrådsremissen bygger på att tingsrättens handläggning av en konkursansökan inte direkt är att hänföra till rättegång enligt RB ens när frågan om egendomsavträde är tvistig. Med denna konstruktion synes det något oegentligt att i lagtexten tala om "rättegångskostnader". Lagrådet föreslår att lagrummets lydelse justeras på grund härav.

Enligt specialmotiveringen följer av lagrummets tredje mening att ett beslut av rätten om ersättning åt borgenären för konkursansökningskostnad inte är bindande för förvaltaren och övriga borgenärer utan kan angripas genom t.ex. anmärkning mot bevakning. Med detta torde åsyftas att rättens beslut på sin höjd har bevisverkan när det gäller att fastställa utdelningsberättigat belopp.

Av allmänna regler om domstolsavgörandens rättskraft torde följa att en före konkursen meddelad och lagakraftvunnen dom varigenom gäldenären har ålagts betalningsskyldighet gentemot en borgenär är att lägga till grund för borgenärens rätt att erhålla utdelning i konkursen, såvitt angår fordringens giltighet och storlek (se Welamson, a.a. s. 290, not 6). Detta gäller

också en förpliktelse att betala rättegångskostnader. En reservation bör dock göras för möjligheten att i speciella fall påkalla återvinning. Den angivna principen får, i avsaknad av positivt lagstöd för motsatsen, anses tillämplig även på ett beslut av rätten i anslutning till ett konkursbeslut att tillerkänna borgenären gottgörelse för konkursansökningskostnader. Den aktuella bestämmelsen i tredje meningen innefattar knappast något sådant stöd. Lagrådet anser för sin del att det inte finns tillräckligt behov av en regel av innebörd att rättens beslut i kostnadsfrågan endast skulle ha bevisverkan när kostnadsanspråket görs gällande i konkursen. Det kan härvidlag anmärkas att enligt uttalanden i litteraturen (Ekelöf, Rättegång III, fjärde upplagan, 1980, s. 176 f) rätten utan särskilt yrkande från gäldenärens sida torde kunna pröva skäligheten av begärd ersättning. Att ersättningsbeslutet i princip får rättskraft i konkursen innebär emellertid inte att borgenären är befriad från att bevaka sin fordran, när bevakningsförfarande är anordnat.

Med hänvisning till det anförda föreslår lagrådet att paragrafen får följande lydelse:

"I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelsen i 18 kap. 2 § skall dock inte tillämpas. Borgenären får utan hinder av 14 § samma kapitel i konkursen göra gällande fordran på ersättning för sådana kostnader i den ordning som gäller för andra fordringar."

24 §

Av skäl som lagrådet anger under 7 kap. 2 och 3 §§ bör orden "efter att ha hört tillsynsmyndighetens mening" utgå ur första stycket 2.

Gäldenärens kallelse till edgångssammanträdet bör alltid delges. En uttrycklig bestämmelse om detta bör, som framgår av lagrådets yttrande under 15 kap. 2 §, införas, lämpligen i ett nytt tredje stycke av följande lydelse:

"Kallelsen till gäldenären enligt första stycket 3 skall delges."

3 kap.

Lagrådet:

4 §

I förevarande paragraf utsägs inledningsvis: "Gäldenären får behålla lön och inkomst som vid utmätning jämställs med lön och som inte betalts ut vid konkursens början samt inkomst av sådant slag som gäldenären förvärvar därefter. – – – " Föreskriftens utformning är inte tillfredsställande i det att ordet "som" första gången det används har endast "inkomst" såsom korrelat medan ordet andra gången det förekommer måste antas syfta på både "lön" och "inkomst". Lagrådet föreslår nedan viss omformulering.

I sak innebär första styckets reglering att gäldenären, med den begränsning som följer av styckets andra mening, får behålla sådana inkomster

som enligt 7 kap. 1 § utsökningsbalken (UB) kan ifrågakomma för s.k. löneutmätning. Häri ligger till en början att sjukpenning m.m. som faller under sistnämnda paragrafs första stycke 4 blir inbegripet i vad konkursgäldenär får behålla, något som är en nyhet i förhållande till 27 § andra stycket KL. Vidare är att märka att med den valda formuleringen i nu förevarande paragrafs första stycke första meningen pension och livränta faller in under regleringen där (se 7 kap. 1 § 3 UB). Det är alltså onödigt att nämna dessa inkomstslag i den föreslagna paragrafens andra stycke. Detta styckes sista mening bör som en konsekvens av det sagda flyttas till första stycket.

I enlighet med det anförda föreslår lagrådet att paragrafen ges följande utformning:

"Gäldenären får behålla lön och inkomst som vid utmätning jämställs med lön, om beloppet inte betalts ut vid konkursens början, samt inkomst – – – gäldenären har. Om rätten till pension eller livränta är sådan att den kan utmätas, får konkursboet förfoga över den.

Vad som – – – annat sådant.

Gäldenären är – – – till gäldenären."

Mannerfelt tillägger:

I anslutning till andra styckets första mening i remissförslaget må anföras följande. I den angivna meningen behandlas endast periodiskt utgående ersättning för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant. Om ersättning för utnyttjanderätt av angivet slag utgår i form av engångsbelopp kan i och för sig hävdas att, då sådant belopp utgör vederlag för arbete, en reglering i saken borde få sin plats i denna paragraf. Emellertid kan underhållsreglerna i kapitlets 5 § tillgripas i sådant fall. Med hänsyn härtill synes remissförslaget – som i berörd del anknyter till gällande ordning (27 § andra stycket andra meningen KL, som i sin tur har visst samband med 5 kap. 1 § 7 och 15 kap. 2 § 3 UB) – kunna lämnas utan jämkning.

Lagrådet:

5 §

Enligt andra stycket i förevarande paragraf gäller bl.a. att under viss förutsättning gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad äger utfå nödvändigt underhåll från konkursboet under närmare beskriven tidsrymd. Av den föreslagna paragrafens tredje stycke följer att efter gäldenärens dödsfall paragrafens andra stycke inte skall gälla utan i stället 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken (ÄB) skall vinna tillämpning. Att märka är att nämnda lagrum i ÄB bara avser efterlevande make och oförsörjda barn, varför efterlevande sambo står utanför ÄB-regleringen. En sambo får dock anses höra till "den dödes efterlämnade familj"; att till familjen kan räknas även ytterligare personer, utöver make och arvsberättigade barn, se Walin m.fl. Utsökningsbalken, s.185. Saken torde böra

uppmärksammas under arbetet med följdändringar till den nya lagstiftningen om äktenskapsbalk m. m.

10 §

Den föreslagna bestämmelsen om rätt för konkursgäldenären att utföra tvist beträffande vilken konkursförvaltaren har fått ett förlikningsbud ansluter sig nära till 78 § KL. Lagtexten kan inte anses ge bestämt besked, huruvida vad som kan vinnas genom att gäldenären fortsätter tvisten i princip skall tillföras konkursboet eller ingå i den konkursfria förmögenheten. I litteraturen har det förra alternativet fått förord (Welamson, Konkursrätt, s. 309). Enligt remissprotokollet har den nu föreslagna regeln samma innebörd. Denna bör enligt lagrådets mening komma till öppet uttryck i lagtexten. Det kan lämpligen ske genom att orden "med skyldighet att lämna redovisning till konkursboet" skjuts in omedelbart efter "– – – får gäldenären själv".

Även med det sålunda föreslagna tillägget kan lagrummet ge anledning till vissa tillämpningssvårigheter, vilka delvis har berörts i remissprotokollet. Med hänsyn till att bestämmelsen torde aktualiseras mera sällan får det anses försvarligt att inte utvidga lagregleringen utan låta de avsedda frågorna få sin lösning i rättstillämpningen.

Såsom påpekas i specialmotiveringen finns det inte någon garanti för att gäldenären får kännedom om förlikningsanbudet och faktiskt kan utnyttja den rättighet som tillkommer honom enligt paragrafen. Det kan då synas naturligt att lagtexten ges en sådan lydelse som skulle bevara gäldenären vid denna rättighet, dvs. att förvaltaren åläggs att upplysa gäldenären om att ett förlikningsanbud föreligger. En bestämmelse av sådant innehåll fanns i 78 § KL i dess lydelse före den 1 januari 1980. Enligt den bestämmelsen ålåg det förvaltaren att, om det lämpligen kunde ske, inhämta gäldenärens mening innan förlikning ingicks. Genom 1979 års ändringar i KL utmönstrades denna och andra bestämmelser om skyldighet för förvaltaren att höra gäldenären. I stället infördes en allmän regel om sådant hörande i 51 a § KL, som i remissförslaget motsvaras av 7 kap. 10 §.

Mot den bakgrunden bör det godtagas att 3 kap. 10 § inte innehåller en upplysningsplikt för förvaltaren. Bestämmelsen i 7 kap. 10 § bör dock ges den innebörden att förvaltaren skall höra gäldenären innan han antar ett förlikningsanbud, såvida det inte finns grundad anledning anta att gäldenären inte vill göra bruk av sin rätt eller det föreligger svårigheter att få kontakt med gäldenären.

4 kap.

Lagrådet:

4 §

Enligt förarbetena till 29 b § KL, som stämmer överens med 4 kap. 4 § i förslaget, inskränker sig den direkta betydelsen av paragrafen, åtminstone i det väsentliga, dels till bedömningen av återvinningsfristen, dels till

bedömningen av frågan, om gäldenären vid avhändelsen var insolvent eller blev det genom denna. Det remitterade förslaget innebär nu att temat för den motbevisning som återvinningssvaranden i vissa fall kan prestera för att freda sig mot återvinning skall vid benefika transaktioner avse gäldenärens sufficiens i stället för hans solvens. Lagrådet vill med anledning av detta påpeka att föreliggande lagrum måste anses tillämpligt också vid denna insufficiensbedömning. Gäller transaktionen fast egendom, blir alltså tidpunkten för lagfartsansökan att lägga till grund för prövningen av relationen mellan gäldenärens tillgångar och skulder.

5 §

Den föreslagna paragrafen motsvaras i gällande rätt av 30 § KL. I remissprotokollet berörs förhållandet att det i sistnämnda lagrum använda uttrycket "var eller genom sitt förfarande blev insolvent" har vållat tvekan i rättstillämpningen. Den nu föreslagna lydelsen av första stycket är en förbättring. Syftet med ändringen är att förebygga tolkningen att paragrafen skulle gälla endast en sådan rättshandling som har företagits av konkursgäldenären och således inte en åtgärd som har företagits av någon annan, t.ex. en borgenär. Lagrådet vill emellertid peka på att i andra och tredje styckena talas om rättshandling som har företagits mot någon närstående till gäldenären. Också denna avfattning kan leda tanken fel, på samma sätt som det citerade uttryckssättet i gällande 30 § första stycket KL. Lagrådet föreslår därför en viss omformulering av de nämnda styckena.

Lagrådet vill vidare ifrågasätta, om inte ett ytterligare förtydligande i första stycket är lämpligt. Därvid åsyftas att läget kan vara det att sådan rättshandling som avses i paragrafen inte ensam varit orsak till insolvensen. Medverkande kan också ha varit andra åtgärder eller omständigheter. Återvinningsmöjlighet bör – i överensstämmelse med vad som får anses gälla för närvarande (prop. 1975:6 s. 209) – stå öppen även i sådana fall där samverkande orsaker till insolvensen föreligger och där alltså skadan för borgenärerna är indirekt. Detta bör komma till uttryck i lagtexten genom en påbyggnad på den aktuella paragrafens första mening.

Lagrådet föreslår med anledning av det sagda att 5 § får följande lydelse:

"En rättshandling, varigenom på ett otillbörligt sätt en viss borgenär har gynnats framför andra eller gäldenärens egendom har undandragits borgenärerna eller hans skulder har ökats, går åter, om gäldenären var eller genom förfarandet, ensamt eller i förening med annan omständighet, blev insolvent samt – – – rättshandlingen otillbörlig.

Närstående till gäldenären skall anses ha sådan kännedom – – – sådan kännedom.

Om rättshandlingen ägde rum mer än fem år före fristdagen, går den åter endast när den har gällt någon närstående till gäldenären."

6 §

I förevarande paragraf anges, att en gåva går åter om den har fullbordats senare än sex månader före fristdagen. I det av lagrådet (i annan samman-

sättning) nyligen behandlade förslaget till äktenskapsbalk (prop. 1986/87:1) har föreslagits att gåvor mellan makar blir gällande *mellan dem* på samma sätt som gäller för gåvor i allmänhet, dvs. enligt huvudregeln genom tradition. Registrering av gåvan gör den också bindande dem emellan (8 kap. 1 § i det förslaget). För att gåvan i förhållande till givarens borgenärer skall anses bindande krävs enligt det nämnda förslaget i princip alltid registrering.

Vad nu sagts visar att – vid ett genomförande av förslaget till äktenskapsbalk – det kan uppstå viss tvekan om vad man menar med att gåva är "fullbordad". Därmed bör anses åsyftat att gåvan fått giltighet mot givarens borgenärer. Något förtydligande i lagtexten synes knappast erforderligt.

Enligt förslaget skall temat för den motbevisning varigenom mottagaren av en tidig gåva kan värja sig mot återvinning gälla gäldenärens sufficiens i stället för, som f.n., hans solvens. Samma ändring förordas i fråga om övriga regler angående återvinning av benefika transaktioner. Lagrådet ser i och för sig inte anledning att motsätta sig förslaget. Det nya bevistemat kan emellertid tänkas ge upphov till åtskilliga tillämpningssvårigheter. Dessa hänför sig bl.a. till frågorna om hur tillgångarna skall beräknas och vilka skuldposter som skall tillmätas relevans.

Sufficiensbedömningen är – i motsats till en solvensbedömning – statisk och tar sikte på gäldenärens förmögenhetsställning vid tidpunkten för den aktuella transaktionen. Som riktlinjer för tillgångarnas värdering torde få gälla vad de kan väntas inbringa vid en realisation som vidtas vid lämplig tidpunkt (jfr SOU 1970:75 s. 60). Av detta följer att tillgångarna inte utan vidare kan åsättas de värden som upptogs eller rätteligen, enligt bokföringsrättsliga regler, skulle ha upptagits i gäldenärens balansräkning. Beträffande skuldsidan torde det följdriktiga vara att beakta sådana skulder som skulle ha kunnat göras gällande i en konkurs, beslutad omedelbart efter transaktionen i fråga, men endast dessa. Avgörande blir alltså, om en skuld skall anses ha "uppkommit" före transaktionen, och detta begrepp får här ges samma innebörd som i 100 § KL och 5 kap. 1 § i den föreslagna lagen.

De närmare tillämpningsproblemen torde få lösas i rättstillämpningen. Departementschefen har i remissprotokollet (avsnitt 2.5.2) diskuterat vilka skulder, särskilt på skatte- och avgiftsområdet, som är av betydelse för tillämpning av det i återvinningsreglerna underförstådda nackdelsrekvisitet, med vilket det nu ifrågavarande insufficiensrekvisitet har ett omedelbart samband; uttalandena görs dock utan anknytning till något positivt förslag till lagreglering. Uppkommande svårigheter mildras i någon mån av kravet att den utmätningsbara egendomen *uppenbart* skall motsvara gäldenärens skulder för att medkontrahenten skall gå fri från återvinning.

7 §

Paragrafen handlar om återvinning som under vissa förutsättningar kan ske i fråga om bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes dödsbo. Lagrådet utgår från att under arbetet med följdändringar till före-

varande lagförslag eller den föreslagna nya sambolagen (prop. 1986/87:1) kommer att uppmärksammas att i det sistnämnda lagförslaget upptagits bestämmelser om bodelning mellan sambor.

Mannerfelt:

11 §

Denna paragraf bör enligt min mening förses med följande förtydligande kommentar.

I förevarande kapitels 10 § andra stycket anges att, med visst undantag, vad som sägs i 10 § första stycket om återvinning av betalning tillämpas också när kvittning har skett.

I 11 § i samma kapitel av remissförslaget ges särskilda bestämmelser angående återgång av betalning för växel eller check. Därvid anknyts återgången till sådana "fall som avses i 10 §". I och med detta får anses med tillräcklig klarhet framgå att även i 11 §:s fall kvittning i princip är att likställa med betalning.

Att motsvarande synsätt – att kvittning är att jämställa med betalning – bör anläggas synes inte behöva särskilt betonas i andra delar av lagförslaget.

Lagrådet:

19 och 20 §§

Genom en lagändring år 1975 infördes möjlighet för konkursförvaltaren att påkalla återvinning – förutom genom att väcka talan vid domstol – genom att göra anmärkning mot bevakning eller invändning mot annat yrkande som framställs mot konkursboet. Nyheten innebar att en invändning grundad på ett återvinningsanspråk mot betalningsrätt eller förmånsrätt kunde prövas utan extra omgång vid konkursdomstolen tillsammans med andra anmärkningar mot en bevakad fordran.

De återgivna reglerna har oförändrade förts över till 4 kap. 19 § i förslaget till ny konkurslag. När detta förslag förverkligas kommer emellertid bevakningsförfarande att anordnas endast mera undantagsvis. Den till anmärkning mot bevakning alternativa utvägen att rikta invändning mot ett yrkande gentemot konkursboet torde stå öppen endast i fråga om talan som i rättegång förs mot boet, t.ex. vid vindikationstalan (se SOU 1970:75 s. 179). Följden skulle bli att en konkursförvaltare, som på återvinningsgrund vill bestrida ett yrkande om utdelning i konkurs, i flertalet fall vore hänvisad till att väcka talan i tvistemål mot borgenären, kanske vid en annan domstol än konkursdomstolen. Det kunde rentav inträffa att de stipulerade fristerna för återvinningstalan hade löpt ut, när förvaltaren skulle ta ställning till en fordran som uttryckligen åberopades först på ett sent stadium av konkursen.

Med hänsyn till det anförda vill lagrådet ifrågasätta om inte lämpligen en fordran som i konkurs kan göras gällande utan bevakning bör få mötas med återvinningsanspråk inom ramen för utdelningsförfarandet, utan att frågan

dessförinnan har prövats i tvistemål. Inom denna ram kan ett yrkande om att rätt till återvinning föreligger prövas av domstol, i första instans konkursdomstolen.

En avigsida med en sådan ordning är att frågan om återvinning kan komma att hållas svävande under lång tid, till förfång för den berörde borgenären. Det bör nämligen knappast komma i fråga att ange någon tidsgräns inom vilken återvinningsinvändningen måste framställas. Betänkligheterna försvagas emellertid av att anspråket i det aktuella läget är ett rent försvarsmedel mot utdelningsyrkandet och i princip inte kan leda till annat än att detta yrkande helt eller delvis ogillas (jfr Walin, Materiell konkursrätt, 1980, s. 206). Det kan f.ö. förutsättas att förvaltaren i alla viktigare fall under hand snarast underrättar borgenären om sin inställning och söker träffa uppgörelse med denne.

Om den ifrågasatta ordningen genomförs, bör enligt lagrådet för överskådlighetens skull de sätt på vilka förvaltaren kan påkalla återvinning anges i tre punkter i ett första stycke av 19 §. Andra och tredje meningarna i paragrafens första stycke enligt departementsförslaget bör som följd härav brytas ut till två stycken i paragrafen. De tidigare andra och tredje styckena bildar lämpligen en särskild paragraf, 20 §. Detta medför en förskjutning i numreringen av kapitlets sista paragraf, som blir 21 §.

I enlighet med det sagda skulle 19 § få följande lydelse:

"Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,

2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller

3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol.

För återgång av förmånsrätt som har vunnits genom utmätning eller genom betalningssäkring behövs inte någon särskild åtgärd."

I inledningsorden till den nya 20 § bör anges att det är fråga om talan om återvinning.

Som kommentar till den föreslagna 19 § vill lagrådet tillägga följande.

Att återvinning påkallas har liksom enligt gällande rätt en formell innebörd (se t.ex. uttryckets användning i 4 kap. 15 § i förslaget). Den nya möjligheten enligt punkt 2 att åberopa återvinningsskäl är därför knuten till den särskilda procedur som utdelningsförfarandet utgör (se härom 11 kap. i förslaget). Återvinning "påkallas" alltså inte genom att förvaltaren före utdelningsstadiet, under hand, hos borgenären gör gällande att en fordran eller en förmånsrätt är återvinningsbar. Sådant påkallande kan däremot göras genom att förvaltaren i sitt utdelningsförslag underkänner en åberopad fordran eller förmånsrätt för fordran. Det kan vidare inträffa att ändringsyrkanden från en borgenärs sida hos rätten med anledning av det upprättade förslaget i sin tur ger förvaltaren anledning att åberopa att återvinningsrätt föreligger. Också härigenom har återvinning "påkallats".

I båda fallen kan frågan, huruvida återvinningspåståendet är berättigat, komma under rättens prövning, eventuellt vid en förhandling. På motsvarande sätt kan återvinning påkallas när efterutdelning skall äga rum och alltså efter det att konkursen har avslutats. Naturligtvis är förvaltaren oförhindrad att på ett tidigare stadium, inom uppställda frister, väcka talan om återvinning i vanligt tvistemål. Den nya kanalen för att föra fram återvinningsanspråk kan inte utnyttjas till att angripa en fordran som omfattas av ett bevakningsförfarande.

Bestämmelserna i 20 §, som med lagrådets redigering blir 21 §, motsvarar 40 c § KL men tar nu sikte inte blott på bevakningskonkurser utan även på bevakningsfria konkurser. Lagrådet betvivlar emellertid att det föreligger behov av en reglering beträffande dessa senare konkurser och föreslår att paragrafen, i nära anslutning till gällande rätt, formuleras på följande sätt:

"Den som med anledning av återvinning får en fordran i konkursen är, även om han inte bevakar fordringen, vid senare utdelning berättigad att utfå vad som skulle ha belöpt på fordringen, om den hade bevakats. Har utdelning redan ägt rum, är han berättigad att vid återbäring till boet avräkna vad som hade bort tillkomma honom som utdelning, om bevakning hade skett i rätt tid."

5 kap.

Lagrådet:

13 §

Den föreslagna bestämmelsen i andra stycket om hur en icke till betalning förfallen pensionsfordran skall uppskattas överensstämmer i sak med vad som nu gäller enligt 139 § KL. Uppskattningen skall således ske med ledning av 2 och 3 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen). Enligt dessa bestämmelser gäller följande. Med upplupen del av utfäst pension förstås kapitalvärdet av den pension som arbetstagaren intjänat vid beräkningstillfället (2 § andra stycket). Om inga andra regler om intjänande har knutits till pensionsutfästelsen, anses arbetstagaren vid varje tillfälle ha intjänat så stor del av utfäst pension som motsvarar förhållandet mellan det antal år som arbetstagaren varit i arbetsgivarens tjänst och antalet år från tjänstens början till pensionsåldern (2 § första stycket). Beräkning av kapitalvärdet sker med ledning av försäkringstekniska grunder (3 §).

Beräkning av kapitalvärdet enligt 3 § tryggandelagen är nödvändig i fråga om pensionsutfästelser av traditionellt slag där pensionsbelopp och pensionsålder är angivna. Det förekommer emellertid pensionsutfästelser som inte innehåller dessa kapitaliseringsfaktorer utan är så utformade att kapitalvärdet vid utbetalningstillfället anges i utfästelsen.

Frågan om en pensionsutfästelse av angivet slag är förenlig med bestämmelserna i 2 och 3 §§ tryggandelagen har prövats av regeringsrätten i ett mål angående rätt till avdrag för överföring av medel till en pensionsstiftelse (RÅ 1985 1:33). Utbetalning av pensionen kunde enligt utfästelsen

påkallas vid avgång ur tjänsten eller vid dödsfall. Regeringsrätten fann att beräkningsregeln i 3 § tryggandelagen inte kan anses innebära hinder mot att utforma en pensionsutfästelse så att kapitalvärdet vid utbetalningstillfället anges i utfästelsen. Pensionens kapitalvärde vid beräkningstillfället ansågs vara det som angavs i utfästelsen.

Enligt lagrådets mening bör en på så vis utformad pensionsutfästelse bedömas på motsvarande sätt, när en fordran på grund av utfästelsen görs gällande i en konkurs. Om det av utfästelsen framgår att pensionen var till fullo intjänad på dagen för upprättande av utdelningsförslaget och att infriande av utfästelsen kan påkallas omedelbart, bör således hänvisningen till 2 och 3 §§ tryggandelagen inte hindra att upplupen del av utfästelsen är det i denna angivna kapitalvärdet.

15 §

I remissförslaget har i andra styckets andra mening tidsbestämningen "före den dag då utdelningsförslaget upprättades" anknutits till villkorets uppfyllande. I gällande rätt (121 § andra stycket KL) anknyter däremot motsvarande tidsbestämning (som där avser utfärdande av kungörelse om slututdelning) till den omständigheten att borgenären *visar* att villkoret har uppfyllts. Tillräckliga skäl för den föreslagna ändringen – som inte är av enbart språklig art – saknas emellertid enligt lagrådets mening. Lagrådet föreslår därför att den aktuella meningen får följande lydelse: "Om han före den dag då utdelningsförslaget upprättas visar att villkoret har uppfyllts, har han – – – att fordra."

Det kan tilläggas att borgenären, om han senare visar att villkoret har uppfyllts, vare sig uppfyllelsen har skett innan eller efter det att utdelningsförslaget upprättades, är berättigad att återfå beloppet, förutsatt att detta har avsatts för honom i utdelningsförslaget. Har så inte skett, kan borgenären genom vederbörlig invändning mot utdelningsförslaget påkalla att avsättning skall göras med tanke på en framtida uppfyllelse; skulle han inför rätten påvisa att villkoret redan har uppfyllts, möter det givetvis inte något hinder att beloppet direkt tilldelas honom när utdelningen fastställs.

17 §

Andra styckets första mening har, i förhållande till 121 a § i gällande KL, förtydligats på det viset att det uttryckligen framgår att bevakningsfriheten avser endast den del av borgenärens fordran som täcks av gäldenärens fordran. Trots detta förtydligande kan tvekan uppkomma, hur andra meningen i samma stycke skall uppfattas. Övervägande skäl talar för att vid den avräkning som avses i denna mening borgenären inte får tillgodoräkna sig utdelning på sin obevakade fordran i den mån denna överstiger skuldbeloppet (jfr Lindskog, Kvittning, 1984, s. 673 f). Lagrådet förordar att också detta får framgå av lagtexten, förslagsvis genom att orden "intill skuldbeloppet" skjuts in efter ordet "fordran" i styckets andra mening.

Lagrådet:

4 §

I konsekvens med vad som har förslagits under 2 kap. 24 § förordar lagrådet att orden "genom delgivning" skjuts in framför ordet "kalla" i näst sista meningen i paragrafens första stycke.

5 §

Kallelse till den som avses med yrkandet om edgång bör alltid delges. En uttrycklig bestämmelse härom bör finnas i paragrafen (se lagrådets yttrande under 15 kap. 2 §). Det föreslås att tredje stycket tillförs en avslutande mening enligt följande: "Kallelsen till den som avses med yrkandet skall delges."

7 §

Kallelse av gäldenären till förhandling enligt lagrummets andra stycke bör delges, dock inte obligatoriskt; i enlighet med vad som anförs under 15 kap. 2 § bör en regel härom finnas i lagen. Det föreslås att andra stycket i förevarande paragraf förses med denna avslutande mening: "Kallelsen till gäldenären bör delges."

10 §

Av skäl som lagrådet anför under 11 § i förevarande kapitel förordas att bestämmelsen i remissförslagets 11 § andra stycket tredje meningen utgår och ersätts av ett nytt tredje stycke i förevarande paragraf.

11 §

Lagrådet förordar till en början, att det uttryckligen (se yttrandet under 15 kap. 2 §) anges att kallelse till förhandlingen av den som avses med åtgärden skall delges. Paragrafens andra stycke bör därför inledas med följande två meningar:

"Till förhandlingen – – – åtgärden kallas. Den sistnämndes kallelse skall delges."

Påföljande mening bör inledas med ordet "Han" i stället för "Denne".

Paragrafens första och andra stycken handlar om fall då i konkurssammanhang hålls förhandling i bl.a. häktningsfråga. Den regel som i remissförslaget har intagits såsom sista mening i 11 § andra stycket gäller enligt sin lydelse endast när förhandling i häktningsfråga äger rum. Klart är emellertid att berörda reglering bör gälla generellt i fråga om häktning.

Mot bakgrunden av det anförda förordar lagrådet att föreskriften i remissförslagets 11 § andra stycket sista meningen utgår och ersätts av ett nytt tredje stycke i 10 § i aktuellt kapitel.

Beträffande den närmare utformningen av regleringen avseende biträde och kostnadsfrågor är att framhålla att en direkt hänvisning till RB:s föreskrifter i ämnena kan föranleda viss oklarhet. Sålunda passar inte 21 kap. 3 a § RB särskilt väl för de situationer som blir aktuella i konkurssammanhanget. Beträffande kostnadsdelen frågar man sig, om de för enskilt åtal gällande reglerna skall tillämpas; förvaltare som är sökande i förevarande slag av häktningsärenden är ju ej myndighet (annat är förhållandet i fall som avses i 2 kap. 16 § UB, vars andra stycke sista meningen tjänat som förebild till nu aktuell föreskrift). Vidare bör framhållas, att i 31 kap. RB kostnadsfördelningsreglerna i princip är relaterade till utgången i ansvarsfrågan, ej till häktningsfrågor.

Lagrådet vill väcka frågan om inte det lämpligaste är att man i diskuterat sammanhang gör en någorlunda uttömmande reglering, i stort efter den modell som finns i 10 kap. 13 § föräldrabalken. Man kan tänka sig reglerna i 6 kap. 10 §:s nya tredje stycke utformade enligt följande:

"Begärs någon häktad, skall rätten på yrkande förordna biträde åt honom, om det inte är uppenbart att sådant inte behövs. Biträdet har rätt till ersättning av staten för arbete, tidsspillan och utlägg. Rätten kan ålägga den som häktningsyrkandet riktas mot att såsom förlorande part helt eller delvis ersätta statens kostnader för biträdet. Ogillas häktningsyrkandet och beror detta på att sökanden inte har haft godtagbara skäl för yrkandet, skall sökanden ersätta statens kostnader för biträdet."

Det bör anmärkas, att om frågan om häktning förfaller av den anledningen att vederbörande på svarandesidan fullgör sitt åliggande, han torde få anses vara förlorande part. I uttrycket "helt eller delvis" bör inläggas att rätten kan hämta vägledning i 31 kap. 1 § RB.

12 §

Enligt 11 § fjärde stycket sista meningen får ingen under en konkurs hållas häktad under längre tid än tre månader. Har gäldenären hållits häktad under konkursansökningsstadiet, bör emellertid denna häktningstid avräknas från tremånadersperioden. Lagrådet föreslår därför att förevarande paragraf förses med ytterligare en mening, av följande lydelse: "Vid tillämpning av 11 § fjärde stycket inräknas även tid under vilken gäldenären har hållits häktad med stöd av 2 kap. 12 §."

14 §

I enlighet med den princip som torde ligga till grund för urvalet av situationer som kan berättiga till ersättning (SOU 1983:24 s. 286) bör sådan kunna utges också till underårig gäldenär i fall som avses i 5 §. Hänvisning bör därför i 14 § första stycket göras även till 5 §. Härigenom kommer det dessutom att stå klart att förutvarande ställföreträdare som anges i 13 § får ersättning enligt 14 § första stycket vid inställelse till förhandling eller edgång enligt 5 §.

Bestämmelsen i 14 § andra stycket torde avse endast den mot vilken edgångsyrkande har framställts enligt 5 § andra stycket. Bl.a. för att ge

uttryck åt detta föreslår lagrådet att 14 § andra stycket får följande lydelse:

"Har ett yrkande enligt 5 § andra stycket riktats mot någon annan än den som avses i 13 §, är han berättigad till skälig ersättning av boet för inställelse enligt 5 § tredje eller fjärde stycket."

7 kap.

Lagrådet:

2 och 3 §§

Kapitlet innehåller inte någon generell bestämmelse om att förvaltare utses av rätten. En sådan bör lämpligen föras in i 2 § som ett första stycke. På motsvarande sätt bör genom ett tillägg till nuvarande andra stycket allmänt anges att rätten skall höra tillsynsmyndigheten innan den utser förvaltare. Därmed kan anvisningen härom i 2 kap. 24 § första stycket 2 utgå.

En sammanställning av 7 kap. 2 och 3 §§ enligt departementsförslaget ger vid handen att rätten ex officio i konkursens inledningsskede vid beslut enligt 2 kap. 24 § kan utse två eller fler förvaltare men att beslut om delning av förvaltningen alltid förutsätter initiativ från annan, liksom en utökning av antalet förvaltare under konkursens gång. Det kan möjligen ifrågasättas, om inte regleringen kunde göras mera enhetlig, antingen så att rätten tillåts att i initialskedet ex officio förordna även om delad förvaltning eller så att beslut om mer än en förvaltare alltid skall vara beroende av initiativ från utomstående (tillsynsmyndigheten etc.). Lagrådet lägger emellertid inte fram något förslag härom.

Utan att syfta till någon saklig ändring förordar lagrådet att bestämmelserna i 2 och 3 §§ redigeras på ett något annat sätt än i departementsförslaget. 3 § bör sålunda reserveras för procedurreglerna, och andra stycket i 2 §, med den nyss föreslagna kompletteringen, bör därför flyttas till 3 §, såsom ett första stycke. Nuvarande första stycket i 3 § har nära samband med tredje meningen i nuvarande första stycket i 2 § och bör tillsammans med denna bilda ett särskilt stycke i sistnämnda paragraf. 3 § andra stycket bör avfattas så att det något tydligare framgår att det inte träffar ett ursprungligt beslut att utse två eller fler förvaltare vilket ej är förenat med förordnande om delning av förvaltningen.

Till följd av det sagda föreslås paragraferna få följande lydelse:

"2 §

Förvaltare utses av rätten.

Rätten bestämmer också antalet förvaltare. Flera än – – – av flera.

Om boets förvaltning skall vara delad, skall en förvaltare utses för varje del av förvaltningen. Rätten bestämmer efter vilka grunder delningen skall ske.

3 §

Innan rätten utser förvaltare eller fattar beslut om att flera förvaltare skall finnas, skall tillsynsmyndigheten höras.

Frågor om att dela förvaltningen mellan flera förvaltare tas upp på begäran av tillsynsmyndigheten, – – – denne kallas. Vad som har sagts nu tillämpas också på frågor om att öka antalet förvaltare."

5 §

Departementschefen framhåller i specialmotiveringen att borgenärerna bör ges tillfälle att lämna sina synpunkter när frågan om att entlediga en förvaltare på begäran av någon annan än förvaltaren själv prövas. Någon bestämmelse i lagen om detta föreslås dock inte.

Departementsförslaget innebär att rätten – till skillnad från vad som gäller f.n. i fråga om ordinär konkurs – får utse förvaltare i samband med konkursbeslutet utan att dessförinnan inhämta borgenärernas mening. Till stöd för denna lösning i ett enhetligt konkursförfarande kan åberopas att konkursförvaltare måste utses omedelbart efter konkursbeslutet och att rättens personval i de flesta fall godtas av borgenärerna. Departementschefen hänvisar också till att missnöjda borgenärer kan påkalla byte av förvaltare. Så mycket angelägnare kan det tyckas vara att när så sker och initiativet blottar meningsmotsättningar i borgenärskretsen samtliga borgenärer ges tillfälle att yttra sig i frågan om entledigande. Att då också spörsmålet om efterträdare kommer till diskussion ligger i sakens natur. Det är att märka att entledigandefrågan inte kräver något omedelbart, slutligt avgörande och att det därför finns tidsutrymme att kalla borgenärerna.

Enligt lagrådets mening bör det finnas en föreskrift som i viss utsträckning garanterar att borgenärerna kan komma till tals, när rätten skall pröva en fråga om att entlediga en förvaltare. Denna föreskrift är av den vikt att den bör placeras i konkurslagen.

F.n. gäller i ordinär konkurs att en slutlig förvaltare inte får entledigas utan att borgenärerna har fått tillfälle att yttra sig vid ett sammanträde (80 § KL). Det saknas anledning att för det enhetliga konkursförfarandets del införa en så vittgående regel. Som framgår av det föregående är det främst när det råder intressemotsättningar mellan borgenärerna som dessa bör höras. Inte ens i alla de fall då förhandling skall hållas är det motiverat att underrätta borgenärskollektivet. Det torde kunna läggas i rättens hand att avgöra när borgenärernas rättssäkerhetsintresse är så starkt att ett beslut inte bör komma till stånd utan att de har fått tillfälle att yttra sig. Kallelsen bör ske i form av kungörelse. När bevakningsförfarande har ägt rum, kan emellertid kungörelse ersättas av skriftliga underrättelser till borgenärerna enligt reglerna i 15 kap. 2 § i förslaget.

Med hänvisning till ovanstående förordar lagrådet att 5 § tredje stycket förses med en avslutande mening av följande lydelse: "Om det är av särskilt intresse att borgenärerna hörs, skall de kallas till förhandlingen genom kungörelse." Som nyss nämndes föranleder bestämmelsen en komplettering av uppräkningen i 15 kap. 2 § i förslaget.

8 §

Beträffande paragrafens andra stycke har lagrådet i inledningen av yttrandet anfört vissa synpunkter. I fråga om samma föreskrifts förhållande till

vissa bestämmelser i 8 kap. återkommer lagrådet under rubriken till sistnämnda kapitel.

9 §

Enligt paragrafens lydelse omfattar förvaltarens upplysningsskyldighet inte tillsynsmyndigheten och eventuellt förordnad granskningsman. Att upplysningsskyldigheten skall gälla även mot dessa framgår emellertid av 28 § första stycket och 30 § andra stycket. Enligt lagrådets mening skulle bestämmelserna vinna i överskådlighet, om det redan av 9 § framgår mot vilka förvaltaren har upplysningsskyldighet. Om tillägg görs i sistnämnda paragraf beträffande tillsynsmyndigheten och granskningsmän, behövs inte bestämmelserna i 28 och 30 §§ om tillsynsmyndighetens resp. granskningsmännens rätt att få upplysningar av förvaltaren.

Med den föreslagna systematiken nås också överensstämmelse med vad som gäller beträffande gäldenärens upplysningsskyldighet, som uttömmande regleras i 6 kap. 2 § första stycket.

10 §

Här erinras om vad lagrådet anfört under 3 kap. 10 §.

13 §

I specialmotiveringen till denna paragraf behandlar departementschefen möjligheterna att avsluta en konkurs även om gäldenären inte har beedigat bouppteckningen (se härom också 10 kap. 2 § och departementschefens kommentar under rubriken till 11 kap.). Med anledning av vad som här uttalas vill lagrådet, till förebyggande av missförstånd, anmärka att enligt lagförslaget utdelning i konkursen inte förutsätter något särskilt beslut från rättens sida om att så skall ske och att beslut om t.ex. avskrivning av konkursen inte behöver fattas vid eller i anslutning till ett sammanträde. Det kan också erinras om att ett beslut av rätten om att hämta eller häkta en gäldenär som inte vill medverka vid boutredningen eller beediga bouppteckningen kräver yrkande om åtgärden från förvaltarens eller tillsynsmyndighetens sida (6 kap. 10 §).

14 §

En nyhet är att kronofogdemyndigheten – utan stöd av något domstolsavgörande – kan lämna handräckning för att bereda förvaltaren tillgång till räkenskapsmaterial som inte hör till gäldenärens bo men som gäller detta och har upprättats av någon annan på gäldenärens uppdrag (se angående den materiella regeln 7 kap. 12 § andra stycket). Att det rör sig om ett handräckningsförfarande torde innebära att kronofogdemyndigheten inte kan medge handräckning när det någon gång framstår som oklart, om förutsättningarna för skyldighet att lämna ut material föreligger. Konkurs-

förvaltaren är då hänvisad att väcka talan vid domstol om att få ut materialet från den som påstås inneha det.

Enligt paragrafens andra stycke tillämpas i fråga om överklagande av kronofogdemyndighetens beslut om handräckning, bl.a. för utfående av räkenskapsmaterial från den som har upprättat sådant för gäldenärens del, bestämmelserna i UB om talan mot utmätning i allmänhet. Lagrådet vill härtill anteckna att vid tillämpning av 18 kap. 7 § andra stycket UB den som har upprättat materialet inte kan anses som "tredje man", vilket innebär att han måste föra talan inom tre veckor från det att beslutet delgavs honom.

15 §

Syftet med den uppgiftsskyldighet som skall åligga förvaltaren enligt paragrafens första stycke punkt 3 är att få utrett möjligheterna att återföra medel till konkursboet med tillämpning av vissa associationsrättsliga regler om återbärings- och skadeståndsskyldighet. I lagtexten nämns endast aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar och lagen om handelsbolag och enkla bolag. Om det i annan lag finns en hänvisning till bestämmelserna om återbärings- och skadeståndsskyldighet i aktiebolagslagen eller lagen om ekonomiska föreningar, bör förvaltarens uppgiftsskyldighet föreligga, även om den lagen inte tas med i uppräkningen i punkt 3. En sådan hänvisning finns t.ex. i 55 § resp. 69 § bostadsrättslagen (1971:479).

Däremot kan punkt 3 inte medföra uppgiftsskyldighet för förvaltaren om gäldenären är t.ex. ett bankaktiebolag, eftersom bestämmelser om vinstutdelning och annat förfogande över bolagets egendom samt om skadestånd finns i 50–52 §§ resp. 176–181 §§ lagen (1955:183) om bankrörelse. Någon hänvisning sker således inte till aktiebolagslagen. Möjligheten att i ett bankaktiebolags konkurs på annat sätt än genom återvinning återföra medel till konkursboet får emellertid antas bli bevakad av det allmänna ombud som skall förordnas av bankinspektionen enligt 158 § 2 mom. första stycket lagen om bankrörelse. Förhållandet är likartat exempelvis i fråga om försäkringsaktiebolag och sparbanker; jfr 12 kap. 1 §, 14 kap. 21 § och 16 kap. försäkringsrörelselagen (1982:713) samt 20 §, 82 § 2 mom. och 92–94 §§ lagen (1955:416) om sparbanker.

Något behov av att ålägga förvaltaren uppgiftsskyldighet enligt punkt 3 finns enligt lagrådets mening inte när gäldenären är en juridisk person som står under bankinspektionens eller försäkringsinspektionens tillsyn. Lagrådet anser inte heller att sådant behov föreligger i fråga om den föreslagna uppgiftsskyldigheten enligt punkt 4.

28 §

Om lagrådets förslag beträffande 9 § godtas, bör första stycket andra meningen utgå. Av motsvarande skäl som lagrådet anfört under 9 § bör andra stycket av förevarande paragraf lyda: "Tillsynsmyndigheten är – – – till rätten, borgenärer, granskningsmän eller gäldenären."

Om lagrådets förslag beträffande 9 och 28 §§ godtas, bör andra stycket andra meningen utgå.

8 kap.

Lagrådet:

Kapitlets huvudsakliga innehåll utgörs av föreskrifter om hur konkursbos egendom skall försäljas eller i övrigt – genom fortsättande av gäldenärs rörelse – användas för tillgodoseende av borgenärernas intressen. I dessa föreskrifter anges närmare de förutsättningar som skall vara för handen för att i den ena eller andra situationen viss realisationsform skall få komma i fråga. Det måste dock uppmärksammas att dessa förutsättningar inte är fullt uttömmande. Underförstått i kapitlet är att vid förvaltarens bedömningar enligt 8 kap. hänsyn skall tas även till 7 kap. 8 § andra stycket, vilket stadgande ger förvaltaren möjlighet att vid avveckling av bo et beakta vad som är ägnat att främja sysselsättningen, om det kan ske utan att borgenärernas rätt nämnvärt förringas.

Viss tvekan kan uppkomma i vad mån det sistnämnda stadgandet skall få verka uppmjukande på 8 kapitlets regler i den mån dessa är tillkomna för att utgöra ett skydd för borgenärsintresse.

I remissprotokollet har – såväl i allmän motivering (avsnitt 2.4.1) som i specialmotiveringen till 7 kap. 8 § – gjorts uttalanden om olika avvägningsproblem som kan uppkomma. Dessa uttalanden föranleder ingen erinran från lagrådets sida. En del randanmärkningar i vissa tillämpningsfrågor må dock göras.

Först är att betona att, när i 7 kap. 8 § andra styckets lagtext talas om att sysselsättningsfrämjande åtgärder får ifrågakomma bara om det kan ske utan att "borgenärernas" rätt nämnvärt förringas, det inte är avsett att bara det kollektiva borgenärsintresset skall beaktas utan uppmärksammas skall även om enskild borgenärs rätt förringas. Detta framgår endast motivledes (specialmotiveringen till 7 kap. 8 §), och skäl kan anföras för att aspekten borde komma till synes också i lagtexten. Lagrådet finner sig dock inte föranlåten att föreslå någon jämkning i denna del.

Ett sätt att tillgodose ändamålen i 7 kap. 8 § andra stycket kan vara att konkursförvaltningen någon tid fortsätter gäldenärens rörelse enligt 2 § i förevarande kapitel. Lagrådet vill i den delen framföra synpunkten att utsikterna att få en rörelse såld till en bra köpare som är villig att fortsätta driften till gagn för den arbetsmarknadsmässiga situationen i en bygd torde vara större om det är en i gång varande rörelse än om det är fråga om ett i princip nedlagt företag.

Som departementschefen anfört i den allmänna motiveringen kan tänkas uppkomma situationer där den som lämnat det högsta budet får påräknas inte alls eller i vart fall inte på ett seriöst sätt komma att driva ett företag som blir till nytta för den lokala arbetsmarknadssituationen. Men ett lägre bud kan vara avgivet av någon som kan förväntas använda egendomen i ett företag som uppfyller ändamål av angivet slag och vars bud därför framstår

som mer lockande från de synpunkter som 7 kap. 8 § andra stycket vill tillgodose. I anslutning till det sagda vill lagrådet framhålla att, när det gäller försäljningar på offentlig auktion i förvaltarens regi enligt 8 kap. 6 eller 7 §, det – beträffande egendom som har ingått i en rörelse – kan vara motiverat att förvaltaren förbehåller sig att pröva om det högsta avgivna budet skall antagas eller inte. Liknande synsätt kan göra sig gällande, när förvaltaren under hand säljer lös egendom med stöd av 8 kap. 7 §, dvs. att han antager ett lägre bud än det högsta, om den lokala sysselsättningssituationen befrämjas därigenom.

Sker försäljning i exekutiv ordning finns naturligtvis inte utrymme för att på grundval av 7 kap. 8 § andra stycket lämna högsta budet åt sidan.

1 §

Enligt 5 § har en inteckningshavare och annan borgenär som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom under vissa förutsättningar rätt till försäljning av egendomen utan uppskov. Denna bestämmelse kan föranleda förvaltaren att avstå från ett anstånd med försäljningen som han annars ansett lämpligt och kan på så sätt sägas innefatta en modifikation av den allmänna regeln i 1 §. Lagrådet föreslår därför att i denna görs ett förbehåll också för bestämmelserna i 5 §.

5 §

Lagrådet har under 1 § i detta kapitel berört förhållandet mellan 5 § och 1 §.

Avsikten torde inte vara att 5 § skall aktualiseras i fråga om egendom som behövs för gäldenärens rörelse så länge denna drivs vidare med stöd av 2 §. Det synes vara en fördel om detta förhållande kommer till uttryck i lagtexten. En annan sak är att förvaltaren vid sin bedömning enligt 2 § av vad som är ändamålsenligt har att beakta risken för att fortsatt drift medför försvagning av en förmånsberättigad borgenärs ställning. Han har då anledning att samråda med en sådan borgenär (7 kap. 10 §; jfr prop 1978/79:105 s. 288).

Förevarande lagrum bör, med hänsyn till det sagda och efter viss ytterligare jämkning, få följande lydelse:

"Om en inteckningshavare eller någon annan borgenär som för sin fordran har förmånsrätt i viss egendom yrkar att den egendomen skall säljas genom förvaltarens försorg och om hans rätt till betalning ur egendomen har lämnats obestridd eller fastställts genom ett lagakraftvunnet avgörande, får försäljning av egendomen inte uppskjutas. Detta gäller dock inte i fråga om egendom som behövs för en rörelse under tid då denna fortsätts med stöd av 2 § och inte heller om förvaltaren anser – – – mot borgenären."

8 och 9 §§

Bestämmelserna om försäljning av lös egendom i 71 § KL har i remissförslaget delats upp så att reglerna beträffande fartyg, luftfartyg etc. behand-

las i en särskild paragraf (8 §). Lagrådet anser detta vara en klar fördel. Emellertid innehåller den paragrafens sista stycke bestämmelser som, även om de väsentligen har betydelse vid försäljning av luftfartyg och intecknade reservdelar till luftfartyg, kan tänkas bli aktuella också vid försäljning av annan lös egendom. Lagrådet anser därför att dessa bestämmelser bör få en annan placering än i 8 §. En lämplig redigering kan vara att de flyttas till 9 § och att remissförslagets bestämmelser under den paragrafen tas in som ett sista stycke i 8 §, där de synes höra naturligen hemma.

9 kap.

Lagrådet:

1 §

Enligt remissförslaget skall bevakning förekomma i färre konkurser än f. n.; departementschefens uttalanden ger närmast intryck av att bevakning knappast blir aktuell mer än i de relativt sett få fall då utdelning till oprioriterade borgenärer kan väntas. En konsekvens av detta, som inte har berörts i remissen, är att inte heller det tvistlösningsförfarande som i form av anmärkningsproceduren och jävsprocessen är kopplat till bevakningsförfarandet blir tillämpligt. Tanken är att tvister om betalningsrätt och förmånsrätt – som uppenbarligen kan uppstå också när endast prioriterade borgenärer kan få utdelning – i stället skall lösas inom ramen för utdelningsförfarandet, i den mån de inte har kunnat biläggas dessförinnan genom förlikning. Detta kan emellertid medföra olägenheter, främst så att konkursen drar ut på tiden och berörda borgenärer hålls i längre ovisshet om vilken rätt som tillkommer dem. Olägenheterna blir mer uttalade ju fler och ju större fordringar som är tvistiga. Fråga är, om det behövs något korrektiv härtill.

Till en början kan framhållas att de konkursrättsliga procedurreglerna i princip torde utesluta särskild rättegång mellan en borgenär och konkursboet om den rätt som i konkursen skall tillkomma en fordran. Dock står den utvägen öppen att en borgenär väcker talan mot gäldenären angående en fordran som kan göras gällande i konkursen och att konkursboet med stöd av 3 kap. 9 § andra stycket träder in i rättegången på gäldenärens sida. Åtminstone i detta fall borde man kunna räkna med att domen i målet i allmänhet blir relevant för rätten till utdelning i konkursen (jfr Welamson, Konkursrätt, s. 294). Det är emellertid att märka att frågan om förmånsrätt inte lär kunna prövas i en dylik tvist.

Med hänsyn till det som nu sagts skulle kunna övervägas att öppna tillgång till en anmärkningsprocedur även i de bevakningsfria konkurserna. Något förslag om detta framläggs emellertid inte från lagrådets sida. I stället vill lagrådet förorda att förvaltaren och rätten vid sin bedömning av om bevakning bör äga rum beaktar också behovet av att kunna ta i anspråk anmärkningsförfarandet och jävsprocessen. Den föreslagna lagtexten medger i och för sig ett sådant hänsynstagande. I syfte att ge en något bättre antydan om att bevakningsförfarandet – med åtföljande tvistlös-

ningsprocedur – kan vara till fördel också i konkurser där oprioriterade fordringar av allt att döma inte får någon utdelning föreslår dock lagrådet att första meningen ges denna lydelse: "Rätten får efter framställning från förvaltaren besluta att bevakningsförfarande skall äga rum i konkursen, om det är motiverat av fordringsförhållandena."

När förvaltaren är övertygad om att boet inte räcker till utdelning till oprioriterade borgenärer, kan en lämplig åtgärd vara att lämna upplysning om förhållandet i den kungörelse där bevakningsförfarandet tillkännages. På så sätt kan både de oprioriterade borgenärerna och förvaltaren besparas onödigt arbete. En bestämmelse i frågan kan placeras i förordning.

Voss tillägger:

Remissförslaget innebär i förhållande till KL och KLförslaget den principiella nyheten att bevakningsförfarandet inte längre skall vara obligatoriskt i någon konkurs. Det är i första hand förvaltaren som skall bedöma om bevakningsförfarande bör äga rum. Av specialmotiveringen till förevarande paragraf framgår att borgenärernas synpunkter kommer att spela en obetydlig roll vid den bedömningen. Om förvaltaren vill ha bevakningsförfarande, skall han enligt förslaget göra framställning till rätten. I specialmotiveringen sägs att rätten inte behöver höra tillsynsmyndigheten före sitt beslut. Borgenärernas och tillsynsmyndighetens ringa möjligheter till inflytande på förvaltarens och rättens beslut hindrar dock inte att de anses böra ha besvärsrätt, om rätten avslagit en framställning om bevakningsförfarande; tillsynsmyndighetens besvärsrätt är i förslaget direkt angiven i 16 kap. 8 § första stycket 5.

I KLförslaget, som alltså behöll uppdelningen i ordinär och mindre konkurs, framhölls (bet. s. 204) att det skulle vara av värde om man kunde mildra konsekvenserna av att bevakningskravet upprätthölls, när det gäller ordinära konkurser där det på ett tidigt stadium står klart att tillgångarna inte förslår till utdelning till oprioriterade fordringar. Kommittén stannade emellertid på anförda skäl – bl.a. att nya tillgångar kan komma i dagen eller att förvaltaren i inledningsskedet misstar sig beträffande värderingen av vissa tillgångar – för att inte föreslå att bevakningsskyldigheten slopades i dessa fall.

I ett enhetligt förfarande kan det onekligen synas motiverat att göra bevakningsförfarandet fakultativt. Det bör emellertid beaktas, som framhölls i KLförslaget (bet. s. 188), att bevaknings- och anmärkningsförfarandet ger garantier för att man inom konkursens ram förhållandevis snabbt och säkert kan avgöra vilka fordringar som är berättigade till utdelning och i vilken inbördes ordning de skall ges rätt till betalning. Härtill kommer lagrådets påpekande att ett slopande av bevakningskravet innebär att en anmärkning mot en fordran som kan göras gällande i konkursen inte kan prövas i konkursen före utdelningsförfarandet, vilket kan leda till att konkursen drar ut på tiden.

Det hade varit av värde att få remissinstansernas synpunkter på lagrådsremissens förslag om fakultativt bevakningsförfarande. Utan sådana synpunkter är det svårt att med bestämdhet uttala sig om vilka tillämpningsproblem som förslaget kan komma att medföra. Enligt min mening hade

det varit av särskilt intresse att få belyst om borgenärernas och tillsynsmyndighetens underordnade roll i sammanhanget möter några invändningar.

Det måste givetvis vara av intresse för både borgenärerna och tillsynsmyndigheten att förvaltaren väljer det förfarande som är snabbast och säkrast och som medför lägsta kostnader för konkursboet. I vissa fall kan bevakningsförfarandet leda till det resultatet, därför att förvaltaren slipper lägga ned ett omfattande utredningsarbete för att efterforska borgenärerna. Att förvaltaren i en sådan fråga normalt inte skall behöva fästa avgörande vikt vid borgenärernas synpunkter anser jag vara att gå alltför långt i strävandena att slå vakt om förvaltarens självständiga ställning. Inte heller anser jag det rimligt att rätten inte skulle behöva höra tillsynsmyndigheten, när den har att bedöma om ett begärt bevakningsförfarande kan ådraga konkursboet onödiga kostnader.

Enligt den föreslagna lagtexten bör bevakningsförfarande äga rum om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen. Av specialmotiveringen kan utläsas att bevakning i dessa fall bör vara det normala. Detta bör enligt min mening framgå av lagtexten, t. ex. genom att ordet "normalt" tillfogas eller genom att andra meningen ges följande lydelse: "Bevakning skall äga rum, om fordringar utan förmånsrätt kan antas erhålla utdelning i konkursen och bevakningsförfarande inte kan anses onödigt."

Voss:

3 §

Den förslagna lagtextens lydelse ger vid en jämförelse med 1 och 2 §§ vid handen att endast beslut om att anordna bevakningsförfarande skall kungöras. Bestämmelsen har också kommenterats med den innebörden i specialmotiveringen, där det sägs att kungörelse "naturligtvis" inte skall ske, om en framställning om bevakningsförfarande har avslagits.

Om borgenärernas och tillsynsmyndighetens möjligheter till inflytande vid avgörandet om bevakningsförfarande skall anordnas eller ej blir så ringa som anges i specialmotiveringen till 1 §, är det i vart fall angeläget att de får veta om rätten har avslagit en framställning från förvaltaren så att de har möjlighet att utnyttja sin besvärsrätt. Paragrafen bör därför i sådant fall enligt min mening få förslagsvis följande lydelse: "Rätten skall genast kungöra det beslut varigenom en framställning som avses i 1 § har avgjorts samt vad som har beslutats enligt 2 §."

Lagrådet:

4 §

När bevakningsförfarande har anordnats gäller som huvudregel att en borgenär inte är berättigad till utdelning för belopp som inte har bevakats och att han inte heller kan få förmånsrätt för ett bevakat belopp, om inte sådan har yrkats i bevakningen. Att en bevakning gäller båda dessa mo-

ment, betalningsrätten och förmånsrätten, bör enligt lagrådets mening framgå redan av 4 §. Att förmånsrätten – såsom det föreslås i remissen – nämns först i 6 §, tillsammans med krav på bevakningsinlagans närmare utformning, kan inbjuda till missförståndet att bevakningen i efterhand och utan efterbevakning kan fritt kompletteras med anspråk på förmånsrätt. En annan sak är att kravet på förmånsrätt kanske kan utläsas endast indirekt ur bevakningsinlagan; i så fall kan det bli aktuellt att senare låta borgenären precisera sin inställning. Tillfälle kan också behöva beredas honom att närmare ange grunden för förmånsrättsyrkandet.

Det anförda leder till ändring av 4 § första stycket. Detta bör dessutom jämkas språkligt såvitt gäller hänvisningen till undantagen från bevakningsplikten. Lagrådet har också beaktat den ändring i paragrafnumreringen i 4 kap. som har förordats under 4 kap. 19 och 20 §§. Följande lydelse föreslås:

"En borgenär skall inom den tid som har bestämts för bevakning av fordringar skriftligen hos rätten anmäla sin fordran och den förmånsrätt han vill göra gällande. Undantag från denna skyldighet följer dock av 4 kap. 21 §, 5 kap. 8 § och 17 § andra stycket samt 5 § i detta kapitel."

Den föreslagna ändringen bör leda till en justering av texten i 6 §.

6 §

Som följd av den föreslagna ändringen av 4 § bör tredje meningen i föreliggande paragrafs första stycke justeras så att den får följande lydelse: "Om förmånsrätt yrkas, skall borgenären också tydligt ange grunden för den."

8 §

I de inledande synpunkterna har lagrådet som sin mening uttalat att sådana föreskrifter om tillkännagivanden för konkursförfarandets parter som är motiverade för att dessa skall kunna ta till vara sin rätt i olika skeden i konkursen bör framgå av lag.

För att borgenärerna skall kunna utnyttja sin befogenhet enligt 9 § att framställa anmärkning mot bevakningar – ett principiellt viktigt inslag i prövningen av framställda anspråk på utdelning i konkursen – är det väsentligt att de i en eller annan form tillställs information om vad rätten har beslutat enligt 8 §. Detsamma gäller gäldenären. Konkurslagen bör inte sakna en bestämmelse om detta. Tillkännagivandet bör normalt göras i form av underrättelser som sänds till samtliga bevakande borgenärer och till gäldenären. Också förvaltaren och tillsynsmyndigheten bör givetvis underrättas. Något krav på delgivning bör inte ställas upp. Föreskrifter om tidpunkten för utsändandet och andra detaljbestämmelser kan meddelas i förordning; inget hindrar att informationen om bevakningsproceduren till de borgenärer som redan är kända när beslut om bevakning meddelas tar upp uppgifter också angående anmärkningsförfarandet.

Den nya bestämmelsen, som bör bilda ett fjärde stycke i 8 §, kan förslagsvis utformas enligt följande:

"Underrättelser om vad rätten har bestämt enligt denna paragraf skall

tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen."

Att underrättelserna bör kunna utbytas mot kungörelse framgår av lagrådets förslag till 15 kap. 3 § (se yttrandet under 15 kap. 2 §).

21 §

Med hänvisning till vad lagrådet anför i anslutning till 15 kap. 2 § föreslås att andra stycket ersätts av ett stycke med följande lydelse (jämför lagrådets förslag till nytt, fjärde stycke i 9 kap. 8 §):

"Underrättelser om att en fordran har efterbevakats och vad rätten har bestämt enligt första stycket skall tillställas förvaltaren, tillsynsmyndigheten, gäldenären samt de borgenärer som har bevakat fordringar i konkursen."

Det nya stycket bör placeras sist i paragrafen.

I specialmotiveringen anges att institutet avvisning inte används i samband med att rätten tar emot bevakningar. Uttalandet torde gå väl långt. Har en bevakningsinlaga kommit in till rätten efter bevakningstidens utgång och påfordrar borgenären att handlingen behandlas som inkommen i rätt tid, torde sålunda rätten ha att besluta om avvisning.

10 kap.

Lagrådet:

3 §

En borgenär som har gjort gällande en fordran kan sedermera återkalla sitt krav på utdelning, varvid fordringen alltså inte längre görs gällande. Den i lagtextens första mening använda participformen skulle kunna föranleda tvekan huruvida i en sådan situation konkursen kan avskrivas. En fordran har ju en gång gjorts gällande. En sådan tvekan bör undvikas. Samtidigt bör i lagtexten ges uttryck för vad som sägs i specialmotiveringen om att förvaltaren måste vara aktiv för att ta reda på om någon fordran kan tänkas bli gjord gällande.

Enligt lagrådets mening kan det sagda motivera en omformulering av paragrafens första mening på förslagsvis följande sätt: "Om någon fordran inte görs gällande och inte heller kan antas komma att göras gällande, skall rätten efter anmälan av förvaltaren genast besluta om avskrivning av konkursen."

4 §

Tanken bakom paragrafens punkt 1 är att, när konkurs avskrivs på grund av otillräckliga tillgångar, den situationen kan föreligga att tillgångarna räcker till för att betala dittills upplupna konkurskostnader men inte till kostnaderna för ett utdelningsförfarande och att i den situationen föreliggande "överskott" under närmare angivna förutsättningar skall tillställas "berättigad borgenär" i anslutning till konkursens avskrivning. Av spe-

cialmotiveringen framgår att därvid företrädesvis beräknas komma i fråga att förvaltaren – utan realisering – överlämnar tillgångarna som sådana till bäst berättigad borgenär (ev. till flera likaberättigade borgenärer), om sådan borgenär har intresse därav. Konsekvensen synes fordra att, om bäst berättigad borgenär avböjer att överta de överskjutande tillgångarna, erbjudandet om övertagande får gå vidare till näst bäst berättigade borgenär och så vidare i turordning. Kostnadsaspekten sätter dock naturligen en gräns för hur långt man bör gå på denna linje. Lagtexten lägger inte hinder i vägen för en tillämpning av nu angiven innebörd.

Senare i specialmotiveringen framgår att en borgenär, som anser att överskottstillgångarna bort tillkomma honom – i eller utan konkurrens med annan borgenär – men att han oriktigt förmenats detta, såsom enda remedium skall ha möjlighet att föra talan mot rättens avskrivningsbeslut. Detta remedium är emellertid inte effektivt – avskrivningsbeslutet kan ju i sig vara helt korrekt utifrån de förutsättningar som kapitlets 1 och 2 §§ anger för rättens prövning. Tänkbara remedier synes i stället vara att den förorättade borgenären väcker talan mot sin konkurrent om bättre rätt till egendomen eller skadeståndstalan mot förvaltaren. Problemet torde få ringa praktisk betydelse.

För fallen av avskrivning enligt 1 § är, utöver det fall som åsyftas i förevarande paragraf, att uppmärksamma den situationen att efter avskrivningsbeslutet inträffar den händelsen som är förutsatt i 11 kap. 19–21 §§, nämligen att det framkommer att tillgångar i själva verket funnits vid tiden för avskrivningsbeslutet men då varit okända för förvaltaren. Lämpligen kan för det fallet föreskrivas följande:

"Om ny tillgång blir känd efter det att konkursen har avskrivits enligt 1 §, skall 11 kap. 19–21 §§ gälla i tillämpliga delar."

Bestämmelsen synes med fördel kunna upptas som en ny 5 § i förevarande kapitel.

11 kap.

Lagrådet:

I 145 a § (jfr 185 g § första stycket) KL finns f.n. bestämmelser som bl.a. ålägger förvaltaren att göra anmälan till inskrivningsmyndigheten, när betalning har utfallit på ett företagshypoteksbrevs belopp. Remissförslaget innehåller ingen motsvarighet till dessa bestämmelser. Tanken har varit att regleringen skulle göras i förordning. Föreskrifterna innebär emellertid ett åläggande för en enskild person, och de kan knappast hänföras till kategorin verkställighetsföreskrifter enligt 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen. Det torde därför vara nödvändigt att ge dem lagform. Lagrådet föreslår att bestämmelser av i sak samma innebörd som regleringen i 145 a § KL placeras i en avslutande paragraf i detta kapitel, 22 §, föregången av underrubriken "Viss anmälningsskyldighet m.m.". Lagrummet kan få följande lydelse:

Om utdelning eller efterutdelning har utfallit på ett företagshypoteksbrevs belopp, skall förvaltaren anmäla detta till inskrivningsmyndigheten. Anmälan skall göras sedan beslutet att fastställa utdelningen eller efterutdelningen har vunnit laga kraft eller, i fall som avses i 21 §, när utbetalningen har ägt rum. Tillsammmans med anmälningen skall förvaltaren sända in utdelningsförslaget eller någon annan handling som visar fördelningen.

När inteckningsborgenären lyfter betalning, skall detta antecknas på hypoteksbrevet."

2 §

I motiven uttalas bl.a. att paragrafen inte hindrar att förvaltaren avvaktar med försäljningen av viss egendom till efter konkursens slut, om det finns anledning anta att betydligt bättre pris då kan uppnås; utdelning skulle tydligen äga rum av övriga tillgångar dessförinnan. Uttalandet är mindre väl förenligt med den utformning som lagtexten har erhållit – i nära anslutning till gällande föreskrifter om tidpunkten för slututdelning i 126 § KL. Mot vad departementschefen har uttalat om möjligheterna att tilldela en utdelningsberättigad borgenär annat än pengar har lagrådet däremot inte något att erinra i sak. Det får här anses vara fråga om en försäljning av egendomen mot en köpeskilling som helt eller delvis erläggs genom avräkning på vad som tillkommer borgenären som utdelning. Av detta följer att en överlåtelse till borgenären är underkastad de regler om försäljning av konkursboets egendom som uppställs i 8 kap.

4 §

I paragrafens andra mening sägs att förvaltaren, när han upprättar ett utdelningsförslag, skall beakta alla de fordringar som dittills har gjorts gällande i konkursen. Den valda formuleringen är knappast tillräckligt upplysande. Vad som främst bör klargöras är när efterbevakning senast måste göras för att en fordran eller en förmånsrätt för denna skall kunna beaktas vid utdelningen (jfr f.n. 132 § KL). I denna del kompletteras bestämmelsen av den föreskrift som i lagrådsremissen har upptagits i 6 § fjärde stycket (enligt lagrådets förslag 7 § andra stycket). Vidare är det av värde att slå fast att, när bevakningsförfarande inte är anordnat, förvaltaren skall beakta för honom kända fordringar och förmånsrätter, oberoende av yrkande härom från borgenärens sida. Det får anses självklart att förvaltaren bortser från en fordran som borgenären uttryckligen har avstått från att göra gällande i konkursen.

Med beaktande av det sagda föreslår lagrådet att första stycket får följande lydelse:

"När utdelning skall ske, skall förvaltaren upprätta ett förslag till utdelning. Förvaltaren skall då beakta alla de fordringar och förmånsrätter som dittills har bevakats eller efterbevakats i konkursen eller, när bevakning

inte har behövts, de fordringar och förmånsrätter som dittills har gjorts gällande eller annars är kända för förvaltaren."

6 §

Kungörandet enligt första stycket bör endast gå ut på att ett utdelningsförslag har upprättats. Lagrådet föreslår även i övrigt en viss jämkning av styckets lydelse.

Det föreslagna tredje stycket innebär att rätten skall fatta beslut om att utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen skall hållas tillgängliga för granskning hos rätten och tillsynsmyndigheten fr.o.m. en viss dag, som i tiden infaller efter det att kungörelsen har publicerats. Denna dag skall bilda utgångspunkt för beräkningen av den frist som står till buds för att framställa invändning mot utdelningsförslaget. Det är emellertid att märka att utdelningsförslaget och förvaltningsredogörelsen enligt remissen skall sändas till domstolen och tillsynsmyndigheten genast efter det att de har upprättats, ofta åtskillig tid innan kungörelsen kan publiceras. Skäl saknas att inte handlingarna redan från början skall vara tillgängliga för dem som vill granska dem. Inte heller behövs en första granskningsdag som utgångspunkt för beräkning av invändningsfristen. I stället bör direkt i kungörelsen anges slutdatum för invändningsrätten, beräknad så att borgenärerna kan antas ha minst tre veckor till sitt förfogande från det att kungörelsen har bekantgjorts.

Fjärde stycket i lagrummet synes ha närmare samband med de regler som är upptagna i 7 § och placeras lämpligen där som ett andra stycke. Angående utformningen av detta hänvisas till yttrandet under 7 §.

Under hänvisning till ovanstående föreslår lagrådet att åt 6 § ges följande lydelse:

"Rätten skall kungöra att ett utdelningsförslag har upprättats, så snart det utlåtande som tillsynsmyndigheten enligt 13 kap. 5 § skall avge över förvaltarens slutredovisning har kommit in till rätten.

Utdelningsförslaget och – – – i kungörelsen.

Den som vill framställa invändning mot utdelningsförslaget skall göra det hos rätten senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så att tre veckor förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar."

För de fall då kungörelsen byts ut mot underrättelser till borgenärerna föreslås en följdändring i 15 kap. 2 §.

7 §

Som angavs under 6 § bör det föreslagna sista stycket i den paragrafen placeras som ett andra stycke i 7 §. Lydelsen bör dock justeras på ett par punkter. Sålunda bör beaktas det fallet att en viss fordran inte är underkastad bevakningsskyldighet fastän bevakningsförfarande är anordnat. Vidare bör framgå att preklusionen av invändningsrätten gäller även en förmåns-

rätt som inte i tid har bevakats eller efterbevakats när bevakningsskyldighet har gällt. Det nya andra stycket kan lämpligen lyda som följer:

"Om en fordran eller en förmånsrätt inte har bevakats eller efterbevakats senast då utdelningsförslaget upprättades, fastän bevakningsskyldighet har förelegat, är en invändning att fordringen eller förmånsrätten borde ha tagits upp i utdelningsförslaget utan verkan."

I remissförslagets andra stycke sägs bl.a. att ett nytt utdelningsförslag som förvaltaren har upprättat efter rättens beslut om återförvisning skall kungöras endast om det finns skäl till det. Bestämmelsen står i saklig överensstämmelse med gällande ordning i mindre konkurs.

Om kungörelse underlåts i den nu aktuella situationen, är det viktigt att likväl säkerställa att alla som berörs av ändringarna i utdelningsförslaget alltid erhåller någon information om det och om fristen för invändningar. Enligt lagrådets mening bör dessa tillställas en särskild underrättelse om det nya utdelningsförslaget i de fall som kungörelse inte utfärdas. En bestämmelse om detta bör föras in i lagen.

Med hänsyn till vad lagrådet har anfört under 6 § bör invändningstiden i den situationen beräknas på sådant sätt att minst tre veckor förflyter efter den tidpunkt då dessa underrättelser kan antas ha nått mottagarna.

I enlighet med vad som sålunda har anförts bör det ifrågavarande stycket, som enligt lagrådets förslag blir det tredje, lämpligen ges följande lydelse.

"Om rätten – – – till det. Om kungörelse inte utfärdas, skall de borgenärer som berörs av ändringarna i utdelningsförslaget underrättas om det. I sådant fall skall invändning mot förslaget framställas inom tre veckor från dagen efter den då underrättelserna sändes ut. Slutdagen skall anges i underrättelserna."

I specialmotiveringen till denna paragraf görs vissa uttalanden om vad förvaltaren skall beakta när han efter återförvisning har att upprätta nytt utdelningsförslag eller, kanske mera träffande, revidera det förut upprättade förslaget. Enligt lagrådets mening behöver dessa synpunkter utvecklas och nyanseras i några hänseenden.

Som en regel in dubio torde kunna uppställas att de förhållanden som rådde vid tidpunkten för upprättandet av det ursprungliga förslaget bör vara avgörande. Denna grundsats angavs i förarbetena vara den riktiga, när nuvarande regler i 185 f § tredje stycket KL om återförvisning av utdelningsförslag i mindre konkurs kom till (prop. 1978/79:105 s. 336, jfr Welamson, Konkursrätt, s. 599, och konkurslagskommittén i SOU 1983:24 s. 325 f). Den bör sålunda bli bestämmande för bl.a. beräkningen av ränta på konkursfordringarna.

I enlighet med vad departementschefen anger i remissprotokollet bör emellertid i vidsträckt omfattning omständigheter som har inträffat under mellantiden kunna beaktas, när det ändrade förslaget utarbetas. Dit hör givetvis konkurskostnader som i samband med utdelningsförfarandet eller annars har tillkommit. Något hinder bör inte finnas mot att nytillkomna tillgångar rycks in i det reviderade förslaget. Konkurslagskommittén diskuterar (bet. s. 326) hur man bör förfara med suspensivt villkorade fordringar. Kommittén kommer bl.a. till slutsatsen att utdelning bör beräknas

för en fordran för vilken medel inte avsattes i det ursprungliga utdelningsförslaget därför att det ansågs osannolikt att villkoret skulle uppfyllas (jfr 5 kap. 10 § i remissförslaget) men beträffande vilken villkoret under mellantiden likväl har uppfyllts. Lagrådet instämmer i denna slutsats.

En betydelsefull fråga är om och i vad mån nytillkomna konkursfordringar får beaktas när utdelningsförslaget görs om. Att fordringar, som i en bevakningsfri konkurs har gjorts gällande genom invändning mot det gamla utdelningsförslaget och fått rättens godkännande, skall delta i utdelningen ligger i öppen dag. Man torde emellertid kunna gå ett steg längre och hävda att det ligger i linje med den ordning som gäller för utdelningsprövningen i bevakningsfria konkursen att alla fordringar som har blivit kända för förvaltaren under mellantiden kan beaktas på vanligt vis. På annat sätt ligger det till i en bevakningskonkurs. Med reglerna om bevakningsskyldighet är det inte förenligt att en fordran som varken var bevakad eller efterbevakad, när det gamla utdelningsförslaget upprättades, kan berättiga till utdelning då detta förslag efter återförvisning revideras (se särskilt 7 § andra stycket enligt lagrådets förslag ovan). Denna ståndpunkt måste emellertid modifieras med tanke på vad som gäller om efterutdelning. Skall förvaltaren i det reviderade förslaget dela ut medel från nytillkomna tillgångar, bör han sålunda, med analogisk tillämpning av 20 § andra och tredje styckena i detta kapitel (enligt lagrådets redigering, se nedan), ta hänsyn även till fordringar som inte förut har bevakats. Detta betyder att dessa nya fordringar kan tilldelas medel endast ur de nytillkomna tillgångarna.

8 §

I denna paragraf föreslås bestämmelser om förhandling inför prövningen av ett utdelningsförslag. I specialmotiveringen till 7 § behandlar departementschefen behovet av kommunikation med berörda borgenärer, när rätten avser att göra ändring i utdelningsförslaget. Enligt lagrådets mening är frågan om kommunikation av sådan vikt att den inte bör lämnas oreglerad. Regleringen kan förslagsvis tas in i ett särskilt, första stycke i 8 §.

Principen bör vara att rätten inte får underkänna utdelningsförslaget, om den inte dessförinnan har berett dem tillfälle att yttra sig som skulle bli lidande på en ändring. Det är likgiltigt om ändringsförslaget emanerar från en invändning av t.ex. en borgenär eller har aktualiserats av rätten själv. Något automatiskt tillkännagivande av inlagor med invändningar bör inte göras. Rätten bör bilda sig en preliminär uppfattning om det befogade i en framställd invändning och kommunicera denna endast om den finner anledning att inte följa utdelningsförslaget.

I första hand är det de borgenärer som kan få sin utdelning minskad som bör få tillfälle att yttra sig. Också gäldenären kan var berörd, t.ex. därför att det invändningsvis har gjorts gällande en ny fordran. Han har emellertid i och för sig inget berättigat intresse av hur tillgängliga medel fördelas mellan dem som är hans borgenärer. Förvaltaren bör, lika litet som f.n. i klanderprocessen, anses inblandad som part men bör likväl regelmässigt höras före en ändring i utdelningsförslaget. Om han begagnar sig av sin

befogenhet enligt 4 kap. 19 § (enligt lagrådets förslag) att påkalla återvinning under utdelningsförfarandet, kommer han att inta partsställning i denna del (se vidare under 16 kap. 6 §).

Kommunikationsreglerna bör utformas närmare under hänsynstagande till de speciella förhållanden som föreligger i en konkurs, med kanske många borgenärer berörda. Till en början bör sålunda kunna dispenseras från informationsskyldigheten i klara undantagsfall (jfr NJA II 1979 s. 99). En ändring i utdelningsförslaget kan t.ex. vara betingad av en uppenbar felräkning eller, även om den inte framstår som fullt så lättkonstaterad, minska utdelningen för envar som berörs med endast ett rent försumbart belopp.

Vidare bör ett föreläggande att yttra sig få sändas till intressenterna i vanliga brev, alltså genom underrättelser; delgivning skulle kunna göra förfarandet mycket tungrott. I vissa fall då tillkännagivande skall ske för de oprioriterade fordringsägarna kan också utsändandet av underrättelser te sig onödigt kostsamt. För bl.a. sådana fall förordar lagrådet i 15 kap. 3 § en regel som gör det möjligt att byta ut underrättelserna mot en kungörelse. Det kan tilläggas att kostnaderna såväl för underrättelser till borgenärerna som för kungörelsen enligt 14 kap. 1 § blir att anse som konkurskostnader som primärt skall utgå ur konkursboet.

I första hand bör övervägas föreläggande om ett skriftligt yttrande inom en viss tid. I ett sådant yttrande kan förvaltaren påkalla återvinning enligt 4 kap. 19 § 2 (enligt lagrådets förslag); utan ett yrkande av förvaltaren kan rätten inte vid fastställelseprövningen ta upp återvinningsfrågan. Det är självklart att den borgenär mot vilken återvinningsyrkandet är riktat i sin tur måste beredas tillfälle att komma in med påminnelser. Även i andra fall bör huvudregeln vara att den som har framställt en invändning mot utdelningsförslaget skall få del av ett inkommet yttrande häröver innan rätten gör sitt ställningstagande.

Skriftväxlingen kan vid behov följas av en förhandling inför rätten enligt regler i ämnet som med lagrådets förslag bildar ett andra stycke i 8 §. Inget hindrar emellertid att rätten fullgör sin kommunikationsskyldighet enligt första stycket genom att direkt kalla till en förhandling. Kretsen av dem som skall kallas bör vara identisk med de intressenter som anges i första stycket. Föreskrift om att kallelserna skall delges bör inte meddelas (se lagrådets förslag till regler i 15 kap. 4 §).

Kallelser till fordringsägare utan förmånsrätt kan, när adressaternas antal är stort, enligt lagrådets förslag till föreskrift i 15 kap. 3 § ske i form av en kungörelse.

Enligt remissförslaget har det helt lagts i rättens hand att bestämma, om förhandling skall äga rum. Rättssäkerhetsskäl kan emellertid tala för att både den som framställer en invändning och den vars rätt kan påverkas till det sämre av en ändring ges en obetingad befogenhet att få sin sak prövad vid förhandling inför rätten. Rätt att begära förhandling bör tillkomma också förvaltaren när han har påkallat återvinning. Lagrådet föreslår en bestämmelse om detta. Även utan uttryckligt förbehåll torde stå klart att rätten inte behöver efterkomma en sådan begäran av en person vars "invändning", även om den i och för sig är befogad, inte kan leda till

ändring i utdelningsförslaget till hans egen förmån och alltså inte berör hans rätt i konkursen.

I en konkurs där bevakningsförfarande inte förekommer kan vid en förhandling enligt andra stycket komma att behandlas frågor om fordringars bestånd, storlek och förmånsrätt. Någon bestämmelse om behörighet för de vid förhandlingen närvarande att träffa förlikning med verkan för frånvarande angående en invändning mot ett yrkande om utdelning – motsvarande bestämmelsen i 9 kap. 13 § tredje stycket – har inte tagits upp i förslaget. Förlikning kräver därför medverkan av alla vilkas rätt är beroende av den (jfr 9 kap. 17 §).

Departementschefen har inte i detta sammanhang berört frågan om ersättning för kostnader med anledning av rättens handläggning av en utdelningsfråga. I princip torde komma att gälla att reglerna i 18 kap. rättegångsbalken är tillämpliga (jfr vad lagrådet anför under 16 kap. 1–3 §§). Åtskilliga tillämpningssvårigheter uppkommer emellertid. Bl.a. ter det sig något tveksamt, om redan kostnaden för en inlaga, i vilken framställs invändning mot utdelningsförslaget, alltid skall vara ersättningsgill, t.ex. när en borgenär först på detta sena stadium anmäler en fordran i en konkurs utan bevakningsförfarande. Denna och andra kostnadsfrågor torde få avgöras i rättstillämpningen. Ett särskilt problem, nämligen hur förvaltaren skall kunna tillgodoföras ersättning från konkursboet för insatser i en utdelningstvist, behandlar lagrådet under 14 kap. 9 §.

Vad lagrådet nu har yttrat mynnar ut i följande förslag till lagtext i 8 §:

"Om rätten anser att det finns anledning att inte fastställa utdelning enligt förslaget, skall den genom underrättelser bereda förvaltaren och den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart obehövligt. Den som har framställt invändning mot utdelningsförslaget skall få tillfälle att ta del av ett yttrande, om det inte är obehövligt.

Rätten får hålla förhandling för att pröva en fråga om att fastställa utdelningsförslaget. Förhandling skall hållas, om det begärs av den som har framställt invändning mot förslaget, den för vilken en ifrågasatt ändring skulle vara till nackdel eller, i fråga om återvinning, förvaltaren. Till förhandlingen skall nu nämnda personer alltid kallas."

9 och 10 §§

Lagrådet föreslår att 9 § första stycket och 10 § första stycket får ändrad lydelse efter vad som framgår nedan. Skälen till förslagen redovisas under 14 kap. 9 §.

"9 §

När beslutet att fastställa utdelningen och beslut att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, – – – stycket föreligger.

Har förvaltaren – – – och tillsynsmyndigheten.

10 §

Innan besluten att fastställa utdelning och att bestämma arvode till förvaltaren har vunnit laga kraft, får medel som tillagts en borgenär betalas ut

endast om borgenären ställer säkerhet. Har tiden för överklagande av besluten löpt ut, får dock, utan att säkerhet ställs, utbetalning ske till borgenär som inte till sin nackdel berörs av besvär som anförts mot något av besluten.

Är en – – – ställer säkerhet.

Om bevakningsförfarande – – – mot efterbevakningen.

Om en – – – tiden därefter."

I den nu föreslagna lydelsen av 10 § första stycket andra meningen har lagrådet i tydlighetens intresse markerat att en förutsättning för utbetalning till viss borgenär är att denne inte "till sin nackdel" berörs av anförda besvär.

15 och 16 §§

Förskottsbetalning för fordringar både med och utan förmånsrätt förutsätter uppenbarligen att förvaltaren kan vara relativt säker på dels att fordringen är hållbar (och förenad med yrkad förmånsrätt), dels att boets avveckling – eller försäljningen av viss egendom – utfaller så att utdelningsmedel kommer att täcka den ifrågavarande fordringen till minst förskottets belopp. Vad sålunda förutsätts kan lämpligen anges i ett nytt, tredje stycke i 15 §. I detta stycke bör också tas upp en viss motsvarighet till bestämmelsen i 10 § andra stycket i fråga om villkorade och tvistiga fordringar. Samtidigt bör vissa jämkningar göras av texten i första och andra styckena av 15 §. Lagrådet återkommer strax till den närmare formuleringen av paragrafen i dess helhet.

Vad beträffar 16 § framgår av dess första stycke att förskottsbetalning enligt 15 § får utgå endast för en fordran som har gjorts gällande i konkursen i föreskriven ordning. Av specialmotiveringen framgår att under uttrycket "fordran som har gjort gällande i konkursen", inbegrips inte endast fordran som har bevakats eller – i bevakningsfri konkurs – av borgenär formligen anmälts till förvaltaren utan, i sådan konkurs, även fordran som, utan insats av borgenären, blivit känd för förvaltaren. För det sistnämnda fallet synes det inte träffande att säga att fordringen har gjorts gällande; det är bl.a. denna synpunkt som ligger bakom lagrådets förslag till omformulering av 11 kap. 4 §.

Sakligt sett föreligger dock inte något behov av att ge nu ifrågavarande föreskrift en så vid syftning. Redan av 14 och 15 §§ får anses följa att en förutsättning för förskottsbetalning är att vederbörande borgenär tillhör den borgenärskrets som kan antas ifrågakomma för utdelning i sinom tid. Föreskriften synes – i saklig överensstämmelse med KL-förslaget – kunna begränsas till att reglera läget när bevakningsskyldighet föreligger. För sådana fall synes det vara av värde, att det klart anges att berättigad till förskottsbetalning kan bli endast den borgenär som fullgjort föreskriven bevakningsskyldighet. Därvid bör, utan att det särskilt anges i bestämmelsen, efterbevakande borgenär inräknas bland de förskottsberättigade.

Den nu behandlade föreskriften, alltså remissförslagets 16 § första

stycket, synes med fördel kunna överflyttas till 15 § och där få utgöra en sista mening i det tredje stycket. Man får då de materiella reglerna om förskottsbetalning samlade i en och samma paragraf, något som är naturligt med tanke på att i 14 § görs hänvisning endast till 15 §.

I enlighet med vad som nu anförts föreslår lagrådet, att 15 och 16 §§ får följande lydelse:

"15 §

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran med förmånsrätt, om det lämpligen kan ske.

Förskottsbetalning skall utgå för en fordran utan förmånsrätt, om det är uppenbart att tillgångarna räcker till betalning av tio procent av sådana fordringar och det inte finns särskilda skäl mot det.

Förskottsbetalning för en fordran utgår endast i den mån det kan antas att utdelning kommer att belöpa på denna. Är fordringen beroende av villkor eller tvistig, får förskott inte betalas ut. När bevakningsskyldighet föreligger, får förskottsbetalning ske endast till en borgenär som har bevakat sin fordran i konkursen.

16 §

Har en – – – gäller 11 §.

Vad som – – – i förskott."

Ett särskilt spörsmål värt att notera är att i remissprotokollets specialmotivering till 16 § sägs att vid förskottsbetalning på förvaltarens initiativ – taget i konkursboets intresse – borgenären är skyldig att ta emot medlen. När det gäller en borgenär vars fordran ännu inte är förfallen till betalning (och kanske löper med särdeles hög ränta), kan man ställa sig frågan vilken regel eller grundsats som konstituerar borgenärens antagna skyldighet att mottaga en förtida betalning. Utformningen av remissförslagets 15 § synes kunna ge stöd för den framförda tesen om borgenärens skyldighet i berört avseende. Lagrådet finner sig kunna godtaga remissprotokollets resonemang i denna del.

Lagrådet finner det i detta sammanhang också värt att beröra en komplikation som kan inträda när förskott aktualiseras till en borgenär som för sin fordran har förmånsrätt som följer med företagsinteckning.

Problemet kan illustreras med följande, förenklade och måhända tillspetsade exempel:

Borgenären X har gentemot gäldenären Y en räntebärande fordran på 100.000 kr. Till säkerhet för fordringen får X ett företagshypoteksbrev lydande på samma belopp. En annan borgenär, Z, ger senare till Y ett lån mot ett hypoteksbrev med sämre företrädesrätt. X ger därefter Y ett nytt lån på 100.000 kr, varvid det ursprungliga hypoteksbrevet stipuleras vara säkerhet även för detta lån. I den mån avbetalning på det första av X givna lånet sker är alltså tanken att X:s utlåning nummer 2 blir i motsvarande mån tryggad genom det hypoteksbrev, som X erhöll redan från början. Det antas nu att Y går i konkurs. Efter ett år betalar förvaltaren ut ett förskott om 100.000 kr till X. Ytterligare ett år senare läggs utdelningsförslag fram.

Den företagsinteckning på vilken X grundar sitt företagshypotek blir

utan verkan enligt 3 kap. 5 § lagen om företagshypotek först när beslut fattas om fastställelse av utdelningen (jfr Dahlgren-Rune, Företagshypotek m. m., s. 72). Det torde samtidigt stå klart att förskottet på utdelningen inte kan jämställas med en betalning före konkursen utan skall avräknas från det belopp med vilket borgenären enligt 2 kap. 5 § i nämnda lag har rätt att i konkursen få betalt ur egendom som omfattas av hypoteket. Mer än detta belopp, som utgörs av företagshypoteksbrevets belopp plus tillägg, kan X inte lyfta i konkursen med stöd av hypoteket.

Problemet består i stället däri att X trots förskottsbetalningen kan för sina fordringar tillgodogöra sig tillägget fullt ut (i exemplet uppgående till överslagsvis 45.000 kr), på samma gång som han, i stället för konkursboet, kan under ett år lyfta ränta på förskottsbeloppet, här uppskattad till 15.000 kr. Genom förskottsbetalningen gör X alltså en vinst på sistnämnda belopp, med motsvarande förlust för Z (eller annan borgenär) som följd.

Denna effekt av förskottsbetalningen får anses innebära en oacceptabel rubbning av borgenärernas inbördes förhållande. Lagrådet har övervägt en lagreglering men, bl. a. med tanke på frågans speciella natur, avstått från försök härtill. En utväg ur problemet står att finna i den lämplighetsbedömning som enligt 15 § i förevarande kapitel skall göras, när fråga kommer upp om förskott till förmånsberättigad fordringsägare. Det bör vara möjligt för förvaltaren att i den uppkomna situationen som villkor för förskott uppställa att borgenären förbinder sig att på sin utdelning avräkna en – försiktigt beräknad ränta på förskottsbeloppet. Godtar borgenären detta villkor, kommer han i princip varken i bättre eller sämre ställning i förhållande till andra borgenärer än om förskott inte hade utgetts. Skulle borgenären avböja villkoret, får förvaltaren anses skyldig att underlåta förskottsbetalning.

19–21 §§

Enligt rubricerade lagrum kan borgenärerna tillställas tillkommande medel efter det att den så att säga ordinarie utdelningen har ägt rum. Detta kan ske enligt två alternativa procedurer, en mera formell, som följer mönstret för vanlig utdelning, enligt 19 och 20 §§ och en enklare enligt 21 §. Att döma av motivuttalandena i remissen är inte den enklare proceduren att inrangera under begreppet "efterutdelning". Detta motsägs emellertid av att 21 § står under ett avsnitt med underrubriken "efterutdelning". För att undanröja tvivelsmål om vad som i skilda sammanhang avses med efterutdelning (och utdelning) bör man enligt lagrådets mening skapa terminologisk klarhet. Det synes då ligga närmast till hands att betrakta också de utbetalningar av medel som regleras i 21 § såsom efterutdelning och, i vidare mening, utdelning (jfr 10 kap. 22 § KLförslaget). Detta påverkar givetvis i sig inte det sakliga innehållet i regleringen av den enklare proceduren.

Mot den angivna terminologiska bakgrunden synes det erbjuda dispositionsmässiga fördelar att 19 § begränsas till den introducerande första meningen, medan de två återstående meningarna, som tar sikte på den

formella efterutdelningen, i något jämkat skick förs över till 20 §, som därmed uttömmande behandlar denna efterutdelningsform.

Med nämnda uppläggning blir 20 § första stycket i remissförslaget paragrafens andra stycke. I första meningen sägs att i förslaget till efterutdelning skall beräknas utdelning också för fordringar som har "gjorts gällande" efter det att "konkursen avslutades". Till detta vill lagrådet för det första anmärka att, i analogi med vad som bör gälla enligt 4 § (se lagrådets yttrande under denna paragraf och under 15 och 16 §§), även en fordran som har blivit känd för förvaltaren utan formlig anmälan från borgenären bör beaktas. För det andra bör bestämmelsen även tidsmässigt knyta an till 4 § första stycket och ange att fordringar får föranleda utdelning även om de har aktualiserats först efter den tidpunkt då det ordinarie utdelningsförslaget upprättades. Andra meningen i stycket kan ge intryck av att särskilt bevakningsförfarande skulle kunna anordnas inför efterutdelningen även i fall då bevakningsförfarande tidigare har förekommit i konkursen. Skäl kan anföras för en sådan möjlighet, som dock torde kräva en kompletterande reglering. Avsikten torde emellertid inte ha varit att lansera en tillgång till dubbla bevakningsförfaranden, och lagrådet föreslår inte heller en sådan ordning. Lagtexten bör jämkas till att bättre svara mot intentionen.

Andra stycket i 20 § enligt remissförslaget – med lagrådets redigering tredje stycket – har utformats som en mera generell reglering av rätten till utdelning i en viss utdelningsomgång för en fordran som inte har beaktats i en tidigare utdelning – ordinarie eller efterutdelning. Lagrådet vill ifrågasätta, om inte bestämmelserna bör ta sikte på samma situation som paragrafen i övrigt är inriktad på, nämligen en första efterutdelning efter den ordinarie utdelningen enligt 4 §. Att bestämmelserna i stycket blir analogiskt tillämpliga vid eventuellt följande efterutdelningar kan knappast vara tvivel underkastat.

Beträffande efterutdelning enligt 21 § bör måhända i klarhetens intresse uttryckligen anges att utdelningen kan göras utan att de regler som annars i procedurhänseende gäller för utdelning behöver iakttas. Dock synes lämpligt att göra reglerna i 9 § andra stycket om utsändande av medlen till borgnärens senast kända adress och om anmälan av denna åtgärd till rätten och tillsynsmyndigheten tillämpliga också i det "formlösa" utdelningsförfarandet. Det kan dessutom vara motiverat att komplettera lagrummet med en preskriptionsregel, varvid nyssnämnda anmälan till rätten kan vara en lämplig utgångspunkt för preskriptionsfristens beräkning.

Det kan diskuteras om inte 21 § borde uppta regler som ger en missnöjd borgenär möjlighet att angripa förvaltarens fördelning av de tillkomna medlen, i stil med vad som föreslås i 10 kap. 22 § KLförslaget. Lagrådet avstår dock från ett förslag härom. Det får förutsättas att förvaltaren underlåter att upprätta utdelningsförslag endast i klara fall (bortsett från situationer då medlen inte täcker utdelningskostnaderna). I de sällsynta fall då en borgenär vill reagera mot förvaltarens åtgärd torde han, såsom lagrådet har angett under 10 kap. 4 § för avskrivningsfallens del, ha som remedier att väcka talan mot den enligt hans mening oriktigt gynnade borgenären eller att anhängiggöra skadeståndstalan mot förvaltaren.

Om de nu föreslagna tilläggen görs till 21 §, bör texten delas upp på två stycken.

Under hänvisning till det sagda förordar lagrådet att 19–21 §§ får följande innehåll:

"19 §

Blir medel tillgängliga för utdelning efter det att utdelningsförslag enligt 4 § har upprättats, skall förvaltaren dela ut dem till borgenärerna.

20 §

Om det är oklart hur medlen skall fördelas, skall ett förslag till efterutdelning upprättas. I sådant fall tillämpas bestämmelserna i detta kapitel om utdelning, utbetalning av utdelningsmedel och förskottsbetalning.

I förslaget till efterutdelning kan utdelning beräknas även för en fordran som har blivit känd efter det att utdelningförslag enligt 4 § upprättades. En fordran får beaktas utan bevakning trots att bevakningsförfarande förut har varit anordnat i konkursen. Har så inte varit fallet, får rätten emellertid besluta om bevakningsförfarande inför efterutdelningen.

Av nytillkomna medel skall en borgenär för en fordran som inte har tagits upp i utdelningsförslag enligt 4 § först så långt medlen räcker tilldelas så mycket som skulle ha tillagts fordringen, om denna hade beaktats i utdelningsförslaget. Därefter får han tillsammans med övriga borgenärer ta del i vad som kan återstå.

21 §

Om förvaltaren anser att de nytillkomna medlen kan fördelas utan att förslag till efterutdelning upprättas och om tillsynsmyndigheten medger det, får han dela ut medlen till berättigade borgenärer utan att föreskrifterna i det föregående i detta kapitel iakttas. För utbetalningen gäller dock 9 § andra stycket. En borgenär förlorar sin rätt till utdelning, om han inte gör anspråk på medlen inom två år räknat från det att förvaltaren har anmält till rätten att han har skickat medlen till borgenären.

Första stycket tillämpas också för det fall att det finns skäl att upprätta ett utdelningsförslag men medlen inte förslår till betalning av de därmed förenade kostnaderna."

12 kap.

Lagrådet:

I remissförslaget har kapitelrubriken getts lydelsen "Förlikning och ackord i konkurs". Ordet förlikning kan i detta sammanhang måhända åstadkomma en viss begreppsmässig oreda. Lagförslaget förutsätter förekomsten av förlikning i jävsprocessen – vilket är en helt annan sak. För att särskilja begreppen föreslår lagrådet att man undviker termen förlikning i 12 kap:s rubrik och i den inledande underrubriken i kapitlet.

En enkel ändringsoperation står till buds. I kapitelrubriken kan ramen anges med orden "Ackord i konkurs m.m.". Såsom en första underrubrik kan därefter lämpligen användas uttrycket "Frivillig uppgörelse".

1 §

Såsom framhålls i remissprotokollet innebär 149 § KL att gäldenären i vad som f.n. benämns förlikningsfall behöver träffa överenskommelse bara med borgenärer som gjort bevakning.

På grunder som framgår av specialmotiveringen utvidgas till en början regleringen till att avse alla konkurser. Vidare vidgas kretsen av borgenärer som måste medverka vid en förlikning så att den i bevakningskonkurser inbegriper även borgenärer som inte är bevakningsskyldiga. I övriga konkurser omfattas alla borgenärer vars fordringar är kända för förvaltaren.

Lagrådet har i sak inte något att invända mot den tilltänkta utvidgningen. Av skäl som lagrådet framhållit tidigare (se under 11 kap. 4 §, 15 och 16 §§ samt 19–21 §§) bör uttryck såsom "fordran som har gjorts gällande i konkursen" och liknande undvikas.

I enlighet med det sagda förordar lagrådet att första stycket av förevarande paragraf ges följande lydelse:

"Visar gäldenären – – – vars fordringar har bevakats eller, när bevakning inte behövs, vars fordringar är kända för förvaltaren, skall rätten – – – förvaltaren höras."

13 kap.

Lagrådet:

2 §

Paragrafen redovisar de fall då slutredovisning skall avges.

Vissa av de förslag som lagrådet framfört i det föregående (under 11 kap. 19–21 §§ resp. under rubriken till 12 kap.) föranleder att vissa terminologiska jämkningar bör göras i förevarande paragraf. Detta tillgodoses om paragrafen ges följande lydelse:

"Slutredovisning skall – – –

5. vid utdelning och vid efterutdelning enligt 11 kap. 20 §,
6. vid efterutdelning enligt 11 kap. 21 §,
7. om konkursen läggs ned efter frivillig uppgörelse,
8. om egendomen – – – har fastställts."

Förslaget innebär inte att de enskilda punkterna som berörs får ändrad saklig innebörd. De i de följande paragraferna gjorda hänvisningarna till vissa av punkterna behöver därför inte ändras.

3 §

Enligt remissprotokollet skall förvaltaren i de fall, då redovisning skall lämnas till gäldenären, till den egentliga redovisningshandlingen foga de handlingar som är av betydelse för kontroll av redovisningen. Detta fram-

går inte av lagtexten. Lagrådet vill också ifrågasätta om nyssnämnda handlingar, som kommer att finnas tillgängliga hos tillsynsmyndigheten, skall behöva – tydligen som kopior – sändas också till gäldenären. Uppställs inte ett sådant krav, kan sista meningen lämpligen, med föregående mening som förebild, formuleras på följande sätt: "I fall – – – och 7 skall en kopia samtidigt lämnas till gäldenären."

4 §

Som konsekvens av vad lagrådet anfört under 2 § bör första meningen avgränsas med hänvisning – inte generellt till utdelningsfall – utan på sådant sätt att meningen inleds med orden "I fall som avses i 2 § 5" (enligt lagrådets förslag till lydelse av denna punkt). En bättre precisering i samma mening av tidpunkten för avlämnande av slutredovisningen får man, om anknytning sker till att utdelningsförslaget "inges till rätten". Lagrådet förordar att paragrafens första mening jämkas enligt det sagda. Vidare kan andra meningen lämpligen avslutas med orden "– – – avge redovisningen så snart det är möjligt". Härigenom undviks eventuell tveksamhet om när förvaltarens uppdrag skall anses vara avslutat.

5 §

I anledning av vad som uttalas i tredje stycket från slutet i specialmotiveringen hänvisar lagrådet till sitt yttrande under 6 och 7 §§ i förevarande kapitel.

6 och 7 §§

Under 11 kap. 6 § har lagrådet förordat att ett utdelningsförslag med åtföljande förvaltningsredogörelse skall hållas tillgängliga för granskning så snart handlingarna har kommit in till rätten och tillsynsmyndigheten och inte först sedan kungörelsen angående förslaget har offentliggjorts. Vidare har föreslagits att slutdagen för att framställa invändning hos rätten mot utdelningsförslaget skall bestämmas direkt i kungörelsen varvid fristen skall beräknas från den dag då kungörelsen kan antas bli publicerad och alltså inte från en dag som anges vara den tidigaste då handlingarna är tillgängliga för granskning.

Tillvägagångssätten för att lägga fram och bekantgöra utdelningsförslag och slutredovisning som anknyter härtill är enligt remissförslaget nära samordnade; bl.a. gäller att informationen till borgenärerna om slutredovisningen skall lämnas i kungörelsen om utdelningsförslaget. Accepteras vad lagrådet enligt ovan har föreslagit angående utdelningsförslag, bör uppenbarligen samma regelkonstruktion väljas för slutredovisningens del. Detta medför ändringar i 13 kap. 6 och 7 §§, enligt vad som närmare utläses av lagrådets lagtextförslag nedan. – Till belysning av samspelet mellan reglerna kan nämnas följande. Av 5 § framgår att slutredovisningen

och tillsynsmyndighetens utlåtande över denna skall hållas tillgängliga hos rätten och tillsynsmyndigheten, underförstått så snart respektive handling har inkommit eller upprättats. När kungörelsen om utdelningsförslaget – som skall uppta information också om slutredovisningen och utlåtandet över denna – utfärdas, är sistnämnda båda handlingar alltid redan tillgängliga för granskning. Slutredovisningen har nämligen enligt 4 § lämnats samtidigt som utdelningsförslaget, och enligt 11 kap. 6 § får rätten inte utfärda kungörelsen, förrän utlåtandet över slutredovisningen har nått rätten.

Enligt 13 kap. 6 § i förslaget skall kungörelse om slutredovisning utfärdas också i de fall som avses i 2 § 2 och 8, här av tillsynsmyndigheten. Det synes emellertid praktiskt fördelaktigt att också i dessa situationer låta rätten besluta kungörelsen. Vidare behöver man lika litet som i utdelningsfallen laborera med en särskild dag från vilken redovisningen och utlåtandet hålls tillgängliga och från vilken fristen för klandertalan räknas utan kan välja samma lösningar som för utdelningsfallens del. I lagrådets förslag till 6 och 7 §§ har gjorts även de ändringar som föranleds av det sagda.

Angående frågan om utbyte av kungörelse mot underrättelser hänvisas till vad lagrådet yttrar under 15 kap. 2 §.

Ett angrepp på utdelningsförslaget handläggs enligt departementsförslaget ganska formlöst inom ramen för konkursärendet, medan klander av den i anslutning till utdelningsförslaget avlämnade slutredovisningen behandlas som ett tvistemål, vilket i allo följer RB. Härigenom vidgas den processuella klyftan i gällande rätt mellan klander av utdelningsförslag och redovisningsklander, vilken redan den har visat sig ofördelaktig i vissa fall (jfr NJA 1984 s. 678). Lagrådet har velat fästa uppmärksamheten på förhållandet men anser sig inte böra presentera något förslag till ensartad handläggningsform.

Under 17 kap. 2 § tar lagrådet upp en fråga som har samband med den talerättsbegränsning som ligger i 7 § första stycket.

Lagrådet föreslår sammanfattningsvis – och efter att ha gjort vissa ytterligare jämkningar utöver de tidigare förutskickade – att 6 och 7 §§ (åtskilda av mellanrubrik) får denna avfattning:

"6 §

I fall som avses i 2 § 5 skall av den kungörelse som rätten utfärdar enligt 11 kap. 6 § framgå att slutredovisningen och utlåtandet är tillgängliga för granskning och var handlingarna finns.

I fall som avses i 2 § 2 och 8 skall rätten, när tillsynsmyndigheten har lämnat sitt utlåtande, kungöra att slutredovisningen och utlåtandet har avgetts samt var handlingarna är tillgängliga för granskning.

I de kungörelser som nämns i första och andra styckena skall det – – – måste göra.

7 §

Förvaltarens slutredovisning – – – av den.

Talan om – – – varit anhängig.

I fall som avses i 2 § 2, 5 och 8 skall talan väckas senast den dag som rätten bestämmer och anger i kungörelsen. Denna dag skall bestämmas så

att tre månader förflyter från den tidpunkt då kungörelsen kan antas bli införd i Post- och Inrikes Tidningar. I övriga fall skall talan väckas inom tre månader från den dag då kopian av redovisningen kom in till rätten."

14 kap.

Lagrådet:

8 §

I paragrafen görs förbehåll för de fall som avses i 10 §. Av skäl som anges under 9 § bör reservation göras också för fall som anges i det av lagrådet föreslagna, nya tredje stycket i det lagrummet.

9 §

Bestämmelserna i paragrafen har det lovvärda syftet att åstadkomma en smidig samordning mellan prövningen av arvodesfrågan och frågan om fastställelse av utdelning i konkursen. Vissa rättstekniska frågor torde emellertid kräva ytterligare uppmärksamhet.

Bakom 9 §, och f.ö. även 5 §, ligger tanken att förvaltaren skall göra arvodesframställning när han har avslutat eller är i färd med att avsluta sitt uppdrag och att framställningen skall avse det arbete som har utförts dittills eller som ännu återstår och med någorlunda säkerhet kan överblickas. Något hinder mot att förvaltaren tillerkänns tilläggsarvode för tillkommande arbetsinsatser kan inte anses föreligga. Dessa kan t.ex. bestå i bestyret att verkställa efterutdelning. Det synes vara av värde att i första stycket uttryckligen beakta efterutdelningssituationen. Lagrådet förordar att så sker.

Det förtjänar påpekas att regeln i första stycket, i fall då ett utdelningsförslag av konkursdomstolen återförvisas till förvaltaren, torde få till följd att något beslut i arvodesfrågan tills vidare inte skall träffas, även om denna fråga i och för sig vore mogen för avgörande.

Enligt andra stycket i remissförslaget skall beslutet att fastställa utdelning i konkursen inte vinna "laga kraft" förrän arvodesfrågan har avgjorts slutligt. Ordalagen leder närmast till slutsatsen att en talan mot utdelningsbeslutet inte får avvisas så länge arvodesfrågan står öppen. Denna konsekvens vore mindre lycklig och har, efter vad som framgår av specialmotiveringen, inte heller varit avsedd. Vad bestämmelsen konkret syftar till är i stället två saker. För det första bör högre rätt som ändrar lägre rätts arvodesbeslut kunna göra en konsekvensjustering av utdelningsförslaget även om detta inte har överklagats eller har överklagats i någon annan del. För det andra är meningen att någon reservationslös utbetalning av utdelningsmedel till borgenärerna inte skall få äga rum så länge det kan befaras att prövningen av arvodesfrågan i högre rätt påverkar utdelningsrätten negativt. Dessa rättsföljder bör anges uttryckligen i konkurslagen. Regleringen i det första hänseendet bör göras i andra stycket i förevarande lagrum, regleringen i det andra hänseendet i 11 kap. 9 och 10 §§.

Ytterligare en aspekt på samordningen mellan beslut om utdelning och

om förvaltararvode har antytts av lagrådet under 11 kap. 8 §. Som framgår av detta lagrum (i den av lagrådet förordade lydelsen) kan förvaltaren komma att agera under handläggningen av en tvistig utdelningsfråga. Till viss del kan han kanske förutse och i sin grundläggande arvodesframställning beräkna ersättning för sådana insatser. I den mån så ej har kunnat ske, bör han, som framgått av vad som anfördes inledningsvis, inte ställas utan ersättning från konkursboet. Det vore emellertid tungrott om ett yrkande från förvaltaren om tilläggsersättning skulle behöva följa den i 14 kap. 8 § uppdragna proceduren. Yrkandet bör kunna prövas direkt av den handläggande domstolen, alltså även av högre rätt. Det bör inte ens vara obligatoriskt att höra tillsynsmyndigheten, även om det ibland kan vara lämpligt att så sker. En bestämmelse med angiven innebörd kan lämpligen tas in som ett tredje stycke i 9 §; som nämnts kräver detta ett tillägg till 8 §. Om rätten beslutar om ett tilläggsarvode, är den givetvis, i analogi med vad som föreskrivs i andra stycket enligt lagrådets förslag, oförhindrad att räkna om utdelningsförslaget. Frågan, huruvida den som genom sin invändning mot utdelningsförslaget har föranlett boet kostnad för ytterligare arvode till förvaltaren kan bli återbetalningsskyldig gentemot konkursboet, får inte sitt svar i paragrafen utan får lösas i rättstillämpningen.

De föreslagna kompletteringarna i första och tredje styckena (jfr också lagrådets ändringsförslag i fråga om 10 §) får självfallet ej uppfattas så, att tilläggsarvode inte skulle kunna komma i fråga i andra fall än de med kompletteringarna avsedda. Något hinder kan inte heller anses möta mot att separat arvode bestäms för en förvaltare som avgår i förtid.

Lagrådets överväganden i det föregående återspeglas i följande lagtextförslag, vilket inkluderar formella jämkningar av första stycket:

"I fall då tingsrätten har att fastställa utdelning eller efterutdelning i konkursen skall beslut i arvodesfrågan meddelas samtidigt med beslutet om fastställelse, när inte något annat följer av 7 §.

Oberoende av om talan har förts mot ett beslut om att fastställa utdelning eller efterutdelning får högre rätt som ändrar lägre rätts beslut i arvodesfrågan göra den ändring i beslutet om fastställelse som föranleds därav eller, om det behövs, återförvisa utdelningsfrågan till förvaltaren.

Den domstol som har att pröva en fråga om utdelning eller efterutdelning får bestämma tilläggsarvode till förvaltaren för arbete i anledning av handläggningen av frågan vid domstolen."

10 §

Det förenklade prövningsförfarande som regleras i denna paragraf bör enligt lagrådets mening tillämpas också när förvaltaren begär tilläggsarvode för sitt arbete med sådan efterutdelning som följer den mera formlösa proceduren enligt 11 kap. 21 §. Lagrådet föreslår att paragrafen får denna lydelse:

"Om konkursen avskrivs eller läggs ner eller om konkursbeslutet upphävs eller om efterutdelning enligt 11 kap. 21 § äger rum, skall rätten höra tillsynsmyndigheten innan arvode till förvaltaren bestäms."

Av remissförslagets första stycke kan utläsas, att sådana speciella konkurskostnader som avses där kan till borgenärernas förfång tas ut ur annan egendom än den i vilken förmånsrätten finns, om den senare egendomen inte förslår till betalning av kostnaderna. Detta torde innebära en avvikelse från rådande uppfattning (se t.ex. Welamson, Konkursrätt, s. 626). Ändringen, som inte har kommenterats i remissprotokollet, synes närmast vara en biverkan av den formulering som har valts i remissförslaget till undvikande av en icke önskvärd tolkning av nuvarande regler såvitt gäller omfattningen av statens kostnadsansvar. Enligt lagrådets mening kan en sådan tolkning förebyggas utan att frågan om den diskuterade sakliga ändringen behöver väckas. Lagrådet föreslår därför – och efter att ha gjort viss språklig jämkning – att paragrafens första stycke formuleras enligt följande:

"Av arvodet till förvaltaren eller sådan rådgivare eller förlikningsman som har utsetts enligt 7 kap. 7 § skall, om det i boet finns egendom i vilken särskild förmånsrätt äger rum och i den mån det inverkar på de borgenärers rätt som inte har sådan förmånsrätt i egendomen eller på statens ansvar för konkurskostnaderna, den del som avser egendomen i fråga fastställas att betalas ur egendomens avkastning och köpeskilling."

15 kap.

Lagrådet:

Under hänvisning till de förslag angående innehållet i detta kapitel som lagrådet förordar i det följande föreslås att kapitelrubriken får denna lydelse: "Information om beslut och åtgärder under konkurs."

1 §

Enligt både första och andra styckena i paragrafen skall viss annonsering av kungörelser äga rum i ortspressen. Den åsyftade skillnaden i fråga om omfattningen av denna annonsering framgår inte omedelbart av lagtexten utan först om man tar del av 3 § i den s.k. kungörandelagen, på vars lydelse första stycket i förevarande paragraf replierar. Begripligheten skulle öka, om en uttrycklig hänvisning görs i första stycket till 3 § kungörandelagen enligt följande: "Kungörelsen om konkursbeslutet skall införas i Post- och Inrikes Tidningar och, enligt vad som föreskrivs i 3 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m., i ortstidning."

2 §

I paragrafen föreslås att information till borgenärerna i vissa fall skall ske genom direkta underrättelser till dessa och inte genom kungörelse. En allmän förutsättning för att det skall kunna ske är att bevakningsförfarande har ägt rum i konkursen. Informationen får dock lämnas genom kungörel-

se, om kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller kungörelse i övrigt är lämpligare.

Vad först gäller kungörelse med kallelse till sådant sammanträde som avses i 12 kap. 8 och 19 §§ för prövning av ackordsförslag (punkt 1 i förevarande paragraf) är lagrådet närmast benäget att ansluta sig till konkurslagskommitténs uppfattning att utbyte inte bör få äga rum, eftersom man inte kan vara tillräckligt säker på att genom underrättelser nå hela den personkrets som skall informeras (se betänkandet s. 152 och 156). Av motsvarande skäl bör också punkten 5 b utgå ur uppräkningen i föreliggande lagrum.

Beträffande övriga i paragrafen angivna situationer då information lämnas till borgenärerna är att märka att den som avses i punkt 2 (efterbevakning) kan förekomma endast i konkurser vari bevakningsförfarande har anordnats. I denna situation bör information genom underrättelser alltså bli det normala. Denna informationskanal bör därför anbefallas direkt i 9 kap. 21 §, i analogi med vad lagrådet har föreslagit i 9 kap. 8 § angående information om anmärkningsförfarandet m.m. i anslutning till den ordinarie bevakningen.

I undantagsfall, då antalet borgenärer är mycket stort, kan emellertid besvär och kostnader med individuella underrättelser i de nyss berörda situationerna te sig så stora att det är rimligt att välja alternativet med kungörelse. I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.9.1) har förutskickats en generell föreskrift i förordning om utbyte av underrättelser mot kungörelse. En sådan föreskrift bör emellertid införas i själva lagen; den kan annars inte få verkan för de underrättelser som primärt regleras där. Föreskriften, som bör ta sikte också på kallelser, kan lämpligen bilda en ny 3 § i kapitlet. Lagrådet återkommer strax till denna föreskrift.

Härefter återstår av de i 2 § i remissförslaget uppräknade fallen de som nämns i punkterna 3, 4 och 5 a. Lagrådet har såvitt gäller dessa fall inte något att erinra mot den föreslagna regleringen. Under 7 kap. 5 § har lagrådet föreslagit att borgenärerna genom kungörelse skall kunna kallas till en förhandling inför rätten som gäller entledigande av förvaltare. Också i detta fall bör kungörelsen kunna ersättas av särskilda underrättelser. Uppräkningen i 15 kap. 2 § bör kompletteras med anledning härav.

Enligt vad lagrådet föreslår i 11 kap. 6 § skall, när ett utdelningsförslag kungörs, slutdagen för invändning mot förslaget beräknas med utgångspunkt i förväntad dag för publicering av kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Samma teknik har använts i lagrådets förslag till 13 kap. 7 § för att bestämma tiden för klander mot slutredovisning när denna bekantgörs i kungörelse. Om nu, med stöd av 15 kap. 2 §, kungörelsen ersätts av underrättelser bör som utgångsdag vid fristberäkningen i stället gälla dagen efter den dag då underrättelserna sändes ut. Detta förhållande bör anges i 2 § andra stycket.

Med åberopande av främst det anförda föreslår lagrådet att 2 § avfattas enligt följande:

"I en konkurs vari bevakningsförfarande har ägt rum skall följande kungörelser ersättas med skriftliga underrättelser till borgenärerna, om det saknas anledning att anta att kostnaden för tillkännagivandet med kungörelse blir lägre eller att kungörelse i övrigt är lämpligare, nämligen

1. kungörelse med kallelse till förhandling angående entledigande av förvaltare,

2. kungörelse med information om att ett förslag till utdelning eller efterutdelning har upprättats samt att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning,

3. kungörelse av beslut om att lägga ned konkursen på grund av frivillig uppgörelse,

4. kungörelse med information om att slutredovisningen och tillsynsmyndighetens utlåtande över den finns tillgängliga för granskning i fall då förvaltare avgår före konkursens slut.

Om utbyte sker i de fall som anges i första stycket 2, 3 eller 4 skall tid som avses i 11 kap. 6 § tredje stycket, 13 kap. 7 § tredje stycket och 16 kap. 9 § första stycket i stället räknas från dagen efter den då underrättelserna sändes ut."

Lagrådets ovan redovisade ståndpunkt nödvändiggör också en ändring i 9 kap. 21 §.

Den nya 3 § bör föregås av en underrubrik, t.ex. "Utbyte av underrättelser och kallelser till borgenärerna mot kungörelse." Paragrafen kan förslagsvis formuleras enligt följande:

"3 §
Om antalet borgenärer med fordringar utan förmånsrätt är mycket stort, får underrättelser till borgenärerna och sådana kallelser till dem som inte behöver delges ersättas av ett tillkännagivande genom kungörelse."

Lagrummet har getts en generell utformning men torde få sin praktiska betydelse i de av lagrådet i det föregående berörda fall som avses i 9 kap. 8 och 21 §§ och 11 kap. 8 § (enligt lagrådets förslag).

Det är enligt lagrådets mening inte lämpligt att borgenärer med förmånsberättigade fordringar berövas den direkta informationen om olika beslut och åtgärder i konkursen. Ofta är informationen i fråga av störst betydelse för dessa.

Det bör inte i lagen direkt anges vilket antal borgenärer som motiverar ett sådant utbyte som förevarande paragraf avser att göra möjligt. Kostnadsaspekten bör naturligen väga tungt. Det kan inte heller uteslutas att fordringarnas storlek får inverka på bedömningen.

Om ett utbyte sker enligt denna paragraf, bör rätten beakta det förhållandet att borgenärer som bor i utlandet generellt sett har mindre möjligheter att uppmärksamma information som lämnas genom kungörelse i svenska tidningar. Finns det många sådana borgenärer, kan den omständigheten utgöra ett skäl mot utbyte. Om utbyte sker trots det, kan det finnas anledning att tillställa dessa borgenärer särskild information om innehållet i kungörelsen.

Individuella tillkännagivanden för borgenärerna, gäldenären och andra sker enligt lagförslaget genom "underrättelser", kallelser och kommunikation av särskilda framställningar. Remissförslaget innehåller inga bestämmelser om sättet att överbringa dessa meddelanden. Enligt 1 § delgivningslagen är denna lag tillämplig endast om det finns föreskrift i lag eller annan författning om att delgivning skall ske i mål eller ärende hos bl.a. domstol.

Enligt lagrådets mening har frågan om vilken meddelelseform som skall anlitas i konkursärenden sådan principiell och praktisk betydelse att den bör regleras i konkurslagen. Allmänna bestämmelser i ämnet kan lämpligen få sin plats i detta kapitel som en ny 4 §.

Med hänsyn till önskemålet om en snabb och enkel handläggning bör huvudregeln vara att "underrättelser" och kallelser sänds i vanligt brev, utan delgivning. Intresset av att vinna klarhet i att adressaten har nåtts av en kallelse gör sig dock i vissa fall gällande med sådan styrka att delgivning bör föreskrivas; ibland dock endast som huvudregel. Detta bör göras i anslutning till de särskilda bestämmelser som stipulerar kallelser; dessa fall har behandlats under respektive lagrum i lagrådets yttrande i det föregående.

I fråga om meddelanden varigenom någon bereds tillfälle att yttra sig över en viss framställning (se t. ex. föreskrifterna härom i 2 kap. 13 §, 6 kap. 10 § och 14 kap. 8 §) bör rätten efter omständigheterna kunna välja mellan vanligt brev och delgivning. Utgångspunkten är dock givetvis att den ifrågavarande handlingen verkligen når den det gäller.

Den nya 4 § bör föregås av underrubriken "Formen för kallelser och underrättelser m. m." och få följande avfattning:

"4 §

Skriftliga kallelser och underrättelser enligt denna lag sänds med posten i vanligt brev till mottagaren under hans senaste kända postadress, om inte något annat följer av särskilda föreskrifter om delgivning.

Skall någon enligt en föreskrift i lagen beredas tillfälle att yttra sig i en viss fråga, får delgivning äga rum."

De föreslagna bestämmelserna är inte tänkta att hindra att kallelser eller förelägganden meddelas vid en förhandling eller ett sammanträde inför rätten med verkan för de närvarande. I anslutning till andra stycket kan anmärkas att när i 11 kap. 8 § (enligt lagrådets förslag) talas om att borgenärer m. fl. "genom underrättelser" bereds tillfälle att yttra sig över invändning mot ett utdelningsförslag därmed avses att utesluta delgivningsformen.

16 kap.

Voss:

I tydlighetens intresse vill jag påpeka följande. I den under kapitelrubriken gjorda redovisningen av KL:s processuella regler sägs att en tillsynsmyndighets beslut att t. ex. avge ett yttrande från processuell synpunkt är att betrakta som andra beslut fattade av förvaltningsmyndighet och att förvaltningslagen i princip är tillämplig. Uttalandet kan ge ett felaktigt intryck i fråga om de avsedda beslutens överklagbarhet enligt förvaltningslagen. Jag vill därför erinra om att förvaltningsrättslig praxis har intagit den ståndpunkten att framställningar, förslag och yttranden som en myndighet avger till en annan myndighet inte kan överklagas, såvida de inte är bindande för

den andra myndigheten vid dess prövning av saken (jfr prop. 1985/86: 80 s. 49).

Lagrådet:

1–3 §§

Beträffande 1 § första stycket kan framhållas, att frågan vilken tingsrätt som är rätt forum för handläggning av konkursärende har blivit avklarad med bestämmelserna i 2 kap. 1, 2 och 26 §§. Mot den bakgrunden kan man i förevarande styckes första mening nöja sig med att tala om "konkursärende hos tingsrätten" och därefter sätta punkt för meningen.

I fråga om 1 § andra stycket i remissförslaget måste konstateras, att regleringen där kan förefalla i viss mån få en dubblyr i 3 §:s första mening, som gäller förhandling i konkursärende. Förhandling är ju en företeelse som faller in under handläggningsbegreppet. Syftet med 3 §:s första mening är dock uppenbarligen att för förhandlingarnas del göra en precisering av den i 1 § andra stycket gjorda hänvisningen till RB:s bestämmelser om handläggning av tvistemål.

Lagtekniskt synes det fördelaktigt om bestämmelserna om RB:s tillämplighet förs samman i en och samma paragraf, något som lätt kan ske utan att förslagets sakliga innebörd ändras. Lagrådet föreslår, att regleringen i denna del tas upp som 2 § i kapitlet, varvid som följdåtgärd remissförslagets 2 § flyttas och får bli 3 §. Lagrådet återkommer nedan med en kommentar till sin formulering av 2 § och dessutom med några uttalanden i vissa tillämpningsfrågor.

I enlighet med det hittills anförda förordar lagrådet att 1–3 §§ ges följande lydelse:

"1 §

Prövningen av en konkursansökan och handläggningen av konkursen sker som ett konkursärende hos tingsrätten. Som konkursärende – – – genom stämning.

2 §

I konkursärenden gäller rättegångsbalkens bestämmelser om tvistemål i tillämpliga delar, om inte något annat sägs i denna lag. Sker handläggningen vid förhandling, tillämpas bestämmelserna om huvudförhandling i tvistemål, om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån.

Om den som har kallats till en förhandling uteblir, hindrar det inte att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs.

Rättens avgörande sker genom beslut.

3 §

En tingsrätt – – – (se remissförslagets 2 §) – – – lagfarna domare."

Medan remissförslagets 1 § andra stycket tar sikte bara på att tingsrättens handläggning i princip skall följa RB:s regler i tillämpliga delar, har lagrådet i sin 2 § velat markera att i förfarandefrågor RB:s tvistemålsbestämmelser slår till i tillämpliga delar inte bara när det gäller tingsrättens

handläggning utan även när det gäller förhållanden på partssidan (t. ex. 12 kap. och 33 kap. 1 § RB). Detta får anses klargjort genom lagrådets ovan redovisade formulering "I konkursärenden gäller – – –".

När det i lagrådets 2 § hänvisas till RB:s tvistemålsregler "i tillämpliga delar" resp., för förhandlingsfallen, RB:s regler om huvudförhandling i tvistemål "om inte sakens beskaffenhet motiverar avsteg därifrån", ligger det i reservationerna att det i konkursärenden får förutsättas kunna förekomma ganska många avsteg från eller modifikationer av RB:s bestämmelser. Detta framgår direkt eller indirekt av remissförslagets bestämmelser eller också följer det av konkursförfarandets natur.

Ett elementärt formellt särdrag är att stämningsansökan inte behövs för att anhängiggöra talan i delfrågor (frånsett vissa fall som dock formellt faller utanför ramen för konkursärende-begreppet).

Som ett annat, mer principiellt exempel kan nämnas att utrymmet för skriftlig handläggning och för utnyttjande av skriftligt material i förhandlingsfall måste bli större än vad RB tillåter. Gången i en förhandling kan vidare behöva gestaltas annorlunda än vad RB anger för huvudförhandling i tvistemål, i synnerhet när det gäller frågor om häktning och andra tvångsmedel, däri inbegripet utdömande av vite.

Spörsmålet om vad som är indispositivt och dispositivt i konkursärenden är inte utan vissa problem, men torde i stor utsträckning ha vunnit en lösning i praxis. Av förarbetena till nu föreliggande förslag kan beträffande vissa frågor utläsas att en hel del inslag av officialprövning är förutsatta. Visst utrymme för tillämpning av principerna för dispositiva mål förefinnes dock, exempelvis i jävsprocessen.

Av de områden där RB:s regelsystem blir gällande har redan nämnts förhållandena på partssidan. Annat som kan nämnas är exempelvis reglerna om domarjäv, om omröstning, om bevisning (i stort) och om särskilda rättsmedel. En mer detaljbetonad fråga gäller om vitesföreläggande kan ges enligt 9 kap. 7 § RB. Frågan synes böra besvaras jakande.

Den i såväl remissförslag som lagrådsförslag förekommande hänvisningen till RB:s bestämmelser kan såvitt angår rättegångskostnader medföra vissa tillämpningsproblem, eftersom hänvisningen inte ger någon särskild vägledning i den delen. För ett specialfall ges i remissförslaget en bestämmelse i 2 kap. 23 §. När det gäller kostnadsfrågor i övrigt blir det en bedömningsfråga hur RB:s kostnadsregler skall tillämpas i konkurssammanhang. Lagrådet finner sig i denna del inte böra gå längre än att konstatera att det inom ramen för det nya begreppet "konkursärendet" kan förekomma delprocesser som har avsevärd likhet med ordinära tvistemål och vari kostnadsspörsmålen bör lösas enligt RB:s allmänna regler i ämnet; detta gäller särskilt i jävstvister, utdelningstvister (jämför vad lagrådet anfört under 11 kap. 8 §) och arvodestvister. Det får överlämnas till rättstillämpningen, hur kostnadsfrågan är att bedöma i olika situationer. Remissförslaget får antas bygga på att hittills förekommen praxis i kostnadsfrågor väsentligen blir orubbad. – Ett särskilt kostnadsspörsmål har lagrådet behandlat under 6 kap. 11 §.

Såvitt angår behovet av att i en kommande konkurslag ha en motsvarighet till nuvarande 211 § första och andra styckena KL antar lagrådet, att de

flexibla bestämmelserna i 16 kap. 2 § – såsom lagrådet tänkt sig paragrafen – är tillfyllest. Att remissförslaget hänvisar till tvistemålsreglerna för *huvudförhandling* synes inte hindra att muntlig förberedelse anordnas när så undantagsvis är behövligt. Enligt 42 kap. 20 § andra stycket RB krävs för att förberedelse skall få övergå till huvudförhandling i förenklad form att parterna samtycker eller att saken anses uppenbar. Föreskriften i 211 § andra stycket KL innebär den uppmjukningen i förhållande till RB att det räcker med att samtliga *närvarande* lämnar sitt samtycke. Någon sådan uppmjukning finns inte i det remitterade förslaget. Lagrådet finner inte tillräcklig anledning att väcka fråga om att komplettera lagtexten i nu berörd del. RB:s regler om skriftlig förberedelse torde vid behov kunna appliceras i olika skeden av ett konkursärende.

I 2 § andra stycket enligt lagrådets formulering utsägs att, om den som har kallats till en förhandling uteblir, detta inte hindrar att den fråga som förhandlingen gäller prövas och avgörs. Denna allmänna regel för förhandlingar i konkursärenden har ett undantag i 2 kap. 19 § första stycket i förslaget. Förhållandet synes inte behöva uttryckligen anges i nu förevarande paragraf.

Nedan under 5 och 9 §§ återkommer lagrådet beträffande ett par specialfrågor som rör RB:s tillämplighet i konkursärenden.

5 §

Enligt 9 § i detta kapitel gäller för flertalet beslut i konkursärenden att tiden för besvär över beslutet räknas från den dag då beslutet meddelades. Denna bestämmelse väcker frågan hur det är sörjt för att parterna får kännedom om när ett beslut har meddelats. Frågan är inte berörd i remissen.

Enligt flera bestämmelser i den föreslagna lagen skall eller kan ett avgörande av rätten föregås av en förhandling. Tvistefrågor som rör bevakade fordringar och som inte har förlikts skall t.ex. alltid prövas vid en förhandling (9 kap. 15 §). När förhandling hålls, är det naturligt att rätten antingen meddelar beslutet vid förhandlingen eller vid dess slut underrättar de närvarande – som får förutsättas vara huvudintressenterna – om tiden för beslutets meddelande. Denna ordning är den som gäller för dom i tvistemål enligt 17 kap. 9 § andra stycket RB. Med tanke på hänvisningen i 2 § första stycket andra meningen i förevarande kapitel (enligt lagrådets förslag) till vad som enligt RB gäller om huvudförhandling i tvistemål torde någon särskild bestämmelse i ämnet inte erfordras i konkurslagen.

Flertalet beslut i konkurssammanhang kommer emellertid att meddelas utan att ha föregåtts av någon förhandling. Att generellt ålägga rätten att beträffande sådana "kanslibeslut", i analogi med föreskriften i 17 kap. 9 § fjärde stycket RB, skicka underrättelser till de taleberättigade om tiden för beslutet bör inte komma i fråga; en sådan skyldighet bör inte anses följa av den allmänna hänvisningen till RB:s regler i 2 § första stycket första meningen (enligt lagrådets förslag). Som konkurslagskommittén har skrivit (bet. s. 388), får utgångspunkten vara att det ankommer på berörda intres-

senter att hålla sig à jour med förfarandet, så att de inte går miste om dem tillkommande klagomöjlighet.

Det förekommer likväl situationer då den som berörs av ett beslut, fattat utan förhandling, har särskild anledning att vänta sig ett besked om beslutet och kan lida rättsförlust, om beskedet uteblir när beslutet har gått honom emot. Som exempel kan nämnas att en borgenär inte har fått rättens gehör för en invändning mot ett utdelningsförslag eller att en borgenär genom rättens fastställelsebeslut har gått miste om utdelning enligt utdelningsförslaget eller fått utdelningen reducerad med ett icke försumbart belopp. Också en förvaltare vars arvodesyrkande har vunnit endast partiellt bifall har, för att ta ytterligare ett exempel, ett närmast självklart anspråk på att bli underrättad om tiden för beslutet.

Att i detalj ange när rätten skall skicka underrättelser om att beslut har meddelats låter sig inte göra. Det torde i stället kunna anförtros åt rätten att avgöra när underrättelser är motiverade. En bestämmelse om detta bör tas in i 16 kap., förslagsvis som ett andra stycke i 5 §. Följande lydelse föreslås:

"Har ett beslut meddelats utan att förhandling har hållits, skall de som beslutet har gått emot genast underrättas om tiden för beslutet, i den mån det med hänsyn till omständigheterna är motiverat."

I flertalet fall saknas anledning att underrätta andra än dem som har fört talan i någon form i den fråga som avgörs genom beslutet. I övrigt bör beaktas hur pass nära en part är berörd av beslutet. Finns särskild föreskrift om bekantgörande av beslutet, aktualiseras inte den nu föreslagna underrättelseskyldigheten.

Den nya lagregeln gäller inte sådan underrättelse om utgången av prövningen som för tvistemålens del föreskrivs i 17 kap. 9 § sista stycket RB. Ej heller den bestämmelsen bör anses tillämplig i konkurssammanhang. En möjlighet är att man i det nyss föreslagna stycket som en andra mening tar in en föreskrift av exempelvis följande lydelse: "När det är lämpligt, bör i underrättelsen ges besked om utgången av den prövade frågan." Ett alternativ är att bestämmelser i ämnet meddelas i förordningsform.

6 §

Efter vad som föreslås i första stycket andra meningen får ett beslut enligt 11 kap. 7 § andra stycket (tredje stycket enligt lagrådets förslag till redigering) att återförvisa ett utdelningsförslag till förvaltaren inte överklagas. Föreskriften överensstämmer med vad som nu gäller i fråga om mindre konkurs (185 f § tredje stycket tredje meningen KL). Av ett rättsfall från högsta domstolen (NJA 1983 s. 253) framgår dels att fullföljdsförbudet i gällande rätt träffar också de anvisningar om utdelning som rätten har meddelat i samband med återförvisningsbeslutet, dels att förbudet gäller även besvär över ett hovrättsbeslut. Den föreslagna bestämmelsen måste antas ha samma innebörd.

Det ändamålsenliga i gällande ordning är emellertid enligt lagrådets mening diskutabelt såvitt gäller hovrättsbesluten. Lagrådet utgår då i sitt resonemang från att hovrätten i återförvisningsbeslutet direkt har tagit

ställning till den omtvistade materiella frågan om hur utdelningen rätteligen skall genomföras. Saken har kommit i ett delvis annat läge genom det remitterade förslaget till konkurslag. Fullföljdsförbudet kommer där att gälla tvister i alla konkurser, även de större. I dessa har hovrätten ofta att pröva juridiskt komplicerade utdelningsspörsmål, kanske av principiell karaktär, samtidigt som behovet av att låta konkursförvaltaren göra eventuella konsekvensändringar i utdelningsförslaget är högst påtagligt. När part vill påkalla högsta domstolens prövning av den egentliga tvistefrågan, framstår det inte sällan som en otymplighet att först behöva avvakta ett nytt utdelningsförslag från förvaltaren och därefter ånyo behöva föra tvisten genom två instanser innan den kan nå fram till högsta domstolen. Lagrådet anser att övervägande skäl talar för att fullföljdsförbudet inte skall avse hovrättens avgörande. Som en bieffekt kan man härigenom också undgå de svårigheter som med ett fullföljdsförbud eventuellt skulle kunna uppkomma vid tillämpningen av (enligt lagrådets förslag) 14 kap. 9 § andra stycket. Lagrådet syftar på den situationen att hovrätten ändrar arvodesbeslutet men finner att den korrigering av utdelningen som föranleds härav skall efter återförvisning göras av förvaltaren. Återförvisningen bör givetvis ses som ett bihang till det överklagbara arvodesbeslutet.

Andra stycket anger vilka som är besvärsberättigade i en utdelningstvist. Till denna krets hör normalt inte förvaltaren (jfr lagrådets yttrande under 11 kap. 8 §). Besvärsrätt bör dock tillkomma honom, om han har påkallat återvinning under utdelningsförfarandet men inte fått rättens gehör för sin inställning. Fullföljdsrätten är givetvis begränsad till återvinningsfrågan.

Med anledning av det sagda föreslår lagrådet att 6 § avfattas som följer:

"Ett beslut – – – inte överklagas. Inte heller får ett beslut av tingsrätten enligt 11 kap. 7 § tredje stycket som innefattar återförvisning av ett utdelningsförslag till förvaltaren överklagas.

Rättens beslut i fråga om utdelning får överklagas endast av den som i rätt tid har framställt invändning mot utdelningsförslaget eller, – – – av ändringen. Förvaltaren får fullfölja talan i en fråga som gäller återvinning."

Hänvisningen till 11 kap. 7 § tredje stycket anknyter till lagrådets utformning av denna paragraf.

7 §

Remissförslaget tar i tre punkter upp beslut i ackordsfrågor som inte får överklagas särskilt utan endast i samband med att ackordet fastställs eller fastställelse vägras.

I första punkten behandlas bl.a. beslut i fråga om återtagande av ett ackordsförslag. Det synes lagrådet oegentligt att hänvisa till en fastställelseprövning, när ett ackordsförslag har återtagits med rättens medgivande och således inte längre kan prövas.

En motsvarande invändning kan göras mot andra punkten. Där avses den anmärkningsprövning som skall göras för att kunna bedöma utgången av omröstningen över ett ackordsförslag. Om en anmärkning godkänns

och detta leder till att ackordsförslaget förkastas, kan det inte längre bli fråga om någon fastställelseprövning av ackordet.

Enligt lagrådets mening bör det sagda leda till att hänvisningen i paragrafens ingress till fastställelseprövningen av ackordet utgår.

I fråga om det fall som avses i andra punkten innebär remissförslaget den sakliga nyheten att det absoluta besvärsförbudet ersätts med förbud att föra särskild talan. Lagrådet anser inte att de skäl som kan tala för att de olika beslut som avses i 7 § behandlas lika motiverar en ändring av en ordning som har övertagits från ackordslagstiftningen, där den har funnits sedan 1921 utan att veterligen ha vållat några problem. Det bör i sammanhanget erinras om att utgången av en anmärkningsprövning som sker enligt 12 kap. 18 § har betydelse endast för röstningen i ackordsfrågan och inte hindrar att anmärkningen prövas i en jävsprocess (jfr prop. 1970:136 s. 141).

Lagrådet föreslår med anledning av det anförda att paragrafen får följande lydelse:

"Mot beslut enligt 12 kap. 18 § med anledning av en framställd anmärkning får talan inte föras.

Mot följande beslut får talan inte föras särskilt, nämligen

1. beslut i fråga om vägrat återtagande eller om ändring i ett ackordsförslag enligt 12 kap. 14 §,

2. beslut enligt 12 kap. 19 § att borgenärerna på nytt skall pröva ackordsfrågan."

9 §

I första stycket första meningen i förslaget heter det att vid överklagande av tingsrättens beslut "enligt denna lag" skall tillämpas 52 kap. RB. Enligt specialmotiveringen tar denna huvudregel sikte på alla beslut under konkursen, även sådana som rätten fattar med tillämpning av RB. Detta framgår dock knappast av lagtexten. Någon bestämmelse med så vidsträckt syftning behövs enligt lagrådets mening inte heller (jfr 2 § första stycket enligt lagrådets förslag). Förevarande lagrum kan därför begränsas till att gälla beslut som är specifika för konkurslagen, lämpligen genom en hänvisning till beslut som avses i 5 §.

Lagrådet har inget att erinra i sak mot de besvärsbestämmelser för den nämnda beslutskategorin som föreslås i remissen. Den valda redigeringen synes emellertid kunna leda till missförstånd. I motsats till vad som är avsett ligger nämligen den läsarten närmast till hands att klagotiden även för beslut om häktning och reseförbud m.m är två veckor från beslutsdagen. Lagrådet vill ifrågasätta, om det inte vore bättre att direkt och utömmande ange vad som gäller om tiden för klagan i ifrågakommande fall, vid sidan av en bestämmelse att talan förs genom besvär i hovrätten. Av den senare bestämmelsen följer då att 52 kap. RB blir att tillämpa i övriga hänseenden.

Vad som sålunda har anförts summeras i följande förslag till lagtext, vari även har gjorts en terminologisk följdjustering:

"Talan mot ett sådant beslut av tingsrätten som avses i 5 § förs genom

besvär i hovrätten. Talan skall föras inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det fråga om ett konkursbeslut eller ett beslut om nedläggning av en konkurs på grund av frivillig uppgörelse, räknas dock besvärstiden från den dag då kungörelsen om beslutet var införd i Post- och Inrikes Tidningar.

Talan mot beslut om åläggande av reseförbud, om skyldighet för gäldenären att lämna ifrån sig sitt pass samt om någons häktande eller kvarhållande i häkte får föras utan inskränkning till viss tid. Detsamma gäller klagan mot ett beslut på den grunden att förfarandet onödigt uppehålls genom beslutet."

Lagrådet vill slutligen under denna paragraf ta upp den i remissen inte behandlade frågan om fullföljdshänvisning i rättens beslut. Härom är att säga att en tillämpning av 2 § i detta kapitel (i den utformning lagrådet gett paragrafen) närmast leder fram till föreskriften i 17 kap. 13 § andra stycket RB att den som vill föra talan mot beslutet hos rätten kan erhålla underrättelse om vad han har att iaktta. Det ligger å andra sidan nära till hands att rätten upptar en fullföljdshänvisning i ett beslut varigenom den sliter en tvist eller annars avgör en kontroversiell fråga (jfr 17 kap. 7 § tredje stycket och 12 § andra stycket RB). Lagrådet anser, om än med viss tvekan, att man kan avstå från att reglera frågan i KL.

17 kap.

Lagrådet:

2 §

Genom att i paragrafen ange att talan om skadestånd normalt sett skall föras genom klander av förvaltarens slutredovisning regleras var och när talan om skadestånd skall väckas. Paragrafen kan ge intrycket att borgenärs befogenhet att väcka skadeståndstalan är begränsad på samma sätt som sägs i 13 kap. 7 § första stycket. En borgenär skulle sålunda inte ha möjlighet att väcka skadeståndstalan, om konkursbeslutet hävs av högre rätt, om konkursen avskrivs därför att inga fordringar har gjorts gällande eller om konkursen läggs ner efter frivillig uppgörelse. Samtidigt kan det emellertid finnas situationer där det måste anses fullt berättigat att borgenär får föra skadeståndstalan även om konkursen avslutas på något av nu angivna sätt (jfr t.ex. vad som sägs i remissprotokollet under den föregående paragrafen).

Frågan får anses ha liten praktisk betydelse och lagrådet avstår därför från att lägga fram något eget förslag. Lagrådet vill emellertid fästa uppmärksamheten på att en lösning kan stå att finna i en ändrad lydelse av 13 kap. 7 § första stycket. Kravet att borgenär skall få klandra slutredovisningen endast om hans rätt kan vara beroende av den bör inte sättas i fråga. Det borde däremot kunna övervägas, om inte den inskränkningen av borgenärs talerätt är tillräcklig och den ytterligare inskränkningen som följer av den nämnda föreskriften kan slopas.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1986-11-26

Närvarande: justitieråden Mannerfelt, regeringsrådet Voss, justitierådet Broomé.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 20 november 1986 har regeringen på hemställan av statsrådet Wickbom beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. bestämmelser om den nya konkurslagens ikraftträdande och övergångsbestämmelser,
2. lag om ändring i ackordslagen (1970:847),
3. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
4. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979),
5. lag om ändring i passlagen (1978:302),
6. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Eugène Palmér.

Förslagen föranleder följande yttrande:

Förslaget till bestämmelser om den nya konkurslagens ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagrådet:

Enligt *punkt 5* i remissförslagets övergångsbestämmelser skall i fråga om återgångsgrundande rättshandling eller åtgärd, som har ägt rum före nya lagens ikraftträdande, vissa av KL:s bestämmelser – 30–34 §§ – gälla i stället för nya lagens motsvarigheter i 4 kap. 5–9 §§. Övergångsbestämmelsen har begränsats till de återvinningstyper där den nya lagen är strängare än KL. I och för sig skulle den berörda bestämmelsen ha kunnat ges större räckvidd och fått omfatta alla återgångstyper. Ett visst principiellt värde skulle det ha, om man i alla återgångsfall som har sin rot under äldre lags tid citerade då gällande lagrum. Lagrådet vill dock inte motsätta sig att punkt 5 begränsas på sätt som skett i remissförslaget.

Det bör vidare påpekas, att de nya reglerna om påkallande av återvinning (som lagrådet behandlat i sitt yttrande under 4 kap. 19 och 20 §§ i förslaget till konkurslag) blir tillämpliga även i de fall som avses med den nu ifrågavarande övergångsbestämmelsen. Så blir däremot ej förhållandet beträffande återvinningsfall i konkurser som omfattas av punkt 2 i övergångsbestämmelserna.

Lagrådet:

41 §

Andra stycket i paragrafen innehåller regler om tid och sätt för fullföljd av talan mot rättens beslut. Dess motsvarighet i remissförslaget till konkurslag finns i 16 kap. 9 §. Lagrådet har föreslagit viss omformulering av nämnda paragraf. Följs lagrådets förslag, bör förevarande stycke utformas efter samma mönster och kan då ges följande lydelse:

"Talan mot ett beslut som avses i första stycket förs genom besvär i hovrätten inom två veckor från den dag då beslutet meddelades. Är det – – – Inrikes Tidningar."

43 §

Paragrafen är avfattad med 16 kap. 3 § KLremissen som förebild. Lagrådet har föreslagit en omformulering av sistnämnda bestämmelse som utgör en del i 16 kap. 2 § i nya konkurslagen enligt lagrådets redigering. Lagrådet anser inte att det föreligger något praktiskt behov att vidtaga en motsvarande omredigering i ackordslagen.

Övriga lagförslag

Lagrådet:

Förslagen lämnas utan erinran.

Sammanställning av bestämmelserna i KL samt de närmast motsvarande bestämmelserna i propositionens förslag till ny konkurslag

KL	Propositionens lagförslag
1 kap.	
1 §	1 kap. 2 §
2 §	2 kap. 7 §
3 §	2 kap. 8 §
4 §	2 kap. 9 §
5 §	2 kap. 10 §
6 §	2 kap. 1 §
7 §	2 kap. 2 §
8 §	2 kap. 3 §
9 §	2 kap. 4 §
10 §	2 kap. 5 §
11 §	2 kap. 6 §
12 § första stycket och andra stycket första meningen	2 kap. 14 § första och andra styckena
12 § andra stycket andra meningen	2 kap. 14 § fjärde stycket sista meningen
13 § första stycket	(2 kap. 16 § första och andra styckena)
13 § andra stycket	–
13 § tredje stycket	(2 kap. 17 § första stycket jfr med 15 §)
13 § fjärde stycket	2 kap. 17 § andra stycket
14 § första stycket	2 kap. 18 § första och andra styckena
14 § andra stycket	–
14 a §	2 kap. 11 §
14 b §	2 kap. 12 §
14 c §	2 kap. 13 § första, andra och fjärde styckena
15 § första stycket	(2 kap. 14 § tredje stycket, 15 § och 16 § andra stycket)
15 § andra stycket	2 kap. 15 § och 17 § första stycket första meningen
16 § första och andra styckena	2 kap. 19 §
16 § tredje stycket	2 kap. 20 §
17 §	2 kap. 21 §
18 §	2 kap. 22 §
18 a § första stycket första meningen	–
18 a § första stycket andra meningen	(15 kap. 1 § andra stycket)
18 a § andra stycket	2 kap. 24 § andra stycket första meningen
19 § första stycket första meningen	2 kap. 24 § första stycket 1 (6 kap. 4 § första stycket andra meningen)
19 § första stycket andra meningen	6 kap. 4 § första stycket tredje meningen

KL	Propositionens lagförslag
19 § första stycket tredje meningen	9 kap. 2 §
19 § andra stycket	2 kap. 24 § andra stycket första meningen och 9 kap. 3 §
19 § tredje stycket första meningen första ledet	2 kap. 24 § första stycket 3
19 § tredje stycket första meningen i övrigt	förordning
19 § tredje stycket andra meningen	2 kap. 24 § tredje stycket
20 §	3 kap. 1 §
21 §	3 kap. 2 §
22 §	3 kap. 9 §
23 §	3 kap. 7 §
24 §	3 kap. 8 §
25 § första stycket första meningen	16 kap. 4 § första stycket första meningen
25 § första stycket andra meningen	–
25 § andra stycket	16 kap. 9 § första stycket tredje meningen
25 a §	–
26 §	2 kap. 25 §
2 kap.	
27 § *första stycket*	*3 kap. 3 §*
27 § andra och tredje styckena	3 kap. 4 §
27 § fjärde och femte styckena	3 kap. 6 §
28 §	4 kap. 1 §
29 §	4 kap. 2 §
29 a §	4 kap. 3 §
29 b §	4 kap. 4 §
30 §	4 kap. 5 § första och tredje styckena
31 §	4 kap. 6 §
32 §	4 kap. 7 §
33 §	4 kap. 8 §
34 §	4 kap. 9 §
35 §	4 kap. 10 §
36 §	4 kap. 11 §
37 §	4 kap. 12 §
38 §	4 kap. 13 §
39 §	4 kap. 14 §
39 a §	4 kap. 15 §
39 b §	4 kap. 16 §
40 §	4 kap. 17 §
40 a §	4 kap. 18 §
40 b § första stycket	4 kap. 19 §
40 b § andra och tredje styckena	4 kap. 20 §
40 c §	4 kap. 21 §
3 kap.	
41 § första stycket första meningen	1 kap. 3 § första stycket
41 § första stycket andra och tredje meningarna	7 kap. 2 § andra stycket

KL	Propositionens lagförslag
41 § andra stycket	7 kap. 3 § första stycket
42 § första stycket	1 kap. 3 § andra stycket
42 § andra och tredje styckena	7 kap. 25 §
42 § fjärde stycket	14 kap. 17 § första stycket
43 §	7 kap. 30 § första och tredje–femte styckena
44 §	7 kap. 1 §
45 §	(2 kap. 24 § första stycket 2)
46 § första meningen	–
46 § andra meningen	7 kap. 2 § tredje stycket första meningen
47 §	7 kap. 3 § andra stycket
48 § första stycket första meningen	–
48 § första stycket andra meningen	(7 kap. 6 § första stycket)
48 § andra stycket	7 kap. 6 § andra stycket
48 § tredje stycket	–
49 § första stycket	–
49 § andra stycket	7 kap. 5 § fjärde stycket tredje meningen
50 § första stycket första meningen	7 kap. 2 § tredje stycket andra meningen
50 § första stycken andra meningen	7 kap. 3 § andra stycket första meningen
50 § andra och tredje styckena	7 kap. 4 §
50 § fjärde stycket	–
50 a § första–fjärde styckena	7 kap. 7 §
50 a § femte stycket	14 kap. 1 § första stycket 2 och 15 §
51 §	7 kap. 8 § första stycket
51 a §	7 kap. 10 §
52 §	7 kap. 11 §
53 § första stycket första meningen	7 kap. 12 § första stycket
53 § första stycket andra och tredje meningarna	7 kap. 13 § första stycket
53 § första stycket fjärde och femte meningarna	6 kap. 2 § andra stycket
53 § första stycket sjätte meningen	7 kap. 13 § tredje stycket första meningen
53 § andra stycket första meningen	7 kap. 13 § andra stycket
53 § andra stycket andra meningen	7 kap. 13 § fjärde stycket första meningen
53 § andra stycket tredje meningen	7 kap. 13 § tredje stycket andra meningen
54 §	7 kap. 14 §
55 § första och andra styckena	7 kap. 15 §
55 § tredje stycket	7 kap. 16 §
56 § första stycket	7 kap. 20 § första stycket första meningen och andra stycket
56 § andra stycket	7 kap. 20 § tredje stycket
57 §	7 kap. 19 §
58 § första stycket	7 kap. 18 § första stycket första meningen
58 § andra stycket	–

KL	Propositionens lagförslag
58 § tredje stycket	7 kap. 20 § första stycket andra och tredje meningarna samt tredje stycket
58 § fjärde stycket	7 kap. 18 § andra stycket och 21 §
59 §	7 kap. 27 §
60 § första stycket	7 kap. 9 §, 28 § första stycket och 30 § andra stycket
60 § andra stycket	7 kap. 9 § och 28 § andra stycket
61 §	8 kap. 2 §
62 §	8 kap. 1 §
63 §	8 kap. 3 §
66 §	8 kap. 4 §
67 §	8 kap. 5 §
70 §	8 kap. 6 §
71 § första–tredje styckena	8 kap. 7 §
71 § fjärde–sjätte styckena	8 kap. 8 § första–tredje styckena
71 § sjunde stycket	8 kap. 9 §
73 §	8 kap. 10 §
74 §	8 kap. 11 §
75 §	8 kap. 13 §
76 §	8 kap. 12 § första stycket
77 §	8 kap. 14 §
78 §	3 kap. 10 §
80 §	7 kap. 5 § första–tredje styckena och fjärde stycket första och andra meningarna
81 §	14 kap. 18 §
82 § första och andra styckena	14 kap. 4 § första och andra styckena
82 § tredje stycket	–
83 §	14 kap. 5 §
84 §	14 kap. 6 §
85 § första stycket första meningen	–
85 § första stycket andra meningen	14 kap. 7 §
85 § andra stycket	(14 kap. 8 § andra stycket)
85 § tredje stycket	14 kap. 8 § första stycket första meningen
86 §	14 kap. 11 §
86 a §	14 kap. 12 §
4 kap.	
88 § första–tredje och sjätte styckena	6 kap. 6 §
88 § fjärde och femte styckena	6 kap. 7 § första och andra styckena
88 a §	6 kap. 8 §
89 §	6 kap. 2 § första och tredje styckena
91 §	6 kap. 3 §
92 § första stycket	6 kap. 4 § första stycket första och fjärde meningarna

KL	Propositionens lagförslag
92 § andra stycket	6 kap. 4 § andra stycket första och andra meningarna
93 §	6 kap. 5 §
94 §	6 kap. 9 § första, andra och fjärde styckena
95 § första stycket	6 kap. 10 § första stycket
95 § andra stycket	6 kap. 11 § fjärde stycket
95 § tredje stycket första meningen	6 kap. 10 § andra stycket
95 § tredje stycket andra meningen	6 kap. 11 § första stycket första meningen
95 a §	6 kap. 12 §
96 §	6 kap. 13 §
97 §	3 kap. 5 §
98 § första meningen	–
98 § andra meningen	(3 kap. 6 §)
99 § första och tredje styckena	6 kap. 14 §
99 § andra stycket	–
5 kap.	
100 § första och andra styckena	5 kap. 1 §
100 § tredje stycket	5 kap. 3 §
100 a §	5 kap. 2 § andra stycket jfr med första stycket
101 § första stycket första meningen och fjärde stycket	9 kap. 4 § första stycket första meningen och andra stycket
101 § första stycket andra meningen	9 kap. 6 § andra stycket
101 § andra stycket	–
101 § tredje stycket	9 kap. 6 § tredje stycket
102 §	9 kap. 7 §
103 §	9 kap. 8 § första och andra styckena
104 §	9 kap. 9 §
105 §	9 kap. 10 §
106 §	9 kap. 12 § första stycket första meningen och andra stycket
107 §	förordning
108 § första stycket första meningen och andra meningen första ledet	9 kap. 13 § första stycket första och andra meningarna förordning
108 § första stycket andra meningen andra ledet	
108 § andra stycket	9 kap. 13 § andra stycket första och andra meningarna
108 § tredje stycket	9 kap. 13 § tredje stycket
108 § fjärde stycket första meningen	9 kap. 15 § första stycket första meningen
108 § fjärde stycket andra meningen	–
108 § fjärde stycket tredje och fjärde meningarna	9 kap. 15 § andra stycket första och andra meningarna
109 §	9 kap. 16 §
110 §	9 kap. 17 §

KL	Propositionens lagförslag
111 § första stycket	9 kap. 20 § första stycket
111 § andra–fjärde styckena	9 kap. 21 §
111 § femte och sjätte styckena	9 kap. 22 §
111 § sjunde stycket första meningen första ledet och andra meningen	–
111 § sjunde stycket första meningen andra ledet	(9 kap. 20 § andra stycket)
113 §	–
114 §	9 kap. 18 §
115 §	9 kap. 19 §
116 §	–
117 §	–
118 §	–
119 §	–
120 §	–
121 § första och andra styckena	5 kap. 15 §
121 § tredje och fjärde styckena	5 kap. 16 §
121 a §	5 kap. 17 §
122 §	–
123 § första stycket	9 kap. 5 § första stycket
123 § andra och tredje styckena	–
124 § första stycket	10 kap. 3 §
124 § andra stycket	10 kap. 4 §
6 kap.	
125 §	11 kap. 1 § och 2 § tredje meningen
126 § första stycket	–
126 § andra och tredje styckena	(11 kap. 15 § första och andra styckena)
126 § fjärde stycket	11 kap. 2 § första och andra meningarna
127 §	11 kap. 3 §
128 §	11 kap. 4 §
129 § första stycket	11 kap. 6 §
129 § andra stycket första ledet	11 kap. 5 §
129 § andra stycket i övrigt	förordning
129 § tredje och fjärde styckena	–
130 § första, tredje och fjärde styckena	–
130 § andra stycket	(11 kap. 8 § andra stycket)
131 §	–
132 § första stycket	(11 kap. 4 § första stycket andra meningen)
132 § andra stycket	11 kap. 20 § tredje stycket
133 §	5 kap. 4 §
134 §	5 kap. 5 §
134 a §	5 kap. 6 §
134 b §	5 kap. 7 §
134 c §	5 kap. 8 §
135 §	5 kap. 9 §
136 § första och andra meningarna	5 kap. 10 §
136 § tredje meningen	–

KL	Propositionens lagförslag
137 §	–
138 § första och andra styckena	5 kap. 11 §
138 § tredje stycket	5 kap. 12 §
139 §	5 kap. 13 § första och andra styckena
140 §	5 kap. 14 §
141 §	11 kap. 10 §
142 §	11 kap. 13 §
143 § första stycket	11 kap. 14 § första stycket
143 § andra och tredje styckena	11 kap. 15 § första stycket
143 § fjärde stycket	11 kap. 14 § andra stycket
144 §	11 kap. 16 § (och 15 § tredje stycket tredje meningen)
145 §	11 kap. 17 § (och 14 § första stycket)
145 a §	11 kap. 22 §
146 §	11 kap. 18 §
147 §	11 kap. 9 § första stycket
148 § första meningen	11 kap. 19 § första och tredje meningarna (och 13 kap. 2 § 5 och 6)
148 § andra meningen	11 kap. 21 § andra stycket
148 a §	11 kap. 12 §
7 kap.	
149 § första och andra styckena	12 kap. 1 §
149 § tredje stycket	12 kap. 2 § första stycket och 15 kap. 1 § andra stycket
150 § första stycket	12 kap. 4 §
150 § andra–fjärde styckena	12 kap. 5 §
151 §	15 kap. 6 § första stycket
152 §	15 kap. 6 § andra stycket
153 §	15 kap. 7 §
154 § första stycket	15 kap. 8 § första stycket första och andra meningarna
154 § andra stycket	15 kap. 8 § första stycket tredje meningen och förordning
155 § första stycket	15 kap. 8 § andra stycket
155 § andra stycket	förordning
156 §	12 kap. 9 §
157 §	12 kap. 10 §
158 § första–tredje styckena	12 kap. 11 § första, tredje och fjärde styckena
158 § fjärde och femte styckena	12 kap. 12 §
159 §	12 kap. 13 §
161 § första stycket första och andra meningarna, andra stycket och fjärde stycket	12 kap. 14 §
161 § första stycket tredje meningen	16 kap. 7 § andra stycket 1
161 § tredje stycket	förordning
162 §	12 kap. 15 §
164 § första, andra och fjärde styckena	12 kap. 17 §

KL	Propositionens lagförslag
164 § tredje stycket	12 kap. 20 §
165 § första meningen	12 kap. 18 §
165 § andra meningen	16 kap. 7 § första stycket
166 § första och andra styckena	12 kap. 19 § första och andra styckena
166 § tredje stycket första meningen	12 kap. 19 § tredje stycket första meningen
166 § tredje stycket andra meningen	16 kap. 7 § 2
166 § fjärde stycket första meningen	12 kap. 19 § tredje stycket andra–fjärde meningarna och 15 kap. 1 § andra stycket
166 § fjärde stycket andra meningen	förordning
168 §	12 kap. 21 §
169 §	12 kap. 22 §
170 §	12 kap. 23 §
171 §	12 kap. 24 § (och 2 § tredje stycket)
171 a §	12 kap. 25 §
171 b §	12 kap. 26 §
171 c §	12 kap. 27 §
172 §	12 kap. 28 §
9 kap.	
185 §	–
185 a § första stycket	(2 kap. 24 § första stycket 2)
185 a § andra och tredje styckena	–
185 a § fjärde stycket	(7 kap. 5 § samt 13 kap. 2 § 2 och 3 § tredje meningen)
185 b § första stycket	–
185 b § andra stycket	(7 kap. 15 §)
185 b § tredje stycket	–
185 b § fjärde stycket	(7 kap. 13 § andra stycket)
185 b § femte stycket	(7 kap. 16 §)
185 c § första stycket	(8 kap. 1 §)
185 c § andra stycket	–
185 d § första stycket	–
185 d § andra stycket första meningen	(10 kap. 1 §)
185 d § andra stycket andra meningen	(10 kap. 2 § första stycket)
185 d § andra stycket tredje meningen	(13 kap. 2 § 3 och 3 § tredje meningen)
185 d § tredje stycket	(10 kap. 2 § andra stycket)
185 d § fjärde stycket	(10 kap. 4 §)
185 e § första stycket första och andra meningarna	(11 kap. 1 § och 2 § första meningen)
185 e § första stycket tredje meningen	(11 kap. 2 § andra meningen)
185 e § andra stycket	(11 kap. 4 § första, andra och fjärde styckena)
185 e § tredje stycket	–

KL	Propositionens lagförslag
185 f § första stycket första meningen	(11 kap. 5 §)
185 f § första stycket andra och tredje meningarna	(13 kap. 2 § 5 och 3 § första–tredje meningarna)
185 f § andra stycket första meningen	(11 kap. 6 § första stycket och 15 kap. 1 § andra stycket)
185 f § andra stycket andra och tredje meningarna	(11 kap. 6 § tredje stycket)
185 f § tredje stycket	(11 kap. 7 § första stycket samt tredje stycket första och andra meningarna)
185 f § fjärde stycket	(11 kap. 18 § första stycket första meningen)
185 g § första stycket första och andra meningarna	(11 kap. 9 § första stycket)
185 g § första stycket tredje meningen	(11 kap. 13 §)
185 g § första stycket fjärde meningen	(11 kap. 9 § andra stycket andra meningen)
185 g § första stycket femte meningen	(11 kap. 22 §)
185 g § andra stycket första meningen	(11 kap. 19 § första meningen och 13 kap. 2 § 5 och 6)
185 g § andra stycket andra meningen	(11 kap. 19 § tredje meningen)
185 g § andra stycket tredje och fjärde meningarna	(11 kap. 21 §)
185 h §	–
186 §	–
187 § första stycket	14 kap. 10 och 14 §§
187 § andra stycket	–
187 § tredje stycket	14 kap. 4 § tredje stycket
188 § första stycket första meningen samt andra och tredje styckena	14 kap. 2 §
188 § första stycket andra–femte meningarna	14 kap. 3 §
10 kap.	
189 § första stycket första meningen	13 kap. 1 § andra meningen, 2 § 2 och 3 § första meningen
189 § första stycket andra meningen	13 kap. 1 § tredje meningen
189 § andra stycket	13 kap. 2 § 5 och 8 samt 3 § första meningen
189 § tredje stycket första och andra meningarna	13 kap. 5 § första och tredje meningarna (samt 6 § första stycket)
189 § tredje stycket tredje och fjärde meningarna	13 kap. 5 § tredje meningen och 6 § andra stycket
189 § fjärde stycket	13 kap. 6 § tredje stycket
189 § femte stycket första meningen	13 kap. 3 § tredje meningen
189 § femte stycket i övrigt	förordning

KL	Propositionens lagförslag
190 § första stycket	13 kap. 2 §, 1, 4, 6 och 7 samt 3 § första och fjärde meningarna
190 § andra och tredje styckena	–
191 §	13 kap. 7 §
192 §	13 kap. 9 §
11 kap.	
193 §	1 kap. 4 §
194 §	7 kap. 23 §
194 a §	7 kap. 24 §
195 §	1 kap. 5 §
195 a §	8 kap. 9 § fjärde stycket
196 §	–
198 §	förordning
199 a §	6 kap. 1 § första stycket
199 e §	förordning
200 §	8 kap. 8 § tredje stycket tredje meningen och 12 § andra stycket
201 §	2 kap. 26 §
202 §	–
203 § första och andra meningarna	– (jfr 15 kap. 2 §)
203 § tredje meningen	– (jfr 15 kap. 4 §)
204 § första och tredje styckena	förordning
204 § andra stycket	–
205 §	7 kap. 22 §
208 §	7 kap. 26 §
209 §	7 kap. 29 §
210 § första stycket	(16 kap. 5 § första stycket och 9 § första stycket första meningen)
210 § andra stycket	16 kap. 9 § första stycket tredje meningen
210 § tredje stycket	(16 kap. 4 § första stycket och andra stycket 4)
210 a §	16 kap. 8 § första stycket
210 b § första stycket	9 kap. 14 § första meningen
210 b § andra stycket	12 kap. 16 § första och andra meningarna
210 b § tredje stycket	(9 kap. 14 § och 12 kap. 16 §)
211 § första och andra styckena	–
211 § tredje stycket	16 kap. 3 § första meningen
211 § fjärde stycket	16 kap. 2 § andra stycket
211 § femte stycket	(16 kap. 9 § första stycket första meningen)
211 a §	16 kap. 8 § första stycket 2
212 §	17 kap. 4 §
213 §	17 kap. 5 §
215 §	–
216 §	17 kap. 3 § första stycket
217 §	17 kap. 7 §
219 § första stycket	17 kap. 6 §
219 § andra stycket	17 kap. 3 § andra stycket

Bilagedelens innehåll

Bilaga 1 Sammanfattning av konkurslagskommitténs slutbetänkande (SOU 1983: 24) Ny konkurslag 1
Bilaga 2 Konkurslagskommitténs lagförslag 3
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över konkurslagskommitténs slutbetänkande 94
Bilaga 4 Sammanfattning av Eko-kommissionens delbetänkande (SOU 1983: 60) Återvinning i konkurs 95
Bilaga 5 Eko-kommissionens lagförslag 100
Bilaga 6 Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över Eko-kommissionens delbetänkande 110
Bilaga 7 De till lagrådet remitterade lagförslagen 111
Bilaga 8 Lagrådets yttrande över förslaget till ny konkurslag 176
Bilaga 9 Lagrådets yttrande över förslaget till ikraftträdande av den nya konkurslagen m. m. 232
Bilaga 10 Sammanställning av bestämmelserna i KL och de närmast motsvarande bestämmelserna i propositionens förslag till ny konkurslag 234

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1987